Arutatud ja täiendatud õppenõukogu 22.08.2017 protokoll nr 6

Heaks kiidetud kooli hoolekogu 23.08.2017 protokoll nr 13

Kinnitatud direktori 31.08.2017 käskkirjaga nr 1-1/7

Varstu Kooli õppekava koos ainekavadega

Kooli õppekava üldosa: 14
I Üldsätted 14
II. Õppe- ja kasvatuseesmärgid Varstu Koolis 15
1. Põhihariduse alusväärtused 15
Kooli eripära 15
Kooli põhiväärtused: 16
2. Kooli sihiseade 17
3. Pädevused 17
Üldpädevused ja kooli rõhuasetused: 18
1) Väärtuspädevus 18
2) Sotsiaalne pädevus 18
3) Enesemääratluspädevus 19
4) Õpipädevus 19
5) Suhtluspädevus 20
6) Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus 20
7) Ettevõtlikkuspädevus 20
8) Digipädevus 21
Ainevaldkonnad: 21
III Õppimise käsitus ja õppekeskkond Varstu Koolis 25
4. Õppimise käsitus 25
5. Õppekeskkond 26
6. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused kooliastmeti. 28
IV Õppekorraldus 29
7. Kohustuslikud ja valikõppeained 29
8. Varstu Kooli tunnijaotusplaan 2017 / 2018. õppeaastal 31
9. Erinevate õppekeelte kasutamine õppeaineti põhikoolis 32
10. Liikluskasvatuse teemad 32

11. Läbivad teemad ja nende käsitlemise üldised põhimõtted Varstu Koolis 34
Läbiv teema «Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ 35
Läbiv teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ 36
Läbiv teema «Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ 37
Läbiv teema «Kultuuriline identiteet“ 38
Läbiv teema „Teabekeskkond“ 39
Läbiv teema «Tehnoloogia ja innovatsioon“ 40
Läbiv teema “Loodusteadused ja tehnoloogia” 41
Läbiv teema „Tervis ja ohutus“ 42
Läbiv teema «Väärtused ja kõlblus“ 43
12. Lõimingu põhimõtted Varstu Koolis 44
13. Loovtöö korraldamise põhimõtted. 47
14. Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted Varstu Koolis 48
15. Õppe ja kasvatuse korraldus 50
16. Karjääriõppe korraldus Varstu Koolis 50
17. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppe korraldamise ja teavitamise põhimõtted. 51
V Hindamine ning klassi ja põhikooli lõpetamine 54
18. Õpilase hindamise põhimõtted Varstu Koolis 54
19. Kujundava hindamise põhimõtted Varstu Koolis 54
20. Teadmiste ja oskuste hindamine kui kokkuvõtvate hinnete alus Varstu Koolis 55
21. Kokkuvõtvad hinded ja järgmisse klassi üleviimine Varstu Koolis 56
22. Varstu Kooli lõpetamine 58
23. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted 59
24. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord Varstu Koolis 59
Ainekavad 61
Keel ja kirjandus 61

1.1. Keele- ja kirjanduspädevus 61
1.2 Ainevaldkonna õppeained ja nende maht 62
I kooliaste 62
II kooliaste 62
III kooliaste 62
1.3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming 62
1.4. Üldpädevuste kujundamise võimalusi 63
1.5. Ainevaldkonna õppeainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega 65
1.6. Läbivate teemade rakendamise võimalusi 67
1.8. Hindamise alused 68
1.9. Füüsiline õppekeskkond 69
Eesti keel 69
I kooliaste 69
1. klass 70
2. klass 76
3. klass 82
II kooliaste 87
4. klass 87
5. klass 96
6. klass 101
III kooliaste 108
7. klass 108
8. klass 113
9. klass 120
Kirjandus 129
II kooliaste 129
5. klass 129

6. klass....135
III kooliaste....141
7. klass....141
8. klass....148
9. klass....156
VÕÕRKEELED....168
Valdkonnapädevus....168
Ainevaldkonna õppeained....168
Ainevaldkonna kirjeldus....169
Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes....170
Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega....171
Läbivad teemad....172
Hindamine....173
Õppetegevused....175
Füüsiline õpikeskkond....176
A-võõrkeel (inglise keel)....176
I kooliaste....178
3. klass....178
II kooliaste....182
4. klass....186
5. klass....189
6. klass....192
6. klass....193
III kooliaste....195
7. klass....200
8. klass....204
Õppesisu....205

9. klass....209
Lisa 1....215
Osaoskuste õpitulemused....215
B-Võõrkeel (vene keel)....217
II kooliaste....220
6. klass....220
Õppesisu....221
Läbivate teemade käsitlemine ja lõiming....222
III kooliaste....224
7. klass....227
8. klass....230
9. klass....232
Lisa 1....235
Osaoskuste õpitulemused....235
Matemaatika....237
I kooliaste....244
1. klass....245
2. klass....249
3. klass....256
II. kooliaste....262
4. klass....263
5. klass....270
6. klass....276
III kooliaste....284
7. klass....284
8. klass....292
9. klass....298

LOODUSAINED 305
Loodusõpetus 313
I kooliaste 313
1. klass 316
2. klass 320
3. klass 326
II kooliaste 334
4. klass 335
5. klass 343
6. klass 355
7. klass 376
Bioloogia 383
III kooliaste 383
7. klass 384
8. klass 389
9. klass 397
Geograafia 408
III kooliaste 408
7. klass 408
8. klass 416
9. klass 423
Keemia 433
III kooliaste 433
8. klass 434
9. klass 444
Füüsika 451
III kooliaste 451

8. klass....452
9. klass....462
SOTSIAALAINED....472
1.1. Sotsiaalainete õpetamise eesmärk....472
1.2. Ainevaldkonna õppeained ja maht....472
1.3. Ainevaldkonna kirjeldus....473
1.4. Üldpädevuste kujundamise võimalusi....474
1.5. Sotsiaalainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega....475
1.6. Läbivate teemade rakendamise võimalusi....476
1.7. Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine....478
1.8. Hindamise alused....479
1.9. Füüsiline õpikeskkond....481
Inimeseõpetus....482
I kooliaste....482
2. klass....482
3. klass....489
II kooliaste....496
5. klass....497
6. klass....507
III kooliaste....519
7. klass....519
8. klass....530
Ühiskonnaõpetus....538
II kooliaste....538
6. klass....539
III kooliaste....548
9. klass....549

Ajalugu 562
II kooliaste 562
5. klass 562
6. klass 565
III kooliaste 571
7. klass 571
8. klass 582
9. klass 594
KUNSTIAINED 599
1.1. Kunstipädevus 599
1.2. Ainevaldkonna õppeained ja nende maht 599
1.3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming 600
1.4. Üldpädevuste kujundamise võimalusi 601
1.5. Kunstiainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega 602
1.6. Läbivate teemade rakendamise võimalusi 604
1.8. Hindamise alused 605
1.9. Füüsiline õpikeskkond 608
Kunst 610
Kunstiõpetuse õpitulemused 620
I kooliaste 620
II kooliaste 621
III kooliaste 621
1. klass 622
2. klass 628
3. klass 634
4. klass 640
5. klass 647

6. klass....654
7. klass....661
8. klass....668
9. klass....674
Muusika....681
1. klass....681
2. klass....687
3. klass....693
II kooliaste....700
4. klass....700
5. klass....707
6. klass....714
III kooliaste....721
7. klass....722
8. klass....729
9. klass....736
TEHNOLOOGIA....745
1.1. Tehnoloogiapädevus....745
1.2. Tehnoloogiavaldkonna õppeained ja nende maht....745
1.3 Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine....747
1.4 Hindamise alused....749
1.5 Füüsiline õppekeskkond....749
1.6 Tehnoloogiapädevused....750
1.7 Üldpädevuste kujundamise võimalusi....750
1.8 Läbivate teemade rakendamine õppeprotsessis....752
1.9 Õpitulemused ja ainesisu (põhi- ja alateemad, planeeritud õppetunnid)....753
Tööõpetus....755

1. klass....757
2. klass....762
3. klass....766
Tehnoloogia....771
II kooliaste....771
4. klass....772
5. klass....776
6. klass....779
III kooliaste....783
7. klass....787
8. klass....791
9. klass....794
Käsitöö ja kodundus....798
Käsitöö ja kodunduse õppe- ja kasvatuseesmärgid....798
Käsitöö ja kodunduse õppeaine kirjeldus....799
Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming....800
Lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega....801
Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine....803
II kooliaste....807
4. klass....809
5. klass....820
6. klass....832
III kooliaste....844
Käsitöö....847
Kodundus....853
Projektitööd....859
Käsitöö-Tehnoloogiaõpetus....860

Kodundus P. 861
KEHALINE KASVATUS 863
I kooliaste 869
1. klass 869
2. klass 883
3. klass 899
II kooliaste 914
4. klass 915
5. klass 932
6. klass 952
III kooliaste 975
7. klass 975
8. klass 998
9. klass 1021
Uurimistöö alused 1044
Digiõppe ainekava 1053
I Õppeaine kirjeldus 1053
II Õppe- ja kasvatuseesmärgid 1054
III Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine 1055
2. klass 1055
3. klass 1057
4. klass 1058
5. klass 1059
6. klass 1061

Üldsätted

Varstu Kooli õppekava on kooli õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument.

Kooli õppekava koostades lähtutakse riiklikust õppekavast ja kooli arengukavast, pidades silmas piirkonna vajadusi, kooli töötajate, vanemate ja õpilaste soove ning olemasolevaid ressursse.

Kooli õppekava koosneb üldosast ja lisadest. Lisades esitatakse ainekavad ning läbivate teemade kavad.

Põhikooli kooliastmed on:

1) I kooliaste – 1.–3. klass;

2) II kooliaste – 4.–6. klass;

3) III kooliaste – 7.–9. klass.

Põhikooli ainevaldkondlikud ja ainealased eesmärgid tulenevad „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 7, § 9 ja § 11 seatud taotletavatest pädevustest ja aitavad kaasa nende pädevuste saavutamisele.

„Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 4 lõikes 3 esitatud üldpädevused on valdkonna- ja aineülesed ja nende kujunemise tagamine õpilastel on kõigi koolis tegutsevate isikute ühine eesmärk.

Kooli õppekava üldosa:

I Üldsätted

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

1) Põhihariduse alusväärtused
2) Kooli sihiseade
3) Pädevused

Õppimise käsitus ja õppekeskkond

4) Õppimise käsitus
5) Õppekeskkond
6) Õppe ja kasvatuse rõhuasetused kooliastmeti.

Õppekorraldus

7) Kohustuslikud ja valikõppeained
8) Varstu Kooli tunnijaotusplaan
9) Erinevate õppekeelte kasutamine õppeaineti põhikoolis
10) Liikluskasvatuse teemad
11) Läbivad teemad ja nende käsitlemise üldised põhimõtted Varstu Koolis
12) Lõimingu põhimõtted Varstu Koolis
13) III kooliastme läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö korraldamise põhimõtted ning temaatilised rõhuasetused.
14) Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted Varstu Koolis
15) Õppe ja kasvatuse korraldus (sealhulgas projekt-, õues- ja muuseumiõppeks ning ekskursioonideks ja õppekäikudeks vajalik aeg) Varstu Koolis lähtudes riiklikes õppekavades esitatud nõuetest
16) Karjääriõpe korraldamine Varstu Koolis
17) Hariduslike erivajadustega õpilaste õppe korraldamise ja teavitamise põhimõtted

Hindamine ning klassi ja põhikooli lõpetamine

18) Õpilase hindamise põhimõtted Varstu Koolis
19) Kujundav hindamise põhimõtted Varstu Koolis
20) Teadmiste ja oskuste hindamine kui kokkuvõtvate hinnete alus Varstu Koolis.
21) Kokkuvõtvad hinded ja järgmisse klassi üleviimine Varstu Koolis
22) Varstu Kooli lõpetamine

23) Õpetaja töökava koostamise põhimõtted Varstu Koolis
24) Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord Varstu Koolis

II. Õppe- ja kasvatuseesmärgid Varstu Koolis

1. Põhihariduse alusväärtused

Põhihariduses toetatakse võrdsel määral õpilase vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. Kool loob tingimused õpilaste erisuguste võimete tasakaalustatud arenguks ja eneseteostuseks ning teaduspõhise maailmapildi kujunemiseks.

Kooli eripära

Varstu Kool asub Võrumaal Varstu alevikus Kooli 1 www.varstu.edu.ee
Koolil on spordisaal ja staadion, arvutiklass ja ainekabinetid, eraldi sissekäiguga algklasside tiib, toitlustamine toimub kultuurikeskuses asuvas sööklas.

Varstu koolihariduse algaastaks loetakse 1863.aastat, mil valmis Krigulis esimene koolimaja. 1869. aastal rajati selle asemele Miku Algkool. Algul oli kool 3-klassiline, aastast 1940 6 - klassiline. Sõja-aastatel hariduse andmine ajutiselt katkes. Uuesti alustati 1. oktoobril 1944, mil kooli nimeks sai Miku 7-klassiline kool. Alates 1954. aasta 1. septembrist muudeti kool Varstu Keskkooliks.
Kooli ajalukku läheb kindlasti aasta 2006, mil koolimaja renoveerimise käigus valmis igati kaasaegne õpikeskkond. Kooli töö organiseerimisel tehakse koostööd kultuurikeskuse ja lasteaiaga, mis moodustab kena terviku ürituste korraldamisel õpilastele ja külaelanikele. Koostöö naaberkoolidega annab õpilastele laialdase võimaluse kvaliteetseks vaba aja veetmiseks ja sõpruskonna kujundamiseks.

Tänaseks on kool õpilaste arvu vähenedes ja üldise hariduspoliitilise surve all gümnaasiumiosa sulgenud – 2017 / 2018. õppeaastast alates tegutsetakse lasteaed-põhikoolina.
Pedagoogiline personal vastab kvalifikatsiooninõuetele, kogu personal toimib ühtse meeskonnana. Kooli arengu seisukohalt on oluline tulemuslik koostöö hoolekogu ja vallavalitsusega.

Õppekava elluviimisel on oma kindel ja kandev osa laialdasel huvitegevusel ja projektõppel. Kasvatustöö ja väärtushinnangute kujundamisel peame oluliseks osaks kooliruumide välisilmet ja vastavust kaasaja nõuetele, toetavat õpikeskkonda ning iga töötaja isiklikku eeskuju.

Ringitöö on organiseeritud vastavalt õpilaste vajadustele ja juhendajate olemasolule.
Osavõtt organisatsioonide Noored Kotkad ja Kodutütred organisatsioonide tegevusest on aktiivne ja tulemuslik nii maakonna kui ka vabariigi tasandil.
Koolis on tugisüsteem õpilaste toetamiseks ja õpetamise mitmekesistamiseks.
Põhikool kujundab väärtushoiakuid ja -hinnanguid, mis on isikliku õnneliku elu ja ühiskonna eduka koostoimimise aluseks.

Kooli põhiväärtused:

Väärtustel ja Vastutusel põhinev tegutsemine igal tasandil.

Avatus – avatus uuele ja huvitavale, avatus eneseteostusele ja -arengule.

Rahulolu – sisemine motivatsioon eneseanalüüsiks ja meekonna arendamiseks läbi isikliku arengu.

Sünergia – tulemuslik koostöö igal tasandil.

Töökus – Tööd tuleb teha rõõmuga!

Usaldus – usaldus kõigi osapoolte vahel.

Alusväärtustena tähtsustatakse üldinimlikke väärtusi (ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu) ja ühiskondlikke väärtusi (vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus).

Uue põlvkonna sotsialiseerumine rajaneb eesti kultuuri traditsioonide, Euroopa ühisväärtuste ning maailma kultuuri ja teaduse põhisaavutuste omaksvõtul. Tugeva põhiharidusega inimesed suudavad ühiskonnaga integreeruda ning aitavad kaasa Eesti ühiskonna jätkusuutlikule sotsiaalsele, kultuurilisele, majanduslikule ja ökoloogilisele arengule.

2. Kooli sihiseade

Varstu Koolil on nii hariv kui ka kasvatav ülesanne. Kool aitab kaasa põhikooli õpilaste kasvamisele loovateks, mitmekülgseteks isiksusteks, kes suudavad ennast täisväärtuslikult teostada erinevates rollides: perekonnas, tööl ja avalikus elus.

Koolis on õpetuse ja kasvatuse põhitaotlus tagada põhikooli õpilase eakohane tunnetuslik, kõlbeline, füüsiline ja sotsiaalne areng ning tervikliku maailmapildi kujunemine.

Varstu Koolis on loodud põhikooli õpilasele eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õppekeskkond, mis toetab tema indu õppida ja õpioskuste, eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahteliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist.

Varstu Kooli õpilasel, kes on läbinud kooli õppekava, on kujunenud põhilised väärtushoiakud ning õpilane mõistab oma tegude aluseks olevaid väärtushinnanguid ja tunneb vastutust tegude tagajärgede eest. On loodud alus enese määratlemisele eneseteadliku isiksusena, perekonna, rahvuse ja ühiskonna liikmena, kes suhtub sallivalt ja avatult maailma ja inimeste mitmekesisusse. Põhikooli õpilased on jõudnud selgusele oma huvides, kalduvustes ja võimetes ning omavad valmisolekut õpingute jätkamiseks järgneval haridustasemel ja elukestvaks õppeks. Põhikooli lõpetanud noorukil on arusaam oma tulevastest rollidest perekonnas, tööelus, ühiskonnas ja riigis.

Teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste omandamine ja arendamine toimub kogu kooli õppe- ja kasvatusprotsessi, kodu ja kooli koostöö ning õpilase vahetu elukeskkonna ühistoime tulemusena.

Varstu Kool seisab eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise ja arengu eest, seepärast pööratakse õpetuses ning kasvatuses erilist tähelepanu eesti keele õppele.

3. Pädevused

Riikliku õppekava kohaselt on pädevus asjakohaste teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või -valdkonnas tulemuslikult toimida. Pädevused jagunevad üld- ja valdkonnapädevusteks.

Üldpädevused on aine- ja valdkonnaülesed pädevused, mis on väga olulised inimeseks ja kodanikuks kasvamisel. Kooli eripärast tulenevalt pööratakse üldpädevuste kujundamisele

erilist tähelepanu. Üldpädevused kujunevad kõigi õppeainete, tunni- ja koolivälises tegevuste kaudu ning nende kujunemist jälgitakse ja suunatakse õpetajate ning kooli ja kodu ühistöös.

Üldpädevuste kujundemist toetab otseselt kogu huvitegevus ja tegevused õpilaskodus. Huvitegevuse plaan valmib koostöös klassijuhatajatega ja on üks osa projektõppest. Kogu plaan lähtub üldpädevuste kujundamise eesmärkidest ning selle täitmisse on kaasatud kõik õpetajad ja tugispetsialistid.

Lähtuvalt kooli õppekavas toodud rõhuasetustest kavandavad õpetajad oma töökavades vajalikud tegevused arvestades aine-eesmärke.

Üldpädevused ja kooli rõhuasetused:

1) Väärtuspädevus

suutlikkus hinnata inimsuhteid ning tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, loodusega, oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdisaegse kultuuri sündmustega, väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt.

Väärtuspädevuste kujundamine:

- Kool toimib väärtuspõhiselt.
- Õpetajad ja kasvatajad analüüsivad sündmusi ja juhivad vestlusi väärtuspõhiselt.
- Õpilaste ilumeelt kujundatakse koolis valitseva esteetilise elu- ja õpikeskkonna kaudu.
- Väärtuspädevuse kujundamisel on suur roll õpetaja ja kasvataja isiksusel ja isiklikul eeskujul.

2) Sotsiaalne pädevus

suutlikkus ennast teostada, toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ning järgida ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja norme ning erinevate keskkondade reegleid; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel.

Sotsiaalse pädevuse kujundamine

- Õpilasi käsitletakse õppeprotsessis partneritena. Koolis küsitakse õppeaasta lõpus tagasisidet õppeprotsessi kohta.

- Oluliseks teguriks on ühiselureeglite täitmine ja analüüs, kuidas nendega toime tullakse. Pidev tagasiside õpilasele.
- Sotsiaalsete pädevuste kujundamist toetab õpetajate ja kasvatajate pidev koostöö ja meeskonnatöö üldse.
- Eraldi tähelepanu pööratakse kõikides õppeainetes koostööoskuste arendamisele meeskonnas töötamisel.
- Vastutustunde kujundamine toimub koolis eelkõige kokkulepete sõlmimise ja kokkulepetest kinnipidamise jälgimise teel. Kokkuleppe saavutamine tähendab osapoolte ärakuulamist ja teineteisega arvestamist.

3) Enesemääratluspädevus

suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; järgida terveid eluviise; lahendada iseendaga, oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid ning inimsuhetes tekkivaid probleeme.

Enesemääratluspädevuse kujundamine

- Kõikides õppeainetes kasutatakse kujundava hindamise raames õpilaste enesehindamist, mille käigus õpilased õpivad määratlema enda tugevaid ja nõrku külgi ja kavandama parendustegevusi.
- Õpilaste poolt koostatud kirjalikele töödele annavad õpetajad tagasisidet soorituse tugevuste ja nõrkuste kohta.
- Iga trimestri lõpul antakse tagasiside õpilase käitumise ja hoolsuse kohta.
- Juhtumite analüüsimisel on seletuskiri kolmes osas- juhtum, minu osa selles ja analüüs, mida saab ära teha, et nii enam ei juhtuks.

4) Õpipädevus

suutlikkus organiseerida õppekeskkonda ja hankida õppimiseks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ning seda plaani järgida; kasutada õpitut, sealhulgas õpioskusi ja -strateegiaid, erinevates kontekstides ning probleeme lahendades; analüüsida enda teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasiõppimise vajadust.

Õpipädevus kujundamine:

- Kõikides õppeainetes keskendutakse funktsionaalse lugemisoskuse arendamisele.
- Peetakse oluliseks, kujundada õpilastes oskust leida informatsiooni teatmeteostest.

- Õpioskuste õpetamisele ja õppima õppimisele pööratakse tähelepanu kõigis õppeainetes.

5) Suhtluspädevus

suutlikkus ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.

Suhtluspädevuse kujundamine:

- Läbi ainetundide, huvialaringide, uurimuslike tööde kaitsmise ja klassiväliste ürituste pööratakse tähelepanu esinemisalase pädevuse kujunemisele.
- Suhtluspädevuse kujunemist toetab osalemine huvitegevuses.
- Suhtlemispädevuse arengule pööratakse koolis igapäevaselt tähelepanu.

6) Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus

suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid erinevaid ülesandeid lahendades kõigis elu- ja tegevusvaldkondades. Mõista loodusteaduste ja tehnoloogia tähtsust ning mõju igapäevaelule, loodusele ja ühiskonnale, mõista teaduse ja tehnoloogiaga seotud riske

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalase pädevuse kujundamine:

- Ainetundides pööratakse tähelepanu suutlikkusele kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, tabeleid, diagramme.
- Õpilasi õpetatakse katse- või vaatlusandmeid esitlema tabelina, arvjoonisena, neid analüüsima, leidma seoseid ning siduma arvulisi näitajaid lahendatava probleemiga**.**

õppekäigud Ahhaa keskusesse, teadusteatrite külastamine

7) Ettevõtlikkuspädevus

suutlikkus ideid luua ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi; seada eesmärke ja neid ellu viia; korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi ja vastutada tulemuste eest; reageerida paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske.

Ettevõtlikkuspädevuse kujundamine:

- Kutsutakse esinema erineva valdkonna inimesi, kes tutvustavad oma tegevusi, probleeme ja nende lahendusi.
- Ainetundide, projektõppe, klassivälise tegevuse, ühisürituste ja õpilasesinduse töö kaudu kujundame õpilastes oskust ideid luua ja ellu viia, korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi.
- Ainetundides ja projektõppes suunatakse õpilasi probleemsituatsioone lahendama. Tundides klassis ja õues kasutatakse kogemusõppel põhinevaid aktiivõppe meetodeid, mis võimaldavad simuleeritud olukordades ennast proovile panna ja õpitud teadmisi ja oskusi rakendada.
- Lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained moodustavad ainevaldkonna. Ainevaldkonna peamine eesmärk on vastava valdkonnapädevuse kujunemine, mida toetavad õppeainete eesmärgid ja õpitulemused. Valdkonnapädevuse kujunemist toetavad ka teiste ainevaldkondade õppeained ning tunni- ja kooliväline tegevus.

8) Digipädevus

Suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvas ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ja ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust, osaleda digitaalses sisuloomes, olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust

Digipädevuse kujundamine:

- ainetundide läbiviimine arvutiklassis
- e-õppe päevade regulaarne korraldamine ja läbiviimine
- digipäevade korraldamine koolis
- robootikaring
- loovtööd
- õpetajakoolitus
- loodud keskkond digivahendite kasutamiseks

Ainevaldkonnad:

1) keel ja kirjandus;
2) võõrkeeled;

3) matemaatika;

4) loodusained;

5) sotsiaalained;

6) kunstid;

7) tehnoloogia;

8) kehaline kasvatus.

Pädevused, mille kujunemine toimub valdkonnapädevuste kujunemise ja läbivate teemade kaudu:

Esimese kooliastme lõpus õpilane:

1) peab lugu oma perekonnast, klassist ja koolist; on viisakas, täidab lubadusi; teab, et kedagi ei tohi naeruvääristada, kiusata ega narrida; oskab kaaslast kuulata, teda tunnustada;

2) tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest, oskab õppida üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas, oskab jaotada aega õppimise, harrastustegevuse, koduste kohustuste ning puhkamise vahel;

3) teab oma rahvuslikku kuuluvust ning suhtub oma rahvusesse lugupidavalt;

4) oskab end häälestada ülesandega toimetulemisele ning oma tegevusi ülesannet täites mõtestada; oskab koostada päevakava ja seda järgida;

5) suudab tekstidest leida ja mõista seal sisalduvat teavet (sealhulgas andmeid, termineid, tegelasi, tegevusi, sündmusi ning nende aega ja kohta) ning seda suuliselt ja kirjalikult esitada;

6) mõistab ja kasutab õpitavas võõrkeeles igapäevaseid äraõpitud väljendeid ja lihtsamaid fraase;

7) arvutab ning oskab kasutada mõõtmiseks sobivaid abivahendeid ja mõõtühikuid erinevates eluvaldkondades eakohaseid ülesandeid lahendades;

8) käitub loodust hoidvalt;

9) oskab sihipäraselt vaadelda, erinevusi ja sarnasusi märgata ning kirjeldada; oskab esemeid ja nähtusi võrrelda, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitada ning lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti lugeda;

10) oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid;

11) austab oma kodupaika, kodumaad ja Eesti riiki, tunneb selle sümboleid ning täidab nendega seostuvaid käitumisreegleid;

12) oskab ilu märgata ja hinnata; hindab loovust ning tunneb rõõmu liikumisest, loovast eneseväljendusest ja tegevusest;

13) hoiab puhtust ja korda, hoolitseb oma välimuse ja tervise eest ning tahab olla terve;
14) oskab ohtlikke olukordi vältida ja ohuolukorras abi kutsuda, oskab ohutult liigelda;
15) teab, kelle poole erinevate probleemidega pöörduda, ning on valmis seda tegema.

Teise kooliastme lõpus õpilane:

1) hindab harmoonilisi inimsuhteid, mõistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena; peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest;
2) oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid (sealhulgas paaris- ja rühmatöövõtteid) olenevalt õppeülesande iseärasustest;
3) väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas, suhtub inimestesse eelarvamusteta, tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi ning mõistab kompromisside vajalikkust;
4) oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi näha ja tunnistada ning oma tegevust korrigeerida;
5) oskab oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides;
6) oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste, luua eakohasel tasemel keeleliselt korrektseid ning suhtlussituatsioonile vastavaid suulisi ja kirjalikke tekste ning mõista suulist kõnet;
7) tuleb vähemalt ühes võõrkeeles toime igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsest ja lihtsat infovahetust tuttavatel rutiinsetel teemadel;
8) on kindlalt omandanud arvutus- ja mõõtmisoskuse ning tunneb ja oskab juhendamise abil kasutada loogikareegleid ülesannete lahendamisel erinevates eluvaldkondades;
9) väärtustab säästvat eluviisi, oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi ja hankida loodusteaduslikku teavet, oskab looduses käituda, huvitub loodusest ja looduse uurimisest;
10) oskab kasutada arvutit ja internetti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste;
11) oskab leida vastuseid oma küsimustele, hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, seda tõlgendada, kasutada ja edastada; oskab teha vahet faktil ja arvamusel;
12) tunnetab end oma riigi kodanikuna ning järgib ühiselu norme;
13) väärtustab kunstiloomingut ning suudab end kunstivahendite abil väljendada;
14) väärtustab tervislikke eluviise, on teadlik tervist kahjustavatest teguritest ja sõltuvusainete ohtlikkusest;
15) on leidnud endale sobiva harrastuse ning omab üldist ettekujutust töömaailmast.

Kolmanda kooliastme lõpus õpilane:

1) tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires;
2) tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning aitab kaasa eesti keele ja kultuuri säilimisele ja arengule. Omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest, suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamustevabalt ja lugupidavalt;
3) on teadmishimuline, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi, kasutades vajaduse korral asjakohast nõu;
4) on ettevõtlik, usub iseendasse, kujundab oma ideaale, seab endale eesmärke ja tegutseb nende nimel, juhib ja korrigeerib oma käitumist ning võtab endale vastutuse oma tegude eest;
5) suudab end olukorda ja suhtluspartnereid arvestades kõnes ja kirjas selgelt ja asjakohaselt väljendada, mõista ja tõlgendada erinevaid tekste, tunneb ja järgib õigekirjareegleid;
6) valdab vähemalt üht võõrkeelt tasemel, mis võimaldab igapäevastes olukordades suhelda kirjalikult ja suuliselt ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid tekste;
7) suudab lahendada igapäevaelu erinevates valdkondades tekkivaid küsimusi, mis nõuavad matemaatiliste mõttemeetodite (loogika ja ruumilise mõtlemise) ning esitusviiside (valemite, mudelite, skeemide, graafikute) kasutamist;
8) mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästes;
9) oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi, nende üle arutleda, esitada teaduslikke seisukohti ja teha tõendusmaterjali põhjal järeldusi;
10) suudab tehnikamaailmas toime tulla ning tehnikat eesmärgipäraselt ja võimalikult riskita kasutada;
11) on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust;
12) suudab väljendada ennast loominguliselt, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist;
13) väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi ning on füüsiliselt aktiivne;
14) mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele.

III Õppimise käsitus ja õppekeskkond Varstu Koolis

4. Õppimise käsitus

Varstu Kooli õppekavas käsitatakse õppimist väljundipõhiselt, rõhutades muutusi õpilase või õpilaste rühma käitumisvõimes. Konkreetsemalt tähendab see selliste teadmiste, oskuste, vilumuste, väärtushoiakute ja -hinnangute omandamist, mis on vajalikud igapäevaelus toimetulekuks.

Õppimise psühholoogiliseks aluseks on kogemus, mille õpilane omandab vastastikuses toimes füüsilise, vaimse ja sotsiaalse keskkonnaga. Kogemusi omandades muutub õpilase käitumine eesmärgipärasemaks.

Õppekeskkond kindlustatakse koolis õppekava alusel toimuva süstemaatilise ja sihipärase õppe- ja kasvatustegevusega ning õppekeskkonnaks on ka kodu ja laiemas elukeskkonnas toimivad mõjutused. Varstu Kooli õpilane on õppeprotsessis aktiivne osaleja, kes võtab võimetekohaselt osa oma õppimise eesmärgistamisest, õpib iseseisvalt ja koos kaaslastega, õpib oma kaaslasi ja ennast hindama ning oma õppimist analüüsima ja juhtima. Uute teadmiste omandamisel tugineb õpilane varasematele ning konstrueerib uue teabe põhjal enda teadmised.

Omandatud teadmisi rakendatakse uutes olukordades, probleemide lahendamisel, valikute tegemisel, väidete õigsuse üle arutledes, oma seisukohti argumenteerides ning edasiste õpingute käigus. Õppimine on elukestev protsess, milleks vajalikud oskused ja tööharjumused kujunevad põhihariduse omandamise käigus.

Kooli õppekavas mõistetakse õpetamist kui õppekeskkonna ja õppetegevuse organiseerimist viisil, mis seab õpilase tema arengule vastavate, kuid pingutust nõudvate ülesannete ette, mille kaudu tal on võimalik omandada kavandatud õpitulemused.

Varstu Kooli õppekavas mõistetakse kasvatust kui õpilase suhete kujundamist teda ümbritseva maailmaga. Edukas väärtuskasvatus eeldab kogu koolipere, õpilase ja perekonna vastastikust usaldust ning koostööd. Hoiakute kujundamise võtmeisik on õpetaja ja kasvataja, kelle ülesanne on pakkuda isiklikku eeskuju, toetada õpilaste loomupärast soovi enda identiteedis selgusele jõuda ning pakkuda sobiva arengukeskkonna kaudu tuge erinevates rühmades ja kogukondades ning kogu ühiskonnas aktsepteeritavate käitumisharjumuste väljaarenemiseks.

Õpet kavandades ja ellu viies:

1) arvestatakse õpilase taju- ja mõtlemisprotsesside eripära, võimeid, keelelist, kultuurilist ja perekondlikku tausta, vanust, sugu, terviseseisundit, huvi ja kogemusi;
2) arvestatakse, et õpilase õppekoormus oleks ea- ja jõukohane, võimaldades talle aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
3) võimaldatakse õpilastele mitmekesiseid kogemusi erinevatest kultuurivaldkondadest;
4) kasutatakse teadmisi ja oskusi reaalses olukorras; tehakse uurimistööd ning seostatakse erinevates valdkondades õpitavat igapäevase eluga;
5) luuakse võimalusi õppimiseks ja toime tulemiseks erinevates sotsiaalsetes suhetes (õpilane-õpetaja, õpilane-õpilane);
6) kasutatakse nüüdisaegset ja mitmekesist õppemetoodikat, -viise ja -vahendeid (sealhulgas suulisi ja kirjalikke tekste, audio- ja visuaalseid õppevahendeid, aktiivõppemeetodeid, õppekäike, projektõpet, õues- ja muuseumiõpet jms);
7) kasutatakse asjakohaseid hindamisvahendeid, -viise ja -meetodeid;
8) kasutatakse diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad õpilastel sobiva pingutustasemega õppida, arvestades sealjuures igaühe individuaalsust.

Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist. Lõimingu saavutamist kavandab põhikool kooli õppekava arenduse ning õppe- ja kasvatustegevuse planeerimise käigus.

Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisiseste projektide, projektõppe ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil. Lõimingu saavutamiseks korraldab kool õpet ja kujundab õppekeskkonda ning õpetajate koostööd viisil, mis võimaldab aineülest käsitlust: täpsustades pädevusi, seades õppe-eesmärke ning määrates erinevate õppeainete ühiseid probleeme ja mõistestikku.

5. Õppekeskkond

Õppekeskkonnana mõistetakse õpilasi ümbritseva vaimse, sotsiaalse ja füüsilise keskkonna kooslust, milles õpilased arenevad ja õpivad. Õppekeskkond toetab õpilase arenemist iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks, kannab põhihariduse alusväärtusi ja oma kooli vaimsust ning säilitab ja arendab edasi paikkonna ja koolipere traditsioone.

Varstu Kool korraldab õppe, mis kaitseb ning edendab õpilaste vaimset ja füüsilist tervist. Õppekoormus vastab õpilase jõuvarudele.

Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel:

1) osaleb kogu koolipere;
2) luuakse vastastikusel lugupidamisel ja üksteise seisukohtade arvestamisel põhinevad ning kokkuleppeid austavad suhted õpilaste, vanemate, õpetajate, kooli juhtkonna ning teiste õpetuse ja kasvatusega seotud osaliste vahel;
3) koheldakse kõiki õpilasi eelarvamusteta, õiglaselt ja võrdõiguslikult, austades nende eneseväärikust ning isikupära;
4) jagatakse asjakohaselt ja selgelt otsustusõigus ja vastutus;
5) märgatakse ja tunnustatakse kõigi õpilaste pingutusi ja õpiedu; hoidutakse õpilaste sildistamisest ja nende eneseusu vähendamisest;
6) välditakse õpilastevahelist vägivalda ja kiusamist;
7) ollakse avatud vabale arvamusvahetusele, sealhulgas kriitikale;
8) luuakse õpilastele võimalusi näidata initsiatiivi, osaleda otsustamises ning tegutseda nii üksi kui ka koos kaaslastega;
9) luuakse õhkkond, mida iseloomustab abivalmidus ning üksteise toetamine õpi- ja eluraskuste puhul;
10) luuakse õhkkond, mis rajaneb inimeste usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel;
11) korraldatakse koolielu inimõigusi ja demokraatiat austava ühiskonna mudelina, mida iseloomustavad kooliperes jagatud ja püsivad alusväärtused ning heade ideede ja positiivsete uuenduste toetamine;
12) korraldatakse koolielu lähtudes rahvusliku, rassilise ja soolise võrdõiguslikkuse põhimõtetest.
Füüsilist keskkonda kujundades jälgib kool, et:

1) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus ning kujundus on õppe seisukohast otstarbekas;
2) õppes on võimalused kasutada internetiühendusega arvutit ja esitlustehnikat;
3) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus on turvaline ning vastab tervisekaitse- ja ohutusnõuetele;
4) ruumid, sisseseade ja õppevara on esteetilise väljanägemisega;

5) kasutatakse eakohast ning individuaalsele eripärale kohandatavat õppevara, sealhulgas nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja -vahendeid;
6) on olemas kehalise tegevuse ning tervislike eluviiside edendamise võimalused nii koolitundides kui ka tunniväliselt.

Õpet võib korraldada ka väljaspool kooli ruume (sealhulgas kooliõues, looduses, muuseumides, arhiivides, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes ja asutustes) ning virtuaalses õppekeskkonnas.

6. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused kooliastmeti.

Õppe ja kasvatuse rõhuasetused I kooliastmes

Esimeses klassis on õpetuse ja kasvatuse põhitaotluseks õpilaste kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppetööks. Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, seetõttu diferentseeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega. Esimeses kooliastmes keskendutakse:

1) kõlbeliste tõekspidamiste ning heade käitumistavade tundmaõppimisele ja järgimisele;
2) positiivse suhtumise kujunemisele koolis käimisesse ja õppimisesse;
3) õpiharjumuse ja -oskuste kujundamisele ning püsivuse, iseseisvuse ja eesmärgistatud töö oskuste ning valikute tegemise oskuste arendamisele;
4) eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele;
5) põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel;
6) õpiraskuste äratundmisele ning tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.
Õpetaja olulisim ülesanne on toetada iga õpilase eneseusku ja õpimotivatsiooni.

Õppetöö korraldamise alus võib esimeses kooliastmes olla üldõpetuslik tööviis. Sõltuvalt õpilaste ettevalmistusest võib kasutada ka aineõpetuslikku tööviisi või üld- ja aineõppe kombineeritud varianti.

Õppe ja kasvatuse rõhuasetused II kooliastmes

Teises kooliastmes on õpetuse ja kasvatuse põhitaotluseks vastutustundlike ja iseseisvate õpilaste kujunemine. Õppetöös on oluline äratada ja säilitada õpilaste huvi õppekavaga hõlmatud teadmis- ja tegevusvaldkondade vastu. Teises kooliastmes keskendutakse:

1) õpimotivatsiooni hoidmisele ja tõstmisele, seostades õpitut praktikaga ning võimaldades õpilastel teha valikuid, langetada otsuseid ja oma otsuste eest vastutada;
2) huvitegevusvõimaluste pakkumisele;
3) õpilaste erivõimete ja huvide äratundmisele ning arendamisele;
4) õpiraskustega õpilastele tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.

Õpetuses rakendatakse mitmekesiseid tööviise ja ülesandeid, mis võimaldavad murdeikka jõudvatel õpilastel teha iseseisvaid valikuid ja seostada õpitut praktilise eluga ning aitavad toime tulla õpilaste individuaalselt erineva arenguga, nende muutuvate suhete ja tegutsemisega uutes rollides.

Õppe ja kasvatuse rõhuasetused III kooliastmes

Kolmandas kooliastmes on õppe ja kasvatuse põhitaotlus aidata õpilastel kujuneda vastutustundlikeks ühiskonnaliikmeteks, kes igapäevaelus iseseisvalt toime tulevad ning suudavad oma huvidele ja võimetele vastavat õpiteed valida. Kolmandas kooliastmes keskendutakse:
1) õpimotivatsiooni hoidmisele;
2) õppesisu ja omandatavate oskuste seostamisele igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamisele tulevases tööelus ja jätkuõpingutes;
3) erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamisele ning enesekontrollimise oskuse arendamisele;
4) pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimisele, eesmärkide püstitamisele ja oma tulemuste hindamisele;
5) õpilaste erivõimete ja huvide arendamisele;
6) õpilaste toetamisele nende edasiste õpingute ja kutsevalikute tegemisel.

IV Õppekorraldus

7. Kohustuslikud ja valikõppeained

Õppe korraldamisel lähtub Varstu Kool põhimõttest, mille kohaselt õpilase liikumisel klassist klassi, ühelt kooliastmelt teisele ei ole kooli õppekavast lähtuvaid takistusi.

Koolis ja väljaspool kooli toimuva õppe ja kasvatuse korraldamisel lähtub kool riiklikes õppekavades ja teistes õigusaktides õppekeskkonnale sätestatud nõuetest.

Põhikoolis on õppekava läbimiseks arvestatud üheksa aastat.

Õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema ja direktori või direktori volitatud pedagoogi kokkuleppel võib kool arvestada kooli õppekava välist õppimist või tegevust, sealhulgas õpinguid mõnes teises üldhariduskoolis koolis õpetatava osana, tingimusel et see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratletud õpitulemusi.

Kooli õppekava alusel toimuvas õppes osalemine toimub ilma õpilaste või vanemate poolse kaasrahastamiseta.

Varstu Kooli õppekavas on esitatud järgmised kohustuslike õppeainete ainekavad:
1)keel ja kirjandus: eesti keel, kirjandus
2) võõrkeeled: A-võõrkeel, B-võõrkeel
3) matemaatika: matemaatika
4) loodusained: loodusõpetus, bioloogia, geograafia, füüsika, keemia
5) sotsiaalained: inimeseõpetus, ajalugu, ühiskonnaõpetus
6) kunstid: muusika, kunst
7) tehnoloogia: tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus
8) kehaline kasvatus: kehaline kasvatus
A-võõrkeelena õpitakse inglise keelt. B-võõrkeelena õpitakse vene keelt.

8. Varstu Kooli tunnijaotusplaan 2017 / 2018. õppeaastal

	I kooliaste					II kooliaste					III kooliaste				
	Kohustuslikud tunnid	**Lisatunnid**	1. klass	2. klass	3. klass	**Kohustuslikud tunnid**	**Lisatunnid**	4. klass	5. klass	6. klass	**Kohustuslikud tunnid**	**Lisatunnid**	7. klass	8. klass	9. klass
Eesti keel	19	1	7	7	6	11	2	6	4	3	6	1	3	2	2
Kirjandus						4			2	2	6		2	2	2
Inglise keel	3				3	9		3	3	3	9		3	3	3
Vene keel						3				3	9		3	3	3
Matemaatika	10	2	4	4	4	13	2	4	5	6	13		4	4	5
Loodusõpetus	3	2	1	2	2	7		2	2	3	2		2		
Geograafia											5	1	2	2	2
Bioloogia											5	1	2	2	2
Inimeseõpetus	2			1	1	2			1	1	2		1	1	
Ajalugu						3	1		2	2	6		2	2	2
Ühiskonna-õpetus						1				1	1				1
Keemia											4			2	2
Füüsika											4			2	2
Muusika	6		2	2	2	4	1	2	2	1	3		1	1	1
Kunst	6		2	2	2	3	1	2	1	1	3		1	1	1
Tööõpetus, käsitöö	3		1	1	1	5	1	2	2	2	5	1	2	2	2
Kehaline kasvatus	8	1	3	3	3	8		3	3	2	6		2	2	2
Valikained															
Digiõpe		2		1	1		3	1	1	1					
Uurimistöö al.												1		1	
KOKKU:	60	8	20	23	25	72	11	25	28	30	89	5	30	32	32

Lisatunnid määratud:

I kooliaste

1.klass 1 matemaatika, 1 kehaline kasvatus

2.klass 1 loodusõpetus, 1 matemaatika, 1 eesti keel, 1 digiõpe

3. klass 1 loodusõpetus, 1 digiõpe

II kooliaste

4.klass, 1 eesti keel, 1 kunst, 1 digiõpe

5. klass 1 matemaatika, 2 eesti keel, 1 digiõpe, 1 ajalugu

6. klass 1 matemaatika, 1 tööõpetus, 1 digiõpe

III kooliaste

7. klass 1 eesti keel, 1 geograafia, 1 bioloogia

8. klass 1 uurimistöö alused

9. klass 1 käsitöö / tehnoloogia

9. Erinevate õppekeelte kasutamine õppeaineti põhikoolis

Vastavali Varstu Kooli põhimäärusele on õppekeeleks eesti keel.

Õpetaja valikul ja algatusel võib lõimida kõiki õppeaineid ja kursusi erinevate keeltega. Õpetaja võib, kui see on õpitulemuse saavutamiseks vajalik, õppetunni tasandil kasutada õppekeelest erinevas keeles õppematerjale (sh õpilase koduses keeles) või teatud tunni etappides keele vahetust (nt reflektsioonifaasis).

10. Liikluskasvatuse teemad

Liikluskasvatuse eesmärk kujundada üksteisega arvestavaid liiklejaid, kellel on:

1) ohutu liiklemise harjumused ja kes tajuvad liikluskeskkonda ning hoiduvad käitumast teisi liiklejaid ohustavalt ja liiklust takistavalt;

2) teadmised ja oskused, mis toetavad nende endi ja teiste liiklejate toimetulekut ja ohutust mitmesugustes liiklusolukordades nii jalakäija, sõitja kui ka juhina.

Kooli rolliks on viia läbi laste liikluskasvatust ja valmistada neid ette ohutuks liiklemiseks.

Maanteeamet soovitab liikluskasvatuse teemade kaudu kujundada alljärgnevad üldised teadmised ja oskused ohutusk liiklemiseks kooliastmeti.

I kooliastme lõpuks õpilane:

- Teab hädaabi numbrit (112), oskab ohust teatada;
- Oskab kirjeldada ohtusid oma kooliteel, põhjendada ning selgitada ohtude vältimist kooliteel;
- Oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturikiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed, vajadusel ujumisrõngast, päästevesti;
- Oskab käituda ühissõidukeis, siseneda, väljuda ning ohutult sõiduteed ületada;
- Oskab valida jalgrattaga, rulaga, rulluiskudega sõitmiseks ohutut kohta;
- Oskab ohutult liikuda/liigelda märjal, libedal, lumisel teel;
- Oskab valida tee, sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta; peatuda, kuulata, vaadata ning ohutuses veendununa sõidutee ületada;
- Oskab määrata sõidukite liikumise suunda ning hinnata liikumise kiirust;
- Oskab eristada valet/ohtlikku liikluskäitumist õigest/ohutust käitumisest.

II kooliastme lõpuks õpilane:

- Oskab ohust kiiresti ja korrektselt teatada;
- Oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturi-, mopeedijuhi kiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed;
- Oskab käituda ühissõidukeis, siseneda, väljuda ning sõiduteed ületada;
- Oskab hinnata sõidukite liikumissuunda, -kiirust ja kaugust;
- Oskab valida tee sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta;
- Oskab hinnata sõiduki liikumiskiirust ja määrata vahemaid;
- Tunneb/teab/mõistab liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile);
- Oskab leida informatsiooni ja lisamaterjali ohutusalaste teemakäsitluste kohta;
- Oskab kaardistada ohtlikud kohad kooliteel, kirjeldab ohtu ja kuidas ohtu vältida.

III kooliastme lõpuks õpilane:

- Väärtustab ohutust, arvestab kaasliiklejatega ning on seaduskuulekas;
- Oskab ohust teatada ja hinnata ohuolukorda;
- Oskab vaatluse teel hinnata helkuri peegelduvuse omadusi;
- Oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturi- ja mootorratturi kiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed;
- Teab ja tunneb nõudeid jalgratturile ja mopeedijuhile ning oskab vastavalt nõuetele käituda;

- Oskab kaardil tähistada ohtlikud kohad kooliteel ja valida ohutuma teekonna sihtpunkti jõudmiseks;
- Kirjeldab ohutu teekonna valiku põhimõtteid;
- Mõistab liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile, mopeedijuhile);
- On teadlik ohutusalastest kampaaniatest ning annab hinnangu ajas muutuvate hoiakute kujunemise kohta;
- Oskab leida informatsiooni ja võrrelda Eesti (liiklus) ohutusalast olukorda teiste riikidega.

11. Läbivad teemad ja nende käsitlemise üldised põhimõtted Varstu Koolis

Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on aineülesed ja ühiskonnas tähtsustatud ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

Läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige:

1) õppekeskkonna korralduses – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õppekeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmärke;

2) aineõppes – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte. Õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga;

3) valikainete valikul – valikained toetavad läbivate teemade taotlusi;

4) läbivatest teemadest lähtuvas või õppeaineid lõimivas loovtöös – õpilased võivad läbivast teemast lähtuda selle loovtöö valikul, mida tehakse kas iseseisvalt või rühmatööna;

5) korraldades võimaluse korral koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassivälist õppetegevust ja huviringide tegevust ning osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides.

Aineõppel põhinev läbivate teemade kasutamine arvestab ainekavades toodud seoseid läbivate teemade taotlustega ning õppeainete ja ainevaldkondade vahelise lõimingu vajadust läbivate teemade käsitlemisel. Läbivate teemade taotluste elluviimine toimu ka valikainete kaudu.

Õppeainete ja ainevaldkondade panus läbiva teema käsitlemisse on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev.

Õpikeskkonna korraldamise kaudu luuakse võimalused läbivate teemadega tegelemiseks. Läbivate teemade taotluste elluviimiseks kasutatakse nii vaimset, sotsiaalset kui ka füüsilist õpikeskkonda. Klassi- ja koolivälisel tegevusel põhinev läbivate teemade käsitlemine toimub projekti- ning partnerlustegevuste kaudu, mille eesmärgid ja tulemused on seotud läbivate teemade taotlustega.

Läbiv teema «Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvas õpi-, elu-ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.

Õpilast suunatakse:

1) teadvustama oma huve, võimeid ja oskusi, mis aitavad kaasa adekvaatse enesehinnangu kujunemisele ning kutseplaanide konkreetsemaks muutumisele;
2) arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamisoskusi ning teabega ümberkäimise oskusi;
3) arendama oskust seada endale eesmärke ning tegutseda neid ellu viies süsteemselt;
4) kujundama valmisolekut elukestvalt õppida ja kutseotsuseid teha ning tundma haridus- ja koolitusvõimalusi;
5) tutvuma erinevate ametite ja elukutsetega, nende arenguga minevikus ja tulevikus, tundma õppima töösuhteid reguleerivaid õigusakte ning kodukoha majanduskeskkonda.

Läbiva teema käsitlemine I kooliastmes aitab õpilasel kujundada positiivset hoiakut õppimisse ning toetab esmaste õpioskuste omandamist. Mänguliste tegevuste abil aidatakse õpilasel kujundada ning õppida tundma ennast ja lähiümbruse töömaailma, tuginedes õpilase kogemustele igapäevaelust. Õpilasele tutvustatakse erinevaid tegevusalasid ja ameteid, nende olulisust ning omavahelisi seoseid.

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes keskendub õpilase sotsiaalsetele ja toimetulekuoskustele, oma huvide ja võimete tundmaõppimisele ning arendamisele. Eesmärk on aidata õpilasel kujundada põhilisi õpioskusi, empaatiavõimet ning suhtlemis- ja enesekontrollioskusi. Õpilasele tutvustatakse erinevaid elukutseid ja töid ning nende seost inimeste individuaalsete eelduste ja huvidega.

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub õpilase võimete, huvide, vajaduste ja hoiakute teadvustamisele, õpioskuste arendamisele ning esmaste kutsevalikutega seostamisele. Õpilasi juhitakse mõtlema oma võimalikele tulevastele tegevusvaldkondadele ning arutlema, millised eeldused ja võimalused on neil olemas, et oma soove ellu viia. Tähtis on käsitleda töö ja kutsega seotud stereotüüpseid suhtumisi kriitiliselt, et need ei muutuks õpilase tulevikuväljavaadete piirajateks. Õpilasi teavitatakse erinevatest tööharjutamise võimalustest ning julgustatakse neid kasutama. Õpilasele vahendatakse teavet edasiõppimisvõimaluste kohta ning luuakse võimalus saada kutsenõustamist.

Läbiv teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“

Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.

Õpilast suunatakse:

1) aru saama loodusest kui terviksüsteemist, inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest ning inimese sõltuvusest loodusressurssidest;
2) aru saama inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest ning inimtegevusega kaasnevatest mõjudest;
3) väärtustama bioloogilist (sealhulgas maastikulist) ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust;
4) arutlema keskkonnaprobleemide üle nii kodukoha, ühiskonna kui ka üleilmsel tasandil, kujundama isiklikke keskkonnaalaseid seisukohti ning pakkuma lahendusi keskkonna-probleemidele;
5) võtma vastutust jätkusuutiku arengu eest, kasutama loodussäästlikke ja jätkusuutlikku arengut toetavaid tegutsemisviise; hindama ning vajaduse korral muutma oma tarbimis-valikuid ja eluviisi.

Läbiva teema käsitlemine I kooliastmes tugineb õpilase kogemustele, igapäevaelu nähtustele ning looduse vahetule kogemisele. Õppe ja kasvatuse kaudu taotletakse õpilase keskkonnataju kujunemist, pööratakse tähelepanu kodu- ja kooliümbruse keskkonnaküsimustele ning tegutsemisviisidele, mille abil on keskkonnaprobleeme võimalik praktiliselt ära hoida ja lahendada.

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes keskendub peamiselt koduümbruse ja Eesti keskkonnaprobleemide käsitlemisele. Arendatakse tahet osaleda keskkonnaprobleemide ärahoidmises ja lahendamises ning kujundatakse keskkonnaalast otsustamisoskust. Arendatakse säästvat suhtumist ümbritsevasse ja elukeskkonna väärtustamist, õpitakse teadvustama end tarbijana ning toimima keskkonda hoidvalt.

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub kohalike ning globaalsete keskkonna- ja inimarenguprobleemide käsitlemisele. Eesmärk on kujundada arusaama loodusest kui tervik-süsteemist, looduskeskkonna haprusest ning inimese sõltuvusest loodusvaradest ja -ressurssidest. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, rühmatööd,

juhtumiuuringud, arutelud ning rollimängud. Õpitavad teadmised, oskused ja hoiakud loovad eeldused vastutustundliku ning säästva suhtumise kujunemiseks oma elukeskkonda ning eetiliste, moraalsete ja esteetiliste aspektide arvestamiseks igapäevaelu probleemide lahendamisel.

Läbiv teema «Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“

Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonna-liikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.

Õpilast suunatakse:

1) väärtustama ühiselu demokraatlikku korraldamist, koostööd, kodanikualgatust ja vabatahtlikkusel põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivallatut lahendamist;

2) olema algatusvõimeline ja ettevõtlik, kujundama isiklikke seisukohti ning neid väljendama;

3) tundma õppima ja kaitsma enda ja teiste õigusi ning mõistma nendega kaasnevat vastutust ja kohustusi;

4) mõistma avaliku, ettevõtlus- ja mittetulundussektori seoseid ning toimimist;

5) mõistma enda kui üksikisiku rolli ühiskonnas ning omandama oskusi osaleda otsustamisprotsessides;

6) mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas ning suhtuma positiivselt ettevõtlusse ja selles osalemisse.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on keskne saada koostöö ja ühiste otsuste tegemise kogemusi. Selle viisid on õpilaste vabatahtlik tegevus, nt talgutöö, ühisürituste korraldamine

vms. Lähtudes paikkonna võimalustest, tutvustatakse õpilasele kodukandi ettevõtteid, noorteühinguid ja teisi vabatahtlikke organisatsioone või huvirühmi, kes korraldavad kogukonnas üldkasulikke tegevusi, milles õpilased saavad osaleda.
Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on oluline toetada õpilase initsiatiivi ning pakkuda talle võimalusi ja abi ühisalgatusteks. Õpilasi innustatakse iseseisvalt tegutsema ühise eesmärgi nimel ning võtma sellega kaasnevat vastutust ja kohustusi. Oluline on suunata õpilasi leidma jõukohastele probleemidele loomingulisi lahendusi ning aidata neil kogeda koos tegutsemise kasulikkust ja vajalikkust.

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub ühiskonna eri sektorite (avaliku, tulundus- ja mittetulundussektori) toimimisele ning nende seostele. Tähtsal kohal on riigi demokraatliku valitsemise korraldus ning üksikisiku või huvirühma osalemis- ja mõjutamisvõimalused kohaliku ja ühiskonna tasandi otsuste tegemisel. Kodanikualgatuse ning vabatahtlikuna tegutsemise mõistmiseks ja motiveerimiseks ning ettevõtlikkuse arendamiseks tutvustatakse õpilasele võimalusi osaleda tegevustes paikkonna hüvanguks ning teda julgustatakse neis tegevustes osalema.

Läbiv teema «Kultuuriline identiteet“

Läbiva teema „Kultuuriline identiteet“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

Õpilast suunatakse:

1) mõistma ennast kultuuri kandjana, edasiviijana ja kultuuride vahendajana;
2) mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana;
3) olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingusse, taunima diskrimineerimist;
4) tundma õppima ning väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripära, toetudes ühelt poolt erinevates õppeainetes õpitule ning seda üldistades, teiselt poolt ka omaalgatuslikult loetule, nähtule ja kogetule;
5) teadvustama ning tundma õppima mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust;

6) omandama teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on oluline pakkuda õpilasele võimalust osaleda oma kultuurikeskkonna tavades ja kogeda sellega seonduvaid emotsioone. Õpilasel aidatakse jõuda mõistmiseni, et teatud tavad ja kombed on omased teatud kultuurile. Õppe ja kasvatusega kujundatakse meie kultuuriruumis üldiselt tunnustatud käitumisharjumusi, toetatakse uudishimu uue ja erineva suhtes ning positiivset suhtumist sellesse. Õpilaste erinevaid kogemusi kokku viies saavutatakse üldpilt oma kultuurist ja selle kokkupuudetest teiste kultuuridega.

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on tähtis kujundada positiivseid hoiakuid erinevate kultuuride ja inimeste suhtes ning vältida eelarvamusliku suhtumise kujunemist. Õpitakse respekteerima erisusi ja hindama neid kui kultuurilist mitmekesisust ning kultuuride vastastikuse rikastamise vahendit. Õppes ja kasvatuses leitakse võimalusi, kus õppija saab rakendada oma teadmisi ja oskusi omakultuuri tutvustamiseks näiteks koolide ja rahvusvaheliste projektide kaudu.

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes on keskne aidata õpilasel mõista, et omaenda tugev kultuuriline identiteet toetab teda teistes kultuurides orienteerumisel. Õpilasele pakutakse erinevaid võimalusi omandada kogemusi ning süvendada teadmisi teistest kultuuridest, saada elamusi erinevatest kunsti- ja kultuurivaldkondadest, sealhulgas võimalust kaasa lüüa kohalike kultuurisündmuste ettevalmistamises ja läbiviimises.

Läbiv teema „Teabekeskkond“

Läbiva teema „Teabekeskkond“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi.

Õpilast suunatakse:

1) mõistma vahetu ja vahendatu sarnasusi ning erinevusi;
2) valima sobivat suhtlusregistrit ning sidekanalit olenevalt olukorrast ja vajadusest;
3) määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet;
4) kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad erinevaid teavikuid ja teabekeskkondi;
5) arendama kriitilise teabeanalüüsi oskust.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on keskmes õpilase igapäevane teabekeskkond. Õpetaja abil ja kaaslaste toel harjutakse kirjeldama oma tegevust teabekeskkonnas. Õpilane õpib mõistma temale suunatud teadete suhtluseesmärki ning eristama olulisi teateid ebaolulistest. Samuti harjub õpilane mõistma, millised seaduspärasused kehtivad privaatses ja millised avalikus ruumis, sealhulgas internetis. Läbiva teema rõhuasetused toetavad I kooliastmes inimeseõpetuse, emakeele ning teiste õppeainete kaudu toimuvat suhtlemisoskuste kujundamist. Õpilase eakohast meediakasutust arvestades pööratakse rohkem tähelepanu visuaalsele meediale ning visuaalse teksti analüüsile.

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on käsitluse keskmes avalikus ja privaatses ruumis toimimise seaduspärasused ning põhiliste kommunikatsiooniformaatide tundmaõppimine. Õpilane harjub internetis liikudes eristama avalikku ja isiklikku sfääri ning valima selle põhjal õiget suhtlusviisi. Teise kooliastme jooksul harjutakse lugema ja kuulama uudist kui üht ajakirjanduse põhilist tekstiliiki, hindama selle kvaliteeti ning tuvastama uudises puuduvat teavet.

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes õpitakse mõistma ja analüüsima meedia rolle ühiskonnas, sealhulgas majanduselus, ning kasutama meediat teabeallikana. Senisest olulisemaks muutub teabe usaldusväärsuse kriitiline hindamine, kuna õpilane hakkab leitud teavet järjest rohkem kasutama isiklike otsuste tegemiseks (nt õppimisvõimalusi valides). Õpetus ja kasvatus töös aitavad õpilasel mõista internetis leiduvaid võimalusi ja ohte ning ennast ja oma privaatsust kaitsta; iseseisev teabeotsing muutub õpilasele harjumuspäraseks. Läbiva teema käsitlemine loob võimalused analüüsida meediaga seotud problemaatilisi olukordi (eraellu sekkumine, väärteabe edastamine, huvide kahjustamine, kallutatud teabe edastamine vms).

Läbiv teema «Tehnoloogia ja innovatsioon“

Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Õpilast suunatakse:

1) omandama teadmisi tehnoloogiate toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvaldkondades;

2) mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus;

3) aru saama tehnoloogiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste uuenduste vastastikustest mõjudest ning omavahelisest seotusest;
4) mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamisega seotud eetilistes küsimustes;
5) kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi *IKT)* eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;
6) arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet uuenduslike ideede rakendamisel erinevates projektides.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes õpitakse tundma infotehnoloogia kasutamise põhivõtteid, vormistades arvutiga loovtöid. Soovitatav on kasutada eelkõige frontaalset õpetamismeetodit ning mängulisi arvutiprogramme. Tehnoloogia rakendamise võimalusi mitmekesistatakse foto või video tegemise ning mudelite ja makettide meisterdamise integreerimise kaudu õppetegevusse.

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes põhineb eelkõige kooli ja õppetööga seonduvatel praktilistel ülesannetel, mis eeldavad tehnoloogia rakendamist erinevates ainetundides või huvitegevuses. Arvutipõhises õppes on soovitatav kasutada rühmatööd ja aktiivõppemeetodeid.

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes kujundab IKT rakendamise pädevusi igapäevaelus ja õpingutes. Nende pädevuste kujundamiseks tuleb erinevate õppeainete õpetajatel lõimida oma ainetundidesse IKT rakendamisel põhinevaid meetodeid ja töövõtteid. Lisaks arvutiklassis peetud ainetundidele on III kooliastmes soovitatav kasutada nüüdisaegseid digivahendeid ka kodutööde ja õuesõppe puhul.

Läbiv teema "Loodusteadused ja tehnoloogia"

Läbiva teema "Loodusteadused ja tehnoloogia" käsitlemisega taotletakse õpilaste tehnoloogiaalaste oskuste seostamist loodusteaduste õppimisega.

1) nüüdisaegsete digivahendite rakendamine loodusainete tundides
2) õuesõppe tundides nutiseadmete kasutamise oskuse arendamine
3) loov- ja praktiliste tööde tegemisel digioskuste rakendamine

Läbiv teema „Tervis ja ohutus“

Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

1) Tervisekasvatus põhineb õpilaste tervisega seonduvate teadmiste ja hoiakute ning sotsiaalsete toimetulekuoskuste arendamisel. Seda toetab tervist edendava kooli põhimõtete rakendamine koolis.

2) Ohutuse valdkonnas õpetatakse käituma ohutult liiklus-, tule-, veeohu ja teiste keskkonnast tulenevate ohtude puhul ning otsima vajaduse korral abi.

Õpilast suunatakse tervise valdkonnas:

1) terviseteadlikkuse arenemisele, sealhulgas oma tervise ja turvalise käitumise väärtustamisele;
2) kasutama oma teadmisi, enesega toimetuleku oskusi ning üldisi sotsiaalseid oskusi enda ja teiste turvalisuse, sealhulgas turvalise koolikeskkonna kujundamiseks;
3) teadvustama oma otsuste ja käitumise ning selle tagajärgede seost tervise ja turvalisusega;
4) leidma ning kasutama usaldusväärset terviseteavet ja abiteenuseid;
5) teadvustama keskkonna mõju oma tervisele.
b) ohutuse valdkonnas:
1) tundma eri liiki ohuallikate ja ohtlike olukordade olemust ning nende võimalikku tekkemehhanismi;
2) vältima ohuolukordadesse sattumist;
3) kujundama turvalisele kooli- ja kodukeskkonnale ning liiklusohutusele suunatud hoiakuid ja käitumist;
4) omandama teadmisi ning oskusi ohu- ja kriisiolukordades tõhusalt käituda;
5) kujundama õiget liikluskäitumist, harjuma järgima liikluses kehtivaid norme ning arvestama kaasliiklejaid;
6) tundma õppima ja väärtustama liikluse ning ohutuse reeglitest tulenevaid õigusi, kohustusi ja vastutust.
Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes pannakse rõhk tervislike ja ohutute käitumisviiside kujundamisele. Õppija omandab eakohased teadmised ja oskused seonduvalt tervise füüsilise, vaimse, emotsionaalse kui sotsiaalse tervise aspektiga ning kujuneb tervist väärtustav hoiak. Selles vanuses on tähtis, et õpilane mõistaks ohu olemust ja selle tekkepõhjusi oma igapäevases

keskkonnas ning omandaks oskused käituda ohutult ja turvaliselt. Õppemeetoditest on rõhk jutustustel, aruteludel, rühmatöödel, demonstratsioonidel, rollimängudel ja käitumise modelleerimisel.

Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisel II kooliastmes pööratakse teadmiste ja oskuste kujundamise kõrval tähelepanu eelkõige vastavasisuliste väärtushinnangute kujundamisele, õpetuse elulähedusele ja levinuma riskikäitumise ärahoidmisele (käitumine, millega kaasnevad nt vigastused, ohu tekkimine, alkoholi jt uimastite kuritarvitamine, suitsetamine, seksuaalne riskikäitumine, ebatervislik toitumine, vähene kehaline aktiivsus ja kehaline ülekoormus). Õppemeetoditest sobivad aktiivõppemeetodid, arutelu, rühmatöö, rollimängud ja demonstratsioonid. Õppetööd ainetundides saavad täiendada noortelt noortele metoodikal põhinevad tunnivälised projektid.

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes pööratakse tähelepanu tervist ja ohutust väärtustavate hoiakute kujundamisele ning tervisliku ja ohutu käitumise oskuste arendamisele. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, diskussioon, juhtumianalüüsid, rühmatöö, uurimisprojektid ja rollimängud. Tähtsal kohal on ka õpilastega korraldatavad klassivälised ennetusprogrammid ning õpilaste maksimaalne kaasamine tervist edendavatesse ja ümbritseva turvalisust suurendavatesse tegevustesse.

Läbiv teema «Väärtused ja kõlblus“

Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Õpilast suunatakse:

1) tunnustama väärtusi, kõlbelisi norme ja viisakusreegleid;
2) analüüsima süstemaatiliselt kõlbelisi norme ja väärtusi;
3) arutlema üldtunnustatud eetiliste printsiipide üle ja neid omaks võtma;
4) juhinduma oma käitumises neist põhimõtetest ning hindama iseenda ja kaasinimeste käitumist nende alusel;
5) osalema kollektiivi (klassi, kooli, huviringi jm) eetikakoodeksi ja käitumisreeglite väljatöötamises ning neid järgima;
6) reflekteerima nii iseenda kui ka kaasinimeste käitumispõhimõtete üle, kasutades kõlbeliste konfliktide lahendamise ning vastutustundlike valikute tegemise oskusi.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on rõhk iseenda tundmaõppimisel, heade kommete omandamisel ja sellise klassikollektiivi kujundamisel, kus peetakse oluliseks õiglust, ausust, hoolivust, sallivust, inimväärikust, lugupidamist enda ja teiste vastu, lubaduste pidamist ning demokraatlikku osalemist ja rahvuslikkust. Õppemeetoditest on esikohal töö jutustustega, rollimängud, arutelud ja õpetaja selgitused, mille vältel õpitakse oma kogemusi teadvustama ning oma tegutsemist jälgima ja reflekteerima.

Läbiva teema käsitlemisega II kooliastmes teadvustatakse ja mõtestatakse kõlbelisi norme ning kujundatakse sallivust ja lugupidamist erinevate inimeste vastu. Erinevaid vaatenurki pakkuva käsitluse kaudu taotletakse õpilase isiklike seisukohtade kujunemist humanistlike kõlbeliste normide taustal. Õpilase mõttearendustesse tuleks suhtuda paindlikult, jättes õpilasele võimaluse säilitada oma arvamus. Õppemeetoditest on kesksel kohal lugude analüüs, aktiivõppemeetodid, rühmatöö, konfliktsete juhtumite arutelu ning rollimängud. Õppevara kaudu tutvustatakse õpilasele positiivseid kõlbelisi eeskujusid ja ideaale. Igapäevases koolielus pakutakse võimalusi rakendada omandatud teadmisi.

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes toob selgemalt esile väärtushinnangute ja kõlbeliste normide ühiskondliku ning ajaloolis-kultuurilise mõõtme. Erinevate maailmavaadete ja religioonide tutvustamisega (ajaloos ning tänapäeval) toetatakse sallivuse ja lugupidava suhtumise ning maailmavaatelistes küsimustes orienteerumise oskuste kujunemist. Eri allikatest teabe kogumisega, erinevates õppeainetes käsitletu ning kogemuste põhjal juhitakse õpilasi arutlema väärtuste ja kõlbelisuse teemade üle, võrdlema erinevaid seisukohti ja põhjendama oma seisukohti, pidades silmas eelarvamusteta, taktitundelist, avatud ja lugupidavat suhtumist erinevatesse arusaamadesse. Sobilik on teha uurimisprojekte, mis võimaldavad käsitleda küsimusi sügavamalt ja mitmekülgsemalt.

12. Lõimingu põhimõtted Varstu Koolis

Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist. Lõimingu saavutamist kavandatakse kooli õppekava arenduse ning õppe- ja kasvatustegevuse planeerimise käigus õpetaja töökava ja kooli üldtööplaani tasandil.

Lõimingu mõte avaldub selles, et ühel või teisel moel seostades eraldiseisvaid õpetatavaid teadmisi ja oskusi ning asetades need reaalse elu konteksti aidatakse õpilastel neid mõtestada ning seostada üheks tervikuks.

Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisiseste projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil. Lõimingu saavutamiseks korraldab kool õpet ja kujundab õppekeskkonda ning õpetajate koostööd viisil, mis võimaldab aineülest käsitlust: täpsustades pädevusi, seades õppe-eesmärke ning määrates erinevate õppeainete ühiseid probleeme ja mõistestikku.

Lõiming on tegevus, mis eeldab suhtlemist ja arutelu ning toimub peamiselt õpetaja vahetul juhendamisel. Lisaks vahenduspedagoogikale on õppetegevuses oluline õpilase aktiivsus ja motiveeritus. Õpetajate poolse lõimingu kaudu pakutakse õpilastele motiveeritud õppimist, seostades teadmisi õpilase huvidest lähtuvalt ning soodustades sellega õpilase aktiivsust. Lõimingu kaudu vähendatakse päheõppimist ja soodustakse leidmist, lahendamist ja oma lahenduste põhjendamist. Lõimingu kaudu püüdleme selles suunas, et teadmisi õpitaks kriitiliselt ja läbi mõeldult ning seostades reaalse eluga. Lõimingu kaudu muutub õppimine tähenduslikumaks ja tulemusikumaks. Seda soodustavad suhtlemine ja arutelud. Kui

õppetegevus on õpetajal kavandatud õpilasekesksena, arvestades õpilase ealisi iseärasusi, eelnevaid teadmisi ja kogemusi ning õpilasele antakse valikuvõimalusi ning pühendatakse aega arutelule, siis on ka lõimingu kasutamise eesmärk saavutatud.

Samuti on lõimingul oluline roll õppimise fragmenteerituse vähendamises, eesmärgiga muuta õppimine õpilase jaoks tähenduslikuks. Õppetegevuses aidatakse teadmisi konstrueerida tähenduslikus kontekstis. Selle saavutamiseks kasutatakse probleemõpet, mis julgustab õpilasi uurima võimalusi, välja mõtlema alternatiivseid lahendusi, tegema koostöös teiste õpilastega, välja pakkuma ideid ja hüpoteese ning lõpuks välja pakkuma parima lahenduse, mille nad tuletasid. Lõiming võimaldab püüelda suunas, kus õpilased areneksid aktiivseteks ennastjuhtivateks õppijateks, kes konstrueerivad oma teadmisi varasematele teadmistele tuginedes ning õppimise käigus omandatud kogemuste põhjal ja seostatuna.

Lõiming ei ole asi iseenesest. Lisaks õpetajate initsiatiivile peab lõiming avalduma ka õpilase tasandil. Selleks on koolis loodud õppekeskkond, mis võimaldab õpilasel lõimingu tekkimist. Kui õpilane tajub tavapäraselt õppeaineid eraldi olevate tervikutena, siis koolis püüeldakse selles suunas, et õpilasel tekiks suutlikkus ühe õppeaine teadmisi ja oskusi teise õppeainesse üle kanda, ning tekiks suutlikkus koolis õpitut seostada ka argielu teadmise ja oskusega. Õpilase teadvuses toimuv lõiming on keerulisem protsess, mille suunas koolis püüeldakse. Õpilase sisene lõiming annab võimaluse luua seoseid, näha analoogiaid ja paralleele, aga ka erinevusi ja vastuolusid, seostada omavahel põhimõisteid ning märgata mitmesuguseid, ka

ebatavalisi seoseid. Lõiming võimaldab saada alternatiivseid võimalusi mõtlemise korrastamiseks ja struktureerimiseks ning selle kaudu jõuda uute teadmiste ja tähenduslike seosteni.

Õpilase välist lõimingut käsitleme kui õppekava õppetegevuse kavandamise, läbiviimise protsessi. Lõiming on õpetajate teadlik katse seostada erinevaid teadmisi ja oskusi ning õppemeetodeid omavahel nii, et saavutada õppekava ja õpetuse terviklikkus. Õpetuse terviklikkuse saavutamise kaudu püüeldakse selles suunas, et toetada parimal moel õpilase sisemise lõimingu tekkimist ning üldpädevuste kujunemist.

Lõimingu puhul on oluline lõimingutsentri määratlemine. Lõimingutsentrit kasutatakse millegi saavutamiseks. Lõimingutsenter on midagi mille ümber õppetegevus kavandatakse. Lõimingutsentriks võib olla mingi teadmine, oskus või suhtumine või mingi keskne idee kui fokuseeriv tsenter. Kooli õppekava kontekstis on sellisteks kesksetеks aineülesteks ideedeks pädevused. Pädevusi käsitleme kui lõimingutsentreid, mis on aluseks suutlikkuse kujunemiseks. Pädevuste kujundamist taotletakse nii õppe- kui ka õppekavavälises tegevuses.

Lõimingutsentriks võivad olla erinevad õppeviisid (individuaalne, paaris- ja rühmatöö, diskussioon, ajurünnak, probleemõpe, õppekäik, ekskursioon, matk), mis aitavad õpilasel omandada erinevaid töövõtted ja saada kogemusi. Või õppeülesanded (projekt, referaat, uurimistöö, loovtöö, essee), mis täidavad olulist rolli sisemise lõimingu saavutamisel. Lõiminguks võib olla ka mis tahes probleem, meetod või vahend, millega kaks või enam õpikogemust seostatakse.

Lõimimise esimeseks sammuks on lõimingutsentri määratlemine, mille leiab õppekava üldosast ja ainekavadest esitatuna ainevaldkondade kaupa. Üldpädevuste kujundamist on käsitletud täpsemalt ainevaldkondade kirjeldustes. Valdkonnasisese lõimingu aluseks on vastava valdkonnapädevuse kujunemine. Valdkonnaülese lõimingu aluseks on pädevused kooliastmeti.

Kui lõimingutsenter on valitud, tuleb selle käsitlemiseks leida sobiv lõiminguviis ja sellega seotud tegevused. Tegevused peavad olema õpetaja poolt valitud hariduslikult tähenduslikud ja soodustama iga aine õpitulemuste saavutamist ka siis, kui nad ei sisalda endas lõimingut. Lõimingut väljendatakse õpetaja töökavas õppetegevustena. Tegevusteks võivad olla projektide kavandamine ja teostamine, probleemide lahendamine, uurimine, küsimuste esitamine ja neile vastuste leidmine.

Lõimingu õnnestumiseks on oluline õpetajate koostöö. Selleks on koolis loodud võimalused õpetajate omavaheliseks tihedaks koostööks ning samuti toetatakse õpetajate professionaalset arengut. Koolis on loodud tingimused, et aidata õpetajatel mõtestada seda, mida nad hetkel teevad ja antakse juhatust selles osas, kuidas võiks asju teistmoodi teha. Kavandamise aluseks on tagasiside, mis saadakse kujundava hindamise või arenguvestluste kaudu.

Lõimingu viisi valik on õpetajale vaba. Viisi valik sõltub sellest, mida tahetakse lõimimisega saavutada: kas luua seoseid üksikute õpitulemuste vahel, ainevaldkondade sees ja ainevaldkondade vahel või soovitakse lõiminguga saavutada kooliastme pädevusi, üldpädevusi või valdkonnapädevusi. Õpetajal on kasutada järgmised lõiminguviisid: ainetevahelised seosed, ajaline kooskõla, ainete kombineerimine, teemakeskne ehk multidistsiplinaarne lõiming, interdistsiplinaarne valdkonnasisene või interdistsiplinaarne valdkondade vaheline lõiming. Õpetaja on lõimingu viiside valikul vaba ning lõiming kajastub õpetaja töökavas kirjeldatuna õppetegevusena.

13. Loovtöö korraldamise põhimõtted.

Varstu Kooli lõpetamise tingimuseks on, et õpilane on kolmandas kooliastmes sooritanud uurimistöö või loovtöö, mis lähtub läbivatest teemadest või on õppeaineid lõimiv. Õpilased võivad läbivast teemast lähtuda selle uurimistöö valikul, mida tehakse kas iseseisvalt või kollektiivselt.

Kolmandas kooliastmes sooritavad 8. klassi õpilased õppekava läbivatest teemadest lähtuvalt või õppeaineid lõimiva loovtöö.

Loovtöö koostamine toetab üldpädevuste omandamist. (Iseseisva töö oskus, suhtlusoskus, aja planeerimise oskus, vastutustunne, eneseanalüüsi oskust, organiseerimisoskust, esinemisoskust)

Loovtöö võib olla:

Uurimistöö;
Ülekoolilise sündmuse korraldamine;
Foto või kunstinäitus;
Õppematerjali loomine;
Omaloomingulise muusikateose loomine;
Ruumiliste kujundite loomine;

Kunsti-, käsitöö või tehnoloogiaõpetuse projekt;
jne loominguline tegevus.

Loovtöö etapid:

Loovtöö teema-temaatika ja juhendaja valimine;
Töö kavandamine;
Töö läbiviimine;
Töö koostamise analüüs ja kokkuvõte vastavalt juhendile;
Töö kaitsmine.

Tööde aruanded säilitatakse koolis.

14. Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted Varstu Koolis

Iga õppeaasta alguses kavandatakse ülekoolilised ja koolidevahelised projektid (üritused) kooli üldtööplaanis. Projekt on ühekordse, tähtajalise, piiratud ressurssidega ja kindlaks määratud tulemuse saavutamiseks tehtav töö.

Projektid võivad olla:

- uurimisprojektid – on suunatud teadmiste hankimisele (näiteks: kooliesisel haljasalal oleva murukamara liigirikkuse väljaselgitamine);
- teostusprojektid – on seotud uue objekti loomisega või ürituse ettevalmistamise ja läbiviimisega (näiteks näidendi ettevalmistamine kooli näidendite konkursile);
- hindamisprojektid – tegelevad olemasolevate nähtuste, eksperimentide või teostatud muutuste hindamisega ja ettepanekute tegemisega sotsiaalsfääris (näiteks õpilaste hinnangute ja ootuste väljaselgitamine õpilasomavalitsuse poolt tehtavasse ühel õppeaastal, et parandada omavalitsusesinduse tööd).
- Kõikidel projektidel on kindlaks määratud projektijuht, kelle ülesanne on koostöös projektirühmaga määratleda projekti (ürituse) eesmärgid lähtuvalt üldpädevustest. Projektil peab olema selge eesmärk ja kindlad ajapiirid. Projekt peab olema kavandatud nii, et saab aru projekti ideest, eesmärgist ja tulemusest ning selgelt on toodud esile tegevused eesmärgi saavutamiseks ning tegevuste täitmiseks vajalik aeg ja vajalikud vahendid ning eeldatavad kulutused. Peale projekti toimumist viiakse läbi selle

tulemuste analüüs lähtuvalt püstitatud eesmärkidest (määratletakse tulemuste ja protsessi tugevused ja nõrkused) ning kavandatakse parendustegevused edaspidiseks.

- Projekti teostuse planeerimisel on projektirühma juhil otstarbekas jälgida järgmist skeemi:
- Esmalt tuleb panna tegevused ja tulemused nende loogilisse ajakavasse ja omavahel sõltuvusse.
- Igale tegevusele ja tulemusele tuleb määrata vastutaja. Kui tulemus on nii suur, et sellele ei saa määrata ühte vastutajat, tuleb jagada see väiksemateks osadeks.
- Iga tegevus tuleb jagada nii väikesteks osadeks, et saaks küllalt selgelt määratleda, kui palju see tegevus aega võtab.
- Järgnevalt toimub ajakava täpsustamine koos projektirühma liikmetega. Jälgida tuleb, et plaan mahuks etteantud raamidesse ja et projektirühma liikmed oleks ühtlaselt koormatud, eelistatult neile sobivate tegevustega.
- Planeeritakse vahendid ja kulutused ning vajadusel viiakse tegevuskavasse muudatused.
- Kui muudatusi ei ole vaja teha, kinnitab projektirühm tegevuskava.
- Vormistatud projekti alusel toimub selle arutelu ja järgnev otsustamine, kas antud projekt on koolis teostatav. Kavandatud projektile annab hinnangu koolidirektor või tema pool delegeeritud isikud.
- Projekti kavandile hinnangu andmisel tuleb jälgida järgmisi aspekte:
- Projekt on vormistamine vastavalt esitatud nõuetele.
- Eksisteerib projekti eesmärkide ja tulemuste kooskõla.
- Jälgida tuleb seda, kas kõikide oodatavate tulemuste saavutamiseks on olemas ka kate tegevuste näol.
- Ajakava realistlikkust.
- Jälgida tuleb seda, kas igal tegevusel on ajakavas vastutaja.
- Projektirühmal on olemas juht, projekti elluviimist jälgitakse, kogunetakse projektirühma koosolekuteks jne.
- Ressursid on realistlikult planeeritud.
- Projekti hindamise kriteeriumid võimaldavad kindlaks määrata selle kas projekt õnnestus või mitte.
- Kui koolidirektor või tema poolt delegeeritud isikud on projekti heaks kiitnud, siis lisatakse projekt üldtööplaani ning asutakse seda teostama.

15. Õppe ja kasvatuse korraldus

(sealhulgas projekt-, õues- ja muuseumiõppeks ning ekskursioonideks ja õppekäikudeks vajalik aeg) Varstu Koolis lähtudes riiklikes õppekavades esitatud nõuetest

Õppe ja kasvatuse korraldus põhikoolis

Õpe on korraldatud viisil, kus kõiki õppeaineid õpitakse kogu õppeaasta vältel eristades tavapäraseid ainetunde.

Projekt-, õues- ja muuseumiõppeks ning ekskursioonideks ja õppekäikudeks vajalik aeg kavandatakse õpetaja töökavas ja/või kooli üldtööplaanis.

16. Karjääriõppe korraldus Varstu Koolis

Karjääriteenust koolis osutab klassijuhataja, huvijuht, karjäärikoordinaator ja maakonna karjäärinõustaja.

Karjääriteenuse kaudu aidatakse õpilasel saada tuge, kui õpilane vajab abi või nõu:

- suuna või valikainete valikul,
- oma tuleviku ja karjääri planeerimisel,
- kui õpilane kahtleb oma valitud suuna sobivuses,
- oma õpingute ühildamisel töö või õppekavavälise tegevusega,
- statsionaarsest õppest mittestatsionaarsesse ülemineku kohta või kooli lõpetamiseks eksternina,
- individuaalsel õppekaval õppimise ja individuaalse õppekava taotlemise kohta,
- õppekavavälise tegevuse või õppimise otsimise kohta,
- eneseanalüüsi koostamisel,
- vestlusteks valmistumisel või gümnaasiumisse astumiseks.
- Tulenevalt klassijuhataja ja huvijuhi pädevusest, vastavalt Vabariigi Valitsuse 22.11.2000. a määrusele „Õpetajate koolituse raamnõuded“ § 24 on klassijuhataja ja huvijuht abiks õpilastele, et:
- 1) toetada nende osalemist erinevates noorteprojektides ja -programmides ning rahvusvahelises suhtluses;
- 2) olla õpilase usaldus- ja kontaktisikuks suhetes täiskasvanute maailmaga;
- 3) vahendada õpilastele vajalikku informatsiooni vabaajategevuse ja kutsesuunitluse alal;
- 4) toetada õpilasi eluaegse õppe põhimõtte väärtustamisel.

- Karjääriteenistuse hulka kuulub ka karjääri- ja tööteemalise kirjanduse soovitamine ning kataloogide tutvustamine õppeasutuste kohta, kus on võimalik jätkata õpinguid peale põhikooli või gümnaasiumi või kus saab õppida õppekavaväliselt. Karjääriplaneerimist toetab – www.rajaleidja.ee

17. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppe korraldamise ja teavitamise põhimõtted.

Varstu Kooli aineõpetajad jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandavad õpet vastavalt õpilase vajadustele. Õpilase võimete ja annete kõrgeimale võimalikule tasemele arendamiseks tuleb põhikoolis selgitada välja õpilase individuaalsed õpivajadused, valida sobivad õppemeetodid ning korraldada diferentseeritud õpet. Põhikool tagab õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, täiendava pedagoogilise juhendamise väljaspool õppetunde (järeleaitamistunnid, pikapäevarühma õppimise aeg).

Põhikool tagab õpilasele ning vanematele teabe kättesaadavuse õppe ja kasvatuse korralduse kohta ning juhendamise ja nõustamise õppetööd käsitlevates küsimustes. Peamised õppeteemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilasele teatavaks õppeaasta või trimestri algul e-kooli /infolehtede kaudu.

Kool nõustab vajaduse korral õpilase vanemat/hooldajat õpilase arengu toetamises ja kodus õppimises ning jagab informatsiooni abi saamiseks spetsialistide juures väljaspool kooli.

Varstu Kooli põhimääruses sätestatu kohaselt on koolis võimalused rakendada hariduslike erivajadustega õpilastele õppe paremaks korraldamiseks erinevaid rühmi ja õpiabi tunde.

Direktor on määranud haridusliku erivajadusega õpilase õppe paremaks korraldamiseks HEV koordinaatori, kelle ülesandeks on haridusliku erivajadusega õpilase õppe ja arengu toetamiseks vajaliku koostöö korraldamine sise- ja välisvõrgustikus.

Õppealajuhataja toetab ja juhendab õpetajat haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel ning teeb õpetajale, vanemale ja direktorile ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks, tehes selleks koostööd õpetajate ja tugispetsialistidega.

Direktori või õppealajuhataja otsusel võib haridusliku erivajadusega õpilasele rakendada järgmisi meetmeid, mille rakendamise eeldusena ei ole ette nähtud nõustamiskomisjoni soovitust:

- pikapäevarühm;
- tugispetsialistide teenus koolis ja väljaspool seda;
- individuaalse õppekava rakendamine;
- vanema nõusolekul õpilase üleviimine hariduslike erivajadustega õpilaste õppe paremaks korraldamiseks moodustatud rühma või klassi;
- järeleaitamistunnid:
- ümarlaud.
- Jälgimisdokumendid:
- kasvatusrühma päevik;
- käitumisprobleemiga õpilase nädala jälgimisleht;
- I tasandi jälgimiskaardid elektrooniliselt;
- Trimestri puudulike hinnetega lõpetanud õpilaste jälgimiskaart – individuaalne ainekava (koordineerib HEVKO+klj);
- ümarlaua MEMO koos koostamisjuhendiga (puudumised, käitumine, õppimine);

Haridusliku erivajaduse tuvastamiseks läbiviidud pedagoogilis-psühholoogilise hindamise tulemused, õpetajate täiendavad tähelepanekud ja soovitused õpilase tugevate ja arendamist vajavate külgede kohta, kooli tugispetsialistide soovitused, testimiste ja uuringute tulemused ning nõustamiskomisjoni soovitused õppe korraldamiseks ja sellest tulenevalt õpilasele rakendatud meetmed dokumenteeritakse haridusliku erivajadusega õpilase arengu ja toimetuleku jälgimiseks koostatud individuaalse arengu jälgimise kaardil.

Kui õpilase hariduslik erivajadus tuleneb tema andekusest, tagatakse talle individuaalne täiendav juhendamine aineõpetajate poolt või teiste vastava valdkonna spetsialistide poolt ringitöö kaudu.

Meetmete rakendamise tulemuslikkuse hindamiseks kirjeldavad kõik meetme rakendamisel osalenud õpetajad ja tugispetsialistid vähemalt kord õppeaastas õpilase arengut ja toimetulekut ning esitavad omapoolsed soovitused.

Meetmete rakendamise perioodi lõpul hindab õppealajuhataja koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega meetme tulemuslikkust ning teeb ettepanekud vanemale või vajaduse korral kooli direktorile edasisteks tegevusteks:

- meetme rakendamise lõpetamine;
- meetme rakendamise jätkamine samal või tõhustatud viisil;
- meetme vahetamine või muu meetme lisamine;
- täiendavate uuringute teostamine, eriarsti, erispetsialisti või nõustamiskomisjoni poole pöördumise soovitamine.

„Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 17 sätestatud tingimustel ja korras kohaldatakse hariduslike erivajadustega õpilastele „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 17 lubatud erisusi:

(1) Kui eesti õppekeelega põhikooli klassis õpib eesti keelest erineva emakeelega õpilane või välisriigist saabunud õpilane, kelle eestikeelse õppe kogemus põhikoolis on olnud lühem kui kuus õppeaastat, võib kool õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema nõusolekul eesti keele õpet korraldada „Eesti keel teise keelena” ainekava alusel;

(2) Eestis vähem kui kolm aastat elanud õpilase puhul võib õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema taotlusel loobuda B-võõrkeele õppest;

(3) Hariduslike erivajadustega õpilaste õppe toetamiseks võib kasutada „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 15 lõikes 4 nimetatud tunniressurssi;

(4) Hariduslike erivajadustega õpilasele koostatakse vastavalt vajadusele individuaalne õppekava;

(5) Ühele õpilasele keskendatud õppe puhul võib muuta tunnijaotusplaani, ning vähendada või asendada õpitulemusi võrreldes „Põhikooli riiklikus õppekavas“ sätestatud taotletavate õpitulemustega ning vähendada õppekoormust, kuid mitte alla 20 õppetunni õppenädalas;

Individuaalse õppekava määramisel ja koostamisel lähtutakse „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 18 sätestatust, „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 17 lõikes 4 ja § 22 lõikes 7 sätestatust. Muu tugisüsteem määratakse õpilasele „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 22 lõikes 7 sätestatud tingimustel.

Individuaalse õppekava rakendamine tugimeetmena „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 58 lõikes 3 sätestatud tähenduses toimub „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 58 lõigetes 1 kuni 9 ja § 12 lõikes 1 sätestatud tingimustel ja korras.

V Hindamine ning klassi ja põhikooli lõpetamine

18. Õpilase hindamise põhimõtted Varstu Koolis

Hindamise eesmärk on:

1) toetada õpilase arengut;
2) anda tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta;
3) innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
4) suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, suunata ja toetada õpilast edasise haridustee valikul;
5) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
6) anda alus õpilase järgmisse klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamine on aluseks õppe edasisele kavandamisele. Hindamisel kasutatakse mitmesuguseid meetodeid, hindamisvahendeid ja -viise. Hindamine on õpetamise ja õppimise lahutamatu osa.

Kool annab kokkuvõtva hinnangu õpilase õppeedukusele, hoolsusele ja käitumisele iga trimestri lõpus teavitades sellest eKooli või paberkandjal hinnetelehe kaudu ka lapsevanemaid või hooldajat.

Õpilasel on õigus saada teavet hindamise korralduse ning saadud hinnete ja hinnangute kohta. Õpilasel on õigus teada, milline hinne või hinnang on aluseks kokkuvõtvale hindele ja hinnangule. Hindamise korraldus ning õpilaste ja vanemate hinnetest ja hinnangutest teavitamise kord sätestatakse kooli kodukorras ning hinnete ja hinnangute vaidlustamise kord sätestatakse kooli õppekavas.

Nõuded õpilase käitumisele esitatakse kooli kodukorras.

19. Kujundava hindamise põhimõtted Varstu Koolis

Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämiste kohta, innustatakse ja suunatakse

õpilast edasisel õppimisel ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut. Kujundava hindamise eesmärgiks on kaasata õpilased õppimise eesmärkide sõnastamisse, aidata õpilastel leida seos eesmärkide ja praktilise tegevuse vahel ning leppida kokkuvõtva hinde saamise viis.

Õppetunni vältel saab õpilane enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste (sealhulgas üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatuseesmärkide ja läbivate teemade) kohta. Kogu õppepäeva vältel annavad pedagoogid õpilasele tagasisidet, et toetada õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist. Põhikool reageerib juhtumitele, mis on vastuolus üldtunnustatud väärtuste ning heade tavadega.

Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada tema oskust eesmärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni.

20. Teadmiste ja oskuste hindamine kui kokkuvõtvate hinnete alus Varstu Koolis.

***** Õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi võrreldakse Varstu Koolis õpilase õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja tema õppele püstitatud eesmärkidega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes.

* Varstu Koolis hinnatakse 2.-9.klassini 5-palli süsteemis, 1.klassis rakendatakse kirjeldavate sõnaliste hinnangute andmist.

* LÕK ja TÕK õpilaste hindamise vorm kooskõlastatakse HEV koordinaatoriga, arvestades iga õpilase individuaalsust.

Hindamisel viie palli süsteemis:

1) hindega „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid;

2) hindega „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;

3) hindega „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus;

4) hindega „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus;

5) hindega „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub.

Viie palli süsteemis hinnatavate kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse põhimõttest, et kui kasutatakse punktiarvestust ja õpetaja ei ole andnud teada teisiti, koostatakse tööd nii, et hindega „5” hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust, hindega „4” 75–89%, hindega „3” 50–74%, hindega „2” 20–49% ning hindega „1” 0–19%.

Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindega „puudulik” või „nõrk” või on hinne jäänud panemata, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks. Järelevastamise ja järeltööde sooritamise kord sätestatakse hindamisjuhendis.

21. Kokkuvõtvad hinded ja järgmisse klassi üleviimine Varstu Koolis

* Varstu Koolis on kokkuvõttev hindamine hinnete koondamine trimestrihinneteks ja 3 trimestrihinde koondamine aastahinneteks.

Kokkuvõtva hindamisena mõistetakse ka teadmiste ja oskuste tõendamist juhul, kui kool vastavalt § 15 lõikele 9 arvestab kooli õppekava välist õppimist või tegevust koolis õpetatava osana.

Õpilast ja vanemat teavitatakse kokkuvõtvatest hinnetest.

Varstu Kooli I kooliastme 1. klassis antakse kokkuvõtvaid kirjeldavaid sõnalisi hinnanguid 3 korda õppeaasta jooksul. Sõnaliste hinnangute andmise vorm lisatakse hindamisjuhendile.

Kui õppeperioodi keskel on õppeaine trimestri või -hinnang jäänud andmata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, hinnatakse aastahinde või -hinnangu väljapanekul vastaval perioodil omandatud teadmised ja oskused vastavaks hindele „nõrk" või antakse tulemustele samaväärne sõnaline hinnang.

Õpilasele, kelle aastahinne on „puudulik" või „nõrk", kellele on antud samaväärne sõnaline hinnang või on jäetud hinne välja panemata, koostatakse selles õppeaines individuaalne õppekava või määratakse mõni muu tugisüsteem (nt logopeediline abi, parandusõpe jm) vastavalt kooli õppekavas sätestatule, et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused.

Aastahinnete või -hinnangute alusel otsustab õppenõukogu, kas viia õpilane järgmisse klassi, jätta täiendavale õppetööle või klassikursust kordama. Õpilaste järgmisse klassi üleviimise otsus tehakse enne õppeperioodi lõppu.

Õpilane jäetakse täiendavale õppetööle õppeainetes, milles tulenevalt trimestrihnnete või -hinnangutest tuleks välja panna aastahinne „puudulik" või „nõrk" või samaväärne sõnaline hinnang. Täiendavale õppetööle jätmise otsustab õppenõukogu enne õppeperioodi lõppu. Täiendava õppetöö raames täidab õpilane õpetaja vahetul juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid, et omandada õppekavaga nõutavad teadmised ja oskused. Täiendav õppetöö viiakse läbi pärast õppeperioodi lõppu. Aastahinne või -hinnang pannakse välja pärast täiendava õppetöö lõppu, arvestades täiendava õppetöö tulemusi.

Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib erandjuhul jätta õpilase klassikursust kordama, kui õpilasel on kolmes või enamas õppeaines aastahinne „puudulik" või „nõrk" või samaväärne sõnaline hinnang, täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud ning õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugisüsteeme. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema

seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu otsuses peavad olema esile toodud kaalutlused, mille põhjal peetakse otstarbekaks jätta õpilane klassikursust kordama.

9. klassi õpilasele pannakse aastahinded välja enne lõpueksamite toimumist, välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.

Lõigetes 8 ja 12 sätestatud tähtaegu ei kohaldata õpilase suhtes, kellele on koostatud individuaalne õppekava, kus on ette nähtud erisused järgmisse klassi üleviimise ajas.

22. Varstu Kooli lõpetamine

Põhikooli lõpetab õpilane, kellel õppeainete viimased aastahinded on vähemalt „rahuldavad", kes on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö ning kes on sooritanud vähemalt rahuldava tulemusega eesti keele eksami, matemaatikaeksami ning ühe eksami omal valikul.

Põhikooli lõpetanuks võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjaliku avalduse alusel ja õppenõukogu otsusega pidada ning põhikooli lõputunnistuse anda õpilasele:

1) kellel on üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne;

2) kellel on kahes õppeaines kummaski üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne.

Haridusliku erivajadusega õpilasele, kellel käesolevas määruses sätestatud tingimustel kooli õppekavaga või nõustamiskomisjoni soovitusel individuaalse õppekavaga on vähendatud või asendatud käesolevas määruses sätestatud taotletavaid õpitulemusi, on lõpetamise aluseks kooli või individuaalses õppekavas määratud õpitulemuste saavutatus. Haridusliku erivajadusega õpilasel on õigus sooritada põhikooli lõpueksamid eritingimustel vastavalt „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse" § 30 lõike 2 alusel haridus- ja teadusministri määrusega kehtestatud lõpueksamite korraldamise tingimustele ja korrale.

Õpilane, kes asus eesti õppekeelega koolis või klassis õppima viimase kuue õppeaasta jooksul, võib lõikes 1 nimetatud eesti keele eksami asemel sooritada eesti keele teise keelena eksami.

Varem välisriigis õppinud õpilane, kes on enne lõpueksamite toimumist Eestis põhikoolis õppinud kuni kolm järjestikust õppeaastat ning kellele on eesti keele õppimiseks koostatud individuaalne õppekava, võib eesti keele või eesti keele teise keelena eksami sooritada temale

koostatud individuaalse õppekava põhjal ettevalmistatud koolieksamina. Koolieksami ettevalmistamisel ja hindamisel lähtutakse §-des 20–22 sätestatust.

Põhikooli lõpetanuks peetakse eksterni, kes on sooritanud põhikooli lõpueksamid ning aineeksamid nendes õppeainetes, milles tal puuduvad põhikooli lõputunnistusele kantavad hinded või milles tal ei ole tõendatud teadmisi ja oskusi varasemate õpi- ja töökogemuste arvestamise kaudu. Eksterni ei hinnata kehalises kasvatuses, käsitöös ja kodunduses ning tehnoloogiaõpetuses.

23. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted

Kooli õpetajate koostöö toimub õppenõukogu, infonõupidamiste ja sisekoolituste vahendusel. Õppeaasta viimasel õppenõukogu koosolekul seatakse uue õppeaasta eesmärgid, tegevused nende saavutamiseks, ka õppekava arendustegevused ja personali täienduskoolitused.
Õppeaasta kokkuvõte ning hinnang õppeaasta eesmärkide tulemustele antakse samuti õppeaasta viimases õppenõukogus. Kokkuvõtte tegemise aluseks on kooli arengukava ja õppeaasta eesmärkide täitmise, tegevuste ja saavutatud tulemuste analüüs.

Õpetaja töökava koostatakse käesoleva kooli õppekava ainekavade alusel lähtudes „Põhikooli riiklikus õppekavas“ olevates ainekavades sätestatud põhimõtetest õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisele ja korraldamisele.

Õpetaja töökava koostamise eesmärgiks on kirjeldada taotletavate õpitulemusteni jõudmist.

Õpetaja töökava koostatakse põhikoolis hiljemalt nädal enne uue trimestri algust.

24. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord Varstu Koolis

Kooli õppekava uuendamine või täiendamine toimub algatustaotluse alusel, mis tuleb esitada kooli direktorile kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis koos ettepanekute ja põhjendustega.

Kui kooli õppekava uuendamise või täiendamise vajadus on tingitud muudatustest õigusaktides, siis algatab kooli põhimääruse muutmise kooli direktor.

Kui esitatud taotlus on asjakohane, siis kutsub direktor kokku õppekava uuendamise ja täiendamise töörühma, kes otsustab õppekava uuendamise või täiendamise vajaduse ning positiivse otsuse korral valmistab ette kooli õppekava muudatused.

Kooli õppekava muudatused tuleb töörühmal ette valmistada kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõuna. Kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu peab olema kooskõlas kehtiva õigusega.

Kooli direktor esitab kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu enne kehtestamist arvamuse andmiseks hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule.

Kooli direktor vaatab hoolekogu, õpilasesinduse ja õppenõukogu arvamused läbi. Kui hoolekogu, õpilasesindus või õppenõukogu on leidnud, et kavandatavad õppekava muudatused on vastuolus kehtiva õigusega, siis kutsub direktor kokku õppekava uuendamise ja täiendamise töörühma, kes viib kooli õppekava muudatused vastavusse kehtiva õigusega.

Tulenevalt „Põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest“ § 17 lõikest 2 on kooli õppekava kehtestajaks kooli direktor. Kooskõlas „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse“ § 71 lõikega 3, toimub kooli õppekava kehtestamine käskkirjaga.

Kool avalikustab, tulenevalt „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 69 lõikes 1 sätestatud nõudest, kooli õppekava koos muudatustega kooli veebilehel ja loob koolis võimalused kooli õppekavaga tutvumiseks.

Ainekavad

Keel ja kirjandus

1.1. Keele- ja kirjanduspädevus

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärgiks põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus, see tähendab suutlikkus mõista eakohaseid ilukirjandustekste ja nende osatähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos ning tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku ja iseenda identiteedi alust; keeleteadlikkus ja oskus end vastavalt suhtlussituatsioonile ja keelekasutuseesmärkidele nii suuliselt kui ka kirjalikult väljendada; arusaamine, et lugemine teeb vaimselt rikkamaks.

Põhikooli lõpetaja:

- väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit;
- tajub keeleoskust õpioskuste alusena ning oma identiteedi olulise osana;
- on omandanud põhiteadmised keelest ning õigekirjaoskuse; arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;
- on keeleteadlik, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult,
- kuulab, loeb ja kirjutab mõtestatult eri liiki tekste ning esitab teavet eri viisidel;
- kasutab asjakohaselt eri suhtluskanaleid; suudab leida, kriitiliselt hinnata ning kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
- tunneb ja väärtustab nii rahvuskirjandust kui ka teiste rahvaste kirjandust, nii oma rahvuslikku pärimuskultuuri kui ka kodumaa kultuuritraditsioone ning kultuurilist mitmekesisust;
- on lugenud eakohast väärtkirjandust, kujundanud kirjanduse kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning rikastanud mõtte- ja tundemaailma arenenud isiksusena;
- tajub kirjandusteost kui kunstiteost, mõistab teose sisu ning hindab selle kunstilisi väärtusi;
- suudab kujundada ja väljendada oma isiklikku arvamust ning tunnustab ja arvestab teiste inimeste arvamust;
- väärtustab ausust ja õiglust ning inimväärikat ja vastutustundelist käitumist;
- oskab õppida, hangib teavet eri allikatest ning kasutab sõnaraamatuid ja käsiraamatuid.

1.2 Ainevaldkonna õppeained ja nende maht

Ainevaldkonna õppeained on eesti keel ja kirjandus. Eesti keelt õpitakse 1.–9. klassini, kirjandust 5.–9. klassini.
Ainekavades esitatud taotletavate õpitulemuste ja õppesisu koostamisel on aluseks võetud arvestuslik nädalatundide jagunemine kooliastmete ja ainete kaupa järgmiselt:

I kooliaste

eesti keel – 19 nädalatundi

II kooliaste

eesti keel – 11 nädalatundi
kirjandus – 4 nädalatundi

III kooliaste

eesti keel – 6 nädalatundi
kirjandus – 6 nädalatundi
Õppeainete nädalatundide jagunemine kooliastmete sees määratakse kindlaks kooli õppekavas arvestusega, et taotletavad õpitulemused ja õppe-kasvatuseesmärgid on saavutatavad.

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Keel on rahvuskultuuri ja rahvusliku identiteedi kandja. Keele valdamine kõnes ja kirjas on inimese mõtlemisvõime kujunemise, vaimse arengu ning sotsialiseerumise alus ja eeldus. Eesti keele hea valdamine on eduka õppimise eeldus kõigis õppeainetes.
Ainevaldkonna õppeainetes omandavad õpilased keele- ja kirjandusteadmisi ning saavad lugemise, kirjutamise ja suhtlemise kogemusi. Teadmiste ning kogemuste alusel kujuneb õpilasest põhikooli lõpuks teadlik, aktiivne ja vastutustundlik lugeja, kirjutaja ning suhtleja.
Ainevaldkonna õppeained toetavad eeskätt õpilase emakeele- ja kirjanduspädevuse ning kommunikatiivsete oskuste arengut, kuid ka tema identiteedi ja enesetunnetuse kujunemist ning kultuurilist ja sotsiaalset arengut.

1.–4. klassis arendatakse eesti keele õppes kõiki keelelisi osaoskusi (kõnelemine, kuulamine, lugemine, kirjutamine) ja õigekeelsust. Osaoskusi ja õigekeelsust arendatakse nii teabe- ja tarbetekstide kui ka ilukirjandustekstide lugemise, jutustamise ja kirjutamise kaudu.
Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eri õppeained, mida seob tekstikeskne käsitlusviis ning keeleliste osaoskuste arendamine.
Kirjandustundides kujundatakse õpilaste kirjandushuvi ja lugejavõimeid ning kõlbelis-emotsionaalset arengut loetud kirjandusteoseid mõtestades, kuid vaadeldakse ka ilukirjanduskeele eripära ning arendatakse suulist ja kirjalikku väljendusoskust.
Ainevaldkonnasisese lõimingu põhialus on avar tekstikäsitlus, mis hõlmab nii suulisi kui ka kirjalikke tarbe- ja ilukirjandustekste, samuti pildilisi, graafilisi ning teist liiki tekste. Ainevaldkonna õppeainete koostoimes omandatakse teiste õppeainete õppimiseks vajalikke kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisstrateegiaid, kujuneb soov ning oskus oma mõtteid väljendada.
Keelekasutust ning oskust tekste mõista ja luua arendatakse teksti- ja õigekeelsusõpetuse kaudu. Eesti keelt ja kirjandust õppides omandab õpilane keelelise suhtluse oskused ja vilumused, õpib oma mõtteid ning tundeid väljendama, kuuldut ja loetut analüüsima ning kogutud teavet üldistama. Kirjanduslike tekstide lugemine ja käsitlemine tundides avardab õpilaste kultuuri- ja elukogemust, rikastab sõnavara, soodustab kirjandushuvi ning lugejavõimete ja isiksuse arengut.
Keeleliste osaoskuste lõimimise tulemusel arenevad õpilaste mõtlemisvõime, suhtlusoskus ja enesetunnetus. Õpilased on võimelised eetiliselt, olusid ja partnerit arvestades suhtlema, teadlikumalt õppima ja tegutsema.
Kooliüritustega seotud projektid: tervisenädala üritused, loovuslaager, keelenädal koolis, luuleõhtu, õppereisid (matkad), poiste-ja tüdrukutenädal

1.4. Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kaudu kujundatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi. Seda tehakse erinevate tekstide lugemise, nende üle arutlemise reflekteerimise ja kirjutamise kaudu ning kasutades mitmesuguseid koostöövorme (ühisarutelud, projektid jne). Saavutatud üldpädevused kajastuvad tekstiloomes, esitlustes, arutlustes. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushinnangute ning käitumise kujundamisel on kandev roll õpetajal, kes oma

väärtushinnangute ja enesekehtestamisoskusega loob sobiva õpikeskkonna ning mõjutab õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Kirjandusõpetuses kujundatakse kõlbelisi ja esteetilis-emotsionaalseid väärtusi ning kultuuriväärtuste mõistmist ilukirjandus- ja aimetekstide kaudu. Keeleõpetus rõhutab vaimseid ja kultuuriväärtusi: keele kui rahvuskultuuri kandja tähtsust, keeleoskust kui inimese identiteedi olulist osa. Keeleõpetuses väärtustatakse funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Keele- ja kirjandustundides kasutatava paaris- ja rühmatöö käigus kujundatakse koostööoskust, julgustatakse oma arvamust välja ütlema, kaaslaste ideid tunnustama ja teistega arvestama, ühiseid seisukohti otsima. Eri laadi ülesannete kaudu kujundatakse oskust suhelda eetiliselt ja olusid arvestades nii suuliselt kui ka kirjalikult, nii vahetult kui ka veebikeskkonnas.

Enesemääratluspädevus. Tekstide üle arutledes kujundatakse õpilastes positiivset minapilti. Õpiolukordades luuakse võimalused suhestuda käsitletavate teemadega, loovülesannete kaudu tuuakse esile õpilaste eripärad ja anded, vormitakse maailmavaade.

Õpipädevus. Keele- ja kirjandustundides arendatakse kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, erinevatest allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.

Suhtluspädevus. Keele- ja kirjandustundides kujundatakse suulise ja kirjaliku suhtluse oskust, suhtluspartneri ja tema suulise ja kirjaliku kõne mõistmist, suhtluspartneriga arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskust. Õppetegevuse ja õppetekstide kaudu pannakse alus õpilaste diskuteerimis- ja väitlemis- ning tänapäevasele kirjaliku suhtlemise oskusele.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus. Teabetekstide abil arendatakse oskust lugeda teabegraafikat või muul viisil visuaalselt esitatud infot, leida arvandmeid, lugeda ja mõista tabelite, skeemide, graafikute ning diagrammidena esitatud infot ning seda analüüsida, sõnalise teabega seostada ja tõlgendada. Vanemates tekstides kasutatud mõõtühikute teisendamise kaudu edendatakse arvutusoskust. Õpitakse eristama teaduslikku teavet ilukirjanduslikust ja populaarteaduslikust teabest ning kasutama tehnoloogilisi abivahendeid tekstide loomisel, korrigeerimisel ja esitamisel.

Ettevõtlikkuspädevus. Ettevõtlikkuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamisega, nende suhtes seisukoha võtmise ja neile lahenduste otsimisega nii keele- ja kirjandustundides kui ka

loovtöödes. Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.

Digipädevus – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvas ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

1.5. Ainevaldkonna õppeainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeained toetavad pädevuste saavutamist teistes valdkondades. Keele- ja kirjandustundides arendavad õpilased kõikides õppeainetes vajalikku suulist ja kirjalikku väljendus- ning suhtlusoskust, õpivad lugema ja mõistma eri liiki tekste, sh teabe- ja tarbetekste, arendavad kirjandustekste lugedes sõnavara ning avardavad maailmapilti; õpivad kirjutama eri tüüpi tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja õpitud termineid ning sobivat stiili; õpivad koostama ja vormistama uurimistööd, kasutama allikaid ja viitama neile; harjuvad kasutama eri liiki sõna- ja käsiraamatuid.

Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi arendatakse nii keele ja kirjanduse valdkonna kui ka teiste ainete õppes, töötades sisult erinevate tekstidega, samuti diskussioonide ja väitluste kaudu. Lõimingut toetab elementaarsete õigekirjanõuete järgimine teiste ainevaldkondade tundides.

Võõrkeeled. Eesti keele õpetuse kaudu arendatakse õpilaste kirjalikku ja suulist eneseväljendus- ning arutlusoskust, oskust luua tekste ning neist aru saada. Võõrkeelte õppimisel on abiks eesti keele tundides omandatud keelemõisted. Omandatud võõrsõnad toetavad võõrkeelte õppimist. Maailmakirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu. Õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja

arutamine süvendab huvi selle keele maa ja kultuuri ning ka kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika. Õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti/vene keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist.

Loodusained. Loodusteaduslike õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab head lugemisoskust ja tööd tekstiga. Kohanimede ning loodusnähtuste ja -objektide nimetuste õigekirja kinnistatakse keele- ja kirjandustundides. Loodusteemalised tekstid õppe- ning ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist ja kujutluspiltide teket ning võimendavad seeläbi emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaalained. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnas olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Sotsiaalainete õppimise käigus omandatud teadmised ajaloost, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimese staatusest ühiskonnas toetavad kirjandusteoste käsitlemisel ühiskondlike probleemide ja inimsuhete mõistmist. Keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajaloosündmuste nimede õigekirja norme, mida ajaloo- ja ühiskonnatundides kinnistatakse konkreetsete näidete varal.

Kunstiained. Kunstiainete õpet toetab lähenemine kirjandusele kui kunstiainele. Kirjandusteose analüüs seostatuna illustratsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete ja auditiivsete komponentide eritlemist ja analüüsi. Kirjandusteose käsitluse illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitus.

Kehaline kasvatus. Meedia- ja kirjandustekstide valiku kaudu saadakse elukogemusi. Plakateid ja esitlusi koostades kujundatakse tervist väärtustavat eluhoiakut. Väitlustes propageeritakse tervislikku eluviisi ning dramatiseeringutes ja rollimängudes saab läbi mängida mitmesuguseid elulisi olukordi.

Tehnoloogia. Õppe- ja teabetekstide kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia rakendamisega kaasnevaid võimalusi ja ohte, kasutada eetiliselt nüüdisaegseid tehnoloogiaid

oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonna kujundamisel ning järgida tehnilisi vahendeid kasutades ohutus- ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid
Lõimuvad koolisisesed projektid: tervisenädala üritused, loovuslaager, emakeele nädal koolis, luuleõhtu, õppereisid (matkad), poiste-ja tüdrukutenädal.

1.6. Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeainetes eesmärkide seadmisel, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel, lähtudes kooliastmest ning õppeaine spetsiifikast.
Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine. Rollimängude, tekstide käsitlemise, arutelude ja loovtööde kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on olulised tulevases tööelus. Arendatakse suutlikkust kujundada oma arvamust, väljendada end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, lahendada probleeme. Õppetegevus võimaldab õpilasel kujundada eneseanalüüsiks vajalikku sõnavara, et analüüsida oma huvisid, võimeid, nii ainealaseid kui ka teisi oskusi ja teadmisi ning õpilast suunatakse kasutama eneseanalüüsi tulemusi oma tulevase haridustee ja tööelu planeerimisel. Õppetegevus võimaldab töömaailmaga ka vahetult kokku puutuda (nt õppekäigud ettevõtetesse, ainevaldkonnaga seotud ametite tutvustus). Kujundatakse oskust koostada õpingute jätkamiseks ja tööle kandideerimiseks vajalikke dokumente. Meediatekstide analüüsi kaudu juhitakse õpilasi märkama ühiskonnas toimuvaid protsesse ja arutlema selle üle, kuidas need mõjutavad haridusteed ning tulevast tööelu.
Keskkond ja jätkusuutlik areng. Tervis ja ohutus. Teemakohaste tekstide varal, probleemülesannete lahendamise ning suuliste ja kirjalike arutluste kaudu toetatakse õpilaste kujunemist sotsiaalselt aktiivseteks, keskkonnateadlikeks, vastutustundlikeks ning tervist ja turvalisust väärtustavateks inimesteks.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Eri liiki tekstide käsitluse kaudu suunatakse õpilasi märkama ühiskonna probleeme ja neile lahendusi otsima. Projektides osalemine aitab kasvatada aktiivset ellusuhtumist.
Kultuuriline identiteet. Keele ja kirjanduse kui rahvuskultuuri kandjate toel kujuneb õpilastes arusaam endast, teadmine oma juurtest, eesti keele erikujudest (nt Mulgi, Võru, Setu, Kihnu murre). Emakeele ja kirjanduse väärtustamise kaudu õpitakse lugu pidama endast ja oma rahvast, teiste rahvaste tekstide abil kujundatakse arusaam kultuuride erinevustest, aga ka tõdemus inimkonna kultuurilisest ühisosast.

Teabekeskkond. Erinevatest allikatest (sh internetist) teabe hankimine, selle kriitiline hindamine ja kasutamine on nii keele- ja õppeteemakohaste teadmiste laiendamise kui ka tekstiloome eelduseks.
Tehnoloogia ja innovatsioon. Õpiülesannete lahendamiseks kasutatakse teadlikult infoühiskonna võimalusi, õpilasi suunatakse alternatiivseid lahendusi otsima, oma ideid ellu rakendama.
Väärtused ja kõlblus. Ilukirjandust ning kultuuriteemalisi teabetekste lugedes ja analüüsides, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades pööratakse tähelepanu õpilaste kujunemisele kõlbelisteks isiksusteks, kes teavad ja tunnustavad üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi. Tekstide analüüsi abil kujundatakse julgust astuda välja taunimisväärsete tegude ja hoiakute vastu.

1.8. Hindamise alused

Ainekavas on kirjeldatud õpitulemused õppeaines kooliastmete kaupa kahel tasandil: üldised õpitulemused õpetamise eesmärkidena ja õpitulemused osaoskuste raames. Hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi suuliste vastuste, sealhulgas esituste ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust ainekavades taotletavatele õpitulemustele; õpilaste individuaalseid iseärasusi ja mõtlemistasandite arengut. Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest.
Hoiakutele (nt huvitatus, tähtsuse mõistmine, väärtustamine, vajaduste arvestamine, kokkulepitud reeglite järgimine) antakse hinnanguid.
Hindamise kriteeriumid ja viiepallisüsteemist erinev hindamise korraldus täpsustakse kooli õppekavas.
Eesti keele õppimise tulemusi kokku võtva hindamise vormiks võib olla kompleksne töö.
I kooliastmes hinnatakse õpilase:
1) suulist keelekasutust, s.o kõnelemist ja kuulamist,
2) lugemist, s.o lugemistehnikat, teksti mõistmist ja vabalugemist,
3) kirjutamist, s.o kirjatehnikat, õigekirja ja kirjalikku tekstiloomet.
II ja III kooliastmes hinnatakse õpilase:
1) suulist ja kirjalikku suhtlust,
2) tekstide vastuvõttu,
3) tekstiloomet,

4) tekstide õigekeelsust.

Kirjanduse õppimise tulemusi hinnatakse alates 5. klassist.

II kooliastmes hinnatakse:

1) teoste lugemist ning tutvustamist,

2) jutustamist,

3) tekstide tõlgendamist ja analüüsi, kirjandusliku kujundi mõistmist,

4) teksti esitust ja omaloomingut.

III kooliastmes hinnatakse õpilase:

1) iseseisvat lugemist ja eri viisidel jutustamist,

2) teksti tõlgendamist, analüüsi ja mõistmist,

3) teksti esitust ja omaloomingulisi töid.

Kirjalikes kirjandusülesannetes parandab õpetaja ka keelevead, kuid hinnates arvestab valdavalt töö sisu. Omaloominguliste tööde puhul võib lisahindega tunnustada esteetilist aspekti.

1.9. Füüsiline õppekeskkond

Kool korraldab keele ja kirjanduse valdkonna ainete õpet:

- klassis, kus saab mööblit ümber paigutada liikumistegevusteks (nt dramatiseeringud, õppemängud) ning rühmatööks;
- kooli raamatukogus ning väljaspool kooli vastavalt kooli õppekavas sätestatule

Kool võimaldab:

- klassiruumis kasutada õigekeelsussõnaraamatuid ja võõrsõnade leksikoni;
- kasutada info- ja kommunikatsioonitehnoloogia õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid, sealhulgas veebisõnaraamatuid.

Eesti keel

I kooliaste

Kirjutamine

1. klass

245 tundi

Suuline keelekasutus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Õpetada:

1. Toimima õpetaja ja kaasõpilase suulise juhendi järgi.
2. Kuulama eakohast teksti, mõistma selle sisu.
3. Eristama ja leidma vastand- ja lähedase tähendusega sõnu.
4. Ennast väljendama selgelt ja arusaadavalt erinevates suhtlusolukordades.
5. Jutustama suunavate küsimuste, pildi jm abimaterjali toel.
6. Koostama suulist jutukest.
7. Esitama ilmekalt peast luuletust.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

- kuulab ja paneb tähele, suudab jälgida ja meeles pidada täiskasvanu seletust/demonstratsiooni;
- vaatleb ja võrdleb sihipäraselt, eristab olulist ebaolulisest;
- hääldab kõiki häälikuid õigesti, kõne on selge ja arusaadav;
- jutustab eri olukordadest piisavalt täpselt;
- oskab kirjeldada tuttavate esemete ja nähtuste omadusi;
- oskab edasi anda oma mõtteid, selgitada olukordi; arutleb, näeb põhjuse-tagajärje seoseid;
- loeb peast luuletusi või laule;
- oskab kuulata vanemate, kasvataja, õpetaja, teise lapse jt kõnet seda katkestamata;
- oskab sobivate sõnadega selgelt väljendada oma mõtteid, valdab aktiivselt mitmekesist sõnavara; küsib tundmatu sõna tähendust;

Õppesisu:

Kuulamine

Helide, häälte ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine, põhirõhk täishääliku pikkusel.

Õpetaja ja kaaslase kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslase ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.

Kõnelemine

Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Hälduse harjutamine, hääle tugevuse kohandamine olukorrale.

Töö lähedase tähendusega sõnaga, sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine.

Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel.

Lihtlauseliste küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.

Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.

Jutustamine kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; aheljutustamine.

Esemete, nähtuste, tegelaste jms võrdlemine, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitamine.

Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus.

Tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

· kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;

· laiendatakse õpikeskkonda: arvutiklass, näitus, raamatukogu, õuesõpe;

· kasutatakse mitmekesist õppemetoodikat, sh aktiivõpet: esitamine, rollimäng, loovtöö kirjutamine, arutelu

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- avar eesmärgiseade tingib õppe-eesmärkide taotlemise mitme õppevaldkonna kaudu:
- oluline on nii oskus üha moderniseeruvate kanalite kaudu suuliselt ja kirjalikult suhelda kui ka vahetu individuaalne tekstitöö, mis avaldub tekstide vastuvõtu ja loomisena.
- Eri valdkondi seob keel, mille korrektseks ja eesmärgipäraseks kasutuseks on nendega lõimitud õigekeelsuse ja keelehoolde valdkond. Kirjalik keel ja tänapäeva eesti kirjakeel tema peamiste tekstiliikidega tuleb põhikoolis teadlikult omandada.
- I kooliastmes on kolm õppevaldkonda: suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine), lugemine ja kirjutamine. Suuline keelekasutus hõlmab eneseväljendust argiolukorras ning eakohase suulise
- teksti mõistmist ja edasiandmist. Lugemise õpetamisel kujundatakse oskust

töötada tekstiga eakohaste juhiste alusel. Kirjutamise õpetusega kujundatakse õigekirjaoskus õpitud keelendite piires ja suutlikkus end eesmärgipäraselt kirjalikult väljendada.

Õpitulemused

- eristab häälikuid (asukoht ja järjekord sõnas), täishääliku pikkusi;
- toimib õpetaja ja kaaslase suulise juhendi järgi;
- kuulab õpetaja ja kaaslase esituses lühikest eakohast teksti, mõistab kuuldud lause, jutu sisu;
- teab, et sõnadel on lähedase või vastandtähendusega sõna ja nimetab neist mõningaid;
- väljendab end suhtlusolukordades arusaadavalt: palub, küsib, tänab, vabandab;
- jutustab suunavate küsimuste toel kuuldust, nähtust, loetust;
- koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutu,
- esitab luuletust peast;

Õppevahendid: Juturaamatud, pildiseeriad, aabitsategelaste pildid.

Lugemine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Õpetada:

•eristama häälikute asukohta sõnas, määrama täishääliku pikkust.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

· eristab sõnas häälikuid, määrab nende järjekorra sõnas;

· eristab lühikesi ja pikki häälikuid;

· loeb mõned sõnad kokku;

· tunneb tähti, kasutab oma tegevuses (mängus) suuri joonistähti lihtsamate sõnade ülesmärkimiseks;

Õppesisu:

Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.

Trükitähtede (nii suurte kui väikeste) tundma õppimine. Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine. Silpidest sõnade moodustamine.

Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo, oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.

Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.

Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäevik, kutse, õnnitlus, saatekava, tööjuhend, raamatu sisukord) lugemine.

Sõna, lause, teksti sisu mõistmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Loole lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. Küsimustele vastamine, millele vastus on tekstis otsesõnu kirjas.

Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid), skeemide, kaartide lugemine õppekirjanduses, nende tähenduse tabamine.

Luuletuste ilmekas (mõtestatud) lugemine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.

Tekstiliikide eritamine: jutt, muinasjutt, luuletus, mõistatus.

Kirjandustekstid: liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend.

Loetud raamatu autori, kunstniku (illustraatori), tegelaste nimetamine, loetust jutustamine. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine (lõbus, tõsine, igav jne).

Huvipakkuva raamatu leidmine kooli või kodukoha raamatukogust täiskasvanu abiga.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Suuliste jutukeste väljamõtlemine; dramatiseeringud.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

•Suuline töö

•Jutustus

•Kirjalik töö

•Individuaalne töö

•Frontaalne töö

•Vestlus

•Rühmatöö

Õpitulemused

•tunneb häälik-tähelist vastavust, loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt;

•mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu;

•vastab teksti kohta käivatele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu öeldud;

•mõtleb jutule alguse või lõpu;

•on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid, annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav …);

Õppevahendid: Pildiseeriad, juturaamatud, õppefilmid, käpiknukud

Kirjutamine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

•Omandada kirjatehniliselt õiged tähekujud ja saavutada loetav käekiri.

•Õppida märkima õigesti lihthäälikutest koosnevaid sõnu.

•Õppida määrama sõnas häälikupikkust ja seda kirjas märkima.

•Õpetada koostama lühikest tarbeteksti.

•Õpetada ärakirja kirjutamist, enesekontrolli.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

•eristab sõnas häälikuid, määrab nende järjekorra sõnas;

•eristab lühikesi ja pikki häälikuid;

•loeb mõned sõnad kokku;

•tunneb tähti, kasutab oma tegevuses (mängus) suuri joonistähti lihtsamate sõnade ülesmärkimiseks;

Õppesisu:

Kirjatehnika

Kirja eelharjutused. Kirjutamine pliiatsi ja kriidiga, joonistähtede kirjutamine. Õige pliiatsihoid ja kirjutamisasend istudes ja seistes (tahvli juures). Väikeste kirjatähtede õppimine. Suurte kirjatähtede õppimine (vajadusel 2.klassis). Tähtede seostamine.

Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine näidise järgi, töö puhtus, käekirja loetavus. Teksti ärakiri tahvlilt, õpikust.

Kirjalik tekstiloome

Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnitlus (kujundamine näidise järgi).

Jutu kirjutamine pilditäiendusena (pildi allkiri, kahekõne jms). Jutule lõpu kirjutamine. Loovtöö kirjutamine (pildi, pildiseeria, küsimuste järgi). Lünkümberjutustuse kirjutamine.

Õigekeelsus

Häälik, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik, võõrtähtede vaatlus. Häälikute märkimine kirjas. Sõna ja lause ladumine ja kirjutamine.

Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikuühendi vaatlus. Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri, kaashääliku pikkusega tutvumine. Sulghäälik (k, p, t) omasõnade alguses. i ja j ning h sõna alguses seoses tähtede õppimisega.

Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes.

Liitsõna vaatlus (moodustamine).

Sõnade lõpu õigekiri – d ja -vad (mitmus) ning -b (tegusõna 3. pööre) õigekirjaga tutvumine.

Tutvumine jutustava (väit-), küsi- ja hüüdlausega. Lause lõpumärgid: punkt, (küsi- ja hüüumärgi vaatlemine). Koma lauses (teksti vaatlus).

Oma kirjutusvea parandamine õpetaja abiga.

Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine (15–20 sõna lihtlausetena).

Põhimõisted: häälik, täht, sõna, lause. Täishäälik, kaashäälik. Punkt, küsimärk, hüüumärk, koma.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

•Tarbeteksti kirjutamine: õnnitlused, teated, päeviku täitmine jne.

•Õigekirja toetavate ülesannete lahendamine internetis.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

•Suuline töö

•Jutustus

•Kirjalik töö

•Individuaalne töö

•Frontaalne töö

•Vestlus

•Rühmatöö

Õpitulemused

•kasutab õigeid kirjutamisvõtteid, teab, kuidas väikesi ja suuri kirjatähti kirjutatakse ning sõnas õigesti seostatakse;

•kirjutab tahvlilt ära;

•täidab tahvlinäidise järgi õpetaja abiga õpilaspäevikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, varustab töö kuupäevaga;

•koostab näidise järgi kutse;

•eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset;

•kirjutab omasõnade algusesse k, p, t;

•kirjutab õigesti lühemaid (kuni 2-silbilisi) sõnu ja lauseid;

•teab, et lause lõpeb punktiga;

•teab, et lause alguses, inimeste, loomade, oma kodukoha nimes kasutatakse suurt algustähte;

•kirjutab õigesti oma nime.

Õppevahendid: Klassi ladumisaabits, tähenäidised, pildiseeriad, juturaamatud

2. klass

245 tundi

Suuline keelekasutus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

•õpib koolis ja koolivälises suulises suhtluses selgelt väljenduma

•arendab oma suulist väljendusoskust

•austab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja tahab ja õpib õigesti kõnelema

•tutvub ja õpib suhtlema lasteportaalides

•õpetada last oma kõnet jälgima

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

1. klassis omandatud teadmistele

Õppesisu:

Kuulamine

•Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk suluta kaashäälikul.

•Õpetaja ja kaaslase suulise mitmeastmelise juhendi meeldejätmine ja selle järgi toimimine.

•Õpetaja etteloetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa skeemi koostamine õpetaja juhendamisel.

•Kaaslase ettelugemise kuulamine ja hinnangu andmine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana).

Kõnelemine

•Sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks.

•Kuuldud jutu ümberjutustamine; pikema dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja sisule.

•Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses.

•Kõnelemine eri olukordades (telefonitsi, rühma esindajana), rollimängud.

•Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine.

•Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamine. Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine.

•Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil.

•Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.

•Eri meeleoluga luuletuste (aastaajad, laste elu) mõtestatud peast esitamine.

Põhimõisted:

Täishäälik, suluta kaashäälik, lause, vastandtähendusega sõna, lähedase tähendusega sõna, luuletus

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

•Rollimängud (situatsioonid reaalses keskkonnas, tegelaskujude kehastamine)

•Lausete koostamine etteantud skeemi järgi

•Kuulamisülesanded: koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abi

•Loovkirjutised: koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu

•Tiigrihüppe Sihtasutuse, Miksikese, Koolielu poolt pakutavate õpikeskkondade ja õppematerjali kasutamine pidevalt.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

•Suuline töö

•Jutustus

•Kirjalik töö

•Individuaalne töö

•Frontaalne töö

•Vestlus

•Rühmatöö

Õpitulemused

•eristab täis- ja suluta kaashääliku pikkusi;

•kuulab õpetaja ja kaaslase eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil;

•koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil

•kasutab kõnes terviklauseid;

•teab ja leiab vastandtähendusega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu;

•väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; vestleb oma kogemustest ja loetust;

•annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu;

•koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu;

•vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel;

•esitab luuletust peast;

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud ,töövihikud, Internet , lisamaterjalide kogud

Lugemine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

•Õpetada lugema eakohast teksti selgelt ja arusaadavalt

•Mõistva lugemise arendamine

•Lugemishuvi äratamine

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

1.klassis omandatud teadmistele

Õppesisu:

•Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi: oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse, sobiva intonatsiooni kasutamine. Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.

•Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades.

•Eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, sõnastik) mõistev lugemine. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.

•Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes.

•Teksti sisu aimamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel.

•Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine. Õpiku sõnastiku kasutamine.

•Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine.

•Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (teksti jaotamine osadeks); skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu). Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine.

•Luuletuste ilmekas (mõtestatud) esitamine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.

•Tekstiliikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, mõistatus, vanasõna.

•Kirjandustekstid: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend.

•Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamine. Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga.

Põhimõisted:

Jutt, luuletus, mõistatus, vanasõna, näidend

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

•Loetud raamatu tutvustamine

•Jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine

•Tiigrihüppe Sihtasutuse, Miksikese, Koolielu poolt pakutavate õpikeskkondade ja õppematerjali kasutamine pidevalt

•Lühiluuletuse koostamine

•Lühinäidendis osalemine

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

•Suuline töö

•Jutustus

•Kirjalik töö

•Individuaalne töö

•Frontaalne töö

•Vestlus

•Rühmatöö

Õpitulemused

•loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu, enamasti väljendab intonatsioon loetava sisu;

•mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu;

•vastab teemakohastele (ka lihtsamatele tekstis mitte otsese infoga seotud) küsimustele;

•leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel;

•tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna;

•kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi;

•on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab tegelasi ja annab edasi loetu sisu mõne huvitava, enam meeldinud episoodi järgi;

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud ,töövihikud, Internet, lisamaterjalide kogud

Kirjutamine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

•Kirjutamise tehnika arendamine

•Kirjaliku tekstiloome algtõdede õpetamine eakohaste kirjutiste kaudu

•Õigekeelsuse arendamine

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

1.klassis omandatud teadmistele

Õppesisu:

Kirjatehnika

•Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine.

•Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel.

•Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjapaberile; kuupäeva kirjutamine.

Kirjalik tekstiloome

•Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga.

•Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel.

•Loovtöö skeemi, kaardi toel; fantaasialugu. Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutlemine.

Õigekeelsus

•Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri;

•k, p, t s-i ja h kõrval; i ja j silbi alguses, h sõna alguses.

•Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted.

•Lauseliik ja lõpumärk (jutustav e väit- ja küsilause). Koma kasutamine liitlauses kirjutamisel et, sest, aga, kuid puhul.

•Suur algustäht oma kooli ja tuttavates kohanimedes.

•Sõnade lõpu õigekiri –d (mida teed?), -te (mida teete?), -sse (kellesse? millesse?), -ga (kellega? millega?), -ta (kelleta? milleta?). ma, sa, ta, me, te, nad õigekiri.

•Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (20–25 sõna lihtlausetena).

•Kirjavea parandamine, kui veale tähelepanu juhitakse; kirjavea vältimine, kui veaohtlikule kohale tähelepanu juhitakse.

Põhimõisted:

Häälik, täht, täishäälik, kaashäälik, silp, sõna, lause, täishäälikuühend, tähestik, suur algustäht, punkt, küsimärk, hüüumärk

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

•Lihtsa kutse, teate, õnnitluse koostamine

•Loovtöö ja ümberjutustuse kirjutamine pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil

•Käekirjalise teksti paigutamine joonelisele lehele

•Tiigrihüppe Sihtasutuse, Miksikese, Koolielu poolt pakutavate õpikeskkondade ja õppematerjali kasutamine pidevalt

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

•Suuline töö

•Jutustus

•Kirjalik töö

•Individuaalne töö

•Frontaalne töö

•Vestlus

•Rühmatöö

Õpitulemused

•kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid ja seoseid;

•kirjutab tahvlilt või õpikust ära;

•täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja kujundab vihikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, kirja joonelisele lehele, varustab töö kuupäevaga;

•koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate;

•kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil;

•eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit;

•kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse;

•märgib kirjas õigesti täishäälikuid;

•teab peast võõrtähtedega tähestikku;

•alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punkti või küsimärgiga;

•kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimedes;

•kirjutab õigesti sõnade lõppu

•-d (mida teed?), -te (mida teete?),

•-sse (kellesse? millesse?),

•-ga (kellega? millega?), -ta (kelleta? milleta?);

•kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (20–25 sõna lihtlausetena).

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, lisamaterjalide kogud

3. klass

175 tundi

Suuline keelekasutus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

•õpib koolis ja koolivälises suulises suhtluses selgelt väljenduma

•arendab oma suulist väljendusoskust

•austab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja tahab ja õpib õigesti kõnelema

•tutvub ja õpib suhtlema lasteportaalides

•õpetada last oma kõnet jälgima

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

2. klassis omandatud teadmistele

Õppesisu:

Suuline keelekasutus

•Õpetaja ja kaaslase kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslase ettelugemise kuulamine. Kuuldu ning nähtu kommenteerimine. Fakti ja fantaasia eristamine.

•Õpetaja etteloetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ning lihtsa skeemi koostamine. Kaaslase ettelugemise hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana).

•Kuuldud jutu (muinasjutu, lühijutu lapse elust jms) ümberjutustamine. Dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ning nende ütlustele.

•Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Häälduse harjutamine, hääle tugevuse kohandamine vastavalt olukorrale. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevuse, intonatsiooni) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses. Selge häälduse jälgimine teksti esitades.

•Sobivate kõnetuste (palumise, küsimise, keeldumise, vabandust palumise, tänamise) valik suhtlemisel. Suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine.

•Sõnavara arendamine: sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine; lähedase ja vastandtähendusega sõna leidmine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.

•Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine.

•Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; aheljutustamine. Sündmuse, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnade, skeemi ning tabeli abil.

•Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus erisuguste meeleolude väljendamiseks. Tuttava luuletuse ja dialoogi ilmekas (mõtestatud) peast esitamine.

•Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel. Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade

•otsimine, kaaslaste arvamuse küsimine.

Lugemine

•Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse).

•Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra) lugemine.

•Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning lasteajakirjanduses.

•Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi.

•Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine. Loetava kohta kava, skeemi, kaardi koostamine. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine.

•Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. Töö tekstiga: õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine. Õpiku sõnastiku kasutamine.

•Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Riimuvate sõnade leidmine.

•Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades.

•Loetud raamatust jutu koostamine. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine.

•Tekstiliikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri.

•Tarbe- ja teabetekst: teade, tööjuhend, eeskiri, retsept, saatekava, sõnastik, tööjuhend, sisukord, õpikutekst, teatmeteose tekst, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediatekst.

Teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus).

•Ilukirjandus: folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamänguline tekst, piltjutt, mõistatus, vanasõna.

•Kirjanduse eri liike ja žanre esindavad tekstid õppekirjandusse ja vabalugemiseks valitakse eesti ja väliskirjanike loomingust, lähtudes vajadusest õpilaste keelekasutust rikastada ja kultuuritraditsiooni edasi anda ning arvestades järgmisi teemavaldkondi.

Väärtused ja kõlblus:

•ausus, erinevus teistest, minu hobid ja huvid, minu tervis, rikkus ja vaesus, käitumine ja selle tagajärg jms.

Kodus ja koolis:

•perekond, kodu turvalisus, üksteisest hoolimine ja teiste aitamine, sõbrad ja sõpruse hoidmine, sallivus.

•Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus: kodukoha elu ja pärimused, kultuuride mitmekesisus muinasjuttude ainetel.

Mängiv inimene:

•ringmängud ja mängulust, sõnamängud, võlumaailm.

Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng:

•loodus minu ümber, loomalood.

Kodanikuühiskond ja rahvussuhted:

•minu kodumaa, tavad ja pühad.

Teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon:

•arvuti ja teler kui silmaringi avardaja.

Kirjutamine

•Töö vormistamine, puhtus, käekirja loetavus ning kuupäeva kirjutamine. Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust. Kirjutatu kontrollimine õpiku ja sõnastiku järgi. Oma kirjavea parandamine. Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine. Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnitlus.

•Lausete moodustamine, laiendamine ja sidumine tekstiks. Ümberjutustuse kirjutamine. Jutu kirjutamine pilditäiendusena (pildi allkiri, tegelaskõne jms). Loovtöö kirjutamine (vabajutt, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu).

•Jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Sündmusest kirjutamine. Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutamine.

•Häälik, silp, sõna, lause, tekst. Täis- ja kaashäälikud. Tähed ja tähestik, tähestiku järjekord. Hääliku pikkuse ning häälikuühendi märkimine kirjas.

•i ja j-i õigekiri; h sõna alguses; sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses.

•Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes ning tuntumates kohanimedes. Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade ja ilmakaarte nimetuses.

•Silbitamise ja poolitamise alused. Liitsõna.

•Nimi-, omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus. Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel.

•Mitmuse nimetava ning sse-lõpulise sisseütleva, kaasaütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus.

•Olevik ja minevik. Pöördelõppude ning da-vormi õigekirjutus.

•Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus).

•Väit- (jutustav), küsi- ja hüüdlause. Lause lõpumärgid. Koma loetelus. Koma et, sest, aga, kuid, siis, kui puhul. Sidesõnad, mis ei nõua koma.

•Sõnavara. Lähedase ja vastandtähendusega sõna. Sõna ja tema vormide õigekirja ning tähenduse omandamine ja täpsustamine.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

•Suuline töö

•Jutustus

•Kirjalik töö

•Individuaalne töö

•Frontaalne töö

•Vestlus

•Rühmatöö

Õpitulemused

3. klassi lõpetaja:

•kuulab mõtestatult eakohast teksti; töötab tekstiga õpetaja juhiste alusel;

•mõistab suulisi ja kirjalikke küsimusi ning vastab nendele; kasutab kõnes ja kirjas sobivalt lühivastuseid ning terviklauseid;

•kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit ja olukorda; jutustab endast ning oma lähiümbruses toimunust;

•loeb õpitud teksti selgelt, ladusalt, õigesti ning mõistmisega; mõistab muu hulgas lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti;

•loeb eakohast ilu- ja aimekirjandust;

•jutustab ja kirjutab küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnade või kava toel;

•kirjutab õpitud keelendite piires õigesti; kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja –seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga;

•hangib otstarbekohast teavet eri allikatest; kasutab eakohaseid sõnaraamatuid.

Suuline keelekasutus

3. klassi lõpetaja:

•kuulab mõtestatult eakohast teksti; toimib sõnumi või juhendi järgi;

•väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab; vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid;

•vaatleb sihipäraselt, kirjeldab nähtut ning märkab erinevusi ja sarnasusi;

•avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta;
•annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi;
•jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskeemi ning küsimuste toel; mõtleb loole alguse ja lõpu;
•leiab väljendumiseks lähedase ja vastandtähendusega sõnu;
•esitab luuletust peast.

Lugemine

3. klassi lõpetaja:

•loeb nii häälega kui ka endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ning kaarti;
•loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga;
•töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel;
•vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta;
•eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku ning keeldu;
•tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna ja kirja;
•on lugenud läbi vähemalt neli eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust;
•teab nimetada mõnd lastekirjanikku.

Kirjutamine

3. klassi lõpetaja:

•kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga;
•kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile ning vormistab vihiku/nõuetekohaselt;
•valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi ning pikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu;
•märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; märgib kirjas õigesti käänd- ja pöördsõnade õpitud lõppe ning tunnuseid;
•teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestikjärjestuses;
•kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja loomanimed ning õpitud kohanimed;
•piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi;

•kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ning kontrollib kirjutatut näidise järgi (30–40 sõna);
•koostab kutse, õnnitluse, teate ja e-kirja; kirjutab eakohase pikkusega ümberjutustusi ning teisi loovtöid küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel.

Õppevahendid:
Riiklikule õppekavale vastavad õpikud ,töövihikud, Internet, lisamaterjalide kogud

II kooliaste

4. klass

175 tundi
Suuline ja kirjalik suhtlus
Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
•Õpetada loetust arusaamist, oskust loetud ja kuuldut jutustada suulises vormis, koostada kirjalikke lühikokkuvõtteid
•Õpetada küsimuste esitamise oskust
•Erinevate suhtluskanalite tutvustamine
•Arendada oskust sobivalt pidada telefonivestlusi, kirja- ja meilivahetust
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
1. kooliastmes omandatud teadmistele
•kuulab mõtestatult eakohast teksti; toimib sõnumi või juhendi järgi;
•väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab; vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid;
•vaatleb sihipäraselt, kirjeldab nähtut ning märkab erinevusi ja sarnasusi;
•avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta;
•annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi;
•jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskeemi ning küsimuste toel; mõtleb loole alguse ja lõpu;
•leiab väljendumiseks lähedase ja vastandtähendusega sõnu;

•esitab luuletust peast.

Õppesisu:

•Hääliku pikkuste eristamine.

•Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine.

•Õpetaja ettelugemise järel (ainealane tekst, lõikhaaval) oluliste mõistete ja seoste leidmine. Kuuldud tekstist lühikokkuvõtte sõnastamine. Kuuldud teabe rühmitamine skeemi, märksõnade jm alusel.

•Tekstide kriitiline kuulamine (fakti ja fantaasia eristamine jms). Lavastuse, kuuldud proosa-, luule- ja ainetekstide sisu ümberjutustamine.

•Visuaalsed ja tekstilised infoallikad, nende usaldusväärsus. Fakt ja arvamus.

•Sõnavara avardamine ja täpsustamine, töö sõnastikega. Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis.

•Vestlus etteantud teema piires. Küsimustele vastamine, esitlus, tutvustus. Erinevate käitumisviiside ja koostöövormide võrdlemine. Oma arvamuse avaldamine, seisukoha põhjendamine, kaaslaste arvamuse küsimine. Lisateabe otsimine.

•Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine ning mõtete sobiv sõnastamine (sõnavalik, parasiitkeelendite vältimine, mõtte lõpuleviimine).

•Dialoogi ja dramatiseeringu koostamine ja esitamine. Pantomiim. Rollimäng.

•Erinevate strateegiate kasutamine kõneülesannetes (nt võrdlemine, kirjeldamine). Eritüübiliste küsimuste moodustamine (nt intervjuu tegemiseks).

•Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.

Põhimõisted:

Häälikud, häälikupikkus, lause,lõik, terviktekst, märksõna, fakt, fantaasia, luule, proosa, lavastus, intervjuu, parasiitkeelend, arvamus, võrdlemine , kirjeldamine,
visuaalsed ja tekstilised infoallikad

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

•Rollimängud (situatsioonid reaalses keskkonnas, tegelaskujude kehastamine)

•Intervjuu

•Infolüngaga ülesanded

•Probleemsituatsioonide lahendamine rühmas

•Kuulamisülesanded

•Loovkirjutised

•Tiigrihüppe Sihtasutuse, Miksikese, Koolielu poolt pakutavate õpikeskkondade, õppematerjali kasutamine pidevalt

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

•Suuline töö

•Jutustus

•Kirjalik töö

•Individuaalne töö

•Frontaalne töö

•Vestlus

•Rühmatöö

Õpitulemused

•Kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi;

•annab lühidalt edasi kuuldu sisu;

•väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes;

•esitab kuuldu ja nähtu kohta küsimusi;

•väljendab oma arvamust, annab infot edasi selgelt ja ühemõtteliselt;

•leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku vormi;

•kasutab sõnastikke ja teatmeteoseid;

•esitab peast luuletuse või rolliteksti;

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet , lisamaterjalide kogud

Teksti vastuvõtt

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

•Omandada oskus eakohast teksti ladusalt ja mõtestatult lugema, oskus mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti;

•Sõnavara täiendamine, sõnastike kasutamise oskus

•Erinevate tekstiliikide käsitlemine, nende äratundmine

•Eakohase kirjanduse lugemine, kirjandusteose tutvustamine, oskus loetut edasi anda, arvamuse avaldamine, tegelaste iseloomustamine

•Arendada info leidmise oskusi

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

1.kooliastmes omandatud teadmistele

•loeb nii häälega kui ka endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ning kaarti;
•loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga;
•töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel;
•vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta;
•eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku ning keeldu;
•tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna ja kirja;
•on lugenud läbi vähemalt neli eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust;
•teab nimetada mõnd lastekirjanikku.

Õppesisu:

•Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine; lugemist hõlbustavad võtted. Oma lugemise jälgimine ning lugemisoskuse hindamine.
•Tööjuhendi lugemine. Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart jm). Tekstide võrdlemine etteantud ülesande piires.
•Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Kujundlik keelekasutus (piltlik väljend). Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, remarkide, üksiksõnade jm alusel. Enne lugemist olemasolevate teemakohaste teadmiste ja kogemuste väljaselgitamine, oma küsimuste esitamine ning uute teadmiste vastu huvi äratamine (mida tean, mida tahaksin teada).
•Kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise koht, aeg ja tegelased. Sündmuste järjekord. Arutlemine tekstis käsitletud teema üle. Tegelaste käitumise motiivide analüüs. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Küsimustele vastamine tekstinäidetega või oma sõnadega. Töö tekstiga: tundmatute sõnade tähenduse selgitamine, märkmete tegemine loetu põhjal, märksõnaskeemi, küsimuste koostamine. Loetava kohta kava, skeemi/kaardi koostamine. Rollimäng. Dramatiseering.
•Luuletuse sisu eripära määramine (loodus, nali jne); riimide leidmine ja loomine, riimuvate sõnade toel värsside loomine. Luuletuse ja proosateksti mõtestatud esitamine (meeleolu, laad).
•Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine.
•Huvipakkuva raamatu leidmine, iseseisev lugemine, vajaliku info leidmine. Loetud raamatu sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine.
•Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt, ka kataloogi või e-otsingut kasutades.
•Tekstiliikide eristamine: jutustus, muinasjutt, luuletus, näidend, vanasõna, kõnekäänd, kiri

•Ilukirjandus: kunstmuinasjutt, tõsielujutt eakaaslastest, ilu- ja aimekirjandus loomadest, seiklusjutt, näidend, rahvaluule, värsslugu, vanasõnad ning kõnekäänud.

Põhimõisted:

reegel, juhend, tabel, skeem, kaart, kava, dramatiseering, piltlik väljend, kunstmuinasjutt, tõsielujutt eakaaslastest, ilu- ja aimekirjandus loomadest, seiklusjutt, näidend, rahvaluule, värsslugu, vanasõnad ning kõnekäänud, riim

Praktilised tööd

•Rollimängud (situatsioonid reaalses keskkonnas, tegelaskujude kehastamine)

•Intervjuu

•Infolüngaga ülesanded

•Probleemsituatsioonide lahendamine rühmas

•Kuulamisülesanded

•Loovkirjutised

•Tiigrihüppe Sihtasutuse, Miksikese, Koolielu poolt pakutavate õpikeskkondade õppematerjali kasutamine pidevalt

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

•Suuline töö

•Jutustus

•Kirjalik töö

•Individuaalne töö

•Frontaalne töö

•Vestlus

•Rühmatöö

Õpitulemused

•loeb eakohast teksti ladusalt ja mõtestatult; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti;

•otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse;

•vastab teksti põhjal koostatud küsimustele tekstinäidete või oma sõnadega, koostab teksti kohta küsimusi;

•leiab teksti peamõtte;

•kirjeldab teksti põhjal sündmuste toimumise kohta ja tegelasi;

•leiab tekstist vajalikku infot;

•tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kõnekäänu, kirja;

•on läbi lugenud vähemalt kolm eakohast väärtkirjandusteost (raamatut);

•tutvustab loetud kirjandusteose sisu ja tegelasi ning kõneleb loetust;

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, lisamaterjalide kogud, ilukirjandus, teatmeteosed

Tekstiloome

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

•Arendada oskust sobivalt pidada telefonivestlusi, kirja- ja meilivahetust

•Õpetada mõtestatult lugema ja kirjutama oma loomevõime ja eluliste vajaduste kohaseid eri liiki tekste

• Arendada edasi oma suulist ja kirjalikku väljendusoskust

•Sisendada austust eesti keelt kui rahvuskultuuri kandja vastu ja tahet seda õigesti kõnelda ja kirjutada

•Pakkuda õpilastele elulisi, loomingulisi ning mõtlemisainet pakkuvaid ülesandeid

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

1. kooliastmes omandatud teadmistele

•Lausete laiendamine ja sidumine tekstiks.

•Tarbeteksti (ajaleheartikli, teate, nimekirja jne) kirjapanek.

•Ümberjutustuse kirjutamine tugisõnade, skeemi, kaardi või kava toel.

•Loovtöö kirjutamine (vabajutt, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu). Jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus.

•Sündmusest ja loomast kirjutamine.

•Jutule alguse ja lõpu kirjutamine.

•Kirja kirjutamine.

•Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutamine.

Õppesisu:

•Ümberjutustamine ja ümberjutustuse kirjutamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik, loov, valikuline kavapunktide järgi, märksõnade ja küsimuste toel. Aheljutustamine.

•Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamisega.

•Loetu ja kuuldu põhjal jutustamine, kirjeldamine. Eseme, olendi, inimese kirjeldamine. Iseloomulike tunnuste esitamine.

•Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt.

•Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele, mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid.

•Jutustus pildi või pildiseeria põhjal, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu, kirjeldus, seletus, veenmiskiri, tarbetekstid (juhend, nimekiri, retsept, e-kiri, teade), ajakirjandustekstid (uudis, intervjuu, pildi allkiri, kuulutus, reklaam, arvamuslugu).

•Protsesskirjutamine: kirjutamiseks valmistumine (märksõnad, idee- või mõtteskeem, tsentriline kaart, sündmuste kaart, muusika, pilt, rollimäng jne), teksti eri versioonide kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine.

Põhimõisted:

juhend, nimekiri, retsept, e-kiri, teade, ajakirjandustekstid (uudis, intervjuu, pildi allkiri, kuulutus, reklaam, arvamuslugu), fantaasialugu, kirjeldus

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

•Intervjuu

•Infolüngaga ülesanded

•Loovkirjutised

•Rollimängud

•Ajakirjandustekstide kirjutamine

•Kiri, e-kiri

•Tiigrihüppe Sihtasutuse, Miksikese, Koolielu poolt pakutavate õpikeskkondade õppematerjali kasutamine pidevalt

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

•Suuline töö

•Jutustus

•Kirjalik töö

•Individuaalne töö

•Frontaalne töö

•Vestlus

•Rühmatöö

Õpitulemused

•jutustab ja kirjutab loetust ning läbielatud sündmusest;

•jutustab tekstilähedaselt, kokkuvõtlikult kavapunktide järgi, märksõnaskeemi ja küsimuste toel;

•kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit, inimest;

•kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga eakohaseid tekste vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile;

•kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a ümberjutustusi) küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel;

•teeb oma tekstiga tööd;

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet , lisamaterjalide kogud, pildimaterjal, arvuti, ilukirjandus, teatmeteosed

Õigekeelsus ja keelehoole

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

•Õpetada valdama eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja

•Sõna ja tema vormide õigekirja ning tähenduse omandamine ja täpsustamine

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

1. kooliastmes omandatud teadmised

•valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu;

•märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; märgib kirjas õigesti käänd- ja pöördsõnade õpitud lõppe ja tunnuseid;

•teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestik- järjestuses;

•kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja loomanimed ning õpitud kohanimed;

•piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi;

•kirjutab ette ütlemise järgi sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (30–40 sõna);

•koostab kutse, õnnitluse, teate, e-kirja; kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a ümberjutustusi) küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel

Õppesisu:

Üldteemad

•Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled.

Häälikuõpetus ja õigekiri

•Tähestik. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud. Võõrtähed ja -häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend.

•Kaashäälikuühendi õigekiri. g, b, d s-i kõrval (nt jalgsi, kärbsed). h õigekiri.

•i ja j õigekiri (tegijanimi). Tutvumine gi- ja ki-liite õigekirjaga.

•Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades).

•Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri.

•Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri.

•Nimi ja nimetus. Isiku- ja kohanimed, ametinimetused ja üldnimetused.

•Eakohase teksti eksimatu ärakiri tahvlilt. Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (40–60 sõna, 20 ortogrammi). Oma kirjavea iseseisev leidmine.

Sõnavaraõpetus

•Sünonüümid. Antonüümid.

•Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhisõna, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused.

Vormiõpetus

•Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses.

•Nimisõna. Omadussõna. Asesõna. Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine.

Lauseõpetus

•Lause. Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi. Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ja kasutamine. Otsekõne ja saatelause

Põhimõisted:

Nimisõna, tegusõna, sünonüümid, antonüümid, lause, liitsõna, täishäälik, kaashäälik, sulghäälik

Praktilised tööd digivahendite rakendamine

•Tiigrihüppe Sihtasutuse, Miksikese, Koolielu poolt pakutavate õpikeskkondade, õppematerjali kasutamine pidevalt

•Kirjalikud harjutused

•Vigade leidmine ja parandamine

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

•Suuline töö

•Kirjalik töö

•Individuaalne töö

•Frontaalne töö

•Rühmatöö

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, lisamaterjalide kogud, ilukirjandus, teatmeteosed

5. klass

105 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Õpilane

•väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit

•tajub keeleoskust õpioskuste alusena ja oma identiteedi olulise osana, kujuneb teadlikuks keelekasutajaks;

•omandab põhiteadmised keelest ja õigekirjaoskuse, tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasiõppimisel;

•arendab keeleoskust kui eneseväljendus- ja suhtlusvahendit, arvestades kultuuris

•väljakujunenud keelekasutustavasid;

•õpib asjakohaselt kasutama eri suhtluskanaleid; arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;

•õpib tundma eri tekstiliike, nende seoseid ja kasutamisvõimalusi, arendab oma

•tekstitööoskusi nii tekstide vastuvõtja kui ka loojana;

•arendab kriitilist mõtlemist ning analüüsi-, järeldus- ja põhjendusoskust;

•harjub oma kirjakeeleoskuse täiendamiseks kasutama sõna- ja käsiraamatuid ning veebiallikaid;

Läbivad teemad on ainevaldkonna õppeainetele eriomased teemad, mida käsitletakse läbivalt erinevaid harjutusetekste lugedes ja analüüsides, erinevatel teemadel jutukesi- kirjandeid kirjutades.

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ eesmärgiseadega on kooskõlas kõik ainevaldkonnas taotletavad pädevused: õpipädevus, suuline ja kirjalik väljendusoskus ning tekstiloome. Arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada ning probleeme lahendada. Õpetegevus võimaldab õpilasel arendada loomevõimeid.

Läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ ning „Tervis ja ohutus“ käsitlus taotleb õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, keskkonnateadlikuks, vastutustundlikuks ning

tervist ja turvalisust väärtustavaks inimeseks. Ainevaldkonna õppeainetes toetatakse neid arengusuundumusi teemakohaste tekstide valiku ja analüüsi ning neis tõstatatud probleemide üle arutlemisega suulises ja kirjalikus vormis.

Läbiva teema „Teabekeskkond“ käsitlemine ainevaldkonna õppeainetes hõlmab eri allikatest teabe hankimist, selle kriitilist hindamist ja kasutamist nii keeleteadmiste ning õppeteemakohaste teadmiste laiendamiseks kui ka tekstiloomes.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

Eelnevalt õpilane

•kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga;

•kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile ning vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt;

•valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi ning pikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu;

•märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; märgib kirjas õigesti käänd- ja pöördsõnade õpitud lõppe ning tunnuseid;

•teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestikjärjestuses;

•kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja loomanimed ning õpitud kohanimed;

•piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi;

•kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ning kontrollib kirjutatut näidise järgi;

•koostab kutse, õnnitluse, teate ja e-kirja; kirjutab eakohase pikkusega ümberjutustusi ning teisi loovtöid küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel.

Õppesisu:

II kooliastmes on neli õppevaldkonda: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloome ning õigekeelsus ja keelehoole.

Suuline ja kirjalik suhtlus

Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslaste ja täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ning kirjalikus tekstis.

Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine. Suuline arvamusavaldus ja vestlus etteantud teema piires. Küsimustele vastamine. Väite põhjendamine. Kaaslase täiendamine ja parandamine. Kaasõpilaste töödele hinnangu andmine ja tunnustuse avaldamine.

Klassivestlus.

Teksti vastuvõtt

Eesmärgistatud lugemine, lugemist hõlbustavad võtted. Tööjuhendi lugemine. Kava, mõttekaart, joonis jm visualiseerivad vahendid.

Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart).

Tekstiloome

Loetu, nähtu või kuuldu põhjal arvamuse avaldamine nii kirjalikult kui ka suuliselt.

Kirjandi ülesehitus. Sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus. Mustand. Oma vigade leidmine ja parandamine.

Teksti loomine pildi- ja näitmaterjali põhjal.

Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Eseme, olendi ja inimese kirjeldamine.

Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumustest jutustamine ning kirjutamine. Jutustuse ülesehitus.

Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.

Õigekeelsus ja keelehoole

Üldteemad

Eesti keel teiste keelte seas.

Häälikuõpetus ja õigekiri

Täis- ja kaashäälikuühend.

Kaashäälikuühendi õigekiri. g, b, d s-i kõrval. h õigekiri. i ja j-i õigekiri (tegijanimed ja liitsõnad).

Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri.

Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades). Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus, sulghäälik sõna keskel.

Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest.

Sõnavaraõpetus

Kirjakeelne ja argikeelne sõnavara, uudissõnad. Sünonüümid. Antonüümid.

Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa. Liitsõna ja liitega sõna erinevused.

Sõnavara avardamine ja täpsustamine. Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest.

Vormiõpetus ja õigekiri

Tegusõna.

Tegusõna pööramine ainsuses ning mitmuses.

Käändsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käänamine. Käänded, nende küsimused ning tähendus. Õige käände valik sõltuvalt lause kontekstist.
Ainsus ja mitmus.
Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Omadussõna käänamine koos nimisõnaga.
Sõnaraamatute kasutamine käändsõna põhivormide kontrollimiseks.
Lauseõpetus ja õigekiri
Lause. Alus ja öeldis. Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses. Koondlause kasutamine tekstis.
Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid.
Liitlause. Lihtlausete sidumine liitlauseks. Sidesõnaga ja sidesõnata liitlause.
Muud õigekirjateemad
Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isiku- ja kohanimed; ajaloosündmused; ametinimetused ja üldnimetused; perioodikaväljaanded; teoste pealkirjad.

Põhimõisted:

Käänded, alus, öeldis, lihtlause, liitlause, koondlause, nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna, häälikuühend, liitsõnad, tuletised.
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Lisaks tavapärasele õppetööle ka omaloominguliste tööde suuline esitamine, rollimäng, loovtöö kirjutamine, arutelu, õpimapi koostamine, projektõpe, dramatiseeringud, õppemängud, rühmatöö ning ümarlauavestlused.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Valdav osa õpet toimub klassis, kus saab mööblit sobivalt ümber paigutada liikumistegevusteks (nt dramatiseeringud, õppemängud), rühmatööks ning ümarlauavestlusteks.
Klassiruumis kasutatakse õigekeelsussõnaraamatuid ja võõrsõnade leksikoni.
Tundides kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid, sh netisõnaraamatuid.
Tunde peetakse vajaduse korral arvutiklassis, kooli raamatukogus ning väljaspool kooli.

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

•peetakse silmas õppekava alusväärtusi, üldpädevusi, õppeaine eesmärke ja õpitulemusi ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
•jälgitakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
•võimaldatakse õppida üksi ja koos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;

•arvestatakse õpilaste individuaalseid iseärasusi ning kasutatakse diferentseeritud

•õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad sobiva pingutustasemega õppida;

•kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid

•õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;

•laiendatakse õpikeskkonda: arvutiklass, muuseum või näitus, raamatukogu;

•kasutatakse mitmekesist õppemetoodikat, sh aktiivõpet: esitamine, rollimäng, loovtöö kirjutamine, arutelu, diskussioon, väitlus, õpimapi ja uurimistöö koostamine, projektõpe.

Õpitulemused

II kooliastmes hinnatakse õpilase:

- suulist ja kirjalikku suhtlust;
- tekstide vastuvõttu;
- tekstiloomet;
- tekstide õigekeelsust.

Suuline ja kirjalik suhtlus

5. klassi lõpetaja:

- esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid;
- võtab loetut ja kuuldut lühidalt kokku nii suulises kui ka kirjalikus vormis.

Teksti vastuvõtt

5. klassi lõpetaja:

- loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste;
- võrdleb tekste omavahel, esitab küsimusi ja arvamusi ning teeb lühikokkuvõtteid;

Tekstiloome

5. klassi lõpetaja:

- leiab juhendamise toel tekstiloomeks vajalikku kirjalikku või suusõnalist teavet
- raamatukogust ning internetist;
- jutustab, kirjeldab ning arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektselt;
- kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju (ka e-kirju ja sõnumeid), oskab leida ning täita lihtsamaid planke ja vorme;
- avaldab viisakalt ning olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis;
- kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid tekste luues ning seostades.

Õigekeelsus ja keelehoole

5. klassi lõpetaja:

- tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust ning
- järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;
- kontrollib õigekeelsussõnaraamatust sõna tähendust ja õigekirja;
- rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsides ja hinnates.

Õppevahendid:

Üldriiklikule õppekavale vastav õpik, töövihik, tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevad
õpikeskkonnad ning õppematerjalid ja –vahendid (näit Miksike, Koolielu jt)

6. klass

105 tundi

Keel kui kultuuri kandja ja mõtlemise põhivahend on oluline inimese tunnetuslikus arengus ning tema maailmapildi kujunemises. Keel kui ühiskonna toimimise põhivahendeid on tähtis inimese sotsialiseerumisel, tema kujunemisel ühiskonna tegusaks liikmeks. Sotsiaalne kirjaoskus tähendab kriitilist ja teadlikku toimimist keele toel nii isiklikus ja avalikus sfääris kui ka õppimises ja töös. Keel toimib tekstide kujul igas valdkonnas ning selle olukorratüüpides erinevalt; igaühele neist on omased kindlat liiki tekstid oma eri- ja üldsõnavara ning kirjakeele või argigrammatikaga.

Seepärast on inimesele ühtviisi vajalikud teadmised ja oskused, mis hõlmavad keelt, selle variante ja tekste ning lubavad toime tulla suulise ja kirjaliku suhtlusega, tekstide vastuvõtu ning loomisega. Eesti keelel kui emakeelel ja hariduskeelel on õppekavas eriline koht: eesti keele oskus on nii õppekava omandamise alus kui ka eesmärk.

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Õpilane:

•väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit

•tajub keeleoskust õpioskuste alusena ja oma identiteedi olulise osana, kujuneb teadlikuks keelekasutajaks;

•omandab põhiteadmised keelest ja õigekirjaoskuse, tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasiõppimisel;

•arendab keeleoskust kui eneseväljendus- ja suhtlusvahendit, arvestades kultuuris

•väljakujunenud keelekasutustavasid;

•õpib asjakohaselt kasutama eri suhtluskanaleid; arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;

•õpib tundma eri tekstiliike, nende seoseid ja kasutamisvõimalusi, arendab oma tekstitööoskusi nii tekstide vastuvõtja kui ka loojana;

•arendab kriitilist mõtlemist ning analüüsi-, järeldus- ja põhjendusoskust;

•harjub oma kirjakeeleoskuse täiendamiseks kasutama sõna- ja käsiraamatuid ning veebiallikaid;

Läbivad teemad

Läbivad teemad „Väärtused ja kõlblus“ ning „Kultuuriline identiteet“ on ainevaldkonnaõppeainetele eriomased teemad, mida käsitletakse läbivalt erinevaid harjutusetekste lugedes ja analüüsides, erinevatel teemadel jutukesi-kirjandeid kirjutades.

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ eesmärgiseadega on kooskõlas kõik ainevaldkonnas taotletavad pädevused: õpipädevus, suuline ja kirjalik väljendusoskus ning tekstiloome. Arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada ning probleeme lahendada. Õpetegevus võimaldab õpilasel arendada loomevõimeid.

Läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ ning „Tervis ja ohutus“ käsitlus taotleb õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, keskkonnateadlikuks, vastutustundlikuks ning tervist ja turvalisust väärtustavaks inimeseks. Ainevaldkonna õppeainetes toetatakse neid arengusuundumusi teemakohaste tekstide valiku ja analüüsi ning neis tõstatatud probleemide üle arutlemisega suulises ja kirjalikus vormis.

Läbiva teema „Teabekeskkond“ käsitlemine ainevaldkonna õppeainetes hõlmab eri allikatest teabe hankimist, selle kriitilist hindamist ja kasutamist nii keeleteadmiste ning õppeteemakohaste teadmiste laiendamiseks kui ka tekstiloomes.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

Eelnevalt õpilane

•kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga;

•kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile ning vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt;

•valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi ning pikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu;

•märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; märgib kirjas õigesti käänd- ja pöördsõnade õpitud lõppe ning tunnuseid;

•teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestikjärjestuses;

•kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja loomanimed ning õpitud kohanimed;

•piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi;

•kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ning kontrollib kirjutatut näidise järgi;
•koostab kutse, õnnitluse, teate ja e-kirja; kirjutab eakohase pikkusega ümberjutustusi ning teisi loovtöid küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel.

Õppesisu:

II kooliastmes on neli õppevaldkonda: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloome ning õigekeelsus ja keelehoole.

Suuline ja kirjalik suhtlus

Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslaste ja täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ning kirjalikus tekstis.

Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine. Suuline arvamusavaldus ja vestlus etteantud teema piires, vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine. Küsimustele vastamine, esitlus ja tutvustus. Väite põhjendamine.

Arvamuse avaldamine, põhjendamine paaris- või rühmatöö ajal ning kõnejärg. Kaaslase täiendamine ja parandamine. Kaasõpilaste töödele hinnangu andmine ja tunnustuse avaldamine.

Klassivestlus, diskussioon.

Telefonivestlus: alustamine, lõpetamine. Suhtlemine virtuaalkeskkonnas: eesmärgid, võimalused, ohud (privaatse ja avaliku ala eristamine). E-kiri.

Teksti vastuvõtt

Eesmärgistatud lugemine, lugemist hõlbustavad võtted. Tööjuhendi lugemine. Kava, mõttekaart, joonis jm visualiseerivad vahendid. Kokkuvõte konkreetsest materjalist (õppetekst, arutlus).

Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart). Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ning vajaliku teabe leidmine. Visuaalselt esitatud info (foto, joonise, graafiku) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine.

Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid, eesmärgistatud kuulamine/vaatamine. Oma sõnadega kokkuvõtte tegemine. Saatekava. Trükiajakirjandus: pressifoto, karikatuur, pildiallkiri.

Tarbetekstide keel: kataloogid, kasutusjuhendid, toodete etiketid. Skeemist, tabelist, kuulutusest, sõiduplaanist ja hinnakirjast andmete kirjapanek ning seoste esiletoomine.

Kirjanduse eri liike ja žanre esindavad tekstid õppekirjandusse ja vabalugemiseks valitakse eesti ja väliskirjanike loomingust, arvestades järgmisi teemavaldkondi.

Väärtused ja kõlblus:

enesehinnang, ausus enese ja teiste vastu, iseenda ning teiste vajadused ja huvid, arusaamine heast ja halvast, õiglus ja ebaõiglus, kiiduväärne ja taunitav, erinevus teistest, minu hobid ja huvid, minu tervis ja tulevik, rikkuse ja vaesuse probleemid, kohustused ja vastutus, üksiolek ja hirmud jms.

Kodus ja koolis:

perekond, kodu turvalisus, vägivald kodus, armastus oma kodu ja koduste vastu, suhted vanemate, kasuvanemate ning vanavanematega, suhted õdede ja vendade jt lähisugulastega, poiste ja tüdrukute suhted, sallivus teistsuguste inimeste suhtes, abivajaja ja aitaja, nohiklikkus ja tõrjutus, piir oma ja võõra vahel, piir lubatu ja lubamatu vahel jms.

Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus:

rahvuskultuuri eripära ja olulisus rahvale, matkamine kodukohas ning reisimine kaugetes maades, kultuuride mitmekesisus, erinevate rahvaste uskumused ja tavad, käitumine erinevas kultuuriruumis, külalislahkus, lugupidav suhtumine teistesse kultuuridesse ja inimestesse, kultuuriinimesed kui eesti rahvuskultuuri tutvustajad ning hoidjad jms.

Mängiv inimene:

ringmängud ja mängulust, sõnamängud, teatri võlumaailm, leidlik probleemide lahendamine, iluelamused, loominguline koostöö, mängult ja päriselt, põhjendatud ja põhjendamata riskid jms.

Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng:

minu osa looduse hoidmisel, austav suhtumine elus- ja eluta loodusesse, hädasolija aitamine, lemmikloomad ning vastutus nende eest, aastaaegade omanäolisus jms.

Kodanikuühiskond ja rahvussuhted:

minu juured, seos mineviku, oleviku ja tuleviku vahel, traditsioonid ja sündmused, mis tagavad järjepidevuse, suhe keelesse, kodupaiga keel, suhted teiste rahvustega jms.

Teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon:

avastamisrõõm ja õppimiskogemused, tänapäevased teabeotsimis- ja -edastamisvõimalused, internet kui silmaringi avardaja ning infoallikas, internet kui ohuallikas, käitumine suhtlusportaalides, film ja foto kui hetke ning ajaloo jäädvustajad jms.

Tekstiloome

Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt. Lühiettekande esitamine.

Protsesskirjutamine: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine. Kirjandi ülesehitus. Sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus. Mustand. Oma vigade leidmine ja parandamine.

Alustekst, selle edasiarenduse lihtsamad võtted. Eri allikatest pärit info võrdlemine, olulise eristamine ebaolulisest ning selle väljakirjutamine. Uue info seostamine oma teadmiste ja kogemustega, selle rakendamine konkreetsest tööülesandest lähtuvalt. Visuaalsed ja tekstilised infoallikad ning nende usaldusväärsus. Teksti loomine pildi- ja näitmaterjali põhjal.
Fakt ja arvamus.
Kiri, ümbriku vormistamine. Privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika.
Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Eseme, olendi ja inimese kirjeldamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ning selle väljendamine.
Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumustest jutustamine ning kirjutamine. Jutustuse ülesehitus.
Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.

Õigekeelsus ja keelehoole

Üldteemad

Eesti keel teiste keelte seas. Kirjakeel, argikeel ja murdekeel.
Häälikuõpetus ja õigekiri
Täis- ja kaashäälikuühend.
Kaashäälikuühendi õigekiri. g, b, d s-i kõrval. h õigekiri. i ja j-i õigekiri (tegijanimed ja liitsõnad). gi- ja ki-liite õigekiri. Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri.
Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades). Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus, sulghäälik sõna keskel. f-i ja š õigekiri.
Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest (nii raamatust kui ka veebivariandist).
Sõnavaraõpetus
Kirjakeelne ja argikeelne sõnavara, uudissõnad, murdesõnad, släng. Sünonüümid. Antonüümid.
Mitmetähenduslike, lähedase ja vastandliku tähendusega sõnade kasutamine. Sõnavaliku täpsus erinevates tekstides. Sagedamini esinevate võõrsõnade tähendus. Igapäevaste võõrsõnade asendamine omasõnadega ja vastupidi.
Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused.
Sõnavara avardamine ja täpsustamine. Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist).

Vormiõpetus ja õigekiri

Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ning mitmuses. Tegusõna oleviku- ja minevikuvormi kasutamine tekstis.

Käändsõna. Käändsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käänamine. Käänded, nende küsimused ning tähendus. Õige käände valik sõltuvalt lause kontekstist.

Ainsus ja mitmus.

Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Omadussõna käänamine koos nimisõnaga.

Omadussõnade võrdlusastmed. Võrdlusastmete kasutamine. Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine (ne- ja lineliitelised omadussõnad).

Arvsõnade õigekiri

Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ning numbritega, nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis.

Sõnaraamatute kasutamine käändsõna põhivormide kontrollimiseks.

Lauseõpetus ja õigekiri

Lause. Alus ja öeldis. Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses. Koondlause kasutamine tekstis.

Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ning kasutamine.

Liitlause. Lihtlausete sidumine liitlauseks. Sidesõnaga ja sidesõnata liitlause.

Otsekõne ja saatelause. Saatelause otsekõne ees, keskel ning järel. Otsekõne kirjavahemärgid. Otsekõne kasutamise võimalusi.

Muud õigekirjateemad

Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isiku- ja kohanimed; ajaloosündmused; ametinimetused ja üldnimetused; perioodikaväljaanded; teoste pealkirjad.

Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri. Lühendite lugemine.

Põhimõisted:

Tegevuse ajad, alus, öeldis, otsekõne, saatelause, lihtlause, liitlause, nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine.

Lisaks tavapärasele õppetööle ka omaloominguliste tööde suuline esitamine, rollimäng, loovtöö kirjutamine, arutelu, õpimapi koostamine, projektõpe, dramatiseeringud, õppemängud, rühmatöö ning ümarlauavestlused.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Valdav osa õpet toimub klassis, kus saab mööblit sobivalt ümber paigutada liikumistegevusteks (nt dramatiseeringud, õppemängud), rühmatööks ning ümarlauavestlusteks.

Klassiruumis kasutatakse õigekeelsussõnaraamatuid ja võõrsõnade leksikoni.

Tundides kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid, sh netisõnaraamatuid.

Tunde peetakse vajaduse korral arvutiklassis, kooli raamatukogus ning väljaspool kooli.

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

•peetakse silmas õppekava alusväärtusi, üldpädevusi, õppeaine eesmärke ja õpitulemusi ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;

•jälgitakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevuseks;

•võimaldatakse õppida üksi ja koos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;

•arvestatakse õpilaste individuaalseid iseärasusi ning kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad sobiva pingutustasemega õppida;

•kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;

•laiendatakse õpikeskkonda: arvutiklass, muuseum või näitus, raamatukogu;

•kasutatakse mitmekesist õppemetoodikat, sh aktiivõpet: esitamine, rollimäng, loovtöö kirjutamine, arutelu, diskussioon, väitlus, õpimapi ja uurimistöö koostamine, projektõpe.

Õpitulemused

II kooliastmes hinnatakse õpilase:

- suulist ja kirjalikku suhtlust;
- tekstide vastuvõttu;
- tekstiloomet;
- tekstide õigekeelsust.

Suuline ja kirjalik suhtlus

6. klassi lõpetaja:

- valib juhendamise toel suhtluskanali; peab sobivalt telefonivestlusi ning kirja- ja meilivahetust;
- leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi;
- esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid;
- võtab loetut ja kuuldut lühidalt kokku nii suulises kui ka kirjalikus vormis.

Teksti vastuvõtt

6. klassi lõpetaja:

- tunneb õpitud tekstiliike (tarbe-, teabe- ja meediatekste) ning nende kasutamise

võimalusi;
- loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste;
- võrdleb tekste omavahel, esitab küsimusi ja arvamusi ning teeb lühikokkuvõtteid;
- kasutab töös tekstidega õpitud keele- ja tekstimõisteid.

Tekstiloome

6. klassi lõpetaja:

- leiab juhendamise toel tekstiloomeks vajalikku kirjalikku või suusõnalist teavet raamatukogust ning internetist;
- tunneb esinemise ettevalmistuse põhietappe;
- tunneb kirjutamise põhietappe;
- jutustab, kirjeldab ning arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektselt;
- esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne);
- kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju (ka e-kirju ja sõnumeid), oskab leida ning täita lihtsamaid planke ja vorme;
- avaldab viisakalt ning olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis;
- kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid tekste luues ning seostades.

Õigekeelsus ja keelehoole

6. klassi lõpetaja:

- tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust ning järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;
- moodustab ning kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid;
- kontrollib õigekeelsussõnaraamatust sõna tähendust ja õigekirja;
- rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsides ja hinnates.

Õppevahendid:

Üldriiklikule õppekavale vastav õpik, töövihik, tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevad õpikeskkonnad ning õppematerjalid ja –vahendid (näit Miksike, Koolielu jt)

III kooliaste

7. klass

105 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Õpilane

- väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit

- tajub keeleoskust õpioskuste alusena ja oma identiteedi olulise osana, kujuneb teadlikuks keelekasutajaks;
- omandab põhiteadmised keelest ja õigekirjaoskuse, tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasiõppimisel;
- arendab keeleoskust kui eneseväljendus- ja suhtlusvahendit, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;
- õpib asjakohaselt kasutama eri suhtluskanaleid; arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
- õpib tundma eri tekstiliike, nende seoseid ja kasutamisvõimalusi, arendab oma tekstitööoskusi nii tekstide vastuvõtja kui ka loojana;
- arendab kriitilist mõtlemist ning analüüsi-, järeldus- ja põhjendusoskust;
- harjub oma kirjakeeleoskuse täiendamiseks kasutama sõna- ja käsiraamatuid ning veebiallikaid;

Läbivad teemad

Valdkonna õppeainete eesmärgiseade, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel on erineval määral silmas peetud kõiki õppekava läbivaid teemasid olenevalt kooliastmest, õppeaine spetsiifikast ja seostest ühe või teise läbiva teemaga. Läbivad teemad „Väärtused ja kõlblus" ning „Kultuuriline identiteet" on ainevaldkonna õppeainetele eriomased teemad, mida käsitletakse läbivalt ilukirjandust ning kultuuriteemalisi teabetekste lugedes ja analüüsides, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades.

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine" eesmärgiseadega on kooskõlas kõik ainevaldkonnas taotletavad pädevused: õpipädevus, funktsionaalne lugemisoskus, suuline ja kirjalik väljendusoskus ning tekstiloome. Arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada ning probleeme lahendada. Õpetegevus võimaldab õpilasel märgata oma ainespetsiifilisi kalduvusi ning arendada loomevõimeid.

Läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng" ning „Tervis ja ohutus" käsitlus taotleb õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, keskkonnateadlikuks, vastutustundlikuks ning tervist ja turvalisust väärtustavaks inimeseks. Ainevaldkonna õppeainetes toetatakse neid arengusuundumusi teemakohaste tekstide, sh meediatekstide valiku ja analüüsi ning neis tõstatatud probleemide üle arutlemisega suulises ja kirjalikus vormis.

Läbiva teema „Teabekeskkond" käsitlemine ainevaldkonna õppeainetes hõlmab eri allikatest (sh internetist) teabe hankimist, selle kriitilist hindamist ja kasutamist nii keeleteadmiste ning õppeteemakohaste teadmiste laiendamiseks kui ka tekstiloomes.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

Eelnevalt õpilane

1) suhtleb eesmärgipäraselt ning valib kontekstile vastava suhtluskanali;

2) oskab teha kuuldust ja loetust kokkuvõtet ning anda hinnangut nii suuliselt kui ka kirjalikult;

3) tunneb põhilisi tekstiliike ning oskab õpi- ja elutarbelisi tekste eesmärgipäraselt kasutada;

4) oskab luua õppetööks ja eluks vajalikke tekste ning neid korrektselt vormistada;

5) tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise põhietappe ning oskab neid rakendada;

6) tunneb eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;

7) oskab kasutada ÕSi ja teisi õigekeelsusallikaid.

Õppesisu:

III kooliastmes on neli õppevaldkonda: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloome ning õigekeelsus ja keelehoole.

Suuline ja kirjalik suhtlus

Suhtlusolukorra ja -partneri arvestamine.

Kaaslase tööle põhjendatud hinnangu andmine.

Teksti vastuvõtt

Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediažanrid), nende eesmärgid ning keelekasutus.

Meedia olemus ja eesmärgid tänapäeval. Meediatekstide tunnused. Põhilised meediakanalid.

Fakti ja arvamuse eristamine.

Avalik ja varjatud mõjutamine.

Tekstiloome

Uudise kirjutamine: materjali kogumine, infoallikad, vastutus avaldatu eest. Uudise pealkirjastamine.

Intervjuu tegemine: valmistumine, küsitlemine, kirjutamine, toimetamine ja vormistamine..

Kirja kirjutamine ja vormistamine, keelevahendite valik.

Sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel suhtluseesmärkide järgi. Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära.

Õigekeelsus ja keelehoole

Üldteemad

Kirjakeel ja argikeel.

Häälikuõpetus ja õigekiri

Kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liitega sõnades, kaashäälikuühendi õigekirja erandid. Veaohtliku häälikuõigekirjaga sõnad. Silbitamine, pikk ja lühike silp. Õige hääldus: rõhk ja välde. Välte ja õigekirja seosed. Veaohtlike võõrsõnade õigekiri. ÕSist (nii veebi- kui ka raamatuvariandist) õigekirja ning õige hääldus kontrollimine.

Sõnavaraõpetus

Sõna ja tähendus. Sõnastuse rikastamine.

Sõnaraamatute kasutamine sõnade tähenduse leidmiseks.

Vormiõpetus ja õigekiri

Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad) ning muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja hüüdsõnad).

Tegusõna pöördelised vormid: pööre, arv, aeg, kõneviis, tegumood. Tegusõna vormide kasutamine lauses. Tegusõna käändelised vormid. Tegusõna astmevaheldus: veaohtlikud tegusõnad ja sõnavormid. Õige pöördevormi leidmine Õsist.

Tegusõnade kokku- ja lahkukirjutamine.

Käändsõnad. Käänetevahelised seosed. Käändsõna astmevaheldus: veaohtlikud käändsõnad ja sõnavormid. Õige käändevormi leidmine ÕSist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Omadussõna võrdlusastmed: veaohtlikud sõnad. Käändsõnade kokku- ja lahkukirjutamine.

Numbrite kirjutamine: põhi- ja järgarvud, kuupäevad, aastad, kellaajad.

Lauseõpetus ja õigekiri

Lause. Lause suhtluseesmärgid.

Liht- ja liitlause, õigekiri.

Põhimõisted:

Sõna tüvi, liide, tunnus, lõpp; vältevaheldus, laadivaheldus, astmevaheldus; võrdlusastmed; verbi ajad, kõneviisid, tegumoed; tegevusnimed; kesksõnad; liit- ja ühendverbid; määrsõnad, kaassõnad.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Lisaks tavapärasele õppetööle ka omaloominguliste tööde suuline esitamine, rollimäng, loovtöö kirjutamine, arutelu, diskussioon, väitlus, õpimapi koostamine, projektõpe, dramatiseeringud, õppemängud, rühmatöö ning ümarlauavestlused.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Valdav osa õpet toimub klassis, kus saab mööblit sobivalt ümber paigutada liikumistegevusteks (nt dramatiseeringud, õppemängud), rühmatööks ning ümarlauavestlusteks.

Klassiruumis kasutatakse õigekeelsussõnaraamatuid ja võõrsõnade leksikoni.

Tundides kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid, sh netisõnaraamatuid.

Tunde peetakse vajaduse korral arvutiklassis, kooli raamatukogus ning väljaspool kooli.

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

1) peetakse silmas õppekava alusväärtusi, üldpädevusi, õppeaine eesmärke ja õpitulemusi ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;

2) jälgitakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevuseks;

3) võimaldatakse õppida üksi ja koos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;

4) arvestatakse õpilaste individuaalseid iseärasusi ning kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad sobiva pingutustasemega õppida;

5) kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;

6) laiendatakse õpikeskkonda: arvutiklass, muuseum või näitus, raamatukogu;

7) kasutatakse mitmekesist õppemetoodikat, sh aktiivõpet: esitamine, rollimäng, loovtöö kirjutamine, arutelu, diskussioon, väitlus, õpimapi ja uurimistöö koostamine, projektõpe.

Õpitulemused

7. klassis hinnatakse õpilase:

- suulist ja kirjalikku suhtlust;
- tekstide vastuvõttu;
- tekstiloomet;
- tekstide õigekeelsust.

Suuline ja kirjalik suhtlus

7. klassi lõpetaja

- käsitleb koos partneri või rühmaga sihipäraselt eakohaseid teemasid, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi;
- oskab algatada, arendada nii suhtlust kui ka teemasid; väljendab oma seisukohti ning sõnastab vajaduse korral oma eriarvamuse;
- esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid;

Teksti vastuvõtt

7. klassi lõpetaja

- loeb ja kuulab sihipäraselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste;
- seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli;
- reageerib tekstidele sihipäraselt nii suuliselt kui ka kirjalikult ning sobivas vormis: osutab, mis tekstis on jäänud arusaamatuks, esitab küsimusi, võtab kokku.

Tekstiloome

7. klassi lõpetaja

- oskab eesmärgipäraselt kirjutada ning suuliselt esitada eri liiki tekste: referaati, kirjandit; vormistab tekstid korrektselt;
- põhjendab ning avaldab viisakalt, asja- ja olukohaselt oma arvamust ning seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis;

Õigekeelsus ja keelehoole

7. klassi lõpetaja

- järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;
- teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike;
- rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes

Õppevahendid:

Üldriiklikule õppekavale vastav õpik, töövihik, tänapäevastel digivahenditel põhinevad õpikeskkonnad ning õppematerjalid ja –vahendid (näit E- õpik, Miksike, Koolielu jt)

8. klass

70 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Õpilane

1) väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit

2) tajub keeleoskust õpioskuste alusena ja oma identiteedi olulise osana, kujuneb teadlikuks keelekasutajaks;

3) omandab põhiteadmised keelest ja õigekirjaoskuse, tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasiõppimisel;

4) arendab keeleoskust kui eneseväljendus- ja suhtlusvahendit, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;

5) õpib asjakohaselt kasutama eri suhtluskanaleid; arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;

6) õpib tundma eri tekstiliike, nende seoseid ja kasutamisvõimalusi, arendab oma tekstitööoskusi nii tekstide vastuvõtja kui ka loojana;

7) arendab kriitilist mõtlemist ning analüüsi-, järeldus- ja põhjendusoskust;

8) harjub oma kirjakeeleoskuse täiendamiseks kasutama sõna- ja käsiraamatuid ning veebiallikaid;

Läbivad teemad

Valdkonna õppeainete eesmärgiseade, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel on erineval määral silmas peetud kõiki õppekava läbivaid teemasid olenevalt kooliastmest, õppeaine spetsiifikast ja seostest ühe või teise läbiva teemaga. Läbivad teemad „Väärtused ja kõlblus" ning „Kultuuriline identiteet" on ainevaldkonna õppeainetele eriomased teemad, mida käsitletakse läbivalt ilukirjandust ning kultuuriteemalisi teabetekste lugedes ja analüüsides, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades.

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine" eesmärgiseadega on kooskõlas kõik ainevaldkonnas taotletavad pädevused: õpipädevus, funktsionaalne lugemisoskus, suuline ja kirjalik väljendusoskus ning tekstiloome. Arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada ning probleeme lahendada. Õpetegevus võimaldab õpilasel märgata oma ainespetsiifilisi kalduvusi ning arendada loomevõimeid.

Läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng" ning „Tervis ja ohutus" käsitlus taotleb õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, keskkonnateadlikuks, vastutustundlikuks ning tervist ja turvalisust väärtustavaks inimeseks. Ainevaldkonna õppeainetes toetatakse neid arengusuundumusi teemakohaste tekstide, sh meediatekstide valiku ja analüüsi ning neis tõstatatud probleemide üle arutlemisega suulises ja kirjalikus vormis.

Läbiva teema „Teabekeskkond" käsitlemine ainevaldkonna õppeainetes hõlmab eri allikatest (sh internetist) teabe hankimist, selle kriitilist hindamist ja kasutamist nii keeleteadmiste ning õppeteemakohaste teadmiste laiendamiseks kui ka tekstiloomes.

Õpitulemused

8. klassis hinnatakse õpilase:

- suulist ja kirjalikku suhtlust;
- tekstide vastuvõttu;
- tekstiloomet;
- tekstide õigekeelsust.

Eelnevalt õpilane;

1) oskab algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada nii suhtlust kui ka teemasid; väljendab oma seisukohti ning sõnastab vajaduse korral oma eriarvamuse;

2) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid;

3) leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist; valib kriitiliselt oma teabeallikaid ning osutab nendele sobivas vormis;

4) oskab eesmärgipäraselt kirjutada ning suuliselt esitada eri liiki tekste: referaati, kirjandit; kommentaare ja arvamusavaldusi; elulugu, vormistab tekstid korrektselt;

5) tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides;

6) järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; oskab õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest

Õppevahendid:

Üldriiklikule õppekavale vastav õpik, töövihik, tänapäevastel digivahenditel põhinevad õpikeskkonnad ning õppematerjalid ja –vahendid (näit E-õpik, Miksike, Koolielu jt)

Õppesisu:

Suuline ja kirjalik suhtlus

Suhtlusolukord, selle komponendid, suhtluspartnerid. Erinevates suhtlusolukordades osalemine.

Suhtlusolukorra ja -partneri arvestamine.

Diskussioon. Kompromissi leidmine ning kaaslase öeldu/tehtu täiendamine ja parandamine.

Kaaslase tööle põhjendatud hinnangu andmine. Suulise arutelu tulemuste kirjalik talletamine.

Keeleviisakus ja -väärikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele.

Meilivahetus, meili kirjutamine ja keelevahendite valik. Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud. Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid. Veebis kommenteerimine. Keeleviisakus ja -väärikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele.

Aktuaalse meediateksti kommenteerimine vestlusringis. Loetu kirjalik ja suuline vahendamine.

Teksti vastuvõtt

Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediažanrid), nende eesmärgid ning keelekasutus. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine.

Kõne kuulamine ning märkmete tegemine. Konspekteerimine. Kõne põhjal küsimuste esitamine. Kõnest olulisema teabe ja probleemide leidmine ning kokkuvõtte tegemine.

Meedia olemus ja eesmärgid tänapäeval. Meediatekstide tunnused. Põhilised meediakanalid.

Kvaliteetajakirjandus ja meelelahutuslik meedia. Fakti ja arvamuse eristamine. Meediatekstide põhiliigid: uudislugu, arvamuslugu, intervjuu, reportaaž, kuulutus. Uudise ülesehitus ja pealkiri.

Arvamusloo ülesehitus ja pealkiri. Reklaamtekst, reklaamtekstide eesmärk ja tunnused.

Televisioon ning raadio: avalik-õiguslikud kanalid ja erakanalid, tele- ja raadioprogrammide koostamise põhimõtted. Kriitiline lugemine. Avalik ja varjatud mõjutamine. Peamised keelelised mõjutamisvõtted. Meediaeetika kesksed põhimõtted. Sõnavabaduse põhimõte ning selle piirangud. Teabetekstide (õpiku, populaarteadusliku teksti) eesmärk, teabeteksti tunnused ja ülesehitus.

Uurimuse eesmärk ning ülesehitus. Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine.

Tarbetekstide (juhendi, elulookirjelduse, avalduse, seletuskirja, taotluse) eesmärk, tarbetekstide tunnused ja ülesehitus. Tarbe- ja teabetekstidest olulise info leidmine, süstematiseerimine ning selle põhjal järelduste tegemine.

Tekstiloome

Teabe edastamine, reprodutseerimine ning seostamine konkreetse teema või isikliku kogemuse piires. Alustekstide (meedia- ja teabetekstide) põhjal kirjutamine: refereerimine, arutlemine.
Teabeallikatele ja alustekstidele viitamise võimalused.
Uudise kirjutamine: materjali kogumine, infoallikad, vastutus avaldatu eest. Uudise pealkirjastamine. Intervjuu tegemine: valmistumine, küsitlemine, kirjutamine, toimetamine ja vormistamine. Arvamuse kirjutamine: isikliku seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, selle põhjendamine.

Kirjandi kirjutamise eeltöö: mõtete kogumine, kava koostamine, mustandi kirjutamine. Kirjandi teema ja peamõte ning kirjandi ülesehitus. Teksti liigendamine. Jutustava, kirjeldava ja arutleva kirjandi kirjutamine. Teksti pealkirjastamine. Tekstilõik ning selle ülesehitus. Lõikude järjestamise põhimõtted ja võimalused. Teksti sidusus. Jutustava, kirjeldava ja arutleva tekstiosa sidumine tervikuks.
Kirja kirjutamine ja vormistamine, keelevahendite valik.
Sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel suhtluseesmärkide järgi. Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära. Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine. Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega. Keelekujundite kasutamine tekstiloomel: konteksti sobivad ja sobimatud kujundid.
Kirjalike tööde vormistamise põhimõtted. Teksti arvutitöötlus.
Õigekeelsus ja keelehoole
Üldteemad
Kirjakeel ja argikeel. Oskussõnavara. Keeleuuendus. Kirjakeele areng tänapäeval: võimalused ja ohud. Eesti keele eripära ning võrdlus teiste keeltega.
Häälikuõpetus ja õigekiri
Kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liitega sõnades, kaashäälikuühendi õigekirja erandid. Veaohtliku häälikuõigekirjaga sõnad. Poolitamine, sh võõrsõnade ja nimede poolitamine. Välte ja õigekirja seosed. Omasõnad ja võõrsõnad. Veaohtlike võõrsõnade õigekiri. ÕSist (nii veebi- kui ka raamatuvariandist) õigekirja ning õige hääldus kontrollimine.
Sõnavaraõpetus
Sõna ja tähendus. Sõnastuse rikastamine, sünonüümide tähendusvarjundid. Homonüümid, ning veaohtlikud paronüümid. Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid.
Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine ja liitmine ning tehissõnad.

Eesti keele olulisemad sõna- ja käsiraamatud, keelealased veebiallikad. Sõnaraamatute kasutamine sõnade tähenduse ning stiilivärvingu leidmiseks.

Vormiõpetus ja õigekiri

Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad) ning muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja hüüdsõnad). Sõnaliikide funktsioon lauses.

Tegusõna pöördelised vormid: pööre, arv, aeg, kõneviis, tegumood. Tegusõna vormide kasutamine lauses. Tegusõna käändelised vormid. Tegusõna astmevaheldus: veaohtlikud tegusõnad ja sõnavormid. Õige pöördevormi leidmine ÕSist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul.

Liit- ja ühendtegusõna. Tegusõnade kokku- ja lahkukirjutamine.

Käändsõnad. Käänetevahelised seosed. Veaohtlikud käändevormid. Käändsõna astmevaheldus: veaohtlikud käändsõnad ja sõnavormid. Õige käändevormi leidmine ÕSist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Omadussõna võrdlusastmed: veaohtlikud sõnad. Käändsõnade kokku- ja lahkukirjutamine.

Numbrite kirjutamine: põhi- ja järgarvud, kuupäevad, aastad, kellaajad.

Muutumatud sõnad. Määr- ja kaassõnade eristamine. Muutumatute sõnade kokku- ja lahkukirjutamise põhireeglid.

Lauseõpetus ja õigekiri

Lause. Lause suhtluseesmärgid.

Lauseliikmed: öeldis, alus, sihitis, määrus ja öeldistäide. Täiend. Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ning täiendite kirjavahemärgistamine, koondlause. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ning kasutamine lauses.

Liht- ja liitlause. Lihtlause õigekiri. Rindlause. Rindlause osalausete ühendamise võimalused, rindlause kirjavahemärgistamine. Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Põimlause õigekiri.

Segaliitlause. Lauselühend. Lauselühendi õigekiri. Lauselühendi asendamine kõrvallausega. Liht- ja liitlause sõnajärg. Otsekõne, kaudkõne ning tsitaat. Otsekõnega lause muutmine kaudkõneks.

Põhimõisted:

Sõna tüvi, liide, tunnus, lõpp; vältevaheldus, laadivaheldus, astmevaheldus; võrdlusastmed; alus, öeldis, määrus, lisand, täiend, öeldistäide, põimlause

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Lisaks tavapärasele õppetööle ka omaloominguliste tööde suuline esitamine, rollimäng, loovtöö kirjutamine, arutelu, diskussioon, väitlus, õpimapi koostamine, projektõpe, dramatiseeringud, õppemängud, rühmatöö ning ümarlauavestlused.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Valdav osa õpet toimub klassis, kus saab mööblit sobivalt ümber paigutada liikumistegevusteks (nt dramatiseeringud, õppemängud), rühmatööks ning ümarlauavestlusteks.

Klassiruumis kasutatakse õigekeelsussõnaraamatuid ja võõrsõnade leksikoni.

Tundides kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid, sh netisõnaraamatuid.

Tunde peetakse vajaduse korral arvutiklassis, kooli raamatukogus ning väljaspool kooli.

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

1) peetakse silmas õppekava alusväärtusi, üldpädevusi, õppeaine eesmärke ja õpitulemusi ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;

2) jälgitakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevuseks;

3) võimaldatakse õppida üksi ja koos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;

4) arvestatakse õpilaste individuaalseid iseärasusi ning kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad sobiva pingutustasemega õppida;

5) kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;

6) laiendatakse õpikeskkonda: arvutiklass, muuseum või näitus, raamatukogu;

7) kasutatakse mitmekesist õppemetoodikat, sh aktiivõpet: esitamine, rollimäng, loovtöö kirjutamine, arutelu, diskussioon, väitlus, õpimapi ja uurimistöö koostamine, projektõpe.

Suuline ja kirjalik suhtlus

8. klassi lõpetaja

- käsitleb koos partneri või rühmaga sihipäraselt eakohaseid teemasid ning lahendab probleemülesandeid, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi;
- oskab algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada nii suhtlust kui ka teemasid; väljendab oma seisukohti ning sõnastab vajaduse korral oma eriarvamuse;
- esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid;
- võtab loetut ja kuuldut eesmärgipäraselt kokku ning vahendab nii suulises kui ka kirjalikus vormis.

Teksti vastuvõtt

8. klassi lõpetaja

- orienteerub tekstimaailmas: tunneb peamisi tekstiliike (tarbe-, teabe- ja meediažanre), nende põhijooni ning kasutamise võimalusi;
- loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste;
- suudab teha järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust;
- seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli;
- reageerib tekstidele sihipäraselt nii suuliselt kui ka kirjalikult ning sobivas vormis: võrdleb tekste omavahel, osutab, mis tekstis on jäänud arusaamatuks, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitab arvamusi ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega;

Tekstiloome

8. klassi lõpetaja

- leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist; valib kriitiliselt oma teabeallikaid ning osutab nendele sobivas vormis;
- oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikest ettekannet ja kõnet);
- oskab eesmärgipäraselt kirjutada ning suuliselt esitada eri liiki tekste: referaati, kirjandit; kommentaare ja arvamusavaldusi; elulugu, vormistab tekstid korrektselt;
- põhjendab ning avaldab viisakalt, asja- ja olukohaselt oma arvamust ning seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis;
- kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades.

Õigekeelsus ja keelehoole

8. klassi lõpetaja

- väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest; suhestab keeli teadlikult, tajub nende erinevusi; edastab võõrkeeles kuuldud ja loetud infot korrektses eesti keeles, arvestades eesti keele kasutuse väljakujunenud tavasid;
- järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; oskab õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest; kasutab arvuti õigekirjakorrektorit;
- teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike, tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab keelendeid tekstis mõista ning kasutada;

- teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; kasutab tekste koostades tavakohast ülesehitust ning vormistust;
- leiab oma sõnavara rikastamiseks keeleallikatest sõnade kontekstitähendusi, kasutusviise ja mõistesuhteid;
- rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsides ja hinnates

Õppevahendid:
Üldriiklikule õppekavale vastav õpik, töövihik, tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevad õpikeskkonnad ning õppematerjalid ja -vahendid (näit E-õpik, Miksike, Koolielu jt)

9. klass

105 tundi

eesmärgid ja teema olulisus:

Õpilane

1) väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit

2) tajub keeleoskust õpioskuste alusena ja oma identiteedi olulise osana, kujuneb teadlikuks keelekasutajaks;

3) omandab põhiteadmised keelest ja õigekirjaoskuse, tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasiõppimisel;

4) arendab keeleoskust kui eneseväljendus- ja suhtlusvahendit, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;

5) õpib asjakohaselt kasutama eri suhtluskanaleid; arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;

6) õpib tundma eri tekstiliike, nende seoseid ja kasutamisvõimalusi, arendab oma tekstitööoskusi nii tekstide vastuvõtja kui ka loojana;

7) arendab kriitilist mõtlemist ning analüüsi-, järeldus- ja põhjendusoskust;

8) harjub oma kirjakeeleoskuse täiendamiseks kasutama sõna- ja käsiraamatuid ning veebiallikaid;

Läbivad teemad

Valdkonna õppeainete eesmärgiseade, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel on erineval määral silmas peetud kõiki õppekava läbivaid teemasid olenevalt kooliastmest, õppeaine

spetsiifikast ja seostest ühe või teise läbiva teemaga. Läbivad teemad „Väärtused ja kõlblus" ning „Kultuuriline identiteet" on ainevaldkonna õppeainetele eriomased teemad, mida käsitletakse läbivalt ilukirjandust ning kultuuriteemalisi teabetekste lugedes ja analüüsides, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades.

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine" eesmärgiseadega on kooskõlas kõik ainevaldkonnas taotletavad pädevused: õpipädevus, funktsionaalne lugemisoskus, suuline ja kirjalik väljendusoskus ning tekstiloome. Arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada ning probleeme lahendada. Õpetegevus võimaldab õpilasel märgata oma ainespetsiifilisi kalduvusi ning arendada loomevõimeid.

Läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng" ning „Tervis ja ohutus" käsitlus taotleb õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, keskkonnateadlikuks, vastutustundlikuks ning tervist ja turvalisust väärtustavaks inimeseks. Ainevaldkonna õppeainetes toetatakse neid arengusuundumusi teemakohaste tekstide, sh meediatekstide valiku ja analüüsi ning neis tõstatatud probleemide üle arutlemisega suulises ja kirjalikus vormis.

Läbiva teema „Teabekeskkond" käsitlemine ainevaldkonna õppeainetes hõlmab eri allikatest (sh internetist) teabe hankimist, selle kriitilist hindamist ja kasutamist nii keeleteadmiste ning õppeteemakohaste teadmiste laiendamiseks kui ka tekstiloomes.

Õpitulemused

III kooliastmes hinnatakse õpilase:

- suulist ja kirjalikku suhtlust;
- tekstide vastuvõttu;
- tekstiloomet;
- tekstide õigekeelsust.

Eelnevalt õpilane;

1) oskab algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada nii suhtlust kui ka teemasid; väljendab oma seisukohti ning sõnastab vajaduse korral oma eriarvamuse;

2) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid;

3) leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist; valib kriitiliselt oma teabeallikaid ning osutab nendele sobivas vormis;

4) oskab eesmärgipäraselt kirjutada ning suuliselt esitada eri liiki tekste: referaati, kirjandit; kommentaare ja arvamusavaldusi; elulugu, vormistab tekstid korrektselt;

5) tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides;

6) järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; oskab õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest

Õppevahendid:

Üldriiklikule õppekavale vastav õpik, töövihik, tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevad õpikeskkonnad ning õppematerjalid ja –vahendid (näit E- õpik, Miksike, Koolielu jt)

Õppesisu:

Suuline ja kirjalik suhtlus

Suhtlusolukord, selle komponendid, suhtluspartnerid. Erinevates suhtlusolukordades osalemine. Suhtlusolukorra ja -partneri arvestamine. Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, telefonivestlus. Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmatöö ajal arvamuse avaldamine ja põhjendamine.

Diskussioon. Kompromissi leidmine ning kaaslase öeldu/tehtu täiendamine ja parandamine.

Kaaslase tööle põhjendatud hinnangu andmine. Suulise arutelu tulemuste kirjalik talletamine.

Väitlus, väitluse reeglid. Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine ning asjakohaste küsimuste esitamine.

Meilivahetus, meili kirjutamine ja keelevahendite valik. Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud. Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid. Veebis kommenteerimine.

Keeleviisakus ja -väärikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele.

Aktuaalse meediateksti kommenteerimine vestlusringis. Loetu kirjalik ja suuline vahendamine.

Teksti vastuvõtt

Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediažanrid), nende eesmärgid ning keelekasutus. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine.

Kõne kuulamine ning märkmete tegemine. Konspekteerimine. Kõne põhjal küsimuste esitamine.

Kõnest olulisema teabe ja probleemide leidmine ning kokkuvõtte tegemine.

Meedia olemus ja eesmärgid tänapäeval. Meediatekstide tunnused. Põhilised meediakanalid.

Kvaliteetajakirjandus ja meelelahutuslik meedia. Fakti ja arvamuse eristamine. Meediatekstide põhiliigid: uudislugu, arvamuslugu, intervjuu, reportaaž, kuulutus. Uudise ülesehitus ja pealkiri.

Arvamusloo ülesehitus ja pealkiri. Reklaamtekst, reklaamtekstide eesmärk ja tunnused.

Televisioon ning raadio: avalik-õiguslikud kanalid ja erakanalid, tele- ja raadioprogrammide koostamise põhimõtted. Kriitiline lugemine. Avalik ja varjatud mõjutamine. Peamised

keelelised mõjutamisvõtted. Meediaeetika kesksed põhimõtted. Sõnavabaduse põhimõte ning selle piirangud.

Veebilehed: eesmärgid ja ülesehitus. Veebist teabe otsimine ning teabeallikate ja info kriitiline hindamine. Teabe talletamine ning süstematiseerimine.

Teabetekstide (õpiku, populaarteadusliku teksti) eesmärk, teabeteksti tunnused ja ülesehitus. Uurimuse eesmärk ning ülesehitus. Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine.

Tarbetekstide (juhendi, elulookirjelduse, avalduse, seletuskirja, taotluse) eesmärk, tarbetekstide tunnused ja ülesehitus. Tarbe- ja teabetekstidest olulise info leidmine, süstematiseerimine ning selle põhjal järelduste tegemine.

Tekstiloome

Teabe edastamine, reprodutseerimine ning seostamine konkreetse teema või isikliku kogemuse piires. Alustekstide (meedia- ja teabetekstide) põhjal kirjutamine: refereerimine, arutlemine. Teabeallikatele ja alustekstidele viitamise võimalused.

Õigekeelsus

Kõneks valmistumine, kõne koostamine ja esitamine. Kõne näitlikustamine. Ettekande koostamine ning esitamine.

Uudise kirjutamine: materjali kogumine, infoallikad, vastutus avaldatu eest. Uudise pealkirjastamine. Intervjuu tegemine: valmistumine, küsitlemine, kirjutamine, toimetamine ja vormistamine. Arvamuse kirjutamine: isikliku seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, selle põhjendamine.

Kirjandi kirjutamise eeltöö: mõtete kogumine, kava koostamine, mustandi kirjutamine. Kirjandi teema ja peamõte ning kirjandi ülesehitus. Teksti liigendamine. Jutustava, kirjeldava ja arutleva kirjandi kirjutamine. Arutlusteema leidmine ning sõnastamine isikliku kogemuse või alustekstide põhjal. Arutluse põhiskeem: väide, põhjendus, järeldus. Teksti pealkirjastamine. Tekstilõik ning selle ülesehitus. Lõikude järjestamise põhimõtted ja võimalused. Teksti sidusus. Jutustava, kirjeldava ja arutleva tekstiosa sidumine tervikuks.

Kirja kirjutamine ja vormistamine, keelevahendite valik. Tarbetekstide koostamine ja vormistamine: elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus, taotlus.

Sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel suhtluseesmärkide järgi. Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära. Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine. Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega. Keelekujundite kasutamine tekstiloomel: konteksti sobivad ja sobimatud kujundid.

Kirjalike tööde vormistamise põhimõtted. Teksti arvutitöötlus.

Õigekeelsusus ja keelehoole

Üldteemad

Kirjakeel ja argikeel. Eesti keele murded. Oskussõnavara. Eesti kirjakeele kujunemine 19. sajandil.

Keeleuuendus. Kirjakeele areng tänapäeval: võimalused ja ohud. Keelesugulus, soome-ugri ja indoeuroopa keeled. Eesti keele eripära ning võrdlus teiste keeltega.

Häälikuõpetus ja õigekiri

Kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liitega sõnades, kaashäälikuühendi õigekirja erandid. Veaohtliku häälikuõigekirjaga sõnad. Poolitamine, sh võõrsõnade ja nimede poolitamine. Välte ja õigekirja seosed. Omasõnad ja võõrsõnad. Veaohtlike võõrsõnade õigekiri. ÕSist (nii veebi- kui ka raamatuvariandist) õigekirja ning õige hääldus kontrollimine.

Sõnavaraõpetus

Sõna ja tähendus. Sõnastuse rikastamine, sünonüümide tähendusvarjundid. Homonüümid ning veaohtlikud paronüümid. Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid. Fraseologismid, nende stiilivärving.

Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine ja liitmine ning tehissõnad. Sagedamini esinevad tuletusliited ja nende tähendus.

Eesti keele olulisemad sõna- ja käsiraamatud, keelealased veebiallikad. Sõnaraamatute kasutamine sõnade tähenduse ning stiilivärvingu leidmiseks.

Vormiõpetus ja õigekiri

Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad) ning muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja hüüdsõnad). Sõnaliikide funktsioon lauses.

Tegusõna pöördelised vormid: pööre, arv, aeg, kõneviis, tegumood. Tegusõna vormide kasutamine lauses. Tegusõna käändelised vormid. Tegusõna astmevaheldus: veaohtlikud tegusõnad ja sõnavormid. Õige pöördevormi leidmine ÕSist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul.

Liit- ja ühendtegusõna. Tegusõnade kokku- ja lahkukirjutamine.

Käändsõnad. Käänetevahelised seosed. Veaohtlikud käändevormid. Käändsõna astmevaheldus: veaohtlikud käändsõnad ja sõnavormid. Õige käändevormi leidmine ÕSist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Omadussõna võrdlusastmed: veaohtlikud sõnad. Käändsõnade kokku- ja lahkukirjutamine.

Numbrite kirjutamine: põhi- ja järgarvud, kuupäevad, aastad, kellaajad.

Muutumatud sõnad. Määr- ja kaassõnade eristamine. Muutumatute sõnade kokku- ja lahkukirjutamise põhireeglid.

Lauseõpetus ja õigekiri

Lause. Lause suhtluseesmärgid.

Lauseliikmed: öeldis, alus, sihitis, määrus ja öeldistäide. Täiend. Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ning täiendite kirjavahemärgistamine, koondlause. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ning kasutamine lauses.

Liht- ja liitlause. Lihtlause õigekiri. Rindlause. Rindlause osalausete ühendamise võimalused, rindlause kirjavahemärgistamine. Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Põimlause õigekiri.

Segaliitlause. Lauselühend. Lauselühendi õigekiri. Lauselühendi asendamine kõrvallausega. Liht- ja liitlause sõnajärg. Otsekõne, kaudkõne ning tsitaat. Otsekõnega lause muutmine kaudkõneks.

Muud õigekirjateemad

Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isikud ja olendid; kohad ja ehitised; asutused, ettevõtted ja organisatsioonid; riigid ja osariigid; perioodikaväljaanded; teosed, dokumendid ja sarjad; ajaloosündmused; üritused; kaubad.

Tsitaatsõnade märkimine kirjas. Võõrnimede õigekiri ja vormimoodustus. Lühendamise põhimõtted ja õigekiri, lühendite käänamine. Arvuti keelekorrektori kasutamine.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Lisaks tavapärasele õppetööle ka omaloominguliste tööde suuline esitamine, rollimäng, loovtöö kirjutamine, arutelu, diskussioon, väitlus, õpimapi koostamine, projektõpe, dramatiseeringud, õppemängud, rühmatöö ning ümarlauavestlused.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Valdav osa õpet toimub klassis, kus saab mööblit sobivalt ümber paigutada liikumistegevusteks (nt dramatiseeringud, õppemängud), rühmatööks ning ümarlauavestlusteks.

Klassiruumis kasutatakse õigekeelsussõnaraamatuid ja võõrsõnade leksikoni.

Tundides kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid, sh netisõnaraamatuid.

Tunde peetakse vajaduse korral arvutiklassis, kooli raamatukogus ning väljaspool kooli.

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

1) peetakse silmas õppekava alusväärtusi, üldpädevusi, õppeaine eesmärke ja õpitulemusi ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;

2) jälgitakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevuseks;

3) võimaldatakse õppida üksi ja koos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
4) arvestatakse õpilaste individuaalseid iseärasusi ning kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad sobiva pingutustasemega õppida;
5) kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
6) laiendatakse õpikeskkonda: arvutiklass, muuseum või näitus, raamatukogu;
7) kasutatakse mitmekesist õppemetoodikat, sh aktiivõpet: esitamine, rollimäng, loovtöö kirjutamine, arutelu, diskussioon, väitlus, õpimapi ja uurimistöö koostamine, projektõpe.

Õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- mõistab eesti keele tähtsust rahvuskultuuris ning hea keeleoskuse vajalikkust;
- tuleb toime eesti kirjakeelega isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides; järgib kirjutades eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;
- suhtleb eesmärgipäraselt, valib konteksti sobiva suhtluskanali; väljendub kõnes ja kirjas asjakohaselt ja selgelt;
- osaleb diskussioonides ja rühmatöös, avaldab oma arvamust põhjendatult ja keeleliselt korrektselt;
- kuulab ja loeb arusaamisega eri liiki tekste, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid; vahendab loetut ja kuuldut suuliselt ning kirjalikult;
- leiab asjakohast teavet meediast ja internetist, hindab seda kriitiliselt ning kasutab sihipäraselt;
- tunneb tekstiliike ja nende kasutusvõimalusi ning oskab eesmärgipäraselt valmistuda eri liiki tekstide koostamiseks ja esitamiseks;
- kirjutab eri liiki tekste ja vormistab need korrektselt;
- kasutab sõna- ja käsiraamatuid ning leiab õigekeelsusabi veebiallikatest.

Suuline ja kirjalik suhtlus

Põhikooli lõpetaja:

- oskab valida suhtluskanalit; peab sobivalt telefonivestlusi ning asjalikku kirja- ja meilivahetust;
- käsitleb koos partneri või rühmaga sihipäraselt eakohaseid teemasid ning lahendab probleemülesandeid, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi;
- oskab algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada nii suhtlust kui ka teemasid; väljendab

oma seisukohti ning sõnastab vajaduse korral oma eriarvamuse;

- esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid;
- võtab loetut ja kuuldut eesmärgipäraselt kokku ning vahendab nii suulises kui ka kirjalikus vormis.

Teksti vastuvõtt

Põhikooli lõpetaja:

- orienteerub tekstimaailmas: tunneb peamisi tekstiliike (tarbe-, teabe- ja meediažanre), nende põhijooni ning kasutamise võimalusi;
- loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste;
- teab, et teksti väljenduslaad sõltub teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist;
- suudab teha järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust;
- teab peamisi mõjutusvahendeid;
- seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli;
- reageerib tekstidele sihipäraselt nii suuliselt kui ka kirjalikult ning sobivas vormis: võrdleb tekste omavahel, osutab, mis tekstis on jäänud arusaamatuks, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitab arvamusi ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega;
- kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendades, tekste seostades ning tekstile reageerides

Tekstiloome

Põhikooli lõpetaja:

- leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist; valib kriitiliselt oma teabeallikaid ning osutab nendele sobivas vormis;
- tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise protsesse ning kohandab neid oma eesmärkidele;
- oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikest ettekannet ja kõnet);
- oskab eesmärgipäraselt kirjutada ning suuliselt esitada eri liiki tekste: referaati, kirjandit; kommentaare ja arvamusavaldusi; elulugu, avaldusi, seletuskirju ja taotlusi; vormistab tekstid korrektselt;

- seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toimingu eesmärgiga ning teiste tekstidega; vahendab kuuldud ja loetud tekste sobiva pikkuse ning täpsusega, allikale viidates;
- põhjendab ning avaldab viisakalt, asja- ja olukohaselt oma arvamust ning seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis;
- kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades.

Õigekeelsus ja keelehoole

Põhikooli lõpetaja:

- väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest; suhestab keeli teadlikult, tajub nende erinevusi; edastab võõrkeeles kuuldud ja loetud infot korrektses eesti keeles, arvestades eesti keele kasutuse väljakujunenud tavasid;
- tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides;
- järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; oskab õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest; kasutab arvuti õigekirjakorrektorit;
- teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme ning lauseehituse peajooni; tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab keelendeid tekstis mõista ning kasutada;
- teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; kasutab tekste koostades tavakohast ülesehitust ning vormistust;
- leiab oma sõnavara rikastamiseks keeleallikatest sõnade kontekstitähendusi, kasutusviise ja mõistesuhteid;
- teab suulise ja kirjaliku keelevormi erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest;
- teab eesti keele põlvnemist ja murdeid ning kirjakeele arengu põhietappe;

Õppevahendid:

Üldriiklikule õppekavale vastav õpik, töövihik, tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevad õpikeskkonnad ning õppematerjalid ja –vahendid (näit Miksike, Koolielu jt)

Lõiming:

Ainevaldkonna õppeained toetavad teiste valdkonnapädevuste saavutamist, sest keele- ja kirjandustundides arendavad õpilased oma suulist ja kirjalikku väljendusoskust ning suhtlusoskust, õpivad lugema ja mõistma eri liiki tekste, sh teabe- ja tarbetekste, õpivad kirjutama eri tüüpi tekste (sh arvamust, referaati, juhendit), kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; harjuvad kasutama eri liiki sõnaraamatuid ning käsiraamatuid.

Võõrkeelte grammatilist süsteemi tundma õppides on toeks emakeeletundides omandatud keelemõisted, võõrsõnade õppimine soodustab võõrkeelte õppimist.
Matemaatika õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti keele tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist. Samas eeldab heade õpitulemuste ja korrektse keelekasutuse saavutamine, et ka matemaatikatundides töötataks tekstiga õppesisu või -ülesande mõistmise nimel ning nõutaks elementaarsete õigekirjanõuete järgimist kirjalikes töödes.
Loodusainete õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti head lugemisoskust ja tekstitööd. Õpilane peab õppima õigesti kirjutama kohanimesid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi.
Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi on tarvis ning neid arendatakse nii ainevaldkonna kui ka sotsiaalainete õppes sisult erinevate tekstidega töötades.

Kirjandus

II kooliaste

5. klass

70 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Kirjandus on õppeaine, mis peamiselt ilukirjandusele tuginedes arendab õpilase lugejaoskusi, kujundlikku mõtlemist ning verbaalseid loomevõimeid; kujundab väärtkirjanduse ja rahvaluule tõlgendamise ning analüüsi kaudu õpilase esteetilisi ja eetilisi väärtushoiakuid, rikastab tundemaailma, aitab leida oma identiteeti ning luua ainuomast maailmapilti.
Põhikooli kirjandusõpetusega taotletakse, et õpilane:
1) loeb eakohast ilukirjandust, arendab oma lugemisoskust ning omandab püsiva lugemisharjumuse kui maailma ja enda mõistmise vahendi;
2) väärtustab kirjandust oma rahvuskultuuri olulise osana ning tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga;
3) mõistab ilukirjanduse kujundlikku keelt, rikastab oma sõnavara ning arendab suulist ja kirjalikku väljendusoskust;
4) arendab oma loomevõimeid ja suhtub lugupidamisega loometöösse;
5) kujundab kirjanduse abil oma esteetilisi ja eetilisi väärtushoiakuid;

6) laiendab oma silmaringi ning rikastab mõtte- ja tundemaailma;

7) annab iseseisvaid hinnanguid ning sõnastab ja esitab oma mõtteid;

8) hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt erinevaid infoallikaid.

Läbivad teemad

Läbivad teemad „Väärtused ja kõlblus“ ning „Kultuuriline identiteet“ on ainevaldkonna õppeainetele eriomased teemad, mida käsitletakse läbivalt erinevaid harjutusetekste lugedes ja analüüsides, erinevatel teemadel jutukesi- kirjandeid kirjutades.

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ eesmärgiseadega on kooskõlas kõik ainevaldkonnas taotletavad pädevused: õpipädevus, suuline ja kirjalik väljendusoskus ning tekstiloome. Arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada ning probleeme lahendada. Õpetegevus võimaldab õpilasel arendada loomevõimeid.

Läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ ning „Tervis ja ohutus“ käsitlus taotleb õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, keskkonnateadlikuks, vastutustundlikuks ning tervist ja turvalisust väärtustavaks inimeseks. Ainevaldkonna õppeainetes toetatakse neid arengusuundumusi teemakohaste tekstide valiku ja analüüsi ning neis tõstatatud probleemide üle arutlemisega suulises ja kirjalikus vormis.

Läbiva teema „Teabekeskkond“ käsitlemine ainevaldkonna õppeainetes hõlmab eri allikatest teabe hankimist, selle kriitilist hindamist ja kasutamist nii keeleteadmiste ning õppeteemakohaste teadmiste laiendamiseks kui ka tekstiloomes.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

Õpilane eelnevalt:

1) on lugenud eakohast erižanrilist kirjandust ning arendanud lugejaoskusi;

2) jutustab teksti- või elamuspõhiselt

3) kirjutab nii jutustavaid kui ka kirjeldavaid omaloomingulisi töid, väljendades end korrektselt;

4) esitab peast luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust.

Kirjandustekstide valik

Loetavad ja tundides käsitletavad kirjanduse eri liike ja žanre esindavad tekstid valitakse eesti ja väliskirjanike loomingust, arvestades II kooliastmele kohaseid teemavaldkondi. Teemavaldkonnad on kindlaks määratud, arvestades õppekava alusväärtusi, õppe- ja kasvatuseesmärke, kirjanduse kui kunstiliigi eripära ja sellega seonduvaid üldpädevusi (sotsiaalset, väärtus- ja enesemääratluspädevust) ning läbivaid teemasid. Tundides käsitletavad

ja terviklikult loetavad kirjandusteosed valitakse arvestusega, et esindatud oleksid kõik järgmised teemavaldkonnad.

Väärtused ja kõlblus: enesehinnang, ausus enese ja teiste vastu, iseenda ning teiste vajadused ja huvid, arusaamine heast ja halvast, õiglus ja ebaõiglus, kiiduväärne ja taunitav, erinevus teistest, minu hobid ja huvid, minu tervis ja tulevik, rikkuse ja vaesuse probleemid, ohustused ja vastutus, üksiolek ja hirmud jms.

Kodus ja koolis: perekond, kodu turvalisus, vägivald kodus, armastus oma kodu ja koduste vastu, suhted vanemate, kasuvanemate ja vanavanematega, suhted õdede ja vendade jt lähisugulastega, poiste ja tüdrukute suhted, sallivus teistsuguste inimeste suhtes, abivajaja ning aitaja, nohiklikkus ja tõrjutus, piir oma ja võõra vahel, piir lubatu ja lubamatu vahel jms.

Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus: rahvuskultuuri eripära ja olulisus rahvale, matkamine kodukohas ning reisimine kaugetes maades, kultuuride mitmekesisus, erinevate rahvaste uskumused ja tavad, käitumine erinevas kultuuriruumis, külalislahkus, lugupidav suhtumine teistesse kultuuridesse ja inimestesse, kultuuriinimesed kui eesti rahvuskultuuri tutvustajad ja hoidjad jms.

Mängiv inimene: ringmängud ja mängulust, sõnamängud, teatri võlumaailm, leidlik probleemide lahendamine, iluelamused, loominguline koostöö, mängult ja päriselt, põhjendatud ja põhjendamata riskid jms.

Keskkond ja jätkusuutlik areng: minu osa looduse hoidmisel, austav suhtumine elus ja eluta loodusesse, hädasolija aitamine, lemmikloomad ning vastutus nende eest, aastaaegade omanäolisus jms.

Kodanikuühiskond ja rahvussuhted: minu juured, seos mineviku, oleviku ning tuleviku vahel, traditsioonid ja sündmused, mis tagavad järjepidevuse, suhe keelesse, kodupaiga keel, suhted teiste rahvustega jms

Teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon: avastamisrõõm ja õppimiskogemused, tänapäevased teabeotsimis- ja teabeedastamisvõimalused, internet kui silmaringi avardaja ning infoallikas, internet kui ohuallikas, käitumine suhtlusportaalides, film ja foto kui hetke ning ajaloo jäädvustajad jms

Terviklikult käsitletavad teosed Aino Pervik „Arabella, mereröövli tütar“, Jaan Kross „Mardileib“, Oskar Luts „Kapsapea“, või Erich Kästner „Veel üks Lotte“,

Õpilane loeb igal õppeaastal läbi vähemalt neli eakohast erinevasse žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost (raamatut).

Rahvaluuletekstid

Rahvalaulud: töölaulud, laulud tarkusest ja rumalusest, maagilised laulud, loitsud.

Looma- ja imemuinasjutud. Saksa muinasjutt „Luikede järv“. Tekke- ja seletusmuistendid. Hiiu- ja vägilasmuistendid (Kalevipoeg, Suur Tõll). Piiblilood, erinevate rahvaste müüdid. Tarkuse-, õppimis- ja tööteemalised vanasõnad ning kõnekäänud

Põhjalikumalt käsitletavad autorid: Sissevaateid Friedrich Robert Faehlmanni, Harri Jõgisalu, Astrid Lindgreni ja Leelo Tungla ning Julius Ungru („Minu lapsepõlve Paganamaa“) elu-, tegevus- ja loomingulukku.

Põhimõisted:

Epiteet, kõnekäänd, muinasjutt, muistend, vanasõna, võrdlus.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Lisaks tavapärasele õppetööle ka omaloominguliste tööde suuline esitamine, rollimäng, loovtööde kirjutamine, arutelu, diskussioon, väitlus, õpimapi koostamine, projektõpe, dramatiseeringud, õppemängud, rühmatöö ning ümarlauavestlused.

Õppesisu

Lugemine Lugemise eesmärgistamine. Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine. Eesmärgistatud ülelugemine. Oma lugemise jälgimine ning lugemisoskuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine.

Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Lugemisrõõm. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele.

Soovitatud tervikteoste kodulugemine ning ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.

Jutustamine Tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide järgi. Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Aheljutustamine. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamisega.

Iseendaga või kellegi teisega toimunud sündmusest või mälestuspildist jutustamine. Jutustamine piltteksti (foto, illustratsiooni, karikatuuri, koomiksi) põhjal. Fantaasialoo jutustamine.

Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

Teose mõistmist toetavad tegevused

Küsimuste koostamine: mälu- ehk faktiküsimused, fantaasiaküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga (tekstilõigu või fraasiga), teksti järgi oma sõnadega ning peast. Teksti kavastamine: kavapunktid küsi- ja väitlausetena ning märksõnadena.

Lõikude kesksete mõtete otsimine ja peamõtte sõnastamine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine.

Arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Illustratiivsete näidete (nt tsitaatide, iseloomulike detailide) otsimine tekstist. Detailide kirjeldamine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal. Loetu põhjal järelduste tegemine. Oma mõtete, tundmuste ning lugemismuljete sõnastamine.

Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest ning oma sõnavara rikastamine.

Teose/loo kui terviku mõistmine

Tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine. Teose sündmustiku ning tegelaste suhestamine (nt võrdlemine) enda ja ümbritsevaga. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise, tegelastevaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine ning käitumise põhjendamine. Tegelasrühmad. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendamisteed. Loomamuinasjutu ja imemuinasjutu tüüptegelased.

Sündmuste toimumise aja ning koha kindlaksmääramine. Sündmuste järjekord. Sündmuste põhjuse-tagajärje seosed. Minajutustaja kui loo edastaja.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

Epiteedi ja võrdluse äratundmine ning kasutamine. Valmi mõistukõnest arusaamine. Lihtsamate sümbolite seletamine. Tegelaskõne varjatud tähenduse mõistmine. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine, selle võrdlev ning eristav seostamine tänapäeva elunähtustega. Koomilise leidmine tekstist. Riimide leidmine ja loomine. Luuletuse rütmi ja kõla tunnetamine. Algriimi leidmine rahvalauludest. Algriimi kasutamine oma tekstis. Luuleteksti tõlgendamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine.

Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine

Rahvalaulu olemus. Loomamuinasjutu sisutunnused (lugu, tegelased, hea võitlus kurjaga jne). Imemuinasjutu sisutunnused. Tekke- ja seletusmuistendi tunnused. Hiiu- ja vägilasmuistendi tunnused. Vanasõna ja kõnekäänu olemus. Seiklusjutu ja ajaloolise jutustuse tunnused. Teose teema ja idee. Probleemi olemus. Pea- ja kõrvaltegelane, tüüptegelane. Tegelastevahelise konflikti olemus. Luuletuse vorm: salm. Valmi tunnused. Koomiline ja mittekoomiline. Päevik kui ilukirjandusliku teose vorm. Animafilmi olemus.

Esitamine Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ning kehahoid. Luuleteksti esitamine peast. Lühikese proosateksti esitamine (dialoogi või monoloogina). Rollimäng, rolliteksti esitamine.

Omalooming

Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Eseme, olendi, inimese, tegevuskoha, looduse ning tunnete kirjeldamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ja selle väljendamine.
Jutustamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.
Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid:
1) loomamuinasjutu, imemuinasjutu, tekke- või seletusmuistendi, hiiu- või vägilasmuistendi, seiklus- või fantaasiajutu, mälestusloo;
2) vanasõna(de) või kõnekäändude põhjal jutukese, ette antud riimide põhjal või iseseisvalt luuletuse, luuletuse põhjal samasisulise jutu; algustähekordustega naljaloo;
3) looduskirjelduse, loomtegelase või kirjandusliku tegelase kirjelduse; teose või kujuteldava tegelase päevikulehekülje, sündmustiku või tegelasega seotud kuulutuse, loo sündmustiku edasiarenduse, loole uue või jätkuva lõpu, tegelastevahelise dialoogi, kirja mõnele teosetegelasele või tegelasrühmale või muud sellist.

Õpitulemused

Õpilane:

- on lugenud läbi vähemalt neli eakohast eri žanris väärtkirjandusteost;
- loeb ladusalt ja ilmekalt;
- väärtustab ilukirjanduse lugemist;
- oskab tutvustada loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi ning kõnelda oma lugemiselamustest ja -kogemustest.
- jutustab tekstilähedaselt kavapunktide järgi või märksõnade abil;
- jutustab piltteksti põhjal.
- vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnade või tekstinäitega
- koostab teksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid;
- järjestab teksti põhjal sündmused;
- kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist;
- võrdleb ennast mõne tegelasega;
- otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse;
- seletab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust;
- esitab peast luule- või draamateksti, taotledes esituse ladusust ja selgust ning tekstitäpsust;
- kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega jutustava teksti.

Õppevahendid:

Üldriiklikule õppekavale vastav õpik, töövihik, tänapäevastel digivahenditel põhinevad õpikeskkonnad ning õppematerjalid ja –vahendid (näit Miksike, Koolielu jt)

- Valdav osa õpet toimub klassis, kus saab mööblit sobivalt ümber paigutada liikumistegevusteks (nt dramatiseeringud, õppemängud), ümarlauavestlusteks ja rühmatööks.
- Klassiruumis kasutatakse õigekeelsussõnaraamatuid ja võõrsõnade leksikoni.
- Tundides kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid, sh netisõnaraamatuid.
- Tunde peetakse vajaduse korral arvutiklassis ja kooli raamatukogus ning väljaspool kooli.

6. klass

70 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Kirjandus on õppeaine, mis peamiselt ilukirjandusele tuginedes arendab õpilase lugejaoskusi, kujundlikku mõtlemist ning verbaalseid loomevõimeid; kujundab väärtkirjanduse ja rahvaluule tõlgendamise ning analüüsi kaudu õpilase esteetilisi ja eetilisi väärtushoiakuid, rikastab tundemaailma, aitab leida oma identiteeti ning luua ainuomast maailmapilti.

Põhikooli kirjandusõpetusega taotletakse, et õpilane:

1) loeb eakohast ilukirjandust, arendab oma lugemisoskust ning omandab püsiva lugemisharjumuse kui maailma ja enda mõistmise vahendi;

2) väärtustab kirjandust oma rahvuskultuuri olulise osana ning tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga;

3) mõistab ilukirjanduse kujundlikku keelt, rikastab oma sõnavara ning arendab suulist ja kirjalikku väljendusoskust;

4) arendab oma loomevõimeid ja suhtub lugupidamisega loometöösse;

5) kujundab kirjanduse abil oma esteetilisi ja eetilisi väärtushoiakuid;

6) laiendab oma silmaringi ning rikastab mõtte- ja tundemaailma;

7) annab iseseisvaid hinnanguid ning sõnastab ja esitab oma mõtteid;

8) hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt erinevaid infoallikaid.

Läbivad teemad

Läbivad teemad „Väärtused ja kõlblus“ ning „Kultuuriline identiteet“ on ainevaldkonna õppeainetele eriomased teemad, mida käsitletakse läbivalt erinevaid harjutusetekste lugedes ja analüüsides, erinevatel teemadel jutukesi- kirjandeid kirjutades.

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ eesmärgiseadega on kooskõlas kõik ainevaldkonnas taotletavad pädevused: õpipädevus, suuline ja kirjalik väljendusoskus ning tekstiloome. Arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada ning probleeme lahendada. Õpetegevus võimaldab õpilasel arendada loomevõimeid.

Läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ ning „Tervis ja ohutus“ käsitlus taotleb õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, keskkonnateadlikuks, vastutustundlikuks ning tervist ja turvalisust väärtustavaks inimeseks. Ainevaldkonna õppeainetes toetatakse neid arengusuundumusi teemakohaste tekstide valiku ja analüüsi ning neis tõstatatud probleemide üle arutlemisega suulises ja kirjalikus vormis.

Läbiva teema „Teabekeskkond“ käsitlemine ainevaldkonna õppeainetes hõlmab eri allikatest teabe hankimist, selle kriitilist hindamist ja kasutamist nii keeleteadmiste ning õppeteemakohaste teadmiste laiendamiseks kui ka tekstiloomes.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

Õpilane eelnevalt:

1) on lugenud eakohast erižanrilist kirjandust ning arendanud lugejaoskusi;

2) jutustab teksti- või elamuspõhiselt

3) kirjutab nii jutustavaid kui ka kirjeldavaid omaloomingulisi töid, väljendades end korrektselt;

4) esitab peast luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust.

Kirjandustekstide valik

Loetavad ja tundides käsitletavad kirjanduse eri liike ja žanre esindavad tekstid valitakse eesti ja väliskirjanike loomingust, arvestades II kooliastmele kohaseid teemavaldkondi. Teemavaldkonnad on kindlaks määratud, arvestades õppekava alusväärtusi, õppe- ja kasvatuseesmärke, kirjanduse kui kunstiliigi eripära ja sellega seonduvaid üldpädevusi (sotsiaalset, väärtus- ja enesemääratluspädevust) ning läbivaid teemasid. Tundides käsitletavad ja terviklikult loetavad kirjandusteosed valitakse arvestusega, et esindatud oleksid kõik järgmised teemavaldkonnad.

Väärtused ja kõlblus: enesehinnang, ausus enese ja teiste vastu, iseenda ning teiste vajadused ja huvid, arusaamine heast ja halvast, õiglus ja ebaõiglus, kiiduväärne ja taunitav, erinevus

teistest, minu hobid ja huvid, minu tervis ja tulevik, rikkuse ja vaesuse probleemid, kohustused ja vastutus, üksiolek ja hirmud jms.

Kodus ja koolis: perekond, kodu turvalisus, vägivald kodus, armastus oma kodu ja koduste vastu, suhted vanemate, kasuvanemate ja vanavanematega, suhted õdede ja vendade jt lähisugulastega, poiste ja tüdrukute suhted, sallivus teistsuguste inimeste suhtes, abivajaja ning aitaja, nohiklikkus ja tõrjutus, piir oma ja võõra vahel, piir lubatu ja lubamatu vahel jms.

Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus: rahvuskultuuri eripära ja olulisus rahvale, matkamine kodukohas ning reisimine kaugetes maades, kultuuride mitmekesisus, erinevate rahvaste uskumused ja tavad, käitumine erinevas kultuuriruumis, külalislahkus, lugupidav suhtumine teistesse kultuuridesse ja inimestesse, kultuuriinimesed kui eesti rahvuskultuuri tutvustajad ja hoidjad jms.

Mängiv inimene: ringmängud ja mängulust, sõnamängud, teatri võlumaailm, leidlik probleemide lahendamine, iluelamused, loominguline koostöö, mängult ja päriselt, põhjendatud ja põhjendamata riskid jms.

Keskkond ja jätkusuutlik areng: minu osa looduse hoidmisel, austav suhtumine elus ja eluta loodusesse, hädasolija aitamine, lemmikloomad ning vastutus nende eest, aastaaegade omanäolisus jms.

Kodanikuühiskond ja rahvussuhted: minu juured, seos mineviku, oleviku ning tuleviku vahel, traditsioonid ja sündmused, mis tagavad järjepidevuse, suhe keelesse, kodupaiga keel, suhted teiste rahvustega jms

Teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon: avastamisrõõm ja õppimiskogemused, tänapäevased teabeotsimis- ja teabeedastamisvõimalused, internet kui silmaringi avardaja ning infoallikas, internet kui ohuallikas, käitumine suhtlusportaalides, film ja foto kui hetke ning ajaloo jäädvustajad jms

Õpilane loeb igal õppeaastal läbi vähemalt neli eakohast erinevasse žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost (raamatut).

Rahvaluuletekstid

Rahvalaulud: töölaulud, laulud tarkusest ja rumalusest, maagilised laulud, loitsud.

Põhimõisted:

Epiteet, kõnekäänd, muinasjutt, muistend, vanasõna, võrdlus.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Lisaks tavapärasele õppetööle ka omaloominguliste tööde suuline esitamine, rollimäng, loovtööde kirjutamine, arutelu, diskussioon, väitlus, õpimapi koostamine, projektõpe, dramatiseeringud, õppemängud, rühmatöö ning ümarlauavestlused.

Õppesisu

Lugemine.

Lugemise eesmärgistamine. Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine. Eesmärgistatud ülelugemine. Oma lugemise jälgimine ning lugemisoskuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine.

Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Lugemisrõõm. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele.

Soovitatud tervikteoste kodulugemine ning ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.

Jutustamine. Tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide järgi. Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Aheljutustamine. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamisega.

Iseendaga või kellegi teisega toimunud sündmusest või mälestuspildist jutustamine. Jutustamine piltteksti (foto, illustratsiooni, karikatuuri, koomiksi) põhjal. Fantaasialoo jutustamine.

Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

Teose mõistmist toetavad tegevused

Küsimuste koostamine: mälu- ehk faktiküsimused, fantaasiaküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga (tekstilõigu või fraasiga), teksti järgi oma sõnadega ning peast. Teksti kavastamine: kavapunktid küsi- ja väitlausetena ning märksõnadena.

Lõikude kesksete mõtete otsimine ja peamõtte sõnastamine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine.

Arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine.

Illustratiivsete näidete (nt tsitaatide, iseloomulike detailide) otsimine tekstist. Detailide kirjeldamine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal. Loetu põhjal järelduste tegemine. Oma mõtete, tundmuste ning lugemismuljete sõnastamine.

Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest ning om sõnavara rikastamine.

Teose/loo kui terviku mõistmine

Tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine. Teose sündmustiku ning tegelaste suhestamine (nt võrdlemine) enda ja ümbritsevaga. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise, tegelastevaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine ning käitumise põhjendamine.

Tegelasrühmad. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendamisteed. Loomamuinasjutu ja imemuinasjutu tüüptegelased.

Sündmuste toimumise aja ning koha kindlaksmääramine. Sündmuste järjekord. Sündmuste põhjuse-tagajärje seosed. Minajutustaja kui loo edastaja.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

Epiteedi ja võrdluse äratundmine ning kasutamine. Valmi mõistukõnest arusaamine. Lihtsamate sümbolite seletamine. Tegelaskõne varjatud tähenduse mõistmine. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine, selle võrdlev ning eristav seostamine tänapäeva elunähtustega. Koomilise leidmine tekstist. Riimide leidmine ja loomine. Luuletuse rütmi ja kõla tunnetamine. Algriimi leidmine rahvalauludest. Algriimi kasutamine oma tekstis. Luuleteksti tõlgendamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine.

Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine

Rahvalaulu olemus. Loomamuinasjutu sisutunnused (lugu, tegelased, hea võitlus kurjaga jne). Imemuinasjutu sisutunnused. Tekke- ja seletusmuistendi tunnused. Hiiu- ja vägilasmuistendi tunnused. Vanasõna ja kõnekäänu olemus. Seiklusjutu ja ajaloolise jutustuse tunnused. Teose teema ja idee. Probleemi olemus. Pea- ja kõrvaltegelane, tüüptegelane. Tegelastevahelise konflikti olemus. Luuletuse vorm: salm. Valmi tunnused. Koomiline ja mittekoomiline. Päevik kui ilukirjandusliku teose vorm. Animafilmi olemus.

Esitamine

Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ning kehahoid. Luuleteksti esitamine peast. Lühikese proosateksti esitamine (dialoogi või monoloogina). Rollimäng, rolliteksti esitamine.

Omalooming

Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Eseme, olendi, inimese, tegevuskoha, looduse ning tunnete kirjeldamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ja selle väljendamine.

Jutustamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.

Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid:

1) loomamuinasjutu, imemuinasjutu, tekke- või seletusmuistendi, hiiu- või vägilasmuistendi, seiklus- või fantaasiajutu, mälestusloo;

2) vanasõna(de) või kõnekäändude põhjal jutukese, ette antud riimide põhjal või iseseisvalt luuletuse, luuletuse põhjal samasisulise jutu; algustähekordustega naljaloo;

3) looduskirjelduse, loomtegelase või kirjandusliku tegelase kirjelduse; teose või kujuteldava tegelase päevikulehekülje, sündmustiku või tegelasega seotud kuulutuse, loo sündmustiku edasiarenduse, loole uue või jätkuva lõpu, tegelastevahelise dialoogi, kirja mõnele teose tegelasele või tegelasrühmale või muud sellist.

Õpitulemused

Lugemine

6. klassi lõpetaja:

- on läbi lugenud vähemalt neli eakohast erinevasse žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost;
- loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist;
- tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi ning kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja -kogemustest.

Jutustamine

6. klassi lõpetaja:

- jutustab tekstilähedaselt kavapunktide või märksõnade toel;
- jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;
- jutustab piltteksti põhjal ning selgitab selle sisu.

Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused

6. klassi lõpetaja:

- koostab teksti kohta eri liiki küsimusi;
- vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega;
- koostab teksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu;
- järjestab teksti põhjal sündmused ning määrab nende toimumise aja ja koha;
- kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende suhteid, hindab nende käitumist, lähtudes üldtunnustatud moraalinormidest, ning võrdleb iseennast mõne tegelasega;
- leiab lõigu kesksed mõtted ja sõnastab peamõtte;
- arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ning põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;
- otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

6. klassi lõpetaja:

- tunneb ära ja kasutab tekstides epiteete, võrdlusi ning algriimi;
- seletab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust;
- mõtestab luuletuse tähendust, tuginedes iseenda elamustele ja kogemustele.

Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine

6. klassi lõpetaja seletab oma sõnadega epiteedi, võrdluse, muistendi, muinasjutu, kõnekäänu ja vanasõna olemust.

Esitamine

6. klassi lõpetaja esitab peast luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust.

Omalooming

6. klassi lõpetaja kirjutab erineva pikkusega eriliigilisi omaloomingulisi töid, sh kirjeldava ja jutustava teksti.

Õppevahendid:

Üldriiklikule õppekavale vastav õpik, töövihik, tänapäevastel info – ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevad õpikeskkonnad ning õppematerjalid ja –vahendid (näit Miksike, Koolielu jt)

1. Valdav osa õpet toimub klassis, kus saab mööblit sobivalt ümber paigutada liikumistegevusteks (nt dramatiseeringud, õppemängud), ümarlauavestlusteks ja rühmatööks.
2. Klassiruumis kasutatakse õigekeelsussõnaraamatuid ja võõrsõnade leksikoni.
3. Tundides kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid, sh netisõnaraamatuid.
4. Tunde peetakse vajaduse korral arvutiklassis ja kooli raamatukogus ning väljaspool kooli.

III kooliaste

7. klass

70 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Kirjandus on õppeaine, mis peamiselt ilukirjandusele tuginedes arendab õpilase lugejaoskusi, kujundlikku mõtlemist ning verbaalseid loomevõimeid; kujundab väärtkirjanduse ja rahvaluule

tõlgendamise ning analüüsi kaudu õpilase esteetilisi ja eetilisi väärtushoiakuid, rikastab tundemaailma, aitab leida oma identiteeti ning luua ainuomast maailmapilti.

Põhikooli kirjandusõpetusega taotletakse, et õpilane:

1) loeb eakohast ilukirjandust, arendab oma lugemisoskust ning omandab püsiva lugemisharjumuse kui maailma ja enda mõistmise vahendi;

2) väärtustab kirjandust oma rahvuskultuuri olulise osana ning tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga;

3) mõistab ilukirjanduse kujundlikku keelt, rikastab oma sõnavara ning arendab suulist ja kirjalikku väljendusoskust;

4) arendab oma loomevõimeid ja suhtub lugupidamisega loometöösse;

5) kujundab kirjanduse abil oma esteetilisi ja eetilisi väärtushoiakuid;

6) laiendab oma silmaringi ning rikastab mõtte- ja tundemaailma;

7) annab iseseisvaid hinnanguid ning sõnastab ja esitab oma mõtteid;

8) hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt erinevaid infoallikaid.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

Õpilane eelnevalt:

1) on lugenud eakohast erižanrilist väärtkirjandust, kujundanud selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendanud lugejaoskusi;

2) mõistab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa ja eri rahvaste kultuuri tutvustajat;

3) tõlgendab, analüüsib ja mõistab teoses kujutatud lugu ning tegelassuhteid, elamusi ja väärtusi;

4) mõistab ning aktsepteerib erinevaid seisukohti, mis võivad tekkida kirjandusteost lugedes;

5) jutustab teksti- või elamuspõhiselt ning arutleb teoses toimunu üle, väljendades end korrektselt;

6) kirjutab nii jutustavaid kui ka kirjeldavaid omaloomingulisi töid, väljendades end korrektselt;

7) kasutab vajaliku teabe hankimiseks eri allikaid, sh sõnaraamatuid ja internetti.

Lugemine

1) on läbi lugenud vähemalt kaheksa eakohast erinevasse žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost (raamatut);

2) loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist;

3) tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi ning kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja -kogemustest.

Jutustamine

1) jutustab tekstilähedaselt kavapunktide või märksõnade toel;

2) jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;

3) jutustab piltteksti põhjal ning selgitab selle sisu.

Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused

1) koostab teksti kohta eri liiki küsimusi;

2) vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega;

3) koostab teksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu;

4) järjestab teksti põhjal sündmused ning määrab nende toimumise aja ja koha;

5) kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende suhteid, hindab nende käitumist, lähtudes üldtunnustatud moraalinormidest, ning võrdleb iseennast mõne tegelasega;

6) leiab lõigu kesksed mõtted ja sõnastab peamõtte;

7) arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ning põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;

8) otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

1) tunneb ära ja kasutab tekstides epiteete, võrdlusi ning algriimi;

2) seletab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust;

3) mõtestab luuletuse tähendust, tuginedes iseenda elamustele ja kogemustele.

Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine

Õpilane seletab oma sõnadega epiteedi, võrdluse, muistendi, muinasjutu, kõnekäänu ja vanasõna olemust.

Esitamine

Õpilane esitab peast luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust.

Kirjandustekstide valik

Loetavad ja tundides käsitletavad kirjanduse eri liike ja žanreid esindavad tekstid valitakse eesti ja väliskirjanike loomingust, arvestades eakohaseid teemavaldkondi.

Teemavaldkonnad on määratud, arvestades õppekava alusväärtusi, õppe- ja kasvatuseesmärke, kirjanduse kui kunstiliigi eripära ja sellega seonduvaid üldpädevusi (sotsiaalne, väärtus- ja

enesemääratluspädevus) ning läbivaid teemasid. Tundides käsitletavad ja terviklikult loetavad kirjandusteosed valitakse arvestusega, et esindatud oleksid kõik järgmised teemavaldkonnad.
Väärtused ja kõlblus: enesehinnang, eneseväärikus, ausus enese ja teiste vastu, iseenda ja teiste vajadused ning huvid, kirjutatud ja kirjutamata seadused, arusaamine heast ja halvast, õiglus ja ebaõiglus, kiiduväärne ja taunitav, erinevus teistest, eesmärgid, eneseotsingud, minu hobid ja huvid, minu tervis ja tulevik, õnnelik olemine, minu tugevad ja nõrgad küljed, rikkuse ja vaesuse probleemid jms.
Kodus ja koolis: perekond, kodu turvalisus, vägivald kodus, kodu toetav jõud, armastus oma kodu ja koduste vastu, suhted vanemate ja kasuvanematega, eri põlvkondade ühised ja erinevad tõekspidamised, suhted õdede ja vendade jt lähisugulastega, suhted eakaaslastega, suhted õpetajatega, poiste ja tüdrukute suhted, esimene armastus, ühised väärtused, kohustused ja vastutus, koostegutsemine ja üksiolek, üksiolek ja hirmud, erinevad kooliprobleemid, vägivald koolis, abivajaja ning aitaja, sallivus teistsuguste inimeste suhtes, mina grupi liikmena, liidriks olek, nohiklikkus ja tõrjutus, piir oma ja võõra vahel ning lubatu ja lubamatu vahel jms.
Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus: kultuuride mitmekesisus, elu erinevates kultuurides, rahvuskultuur, sallivus erinevate kultuurinähtuste suhtes, matkamine kodukohas ning reisimine kaugetes maades, külalislahkus, lugupidav suhtumine teistesse kultuuridesse ja inimestesse, rahvuskultuuri eripära ja olulisus rahvale.
Mängiv inimene: ringmängud ja mängulust, sõnamängud, teatri võlumaailm, mängulisus elus ja loomingus, leidlik probleemide lahendamine, loova mõtteviisi rakendamine, iluelamused, loominguline koostöö, mängu ja elu piirid, mõtlemisvabadus ja mõtlemiskohustus jms.
Keskkond ja jätkusuutlik areng: roheline mõtteviis, minu osa looduse hoidmisel, üleilmsed loodushoiuprobleemid, austav suhtumine elus- ja eluta loodusesse, hädasolija aitamine, lemmikloomad ning vastutus nende eest, tasakaal looduses, aastaaegade omanäolisus, loodus kui ilu allikas, linna- ja maakeskkonna erinevus jms.
Kodanikuühiskond ja rahvussuhted: mina Eesti ühiskonna liikmena, minu juured, seos mineviku, oleviku ja tuleviku vahel, ajaloomälu, traditsioonid.
Terviklikult käsitletavad teosed Oskar Luts „Kevade", Sass Henno „Mina olin siin",
Helga Nõu „Kuues sõrm" vm noorsooromaan, Aidi Vallik „Kuidas elad, Ann?" või „Mis teha, Ann?" või „Mis sinuga juhtus, Ann?",
Rahvaluule tekstivalik
Eri liiki muistendid ja muinasjutud. Koha- ja ajaloolised muistendid. Rahvalaulud (sõprusest ja vaenlastest, mõistatuslaulud, pulmaja armastuslaulud, kiidu- ja pilalaulud, tähtpäeva-, mängu- ja draamaelementidega laulud).

Rahvanaljandid, anekdoodid. Sõpruseteemalised ja eetilisi
hoiakuid kajastavad, aja, tähtpäevade ning kommetega seotud vanasõnad ja kõnekäänud. Eesti rahva mõistatusi.
Põhjalikumalt käsitletavad autorid
Sissevaateid Oskar Lutsu, Jüri Parijõe, Kristjan Jaak Petersoni, Marie Underi tegevus- ja loomingulukku.
Põhimõisted:
Kõnekäänd, vanasõna, mõistatus, muinasjutt, muistend, regilaul, riimiline rahvalaul; eepika, lüürika, dramaatika; eepos, romaan, jutustus, novell; ballaad, valm, sonett, haiku, vabavärss; tragöödia, komöödia
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Lisaks tavapärasele õppetööle ka omaloominguliste tööde suuline esitamine, rollimäng, loovtööde kirjutamine, arutelu, diskussioon, väitlus, õpimapi koostamine, projektõpe, dramatiseeringud, õppemängud, rühmatöö ning ümarlauavestlused.

Õppesisu

Lugemine

Kiire ja aeglane lugemine, ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud ülelugemine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine.
Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine. Lugemisrõõm. Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide tutvustamine klassikaaslastele. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.

Jutustamine

Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Loo jutustamine: jutustamine teksti kompositsioonist lähtuvalt, jutustades tegevuse aja ja koha muutmine, uute tegelaste ja sündmuste ja/või erinevat liiki lõppude lisamine, eri vaatepunktist jutustamine.

Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

Teose mõistmist toetavad tegevused
Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, fantaasiaküsimused.
Küsimustele vastamine teksti toel oma sõnadega või oma arvamusega, toetumata tekstile.
Teksti kavastamine: kavapunktid väitlausete ja märksõnadena.
Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Probleemi olemusepõhjuse- tagajärje-lahenduse seoste üle arutlemine. Loetu põhjal järelduste tegemine.

Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.

Teose/loo kui terviku mõistmine

Teose käigus tegelasega toimunud muutuste leidmine.

Tegelase suhe iseendaga, teiste tegelastega ning ümbritseva maailmaga. Tegelastevahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine ning suhete analüüs.

Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Miljöö kirjeldamine. Sündmuste põhjuse-tagajärje seoste leidmine.

Filmi ja kirjandusteose võrdlemine.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduste seletamine.

Mõistatuse kui sõnalise peitepildi äraarvamine ja loomine. Mõttekorduste leidmine regilaulust.

Piltluule kui piltkujundi tõlgendamine.

Luuleteksti tõlgendamine. Autori keelekasutuse omapära leidmine.

Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine

Teksti kompositsioonielemendid: sissejuhatus, sõlmitus, teemaarendus, kulminatsioon, lõpplahendus.

Rahvaluule liigid ja alaliigid. Regilaul ja riimiline rahvalaul. Muinasjutu tunnused (kujund, sümbol, sõnum). Koha- ja ajaloolise muistendi tunnused. Kõnekäänu ja vanasõna olemus. Mõistatuse olemus. Naljandi ja anekdoodi tunnused. Puändi olemus. Tänapäeva folkloor ehk poploor.

Ilukirjanduse põhiliigid. Eepika, lüürika ning dramaatika tunnused.

Luule vorm: värss, stroof, erinevad riimiskeemid. Oodi, ballaadi, soneti, haiku ja vabavärsilise luule tunnused. Piltluule.

Dramaatika mõisted: monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik.

Filmikunsti väljendusvahendid: pilt ja sõna, kaader filmis

Esitamine

Esituse ladusus, selgus ja tekstitäpsus; esitamiseks kohase sõnavara, tempo ning hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon. Silmside hoidmine kuulaja ning vaatajaga. Miimika ja žestikulatsiooni jälgimine.

Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele, kasutades illustreerivaid katkendeid. Luuleteksti esitamine peast.

Lühikese proosateksti peast esitamine (dialoogi või monoloogina).

Omalooming

Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid:

1)rahvalaulu, naljandi, mõistatusi, kõnekäändude põhjal naljaloo, seiklusjutu, piltluuletuse, tekstis toimunud sündmuste eelloo, loo muudetud vaatepunktiga, vaadatud filmi põhjal ühelauselise või pikema kokkuvõtte või soovituse või muud sellist;

2) ulmejutu, haiku, vabavärsilise luuletuse, tegelase eluloo, minavormis loo, detailidega laiendatud loo, kirja teose autorile, tegelase seletuskirja või muud sellist;

3) muinasjutu, muistendi ja regilaulu, tegelase iseloomustuse, teatrietenduse, filmi- või kirjandusteose arvustuse või muud sellist;

Õpitulemused

Lugemine ja jutustamine

7. klassi õpilane

- on läbi lugenud vähemalt neli eakohast eri žanris väärtkirjandusteost;
- loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestades ning väärtustab lugemist;
- oskab tutvustada loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ning võrrelda teost mõne teise teosega;
- suudab jutustada loetud teosest kokkuvõtvalt, järgides teksti sisu ja kompositsiooni.

Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

7. klassi õpilane

- oskab vastata teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele;
- kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid;
- kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määrab teose olulisemad sündmused ning arutleb põhjuse-tagajärje seoste üle;
- kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist;
- otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse;
- tunneb ära ja kasutab tekstides isikustamist, võrdlusi ja algriimi;
- oskab luuletusi lahti mõtestada;
- eristab tekstinäidete põhjal rahvaluule lühivorme (kõnekäänd, vanasõna, mõistatus),
- rahvalaulu (regilaul ja riimiline rahvalaul) ja rahvajutu (muinasjutt, muistend) liike ning
- oskab nimetada nende tunnuseid;
- oskab seletada õpitud vanasõnade, kõnekäändude ja mõistatuste kujundlikkust ning tähendust;

Teksti esitus ja omalooming

7. klassi õpilane

esitab peast luule-, proosa- või draamateksti, taotledes esituse ladusust ja selgust ning tekstitäpsust;

koostab ja esitab kirjandusteost tutvustava ettekande;

kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljöökirjeldus) või jutustava (muinasjutt või muistend) teksti.

Õppevahendid:

Üldriiklikule õppekavale vastav õpik, töövihik, tänapäevastel info – ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevad õpikeskkonnad ning õppematerjalid ja –vahendid (näit E-õpik, Miksike, Koolielu jt)

1. Valdav osa õpet toimub klassis, kus saab mööblit sobivalt ümber paigutada liikumistegevusteks (nt dramatiseeringud, õppemängud), ümarlauavestlusteks ja rühmatööks.
2. Klassiruumis kasutatakse õigekeelsussõnaraamatuid ja võõrsõnade leksikoni.
3. Tundides kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid, sh netisõnaraamatuid.
4. Tunde peetakse vajaduse korral arvutiklassis ja kooli raamatukogus ning väljaspool kooli.

8. klass

70 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Kirjandus on õppeaine, mis peamiselt ilukirjandusele tuginedes arendab õpilase lugejaoskusi, kujundlikku mõtlemist ning verbaalseid loomevõimeid; kujundab väärtkirjanduse ja rahvaluule tõlgendamise ning analüüsi kaudu õpilase esteetilisi ja eetilisi väärtushoiakuid, rikastab tundemaailma, aitab leida oma identiteeti ning luua ainuomast maailmapilti.

Põhikooli kirjandusõpetusega taotletakse, et õpilane:

1) loeb eakohast ilukirjandust, arendab oma lugemisoskust ning omandab püsiva lugemisharjumuse kui maailma ja enda mõistmise vahendi;

2) väärtustab kirjandust oma rahvuskultuuri olulise osana ning tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga;

3) mõistab ilukirjanduse kujundlikku keelt, rikastab oma sõnavara ning arendab suulist ja kirjalikku väljendusoskust;
4) arendab oma loomevõimeid ja suhtub lugupidamisega loometöösse;
5) kujundab kirjanduse abil oma esteetilisi ja eetilisi väärtushoiakuid;
6) laiendab oma silmaringi ning rikastab mõtte- ja tundemaailma;
7) annab iseseisvaid hinnanguid ning sõnastab ja esitab oma mõtteid;
8) hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt erinevaid infoallikaid.

Õpilaste väärtuspädevuse kujundamisel on ainevaldkonnal väga oluline koht, arvestades kirjanduse kui kunstiaine spetsiifikat. Kirjandusõpetuses on peamine rõhk kõlbeliste ja esteetilis-emotsionaalsete väärtuste ning kultuuriväärtuste kujunemisel loetavate ilukirjandus- ja aimetekstide alusel.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

Õpilane eelnevalt:
1) on lugenud eakohast erižanrilist väärtkirjandust, kujundanud selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendanud lugejaoskusi;
2) mõistab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa ja eri rahvaste kultuuri tutvustajat;
3) tõlgendab, analüüsib ja mõistab teoses kujutatud lugu ning tegelassuhteid, elamusi ja väärtusi;
4) mõistab ning aktsepteerib erinevaid seisukohti, mis võivad tekkida kirjandusteost lugedes;
5) jutustab teksti- või elamuspõhiselt ning arutleb teoses toimunu üle, väljendades end korrektselt;
6) kirjutab nii jutustavaid kui ka kirjeldavaid omaloomingulisi töid, väljendades end korrektselt;
7) kasutab vajaliku teabe hankimiseks eri allikaid, sh sõnaraamatuid ja internetti.

Lugemine

1) on läbi lugenud vähemalt neli eakohast erinevasse žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost (raamatut);
2) loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist;
3) tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi ning kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja -kogemustest.

Jutustamine

1) jutustab tekstilähedaselt kavapunktide või märksõnade toel;
2) jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;

3) jutustab piltteksti põhjal ning selgitab selle sisu.

Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused

1) koostab teksti kohta eri liiki küsimusi;

2) vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega;

3) koostab teksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu;

4) järjestab teksti põhjal sündmused ning määrab nende toimumise aja ja koha;

5) kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende suhteid, hindab nende käitumist, lähtudes üldtunnustatud moraalinormidest, ning võrdleb iseennast mõne tegelasega;

6) leiab lõigu kesksed mõtted ja sõnastab peamõtte;

7) arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ning põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;

8) otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

1) tunneb ära ja kasutab tekstides epiteete, võrdlusi ning algriimi;

2) seletab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust;

3) mõtestab luuletuse tähendust, tuginedes iseenda elamustele ja kogemustele.

Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine

Õpilane seletab oma sõnadega epiteedi, võrdluse, muistendi, muinasjutu, kõnekäänu ja vanasõna olemust.

Esitamine

Õpilane esitab peast luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust.

Kirjandustekstide valik

Loetavad ja tundides käsitletavad kirjanduse eri liike ja žanreid esindavad tekstid valitakse eesti ja väliskirjanike loomingust, arvestades III kooliastmele kohaseid teemavaldkondi.

Teemavaldkonnad on määratud, arvestades õppekava alusväärtusi, õppe- ja kasvatuseesmärke, kirjanduse kui kunstiliigi eripära ja sellega seonduvaid üldpädevusi (sotsiaalne, väärtus- ja enesemääratluspädevus) ning läbivaid teemasid. Tundides käsitletavad ja terviklikult loetavad kirjandusteosed valitakse arvestusega, et esindatud oleksid kõik järgmised teemavaldkonnad.

Väärtused ja kõlblus: enesehinnang, eneseväärikus, ausus enese ja teiste vastu, iseenda ja teiste vajadused ning huvid, kirjutatud ja kirjutamata seadused, arusaamine heast ja halvast, õiglus ja

ebaõiglus, kiiduväärne ja taunitav, erinevus teistest, eesmärgid, eneseotsingud, minu hobid ja huvid, minu tervis ja tulevik, õnnelik olemine, minu tugevad ja nõrgad küljed, rikkuse ja vaesuse probleemid jms.

Kodus ja koolis: perekond, kodu turvalisus, vägivald kodus, kodu toetav jõud, armastus oma kodu ja koduste vastu, suhted vanemate ja kasuvanematega, eri põlvkondade ühised ja erinevad tõekspidamised, suhted õdede ja vendade jt lähisugulastega, suhted eakaaslastega, suhted õpetajatega, poiste ja tüdrukute suhted, esimene armastus, ühised väärtused, kohustused ja vastutus, koostegutsemine ja üksiolek, üksiolek ja hirmud, erinevad kooliprobleemid, vägivald koolis, abivajaja ning aitaja, sallivus teistsuguste inimeste suhtes, mina grupi liikmena, liidriks olek, nohiklikkus ja tõrjutus, piir oma ja võõra vahel ning lubatu ja lubamatu vahel jms.

Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus: kultuuride mitmekesisus, elu erinevates kultuurides, rahvuskultuur, regionaalne, professionaalne, klassi-, noorte- jms kultuur, sallivus erinevate kultuurinähtuste suhtes, matkamine kodukohas ning reisimine kaugetes maades, külalislahkus, lugupidav suhtumine teistesse kultuuridesse ja inimestesse, rahvuskultuuri eripära ja olulisus rahvale, rahvuskultuuri säilitajad ja arendajad, kultuuriinimesed kui eesti rahvuskultuuri tutvustajad ning hoidjad jms.

Mängiv inimene: ringmängud ja mängulust, sõnamängud, teatri võlumaailm, mängulisus elus ja loomingus, leidlik probleemide lahendamine, loova mõtteviisi rakendamine, iluelamused, loominguline koostöö, mängu ja elu piirid, mängult ja päriselt, põhjendatud ja põhjendamata riskid, riskeerimisjulgus, mõtlemisvabadus ja mõtlemiskohustus jms.

Keskkond ja jätkusuutlik areng: roheline mõtteviis, minu osa looduse hoidmisel, üleilmsed loodushoiuprobleemid, austav suhtumine elus- ja eluta loodusesse, hädasolija aitamine, lemmikloomad ning vastutus nende eest, tasakaal looduses, aastaaegade omanäolisus, loodus kui ilu allikas, linna- ja maakeskkonna erinevus jms.

Kodanikuühiskond ja rahvussuhted: mina Eesti ühiskonna liikmena, minu juured, seos mineviku, oleviku ja tuleviku vahel, ajaloomälu, traditsioonid.

Teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon: avastamisrõõm ja õppimiskogemused, tänapäevased teabeotsimis- ja teabeedastamisvõimalused, internet kui silmaringi avardaja ja infoallikas, internet kui ohuallikas, keeleline mõjutamine, käitumine suhtlusportaalides, infoteadlik inimene, film ja foto kui hetke ning ajaloo jäädvustajad jms.

Terviklikult käsitletavad teosed August Kitzberg „Libahunt“, Albert Kivikas „Nimed marmortahvlil“, William Golding „Kärbeste jumal“, Daniel Defoe „Robinson Crusoe“

Õpilane loeb igal õppeaastal läbi vähemalt neli eakohast erinevasse žanri kuuluvat väärtkirjandusteost (raamatut).

Rahvaluule tekstivalik

Eri liiki muistendid ja muinasjutud. Koha- ja ajaloolised muistendid, usundilised muistendid. Kaval-Antsu ja Vanapagana lood. Rahvalaulud (sõprusest ja vaenlastest, mõistatuslaulud, pulma- ja armastuslaulud, kiidu- ja pilalaulud, tähtpäeva-, mängu- ja draamaelementidega laulud).

Rahvanaljandid, anekdoodid. Piiblilood, erinevate rahvaste müüdid. Sõpruseteemalised ja eetilisi hoiakuid kajastavad, aja, tähtpäevade ning kommetega seotud vanasõnad ja kõnekäänud. Eesti rahva mõistatusi.

Põhjalikumalt käsitletavad autorid

Sissevaateid Lydia Koidula, Juhan Liivi, Viivi Luige, Oskar Lutsu, Jüri Parijõe, Kristjan Jaak Petersoni ja Marie Underi elulukku.

Põhimõisted:

Kõnekäänd, vanasõna, mõistatus, muinasjutt, muistend, regilaul, riimiline rahvalaul; eepika, lüürika, dramaatika; eepos, romaan, jutustus, novell; ballaad, valm, sonett, haiku, vabavärss; tragöödia, komöödia

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Lisaks tavapärasele õppetööle ka omaloominguliste tööde suuline esitamine, rollimäng, loovtööde kirjutamine, arutelu, diskussioon, väitlus, õpimapi koostamine, projektõpe, dramatiseeringud, õppemängud, rühmatöö ning ümarlauavestlused.

Õppesisu

Lugemine

Lugemise iseseisev eesmärgistamine. Kiire ja aeglane lugemine, ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud ülelugemine. Erinevate lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine.

Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine. Lugemisrõõm. Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele, teose võrdlemine mõne teise teosega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.

Jutustamine

Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Loo jutustamine: jutustamine teksti kompositsioonist lähtuvalt, jutustades tegevuse aja ja koha muutmine, uute tegelaste ja sündmuste ja/või erinevat liiki lõppude lisamine, eri vaatepunktist jutustamine, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi. Teose lugemise ajal

ja/või järel tekkinud kujutluspildist jutustamine. Tutvumine elektroonilise meedia (raadio, televisiooni, interneti) erinevate jutustamisviisidega.

Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

Teose mõistmist toetavad tegevused

Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, fantaasia-, analüüsi- ja hindamisküsimused.

Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega või oma arvamusega, toetumata tekstile.

Teksti kavastamine: kavapunktid väitlausete ja märksõnadena. Teksti kesksete mõtete leidmine.

Teose teema ja peamõtte sõnastamine. Kokkuvõtte kirjutamine. Konspekti koostamine.

Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Autori hoiaku ja teose sõnumi mõistmine ning sõnastamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ning tekstinäidete varal. Illustratiivsete näidete leidmine tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine, tähenduse kommenteerimine ning valiku põhjendamine. Probleemi olemusepõhjuse- tagajärje-lahenduse seoste üle arutlemine. Loetu põhjal järelduste tegemine.

Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.

Teose/loo kui terviku mõistmine

Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt. Muutuv ja muutumatu tegelane. Teose käigus tegelasega toimunud muutuste leidmine. Lihtne ja keeruline tegelane.

Tegelase suhe iseendaga, teiste tegelastega ning ümbritseva maailmaga. Tegelase sisekonflikti äratundmine. Tegelastevahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine ning suhete analüüs.

Tegelaste tegevusmotiivide selgitamine, käitumise põhjuste analüüsimine. Tegelasrühmade vaheline konflikt ja konflikti gradatsioon.

Erinevate teoste peategelaste võrdlemine. Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. Kirjanduse tüüptegelasi. Fantaasiakirjanduse ning naljandite tüüptegelasi.

Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Miljöö kirjeldamine. Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste leidmine. Teose rütm: ellipsi täitmine. Sündmuste põhjuse-tagajärje seoste leidmine.

Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatu seostamine. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Eesti aja- ja kultuuriloo seostamine. Teksti aja- või kultuuriloolise tähenduse uurimine.

Tekstist filmilike episoodide leidmine. Filmi ja kirjandusteose võrdlemine.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduste seletamine. Võrdlus ja metafoor kõnekäändudes.

Mõistatuse kui sõnalise peitepildi äraarvamine ja loomine. Mõttekorduste leidmine regilaulust.

Rahvalaulu elementide leidmine autoriluulest.

Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise, korduse, retoorilise küsimuse ja hüüatuse, ellipsi ning inversiooni tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine. Allegooria ning allteksti mõistmine.

Piltluule kui piltkujundi tõlgendamine. Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine.

Luuleteksti tõlgendamine. Autori keelekasutuse omapära leidmine. Teose stiililise eripära kirjeldamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine.

Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine

Teksti kompositsioonielemendid: sissejuhatus, sõlmitus, teemaarendus, kulminatsioon, lõpplahendus. Muutuv ja muutumatu tegelane. Prototüüp.

Rahvaluule liigid ja alaliigid. Regilaul ja riimiline rahvalaul. Muinasjutu tunnused (kujund, sümbol, sõnum). Muinasjutu vormitunnused, kompositsioon ja rändmotiivid. Koha- ja ajaloolise muistendi tunnused. Kõnekäänu ja vanasõna olemus. Mõistatuse olemus. Naljandi ja anekdoodi tunnused. Puändi olemus. Tänapäeva folkloor ehk poploor.

Ilukirjanduse põhiliigid. Eepika, lüürika ning dramaatika tunnused. Eepose, romaani (erinevad liigid), jutustuse, novelli ja miniatuuri tunnused.

Luule vorm: värss, stroof, erinevad riimiskeemid. Oodi, ballaadi, soneti, haiku ja vabavärsilise luule tunnused. Piltluule. Motiivi olemus.

Komöödia, tragöödia ning draama tunnused. Lavastus. Dramaatika mõisted: monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Intriigi olemus. Kirjandusteose dramatiseering.

Filmikunsti väljendusvahendid: pilt ja sõna, kaader filmis. Kirjandusteose ekraniseering.

Arvustuse olemus.

Esitamine

Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida). Esituse ladusus, selgus ja tekstitäpsus; esitamiseks kohase sõnavara, tempo ning hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon. Silmside hoidmine kuulaja ning vaatajaga. Miimika ja žestikulatsiooni jälgimine.

Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele, kasutades illustreerivaid katkendeid. Teost tutvustava ettekande koostamine ning esitamine.

Luuleteksti esitamine peast. Lühikese proosateksti esitamine (dialoogi või monoloogina).

Draamateksti esitamine ositi. Instseneeringu esitamine.

Omalooming

Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid:

1)rahvalaulu, naljandi, mõistatusi, kõnekäändude põhjal naljaloo, seiklusjutu, piltluuletuse, kirja ühelt tegelaselt teisele, tegelasele tegevusjuhendi, tekstis toimunud sündmuste eelloo, loo muudetud vaatepunktiga, puänteeritud loo, erinevate teoste peategelaste võrdluse, vaadatud filmi põhjal ühelauselise või pikema kokkuvõtte või soovituse või muud sellist;

2) ulmejutu, haiku, vabavärsilise luuletuse, proosa- või luuleteksti dramatiseeringu, tegelase monoloogi, tegelase eluloo, muudetud žanris teksti (nt luuletuse põhjal kuulutuse, uudisest jutustuse), lisatud repliikidega teksti, minavormis loo, detailidega laiendatud loo, võrdluste- ja metafooriderikka teksti, ühest ja samast sündmusest traagilise ning koomilise loo, kirja teose autorile, kirjandusteose arvustuse, tegelase seletuskirja või muud sellist;

3) muinasjutu, muistendi ja regilaulu, kujundirikka luuletuse, tegelase iseloomustuse või eluloo, tegelaste juhtlaused, teise ajastusse paigutatud tegevustikuga loo, miljöö kirjelduse, kirjandusteose probleemidest lähtuva arutluse, alustekstile sisulise vastandteksti, teatrietenduse, filmi- või kirjandusteose arvustuse või muud sellist;

4) teemamapi või lühiuurimuse tänapäeva kultuurinähtuste või kultuurilooliste isikute kohta

Õpitulemused

Lugemine ja jutustamine

8. klassi õpilane:

- on läbi lugenud vähemalt 4 eakohast eri žanris väärtkirjandusteost;
- loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestades ning väärtustab lugemist;
- oskab tutvustada loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrrelda teost mõne teise teosega;
- suudab jutustada loetud teosest kokkuvõtvalt, järgides teksti sisu ja kompositsiooni.

Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

8. klassi õpilane:

- oskab vastata teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele;
- kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid;
- kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määrab teose olulisemad sündmused ning arutleb põhjuse-tagajärje seoste üle;
- kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi;
- leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte;

- otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse;
- oskab luuletusi lahti mõtestada;
- oskab seletada õpitud vanasõnade, kõnekäändude ja mõistatuste kujundlikkust ning tähendust;
- seletab oma sõnadega romaani, jutustuse, komöödia ja tragöödia olemust.

Teksti esitus ja omalooming

8. klassi õpilane

- esitab peast luule-, proosa- või draamateksti, taotledes esituse ladusust ja selgust ning tekstitäpsust;
- koostab ja esitab kirjandusteost tutvustava ettekande;
- kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljöökirjeldus) või jutustava (muinasjutt või muistend) teksti;
- kirjutab arutluselementidega kirjandi.

Õppevahendid:

Üldriiklikule õppekavale vastav õpik, töövihik, tänapäevastel info – ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevad õpikeskkonnad ning õppematerjalid ja –vahendid (näit Miksike, Koolielu jt)

1. Valdav osa õpet toimub klassis, kus saab mööblit sobivalt ümber paigutada liikumistegevusteks (nt dramatiseeringud, õppemängud), ümarlauavestlusteks ja rühmatööks.
2. Klassiruumis kasutatakse õigekeelsussõnaraamatuid ja võõrsõnade leksikoni.
3. Tundides kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid, sh netisõnaraamatuid.
4. Tunde peetakse vajaduse korral arvutiklassis ja kooli raamatukogus ning väljaspool kooli.

9. klass

70 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Kirjandus on õppeaine, mis peamiselt ilukirjandusele tuginedes arendab õpilase lugejaoskusi, kujundlikku mõtlemist ning verbaalseid loomevõimeid; kujundab väärtkirjanduse ja rahvaluule

tõlgendamise ning analüüsi kaudu õpilase esteetilisi ja eetilisi väärtushoiakuid, rikastab tundemaailma, aitab leida oma identiteeti ning luua ainuomast maailmapilti.

Põhikooli kirjandusõpetus keskendub eelkõige ilukirjanduse lugemisele ja tõlgendamisele. Eraldi pööratakse tähelepanu teose mõistmist toetavate oskuste arendamisele, teose kui terviku mõistmisele ning kujundliku keele tundmaõppimisele. Interpreteerimis- ja sünteesivõime arendamiseks kuuluvad vältimatute osistena kirjandusõpetusse ka tekstide esitamine ning omalooming õpilase loodud eriliigiliste tekstide tähenduses.

Kirjandusteoste üle arutlemiseks ja nende sügavuti mõistmiseks peab õpilane tundma kirjanduse metakeelt ning kirjanikega seotud kultuuriloolist tausta. Teoste käsitlemiseks vajalikke mõisteid seletatakse õppekirjanduses, õpilase enda seletust eeldatakse vaid nende väheste mõistete puhul, mis on õppesisus eraldi esile toodud. Kirjandusõpetuse teoreetiline külg on seega kahandatud võimaliku miinimumini, sest faktiteadmistest tähtsam on äratada ja hoida alal lugemishuvi ning arendada tõlgendusoskust.

Kirjanduse ainesisus peetakse oluliseks pakkuda õpilastele mitmekülgse tekstivaliku kaudu erinevaid lugemis- ja analüüsikogemusi ning tagada seega igakülgne lugejaoskuste areng. Seepärast haaratakse lugemisvarasse tähtsamate eetiliste ja esteetiliste küsimuste käsitlemist võimaldavaid teoseid nii uudiskirjandusest kui ka klassikast ning pööratakse tähelepanu folkloorsele materjalile, et väärtustada õpilase päritolu ja kultuurilist kuuluvust. Arvestatakse ka eesti ja väliskirjanduse, vanema ja uuema kirjanduse ning eri žanre esindavate proosa-, draama- ja luuleteoste põhjendatud proportsioone. Terviklikult käsitletavate teoste valikus on rohkesti klassikat, nn tüvitekste, mille hulgast saab kirjandusõppe eesmärke silmas pidades teha meelepärase valiku. Ainesisus esitatud terviklikult käsitletavate teoste loend ei ole kooliastme puhunimetatute asemele või neile lisaks teisi teemakohaseid tekste ja teoseid, sh uudiskirjanduse hulgast. Rõhutades ainekava avatust kirjanduse valikule, on kultuuri järjepidevuse huvides siiski vaja tunda tüvitekste. Tervikkäsitluseks mõeldud teoste hulgast valib õpetaja igas klassis käsitlemiseks vähemalt neli. Õpetaja võib kirjandusteoseid valides arvestada õpilase eelistusi ning kultuurilis-rahvuslikku eripära.

Põhikooli kirjandusõpetuses on põhirõhk ilukirjanduse lugemisel ja tõlgendamisel, kuid funktsionaalse kirjaoskuse arendamiseks tuleb kirjandustundides tegelda ka teabetekstidega, mis on seotud eelkõige kirjanduse ning kirjanike ja teiste kultuurilooliselt tähenduslike isikutega.

Kultuurilooliste tekstidega tutvudes avatakse isiksust kujundavaid seiku ning osutatakse loomingu juurde jõudmise erinevatele teedele, aidatakse mõista teose kirjandus- ja ajaloolist tagapõhja, väärtustades eesti kultuuri jaoks olulist. Eesmärk ei ole käsitleda kirjanike elu ja

tegevust kõigekülgselt, vaid luua alus kirjandusprotsessi mõistmiseks ning tekitada huvi kultuurilooliste tekstide lugemise vastu. Nende toel õpitakse teksti adekvaatselt mõistma, olulist leidma, teavet struktureerima ja võrdlema, eri liiki tekste looma jms.

Põhikooli kirjandusõpetusega taotletakse, et õpilane:

1) loeb eakohast ilukirjandust, arendab oma lugemisoskust ning omandab püsiva lugemisharjumuse kui maailma ja enda mõistmise vahendi;

2) väärtustab kirjandust oma rahvuskultuuri olulise osana ning tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga;

3) mõistab ilukirjanduse kujundlikku keelt, rikastab oma sõnavara ning arendab suulist ja kirjalikku väljendusoskust;

4) arendab oma loomevõimeid ja suhtub lugupidamisega loometöösse;

5) kujundab kirjanduse abil oma esteetilisi ja eetilisi väärtushoiakuid;

6) laiendab oma silmaringi ning rikastab mõtte- ja tundemaailma;

7) annab iseseisvaid hinnanguid ning sõnastab ja esitab oma mõtteid;

8) hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt erinevaid infoallikaid.

Õpilaste väärtuspädevuse kujundamisel on ainevaldkonnal väga oluline koht, arvestades kirjanduse kui kunstiaine spetsiifikat. Kirjandusõpetuses on peamine rõhk kõlbeliste ja esteetilisemotsionaalsete väärtuste ning kultuuriväärtuste kujunemisel loetavate ilukirjandus- ja aimetekstide alusel.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

Õpilane eelnevalt:

1) on lugenud eakohast erižanrilist väärtkirjandust, kujundanud selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendanud lugejaoskusi;

2) mõistab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa ja eri rahvaste kultuuri tutvustajat;

3) tõlgendab, analüüsib ja mõistab teoses kujutatud lugu ning tegelassuhteid, elamusi ja väärtusi;

4) mõistab ning aktsepteerib erinevaid seisukohti, mis võivad tekkida kirjandusteost lugedes;

5) jutustab teksti- või elamuspõhiselt ning arutleb teoses toimunu üle, väljendades end korrektselt;

6) kirjutab nii jutustavaid kui ka kirjeldavaid omaloomingulisi töid, väljendades end korrektselt;

7) kasutab vajaliku teabe hankimiseks eri allikaid, sh sõnaraamatuid ja internetti.

Lugemine

1) on läbi lugenud eakohaseid erinevasse žanrisse kuuluvaid väärtkirjandusteoseid

2) loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist;

3) tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi ning kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja -kogemustest.

Jutustamine

1) jutustab tekstilähedaselt kavapunktide või märksõnade toel;

2) jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;

3) jutustab piltteksti põhjal ning selgitab selle sisu.

Õpitulemused

III kooliastme õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust.

Põhikooli lõpetaja:

- on lugenud eakohast erižanrilist väärtkirjandust, kujundanud selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendanud lugejaoskusi;
- väärtustab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa ja eri rahvaste kultuuri tutvustajat;
- tõlgendab, analüüsib ning mõistab kirjandusteost kui erinevate lugude ja inimsuhete, elamuste ja väärtuste allikat ning erinevate seisukohtade peegeldajat;
- mõistab ja aktsepteerib teose lugemisel tekkivate seisukohtade paljust, väärtustab erinevaid ideid ja kujutamisviise;
- väljendab end korrektselt suuliselt ja kirjalikult, jutustab kokkuvõtvalt teoses toimunust, arutleb teoses kujutatu üle ning kirjutab eriliigilisi omaloomingulisi töid;
- kasutab vajaliku teabe hankimiseks eri allikaid, nii teatmeteoseid kui ka internetti.

Lugemine

9. klassi õpilane

- on läbi lugenud vähemalt kaksteist eakohast eri žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost (raamatut);
- loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist;
- tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega.

Jutustamine

9. klassi lõpetaja jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni.

Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused

9. klassi lõpetaja:

- vastab teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele;
- kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ning tsitaate;
- kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määrab teose olulisemad sündmused ning arutleb põhjuse-tagajärje seoste üle;
- kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi, lähtudes humanistlikest ning demokraatlikest väärtustest;
- arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;
- leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte ning kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte;
- otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

9. klassi õpilane:

- tunneb ära ja kasutab tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi;
- selgitab õpitud vanasõnade, kõnekäändude ja mõistatuste kujundlikkust ning tähendust;
- mõtestab luuletuse tähendust iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes.

Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine

9. klassi õpilane:

- eristab tekstinäidete põhjal rahvaluule lühivorme (kõnekäänd, vanasõna, mõistatus), rahvalaulu (regilaul ja riimiline rahvalaul) ja rahvajutu (muinasjutu, muistendi) liike ning nimetab nende tunnuseid;
- seletab oma sõnadega eepika, lüürika, dramaatika, eepose, romaani, jutustuse, novelli, ballaadi, valmi, haiku, vabavärsi, soneti, komöödia ja tragöödia olemust.

Esitamine

9. klassi õpilane:

- esitab peast luule-, proosa- või draamateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ning tekstitäpsust;
- koostab ja esitab kirjandusteost tutvustava ettekande

Omalooming

9. klassi õpilane:

- kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljöö kirjeldus) või jutustava (muinasjutu või muistendi) teksti;
- kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse järgi ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja.

Kirjandustekstide valik

Loetavad ja tundides käsitletavad kirjanduse eri liike ja žanreid esindavad tekstid valitakse eesti ja väliskirjanike loomingust, arvestades III kooliastmele kohaseid teemavaldkondi.

Teemavaldkonnad on määratud, arvestades õppekava alusväärtusi, õppe- ja kasvatuseesmärke, kirjanduse kui kunstiliigi eripära ja sellega seonduvaid üldpädevusi (sotsiaalne, väärtus- ja enesemääratluspädevus) ning läbivaid teemasid. Tundides käsitletavad ja terviklikult loetavad kirjandusteosed valitakse arvestusega, et esindatud oleksid kõik järgmised teemavaldkonnad.

Väärtused ja kõlblus: enesehinnang, eneseväärikus, ausus enese ja teiste vastu, iseenda ja teiste vajadused ning huvid, kirjutatud ja kirjutamata seadused, arusaamine heast ja halvast, õiglus ja ebaõiglus, kiiduväärne ja taunitav, erinevus teistest, eesmärgid, eneseotsingud, minu hobid ja huvid, minu tervis ja tulevik, õnnelik olemine, minu tugevad ja nõrgad küljed, rikkuse ja vaesuse probleemid jms.

Kodus ja koolis: perekond, kodu turvalisus, vägivald kodus, kodu toetav jõud, armastus oma kodu ja koduste vastu, suhted vanemate ja kasuvanematega, eri põlvkondade ühised ja erinevad tõekspidamised, suhted õdede ja vendade jt lähisugulastega, suhted eakaaslastega, suhted õpetajatega, poiste ja tüdrukute suhted, esimene armastus, ühised väärtused, kohustused ja vastutus, koostegutsemine ja üksiolek, üksiolek ja hirmud, erinevad kooliprobleemid, vägivald koolis, abivajaja ning aitaja, sallivus teistsuguste inimeste suhtes, mina grupi liikmena, liidriks olek, nohiklikkus ja tõrjutus, piir oma ja võõra vahel ning lubatu ja lubamatu vahel jms.

Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus: kultuuride mitmekesisus, elu erinevates kultuurides, rahvuskultuur, regionaalne, professionaalne, klassi-, noorte- jms kultuur, sallivus erinevate kultuurinähtuste suhtes, matkamine kodukohas ning reisimine kaugetes maades, külalislahkus, lugupidav suhtumine teistesse kultuuridesse ja inimestesse, rahvuskultuuri eripära ja olulisus rahvale, rahvuskultuuri säilitajad ja arendajad, kultuuriinimesed kui eesti rahvuskultuuri tutvustajad ning hoidjad jms.

Mängiv inimene: ringmängud ja mängulust, sõnamängud, teatri võlumaailm, mängulisus elus ja loomingus, leidlik probleemide lahendamine, loova mõtteviisi rakendamine, iluelamused, loominguline koostöö, mängu ja elu piirid, mängult ja päriselt, põhjendatud ja põhjendamata riskid, riskeerimisjulgus, mõtlemisvabadus ja mõtlemiskohustus jms.

Keskkond ja jätkusuutlik areng: roheline mõtteviis, minu osa looduse hoidmisel, üleilmsed loodushoiuprobleemid, austav suhtumine elus- ja eluta loodusesse, hädasolija aitamine, lemmikloomad ning vastutus nende eest, tasakaal looduses, aastaaegade omanäolisus, loodus kui ilu allikas, linna- ja maakeskkonna erinevus jms.

Kodanikuühiskond ja rahvussuhted: mina Eesti ühiskonna liikmena, minu juured, seos mineviku, oleviku ja tuleviku vahel, ajaloomälu, traditsioonid.

Teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon: avastamisrõõm ja õppimiskogemused, tänapäevased teabeotsimis- ja teabeedastamisvõimalused, internet kui silmaringi avardaja ja infoallikas, internet kui ohuallikas, keeleline mõjutamine, käitumine suhtlusportaalides, infoteadlik inimene, film ja foto kui hetke ning ajaloo jäädvustajad jms.

Terviklikult käsitletavad teosed

Õpilane loeb igal õppeaastal läbi vähemalt neli eakohast erinevasse žanri kuuluvat väärtkirjandusteost (raamatut).

Rahvaluule tekstivalik.

Eri liiki muistendid ja muinasjutud. Koha- ja ajaloolised muistendid, usundilised muistendid. Kaval-Antsu ja Vanapagana lood. Rahvalaulud (sõprusest ja vaenlastest, mõistatuslaulud, pulma- ja armastuslaulud, kiidu- ja pilalaulud, tähtpäeva-, mängu- ja draamaelementidega laulud). Rahvanaljandid, anekdoodid. Piiblilood, erinevate rahvaste müüdid. Sõpruseteemalised ja eetilisi hoiakuid kajastavad, aja, tähtpäevade ning kommetega seotud vanasõnad ja kõnekäänud. Eesti rahva mõistatusi.

Põhimõisted:

Kõnekäänd, vanasõna, mõistatus, muinasjutt, muistend, regilaul, riimiline rahvalaul; eepika, lüürika, dramaatika; eepos, romaan, jutustus, novell; ballaad, valm, sonett, haiku, vabavärss; tragöödia, komöödia.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Lisaks tavapärasele õppetööle ka omaloominguliste tööde suuline esitamine, rollimäng, loovtööde kirjutamine, arutelu, diskussioon, väitlus, õpimapi koostamine, projektõpe, dramatiseeringud, õppemängud, rühmatöö ning ümarlauavestlused.

Õppesisu

Lugemine

Lugemise iseseisev eesmärgistamine. Kiire ja aeglane lugemine, ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud ülelugemine. Erinevate lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine.

Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine. Lugemisrõõm. Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele, teose võrdlemine mõne teise teosega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.

Jutustamine

Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Loo jutustamine: jutustamine teksti kompositsioonist lähtuvalt, jutustades tegevuse aja ja koha muutmine, uute tegelaste ja sündmuste ja/või erinevat liiki lõppude lisamine, eri vaatepunktist jutustamine, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi. Teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspildist jutustamine. Tutvumine elektroonilise meedia (raadio, televisiooni, interneti) erinevate jutustamisviisidega.

Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

Teose mõistmist toetavad tegevused

Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, fantaasia-, analüüsi- ja hindamisküsimused.

Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega või oma arvamusega, toetumata tekstile.

Teksti kavastamine: kavapunktid väitlausete ja märksõnadena. Teksti kesksete mõtete leidmine.

Teose teema ja peamõtte sõnastamine. Kokkuvõtte kirjutamine. Konspekti koostamine.

Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Autori hoiaku ja teose sõnumi mõistmine ning sõnastamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ning tekstinäidete varal. Illustratiivsete näidete leidmine tekstist: tsitaatide otsimine ja valimine, tähenduse kommenteerimine ning valiku põhjendamine. Probleemi olemusepõhjuse- tagajärje-lahenduse seoste üle arutlemine. Loetu põhjal järelduste tegemine.

Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.

Teose/loo kui terviku mõistmine

Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt. Muutuv ja muutumatu tegelane. Teose käigus tegelasega toimunud muutuste leidmine. Lihtne ja keeruline tegelane.

Tegelase suhe iseendaga, teiste tegelastega ning ümbritseva maailmaga. Tegelase sisekonflikti äratundmine. Tegelastevahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine ning suhete analüüs.
Tegelaste tegevusmotiivide selgitamine, käitumise põhjuste analüüsimine. Tegelasrühmade vaheline konflikt ja konflikti gradatsioon.
Erinevate teoste peategelaste võrdlemine. Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. Kirjanduse tüüptegelasi. Fantaasiakirjanduse ning naljandite tüüptegelasi.
Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Miljöö kirjeldamine. Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste leidmine. Teose rütm: ellipsi täitmine. Sündmuste põhjuse-tagajärje seoste leidmine.
Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatu seostamine. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Eesti aja- ja kultuuriloo seostamine. Teksti aja- või kultuuriloolise tähenduse uurimine.
Tekstist filmilike episoodide leidmine. Filmi ja kirjandusteose võrdlemine.
Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine
Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduste seletamine. Võrdlus ja metafoor kõnekäändudes.
Mõistatuse kui sõnalise peitepildi äraarvamine ja loomine. Mõttekorduste leidmine regilaulust. Rahvalaulu elementide leidmine autoriluulest.
Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise, korduse, retoorilise küsimuse ja hüüatuse, ellipsi ning inversiooni tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine. Allegooria ning allteksti mõistmine.
Piltluule kui piltkujundi tõlgendamine. Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine.
Luuleteksti tõlgendamine. Autori keelekasutuse omapära leidmine. Teose stiililise eripära kirjeldamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine.
Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine
Teksti kompositsioonielemendid: sissejuhatus, sõlmitus, teemaarendus, kulminatsioon, lõpplahendus. Muutuv ja muutumatu tegelane. Prototüüp.
Rahvaluule liigid ja alaliigid. Regilaul ja riimiline rahvalaul. Muinasjutu tunnused (kujund, sümbol, sõnum). Muinasjutu vormitunnused, kompositsioon ja rändmotiivid. Koha- ja ajaloolise muistendi tunnused. Kõnekäänu ja vanasõna olemus. Mõistatuse olemus. Naljandi ja anekdoodi tunnused. Puändi olemus. Tänapäeva folkloor ehk poploor.
Ilukirjanduse põhiliigid. Eepika, lüürika ning dramaatika tunnused. Eepose, romaani (erinevad liigid), jutustuse, novelli ja miniatuuri tunnused.
Luule vorm: värss, stroof, erinevad riimiskeemid. Oodi, ballaadi, soneti, haiku ja vabavärsilise luule tunnused. Piltluule. Motiivi olemus.

Komöödia, tragöödia ning draama tunnused. Lavastus. Dramaatika mõisted: monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Intriigi olemus. Kirjandusteose dramatiseering. Filmikunsti väljendusvahendid: pilt ja sõna, kaader filmis. Kirjandusteose ekraniseering. Arvustuse olemus.

Esitamine

Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida). Esituse ladusus, selgus ja tekstitäpsus; esitamiseks kohase sõnavara, tempo ning hääletugevuse valimine; korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon. Silmside hoidmine kuulaja ning vaatajaga. Miimika ja žestikulatsiooni jälgimine.

Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele, kasutades illustreerivaid katkendeid. Teost tutvustava ettekande koostamine ning esitamine.

Luuleteksti esitamine peast. Lühikese proosateksti esitamine (dialoogi või monoloogina). Draamateksti esitamine ositi. Instseneeringu esitamine.

Omalooming

Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid:

1) rahvalaulu, naljandi, mõistatusi, kõnekäändude põhjal naljaloo, seiklusjutu, piltluuletuse, kirja ühelt tegelaselt teisele, tegelasele tegevusjuhendi, tekstis toimunud sündmuste eelloo, loo muudetud vaatepunktiga, puänteeritud loo, erinevate teoste peategelaste võrdluse, vaadatud filmi põhjal ühelauselise või pikema kokkuvõtte või soovituse või muud sellist;

2) ulmejutu, haiku, vabavärsilise luuletuse, proosa- või luuleteksti dramatiseeringu, tegelase monoloogi, tegelase eluloo, muudetud žanris teksti (nt luuletuse põhjal kuulutuse, uudisest jutustuse), lisatud repliikidega teksti, minavormis loo, detailidega laiendatud loo, võrdluste- ja metafooriderikka teksti, ühest ja samast sündmusest traagilise ning koomilise loo, kirja teose autorile, kirjandusteose arvustuse, tegelase seletuskirja või muud sellist;

3) muinasjutu, muistendi ja regilaulu, kujundirikka luuletuse, tegelase iseloomustuse või eluloo, tegelaste juhtlaused, teise ajastusse paigutatud tegevustikuga loo, miljöö kirjelduse, kirjandusteose probleemidest lähtuva arutluse, alustekstile sisulise vastandteksti, teatrietenduse, filmi- või kirjandusteose arvustuse või muud sellist;

4) teemamapi või lühiuurimuse tänapäeva kultuurinähtuste või kultuurilooliste isikute kohta.

Õpitulemused

Õpitulemused on kindlaks määratud kooliastmeti kahel tasemel: üldised õpitulemused ja õppevaldkondade õpitulemused. Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste) ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust ainekava õpitulemustele.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilasi peab teavitama, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

Kirjalike ülesannete puhul parandab õpetaja ka keelevead, kuid hinnates arvestab valdavalt töö sisu. Omaloominguliste tööde puhul võib lisahindega tunnustavalt hinnata ideelist ja esteetilist aspekti.

Õppevahendid:

Üldriiklikule õppekavale vastav õpik, töövihik, tänapäevastel info – ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevad õpikeskkonnad ning õppematerjalid ja –vahendid (näit Miksike, Koolielu jt)

1. Valdav osa õpet toimub klassis, kus saab mööblit sobivalt ümber paigutada liikumistegevusteks (nt dramatiseeringud, õppemängud), ümarlauavestlusteks ja rühmatööks.
2. Klassiruumis kasutatakse õigekeelsussõnaraamatuid ja võõrsõnade leksikoni.
3. Tundides kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid, sh netisõnaraamatuid.
4. Tunde peetakse vajaduse korral arvutiklassis ja kooli raamatukogus ning väljaspool kooli.

Lõiming:

Kirjandusõpetus seostub peaaegu kõigi õppeainetega (esmajoones eesti keelega) ja kirjanduse lähiümbruse aladega (folkloori, teatri, filmi, kujutava kunstiga) ning toetab õppe sisu kaudu õppekava läbivate teemade käsitlemist ja võtmepädevuste saavutamist. Läbivate teemade käsitlemise iseloom, sügavus ja raskuspunkt on klassiti erinev ning paljuski seotud kirjanduse valikuga. Taotlus on, et loetud ilukirjandustekstide põhjal arutledes suhestaks õpilane ennast käsitletavate teemadega.

Sotsiaalainete õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Samaaegu toetavad sotsiaalaineid õppides omandatud teadmised ajaloost, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimesest kirjandusteostes kajastatud ühiskonnaelu probleemide ja inimsuhete mõistmist.

Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi on tarvis ning neid arendatakse nii ainevaldkonna kui ka sotsiaalainete õppes sisult erinevate tekstidega töötades.

Kunstiainete õpet toetab eeskätt kirjanduse kui kunstiaine õppimine. Kirjandusteose analüüs seostatuna illustratsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami terviklik käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete komponentide eritlemist ja analüüsi, mida võiks teha koostöös kunstiõpetajaga. Kirjandusteose käsitluse illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitamine, mis eeldab aineõpetajate koostööd.

VÕÕRKEELED

Valdkonnapädevus

Valdkonna pädevus on suutlikkus mõista ja tõlgendada võõrkeeles esitatut, suhelda eesmärgipäraselt nii kõnes kui kirjas, järgides vastavaid kultuuritavasid; mõista ja väärtustada erinevaid kultuure, oma ning teiste kultuuride sarnasusi ja erinevusi.

Põhikooli lõpuks õpilane:

1) mõistab endale tuttaval teemal kõike olulist;

2) oskab kirjeldada kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning lühidalt põhjendada ja selgitada oma seisukohti ning plaane;

3) oskab koostada lihtsat teksti tuttaval teemal;

4) saab õpitavat keelt emakeelena kõnelevate inimestega igapäevases suhtluses enamasti hakkama, tuginedes õpitava keele maa kultuuritavadele;

5) tunneb huvi õpitavat keelt kõnelevate maade kultuurielu vastu, loeb võõrkeelset eakohast kirjandust, vaatab filme ja telesaateid ning kuulab raadiosaateid;

6) kasutab võõrkeelseid teatmeallikaid (nt tõlkesõnaraamatut, internetti) vajaliku info otsimiseks teisteski valdkondades ja õppeainetes;

7) töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas;

8) hindab õpetaja abiga oma tugevaid ja nõrku külgi seatud eesmärkide järgi ning kohandab oma õpistrateegiaid.

Ainevaldkonna õppeained

Ainevaldkonda kuuluvad A-võõrkeel, B-võõrkeel. A-võõrkeelena õpitakse Varstu Koolis inglise keelt, B-võõrkeelena õpitakse vene keelt. A-võõrkeele õppimist alustatakse I kooliastmes ja B-võõrkeele õppimist II kooliastmes.

Võõrkeelte nädalatundide jaotumine kooliastmeti:

I kooliaste

A- võõrkeel 3. kl 3 tundi nädalas

II kooliaste

A- võõrkeel 4.kl 3 tundi nädalas, 5.kl 3 tundi nädalas, 6.kl 3 tundi nädalas

B- võõrkeel 6.kl 3 tundi nädalas

III kooliaste

A- võõrkeel 7.kl 3 tundi nädalas, 8.kl 3 tundi nädalas, 9.kl 3 tundi nädalas

B- võõrkeel 7.kl 3 tundi nädalas, 8.kl 3 tundi nädalas, 9.kl 3 tundi nädalas

Ainevaldkonna kirjeldus

Võõrkeeled avardavad inimese tunnetusvõimalusi ning suutlikkust mõista ja väärtustada mitmekultuurilist maailma, arendavad erinevate keeleliste ja mittekeeleliste vahenditega süsteemset mõtlemist ning eneseväljendusvõimalusi. Võõrkeeled arendavad kultuuriteadlikku suhtlusvõimet, andes teadmisi eri maade ja erinevaid keeli kõnelevate rahvaste kohta. Ainevaldkonda kuuluvate võõrkeelte õppe kirjeldus on üles ehitatud, lähtudes keeleoskustasemete kirjeldustest Euroopa keeleõppe raamdokumendis. Kõigi võõrkeelte õpitulemusi on kirjeldatud ühtsetel alustel toetudes raamdokumendile. Õpitulemused erinevates osaoskustes esitatakse keeleoskustasemete tabelis.

Põhikooli riikliku ainekava järgimine ja vastavate põhimõtete rakendamine võimaldab motiveerida õpilasi õppima võõrkeeli. Samuti aitab arvestada õppija ealist ning individuaalset eripära, suunata erineva edasijõudmisega õpilasi seadma endale jõukohaseid õpieesmärke ning andma õpilastele objektiivset tagasisidet saavutatu kohta. Kõik see toetab õpimotivatsiooni püsimist ning iseseisva õppija kujunemist.

Nüüdisaegne keeleõpe toetub kommunikatiivsetele vajadustele, lähtutakse õppijast ja tema suhtluseesmärkidest. Keeleõppes on oluline eelkõige keele kasutamise oskus, mitte ainult keele struktuuri tundmine. Õppija keeleline korrektsus kujuneb pikaajalise töö tulemusena. Suhtluspädevust kujundatakse keele nelja osaoskuse arendamise kaudu: kuulamine, lugemine, rääkimine ja kirjutamine, mistõttu ka õpitulemused on esitatud osaoskuste kaupa. Neid osaoskusi õpetatakse integreeritult.

Keeleõpe on võimalus rikastada mõtlemist, arendada oskust end täpselt väljendada, luua tekste ning nendest aru saada. Nendes valdkondades toetub võõrkeeleõpetus emakeeleõpetusele ja vastupidi.

Suhtluspädevuse kõrval arendatakse õppijas oskust võrrelda oma ja võõra kultuuri sarnasusi ning erinevusi, mõista ja väärtustada teiste kultuuride ja keelte eripära, olla salliv ning vältida eelarvamuslikku suhtumist võõrapärasesse. Teiste kultuuride tundmine aitab teadlikumalt tajuda oma keele ja kultuuri spetsiifikat. Võõrkeeleõppel on avatud ning paindlik metoodiline käsitlus, mis võimaldab õpet kohandada õppija vajaduste järgi.

Võõrkeele õppimine Varstu Koolis on õppijakeskne ja tähtsamateks põhimõteteks on:

1. õppija aktiivne osalus õppes;

2. erinevate aktiivõppemeetodite kasutamine ainetunnis (paaristöö, rühmatöö jne)

3.õppematerjalide avatus, nende kohandamine ja täiendamine lähtuvalt õppija vajadustest ja õppe-eesmärkidest;

4. õppija eripäradega arvestamine ja diferentseeritud õppe rakendamine.

Kuna võõrkeel on eelkõige vahend teabe hankimiseks ja selle edastamiseks suhtluses, siis on keeleõppe keskmes teemavaldkonnad, mille kaudu ja mille piires kujundatakse suhtluspädevust. Need on kõigile võõrkeeltele ühtsed; erinevused teemavaldkondade käsitlemisel tulenevad õppe kestusest ja tundide arvust.

Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Pädevustes sisalduvad teadmised, oskused, väärtushinnangud ja käitumine ning õpetajal on kandev roll õpilaste nendeni suunamisel. Õpetaja väärtushinnangud ja enesekehtestamisoskus loovad sobiliku õpikeskkonna ning mõjutavad õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.

Võõrkeelte valdkonda kuuluvate õppeainete õppe-eesmärkides ja õpitulemustes sisalduvad keelepädevus, kultuuridevaheline pädevus (väärtushinnangud, käitumine) ja õpioskused. Võõrkeeli õpetades kujundatakse kõiki üldpädevusi (kultuuri- ja väärtuspädevust, sotsiaalset ja kodanikupädevust, enesemääratluspädevust, õpipädevust, suhtluspädevust, matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalase pädevust , ettevõtlikkuspädevust, digipädevust) seatud eesmärkide, käsitletavate teemade ning erinevate õpimeetodite ja –tegevuste kaudu.

Kultuuri- ja väärtuspädevust toetatakse õpitavaid keeli kõnelevate maade kultuuride tundmaõppimise kaudu. Õpitakse mõistma ja aktsepteerima erinevaid väärtussüsteeme, mis lähtuvad kultuurilisest eripärast.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus annab võimaluse ennast ka võõrkeeltes edukalt teostada. Erinevates igapäevastes suhtlussituatsioonides toimetulekuks on vaja valida sobivad keelendid. Lisaks on vaja teada õpitavat võõrkeelt kõnelevate maade kultuuritausta ja sellest tulenevaid käitumisreegleid ning ühiskonnas kehtivaid tavasid. Seetõttu on sotsiaalne pädevus tihedalt seotud väärtuspädevusega. Sotsiaalse pädevuse kujunemisele aitab kaasa erinevate õpitöövormide kasutamine (nt rühmatöö) ning aktiivne osavõtt õpitava keelega seotud kultuuriprogrammidest.

Enesemääratluspädevus areneb võõrkeeleõppes kasutatavate teemade kaudu. Iseendaga ja

inimsuhetega seonduvat käsitletakse võõrkeeletunnis arutluste, rollimängude ning muude õpitegevuste kaudu, mis aitavad õpilastel jõuda iseenda sügavama mõistmiseni. Oma tugevate ja nõrkade külgede hindamine on tihedalt seotud õpipädevuse arenguga.

Õpipädevust kujundatakse erinevaid õpistrateegiaid rakendades (nt teabe otsimine võõrkeelsetest allikatest, sõnaraamatu kasutamine). Olulisel kohal on enesereflеksioon ning õpitud teadmiste ja oskuste analüüsimine (nt Euroopa keelemapi põhimõtetest lähtuvalt).

Suhtluspädevus on võõrkeeleõppes keskne. Võõrkeeleõpetuse eesmärgid lähtuvad otseselt suhtluspädevuse komponentidest ning nende sisust. Hea eneseväljendusoskus, teksti mõistmine ja tekstiloome on eduka suhtlemise eeldused võõrkeeltes. Koos suhtluspädevusega arendatakse õppijas oskust võrrelda oma ning võõra kultuuri sarnasusi ja erinevusi, mõista ning väärtustada teiste kultuuride ja keelte eripära, olla salliv ning vältida eelarvamuslikku suhtumist võõrapärasesse. Teiste kultuuride tundmine aitab teadlikumalt tajuda oma keele ja kultuuri spetsiifikat.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalase pädevusega seonduvad võõrkeeled suhtluspädevuse kaudu. Esmalt õpitakse võõrkeeles nt arvutama ning seejärel vastavalt keeleoskuse arengule mõistma erinevate elu- ja tegevusvaldkondade tekste, sh teabegraafikat või muul viisil visuaalselt esitatud teavet. Õpitakse kasutama tehnoloogilisi abivahendeid eri liiki tekste luues, korrigeerides ja esitades.

Ettevõtlikkuspädevus kaasneb eelkõige enesekindluse ja julgusega, mida annab inimesele võõrkeeleoskus. Toimetulek võõrkeelses keskkonnas avardab õppija võimalusi viia ellu oma ideid ja eesmärke ning loob eeldused koostööks teiste sama võõrkeelt valdavate ea- ja mõttekaaslastega.

Digipädevus. Võõrkeelt õppides kasutatakse digivahendeid internetis teabe otsimiseks ning saadud teabe rakendamiseks, arutledes erinevate kultuuri- ja igapäevaeluteemade üle. Rakendatakse veebisõnastikke, tõlkeprogramme ja muid asjakohased digitaalseid rakendusi, luuakse sisu ning säilitatakse loodut digitaalsel kujul. Digikeskkonnas võõrkeeles suheldes jälgitakse teabe ohutut kasutamist ja jagamist. Eraelu kajastavaid, sh isikuandmeid sisaldavaid, tekste koostades ning jagades pööratakse tähelepanu interneti turvalisusele.

Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Võõrkeelte ainekavad arvestavad teadmisi, mida õpilane saab õpitava keele maa ja kultuuri kohta teiste ainevaldkondade kaudu. Võõrkeeleõppes kasutatavad materjalid täiendavad teadmisi, mida õpilane omandab teistes õppeainetes, andes õpilasele keelelised vahendid

erinevate valdkondadega seonduvate teemade käsitlemiseks.
Võõrkeelteoskus võimaldab muu hulgas õppijale ligipääsu lisateabeallikatele (teatmeteosed, võõrkeelne kirjandus, internet jt), toetades sel moel materjali otsimist mõne teise õppeaine jaoks.
Võõrkeelte valdkonnal on kõige otsesem seos keele ja kirjandusega, kuna võõrkeeleõppes rakendatakse väga palju emakeeles omandatut ja kantakse seda üle teise keelekonteksti.
Võõrkeelte ainekavad haakuvad nii sotsiaalainete (ajalugu, ühiskonnaõpetus, inimeseõpetus), loodusainete (geograafia, loodusõpetuse, bioloogia) aga ka oskusainete (tehnoloogia, muusika, kunstiõpetus) teemadega.

Läbivad teemad

Võõrkeelte valdkonna ained kajastavad erinevates kooliastmeis õpieesmärke ja teemasid, mis toetavad õpilase algatusvõimet, mõtteaktiivsust ning läbivate teemade omandamist, kasutades selleks sobivaid võõrkeelseid (autentseid) alustekste ning erinevaid pädevusi arendavaid töömeetodeid.
Eelkõige on läbivad teemad seotud alljärgnevate teemavaldkondadega:
1) „Õppimine ja töö" – elukestev õpe ja karjääri planeerimine;
2) „Kodukoht Eesti" – keskkond ja jätkusuutlik areng;
3) „Kodukoht Eesti", „Riigid ja nende kultuur" – kultuuriline identiteet;
4) „Igapäevaelu. Õppimine ja töö", „Riigid ja nende kultuur", „Vaba aeg" – teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon;
5) „Mina ja teised", „Kodu ja lähiümbrus", „Igapäevaelu. Õppimine ja töö" – tervis ja ohutus;
6) „Mina ja teised", „Kodu ja lähiümbrus", „Kodukoht Eesti", „Igapäevaelu. Õppimine ja töö", „Riigid ja nende kultuur", „Vaba aeg" – väärtused ja kõlblus.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Õppimise ja töötamise seostamine. Erinevate ametite tundma õppimine läbi keeleõppe. Keeleõppe tähtsustamine tuleviku väljavaateid silmas pidades.
Keskkond ja jätkusuutlik areng	Projektipäevad, õuesõppe tunnid, vestlused kodukohast, õppereisid naaberriikidesse
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Õiguste, kohustuste ja vastutuse tutvustamine. Kooli

	kodukord. Loovtöö.
Kultuuriline identiteet	Erinevate riikide ja nende kultuuride võrdlemine. Osalemine rahvusvahelistes projektides.
Teabekeskkond	Ajalehtede ja ajakirjade artiklite tõlkimine vastavalt tunni teemale. Klassi ajalehe välja andmine.Viktoriinid, mälumängud, loovtöö, referaadi koostamine.
Tehnoloogia ja innovatsioon	Arvuti ja IT kasutamine. E-õppe päevad
Tervis ja ohutus	Tervisenädala üritused. ’Esmaabi’ võõrkeeles.
Väärtused ja kõlblus	Kord ja korraaustus. Iseenda ja kaaslase austamine. Viisakus.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest ja Varstu Kooli hindamisjuhendist.

Hindamise eesmärk on:

1) toetada õpilase arengut;

2) anda tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta;

3) innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;

4) suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, suunata ja toetada õpilast edasise haridustee valikul;

5) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;

6) anda alus õpilase järgmisse klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamine on aluseks õppe edasisele kavandamisele. Hindamisel kasutatakse mitmesuguseid meetodeid, hindamisvahendeid ja -viise. Hindamine on õpetamise ja õppimise lahutamatu osa.

Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämiste kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisel õppimisel ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut. Kujundava hindamise eesmärgiks on kaasata õpilased õppimise eesmärkide sõnastamisse, aidata õpilastel leida seos eesmärkide ja praktilise tegevuse vahel ning leppida kokkuvõtva hinde saamise viis. Õppetunni vältel saab õpilane enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste (sealhulgas üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatuseesmärkide ja läbivate teemade) kohta. Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada tema oskust eesmärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni.

Õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi võrreldakse Varstu Koolis õpilase õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja tema õppele püstitatud eesmärkidega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes.

Hindamisel viie palli süsteemis:

1) hindega „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid;

2) hindega „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;

3) hindega „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus;

4) hindega „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus;

5) hindega „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika

õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub.

Viie palli süsteemis hinnatavate kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse põhimõttest, et kui kasutatakse punktiarvestust ja õpetaja ei ole andnud teada teisiti, koostatakse tööd nii, et

hindega „5" hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust,

hindega „4" 75–89%,

hindega „3" 50–74%,

hindega „2" 20–49% ning

hindega „1" 0–19%.

Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindega „puudulik" või „nõrk" või on hinne jäänud panemata, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks.

Trimestrihinne pannakse välja vaadeldava trimestri lõpus antud trimestri jooksul saadud hinnete alusel. Aastahinne pannakse välja antud õppeaasta jooksul saadud trimestrihinnete alusel. Hindamisel arvestatakse ka õpilase õppetööst osavõttu, tema teadmisi ja oskusi.

Õppetegevused

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;

2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevusteks;

3) võimaldatakse õppida üksi ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;

4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;

5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;

6) võimalusel mitmekesistatakse õpikeskkonda:, kino, arvutiklass, nutiseadmed jne;

7) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: rollimängud, arutelud, diskussioonid, projektõpe jne.

Füüsiline õpikeskkond

1) Varstu Kool korraldab õppe vajadusel rühmades. Rühmadesse jaotumine sõltub klassis olevate laste arvust ja arvestades õpilaste eripära.

2) Varstu Kool korraldab õppe klassis, kus on keeleõppe eesmärkide saavutamist toetav ruumikujundus. Olemas tehnilised abivahendid, sisustus ning vajalikud õppematerjalid. On võimalik korraldada õpet individuaalselt, paaris või rühmas ning läbi viia ka üleklassi tööd. Vajadusel kasutatakse arvutiklassi, kus on igal lapsel võimalus individuaalselt arvutiga tööd teha.

A-võõrkeel (inglise keel)

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli A-võõrkeele õpetusega taotletakse, et õpilane:

1) saavutab iseseisva keelekasutaja taseme, mis võimaldab selles keeles igapäevastes situatsioonides suhelda ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid originaaltekste;

2) huvitub võõrkeelte õppimisest ja nende kaudu silmaringi laiendamisest;

3) omandab oskuse märgata ja väärtustada erinevate kultuuride eripära;

4) omandab oskuse õppida võõrkeeli ning pidevalt täiendada oma keeleoskust;

5) huvitub õpitavat keelt kõnelevatest maadest ja nende kultuurist;

6) oskab kasutada eakohaseid võõrkeelseid teatmeallikaid (nt teatmeteosed, sõnaraamatud, internet), et leida vajalikku infot ka teistes valdkondades ja õppeainetes.

Õppeaine kirjeldus

Inglise keele õppimine on enamikule õpilastest esimene teadlikum kokkupuude teise keele ja kultuuriga, seega üks õppe olulisemaid ülesandeid on äratada õpilastes huvi teiste keelte ja kultuuride vastu ning tekitada võõrkeelte õppeks motivatsiooni.

Võõrkeele kui suhtlusvahendi omandamine on pikaajalist pingutust nõudev tegevus, mis eeldab

õppija aktiivset osalust. Inglise keele õppimisel saadud õpioskused on aluseks järgmiste võõrkeelte omandamisele.

Õpetuses lähtutakse kommunikatiivse õpetuse põhimõtetest ja rõhk on interaktiivsel õppimisel ja õpitava keele kasutamisel.

Suhtluspädevus e. kommunikatiivne keeleoskus koosneb sotsiolingvistilisest ja pragmaatilisest pädevusest. Keeleteadmised ei ole eesmärk omaette, vaid vahend parema keeleoskuse omandamiseks. Keelestruktuuri õpitakse kontekstis ja järk-järgult jõutakse grammatikareeglite teadliku omandamise juurde.

Sotsiolingvistilise pädevuse kaudu areneb õppija keelekasutuse olukorrakohasus (viisakusreeglid, keeleregister jm).

Pragmaatilise pädevuse kaudu areneb õppija võime mõista ja luua tekste. Suhtluspädevust arendatakse keeleliste toimingute (kuulamine, lugemine, rääkimine, kirjutamine) kaudu. Keeleõppe telje moodustavad teemavaldkonnad, mille kaudu ja piires kujundatakse suhtluspädevust. Põhikoolis on teemade käsitlemisel lähtepunktiks „Mina ja minu lähiümbrus". Igas kooliastmes käsitletakse teemasid kõigist teemavaldkondadest, kuid rõhuasetused ja maht on erinevad. Teemade käsitlemisel lähtutakse vastava kooliastme õpilaste kogemustest, huvidest ja vajadustest. Keeletunnis suheldakse peamiselt inglise keeles. Emakeelt võib kasutada vajaduse korral selgituste andmiseks.

Olulisel kohal on õpioskuste arendamine, sealhulgas õpieesmärkide seadmine ning oma õpitulemuste seadmine ja analüüsimine.

Kõigis kooliastmeis on oluline osa paaris- ja rühmatööl. Õpilasi suunatakse tegema eakohast iseseisvat tööd (lugema, infot hankima, projektides osalema jne). Õppetegevusi kavandades lähtume didaktilistest põhiprintsiipidest (lähemalt kaugemale, tuntult tundmatule, lihtsalt keerulisele, konkreetselt abstraktsele) ning keelekasutuse vajadustest (alustades sagedamini kasutatavatest sõnadest ja vormidest).

Võõrkeeleõppes on kesksel kohal tegevused, mis nõuavad keele eesmärgistaud kasutamist ning lõimivad erinevaid keeleoskuste aspekte.

Õpitava võõrkeelega tihedama kontakti loomiseks, suhtluspädevuse ja kultuuriteadlikkuse arendamiseks ergutame õpilasi kasutama õpitud keelt ka väljaspool keeletundi. Iseseisev lugemine, teabe otsimine eri allikatest, projekttööd. Võimalusel kutsutakse kooli ja keeletundi õpilaste motiveerimiseks õpitavat võõrkeelt emakeelena kõnelevaid külalisi ja teste kultuuride esindajaid, korraldatakse õppereise.

Kõigis kooliastmetes on olulisel kohal õppija motiveerimine ning temas positiivse hoiaku kujundamine. Eduelamus saavutatakse tundides positiivse õhkkonna ja õppija iga edusammu

väärtustamisega.

Õppimist toetab kujundav hindamine, iga õppeperioodi lõpul saab õpilane tagasisidet. Tunnustatakse kõiki tulemuse saavutamiseks tehtud jõupingutusi. Vigu käsitletakse normaalse õppimise osana ning nende analüüsimine soodustab õpitava mõistmist ning võimaldab enesehindamist ja keelekasutuse korrigeerimist. Õpetaja hinnangute kõrval kasutatakse ka kaaslaste antud hinnanguid.

I kooliaste

3. klass

Õpitulemused

3. klassi lõpetaja:

- on omandanud esmased teadmised õpitava keele maast ja kultuurist;
- suhtub positiivselt võõrkeele õppimisesse;
- kasutab esmaseid õpioskusi (kordamist, seostamist) võõrkeele õppimiseks;
- oskab õpetaja juhendamisel töötada nii paaris kui ka rühmas.

Kuulamisel

- saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest, vajadusel kordamist, osutamist või muud abi kasutades;
- reageerib adekvaatselt väga lihtsatele küsimustele ja korraldustele.

Lugemisel

- tunneb tekstis ära tuttavad nimed, sõnad ja fraasid;
- loeb õpitud sõnavara piires
- oskab kasutada õpiku sõnastikku

Rääkimisel

- kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu, kooli) kirjeldamiseks;

Kirjutamisel

- tunneb õpitava keele kirjatähti, valdab kirjatehnikat, oskab õpitud fraase ja lauseid ümber kirjutada (ärakiri).
- oskab kirjutada isikuandmeid (nt pealkiri vihikule).
- koostab lühikesi lauseid õpitud mallide alusel.

Keeleoskuse hea tase 3. klassi lõpus,

Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
A 1.2	A 1.1	A 1.2	A 1.1

Osaoskute õpitulemused esitatakse lisas 1.

Õppesisu

Mina ja teised. enese ja kaaslaste tutvustus (nimi, rahvus, sugu, vanus, elukoht jmt).

Kodu ja lähiümbrus. pereliikmete tutvustus (nimi, vanus, sugu,) ja kodu asukoha lühikirjeldus (riik, linn/maakoht, mõni iseloomustav omadussõna jmt).

Kodukoht Eesti. Eesti riigi nimi, pealinn, oma rahvus ja keel; aastaaegade nimetused ja põhilised aastaaegade ilma kirjeldavad omadussõnad (hea/halb ilm, päikseline, vihmane jmt); kodukohta ümbrust iseloomustav sõnavara (mets, meri, park jmt)

Igapäevaelu. tavalisemad päevatoimingud kodus ja koolis ning nende tegevustega seotud esemed/vahendid.

Vaba aeg. lihtsamad tegevused ja eelistused (muusika kuulamine, rattasõit, lemmiktoit jmt).

Õppetegevus

I kooliastmes on oluline mängulisus, suur osakaal on salmidel ja lauludel. Rõhk on kuulamisel ning rääkimisel. Omandatakse esmane sõnavara. Õpetaja julgustab õpilasi kasutama õpitud väljendeid ja lühilauseid kontekstis. Õpilased õpivad võõrkeele häälikuid eristama ning omandavad õige hääldusaluse. Õpilased loevad ja kirjutavad peamiselt seda, mida on suuliselt juba õpitud. Peamise õpistrateegiana kasutatakse õpitu kordamist ja seostamist. Tunnis juhitakse õpilasi töötama nii paaris kui ka rühmas. Metoodiliste võtete valikul lähtutakse eakohasusest.

Inglise keele õppimist alustatakse suulise eelkursusega 3. klassi esimesel poolaastal.

Osaoskuste arendamiseks kasutatakse näiteks:

- teatud sõnale või fraasile reageerimine (käetõstmine vastamissoovi avaldamisel, püstitõusmine, esemele või pildile osutamine);
- laulude ja luuletuste kuulamine ning nende põhjal ülesande täitmine (nt ridade järjestamine, riimuvate sõnade leidmine);
- häälega lugemine (nii õpiku tekst kui ka lihtsam lisalugemise tekst);
- dialoogide, laulude ja luuletuste esitamine;
- loetellu sobimatu sõna äratundmine;

- ärakirja tegemine ja mudeli järgi kirjutamine

Läbivate teemade käsitlemine ja lõiming

Üldpädevuste kujundamine toimub rühmatöödes, rollimängudes, erinevate tööülesannete ja klassis/koolis kehtivate igapäevaste töökäskude ja reeglite järgimise kaudu.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine Läbiva teema käsitlemine 1.kooliastmes aitab õpilasel kujundada esimest positiivset hoiakut õppimisse ning toetab esmaste õpioskuste omandamist. Mänguliste tegevuste kaudu aidatakse õpilasel õppida tundma ennast ja lähiümbruse töömaailma, tuginedes õpilase kogemustele igapäevaelust. Seotud teemavaldkonnaga "Õppimine ja töö".

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Läbiva teema käsitlemine tugineb igapäevaelu nähtustele ning looduse vahetule kogemisele. Seotud teemavaldkonnaga "Kodukoht Eesti"

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Läbiva teema käsitlemisel on keskne saada esmane koostöö ja ühiste otsuste tegemise kogemus. Seotud teemavaldkonnaga "Mina ja teised".

Kultuuriline identiteet. Läbiva teema käsitemisel aidatakse õpilasel jõuda esmase mõistmiseni, et teatud tavad ja kombed on omased teatud kultuuris. Seotud teemavaldkondadega "Mina ja teised", "Riigid ja nende kultuur".

Teabekeskkond. Läbiva teema käsitlemisel õpib õpilane orienteeruma igapäevases teabekeskkonnas. Õpilane saab esmase kogemuse temale suunatud suhtluseesmärkidest ning vajadusest õppida eristama olulisi teateid ebaolulistest. Seotud teemavaldkondadega „Igapäevaelu. Õppimine ja töö", „Riigid ja nende kultuur", „Vaba aeg".

Tehnoloogia ja innovatsioon. Läbiva teema käsitlemisel saab õpilane esimese kogemuse infotehnoloogia kasutamisest õpetamismeetodina, kasutades selleks mängulisi arvutiprogramme või keeleõpet toetavaid arvutimänge ja multifilme. Seotud teemavaldkondadega „Igapäevaelu. Õppimine ja töö", „Riigid ja nende kultuur", „Vaba aeg".

Tervis ja ohutus. Läbiva teema käsitlemisel pannakse alus tervislike ja ohutute käitumisviiside kujundamisele. Seotud teemavaldkondadega „Mina ja teised", „Kodu ja lähiümbrus", „Igapäevaelu. Õppimine ja töö"

Väärtused ja kõlblus. Läbiva teema käsitlemisel alustatakse iseenda tundmaõppimisest, heade

kommete omandamisest ning positiivse õhkkonnaga klassikollektiivi loomisest. Seotud teemavaldkondadega „Mina ja teised“, „Kodu ja lähiümbrus“, „Kodukoht Eesti“, „Igapäevaelu. Õppimine ja töö“, „Riigid ja nende kultuur“, „Vaba aeg“.

Lõiminguga taotletakse ajalist ja sisulist kooskõla eri ainete vahel, tervikliku maailmapildi kujunemist, aine sisu seotakse varemõpituga.

Eesti keel - õpitava maa keele ja kultuuri võrdlemine oma emakeele ja kultuuriga. Riimuvad sõnad, tähtpäevad ja pühad

Inimeseõpetus – sugupuu, kodukohast rääkimine

Matemaatika – loendamine

Tehnoloogia – multifilmid, õppeprogrammid

Tööõpetus, kunstiõpetus – vahendite ja värvide kasutamine vastavalt juhendile, plakatite, kaartide tegemine

Loodusõpetus – kuude nimetused.

Muusikaõpetus – rütmisalmid, laulud

Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest ja Varstu Kooli hindamisjuhendist.

Trimestrihinne pannakse välja vaadeldava trimestri lõpus antud trimestri jooksul saadud hinnete alusel. Aastahinne pannakse välja antud õppeaasta jooksul saadud trimestrihinnete alusel. Hindamisel arvestatakse ka õpilase õppetööst osavõttu, tema teadmisi ja oskusi.

Eesmärgiks on kõikide keele osaoskuste tasakaalustatud hindamine. I kooliastmes nõuab positiivset hinnangut ning hindamist kõik, mis on omandatud:

- järele hääldamine,
- sõnatähenduse taipamine,
- vaatlus-, vestlus-, lugemisoskus,
- õigesti ja ilusa käekirjaga tehtud harjutus.
- õpilase kuulatud tekstist arusaamist
- suuline väljendusoskus.

Hindamisel kasutatakse sõnalisi hinnanguid kui ka numbrilisi hindeid.

Rõhk on sisulisel tagasisidel, mis toob esile õpilase tugevad küljed ja edusammud.

Õpilane õpib õpetaja juhendamisel ise oma tööle hinnangut andma. Õppe vältel toob ta koostöös õpetajaga esile:

1) oskused ja teadmised, mis ta on enda arvates hästi omandanud;

2) oskused või teadmised, mille omandamiseks peab ta veel tööd tegema.

I kooliastmes võib enesehinnanguid anda emakeeles, kuid õpetaja julgustab õpilast ka võõrkeelt kasutama. Õpetaja jälgib, et kõik õpilased saaksid oma mõtted ja arvamuse välja öelda.

II kooliaste

Õpitulemused

6. klassi lõpetaja:

- rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid;
- töötab õpetaja täpsustavate juhiste järgi iseseisvalt, paaris ja rühmas;
- teadvustab eakohaselt õpitava maa ja oma maa kultuuri sarnasusi ja erinevusi ning oskab neid arvestada;
- seab endale õpieesmärke ning hindab koostöös kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi

Kuulamisel

- mõistab olulist õpitud temaatika piirides;
- suudab jälgida enda jaoks tuttava valdkonna mõttevahetust ja eristada olulist infot.

Lugemisel

- loeb lihtsaid tavatekste (näiteks ajakavad, reklaamid, menüüd, ohuhoiatused) tuttavatel teemadel ja saab aru neis sisalduvast infost.
- suudab mõnikord aimata sõnad tähendust konteksti toel

Rääkimisel

- tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades
- suudab alustada ja jätkata vestlust eakohastel ja tuttavatel teemadel (võib ka abi kasutada);

Kirjutamisel

- oskab lühidalt kirjutada iseendast ja teisest inimesest.
- oskab täita lihtsat küsimustikku.
- tunneb õpitud sõnavara õigekirja.
- kasutab lause alguses suurtähte ja lause lõpus õiget kirjavahemärki.

Keeleoskuse hea tase 6. klassi lõpus,

Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
A 2.2	A 2.2	A 2.2	A 2.2

Osaoskute õpitulemused esitatakse lisas 1.

Õppesisu

I kooliastmes alustatud alateemad jätkuvad osaoskuste arengu põhjal. Neile lisanduvad

järgmised alateemad:

Mina ja teised. iseloomu kirjeldav sõnavara, enda ja teiste välimuse kirjeldus (kasv ja kehaehitus, riietus, juuste ja silmade värv jne); enesetunne ja tervis (nt hea /halb tuju, kehaosad, kuidas olla terve, halva enesetunde põhjused, nõuanded jne); suhted sõpradega ja ühised tegevused; viisakusväljendid ja -normid (kellele mida ja kuidas öelda, kuidas käituda jne).

Kodu ja lähiümbrus. kodu/elukoha sõnavara (korter, maja, eri ruumid, oma tuba, sisustus jmt), koduümbrust kirjeldav sõnavara (majad, park, põld, teed, väljakud jmt); pereliikmete ja lähisugulaste iseloomustus, ametid, tegevusalad, huvid; pereliikmete kodused tööd ja tegevused.

Kodukoht Eesti. Eesti asukoha määratlemine (põhiilmakaared, naaberriigid), linna ja maad iseloomustav sõnavara, põhiline sümboolika (lipp, rahvuslill ja -lind jmt) ja põhilised tähtpäevad (jõulud, jaanipäev jmt); ilmastikunähtused; käitumine ja tegevused looduses eri aastaaegadel.

Riigid ja nende kultuur õpitava keele riigi/riikide olulisemad sümbolid (lipp, rahvuslind ja -lill jmt), põhilised tähtpäevad ja nendega seotud olulisemad tavad; igapäevaelu kombed, mõned tuntumad sündmused ja saavutused ja nendega seotud nimed ajaloo- ja kultuurivaldkonnast; mõned eakohased aktuaalsed ühiskondlikud teemad, mis kajastavad selle kooliastme õpilaste huvide ringi ja käsitletavaid teemasid; Eesti naaberriikide nimed, rahvused, keeled.

Igapäevaelu. Õppimine ja töö. päevakavajärgsed tegevused kodus, koolis ja vabal ajal (päevaplaan, helistamine, laua katmine, erinevate tegevustega seotud esemed/vahendid jmt); söögikorrad ja toiduained, tervislik toiduvalik; igapäevane hügieen; tee küsimine ja juhatamine (parem/vasak pool, otse jmt), koolitee kirjeldus; transpordivahendid; lihtsamad ostud erinevates poodides; lihtne sõnavara enesetunde kirjeldamiseks; koolipäeva kirjeldamine, kooli ja klassi iseloomustav sõnavara, tunniplaan, koolivaheajad; tuntumad ametid ja nendega seotud tegevused.

Vaba aeg. huvid (sport, filmid, raamatud, kollektsioneerimine, reisimine jmt); erinevad vaba aja veetmise viisid (mitmesugused tegevused, üksi, sõprade, pereliikmetega jmt) ja nendega seotud keskkond/ümbrus, esemed; eelistuste põhjendamine.

Õppetegevus

II kooliastmes julgustab õpetaja õpilast võõrkeeles suhtlema, kasutama õpitud väljendeid ja lühilauseid kontekstis, suurendades suulise suhtluse kõrval järk-järgult kirjalike tööde mahtu. Õpilased omandavad õige häädusaluse. Kuulamis- ja rääkimisoskuse kõrval muutuvad

tähtsaks ka lugemis- ja kirjutamisoskus, sh õigekirjaoskuse ja loovuse süstemaatiline arendamine. Jätkub põhisõnavara kiire laiendamine. Suulist suhtlemisoskust arendatakse erineva sisuga rühmatöödega, sh mängude ja rollimängudega. Teemasid käsitledes pööratakse erinevate osaoskuste kaudu tähelepanu teiste kultuuride tundmaõppimisele ning kõrvutamisele oma kultuuriga. Õpilasi harjutatakse kasutama sõnaraamatuid. Metoodiliste võtete valikul lähtutakse eakohasusest. Osaoskuste arendamiseks sobivad näiteks:

- teatud sõnale või fraasile reageerimine (käetõstmine õige vastuse teatamise soovil, püstitõusmine, esemele või pildile osutamine uute sõnade õppimisel);
- loetellu sobimatu sõna äratundmine erinevate grammatikaharjutuste täitmisel;
- pildi täiendamine sõnavara omandamiseks kuuldu põhjal;
- tähelepanelikku kuulamist nõudvate mängude mängimine (nt bingo);
- laulu-, sõna-, laua- ja liikumismängude mängimine videomaterjalide toel;
- häälega lugemine (nii kodus ettevalmistatud kui ka uus tekst);
- dialoogide, laulude ja luuletuste esitamine
- jutustamine pildi järgi;
- ärakirja tegemine ja mudeli järgi kirjutamine (sõnumite saatmine internetikeskkonnas, postkaartide kirjutamine)
- jutustava teksti, laulu ja luuletuse kuulamine ning nende põhjal ülesandetäitmine; rollimängud (Alias);
- õpiku sõnastiku kasutamine
- meediasõnastike kasutamine õpetaja juhendamisel.

Läbivate teemade käsitlemine ja lõiming

Läbivate teemade õpetamise eesmärk on kujundada teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumisnorme valdkondades, millel on kokkupuutepunkte paljude õppeainetega.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine.

Õpitu seostamine igapäevaeluga (õpitud elukutsed, rollimängud, igapäevaelu temaatika). Rollimängude kaudu valmistatakse õpilast täitma erinevaid rolle tulevases elus ja vastu võtma otsuseid.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Inglise keelt õppides ja vastavaid teemasid läbides kujundatakse õpilastes keskkonda ja jätkusuutlikku arengut väärtustavaid hoiakuid.

Kultuuriline identiteet. Erinevaid maid tundma õppides kujundatakse õpilastes tolerantsust

erinevate kultuuride ja tavade suhtes.

Teabekeskkond. Tehnoloogia ja innovatsioon. See teema leiab kasutamist inglise keele õppimisel seoses infoallikatest teabe kogumise ja selle kasutamisega, digipädevuse arendamisega.

Tervis ja ohutus. Käsitledes igapäevaeluga seotuid teemasid kujundatakse õpilastes tervislikke eluviise, turvalist käitumist.

Väärtused ja kõlblus. Inglise keele õppes käsitletavate teemadega taotletakse õpilase kujunemist inimeseks, kes arvestab teistega, abistab teisi.

Lõiming teiste õppeainetega

Eesti keel - Õpitava maa keele ja kultuuri võrdlemine oma emakeele ja kultuuriga. Riimuvad sõnad, tähtpäevad ja pühad

Inimeseõpetus – sugupuu, kodukohast rääkimine, riigi sümbolid

Matemaatika – loendamine, kella tundmine, geomeetrilised kujundid, aeg ja teepikkus

Tehnoloogia – multifilmid, õppeprogrammid, info otsimine

Tööõpetus, kunstiõpetus – vahendite ja värvide kasutamine vastavalt juhendile, plakatid, kaardid, pildi joonistamine loetud teksti põhjal

Loodusõpetus – kuude nimetused, aastaajad, ilm, kodukoha looduse kirjeldamine, veekogud, inimese kehaosad, taimede ja loomade nimetused

Ühiskonnaõpetus - Eesti ja inglise keelt kõnelevate maade võrdlemine riigi ja rahvusena

Muusikaõpetus – rütmisalmid, laulud

Kehaline kasvatus- erinevate spordialade nimetused

Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest ja Varstu Kooli hindamisjuhendist.

Trimestrihinne pannakse välja vaadeldava trimestri lõpus antud trimestri jooksul saadud hinnete alusel. Aastahinne pannakse välja antud õppeaasta jooksul saadud trimestrihinnete alusel. Hindamisel arvestatakse ka õpilase õppetööst osavõttu, tema teadmisi ja oskusi.

II kooliastmes hinnatakse kõiki osaoskusi

- kuulamine
- rääkimine
- lugemine
- kirjutamine

kas eraldi või lõimitult. Igal trimestril saab õpilane tagasisidet kas sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi osaoskuste kohta. Sõnalises hinnangus rõhutatakse eelkõige seda, mida õpilane on hästi teinud. Töid, mis sisaldavad kõiki osaoskusi, viiakse läbi II kooliastmes mitte rohkem kui neli õppeaastas.

Õpilane õpib koostöös kaaslaste ja õpetajaga seadma endale õpieesmärke ning andma hinnangut oma teadmistele ja oskustele. Õpilane annab õpetaja juhendamisel hinnangu õppele ning oma tööle õpitavas võõrkeeles, isegi kui eneseväljendusoskus on piiratud.

4. klass

Õpitulemused

- on omandanud esmased teadmised õpitava keele maast ja kultuurist (asukoht, pealinn, tähtpäevad);
- suhtub positiivselt võõrkeele õppimisse ja tunneb huvi selle kasutamise võimaluste vastu väljaspool keeletundi;
- kasutab esmaseid õpioskusi (kordamine, seostamine, sõnade meelde jätmise võimalused, võrdlemine) võõrkeele õppimiseks;
- oskab abivahendina kasutada õpiku sõnastikku
- töötab õpetaja juhendamisel paaris ja rühmas.

Kuulamisel:

- mõistab lihtsal ja tuttaval teemal vestluse ja lühikese jutustuse või sõnumi sisu.
- mõistab selgelt ja aeglaselt, vajadusel korduvalt antud juhiseid ja pöördumisi.

Rääkimisel:

- kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, igapäevaste toimingute, kodu, kooli, sõprade) kirjeldamiseks;

Lugemisel:

- loeb lühikesi lihtsaid tekste (nt ürituste kavad, postkaardid, meilid, kuulutused, sildid, teeviidad, lühiankeedid, -küsimustikud, -teated, -sõnumid) ja leiab neist vajaliku faktiinfo.
- loeb ja saab aru lihtsatest kirjalikest tööjuhistest.

Kirjutamisel:

- oskab lühidalt kirjutada iseendast ja teisest inimesest. Oskab täita lihtsat küsimustikku.
- tunneb õpitud sõnavara õigekirja.

Õppesisu

I kooliastmes alustatud alateemad jätkuvad osaoskuste arengu põhjal.

4. klassis lisanduvad järgmised alateemad:

Mina ja teised- iseloom, välimus – iseloomu ja välimust kirjeldav sõnavara, enda tutvustamine enesetunne ja tervis – haigusi ja sümptomeid puudutav sõnavara; suhted sõpradega, klassikaaslastega, lähikondlastega - sõbra kirjeldamine (vanus, välimus, oskused) ühised tegevused – perekonna koos tegutsemine viisakas käitumine - tervitused ja hüvastijätt, viisakad küsimused/palved.

Kodu ja lähiümbrus- kodu, kodulinn (küla) – kodu kirjeldamine tänavad, tähtsamad asutused koduümbruses - tee juhatamine vaatamisväärsused - ehitised**;** pereliikmete ametid; igapäevased kodused tööd ja tegemised; lemmikloomad ja nende hooldamine;

Kodukoht Eesti - Eesti asukoht, naabrid, sümboolika, linn ja maa – pealinn, turism, loodus Ilm, aastaajad – ilma kirjeldamine tegevused erinevatel aastaaegadel. Tähtpäevad – sõbrapäev, lihavõtted, iseseisvuspäev, jõulud

Riigid ja nende kultuur - inglise keelt kõnelevad riigid, nende pealinnad, sümboolika, asukoht kaardil - Suurbritannia ja Ühendatud Kuningriik, asukoht, lipp, pealinn – võrdlus Eestiga

Igapäevaelu, õppimine ja vaba aeg - Päevaplaan - kodused toimingud, söögikorrad, hügieeniharjumused - poes käimine, ostlemine – toiduained, restoranis käimine; kool, klass, klassikaaslased, õppeained, õpetajad, koolipäev – tunniplaan, õppeained vaba aeg, treeningud, huvid, erinevad vaba aja veetmise viisid – sport, arvuti.

Õppetegevused

4. klassis julgustab õpetaja õpilast võõrkeeles suhtlema, kasutama õpitud väljendeid ja lühilauseid kontekstis, suurendades suulise suhtluse kõrval järk-järgult kirjalike tööde mahtu. Õpilased omandavad õige häädusaluse. Kuulamis- ja rääkimisoskuse kõrval muutuvad tähtsaks ka lugemis- ja kirjutamisoskus, sh õigekirjaoskuse ja loovuse süstemaatiline arendamine. Jätkub põhisõnavara kiire laiendamine. Suulist suhtlemisoskust arendatakse erineva sisuga rühmatöödega, sh mängude ja rollimängudega. Teemasid käsitledes pööratakse erinevate osaoskuste kaudu tähelepanu teiste kultuuride tundmaõppimisele ning kõrvutamisele oma kultuuriga. Õpilasi harjutatakse kasutama sõnaraamatuid. Metoodiliste võtete valikul lähtutakse eakohasusest.

Kuulamisel

- täidab ülesande kuuldu ja loetu põhjal;
- kuulab eri liiki eakohaseid tekste;

- mõistab töökäskude ja täidab neid klassiruumis jne.

Lugemisel

- loeb häälega eri liiki eakohaseid tekste;
- täidab järjestusülesandeid (nt sõnad lauseteks, laused/lõigud tekstiks);
- kasutab õppesõnastikke loetu mõistmiseks

Rääkimisel

- matkib õigel hääldusalusel häälikuid ja sõnu, kordab ja loeb koos kaaslasega, (rollimängud, dramatiseeringud);
- laulab eakohaseid laule (ka õppevideosid vaadates);
- esitab küsimusi ja vastab neile;
- kasutab etteantud mudeleid nii paari- kui rühmatöös igapäevastel teemadel vesteldes.

Kirjutamisel

- oskab teha ärakirja;.
- kirjutab mudeli järgi (sõnumid, postkaardid, salmid);
- täidab järjestus- ja valikülesandeid.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest ja Varstu Kooli hindamisjuhendist.

Trimestrihinne pannakse välja vaadeldava trimestri lõpus antud trimestri jooksul saadud hinnete alusel.

Aastahinne pannakse välja antud õppeaasta jooksul saadud trimestrihinnete alusel. Hindamisel arvestatakse ka õpilase õppetööst osavõttu, tema teadmisi ja oskusi. Õpilane õpib koostöös kaaslaste ja õpetajaga seadma endale õpieesmärke ning andma hinnangut oma teadmistele ja oskustele. Hindamisel arvestatakse ka õpilase õppetööst osavõttu, tema teadmisi ja oskusi.

Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Õpilane annab õpetaja juhendamisel hinnangu õppele ning oma tööle õpitavas võõrkeeles, isegi kui eneseväljendusoskus on piiratud.

Kujundava hindamise käigus õpib õpilane koostöös õpetajaga seadma endale õpieesmärke ning sõnastama, mida ta on enda arvates hästi omandanud ja/või mille omandamiseks peab ta veel tööd tegema.

Jooksvalt hinnatakse suulist vastust, sõnavara, tunnitööd, kodust tööd.

- Suuline vastus – hinnatakse õpitud teksti või luuletuse lugemist ja/või tõlkimist;

- Sõnavara – õpitud sõnade häälduse ja tähenduse tundmine ja kasutamine lausetes;
- Tunnitöö/kodune töö – töövihiku ja vihiku ja töölehtede ülesanded, tunnitööd, iseseisvad tööd, rühmatööd, kodused tööd, tunnikontrollid. Hinnatakse ülesannete õigsust, loogilisust ja vormistamise korrektsust;

Õpilane annab õpetaja juhendamisel hinnangu õppele ning oma tööle õpitavas võõrkeeles, isegi kui eneseväljendusoskus on piiratud.

5. klass

Õpitulemused

- kasutab õpitud sõnavara ja keelestruktuure oma vajaduste väljendamiseks ja igapäevategevuste kirjeldamiseks
- teadvustab erinevusi õpitava maa keele ja kultuuri (toit, traditsioonid, kombed, lihtsam sümboolika) ning oma maa keele ja kultuuri vahel
- suhtub positiivselt võõrkeele õppimisse;
- kasutab kordamist, võrdlemist ja seostamist võõrkeele õppimisel;
- töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris või rühmas;
- suudab leida vajalikku infot erinevatest infoallikatest (internet, teatmeteosed, kakskeelne sõnaraamat) ja eristada olulist ebaolulisest

Kuulamisel:

- mõistab lihtsaid vestlusi ning lühikeste jutustuste, teadete ja sõnumite sisu, kui need on talle tuttaval teemal;
- saab aru õpitud sõnavara ulatuses tekstidest.

Rääkimisel

- suudab kasutada õpitut teemakohases lühivestluses, esitada küsimusi ja saadud infot edastada;
- oskab lühidalt kirjeldada lähiümbrust, igapäevaseid toiminguid ja inimesi.

Lugemisel

- loeb üldkasutatava sõnavaraga lühikesi tavatekste (nt isiklikud kirjad, kuulutused, uudised, juhised, kasutusjuhendid);
- leiab tekstis sisalduvat infot ja saab aru teksti mõttest.
- lugemise tempo on aeglane.
- tekstist arusaamiseks oskab kasutada sõnastikku (õpik, internet)

Kirjutamisel

- oskab näidise järgi koostada lühikesi tekste, abivahendina kasutab õpiku- või koolisõnastikku, elektroonilist sõnaraamatut;
- kirjutab lihtsaid teateid igapäevaeluga seotud tegevustest (nt postkaart, kutse); koostab lühisõnumeid;
- koostab õpitud sõnavara piires lähiümbruse ja inimeste kirjeldusi.

Õppesisu

I kooliastmes alustatud alateemad jätkuvad osaoskuste arengu põhjal.

5. klassis lisanduvad järgmised alateemad:

Mina ja teised - iseloom, välimus, enesetunne ja tervis – esmaabi, tervislikud eluviisid, haigustega toimetulek; suhted sõpradega, klassikaaslastega, lähikondlastega, ühised tegevused, hobid, viisakas käitumine;

Kodu ja lähiümbrus - kodu, kodulinn (küla), tänavad, tähtsamad asutused koduümbruses - koolitee, tee juhatamine, vaatamisväärsuses; erinevad ametid; igapäevased kodused tööd ja tegemised- ostlemine, reisimine, raamatukogus käimine, lemmikloomad, nende hooldamine

Kodukoht Eesti - Eesti asukoht, naabrid, sümboolika, tähtpäevad, traditsioonid. Linn ja maa. Ilm. Aastaajad – ilmateade, ilmavaatluse koostamine

Riigid ja nende kultuur - Inglismaa kombed ja traditsioonid**;** Suurbritannia ja Ühendatud Kuningriik, asukoht, pealinn – elamud, spordialad, toit ja kombed, Šotimaa – legendid; võrdlus Eestiga

Igapäevaelu, õppimine ja vaba aeg - Päevaplaan, kodused toimingud, söögikorrad, hügieeniharjumused, ostlemine poes; kool, klass, klassikaaslased, õppeained, õpetajad, koolipäev; vaba aeg, huvid, erinevad vaba aja veetmise viisid – lugemine, raamatukogus käimine, sõnastike kasutamine, reisimine, arvuti; treeningud – talvised spordialad, oskused olümpiaspordi alad.

Õppetegevus

5. klassis suunab õpetaja õpilast järjepidevalt võõrkeeles suhtlema ja väljendama oma arvamust.

Suulist suhtlemisoskust arendatakse paaris- ja rühmatöödega, sh mängude ja rollimängudega, mänguliste harjutustega ja suhtlemisel õpetajaga. Õpitakse väljendama oma tundeid ja mõtteid ning arvamusi põhjendama.

Kuulamis- ja rääkimisoskuse kõrval on olulisel kohal lugemis- ja kirjutamisoskuse, sh õigekirjaoskuse ja loovuse süstemaatiline arendamine. Jätkub põhisõnavara spiraalne

laiendamine integreerituna teiste ainetega (eesti keel, arvutiõpetus, loodusõpetus) ja keelekasutusele innustavate tööülesannete kaudu.

Rohkem tähelepanu pööratakse keele kasutamisele ja arendamisele. Õpilasi juhitakse iseseisvalt lugema, õpilase teksti mõistmise oskust ja kriitilist mõtlemist arendatakse suulise kõne ja eakohaste ainetekstide kaudu. Õpilasi suunatakse kasutama aine-, õpiku-, ja koolisõnastikke, lugema infomaterjale ja eakohaseid autentseid tekste.
Kirjutamisoskuse arendamisel kasutatakse sõnamänge, malle. Õpitakse kirjutama lühiteateid, õnnitlusi, kirjeldusi. Pööratakse tähelepanu lausele, aineõpet toetavad teemakohased tekstid on illustreeritud (pildid, tabelid, joonised, skeemid) ja keeletaset arvestavad.

Õpilane tutvub inglise keeles ilmunud eakohase, aineõpet toetava lugemismaterjaliga, telesaadete ja filmidega.

Kuulamisel

- mõistab lihtsaid vestlusi ning lühikeste jutustuste, teadete ja sõnumite sisu, kui need on talle tuttaval teemal ning on seotud igapäevaste tegevustega ning esitatud aeglaselt ja selgelt.
- vajab kordamist ja selget häädlust,
- järgib tööjuhendeid;
- valib kuuldu põhjal sobivaid pilte/vastuseid.

Lugemisel

- loeb lühitekste õpitud/tuttaval teemal, leides või sobitades küsimusele/väitele sobivad vastused/vasteid;
- kasutab sõnastikke.

Rääkimisel

- kordab õigel häädlusalusel sõnu ja lauseid, nimetab pildil olevaid inimesi ja kirjeldab/nimetab tegevusi;
- loob näidise järgi dialoogi;
- osaleb laulu- ja ringmängudes, kasutab mängust tulenevat teksti;
- esitab teemakohaseid küsimusi ja vastab nendele paaris- ja rühmatöös.
- kasutab etteantud lausemudeleid;
- koostab teksti kohta küsimusi nii individuaalselt, paaris- kui rühmatöös.
- jutustab/räägib küsimuste abil;
- jutustab tuttaval teemal, kasutades tugimaterjale.

Kirjutamisel

- kirjutab näidise järgi;
- teeb eakohaseid projektitöid (õpetaja juhendamisel, ka digivahendeid kasutades);
- täoidab ülesande kuuldu ja loetu põhjal.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest ja Varstu Kooli hindamisjuhendist.

Trimestrihinne pannakse välja vaadeldava trimestri lõpus antud trimestri jooksul saadud hinnete alusel. Aastahinne pannakse välja antud õppeaasta jooksul saadud trimestrihinnete alusel. Hindamisel arvestatakse ka õpilase õppetööst osavõttu, tema teadmisi ja oskusi.

Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse numbriliste hinnetega nii jooksvalt kui kokkuvõtvalt osaoskuste kaupa. Hinnatakse nii kirjalikke kui suulisi vastuseid: jutustamine, faktiteadmised, sõnavara, harjutused, kontrolltööd, iseseisvad tööd, kuulamisülesanded. Õpilane annab õpetaja juhendamisel hinnangu õppele ning oma tööle õpitavas võõrkeeles, isegi kui eneseväljendusoskus on piiratud.

6. klass

Õpitulemused

- saab õpitud temaatika piires aru eakohastest tekstidest ning mõistab konteksti abil neis esinevaid üksikuid tundmatuid sõnu;
- suudab iseseisvalt õppes vajalikku infot leida ning seda esitada;
- töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris ja rühmas, andes tulemustest kaaslastele tagasisidet;
- oskab koos kaaslaste ja õpetajaga analüüsida enda teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal seada endale eesmärke;
- suhtub positiivselt võõrkeele õppimisse ja on motiveeritud seda kasutama väljaspool keeletundi (suhtlus, muusika, filmid, teabevahendid).

Kuulamisel:

- mõistab lihtsaid vestlusi ning lühikesi jutustusi;
- suudab jälgida enda jaoks tuttava valdkonna mõttevahetust.
- leiab ja sobitab fraase, lauseid tekstisse, küsimusi ja vastuseid;

- järgib mängureegleid ja juhiseid
- järjestab kuuldu põhjal tekstilõike või pilte, leiab küsimustele sobivad vastused
- järgib mängudes reegleid

Rääkimisel

- oskab rääkida oma huvidest ja tegevustest
- tuleb toime olmesfääris suhtlemisega.
- oskab väljendada oma suhtumist ja eelistusi.
- suudab alustada, jätkata ja lõpetada vestlust tuttaval teemal, kuid võib vajada abi.
- kasutab õpitud põhisõnavara ja lausemalle valdavalt õigesti;
- spontaanses kõnes on vigu
- kõne on arusaadav, kuigi esineb häälduslvigu ja sõnade otsimist.

Lugemisel

- mõistab õpitud temaatika piires eakohaseid tekste ja konteksti abil neis esinevaid üksikuid tundmatuid sõnu.
- loeb eakohast teksti iseseisevalt ja vastab küsimustele;
- loeb lühitekste ja leiab vajalikke fraase, väljendeid, vastuseid/vasteid;
- kasutab õppesõnastikke, peamiselt ükskeelseid ja digivahendeid.

Kirjutamisel

- koostab lihtsaid isiklikke kirju ja lühisõnumeid.
- kirjutab etteantud teemal (sõnumi, postkaardi, lühikese kirja, kirjeldava jutustuse) õpitud sõnavara piires
- kirjeldab pilti (asjade, inimeste, kohtade, tegevuste).

6. klass

Õppesisu

I kooliastmes alustatud alateemad jätkuvad osaoskuste arengu põhjal.

6. klassis lisanduvad järgmised alateemad:

Mina ja teised Enesetunne ja tervis - puuetega arvestamine, sport, parasport, olümpia/paraolümpia. Suhted sõprade ja lähikondsetega -lähedasele kirja kirjutamine

Kodu ja lähiümbrus Kodu ja koduümbrus: tee küsimine ja ehitised
Kodukoht Eesti Linn ja maa: Linna ja maa erinevus – Vaatamisväärsused. Käitumine looduses – linnud, loomad, ellujäämine looduses, eksimisega toimetulek

Riigid ja nende kultuur Sümboolika, tähtpäevad ja kombed ning tuntumad sündmused riikides, kus kõneldakse õpitavat keelt: Suurbritannia: geograafia, sümboolika, London - vaatamisväärsused kuninglik perekond

Igapäevaelu, õppimine ja töö Tee küsimine ja juhatamine: Tee küsimine ja juhatamine. Kool ja klass: Õppeained, erinevad õppimisvormid, õpioskused**.** Vaba aeg – Meediavahendid ja nende eakohased kasutamise võimalused. telekavad, erinevad programmid, uudised**.** Spordialad. Sporditarbed. Tutvumine maailma, ookeanide, mandrite ja riigi nimetustega, 7 maailmaimet. Keskkonnaprobleemid.

Õppetegevus

II kooliastmes julgustab õpetaja õpilast võõrkeeles suhtlema, suurendades suulise suhtluse kõrval järk-järgult kirjalike tööde mahtu. Kuulamis- ja rääkimisoskuse kõrval muutuvad tähtsaks ka lugemis- ja kirjutamisoskus, sh õigekirjaoskuse ja loovuse süstemaatiline arendamine. Jätkub põhisõnavara kiire laiendamine, õpilasi juhitakse iseseisvalt lugema. Oluline on arendada teksti mõistmise oskust. Suulist suhtlemisoskust arendatakse erineva sisuga rühmatöödega, sh mängude ja rollimängudega. Kirjutamisel on oluline tekstiloomeoskuse arendamine. Teemasid käsitledes pööratakse erinevate osaoskuste kaudu tähelepanu teiste kultuuride tundmaõppimisele ning kõrvutamisele oma kultuuriga. Õpilasi harjutatakse kasutama sõnaraamatuid. Osaoskuste arendamiseks sobivad näiteks:

- eri liiki eakohaste tekstide kuulamine ja lugemine;
- adapteeritud eakohaste tekstide iseseisev lugemine;
- ülesande täitmine kuuldu ja loetu põhjal (nt tabeli täitmine, joonise täiendamine);
- eri liiki etteütlused;
- mudelkirjutamine (nt sõnumid, postkaardid, lühikesed kirjad);
- järjestusülesanded (nt sõnad lauseteks, laused/lõigud tekstiks);
- eakohased projektitööd;
- lühiettekanded (nt projektitööde kokkuvõtted, huvialade tutvustamine);
- rollimängud;
- õppesõnastike kasutamine.

Õpilane tutvub õpitavas keeles ilmunud eakohase, aine- ja keeleõpet toetava ning huvipakkuva lugemismaterjaliga, telesaadete, filmide, e-materjalidega.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest ja Varstu Kooli hindamisjuhendist.

Trimestrihinne pannakse välja vaadeldava trimestri lõpus antud trimestri jooksul saadud hinnete alusel. Aastahinne pannakse välja antud õppeaasta jooksul saadud trimestrihinnete alusel. Hindamisel arvestatakse ka õpilase õppetööst osavõttu, tema teadmisi ja oskusi. Õppeaasta jooksul toimub vähemalt üks mitut osaoskust hõlmav suurem töö, mille tulemusi analüüsitakse õpilastega koos ning mis võimaldab saada ja anda tagasisidet õpilase keeleoskuse arengu kohta. Õpilane seab endale koostöös kaaslaste ja õpetajaga õpieesmärke ning annab hinnangu oma teadmistele, oskustele ja tööle inglise keeles, isegi kui eneseväljendusoskus on piiratud.

Hindamine toimub trimestrite kaupa;

- Ühes trimestris peab olema vähemalt kolm arvestuslikku hinnet;
- Arvestuslikud hinded pannakse testi (teema või grammatika osa lõpetamisel), loomingulise töö (mõistekaart, luuletus, esitlus digivahendeid kasutades jms) eest;
- Jooksvad e protsessihinded pannakse suuliste vastuste (jutustamine teksti põhjal lühilausetega, pildi kirjeldamine), tunnitöö, iseseisva töö, kuulamisülesannete, koduste tööde ja tunnikontrollide eest

arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele.

III kooliaste

Õpitulemused

9. klassi lõpetaja:

Kuulamisel

- saab aru loomuliku tempo, selge ja tuttava häälduse kõnest;
- mõistab peamist sõnumit, kui räägitakse üldlevinud teemadel.

Lugemisel

- mõistab selge arutluskäiguga tekste;
- suudab leida vajalikku infot pikemast arutlevat laadi tekstist.
- kasutab erinevaid lugemisstrateegiaid

Rääkimisel

- oskab edasi anda raamatu, filmi jms sisu ning kirjeldada oma muljeid;
- kasutab põhisõnavara ja sagedamini esinevaid väljendeid õigesti;
- hääldus on selge.

Kirjutamisel

- oskab koostada erinevatest allikatest pärineva info põhjal kokkuvõtte (nt lühiülevaade

sündmustest, isikutest);

- oskab kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust;
- oskab isiklikus kirjas vahendada kogemusi, tundeid ja sündmusi;
- oskab kirjutada õpitud teemal oma arvamust väljendava lühikirjandi;
- oma mõtete või arvamuste esitamisel võib olla keelelisi ebatäpsusi, mis ei takista kirjutatu mõistmist.

Keeleoskuse hea tase 9. klassi lõpus

Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
B1.2	B1.2	B1.2	B1.2

Osaoskute õpitulemused esitatakse lisas 1.

Õppesisu

II kooliastmes alustatud alateemad jätkuvad osaoskuste arengu põhjal. Neile lisanduvad järgmised alateemad:

Mina ja teised. võimed, tugevused ja nõrkused: mida oskan/suudan teha, milles olen nõrk, mida vaja arendada (sama teiste kohta); sõprus-, armastussuhted, sallivus; kultuurispetsiifilised käitumismaneerid ja oskus nendega arvestada.

Kodu ja lähiümbrus. sündmuste ja tähtpäevade tähistamine perekonnas ja kodukohas; kodukoha vaatamisväärsuste tutvustamine.

Kodukoht Eesti. loodusrikkused (mets, loomad, vesi, puhas õhk jmt) ja nende hoidmine linnas ja maal (prügi liigid, taaskasutamise võimalused jmt); linna- ja maaelu võrdlus; tuntumad vaatamisväärsused Eestis.

Riigid ja nende kultuur õpitava keelega seotud kultuuriruumi kuuluvate riikide lühitutvustus (pealinnad, rahvad, keeled, eripära jmt); teiste maailmas tuntumate riikide nimed, rahvad ja keeled, mida nad räägivad.

Igapäevaelu. Õppimine ja töö. erinevad tervislikku eluviisi tagavad tegevused (sport, puhkus, reisid jmt), tervislikud toitumisharjumused; sisseostud ja suhtlemine teeninduses (kauplus, turg, hotell, postkontor, rongi- ja bussijaam jmt); erinevate turvalisust tagavate käskude ja keeldude mõistmine (liiklus, loodus, linnakeskkond jmt); erinevate ametite ja nendega seonduvate töökohtadega seotud sõnavara, edasiõppevõimalused.

Vaba aeg. spordialad, kirjanduse-, kunsti- ja muusikaliigid; eri kultuuride eripära ja kooseksisteerimise aktsepteerimine/mõistmine; meediavahendid (ajakirjandus, raadio, televisioon, Internet) ja nende eakohased kasutamisvõimalused, meediavahenditest saadav

kasu ja võimalikud ohud; erinevate reklaamtekstide mõistmine tarbija seisukohast.

Õppetegevus

III kooliastmes arendatakse kõiki osaoskusi võrdselt. Õpetaja julgustab õpilast kasutama õpitavat keelt aktiivselt nii tunnis kui ka keelekeskkonnas.

Õpetaja suunab õpilast lugema lühemaid kohandatud, kooliastme lõpus ka autentseid eakohaseid ilukirjandus-, teabe-, tarbe- ja meediatekste. Kuulamisoskuse arendamisel asenduvad õppetekstid järk-järgult autentsete audiovisuaalsete materjalidega.

Kirjutamisoskuse arendamiseks kasutatakse lisaks mudelkirjutamisele ka eri liiki loovtöid (nt lühiülevaade, sündmuse kirjeldus, lühikirjand).

Vigade/eksimuste parandamiseks kasutab õpetaja erinevaid võtteid.

Oluline on julgustada õpilast oma mõtteid väljendama ja mitte teda pidevalt katkestada.

Õpetaja suunab õpilasi keeleõppele analüüsivalt lähenema, õpetades kõrvutama keelte sarnasusi ja erinevusi ning märkama enda ja teiste keelekasutusvigu.

Õpetaja tutvustab ja selgitab erinevaid kultuurinähtusi ning innustab õpilast neid mõistma, teadvustama ja nendega arvestama. Õpilane õpib väärtustama mõtteviiside mitmekesisust, avaldama oma arvamust nähtu kohta ning arvestama erinevate seisukohtadega.

Osaoskuste arendamiseks kasutatakse näiteks:

1) autentsed tekstid peamise sõnumi mõistmiseks (nt intervjuud, uudised);

2) õppeotstarbelised salvestused üksikasjaliku informatsiooni leidmiseks;

3) kohandatud ilukirjanduslikud tekstid (nt audioraamatud);

4) info kogumine erinevatest võõrkeelsetest allikatest (nt meediaväljaanded, Internet);

5) ettekanded (nt projekttööde ja iseseisva lugemise kokkuvõtted);

6) loovtööd (nt luuletused, lühikirjandid, blogid, isiklikud kirjad, teadaanded, kuulutused, lühiülevaated);

7) projekttööd (nt poster, ajalehe koostamine);

8) lühireferaat ja lihtsam teemakohane uurimistöö;

9) erinevad rolli- ja suhtlusmängud (nt „Alias", „Scrabble");

10) keelekeskkonna õppeülesanded (nt liikumine juhiste järgi, õpitava võõrkeele kodumaal toodetud kaubad poes, autod linnas, firmade nimetused);

11) meedia ja autentsete audiovisuaalsete materjalide kasutamine (nt intervjuud, uudised, audioraamatud)

Läbivad teemad ja lõiming

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine – enda tundmaõppimine ja oma oskuste ning huvide kirjeldamine, ametid, töökohad, töövestlus. Inglise keele õppimise vajalikkus ja keeleoskus aitavad edaspidi olla edukam ja konkurentsivõimelisem tööturul.

Keskkond ja jätkusuutlik areng – Eesti ja teiste maade loodus, säästev eluviis, keskkonnasäästlik mõtteviis, inimese ja keskkonnavahelised seosed, Ameerika ja Austraalia põlisrahvad.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus – Eesti ja teised ühiskonnad, reisimine, ametid ja töökohad, loomakaitse, enda eest seismine ja sõprade kaitsmine, oma arvamuse avaldamine.

Kultuuriline identiteet – inglise keelt kõnelevate maade ajalugu ja kultuuritraditsioonid, nende võrdlemine Eestiga, kultuuride mitmekesisus ja selle väärtustamine.

Teabekeskkond – kaasaegsed suhtlusvahendid, ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika.

Tehnoloogia ja innovatsioon – arvuti ja teiste kaasaegsete suhtlusvahendite turvaline kasutamine, leiutised.

Tervis ja ohutus – tervislik toitumine, söögikorrad ja -traditsioonid, tervislik eluviis, turvaline käitumine internetis ja mujal, vägivaldse käitumise analüüsimine ja hukkamõistmine, käitumine kooli ruumides, liikluses jalakäija ja ratturina, ohtude vältimine matkal ja veekogu ääres;

Väärtused ja kõlblus – õppeprotsessi käigus suunatakse õpilasi üksteist abistama, märkama abivajajat nii koolis kui ka väljaspool kooli, reageeritakse ebasobivale käitumisele.

Lõiminguga toetatakse sisulist kooskõla eri ainete vahel, tervikliku maailmapildi kujunemist. Aine sisu on seotud varemõpituga, läbivate teemadega ning teistes ainetes omandatud teadmiste ja oskustega. Teadmisi ja oskusi näidatakse ja täiendatakse, osaledes teemapäevadel, klassi ja kooli projektides .

Emakeel: sõnaliigid, lause, erinevad tekstiliigid, lauseliikmed, omadussõna, nimisõna käänamine, tegusõna pööramine ja tegusõna ajavormid,

Matemaatika – põhiarvud, järgarvud, matemaatilised tehted, mõõtühikud, protsent

Informaatika - ligipääs võõrkeelsetele lisateabeallikatele, esitluste loomine

Geograafia – riigid Euroopas, pealinnad, Eesti, riikide suurus, rahvastiku arv, Euroopas

räägitavad keeled

Muusika – laulud inglise keeles, tuntumad heliloojad

Loodusõpetus – loomade ja lindude elutingimused, toitumisharjumused, looduskaitse;

Kehaline kasvatus – sport kui vabaajategevus, spordialad, kuulsad sportlased, olümpia

Teised võõrkeeled: õpitavate mõistete võrdlus;

Ajalugu – lühiülevaade inglise keelt kõnelevate maade lähiajaloost

Kunstiõpetus – kunstiteosed, arhitektuur

Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest ja Varstu Kooli hindamisjuhendist.

Hindamise eesmärk on:

1) toetada õpilase arengut;

2) anda tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta;

3) innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;

4) suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, suunata ja toetada õpilast edasise haridustee valikul;

5) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;

6) anda alus õpilase järgmisse klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

Hinnatakse kõiki osaoskusi

- kuulamine
- lugemine
- rääkimine
- kirjutamine

kas eraldi või lõimitult ning õpilane saab õppetöö käigus tagasisidet kas suulise või kirjaliku hinnanguna või hinde. Igal trimestril toimub vähemalt üks suurem kontrolltöö õpitu kohta, kus hinnatakse kõiki osaoskusi. Tööde tulemusi analüüsitakse koos õpilastega. Lugemisoskust hinnatakse eraldi ka iseseisva lugemise kaudu. Kaks korda aastas toimub iseseisva lugemise kontroll (teksti refereerimine, küsimustele vastamine). Hindamise oluline eesmärk on ühtlasi õpilase õpimotivatsiooni toetamine ja õpioskuste kujundamine, mida toetab kujundav hindamine. Õpilane seab koostöös õpetajaga eesmärgid ja kavandab tegevused ning annab ka ise hinnangu oma õppimise protsessile ja eesmärkide saavutamisele: sõnastab, mille ta on enda arvates hästi omandanud ja mille omandamiseks peab veel tööd tegema. Oma töötulemuste

hindamine peaks toimuma inglise keeles.

7. klass

Õpitulemused

- töötab õpetaja juhendamisel paaris ja rühmas;
- hindab õpetaja abiga oma tugevaid ja nõrku külgi seatud eesmärkide järgi ning kohandab oma õpistrateegiaid;
- kasutab võõrkeelseid teatmeallikaid (nt tõlkesõnaraamatut, seletavaid sõnastikke, internetti) vajaliku info otsimiseks ka teistes valdkondades ja õppeainetes.

Kuulamisel:

- saab aru vahetus suhtlussituatsioonis kuuldust, kui vestlus on tuttaval igapäevaeluga seotud teemal.
- saab aru loomuliku tempoga kõnest, kui häädlus on selge ja tuttav.

Rääkimisel:

- oskab lihtsate seostatud lausetega rääkida oma kogemustest ja kavatsustest.
- suudab lühidalt põhjendada oma seisukohti õpitud sõnavara piires
- on võimeline ühinema vestlusega ja avaldama arvamust, kui teema on tuttav.
- kasutab õpitud väljendeid ja lausemalle õigesti, spontaanses kõnes esineb vigu.
- häädlus on selge ja kõne ladus, kuid suhtlust võib häirida ebaõige intonatsioon.

Lugemisel:

- loeb ja mõistab mõneleheküljelisi lihtsa sõnastusega faktipõhiseid tekste (nt kirjad, veebiväljaanded, infovoldikud, kasutusjuhendid).
- mõistab jutustavat laadi teksti põhiideed ning suudab jälgida sündmuste arengut.
- suudab leida vajalikku infot teatmeteostest ja internetist.
- oskab kasutada ükskeelseid tõlkesõnastikke.

Kirjutamisel:

- oskab kirjutada õpitud teemadel lühikesi jutustavat laadi tekste, milles väljendab oma tundeid, mõtteid ja arvamusi (nt isiklik kiri, e-kiri, blogi);
- oskab koostada erinevaid tarbetekste.

Õppesisu

II kooliastmes alustatud alateemad jätkuvad osaoskuste arengu põhjal.

7. klassis lisanduvad järgmised alateemad:

Mina ja teised. Võimed, tugevused ja nõrkused – õppimine, teadus; inimestevahelised suhted, viisakusreeglid, koostöö ja teistega arvestamine – sõbrad, perekond, kiusamine, muretsemine, eakaaslaste surve, suhted õpetajatega, petmine/valetamine, esimene armumine välimuse ja iseloomu kirjeldamine.

Kodu ja lähiümbrus. Perekondlikud sündmused ja tähtpäevad; kodukoha vaatamisväärsused ja nende tutvustamine.

Kodukoht Eesti. Loodus ja looduskaitse; keskkonnahoidlik ja -säästlik käitumine elu linnas ja maal; Eesti vaatamisväärsused.

Riigid ja nende kultuur. Õpitava keele kultuuriruumi kuuluvad riigid ja nende lühiiseloomustus, tuntumate riikide nimetused, rahvad, keeled. Eesti ja inglise keelt kõnelevad riigid (USA, Austraalia), Ameerika avastamine, tänupühad.

Igapäevaelu. Õppimine ja töö. Tervislik eluviis ja toitumine – haigused ja nende sümptomid, arsti juures käimine, sport – vormis olemine, sport meie peres/klassis/koolis, erinevad spordialad, söömisharjumused, lemmiktoidud, tervislik toitumine suhtlemine teeninduses, turvalisus; õpioskused ja harjumused, edasiõppimine ja kutsevalik; töökohad.

Vaba aeg. Kultuuriline mitmekesisus; kirjandus ja kunst; sport, erinevad meediavahendid ja reklaam, reisimine, muusika, festivalid.

Õppetegevused

7. klassis arendatakse kõiki osaoskusi võrdselt. Olulisel kohal on sõnavara avardamine ja kinnistamine ning iseseisvate tööharjumuste väljakujundamine. Tunnis suheldakse peaasjalikult õpitavas võõrkeeles. Õpilast suunatakse õpitavat keelt aktiivselt kasutama nii tunnis kui ka väljaspool tundi. Õpilane õpib lisaks harjumuspärasele tööle õppevahenditega lugema lühemaid adapteerimata ilukirjandus-, teabe-, tarbe- ja meediatekste. Kirjutamisoskuse arendamiseks kasutakse erinevat liiki loovtöid. Tähelepanu pööratakse loovuse arendamisele nii suulises kui ka kirjalikus väljendusoskuses. Õpilased hakkavad lähenema keeleõppele analüüsivalt, õppides kõrvutama eri keelte sarnasusi ja erinevusi ning märkama enda ja teiste keelekasutusvigu. Õpitakse mõistma kultuurierinevusi, neid teadvustama ning nendega arvestama. Õpilane õpib väärtustama mõtteviiside mitmekesisust, avaldama arvamust ning nägema ja arvestama erinevaid seisukohti.

Osaoskuste arendamiseks kasutatakse näiteks:

- eri liiki (ajalugu, geograafia, inimeseõpetus) eakohaste tekstide kuulamine ja lugemine sh iseseisev lugemine;

- meedia- ja autentsete audiovisuaalsete materjalide kasutamine (nt ajaleheartiklid, uudised, filmid);
- loovtööd (nt luuletused, lühikirjand, isiklikud kirjad, teadaanded, kuulutused, lühiülevaated);
- lühireferaadid ja lihtsam uurimistöö (inglise keelt kõnelevad maad)
- projektitööd;
- suulised ettekanded (nt projektitööde ja iseseisva lugemise kokkuvõtted);
- rolli- ja suhtlusmängud;
- info otsimine erinevatest võõrkeelsetest teatmeallikatest (nt tõlkesõnaraamat, internet).

Kuulamisel

- sobitab ja leiab fraase, lauseid, sõnumeid, väiteid, küsimusi ja vastuseid/ vasteid;
- kuuldu põhjal järjestab tekstilõikke või pilte, leiab küsimustele sobivaid vastuseid;
- järgib ja mõistab mängureegleid ja juhiseid (sõnamäng jmt);

Lugemisel

- loeb iseseisvalt lühikesi autentseid eakohaseid tekste, vastab küsimustele, esitab küsimusi ja arutleb teksti üle;
- loeb lühitekste, ja saab hakkama küsimustele/väidetele sobivate vastuste/vastete leidmise ja sobitamisega.

Rääkimisel

- kordab õigel häädusalusel keerukamaid sõnu ja lauseid;
- kirjeldab piltidel olevaid inimesi ja nende tegevust;
- jutustab/räägib etteantud teemal, kasutades kava või muud tuge (skeem, infokaart, mõttekaart, pildiseeria vm);
- esitab tuttaval teemal küsimusi ja vastab põhjendustega dialoogis, rühmas või rollis;
- avaldab arvamust ja põhjendab seda, kasutades teemakohast sõnavara;
- moodustab küsimusi, koostab kava teksti põhjal üksi, paaris või rühmas ning jutustab selle abil loetut;

Kirjutamisel

- kirjutab etteantud teemal (sõnumi, postkaardi, lühikese kirja, kirjeldava jutustuse)
- kirjeldab pilti (asjade, inimeste, kohtade, tegevuste).

Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest ja Varstu Kooli

hindamisjuhendist.

Trimestrihinne pannakse välja vaadeldava trimestri lõpus antud trimestri jooksul saadud hinnete alusel. Aastahinne pannakse välja antud õppeaasta jooksul saadud trimestrihinnete alusel. Hindamisel arvestatakse ka õpilase õppetööst osavõttu, tema teadmisi ja oskusi.

Õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi võrreldakse õpilase õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja tema õppele püstitatud eesmärkidega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi hinnatakse nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes. Kasutatakse kirjalikku ja suulist tagasisidet (kujundavat hindamist). Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämiste kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisel õppimisel ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut.

Hinnatakse viie palli süsteemis:

hindega „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid;

hindega „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;

hindega „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus;

hindega „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus;

hindega „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub

Õppetöö käigus hinnatakse suulist vastust, sõnavara, tunnitööd, kodust tööd, kuulamisülesandeid, tunnikontrolle ja kontrolltöid

Suuline vastus – õpitud teksti või luuletuse lugemine ja/või tõlkimine, dialoogide lugemine raamatust ja peast; enda koostatud dialoogide ettekandmine (rollimängud), tekstide jutustamine kavapunktide põhjal, sõnavara kontroll.

Sõnavara – õpitud sõnade häälduse ja tähenduse tundmine ja nende kasutamine lausetes; ingliskeelsete sõnaseletuste järgi sõnade ära tundmine ja kirjutamine. Sõnavara tööd võivad olla kirjalikud või suulised.

Tunnitöö/kodune töö – töövihiku ja vihiku ja töölehe ülesanded, tunnitööd, iseseisvad tööd ja lühiprojektid, rühmatööd, tekstide loomine (luuletused, lühikirjand, isiklikud kirjad, teadaanded, kuulutused, lühiülevaated, ka digimaailmas tehtud tööd), pikemast või mitmeosalisest tekstist kokkuvõtte tegemine. Hinnatakse ülesannete õigsust, loogilisust ja vormistamise korrektsust; suulise vastuse puhul hääldust ja intonatsiooni.

Tunnikontrollid ja kontrolltööd.

Tunnikontrollide ja kontrolltööde toimumine teatatakse ette. Kontrolltööd hõlmavad ühte või mitut osaoskust ja teemat. Suuri, kõiki nelja osaoskust kontrollivaid töid, tehakse üks kord trimestris, väiksemaid, üksikuid teemasid kontrollivaid töid, tehakse vastavalt vajadusele.

Oma töötulemuste hindamine peaks toimuma inglise keeles.

8. klass

Õpitulemused

- huvitub õpitavat keelt kõnelevate maade kultuurielust,
- loeb lihtsamat võõrkeelsest eakohast kirjandust, vaatab filme ja telesaateid, kuulab muusikat;
- töötab iseseisvalt kõrvalise abita, paaris ja rühmas;
- analüüsib koos kaaslaste ja õpetajaga enda teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning oskab selle põhjal seada endale eesmärke;
- suudab teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel.

Kuulamisel:

- mõistab endale tuttaval teemal tekstide põhiideed;
- mõistab tele- ja raadiosaadete ning filmide sisu, kui teema on tuttav ja pakub huvi ning

pilt toetab

- saab aru vahetus suhtlussituatsioonis kuuldust, kui vestlus on tuttaval igapäevaeluga seotud teemal;
- saab aru loomuliku tempoga kõnest, kui hääldus on selge ja tuttav.

Rääkimisel

- oskab kirjeldada kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning lühidalt põhjendada ja selgitada oma seisukohti ning plaane;
- on võimeline ühinema vestlusega ja avaldama arvamust, kui kõneaine on tuttav.
- hääldus on selge ja kõne ladus, kuid suhtlust võib häirida ebaõige intonatsioon.
- oskab väljendada oma tundeid, mõtteid ja arvamusi

Lugemisel

- kasutab võõrkeelseid teatmeallikaid (nt kakskeelset sõnaraamatut, seletavat sõnaraamatut, internetti) vajaliku info otsimiseks ka teistes valdkondades ja õppeainetes;

Kirjutamisel

- oskab kirjutada õpitud teemadel lühikesi jutustavat laadi tekste, milles väljendab oma tundeid, mõtteid ja arvamusi (nt isiklik kiri, e-kiri, blogi).
- koostab erinevaid tarbetekste (nt teadaanne, kuulutus).

Õppesisu

II kooliastmes alustatud alateemad jätkuvad osaoskuste arengu põhjal.

8. klassis lisanduvad järgmised alateemad:

Mina ja teised. Välimus, iseloomu omadused – positiivsed ja negatiivsed iseloomuomadused, inimese kirjeldamine, elustiilid. Võimed, tugevused ja nõrkused – karjäär, elukutsed, CV, inimestevahelised suhted, viisakusreeglid, koostöö ja teistega arvestamine – viisakas eriarvamuste väljendamine/nõustumine

Kodu ja lähiümbrus. Kodu – elamutüübid, sisustus, unistuste kodu kirjeldamine, kodukoha vaatamisväärsused ja nende tutvustamine

Riigid ja nende kultuur. Õpitava keele kultuuriruumi kuuluvad riigid ja nende lühiiseloomustus, tuntumate riikide nimetused, rahvad, keeled, võrdlemine Eesti keele ja riigiga – välismaal elamine, maailma muusika, kirjandus, ehitised, vaatamisväärsused

Igapäevaelu. Õppimine ja töö. Tervislik eluviis ja toitumine – suhtlemine teeninduses –

restoranis söömine, teise kultuuri köök; turvalisus – ohtlikud elukutsed; õpioskused ja harjumused, edasiõppimine ja kutsevalik; töökohad – elukutsed, CV, emailid, töövestlus, vabatahtliku töö, suhtumine rahasse

Vaba aeg. Kultuuriline mitmekesisus – reisimine, aktiivne puhkamine, tsivilisatsioon, kirjandus ja kunst – muusika, tants, internet, maalikunst, kirjandus, sport – ekstreemsport; erinevad meediavahendid ja reklaam - Meedia ja reklaam, filmid, meedia mõju

Õppetegevus

8. klassis arendatakse kõiki osaoskusi võrdselt. Õppetegevustes lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, sisust, oodatavatest õpitulemustest, toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega. Tähtsal kohal on sõnavara avardamine ja kinnistamine ning iseseisvate tööharjumuste kujundamine. Tunnis suheldakse enamasti õpitavas keeles. Õpilast suunatakse õpitavat keelt kasutama nii tunnis kui ka väljaspool tundi ning koolikeskkonda. Õpilane loeb ning analüüsib erinevaid eakohaseid tekste. Kirjutamisoskust arendatakse erinevaid loovtöid tehes. Suulise ja kirjaliku väljendusoskuse kaudu arendatakse loovust. Õpitakse mõistma kultuurierinevusi, neid teadvustama ning nendega arvestama. Õpilane õpib väärtustama mõtteviiside mitmekesisust, avaldama arvamust ning nägema ja arvestama erinevaid seisukohti.

Osaoskuste arendamiseks kasutatakse näiteks:

- eakohaste tekstide kuulamine ja lugemine
- loovtööd (plakat, jutud ja lühikirjandid);
- erinevad rolli- ja suhtlusmängud;
- erinevad rühmatööd;
- suulised ettekanded (oma töö tutvustamine teistele);
- info otsimine erinevatest võõrkeelsetest teatmeallikatest (internetist, telesaadetest, videotest, ajakirjadest, raamatutest).

Kuulamisel

- sobitab/ leiab fraase, lauseid, sõnumeid, väiteid, küsimusi ja vastuseid/vasteid;
- kuuldu põhjal järjestab tekstilõikke või pilte, leiab küsimustele sobivaid vastuseid;
- mõistab ja järgib mängujuhendeid ja töökäske;
- mõistab lihtsamat autentset salvestist, vastab küsimustele, arutleb.

Lugemisel

- loeb iseseisvalt lühikest autentset eakohast teksti, vastab küsimustele, arutleb teksti üle;

- järjestab tekstilõikkke tekstiks/sobitab teksti;
- järgib loetud mängureegleid ja juhiseid (lauamäng, sõnamäng) mängus osaledes ja mängu juhtides;
- kasutab õppesõnastikke ja digivahendeid info otsimiseks.

Rääkimisel

- kirjeldab pildilolevaid inimesi ja nende tegevusi; jutustamine/rääkimine etteantud teemal;
- esitab tuttaval teemal küsimusi ja vastab neile põhjendustega dialoogis, rühmas või rollis;
- avaldab oma arvamust ja põhjendab seda, kasutades teemakohast sõnavara;
- koostab küsimusi/kava teksti põhjal üksi, paaris või rühmas ning jutustab selle abil loetu ümber.

Kirjutamisel

- kirjutab etteantud teemal;
- kirjeldab piltti (asjade, inimeste, kohtade, tegevuste);
- paaris või rühmas koostab küsimustiku ja võrdleb selle põhjal saadud tulemusi ja koostab kirjaliku kokkuvõtte.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest ja Varstu Kooli hindamisjuhendist.

Trimestrihinne pannakse välja vaadeldava trimestri lõpus antud trimestri jooksul saadud hinnete alusel. Aastahinne pannakse välja antud õppeaasta jooksul saadud trimestrihinnete alusel. Hindamisel arvestatakse ka õpilase õppetööst osavõttu, tema teadmisi ja oskusi.

Õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi võrreldakse õpilase õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja tema õppele püstitatud eesmärkidega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi hinnatakse nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes. Kasutatakse kirjalikku ja suulist tagasisidet (kujundavat hindamist). Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämiste kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisel õppimisel ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks

tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut. Hinnatakse viie palli süsteemis:

hindega „5" ehk „väga hea" hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid;

hindega „4" ehk „hea" hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;

hindega „3" ehk „rahuldav" hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus;

hindega „2" ehk „puudulik" hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus;

hindega „1" ehk „nõrk" hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub.

Õppetöö käigus hinnatakse

- suulist vastust- õpitud teksti või luuletuse lugemine ja/või tõlkimine, dialoogide lugemine õpikust või muust raamatust ja peast; enda koostatud dialoogide ettekandmine (rollimängud), tekstide jutustamine eelnevalt koostatud kavapunktide põhjal, sõnavara kontroll.
- sõnavara- õpitud sõnade häälduse ja tähenduse tundmine ja nende kasutamine lausetes; ingliskeelsete sõnaseletuste järgi sõnade ära tundmine ja kirjutamine
- tunnitööd- ülesanded vihikus, töövihikus, töölehtedel, iseseisvad tööd, rühmatööd, mõistekaartide koostamine, tööd digimaailmas, tekstide loomine (luuletused, lühikirjand, isiklikud kirjad, teadaanded, kuulutused, lühiülevaated), pikemast või mitmeosalisest tekstist kokkuvõtte tegemine.
- kodust tööd,
- kuulamisülesandeid,
- tunnikontrolle
- kontrolltöid

Hinnatakse ülesannete õigsust, loogilisust ja vormistamise korrektsust; suulise vastuse puhul

häädlust ja intonatsiooni.

Tunnikontrollid ja kontrolltööd.

Tunnikontrollide ja kontrolltööde toimumine teatatakse ette. Kontrolltööd hõlmavad ühte või mitut osaoskust ja teemat. Suuri, kõiki nelja osaoskust kontrollivaid töid, tehakse üks kord trimestris, väiksemaid, üksikuid teemasid kontrollivaid töid, tehakse vastavalt vajadusele.

Oma töötulemuste hindamine peaks toimuma inglise keeles.

9. klass

Õpitulemused

- mõistab kõike olulist igapäevaeluga seotud teemadel; tabab peamist sõnumit ja mõistab üldist arutluskäiku; suudab järgida üksikasjalikke juhtnööre ja lihtsamaid kasutusjuhendeid;
- oskab leida vajalikku infot ning suudab kontekstis mõista tundmatuid sõnu teda huvitaval teemal;
- vestleb igapäevaeluga seotud teemadel, ka spontaanselt;
- oskab avaldada arvamust, kirjeldada toimingu käiku, väljendada emotsioone ja neile reageerida; tuleb enamasti toime teenindussfääris ja reisil;
- oskab edasi anda infot ja vahendada mõtteid, teateid, tundeid kõnes ja kirjas;
- oskab kirjutada üksikasjalikku isiklikku kirja ja sõnumit;
- tuleb toime igapäevastes suhtlussituatsioonides õpitavat keelt emakeelena kõnelevate inimestega, tuginedes õpitava keele maa kultuuritavadele;
- mõistab ja väärtustab teiste kultuuride eripära,
- tunneb huvi õpitavat keelt kõnelevate maade kultuurielu vastu läbi kirjanduse, filmikunsti, tele- ja raadiosaadete;
- kasutab võõrkeelseid teatmeallikaid;
- töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas;
- koostöös õpetajaga seab endale eesmärke, annab teadmistele ja oskustele hinnangu ning valib strateegiad õppeprotsessis vastavalt oma võimetele.

Kuulamisel

- saab kuuldust aru, taipab nii peamist sõnumit kui ka üksikasju, kui räägitakse üldlevinud teemadel (nt uudistes, spordireportaažides, intervjuudes, ettekannetes, loengutes)

- kõne on selge ja üldkeelne.

Rääkimisel

- oskab edasi anda raamatu, filmi, etenduse jms sisu ning kirjeldada oma muljeid.
- tuleb enamasti toime vähem tüüpilistes suhtlusolukordades.
- kasutab põhisõnavara ja sagedamini esinevaid väljendeid õigesti; keerukamate lausestruktuuride kasutamisel tuleb ette vigu.
- väljendab ennast üsna vabalt, vajaduse korral küsib abi.
- häälдus on selge, intonatsiooni- ja rõhuvead ei häiri suhtlust.

Lugemisel

- loeb ja mõistab mõneleheküljelisi selge arutluskäiguga tekste erinevatel teemadel (nt noortele mõeldud meediatekstid, mugandatud ilukirjandustekstid);
- suudab leida vajalikku infot pikemast arutlevat laadi tekstist;
- oskab koguda teemakohast infot mitmest tekstist;
- kasutab erinevaid lugemisstrateegiaid (nt üldlugemine, valiklugemine).
- tekstides esitatud detailid ja nüansid võivad jääda selgusetuks.

Kirjutamisel

- oskab isiklikus kirjas vahendada kogemusi, tundeid ja sündmusi;
- oskab koostada eri allikatest pärineva info põhjal kokkuvõtte (nt lühiülevaade sündmustest, isikutest).
- oskab kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust.
- oskab kirjutada õpitud teemal oma arvamust väljendava lühikirjandi.
- oma mõtete või arvamuste esitamisel võib olla keelelisi ebatäpsusi, mis ei takista kirjutatu mõistmist

Õppesisu

II kooliastmes alustatud alateemad jätkuvad osaoskuste arengu põhjal.

9. klassis lisanduvad järgmised alateemad:

Mina ja teised. Võimed, tugevused ja nõrkused – iseloom, ilu, identiteet, inimeste kirjeldamine, rahvuslik identiteet, stereotüübid; inimestevahelised suhted, viisakusreeglid, koostöö ja teistega arvestamine – konfliktide lahendamine, empaatia, kehakeel

Kodukoht Eesti. Loodus ja looduskaitse; keskkonnahoidlik ja -säästlik käitumine – globaalsed probleemid, kliimasoojenemine; elu linnas ja maal; Eesti vaatamisväärsused – turistile tutvustamine, positiivse ja arengukohtade väljatoomine

Riigid ja nende kultuur. Õpitava keele kultuuriruumi kuuluvad riigid ja nende lühiiseloomustus, tuntumate riikide nimetused, rahvad, keeled ja võrdlus Eestiga - naiste õigused maailmas, Ameerika ajalugu, inglise keele ajalugu, inglise keel maailmas

Igapäevaelu. Õppimine ja töö. Tervislik eluviis ja toitumine – inimkeha, teadus; suhtlemine teeninduses – probleemid ostudega, asjade tagastamine poodi, turvalisus; õpioskused ja harjumused – ametliku ja mitteametliku kirjastiili erinevused; edasiõppimine ja kutsevalik; töökohad.

Vaba aeg. Kultuuriline mitmekesisus –reisimine, reisiraskused ja nende lahendamine, sihtkohtade kirjeldamine, reisivalimine, broneerimine; kirjandus ja kunst – luuletused, kirjandus, teoste analüüs ja kokkuvõtete kirjutamine; sport – võimed, rekordid; erinevad meediavahendid ja reklaam –huumor, televisioon, filmi arvustused.

Õppetegevus

Õpilane suhtleb tunnis peamiselt võõrkeeles. Õpilast julgustatakse kasutama võõrkeelt aktiivselt keelekeskkonnas, õpitavat keelt emakeelena kõnelevate inimestega (teenindussfäär, õppereis, kooli külalistega suhtlemine). Õpilane õpib mõistma kultuurierinevusi, neid teadvustama ning nendega arvestama. Põhikooli viimases klassis **arendatakse kõiki osaoskusi.** Jätkub sõnavara laiendamine, keele struktuuride tundmise kinnistamine. Suurt tähelepanu pööratakse korrektsele keelekasutusele. Lisaks harjumuspärasele tööle õppevahenditega suunatakse õpilast **lugema ja kuulama** eri liiki autentseid tekste (teabe-, tarbe- ja meediatekstid, ilukirjandus ning e-tekstid), et tabada peamist sõnumit ja mõista üldist infot. Õpilane õpib mõistma ja väärtustama teiste kultuuride eripära. Tekstidest arusaamise kontrollimiseks kasutatakse mitmekesiseid töövõtteid (nt küsimuste koostamine, küsimustele vastamine, olulise info või võtmesõnade väljatoomine, lühikokkuvõtted jmt).

Kirjutamisoskuse arendamiseks kasutatakse lühemaid ja pikemaid loovtöid (lühikirjandid, isiklikud kirjad, teadaanded, kuulutused, lühiülevaated). Referaadid ja lihtsamaid uurimistööd, kasutades võõrkeelseid teatmeteoseid, meedia- ja autentseid audiovisuaalseid materjale. Pööratakse tähelepanu lausele, teksti osadele ja tekstile kui tervikule. Õpilane oskab kasutada ükskeelseid sõnaraamatuid, nõrgemate õpilaste puhul lubatud kasutada ka kakskeelseid sõnaraamatuid (paberkandjal, elektroonilised).

Suulist suhtlemisoskust arendatakse erineva sisuga paaris- ja rühmatöödega, sh suhtlusmängude ja rollimängudega igapäevaelu ja õppija isiklike kogemuste teemadel. Õpilased esitlevad kaaslastele oma kirjalikke paaris- või rühmatöö (projektitööd) tulemusi. Kaasõpilaste töid analüüsitakse, avaldatakse oma arvamust ja antakse hinnanguid.

Rollimängudes, paaris- ja rühmatöödes õpitakse väljendama oma suhtumist, tundeid, mõtteid. **Enesehindamise oskuse** arendamisel kasutatakse erinevaid töövõtteid (nt tunni ja/või teema alguses ja lõpus eesmärgist lähtuv kavandamine ja hinnang oma õppimisele, oskustele, vestlused, lühikokkuvõtted), mis suunavad õpilasi oma tööd analüüsima ning leidma oma huve ning andeid. Koostöös õpetajaga püstitab õpilane enesele jõukohaseid eesmärke ja annab hinnangu nende täitmisele. Üldpädevuste kujundamine toimub rühmatöödes, rollimängudes erinevate tööülesannete kaudu. Õpilane järgib klassiruumis kehtivaid igapäevaseid töökäske ja kirjapandud klassireegleid. Õpilane mõistab/näeb oma rolli rühmas, klassis, kogukonnas ja ümbritsevas keskkonnas ning vastutab oma tegevuse eest, täidab endale võetud ülesandeid. Õpilane väärtustab oma ja teiste maade ja rahvaste keelt, kultuuripärandit ning nüüdiskultuuri. Õpilane õpib väärtustama mõtteviiside mitmekesisust, avaldama arvamust ning nägema ja arvestama erinevaid seisukohti. Õpilane oskab kasutada digitehnoloogiat õppimisel: leida ja säilitada infot; kasutada sõnaraamatuid, suhelda erinevates kogukondades.

Lõiminguga toetatakse sisulist kooskõla eri ainete vahel, tervikliku maailmapildi kujunemist. Aine sisu on seotud varemõpituga, läbivate teemadega ning teistes ainetes omandatud teadmiste ja oskustega. Teadmisi ja oskusi näidatakse ja täiendatakse, osaledes teemapäevadel, klassi ja kooli projektides.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest ja Varstu Kooli hindamisjuhendist.

Trimestrihinne pannakse välja vaadeldava trimestri lõpus antud trimestri jooksul saadud hinnete alusel. Aastahinne pannakse välja antud õppeaasta jooksul saadud trimestrihinnete alusel. Hindamisel arvestatakse ka õpilase õppetööst osavõttu, tema teadmisi ja oskusi.

Õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi võrreldakse õpilase õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja tema õppele püstitatud eesmärkidega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi hinnatakse nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes. Kasutatakse kirjalikku ja suulist tagasisidet (kujundavat hindamist). Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämiste kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisel õppimisel ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks

tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut. Hinnatakse viie palli süsteemis:

hindega „5" ehk „väga hea" hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid;

hindega „4" ehk „hea" hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;

hindega „3" ehk „rahuldav" hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus;

hindega „2" ehk „puudulik" hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus;

hindega „1" ehk „nõrk" hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub.

Õppetöö käigus hinnatakse

- suulist vastust- õpitud teksti või luuletuse lugemine ja/või tõlkimine, dialoogide lugemine õpikust või muust raamatust ja peast; enda koostatud dialoogide ettekandmine (rollimängud), tekstide jutustamine eelnevalt koostatud kavapunktide põhjal, sõnavara kontroll.
- sõnavara- õpitud sõnade häälduse ja tähenduse tundmine ja nende kasutamine lausetes; ingliskeelsete sõnaseletuste järgi sõnade ära tundmine ja kirjutamine
- tunnitööd- ülesanded vihikus, töövihikus, töölehtedel, iseseisvad tööd, rühmatööd, mõistekaartide koostamine, tööd digimaailmas, tekstide loomine (luuletused, lühikirjand, isiklikud kirjad, teadaanded, kuulutused, lühiülevaated), pikemast või mitmeosalisest tekstist kokkuvõtte tegemine.
- kodust tööd,
- kuulamisülesandeid,
- tunnikontrolle
- kontrolltöid

Hinnatakse ülesannete õigsust, loogilisust ja vormistamise korrektsust; suulise vastuse puhul

häädlust ja intonatsiooni.

Tunnikontrollid ja kontrolltööd.

Tunnikontrollide ja kontrolltööde toimumine teatatakse ette. Kontrolltööd hõlmavad ühte või mitut osaoskust ja teemat. Suuri, kõiki nelja osaoskust kontrollivaid töid, tehakse üks kord trimestris, väiksemaid, üksikuid teemasid kontrollivaid töid, tehakse vastavalt vajadusele.

Oma töötulemuste hindamine peaks toimuma inglise keeles.

Lisa 1

Osaoskuste õpitulemused

	KUULAMINE	LUGEMINE	RÄÄKIMINE	KIRJUTAMINE	GRAMMATIKA KORREKTSUS
A2.1	Mõistab lihtsaid vestlusi ning lühikeste jutustuste, teadete ja sõnumite sisu, kui need on talle tuttaval teemal, seotud igapäevaste tegevustega ning esitatud aeglaselt ja selgelt. Vajab kordamist ja selget hääldust.	Loeb üldkasutatava sõnavaraga lühikesi tavatekste (nt isiklikud kirjad, kuulutused, uudised, juhised, kasutusjuhendid); leiab tekstis sisalduvat infot ja saab aru teksti mõttest. Lugemise tempo on aeglane. Tekstist arusaamiseks oskab kasutada koolisõnastikku.	Oskab lühidalt kirjeldada lähiümbrust, igapäevaseid toiminguid ja inimesi. Kasutab põhisõnavara ja käibefraase, lihtsamaid grammatilisi konstruktsioone ning lausemalle. Suudab alustada ja lõpetada lühivestlust, kuid ei suuda seda juhtida. Kõne on takerduv, esineb hääldusvigu.	Koostab õpitud sõnavara piires lähiümbruse ja inimeste kirjeldusi. Kirjutab lihtsaid teateid igapäevaeluga seotud tegevustest (nt postkaart, kutse); koostab lühisõnumeid. Oskab kasutada sidesõnu *ja, ning* jt. Oskab näidise järgi koostada lühikesi tekste, abivahendina kasutab õpiku- või koolisõnastikku.	Kasutab küll õigesti mõningaid lihtsaid tarindeid, kuid teeb sageli vigu grammatika põhivaras (nt ajab segi ajavormid või eksib aluse ja öeldise ühildumisel); siiski on enamasti selge, mida ta väljendada tahab.
A2.2	Suudab jälgida enda jaoks tuttava valdkonna mõttevahetust ning eristada olulist infot. Saab aru olmesfääris kuuldud üldkeelse suhtluse sisust (nt poes, bussis, hotellis, piletilevis). Vajab sageli kuuldu täpsustamist.	Loeb lihtsaid tavatekste (nt reklaamid, menüüd, ajakavad, ohuhoiatused) tuttavatel teemadel ja saab aru neis sisalduvast infost. Suudab mõnikord aimata sõnade tähendust konteksti toel.	Oskab rääkida oma huvidest ja tegevustest. Tuleb toime olmesfääris suhtlemisega. Oskab väljendada oma suhtumist ja eelistusi. Suudab alustada, jätkata ja lõpetada vestlust tuttaval teemal, kuid võib vajada abi. Kasutab õpitud põhisõnavara ja lausemalle valdavalt õigesti; spontaanses kõnes on vigu. Kõne on arusaadav; kuigi esineb hääldusvigu ja sõnade otsimist.	Oskab kirjutada lühikesi kirjeldavat laadi jutukesi oma kogemustest ja tähtsevast. Koostab lihtsaid isiklikke kirju. Oskab kasutada sidesõnu *aga, sest, et* jt. Rakendab õpitud õigekirjareegleid (nt algustähe ortograafia, kirjavahemärgid).	

	KUULAMINE	LUGEMINE	RÄÄKIMINE	KIRJUTAMINE	GRAMMATIKA KORREKTSUS
B1.1	Saab aru vahetus suhtlussituatsioonis kuuldust, kui vestlus on tuttaval igapäevaeluga seotud teemal. Mõistab tele- ja raadiosaadete ning filmide sisu, kui teema on tuttav ja pakub huvi ning pilt toetab heliteksti. Saab aru loomuliku tempoga kõnest, kui hääldus on selge ja tuttav.	Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi lihtsa sõnastusega faktipõhiseid tekste (nt kirjad, veebiväljaanded, infovoldikud, kasutusjuhendid). Mõistab jutustavat laadi teksti põhideed ning suudab jälgida sündmuste arengut. Suudab leida vajalikku infot teatmeteostest ja internetist. Oskab kasutada kakskeelseid tõlkesõnastikke.	Oskab lihtsate seostatud lausetega rääkida oma kogemustest ja kavatsustest. Suudab lühidalt põhjendada oma seisukohti. On võimeline ühinema vestlusega ja avaldama arvamust, kui kõneaine on tuttav. Kasutab õpitud väljendeid ja lausemalle õigesti; spontaanses kõnes esineb vigu. Hääldus on selge ja kõne ladus, kuid suhtlust võib häirida ebaõige intonatsioon.	Oskab kirjutada õpitud teemadel lühikesi jutustavat laadi tekste, milles väljendab oma tundeid, mõtteid ja arvamusi (nt isiklik kiri, e-kiri, blogi). Koostab erinevaid tarbetekste (nt teadaanne, kuulutus). Suhtleb *online*- vestluses (nt MSN). Oskab kasutada piiratud hulgal teksti sidumise võtteid (sidesõnad, asesõnaline kordus).	Oskab üsna õigesti kasutada tüüpkeelendeid ja moodustusmalle. Kasutab tuttavas olukorras grammatiliselt üsna õiget keelt, ehkki on märgata emakeele mõju. Tuleb ette vigu, kuid need ei takista mõistmist.
B1.2	Saab kuuldust aru, taipab nii peamist sõnumit kui ka üksikasju, kui räägitakse üldlevinud teemadel (nt uudistes, spordireportaažides, intervjuudes, ettekannetes, loengutes) ning kõne on selge ja üldkeelne.	Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi selge arutluskäiguga tekste erinevatel teemadel (nt noortele mõeldud meediatekstid, muigandatud ilukirjandustekstid). Suudab leida vajalikku infot pikemast arutlevat laadi tekstist. Kogub teemakohast infot mitmest tekstist. Kasutab erinevaid lugemisstrateegiaid (nt üldlugemine, valiklugemine). Tekstides esitatud detailid ja nüansid võivad jääda selgusetuks.	Oskab edasi anda raamatu, filmi, etenduse jms sisu ning kirjeldada oma muljeid. Tuleb enamasti toime vähem tüüpilistes suhtlusolukordades. Kasutab põhisõnavara ja sagedamini esinevaid väljendeid õigesti; keerukamate lausestruktuuride kasutamisel tuleb ette vigu. Väljendab ennast üsna vabalt, vajaduse korral küsib abi. Hääldus on selge, intonatsiooni- ja rõhuvead ei häiri suhtlust.	Oskab koostada eri allikatest pärineva info põhjal kokkuvõtte (nt lühiülevaade sündmustest, isikutest). Oskab kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust. Oskab isiklikus kirjas vahendada kogemusi, tundeid ja sündmusi. Oskab kirjutada õpitud teemal oma arvamust väljendava lühikirjandi. Oma mõtete või arvamuste esitamisel võib olla keelelisi ebatäpsusi, mis ei takista kirjutatu mõistmist.	

	KUULAMINE	LUGEMINE	RÄÄKIMINE	KIRJUTAMINE	GRAMMATIKA KORREKTSUS
B2.1	Saab aru nii elavast suulisest kõnest kui ka heli-salvestistest konkreetsetel ja abstraktsetel teemadel, kui kuuldu on üldkeelne ja suhtlejaid on rohkem kui kaks. Saab aru loomuliku tempoga kõnest.	Loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid. Loeb ladusalt, lugemis-sõnavara on ulatuslik, kuid raskusi võib olla idioomide mõistmisega. Oskab kasutada ükskeelset seletavat sõnaraamatut.	Esitab selgeid üksikasjalikke kirjeldusi üldhuvitavatel teemadel. Oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti. Oskab osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta. Kasutab mitmekesist sõna-vara ja väljendeid. Kasutab keerukamaid lausestruktuure, kuid neis võib esineda vigu. Kõne tempo on ka pikemate kõnelõikude puhul üsna ühtlane; sõna- ja vormi-valikuga seotud pause on vähe ning need ei sega suhtlust. Intonatsioon on enamasti loomulik.	Kirjutab seotud tekste konkreetsetel ja üldisemat teemadel (nt seletuskiri, uudis, kommentaar). Põhjendab oma seisukohti ja eesmärke. Oskab kirjutada kirju, mis on seotud õpingute või tööga. Eristab isiklikku ja ametliku kirja stiili. Oskab korduste vältimiseks väljendust varieerida (nt sünonüümid). Võib esineda ebatäpsusi lauseehituses, eriti kui teema on võõras, kuid need ei sega kirjutatu mõistmist.	Valdab grammatikat küllaltki hästi. Ei tee väärtõlgendusi põhjustavaid vigu. Aeg-ajalt ettetulevaid väärastusi, juhuslikke vigu ning lauseehituse lapsusi suudab enamasti ise parandada.
B2.2	Suudab jälgida abstraktset teemakäsitlust (nt vestlus, loeng, ettekanne) ja saab aru keerukа sisuga mõtte-vahetusest (nt väitlus), milles kõnelejad väljendavad erinevaid seisukohti. Mõistmist võivad takistada tugev taustamüra, keelenaljad, idioomid ja keerukad tarindid.	Suudab lugeda pikki ja keerukaid, sh abstraktseid tekste, leiab neist asjakohase teabe (valiklugemine) ning oskab selle põhjal teha üldistusi teksti mõtte ja autori arvamuse kohta. Loeb iseseisvalt, kohandades lugemise viisi ja kiirust sõltuvalt tekstist ja lugemise eesmärgist. Raskusi võib olla idioomide ja kultuurisidusate vihjete mõistmisega.	Väljendab ennast selgelt, suudab esineda pikemate monoloogidega. Suhtleb erinevatel teemadel, oskab vestlust juhtida ja anda tagasisidet. On võimeline jälgima oma keelekasutust, vajaduse korral sõnastab öeldu ümber ja suudab parandada enamuku vigadest. Oskab valida sobiva keeleregistri. Kõnerütmis ja -tempos on tunda emakeele mõju.	Oskab kirjutada esseed: arutluskäik on loogiline, tekst sidus ja teemakohane. Oskab refereerida nii kirjalikust kui ka suulisest allikast saadud infot. Kasutab erinevaid keeleregistreid sõltuvalt adressaadist (nt eristades isiklikku, poolametliku ja ametliku kirja stiili). Lausesiseseid kirjavahemärke kasutab enamasti reeglipäraselt.	

	KUULAMINE	LUGEMINE	RÄÄKIMINE	KIRJUTAMINE	GRAMMATIKA KORREKTSUS
C1	Mõistab pingutuseta ka abstraktsetel ja tundmatutel teemadel kuuldut (nt film, pikem vestlus, vaidlus). Suudab kriitiliselt hinnata kuuldu sisu ning tõstatatud probleeme. Mõistmist võivad raskendada haruldased idioomid, võõras aktsent, släng või murdekeel.	Loeb pikki keerukaid erineva registri ja esituslaadiga tekste. Loeb kriitiliselt, oskab ära tunda autori hoiakud, suhtumise ja varjatult väljendatud mõtted. Stilistikaanssidest, idiomaatikast ning teksti keerukatest üksikasjadest arusaamine võib nõuda kõrvalist abi (nt sõnastik, emakeelekõneleja nõuanne).	Väljendab ennast ladusalt ja spontaanselt. Suudab raskusteta ja täpselt avaldada oma mõtteid ning arvamusi erinevatel teemadel. Keelekasutus on paindlik ja loominguline. Suudab saavutada suhtluseesmärke. Sõnavara on rikkalik, võib esineda üksikuid vigu sõnade semantilistes seostes, rektsioonistruktuurides ja sõnajärjes.	Oskab kirjutada põhjalikku ülevaadet mitmest kirjalikust allikast saadud teabe põhjal (nt retsensioon, arvustus). Suudab toimetada kirjalikke tekste. Oskab kirjutada loogiliselt üles ehitatud kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste, mis tekitavad huvi ning mida on hea lugeda. Võib esineda juhuslikke õigekirja- ja interpunktsioonivigu.	Kasutab grammatiliselt õiget keelt, vigu tuleb ette harva ning neid on raske märgata.

B-Võõrkeel (vene keel)

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli B-võõrkeele õpetusega taotletakse, et õpilane:

1)saavutab keeleoskuse taseme, mis võimaldab tal igapäevastes suhtlusolukordades toime tulla;

2) huvitub võõrkeelte õppimisest ning nende kaudu silmaringi laiendamisest;

3)omandab oskuse märgata ja väärtustada erinevate kultuuride eripära;

4) tunneb erinevaid võõrkeelte õppimise strateegiaid ning oskab neid iseseisvalt kasutada;

5) huvitub õpitavat keelt kõnelevatest maadest ja nende kultuurist;

6)oskab kasutada eakohaseid võõrkeelseid teatmeallikaid (nt teatmeteosed, sõnaraamatud, internet), et leida vajalikku infot ka teistes valdkondades ja õppeainetes.

Õppeaine kirjeldus

Varstu Koolis õpetatakse B-võõrkeelena vene keelt. B-võõrkeele kui teise omandatava võõrkeele õpe annab õpilastele võimaluse avardada suhtlusringi ja silmaringi ning toetab õpilast tema edasistel õpingutel ja kutse valikul.

Oluline on erinevate keelte üksteist toetav õpetamine. A-võõrkeelt õppides saadud kogemused ja oskused toetavad teise keele õppimist. Samuti arvestatakse teadmisi, mida õpilane saab õpitava keele maa ja kultuuri kohta teiste õppeainete kaudu.

Võõrkeele kui õppeaine ja suhtlusvahendi omandamine nõuab õppijalt aktiivset osalust õppeprotsessis.

Keeletunnis suheldakse peamiselt õpitavas võõrkeeles. Emakeelt võib kasutada vajaduse korral selgituste andmiseks.

Võõrkeeleõppes on kesksel kohal tegevused, mis nõuavad keele eesmärgistatud kasutamist ja lõimivad erinevaid keeleoskuse aspekte.

Õpetuses lähtutakse kommunikatiivse õpetuse põhimõtetest, kommunikatiivne keeleoskus hõlmab kolme komponenti: keelelist, sotsiolingvistilist ja pragmaatilist.

Keeleteadmised ei ole eesmärk omaette, vaid vahend parema keeleoskuse omandamiseks. Keele struktuuri õpitakse kontekstis, järk-järgult jõutakse grammatikareeglite teadliku omandamise juurde.

Sotsiolingvistilise pädevuse kaudu areneb õppija keelekasutuse olukohasus (viisakusreeglid, keeleregister jm).

Pragmaatilise pädevuse kaudu areneb õppija võime mõista ja luua tekste.

Suhtluspädevust arendatakse keeleliste toimingute (kuulamise, lugemise, rääkimise, kirjutamise) kaudu.

Keeleõppe tuumiku moodustavad teemavaldkonnad, mille kaudu ja piires kujuneb suhtluspädevus. Kõigis kooliastmetes ja klassides käsitletakse teemasid kõigist teemavaldkondadest, kuid rõhuasetused ja maht on erinevad. Teemade käsitlemisel lähtutakse õpilaste kogemustest, huvidest ja vajadustest.

Õppetegevusi kavandades lähtutakse didaktilistest põhiprintsiipidest ehk lähemalt kaugemale, tuntult tundmatule, lihtsalt keerulisele, konkreetselt abstraktsele ning keelekasutuse vajadustest: alustades sagedamini kasutatavatest sõnadest ja vormidest.

Suurt tähelepanu pööratakse interaktiivsele õppimisele ja õpitava keele kasutamisele. Kõigis kooliastmeis on oluline osa paaris- ja rühmatööl. Õpilasi suunatakse tegema eakohast iseseisvat tööd (lugema, infot hankima, projektides osalema jne).

Suhtluspädevuse ja kultuuriteadlikkuse arendamiseks ergutatakse õpilasi kasutama õpitavat keelt ka väljaspool keeletundi. Eduelamuse saavutamiseks luuakse tundides positiivne õhkkond ja väärtustatakse õppija iga edusammu.

Igal õppeperioodil saab õpilane tagasisidet hinde vormis. Õpilast tunnustatakse tehtud jõupingutuste eest.. Vigu käsitletakse õppeprotsessis normaalse õppimise osana, nende analüüsimine soodustab õpitava mõistmist ning võimaldab õpilasel oma keelekasutusest korrigeerida.

Õpetaja hinnangute kõrval kasutatakse õppes ka enesehindamist ja kaaslaste antud hinnanguid.

Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Pädevustes sisalduvad teadmised, oskused, väärtushinnangud ja käitumine ning õpetajal on kandev roll õpilaste nendeni suunamisel. Õpetaja väärtushinnangud ja enesekehtestamisoskus loovad sobiliku õpikeskkonna ning mõjutavad õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.

Võõrkeelte valdkonda kuuluvate õppeainete õppe-eesmärkides ja õpitulemustes sisalduvad keelepädevus, kultuuridevaheline pädevus (väärtushinnangud, käitumine) ja õpioskused. Võõrkeeli õpetades kujundatakse kõiki üldpädevusi (väärtuspädevust, sotsiaalset pädevust, enesemääratluspädevust, õpipädevust, suhtluspädevust, matemaatikapädevust, ettevõtlikkuspädevust) seatud eesmärkide, käsitletavate teemade ning erinevate õpimeetodite ja –tegevuste kaudu.

Kultuuri- ja väärtuspädevust toetatakse õpitavaid keeli kõnelevate maade kultuuride tundmaõppimise kaudu. Õpitakse mõistma ja aktsepteerima erinevaid väärtussüsteeme, mis lähtuvad kultuurilisest eripärast.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus annab võimaluse ennast ka võõrkeeltes edukalt teostada. Erinevates igapäevastes suhtlussituatsioonides toimetulekuks on vaja valida sobivad keelendid. Lisaks on vaja teada õpitavat võõrkeelt kõnelevate maade kultuuritausta ja sellest tulenevaid käitumisreegleid ning ühiskonnas kehtivaid tavasid. Seetõttu on sotsiaalne pädevus tihedalt seotud väärtuspädevusega. Sotsiaalse pädevuse kujunemisele aitab kaasa erinevate õpitöövormide kasutamine (nt rühmatöö) ning aktiivne osavõtt õpitava keelega seotud kultuuriprogrammidest.

Enesemääratluspädevus areneb võõrkeeleõppes kasutatavate teemade kaudu. Iseendaga ja inimsuhetega seonduvat käsitletakse võõrkeeletunnis arutluste, rollimängude ning muude õpitegevuste kaudu, mis aitavad õpilastel jõuda iseenda sügavama mõistmiseni. Oma tugevate ja nõrkade külgede hindamine on tihedalt seotud õpipädevuse arenguga.

Õpipädevust kujundatakse erinevaid õpistrateegiaid rakendades (nt teabe otsimine võõrkeelsetest allikatest, sõnaraamatu kasutamine). Olulisel kohal on enesereflekSioon ning õpitud teadmiste ja oskuste analüüsimine (nt Euroopa keelemapi põhimõtetest lähtuvalt).

Suhtluspädevus on võõrkeeleõppe keskne pädevus. Võõrkeeleõpetuse eesmärgid lähtuvad otseselt suhtluspädevusest - hea eneseväljendus, tekstiloome ja teksti mõistmise oskus on eelduseks edukale suhtlusele võõrkeeltes.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalase pädevusega on võõrkeeleõppel kõige väiksem kokkupuude, kuid see on olemas, sest suhtluspädevuse raames tuleb osata võõrkeeles arvutada (nt sisseoste tehes), samuti saab teemade raames käsitleda matemaatikapädevuse vajalikkust erinevates elu- ja tegevusvaldkondades.

Ettevõtlikkuspädevus kaasneb eelkõige enesekindluse ja julgusega, mida annab inimesele võõrkeeleoskus. Toimetulek võõrkeelses keskkonnas avardab õppija võimalusi viia ellu oma

ideid ja eesmärke ning loob eeldused koostööks teiste sama võõrkeelt valdavate ea- ja mõttekaaslastega.

Digipädevust kasutatakse internetis info otsimiseks ning saadud teabe rakendamiseks, arutledes erinevate kultuuri- ja igapäevaeluteemade üle.

Rakendatakse veebisõnastikke, tõlkeprogramme ja muid asjakohased digitaalseid rakendusi, luuakse sisu ning säilitatakse loodut digitaalsel kujul. Digikeskkonnas võõrkeeles suheldes jälgitakse info ohutut kasutamist ja jagamist. Eraelu kajastavaid, sh isikuandmeid sisaldavaid, tekste koostades ning jagades pööratakse tähelepanu interneti turvalisusele.

Võõrkeelte lõiming teiste õppeainetega ning õppimist toetava õpikeskkonna loomine toetavad suhtluspädevuse omandamise kõrval ka maailmapildi avardumist, adekvaatse enesehinnangu ning väärtuskäitumise kujunemist.

Võõrkeeleõppes kasutatavad materjalid täiendavad teadmisi, mida õpilane omandab

teistes õppeainetes, andes õpilasele keelelised vahendid erinevate valdkondadega seonduvate teemade käsitlemiseks.

II kooliaste

6. klass

Õpitulemused

6. klassi lõpetaja:

- rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja –strateegiaid,
- töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris ja rühmas,
- oskab kasutada õpiku sõnastikku
- seab endale õpieesmärke ning hindab koos kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi.
- teadvustab õpitava maa ja oma kultuuri sarnasusi ja erinevusi ning oskab vajadusel nendega arvestada

Kuulamisel:

- saab õpitud temaatika piires aru igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest
- mõistab selgelt ja aeglaselt antud juhiseid ning pöördumisi

Lugemisel:

- tunneb õpitava keele tähemärke

- loeb lühikesi ja lihtsaid tekste
- saab aru lihtsatest lühikestest tööjuhistest

Rääkimisel:

- oskab vastata lihtsatele küsimustele ja lühidalt tutvustada iseennast
- saab hakkama õpitud sõnavara ja lausemallide piires lihtsate dialoogidega

Kirjutamisel:

- tunneb õpitava keele kirjatähti, valdab kirjatehnikat, oskab teha ärakirja
- koostab lühikesi laused õpitud mallide alusel

Keeleoskuse hea tase 6. klassi lõpus

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Saksa keel Vene keel	A1.2 / A1.2 A1.1- A1.2	A1.1 / A1.2 A1.1- A1.2	A1.2 / A1.2 A1.1- A1.2	A1.1 / A1.2 A1.1- A1.2

Osaoskuste õpitulemused esitatakse lisas 1.

Õppesisu

Mina ja teised Enese ja kaaslaste tutvustus ning välimuse kirjeldus, enesetunne, ühised tegevused sõpradega, viisakusväljendid, käitumisreeglid

Kodu ja lähiümbrus Pereliikmete ja lähisugulaste tutvustus ning iseloomustus, kodu asukoha lühikirjeldus

Kodukoht Eesti Eesti riigi nimi, asukoht, pealinn, rahvus, keel. Linna ja maad iseloomustav põhisõnavara, aastaaegade nimetused ja põhilised aastaaegade ilma kirjeldavad väljendid

Igapäevaelu. Õppimine ja töö. Päevakavajärgsed tegevused kodus, koolis (päevaplaan, kellaajad, õppeained, -vahendid jne). Peamiste söögikordade nimed ja mõned olulisemad söögid-joogid

Vaba aeg. Lihtsamad tegevused ja eelistused. Kodused toimingud.

Õppetegevus

B-võõrkeele õpetamisel tuleb meeles pidada, et õpilasel on juba vähemalt ühe võõrkeele õppimise kogemus, mis võimaldab omandatu üle kanda uue võõrkeele õppimisele.

Rõhk on kuulamisel ning rääkimisel. Õpilased õpivad eristama võõrkeele häälikuid, sõnarõhku ja lauseintonatsiooni ning omandavad õige häädusaluse. Selleks kasutatakse muuhulgas

(rütmi) salme ja laule. Kuulamisel kasutatakse põhiliselt adapteeritud ja õpiotstarbelisi tekste, nt lühidialoogid ja -monoloogid. Õpetaja julgustab õpilasi analoogia põhjal kasutama õpitud väljendeid ja lühilauseid. Loetakse ja kirjutatakse peamiselt seda, mis on suuliselt omandatud. Õpitu kinnistamine tagatakse süstemaatilise kordamise ja eelnenud materjaliga seostamise teel.

Metoodiliste võtete valikul lähtutakse eakohasusest.

Kuulamisoskuse arendamine

- Mängudes osalemine
- Kuuldud teksti põhjal sobivate piltide valimine
- töökäskude mõistmine ja täitmine

Lugemisoskuse arendamine

- häälega lugemine
- koos lugemine
- lihtsates õppemängudes osalemine
- õpiku- ja koolisõnastiku kasutamine
- lihtsate töökäskude lugemine

Rääkimisoskuse arendamine

- häälikute, sõnade ja lausete kordamine
- lühidialoogide esitamine
- eakohaste lastelaulude laulmine
- pildilt sõnade nimetamine

Kirjutamisoskuse arendamine

- ärakirja tegemine
- mudeli järgi lühilausete kirjutamine
- eakohased valikülesanded

Läbivate teemade käsitlemine ja lõiming

Läbivate teemade õpetamise eesmärk on kujundada teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumisnorme valdkondades, millel on kokkupuutepunkte paljude õppeainetega. Kuuendas klassis toimub antud teemade käsitlemine valdavalt emakeeles.

Keskkond ja säästev areng

- inimese ja keskkonna vahelised seosed

- inimtegevuse mõju loodusele

Tööalane karjäär ja selle kujundamine

- erinevad elukutsed ja nende vajalikkus
- isa ja ema (hooldajate, pereliikmete) ametid;
- teadmiste ja hariduse seos elukutsetega;
- suhtlemis- ja koostööoskuste vajalikkus;

Praktilised tööd ja digipädevuse kujundamine

- arvuti eri osade käsitlemine, sh õppeprogrammid
- digivahndite kasutamine eetiliselt, vastutustundlikult ja korrektselt, väärkasutuse tagajärgede ennetamine

Turvalisus

- tervist tugevdavad ja kahjustavad tegurid
- tervislik toitumine
- käitumine kooli ruumides, liikluses jalakäija ja ratturina, ohtude vältimine matkal ja veekogu ääres
- käitumine digivahendeid kasutades

Lõiminguga taotletakse ajalist ja sisulist kooskõla eri ainete vahel, tervikliku maailmapildi kujunemist, aine sisu seotakse varemõpituga ja läbivate teemadega.

Inimeseõpetus – suhtlemine teistega, huvi tundmine kaaslase vastu. Viisakus, isikuomaduste märkamine. Soovid, kohustused. Tervislik vaba aja veetmine, turvalisus

Eesti keel - sõnaliigid (nimisõna, tegusõna, asesõna, omadussõna), lause, erinevad tekstiliigid.

Matemaatika – põhiarvud, järgarvud

Muusika – keele õppimine laulutekstide kaudu. Muusika kui hobi, laulud

Tehnoloogia – digivahendite kasutamine

A-võõrkeel – sarnastuste ja erinevuste leidmine õpitava A-keele ja B-keele vahel; traditsioonide võrdlus.

Kehaline kasvatus – sportlike vabaajategevuste esile tõstmine. Aktiivse vabaaja veetmise väärtustamine

Geograafia – riigid Euroopas, pealinnad, Eesti, riikide suurus, rahvastiku arv.

Hindamine

II kooliastmes hinnatakse õppe alguses põhiliselt õpilase kuulatud tekstist arusaamist ja suulist väljendusoskust, jõudes õppe edenedes kõigi osaoskuste hindamiseni. Hinnatakse peamiselt positiivset õpitulemust, rõhk on sisulisel tagasisidel. Hindamisel kasutatakse sõnalisi hinnangud, mis toovad esile õpilase tugevad küljed ja edusammud, ning pannakse hindeid.

Õpilane õpib koostöös kaaslaste ja õpetajaga seadma endale õpieesmärke ning andma hinnangut oma teadmistele ja oskustele. Õppe algul võib enesehinnanguid anda emakeeles, kuid õpetaja julgustab õpilast ka võõrkeelt kasutama.

III kooliaste

Õpitulemused

9. klassi lõpetaja:

- tuleb toime teda puudutavates igapäevastes suhtlusolukordades õpitavat keelt emakeelena rääkiva kõnelejaga;
- saab õpitud temaatika piires aru lausetest ja sageli kasutatavatest väljenditest;
- mõistab õpitud temaatika piirides olulist;
- hangib infot erinevatest võõrkeelsetest infoallikatest;
- on omandanud esmased teadmised õpitava keele maa kultuuriloost;
- teadvustab eakohaselt õpitava maa ja oma maa kultuuri erinevusi ning oskab neid arvestada;
- töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas;
- hindab õpetaja abiga oma tugevaid ja nõrku külgi seatud eesmärkide järgi ning vajaduse korral kohandab oma õpistrateegiaid.

Keeleoskuse hea tase 9. klassi lõpus

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Vene keel	A2.2	A2.2	A2.2	A2.2

Õppesisu

II kooliastmes alustatud alateemad jätkuvad osaoskuste arengu põhjal. Neile lisanduvad järgmised alateemad:

Mina ja teised. Huvid ja võimed, iseloom; tervis; suhted sõpradega ja lähikondsetega.

Kodu ja lähiümbrus. Kodu ja koduümbrus, kodukoha tuntumad vaatamisväärsused; igapäevased kodused tööd ja tegemised, perekondlikud sündmused ja tähtpäevad.

Kodukoht Eesti. Eesti asukoht ja sümboolika, riigikord, tähtpäevad ja kultuuritavad, vaatamisväärsused; elu linnas ja maal; ilmastikunähtused, loodus ja käitumine looduses, looduskaitse.

Riigid ja nende kultuur. Õpitavat keelt kõnelevate riikide sümboolika, tähtpäevad ja kombed; mõned tuntumad sündmused ja saavutused ning nendega seotud nimed ajaloo- ja kultuurivaldkonnast; õpitava keele kultuuriruumi kuuluvad riigid; Eesti naaberriikide ja tuntumate maailmariikide nimed, rahvad ja keeled.

Igapäevaelu. Õppimine ja töö. Koolitee; koolielu; tee küsimine ja juhatamine; hügieeni- ja toitumisharjumused ning tervislik eluviis, suhtlemine teeninduses ja arsti juures; ametid ja kutsevalik.

Vaba aeg. Huvid, erinevad vaba aja veetmise viisid; meediavahendid; reklaam; kultuuriline mitmekesisus.

Õppetegevus

III kooliastmes õpetaja julgustab õpilast kasutama õpitavat keelt aktiivselt nii tunnis kui ka keelekeskkonnas.

Õpetaja suunab õpilast lugema lühemaid kohandatud, kooliastme lõpus ka autentseid eakohaseid ilukirjandus-, teabe-, tarbe- ja meediatekste. Kuulamisoskuse arendamisel asenduvad õppetekstid järk-järgult autentsete audiovisuaalsete materjalidega.

Vigade/eksimuste parandamiseks kasutab õpetaja erinevaid võtteid.

Oluline on julgustada õpilast oma mõtteid väljendama ja mitte teda pidevalt katkestada.

Õpetaja suunab õpilasi keeleõppele analüüsivalt lähenema, õpetades kõrvutama keelte sarnasusi ja erinevusi ning märkama enda ja teiste keelekasutusvigu.

Õpetaja tutvustab ja selgitab erinevaid kultuurinähtusi ning innustab õpilast neid mõistma, teadvustama ja nendega arvestama. Õpilane õpib väärtustama mõtteviiside mitmekesisust, avaldama oma arvamust nähtu kohta ning arvestama erinevate seisukohtadega.

Osaoskuste arendamiseks kasutatakse näiteks:

1. eri liiki autentsete eakohaste tekstide kuulamine ja lugemine
2. adapteeritud eakohaste tekstide iseseisev lugemine;

3. mudelkirjutamine (nt sõnumid, postkaardid, lühikesed kirjad);
4. loovtööd (nt luuletused, isiklikud kirjad, kuulutused, lühiülevaated, kokkuvõtted lühikirjand);
5. projekttööd (nt seinalehe koostamine);
6. rolli- ja suhtlusmängud (nt „Alias", „Scrabble");
7. lühiettekanded (nt pildikirjeldus, hobide tutvustamine, projekttööde kokkuvõtted);
8. info otsimine erinevatest võõrkeelsetest allikatest (nt teatmeteosed, Internet);
9. sõnaraamatu kasutamine;
10. keelekeskkonna õppeülesanded (nt liikumine juhiste järgi, õpitava võõrkeele kodumaal toodetud kaubad poes, autod linnas, firmanimetused).

Läbivad teemad ja lõiming

Emakeel: sõnaliigid (nimisõna, tegusõna, asesõna, omadussõna, määrsõna, eessõna, sidesõna), lause, erinevad tekstiliigid, lauseliikmed, omadussõna, nimisõna käänamine, tegusõna pööramine, tegusõna ajad, kõneviisid (kindel, käskiv, tingiv)

Matemaatika – põhiarvud, järgarvud, matemaatilised tehted, mõõtühikud, protsent

Informaatika - ligipääs võõrkeelsetele lisateabeallikatele, esitluste loomine

Geograafia – riigid Euroopas, pealinnad, Eesti, riikide suurus, rahvastiku arv, Euroopas räägitavad keeled

Muusika – saksa ja vene tuntumad heliloojad

Loodusõpetus – loomade ja lindude elutingimused, toitumisharjumused, looduskaitse;

Kehaline kasvatus – sport kui vabaajategevus, spordialad, kuulsad sportlased, jalgrattasport

Teised võõrkeeled: õpitavate mõistete võrdlus, seoste loomine, õpistrateegoad keeleõppes, keelestruktuuride võrdlus

Ajalugu – lühiülevaade Venemaa ja Saksamaa tuntud valitsejatest ja lähiajaloost

Kunstiõpetus – kunstiteosed, arhitektuur

Läbivate teemade õpetamise eesmärk on kujundada teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumisnorme valdkondades, millel on kokkupuutepunkte paljude õppeainetega.

Keskkond ja säästev areng

- inimese ja keskkonna vahelised seosed;
- inimtegevuse mõju loodusele, keskkonnasäästlikku mõtteviisi.

Tööalane karjäär ja selle kujundamine

- erinevad elukutsed ja nende vajalikkus ühiskonnas: turismi alal töötaja, arst;
- teadmiste ja hariduse seos elukutsetega;
- suhtlemis- ja koostööoskuste vajalikkus.

Praktilised tööd ja digivahebdite rakendamine

- arvuti sisendseadmed (hiir, klaviatuur), väljundseadmed (printer, monitor) ja püsimäluseadmed (diskett, CD-ROM, kõvaketas);
- eetiline, korrektne ja teadlik käitumine infotehnoloogia kasutamisel;
- riist- ja tarkvara käsitlemine vastutustundlikult ja säästvalt;
- teadmised erinevate meediatekstide funktsioonidest ja ehitusest;
- elektroonilise meedia kasutama õppimine.

Turvalisus

- tervist tugevdavad ja kahjustavad tegurid;
- tervislik toitumine;
- käitumine kooli ruumides, liikluses jalakäija ja ratturina, ohtude vältimine matkal ja veekogu ääres;
- käitumine digivahendeid kasutades.

Hindamine

III kooliastmes hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult. Igal trimestril saab õpilane tagasisidet kas sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi osaoskuste kohta. Soovitatav on kasutada ülesandeid, mis hõlmavad erinevaid osaoskusi (nt projektitööd, iseseisev lugemine). Töid, mis sisaldavad kõigi osaoskuste kontrolli tehakse üks kord trimestris,
Õpilane seab koostöös õpetajaga endale õpieesmärke ning annab oma teadmistele ja oskustele hinnangu. Õpilane annab õpetaja juhendamisel hinnangu õppele ning oma tööle õpitavas võõrkeeles, isegi kui eneseväljendusoskus on piiratud.

7. klass

Õpitulemused

Kuulamisel:

- mõistab lihtsaid vestlusi ja lühikesi jutustusi tuttaval teemal

- oskab sõnade/keelendite tähendust tuletada kontekstist/situatsioonist;
- oskab eristada kuulatavast tekstist vajalikku informatsiooni;
- saab kuulamisel aru õpitud sõnavara ulatuses tekstidest, lihtsamatest lauludest, kui inimesed räägivad aeglaselt ja selgelt;

Rääkimisel:

- oskab kõiki võõrhäälikuid korrektselt hääldada;
- oskab suhelda õpitud temaatika piires, kui vestluspartner räägib aeglaselt, vajadusel öeldut kordab või ümber sõnastab;
- oskab küsida ja vastata lihtsatele küsimustele õpitud temaatika piires;
- oskab lihtsate lausetega jutustada endast, oma perekonnast, kooli ja vaba aja veetmise teemal, oma sünnipäevapeost, elust maal

Lugemisel:

- tunneb tähestikku;
- oskab lihtsa sõnavaraga tundmatuid tekste lugeda õige intonatsiooni, rõhu ja rütmiga;
- saab aru üldkasutatava sõnavaraga lühikesest tavatekstist

Kirjutamisel:

- oskab kirjutada õpitavaid sõnu ja/keelendeid ja vajadusel kontrollida (õpiku, sõnastiku abil);
- kirjutab lihtsaid teateid igapäeveluga seotud tegevustest
- koostab õpitud sõnavara piires lähiümbruse ja inimeste kirjeldusi
- oskab kirjutamisel vajalikku sõna leida (sõnadevihikust, sõnastikest)

Õppesisu

II kooliastmes alustatud alateemad jätkuvad osaoskuste arengu põhjal.

7. klassis lisanduvad järgmised alateemad:

Mina ja teised – Minu välimus, iseloom. Menüü. Huvid-harrastused, suhted sõpradega ja lähikondsetega.

Kodu ja lähiümbrus – Minu pere, kodu, linn, tähtpäevad, päevarežiim, puhkus, lemmikloom, eelarve.

Kodukoht Eesti – Minu linn, kodumaa.

Riigid ja nende kultuur – vene ja saksa keelt kõnelevate riikide sümboolika, tähtpäevad ja kombed. Venemaa. Saksamaa, Austria, Šveits

Igapäevaelu. Õppimine ja töö – Minu kodukoht, kool, koolitee, töökohustused, riietus. Käitumine poes, teeninduses

Vaba aeg – harrastused, sport, lemmikloom

Õppetegevused

Õpetaja suunab õpilast võõrkeeles väljendama. Järkjärgult suurendatakse kirjalike tööde mahtu. Jätkub põhisõnavara laiendamine. Õpilast suunatakse lisaks paberkandjal sõnaraamatute kasutamisele ka elektrooniliste sõnaraamatute juurde.

Kuulamisel

- kuuldu põhjal pildi joonistamine või täiendamine;
- piltide järjestamine kuuldu põhjal;
- töökäskude mõistmine ja täitmine.

Lugemisel

- häälega lugemine;
- rolli- ja suhtlusmängud;
- loetu põhjal lihtsamate ülesannete täitmine (lünktekst, loetelu täiendamine jms) ;
- lihtsa faktilise info leidmine tekstist.

Rääkimine

- tuttaval teemal kõnelemine;
- küsimuste esitamine ja neile vastamine;
- pildi alusel kõnelemine;
- dialoogide, laulude ja luuletuste esitamine.

Kirjutamine

- mudeli järgi kirjutamine;
- loovtööde kirjutamine (sõnumid, postkaardid).

Hindamine

7. klassis hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult, andes õpilasele adekvaatset tagasisidet. Ülesande eesmärgi järgi hinnatakse kirjutistes kas ühte kindlat või mitut keeleoskuse aspekti (nt sisu, ülesehitust, sõnavara, kõne ladusust, grammatika õigsust).

Mahukaid komplekssseid töid tehakse kord trimestris. Iga õppeperioodi lõpus saab õpilane kokkuvõtva numbrilise hinde, hinnatakse viiepallisüsteemis. Trimestrihinnete alusel kujuneb kokkuvõttev aastahinne. Täpsemad hindamiskriteeriumid aineõpetaja töökavas.

Õpilane seab koostöös õpetajaga endale õpieesmärke ning annab oma teadmistele ning oskustele hinnangu.

8. klass

Õpitulemused

Kuulamisel:

- mõistab vestlusi ja lühikesi jutustusi tuttaval teemal;
- oskab sõnade/keelendite tähendust tuletada kontekstist/situatsioonist ja tajub kõneleja hääletooni ja intonatsiooni;
- oskab eristada kuulatavast tekstist vajalikku informatsiooni;
- saab kuulamisel aru õpitud sõnavara ulatuses tekstidest, lihtsamatest lauludest.

Rääkimisel

- oskab suhelda õpitud temaatika piires, kui vestluspartner räägib selgelt;
- oskab lihtsate sõnade ja fraasidega kirjeldada pilte endast, oma perekonnast, koolielu teemadel, ühistegevustest sõpradega;
- oskab küsida ja vastata lihtsatele küsimustele õpitud temaatika piires.

Lugemisel

- oskab tuttava sõnavaraga võõraid tekste lugeda õige intonatsiooni, rõhu ja rütmiga;
- saab aru üldkasutatava sõnavaraga lühikesest tavatekstist;
- oskab teksti mõistmiseks kasutada piltide, konteksti või sõnaraamatu abi
- mõistab lugemisel tekstis sisalduvat infot (detailne lugemine)

Kirjutamisel

- oskab täita formulari, kus küsitakse isikuandmeid: nimi, aadress, telefoninumber;
- oskab kirjutada lihtsat isiklikku kirja ja/või e-maili;
- oskab kirjutada lühikirjandit õpitud teemadel.

Õppesisu

II kooliastmes alustatud alateemad jätkuvad osaoskuste arengu põhjal.

8. klassis lisanduvad järgmised alateemad:

Mina ja teised – Tervis

Kodu ja lähiümbrus – Kodukoha tuntumad vaatamisväärsused; Kooli ja kodu ümbrus

Kodukoht Eesti – Kodumaa, võõras linnas, elu linnas-maal

Riigid ja nende kultuur – Tuntumad sündmused ning saavutused ning nendega seotud nimed ajaloo- ja kultuurivaldkonnast; õpitava keele kultuuriruumi kuuluvad riigid

Igapäevaelu. Õppimine ja töö – tee küsimine ja juhatamine. Suhtlemine arsti juures

Vaba aeg – Internet, teater, kino, reklaam. Kultuuriline mitmekesisus

Õppetegevus

Õpilast suunatakse järjepidevalt võõrkeeles suhtlema ja väljendama oma arvamust. Tegeletakse loovuse ja õigekirjaoskuse süstemaatilise arendamisega.

Jätkub põhisõnavara laiendamine. Õpetaja suunab õpilasi kasutama digivahendeid nt lühireferaatide koostamiseks.

Kuulamisel

- fraaside, lausete, sõnumite kuulamine õpitud/tuttaval teemal;
- kuuldud teksti põhjal sobivate vastuste leidmine;
- töökäskude järgimine;
- mängudes osalemine.

Lugemisel

- lühitekstide lugemine;
- küsimustele sobivate vastuste leidmine;
- sõnastike kasutamine;
- tööjuhiste lugemine sh mängudes.

Rääkimisel

- tuttaval teemal jutustamine tugimaterjale kasutades;
- teemakohaste küsimuste esitamine ja nendele vastamine;
- intervjueerimine.

Kirjutamisel

- näidise järgi kirjutamine (lühike kiri) ;
- lühikirjandi kirjutamine;
- lühireferaadi koostamine.

Hindamine

8.klassis kooliastmes hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult, andes õpilasele adekvaatset tagasisidet. Ülesande eesmärgi järgi hinnatakse kirjatöödes kas ühte kindlat või mitut keeleoskuse aspekti (nt sisu, ülesehitus, sõnavara, kõne ladusust, grammatika õigsust). Õpilane seob koostöös õpetajaga endale õpieesmärke ning annab oma teadmistele ning oskustele hinnangu. Koos kaasõpilastega leiab õpilane, mis on hästi omandatud ja / või mille omandamiseks peab veel tööd tegema. Õpetaja valib töövormid (nt teema lõpus vestlused, eneseanalüüsilehed), mis võimaldavad õpilastel oma tööd analüüsida. Mahukaid komplekssseid töid tehakse kord trimestris. Iga õppeperioodi lõpus saab õpilane kokkuvõtva numbrilise hinde. Trimestrihinnete alusel kujuneb kokkuvõttev aastahinne. Täpsemad hindamiskriteeriumid aineõpetaja töökavas.

9. klass

Õpitulemused

Kuulamisel:

- suudab jälgida enda jaoks tuttava valdkonna mõttevahetust;
- eristab olulist infot;
- saab aru üldkeelse suhtluse sisust.

Rääkimisel

- oskab rääkida oma huvidest ja tegevustest;
- tuleb toime suhtlemisega igapäevaelus;
- oskab väljendada oma suhtumist ja eelistusi;
- suudab alustada, jätkata ja lõpetada vestlust tuttaval teemal, vajadusel abiga;
- kasutab valdavalt õigesti õpitud põhisõnavara ja lauseehitust.

Lugemisel

- loeb eakohaseid tavatekste tuttavatel teemadel;
- saab aru loetud tekstis sisalduvast infost;
- suudab aimata sõnade tähendust konteksti toel.

Kirjutamisel

- oskab kirjutada lühikesi kirjeldavat laadi jutukesi oma kogemustest ja ümbritsevast e. lühikirjandit;
- koostab lihtsaid isiklikke kirju;
- Rakendab õpitud õigekirjareegleid.

Õppesisu

II kooliastmes alustatud alateemad jätkuvad osaoskuste arengu põhjal.

9. klassis lisanduvad järgmised alateemad:

Mina ja teised – Enda tundmine, sõbrad, võimed

Kodu ja lähiümbrus – Igapäevased kodused tööd ja toimingud. Perekondlikud sündmused ja tähtpäevad. Argipäev.

Kodukoht Eesti – Eesti – asukoht, sümboolika. Ilmastikunähtused, looduskaitse, loodus ja looduses käitumine, ilmastikunähtused

Riigid ja nende kultuur – Naaberriikide nimed, pealinnad, rahvad ja keeled. Tuntud venelased Eestis.

Igapäevaelu. Õppimine ja töö – Igapäevased toimetused, õppimine ja töö, kutsevalik

Vaba aeg – Hobid ja kultuur.

Õppetegevus

Õpetaja suunab õpilast suhtlema võõrkeeles nii kõnes kui kirjas ning väljendama oma arvamust ja mõtteid.

Jätkub põhisõnavara laiendamine. Suuremat tähelepanu pööratakse korrektsele keelekasutusele nii kõnes kui kirjas.

Kasutatakse tihedamini e-õppe materjale.

Kuulamisel

- kuuldu põhjal tekstilõikude, lausete või piltide järjestamine;
- küsimustele õigete vastuste leidmine;
- olulise info märkimine kuuldu põhjal.

Lugemisel

- loeb eakohaseid tekste iseseisvalt, vastab küsimustele;
- kasutab internetti ja õppesõnastikke;

- tekstilõikude, lausete ja sõnade järjestamine;
- valikvastustega testi täitmine loetu põhjal.

Kirjutamisel

- kirjutab etteantud teemal lühikirjandi;
- koostab digivahendeid kasutades referaadi;
- kirjutab isiklikke kirju sh e-kirju.

Hindamine

9. klassis kooliastmes hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult, andes õpilasele adekvaatset tagasisidet. Ülesande eesmärgi järgi hinnatakse kirjatöödes kas ühte kindlat või mitut keeleoskuse aspekti (nt sisu, ülesehitus, sõnavara, kõne ladusust, grammatika õigsust). Õpilane seob koostöös õpetajaga endale õpieesmärke ning annab oma teadmistele ning oskustele hinnangu. Koos kaasõpilastega leiab õpilane, mis on hästi omandatud ja / või mille omandamiseks peab veel tööd tegema. Õpetaja valib töövormid (nt teema lõpus vestlused, eneseanalüüsilehed), mis võimaldavad õpilastel oma tööd analüüsida. Mahukaid komplekssseid töid tehakse kord trimestris. Iga õppeperioodi lõpus saab õpilane kokkuvõtva numbrilise hinde. Trimestrihinnete alusel kujuneb kokkuvõttev aastahinne. Täpsemad hindamiskriteeriumid aineõpetaja töökavas.

Lisa 1

Osaoskuste õpitulemused

	KUULAMINE	LUGEMINE	RÄÄKIMINE	KIRJUTAMINE	GRAMMATIKA KORREKTSUS
A2.1	Mõistab lihtsaid vestlusi ning lühikeste jutustuste, teadete ja sõnumite sisu, kui need on talle tuttaval teemal, seotud igapäevaste tegevustega ning esitatud aeglaselt ja selgelt. Vajab kordamist ja selget hääldust.	Loeb üldkasutatava sõnavaraga lühikesi tavatekste (nt isiklikud kirjad, kuulutused, uudised, juhised, kasutusjuhendid); leiab tekstis sisalduvat infot ja saab aru teksti mõttest. Lugemise tempo on aeglane. Tekstist arusaamiseks oskab kasutada koolisõnastikku.	Oskab lühidalt kirjeldada lähiümbrust, igapäevaseid toiminguid ja inimesi. Kasutab põhisõnavara ja käibefraase, lihtsamaid grammatilisi konstruktsioone ning lausemalle. Suudab alustada ja lõpetada lühivestlust, kuid ei suuda seda juhtida. Kõne on takerduv, esineb hääldusvigu.	Koostab õpitud sõnavara piires lähiümbruse ja inimeste kirjeldusi. Kirjutab lihtsaid teateid igapäevaeluga seotud tegevustest (nt postkaart, kutse); koostab lühisõnumeid. Oskab kasutada sidesõnu *ja, ning* jt. Oskab näidise järgi koostada lühikesi tekste, abivahendina kasutab õpiku- või koolisõnastikku.	Kasutab küll õigesti mõningaid lihtsaid tarindeid, kuid teeb sageli vigu grammatika põhivaras (nt ajab segi ajavormid või eksib aluse ja öeldise ühildumisel); siiski on enamasti selge, mida ta väljendada tahab.
A2.2	Suudab jälgida enda jaoks tuttava valdkonna mõttevahetust ning eristada olulist infot. Saab aru olmesfääris kuuldud üldkeelse suhtluse sisust (nt poes, bussis, hotellis, piletilevis). Vajab sageli kuuldu täpsustamist.	Loeb lihtsaid tavatekste (nt reklaamid, menüüd, ajakavad, ohuhoiatused) tuttavatel teemadel ja saab aru neis sisalduvast infost. Suudab mõnikord aimata sõnade tähendust konteksti toel.	Oskab rääkida oma huvidest ja tegevustest. Tuleb toime olmesfääris suhtlemisega. Oskab väljendada oma suhtumist ja eelistusi. Suudab alustada, jätkata ja lõpetada vestlust tuttaval teemal, kuid võib vajada abi. Kasutab õpitud põhisõnavara ja lausemalle valdavalt õigesti; spontaanses kõnes on vigu. Kõne on arusaadav; kuigi esineb hääldusvigu ja sõnade otsimist.	Oskab kirjutada lühikesi kirjeldavat laadi jutukesi oma kogemustest ja ümbritsevast. Koostab lihtsaid isiklikke kirju. Oskab kasutada sidesõnu *aga, sest, et* jt. Rakendab õpitud õigekirjareegleid (nt algustähe ortograafia, kirjavahemärgid).	

	KUULAMINE	LUGEMINE	RÄÄKIMINE	KIRJUTAMINE	GRAMMATIKA KORREKTSUS
B1.1	Saab aru vahetus suhtlussituatsioonis kuuldust, kui vestlus on tuttaval igapäevaeluga seotud teemal. Mõistab tele- ja raadiosaadete ning filmide sisu, kui teema on tuttav ja pakub huvi ning pilt toetab heliteksti. Saab aru loomulikku tempoga kõnest, kui hääldus on selge ja tuttav.	Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi lihtsa sõnastusega faktipõhiseid tekste (nt kirjad, veebiväljaanded, infovoldikud, kasutusjuhendid). Mõistab jutustavat laadi teksti põhisõnet ning suudab jälgida sündmuste arengut. Suudab leida vajalikku infot teatmeteostest ja internetist. Oskab kasutada kakskeelseid tõlkesõnastikke.	Oskab lihtsate seostatud lausetega rääkida oma kogemustest ja kavatsustest. Suudab lühidalt põhjendada oma seisukohti. On võimeline ühinema vestlusega ja avaldama arvamust, kui kõneaine on tuttav. Kasutab õpitud väljendeid ja lausemalle õigesti; spontaanses kõnes esineb vigu. Hääldus on selge ja kõne ladus, kuid suhtlust võib häirida ebaõige intonatsioon.	Oskab kirjutada õpitud teemadel lühikesi jutustavat laadi tekste, milles väljendab oma tundeid, mõtteid ja arvamusi (nt isiklik kiri, e-kiri, blogi). Koostab erinevaid tarbetekste (nt teadaanne, kuulutus). Suhtleb *online*- vestluses (nt MSN). Oskab kasutada piiratud hulgal teksti sidumise võtteid (sidesõnad, asesõnaline kordus).	Oskab üsna õigesti kasutada tüüpkeelendeid ja moodustusmalle.
B1.2	Saab kuuldust aru, taipab nii peamist sõnumit kui ka üksikasju, kui räägitakse üldlevinud teemadel (nt uudistes, spordireportaažides, intervjuudes, ettekannetes, loengutes) ning kõne on selge ja üldkeelne.	Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi selge arutluskäiguga tekste erinevatel teemadel (nt noortele mõeldud meediatekstid, mugandatud ilukirjandustekstid). Suudab leida vajalikku infot pikemast arutlevat laadi tekstist. Kogub teemakohast infot mitmest tekstist. Kasutab erinevaid lugemisstrateegiaid (nt üldlugemine, valiklugemine). Tekstides esitatud detailid ja nüansid võivad jääda selgusetuks.	Oskab edasi anda raamatu, filmi, etenduse jms sisu ning kirjeldada oma muljeid. Tuleb enamasti toime vähem tüüpilistes suhtlusolukordades. Kasutab põhisõnavara ja sagedamini esinevaid väljendeid õigesti; keerukamate lausestruktuuride kasutamisel tuleb ette vigu. Väljendab ennast üsna vabalt, vajaduse korral küsib abi. Hääldus on selge, intonatsiooni- ja rõhuvead ei häiri suhtlust.	Oskab koostada eri allikatest pärineva info põhjal kokkuvõtte (nt lühiülevaade sündmustest, isikutest). Oskab kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust. Oskab isiklikus kirjas vahendada kogemusi, tundeid ja sündmusi. Oskab kirjutada õpitud teemal oma arvamust väljendava lühikirjandi. Oma mõtete või arvamuste esitamisel võib olla keelelisi ebatäpsusi, mis ei takista kirjutatu mõistmist.	Kasutab tuttavas olukorras grammatiliselt üsna õiget keelt, ehkki on märgata emakeele mõju. Tuleb ette vigu, kuid need ei takista mõistmist.

	KUULAMINE	LUGEMINE	RÄÄKIMINE	KIRJUTAMINE	GRAMMATIKA KORREKTSUS
B2.1	Saab aru nii elavast suulisest kõnest kui ka heli-salvestistest konkreetsetel ja abstraktsetel teemadel, kui kuuldu on üldkeelne ja suhtlejaid on rohkem kui kaks. Saab aru loomuliku tempoga kõnest.	Loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid. Loeb ladusalt, lugemis-sõnavara on ulatuslik, kuid raskusi võib olla idioomide mõistmisega. Oskab kasutada ükskeelset seletavat sõnaraamatut.	Esitab selgeid üksikasjalikke kirjeldusi üldhuvitavatel teemadel. Oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti. Oskab osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta. Kasutab mitmekesist sõna-vara ja väljendeid. Kasutab keerukamaid lausestruktuure, kuid neis võib esineda vigu. Kõne tempo on ka pikemate kõnelõikude puhul ühtlane; sõna- ja vormi-valikuga seotud pause on vähe ning need ei sega suhtlust. Intonatsioon on enamasti loomulik.	Kirjutab seotud tekste konkreetsetel ja üldisematel teemadel (nt seletuskiri, uudis, kommentaar). Põhjendab oma seisukohti ja eesmärke. Oskab kirjutada kirju, mis on seotud õpingute või tööga. Eristab isiklikku ja ametlikku kirja stiili. Oskab korduste vältimiseks väljendust varieerida (nt sünonüümid). Võib esineda ebatäpsusi lausestuses, eriti kui teema on võõras, kuid need ei sega kirjutatu mõistmist.	Valdab grammatikat küllaltki hästi. Ei tee väärtimõistmist põhjustavaid vigu. Aeg-ajalt ettetulevaid väratusi, juhuslikke vigu ning lauseehituse lapsusi suudab enamasti ise parandada.
B2.2	Suudab jälgida abstraktset teemakäsitlust (nt vestlus, loeng, ettekanne) ja saab aru keerukа sisuga mõtte-vahetusest (nt väitlus), milles kõnelejad väljendavad erinevaid seisukohti. Mõistmist võivad takistada tugev taustamüra, keelenaljad, idioomid ja keerukad tarindid.	Suudab lugeda pikki ja keerukaid, sh abstraktseid tekste, leiab neist asjakohase teabe (valiklugemine) ning oskab selle põhjal teha üldistusi teksti mõtte ja autori arvamuse kohta. Loeb iseseisvalt, kohandades lugemise viisi ja kiirust sõltuvalt tekstist ja lugemise eesmärgist. Raskusi võib olla idioomide ja kultuurisidusate vihjete mõistmisega.	Väljendab ennast selgelt, suudab esineda pikemate monoloogidega. Suhtleb erinevatel teemadel, oskab vestlust juhtida ja anda tagasisidet. On võimeline jälgima oma keelekasutust, vajaduse korral sõnastab öeldu ümber ja suudab parandada enamiku vigadest. Oskab valida sobiva keeleregistri. Kõnerütmis ja -tempos on tunda emakeele mõju.	Oskab kirjutada esseed: arutluskäik on loogiline, tekst sidus ja teemakohane. Oskab refereerida nii kirjalikust kui ka suulisest allikast saadud infot. Kasutab erinevaid keeleregistreid sõltuvalt adressaadist (nt eristades isiklikku, poolametlikku ja ametlikku kirja stiili). Lausesiseseid kirjavahemärke kasutab enamasti reeglipäraselt.	

	KUULAMINE	LUGEMINE	RÄÄKIMINE	KIRJUTAMINE	GRAMMATIKA KORREKTSUS
C1	Mõistab pingutuseta ka abstraktsetel ja tundmatutel teemadel kuuldut (nt film, pikem vestlus, vaidlus). Suudab kriitiliselt hinnata kuuldu sisu ning tõstatatud probleeme. Mõistmist võivad raskendada haruldased idioomid, võõras aktsent, släng või murdekeel.	Loeb pikki keerukaid erineva registri ja esituslaadiga tekste. Loeb kriitiliselt, oskab ära tunda autori hoiakud, suhtumise ja varjatult väljendatud mõtted. Stilistilisest, idiomaatikast ning teksti keerukatest üksikasjadest arusaamine võib nõuda kõrvalist abi (nt sõnastik, emakeelekõneleja nõuanne).	Väljendab ennast ladusalt ja spontaanselt. Suudab raskusteta ja täpselt avaldada oma mõtteid ning arvamusi erinevatel teemadel. Keelekasutus on paindlik ja loominguline. Suudab saavutada suhtluseesmärke. Sõnavara on rikkalik, võib esineda üksikuid vigu sõnade semantilistes seostes, rektsioonistruktuurides ja sõnajärjes.	Oskab kirjutada põhjalikku ülevaadet mitmest kirjalikust allikast saadud teabe põhjal (nt retsensioon, arvustus). Suudab toimetada kirjalikke tekste. Oskab kirjutada loogiliselt üles ehitatud kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste, mis tekitavad huvi ning mida on hea lugeda. Võib esineda juhuslikke õigekirja- ja interpunktsioonivigu.	Kasutab grammatiliselt õiget keelt, vigu tuleb ette harva ning neid on raske märgata.

Matemaatika

1.1. Matemaatikapädevus

Matemaatika õpetamise eesmärgiks on kujundada põhikooliõpilastes eakohane matemaatikapädevus, see tähendab suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ja meetodeid erinevates ülesannetes nii matemaatikas kui ka teistes õppeainetes ja eluvaldkondades ning mõista matemaatika sotsiaalset, kultuurilist ja personaalset tähendust; oskus püstitada probleeme, leida sobivaid lahendusstrateegiaid ja neid rakendada, analüüsida lahendusideed ja kontrollida tulemuse tõesust, loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning selleks erinevaid esitusviise kasutada ja neist aru saada.

Matemaatika õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

1. väärtustab matemaatikat ning tunneb rõõmu matemaatikaga tegelemisest;
2. tunneb matemaatilisi mõisteid ja seoseid;
3. arutleb, põhjendab ja tõestab loogiliselt;
4. kasutab tüüpülesannete lahendusstrateegiaid ja lahendab probleemülesandeid;
5. oskab infot esitada teksti, graafiku, tabeli, diagrammi ja valemina;
6. kasutab õppides info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendeid;
7. oskab analüüsida ja jõuab olemasolevate faktide põhjal arutluse kaudu järeldusteni;
8. rakendab matemaatikateadmisi teistes õppeainetes ja igapäevaelus;
9. teab ainevaldkonnaga seotud erialasid ja ameteid ning hindab oma võimeid ja huvi siduda tulevased õpingud matemaatikaga seotud valdkondadega.

1.2. Ainevaldkonna õppeained ja maht

Ainevaldkonda kuulub õppeainena matemaatika, mida õpitakse 1.– 9. klassini.

Matemaatika nädalatundide jaotumine Varstu Kooli õppekavas on kooliastmeti järgmine:

I kooliaste – 10+2 tundi

II kooliaste – 13+2 tundi

III kooliaste – 13 tundi

Õppeainete nädalatundide jagunemine kooliastmete sees määratakse klasside kaupa kindlaks kooli õppekavas arvestusega, et taotletavad õpitulemused ja õppe-kasvatuseesmärgid on saavutatavad. Õppesisu käsitlemises teeb aineõpetaja valiku arvestusega, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, valdkonnapädevused ja üldpädevused on saavutatavad.

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus

Matemaatika tegeleb mudelitega, seoste kirjeldamise ning meetodite väljatöötamisega. Põhikooli matemaatikaõpetus annab õpilastele valmisoleku mõista ning kirjeldada loogilisi, kvantitatiivseid ja ruumilisi seoseid. Matemaatikakursuses omandatakse kirjaliku, kalkulaatoril ja peastarvutamise oskus, tutvutakse tasandiliste ja ruumiliste kujundite omadustega, õpitakse matemaatiliselt seoseid kirjeldama. Omandatakse vajalikud algebra põhioskused. Saadakse esmane ettekujutus ümbritsevate juhuslike sündmuste maailmast ja selle kirjeldamise võtetest. Põhikooli matemaatikakursuses omandatud meetodeid ja keelt saavad õpilased kasutada teistes õppeainetes.

Õpet üles ehitades pööratakse erilist tähelepanu õpitavast arusaamisele ning õpilaste loogilise ja loova mõtlemise arendamisele. Rõhutatakse täpsuse, järjepidevuse ja õpilaste aktiivse mõttetöö olulisust kogu õppeaja vältel. Matemaatilisi probleemülesandeid lahendades saavad õpilased ahaa-elamuse kaudu kogeda edu ja avastamisrõõmu. Õppeprotsessis kasutatakse info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (digivahendite) võimalusi.

1.4. Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Matemaatika õppimise kaudu kujundatakse ja arendatakse matemaatilise pädevuse kõrval kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Matemaatika on erinevaid kultuure ühendav teadus, milles õpilased saavad tutvuda eri maade ja ajastute matemaatiliste avastustega. Õpilasi suunatakse tunnetama loogiliste mõttekäikude elegantsi ning õpitavate geomeetriliste kujundite ilu ja seost arhitektuuri ning loodusega. Matemaatika õppimine arendab õpilastes selliseid iseloomuomadusi nagu sihikindlus, püsivus, visadus, täpsus ja tähelepanelikkus, samuti õpetab distsipliini järgima. Lahendades matemaatikaülesandeid, tekib huvi ümbritseva vastu ning arusaamine loodusseadustest. Õpilased õpivad märkama matemaatika seotust igapäevaeluga, aga ka aru saama, et matemaatika alusteadmised aitavad paremini teisi teadusi mõista. Õuesõppe tundides õpivad õpilased märkama matemaatikat ümbritsevas keskkonnas.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Vastutustunnet ühiskonna ja kaaskodanike ees kasvatatakse selle teemaliste ülesannete lahendamise kaudu. Paaris- ja grupitöödega arendatakse õpilastes koostöö- ja vastastikuse abistamise oskusi, kasvatatakse sallivust erinevate matemaatiliste võimetega õpilaste suhtes. Matemaatikanädalal toimuvate tegevuste planeerimisel Varstu Koolis pööratakse tähelepanu koostööoskuste arendamisele.

Enesemääratluspädevus. Matemaatikas on tähtsal kohal õpilaste iseseisev töö. Iseseisva ülesannete lahendamise kaudu võimaldatakse õpilastel hinnata ja arendada oma matemaatilisi võimeid. Varstu koolis antakse õpilasele võimalus valida ja sooritada kodutöö või iseseisev tunnitöö erineva raskusastmega ülesannete hulgast.

Õpipädevus. Matemaatikat õppides on väga oluline tunnetada õpimaterjali sügavuti ning saada kõigest aru. Probleemülesandeid lahendades arendatakse analüüsimise, ratsionaalsete võtete otsimise ja tulemuste kriitilise hindamise oskust. Oluline on ka üldistamise ja analoogia kasutamise oskus, samuti oskus kanda õpitud teadmised üle elus ette tulevatesse olukordadesse. Osa matemaatikateadmistest peaks õpilane saama uurimusliku õppetöö kaudu ja interneti võimalusi kasutades.

Suhtluspädevus. Matemaatikas arendatakse suutlikkust väljendada oma mõtet selgelt, lühidalt ja täpselt. Eelkõige toimub see hüpoteese sõnastades ning ülesande lahendust vormistades. Tekstülesannete lahendamise kaudu areneb oskus teksti mõista: eristada olulist ebaolulisest ja otsida välja etteantud suuruse leidmiseks vajalik info. Matemaatika oluline roll on kujundada valmisolek eri viisidel (tekst, graafik, tabel, diagramm, valem) esitatud infot mõista, seostada ja edastada. Saadud oskusi õpetatakse rakendama loovtööde koostamisel.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus. Matemaatikas arendatakse oskusi, mis on aluseks tõenduspõhiste otsuste tegemisel. Õpitakse tundma andmete töötlemise, mõõtmise, võrdlemise, liigitamise, süstematiseerimise meetodeid ja tehnikaid.

Ettevõtlikkuspädevus. Ettevõtlikkuspädevust arendatakse eluliste andmetega ülesannete lahendamise kaudu. Erinevate lahendusteede leidmine arendab paindlikku mõtlemist ning ideede genereerimise oskust.

Digipädevus

Matemaatika õppimisel on oluline suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat, osaleda digitaalses sisuloomes, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades, olla teadlik digikeskkonna ohtudest, osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti. Kasutame mõistlikult kooli arvutiklassi, isiklikke nutiseadmeid ning mitmekesistame õpet erinevate veebikeskkondade abil.

1.5. Matemaatika lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Matemaatikaõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondade õppega kahel viisil. Õpilastel kujuneb teistes ainevaldkondades rakendatavate matemaatiliste meetodite kasutamise kaudu arusaam matemaatikast kui oma universaalse keele ja meetoditega baasteadusest, mis toetab teisi

ainevaldkondi. Teiste ainevaldkondade ja igapäevaeluga seotud ülesannete kasutamine annab õpilastele ettekujutuse matemaatika rakendamise võimalustest.

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Kujundatakse oskust väljendada ennast selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, luuakse tekste, sealhulgas tabeleid, graafikuid jm ning õpitakse neid tõlgendama ja esitama. Õpilasi suunatakse kasutama kohaseid keelevahendeid ja matemaatika oskussõnavara ning järgima õigekeelsusnõudeid. Tekstülesandeid lahendades arendatakse funktsionaalset lugemisoskust, sealhulgas visuaalselt esitatud infost arusaamist. Juhitakse tähelepanu arvsõnade õigekirjale, teksti, graafiku, tabeli jm teabe korrektsele vormistusele. Selgitatakse võõrkeelse algupäraga matemaatilisi mõisteid ning võõrkeeleoskust arendatakse lisamaterjali otsimisel ja kasutamisel.

Loodusained. Tihedat koostööd saab matemaatikaõpetaja teha loodusvaldkonna ainete õpetajatega. Niisuguse koostöö viljakus oleneb ühelt poolt matemaatikaõpetaja teadmistest teistes valdkondades õpetatava ainese kohta ning teiselt poolt loodusainete õpetajate arusaamadest ja oskustest oma õppeaines matemaatikat ning selle keelt mõistlikul ja korrektsel viisil kasutada. Uurimuslik õpe loodusainetes eeldab, et õpilased oskavad vaatluste ja eksperimentide käigus kogutud andmeid analüüsida ning vaatluste ja eksperimentide tulemusi graafiliselt, diagrammide ja tabelitena esitleda.

Sotsiaalained. Ülesannete lahendamise kaudu arendatakse oskust infot mõista ja valida: eristada olulist ebaolulisest, leida (tekstist, jooniselt jm) probleemi lahendamiseks vajalikud andmed. Ülesande lahendust vormistades, hüpoteese ja teoreeme sõnastades arendatakse oma mõtete selge, lühida ja täpse väljendamise oskust. Koos matemaatikamõistetega saab anda õpilastele teavet sellistel olulistel ühiskonda puudutavatel teemadel nagu rahvastiku struktuur ja erinevate sotsiaalsete gruppide osakaal selles, üksikisiku ja riigi eelarve, palk ja maksud, intressid, viivised, kiirlaenu võtmise ohud, promilli ja protsendipunkti kasutamine igapäevaelus jne. Sotsiaalvaldkonnast pärinevaid andmeid kasutatakse statistikat puudutavate matemaatikateemade puhul. Õpitakse kasutama erinevaid teabekeskkondi (hindama õpitu põhjal näiteks meedias avaldatud diagrammide tõele vastavust), tutvutakse kehtiva maksusüsteemiga. Loogiline arutlus ja faktidele toetuv mõtlemine aitavad inimestel elus õigeid otsuseid teha. Praktilised tööd, rühmatööd ja projektides osalemine kujundavad koostöövalmidust, üksteise toetamist ja üksteisest lugupidamist.

Kunstiained. Kunst ja geomeetria (joonestamine, mõõtmine) on tihedalt seotud. Kunstipädevuse kujunemist saab toetada geomeetria rakendusi demonstreeriva materjaliga sellistest kunstivaldkondadest nagu arhitektuur, ruumikujundus, ornamentika, disain jne. Geomeetriamõisted võivad olla aluseks kunstiõpetuses vaadeldavate objektide analüüsil.

Kujundite oluliste tunnuste liigitamine ja sümbolite kasutamine on kunsti lahutamatu osa, nagu ka piltidel olevate esemete-nähtuste tunnuste võrdlemine ja liigitamine. Lõimingu tulemusel oskavad õpilased märgata arvutiprogrammidega joonistatud graafikute ilu, näha erinevate geomeetriliste kujundite ilu oma kodus ja looduses, vajaduse korral leida tuttavate kujundite pindala ja ruumala.

Muusikas väljendatakse intervalle, taktimõõtu ja noodivältust harilike murdudena.

Tehnoloogia. Käsitöö ja kodunduse ning töö- ja tehnoloogiaõpetuse tundides tehakse tööde kavandamisel ja valmistamisel praktilisi mõõtmisi ja arvutusi, loetakse ja tehakse jooniseid jne.

Kehaline kasvatus. Arvandmete tõlgendamise oskus väljendub sporditulemuste võrdlemises ja edetabelites esitatava info mõistmises. Tekstülesannete kaudu selgitatakse tervislike eluviiside, liikumise ja sportimise tähtsust inimese tervisele, samuti meditsiinisaavutuste olulisust. Objektiivsete arvandmete alusel saab hinnata oma tervisekäitumist, näiteks suhkru kogust toiduainetes, liikluskäitumist (kiirus, pidurdusteekond, nähtavus) jm. Füüsiline tegevus ja liikumine aitavad kaasa ühikute ja mõõtmissüsteemidega seotud põhimõistete omandamisele. Ühe matemaatikas käsitletava tegelikkuse mudeli ehk kaardi järgi orienteerumise oskust õpitakse kehalise kasvatuse tundides. Järjepidevus, täpsus ning kõige lihtsama ja parema lahenduskäigu leidmine on nii matemaatika kui ka spordi lahutamatu osa.

Õppekava üldosas esitatud läbivad teemad realiseeritakse põhikooli matemaatikaõpetuses eelkõige õppetegevuse sihipärase korraldamise ja viidete tegemise kaudu käsitletava aine juures.

1.6. Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine. Matemaatika õppimisel tajutakse õppimise vajadust ning areneb iseseisva õppimise oskus. Matemaatikatundides kujundatakse võimet abstraktselt ja loogiliselt mõelda. Oma võimete realistlik hindamine on üks olulisemaid edasise karjääri planeerimise tingimusi. Õpilasi suunatakse arendama oma õpi-, suhtlemis-, koostöö-, otsustamis- ja infoga ümberkäimise oskusi. Õppetegevus võimaldab vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt ettevõtte külastused, õpilastele tutvustatakse ainevaldkonnaga seotud ameteid ja erialasid.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Matemaatikaülesannetes saab kasutada reaalseid andmeid keskkonnaressursside kasutamise kohta. Neid analüüsides arendatakse säästvat suhtumist keskkonda ning õpetatakse seda väärtustama. Võimalikud on õueõppetunnid. Õpilased õpivad võtma isiklikku vastutust jätkusuutliku tuleviku eest ning omandama sellekohaseid

väärtushinnanguid ja käitumisnorme. Kujundatakse objektiivsele informatsioonile rajatud kriitilist mõtlemist ning probleemide lahendamise oskust. Faktidele toetudes hinnatakse keskkonna ja inimarengu perspektiive. Selle teema käsitlemisel on tähtsal kohal protsentarvutus, statistikaelemendid ning muutumist ja seoseid kirjeldav matemaatika.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Matemaatikat ja teisi õppeaineid lõimivate ühistegevuste (uurimistööd, rühmatööd, projektid) kaudu arendatakse õpilastes koostöövalmidust ning sallivust teiste inimeste tegevuse ja arvamuste suhtes. Protsentarvutuse ja statistikaelementide käsitlemine võimaldab õpilastel aru saada ühiskonna ning selle arengu kirjeldamiseks kasutatavate arvnäitajate tähendusest.

Kultuuriline identiteet. Matemaatika on nii maailma- kui ka rahvuskultuuri osa. Tänapäevane elukeskkond ei saa eksisteerida matemaatikata. Sellele saab tähelepanu juhtida matemaatika ajaloo tutvustamise, ühiskonna ja matemaatikateaduse arengu seostamise kaudu jne. Protsentarvutuse ja statistika abil kirjeldatakse mitmekultuurilises ühiskonnas toimuvaid protsesse (erinevad rahvused, usundid, erinev sotsiaalne positsioon ühiskonnas jne).

Teabekeskkond. Teabekeskkonnaga seondub oskus esitada ja mõista eri vormis infot (joonis, pilt, valem, mudel). Meediamanipulatsioonide adekvaatset tajumist toetavad matemaatikakursuse ülesanded, milles kasutatakse statistilisi protseduure ja protsentarvutusi. Õpilast suunatakse teavet kriitiliselt analüüsima.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Matemaatikakursuse lõimimise kaudu tehnoloogia ja loodusainetega tutvustatakse tehnoloogilisi protsesse ning modelleerimist. Tegevusi kavandades ja ellu viies ning lõpptulemusi hinnates teeb õpilane mõõtmisi ja arvutusi, kasutab õppimise ja oma töö tõhustamiseks digivahendeid. Matemaatikaõppes saab rakendada mitmesugust õpitarkvara.

Loodusteadused ja tehnoloogia. Ülesannete lahendamisel õpitakse kasutama tehnoloogilisi abivahendeid, mõistma matemaatika olulisust teaduse ja tehnoloogia arengus.

Tervis ja ohutus. Matemaatikaõpetuses saab lahendada ohutus- ja tervishoiuandmeid sisaldavaid ülesandeid (nt liikluskeskkonna, liiklejate ja sõidukite liikumisega seotud tekstülesanded, muud riskitegureid sisaldavate andmetega ülesanded ja graafikud).

Väärtused ja kõlblus. Matemaatika on jõukohane, kui õpilane arendab endas süstemaatilisust, järjekindlust, püsivust, täpsust, korrektsust ja kohusetunnet. Õpetaja eeskujul kujundavad õpilased tolerantset suhtumist erinevate võimetega kaaslastesse. Matemaatika õppimine ja õpetamine peab pakkuma õpilastele võimalikult palju positiivseid emotsioone.

1.7 Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Õpet kavandades ja korraldades:

1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut nii valdkonna sees kui ka teiste õppeainete ja läbivate teemadega;

2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas ning jätab piisavalt aega nii huvitegevuseks kui ka puhkuseks;

3) võimaldatakse üksi- ja ühisõpet, mis toetavad õpilaste kujunemist aktiivseteks, koostöövõimelisteks ning iseseisvateks õppijateks;

4) kasutatakse diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;

5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;

6) laiendatakse õpikeskkonda: arvutiklass, kooliümbrus, looduskeskkond, ettevõtted jne;

7) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: õppekäigud, projektõpe, õpimapi ja uurimistöö koostamine, praktilised ja uurimistööd jne.

Õppesisu käsitlemises teeb valiku aineõpetaja arvestusega, et kirjeldatud õpitulemused, üld- ja valdkonnapädevused oleksid saavutatud.

1.8 Hindamise alused

Õpitulemuste hindamise aluseks on õppekava üldosas sätestatud hindamise põhimõtted. Hindamise täpsem korraldus määratakse kooli õppekavas.

Hindamisel kasutatakse kujundavat ja kokkuvõtvat hindamist. Kujundava hindamise puhul keskendutakse eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Kokkuvõtval hindamisel võrreldakse õpilase saavutusi taotletavate õpitulemustega. Praktiliste tööde ja ülesannete puhul hinnatakse nii tulemust kui ka protsessi.

1.9 Füüsiline õpikeskkond

1. Kool korraldab õppe klassis, kus on tahvlile joonestamise vahendid.
2. Kool võimaldab kasutada:
    1. klassiruumis taskuarvutite komplekti;
    2. tasandiliste ja ruumiliste kujundite komplekti;
    3. vajaduse korral klassis internetiühendusega sülearvutite või lauaarvutite komplekti arvestusega vähemalt üks arvuti viie õpilase kohta;

4. esitlustehnikat seoste visualiseerimiseks.

I kooliaste

3. klassi lõpetaja:

1) saab aru õpitud reeglitest ning oskab neid rakendada;

2) loendab ümbritseva maailma esemeid ning liigitab ja võrdleb neid ühe-kahe tunnuse alusel;

3) loeb, mõistab ja selgitab eakohaseid matemaatilisi tekste;

4) kasutab suurusi mõõtes sobivaid abivahendeid ning mõõtühikuid;

5) märkab matemaatikaga seonduvat ümbritsevas elus ning kirjeldab seda arvude või geomeetriliste kujundite abil;

6) kasutab digitaalseid õppematerjale;

7) mõistab matemaatika olulisust, seost ümbritsevaga.

1. klass

140 tundi

Arvutamine 52 tundi

Õppesisu:

Arvud 0–100, nende tundmine, lugemine, kirjutamine, järjestamine ja võrdlemine.

Järgarvud.

Märgid +, -, =, >, <.

Liitmine ja lahutamine 20 piires.

Liitmise ja lahutamise vaheline seos.

Täiskümnete liitmine ja lahutamine saja piires.

Lihtsaimad tähte sisaldavad võrdused.

Põhimõisted:

numbrid, arvud, matemaatilised märgid.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

E-õpiobjektid: http://mott.edu.ee/mottwiki

Peast arvutamise harjutamiseks on hea võimalus Pranglimine www.miksike.ee

http://www.multiplication.com/quiz/multiplication-self-correcting-quizzes

http://oppevara.hitsa.ee/opilood/oppekava-digipadevuse-naited/matemaatika/iii-kooliaste-matemaatika/

https://ww/w.10monkeys.com/ee

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- vestlus
- demonstreerimine
- vaatlus
- mäng
- õuesõpe
- kirjalik töö õpiku, vihikuga (joonestamine)
- töölehtede iseseisev täitmine

Õpitulemused

- loeb ja kirjutab, järjestab ja võrdleb arve 0 –100;
- paigutab naturaalarvude ritta sealt puuduvad arvud 100 piires;
- teab ja kasutab mõisteid *võrra rohkem* ja *võrra vähem*;
- loeb ja kirjutab järgarve;
- liidab peast 20 piires; lahutab peast üleminekuta kümnest 20 piires;
- omab esialgsed oskused lahutamiseks üleminekuga kümnest 20 piires;
- nimetab üheliste ja kümneliste asukohta kahekohalises arvus;
- liidab ja lahutab peast täiskümneid 100 piires
- asendab proovimise teel lihtsaimasse võrdustesse seal puuduvat arvu oma arvutusoskuste piires.

Õppevahendid:

„Värvilised arvutuspulgad“, jaotusmaterjal loendamiseks ja hulkade moodustamiseks

Lõiming:

Projektid: tervisenädala üritused, loovuslaager, matemaatika nädal koolis, pranglimise võistlus, õppereisid (matkad), poiste-ja tüdrukutenädal.

Mõõtmine ja tekstülesanded 39 tundi

Õppesisu:

meeter, sentimeeter, gramm, kilogramm, liiter, minut, tund, ööpäev, nädal, kuu, aasta;

kella tundmine täis-, veerand-, pool- ja kolmveerandtundides.

käibivad rahaühikud.

Ühetehtelised tekstülesanded 20 piires liitmisele ja lahutamisele.

Põhimõisted:

meeter, sentimeeter, gramm, kilogramm, liiter, minut, tund, ööpäev, nädal, kuu, aasta, euro, sent

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

E-õpiobjektid: http://mott.edu.ee/mottwiki

Peast arvutamise harjutamiseks on hea võimalus *Pranglimine* www.miksike.ee

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- vestlus
- demonstreerimine
- vaatlus
- mäng
- õuesõpe
- kirjalik töö õpiku, vihikuga (joonestamine)
- töölehtede iseseisev täitmine

Õpitulemused

- kirjeldab pikkusühikuid meeter ja sentimeeter tuttavate suuruste kaudu, kasutab nende tähiseid m ja cm;
- mõõdab joonlaua või mõõdulindiga vahemaad/eseme mõõtmeid meetrites või sentimeetrites;
- teab seost 1 m = 100 cm;
- kirjeldab massiühikuid gramm ja kilogramm tuttavate suuruste kaudu, kasutab nende tähiseid kg ja g;
- kujutab ette mahuühikut liiter, kasutab selle tähist l;
- nimetab ajaühikuid minut, tund ööpäev, nädal, kuu ja aasta;
- leiab tegevuse kestust tundides;

- ütleb kellaaegu (ilma sõnu “veerand” ja “kolmveerand” kasutamata, näit. 18.15);
- teab seoseid 1 tund = 60 minutit ja 1 ööpäev = 24 tundi;
- nimetab Eestis käibivaid rahaühikuid, kasutab neid lihtsamates tehingutes;
- teab seost 1 euro = 100 senti.
- koostab matemaatilisi jutukesi hulki ühendades, hulgast osa eraldades ja hulki võrreldes;
- lahendab ühetehtelisi tekstülesandeid liit-misele ja lahutamisele 20 piires;
- püstitab ise küsimusi osalise tekstiga ülesannetes;
- hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust.

Õppevahendid:

Joonlaud, mõõdulint, kaal, kell, stopper, mänguraha

Lõiming:

Projektid: tervisenädala üritused, loovuslaager, matemaatika nädal koolis, pranglimise võistlus, õppereisid (matkad), poiste-ja tüdrukutenädal.

Geomeetrilised kujundid 14 tundi

Õppesisu:

Punkt, sirglõik ja sirge.

Ruut, ristkülik ja kolmnurk; nende elemendid tipp, külg ja nurk.

Ring.

Kuup, risttahukas japüramiid; nende tipud, servad ja tahud.

Kera.

Esemete ja kujundite rühmitamine, asukoha ja suuruse kirjeldamine ning võrdlemine.

Geomeetrilised kujundid meie ümber.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

E-õpiobjektid: http://mott.edu.ee/mottwiki

Peast arvutamise harjutamiseks on hea võimalus *Pranglimine* www.miksike.ee

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- vestlus
- demonstreerimine
- vaatlus
- mäng
- õuesõpe
- kirjalik töö õpiku, vihikuga (joonestamine)
- töölehtede iseseisev täitmine

Õpitulemused

- eristab sirget kõverjoonest, teab sirge osi punkt ja sirglõik;
- joonestab ja mõõdab joonlaua abil sirglõiku;
- eristab ruutu, ristkülikut ja kolmnurka teistest kujunditest; näitab nende tippe, külgi ja nurki;
- eristab ringe teistest kujunditest;
- eristab kuupi, risttahukat ja püramiidi teistest ruumilistest kujunditest; näitab maketil nende tippe, servi ja tahke;
- eristab kera teistest ruumilistest kujunditest;
- rühmitab esemeid ja kujundeid ühiste tunnuste alusel;
- võrdleb esemeid ja kujundeid asendi- ja suurustunnustel;
- leiab ümbritsevast õpitud tasandilisi ja ruumilisi kujundeid.

Õppevahendid:

„Geomeetriliste kujundite komplekt“, ruumilised kujudid, joonlaud

Lõiming:

Projektid: tervisenädala üritused, loovuslaager, matemaatika nädal koolis, õppereisid (matkad), poiste-ja tüdrukutenädal.

2. klass

140 tundi

Arvutamine (64 tundi)

Õppesisu:

- Arvud 0–1000, nende tundmine, lugemine, kirjutamine, järjestamine ja võrdlemine.
- Mõisted: üheline, kümneline, sajaline
- Arvu suurendamine ja vähendamine teatud arvu võrra.
- Liitmis- ja lahutamistehte liikmete nimetused.
- Liitmine ja lahutamine peast 20 piires.
- Peast ühekohalise arvu liitmine kahekohalise arvuga 100 piires.
- Peast kahekohalisest arvust ühekohalise arvu lahutamine 100 piires.
- Täiskümnete ja -sadade liitmine ja lahutamine 1000 piires.
- Mitme tehtega liitmis- ja lahutamisülesanded.
- Korrutamise seos liitmisega.
- Arvude 1 – 10 korrutamine ja jagamine 2, 3, 4 ja 5-ga.
- Korrutamise ja jagamise vaheline seos.
- Täht arvu tähisena.
- Tähe arvväärtuse leidmine võrdustes analoogia ja proovimise teel.

Põhimõisted:

arv, number, üheline, kümneline, sajaline, liidetav, summa, vähendatav, vähendaja, vahe, korrutamine, jagamine, pöördtehe

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

- veebipõhiste õppematerjalide kasutamine arvutamisoskuse harjutamiseks ja peastarvutamise oskuse kujundamiseks
- enesekontrolliülesannete lahendamine
- ühetehteliste tekstülesannete koostamine ja lahendamine
- matemaatilised mängud arvutamisoskuse süvendamiseks
- tulp- ja tekstülesannete lahendamine ruudulisse vihikusse

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- suuline töö
- vestlus

- demonstreerimine
- enesekontroll
- vaatlus
- mäng
- õuesõpe
- peastarvutamine
- kirjalik töö õpiku, vihikuga
- töölehtede iseseisev täitmine

Õpitulemused

- loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb arve 0 – 1000;
- nimetab arvule eelneva või järgneva arvu;
- selgitab arvvõrduse ja võrratuse erinevat tähendust;
- võrdleb mitme liitmis- või lahutamistehtega arvavaldiste väärtusi;
- nimetab kahe- ja kolmekohalises arvus järke (ühelised, kümnelised, sajalised); määrab nende arvu;
- esitab kahekohalist arvu üheliste ja kümneliste summana;
- esitab kolmekohalist arvu üheliste, kümneliste ja sajaliste summana;
- selgitab ja kasutab õigesti mõisteid *vähendada teatud arvu võrra, suurendada teatud arvu võrra*;
- nimetab liitmistehte liikmeid (liidetav, summa) ja lahutamistehte liikmeid (vähendatav, vähendaja, vahe);
- liidab ja lahutab peast 20 piires;
- arvutab enam kui kahe tehtega liitmis- ja lahutamisülesandeid;
- liidab peast ühekohalist arvu ühe- ja kahekohalise arvuga 100 piires;
- lahutab peast kahekohalisest arvust ühekohalist arvu 100 piires;
- liidab ja lahutab peast täissadadega 1000 piires;
- selgitab korrutamist liitmise kaudu;
- korrutab arve 1 – 10 kahe, kolme, nelja ja viiega;
- selgitab jagamise tähendust, kontrollib jagamise õigsust korrutamise kaudu;
- leiab tähe arvväärtuse võrdustes proovimise või analoogia teel;
- täidab proovimise teel tabeli, milles esineb tähtavaldis;

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, elementaarsed õppevahendid (paber, joonlaud jms), ümbritsevast elukeskkonnast pärit objektid (näit karbid, mitmesugused esemed loendamiseks jms)

Lõiming:

Inimeseõpetus

Raha, ostmine, müümine, taskuraha kulutamine

Eesti keel

Funktsionaalne lugemisoskus

Kirjatehnika

Teema: Mõõtmine ja tekstülesanded (36 tundi)

Õppesisu:

- Pikkusühikud kilomeeter, detsimeeter, sentimeeter.
- Massiühikud kilogramm, gramm.
- Mahuühik liiter,
- Ajaühikud tund, minut, sekund ja nende tähised.
- Kell (ka osutitega kell) ja kellaeg.
- Temperatuuri mõõtmine, skaala. Temperatuuri mõõtühik kraad.
- Kalender.
- Ühenimeliste nimega suuruste liitmine ja lahutamine.
- Ühetehtelised tekstülesanded õpitud arvutusoskuste piires.
- Lihtsamad kahetehtelised tekstülesanded.

Põhimõisted:

Kilomeeter, meeter, detsimeeter, sentimeeter, gramm, kilogramm, liiter, tund, minut, sekund, kell, kalender

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

- Interneti õpikeskkondades pakutavate ülesannete ja matemaatiliste mängude kasutama õpioskuste süvendamise eesmärgil
- Lihtsate kahetehteliste ül koostamine etteantud teema, pildi, skeemi järgi

- Praktilised mõõtmised
- Enesekontrolliga töölehed

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- suuline töö
- vestlus
- demonstreerimine
- enesekontroll
- vaatlus
- mäng
- õuesõpe
- peastarvutamine
- kirjalik töö õpiku, vihikuga
- töölehtede iseseisev täitmine

Õpitulemused

- kirjeldab pikkusühikut kilomeeter tuttavate suuruste kaudu, kasutab kilomeetri tähist km;
- selgitab helkuri kandmise olulisust lahendatud praktiliste ülesannete põhjal;
- hindab lihtsamatel juhtudel pikkust silma järgi (täismeetrites või täissentimeetrites);
- teisendab meetrid detsimeetriteks, detsimeetrid sentimeetriteks;
- kirjeldab massiühikuid kilogramm ja gramm tuttavate suuruste kaudu;
- võrdleb erinevate esemete masse;
- kirjeldab suurusi pool liitrit, veerand liitrit, kolmveerand liitrit tuttavate suuruste kaudu;
- kasutab ajaühikute lühendeid h, min, s;
- kirjeldab ajaühikuid pool, veerand ja kolmveerand tundi oma elus toimuvate sündmuste abil;
- nimetab täistundide arvu ööpäevas ja arvutab täistundidega;
- loeb kellaaegu (kasutades ka sõnu veerand, pool, kolmveerand);
- tunneb kalendrit ja seostab seda oma elutegevuste ja sündmustega;
- kirjeldab termomeetri kasutust, loeb külma- ja sooja-kraade;
- arvutab nimega arvudega.

- lahendab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid õpitud arvutusoskuste piires,
- koostab ühetehtelisi tekstülesandeid igapäevaelu teemadel;
- lahendab õpetaja juhendamisel kahetehtelisi tekstülesandeid;
- hindab ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust.

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, elementaarsed õppevahendid (paber, joonlaud jms), ümbritsevast elukeskkonnast pärit objektid (näit karbid, mitmesugused esemed loendamiseks jms)

Lõiming:

Inimeseõpetus

Kellaaeg, päeva planeerimine, vahemaad ajas

Loodusõpetus

Vaatlus, võrdlemine, vahemaad looduses

Eesti keel

Funktsionaalne lugemisoskus

Kirjatehnika

Geomeetrilised kujundid (15 tundi)

Õppesisu:

- Sirglõik, täisnurk, nelinurk, ruut, ristkülik, kolmnurk; nende tähistamine ning joonelementide pikkuste mõõtmine.
- Antud pikkusega lõigu joonestamine.
- Ring ja ringjoon, nende eristamine.
- Kuup, risttahukas, püramiid, silinder, koonus, kera.
- Geomeetrilised kujundid meie ümber.

Põhimõisted:

lõik, täisnurk, nelinurk, ruut, ristkülik, ring, ringjoon, kuup, risttahukas, püramiid, silinder, koonus, kera, geomeetria

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

- tasapinnalistest kujunditest pilt
- GeoGebra programmi kasutamine demonstreerimiseks
- ümbritsevast keskkonnast geomeetriliste kujunditega sarnaste objektide otsimine
- tasapinnaliste kuj joonestamine etteantud mõõtmete järgi
- sirkli kasutamine

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- vestlus
- demonstreerimine
- vaatlus
- mäng
- õuesõpe
- kirjalik töö õpiku, vihikuga (joonestamine)
- töölehtede iseseisev täitmine

Õpitulemused

- mõõdab sentimeetrites, tähistab ja loeb lõigu pikkust ning ruudu, ristküliku ja kolmnurga külgede pikkusi;
- joonestab antud pikkusega lõigu;
- võrdleb sirglõikude pikkusi;
- eristab visuaalselt täisnurka teistest nurkadest;
- eristab nelinurkade hulgas ristkülikuid ja ruute; tähistab nende tippe, nimetab külgi ja nurki;
- tähistab kolmnurga tipud, nimetab selle küljed ja nurgad;
- eristab visuaalselt ringi ja ringjoont teineteisest;
- kasutab sirklit ringjoone joonestamiseks;
- näitab sirkliga joonestatud ringjoone keskpunkti asukohta;
- mõõdab ringjoone keskpunkti kauguse ringjoonel olevast punktist;
- kirjeldab kuubi tahke; loendab kuubi tippe, servi, tahke;
- kirjeldab risttahuka tahke, loendab risttahuka tippe, servi ja tahke;
- eristab kolmnurkset ja nelinurkset püramiidi põhja järgi;
- leiab piltidelt ja ümbritsevast kuubi, risttahuka, püramiidi, silindri, koonuse, kera.

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, elementaarsed õppevahendid (paber, joonlaud jms), ümbritsevast elukeskkonnast pärit objektid (lehed, oksad jms), sirkel, nurklaud, geomeetriliste kujundite mudelid

Lõiming:

Inimeseõpetus

Liiklusmärgid

Loodusõpetus

Vaatlus, võrdlemine, lihtsate skeemide ja plaanide lugemine

Eesti keel

Funktsionaalne lugemisoskus

Ajavaru (9 tundi)

3. klass

140 tundi

Arvutamine (73 tundi)

Õppesisu:

- Arvud 0 – 10 000, nende esitus üheliste, kümneliste, sajaliste ja tuhandeliste summana.
- Arvude võrdlemine ja järjestamine 10000 piires.
- Peast kahekohaliste arvude liitmine ja lahutamine 100 piires.
- Kirjalik liitmine ja lahutamine 10 000 piires
- Korrutustabel.
- Korrutamis- ja jagamistehte liikmete nimetused.
- Mõisted: korda suurem, korda väiksem.
- Tähe arvväärtuse leidmine võrduses analoogia abil.
- Arvavaldis, tehete järjekord ja sulud.
- Summa korrutamine ja jagamine arvuga.

Põhimõisted:

arv, number, üheline, kümneline, sajaline, tuhandeline, tegur, korrutis,jagatav, jagaja, jagatis, liidetav, summa, vähendatav, vähendaja, vahe, korrutamine, jagamine, pöördtehe

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

- veebipõhiste õppematerjalide kasutamine arvutamisoskuse harjutamiseks ja peastarvutamisoskuse kujundamiseks
- enesekontrolliülesannete lahendamine
- ühe- ja kahetehteliste tekstülesannete koostamine ja lahendamine
- matemaatilised mängud arvutamisoskuse süvendamiseks
- tulp- ja tekstülesannete lahendamine ruudulisse vihikusse

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- suuline töö
- vestlus
- demonstreerimine
- enesekontroll
- vaatlus
- mäng
- õuesõpe
- peastarvutamine
- kirjalik töö õpiku, vihikuga
- töölehtede iseseisev täitmine

Õpitulemused

- loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb arve kuni 10 000-ni;
- nimetab arvule eelneva või järgneva arvu;
- määrab arvu asukoha naturaalarvude seas;
- esitab arvu üheliste, kümneliste, sajaliste ja tuhandeliste summana;
- liidab ja lahutab peast arve 100 piires;
- liidab ja lahutab kirjalikult arve 10 000 piires;
- selgitab avaldises olevate tehete järjekorda;
- nimetab korrutamis- ja jagamistehte liikmeid (tegur, korrutis, jagatav, jagaja, jagatis);
- selgitab jagamist kui korrutamise pöördtehet;

- valdab korrutustabelit, korrutab ja jagab peast arve korrutustabeli piires, korrutab arvudega 1 ja 0;
- korrutab peast ühekohalist arvu kahekohalise arvuga ja jagab peast kahekohalist arvu ühekohalise arvuga 100 piires;
- täidab proovimise teel tabeli, milles esineb tähtavaldis;
- leiab tähe arvväärtuse võrdustes proovimise või analoogia teel;
- määrab tehete järjekorra avaldises (sulud, korrutamine/jagamine, liitmine/lahutamine);

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, elementaarsed õppevahendid (paber, joonlaud jms), ümbritsevast elukeskkonnast pärit objektid (näit karbid, mitmesugused esemed loendamiseks jms)

Lõiming:

Inimeseõpetus

Raha, ostmine, müümine, taskuraha kulutamine

Eesti keel

Funktsionaalne lugemisoskus

Kirjatehnika

Küsilausete koostamine, erinevuste ja sarnasuste märkamine

Mõõtmine ja tekstülesanded (hinnang ajale 60 tundi)

Õppesisu:

- Mõõtühikud millimeeter, tonn ja sajand.
- Mõõtühikute teisendusi (lihtsamad igapäevaelus ettetulevad juhud).
- Murrud 1/2, 1/3, 1/4, 1/5.
- Nende murdude põhjal arvust osa leidmine.
- Ühe- ja kahetehteliste tekstülesannete lahendamine. Ühetehteliste tekstülesannete koostamine.

Põhimõisted:

Kilomeeter, meeter, detsimeeter, sentimeeter, gramm, kilogramm, liiter, tund, minut, sekund, kell, kalender, pool, veerand

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

- Interneti õpikeskkondades pakutavate ülesannete ja matemaatiliste mängude kasutama õpioskuste süvendamise eesmärgil
- Lihtsate kahetehteliste ülesannete koostamine etteantud teema, pildi, skeemi järgi
- Praktilised mõõtmised, mõõtmistulemuste kirjapanek, lihtsamate kujundite ümbermõõdu arvutamine.
- Enesekontrolliga töölehed

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- suuline töö
- praktiline töö
- vestlus
- demonstreerimine
- enesekontroll
- vaatlus
- mäng
- õuesõpe
- peastarvutamine
- kirjalik töö õpiku, vihikuga
- töölehtede iseseisev täitmine

Õpitulemused

- nimetab pikkusmõõte millimeetrist kilomeetrini ja kirjeldab neid tuntud suuruste abil;
- nimetab massiühikuid gramm, kilogramm, tonn ja kirjeldab neid tuntud suuruste abil;
- nimetab ajaühikuid sajand, aasta, kuu, nädal, ööpäev, tund, minut, sekund ja kirjeldab neid oma elus asetleidvate sündmuste abil;
- teisendab pikkus-, massi- ja ajaühikuid (valdavalt vaid naaberühikud);
- arvutab nimega arvudega.
- selgitab murdude ½; ⅓; ¼; ⅕ tähendust;

- leiab ½: ⅓; ¼; ⅕ osa arvust;
- selgitab näidete põhjal, kuidas leitakse osa järgi arvu;
- lahendab ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid õpitud arvutusoskuse piires;
- koostab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid;
- püstitab ülesande lahendamiseks vajalikud küsimused;
- hindab saadud tulemuste reaalsust;

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, elementaarsed õppevahendid (paber, joonlaud jms), ümbritsevast elukeskkonnast pärit objektid (näit karbid, mitmesugused esemed loendamiseks jms).

Lõiming:

Inimeseõpetus

Kellaaeg, päeva planeerimine, vahemaad

Loodusõpetus

Vaatlus, võrdlemine, vahemaad looduses

Eesti keel

Funktsionaalne lugemisoskus

Kirjatehnika

Geomeetrilised kujundid (hinnang ajale 30 tundi)

Õppesisu

- Murdjoon, hulknurk, ristkülik, ruut ja kolmnurk, nende elemendid.
- Murdjoone pikkuse ning ruudu, ristküliku ja kolmnurga ümbermõõdu leidmine.
- Võrdkülgne kolmnurk, selle joonestamine sirkli ja joonlaua abil.
- Ring ja ringjoon, raadius ja keskpunkt. Etteantud raadiusega ringjoone joonestamine.
- Kuup, risttahukas, kera, silinder, koonus, kolm- ja nelinurkne püramiid. Nende põhilised elemendid (servad, tipud, tahud).
- Geomeetrilised kujundid igapäevaelus.

Põhimõisted:

lõik, täisnurk, nelinurk, ruut, ristkülik, ring, ringjoon, kuup, risttahukas, püramiid, silinder, koonus, kera, geomeetria, ümbermõõt, ring, ringjoon, raadius, murdjoon

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

- tasapinnalistest kujunditest pilt
- GeoGebra programmi kasutamine demonstreerimiseks
- ümbritsevast keskkonnast geomeetriliste kujunditega sarnaste objektide otsimine
- tasapinnaliste kujundite joonestamine etteantud mõõtmete järgi
- sirkli kasutamine

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- vestlus
- demonstreerimine
- vaatlus
- õuesõpe
- kirjalik töö õpiku, vihikuga (joonestamine)
- töölehtede iseseisev täitmine

Õpitulemused

- eristab murdjoont teistest joontest; mõõdab ja arvutab murdjoone pikkuse sentimeetrites;
- joonestab ristküliku, sealhulgas ruudu, joonlaua abil;
- arvutab ruudu, ristküliku ja kolmnurga ümbermõõdu küljepikkuste kaudu;
- kirjeldab võrdkülgset kolmnurka;
- joonestab võrdkülgset kolmnurka sirkli ja joonlaua abil;
- joonestab erineva raadiusega ringjooni; märgib ringjoone raadiuse ja keskpunkti;
- leiab ümbritsevast õpitud ruumilisi kujundeid;
- eristab kuupi ja risttahukat teistest kehadest ning nimetab ja näitab nende tippe, servi, tahke;
- näitab maketi abil silindri põhju ja külgpinda; nimetab põhjaks olevat ringi;
- näitab maketi abil koonuse külgpinda, tippu ja põhja; nimetab põhjaks olevat ringi;
- näitab ja nimetab maketi abil püramiidi külgtahke, põhja, tippe;

· eristab kolm- ja nelinurkset püramiidi põhja järgi.
Õppevahendid: Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, elementaarsed õppevahendid (paber, joonlaud jms), ümbritsevast elukeskkonnast pärit objektid (lehed, oksad jms), sirkel, nurklaud, geomeetriliste kujundite mudelid
Lõiming: **Inimeseõpetus** Liiklusmärgid **Loodusõpetus** Vaatlus, võrdlemine, lihtsate skeemide ja plaanide lugemine, kodukoha kaart **Eesti keel** Funktsionaalne lugemisoskus **Kunst** Pildil kujutatavate esemete vahel suuruste tajumine

Ajavaru (12 tundi)

II. kooliaste

6. klassi lõpetaja:

1) kasutab erinevaid matemaatilise info esitamise viise ning oskab üle minna ühelt esitusviisilt teisele;

2) liigitab objekte ja nähtusi ning analüüsib ja kirjeldab neid mitme tunnuse järgi;

3) tunneb probleemülesande lahendamise üldist skeemi;

4) teab, et ülesannetel võib olla erinevaid lahendusteid, ja valib neist endale sobiva;

5) põhjendab oma mõttekäike ja kontrollib nende õigsust;

6) kasutab arvutusvahendeid arvutamiseks ja tulemuste kontrollimiseks;

7) kasutab enda jaoks sobivaid õpimeetodeid, vajaduse korral otsib abi ja infot erinevatest teabeallikatest.

4. klass

140 tundi

Arvutamine (60 tundi)

Õppesisu:

- Arvude lugemine ja kirjutamine, nende esitamine üheliste, kümneliste, sajaliste, tuhandeliste, kümne- ja sajatuhandeliste summana.
- Liitmine ja lahutamine, nende omadused.
- Kirjalik liitmine ja lahutamine.
- Naturaalarvude korrutamine.
- Korrutamise omadused.
- Kirjalik korrutamine.
- Naturaalarvude jagamine.
- Jäägiga jagamine.
- Kirjalik jagamine.
- Arv null tehetes.
- Tehete järjekord.
- Naturaalarvu ruut.
- Murrud.
- Rooma numbrid.

Põhimõisted:

Number, arv, paaris- ja paaritu arv, järk, avaldis, võrratus, võrdus, täht, kirjalik arvutamine, naturaalarv, araabia number, rooma number, arvu ruut, jääk

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Arvutiprogrammide kasutamine nõutavate oskuste harjutamiseks

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Rühmatöö, peastarvutamine, paaristöö, mäng, õuesõpe, tehtekaardid, enesekontrolliülesanded, valikvastustega test, e-õppematerjalid

Õpitulemused

- selgitab näidete varal termineid *arv* ja *number*; kasutab neid ülesannetes;
- kirjutab ja loeb arve 1 000 000 piires;
- esitab arvu üheliste, kümneliste, sajaliste, tuhandeliste kümne- ja sajatuhandeliste summana;
- võrdleb ja järjestab naturaalarve, nimetab arvule eelneva või järgneva arvu;
- kujutab arve arvkiirel;
- nimetab liitmise ja lahutamise tehte komponente (liidetav, summa, vähendatav, vähendaja, vahe);
- tunneb liitmis- ja lahutamistehte liikmete ning tulemuste vahelisi seoseid;
- kirjutab liitmistehtele vastava lahutamistehte ja vastupidi;
- sõnastab ja esitab üldkujul liitmise omadusi (liidetavate vahetuvuse ja rühmitamise omadus) ja kasutab neid arvutamise hõlbustamiseks;
- sõnastab ja esitab üldkujul arvust summa ja vahe lahutamise ning arvule vahe liitmise omadusi ja kasutab neid arvutamisel;
- *Soovitus: tehete omaduste rakendamisel piirduda kuni kahekohaliste arvudega, kuid tutvustada tuleks ka nende omaduste kehtivust suuremate arvude korral.*
- kujutab kahe arvu liitmist ja lahutamist arvkiirel;
- liidab ja lahutab peast kuni kolmekohalisi arve;
- liidab ja lahutab kirjalikult arve miljoni piires, selgitab oma tegevust;
- nimetab korrutamise tehte komponente (tegur, korrutis);
- esitab kahe arvu korrutise võrdsete liidetavate summana või selle summa korrutisena;
- kirjutab korrutamistehtele vastava jagamistehte ja vastupidi;
- tunneb korrutamistehte liikmete ning tulemuse vahelisi seoseid;
- sõnastab ja esitab üldkujul korrutamise omadusi: tegurite vahetuvus, tegurite rühmitamine, summa korrutamine arvuga;
- kasutab korrutamise omadusi arvutamise lihtsustamiseks;
- korrutab peast arve 100 piires;

- korrutab naturaalarvu 10, 100 ja 1000-ga;
- arvutab enam kui kahe arvu korrutist;
- korrutab kirjalikult kuni kahekohalisi naturaalarve ja kuni kolmekohalisi arve järkarvudega;
- nimetab jagamistehte komponente (jagatav, jagaja, jagatis);
- tunneb jagamistehte liikmete ja tulemuse vahelisi seoseid;
- jagab peast arve korrutustabeli piires;
- kontrollib jagamistehte tulemust korrutamise abil;
- selgitab, mida tähendab "üks arv jagub teisega";
- jagab jäägiga ja selgitab selle jagamise tähendust;
- *Soovitus: jäägiga jagamise tähendus esitada läbi näidete, näit. 16 : 3 = 5 jääk 1, seega 16 = 3 · 5 + 1*
- jagab nullidega lõppevaid arve peast 10, 100 ja 1000-ga;
- jagab nullidega lõppevaid arve järkarvudega;
- jagab summat arvuga;
- jagab kirjalikult arvu ühekohalise ja kahekohalise arvuga;
- liidab ja lahutab nulli, korrutab nulliga;
- selgitab, millega võrdub null jagatud arvuga ja nulliga jagamise võimatust;
- tunneb tehete järjekorda sulgudeta ja ühe paari sulgudega arvavaldises;
- arvutab kahe- ja kolmetehteliste arvavaldiste väärtuse;
- selgitab arvu ruudu tähendust, arvutab naturaalarvu ruudu;
- teab peast arvude 0 – 10 ruutusid;
- kasutab arvu ruutu ruudu pindala arvutamisel;
- selgitab murru lugeja ja nimetaja tähendust,
- kujutab joonisel murdu osana tervikust;
- nimetab joonisel märgitud terviku osale vastava murru;
- arvutab osa (ühe kahendiku, kolmandiku jne) tervikust;
- loeb ja kirjutab enamkasutatavaid rooma numbreid (kuni kolmekümneni), selgitab arvu üleskirjutuse põhimõtet.

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, geomeetrilised kujundid, mõõteriistad, lisamaterjalide kogud

Lõiming:

emakeel

- pöörata tähelepanu arvsõnade kokku- ja lahkukirjutamisele
- selgitada, milliste arvude järele ja millal lisatakse punkt
- selgitada, kuidas paigutatakse harilik murd kirjareale

ajalugu

- ajatelg
- matemaatika ajalugu
- rooma numbrid

Andmed ja algebra(40 tundi)

Õppesisu:

- tekstülesanded
- täht võrduses

Põhimõisted:

tähtavaldis, avaldise väärtus, tekstülesanne

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

- Andmete kogumine, tekstülesannete koostamine (2-3 tehtelised)
- Arvutiprogrammide kasutamine nõutavate oskuste harjutamiseks, diagrammide loomine erinevaid programme rakendades.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Andmete kogumine, ül. koostamine, paaristöö, rühmatöö, mängud

Õpitulemused

• lahendab kuni kolmetehtelisi elulise sisuga tekstülesandeid;

• modelleerib õpetaja abiga tekstülesandeid;

• koostab ise ühe- kuni kahetehtelisi tekstülesandeid;

• hindab ülesande lahendustulemuse reaalsust;

• leiab ühetehtelisest võrdusest tähe arvväärtuse proovimise või analoogia teel;

Näiteks võrduse 21 + b = 34 korral võib proovida, milline arv tuleb liita 21-le, et saaks 34. Toetudes näiteks võrdustele 2 + 3 = 5 ja 3 = 5 – 2 võib analoogia põhjal kirjutada, et b = 34 – 21 = 13.

Ülesannetes piirdutakse vaid võrdustega, mis sisaldavad ühte tehet ühe tähega.

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, geomeetrilised kujundid, mõõteriistad, lisamaterjalide kogud

Lõiming:

emakeel

- funktsionaalne lugemine
- lühendite tundmine ja kasutamine

kunstiõpetus

- jooniste tegemine

Geomeetrilised kujundid ja mõõtmine (60 tundi)

Õppesisu:

- kolmnurk
- nelinurk
- ristkülik
- ruut
- Kujundi ümbermõõdu ja pindala leidmine
- Pikkusühikud
- Pindalaühikud.
- Massiühikud.
- Mahuühikud.
- Rahaühikud.
- Ajaühikud.
- Kiirus ja kiirusühikud.
- Temperatuuri mõõtmine.

· Arvutamine nimega arvudega.

Põhimõisted:

Kolmnurk, ristkülik, ruut, pikkus, laius, pindala, ümbermõõt, mm, cm, m, km, dm, pindalaühikud, g, kg, l, €, aasta, kuu, nädal, sajand, h, min, sek, km/h, C°

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Arvutiprogrammide kasutamine nõutavate oskuste harjutamiseks

Tutvumine GeoGebra programmiga, selle kasutamine , dünaamiliste ül. ja töölehtede loomise demonstreerimine, kasutamine geomeetriateemade õpetamisel.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Rühmatöö, peastarvutamine, paaristöö, mäng, õuesõpe, tehtekaardid, enesekontrolliülesanded, valikvastustega test, e-õppematerjalid

Õpitulemused

· leiab ümbritsevast ruumist kolmnurki ning eristab neid;
· nimetab ja näitab kolmnurga külgi, tippe ja nurki;
· joonestab kolmnurka kolme külje järgi;
· selgitab kolmnurga ümbermõõdu tähendust ja näitab ümbermõõtu joonisel;
· arvutab kolmnurga ümbermõõtu nii külgede mõõtmise teel kui ka etteantud
· küljepikkuste korral;
· leiab ümbritsevast ruumist nelinurki, ristkülikuid ja ruute ning eristab neid;
· nimetab ning näitab ristküliku ja ruudu külgi, vastaskülgi, lähiskülgi, tippe ja nurki;
· joonestab ristküliku ja ruudu nurklaua abil;
· selgitab nelinurga ümbermõõdu tähendust ja näitab ümbermõõtu joonisel;
· arvutab ristküliku, sealhulgas ruudu, ümbermõõdu;
· selgitab ristküliku, sealhulgas ruudu, pindala tähendust joonise abil;
· teab peast ristküliku, sealhulgas ruudu, ümbermõõdu ning pindala valemeid;
· arvutab ristküliku, sealhulgas ruudu, pindala;
· kasutab ümbermõõdu ja pindala arvutamisel sobivaid mõõtühikuid;
· arvutab kolmnurkadest ja tuntud nelinurkadest koosneva liitkujundi ümbermõõdu;
· arvutab tuntud nelinurkadest koosneva liitkujundi pindala;

- rakendab geomeetria teadmisi tekstülesannete lahendamisel;
- nimetab pikkusühikuid mm, cm, dm, m, km, selgitab nende ühikute vahelisi seoseid;
- mõõdab igapäevaelus ettetulevaid pikkusi, kasutades sobivaid mõõtühikuid;
- toob näiteid erinevate pikkuste kohta, hindab pikkusi silma järgi;
- teisendab pikkusühikuid ühenimelisteks;
- selgitab pindalaühikute mm^2, cm^2, dm^2, m^2, ha, km^2 tähendust;
- kasutab pindala arvutamisel sobivaid ühikuid;
- selgitab pindalaühikute vahelisi seoseid;
- nimetab massiühikuid g, kg, t, selgitab massiühikute vahelisi seoseid; kasutab massi arvutamisel sobivaid ühikuid;
- toob näiteid erinevate masside kohta, hindab massi ligikaudu;
- kirjeldab mahuühikut liiter, hindab keha mahtu ligikaudu;
- nimetab Eestis käibelolevaid rahaühikuid, selgitab rahaühikute vahelisi seoseid, kasutab arvutustes rahaühikuid;
- nimetab aja mõõtmise ühikuid tund, minut, sekund, ööpäev, nädal, kuu, aasta, sajand; teab nimetatud ajaühikute vahelisi seoseid;
- selgitab kiiruse mõistet ning kiiruse, teepikkuse ja aja vahelist seost;
- kasutab kiirusühikut km/h lihtsamates ülesannetes;
- loeb termomeetri skaalalt temperatuuri kraadides märgib etteantud temperatuuri skaalale;
- kasutab külmakraadide märkimisel negatiivseid arve;
- liidab ja lahutab nimega arve;
- korrutab nimega arvu ühekohalise arvuga;
- jagab nimega arve ühekohalise arvuga, kui kõik ühikud jaguvad antud arvuga;
- kasutab mõõtühikuid tekstülesannete lahendamisel;
- otsib iseseisvalt teabeallikatest näiteid erinevate suuruste (pikkus, pindala, mass, maht, aeg, temperatuur) kohta, esitab neid tabelis.

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, geomeetrilised kujundid, mõõteriistad, lisamaterjalide kogud

Lõiming:

Tööõpetus

Meisterdamise kavandite loomisel kasutab õigeid mõõtühikuid, teostab vajalikke mõõtmisi

Loodusõpetus

Temperatuuri mõõtmine, vahemaad looduses, nende tajumine.

Ajavaru 15 tundi

5. klass

175 tundi

Arvutamine naturaalarvude ja kümnendmurdudega (65 tundi)

Õppesisu:

- Miljonite klass ja miljardite klass.
- Arvu järk, järguühikud ja järkarv.
- Naturaalarvu kujutamine arvkiirel.
- Naturaalarvude võrdlemine.
- Naturaalarvude ümardamine.
- Neli põhitehet naturaalarvudega.
- Liitmis- ja korrutamistehte põhiomadused ja nende rakendamine.
- Arvu kuup.
- Tehete järjekord. Avaldise väärtuse arvutamine.
- Arvavaldise lihtsustamine sulgude avamise ja ühisteguri sulgudest väljatoomisega
- Paaris- ja paaritud arvud.
- Jaguvuse tunnused (2-ga, 3-ga, 5-ga, 9-ga, 10- ga)
- Arvu tegurid ja kordsed.
- Algarvud ja kordarvud, algtegur.
- Arvude suurim ühistegur ja vähim ühiskordne.
- Murdarv, harilik murd, murru lugeja ja nimetaja.
- Kümnendmurrud.
- Kümnendmurru ümardamine.
- Tehted kümnendmurdudega.

- Taskuarvuti, neli põhitehet.

Põhimõisted:

Number, arv, algarv, kordarv, järk, arvkiir, avaldis, võrratus, võrdus, võrrand, kirjalik arvutamine, naturaalarv, kümnendmurd, arvu ruut ja kuup, jääk, ümardamine, ligikaudne arv, jaguvus, jaguvuse tunnus, SÜT, VÜK

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Arvutiprogrammide kasutamine nõutavate oskuste harjutamiseks.

Taskuarvuti oskuslik kasutamine ül. kontrollimiseks ja lahendamiseks.

Tekstülesannete ja ahelülesannete koostamine.

Miksike, Koolielu,T-algebra, Wiris, e-testid internetis, matematiliste mängude leheküljed

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Rühmatöö, peastarvutamine, paaristöö, mäng, õuesõpe, tehtekaardid, enesekontrolliülesanded, valikvastustega test, e-õppematerjalid

Õpitulemused

- loeb numbritega kirjutatud arve miljardi piires;
- kirjutab arve dikteerimise järgi;
- määrab arvu järke ja klasse;
- kirjutab naturaalarve järkarvude summana ja järguühikute kordsete summana;
- kirjutab arve kasvavas (kahanevas) järjekorras;
- märgib naturaalarve arvkiirele;
- võrdleb naturaalarve;
- teab ümardamisreegleid ja ümardab arvu etteantud täpsuseni;
- liidab ja lahutab kirjalikult naturaalarve miljardi piires;
- selgitab ja kasutab liitmise ja korrutamise seadusi;
- korrutab kirjalikult kuni kolmekohalisi naturaalarve;
- jagab kirjalikult kuni 5-kohalisi arve kuni 2-kohalise arvuga;
- selgitab naturaalarvu kuubi tähendust ja leiab arvu kuubi;
- tunneb tehete järjekorda (liitmine/lahutamine, korrutamine/jagamine, sulud), arvutab kuni neljatehteliste arvavaldiste väärtusi;
- avab eristab paaris- ja paaritud arve;

- otsustab (tehet sooritamata), kas arv jagub 2-ga, 3-ga, 5-ga, 9-ga või 10-ga;
- *Soovitus: tugevamatele õpilastele on soovitatav tutvustada ka 4-ga, 6-ga jne jaguvuse tunnuseid.*
- leiab arvu tegureid ja kordseid;
- teab, et arv 1 ei ole alg- ega kordarv;
- esitab naturaalarvu algtegurite korrutisena;
- otsustab 100 piires, kas arv on alg- või kordarv;
- esitab naturaalarvu algarvuliste tegurite korrutisena;
- leiab arvude suurima ühisteguri (SÜT) ja vähima ühiskordse (VÜK). sulgusid arvavaldiste korral; toob ühise teguri sulgudest välja;
- selgitab hariliku murru lugeja ja nimetaja tähendust;
- tunneb kümnendmurru kümnendkohti; loeb kümnendmurde;
- kirjutab kümnendmurde numbrite abil verbaalse esituse järgi;
- võrdleb ja järjestab kümnendmurde;
- kujutab kümnendmurde arvkiirel;
- ümardab kümnendmurde etteantud täpsuseni;
- liidab ja lahutab kirjalikult kümnendmurde;
- korrutab ja jagab peast kümnendmurde järguühikutega (10, 100, 1000, 10 000 ja 0,1; 0,01; 0,001);
- korrutab kirjalikult kuni kolme tüvenumbriga kümnendmurde;
- jagab kirjalikult kuni kolme tüvenumbriga murdu murruga, milles on kuni kaks tüvenumbrit (mõistet tüvenumber ei tutvustata);
- tunneb tehete järjekorda ja sooritab mitme tehtega ülesandeid kümnendmurdudega ;
- sooritab arvutuste kontrollimiseks neli põhitehet taskuarvutil.

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, geomeetrilised kujundid, lisamaterjalide kogud

Lõiming:

emakeel

- pöörata tähelepanu arvsõnade kokku- ja lahkukirjutamisele
- selgitada, milliste arvude järele ja millal lisatakse punkt
- selgitada, kuidas paigutatakse harilik murd kirjareale

ajalugu

- ajatelg
- matemaatika ajalugu
- rooma numbrid

Andmed ja algebra (55 tundi)

Õppesisu:

- Arvavaldis, tähtavaldis, valem.
- Võrrandi ja selle lahendi mõiste. Võrrandi lahendamine proovimise ja analoogia teel.
- Arvandmete kogumine ja korrastamine.
- Sagedustabel.
- Skaala.
- Diagrammid: tulpdiagramm, sirglõikdiagramm.
- Aritmeetiline keskmine.
- Tekstülesannete lahendamine.

Põhimõisted:

Arvavaldis, tähtavaldis, avaldise väärtus, tekstülesanne, võrrand, lahend, sagedustabel, skaala, diagramm, aritmeetiline keskmine

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Andmete kogumine, tekstülesannete koostamine (2-3 tehtelised)

Arvutiprogrammide kasutamine nõutavate oskuste harjutamiseks

Diagrammi koostamine enda valitud ja kogutud andmete põhjal arvutis

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Andmete kogumine, ül. koostamine, paaristöö, rühmatöö, mängud

Õpitulemused

- tunneb ära arvavaldise ja tähtavaldise;
- lihtsustab ühe muutujaga täisarvuliste kordajatega avaldise; arvutab lihtsa tähtavaldise väärtuste;
- kirjutab sümbolites tekstina kirjeldatud lihtsamaid tähtavaldisi;
- eristab valemit avaldisest;
- kasutab valemit ja selles sisalduvaid tähiseid arvutamise lihtsustamiseks;
- tunneb ära võrrandi, selgitab, mis on võrrandi lahend;
- lahendab proovimise või analoogia abil võrrandi, mis sisaldab ühte tehet ja naturaalarve;
- selgitab, mis on võrrandi lahendi kontrollimine;
- kogub lihtsa andmestiku;
- korrastab lihtsamaid arvandmeid ja kannab neid sagedustabelisse;
- tunneb mõistet sagedus ning oskab seda leida;
- tajub skaala tähendust arvkiire ühe osana;
- loeb andmeid erinevatelt skaaladelt andmeid ja toob näiteid skaalade kasutamise kohta;
- loeb andmeid tulpdiagrammilt ja oskab neid kõige üldisemalt iseloomustada;
- joonistab tulp- ja sirglõikdiagramme;
- arvutab aritmeetilise keskmise;
- lahendab mitmetehtelisi tekstülesandeid;
- tunneb tekstülesande lahendamise etappe;
- modelleerib õpetaja abiga tekstülesandeid;
- kasutab lahendusidee leidmiseks erinevaid strateegiaid;
- hindab tulemuse reaalsust;

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, lisamaterjalide kogud

Lõiming:

emakeel

- funktsionaalne lugemine
- lühendite tundmine ja kasutamine

kunstiõpetus

- jooniste tegemine

Geomeetrilised kujundid ja mõõtmine (40 tundi)

Õppesisu:

- Sirglõik, murdjoon, kiir, sirge.
- Nurk, nurkade liigid.
- Kõrvunurgad. Tippnurgad.
- Paralleelsed ja ristuvad sirged.
- Kuubi ja risttahuka pindala ja ruumala.
- Pindalaühikud ja ruumalaühikud
- Plaanimõõt

Põhimõisted:

sirglõik, kiir, murdjoon, sirge, nurk, täisnurk, teravnurk, nürinurk, kõrvunurgad, tippnurgad, paralleelne, ristuv, kuup, risttahukas, plaanimõõt, ruumala, pikkus, laius, pindala, ümbermõõt, mm, cm, m, km, dm, pindalaühikud, g, kg, l, ruumalaühikud

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Arvutiprogrammide kasutamine nõutavate oskuste harjutamiseks

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Rühmatöö, peastarvutamine, paaristöö, mäng, õuesõpe, tehtekaardid, enesekontrolliülesanded, valikvastustega test, e-õppematerjalid

Õpitulemused

- joonestab sirge, kiire ja lõigu ning selgitab nende erinevusi;
- märgib ja tähistab punkte sirgel, kiirel, lõigul;
- joonestab etteantud pikkusega lõigu;
- mõõdab antud lõigu pikkuse;
- arvutab murdjoone pikkuse;

- joonestab nurga, tähistab nurga tipu ja kirjutab nurga nimetuse sümbolites (näiteks Đ *ABC*);
- võrdleb etteantud nurki silma järgi ja liigitab neid,
- joonestab teravnurga, nürinurga, täisnurga ja sirgnurga;
- kasutab malli nurga mõõtmiseks ja etteantud suurusega nurga joonestamiseks;
- teab täisnurga ja sirgnurga suurust;
- leiab jooniselt kõrvunurkade ja tippnurkade paare;
- joonestab kõrvunurki ja teab, et kõrvunurkade summa on 180°
- arvutab antud nurga kõrvunurga suuruse;
- joonestab tippnurki ja teab, et tippnurgad on võrdsed;
- joonestab lõikuvaid ja ristuvaid sirgeid;
- joonestab paralleellükke abil paralleelseid sirgeid;
- tunneb ja kasutab sümboleid $\parallel$ $\perp$ (on paralleelne; on risti)

arvutab kuubi ja risttahuka pindala ja ruumala;

- teisendab pindalaühikuid;
- teab ja teisendab ruumalaühikuid;
- kasutab ülesannete lahendamisel mõõtühikute vahelisi seoseid;

Soovitus: mõõtühikute teisendamisel rõhutada põhimõtet, kuidas teisendada, mitte lihtsalt õppida pähe.

- selgitab plaanimõõdu tähendust;
- valmistab ruudulisele paberile lihtsama (korteri jm) plaani.

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, geomeetrilised kujundid, mõõteriistad, lisamaterjalide kogud

Lõiming:

Tööõpetus, füüsika

Ajavaru kordamiseks 15 tundi

6. klass

210 tundi

Harilik murd. Arvutamine positiivsete harilike murdudega. positiivsed ja negatiivsed täisarvud. (65 tundi)

Õppesisu

- Harilik murd, selle põhiomadus.
- Hariliku murru taandamine ja laiendamine.
- Harilike murdude võrdlemine.
- Ühenimeliste murdude liitmine ja lahutamine.
- Erinimeliste murdude liitmine ja lahutamine.
- Harilike murdude korrutamine.
- Pöördarvud.
- Harilike murdude jagamine.
- Arvutamine harilike ja kümnendmurdudega.
- Kümnendmurru teisendamine harilikuks murruks ning hariliku murru teisendamine kümnendmurruks.
- Negatiivsed arvud.
- Arvtelg.
- Positiivsete ja negatiivsete täisarvude kujutamine arvteljel.
- Kahe punkti vaheline kaugus arvteljel.
- Vastandarvud.
- Arvu absoluutväärtus.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Rühmatöö, peastarvutamine, paaristöö, mäng, õuesõpe, tehtekaardid, enesekontrolliülesanded, valikvastustega test, e-õppematerjalid

Õpitulemused

- teab murru lugeja ja nimetaja tähendust; teab, et murrujoonel on jagamismärgi tähendus;
- kujutab harilikke murde arvkiirel;
- kujutab lihtsamaid harilikke murde vastava osana lõigust ja tasapinnalisest kujundist;
- tunneb liht- ja liigmurde;

· teab, et iga täisarvu saab esitada hariliku murruna;

· taandab murde nii järkjärgult kui suurima ühisteguriga, jäädes arvutamisel saja piiresse;

· teab, milline on taandumatu murd;

· laiendab murdu etteantud nimetajani;

· teisendab murde ühenimelisteks ja võrdleb neid;

· teab, et murdude ühiseks nimetajaks on antud murdude vähim ühiskordne;

· esitab liigmurru segaarvuna ja vastupidi;

· liidab ja lahutab ühenimelisi ja erinimelisi murde;

· korrutab harilikke murde omavahel ja murdarve täisarvudega;

· tunneb pöördarvu mõistet;

· jagab harilikke murde omavahel ja murdarve täisarvudega ning vastupidi;

· tunneb segaarvude liitmise, lahutamise, korrutamise ja jagamise eeskirju ja rakendab neid arvutamisel;

· teisendab lõpliku kümnendmurru harilikuks murruks ja harilikku murru lõplikuks või lõpmatuks perioodiliseks kümnendmurruks;

· leiab hariliku murru kümnendlähendi ja võrdleb harilikke murde kümnendlähendite abil;

· arvutab täpselt avaldiste väärtusi, mis sisaldavad nii kümnend- kui hailikke murde ja sulge;

· selgitab negatiivsete arvude tähendust, toob nende kasutamise kohta elulisi näiteid;

· leiab kahe punkti vahelise kauguse arvteljel;

· teab, et naturaalarvud koos oma vastandarvudega ja arv null moodustavad täisarvude hulga;

· võrdleb täisarve ja järjestab neid;

· teab arvu absoluutväärtuse geomeetrilist tähendust;

· leiab täisarvu absoluutväärtuse;

· liidab ja lahutab positiivsete ja negatiivsete täisarvudega, tunneb arvutamise reegleid;

· vabaneb sulgudest, teab, et vastandarvude summa on null ja rakendab seda teadmist arvutustes;

· rakendab korrutamise ja jagamise reegleid positiivsete ja negatiivsete täisarvudega arvutamisel;

Põhimõisted:

Arvavaldis, tähtavaldis, avaldise väärtus, tekstülesanne, võrrand, lahend, , aritmeetiline keskmine, harilik murd, murru osad, murru taandamine, laiendamine, murdude teisendamine, segaarv, lihtmurd, liigmurd, negatiivne arv, arvtelg, koordinaat, koordinaatteljestik, vastandarv, arvu absoluutväärtus

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Andmete kogumine, tekstülesannete koostamine (2-3 tehtelised)

Arvutiprogrammide kasutamine nõutavate oskuste harjutamiseks

Koordinaatteljestiku joonestamine

GeoGebra programmi kasutamine

Wirise programmi kasutamine enesekontrolliks

T-Algebra programmi kasutamine arvutamisoskuse harjutamiseks

e-testid teadmiste kontrollimiseks

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, lisamaterjalide kogud

Lõiming:

emakeel

- funktsionaalne lugemine
- lühendite tundmine ja kasutamine

kunstiõpetus

- jooniste tegemine

loodusõpetus

- temperatuuri mõõtmine

ajalugu

- ajatelg

Andmed ja algebra (40 tundi)

Õppesisu:

- Protsendi mõiste.
- Osa leidmine tervikust.
- Koordinaattasand.
- Punkti asukoha määramine tasandil.
- Temperatuuri graafik, ühtlase liikumise graafik ja teisi empiirilisi graafikuid.
- Sektordiagramm.
- Tekstülesanded.
- Infotehnoloogiliste vahendite kasutamine nõutavate oskuste harjutamiseks.

Põhimõisted:

Arvavaldis, tähtavaldis, avaldise väärtus, tekstülesanne, võrrand, lahend, sektordiagramm, aritmeetiline keskmine, protsent, koordinaatteljestik, graafik

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Andmete kogumine, tekstülesannete koostamine (2-3 tehtelised)

Arvutiprogrammide kasutamine nõutavate oskuste harjutamiseks

Diagrammi koostamine enda valitud ja kogutud andmete põhjal

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Andmete kogumine, ülesannete koostamine, paaristöö, rühmatöö, mängud

Õpitulemused

- selgitab protsendi mõistet; teab, et protsent on üks sajandik osa tervikust;
- leiab osa tervikust;
- leiab arvust protsentides määratud osa;
- lahendab igapäevaelule tuginevaid ülesandeid protsentides määratud osa leidmisele (ka intressiarvutused);
- lahendab tekstülesandeid protsentides määratud osa leidmisele;
- joonestab koordinaatteljestiku, märgib sinna punkti etteantud koordinaatide järgi;
- määrab punkti koordinaate ristkoordinaadistikus;
- joonestab lihtsamaid graafikuid;
- loeb andmeid graafikult, sh loeb ja analüüsib liiklusohutusalaseid graafikuid;

- loeb andmeid sektordiagrammilt;
- analüüsib ning lahendab täisarvude ja murdarvudega mitmetehteliste tekstülesandeid;
- tunneb probleemülesande lahendamise üldist skeemi;
- õpetaja juhendamisel modelleerib lihtsamas reaalses kontekstis esineva probleemi (probleemülesannete lahendamine).

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, lisamaterjalide kogud

Lõiming:

emakeel

- funktsionaalne lugemine
- lühendite tundmine ja kasutamine
- küsilausete koostamine
- arvsõnade õigekiri

kunstiõpetus

- jooniste tegemine

loodusõpetus

- kiirus, aeg, teepikkus
- temperatuurigraafiku koostamine ja lugemine

Geomeetrilised kujundid (60 tundi)

Õppesisu:

- Ringjoon. Ring. Ringi sektor.
- Ringjoone pikkus.
- Ringi pindala.
- Peegeldus sirgest, telgsümmeetria.
- Peegeldus punktist, tsentraalsümmeetria.
- Lõigu poolitamine. Antud sirge ristsirge.
- Nurga poolitamine.

- Kolmnurk ja selle elemendid.
- Kolmnurga nurkade summa.
- Kolmnurkade võrdsuse tunnused.
- Kolmnurkade liigitamine.
- Kolmnurga joonestamine kolme külje järgi, kahe külje ja nende vahelise nurga järgi, ühe külje ja selle lähisnurkade järgi.
- Täisnurkne kolmnurk.
- Võrdhaarse kolmnurga omadusi.
- Kolmnurga alus ja kõrgus.
- Kolmnurga pindala.

Põhimõisted:

sirglõik, sirge, nurk, täisnurk, teravnurk, nürinurk, , paralleelne, ristuv, kuup, risttahukas, plaanimõõt, ruumala, pikkus, laius, pindala, ümbermõõt, mm, cm, m, km, dm, pindalaühikud, g, kg, l, ruumalaühikud, kolmnurk, kolmnurga alus ja kõrgus, ringjoon, diameeter, raadius, lähisnurgad, lähisküljed, Arv π

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Arvutiprogrammide kasutamine nõutavate oskuste harjutamiseks

Geogebra programmi kasutamine õpetamiseks ja õppimiseks.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Rühmatöö, peastarvutamine, paaristöö, mäng, õuesõpe, tehtekaardid, enesekontrolliülesanded, valikvastustega test, e-õppematerjalid

Õpitulemused

- teab ringjoone keskpunkti, raadiuse ja diameetri tähendust;
- joonestab etteantud raadiuse või diameetriga ringjoont;
- leiab katseliselt arvu p ligikaudse väärtuse;
- arvutab ringjoone pikkuse ja ringi pindala;
- eristab joonisel sümmeetrilised kujundid;
- joonestab sirge (ja punkti) suhtes antud punktiga sümmeetrilist punkti, antud lõiguga sümmeetrilise lõigu ja antud kolmnurga või nelinurgaga sümmeetrilist kujundi;

· kasutades digivahendite võimalusi (internetiotsing, pildistamine) toob näiteid õpitud geomeetrilistest kujunditest ning sümmeetriast arhitektuuris ja kujutavas kunstis;
· poolitab sirkli ja joonlauaga lõigu ning joonestab keskristsirge;
· poolitab sirkli ja joonlauaga nurga;
· näitab joonisel ja nimetab kolmnurga tippe, külgi, nurki;
· joonestab ja tähistab kolmnurga, arvutab kolmnurga ümbermõõdu;
· leiab jooniselt ja nimetab kolmnurga lähisnurki, vastasnurki, lähiskülgi, vastaskülgi;
· teab ja kasutab nurga sümboleid;
· teab kolmnurga sisenurkade summat ja rakendab seda puuduva nurga leidmiseks;
· teab kolmnurkade võrdsuse tunnuseid KKK, KNK, NKN ning kasutab neid ülesannete lahendamisel;
· liigitab joonistel etteantud kolmnurki nurkade ja külgede järgi;
· joonestab teravnurkse, täisnurkse ja nürinurkse kolmnurga;
· joonestab erikülgse, võrdkülgse ja võrdhaarse kolmnurga;
· joonestab kolmnurga kolme külje järgi, kahe külje ja nendevahelise nurga järgi ning ühe külje ja selle lähisnurkade järgi;
· näitab ja nimetab täisnurkse kolmnurga külgi;
· näitab ja nimetab võrdhaarses kolmnurgas külgi ja nurki;
· teab võrdhaarse kolmnurga omadusi ja kasutab neid ülesannete lahendamisel;
· tunneb mõisteid alus ja kõrgus, joonestab iga kolmnurga igale alusele kõrguse;
· mõõdab kolmnurga aluse ja kõrguse;
· arvutab kolmnurga pindala.

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, geomeetrilised kujundid, mõõteriistad, lisamaterjalide kogud

Lõiming

Loodusõpetus-

märkab looduses tasandilisi ja ruumikujundeid

järjestab, rühmitab ja klassifitseerib neid teatavate tunnuste järgi

Tehnoloogiaõpetusega –

lihtsamate mõõtvahendite kasutamine

lihtsate tasandiliste ja ruumiliste mudelite valmistamine

Ajavaru kordamiseks 10 tundi

III kooliaste

9. klassi lõpetaja:

1) koostab ja rakendab eri eluvaldkondade ülesandeid lahendades sobivaid matemaatilisi mudeleid;

2) püstitab hüpoteese ja kontrollib neid, üldistab ning arutleb loogiliselt, põhjendab väiteid;

3) kasutab matemaatiliste seoste uurimisel arvutiprogramme ja muid abivahendeid;

4) näeb seoseid erinevate matemaatiliste mõistete vahel ning loob neist süsteemi;

5) hindab oma matemaatilisi teadmisi ja oskusi ning arvestab neid edasist tegevust kavandades.

7. klass

(140 tundi)

Tehted ratsionaalarvudega. Protsent . Statistika algmõisted. (55 tundi)

Õppesisu:

- Ratsionaalarvud.
- Täpsed ja ligikaudsed arvud, tehted ratsionaalarvudega.
- Arvutamine taskuarvutiga.
- Naturaalarvulise astendajaga aste.
- Arvu kümme astmed.
- Suurte arvude kirjutamine 10 astmete abil.
- Promilli mõiste (tutvustavalt).
- Arvu leidmine tema osamäära ja %-määra järgi.

- Jagatise väljendamine protsentides.
- Protsendipunkt.
- Andmete kogumine ja korrastamine.
- Statistilise kogumi karakteristikud (aritmeetiline keskmine).
- Sektordiagramm.
- Tõenäosuse mõiste.

Põhimõisted: Ratsionaalarv, %, aste.

Praktilised tööd ja digivahendid: Tehted astmetega ja protsentarvutuse teevad õpilased taskuarvuti abil, tõenäosusteooria elementide õppimisel on soovitatav kasutada programmi „Tõenäosus“ ning diagrammide joonestamiseks MS Excelit või mõnda selle analoogi. Statistilise andmetöötluse tund on soovitatav läbi viia arvutiklassis.

Õppetegevus ja met. soovitused: Protsentarvutuse ja ligikaudse arvutamise, statistika ja tõenäosusteooria elementide käsitlemisel on soovitatav kasutada igapäevasest elust pärinevaid näiteid ja andmeid. Kui õpilane on jõudnud tasemele, kus ta eksimatult lahendab tüüpülesandeid, siis on soovitatav ülesannete abstraktsuse taset tõsta, kuid tuleb arvestada sellega, et sellised ülesanded pole kõigile jõukohased.

Isikliku eelarve koostamise teema juures on soovitatav lasta koostada reaalsete andmetega eelarve (siin võivad abiks olla ka lapsevanemad). Eelarve soovituslik maht võiks olla 1 aasta ning lisaks arvutustele tuleb lisada sõnalised kommentaarid ja vastavad diagramm.

Õpitulemused:

- Kasutab õigesti märgireegleid ratsionaalarvudega arvutamisel
- arvutab mitme tehtega ülesannetes, milles on kuni neli tehet ja ühed
- toob näiteid igapäevaelu olukordadest.
- leiab ja rakendab ligikaudseid väärtusi
- selgitab laenudega seotud ohte ja kulutusi ning oskab etteantud lihtsa juhtumi varal hinnata laenamise eeldatavat otstarbekust;
- juhtumi varal hinnata laenamise eeldatavat otstarbekus osamäära järgi terviku;
- väljendab kahe arvu jagatist ehk suhet protsentides
- selgitab naturaalarvulise astendajaga astendamise tähendust;
- astendab negatiivset arvu naturaalarvuga, teab sulgude tähendust;

- tunneb tehete järjekorda, kui arvutustes on astendamistehteid;
- sooritab taskuarvutil tehteid ratsionaalarvudega;
- ümardab arve etteantud täpsuseni;
- selgitab protsendi tähendust ja leiab osa tervikust (kordavalt);
- selgitab promilli tähendust; promilli (1 ‰) kasutamist selgitab eluliste näidete abil;
- leiab antud osamäära järgi terviku;
- väljendab kahe arvu jagatist ehk suhet protsentides;
- leiab, mitu protsenti moodustab üks arv teisest ja selgitab, mida tulemus näitab;
- leiab suuruse kasvamist ja kahanemist protsentides;
- eristab muutust protsentides muutusest protsendipunktides;
- tõlgendab reaalsuses esinevaid protsentides väljendatavaid suurusi, lahendab kuni kahesammulisi protsentülesandeid;
- rakendab protsentarvutust reaalse sisuga ülesannete lahendamisel;
- moodustab reaalsete andmete põhjal statistilise kogumi, korrastab seda, moodustab sageduste ja suhteliste sageduste tabeli ja iseloomustab seda aritmeetilise keskmise ja diagrammide abil;
- joonestab sektordiagrammi (nii arvutil kui ka käsitsi);
- selgitab tõenäosuse tähendust;
- katsetulemuste vahetu loendamise kaudu arvutab lihtsamatel juhtudel sündmuse tõenäosuse;

Lõiming:

Loodusõpetus – kasutab protsentarvutust liikumise kiiruse muutumise kirjeldamisel, leiab toote (eseme) koostise, kasutab korrektselt ligikaudse arvutamise reegleid ja annab vajaduse korral.

Inimeseõpetus – kasutab vajadusel diagramme, koostab ja tõlgendab neid vastuse standardkujul.

Õppevahendid:

Tabelid, õppekavale vastavad õpikud jatöövihikud, internetiühendusega arvuti, kalkulaator

Võrdelised ja pöördvõrdelised seosed. Lineaarfnunktsioon. Võrrand. 30 tundi

Õppesisu:

- Tähtavaldise väärtuse arvutamine.
- Lihtsate tähtavaldiste koostamine.
- Võrdeline sõltuvus, võrdelise sõltuvuse graafik, võrdeline jaotaminemine.
- Pöördvõrdeline sõltuvus, pöördvõrdelise sõltuvuse graafik.
- Lineaarfunktsioon, selle graafik.
- Lineaarfunktsiooni rakendamise näiteid.
- Võrrandi mõiste. Võrrandite samaväärsus. Võrrandi põhiomadused.
- Ühe tundmatuga lineaarvõrrand ja selle lahendamine.
- Võrre. Võrde põhiomadus.
- Võrdekujulise võrrandi lahendamine.
- Lihtsamate, sh. igapäevaeluga seonduvate tekstülesannete lahendamine võrrandi abil.

Põhimõisted:

Võrdeline ja pv.seos, võrrandi mõiste ja põhiom., võrde mõiste ja põhiomadused.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine: Graafikute joonestamine nii paberkandjal kui ka arvutis. Võrrandite lahendamine. Harjutamiseks ja õppe mitmekesistamiseks:

http://www.primarygames.co.uk/

http://www.supermathsworld.co.uk/

http://www.mathsisfun.com/

http://www.mathplayground.com/games.html

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Graafikute konstrueerimisel kasutada nii traditsioonilist joonestamisvahenditega graafiku valmistamist kui ka graafiku tegemist arvutiprogrammi abil.

Õpitulemused:

- koostab lihtsamaid avaldisi (näiteks pindala ja ruumala);
- arvutab ühetähelise tähtavaldise väärtuse, näiteks 2b+b2, a^2;
- selgitab näidete põhjal muutuva suuruse ja funktsiooni olemust;

- teab sõltuva ja sõltumatu muutuja tähendust;
- selgitab võrdelise sõltuvuse tähendust eluliste näidete põhjal (nt teepikkus ja aeg; rahasumma ja kauba kogus);
- kontrollib tabelina antud suuruste abil, kas on tegemist võrdelise sõltuvusega;
- otsustab graafiku põhjal, kas on tegemist võrdelise sõltuvusega;
- toob näiteid võrdelise sõltuvuse kohta;
- leiab võrdeteguri;
- joonestab võrdelise sõltuvuse graafiku; *joonestab graafikuid käsitsi kui ka arvuti abil*
- selgitab pöördvõrdelise sõltuvuse tähendust eluliste näidete põhjal (nt ühe kilogrammi kauba hind ja teatud rahasumma eest saadava kauba kogus; kiirus ja aeg); *näide: Tallinnast Tartusse sõites sõidab auto keskmise kiirusega 80 km/h. Kui palju väheneb (suureneb) sõiduks kuluv aeg, kui keskmist kiirust tõsta (vähendada) 10% võrra?*
- kontrollib tabelina antud suuruste abil, kas on tegemist pöördvõrdelise sõltuvusega;
- saab graafiku põhjal aru, kas on tegemist pöördvõrdelise sõltuvusega;
- teab, mis on lineaarne sõltuvus; eristab lineaarliiget ja vabaliiget;
- joonestab lineaarfunktsiooni avaldise põhjal graafiku; *õpilane joonestab graafiku kahe punkti abil ning väga hea taseme puhul ka tõusu ja algordinaadi järgi;*
- otsustab graafiku põhjal, kas funktsioon on lineaarne või mitte lahendab võrdekujulise lineaarvõrrandi;
- koostab lihtsamate tekstülesannete lahendamiseks võrrandi, lahendab selle;
- kontrollib tekstülesande lahendit;
- *tekstülesande lahendi kontrollimisel hindab lahendi reaalsust, s.t. kas leitud tekstülesande lahend on mõistlik (vanaisa vanus ei ole 13 aastat või 133 aastat, jalgrattur ei sõida kiirusega 288 km/h jms);*
- lahendab (tekst) ülesandeid protsentarvutuse kohta;
- koostab lineaarvõrrandi etteantud teksti järgi, lahendab tekstülesandeid
- lineaarvõrrandi abil;
- lahendab lineaarvõrrandeid;
- modelleerib õpetaja juhendamisel lihtsamas reaalses kontekstis esineva probleemi ja tõlgendab saadud tulemusi õpetaja juhendamisel.

Õppevahendid:

joonestustarbed, tabelid, digivahendid

Lõiming:

Lõiming loodusõpetusega ühtlase liikumise kirjeldamisel.

Võrdekujulise võrrandi lahendamisoskus on väga oluline füüsikas ja keemias. Pöörata tähelepanu võrdest liikme avaldamisele. Kasutada ka x-st erinevaid tähti, et õpilane tunneks ära sama teema füüsikas ja keemias.

Geomeetrilised kujundid (20 tundi)

Õppesisu:

- Hulknurk, selle ümbermõõt.
- Hulknurga sisenurkade summa.
- Rööpkülik, selle omadused.
- Rööpküliku pindala.
- Romb, selle omadused.
- Rombi pindala
- Püstprisma, selle pindala ja ruumala.

Põhimõisted:

Hulknurk, rööpkülik, romb, prisma**.**

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

Soovitus kasutada tasandiliste kujundite joonestamiseks programmi GeoGebra

püstptisma mudeli valmistamine

Õpitulemused:

- teab, mis on hulknurk, näitab hulknurga tippe, külgi ja nurki, lähiskülgi ja lähisnurki; *näide: joonestab arvutiprogrammi abil suvalise hulknurga ja näitab eespool nimetatud hulknurga elemente;*
- saab aru mõistest korrapärane hulknurk;

- arvutab hulknurga ümbermõõtu, sisenurkade summa ja korrapärase hulknurga ühte nurka; *näide: leiab korrapärase 12-nurga sisenurkade summa ja ühe sisenurga suuruse; kontrollib, kas on olemas korrapärane hulknurk, mille sisenurk on 100°;*
- joonestab etteantud külgede ja nurgaga rööpküliku, tema diagonaalid ja kõrguse; *soovitus: õpilane oskab joonist teha joonestamisvahendite abil ning samuti arvutiprogrammi (GeoGebra) abil.*
- teab rööpküliku külgede, nurkade ja diagonaalide omadusi, kasutab neid ülesannete lahendamisel;
- mõõdab rööpküliku küljed ja kõrguse, arvutab ümbermõõdu ja pindala;
- joonestab etteantud külje ja nurga järgi rombi; *soovitus: ülesanded lahendatakse nii joonestamisvahendite kui ka arvutiprogrammi abil*
- teab rombi diagonaalide ja nurkade omadusi, kasutab neid ülesannete lahendamisel;
- joonestab ja mõõdab rombi külgi, kõrgust ja diagonaale, arvutab ümbermõõdu ja pindala; *soovitus: nii joonestamisvahendite abil kui ka kasutades arvutiprogramme*
- tunneb kehade hulgast kolmnurkse ja nelinurkse püstprisma;
- näitab ja nimetab kolmnurkse ja nelinurkse püstprisma põhitahke, näitab selle tippe, külgservi, põhiservi, prisma kõrgust, külgtahke, põhja kõrgust;
- arvutab kolmnurkse ja nelinurkse püstprisma pindala ja ruumala.

Õppevahendid:

Seinatabelid, joonestustarbed, kujundid**,** digivahendid

Lõiming:

Tehnoloogiaõpetus - teab hulknurgakujuliste konstruktsioonielementide kasutamise võimalusi erinevates ehituskonstruktsioonides.

Üksliige (30 tundi)

Õppesisu:

- Üksliige. Sarnased üksliikmed.
- Naturaalarvulise astendajaga astmed.

- Võrdsete alustega astmete korrutamine ja jagamine.
- Aste, astendaja null, negatiivse täisarvulise astendajaga astmete näiteid.
- Korrutise astendamine. Jagatise astendamine. Astme astendamine.
- Üksliikmete liitmine ja lahutamine.
- Üksliikmete korrutamine. Üksliikmete astendamine. Üksliikmete jagamine.
- Ülesandeid tehetele naturaalarvulise astendajaga astmetega.
- Arvu 10 negatiivse täisarvulise astendajaga aste.
- Arvu standardkuju, selle rakendamise näiteid.

Põhimõisted:

Üksliige, aste, standardkuju.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

Tehetel üksliikmetega saab kasutada ülesannete vastuste kontrollimisel programmi Wiris.

Õppetegevus ja met. soovitused:

Võimekamatele õpilastele anda lahendada ülesandeid, kus on vaja osata kasutada ka mitut astmetega seotud valemit. Üldjuhul anda lahendamiseks ülesandeid, missugused tekivad erinevate füüsika- ja keemiaülesannete lahendamisel vanemates klassides (näiteks gravitatsiooniseadus, Coulomb´i seadus jt).

Õpitulemused:

teab mõisteid üksliige ja selle kordaja;

teab, et kordaja 1 jäetakse kirjutamata ja miinusmärk üksliikme ees tähendab kordajat (–1);

viib üksliikme normaalkujule ja leiab selle kordaja;

- korrutab ühe ja sama alusega astmeid $a^m \cdot a^n = a^{m+n}$;

astendab korrutise $(\square \cdot \square)^n = a^m \cdot b^n$;

astendab astme ;

jagab võrdsete alustega astmeid $a^m : a^m = a^{m-n}$;

astendab jagatise $(\square : \square)^n = a^n : b^n$;

koondab üksliikmeid; teab, et koondada saab üksnes sarnaseid üksliikmeid;

korrutab ja astendab üksliikmeid;

teab, et 10^{-1}= 0,1 10^{-2} = 0,01 10^{-3} = 0,001 ..

kirjutab kümnendmurru 10-ne astmete abil;

kirjutab suuri ja väikseid arve standardkujul, selgitab standardkujuliste arvude kasutamist teistes õppeainetes ja igapäevaelus; *teab, et arvu 10 astmeid läheb vaja edaspidi erinevate loodusteaduste õppimisel.*

Õppevahendid:

Uuele õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, internet

Lõiming:

Tehnoloogiaõpetus – väikeste arvude kasutamine tehnikas (täppismõõtmine).

Loodusõpetus – suured arvud planeetide masside ja kauguste väljendamisel, väikesed arvud aine osakeste mõõtmete ja masside kirjeldamisel

8. klass

140 tundi

Hulkliikmed (50 tundi)

Õppesisu

- Hulkliige.
- Hulkliikmete liitmine ja lahutamine.
- Hulkliikme korrutamine ja jagamine üksliikmega.
- Hulkliikme tegurdamine ühise teguri sulgudest väljatoomisega.
- Kaksliikmete korrutamine.
- Hulkliikmete korrutamine.
- Ruutude vahe, summa ruudu ja vahe ruudu valemid
- Hulkliikme tegurdamine valemite kasutamisega. Algebralise avaldise lihtsustamine.

Praktilised tööd, digivahendid

Õpilane kasutab avaldiste lihtsustamisel arvutialgebra programme (T-algebra, Wiris vms).

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Ülesanded tehetele hulkliikmetega (liitmine, lahutamine, hulkliikmete korrutamine) on soovitatav valida nii, et lihtsamate ülesannetega saavad kõik õpilased hakkama, edasijõudnutele soovitame anda lihtsustada avaldisi, kus on vaja kasutada kuupide summa ja vahe valemeid (summa ja vahe kuubi valemeid).

Soovitused hindamise osas

Hea taseme puhul õpilane teab ja kasutab õppekavas toodud mõisteid ning põhiseoseid, väga hea taseme puhul lahendab mittestandardseid ülesandeid avaldiste lihtsustamise ja tegurdamise kohta.

Õpitulemused

- teab mõisteid hulkliige, kaksliige, kolmliige ja nende kordajad;
- korrastab hulkliikmeid;
  - arvutab hulkliikme väärtuse;
  - teeb arvutusi täisarvudega, kümnendmurdudega ja ka harilike murdudega (s.h. segaarvudega); näide: leiab avaldise väärtuse, kui
  - liidab ja lahutab hulkliikmeid, kasutab sulgude avamise toob teguri sulgudest välja;
  - korrutab kaksliikmeid, näiteks:
  - leiab kahe üksliikme summa ja vahe korrutise $(a + b)(a - b)=a^2 – b^2$;
  - kasutab valemit mõlematpidi, s.t. teab, et $(x + 2y)(x – 2y) = x^2 – 4y^2$ ja $a^2 – 9b^2 = (a + 3b)(a – 3b)$
  - leiab kaksliikme ruudu $(a+b)^2= a^2+2ab+ b^2$, $(a - -b)^2= a^2- 2ab+ b^2$;
  - korrutab hulkliikmeid; märkus: piirduda juhtumiga, kus kolmliiget on vaja korrutada kolmliikmega;
  - tegurdab avaldist kasutades ruutude vahe ning summa ja vahe ruudu valemeid;
  - teisendab ja lihtsustab algebralisi avaldisi;

soovitus: kasutada selliseid avaldisi, kus kõiki varemõpitud valemeid tuleb kasutada (ei pea olema kõik ühes ülesandes).

Lõiming:

Lõiming füüsikaga – kahe või enama valemi kombineerimisel tekib konkreetse ülesande lahendamiseks vajalik valem.

Kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteem (30 tundi)

Õppesisu

- Lineaarvõrrandi lahendamine.
- Kahe tundmatuga lineaarvõrrandi graafiline esitus.
- Kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteemi lahendamine graafiliselt.
- Liitmisvõte.
- Asendusvõte.
- Lihtsamate, sealhulgas igapäevaeluga seonduvate tekstülesannete lahendamine kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteemi abil.

Praktilised tööd, digivahendid

Lahendab lineaarvõrrandi ja võrrandisüsteemi programmiga Wiris, GeoGebra, T-algebra või mõne nende analoogiga.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused, sh diferentseerimine

Võrrandisüsteemide lahendamisel vaadelda kindlasti ka selliseid, kus lahendid puuduvad või on lahendeid lõpmata palju. Vältida seda, et kõikide lahendatud võrrandisüsteemide lahendid on täisarvud. Valikuliselt anda lahendada ülesandeid, kus võrrandisüsteemis olevaid võrrandeid on vaja lihtsustada (kaotada murrud, kasutada korrutamise abivalemeid).

Soovitused hindamise osas

Hea taseme saavutamiseks on piisav, kui õpilane lahendab võrrandisüsteeme (võrrandid võivad sisaldada ka murde) ratsionaalsete võtetega, koostab testi järgi võrrandisüsteemi, lahendab selle ja tõlgendab lahendit. Väga hea taseme puhul tuleb võrrandisüsteemi lihtsustamisel kasutada korrutamise abivalemeid, tekstülesanded võivad olla vastuoluliste andmetega või on tekkinud võrrandisüsteemil lõpmata palju lahendeid.

Õpitulemused

- - tunneb ära kahe tundmatuga lineaarse võrrandisüsteemi;
- - lahendab kahe tundmatuga lineaar-võrrandisüsteemi graafiliselt (nii käsitsi kui ka arvuti abil);
- - lahendab kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteemi liitmisvõttega; soovitus: kui võrrandisüsteemis olevaid võrrandeid saab lahutada, siis on soovitatav ka nii teha, näiteks võrrandisüsteemis,

$$\begin{cases} 2x+y=3 \\ 2x-4y=-1 \end{cases}$$

saame peale lahutamist leida kohe y väärtuse;

- - lahendab kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteemi asendusvõttega; soovitus: lahendada ka selliseid võrrandisüsteeme (B osas), kus ühe tundmatu avaldamisel tekivad murrud (ja neid ei saa asendada kümnendmurdudega), näiteks

$$\begin{cases} 3x+7y=1 \\ 7x+3y=1 \end{cases}$$

- - Soovitatav on lahendada ka võrrandisüsteeme, mis on vaja enne lahendamist korrastada või sisaldavad murde, näiteks

$$\begin{cases} 2(3x-y)-3(x+y)=1+y \\ y=-x-3 \end{cases}$$

$$\begin{cases} \frac{x-2}{3}-3y=1 \\ 1-2y=x \end{cases}$$

- - lahendab lihtsamaid tekstülesandeid kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteemi abil;

Lõiming:

Füüsika – kahe keha sirgjoonelisel liikumisel kohtumispunkti või kohtumiseks kulunud aja leidmine.

Geomeetrilised kujundid (80 tundi)

Õppesisu

- Definitsioon. Aksioom.
- Teoreemi eeldus ja väide. Näiteid teoreemide tõestamisest. Kahe sirge lõikamisel kolmanda sirgega tekkivad nurgad. Kahe sirge paralleelsuse tunnused.
- Kolmnurga välisnurk, selle omadus.
- Kolmnurga sisenurkade summa.
- Kolmnurga kesklõik, selle omadus.
- Trapets. Trapetsi kesklõik, selle omadus.
- Kolmnurga mediaan. Mediaanide lõikepunkt ehk raskuskese, selle omadus.
- Kesknurk. Ringjoone kaar. Kõõl.
- Piirdenurk, selle omadus.
- Ringjoone lõikaja ja puutuja. Ringjoone puutuja ja puutepunkti joonestatud raadiuse ristseis. Kolmnurga ümber- ja siseringjoon
- . Kõõl- ja puutujahulknurk, apoteem.
- Võrdelised lõigud.
- Sarnased hulknurgad.
- Kolmnurkade sarnasuse tunnused.
- Sarnaste hulknurkade ümbermõõtude suhe. Sarnaste hulknurkade ümbermõõtude suhe.
- Sarnaste hulknurkade pindalade suhe.
- Maa-alade kaardistamise näiteid.

Praktilised tööd, digivahendid

Jooniste tegemisel kasutab dünaamilise geomeetria programme (Wiris, GeoGebra vms).

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Õuesõpe – plaani koostamine, praktiliste mõõtmiste teostamise, kauguste ligikaudne hindamine, sammuga mõõtmine

Kiirteteoreem on soovitatav tuua sisse ülesannetes (õpikus B osas).

Soovitused hindamise osas

Defineerimisel soovitus hindamiseks: hindega „5“ võib õpilasi teadmisi hinnata, kui ta suudab mõisteid veatult defineerida; hindega „4“ juhul, kui ta suudab leida definitsioonidest ebakorrektsusi ja neid parandada.

Teoreemi selgituskäigu selgitamine on „hea“ tase, iseseisev tõestamine aga „väga hea“ tase.

Õpitulemused

- selgitab definitsiooni ning teoreemi, eelduse ja väite mõistet;
- kasutab dünaamilise geomeetria programmi seaduspärasuste avastamisel ja hüpoteeside püstitamisel;
- selgitab mõne teoreemi tõestuskäiku
- defineerib paralleelseid sirgeid, teab paralleelide aksioomi;
- teab, et kui kaks sirget on paralleelsed kolmandaga, siis nad on paralleelsed teineteisega; kui sirge lõikab ühte kahest paralleelsest sirgest, siis ta lõikab ka teist; kui kaks sirget on risti ühe ja sama sirgega, siis need sirged on teineteisega paral-leelsed.
- näitab joonisel ja defineerib lähisnurki ja põiknurki;
- teab sirgete paralleelsuse tunnuseid ning kasutab neid ülesannete lahendamisel
- joonestab ja defineerib kolmnurga välisnurga;
- kasutab kolmnurga välisnurga omadust;
- leiab kolmnurga puuduva nurga kahe etteantud nurga järgi, leiab võrdhaarse kolmnurga tipunurga alusnurga järgi ja vastupidi.
- joonestab ja defineerib kolmnurga kesklõigu; teab kolmnurga kesklõigu omadusi ja kasutab neid ülesannete lahendamisel
- defineerib ja joonestab trapetsi;
- liigitab nelinurki;
- joonestab ja defineerib trapetsi kesklõigu;
- teab trapetsi kesklõigu omadusi ning kasutab neid ülesannete lahendamisel.
- defineerib ja joonestab kolmnurga mediaani, selgitab mediaanide lõikepunkti omaduse;
- joonestab etteantud raadiuse või diameetriga ringjoone;
- leiab jooniselt ringjoone kaare, kõõlu, kesknurga ja piirdenurga;
- teab seost samale kaarele toetuva kesknurga ja piirdenurga suuruste vahel ning
- kasutab seda teadmist ülesannete lahendamisel
- teab, et kolmnurga kõigi külgede keskristsirged lõikuvad ühes ja samas punktis, mis on kolmnurga ümberringjoone keskpunkt;
- joonestab kolmnurga ümberringjoone
- teab, et kolmnurga kõigi nurkade poolitajad lõikuvad ühes ja samas punktis, mis on kolmnurga siseringjoone keskpunkt;
- joonestab kolmnurga siseringjoone (käsitsi joonestusvahendite abil ja arvuti abil)
- joonestab korrapäraseid hulknurki (kolmnurk, kuusnurk, nelinurk, kaheksanurk)

- selgitab, mis on apoteem ja joonestab selle;
- arvutab korrapärase hulknurga ümbermõõdu.
- kontrollib antud lõikude võrdelisust;
- teab kolmnurkade sarnasuse tunnuseid ja kasutab neid ülesannete lahendamisel;
- teab teoreeme sarnaste hulknurkade ümbermõõtude ja pindalade kohta ning kasutab neid ülesannete lahendamisel;
- selgitab mõõtkava tähendust; lahendab rakendusliku sisuga ülesandeid (pikkuste kaudne mõõtmine; maa-alade plaanistamine; plaani kasutamine looduses).

Lõiming:

Tehnoloogiaõpetus – leiab eseme raskuskeskme, leiab plaani järgi objekti reaalsed mõõtmed.

Kehaline kasvatus - orienteerumine kaardi (plaani) järgi.

Geograafia – kasutab kaarti ja plaani, määrab kaardi järgi objektide vahelise tõelise kauguse.

Ajavaru 15 tundi

9. klass

175 tundi

Ruutvõrrand ja ruutfunktsioon 50 tundi

Õppesisu:

- Arvu ruutjuur. Ruutjuur korrutisest ja jagatisest.
- Ruutvõrrand.
- Ruutvõrrandi lahendivalem.
- Ruutvõrrandi diskriminant.
- Taandatud ruutvõrrand.
- Lihtsamate, sh igapäevaeluga seonduvate tekstülesannete lahendamine ruutvõrrandi abil.
- Ruutfunktsioon
- $y= ax^2+ bx+ c$, selle graafik. Parabooli nullkohad ja haripunkt

Praktilised tööd ja digivahendid

Ruutvõrrandi lahendamine ja lahendi uurimine – soovitatavalt programmid Wiris ja GeoGebra.

Ruutfunktsiooni graafiku joonestamine – GeoGebra või mõni selle analoog.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

- õpilane leiab ülesande lahendamiseks vajaliku täiendava info erinevatest teabeallikatest (teatmikud, entsüklopeediad, Internet)
- paaristöö
- töö rühmades
- uurimuslik õpe
- arvuti kasutamine õppetöös
- tekstülesamnnete lahendamine
- avatud probleemõlesannete lahendamine
- matemaatilised mängud

Õpitulemused:

- eristab ruutvõrrandit teistest võrranditest;
- nimetab ruutvõrrandi liikmed ja nende kordajad;
- viib ruutvõrrandeid normaal-kujul;

näide: viia võrrand $3x + x^2 = 16$ normaalkujule;

viia võrrand $(x – 2)^2 + 3(2x +1) = 121$ normaalkujule;

- liigitab ruutvõrrandeid täielikeks ja mittetäielikeks;
- taandab ruutvõrrandi;

näide: taandab võrrandi $3x^2 – 6x + 9 = 0$; $–4x^2 + 5x + 11 = 0$;

- lahendab mittetäielikke ruutvõrrandeid;

näide: lahendada võrrand

$3x^2 = 121$;

$4x + 3x^2 = 0$

$12x^2 = 0$

- lahendab taandamata ruutvõrrandeid ja taandatud ruutvõrrandeid vastavate lahendivalemite abil;

näide: võrrand $m^2 - 4m - 5 = 0$ tuleb lahendada taandatud ruutvõrrandi lahendivalemi abil

$$m_{1,2} = 2 \pm \sqrt{4 - (-5)} = 2 \pm 3,$$

võrrand $3m^2 – 12m – 15 = 0$ taandatakse enne lahendamist, võrrand $2n^2 – 3n – 11 = 0$ lahendatakse taandamata ruutvõrrandi lahendivalemi abil;

$$x_{1,2} = \frac{3 \pm \sqrt{9 - 4 \cdot 2 \cdot (-11)}}{4}$$

- kontrollib ruutvõrrandi lahen-deid;

soovitus: selgitada, miks on tarvis ruutvõrrandi lahendeid kontrollida, sest sisuliselt võõrlahendeid tekkida ei saa. Kontroll on vajalik üksnes selleks, et avastada võrrandi lahendamisel tehtud arvutusvigu.

- selgitab ruutvõrrandi lahendite arvu sõltuvust ruutvõrrandi dikriminandist;
- taandab ruutvõrrandi;

näide: taandab võrrandi $3x^2 – 6x + 9 = 0$; $–4x^2 + 5x + 11 = 0$;

- lahendab taandamata ruutvõrrandeid ja taandatud ruutvõrrandeid vastavate lahendivalemite abil;

näide: võrrand $m^2 - 4m - 5 = 0$ tuleb lahendada taandatud ruutvõrrandi lahendivalemi abil

$$m_{1,2} = 2 \pm \sqrt{4 - (-5)} = 2 \pm 3,$$

võrrand $3m^2 – 12m – 15 = 0$ taandatakse enne lahendamist, võrrand $2n^2 – 3n – 11 = 0$ lahendatakse taandamata ruutvõrrandi lahendivalemi abil;

- lahendab lihtsamaid, sh igapäevaeluga seonduvaid tekstülesandeid ruutvõrrandi abil;
- õpetaja juhendamisel modelleerib ja lahendab lihtsaid, reaalses kontekstis esinevaid probleeme ja tõlgendab tulemusi;

soovitus: tekkinud võrrandi lahendamisel kasutada programmi Wiris

- lahendab lihtsamaid, sh igapäevaeluga seonduvaid tekstülesandeid ruutvõrrandi abil;
- õpetaja juhendamisel modelleerib ja lahendab lihtsaid, reaalses kontekstis esinevaid probleeme ja tõlgendab tulemusi;

soovitus: tekkinud võrrandi lahendamisel kasutada programmi Wiris

Lõiming.

Füüsika, informaatika

Õppevahendid:

õppekavale vastav õpik ja töövihik, seinatabelid valemitega, e-õppematerjalid (ül. kogud, testid, esitlused), joonestusvahendid

Ratsionaalavaldised 30 tundi

Õppesisu:

- Algebraline murd, selle taandamine.
- Tehted algebraliste murdudega.
- Ratsionaalavaldise lihtsustamine (kahetehtelised ülesanded).

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

Ülesande lahenduse järk-järguline kontrollimine – programm Wiris.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- Individuaalne töö
- paaristöö
- töö rühmades
- uurimuslik õpe
- arvuti kasutamine õppetöös

Õpitulemused:

- tegurdab ruutkolmliikme vastava ruutvõrrandi lahendamise abil;
- teab, millist võrdust nimetatakse samasuseks;

märkus: teeb vahet absoluutsel ja tinglikul samasusel;

$$\frac{x}{x} = \frac{x}{x}$$

näide: teab, et samasus 2x = 2x on absoluutne samasus, aga tinglik samasus;

- teab algebralise murru põhiomadust;
- taandab algebralise murru kasutades hulkliikmete tegurda-misel korrutamise abivalemeid, sulgude ette võtmist ja ruutkolmliikme tegurdamist;

näide: taandada $\frac{x^2-4}{2+x} : \frac{2x+4}{x+2} : \frac{x^2-2x-3}{(x-3)(x-1)}$

- laiendab algebralist murdu;
- korrutab, jagab ja astendab algebralisi murde;
- liidab ja lahutab ühenimelisi algebralisi murde;
- teisendab algebralisi murde ühenimelisteks;
- liidab ja lahutab erinimelisi algebralisi murde;

lihtsustab lihtsamaid (kahetehtelisi) ratsionaalavaldisi, näiteks

$$\left(\frac{a^2+b^2}{a-b}+\frac{2ab}{a+b}\right)\cdot\left(\frac{a^2-2ab+b^2}{a+b}\right),$$

$$\left(\frac{1}{a+b}-\frac{1}{a-b}\right):\left(\frac{1}{a+b}+\frac{1}{a-b}\right)$$

Õppevahendid:

õppekavale vastav õpik ja töövihik, seinatabelid valemitega, e-õppematerjalid (ül. kogud, testid, esitlused)

Lõiming:

Füüsika – ülesande lahendamiseks vajalike valemite kombineerimine, tulemuse lihtsustamine

Geomeetrilised kujundid (50 tundi)

Õppesisu:

- Pythagorase teoreem.
- Korrapärane hulknurk, selle pindala.
- Nurga mõõtmine
- Täisnurkse kolmnurga teravnurga siinus, koosinus ja tangens.
- Püramiid. Korrapärase nelinurkse püramiidi pindala ja ruumala
- Silinder, selle pindala ja ruumala
- Koonus, selle pindala ja ruumala
- Kera, selle pindala ja ruumala

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

Kasutada programme Poly ja Wiris, jooniste tegemisel ka programmi GeoGebra või selle analooge

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Kasutab Pythagorase teoreemi nii matemaatika-alaste probleemide lahendamisel kui ka igapäevases elus

Teab, kuidas tekivad ruumilised kujundid

Leiab kujundite puuduvaid elemente.

Õpitulemused:

- kasutab dünaamilise geomeetria programme seaduspärasuste avastamisel ja hüpoteeside püstitamisel;
- selgitab mõne teoreemi tõestuskäiku;

soovitus: esitada 2-3 erinevat Pythagorase teoreemi tõestust;

- arvutab Pythagorase teoreemi kasutades täisnurkse kolmnurga hüpotenuusi ja kaateti;

soovitus: ülesannete lahendamisel võib kasutada ka dünaamilise geomeetria programmi;

- arvutab korrapärase hulknurga pindala;

selgitus: leiab pindala, kui põhjaks on võrdkülgne kolmnurk, ruut või korrapärane kuusnurk;

- leiab taskuarvutil teravnurga trigonomeetriliste funktsioonide väärtusi;

näide: leida sin 34°; cos 37,4°;

- trigonomeetriat kasutades leiab täisnurkse kolmnurga joonelemendid;

soovitus: lahenduse kontrollimiseks kasutab õpilane dünaamilise geomeetria programme

- tunneb ära kehade hulgast korrapärase püramiidi;

soovitus: kasutada programmi Poly;

- näitab ja nimetab korrapärase püramiidi põhitahu, külgtahud tipu; kõrguse, külgservad, põhiservad, püramiidi apoteemi, põhja apoteemi;
- arvutab püramiidi pindala ja ruumala;
- skitseerib püramiidi;

selgitus: õpilane teeb joonise nii joonestusvahendite abil kui ka arvutiga;

- selgita, millised kehad on pöördkehad; eristab neid teiste kehade hulgast;
- selgitab, kuidas tekib silinder;
- näitab silindri telge, kõrgust, moodustajat, põhja raadiust, diameetrit, külgpinda ja põhja;

selgitus: kasutab ruumiliste kujundite komplekti;

- selgitab ja skitseerib silindri telglõike ja ristlõike;

selgitus: õpilane teeb joonise nii joonestusvahenditega kui ka arvutiprogrammi abil;

- arvutab silindri pindala ja ruumala;
- selgitab, kuidas tekib koonus;

- näitab koonuse moodustajat, telge, tippu, kõrgust, põhja, põhja raadiust ja diameetrit ning külgpinda ja põhja;
- selgitab ja skitseerib koonuse telglõike ja ristlõike;

selgitus: õpilane teeb joonise nii joonestusvahenditega kui ka arvutiprogrammi abil;

- arvutab koonuse pindala ja ruumala;
- selgitab, kuidas tekib kera;
- eristab mõisteid sfäär ja kera,
- selgitab, mis on kera suurring;
- arvutab kera pindala ja ruumala;

arvutamisel soovitus anda nii täpne vastus arvu π kaudu kui ka ligikaudne vastus;

Õppevahendid:

Seinatabelid, joonestustarbed, kujundid**,** internetiühendusega arvutid, õpik, töövihik, vihik

Lõiming:

Tehnoloogiaõpetus – õpilane valmistab ruumilise kujundi mudeli, mõõdab sellelt vajalikud suurused ja teeb nõutud arvutused.

Ajavaru 10 tundi

LOODUSAINED

1.1. Ainevaldkonna pädevus

Loodusainete õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes loodusteaduslik pädevus, see tähendab loodusteaduste- ja tehnoloogiaalast kirjaoskust, mis hõlmab suutlikkust vaadelda, mõista ning selgitada loodus-, tehis- ja sotsiaalkeskkonnas (edaspidi keskkond) toimuvaid nähtusi; analüüsida keskkonda kui terviksüsteemi ja märgata selles esinevaid probleeme ning teha põhjendatud otsuseid; järgida probleeme lahendades loodusteaduslikku meetodit ning kasutada teadmisi bioloogilistest, füüsikalis-keemilistest ja tehnoloogilistest süsteemidest; väärtustada loodusteadusi kui kultuuri osa ning järgida jätkusuutlikku eluviisi.

Loodusainete õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

1) tõlgendab mikro-, makro- ja megatasandi nähtusi ning mõistab mudelite osa loodusnähtuste kirjeldamisel;

2) kasutab loodusteaduste- ja tehnoloogiaalase info hankimiseks eesti- ja võõrkeelseid allikaid, mis on esitatud sõnade, numbrite või sümbolitena, ning hindab infot kriitiliselt;

3) määrab ning analüüsib keskkonnaprobleeme, eristab neis loodusteaduslikku ja sotsiaalset komponenti; loodusteaduslikku meetodit kasutades kogub infot, sõnastab uurimisküsimusi või hüpoteese, kontrollib muutujaid vaatluse või katsega, analüüsib ja tõlgendab tulemusi ning teeb tõenduspõhiseid järeldusi;

4) kasutab bioloogias, keemias, füüsikas ja geograafias omandatud süsteemseid teadmisi loodusteaduste, tehnoloogia ning igapäevaprobleeme lahendades ja põhjendatud otsuseid tehes;

5) mõistab loodusainete omavahelisi seoseid ja eripära ning uute piiriteaduste kohta selles süsteemis;

6) mõistab teadust kui teaduslike teadmiste hankimise protsessi selle ajaloolises ja tänapäevases kontekstis, loovuse osa teadusavastustes ning teaduse piiratust;

7) hindab ja prognoosib teaduse ning tehnoloogia saavutuste mõju keskkonnale, tuginedes loodusteaduslikele, sotsiaalsetele, majanduslikele ja eetilis-moraalsetele seisukohtadele;

8) väärtustab keskkonda kui tervikut ja järgib jätkusuutlikkuse põhimõtteid ning tervislikke eluviise;

9) tunneb huvi kohalike ja globaalsete keskkonnanähtuste ning loodusteaduste ja tehnoloogia arengu vastu, teeb karjäärialaseid otsuseid ning on motiveeritud elukestvaks õppeks.

1.2. Ainevaldkonna õppeained ja maht

Ainevaldkonna õppeained on loodusõpetus, bioloogia, geograafia, füüsika ja keemia. Õppeained jagunevad kohustuslikeks ning valikkursusteks.

Kohustuslikud kursused õppeaineti on järgmised:

1) bioloogias 4 kursust: „Rakud“, „Organismid“, „Pärilikkus“, „Evolutsioon ja ökoloogia“;

2) geograafias 3 kursust, sealhulgas loodusgeograafias 2 kursust: „Maa kui süsteem“, „Loodusvarade majandamine ja keskkonnaprobleemid“, ning inimgeograafias 1 kursus „Rahvastik ja majandus“, mis kuulub sotsiaalainete valdkonda;

3) keemias 3 kursust: „Keemia alused“, „Anorgaanilised ained“, „Orgaanilised ained“;

4) füüsikas 5 kursust: “Sissejuhatus füüsikasse. Kulgliikumise kinemaatika”, “Mehaanika”, “Elektromagnetism”, “Energia”, “Mikro- ja megamaailma füüsika”

Loodusainete valdkonnas on kirjeldatud kaheksa valikkursust: „Rakendusbioloogia“, „Geoinformaatika“, „Globaliseeruv maailm“, „Keemiliste protsesside seaduspärasused“, „Elementide keemia“, „Elu keemia“, „Füüsika ja tehnika“, „Teistsugune füüsika“.

Loodusainete valdkonnas on kirjeldatud kuus ainevaldkondade ülest valikkursust: „Loodusteadused, tehnoloogia ja ühiskond“, „Mehhatroonika ja robootika”, „3D-modelleerimine”, „Joonestamine”, „Arvuti kasutamine uurimistöös”, „Rakenduste loomise ja programmeerimise alused”. Neid valikkursusi võib rakendada ka matemaatika valikkursustena.

Keemia valikkursuste õpetamise korral lõimitakse kooli ainekavas aineloogika säilitamise ja õppeaja kokkuhoiu eesmärgil valikkursuste õppesisu kolme kohustusliku kursuse õppesisuga.

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Valdkonna õppeainetega kujundatakse loodusteaduste- ja tehnoloogiaalast kirjaoskust, seostades järgmisi valdkondi:

1) empiiriliste teadmiste omandamine bioloogilistest ja füüsikalis-keemilistest mõistetest, seaduspärasustest ning teooriatest, mis määravad konkreetse õppeaine sisu ja vastavad teaduse saavutustele;

2) loodusteadusliku uurimismeetodi kasutamine, mis moodustab loodusvaldkonna õppeainete ühisosa;

3) loodusteaduslike, majanduslike, poliitiliste, sotsiaalsete, eetilis-moraalsete aspektide arvestamine probleeme lahendades ja otsuseid tehes;

4) loovuse, kriitilise mõtlemise, suhtlus- ja koostööoskuste arendamine, riskide teadvustamine, hoiakute ning karjääriteadlikkuse kujundamine.

Ainevaldkonnasisene lõiming ja teadusliku meetodi rakendamine toetavad loodusteadusliku teadmiste süsteem kujunemist. Loodusained aitavad mõista tehnoloogia rakendusi. Ülevaade loodusteaduste põhilistest seaduspärasustest, teooriatest, praktilistest väljunditest, tulevikusuundumustest ning nendega seotud rakendustest ja elukutsetest toetab õpilasi igapäevaelus ja elukutsevalikus.

Bioloogia õppimise eesmärk on saada tervikülevaade elu mitmekesisuse, organismide ehituse ja talitluse, pärilikkuse, evolutsiooni ja ökoloogia ning keskkonnakaitse ja rakendusbioloogia printsiipidest. Tuginedes bioloogia haruteaduste põhilistele teooriatele, üldistele seaduspärasustele ja nende rakendusaspektidele avardub õpilaste loodusteaduslik maailmapilt, paraneb igapäevaeluga seonduvate bioloogiaprobleemide lahendamise oskus ning toimetulek loodus- ja sotsiaalkeskkonnas.

Geograafia kuulub integreeriva õppeainena nii loodus- kui ka sotsiaalteaduste hulka. Geograafiat õppides kujuneb õpilastel arusaam Maast kui süsteemist, looduses ja ühiskonnas esinevatest protsessidest, nende ruumilisest levikust ning vastastikustest seostest. Rõhk on säästlikku ja jätkusuutlikku eluviisi, looduse ja kultuuri mitmekesisust, kodanikuaktiivsust väärtustavate hoiakute kujundamisel ning nüüdisaegse tehnoloogia kasutamisel. Inimgeograafiat õppides omandavad õpilased arusaamise looduses ning ühiskonnas esinevatest nähtustest ja protsessidest, nende ruumilisest levikust ning vastastikustest seostest. Seejuures arenevad õpilaste probleemide lahendamise ja uurimisoskused.

Keemia õpetusega taotletakse õpilaste keemiateadmiste ja loodusteadusliku maailmapildi avardumist. Õpilased saavad ülevaate keemiliste protsesside põhilistest seaduspärasustest, seostest erinevate nähtuste ja seaduspärasuste vahel, keemia tulevikusuundumustest ning nendega seotud rakendustest ja elukutsetest.

Füüsikas õpitakse tundma seaduspärasusi, millel põhineb nüüdisaegne tehnoloogia, õpitakse nähtusi seletama loodusteaduslikult, kasutades ka matemaatilisi meetodeid. Füüsikat õppides laieneb õpilase loodusteaduslik maailmapilt, õpilane mõistab füüsikateadmiste rolli nüüdisaegses ühiskonnas.

1.4. Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Ainevaldkond võimaldab kujundada kõiki üldpädevusi igapäevases õppes nii teooria kui ka praktiliste tegevuste kaudu. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushinnangute ning käitumise – sidumisel on kandev roll õpetajal, kelle

väärtushinnangud ja enesekehtestamisoskus loovad sobiliku õpikeskkonna ning mõjutavad õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Loodusaineid õpetades kujundatakse õpilaste suhtumist teadusesse, arendatakse huvi loodusteaduste vastu, süvendatakse säästlikku hoiakut keskkonna, sh kõige elava suhtes ja väärtustatakse jätkusuutlikku, vastutustundlikku ning tervislikku eluviisi.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Dilemmasid lahendades ning kaalutletud otsuseid tehes arvestatakse loodusteaduslikke seisukohti ja inimühiskonnaga seotud aspekte – õiguslikke, majanduslikke ning eetilis-moraalseid seisukohti. Sotsiaalse pädevuse saavutamist toetavad aktiivõppemeetodid.

Enesemääratluspädevus. Toetatakse õpilase eneseanalüüsivõime kujunemist ja oskust hinnata oma nõrku ning tugevaid külgi. Käsitledes inimorganismi eripära ja kohta keskkonnas, õpitakse lahendama oma vaimse ning füüsilise tervisega ja igapäevaeluga seonduvaid probleeme.

Õpipädevus. Probleemülesandeid lahendades ja uurimuslikku õpet rakendades omandavad õpilased oskused leida loodusteaduste kohta infot, sõnastada probleeme ja uurimisküsimusi, plaanida ja teha katset või vaatlust, analüüsida, tõlgendada ning esitada tulemusi. Õpipädevuse arengut toetab digikeskkondade ja uute tehnovahendite kasutamine.

Suhtluspädevus. Kirjaliku ja suulise suhtluse, dilemmade ning sotsiaalteaduslike probleemide lahendamise ja loodusteaduste kohta info otsimise ning interpreteerimise kaudu arendatakse loodusteadusliku keele korrektset kasutamist ja oskust arusaadavalt edastada loodusteaduslikku teavet.

Matemaatika-, loodusteaduste- ning tehnoloogiaalane pädevus. Loodusainete õppimisel kujundatakse oskust ära tunda loodusteaduslikke küsimusi, mõista loodusteaduslikke nähtusi, teaduse ja tehnoloogia arengu tähtsust ning mõju ühiskonnale ja teha tõenduspõhiseid otsuseid. Kõigis loodusaineis rakendatakse mõõtmistulemuste analüüsimisel ja tulemuste üldistamisel matemaatilisi oskusi ning omandatakse oskused kasutada õppes ja igapäevaelus uusi tehnoloogilisi lahendusi.

Ettevõtlikkuspädevus. Loodusainete õppimisega kujundatakse õpilastes loovust ja oskust seada eesmärke ning teha eesmärkide saavutamiseks koostööd. Õpitakse valima ideede elluviimiseks sobivaid ja uuenduslikke meetodeid, võtma vastutust ning viima tegevusi lõpule. Ettevõtlikkusele paneb tugeva aluse probleemipõhine õpe ja loodusteaduslike teadmiste ning oskuste olulisuse teadvustamine. Õpilaste initsiatiivi toetamine õppes aitab neil kujuneda mõtlemis- ja algatusvõimelisteks isikuteks, kes käsitlevad loovalt ning paindlikult elus ettetulevaid probleeme.

1.5. Loodusainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Loodusaineid õppides ja loodusteadustekstidega töötades arendatakse õpilaste teksti mõistmise ja analüüsimise oskust. Erinevaid tekste (nt referaate, esitlusi jm) luues kujundatakse oskust end selgelt ja asjakohaselt väljendada nii suuliselt kui ka kirjalikult. Õpilased kasutavad kohaseid keelevahendeid, ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt ning järgivad õigekeelsusnõudeid. Õpilastes arendatakse oskust hankida teavet eri allikaist ja seda kriitiliselt hinnata. Juhitakse tähelepanu tööde korrektsele vormistamisele, viitamisele ning intellektuaalomandi kaitsele. Selgitatakse võõrkeelse algupäraga loodusteaduslikke mõisteid ning võõrkeeleoskust arendatakse ka lisamaterjali otsimise ja mõistmisega.

Matemaatika. Matemaatikapädevuste kujunemist toetavad loodusained uurimusliku ja probleemõppe kaudu, arendades loovat ja kriitilist mõtlemist. Uurimuslikus õppes on tähtis koht andmete analüüsil ja tõlgendamisel ning tulemuste esitamisel tabelite, graafikute ja diagrammidena. Loodusnähtuste seoseid uurides rakendatakse matemaatilisi mudeleid.

Sotsiaalained. Loodusainete õppimine aitab mõista inimese ja ühiskonna toimimist, kujundab oskust näha ühiskonna arengu seoseid keskkonnaga, oskust teha teadlikke valikuid, toimida kõlbelise ja vastutustundliku ühiskonnaliikmena ning isiksusena.

Kunstiained. Kunstipädevuse kujunemist toetavad uurimistulemuste vormistamine, esitluste tegemine, näitustel käimine, looduse ilu väärtustamine õppekäikudel jms.

Kehaline kasvatus. Loodusainete õppimine toetab kehalise aktiivsuse ja tervisliku eluviisi väärtustamist.

1.6. Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Läbivad teemad on üldpädevuste saavutamise teenistuses ning võimaldavad kursuste ning muude õppetegevuste lõimimiseks leida sobilikke teemasid, meetodeid ning õppekorralduse ülesehituse viise. Läbivate teemade rakendamine aitab kaasa loodusteadusliku pädevuse järjepidevale kujundamisele.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Erinevate õppetegevuste kaudu suunatakse õpilased mõistma ja väärtustama elukestvat õpet kui elustiili ning mõtestama karjääri planeerimist kui jätkuvat otsuste tegemise protsessi. Õppetegevus võimaldab vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt ettevõtte külastused, õpilastele tutvustatakse ainevaldkonnaga seotud ameteid, erialasid ja edasiõppimisvõimalusi. Õppetegevus võimaldab õpilasel süvendada

teadmisi hariduse ja töömaailma vahelistest seostest. Arendatakse iseseisva õppimise oskust ja vastutusvõimet ning oskust iseseisvalt leida ja analüüsida oma arengu vajadustest tulenevat infot edasiõppimise võimaluste kohta ja koostada karjääriplaan. Erinevad õppetegevused, sh õpilaste iseseisvad tööd võimaldavad õpilasel seostada huvisid ja võimeid ainealaste teadmiste ja oskustega ning mõista, et hobid ja harrastused hoiavad elu ja karjääri tasakaalus. Üldine positiivne suhtumine loodusteadustesse ja nende õppimisse, huvi loodusainete edasise õppimise vastu saavutatakse õpilase huvide ja individuaalsuse arvestamisega, probleem- ning uurimusliku õppe rakendamisega. Õppetegevus võimaldab õpilasel avardada arusaama loodusteadusvaldkonna erialadest ning nüüdisaegsest teadlaste tööst.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Gümnaasiumis kujundavad õpilased keskkonnaküsimustes kaalutletud otsuste langetamise ning hinnangute andmise oskust, arvestades nüüdisaja teaduse ja tehnoloogia arengu võimalusi ja piiranguid ning normatiivdokumente. See toetab valmisoleku kujunemist tegelda keskkonnakaitseküsimustega kriitiliselt mõtleva kodanikuna nii isiklikul, ühiskondlikul kui ka ülemaailmsel tasandil ning rakendada loodussäästlikke ja jätkusuutlikke tegutsemis- ning majandamisviise.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Loodusained väärtustavad demokraatlikku ja vabatahtlikkusel põhinevat ühistegevust, kujundavad koostööoskusi ning toetavad algatusvõimet. Kodanikuõiguste ja -kohustuste tunnetamine seostub kõigi inim- ja keskkonnaarengu küsimustega nii kohalikul kui ka globaalsel tasandil.

Kultuuriline identiteet. Väärtustatakse Eesti elukeskkonda, pärandkultuuri, Eestiga seotud loodusteadlasi ja nende panust teadusloos. Kujundatakse sallivust erinevate rahvaste ja kultuuride suhtes.

Teabekeskkond. Loodusaineid õppides kogutakse teavet eri infoallikatest ning hinnatakse seda kriitiliselt.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Tutvustatakse uusi teadussaavutusi ja uut tehnoloogiat, et väärtustada loodusteaduste rolli inimeste elukvaliteedi parandamisel ja keskkonnahoiul. Rakendatakse uuenduslikke õppemeetodeid ja -vahendeid, mis toetavad õpilaste algatusvõimet, loovust ja kriitilise mõtlemise võimet, mis võimaldavad hinnata uute teadussaavutustega kaasnevaid eeliseid ja riske.

Tervis ja ohutus. Eksperimentaaltöödega kujundatakse õpilastes turvalisi tööviise, et vältida riske ja soodustada adekvaatset käitumist õnnetuse korral. Loodusaineid õppides kujuneb õpilastel arusaam tervislikest eluviisidest nii informatiivsel kui ka väärtushinnangulisel tasandil.

Väärtused ja kõlblus. Loodusteaduslike teadmiste ja oskuste alusel kujunevad elu ning elukeskkonna säilitamiseks vajalikud väärtushinnangud.

1.7. Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine

Õpet kavandades ja korraldades:

1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut nii valdkonna sees kui ka teiste õppeainete ja läbivate teemadega;

2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas ning jätab piisavalt aega nii huvitegevuseks kui ka puhkuseks;

3) võimaldatakse üksi- ja ühisõpet, mis toetavad õpilaste kujunemist aktiivseteks, koostöövõimelisteks ning iseseisvateks õppijateks;

4) kasutatakse diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;

5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;

6) laiendatakse õpikeskkonda: arvutiklass, kooliümbrus, looduskeskkond, muuseumid, näitused, ettevõtted jne;

7) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: õppekäigud, rollimängud, arutelud, väitlused, projektõpe, õpimapi ja uurimistöö koostamine, praktilised ja uurimistööd jne.

Õppesisu käsitlemises teeb valiku aineõpetaja arvestusega, et kirjeldatud õpitulemused, üld- ja valdkonnapädevused oleksid saavutatud.

1.8. Hindamise alused

Hindamisel lähtutakse põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste, kirjalike ja/või praktiliste ülesannete alusel, arvestades õpilase teadmiste ning oskuste vastavust ainekavas taotletud õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu ning vormistust. Parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

Loodusainetes jagunevad mõõdetavad õpitulemused kaheks:

1) mõtlemistasandite arendamine loodusainete kontekstis;
2) uurimuslikud ja otsuste langetamise oskused.
Nende suhe hinde moodustumisel on eeldatavalt 70% ja 30%. Madalamat ja kõrgemat järku mõtlemistasandite arengu vahekord õpitulemusi hinnates on ligikaudu 40% ja 60%. Uurimisoskusi arendatakse ning hinnatakse nii terviklike uurimistööde kui ka nende üksikosade järgi.
Probleemide lahendamisel on viis hinnatavat etappi:
1) probleemi määramine;
2) probleemi sisu avamine;
3) lahendusstrateegia leidmine;
4) strateegia rakendamine;
5) tulemuste hindamine.
Mitme samaväärse lahendiga probleemide (nt dilemmade) puhul lisandub neile otsuse tegemine, kusjuures lahendust hinnates arvestatakse, mil määral on suudetud otsuse langetamisel arvestada eri osaliste argumente.
Dilemmaprobleemide lahendust hinnates arvestatakse, mil määral on suudetud otsust langetades arvestada eri osaliste argumente.
Geograafia kooliastmehinne pannakse välja loodusgeograafia kahe ja inimgeograafia ühe kohustusliku kursuse hinnete põhjal.

1.9. Füüsiline õppekeskkond

Kool korraldab:

1) praktiliste tööde ja õppekäikude korraldamiseks õppe vajaduse korral rühmades;
2) praktilised tööd klassis, kus on soe ja külm vesi, valamud, elektripistikud ning spetsiaalse kattega töölauad, nelja õpilase kohta vähemalt üks mobiilne andmete kogumise komplekt põhiseadme ja erinevate sensoritega ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogilised demonstratsioonivahendid õpetajale;
3) keemia õpetamise klassis, kus on demonstratsioonkatsete tegemiseks tõmbekapp;
4) geograafia õpetamise klassis, kus on vajalik maailmaatlaste ja Eesti atlaste komplekt (iga õpilase kohta atlas);
5) bioloogia õpetamise klassis, kus on mikroskoobikaameraga ühendatav mikroskoop ja binokulaar;

6) füüsika õpetamise klassis, kus on vähemalt üks arvuti nelja õpilase peale grupitöödeks ja analüüsiks ning ruumi pimendamise võimalus optika katseteks.

Kool võimaldab:

1) ainekavas nimetatud praktiliste tööde tegemiseks vajalikud katsevahendid ja -materjalid ning demonstratsioonivahendid;

2) sobivad hoiutingimused praktiliste tööde ja demonstratsioonide tegemiseks vajalike materjalide (sh reaktiivide) kogumiseks ning säilitamiseks;

3) kasutada õppes infotehnoloogiavahendeid, mille abil saab teha ainekavas loetletud töid;

4) õuesõpet, õppekäikude korraldamist ning osalemist loodus- ja keskkonnaharidusprojektides või loodusharidusega seotud üritusel.

Vähemalt korra õppeaastas viiakse läbi igas loodusaines õpet väljaspool kooli territooriumi (looduskeskkonnas, muuseumis, laboris vm).

Loodusõpetus

I kooliaste

Väärtused ja hoiakud

3. klassi õpilane

1) tunneb huvi looduse ja selle uurimise vastu ning kasutab julgelt loovust ja fantaasiat;

2) mõistab, et inimene on osa loodusest ning inimeste elu sõltub loodusest, suhtub loodusesse säästvalt;

3) märkab looduse ilu ja erilisust ning väärtustab oma kodukoha elurikkust ja maastikulist mitmekesisust;

4) hoolib elusolenditest ja nende vajadustest;

5) liigub looduses turvaliselt, kahjustamata loodusväärtusi ja iseennast.

Uurimisoskused

3. klassi õpilane

1) teeb lihtsamaid loodusvaatlusi ning uurimuslikke tegevusi;

2) sõnastab oma meelte abil saadud kogemusi ning nähtuste ja objektide omadusi;

3) teeb lihtsaid vahendeid kasutades praktilisi töid, järgides juhendeid ja ohutusnõudeid;

4) vormistab vaatlusinfo, teeb järeldusi ning esitleb neid;

5) kasutab õppetekstides leiduvaid loodusteaduslikke mõisteid suulises ja kirjalikus kõnes;

6) kasutab õpitud loodusteaduslikke teadmisi ja oskusi igapäevaelus otsuseid tehes.

Loodusvaatlused

3. klassi õpilane

1) teeb ilmavaatlusi, iseloomustab ilma ning valib ilmale vastava välisriietuse;

2) kirjeldab looduslikke ja tehislikke objekte erinevate meeltega saadud teabe alusel;

3) märkab muutusi looduses ning seostab neid aastaaegade vaheldumisega;

4) toob näiteid erinevate organismide eluavalduste ja omavaheliste seoste kohta erinevatel aastaaegadel;

5) toob näiteid looduses toimuvate aastaajaliste muutuste tähtsuse kohta inimese elus;

6) tunneb kodukoha levinumaid taime- ja loomaliike;

7) käitub loodushoidlikult ning järgib koostegutsemise reegleid.

Loodusnähtused

3. klassi õpilane

1) eristab elus- ja eluta looduse objekte ja nähtusi ning vaatleb, nimetab, kirjeldab ja rühmitab neid;

2) eristab tahkeid ja vedelaid aineid ning omab ohutunnet tundmatute ainete vastu;

3) teeb juhendi järgi lihtsamaid praktilisi töid, järgides ohutusnõudeid;

4) kaalub kehi, mõõdab temperatuuri ja pikkusi korrektselt, valides sobivaid mõõtmisvahendeid;

5) selgitab kompassi töö põhimõtet, toetudes magnetiga tehtavale katsele;

6) teeb katsega kindlaks elektrit juhtivad ja mittejuhtivad ained ning rakendab saadud teadmisi elektririistade ohutul kasutamisel;

7) oskab ette näha liikumisega seotud ohuolukordi; teab, millest sõltub liikuva keha peatamise aeg ja tee pikkus.

Organismide mitmekesisus ja elupaigad

3. klassi õpilane

1) kirjeldab taimede, loomade ja seente välisehitust, seostab seda elukeskkonnaga ning toob näiteid nende tähtsuse kohta looduses;

2) eristab seeni, taimi ja loomi toitumise, kasvamise ning liikumisvõime järgi;

3) teab, et ühte liiki kuuluvad organismid on sarnased;

4) eristab kala, kahepaikset, roomajat, lindu ja imetajat ning selgrootut, sh putukat;

5) kirjeldab õpitud loomaliikide eluviise ja elupaiku;

6) eristab õistaime, okaspuud, sõnajalg- ja sammaltaime;

7) teab seente mitmekesisust, eristab söödavaid ja mürgiseid kübarseeni ning oskab vältida mürgiste seentega seotud ohtusid;

8) arvestab taimede ja loomade vajadusi ning suhtub neisse vastutustundlikult;

9) toob näiteid erinevate organismide seoste kohta looduses ning koostab õpitud liikidest lihtsamaid toiduahelaid;

10) tunneb põhjalikult ühte taime-, seene- või loomaliiki, tuginedes koostatud uurimuslikule ülevaatele.

Inimene

3. klassi õpilane

1) kirjeldab inimese välisehitust, kasutades mõõtmistulemusi;

2) järgib tervisliku toitumise põhimõtteid ja hügieeninõudeid ning väärtustab tervislikke eluviise;

3) teadvustab inimese vajadusi, tarbib vastutustundlikult, väldib enda ja teiste tervise kahjustamist ning toimib keskkonda hoidvalt;

4) toob näiteid, kuidas inimene sõltub loodusest ning muudab oma tegevusega loodust;

5) võrdleb inimeste elu maal ja linnas.

Plaan ja kaart

3. klassi õpilane

1) saab aru lihtsast plaanist või kaardist ning leiab kooliümbruse plaanilt tuttavaid objekte;

2) mõistab, et kaardi järgi on võimalik tegelikkust tundma õppida;

3) näitab Eesti kaardil oma kodukohta, suuremaid kõrgustikke, saari, poolsaari, lahtesid, jõgesid, järvesid ja linnu;

4) määrab kompassi abil põhja- ja lõunasuunda;

5) kirjeldab Eesti kaardi järgi objektide asukohti, kasutades ilmakaari.

1. klass

35 tundi

Inimese meeled ja avastamine 18 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Suunab õpilasi märkama ja uurima ümbritsevat maailma, arendab õpilaste keskkonnatundlikkust, mis on keskkonnateadlikkuse oluliseks komponendiks. Kasutades erinevaid meeli (kuulmine, nägemine, kompimine, maitsmine, haistmine), õpitakse vaatlema, võrdlema ja rühmitama erinevaid elus- ja eluta looduse objekte, nende omadusi.
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse · kuulab ja paneb tähele, suudab jälgida ja meeles pidada täiskasvanu seletust/demonstratsiooni; · vaatleb ja võrdleb sihipäraselt, eristab olulist ebaolulisest; · On viibinud looduses ja oskab eristada aastaaegu ja teab nende tunnuseid. · Tunneb mets- ja koduloomi, linde ja tuntumaid taimi.
Õppesisu: Inimese meeled ja avastamine. Elus ja eluta. Asjad ja materjalid. Tahked ained ja vedelikud.
Põhimõisted: omadus, meeled, elus, eluta, elusolend, looduslik, tehislik, tahke, vedel.
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine · Meelte kasutamine mängulises ja uurimuslikus tegevuses. · Elus- ja eluta looduse objektide rühmitamine. · Õppekäik kooliümbruse elus- ja eluta loodusega tutvumiseks. · Tahkete ja vedelate ainete omaduste võrdlemine. · Looduslike ja tehismaterjalide/objektide rühmitamine.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Teemasid „Inimese meeled ja avastamine“, „Elus ja eluta“ ning „Asjad ja materjalid“ käsitletakse lõimituna, st elus- ja eluta looduse objektide ning asjade ja materjalidega tutvutakse erinevate meelde kaudu. Siin on abiks niinimetatud keskkonnamängud, mis suunavad meelte kasutamisele ning aitavad luua emotsionaalset sidet loodusega.

Õpetuse eesmärkide saavutamiseks kasutatakse vaatlust, kirjeldamist, mõõtmist, võrdlemist, järjestamist, rühmitamist. Õpilaste tundeelu arendamisel on olulised kogemused looduse ilust, samuti looduses liikumise oskus ja positiivsed emotsioonid. Õpilastes arendatakse huvi ümbritseva keskkonna vastu, tutvustades kooliümbruse loodust elamuslikel õppekäikudel ja ekskursioonidel.

Õpikeskkond peab äratama huvi looduse vastu ning arendama õpilaste loovust. Õpetus peab olema õpilase jaoks relevantne, st tähenduslik: arusaadav ning seostatud õpilaste igapäevase elu ja nende huvidega. Õpikeskkonda laiendatakse klassiruumist kooliõue, muuseumisse ja loodusesse, Pähni RMK-sse, rakendades uurimuslike elementidega õuesõpet.

Õpitulemused

- Õpilane
- teab erinevaid omadusi;
- oskab oma meelte abil omadusi määrata;
- teab, et taimed, loomad ja seened on elusolendid;
- teab nimetada elusa ja eluta looduse objekte ja nende omadusi;
- viib läbi lihtsamaid loodusvaatlusi ning uurimuslikke tegevusi;
- eristab elus- ja eluta looduse objekte ja nähtusi ning vaatleb, nimetab, kirjeldab ja rühmitab neid;
- oskab käituda õppekäigul loodussõbralikult;
- teab, et on olemas looduslikud ja inimese tehtud asjad ning materjalid;
- kirjeldab looduslikke ja tehislikke objekte erinevate meeltega saadud teabe alusel;
- sõnastab oma meelte abil saadud kogemusi ning nähtuste ja objektide omadusi;
- eristab tahkeid ja vedelaid aineid ning omab ohutunnet tundmatute ainete suhtes;
- eristab inimese valmistatut looduslikust;
- tunneb huvi looduse ja selle uurimise vastu, kasutab julgelt loovust ja fantaasiat;
- märkab looduse ilu ja erilisust, väärtustab oma kodukoha elurikkust ja maastikulist mitmekesisust;
- väärtustab maailma tunnetamist oma meelte kaudu;
- tunneb rõõmu looduses viibimisest;
- väärtustab nii looduslikku kui inimese loodut ning suhtub kõigesse sellesse säästvalt;

- väärtustab enda ja teiste tööd.

Õppevahendid:

luubid, topsluubid, seinatabelid, kollektsioonid, kollektsioonikarbid, mulaažid Eesti loodusest jne.

Lõiming:

Antud õppeteemaga kujundatakse väärtus-, sotsiaalset, enesemääratlus-, õpi-, suhtlus- ja matemaatikapädevust.

Teemal on oluline roll läbiva teema „Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng" elluviimisel. Elu ja elukeskkonna säilitamiseks vajalikud väärtushinnangud aitavad ellu rakendada ka läbivat teemat „Väärtused ja kõlblus".

Eesti keel: lugemispalad; **muusika:** kuulamisega seotud mängud; **kehaline kasvatus:** liikumismängud, kasutades erinevaid meeli; **tööõpetus**: käeline tegevus.

Aastaajad 17 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Aastaajaliste muutustega ja nende tekkepõhjustega tutvumine suunab õpilasi märkama ja uurima looduses toimuvaid protsesse, nende põhjusi ja tagajärgi ning mõju inimesele.

Õppesisu:

Aastaaegade vaheldumine looduses seoses soojuse ja valguse muutustega. Taimed, loomad ja seened erinevatel aastaaegadel. Kodukoha elurikkus ja maastikuline mitmekesisus.

Põhimõisted:

suvi, sügis, talv, kevad, soojus, valgus, taim, loom, seen, kodukoht, veekogu, maastik, loomastik, taimestik.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

- Õppekäigud aastaajaliste erinevuste vaatlemiseks. Maastikuvaatlus.
- Puu ja temaga seotud elustiku aastaringne jälgimine.
- Tutvumine aastaajaliste muutustega veebipõhiselt.

Tutvumine kooli ümbrusega õppekäikudel.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Aastaajaliste muutuste märkamiseks on väga olulised loodusvaatlused erinevatel aastaaegadel. Soovitav on lõimida teema „Aastaajad“ teemaga „Meeled ja avastamine“. Samas paigas erinevatel aastaaegadel saadud meelelised kogemused aitavad tajuda toimuvaid muutusi. Ühe puu ja sellega seotud elustiku aastaringne vaatlus suunab märkama muutusi eluslooduses. Teema käsitlemiseks sobivaid loodusvaatluste töölehti leiab aadressilt http://www.sagadi.ee/pages.php3/080304.

Tiigrihüppe kodulehelt (http://www.tiigrihype.ee/?op=body&id=34) leiab õppematerjali „Õppekäigud looduses“ (e-töölehed).

- Erinevad vaatlusinfotabelid võiksid olla klassis seinal ja neid võiks täita kogu klass koos õpetajaga. Vaatlusandmete põhjal toimuvad arutelud peaksid suunama põhjuste ning tagajärgede seoste mõistmisele. Tähtsal kohal on õpetuses aastaajaliste muutuste mõju inimesele, ohutus ja tervishoid.

Õpitulemused

Õpilane

- teab, et looduses aset leiduvad muutused sõltuvalt aastaaegadest ning valgusest ja soojusest;
- märkab muutusi looduses ja seostab neid aastaaegade vaheldumisega, kirjeldab aastaajalisi muutusi (kõnes, kirjas, joonistades);
- toob näiteid looduses toimuvate aastaajaliste muutuste tähtsusest inimese elus;
- teeb lihtsamaid loodusvaatlusi, kannab vaatlusinfo tabelisse, jutustab vaatlusinfo/tabeli põhjal ilma muutumisest;
- teeb soojuse ja valguse peegeldumise kohta katseid, sõnastab järeldused;
- oskab ennast kaitsta päikesepõletuse eest;
- teab, et elusolendite mitmekesisus ja aktiivsus sõltub aastaaegadest;
- toob näiteid erinevate organismide eluavalduste ja omavaheliste seoste kohta erinevatel aastaaegadel;
- oskab käituda õppekäigul loodussõbralikult;
- tunneb kodu- ja kooliümbrust, teab kodu- ja kooliümbruse tüüpilisemaid taimi ja loomi;
- vormistab vaatlusinfo, teeb järeldusi ning esitleb neid;

- oskab vaadelda, nimetada, rühmitada ja kirjeldada kodukoha, kooliümbruse elusa ja eluta looduse objekte;
- oskab käituda veekogudel;
- teab tuntumaid kodukoha/kooliümbruse vaatamisväärsusi;
- mõistab, et aastaajalised muutused mõjutavad tema enda ja teiste elu;
- tunneb huvi looduse ja selle uurimise vastu;
- liigub looduses turvaliselt, kahjustamata loodusväärtusi ja iseennast, järgib koostegutsemise reegleid;
- tunneb huvi oma kodukoha, inimeste/ajaloo/looduse vastu;

hoiab oma kodukoha loodust ja ehitisi.

Õppevahendid:

- luubid, topsluubid, seinatabelid, kollektsioonid, kollektsioonikarbid, mulaažid, auvised Eesti loodusest jms.

Lõiming:

Antud õppeteemaga kujundatakse väärtus-, sotsiaalset, enesemääratlus-, õpi-, suhtlus- ja matemaatikapädevust. Teemat saab lõimida **kunstiõpetusega**, kujutades loodust erinevatel aastaaegadel; **eesti keelega:** lugemispalad; **kehalise kasvatusega:** liikumismängud tuule tugevuse määramiseks ja tunnetamiseks; **käelise tegevusega:** tuulelipu, termomeetri ja termomeetri ümbrise valmistamine, ruumilise pilvederaamatu tegemine jms.

Teemal on oluline roll läbiva teema „Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng“ elluviimisel. Elu ja elukeskkonna säilitamiseks vajalikud väärtushinnangud aitavad ellu rakendada ka läbivat teemat „Väärtused ja kõlblus“.

2. klass

70 tundi

Organismid ja elupaigad (30 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Erinevate elukeskkondade taimede ja loomadega ning nende peamiste eluavaldustega tutvumine õpetab mõistma organismide ja elukeskkonna seoseid ning märkama elurikkust ja kohastumusi.

Õppesisu:

- Maismaataimed ja -loomad, nende välisehitus ja mitmekesisus
- Taimede ja loomade eluavaldused: toitumine ja kasvamine.
- Koduloomad.
- Veetaimede ja -loomade erinevus maismaa organismidest.

Põhimõisted:

puu, põõsas, rohttaim, teravili, juur, vars, leht, õis, vili, keha, pea, jalad, saba, kael, tiivad, nokk, suled, karvad, toitumine, kasvamine, elupaik, kasvukoht, metsloom, koduloom, lemmikloom, soomused, uimed, lõpused, ujulestad.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

- loodusvaatlused: taimede välisehitus, loomade välisehitus.
- ühe taime või looma uurimine, ülevaate koostamine.
- uurimus: taime kasvu sõltuvus soojusest ja valgusest.
- loomapargi külastus või lemmikloomapäeva korraldamine.
- õppekäik: organismid erinevates elukeskkondades.

Õpitulemused:

- teab õpitud maismaaloomi ja -taimi, teab loomade ja taimedega seotud ohtusid ning looduslikke ohte;
- oskab rühmitada ja ära tunda kodukoha levinumaid taime- ja loomaliike;
- kasutab õppetekstides leiduvaid loodusteaduslikke mõisteid suulises ja kirjalikus kõnes;
- kirjeldab taimede ja loomade välisehitust, seostab selle elupaiga ja kasvukohaga ning toob näiteid nende tähtsusest looduses;
- oskab teha lihtsamaid loodusvaatlusi;
- teab, et organism hingab, toitub, kasvab, paljuneb;
- kirjeldab õpitud maismaaloomade välisehitust, toitumist ja kasvamist, seostab neid elupaigaga;

- kirjeldab taimede välisehitust, märkab ja kirjeldab taimede arengut;
- eristab mets- ja koduloomi;
- teab, miks peetakse koduloomi, ja oskab nimetada nende vajadusi;
- teab koduloomadega seotud ohtusid;
- oskab märgata ja kirjeldada koduloomade arengut;
- teab õpitud veetaimi ja -loomi;
- teab, et on olemas erinevad elupaigad, et erinevatel organismidel on erinevad nõuded elukeskkonnale;
- teab maismaa- ja veetaimede põhierinevusi;
- vaatleb taimi ja loomi erinevates elukeskkondades;
- suhtub hoolivalt elusolenditesse ja nende vajadustesse;
- väärtustab veetaimede ja -loomade mitmekesisust ja tähtsust looduses;
- suhtub vastutustundlikult koduloomadesse, ei jäta koduloomi hoolitsuseta;
- väärtustab uurimuslikku tegevust.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

- praktiline tegevus looduses
- Individuaalne, paaris- ja rühmatöö
- Õuesõpe
- Uurimuslikud ja praktilised tööd

Lõiming:

Teemaga kujundatakse väärtus-, sotsiaalset, enesemääratlus-, õpi- ja suhtluspädevust. Teemal on oluline roll läbiva teema „Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng“ elluviimisel. Elu ja elukeskkonna säilitamiseks vajalikud väärtushinnangud aitavad ellu rakendada ka läbivat teemat „Väärtused ja kõlblus“.

Õppevahendid:

õpik, luubid, seinatabelid, kollektsioonid (nt käbide, viljade ja seemnete kollektsioonid), binokulaarmikroskoop, mudelid, mulaažid, auvised Eesti loodusest jne.

I*nimene (18 tundi)*

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

teema loob aluse inimese kui loodusteaduste uurimisobjekti ja keskkonna seoste mõistmisele.

tutvutakse inimese tervist mõjutavate teguritega ning tervisliku eluviisi tähenduse ja tähtsusega.

Õppesisu:

- Inimene. Välisehitus.
- Inimese toiduvajadused ja tervislik toitumine.
- Hügieen kui tervist hoidev tegevus. Inimese elukeskkond.

Põhimõisted:

keha, kehaosad, toit, toiduaine, tervis, haigus, asula (linn, alev, küla).

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

Enesevaatlus, mõõtmine.

Oma päevamenüü tervislikkuse hindamine.

Õppekäik: asula kui inimese elukeskkond.

Veebipõhiste töölehtede täitmine

Õpitulemused:

- teab kehaosade nimetusi;
- näitab ja nimetab kehaosi;
- kirjeldab inimese välisehitust, kasutades mõõtmistulemusi;
- teab, et toituda tuleb võimalikult mitmekesiselt ning regulaarselt ja et väär toitumine toob kaasa tervisehäireid;
- teab, et kiirtoidud ei ole tervislikud;
- oskab järgida tervisliku toitumise põhimõtteid ning hügieeninõudeid;
- oskab leida toiduainete pakenditelt talle vajalikku teavet;
- teab, kuidas hoida oma tervist, silmi, hambaid;
- teab, kelle poole tervisemurega pöörduda;
- järgib hügieeninõudeid, hoolitseb keha puhtuse eest;
- oskab näha ohtu tundmatutes esemetes, eristada tervisele kasulikke ja kahjulikke tegevusi;

- teab, et inimesed elavad erinevates elukeskkondades;
- toob näiteid, kuidas inimene oma tegevusega muudab loodust;
- teab, et oma tegevuses tuleb teistega arvestada;
- tarbib vastutustundlikult, väldib enda ja teiste tervise kahjustamist ning toimib keskkonda hoidvalt;
- võrdleb inimeste elu maal ja linnas;
- väärtustab inimest ja tema vajadusi ning tervist.
- väärtustab tervislikku eluviisi, tervislikku toitumist ja puhtust;
- püüab vältida enda ja teiste tervise kahjustamist;
- väärtustab erinevaid huvisid ja harrastusi.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

mõõtmine

praktiline tegevus

iseseisev töö

paaris- ja rühmatöö

õppekäik

õuesõpe

Õppevahendid:

Õpik, seinatabelid, mudelid, mulaažid, mõõteriistad

Lõiming:

Antud õppeteemaga kujundatakse väärtus-, sotsiaalset, enesemääratlus-, õpi- suhtlus-, matemaatika- ja ettevõtlikkuspädevust. Teema on oluline läbivate teemade „Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng“ ning „Tervis ja ohutus“ käsitlemisel. Inimeseõpetuse II klassi teemaga „Mina ja tervis“.

Mõõtmine ja võrdlemine (10 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Teema on oluline uurimuslikus õppes, luues aluse andmete korrektse kogumise, vormistamis- ja analüüsioskuste kujundamisele.

Õppesisu:

- kaalumine
- pikkuse ja temperatuuri mõõtmine

Põhimõisted:

mõõtühik, termomeeter, temperatuur, kaalud, kaalumine, mõõtmine, katse.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

- Kehade kaalumine.
- Õpilaste pikkuste võrdlemine ja mõõtmine.
- Temperatuuri mõõtmine erinevates keskkondades.

Õpitulemused:

- teab, et mõõtmine on võrdlemine mõõtühikuga;
- viib läbi lihtsate vahenditega tehtavaid praktilisi töid, järgides juhendeid ja ohutusnõudeid;
- kaalub kehi, mõõdab temperatuuri ja pikkusi korrektselt, valides sobivaid mõõtmisvahendeid;
- mõistab mõõtmise vajalikkust, saab aru, et mõõtmine peab olema täpne.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

mõõtmine
praktiline tegevus
iseseisev töö
paaris- ja rühmatöö
õppekäik
õuesõpe

Ilm (12 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

kujundab loodusvaatluste läbiviimise, andmete kogumise ja järelduste tegemise oskust

teema näitab looduslike tingimuste otsest mõju inimtegevusele ja aitab seeläbi mõtestada inimese ja looduse seoseid.

Õppesisu:

Ilmastikunähtused

Ilmavaatlused

Põhimõisted:

pilvisus, tuul, õhutemperatuur, sademed: vihm, lumi.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

- Ilma vaatlemine.
- Õhutemperatuuri mõõtmine.
- Ilmaennustuse ja tegeliku ilma võrdlemine.

Õpitulemused:

- teeb ilmavaatlusi, iseloomustab ilma;
- teeb ilmateate põhjal järeldusi ning riietub vastavalt;
- tunneb huvi uurimusliku tegevuse vastu.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

- Ilmavaatluste tegemine erinevatel aastaaegadel pikemate perioodidena individuaalse, paaris- või rühmatööna.
- Õppekäik

Õppematerjalid:

vahendid ilmavaatluste läbiviimiseks, sh termomeetrid, sademete kogujad, vaatlustabelid.

Lõiming:

Lõiming tööõpetusega, eesti keelega, muusikaga, kehalise kasvatusega.

Lõiming huvitegevusega, ühisprojektidega

3. klass

70 tundi

Organismide rühmad ja kooselu (16 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Saadakse ülevaade tähtsamatest organismirühmadest, nende tunnustest ja seostest elukoosluses. Oluline on mõista elurikkuse tähtsust ja kaitse vajadusi.

Õppesisu:

- Taimede mitmekesisus.
- Loomade mitmekesisus.
- Seente mitmekesisus.
- Liik, kooslus, toiduahel.

Põhimõisted:

õistaim, vili, seeme, okaspuu, käbi, sõnajalg, sammal, selgroogsed, kalad, kahepaiksed, roomajad, linnud, imetajad, soomused, selgrootud, ussid, putukad, ämblikud, seeneniidistik, kübarseen, eosed, hallitus, pärm, liik, kooselu, taimtoiduline, loomtoiduline, segatoiduline, toiduahel.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

- Lihtsa kollektsiooni koostamine mõnest organismirühmast.
- Looma välisehituse ja eluviisi uurimine.
- Seente vaatlemine või hallitusseente kasvamise uurimine.
- Õppekäik organismide kooselu uurimiseks erinevates elupaikades.
- Liikide võrdlus.

Õpitulemused:

- Õpilane
- teab, et taimed on elusad organismid;
- teab, et taimed vajavad päikesevalgust ning toodavad seente ja loomade poolt kasutatavaid toitaineid ja hapnikku;
- nimetab ja oskab näidata taimeosi, leida tunnuseid, mille abil taimi rühmitada;
- eristab õistaime, okaspuud, sõnajalg- ja sammaltaime;
- teab, et loomade hulka kuuluvad putukad, ämblikud, ussid, kalad, konnad, maod, linnud ja imetajad;
- teab, et ühte rühma kuuluvatel loomadel on sarnased tunnused;
- teab, et rästik, puuk ja herilane on ohtlikud;
- eristab kala, kahepaikset, roomajat, lindu ja imetajat ning selgrootut, sh putukat;
- kirjeldab õpitud loomaliikide eluviise ja elupaiku;
- tunneb ära õpitud loomi piltide järgi ja looduses;

- väldib loomadega seotud ohte (mürgiseid ja ohtlikke loomi);
- teab seente mitmekesisust ja seda, et seened elavad mullas ja teistes organismides;
- teab, et mõningaid seeni kasutatakse toiduainete valmistamiseks ning pagaritööstuses;
- eristab söödavaid ja mürgiseid kübarseeni;
- oskab vältida mürgiste seentega (sh hallitusseentega) seotud ohtusid;
- eristab seeni taimedest ja loomadest;
- tunneb õpitud seeni piltide järgi ja looduses;
- teab, et igal liigil on nimi;
- teab, et ühte liiki kuuluvad organismid on sarnased;
- teab, et looduses on kõik omavahel seotud, et toiduvõrgustike abil saab iseloomustada organismidevahelisi suhteid;
- koostab õpitud liikidest lihtsamaid toiduahelaid;
- tunneb põhjalikult ühte taime-, seene- või loomaliiki, tuginedes koostatud uurimusülevaatele;
- mõistab, et (liiki)de mitmekesisus on üks loodusrikkusi;
- mõistab, et iga organism on looduses tähtis;
- saab aru, et kõik taimed ja loomad on vajalikud, et nad on osa loodusest ja neid peab kaitsma;

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Teema käsitlemisel on oluline laiendada õpikeskkonda klassiruumist nii virtuaalsesse maailma (veebimaterjalid: http://bio.edu.ee/loomad/ ja http://bio.edu.ee/taimed/) kui ka reaalsesse looduskeskkonda, muuseumi, loomaaeda ja botaanikaaeda. Vajalik on kasutada naturaalobjekte ja kollektsioone, tutvuda loomade, taimede ja seentega vaatluste ja lihtsate uurimuste abil ning võrrelda erinevate rühmade konkreetseid esindajaid erinevate tunnuste osas. Väga tähtsad on praktilised õppekäigud, milleks sobivaid töölehti leiab aadressil http://www.sagadi.ee/pages.php3/080304.

Õppevahendid:

luubid, topsluubid, seinatabelid, kollektsioonid, binokulaarmikroskoop, mudelid, mulaažid, lihtsad määrajad, auvised Eesti loodusest jne.

Lõiming:

Antud õppeteemaga kujundatakse väärtus-, sotsiaalset, enesemääratlus-, õpi, suhtlus- ja matemaatikapädevust. Teema on oluline läbivate teemade „Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng“ ning „Tervis ja ohutus“ käsitlemisel.

Liikumine (4 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Teema seostub liiklemise turvalisusega.

Õppesisu:

- Liikumise tunnused.
- Jõud liikumise põhjusena (katseliselt).
- Liiklusohutus.

Põhimõisted:

liikumine, kiirus, jõud.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

- Oma keha jõu tunnetamine liikumise alustamiseks ja peatamiseks.
- Liikuvate kehade kauguse ja kiiruse hindamine.

Õpitulemused:

Õpilane

- teab liikumise tunnust: keha asukoht muutub teiste kehade suhtes;
- eristab liikumist ja paigalseisu;
- teab, et keha ei saa hetkeliselt liikuma panna ega peatada;
- teab, et pidurdamisel läbib keha teatud teepikkuse;
- teab, millest sõltub liikuva keha peatamise aeg ja tee pikkus (kiirus, teekatte libedus);
- oskab ette näha liikumisega seotud ohuolukordi,
- oskab tänavat (teed) ohutult ületada;
- oskab hinnata sõidukite liikumissuunda, -kiirust ja kaugust;

- oskab valida jalgrattaga, rulaga ja rulluiskudega sõitmiseks turvalise koha ja sobiva kiiruse;
- oskab kasutada turvavahendeid;
- suhtub positiivselt liikumisse kui kehalisse tegevusse.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Õppimine peaks toimuma katsete kaudu. Näiteks pidurdamisteekonna sõltuvust liikumiskiirusest saab uurida jalgrattaga sõites.

„Avastustee" järgi „Pallid ja kaldpinnad", õpikeskkonnaks õu, liuväli, suusarada, võimla vms.

Õppevahendid:

kasutamiseks sobivad seinatabelid, mudelid, mõõdulindid, „Avastustee" teema „Pallid ja kaldpinnad" õpetajaraamat ja teemakast.

Lõiming:

Antud õppeteemaga kujundatakse väärtus-, sotsiaalset, enesemääratlus-, õpi-, suhtlus- ja matemaatikapädevust. Lõimida kehalise kasvatusega.

Elekter ja magnetism (5 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Teema seostub turvalisusega elektriseadmete käsitsemisel.

Õppesisu:

- Vooluring.
- Elektrijuhid ja mitteelektrijuhid.
- Elektri kasutamine ja säästmine.
- Ohutusnõuded.
- Magnetnähtused.
- Kompass.

Põhimõisted:

vooluallikas, elektripirn, juhe, lüliti, juht, mittejuht, ohutus, magnetpoolus, lõunapoolus, põhjapoolus, kompass, ilmakaared.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

- Lihtsa vooluringi koostamine (lüliti vajalikkuse kindlakstegemine, võrdlemine, omakoostatud vooluringi võrdlemine klassis kasutatava vooluringiga, järeldamine).
- Ainete elektrijuhtivuse kindlakstegemine (Õpilane teeb katseliselt kindlaks, kas aine juhib elektrit või mitte). Koduse elektritarbimisega tutvumine, elektri säästmise võimalustega tutvumine.
- Püsimagnetitega tutvumine. Välitöö õues: põhja- ja lõunasuuna kindlakstegemine kompassi abil.

Õpitulemused:

Õpilane

- teab lüliti osa vooluringis;
- teab, et mõned ained juhivad elektrivoolu ja teised ei juhi;
- teab, et niiske keskkond juhib elektrivoolu ja et elekter võib olla ka ohtlik;
- oskab pistikut pistikupeast õigesti välja tõmmata;
- eristab töötavat ja mittetöötavat vooluringi;
- teeb katsega kindlaks elektrit juhtivad ja mittejuhtivad ained ning rakendab saadud teadmisi elektririistade ohutul kasutamisel;
- kasutab elektrit säästlikult; oskab käsitseda majapidamis- ja olmeelektroonikat ning elektroonikaseadmeid;
- saab aru elektri säästmise vajalikkusest;
- saab aru, et koduses majapidamises kasutatav elekter on inimesele ohtlik ja sellega ei tohi mängida.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Õppimine toimugu katsetamise kaudu. Ohutuse mõttes tehakse katseid taskulambipatareiga.

Õppevahendid:

Praktiliste tööde vahendid kahe õpilase kohta: vooluallikas (taskulambipatarei 4,5 V), taskulambipirn alusel, lüliti, kolm ühendusjuhet, kaks magnetit, väikseid naelu, kompass.

Lõiming:

Antud õppeteemaga kujundatakse väärtus-, sotsiaalset, enesemääratlus-, õpi-, suhtlus- ja matemaatikapädevust.

Plaan ja kaart (10 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Teema annab ülevaate plaanist ja kaardist kui teatud maa-ala mudelitest, mille koostamisel kasutatakse leppemärke. Õpitakse lugema infot koduümbruse plaanilt ja Eesti kaardilt ning seda vahendama. Luuakse alus edasisteks geograafiaõpinguteks.

Õppesisu:

- Kooliümbruse plaan.
- Eesti kaart.
- Ilmakaared ning nende määramine kaardil ja looduses.
- Tuntumad kõrgustikud, madalikud saared, poolsaared, lahed, järved, jõed ja asulad Eesti kaardil.

Põhimõisted:

plaan, pealtvaade, legend, leppemärk, leppevärv, kaart, kaardi legend, põhi- ja vaheilmakaared, kõrgustik, madalik, saar, poolsaar, laht, järv, jõgi, asulad.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

- Pildi järgi plaani koostamine.
- Plaani järgi liikumine kooli ümbruses, mõõtkavata plaani täiendamine.
- Eesti kaardi tundmaõppimine Eesti kaardi põhiste lauamängude või pusle abil.
- Ilmakaarte määramine kaardil, õues kompassiga või päikese järgi.
- Õppeekskursioon oma maakonnaga tutvumiseks.

Õpitulemused:

Õpilane

- teab, et kaart on suurema maa-ala mudel ja et värvused ja märgid kaardil on leppemärgid;
- saab aru lihtsast plaanist või kaardist, leiab kooliümbruse plaanilt tuttavaid objekte;
- kirjeldab kaardi abil tegelikke objekte, tunneb kaardil värvide järgi ära maismaa ja veekogud;
- mõistab, et kaardi abil on võimalik tegelikkust tundma õppida;
- teab põhiilmakaari ja vaheilmakaari;
- teab õpitud kaardiobjekte ja oma kodukoha asukohta kaardil;
- kirjeldab Eesti kaardi järgi objektide asukohti, kasutades ilmakaari;
- määrab kompassi abil põhja- ja lõunasuunda;
- näitab Eesti kaardil oma kodukohta, suuremaid kõrgustikke, madalikke, saari, poolsaari, lahtesid, jõgesid, järvesid ja linnu;
- seostab kaardiobjektid ilmakaartega (nt Valga asub Lõuna-Eestis) saab aru, et ilmakaarte tundmine ning nende määramisoskus on elus vajalik;
- mõistab, et kaardi järgi on võimalik maastikul orienteeruda;
- mõistab, et kaartide kasutamine on vajalik ja uurimine põnev;
- saab aru kaardi legendi ja leppemärkide tundmise vajalikkusest ja sellest, et kaardi või plaani (mudeli) abil on tegelikkust parem tundma õppida.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Olulised on praktilised tegevused: plaani koostamine ja täiendamine, plaani järgi orienteerumine, ilmakaarte määramine. Objektide seinakaardil näitamise oskused.

Õppevahendid:

seinatabelid, auvised Eesti loodusest, Eesti seinakaart, kooliümbruse kaart, Eesti kaardi põhised lauamängud

Lõiming:

Antud õppeteemaga kujundatakse väärtus-, sotsiaalset, enesemääratlus-, õpi-, suhtlus- ja matemaatikapädevust.

II kooliaste

6. klassi lõpetaja

1. tunneb huvi loodusteaduste õppimise vastu;
2. väärtustab uurimuslikku tegevust looduse tundmaõppimisel;
3. väärtustab bioloogilist ja maastikulist mitmekesisust ning säästvat eluviisi;
4. toimib keskkonnateadliku tarbijana, väärtustab tervislikku toitu;
5. märkab kodukoha ja Eesti keskkonnaprobleeme, on motiveeritud osalema eakohastes keskkonnakaitseüritustes.

uurimuslik õpe

6. klassi lõpetaja

1. sõnastab uurimisküsimusi/probleeme ja kontrollib hüpoteese;
2. kavandab õpetaja juhendamisel lihtsamaid praktilisi töid;
3. viib läbi katseid, järgides praktilise töö juhendeid;
4. arutleb loodusteadusliku uurimuse ja praktiliste tööde juhendite üle;
5. valib ja kasutab ohutusnõudeid järgides õigesti sobilikke mõõtevahendeid;
6. analüüsib andmeid, teeb järeldusi ja esitab uuringu tulemusi;
7. leiab eri allikatest loodusteaduslikku teavet, hindab infoallika usaldusväärsust;
8. oskab vastandada teaduslikku ja mitteteaduslikku seletust.

üldised loodusteaduslikud teadmised

6. klassi lõpetaja

1. tunneb igapäevaelus ära loodusteaduslikke teemasid, loodusteaduslikke probleeme ja küsimusi;
2. saab aru loodusteaduslikust tekstist, tõlgendab ja rakendab õpitud teadusmõisteid, sümboleid ja ühikuid nähtuse ja protsesside selgitamisel;
3. tuginedes loodusteaduslikele teadmistele, teeb tõendusmaterjalide põhjal järeldusi ja otsustusi;
4. selgitab teaduslikele faktidele tuginedes põhjuse ja tagajärje seoseid;
5. kasutab või koostab mudelit, näitamaks arusaamist seostest, protsessidest, süsteemidest;
6. kirjeldab ja võrdleb organismide, ainete või protsesside sarnasusi ja erinevusi;

7. selgitab organismide kohastumusi õhus, vees või mullas kui elukeskkonnas ning põhjendab loodus- ja keskkonnakaitse vajalikkust;
8. saab aru inimtegevuse ja keskkonna vahelistest seostest kodukoha ja Eesti kontekstis.

4. klass

(70 tundi)

Maailmaruum (14 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema on õpilastele eriliselt huvipakkuv. Ainus kord põhikooli jooksul tutvutakse maailmaruumi ehitusega, tähtedega, Päikesesüsteemiga ja Maa liikumisega Päikesesüsteemis.
Õppesisu: Päike ja tähed. Päikesesüsteem. Tähistaevas. Tähtkujud. Suur Vanker ja Põhjanael. Galaktikad. Astronoomia.
Põhimõisted: maailmaruum, Päike, Maa, Kuu, tiirlemine, pöörlemine, ööpäev, aasta, täht, planeet, satelliit, Päikesesüsteem, tähtkuju, Suur Vanker, Põhjanael, galaktika, astronoomia.
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine: 1. Mudeli valmistamine Päikese ja planeetide suuruse ning omavahelise kauguse kujutamiseks. 2. Öö ja päeva vaheldumise mudeldamine. 3. Maa tiirlemise mudeldamine.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused: Selgitatakse, et see, mida me näeme, ei pruugi veel tõde olla. Tavamõistete „päike tõuseb“ ja „päike loojub“ selgitamine Maa tiirlemise mudeldamise abil. Tutvustatakse astronoomia kui teaduse selgitusi astroloogia ja tähtkujude tegeliku olemuse kohta. Maailmaruumi käsitlemisel on oht kalduda seletav-illustratiivsesse õppeprotsessi. Siiski saab kogu teemat käsitleda probleemide lahendamisena, kusjuures tõendusmaterjaliks on vaatlustulemused, aga ka kirjalikud allikad. Esikohale tuleb seada õpilaste arvamused (oletused, hüpoteesid),

mida erineval viisil kontrollitakse. Õpetamist illustreeritakse fotodega kosmosest, samuti animatsioonidega taevakehade liikumisest.

Õpitulemused:

Õpilane

- tunneb huvi maailmaruumi ehituse vastu;
- märkab tähistaeva ilu;
- nimetab Päikesesüsteemi planeedid;
- kirjeldab joonise põhjal Päikesesüsteemi ehitust;
- kirjeldab praktilise töö tulemusena loodud mudeli põhjal Päikese ning planeetide suhtelisi suurusi ja omavahelisi kaugusi;
- mudeldab Kuu tiirlemist ümber Maa;
- mudeldab Maa tiirlemist ümber Päikese;
- mudeldab Maa pöörlemist ning põhjendab gloobuse ja valgusti (taskulambi) abil öö ja päeva vaheldumist Maal;
- kirjeldab tähtede asetust galaktikas;
- teab, et Päikesesüsteem asub galaktikas nimega Linnutee;
- jutustab müüti Suurest Vankrist;
- leiab taevasfääril ja taevakaardil Suure Vankri ja Põhjanaela ning määrab põhjasuuna;
- teab, et astronoomid uurivad kosmilisi kehi;
- eristab astronoomiat kui teadust ja astroloogiat kui inimeste uskumist;
- leiab eri allikaist infot maailmaruumi kohta etteantud teemal, koostab ja esitab ülevaate.

Õppevahendid:

taevakaart, valgusallikas, gloobus.

Lõiming:

matemaatika: suured arvud, pikkus- ja ajaühikud;

eesti keel: tekstide lugemine, mõistmine ja sisu jutustamine.

Planeet Maa (10 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Õpitakse infot hankima, kasutades erinevaid kaarte ja atlast, täitma kontuurkaarti. Tutvutakse planeet Maa mitmepalgelisusega looduskatastroofide kontekstis.

Õppesisu:

Gloobus kui Maa mudel. Maa kujutamine kaartidel. Erinevad kaardid. Mandrid ja ookeanid. Suuremad riigid Euroopa kaardil. Geograafilise asendi iseloomustamine. Eesti asend Euroopas. Looduskatastroofid: vulkaanipursked, maavärinad, orkaanid, üleujutused.

Põhimõisted:

gloobus, mudel, looduskaart, riikide kaart, kontuurkaart, atlas, ekvaator, põhja- ja lõunapoolkera, põhja- ja lõunapoolus, manner, ookean, meri, geograafiline asend, riigipiir, naaberriik, vulkaan, laava, lõõr, maavärin, orkaanid, üleujutused.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

- Gloobuse kui Maa mudeli valmistamine.
- Õpitud objektide kandmine kontuurkaardile.
- Erinevate allikate kasutamine info leidmiseks ja ülevaate koostamiseks looduskatastroofide kohta.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Gloobuse kui mudeli õppimise tulemusena peaks kujundama mudeli teadusmõistelisena. Tavamõistes on mudel objekti suurendatud-vähendatud koopia. Seoses „mängugloobuse“ valmistamisega saab arutleda selle üle, mida gloobusele kanda ja mida mitte. Gloobuse kujundamisel ei peaks lähtuma klassis olevast gloobusest, vaid hoopis Maa kosmosefotodest või Maa joonistest, mida leiab internetist külluses. Gloobuse kui Maa mudeli tegemisel peaks mandrid ja ookeanid sellele joonistama.

Geograafilise asendi iseloomustamist alustatakse Eestist (asend põhjapoolkeral, piirnemine naaberriikide ja veekogudega), iseloomustamisel kasutatakse ilmakaari.

Euroopa kaarti peaks õppima mänguliste tegevuste kaudu. Tähtis on, et õpilased teaksid Euroopa suuremate riikide paiknemist ja leiaksid atlase registri abil kaardil üles ka tundmatud kohad.

Looduskatastroofe on soovitav tutvustada videoklippide, meedias ilmunud artiklite ja piltide abil. Katastroofid seostatakse ohuga inimese elule ja tegevusele.

Õpitulemused:

Õpilane

- huvitub Maal toimuvatest loodusprotsessidest, nende toimumise põhjustest ja tagajärgedest;
- kirjeldab gloobust kui Maa mudelit: kuju, pöörlemine, leppemärkide tähendus;
- teab, mida tähendab väljend „poliitiline kaart“;
- nimetab riigi geograafilise asendi tunnused;
- iseloomustab maailma poliitilise kaardi järgi etteantud riigi, sh Eesti geograafilist asendit;
- leiab atlase kaardilt kohanimede registri järgi tundmatu koha;
- kirjeldab vulkaanipurset (tuhapilv, mürgised gaasid, laavavoolud) ja sellega kaasnevaid ohtusid loodusele, sh inimesele. Teab, et Maa sisemuses on piirkondi, kus kivimid pole kõvad.
- toob näiteid erinevate looduskatastroofide kohta ning iseloomustab nende mõju loodusele ja inimeste tegevusele.

Õppevahendid:

gloobus, maailma atlas, kontuurkaardid, vulkaani mudel (soovitav ise valmistada).

Lõiming:

loodusõpetus: ilmakaared

tehnoloogia, kunstiõpetus: gloobuse ja vulkaani mudeli valmistamine;

ajalugu: Euroopa poliitiline kaart.

Elu mitmekesisus Maal (26 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Tutvutakse ühe- ja hulkraksete organismidega ning nende eluavaldustega. Omandatakse üldised teadmised hulkrakse taime- ja loomorganismi terviklikkusest ja eluavalduste üldistest põhimõtetest ning erinevatest keskkonnatingimustest Maal. Omandatakse

ettekujutus elu arengust Maal. Õpitakse kasutama mikroskoopi. Tutvutakse Maa erinevate piirkondade (kõrb, vihmamets, polaaralad, kõrgmäestikud) looduslike tingimustega (põhiliselt temperatuuri ja sademete erinevus Eestiga võrreldes) ja elustikuga mõnede näidete varal.

Õppesisu:

Organismide mitmekesisus: ühe- ja hulkraksed organismid. Organismide eluavaldused: toitumine, hingamine, paljunemine, kasvamine, arenemine, reageerimine keskkonnatingimustele. Elu erinevates keskkonnatingimustes. Elu areng Maal.

Põhimõisted:

rakk, üherakne organism, bakter, hulkrakne organism, toitumine, hingamine, paljunemine, kasvamine, arenemine, keskkonnatingimused, kõrb, vihmamets, mäestik, jäävöönd, kivistised, hiidsisalikud ehk dinosaurused.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

- Erinevate rakkude vaatlemine ja võrdlemine.
- Raku mudeli ehitamine või uurimine multimeedia materjalide abil.
- Seemnete idanemise uurimine erinevates keskkonnatingimustes.
- Taimede ja loomade kohanemise uurimine muutuvates keskkonnatingimustes.
- Organismide eluavalduste uurimine looduses.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Teema piires käsitletakse toitumist, hingamist, paljunemist ja arenemist ning organismide seotust päikeseenergiaga. Käsitletakse loomade kohastumusi ja käitumist erinevates elukeskkondades.

Antud teemade käsitlemisel saab kasutada iseseisvaid, paaris- ja rühmatöid, rollimänge, arutelusid, projektõpet, praktilisi ja uurimuslikke töid.. Rakendada tuleb digivahendite-d ja ainetunde võib läbi viia arvutiklassis.

Keskkonnatingimuste mitmekesisusega tutvumiseks on soovitav vaadata pilte, õppefilme või arvutianimatsioone erinevatest Maa piirkondadest, koostada postreid erinevate liikide ning nende kohastumuste kohta. Soovitav on võrrelda keskkonnatingimusi konkreetsete paikade näitel. Näiteks Sahara kõrb, Himaalaja mäestik, Antarktis, Amazonase vihmamets võrreldes Eesti oludega (temperatuuri ja sademete erinevused, aastaaegade esinemine, taimede ja

loomade kohastumuste näited, inim-tegevuse näited sealsetes piirkondades). Inimtegevuse tutvustamisel võiks keskenduda sellele, mis oleks õpilase elus teisiti, kui ta nendes piirkondades elaks.

Elu arengu teemat on soovitav ilmestada kivististe uurimisega.

Õpitulemused:

Õpilane

- tunneb huvi loodusteaduste õppimise vastu;
- märkab looduse ilu ja erilisust, väärtustab bioloogilist mitmekesisust;
- märkab elusolendite eluavaldusi ja arvestab neid oma igapäevaelus;
- oskab kasutada valgusmikroskoopi;
- selgitab ühe- ja hulkraksete erinevust;
- nimetab bakterite eluavaldusi ning tähtsust looduses ja inimese elus;
- võrdleb taimede, loomade, seente ja bakterite eluavaldusi;
- toob näiteid taimede ja loomade kohastumise kohta kõrbes, vihmametsas, mäestikes ning jäävööndis;
- teab, et kõik organismid koosnevad rakkudest;
- teab, et keskkonnatingimused erinevad Maal;
- nimetab organismide eluavaldused.

Õppevahendid:

valgusmikroskoop, vahendid preparaatide tegemiseks (alusklaasid, katteklaasid, prepareerimisnõelad, skalpellid, pintsetid), laboratoorsete tööde vahendid (kandik, nõud, alused),

lasteentsüklopeedia vm teatmeteosed Maa erinevatest loodusvöönditest, atlas, kivistised, teemakohased veebimaterjalid ja arvutiprogrammid ning vastavad töölehed veebimaterjalidega tutvumiseks.

Lõiming:

Eesti keel Keelepädevust kujundab teabeallikatega töötamine ning kirjelduste ja iseloomustuste koostamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust.

Inimene (20 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Omandatakse ülevaade inimese välis- ja siseehitusest võrdluses imetajate loomadega. Omandatakse ettekujutlus inimese arengust Maal.

Õppesisu:

Inimese ehitus: elundid ja elundkonnad. Elundkondade ülesanded. Organismi terviklikkus. Tervislikud eluviisid. Inimese põlvnemine. Inimese võrdlus selgroogsete loomadega. Taimed, loomad, seened ja mikroorganismid inimese kasutuses.

Põhimõisted:

elund, kude, elundkond, nahk, lihased, luustik, süda, veresoon, arter, veen, kopsud, maks, magu, soolestik, peensool, jämesool, pärak, meeleelundid, närvid, peaaju, seljaaju, munandid, munasarjad, emakas, viljastumine, näärmed, neerud.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

- Elundi mudeli valmistamine ja/või talitluse uurimine.
- Katsed ja laboritööd inimese elundite talituse uurimiseks.
- Ülevaate koostamine inimese seosest ühe taime-, looma-, seeneliigi või bakterirühmaga.
- Menüü analüüsimine, lähtudes tervisliku toitumise põhimõtetest.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Antud teemade käsitlemisel saab kasutada iseseisvaid, paaris- ja rühmatöid, rollimänge, arutelusid, projektõpet, õpimapi koostamist, praktilisi ja uurimuslikke töid. Rakendada tuleb digivahendeid ja tunde võib läbi viia arvutiklassis.

Teema piires käsitletakse inimese elundeid ja elundkondi, toitumist, hingamist, kasvamist ja paljunemist ning seotust teiste organismidega. Õpitakse inimese välisehitusega seotud terminoloogiat ja omandatakse algsed teadmised inimese siseehitusest. Õpilane õpib tundma elundite peamisi ülesandeid. Vaadeldakse inimesele bioloogiliselt lähedasi liike ja inimese põlvnemist. Anatoomilisi teemasid saab illustreerida bioloogias kasutatavate seinatabelite, makettide, mulaažide, mudelite ja preparaatide abil.

Kujundatakse oskust valida tervislikku toitu ja koostada menüüd. Menüüd võivad õpilased koostada iseseisva tööna kodus või ühistegevuse raames ainetunnis. Arvutiprogrammidest

toetab antud teema käsitlemist koolinoorte tervisliku toitumise veebileht AMPSER , mille abil saab analüüsida päevamenüüd, võrrelda toiduaineid ja teha õigeid toiduainete valikuid, osaleda mälumängus, et toitumisalaseid teadmisi võrrelda teistega.

Inimese terviklikkuse uurimiseks võib kasutada veebipõhise uurimusliku õpikeskkonna „Noor looduseuurija“

Inimese elundite talituse uurimiseks võib teha järgmist: 1) uurida füüsilise koormusega kaasnevaid pulsisageduse muutusi; 2) valmistada mudel (vahenditeks õhupall, joogikõrs ja joogitops) kopsude töö põhimõttest arusaamiseks; 3) mõõta täispuhutava õhupalli ja mõõdulindi abil kopsumahtu jne.

Õpitulemused:

Õpilane

- väärtustab inimest ja tema vajadusi ning tervislikke eluviise;
- mõistab, et inimene on looduse osa ning tema elu sõltub loodusest;
- toimib keskkonnateadliku tarbijana ning väärtustab tervislikku toitu;
- kirjeldab inimese elundkondade ülesandeid ja talitluse üldisi põhimõtteid ning vastastikuseid seoseid;
- seostab inimese ja teiste organismide elundeid nende funktsioonidega;
- võrdleb inimest selgroogsete loomadega;
- analüüsib lihtsa katse või mudeli järgi inimese elundi või elundkonna talitust;
- toob näiteid taimede, loomade, seente ja bakterite tähtsuse kohta inimese elus;
- põhjendab tervisliku eluviisi põhimõtteid ning koostab tervisliku päevamenüü;
- nimetab inimese elundkondade tähtsamaid elundeid;
- teab, et inimene ja tema eellased kuuluvad loomariiki;
- teab, et paljude loomade ja inimese ehituses on sarnaseid jooni;
- teab erinevate elusorganismide tähtsust inimese elus.

Õppevahendid:

Anatoomiliste teemade illustreerimiseks bioloogias kasutatavad seinatabeleid, maketid, mudelid, mulaažid, preparaadid, videofilmid, arvutiprogrammid.

Lõiming:

Eesti keel: Keelepädevust kujundab teabeallikate abil töötamine, kirjelduste, iseloomustuste koostamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust.

5. klass

70 tundi

Jõgi ja järv. Vesi kui elukeskkond (26 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Veekogu uurides rakendatakse loodusteaduslikku meetodit, kujundatakse uurimisoskusi, õpitakse vormistama ja esitama uurimistulemusi. Teema abil õpitakse tundma vee kui elukeskkonna põhiomadusi ja iseärasusi, vee aastaringset liikumist, sellest tulenevaid nähtusi, taimede ja loomade kohastumusi eluks veekeskkonnas, veeorganismide elu erinevatel aastaaegadel, Eesti mageveekogude tähtsamaid taime- ja loomaliike, hõljumi ja vetikate osa veekogus. Õpitakse koostama magevee-elustikus esinevat teoreetilist toiduvõrgustikku ja üksikuid toiduahelaid. Tutvutakse Eesti jõgede ja järvedega.

Õppesisu:

Loodusteaduslik uurimus. Veekogu kui uurimisobjekt. Eesti jõed. Jõgi ja selle osad. Vee voolamine jões. Veetaseme kõikumine jões. Eesti järved, nende paiknemine. Taimede ja loomade kohastumine eluks vees. Jõgi elukeskkonnana. Järvevee omadused. Toitainete sisaldus järvede vees. Elutingimused järves. Jõgede ja järvede elustik. Toiduahelate ja toiduvõrgustike moodustumine tootjatest, tarbijatest ning lagundajatest. Jõgede ja järvede tähtsus, kasutamine ning kaitse. Kalakasvatus.

Põhimõisted:

jõgi, jõesäng, suue, lähe, peajõgi, lisajõgi, jõestik, jõe langus, voolukiirus, kärestik, juga, suurvesi, madalvesi, järv, umbjärv, läbivoolujärv, rannajärv, tootjad, tarbijad, lagundajad, toiduahel, toiduvõrgustik, hõljum, rohevetikas, vesikirp, veeõitsemine, kaldataim, veetaimed, lepiskala, röövkala.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

- Loodusteaduslik uurimus kodukoha veekogu näitel: probleemi püstitamine ja uurimisküsimuste esitamine, andmete kogumine, analüüs ning tulemuste üldistamine ja esitamine.
- Kahe Eesti jõe / järve võrdlemine kaardi ning teiste infoallikate järgi.
- Veeorganismide määramine lihtsamate määramistabelite põhjal.
- Vesikatku elutegevuse uurimine.
- Tutvumine elusloodusega, kasutades audiovisuaalseid materjale.
- Siseveekogude selgroogsetega ja taimedega tutvumine, kasutades veebimaterjale aadressidel http://bio.edu.ee/loomad/ ja http://bio.edu.ee/taimed/.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Antud teemade käsitlemisel on põhirõhk uurimuslikul õppel, mille raames saab kasutada ka muid õppetegevusi: iseseisvaid, paaris- ja rühmatöid, rollimänge, arutelusid jne. Koostatakse loodusteaduslik uurimus ühe veekogu näitel. Peale koolilähedase veekoguga tutvumise võib veekogude bioloogilise mitmekesisuse mõistmiseks käia ka loodusmuuseumides (näiteks: Eesti loodusmuuseum http://www.loodusmuuseum.ee, Tartu Ülikooli loodusmuuseum http://www.natmuseum.ut.ee/).

Omandatakse arusaamu mikro- ja pisiorganismide osast elukoosluste kujunemisel veekogus. Üherakuliste organismidega tutvumiseks ja vee-elustiku uurimiseks tuleks võimaldada õpilastel kasutada mikroskoope ja luupe. Uurimused võivad õpilased vormistada iseseisva tööna kodus või ühistegevusena klassis. Veekogu mudeli kujundamiseks saab kasutada joonistusvahendeid või arvitiprogramme. Tutvuda võiks järve või tiigi veetemperatuuri muutumisega ööpäeva jooksul ja võrrelda seda ööpäevaringse õhutemperatuuri muutusega.

Rakendada saab digivahendeid ja ainetunde võib läbi viia arvutiklassis.

Veebimaterjalid: http://bio.edu.ee/loomad/ ja http://bio.edu.ee/taimed/ sisaldavad töölehti ainetunni läbiviimiseks arvutiklassis või iseseisvaks tööks ning võimaldavad tutvuda siseveekogude selgroogsete loomade ja taimedega.

Jõe- ja järvevaatluste läbiviimiseks saab kasutada rahvusvahelise keskkonnaprojekti Naturewatch eestikeelseid õppematerjale (õpetajale juhendid ja õpilasteele töölehed) veebiaadressil http://www.elfond.ee/et/teemad/teised-teemad/loodusharidus/lastele/loodusvaatlused.

Järve elukeskkonna uurimiseks võib kasutada ka veebipõhise uurimusliku õpikeskkonna „Noor looduseuurija“ http://bio.edu.ee/noor/ materjale.

Võimalikult palju mõisteid omandatakse praktilise tööga. Soovitav on teema jagada pooleks: välitööd ja uurimuse vormistamine ning infoallikate ja kaartide kasutamine veekogude iseloomustamiseks. Jõgede iseloomustamisel seostatakse jõe voolukiirus (kiire- või aeglasevooluline) pinnamoega (madalik, kõrgustik, pankrannikult kukkuv juga). Suur- ja madalvee esinemist kirjeldatakse soovitatavalt kohaliku veekogu näitel, seostades selle mõjuga inimese eluolule. Suuremate jõgede-järvede õppimisel tähtsustatakse ka kodukoha veekogusid.

Õpitulemused:

Õpilane

1. väärtustab siseveekogude maastikulist mitmekesisust;
2. märkab inimtegevuse mõju kodukoha siseveekogudele;
3. väärtustab veetaimede ja -loomade mitmekesisust ja tähtsust looduses;
4. väärtustab uurimuslikku tegevust;
5. käitub siseveekogude ääres keskkonnateadlikult ja -hoidlikult ning järgib ohutusnõudeid;
6. kirjeldab loodusteadusliku meetodi rakendamist veekogu uurimisel;
7. oskab läbi viia loodusteaduslikku uurimust veekogu kohta ja esitada uurimistulemusi;
8. nimetab ning näitab kaardil Eesti suuremaid jõgesid ja järvi;
9. iseloomustab ja võrdleb kaardi ning piltide järgi etteantud jõgesid (paiknemine, lähe ja suue, lisajõed, languse ja voolukiiruse seostamine);
10. iseloomustab vett kui elukeskkonda, kirjeldab elutingimuste erinevusi jõgedes ja järvedes ning selgitab vee ringlemise tähtsust järves;
11. kirjeldab jõe ja järve elukooslust, nimetab jõgede ja järvede tüüpilisemaid liike;
12. toob näiteid taimede ja loomade kohastumuste kohta eluks vees ja veekogude ääres;
13. koostab uuritud veekogu toiduahelaid/toiduvõrgustikke;
14. teab jõe ja järve elukoosluste tüüpilisi liike;
15. selgitab, kuidas loomad vees hingavad ja liiguvad;
16. teab Eesti suuremaid järvesid ja jõgesid;
17. tunneb pildil ära joa ja kärestiku;
18. selgitab maismaa ja veetaimede erinevusi;

19. selgitab veeõitsengu põhjuseid.

Uurimuslikud oskused:

Õpilane

1. sõnastab uurimisküsimusi/-probleeme ja kontrollib hüpoteese;
2. kavandab õpetaja juhendamisel lihtsamaid praktilisi töid;
3. teeb katseid, järgides praktilise töö juhendeid;
4. arutleb loodusteadusliku uurimuse ja praktiliste tööde juhendite üle;
5. kasutab ohutusnõudeid järgides õigesti sobilikke mõõtevahendeid;
6. analüüsib andmeid, teeb järeldusi ja esitab uuringu tulemusi;
7. leiab eri allikatest loodusteaduslikku teavet ning hindab infoallika usaldusväärsust;
8. oskab vastandada teaduslikku ja mitteteaduslikku seletust.

Süvendav ja laiendav tegevus:

Võimaldab kodukoha veekogu süvendatud uurimist liikide määramise, vee omaduste mõõtmise, mõõtmistulemuste plaanistamise jms tasemel. Ülevaade uurimusest võimaldab esitust erinevatel tasemetel.

Õppevahendid:

mikroskoop, veeloomade ja -taimede määramise tabelid, kahv, anumad veeproovide võtmiseks, termomeeter, uuritava veekogu kaart (soovitav ise koostada), vahendid preparaatide tegemiseks (alusklaasid, katteklaasid, prepareerimisnõelad, skalpellid, pintsetid), laboratoorsete tööde vahendid (kandik, nõud, alused), luubid (igale õpilasele).

Lõiming:

matemaatika: andmete kogumine ja süstematiseerimine; **eesti keel:** kirjelduste ja iseloomustuste koostamine; **kunstiõpetus:** mapi kujundamine; **muusika:** muusikateosed veekogudest; **inimeseõpetus:** kehaline aktiivsus.

Pädevused:

Keelepädevust kujundab teabeallikatega töötamine ning kirjelduste ja iseloomustuste koostamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust. Sotsiaalne pädevus kujuneb ühistegevuste raames. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe kaudu kujundatakse tehnoloogilist pädevust. Kehakultuuri pädevust kujundatakse praktiliste tegevuste ja ülesannetega. Matemaatikapädevuse kujunemist toetatakse eelkõige uurimusliku õppe kaudu. Uurimuslikus õppes on tähtis koht andmete

analüüsil, tõlgendamisel ja süstematiseerimisel ning tulemuste esitamisel tabelite, graafikute ja diagrammidena. Teema toetab läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng“, „Väärtused ja kõlblus“ ning praktiliste tööde kaudu „Tervis ja ohutus“ rakendamist.

Vesi kui aine, vee kasutamine (14 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Põhjavee kui valdava osa Eestimaa joogivee kvaliteet on tähtis igale inimesele.

Õppesisu:

Vee omadused. Vee olekud ja nende muutumine. Vedela ja gaasilise aine omadused. Vee soojuspaisumine. Märgamine ja kapillaarsus. Põhjavesi. Joogivesi. Vee kasutamine. Vee reostumine ja kaitse. Vee puhastamine.

Põhimõisted:

aine, tahkis, vedelik, gaas, aurumine, veeldumine, tahkumine, sulamine, soojuspaisumine, märgamine, kapillaarsus, aine olek, kokkusurutavus, voolavus, lenduvus, põhjavesi, allikas, joogivesi, setitamine, sõelumine, filtreerimine.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

1. Vee omaduste uurimine (vee oleku muutumine; vee soojuspaisumine; vee liikumine soojendamisel; märgamine; kapillaarsus).
2. Erineva vee võrdlemine.
3. Vee liikumine erinevates pinnastes.
4. Vee puhastamine erinevatel viisidel.
5. Vee kasutamise uurimine kodus või koolis.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Vee olekute muutumise käsitlemisel on didaktiliseks probleemiks, kuidas kujundada teadusmõiste *veeaur*. Kõnekeeles on *veeaur* kasutusel udu tähenduses. Lause „Ma näen keeva vee kohal veeauru“ on väär, sest veeaur pole nähtav. See, mida keeva vee kohal on näha, on piiskadeks kondenseerunud vesi ehk udu.

Põhjavee kujunemise selgitamiseks võiks vee liikumist jälgida erinevates pinnastes (liiv, savi). Märgamise ja kapillaarsuse uurimise katset tuleks teha ka mullaga (näiteks: vesi imbub

mulda ka siis, kui lillepotti kasta altpoolt). Katsete kavandamisel lähtuda uurimuslikkusest: näiteks pindpinevuse katses lahendatakse probleem, miks liuskur saab veepinnal püsida. Eelnevalt tuleks märgamisega seoses arutada, kas liuskuri jalad saavad vees märjaks.

Vee reostumise näitlikustamiseks võib veele lisada nii lahustuvaid (sool, väetised) kui lahustumatuid (liiv, õli) aineid ja proovida neid siis veest kätte saada ehk vett puhastada.

Õpitulemused:

Õpilane

1. tunneb huvi looduse uurimise vastu ja väärtustab uurimistegevust;
2. väärtustab säästvat eluviisi ja toimib keskkonnateadliku veetarbijana;
3. võrdleb tahkeid, vedelikke ja gaase nende üldiste omaduste seisukohast (kuju, ruumala);
4. teab, et veeaur on aine gaasilisena ja selle üldised omadused on samasugused nagu õhul;
5. võrdleb jääd, vett ja veeauru;
6. teab, et vesi jäätumisel paisub, ja põhjendab jää ujumist vees;
7. kirjeldab jää sulamistemperatuuri ja vee keemistemperatuuri mõõtmise katset;
8. teab, et veeaur on vesi gaasilises olekus;
9. teab, et jää sulamistemperatuur on sama mis vee tahkumise (külmumise) temperatuur;
10. nimetab jää sulamis- ja keemistemperatuuri;
11. kirjeldab vee keemist;
12. kirjeldab veeauru kondenseerumist keeva vee kohal (külm keha ja niiske õhu jahtumine);
13. kirjeldab vee soojuspaisumise katset ja kujutab vaadeldavat joonisel;
14. põhjendab, miks vett soojendatakse anuma põhjast;
15. kirjeldab märgamist ja mittemärgamist ning toob näiteid märguvatest ja mittemärguvatest ainetest, kirjeldab kapillaarsuse katseid ja toob näiteid kapillaarsuse ilmnemisest looduses;
16. kirjeldab vee puhastamise katseid;
17. hindab kodust tarbevee hulka ööpäevas ja teeb ettepanekuid tarbevee hulga vähendamiseks;
18. teeb juhendi järgi vee omaduste uurimise ja vee puhastamise katseid;

19. selgitab põhjavee kujunemist ja võrdleb katse abil erinevate pinnaste vee läbilaskvust;
20. kirjeldab joogivee saamise võimalusi ning põhjendab vee säästliku tarbimise vajadust;
21. toob näiteid inimtegevuse mõju ja reostumise tagajärgede kohta veekogudele.

Süvendav ja laiendav tegevus:

Õpilane teeb lisakatseid, näiteks määrab, kui kiiresti kuivab taldrikule valatud klaasitäis vett. Igapäevaelus toimuvate muutuste vaatlemine ja kirjeldamine, segude võrdlemine, ideede, tähelepanekute ning kogemuste vahetamine kirjutamise, joonistamise, arutluste ning ettekannete abil.

Õppevahendid:

termomeetrid, läbipaistvad topsid vee liikumise uurimiseks erinevates pinnastes, katseklaasid, soojendi, filterpaber, sõelad, termos jää lühiajaliseks säilitamiseks, erinevaid materjale märgamise uurimiseks, „Avastustee“ projekti „Muutused“ teemakast, õpetajaraamat.

Lõiming:

Loodusõpetus: veekogud.

Keelepädevust kujundab teabeallikate abil töötamine ning kirjelduste ja iseloomustuste koostamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust. Sotsiaalset pädevust kujundatakse ühistegevuste raames. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe ning digivahendite kasutamise kaudu kujundatakse tehnoloogilist pädevust. Kehakultuuri pädevust kujundatakse õuesõppes praktiliste tegevustega ja õppekäikudel. Matemaatikapädevuse kujunemist toetatakse eelkõige uurimusliku õppe kaudu. Antud teemaga toetatakse läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ rakendamist.

Õhk (16 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Õhk ja selle puhtus on elusorganismide jaoks oluline. Ilm ja selle ennustamine on seotud igapäevaeluga. Õhuteema kaudu on võimalik tutvuda mitmete füüsikaliste protsessidega.

Teemaga käsitletakse ka õhku elukeskkonnana, organismide elu õhus, nende levimist õhu kaudu ning lendamis- ja levimiskohastumusi, õhu tähtsust organismidele.

Õppesisu:

Õhu tähtsus. Õhu koostis. Õhu omadused. Õhutemperatuur ja selle mõõtmine. Õhutemperatuuri ööpäevane muutumine. Õhu liikumine soojenedes. Õhu liikumine ja tuul. Kuiv ja niiske õhk. Pilved ja sademed. Veeringe. Ilm ja ilmastik. Sademete mõõtmine. Ilma ennustamine.

Põhimõisted:

õhkkond, õhk, gaas, hapnik, süsihappegaas, lämmastik, tuul, tuule kiirus, tuule suund, kondenseerumine, pilved, sademed, veeringe, ilm, ilmastik, hingamine, põlemine, kõdunemine, tolmlemine.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

1. Õhu omaduste ja koostise uurimine: küünla põlemine suletud anumas, õhu kokkusurutavus, õhu paisumine soojenedes, veeauru kondenseerumine.
2. Temperatuuri mõõtmine, pilvisuse ja tuule suuna määramine ning tuule kiiruse hindamine.
3. Erinevate Eesti piirkondade ilma võrdlemine EMHI kodulehe http://www.emhi.ee ilmakaartide järgi.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Õhu omadusi uuritakse ja sellega seotud mõisted omandatakse praktiliste töödega. Praktiliselt mõõdetakse ja hinnatakse ka nimetatud ilmaelemente, koostatakse ilmavaatluse kohta graafikuid ning õpitakse lugema meedias ilmuvaid ilmakaarte ja nende põhjal võrdlema ilma Eesti erinevates osades.

Õpitakse tundma õhu kui elukeskkonna tähtsamaid omadusi. Omandatakse teadmisi organismide levimisest õhu kaudu; võrreldakse erinevate tuultolmlejate taimede kohastumusi. Omandatakse teadmised õhukeskkonda kasutavatest loomadest; võrreldakse erinevate lendajate (linnud, nahkhiired, putukad) kohastumusi.

Ilmavaatlustega tutvumiseks ja lisamaterjalide saamiseks võib kasutada ülemaailmse õpilaste keskkonnaprogrammi GLOBE kodulehte http://www.globe.ee/globe/avaleht, http://www.globe.gov.

Süvendav ja laiendav tegevus:

Fotovõistlus – mitmesuguste ilmastikunähtuste pildistamine. Pikemaajalised ilmavaatlused, sõprusklassiga samaaegsete ilmavaatluste tegemine Eesti erinevates piirkondades (saared *vs* Ida-Eesti; Põhja-Eesti *vs* Lõuna-Eesti, sisemaa *vs* rannik) ja sellest kokkuvõtete tegemine.

Õpitulemused:

Õpilane

1. väärtustab säästlikku eluviisi;
2. toimib keskkonda hoidvalt ning väldib enda ja teiste tervise kahjustamist;
3. mõõdab õues õhutemperatuuri, hindab pilvisust ja tuule kiirust ning määrab pilvetüüpe ja tuule suunda;
4. võrdleb ilmakaardi järgi ilma (temperatuur, tuule suund, kiirus, pilvisus ja sademed) Eesti erinevates osades;
5. iseloomustab graafiku põhjal kuu keskmisi temperatuure ja sademete hulka ning tuuleroosi abil valdavaid tuuli Eestis;
6. kirjeldab pildi või skeemi järgi veeringet;
7. iseloomustab õhku kui elukeskkonda ning kirjeldab elutingimuste erinevusi vees ja õhus;
8. selgitab hapniku rolli põlemisel, kõdunemisel ja organismide hingamisel ning hapniku tähtsust organismidele;
9. toob näiteid õhkkeskkonnaga seotud kohastumuste kohta loomadel ja taimedel;
10. nimetab õhu saastumise põhjusi ja tagajärgi ning toob näiteid, kuidas vältida õhu saastumist;
11. teab, et süsihappegaas tekib põlemisel, kõdunemisel ja organismide hingamisel.

Õppevahendid:

termomeeter, sadememõõtja, pilveatlas, kompass.

Lõiming

matemaatikaga: tabelite ja jooniste lugemine ning koostamine.

Läänemeri elukeskkonnana (14 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Teema piires käsitletakse mere-, ranniku- ja saareelustikku, organismide omavahelisi suhteid Läänemeres ja kaldaaladel ning toiduahelaid. Õpitakse tundma Läänemere peamisi pinnavorme, näitama kaardil Läänemere tähtsamaid poolsaari, lahtesid, väinu ja saari. Omandatakse teadmised inimtegevuse mõjust Läänemerele ja rannakooslustele, räägitakse Läänemere saastumise põhjustest. Tutvutakse olulisemate saasteainete mõjuga organismidele ja Läänemere kaitsevõimalustega.

Õppesisu:

Vesi Läänemeres – merevee omadused. Läänemere asend ja ümbritsevad riigid, suuremad lahed, väinad, saared, poolsaared. Läänemere mõju ilmastikule. Läänemere rannik. Elutingimused Läänemeres. Mere, ranniku ja saarte elustik ja iseloomulikud liigid ning nendevahelised seosed. Mere mõju inimtegevusele ja ranna-asustuse kujunemisele. Läänemere reostumine ja kaitse.

Põhimõisted:

vee soolsus, segu, lahus, lahusti, riimvesi, rannajoon, rand, rannik, laug- ja järskrannik, maa- ja merebriis, rohevetikad, pruunvetikad, punavetikad, põhjaloomastik, siirdekala, rannikulinnud.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

1. Erineva soolsusega lahuste tegemine, et võrrelda Läänemere ja maailmamere soolsust. Soolase vee aurustamine.
2. Läänemere kaardi joonistamine mälu järgi (kujutluskaart).
3. Läänemere, selle elustiku, rannikuasustuse ja inimtegevuse iseloomustamine mitmesuguste teabeallikate abil.
4. Õlireostuse mõju uurimine elustikule.
5. Läänemere probleemide analüüsimine, tuginedes erinevatele allikatele.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Antud teemade käsitlemisel rakendatakse iseseisvaid, paaris- ja rühmatöid, rollimänge, arutelusid, projektõpet, praktilisi ja uurimuslikke töid jne. Õpikeskkonda laiendatakse loodusmajadesse, käiakse loodusmuuseumides (Eesti loodusmuuseum

http://www.loodusmuuseum.ee; Tartu Ülikooli loodusmuuseum http://www.natmuseum.ut.ee/), loomaaias (http://www.loomaaed.ee/).

Rakendada saab digivahendeid ja ainetunde võib läbi viia arvutiklassis.

Veebimaterjalid http://bio.edu.ee/loomad/ ja http://bio.edu.ee/taimed/ sisaldavad töölehti ainetunni läbiviimiseks arvutiklassis või iseseisvaks tööks ning võimaldavad tutvuda Läänemere selgroogsetega.

Läänemere-teema läbimisel sobivad õpilaste enesekontrollitestidena kasutamiseks veebiaadressi http://www.koolielu.edu.ee/signeloodus/Geograafia/Meri_kliima/ materjalid.

Rannikuvaatlusteks saab kasutada ka rahvusvahelise keskkonnaprojekti Naturewatch eestikeelseid õppematerjale (õpetaja juhendmaterjalid ja õpilaste töölehed) veebilehel http://www.elfond.ee/et/teemad/teised-teemad/loodusharidus/lastele/loodusvaatlused.

Läänemere kaardi õppimisel lasta õpilastel Läänemere kontuur oma käega joonistada ning kanda sellele suuremad saared, lahed ja poolsaared.

Rannikuasustuse ja inimtegevuse tutvustamiseks rannikul võiks kasutada lugusid kirjandusteostest, muusikapalasid ja kunstnike poolt jäädvustatut (sh fotosid).

Läänemere reostuse hindamisel seostada reovee sattumine merre laevaliiklusega ning jõgede kaudu kantava reostusega (kanalisatsioon, põllumajandustegevus jms).

Õpitulemused:

Õpilane

1. märkab Läänemere ilu ja erilisust ning väärtustab Läänemere elurikkust;
2. väärtustab uurimistegevust Läänemere tundmaõppimisel;
3. käitub mere ääres keskkonnateadlikult ja -hoidlikult ning järgib ohutusnõudeid;
4. mõistab muutusi Läänemere elukeskkonnas, saab aru, et tingimuste muutmine inimese poolt häirib looduslikku tasakaalu ning et meri vajab kaitset;
5. on motiveeritud osalema eakohastel Läänemere kaitsega seotud üritustel;
6. näitab kaardil Läänemere-äärseid riike ning suuremaid lahtesid, väinu, saari ja poolsaari;
7. võrdleb ilmakaartide, graafikute ja tabelite järgi rannikualade ning sisemaa temperatuure;
8. iseloomustab Läänemere-äärset asustust ja inimtegevust õpitud piirkonna näitel;

9. iseloomustab Läänemerd kui ökosüsteemi;
10. selgitab Läänemere vähese soolsuse põhjuseid ja riimveekogu elustiku eripära;
11. võrdleb organismide elutingimusi järves ja meres;
12. kirjeldab erinevate vetikate levikut Läänemeres;
13. määrab lihtsamate määramistabelite järgi Läänemere selgrootuid ja selgroogseid;
14. koostab Läänemerele iseloomulikke toiduahelaid või -võrgustikke;
15. teab ja selgitab Läänemere reostumise põhjuseid ja kaitsmise võimalusi;
16. tunneb peamisi ranniku pinnavorme: luited, karid, saared, poolsaared;
17. teab Eesti ranniku maakerke põhjusi ning sellest tulenevat rannikujoone muutust (laidude, poolsaarte ja saarte teket ning merelahtede muutumist rannikujärvedeks);
18. nimetab Läänemere, saarte ja ranniku tüüpilisi liike.

Süvendav ja laiendav tegevus:

Ülevaate koostamine mõnest Eesti väikesaarest, sh rannarahva eluolust; koostöös käsitööga saab tutvuda saarte mitmekesiste rahvarõivastega. Kalapüük ja kalatoidud. Kalakaitse.

Õppevahendid:

Läänemere kaart, topsid erineva soolsusega lahuste tegemiseks, põleti, anumad veeproovide võtmiseks, termomeeter, Läänemere-teemade illustreerimiseks kasutatavad seinatabelid, maketid, mudelid, mulaažid, kollektsioonid selgrootutest – limused (riimveelised limused) ja vähilaadsed –, videofilmid, arvutiprogrammid.

Lõiming:

Kirjandus, muusika, kunst: rannakülade eluolu kujutamine erinevates loomevahendites.

Keelepädevust kujundab teabeallikatega töötamine ning kirjelduste ja iseloomustuste koostamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust. Sotsiaalset pädevust kujundatakse ühistegevuste raames. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe ning digivahendite kasutamise kaudu kujundatakse tehnoloogilist pädevust. Kehakultuuri pädevust kujundatakse praktiliste tegevuste ja õppekäikudega. Matemaatikapädevuse kujunemist toetatakse eelkõige uurimusliku õppe kaudu. Antud teemaga toetatakse läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng“, „Tehnoloogia ja innovatsioon“, „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“, „Kultuuriline identiteet“ ning „Tervis ja ohutus“ rakendamist.

6. klass

105 tundi

Pinnavormid ja pinnamood (10 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Pinnavorme ja pinnamoodisid õppides saavad õpilased esmase ettekujutuse erinevatest pinnavormidest oma kodukohas ja Eestis. Mitmete pinnavormide nimetusi kasutatakse tavamõistetena (mägi, org, nõlv jmt) igapäevaelus ning paljud mõisted (linnamägi, kõrgustik, mäestik jmt) jooksevad läbi ka emakeele- ja ajalooõpikutest. Tehakse tutvust, kuidas pinnavorme ja pinnamoodi kaardil kujutatakse. Õpitakse kirjeldama samakõrgusjoonte järgi pinnavormi kuju, absoluutset ja suhtelist kõrgust ning nõlvade kallet ja kaardi järgi oma kodumaakonna ja Eesti pinnamoodi, nimetades ning näidates pinnavorme kaardil. Oluline on selgitada pinnamoe mõju inimtegevusele ja tuua näiteid inimtegevuse mõju kohta koduümbruse pinnamoele.

Õppesisu:

Pinnavormid, nende kujutamine kaardil. Kodukoha ja Eesti pinnavormid ning pinnamood. Suuremad kõrgustikud, madalikud ja tasandikud, Põhja-Eesti paekallas. Mandrijää osa pinnamoe kujunemises. Pinnamoe mõju inimtegevusele ja inimese kujundatud pinnavormid.

Põhimõisted:

pinnavorm, küngas, org, nõgu, mägi, nõlv, jalam, samakõrgusjoon, suhteline ja absoluutne kõrgus, kõrgustik, tasandik, madalik, paekallas, pinnamood, mandrijää, voor, moreen, rändrahn.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

1. Künka kujutamine kaardil samakõrgusjoontega.
2. Koduümbruse pinnavormide ja pinnamoe iseloomustamine.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Tähtis on teema siduda igapäevaeluga ja arutleda, kuidas pinnamood mõjutab meie elu ja tegevust (ehitamine, põlluharimine, sportimisvõimalused, teed jmt). Teema õppimist tuleks alustada kõige lihtsamatest mõistetest, nagu mägi, nõgu, org, nõlv, võimaluse korral oma kooliümbruse või kodupiirkonna näidetel. Soovitatav on kasutada pilte õpilastele tuttavatest ümbruskonna pinnavormidest või korraldada õppekäik nendega tutvumiseks.

Samakõrgusjoonte õppimiseks võiks igal õpilasel olla varem valmistatud künka mudel, mida saab teha nii plastiliinist, savist, kartulist kui ka muust materjalist.

Koduse ülesandena võivad õpilased joonistada ühe pinnavormi samakõrgusjoontega ja hiljem neid joonistusi vahetades tuleb seda pinnavormi kirjeldada (kuju, kõrgus, nõlvade kalle jne).

Eesti suurematest pinnavormidest peaks õpilased teadma ja kaardil oskama näidata Pandivere, Haanja, Otepää ja Sakala kõrgustikku ning nende kõrgemaid tippe.

Mandrijää tegevust Eesti pinnamoe kujunemises võiks õpetaja tutvustada jutustusena ja näidata fotosid voortest, rändrahnudest jne.

Õpitulemused:

Õpilane

1) kirjeldab samakõrgusjoonte järgi pinnavormi kuju, absoluutset ja suhtelist kõrgust ning nõlvade kallet;
2) kirjeldab kaardi järgi oma kodumaakonna ja Eesti pinnamoodi, nimetades ning näidates pinnavorme kaardil;
3) toob näiteid mandrijää mõju kohta Eesti pinnamoe kujunemisele;
4) selgitab pinnamoe mõju inimtegevusele ja toob näiteid inimtegevuse mõju kohta koduümbruse pinnamoele.

Süvendav ja laiendav tegevus:

Liivakastis modelleerida maastik ja see kaardistada. Koostöös kunstiõpetusega modelleerida erinevaid maastikke: näiteks kuppelmaastik Haanjas või Otepääl, Vooremaa, Ida-Virumaa aherainemäed vms. Modelleerida võiks ka kooliümbruse maastikku. Iga õpilane võib kujundada ka oma ideaalmaastiku.

Õppevahendid:

Eesti looduskaart, kodukoha suuremõõtkavaline kaart, Eesti atlas, kontuurkaardid, plastiliin (savi) künka mudeli valmistamiseks, Junior Achievementi materjali „Meie riik“ töölehed.

Lõiming:

loodusõpetus: planeet Maa – atlase, kaartide kasutamine; **eesti keel:** pinnamoe kirjeldused mitmesugustes juttudes, Kalevipoja lood; **ajalugu:** linnamäed, maalinnad; **käsitöö:** künka mudeli valmistamine, maastiku modelleerimine.

Muld (12 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Teemat õppides saavad õpilased ettekujutuse mulla koostisest mullaproovide kirjeldamise ja võrdlemise kaudu. Praktiliste töödega (mulla vee- ja õhusisalduse määramine) kinnistatakse oskust püstitada hüpoteese, neid katseliselt tõestada ja katsetest kokkuvõtet teha. Mullakaeve vaatlemine aitab saada ettekujutust mulla ehitusest ja arengust ning mulla ja taimkatte vahelistest seostest. Mullaorganisme ja nende elutegevust õpitakse seostama mullas toimuvate laguprotsessidega ning aineringega. Rõhutatakse mullatekke pikaajalisust ning muldade kaitse vajadust.

Õppesisu:

Mulla koostis. Muldade teke ja areng. Mullaorganismid. Aineringe. Mulla osa kooslustes. Mullakaeve. Vee liikumine mullas.

Põhimõisted:

muld, aineringe, kivimite murenemine, mulla tahke osa, mullasõmerad, mullaõhk, mullavesi, huumus, huumushorisont, liivmuld, savimuld.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

1. Mullaproovide võtmine, kirjeldamine ja võrdlemine. Komposti valmistamine.
2. Mulla ja turba võrdlemine.
3. Mullakaeve kirjeldamine ühe õpitava koosluse (aia, põllu, metsa, või niidu) näitel.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Kirjeldatakse ja võrreldakse erineva koostisega mullaproove (nt aiamuld, kompostmuld, liivmuld, savimuld, turvasmuld).

Õpitakse püstitama hüpoteesi ja seda katseliselt tõestama ning katsest kokkuvõtet tegema.

Mullas elavate organismidega tutvutakse vaatlemise teel, kirjeldatakse neid ja seostatakse organismide olemasolu mullas aineringega. Töölehti vihmausside elutegevuse uurimiseks saab aadressilt http://www.miksike.ee/documents/main/elehed/8kll6tssisu.htm.

Õppekäigul, mis võib toimuda ka kevadel, tutvutakse ühe mullaprofiiliga ja seostatakse see vastava taimekooslusega (aed, põld, mets või niit).

Õpitulemused:

Õpilane

1. kirjeldab ja võrdleb erinevaid mullaproove, nimetades mulla koostisosi;
2. põhjendab katsega, et mullas on õhku ja vett;
3. selgitab muldade kujunemist ja mulla tähtsust looduses;
4. tunneb mullakaeves ära huumushorisondi;
5. kirjeldab huumuse teket ja selle osa aineringes.
6. teab, et muld tekib kivimite murenemise ja surnud organismide (peamiselt taimede) lagunemissaadustest.
7. teab, et taimed kinnituvad mulda juurtega, hangivad juurte abil mullast vett ja selles lahustunud toitaineid, mis taime lagunedes taas mulda jõuavad.

Süvendav ja laiendav tegevus:

Mullamonoliitide valmistamine uuritud mullakaevest (kui erinevatel aastatel teha erinevates kohtades mullakaeveid, koguneb mullamonoliitidest rohkem näidiseid). Õpetaja saab ümbruskonna mullakaardiga tutvuda maa-ameti kodulehel http://xgis.maaamet.ee/xGIS/XGis. Eesmärk pole määrata mullatüüpe, vaid valida kaardi järgi koht, mille põhjal monoliite teha.

Õppevahendid:

luubid, binokulaar, läbipaistvad topsid või katseklaasid, põleti.

Lõiming

matemaatika: andmete kogumine, tõlgendamine ja esitamine; **emakeel:** vaatluste ja nähtuste kirjeldamine.

Aed ja põld elukeskkonnana (15 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Aia ja põllu teema on seotud inimese igapäevase toidulauaga. Õpitakse tundma tüüpilisi põllu- ja aiataimi, seostatakse taimede kasvutingimusi ja toidu kvaliteeti. Arendatakse ilumeelt, väärtustatakse koduümbruse heakorda. Vaadeldakse loodus- ja tehiskeskkonna vahekorda.

Õppesisu:

Mulla viljakus. Aed kui kooslus. Fotosüntees. Aiataimed. Viljapuu- ja juurviljaaed, iluaed. Põld kui kooslus. Keemilise tõrje mõju loodusele. Mahepõllundus. Inimtegevuse mõju mullale. Mulla reostumine ja hävimine. Mulla kaitse.

Põhimõisted:

fotosüntees, orgaaniline aine, väetis, viljavaheldus, liblikõielised, mügarbakterid, sümbioos, kultuurtaim, umbrohi, kahjurid, taimehaigused, keemiline tõrje, biotõrje, mahepõllumajandus, köögi- ja puuvili, sort, maitsetaim, ravimtaim, iluaed.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

- Komposti tekkimise uurimine.
- Ühe aia- või põllutaimega seotud elustiku uurimine.
- Aia- ja põllukultuuride iseloomustamine ning võrdlemine, kasutades konkreetseid näidisobjekte või veebipõhiseid õppematerjale.
- Uurimus aia- ja põllusaaduste osast igapäevases menüüs või uurimus ühe põllumajandussaaduse (sh loomakasvatussaaduse) töötlemisest toiduaineks.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Antud teemade käsitlemisel rakendatakse iseseisvaid, paaris- ja rühmatöid, rollimänge, arutelusid, projektõpet, praktilisi ja uurimuslikke töid jne. Õpikeskkonda võib laiendada kooliümbrusse, tutvumaks näiteks aia- või põllukoosluste elustikuga või põlluharimisviisidega. Võimaluse korral käiakse tutvumas põllumajanduse ja toiduainetetööstuse ettevõtetega. Esteetilisest vaatenurgast pööratakse tähelepanu kodu- ja kooliümbruse heakorrale, iluaedade tähtsusele.

Aia ja põllu eluskooslustega seotuna käsitletakse fotosünteesi ja orgaanilise aine mõistet. Kujundatakse arusaama, et taimede/fotosünteesi tähtsus on orgaanilise aine moodustumine (mitte ainult hapniku tootmine).

Analüüsitakse mullaelustiku, viljavahelduse, mügarbakterite ja väetiste mõju mullaviljakuse kujunemisele. Õpitakse tundma mahepõllumajanduse põhimõtteid, võrreldakse mahe- ja traditsioonilist põllumajandust. Omandatakse teadmised erinevatest putuka- ja umbrohutõrjeviisidest ning nende mõjust elusorganismidele. Tähelepanu pööratakse tuntumate aia- ja põllukultuuride ning ravimtaimede tundmaõppimisele.

Aia- ja põllukultuuride iseloomustamisel tuleb seostada liike ka inimese toidu ja selle kvaliteediga. Selle teema juures võib koostada kollektsiooni (nt seemned).

Aia ja põllu elukeskkonna uurimiseks võib kasutada ka veebipõhise uurimusliku õpikeskkonna „Noor looduseuurija“ http://bio.edu.ee/noor/ materjale.

Õpitulemused:

Õpilane

1. tunneb huvi looduse uurimise vastu;
2. väärtustab koduümbruse heakorda;
3. väärtustab tervislikku toitu, eelistab eestimaist;
4. mõistab, et inimene on looduse osa ning elu sõltub põllumajandusest ja loodusvaradest;
5. mõistab, et keskkonnatingimuste muutmine inimese poolt häirib looduslikku tasakaalu;
6. väärtustab kodukoha elurikkust ja maastikulist mitmekesisust;
7. väärtustab mahepõllumajanduse toodangut;
8. selgitab fotosünteesi tähtsust orgaanilise aine tekkes;
9. kirjeldab mullaelustikku ning toob näiteid seoste kohta erinevate mullaorganismide vahel;
10. toob esile aia ja põllukoosluse sarnasused ning selgitab inimese rolli nende koosluste kujunemises;
11. tunneb õpitud kultuurtaimi ja rühmitab neid;
12. koostab õpitud liikidest toiduahelaid ja toiduvõrgustikke;
13. toob näiteid saagikust mõjutavate tegurite kohta;
14. võrdleb keemilist ja biotõrjet ning põhjendab, miks tasub eelistada mahepõllumajanduse tooteid;
15. toob näiteid muldade kahjustumise põhjuste ja tagajärgede kohta;
16. toob näiteid põllumajandussaaduste osa kohta igapäevases toidus;

17. teab aia- ja põllu elukoosluse tüüpilisi liike;
18. teab, et mullas elab palju väikseid organisme, kellest paljud on lagundajad;
19. teab, et mulla viljakus on oluline taimekasvatuse seisukohalt;
20. teab, et taimed toodavad orgaanilist ainet ja selles protsessis eraldub hapnikku;
21. teab, et inimene muudab keskkonnatingimusi ja et mullad vajavad kaitset.

Süvendav ja laiendav tegevus:

Ravimtaimed, mida saab aias kasvatada, erinevatest taimedest tee valmistamine ja degusteerimine, õunarikkal aastal näiteks õunasortide määramine (2-3 sorti ja juhendid, mille järgi sorte määratakse), koostöös kodundusega erinevatest teraviljadest toidu valmistamine, kooliümbruse lillepeenra kujundamine, kooliaia olemasolu korral püsi- ja suvelilleliikidega tutvumine, sügisnäituste korraldamine (nn Nunnu konkurss) jms.

Õppevahendid:

aia ja põllu teema illustreerimiseks kasutatavad seinatabeleid, maketid, mudelid, mulaažid, preparaadid, kollektsioonid, videofilmid, arvutiprogrammid.

Lõiming

loodusõpetusega: muld.

Asula elukeskkonnana (8 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Looduse säästmist ja hindamist tuleb alustada oma lähemast ümbrusest. Samas on maa- ja linnakeskkond erinevad elupaigad nii inimesele kui ka teistele liikidele.

Õpitakse tundma linna- ja maa-asulate erinevust, loodus- ja tehiskeskkonna vahekorda ning keskkonnategureid asulas ja nende erinevust looduslikust keskkonnast ning taimi ja inimkaaslejaid loomi asulas. Omandatakse põhiarusaamad keskkonna ja tervise seotusest ning asula kui elukeskkonna keskkonnaprobleemidest.

Õppesisu:

Elukeskkond maa-asulas ja linnas. Eesti linnad. Koduasula plaan. Elutingimused asulas.

Taimed ja loomad asulas.

Põhimõisted:

tehiskooslus, asula plaan, parasiit, inimkaasleja loom, prahitaim, park.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

1. Eestit või oma kodumaakonda tutvustava ülevaate koostamine.
2. Õppekäik asula elustikuga tutvumiseks.
3. Keskkonnaseisundi uurimine koduasulas.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Omandatakse oskus võrrelda erinevaid asulatüüpe nii looduslikust kui sotsiaalsest aspektist.

Antud teemade käsitlemisel rakendatakse iseseisvaid, paaris- ja rühmatöid, rollimänge, arutelusid, projektõpet, praktilisi ja uurimuslikke töid jne. Õpikeskkonda laiendatakse kooliümbrusse, korraldades õppekäike asula elustikuga tutvumiseks, külastatakse sotsiaal-kultuurilisi objekte, ettevõtteid, veepuhastusjaamu, tehnoparke jne, tutvutakse erinevate tehnoloogiliste lahendustega, mis parendavad inimeste elu asulas.

Uuritakse loodus- ja tehiskeskkonna osakaalu koduasulas. Koduasula keskkonnaseisundi uurimiseks võib praktilise tegevuse raames teha uurimistöö indikaatorliikide, linnakeskkonna samblike, liikide arvu jne määramiseks. Võrdlusuurimusi võib koostada küla, aedlinna, uusrajoonide, linnakeskuse ja tööstuspiirkonna kohta.

Rakendada saab digivahendeid ja ainetunde võib läbi viia arvutiklassis. Pargivaatlusteks saab kasutada rahvusvahelise keskkonnaprojekti Naturewatch eestikeelseid õppematerjale (õpetaja juhendmaterjalid ja õpilaste töölehed) veebiaadressil http://www.elfond.ee/et/teemad/teised-teemad/loodusharidus/lastele/loodusvaatlused.

Antud teemat saab tervikuna käsitleda erinevaid aineid lõimiva projekti „Minu unistuste asula – keskkonnahoidliku elukeskkonna mudeli koostamine“ raames. Õpilased koostavad rühmades asula projekti, pidades silmas veevarustust ja kanalisatsiooni, heitvee puhastamist; elektrienergia võrku, päikese-, tuule- ja hüdroenergiast elektri tootmist; transporti ja teedevõrgustikku; hoonete kütmist ja keskkütet, soojavõrgustikku; transpordivahendite ja kütteallikate keskkonnareostust ja muid keskkonda saastavaid allikaid, nt prügi.

Eesti maakondi ja suuremaid linnu võiks õppida kaardipusle või muude mängude abil. Võib koostada koduasula või kooliümbruse mõõtkavatu plaani, kuhu kantakse ümbruskonna tähtsamad objektid.

Õpitulemused:

Õpilane

1. märkab oma kodukoha ilu ja erilisust;
2. väärtustab elukeskkonna terviklikkust, säästvat eluviisi, järgib tervislikke eluviise;
3. tunneb huvi asula elukeskkonna uurimise vastu, kasutab julgelt loovust ja fantaasiat;
4. mõistab, et inimeste elu asulas sõltub looduslikest ressurssidest;
5. hoolib asula elusolenditest ja nende vajadustest;
6. liigub asulas turvaliselt;
7. tegutseb asulas loodus- ja kultuuriväärtusi ning iseennast kahjustamata;
8. märkab kodukoha keskkonnaprobleeme ning on motiveeritud osalema eakohastes keskkonnakaitseüritustes;
9. teab ja näitab kaardil Eesti maakonnakeskusi ja suuremaid linnu;
10. võrdleb erinevate teabeallikate järgi oma koduasulat mõne teise asulaga;
11. iseloomustab elutingimusi asulas ning toob näiteid inimkaaslejate loomade kohta;
12. koostab asulat iseloomustavaid toiduahelaid;
13. võrdleb keskkonnatingimusi maa-asulas ja linnas;
14. toob näiteid asula elustikku ja inimese tervist kahjustavate tegurite kohta;
15. hindab kodukoha õhu seisundit samblike esinemise põhjal;
16. teeb ettepanekuid keskkonnaseisundi parandamiseks koduasulas;
17. teab, kuidas tingimused linnas kahjustavad linnapuid ja inimese tervist;
18. teab inimkaaslejaid loomi;
19. nimetab tehnoloogilisi lahendusi asulas, mis parendavad inimeste elutingimusi.

Süvendav ja laiendav tegevus:

Projekt „Minu unistuste asula“ võimaldab teemat arendada nii süvendatult kui laiendatult. Sobivad orienteerumismängud, kus asulaga seotud tegevusi saab siduda kaardiõpetusega. Elustiku tundmaõppimist soodustavad praktilised tööd, nagu lindude toidulauavaatlused, asula puu- ja põõsaliikide ajatamine jms.

Õppevahendid:

Eesti halduskaart, koduasula kaart, mitmesugused määrajad asula elustikuga tutvumiseks (puude-põõsaste määraja, samblike määraja, lindude määraja), asula elustikku tutvustavad seinatabelid, pildid, mulaažid, videofilmid, teemakohased veebimaterjalid ja arvutiprogrammid ning töölehed veebimaterjalidega tutvumiseks, Junior Achievementi

materjali “Meie maakonnad“ töölehed, „Siia-sinna läbi linna“ (liiklusmäng OÜ-lt Primarius/Ziil, koostöös Harju Päästeameti ja Tiigrihüppe SA-ga). http://www.play.ee/.

Lõiming:

Loodusõpetus: plaan ja kaart.

Projektiga „Minu unistuste asula“ on hõlmatud loodusõpetus, ajalugu, inimeseõpetus, ühiskonnaõpetus, matemaatika, eesti keel, kunst.

Keelepädevust kujundab teabeallikatega töötamine ning kirjelduste ja iseloomustuste koostamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust. Sotsiaalset pädevust kujundatakse ühistegevuste raames. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe ning digivahendite kasutamise kaudu kujundatakse tehnoloogilist pädevust. Kehakultuuri pädevust kujundatakse praktiliste tegevuste ja õppekäikudega. Matemaatikapädevuse kujunemist toetatakse eelkõige uurimusliku õppe kaudu. Antud teemaga toetatakse läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng“, „Väärtused ja kõlblus“, „Tehnoloogia ja innovatsioon“, „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“, „Kultuuriline identiteet“ ning „Tervis ja ohutus“ rakendamist.

Elukeskkonnad Eestis (8 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Teema võtab kokku seniõpitud elukeskkonnad kui ökosüsteemid. Tutvutakse erinevate toitumissuhetega elusloodus, loodusliku tasakaalu tähtsusega ökosüsteemides. Õpitakse koostama kooslustevahelisi toiduahelaid ja -võrgustikke.

Õppesisu:

Ülevaade elusloodus mitmekesisusest Eestis. Tootjad, tarbijad ja lagundajad. Toitumissuhted ökosüsteemis. Inimese mõju ökosüsteemidele.

Põhimõisted:

toiduvõrgustik, laguahel, energia, parasitism, kisklus, sümbioos, konkurents.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

1. Ökosüsteemi uurimine mudelite abil.

2. Veebipõhiste õpikeskkondade kasutamine toiduahelate ja toiduvõrgustike uurimiseks.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Antud teemade käsitlemisel rakendatakse iseseisvaid, paaris- ja rühmatöid, rollimänge, arutelusid, projektõpet, praktilisi ja uurimuslikke töid jne. Korraldada võib õppekäike erinevatesse elukeskkondadesse/ökosüsteemidesse või üldistatakse juba toimunud õppekäikudel nähtut. Antud teemasid käsitledes võib käia ka loodusmajades, botaanikaaedades (Tallinna Botaanikaaed http://www.tba.ee/, Tartu Ülikooli Botaanikaaed http://www.ut.ee/botaed/index.php?module=2&op=&xid=&dok_id=234), loodusmuuseumides (Eesti loodusmuuseum http://www.loodusmuuseum.ee, Tartu Ülikooli loodusmuuseum http://www.natmuseum.ut.ee/) või loomaaias (http://www.loomaaed.ee/) ja loomaparkides.

Rakendada saab digivahendeid: looduse veebileheküljelt http://www.loodus.ee/ leiab mitmekülgset infot Eesti elusloodusе kirjeldamiseks ja tundmaõppimiseks.

Õpitulemused:

Õpilane

1. väärtustab ja hoiab elusat ja eluta loodust;
2. tunneb rõõmu looduses viibimisest;
3. mõistab, et iga organism looduses on tähtis;
4. mõistab, et muutused elukeskkonnas mõjutavad väga paljusid organisme;
5. kirjeldab tootjate, tarbijate ja lagundajate rolli aineringes ning selgitab toitumissuhteid ökosüsteemis;
6. kirjeldab ökosüsteemi elusat ja eluta osa ning selgitab loodusliku tasakaalu tähtsust ökosüsteemides;
7. põhjendab aineringe vajalikkust;
8. kirjeldab inimese mõju looduskeskkonnale ja selgitab, kuidas muutused keskkonnas võivad põhjustada elustiku muutusi;
9. koostab õpitud koosluste vahelisi toimivaid toiduahelaid ja toiduvõrgustikke;
10. selgitab toitumissuhteid: parasitism, kisklus, sümbioos, konkurents;
11. teab seoseid eluta ja elusloodusе vahel;
12. teab, et toiduvõrgustike abil saab iseloomustada organismidevahelisi suhteid;
13. teab, et elutegevuseks on vaja energiat.

Süvendav ja laiendav tegevus:

1 m^2 ühes koosluses – praktiline töö (keskkonnatingimused, elustik, nende omavahelised seosed jms), soovitav on teha seda õppekäigul või ekskursioonil.

Õppevahendid:

Eesti elusloodus mitmekesisuse illustreerimiseks kasutatavad seinatabelid, mudelid, herbaariumid, kollektsioonid, videofilmid, arvutiprogrammid jne.

Lõiming:

Keelepädevust kujundab teabeallikatega töötamine ning kirjelduste ja iseloomustuste koostamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust. Sotsiaalset pädevust kujundatakse ühistegevuste raames. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe ning digivahendite kasutamise kaudu kujundatakse tehnoloogilist pädevust. Kehakultuuri pädevust kujundatakse praktiliste tegevuste ja õppekäikudega. Matemaatikapädevuse kujunemist toetatakse eelkõige uurimusliku õppe kaudu. Antud teemaga toetatakse läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng“, „Väärtused ja kõlblus“, „Tehnoloogia ja innovatsioon“, „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ ning „Tervis ja ohutus“ rakendamist.

Mets elukeskkonnana (14 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Tutvutakse metsa kui elukoosluse iseärasustega, käsitletakse erinevaid metsatüüpe, lähtudes bioloogilisest ja majanduslikust aspektist. Metsa näitel käsitletakse ökosüsteemi mõistet. Õpitakse tundma Eesti metsade tuntumaid taime ja loomaliike ning koostama metsa kui ökosüsteemi teoreetilist toiduvõrgustikku ja üksikuid toiduahelaid. Uuritakse metsade kasutamist, inimmõju metsale ning tutvutakse metsade tähtsuse ja kaitsega.

Õppesisu:

Elutingimused metsas. Mets kui elukooslus. Eesti metsad. Metsarinded. Nõmme-, palu-, laane- ja salumets. Eesti metsade iseloomulikud liigid, nendevahelised seosed. Metsade tähtsus ja kasutamine. Puidu töötlemine. Metsade kaitse.

Põhimõisted:

ökosüsteem, põlismets, loodusmets, majandusmets, jahiulukid, sõralised, tippkiskja, metsarinded, metsatüübid: nõmmemets, palumets, salumets, laanemets.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

1. Tutvumine metsa kui koosluse ja selle elustikuga.
2. Eesti metsade valdavate puuliikide võrdlemine, kasutades näidisobjekte või veebipõhiseid õppematerjale.
3. Uurimus: mets igapäevaelus / metsaga seotud tarbeesemed.
4. Metsloomade tegutsemisjälgede uurimine.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Antud teemade käsitlemisel rakendatakse iseseisvaid, paaris- ja rühmatöid, rollimänge, arutelusid, projektõpet, praktilisi ja uurimuslikke töid jne. Õpikeskkonda laiendatakse kooliümbrusse üksikpuude vaatlemiseks. Korraldatakse õppekäike metsa (soovitavalt ka talvel, et uurida metsloomade tegutsemisjälgi), loodusmajadesse (RMK). Metsa kui elukoosluse ning erinevate taime- ja loomaliikide tundmaõppimiseks minnakse botaanikaaedadesse (Tallinna Botaanikaaed http://www.tba.ee/; Tartu Ülikooli Botaanikaaed http://www.ut.ee/botaed/index.php?module=2&op=&xid=&dok_id=234), loodusmuuseumidesse (Eesti loodusmuuseum http://www.loodusmuuseum.ee; Tartu Ülikooli loodusmuuseum http://www.natmuseum.ut.ee/) või loomaaeda (http://www.loomaaed.ee/) ja loomaparkidesse.

Rakendada saab digivahendeidd ja ainetunde võib läbi viia arvutiklassis.

Veebimaterjalid: http://bio.edu.ee/loomad/ ja http://bio.edu.ee/taimed/ sisaldavad töölehti ainetunni läbiviimiseks arvutiklassis või iseseisvaks tööks ning võimaldavad tutvuda metsaga seotud selgroogsete loomadega ja taimedega.

Metsavaatluste läbiviimiseks ja „Minu puu“ võistluseks saab kasutada rahvusvahelise keskkonnaprojekti Naturewatch eestikeelseid õppematerjale (õpetaja juhendmaterjalid ja õpilaste töölehed) veebiaadressil http://www.elfond.ee/et/teemad/teised-teemad/loodusharidus/lastele/loodusvaatlused.

Õppetegevuse näitlikustamiseks leiab puudega seotud materjale ka aadressilt http://foto.rmk.ee/LOODUS/Puud/.

Koostöös töö- ja tehnoloogiaõpetusega erinevate puiduliikide kasutamine (küte, tarbeesemed, töödeldavus).

Õpitulemused:

Õpilane

1. väärtustab metsa, selle elurikkust ning säästva metsanduse põhimõtteid;
2. väärtustab uurimistegevust metsa tundmaõppimisel;
3. käitub metsas keskkonnateadlikult ja -hoidlikult ning järgib ohutusnõudeid;
4. märkab muutusi metsas, mõistab, et tingimuste muutmine inimese poolt häirib metsa looduslikku tasakaalu ning seda, et metsad vajavad kaitset;
5. on motiveeritud osalema eakohastel metsaga kaitsega seotud üritustel;
6. kirjeldab metsa kui ökosüsteemi, sh keskkonnatingimusi metsas;
7. võrdleb männi ja kuuse kohastumusi;
8. iseloomustab ja võrdleb peamisi metsatüüpe kasvutingimuste järgi;
9. võrdleb metsatüüpide erinevates rinnetes kasvavaid taimi;
10. koostab metsakooslust iseloomustavaid toiduahelaid ja toiduvõrgustikke;
11. selgitab, kuidas kaitsta elurikkust metsas;
12. selgitab loodus- ja majandusmetsade kujunemist, nimetab säästva metsanduse põhimõtteid;
13. teab nimetada metsa kui elukoosluse tüüpilisi liike, metsarindeid;
14. toob näiteid erinevate organismide eluavalduste ja omavaheliste seoste kohta erinevatel aastaaegadel metsas.

Süvendav ja laiendav tegevus:

Minna appi metsa istutama ja külla mõnda metskonda, tutvumaks metsas tehtavate töödega, käia metsaõpperadadel jms.

Õppevahendid:

luubid, mõõdulint, määrajad, kahv.

Metsateemade illustreerimiseks kasutatavad seinatabeleid, maketid, mudelid, mulaažid, preparaadid, herbaariumid, kollektsioonid, putukakogud, seemnete ja viljade kogud, videofilmid, arvutiprogrammid, audio-visuaalsed materjalid.

Lõiming: loodusõpetus: muld; tööõpetus: puidu kasutamine.

Keelepädevust kujundab teabeallikate abil töötamine ning kirjelduste ja iseloomustuste koostamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust. Sotsiaalset pädevust kujundatakse ühistegevuste raames. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe ning digivahendite kasutamise kaudu kujundatakse tehnoloogilist pädevust. Kehakultuuri pädevust kujundatakse praktiliste tegevuste ja õppekäikudega. Matemaatikapädevuse kujunemist toetatakse eelkõige uurimusliku õppe kaudu. Antud teemaga toetatakse läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng“, „Tehnoloogia ja innovatsioon“ ning „Tervis ja ohutus“ rakendamist.

Soo elukeskkonnana (10 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Teemaga käsitletakse soid, nende erinevaid tüüpe, levikut ja teket, elutingimusi soos ja soode loodusvarasid. Iseloomustatakse soode elustikku, liikide omavahelisi suhteid ning soode kasutamist ja kaitset koos vastavate kaitsealadega. Soo ei ole ainult kooslus, soo on ka vee säilitaja, puhkemaastik, turba leiukoht jne. Tihti ei ole õpilased varem soos käinud, teema käsitlemine võimaldab õpilastel tutvuda ühe Eesti olulise loodusrikkusega, mida suuremas osas Euroopas enam alles pole.

Õppesisu:

Soo elukeskkonnana. Soode teke ja paiknemine. Soode areng: madalsoo, siirdesoo ja raba. Elutingimused soos. Soode elustik. Soode tähtsus. Turba kasutamine. Kütteturba tootmise tehnoloogia.

Põhimõisted:

madalsoo, siirdesoo, raba, älves, laugas, turbasammal, turvas.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

1. Sookoosluse uurimine õppekäigu, mudelite või veebimaterjalide põhjal.
2. Turbasambla omaduste uurimine.
3. Soo selgroogsetega ja taimedega tutvumine, kasutades veebimaterjale http://bio.edu.ee/loomad/, http://bio.edu.ee/taimed/.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Antud teemade käsitlemisel rakendatakse iseseisvaid, paaris- ja rühmatöid, rollimänge, arutelusid, projektõpet, praktilisi ja uurimuslikke töid jne. Korraldatakse õppekäik rabasse. Soo elustiku liigiliste esindajatega tutvumiseks võib külastada loodusmuuseume (Eesti loodusmuuseum http://www.loodusmuuseum.ee; Tartu Ülikooli loodusmuuseum http://www.natmuseum.ut.ee/) või loomaaeda (http://www.loomaaed.ee/) ja loomaparke jne.

Turbasambla ehitusega tutvumiseks võivad õpilased kasutada mikroskoope või arvuteid. Sookooslust võivad õpilased uurida iseseisva tööna kodus või ühistegevusena klassis.

Rakendada saab digivahendeid ja ainetunde võib läbi viia arvutiklassis.
Veebimaterjalid http://bio.edu.ee/loomad/ ja http://bio.edu.ee/taimed/ sisaldavad töölehti ainetunni läbiviimiseks arvutiklassis või iseseisvaks tööks ning võimaldavad tutvuda soode selgroogsete ja taimedega.

Soo elukeskkonnana on jäetud kevadel viimaseks teemaks, et oleks võimalik õppekäigule minna. Õppekäigule peaks järgnema kokkuvõtete tegemine, sh soos elavate ja kasvavate liikide iseloomustamine. Soo on üks võimalik kooslus, mille taimedest näiteks herbaariumi koostada (kuid seda võib teha ka mõne muu koosluse liikide kohta).

Kui mullateema juures seda ei tehta, siis siin saab võrrelda ka turvast ja mulda kui erinevaid kasvukeskkondi, samas ka kui loodusvarasid.

Õpitulemused:

Õpilane

1. väärtustab soo bioloogilist mitmekesisust;
2. suhtub vastutustundlikult soo elukeskkonda;
3. väärtustab uurimuslikku tegevust;
4. iseloomustab kaardi järgi soode paiknemist Eestis ja oma kodumaakonnas;
5. oskab põhjendada Eesti sooderohkust;
6. selgitab soode kujunemist ja arengut;
7. seostab raba kui elukeskkonna eripära turbasambla ehituse ja omadustega;
8. võrdleb taimede kasvutingimusi madalsoos ja rabas;
9. koostab soo kooslust iseloomustavaid toiduahelaid;
10. selgitab soode tähtsust ja kaitse vajadust;
11. teab soo kui elukoosluse tüüpilisi liike;

12. teab turbasambla ehituse iseärasusi;
13. teab soo arenguetappe.

Süvendav ja laiendav tegevus:

Tutvumine turbatootmise protsessiga, turba kui kütuse plussid ja miinused, turbarabade paiknemine. Sood kui kaitsealad, looduskaitse põhimõtetega tutvumine ühe soo näitel.

Õppevahendid:

Eesti soode kaart, mikroskoobid, luubid, sooteemade illustreerimiseks kasutatavad seinatabeleid, maketid, mudelid, mulaažid, preparaadid, herbaariumid, kollektsioonid, videofilmid, arvutiprogrammid

Lõiming:

Loodusõpetus: pinnamood, jõgi ja järv.

Pädevused:

Keelepädevust kujundab teabeallikatega töötamine ning kirjelduste ja iseloomustuste koostamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust. Sotsiaalset pädevust kujundatakse ühistegevuste raames. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe ning digivahendite kasutamise kaudu kujundatakse tehnoloogilist pädevust. Kehakultuuri pädevust kujundatakse praktiliste tegevuste ja õppekäikudega. Matemaatikapädevuse kujunemist toetatakse eelkõige uurimusliku õppe kaudu. Antud teemaga toetatakse läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ ning „Tervis ja ohutus“ rakendamist.

Eesti loodusvarad (10 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Teemat õppides tutvutakse inimese poolt kasutatavate loodusressurssidega ja tähtsustatakse nende säästva tarbimise vajadust. Tutvutakse Eesti maavaradega, kuid põhjalikumalt süvenetakse kodumaakonna või lähema ümbruse loodusvarade kasutamisse. Õpitakse planeerima, läbi viima ja analüüsima uurimust energiatarbimise näitel.

Õppesisu:

Eesti loodusvarad, nende kasutamine ja kaitse. Loodusvarad energiaallikatena. Eesti maavarad, nende kaevandamine ja kasutamine. Kaevanduste ja karjääride kasutamisega seotud keskkonnaprobleemid.

Põhimõisted:

loodusvarad, taastuvad ja taastumatud loodusvarad, maavarad, setted, liiv, kruus, savi, turvas, kivim, lubjakivi, graniit, põlevkivi, karjäär, maa-alune kaevandus, energia, soojus- ja elektrienergia.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

1. Setete ja kivimite iseloomustamine ning võrdlemine.
2. Perekonna/kooli energiatarbimise uurimus.
3. Ülevaate koostamine loodusvarade kasutamisest oma kodukohas.

Õppetegevus ja meetodilised soovitused:

Tutvutakse Eestis leiduvate maavaradega kollektsiooni abil ning tuuakse näiteid nende kasutamisest; võib kollektsiooni ise koostada.

Rühmitatakse loodusvarasid taastuvateks ja taastumatuteks, seostatakse need säästva tarbimise vajadusega.

Planeeritakse ja viiakse läbi uurimus perekonna või kooli energiatarbimise kohta, esitletakse tulemusi.

Tutvutakse koduümbruse loodusvaradega, koostatakse sellest ülevaade (individuaalselt või rühmatööna), soovitav on seostada ülevaade kaardiga.

Õpitulemused:

Õpilane

1. väärtustab uurimistegevust loodusvarade tundmaõppimisel;
2. suhtub loodusesse säästvalt, toimib keskkonnateadliku tarbijana;
3. mõistab, et inimene on osa loodusest ning inimeste elu sõltub looduslikest ressurssidest;
4. märkab kodukoha ja Eesti keskkonnaprobleeme ning on motiveeritud osalema eakohastes keskkonnakaitseüritustes;
5. nimetab Eesti taastuvaid ja taastumatuid loodusvarasid ning toob nende kasutamise kohta näiteid;

6. oskab eristada graniiti, paekivi, põlevkivi, liiva, kruusa, savi ja turvast;
7. toob näiteid taastuvenergia tootmise ja kasutamise võimaluste kohta oma kodukohas;
8. selgitab mõistliku tarbimise vajadust, lähtudes seosest loodusvarad – tarbimine – jäätmed;
9. teab Eesti loodusressursse, mida igapäevaelus kasutatakse, ning nende tavalisemaid allikaid (nt vesi, muld, puit, mineraalid, kütus, toit).

Süvendav ja laiendav tegevus:

Pinnamoe muutumine karjääriviisilisel kaevandamisel – maavarade kaevandamise plussid ja miinused.

Õppevahendid:

luubid, maavarade kollektsioon, Eesti atlas (maavarade kaart),Junior Achievementi materjali „Meie maakonnad“ loodusvarade töölehed.

Lõiming:

loodusõpetus: vesi, muld ja õhk kui elukeskkonnad, nende kaitse vajadus, asula elukeskkonnana, keskkonnahoidlik käitumine, planeet Maa, atlas, kaart, loodusvarade kandmine kontuurkaardile; **matemaatika:** andmete kogumine, tõlgendamine ja esitamine; **eesti keel:** vaatluste ja nähtuste kirjeldamine.

Keelepädevust kujundab teabeallikatega töötamine ning kirjelduste ja iseloomustuste koostamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust. Sotsiaalset pädevust kujundatakse ühistegevuste raames. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe ning digivahendite kasutamise kaudu kujundatakse tehnoloogilist pädevust. Kehakultuuri pädevust kujundatakse praktiliste tegevuste ja õppekäikudega. Antud teemaga toetatakse läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng“, „Väärtused ja kõlblus“, „Tehnoloogia ja innovatsioon“, „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ ning „Tervis ja ohutus“ rakendamist.

Loodus ja keskkonnakaitse Eestis (14 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Teema võtab kokku seni õpitud elukeskkondade tähtsuse ja kaitse vajaduse. Keskkonnahoidlikku käitumist kujundatakse õpilaste enda käitumismalle analüüsides.

Õppesisu:

Inimese mõju keskkonnale. Looduskaitse Eestis. Bioloogilise mitmekesisuse kaitse. Kaitsealad. Niit kui Eesti liigirikkaim kooslus. Kodukoha looduskeskkonna muutumine inimtegevuse tagajärjel. Jäätmekäitlus. Säästev tarbimine.

Põhimõisted:

looduskaitse, bioloogiline mitmekesisus, looduslik niit, kultuurniit, puisniit, pärandkooslus, keskkonnakaitse, jäätmed, ökomärgis, kaitsealused üksikobjektid, kaitsealad: looduskaitsealad, rahvuspargid, maastikukaitsealad.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

1. Kodukoha ettevõtte keskkonnamõju uurimine või ülevaate koostamine kodukoha ühest keskkonnaprobleemist.
2. Individuaalse tegevuskava koostamine keskkonnahoidlikuks käitumiseks.
3. Erinevate infoallikate põhjal ülevaate koostamine ühe kaitsealuse liigi või kaitseala kohta.
4. Õppekäik kaitsealale.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Teemat on soovitav käsitleda konkreetsete kodukohas esinevate keskkonnaprobleemide, läheduses olevate kaitsealade ning seal kasvavate või elavate liikide tutvustamise näitel. Õppekäigul kaitsealale põhjendatakse, miks selline kaitseala on loodud. Väärtuselisi hinnanguid kujundatakse õpilase eneseanalüüsi kaudu. Viimast toetab individuaalse tegevuskava koostamine keskkonnahoidlikuks käitumiseks.

Õpikeskkonda laiendatakse kooliümbrusse, vaatlemaks kaitsealuseid üksikobjekte, korraldatakse õppekäike loodus- või maastikukaitsealale või rahvusparki, käiakse loodusmajades, keskkonnahariduskeskustes, botaanikaaedades (Tallinna Botaanikaaed http://www.tba.ee/; Tartu Ülikooli Botaanikaaed http://www.ut.ee/botaed/index.php?module=2&op=&xid=&dok_id=234) või loomaaias (http://www.loomaaed.ee/) ja loomaparkides.

Rakendada saab digivahendeid:

veebimaterjalid aadressidel http://bio.edu.ee/loomad/ ja http://bio.edu.ee/taimed/ sisaldavad töölehti ainetunni läbiviimiseks arvutiklassis või iseseisvaks tööks ning võimaldavad tutvuda looduskaitse all olevate selgroogsete loomade ja taimedega.

Veebiaadressil http://www.zbi.ee/punane/muu/saateks.html on kirjeldatud punase raamatu liigid ja kindlasti leiab siit õpilane endale ka huvitavaid liike, mis kaitset vajavad.

Looduse leheküljelt http://www.loodus.ee/ leiab kõige mitmekülgsemat infot Eesti elusloodu se kirjeldamiseks.

Maa-ameti koduleheküljel http://www.maaamet.ee/ saab tutvuda Eesti looduskaitse all olevate alade ja üksikobjektide asukohtadega Eesti kaardil.

Õpitulemused:

Õpilane

1. märkab looduse ilu ja erilisust, tunneb huvi Eesti looduse ja selle uurimise vastu;
2. väärtustab bioloogilist ja maastikulist mitmekesisust ning säästvat eluviisi;
3. mõistab, et inimene on looduse osa ning inimeste elu sõltub loodusest, suhtub loodusesse säästvalt;
4. toimib keskkonnahoidliku tarbijana;
5. märkab kodukoha ja Eesti keskkonnaprobleeme ning on motiveeritud osalema eakohastel keskkonnakaitseüritustel;
6. selgitab looduskaitse vajalikkust, toob näiteid kaitsealade, kaitsealuste liikide ja üksikobjektide kohta;
7. iseloomustab kaardi järgi kaitsealade paiknemist Eestis, sh oma kodukohas;
8. põhjendab niidu kui Eesti liigirikkaima koosluse elurikkust ja kaitsmise vajalikkust;
9. selgitab keskkonnakaitse vajalikkust;
10. põhjendab olmeprügi sortimise ja töötlemise vajadust ning sordib olmeprügi;
11. analüüsib enda ja oma pere tarbimist ning hindab selle mõju keskkonnale;
12. toob näiteid kodukoha ja Eesti keskkonnaprobleemide kohta ning pakub nende lahendamise võimalusi;
13. teab organismide kaitsmise vajadust ja erinevate liikide kaitsemeetmeid Eestis;
14. nimetab Eesti tähtsamaid pärandkooslusi;
15. teab niidu liigirikkuse kujunemise põhjuseid;

16. eristab liigikaitset ja keskkonnakaitset.

Süvendav ja laiendav tegevus:

Õpilane koostab ühe kaitseala või ühe kaitstava liigi kohta ülevaate, esitleb seda. Viktoriin Eesti looduskaitsealade kohta looduskaitsepäeval vms.

Õppevahendid:

kaitsealuseid liike ja kaitsealasid tutvustavad trükised, veebimaterjalid;

niiduteema illustreerimiseks kasutatavad seinatabelid, herbaariumid, seemnete kogud, videofilmid, arvutiprogrammid.

Lõiming:

loodusõpetus: kõik elukeskkonnad, Eesti loodusvarad; **matemaatika:** andmete kogumine, tõlgendamine ja esitamine; **eesti keel:** vaatluste ja nähtuste kirjeldamine.

Keelepädevust kujundab teabeallikate abil töötamine ning kirjelduste ja iseloomustuste koostamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust. Sotsiaalset pädevust kujundatakse ühistegevuste raames. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe ning digivahendite kasutamise kaudu kujundatakse tehnoloogilist pädevust. Kehakultuuri pädevust kujundatakse praktiliste tegevuste ja õppekäikudega. Antud teemaga toetatakse läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng“, „Väärtused ja kõlblus“, „Tehnoloogia ja innovatsioon“, „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ ning „Tervis ja ohutus“ rakendamist.

7. klass

70 tundi

Inimene uurib loodust (11-13 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Seostub mõõtmistega ja mõõtmistulemuste töötlemisega. Õpitavad oskused on edasisteks õpinguteks äärmised tähtsad, seepärast peaks kõik õpilased need omandama

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

Matemaatikas käsitletud pindala ja ruumala ning nende ühikuid. 5.klassi loodusõpetuses

tehtud lihtsamaid katseid.

Õppesisu:

Loodusteadused ja tehnoloogia. Teaduslik meetod. Uurimuse etapid. Vaatlus ja katse. Mõõtmine loodusteadustes, mõõteriistad, mõõteühikud, mõõtmistulemuste usaldusväärsus. Andmete graafiline esitamine.

Mõisted: mõõtmine, mõõtühik, mõõteriist, füüsikaline suurus, pikkus, pindala, ruumala, mass, loendamine.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

mõõteriistadega tutvumine;

keha pikkuse, pindala ja ruumala mõõtmine, tulemuste usaldusväärsuse hindamine;

bioloogiliste, geograafiliste või koduloolisteobjektide vaatlemine, kirjeldamine ja mõõtmine;

plaani koostamine hoones või maastikul: objektide kandmine plaanile leppemärkidega, vahemaade mõõtmine (silmamõõduline, sammupaariga, mõõdulindiga), suundade määramine.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Iseseisvate töödena oma pikkuse mõõtmine, konkreetsete kujundite pindala ja kehade ruumala muutmine või arvutamine.

Õpitulemused

mõistab loodusteaduste ja tehnoloogia tähtsust igapäevaelus

eristab teaduslikke teadmisi mitteteaduslikest teadmistest

kirjeldab kehade omadusi nii kvalitatiivselt kui kvantitatiivselt

mõõdab või määrab keha pikkust, pindala, ruumala, massi

seostab õpitava varem omandatud teadmiste ja oskustega

Õppevahendid:

Erinevad kehad ja ained. Erinevad mõõtejoonlauad, termomeetrid, kaalud. Mõõtesilindrid, erineva mõõtmete ja kujuga kehad, erinevad kaalud.

Lõiming:

Eesti keel: Õigekiri. *Matemaatika:* Mõõtühikud. Teisendamine. Pindala. Ruumala. Liitmine. Korrutamine. *Füüsika*: Mõõteriistad. *Geograafia:* Kõrguste ja vahemaade mõõtmine, veekogude ja saarte pindala.

Läbivad teemad

Tehnoloogia ja innovatsioon. Elukestev õpe ja karjääri planeerimine**:** elukutsed, mis rakendavad loodusteaduslikku uurimismeetodit.

Ainete ja kehade mitmekesisus (17 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Seostub eelkõige keemiaga. Teema tagab sidususe teemadega „Tahkis, vedelik, gaas“, „Soojusülekanne“, „Aine olekute muutumine“. Vajalikuks oskuseks on graafiku lugemise oskus.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

5.klassi loodusõpetuses õpitakse aatomeid vee molekuli näitel. Samuti aine osakeste erinevat paiknemist erinevates aine olekutes, vett kui väga head lahustit ja aineid, mis looduslikus vees võivad olla lahustunud.

Õppesisu:

Ainete ja kehade koostis: aatom, molekul, rakk. Keemiline element, perioodilisuse tabel. Liht- ja liitained, nende valemid. Keemiliste elementide levik. Aine olekud. Aine tihedus. Puhtad ained ja segud, materjalid ja lahused.

Mõisted: aatom, aatomituum, elektronkate, molekul, puhas aine, segu, lahus, tihedus, liit- ja lihtaine, mineraalid, kivimid, loodusteaduslik mudel.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

1) teabeallikaist info otsimine keemiliste elementide leidumise kohta meie ümber (kivimid, looduslik vesi, õhk, inimene, kosmos), selle info võrdlemine ja hindamine;
2) erineva soolasisaldusega lahuste omaduste uurimine (tihedus, jäätumistemperatuur), tulemuste analüüs (graafikute tõlgendamine) ning leitud seoste rakendamine (soolase vee külmumistemperatuur, kehade ujuvus);

3) etteantud segu lahutamine koostisosadeks, kasutades setitamist, nõrutamist, filtrimist, aurustamist, destilleerimist;
4) arvutimudeli toel aine olekute muutumise uurimine molekulaarsel tasandil;
5) aine/materjali/keha tiheduse määramine;
6) lihtsamatest vahenditest molekuli, raku ja päikesesüsteemi mudelite koostamine.

Õppetegevus ja metoodilised soovitus

Katsed lahustega ja samuti arvutimudelite kasutamine teemade paremaks mõistmiseks.

Õpitulemused

teab, et kõik ained koosnevad osakestest (aatomitest, molekulidest) ja molekulid koosnevad aatomitest

teab vesiniku, hapniku ja süsiniku sümboleid, samuti nende lihtainete (vee ja süsihappegaasi) valemeid

oskab valmistada lahust, toob näiteid lahustuvate ainete ja lahuste kohta ning selgitab lahuste tähtsust looduses

lahutab segu, kasutades kohaseid meetodeid

teab, et puhastel ainetel on kindlad omadused

eristab aineid nende omaduste (värvus, tihedus, sulamis- ja keemistemperatuur või soojusjuhtivus) põhjal

mõistab mudelite tähtsust, valib konkreetse nähtuse selgitamiseks sobiva mudeli

põhjendab aineosakeste vastastikmõjuga tahkiste kuju säilivust ja kõvadust, vedelike voolavust ja gaaside lenduvust

Õppevahendid:

Molekulide komplektid. Filterpaberid, lehtrid, keeduklaasid, magnetid. Laborivahendid filtrimiseks, erinevad ained lahustamiseks.

Lõiming:

Matemaatika: Grafiku lugemine. Graafiku telgede tähistused. Teisendamine. Korrutamine. Jagamine. *Füüsika:* Ainete tihedus. Planeetide järjestus, suhtelised massid. Kuu. *Keemia:* Ainete tihedus. Aatomid. Molekulid. Keemiliste elementide sümbolid. Lahused. Elektrijõud aatomis ja molekulis. *Bioloogia:* Raskusjõud, taimede kasvamine ja kudede tugevus; *Geograafia:* Raskusjõust tingitud protsessid looduses.

Läbivad teemad

Tehnoloogia ja innovatsioon: materjalid ehituses. *Keskkond ja jätkusuutlik areng:* keskkonda saastavad ained ja nende omaduste uurimine. Kliimamuutused ja nende mõõtmine, mõõtmised ühiskonnateadustes, veepuhastusjaamad. Erinevate nähtuste tasakaal looduses ja ühiskonnas. *Tervis ja ohutus:* lahuste koostisest sõltub ainete mürgisus, ohtlikkus, söövitavus.

Loodusnähtused (26 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Aine olekute mõistmine on tähtis kõikides loodusainetes.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

4.klassi loodusõpetuses ja 7.klassi bioloogias on kokku puututud organismide kasvamise ja arenemisega. 5.klassi loodusõpetuses on soojusjuhtivuse teema läbitud lihtsalt.

Õppesisu:

Füüsikalised, keemilised ja bioloogilised nähtused. Liikumine ja kiirus. Energia. Energia liigid. Energia ülekandumine ja muundumine. Soojusjuhtivus, head ning halvad soojusjuhid meie ümber ja meie sees. Keemiline reaktsioon. Organismide kasv ja areng.

Mõisted: energia, mehaaniline liikumine, trajektoor, tee pikkus, aeg, kiirus, keemiline reaktsioon, põlemine, hingamine, kõdunemine, fotosüntees.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

1) kiiruse mõõtmine;
2) energia ülekanne – erinevate materjalide soojenemise ja jahtumise graafiline kujutamine;
3) keemilise reaktsiooni uurimine igapäevaseid aineid kasutades;
4) erinevate ainete põlemise uurimine;
5) küünla põlemisel vabaneva soojuse kandumine ümbritsevasse keskkonda;
6) keemilise energia muundamine elektrienergiaks;
7) hingamine ja fotosüntees – CO_2 ja O_2 mõõtmine digitaalsete andmekogujatega;
8) udu ja härmatise tekke uurimine.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Teema illustreerimiseks mõned lihtsamad katsed. Ilmaga seotud vaatlused.

Õpitulemused

eristab füüsikalisi, keemilisi ja bioloogilisi nähtusi, selgitab nende vahelisi seoseid

mõõdab keha kiirust ja läbitud teepikkust

toob näiteid liikumise kohta elus- ja eluta looduses

toob näiteid igapäevaelust, kuidas energia muundub või muundatakse ühest liigist teise

liigitab erinevaid materjale soojusjuhtivuse põhjal ning seostab materjalide soojusjuhtuvust nende kasutusaladega, seostab vee oleku muutused erinevate sademetega (vihm, lumi, kaste, udu, härmatis)

selgitab fotosünteesi, hingamise ja põlemise näitel, et keemilistes reaktsioonides võib eralduda või neelduda energia

selgitab füüsikaliste tegurite (soojus, valgus, niiskus) mõju elusorganismide kasvule ja arengule

Õppevahendid:

Termomeeter, vesi, jää, anumad. Küünal, põleti.

Lõiming:

Matemaatika: Korrutamine. Jagamine. *Geograafia*: Maa soojuslik tasakaal. Laamade liikumine. Hoovused. Õhuringlus Maal. Tuule ja vee energia. *Bioloogia*: Loomad ja taimede kasvamine ja arenemine. Inimese ainevahetus. *Keemia*: Toitainete energeetilised väärtused.

Läbivad teemad

Turvalisus: Kiirused liikluses ja ohutus.

Keskkond ja jätkusuutlik areng (erinevate nähtuste tasakaal looduses ja ühiskonnas). Maa soojuslik tasakaal ja selle mõjutamine inimtegevuse läbi.

Tehnoloogia ja innovatsioon: keskküttesüsteem. Erinevalt soojust juhtivad materjalid koduses majapidamises, ehituses ja tööstuses. Ehitusmaterjalide soojuspaisumisega arvestamine.

Tervis ja ohutus: külma õhu sisse hingamine läbi nina ja läbi suu. Toitainete energeetilised väärtused.

Elus- ja eluta looduse seosed (14-16 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus

jätkusuutliku ja vastutustundliku eluviisi ning säästva arengu põhimõtete tutvustamine on oluline teema inimühiskonna arengus; tehismaailma pealetungiga seoses on tarvis õpetada vastutustundlikku suhtumist elukeskkonnasse ja bioloogilisse mitmekesisusse

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

6.klassi loodusõpetuses on õpitud ökosüsteemide taimestik, loomastik. 7.klassi loodusõpetuse esimene teema andis ülevaate loodusteaduslikust meetodist, vaatluste ja katsete läbiviimise etappidest.

Õppesisu:

Inimene uurib ökosüsteeme. Süsinikuringe ökosüsteemides. Kohastumine füüsikalis-keemiliste tingimustega/elukeskkonnaga. Inimtegevus, tehnoloogia ja looduslik tasakaal. Energia tarbimine ja materjalide taaskasutamine.

Mõisted: süsinikuringe, kohanemine ja kohastumine, kasvuhooneefekt

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

1) süsinikuringe uurimine puu ja puidu näitel, sh puu vanuse määramine aastarõngaste järgi;
2) kodu või kooliümbruse ökosüsteemide ja pinnamoe uurimine satelliitpiltide abi;
3) füüsikalis-keemiliste keskkonnatingimuste mõju uurimine lihtsamate loodusteaduslike mudelite abil, sh kasvuhooneefekti simuleerimine;
4) taimede ja loomade kohastumuslike muutuste uurimine veebimaterjalide põhjal;
5) ühe toote (näiteks paberi) ringluse uurimine toorainest kuni taaskasutuseni;
6) toote valmistamine taaskasutatavatest materjalidest;
7) pere ökoloogilise jalajälje arvutamine ja analüüs.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Mitmesugused tegevused klassiruumist väljas: kooli läheduses ökosüsteemide uurimine, tunnid arvutiklassis (satelliitpildid, mudelid, ökoloogiline jalajälg), rühmatööd (materjalide taaskasutamine). Vastav õppeprogramm mõnes looduskeskuses.

Õpitulemused

kirjeldab elusa ja eluta looduse vahelisi seoseid põhjendab energiasäästu vajadust seostab kohastumisi füüsikaliste ja keemiliste keskkonnatingimustega esitab ideid materjalide taaskasutamiseks analüüsib enda tegevuse võimalikku keskkonnamõju, ökoloogilist jalajälge
Õppevahendid: Puukettad aastaringide määramiseks, taaskasutatavad materjalid,
Lõiming: *Loodusõpetus:* Ökosüsteemid Eesti näitel. *Bioloogia*: Puud. Taimede ja loomade kohastumused. *Geograafia*: Pinnamood. Satelliidikaardid. *Tehnoloogia:* Paberi tootmise tehnoloogia. *Käsitöö*: Käeline tegevus. **Läbivad teemad** *Keskkond ja jätkusuutlik areng:* Polaaralade sulamine. Energia säästmine *Tehnoloogia ja innovatsioon*: Vee aurustumist kasutatakse soojuselektrijaamades. Tehnoloogia.

Bioloogia

III kooliaste

Põhikooli bioloogiaõpetusega taotletakse, et õpilane:

1. tunneb huvi bioloogia ja teiste loodusteaduste vastu ning saab aru nende tähtsusest ja seostest igapäevaelus ning inimühiskonna ja tehnoloogia arengus;
2. suhtub vastutustundlikult elukeskkonnasse, väärtustades bioloogilist mitmekesisust, jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi ning säästva arengu põhimõtteid;
3. on omandanud ülevaate elusloodusest, selle olulisematest protsessidest, organismide omavahelistest suhetest ja seostest eluta keskkonnaga ning kasutab korrektset bioloogiaalast sõnavara;
4. lahendab probleeme, rakendades selleks muu hulgas loodusteaduslikku meetodit, ning langetab otsuseid, tuginedes teaduslikele, sotsiaalsetele, majanduslikele, eetilis-moraalsetele seisukohtadele ja õigusaktidele;
5. planeerib, teeb ja analüüsib loodusteaduslikke uuringuid ning esitab saadud tulemusi;

6. kasutab erinevaid infoallikaid ning hindab kriitiliselt neis sisalduvat teavet;
7. kasutab bioloogiat õppides tehnoloogiavahendeid, sh digivahendite võimalusi;
8. saab ülevaate bioloogiaga seotud elukutsetest ning bioloogiateadmiste ja -oskuste vajalikkusest erinevates töövaldkondades;
9. arendab loodusteaduste- ja tehnoloogiaalast kirjaoskust, loovust ja süsteemset mõtlemist ning on motiveeritud elukestvaks õppeks.

7. klass

70 tundi

Bioloogia uurimisvaldkond (4 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- tunneb huvi bioloogia ja teiste loodusteaduste vastu ning saab aru nende tähtsusest ja seostest igapäevaelus ning inimühiskonna ja tehnoloogia arengus;
- suhtub vastutustundlikult elukeskkonnasse, väärtustades bioloogilist mitmekesisust, jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi ning säästva arengu põhimõtteid;

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

Esmased teadmised on omandatud algklassis loodusõpetuse tundides.

- Oskab jaotada organisme taimedeks, loomadeks, seenteks ja bakteriteks.
- Oskab jagada loomi selgroogseteks ja selgrootuteks
- Teab, kuidas selgroogsed loomad liiguvad

Õppesisu:

Bioloogia sisu ja seos teiste loodusteadustega ning roll tänapäeva tehnoloogia arendamisel. Bioloogia peamised uurimismeetodid: vaatlused ja eksperimendid. Loodusteadusliku meetodi etapid ja rakendamine. Organismide jaotamine loomadeks, taimedeks, seenteks, algloomadeks ja bakteriteks, nende välistunnuste võrdlus. Eri organismirühmade esindajate eluavaldused.

Põhimõisted:

bioloogia, organism, vaatlus, eksperiment

Praktilised tööd ja digivahenite rakendamine:

1. Märgpreparaadi valmistamine ning erinevate objektide võrdlemine mikroskoobiga.
2. Eri organismirühmade välistunnuste võrdlemine reaalsete objektide või veebist saadud info alusel.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

7. klassis alustatakse bioloogia õppimist eraldi ainena, kuid varem on see toimunud loodusõpetuse raames. Nii on vajalik näidata ära seosed varem õpitu ja bioloogia vahel. Bioloogia olemuse tutvustamisel on vaja rõhutada teadusharu uurimuslikkust ja keskendumist mitte pelgalt objektidele, vaid protsessidele. Positiivset suhtumist ainesse on võimalik saavutada vaatluste ja eksperimentide ning praktiliste tööde ja digivahendite oskusliku rakendamisega. Bioloogia sisu ja seoste avamisel tuleks käsitleda elukutsevaliku teemasid – näidata, kuidas bioloogias õpitav on vajalik paljude elualade esindajate töös ja laiemalt igapäevaelus.

Mikroskoopimisülesanne võiks alata lihtsasti valmistatava märgpreparaadi uurimisega (nt sibula kattekude, pleurokokid). Mõistlik on pakkuda võimalust võrrelda ka oma ideedele tuginevaid biopreparaate.

Loodusteaduslikku tööd tutvustav lihtne uurimuslik töö tuleks läbi teha kõigi õpilastega, võimekamatel võib seejuures lubada rohkem iseseisvust ja üksteise hindamist. Hästi õnnestuv töö on näiteks uurimuslik töö, millega leida idanemise või noorte taimede kasvu seos keskkonnatingimustega (vee hulk, valgustatus vms).

Kuivõrd õpilastele uudseteks organismirühmadeks on ilmselt just algloomad, siis tuleks leida võimalus nendest ettekujutuse loomiseks – näiteks kasvatada neid heinaleotises või lasta roiskuma vesi lillevaasis ja näidata algloomi mikroskoobi abil.

Õpitulemused
Õpilane

1. segitab bioloogiateaduste seost teiste loodusteaduste ja igapäevaeluga ning tehnoloogia arenguga;
2. analüüsib bioloogiateadmiste ja -oskuste vajalikkust erinevates elukutsetes;
3. võrdleb loomade, taimede, seente, algloomade ja bakterite välistunnuseid;
4. jaotab organisme nende pildi ja kirjelduse alusel loomadeks, taimedeks ning seenteks (meenutatakse varem tundma õpitud liike);
5. seostab eluavaldused erinevate organismirühmadega (selgitab, kuidas elutunnused avalduvad taimedel, loomadel, seentel ja bakteritel);
6. teeb märgpreparaate ning kasutab neid uurides valgusmikroskoopi;
7. väärtustab usaldusväärseid järeldusi tehes loodusteaduslikku meetodit.

Õppevahendid:
Õpikuk Bioloogia 7.klassile II osa, Avita 2007

Töövihik Töövihik 7.klassile Avita 2011

Organismide välistunnuste võrdlemiseks tuleks võimaluse korral võtta vaatluse alla reaalsed objektid, kuid kasutada saab ka veebimaterjale „Eesti selgroogsed“ (http://bio.edu.ee/loomad), „Eesti taimed“ (http://bio.edu.ee/taimed), „Lülijalgsed“ (http://www.zbi.ee/satikad/) ning „Eesti taimede ja samblike määraja“ (http://www.keytonature.eu/wiki/Estonia).

Mitmesuguste Määrajate kasutamine.

Lõiming:
Eesti keel: õigekiri

Loodusõpetus: Erinevate ökosüsteemide selgroogsed ja selgrootud.

Selgroogsete loomade tunnused (18 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
on omandanud ülevaate elusloodusest, selle olulisematest protsessidest, organismide omavahelistest suhetest ja seostest eluta keskkonnaga ning kasutab korrektset bioloogiaalast sõnavara; väärtustab bioloogilist mitmekesisust.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
Algklassis saadud teadmiste põhjal peab oskama eristada selgroogseid ja selgrootuid loomi. Saab aru loodusteaduslikust tekstist, teab mõningaid lihtsamaid mõisteid. Oskab nimetada organismide lihtsamaid kohastumusi. Oskab nimetada ja võrrelda selgroogseid ning selgrootuid loomi, tuua näiteid nende kohastumustest.

Õppesisu:
Loomade jaotamine selgrootuteks ja selgroogseteks. Selgroogsete loomade välistunnuste seos elukeskkonnaga. Selgroogsete loomade peamised meeleorganid orienteerumiseks elukeskkonnas.

Selgroogsete loomade juhtivate meelte sõltuvus loomade eluviisist. Selgroogsete loomade paljunemine ja areng. Imetajate, lindude, roomajate, kahepaiksete ja kalade osa looduses ning inimtegevuses. Loomade püügi, jahi ning kaitsega seotud reeglid. Selgroogsete loomade roll ökosüsteemides.

Põhimõisted:
selgroogne loom, selgrootu loom, meeleelund, elukeskkond, elupaik

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Selgroogsete loomade elutegevuse analüüsimine ja nende mitmekesisuse kaardistamine kooli lähiümbruses.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Teema käsitlemisel põhieesmärgid on loomade mitmekesisuse tundmaõppimine ja põhjuslike seoste analüüsimine. Looduslikust mitmekesisusest on üldülevaade omandatud loodusõpetuse tundides ning bioloogias keskendutakse ehituse ja talitluse seoste selgitamisele. Mitmekesisust korratakse näiteid tuues.

Praktilise tööna on mõeldud selgroogsete loomade või nende elutegevuse jälgede kaardistamine kooli lähiümbruses. Eesmärgiks peaks olema erinevate rühmade esindajate paiknemisest ja arvukusest ülevaate saamine (millises elupaigas ja kui arvukalt võib kohata kalu, kahepaikseid, roomajaid, linde, imetajaid). Arvukuse hindamisel on mõeldud välja selgitada, kui paljudes prooviruutudes leitakse erinevate organismirühmade objekte või nende jälgi.

Õpitulemused
Õpilane

1. seostab imetajate, lindude, roomajate, kahepaiksete ja kalade välistunnuseid nende elukeskkonnaga;
2. analüüsib selgroogsete loomade erinevate meelte tähtsust sõltuvalt nende elupaigast ja -viisist;
3. analüüsib erinevate selgroogsete loomade osa looduses ja inimtegevuses;
4. leiab ning analüüsib infot loomade kaitse, püügi ja jahi kohta;
5. väärtustab selgroogsete loomade kaitsmist

Õppevahendid:
Õpikuk Bioloogia 7.klassile II osa, Avita 2007
Töövihik Töövihik 7.klassile Avita 2011
Raamatud selgroogsete mitmekesisuse kohta
plakatid selgroogsete luustiku kohta
bio.edu.ee/loomad

Lõiming:
eesti keel: õigekiri

kunstiõpetus: selgroogsete ja selgrootute joonistamine

geograafia: erinevate loodusvööndite loomad

Selgroogsete loomade aine- ja energiavahetus (8 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- tunneb huvi bioloogia ja teiste loodusteaduste vastu ning saab aru nende tähtsusest ja seostest igapäevaelus ning inimühiskonna ja tehnoloogia arengus;

- suhtub vastutustundlikult elukeskkonnasse, väärtustades bioloogilist mitmekesisust, jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi ning säästva arengu põhimõtteid;

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

- Algklassis saadud teadmiste põhjal peab oskama eristada selgroogseid ja selgrootuid loomi.
- Saab aru loodusteaduslikust tekstist, teab mõningaid lihtsamaid mõisteid.
- Oskab nimetada ja võrrelda selgroogseid ning selgrootuid loomi, tuua näiteid nende kohastumustest
- Oskab koostada lihtsamaid toiduahelaid Eestis elavate liikide kohta

Õppesisu:

Aine- ja energiavahetuse põhiprotsessid. Toiduobjektidest tingitud erinevused taim- ja loomtoidulistel ning segatoidulistel selgroogsetel loomadel. Toidu hankimise viisid ja nendega seonduvad kohastumused. Selgroogsete loomade seedeelundkonna eripära sõltuvalt toidust: hammaste ehitus, soolestiku pikkus ja toidu seedimise aeg.

Selgroogsete loomade erinevate rühmade hingamiselundite ehituse ja talitluse mitmekesisus: lõpused vees ja kopsud õhkkeskkonnas elavatel organismidel, kopsude eripära lindudel, naha kaudu hingamine.

Püsi- ja kõigusoojaste loomade kehatemperatuuri muutused. Selgroogsete loomade eri rühmade südame ja vereringe võrdlus ning ebasoodsate aastaaegade üleelamise viisid.

Põhimõisted:

ainevahetus, hingamine, seedimine, organ, süda, suur vereringe, väike vereringe, lõpus, kops, õhukott, magu, soolestik, kloaak, püsisoojane, kõigusoojane, loomtoidulisus, taimtoidulisus, segatoidulisus, lepiskala, röövkala, röövloom, saakloom

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Valikuliselt uurimuslik töö arvutikeskkonnas toidu või hapniku mõjust organismide elutegevusele.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Võrreldes varasema ainekavaga keskendutakse siinkohal senisest enam eluprotsessidele. Seetõttu ei vaadelda enam ühe loomarühma kõiki eluprotsesse, vaid õpitakse süvendatult tundma üht eluprotsessi erinevatel loomarühmadel. Selline lähenemine võimaldab mõista vastava protsessi mitmekesisust ning teataval määral ka evolutsioonilist arengut. Nii saab ka sissejuhatavalt keskenduda protsessi üldistele eesmärkidele ja tunnustele ning seejärel käsitleda erinevate organismide näitel protsessi või selle toimumiseks vajalike ehituslike iseärasuste mitmekesisust. Õpet diferentseerides on võimalik piirduda ka protsesside üldiste põhimõtete käsitlemisega ning võimekamatele anda võimalusi liikuda sügavuti erinevate organismirühmade aine- ja energiavahetuse eripäradeni.

Uurimuslikud tööd on tehtavad õpikeskkonna „Noor loodusuurija“ 4. klassi inimesemoodulis (http://bio.edu.ee/noor/).

Õpitulemused

Õpilane

1. analüüsib aine- ja energiavahetuse erinevate protsesside omavahelisi seoseid ning selgitab nende avaldumist looduses ja inimese igapäevaelus;
2. seostab toidu hankimise viisi ja seedeelundkonna eripära selgroogse looma toiduobjektidega;
3. selgitab erinevate selgroogsete loomade hingamiselundite talitlust;
4. võrdleb püsi- ja kõigusoojaseid organisme ning toob nende kohta näiteid;
5. analüüsib selgroogsete eri rühmade südame ehituse ja vereringe eripära ning seostab neid püsi- ja kõigusoojasusega;

6. võrdleb selgroogsete loomade kohastumusi püsiva kehatemperatuuri tagamisel;
7. hindab ebasoodsate aastaaegade üleelamise viise selgroogsetel loomadel.

Õppevahendid:
Õpiku Bioloogia 7.klassile II osa, Avita 2007

bio.edu.ee/loomad

Lõiming:
Kunstiõpetus:erinevate selgroogsete joonistamine.

Geograafia: teiste loodusvööndite selgroogsed.

Läbivad teemad
Keskkond ja jätkusuutlik areng. Turvalisus. Väärtused ja kõlblus. Elukutsevalik. Tehnoloogia ja innovatsioon.

Selgroogsete loomade paljunemine ja areng (5 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
- tunneb huvi bioloogia ja teiste loodusteaduste vastu ning saab aru nende tähtsusest ja seostest igapäevaelus ning inimühiskonna ja tehnoloogia arengus;
- suhtub vastutustundlikult elukeskkonnasse, väärtustades bioloogilist mitmekesisust, jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi ning säästva arengu põhimõtteid;

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
- Algklassis saadud teadmiste põhjal peab oskama eristada selgroogseid ja selgrootuid loomi.
- Saab aru loodusteaduslikust tekstist, teab mõningaid lihtsamaid mõisteid.
- Oskab nimetada ja võrrelda selgroogseid ning selgrootuid loomi, tuua näiteid nende kohastumustest.

Õppesisu:
Selgroogsete loomade paljunemist mõjutavad tegurid. Kehasisese viljastumise võrdlus kehavälisega. Erinevate selgroogsete loomade kehasisese ja kehavälise lootelise arengu võrdlus. Sünnitus ja lootejärgne areng. Moondega ja otsese arengu võrdlus. Järglaste eest hoolitsemine (toitmine, kaitsmine, õpetamine) erinevatel selgroogsetel loomadel ning hoolitsemisvajaduse seos paljunemise ja arengu eripäraga.

Põhimõisted:
lahksugulisus, suguline paljunemine, munarakk, seemnerakk, viljastumine, kehasisene viljastumine, kehaväline viljastumine, haudumine, otsene areng, moondega areng.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Erinevate konnaliikide kudu võrdlemine.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Teema käsitlemisel on vaja rõhutada paljunemise ja arengu omavahelisi seoseid ning protsesside erinevusi. Kuivõrd paljunemiseteema huvitab õpilasi ja nad suudavad sellega seonduvalt välja pakkuda arvukalt põhjuseid, miks üks või teine omadus on hea, siis sobib see teema hästi arutelude korraldamiseks. Meetodina sobib kasutada Venni diagrammi või tabeli koostamist.

Õppe diferentseerimisel tuleks esmalt selgeks teha paljunemise ja arengu eesmärgid, seejärel luua süsteem nende põhiviisidest ning lõpuks liikuda näidete juurde. Sõltuvalt õpilaste edasijõudmisest võib käsitleda suuremal või vähemal määral viljastumise ning lootelise ja lootejärgse arengu erijuhte.

Kui aega jätkub, sobib praktilise tegevusena konna arengu jälgimine või vaatlus lindude laulu seostamiseks nende paljunemisega. Võimekamad võiksid koguda infot, et vastata küsimusele, millest sõltub munade arv linnu kurnas.

Õpitulemused
Õpilane

1. analüüsib selgroogsete loomade rühmade kehasisese ja kehavälise viljastumise ning lootelise arengu eeliseid ning toob selle kohta näiteid;
2. toob näiteid selgroogsete loomade kohta, kel esineb kehasisene või kehaväline viljastumine;
3. hindab otsese ja moondega arengu tähtsust ning toob selle kohta näiteid;
4. võrdleb noorte selgroogsete loomade eri rühmade toitmise, kaitsmise ja õpetamise olulisust.

Õppevahendid:
Õpikuk Bioloogia 7.klassile II osa, Avita 2007
Töövihik Töövihik 7.klassile Avita 2011
bio.edu.ee/loomad

Lõiming:
Kunstiõpetus: erinevate selgroogsete joonistamine

8. klass

70 tundi

Taimede tunnused ja eluprotsessid (22 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

1. tunneb huvi bioloogia ja teiste loodusteaduste vastu ning saab aru nende tähtsusest ja seostest igapäevaelus ning inimühiskonna ja tehnoloogia arengus;
2. suhtub vastutustundlikult elukeskkonnasse, väärtustades bioloogilist mitmekesisust, jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi ning säästva arengu põhimõtteid;

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
Esmased teadmised on omandanud algklassides loodusõpetuse tundides.

On õppinud 5. ja 6.klassi loodusõpetuse kursuses erinevate koosluste tuntumaid taimi ning nende kohastumusi.

Õppesisu:
Taimede peamised ehituslikud ja talitluslikud erinevused võrreldes selgroogsete loomadega. Õis-, paljasseemne-, sõnajalg- ja sammaltaimede ning vetikate välisehituse põhijooned. Taimede osa looduses ja inimtegevuses. Taimede uurimise ja kasvatamisega seotud elukutsed. Eri taimerühmadele iseloomuliku paljunemise, kasvukoha ja leviku võrdlus.

Taimeraku võrdlus loomarakuga. Taime- ja loomaraku peamiste osade ehitus ning talitlus.

Õistaimede organite ehituse ja talitluse kooskõla. Fotosünteesi üldine kulg, selle tähtsus ja seos hingamisega. Tõusev ja laskuv vool taimedes. Suguline ja mittesuguline paljunemine, putuk- ja tuultolmlejate taimede võrdlus, taimede kohastumus levimiseks, sh loom- ja tuulleviks. Seemnete idanemiseks ja taimede arenguks vajalikud tingimused.

Põhimõisted:

rakk, rakukest, rakumembraan, rakutuum, mitokonder, klorofüll, kloroplast, kromoplast, vakuool, kude, õhulõhe, tõusev vool, laskuv vool, fotosüntees, anorgaaniline aine, orgaaniline aine, õis, tolmukas, emakas, tolmlemine, seeme, vili, käbi, mittesuguline paljunemine, eoseline paljunemine, eos, vegetatiivne paljunemine

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

- Taimede mitmekesisuse kaardistamine kooli lähiümbruses.
- Fotosünteesi mõjutavate tegurite uurimine praktilise töö või arvutimudeliga.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Taimedeteema käsitlemist alustatakse üldülevaatega erinevatest taimerühmadest ja nende tähtsusest. Õppe diferentseerimiseks võib käsitleda taimede tähtsust ka üldiselt või eraldi iga rühma kaupa. Taimede eluprotsesside põhijooni õpitakse õistaimede näitel. Taimede eluprotsesside uurimine võimaldab kavandada mitmeid terviklikke uurimuslikke töid (fotosünteesi, tõusvat voolu või idanemist mõjutavad keskkonnategurid) ja nende abil saab bioloogias õpitavat lõimida matemaatika (arvutamine, andmete analüüs ja esitamine, tabelite ja diagrammide koostamine ja analüüs), keemia (eksperimentide läbiviimise üldised reeglid ja võtted), füüsika (füüsikaliste nähtuste mõju elusorganismidele) ja geograafiaga (taimkatte kaardistamine).

Vähem võimekate õpilaste puhul tuleks eesmärgiks seada taimede eluprotsesside üldpõhimõtete käsitlemine eelkõige õistaimede näitel, aga võimekamate õpilastega tuleks süüvida ka teiste taimerühmade eluprotsesside eripärasse.

Praktilise tööna on mõeldud taimede mitmekesisuse kaardistamine kooli lähiümbruses. Eesmärgiks peaks olema erinevate rühmade esindajate paiknemisest ja arvukusest ülevaate saamine (millises kasvukohas ja kui arvukalt võib kohata vetikaid, sammaltaimi, sõnajalgtaimi, paljasseemnetaimi ja õistaimi). Töö võimaldab ka korrata varem tundma õpitud liike. Siiski, töö käigus piisab vaid leiu paigutamisest ühte viiest rühmast. See töö ei ole määramisharjutus.

Õppe diferentseerimiseks saab lasta õpilastel teha huvitavaid praktilisi töid seoses taimede eluprotsessidega: õhulõhede, kloroplastide, kromoplastide, kudede jms mikroskoobiga vaatlemine, tolmlemis- ja levimiskohastumuste uurimine, katsed tõusva voolu tõestamiseks.

Fotosünteesi mõjutavate tegurite uurimine on praktiliselt võimalik, kasutades mudelsüsteemi vesikatkust ja süsihappegaasirikkast karboniseeritud pudeliveest, või arvutikeskkonnas, kasutades õpikeskkonna „Noor loodusuurija“ 6. klassi aia ja põllu moodulit (http://bio.edu.ee/noor/) või „Loodusteaduslikke mudeleid põhikoolile“ (http://mudelid.5dvision.ee).

Õpitulemused

Õpilane

1. võrdleb eri taimerühmadele iseloomulikku välisehitust, paljunemisviisi, kasvukohta ja levikut;
2. analüüsib taimede osa looduse kui terviksüsteemi jätkusuutlikkuse tagamisel ja inimtegevuses ning toob selle kohta näiteid;
3. selgitab, kuidas on teadmised taimedest vajalikud paljude elukutsete esindajatele;
4. eristab looma- ja taimerakku ning nende peamisi osi joonistel ja mikrofotodel;
5. analüüsib õistaimede organite ehituse sõltuvust nende ülesannetest, taime kasvukohast ning paljunemis- ja levimisviisist; seostab taimeorganite talitlust ainete liikumisega taimes;
6. koostab ja analüüsib skeeme fotosünteesi lähteainetest, lõpp-produktidest ja protsessi mõjutavatest tingimustest ning selgitab fotosünteesi osa taimede, loomade, seente ja bakterite elutegevuses;
7. analüüsib sugulise ja mittesuguliste paljunemise eeliseid erinevate taimede näitel, võrdleb erinevaid paljunemis-, tolmlemis- ja levimisviise ning toob nende kohta näiteid;
8. suhtub taimedesse kui elusorganismidesse vastutustundlikult.

Õppevahendid:
Õpik, esitlused

Mitmesuguste Määrajate kasutamine (raamatud, internet). „Eesti taimede ja samblike määraja“ (http://www.keytonature.eu/wiki/Estonia). „Puude ja põõsaste määraja“

Lõiming:
Loodusõpetus: Erinevate ökosüsteemide taimed.

Eesti keel: lugemine, õigekiri.

Seente tunnused ja eluprotsessid (12 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

1. tunneb huvi bioloogia ja teiste loodusteaduste vastu ning saab aru nende tähtsusest ja seostest igapäevaelus ning inimühiskonna ja tehnoloogia arengus;
2. suhtub vastutustundlikult elukeskkonnasse, väärtustades bioloogilist mitmekesisust, jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi ning säästva arengu põhimõtteid.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
On teemaga kokku puutunud algklassides. Teab

- seente eluks vajalikke tingimusi,
- et seened paljunevad eostega
- et osad seened on mürgised

Õppesisu:
Seente välisehituse ja peamiste talitluste võrdlus taimede ja loomadega. Seente välisehituse mitmekesisus tavalisemate kott- ja kandseente näitel. Seente paljunemine eoste ja pungumise teel. Toitumine surnud ja elusatest organismidest, parasitism ja sümbioos. Eoste levimisviisid ja idanemiseks vajalikud tingimused. Käärimiseks vajalikud tingimused. Inimeste ja taimede nakatumine seenhaigustesse ning selle vältimine.

Samblikud kui seente ja vetikate kooseluvorm. Samblike mitmekesisus, nende erinevad kasvuvormid ja kasvukohad. Samblike toitumise eripära, uute kasvukohtade esmaasustamine. Seente ja samblike osa looduses ning inimtegevuses.

Põhimõisted:
ainurakne, hulkrakne, käärimine, pungumine, sümbioos, mükoriisa

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

- Seente välistunnuste võrdlemine, kasutades näidisobjekte või veebipõhiseid õppematerjale.
- Seente ehituse uurimine mikroskoobiga.
- Uurimuslik töö hallitus- või pärmseente arengut mõjutavate tegurite leidmiseks.
- Praktiline töö või arvutimudeli kasutamine õhu saastatuse hindamiseks samblike leviku alusel.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Seente eluprotsesside kõrval on oluline nende mitmekesisuse süstematiseerimine. Seejuures võib võimekamate õpilaste puhul tähelepanu juhtida sellele, et seente süstemaatika aluseks on pigem nende paljunemise eripärad kui näiteks söödavus või jala ja kübara omapära. Kottseened on omavahel lähedasemad sugulased teiste kottseentega kui kandseentega. Kuigi näiteks kottseenel mürklil on ka kübar ja jalg, siis on ta suguluselt pärmseentega ja samblikega lähedasem kui näiteks puravike või pilvikutega.

Seente võrdlemine taimede ja loomadega arendab õpilaste analüüsi- ja võrdlemisoskust.

Seente mikroskoopimisel on peamine eesmärk leida seenerakkude kaks peamist vormi: pikad peenikesed, niiditaolised rakud ja väikesed ümarad rakud (nagu on kõik eosed ja pärmseente rakud). Kõige lihtsam on siin kasutada hallitusseeni, kuid võimekamatele võib anda ülesande teha preparaat kandseente eoskandadest või leida torikute eritüübilisi värvilisi rakke. Omaette eesmärgiks võib seada punguvate pärmseente leidmise.

Uurimuslikest töödest nõuab hallitusseente kasvatamine erinevates tingimustes (näiteks erineval määral niisutatud saiaviiludel) paarinädalast katseaega, aga pärmseente aktiivsust saab hinnata ühe tunni vältel, varieerides kasvukeskkonna suhkru hulka, temperatuuri või hapniku ligipääsu ning hinnates taina või suspensiooni kerkimise kiirust või ulatust.

Õppe diferentseerimiseks võib mikroskoopimist teha sõltuvalt õpilaste võimekusest kas õpilaste praktilise tööna või õpetaja näidistööna.

Lihhenoindikatsiooniülesandeid saab teha nii praktiliselt kui ka kasutades „Loodusteaduslikke mudeleid põhikoolile“ (http://mudelid.5dvision.ee/) või õpikeskkonda „Tiigriretk Eestimaal“ (http://bio.edu.ee/matk/).

Eesti Loodusmuuseumi kodulehel www.loodusmuuseum.ee on üleval seente virtuaalnäitused ja teemaga seonduvad töölehed.

Tähelepanu võiks pöörata ka ohutuseteemale. Mürgiseid ja söödavaid seeni peaks õpilane tundma juba varem, aga kui aega jätkub, siis võiks seda siin korrata. Piisava aja korral võib õpilastele anda iseseisva töö koostada internetti kasutades pildimaterjal söödavatest ja mürgistest seentest.

Õpitulemused
Õpilane

1. võrdleb seeni taimede ja selgroogsete loomadega;
2. iseloomustab seente ehituslikku ja talitluslikku mitmekesisust ning toob selle kohta näiteid;
3. selgitab seente ja samblike paljunemise viise ning arenguks vajalikke tingimusi;
4. analüüsib parasiitluse ja sümbioosi osas looduses;
5. selgitab samblikke moodustavate seente ja vetikate vastastikmõju;
6. põhjendab, miks samblikud saavad asustada kasvukohti, kus taimed ei kasva;
7. analüüsib seente ja samblike osa looduses ja inimtegevuses ning toob selle kohta näiteid;
8. väärtustab seeni ja samblikke elusloodu se oluliste osadena.

Õppevahendid:
Mitmesugused seeneteatmikud.

Lõiming:
Eesti keel: õigekiri

Läbivad teemad:
Turvalisus: mürgised seened.

Selgrootute loomade tunnused ja eluprotsessid (14 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- tunneb huvi bioloogia ja teiste loodusteaduste vastu ning saab aru nende tähtsusest ja seostest igapäevaelus ning inimühiskonna ja tehnoloogia arengus;
- suhtub vastutustundlikult elukeskkonnasse, väärtustades bioloogilist mitmekesisust, jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi ning säästva arengu põhimõtteid;

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

Algklassis saadud teadmiste põhjal peab oskama eristada selgroogseid ja selgrootuid loomi. Saab aru loodusteaduslikust tekstist, teab mõningaid lihtsamaid mõisteid. Oskab nimetada organismide lihtsamaid kohastumusi. Oskab nimetada ja võrrelda selgroogseid ning selgrootuid loomi, tuua näiteid nende kohastumustest.

Õppesisu:
Selgrootute loomade üldiseloomustus ja võrdlus selgroogsetega. Käsnade, ainuõõssete, usside, limuste, lülijalgsete ja okasnahksete peamised välistunnused, levik ning tähtsus looduses ja inimese elus. Lülijalgsete (koorikloomade, ämblikulaadsete ja putukate) välisehituse võrdlus. Tavalisemate putukarühmade ja limuste välistunnuste erinevused.

Vabalt elavate ning parasiitse eluviisiga selgrootute loomade kohastumused hingamiseks ja toitumiseks. Selgrootute hingamine lõpuste, kopsude ja trahheedega. Selgrootute loomade erinevad toiduhankimise viisid ja organid.

Usside, limuste ning lülijalgsete liit- ja lahksugulisus. Peremeesorganismi ja vaheperemehe vaheldumine usside arengus. Paljunemise ja arengu eripära otsese, täismoondelise ning vaegmoondelise arenguga loomadel.

Põhimõisted:
trahhee, lihtsilm, liitsilm, suised, kombits, tundel, liitsugulisus, täismoondega areng, vaegmoondega areng, vastne, parasitism, peremees, vaheperemees

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

1. Selgrootute loomarühmade iseloomulike välistunnuste võrdlemine, kasutades näidisobjekte või veebipõhiseid õppematerjale.
2. Lülijalgsete loomade välistunnuste võrdlemine luubi või mikroskoobiga.
3. Praktiline töö või arvutimudeli kasutamine keskkonna saastatuse hindamiseks selgrootute leviku alusel.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Selgrootute loomade käsitlemisel on planeeritud olulised muudatused võrreldes varasema ainekavaga. Nii antakse erinevatest selgroogsete rühmadest suhteliselt üldine ülevaade (sest suur osa neist on sellised, keda Eestis kohatakse harva) ning seejärel keskendutakse mõnevõrra enam ussidele, limustele ja lülijalgsetele. Rõhuasetus on viidud välistunnuste vaatlemisele ning nende alusel kõrgemate mõtlemistasanditega seonduvate oskuste arendamisele. Selgrootute siseehitusele pööratakse tähelepanu niivõrd, kui see on mõistlik mitmesuguste protsesside mitmekesisust käsitledes. Eluprotsesside käsitlemisel on vaja korrata varem teiste organismirühmade juures õpitut (protsesside põhieesmärgid ja -tunnused).

Vähem võimekate õpilaste puhul tuleks piirduda protsesside käsitlemisega organismirühmade üldisel tasandil, aga võimekamate puhul tuleks käsitleda ka eripärasid, näiteks mitmete usside arengus. Kõik õpilased peaksid aru saama, et korralikult töötlemata liha või pesemata toidu kaudu võivad levida parasiitussid.

Veekeskkonna selgrootute liigilise koosseisu alusel saab keskkonna saastatust hinnata nii veekogu põhjakaabet uurides kui ka õpikeskkonnas „Tiigriretk Eestimaal“ (http://bio.edu.ee/matk/). Teemaga seonduvad tööjuhendid on üleval ka Eesti Loodusmuuseumi kodulehel www.loodusmuuseum.ee.

Bioindikatsiooni praktilise töö tegemine eeldab enamasti siiski väljasõitu. Niisiis on see hea ülesanne, mida võiks teha kooli õppekavasse kavandatava looduses toimuva tunni või õppepäeva raames.

Piisava aja korral saab võimekamate õpilastega käsitleda veel ühiseluliste putukate elu.

Õpitulemused
Õpilane

1. võrdleb erinevate selgrootute loomade kohastumusi seoses elukeskkonnaga;

2. analüüsib erinevate selgrootute loomade osa looduses ja inimtegevuses ning toob selle kohta näiteid;
3. seostab liikumisorganite ehitust selgrootute loomade eri rühmadele iseloomulike liikumisviiside ja elupaigaga;
4. analüüsib selgrootute loomade rühmade esindajate erinevate meelte arengutaset seonduvalt elupaigast ja toitumisviisist;
5. analüüsib lahk- ja liitsugulisuse eeliseid selgrootute loomade erinevatel rühmadel;
6. hindab otsese, täis- ja vaegmoondelise arengu eeliseid ning toob nende kohta näiteid;
7. selgitab parasiitse eluviisiga organismide arengu vältel peremeesorganismi, toiduobjekti ja/või elupaiga vahetamise vajalikkust;
8. väärtustab selgrootuid loomi elusloodu se olulise osana.

Õppevahendid:
Esitlused. Putukate kogu.

Lõiming: Eesti keel: õigekiri.

Läbivad teemad:
Turvalisus: ohtlikud ämblikud, puugid jt. selgrootud.

Mikroorganismide ehitus ja eluprotsessid (11 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
- tunneb huvi bioloogia ja teiste loodusteaduste vastu ning saab aru nende tähtsusest ja seostest igapäevaelus ning inimühiskonna ja tehnoloogia arengus;
- suhtub vastutustundlikult elukeskkonnasse, väärtustades bioloogilist mitmekesisust, jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi ning säästva arengu põhimõtteid;

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
Algklassides on õpitud bakterit kui väiksemat elusorganismi.

Õppesisu:
Bakterite ja algloomade põhitunnuste võrdlus loomade ning taimedega. Vabalt elavate ja parasiitse eluviisiga mikroorganismide levik ning tähtsus. Bakterite aeroobne ja anaeroobne eluviis ning parasitism. Käärimiseks vajalikud tingimused. Bakterite paljunemine ja levik. Bakterhaigustesse nakatumine ja haiguste vältimine. Bakterite osa looduses ja inimtegevuses.

Viiruste ehituslik ja talitluslik eripära. Viirustega nakatumine, peiteaeg, haigestumine ja tervenemine.

Mikroorganismidega seotud elukutsed.

Põhimõisted:
bakter, algloom, viirus, silmtäpp, pooldumine, aeroobne eluviis, anaeroobne eluviis

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
- Bakterite elutegevust mõjutavate tegurite uurimine arvutimudeliga

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Võrreldes varasema õppekavaga käsitletakse algloomi siinkohal väga põgusalt, vaatluse all on vaid põhitunnused, levik ja tähtsus võrdluses teiste organismidega. Bakteriteteema võimaldab tutvustada nende biotehnoloogilist väärtust. Väga tähtis on rõhutada, et neil on mitmeid kasulikke ülesandeid nii looduses kui ka inimese elus. Bakterikultuure kasvatades on võimalik eraldi tähelepanu pöörata täpsusele ja ohutusreeglite järgimisele.

Bakterite leviku hindamiseks võib puljongist või tärklisest ja želatiinist valmistada söötmed Petri tassidele, mis avatakse teatud ajaks erinevates mõõtmispunktides (näiteks kooli klass, koridor, söökla, tualett, õu) ning jätta seejärel nädalaks-paariks sooja kohta suletult kasvama.

Arvutimudelitest võimaldab bakterite elutegevust uurida näiteks Powerpointi mudel aadressil http://www.ut.ee/volvox/.

Haigestumise vältimise, sh vaktsineerimise teema võimaldab kavandada sisukaid ja olulisi arutelusid, mille eesmärk on kujundada õpilaste väärtushinnanguid seonduvalt tervisekäitumisega.

Võimekamatele õpilastele saab pakkuda praktilisi lisaülesandeid, näiteks jogurti valmistamist, bakterite külvamist ja kasvatamist ning suu mikrofloora uurimist, valmistades värvitud mikropreparaate jms.

Õpitulemused
Õpilane

1. võrdleb bakterite ja algloomade ehitust loomade ja taimedega ning viiruste ehituslikku eripära rakulise ehitusega;
2. selgitab bakterite ja algloomade levikut erinevates elupaikades, sh aeroobses ja anaeroobses keskkonnas;
3. analüüsib ning selgitab bakterite ja algloomade tähtsust looduses ja
4. selgitab toidu bakteriaalse riknemise eest kaitsmise viise;
5. hindab kiire paljunemise ja püsieoste moodustumise tähtsust bakterite levikul;
6. teab, kuidas vältida inimese sagedasemaid bakter- ja viirushaigusi, ning väärtustab tervislikke eluviise;
7. selgitab mikroorganismidega seotud elukutseid;
8. väärtustab bakterite tähtsust looduses ja inimese elus.

Õppevahendid:
Esitlused. Preparaadid.

Lõiming:
Eesti keel: õigekiri.

Läbivad teemad:
Turvalisus: bakter- ja viirushaigustesse nakatumine.

Ökoloogia ja keskkonnakaitse (13 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- tunneb huvi bioloogia ja teiste loodusteaduste vastu ning saab aru nende tähtsusest ja seostest igapäevaelus ning inimühiskonna ja tehnoloogia arengus;
- suhtub vastutustundlikult elukeskkonnasse, väärtustades bioloogilist mitmekesisust, jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi ning säästva arengu põhimõtteid;

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
Toetutakse 6.klassis õpitule: Eesti loodusvarade kaitse.

Õppesisu:
Organismide jaotamine liikidesse. Populatsioonide, ökosüsteemi ja biosfääri struktuur. Looduslik tasakaal.

Eluta ja elusloodus tegurid (ökoloogilised tegurid) ning nende mõju eri organismirühmadele. Biomassi juurdekasvu püramiidi moodustumine ning toiduahela lülide arvukuse leidmine.

Inimmõju populatsioonidele ja ökosüsteemidele. Bioloogilise mitmekesisuse tähtsus. Liigi- ja elupaigakaitse Eestis. Inimtegevus keskkonnaprobleemide lahendamisel.

Põhimõisted:
liik, populatsioon, levila, ökosüsteem, kooslus, eluta looduse tegurid, elusloodus tegurid, aineringe, konkurents, looduslik tasakaal, keskkonnakaitse, looduskaitse, bioloogiline mitmekesisus, biosfäär.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

- Praktiline uuring populatsioonide arvukuse sõltuvuse kohta ökoloogilistest teguritest.
- Arvutimudeliga seoste leidmine toiduahela lülide arvukuse ja biomassi juurdekasvu vahel.
- Biomassi püramiidi ülesannete lahendamine.
- Loodusliku tasakaalu muutumise seaduspärasuste uurimine arvutimudeliga.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Ökoloogia teatud teemadega (näiteks toiduahelad ja -võrgustikud, organismidevahelised suhted, elukooslused) tegeletakse põhjalikult loodusõpetuses ja nii on bioloogias keskendutud populatsioonide ja ökosüsteemide ning neis toimuvate muutuste ja viimaste põhjuste käsitlemisele. See on taas hea teema nii praktiliste kui ka arvutikeskkonnas läbiviidavate uurimuslike tööde tegemiseks. Keskkonnakaitse teemad, näiteks globaalprobleemid, leiavad põhjalikult käsitlemist geograafias (maailma rahvastiku arvu muutused ja linnastumine; keskkonnaprobleemid erinevates loodusvööndites, kliimamuutused, energiaprobleemid, põllumajanduse ja turismiga kaasnevad keskkonnaprobleemid) ja keemias (happesademed, raskmetallide ühendid, üleväetamine, osoonikihi lagunemine, kasvuhooneefekt) ning seega käsitletakse siinkohal põhjalikumalt vaid bioloogilise mitmekesisusega seonduvat.

Praktilist uuringut saab teha, uurides kooli lähiümbruses (metsas, pargis) taimepopulatsioonide tihedust sõltuvalt näiteks valgustatuse või niiskuse tasemest. Selleks tuleb leida erinevate tingimustega kasvukohad, märkida neis maha võrdse suurusega prooviruudud ja hinnata (soovitavalt arvuliselt) erinevate organismirühmade arvukust või biomassi.

Toiduahelates esinevaid seaduspärasusi ja biomassi püramiidi reeglile vastavaid ülesandeid on võimalik lahendada, kasutades õpikeskkonna „Noor loodusuurija“ 6. klassi järve ja jõe moodulit (http://bio.edu.ee/noor/). Loodusliku tasakaalu seaduspärasusi on võimalik uurida, kasutades „Loodusteaduslikke mudeleid põhikoolile“ (http://mudelid.5dvision.ee/).

Õppe diferentseerimiseks võib praktilise lisatööna teha idandite kasvatamist ja mõõtmist valguses ja pimeduses, uurida vee selgrootute liigilise koosseisu sõltuvust vee omadustest jms.

Selle teema õppimisel on avarad võimalused kasutada looduskeskustes pakutavaid programme. Nii võiks 8. klassi klassikeskkonnast väljas toimuv tund olla seotud ökoloogia ja keskkonnakaitse teemaga mingis looduskeskuses.

Õpitulemused
Õpilane

- selgitab populatsioonide, liikide, ökosüsteemide ja biosfääri struktuuri ning toob selle kohta näiteid;
- selgitab loodusliku tasakaalu kujunemist ökosüsteemides, hindab inimtegevuse positiivset ja negatiivset mõju populatsioonide ja ökosüsteemide muutumisele ning võimalusi lahendada keskkonnaprobleeme;
- analüüsib diagrammidel ja tabelites esitatud infot ökoloogiliste tegurite mõju kohta organismide arvukusele;
- hindab liigisisese ja liikidevahelise konkurentsi tähtsust loomade ning taimede näitel;
- lahendab biomassi püramiidi ülesandeid;
- lahendab bioloogilise mitmekesisuse kaitsega seotud dilemmaprobleeme;
- väärtustab bioloogilist mitmekesisust ning suhtub vastutustundlikult ja säästvalt erinevatesse ökosüsteemidesse ning elupaikadesse.

Õppevahendid:

Esitlused.
Lõiming: eesti keel: õigekiri. **Geograafia:** looduskaitse,erinevad elukeskkonnad,kliima

Ajavaru 3 tundi

9. klass

70 tundi

Inimese elundkonnad (3 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: • tunneb huvi bioloogia ja teiste loodusteaduste vastu ning saab aru nende tähtsusest ja seostest igapäevaelus ning inimühiskonna ja tehnoloogia arengus; • suhtub vastutustundlikult elukeskkonnasse, väärtustades bioloogilist mitmekesisust, jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi ning säästva arengu põhimõtteid;
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Toetutakse algklassides õpitud inimese ehitusele, 7. klassis õpitud selgroogsete loomade elundkondadele ning terviseõpetuse tundides õpitule.
Õppesisu: Inimese elundkondade põhiülesanded. Naha ehitus ja ülesanded infovahetuses väliskeskkonnaga.
Põhimõisted: tugi- ja liikumiselundkond, seedeelundkond, närvisüsteem, vereringe, hingamiselundkond, erituselundkond, suguelundkond, nahk
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine · Naha ehituse uurimine jooniselt ja selle analüüsimine. · Naha puutetundlikkuse uurimine.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Inimese elundkondade teema on sissejuhatuseks suuremale osale 9. klassi bioloogiast. Tähtis on, et õpilased omandaksid üldülevaate elundkondadest ning nende põhiülesannetest ja omavahelistest seostest, et järgnevalt süvitsi liikudes oleks võimalik õpitav üldisesse skeemi paigutada. Võimaluse korral tuleb tuua paralleele varem õpituga (näiteks teiste selgroogsete loomadega). Kõigil õpilastel tuleks lasta elundkondade jooniseid analüüsida, kuid võimekamatele sobib diferentseerimiseks ülesanne, kus neil tuleb ise lihtsaid skemaatilisi jooniseid koostada.
Õpitulemused Õpilane • seostab inimese elundkondi nende põhiülesannetega; • selgitab naha ülesandeid; • analüüsib naha ehituse ja talitluse kooskõla kompimis-, kaitse-, termoregulatsiooni- ja eritusfunktsiooni täites; • väärtustab naha tervishoiuga seotud tervislikku eluviisi.
Õppevahendid:

Õpik. Esitlused. Seinatabelid.
Lõiming: Terviseõpetus: Naha ehitus. Naha hooldamine.

Luud ja lihased (7 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: 1. tunneb huvi bioloogia ja teiste loodusteaduste vastu ning saab aru nende tähtsusest ja seostest igapäevaelus ning inimühiskonna ja tehnoloogia arengus; 2. suhtub vastutustundlikult elukeskkonnasse, väärtustades bioloogilist mitmekesisust, jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi ning säästva arengu põhimõtteid;
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Toetutakse algklassides õpitud inimese ehitusele, 7.klassis õpitud selgroogsete loomade elundkondadele ning terviseõpetuse tundides õpitule.
Õppesisu: Luude ja lihaste osa inimese ning teiste selgroogsete loomade tugi- ja liikumiselundkonnas. Luude ehituslikud iseärasused. Luudevaheliste ühenduste tüübid ja tähtsus. Inimese luustiku võrdlus teiste selgroogsete loomadega. Lihaste ehituse ja talitluse kooskõla. Luu- ja lihaskoe mikroskoopiline ehitus ning selle seos talitlusega. Treeningu mõju tugi- ja liikumiselundkonnale. Luumurdude, lihasevenituste ja -rebendite olemus ning tekkpõhjused.
Põhimõisted: toes, luu, lihas, liiges
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine · Loomsete kudede ehituse võrdlemine mikroskoobiga. · Uurimuslik töö lihaseväsimuse tekke ja treenituse seosest. · Inimese ja selgroogsete luustiku võrdlemine.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Objektide (näiteks luude, lihaste, liigeste) ehitusega tuleb tutvuda sedavõrd, kui see on vajalik protsesside mõistmiseks: teatud ehitus on vajalik selleks, et protsess saaks toimuda. Elundkonna töö häiretega seonduvat käsitletakse vaid bioloogilisest aspektist ning esmaabi bioloogias üldiselt ei käsitleta. See on inimeseõpetuse teema (5. ja 8. klass). Uudsena tuuakse selgemalt sisse tervisliku treeningu aspektid nii siin kui ka järgmiste teemade juures. Põhisõnum on see, et mõõdukas treening on kõigile elundkondadele vajalik, kuid ületreening võib olla ka ohtlik. Luude ja lihaste koostööd käsitledes on hea välja tuua seosed füüsikaga (kang, jõu mõjumine piki ja risti luud jms). Loomsetest kudedest on soovitatav võrrelda luu-, rasv- ja lihaskoe ehitust. Selleks sobivad püsipreparaadid või ka mikrofotod. Võimekamatele õpilastele võib anda ülesande uurida rohkem infot treeningu ja ületreeningu bioloogiliste aluste kohta. Uurimuslik töö lihaseväsimuse tekkest on välja töötatud õpikeskkonnas „Noor teadlane“ (http://bio.edu.ee/teadlane/), kuid seda ideed saab rakendada ka keskkonda kasutamata. Hea lisamaterjal on teema käsitlemisel „Tervis 2000“ sarja õppevideo.
Õpitulemused

Õpilane

- eristab joonisel või mudelil inimese skeleti peamisi luid ja lihaseid;
- võrdleb imetaja, linnu, kahepaikse, roomaja ja kala luustikku;
- seostab luude ja lihaste ehitust ning talitlust;
- selgitab luudevaheliste ühenduste tüüpe ja toob nende kohta näiteid;
- võrdleb sile-, vööt- ja südamelihaste ehitust ning talitlust;
- selgitab luumurru ning lihase venituse ja rebendi olemust ning nende tekkepõhjusi;
- analüüsib treeningu mõju tugi- ja liikumiselundkonnale;
- peab tähtsaks enda tervislikku treenimist;

Õppevahendid:
Õpik. Esitlused. Skelett. Mikroskoop.

Lõiming:
Kehaline kasvatus: Liikumine. Vigastused. Lihased.

Terviseõpetus: Aktiivsed eluviisid. Liikumine. Rüht.

Kunstiõpetus: Inimene liikumises.

Keemia: Orgaanilised ja mineraalained luudes. Kaltsiumipuudus luudes.

Vereringe (6 tundi)

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
Toetutakse algklassides õpitud inimese ehitusele, 7.klassis õpitud selgroogsete loomade elundkondadele ning terviseõpetuse tundides õpitule.

Õppesisu:
Südame ning suure ja väikese vereringe osa inimese aine- ja energiavahetuses. Inimese ja teiste imetajate vereringeelundkonna erisused võrreldes teiste selgroogsete loomadega. Erinevate veresoonte ehituslik ja talitluslik seos. Vere koostisosade ülesanded.

Vere osa organismi immuunsüsteemis. Immuunsuse kujunemine: lühi- ja pikaajaline immuunsus. Immuunsüsteemi ja vaktsineerimise osa bakter- ja viirushaiguste vältimisel. Immuunsüsteemi häired, allergia, AIDS.

Treeningu mõju vereringeelundkonnale. Südamelihase ala- ja ülekoormuse tagajärjed. Veresoonte lupjumise ning kõrge ja madala vererõhu põhjused ja tagajärjed.

Põhimõisted:
veresoon, arter, veen, kapillaar, arteriaalne veri, venoosne veri, vererõhk, elektrokardiogramm, hemoglobiin, punane vererakk, valge vererakk, vereliistak, vereplasma, hüübimine, lümf, lümfisõlm, antikeha, immuunsus, immuunsüsteem, HIV, AIDS

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Uurimuslik töö füüsilise koormuse mõjust pulsile või vererõhule.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Uudsena käsitletakse immuunsüsteemi ning immuunsuse kujunemise protsessi seonduvalt vereringega. Selle põhjuseks on vere ja ringesüsteemi väga oluline roll immuunsuse tekkes ja püsimisel. Senisest enam tuleks tähelepanu pöörata allergia bioloogilisele olemusele. AIDS-iga

seonduvat vaetakse süvitsi inimeseõpetuses (5. ja 8. klass), kuid siinkohal tuleks siiski käsitleda HIV-i leviku ja AIDS-i kujunemise bioloogilisi aspekte.

Õppe diferentseerimisel võiks vähem võimekate õpilastega läbi viia uurimusliku töö füüsilise koormuse mõjust pulsile ja võimekamatega koormuse mõjust vererõhule. Esimene on praktiliselt lihtsasti tehtav, kuid selleks saab ka kasutada õpikeskkonna „Noor loodusuurija“ 4. klassi inimesemoodulit (http://bio.edu.ee/noor/) või õpikeskkonda „Noor teadlane“ (http://bio.edu.ee/teadlane). Kui on olemas vererõhumõõtja, siis saab analüüsida koormuse mõju vererõhule. Üldjuhul on see olemas kooli arstikabinetis. Vererõhu analüüs võimaldab avaraid tulemuste tõlgendusi ja sidumist uuritavate kohta leitava taustinfoga.

Hea lisamaterjal on selle teema puhul „Tervis 2000“ sarja õppevideo.

Õpitulemused
Õpilane

- analüüsib inimese vereringeelundkonna jooniseid ja skeeme ning selgitab nende alusel elundkonna talitlust;
- seostab erinevate veresoonte ja vere koostisosade ehituslikku eripära nende talitlusega;
- selgitab viiruste põhjustatud muutusi raku elutegevuses ning immuunsüsteemi osa bakter- ja viirushaiguste tõkestamisel ning neist tervenemisel;
- väärtustab tervislikke eluviise, mis väldivad HIV-iga nakatumist;
- selgitab treeningu mõju vereringeelundkonnale;
- seostab inimese sagedasemaid südame- ja veresoonkonnahaigusi nende tekkepõhjustega;
- väärtustab südant, vereringeelundkonda ja immuunsüsteemi tugevdavat ning säästvat eluviisi.

Õppevahendid:
Õpik. Esitlused. Südame mulaaž. Mikroskoop.

Lõiming:
Terviseõpetus: Tervislikud eluviisid. Vaktsineerimine.

Kehaline kasvatus: Liikumine.

Keemia: Vere koostis.

Seedimine ja eritamine (8 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

1. tunneb huvi bioloogia ja teiste loodusteaduste vastu ning saab aru nende tähtsusest ja seostest igapäevaelus ning inimühiskonna ja tehnoloogia arengus;
2. suhtub vastutustundlikult elukeskkonnasse, väärtustades bioloogilist mitmekesisust, jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi ning säästva arengu põhimõtteid;

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
Toetutakse algklassides õpitud inimese ehitusele, 7. klassis õpitud selgroogsete loomade elundkondadele ning terviseõpetuse tundides õpitule.

Õppesisu:
Inimese seedeelundkonna ehitus ja talitlus. Organismi energiavajadust mõjutavad tegurid. Tervislik toitumine, üle- ja alakaalulisuse põhjused ning tagajärjed. Neerude üldine tööpõhimõte vere püsiva koostise tagamisel. Kopsude, naha ja soolestiku eritamisülesanne.

Põhimõisted:
ensüüm, vitamiin, sülg, maks, sapp, peensool, jämesool, neer, uriin

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

1. Inimese energiavajadust mõjutavate tegurite uurimine praktilise tööga või arvutimudeliga.
2. Isikliku toitumisharjumuse analüüs.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Seedimisega seoses on põhirõhk viidud seedeelundkonna talitluse analüüsile. Tervisliku toitumise ja üle- ning alakaalulisuse käsitlemisel vaadeldakse bioloogilisi aspekte, rõhutades organismi terviklikkust (pärilikkus, aktiivsus ja toitumine). Tervisliku toitumise ja kehalise aktiivsuse teemasid on põhjalikult käsitletud 5. ja 7. klassi inimeseõpetuses ja siinkohal tuleks meenutada seal õpitut. Organismi eritusprotsesse vaadeldakse suhteliselt üldiselt. Neerude tööd ja uriini moodustumist käsitletakse põhjalikumalt gümnaasiumis.

Inimese energiavajadust saab arvutimudeliga uurida „Põhikooli loodusteaduslike mudelite“ abil (http://mudelid.5dvision.ee/) või õpikeskkonnas „Noor teadlane“ (http://bio.edu.ee/teadlane/).

Aruteluks sobiv teema on isikliku toitumisharjumuse analüüs. Siinkohal võivad ilmneda delikaatsed toitumisprobleemid ja seetõttu peaks õpetaja koguma õpilaste analüüsid enne ühisarutelusid kokku, et siis arutelud korraldada juba anonüümsemalt.

Hea lisamaterjal on teema käsitlemisel „Tervis 2000“ sarja õppevideo.

Õpitulemused

Õpilane

- koostab ja analüüsib seedeelundkonna ehituse jooniseid ja skeeme ning selgitab nende alusel toidu seedimist ja toitainete imendumist;
- selgitab valkude, rasvade, süsivesikute, vitamiinide, mineraalainete ja vee ülesandeid inimorganismis ning nende üle- või alatarbimisega kaasnevaid probleeme;
- hindab neerude, kopsude, naha ja soolestiku osa jääkainete eritamisel;
- järgib tervisliku toitumise põhimõtteid.

Õppevahendid:

Õpik. Esitlused. Inimese siseorganite mulaaž.

Lõiming:

Terviseõpetus: Toit ja selle koostis. Toitumisõpetus. Toitumishäired.

Keemia: Toiduainete keemiline koostis. Rasvad. Valgud. Süsivesikud. Mikrotoitained. Ensüümid.

Füüsika: Energia.

Hingamine (5 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

1. tunneb huvi bioloogia ja teiste loodusteaduste vastu ning saab aru nende tähtsusest ja seostest igapäevaelus ning inimühiskonna ja tehnoloogia arengus;
2. suhtub vastutustundlikult elukeskkonnasse, väärtustades bioloogilist mitmekesisust, jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi ning säästva arengu põhimõtteid;

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

Toetutakse algklassides õpitud inimese ehitusele, 7.klassis õpitud selgroogsete loomade elundkondadele ning terviseõpetuse tundides õpitule.

Õppesisu:
Hingamiselundkonna ehituse ja talitluse seos. Sisse- ja väljahingatava õhu koostise võrdlus. Hapniku ülesanne rakkudes. Organismi hapnikuvajadust määravad tegurid ja hingamise regulatsioon. Treenigu mõju hingamiselundkonnale. Hingamiselundkonna levinumad haigused ning nende ärahoidmine.

Põhimõisted:
hingetoru, kopsutoru, kopsusomp, hingamiskeskus, rakuhingamine

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Praktilise tööga või arvutimudeliga kopsumahu, hingamissügavuse ja -sageduse ning omastatava hapniku hulga seoste uurimine.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Teema käsitlemisel on väga oluline selgitada rakuhingamise eesmärke ja hingamisprotsessi üldist tähtsust organismile.

Siin saab hästi korrata taimede fotosünteesi ja hingamise teemasid. Hingamiseteema seostub keemiaga – süsihappegaasi tõestamine väljahingatavas õhus.

Kavandatud uurimuslikku tööd saab teha õpikeskkonna „Noor loodusuurija“ 4. klassi inimesemoodulis (http://bio.edu.ee/noor/).

Samas on see hea teema, kasutamaks mobiilseid mõõtevahendeid, mille abil mõõta sisse- ja väljahingatava õhu koostist ja seeläbi arvutada omastatud hapniku hulka sõltuvalt vaadeldavatest mõjuteguritest.

Hingamisteede haiguste teema puhul peaks käsitlema kõige tavalisemate sümptomite – nohu ja köha – tekkemehhanismi ning analüüsima tervist kahjustava käitumise viise. Võimekamate õpilastega võib käsitleda bronhiidi, astma, kopsupõletiku ja tuberkuloosi tekkepõhjusi ja tervenemisvõimalusi. Teema käsitlemise tulemusena peaks õpilane senisest enam väärtustama tervisesäästlikku käitumist.

Hea lisamaterjal on teema käsitlemisel „Tervis 2000“ sarja õppevideo.

Õpitulemused
Õpilane

- analüüsib hingamiselundkonna ehituse ja talitluse kooskõla;
- koostab ning analüüsib jooniseid ja skeeme hingamiselundkonna ehitusest ning sisse- ja väljahingatava õhu koostisest ning selgitab nende alusel hingamise olemust;
- analüüsib treeningu mõju hingamiselundkonnale;
- selgitab hingamiselundite levinumate haiguste tekkepõhjusi ja haiguste vältimise võimalusi; suhtub vastutustundlikult oma hingamiselundkonna tervisesse.

Õppevahendid:
Õpik. Esitlused. Mikroskoop.

Lõiming:
Terviseõpetus: Hingamiselundkonna haigused. Suitsetamise kahjulikkusest.

Paljunemine ja areng (9 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

1. tunneb huvi bioloogia ja teiste loodusteaduste vastu ning saab aru nende tähtsusest ja seostest igapäevaelus ning inimühiskonna ja tehnoloogia arengus;
2. suhtub vastutustundlikult elukeskkonnasse, väärtustades bioloogilist mitmekesisust, jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi ning säästva arengu põhimõtteid;

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
Toetutakse algklassides õpitud inimese ehitusele, 7.klassis õpitud selgroogsete loomade elundkondadele ning terviseõpetuse tundides õpitule.

Õppesisu:
Mehe ja naise suguelundkonna ehituse ning talitluse võrdlus. Muna- ja seemnerakkude küpsemine. Suguelundkonna tervishoid, suguhaiguste levik, haigestumise vältimise võimalused. Munaraku viljastumine, loote areng, raseduse kulg ja sünnitus. Pere planeerimine, abordiga kaasnevad riskid. Inimorganismi talitluslikud muutused sünnist surmani.

Põhimõisted:
emakas, munasari, seemnesari, munand, ovulatsioon, sperma, munajuha, loode, platsenta, nabanöör, sünnitamine, kliiniline surm, bioloogiline surm

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Andmete kogumine viljatuse põhjuste kohta.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Erinevalt varasemast ei käsitleta siin enam murdeeas toimuvaid muutusi, sest neid on juba põhjalikult käsitletud 5. ja 7. klassis ning 9. klass on selleks ka liiga hiline aeg. Turvalist seksuaalkäitumist käsitletakse 7. ja 8. klassi inimeseõpetuses ning siinkohal vaadeldakse põgusalt vaid teema bioloogilisi aspekte. Seevastu tuleb bioloogias omandada üldteadmised mehe ja naise arengust, viljatuse probleemidest ning raseduse ja sünnituse kulust, sest osa 9. klassi õpilastest ei jätka bioloogia või inimeseõpetuse õppimist gümnaasiumitasemel. Teema õppimisel on soovitatav teha rollimänge. Selleks sobib PARSEL-i projekti tööleht „Lara on rase“ (http://www.parsel.uni-kiel.de/cms/fileadmin/parsel/Material/Tartu/pdf/Lara_on_rase.pdf).

Hea lisamaterjal on teema käsitlemisel „Tervis 2000“ sarja õppevideo.

Õpitulemused
Õpilane

- võrdleb naise ja mehe suguelundkonna ehitust ning talitlust;
- võrdleb inimese muna- ja seemnerakkude ehitust ning arengut;
- selgitab sagedasemate suguhaiguste levimise viise ja neisse haigestumise vältimise võimalusi;
- analüüsib munaraku viljastumist mõjutavaid tegureid;
- lahendab pereplaneerimisega seotud dilemmaprobleeme;
- selgitab muutusi inimese loote arengus;
- seostab inimorganismi anatoomilisi vanuselisi muutusi talitluslike muutustega

Õppevahendid:
Õpik. Esitlused.

Lõiming:
Terviseõpetus: Suguelu ja sellega kaasnevad riskid. Suguhaigused. AIDS.

Talitluse regulatsioon (8 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

1. tunneb huvi bioloogia ja teiste loodusteaduste vastu ning saab aru nende tähtsusest ja seostest igapäevaelus ning inimühiskonna ja tehnoloogia arengus;
2. suhtub vastutustundlikult elukeskkonnasse, väärtustades bioloogilist mitmekesisust, jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi ning säästva arengu põhimõtteid;

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
Toetutakse algklassides õpitud inimese ehitusele, 7.klassis õpitud selgroogsete loomade elundkondadele ning terviseõpetuse tundides õpitule.

Õppesisu:
Kesk- ja piirdenärvisüsteemi ehitus ning ülesanded. Närviraku ehitus ja rakuosade ülesanded. Refleksikaare ehitus ja talitlus. Närvisüsteemi tervishoid.

Peamiste sisenõrenäärmete toodetavate hormoonide ülesanded.

Elundkondade koostöö inimese terviklikkuse tagamisel. Närvisüsteemi ja hormoonide osa elundkondade talitluste regulatsioonis.

Põhimõisted:
peaaju, seljaaju, närv, närvirakk, retseptor, närviimpulss, dendriit, neuriit, refleks, sisenõrenäärmed, hormoon.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
- Uurimuslik töö reaktsioonikiirust mõjutavate tegurite määramiseks ja õpilaste reaktsioonikiiruse võrdlemiseks.
- Refleksikaare töö uurimine arvutimudeliga.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Teema käsitlemisel on vaja esmalt tutvustada regulatsioonimehhanisme üldisemalt ning seejärel seostada omavahel neuraalne ja humoraalne regulatsioon. Põhjalikult ei pea tundma kõiki sisenõrenäärmeid. Vähem võimekate puhul tuleks piirduda ajuripatsi, neerupealiste ja sugunäärmete käsitlemisega. Võimekamate puhul võiks lisanduda kõhunäärme, käbikeha ja kilpnäärme käsitlus.

Esimest uurimuslikku tööd saab teha õpikeskkonnas „Noor teadlane“ (http://bio.edu.ee/teadlane/) ja teist „Põhikooli loodusteaduslike mudelite“ abil (http://mudelid.5dvision.ee).

Hea lisamaterjal on teema käsitlemisel „Tervis 2000“ sarja õppevideo.

Õpitulemused
Õpilane
- selgitab kesk- ja piirdenärvisüsteemi põhiülesandeid;
- seostab närviraku ehitust selle talitlusega;
- koostab ja analüüsib refleksikaare skeeme ning selgitab nende alusel selle talitlust;
- seostab erinevaid sisenõrenäärmeid nende toodetavate hormoonidega;
- kirjeldab hormoonide ülesandeid ja toob nende kohta näiteid;
- selgitab närvisüsteemi ja hormoonide osa elundkondade talitluste regulatsioonis;
- suhtub kriitiliselt närvisüsteemi kahjustavate ainete tarbimisse.

Õppevahendid:
Õpik. Esitlused.

Lõiming:
Terviseõpetus: Närvisüsteemi kahjustavad ained.

Keemia: Alkohol. Narkootilised ained.

Infovahetus väliskeskkonnaga (8 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

1. tunneb huvi bioloogia ja teiste loodusteaduste vastu ning saab aru nende tähtsusest ja seostest igapäevaelus ning inimühiskonna ja tehnoloogia arengus;
2. suhtub vastutustundlikult elukeskkonnasse, väärtustades bioloogilist mitmekesisust, jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi ning säästva arengu põhimõtteid;

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
Toetutakse algklassides õpitud inimese ehitusele, 7.klassis õpitud selgroogsete loomade elundkondadele ning terviseõpetuse tundides õpitule.

Õppesisu:
Silma ehituse ja talitluse seos. Nägemishäirete vältimine ja korrigeerimine. Kõrvade ehituse seos kuulmis- ja tasakaalumeelega. Kuulmishäirete vältimine ja korrigeerimine. Haistmis- ja maitsmismeelega seotud organite ehituse ja talitluse seosed.

Põhimõisted:
pupill, lääts, võrkkest, vikerkest, kollatähn, kepike, kolvike, lühinägevus, kaugelenägevus, väliskõrv, keskkõrv, sisekõrv, kõrvalest, trummikile, kuulmeluud, kuulmetõri, tigu, poolringkanalid

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
- Uurimuslik töö meeleelundite tundlikkuse määramiseks.
- Nägemisaistingu tekke ja kuulmise uurimine arvutimudeliga.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Kuivõrd seda teemat on käsitletud füüsikas, loodusõpetuses ja inimeseõpetuses, võiks alustada ajurünnaku abil õpilaste eelteadmistest ülevaate koostamisega.

Teema käsitlemisel tuleks luua seosed füüsikaga: optika, lainete teke ja liikumine jms.

Meelelundite tundlikkust saab määrata praktilise tööna. Tööd tehes võib sõnastada esmalt probleemid, millele vastust otsitakse (näiteks sagedase valju heli mõju kuulmisteravusele või halbades valgustingimustes lugemise mõju nägemisteravusele). Nii saab teemaga seonduvalt korraldada õpilastele huvipakkuvaid arutelusid. Arvutitööd saab teha „Põhikooli loodusteaduslike mudelite“ abil (http://mudelid.5dvision.ee).

Hea lisamaterjal on teema käsitlemisel „Tervis 2000“ sarja õppevideo.

Õpitulemused
Õpilane
- analüüsib silma osade ja suuraju nägemiskeskuse koostööd nägemisaistingu tekkimisel ning tõlgendamisel;
- selgitab lühi- ja kaugelenägevuse tekkepõhjusi ning nägemishäirete vältimise ja korrigeerimise viise;
- seostab kõrva ehitust kuulmis- ja tasakaalumeelega;
- võrdleb ning seostab haistmis- ja maitsmismeelega seotud organite ehitust ning talitlust;
- väärtustab meeleelundeid säästvat eluviisi

Õppevahendid:
Õpik. Esitlused. Seinaplakatid.

Lõiming:
Terviseõpetus: Silm. Nägemine. Kuulmine.

Füüsika: Lääts.

Kunstiõpetus: Mitmetähenduslikud pildid.

Pärilikkus ja muutlikkus (12 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

1. tunneb huvi bioloogia ja teiste loodusteaduste vastu ning saab aru nende tähtsusest ja seostest igapäevaelus ning inimühiskonna ja tehnoloogia arengus;
2. suhtub vastutustundlikult elukeskkonnasse, väärtustades bioloogilist mitmekesisust, jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi ning säästva arengu põhimõtteid;

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

Tuginetakse bioloogias varemõpitule.

Õppesisu:

Pärilikkus ja muutlikkus organismide tunnuste kujunemisel. DNA, geenide ja kromosoomide osa pärilikkuses. Geenide pärandumine ja nende määratud tunnuste avaldumine. Lihtsamate geneetikaülesannete lahendamine. Päriliku muutlikkuse tähtsus.

Mittepäriliku muutlikkuse tekkepõhjused ja tähtsus. Organismide pärilikkuse muutmise võimalused ning sellega kaasnevad teaduslikud ja eetilised küsimused. Pärilike ja päriliku eelsoodumusega haiguste võrdlus ning haigestumise vältimine. Geenitehnoloogia tegevusvaldkond ja sellega seotud elukutsed.

Põhimõisted:

pärilik muutlikkus, mittepärilik muutlikkus, mutatsioon, kromosoom, DNA, geen, dominantsus, retsessiivsus, geenitehnoloogia

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

- Pärilikkuse seaduspärasuste avaldumise ja muutlikkuse tekkemehhanismide uurimine arvutimudeliga.
- Uurimuslik töö mittepäriliku muutlikkuse ulatusest vabalt valitud organismide tunnuste põhjal.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Pärilikkust ja muutlikkust käsitletakse põhjalikumalt gümnaasiumis. Siinkohal omandatakse üldülevaade pärilikkuse olemusest ja põhiprotsessidest (pärilikkusaine paljundamine, tunnuste avaldumine, mutatsioonide teke, kombinatsioonilise muutlikkuse teke) ning nende toimumiseks vajalikest komponentidest (DNA, geenid, kromosoomid). Lihtsamatele seaduspärasustele tuginedes lahendatakse ka geneetikaülesandeid (eelkõige Mendeli I seaduse põhjal). Põhiülevaade tuleks saada ka geenitehnoloogiast kui ühiskonna jaoks prioriteetsest kiiresti arenevast valdkonnast.

Õppe diferentseerimisel saab võimekamatele pakkuda lahendamiseks erineval hulgal geneetikaülesandeid.

Arvutitööd saab teha „Põhikooli loodusteaduslike mudelite“ abil (http://mudelid.5dvision.ee).

Mittepäriliku muutlikkuse ulatuse hindamiseks võib näiteks ühe puu lehtede suurust mõõta, kuid õpet diferentseerides tuleks kaaluda inimesele omaste tunnuste varieeruvuse hindamist. Siin on ka võimalusi lõimida bioloogiaga matemaatilist statistikat.

Võimekamate õpilastega võib läbi viia rollimängu geneetilisest modifitseerimisest – „Kas peaksime looma uusi organisme?“ (http://www.parsel.uni-kiel.de/cms/fileadmin/parsel/Material/Tartu/pdf/Kas_peaksime_looma_uusi_organisme.pdf

Õpitulemused

Õpilane

- analüüsib pärilikkuse ja muutlikkuse osa inimese tunnuste näitel;

- selgitab DNA, geenide ning kromosoomide seost ja osa pärilikkuses ning geenide pärandumist ja avaldumist;
- lahendab dominantsete ja retsessiivsete geenialleelide avaldumisega seotud lihtsamaid geneetikaülesandeid;
- hindab päriliku ja mittepäriliku muutlikkuse osa inimese tunnuste näitel ning analüüsib diagrammidel ja tabelites esitatud infot mittepäriliku muutlikkuse ulatusest;
- hindab organismide geneetilise muutmise võimalusi, tuginedes teaduslikele ja teistele olulistele seisukohtadele;
- analüüsib pärilike ja päriliku eelsoodumusega haiguste vältimise võimalusi;
- kirjeldab geenitehnoloogia tegevusvaldkondi ning sellega seotud elukutseid;
- suhtub mõistvalt inimeste pärilikku ja mittepärilikku mitmekesisusse.

Õppevahendid:
Õpik. Esitlused. Internet.

Lõiming:
Terviseõpetus: Haiguste vältimine.

Evolutsioon (9 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

1) tunneb huvi bioloogia ja teiste loodusteaduste vastu ning saab aru nende tähtsusest ja seostest igapäevaelus ning inimühiskonna ja tehnoloogia arengus;

2) suhtub vastutustundlikult elukeskkonnasse, väärtustades bioloogilist mitmekesisust, jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi ning säästva arengu põhimõtteid;

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

6.klassi ajalookursusest omab algteadmisi inimese arenemise kohta viimase 6 miljoni aasta jooksul. 7.klassi bioloogiakursusest teab, et saurused elasid sadu miljoneid aastaid tagasi ja surid välja. 8.klassi bioloogiakursuses on õppinud taimi nende Maale ilmumise järjekorras.

Õppesisu:

Bioloogilise evolutsiooni olemus, põhisuunad ja tõendid. Loodusliku valiku kujunemine olelusvõitluse tagajärjel. Liikide teke ja muutumine. Kohastumise tähtsus organismide evolutsioonis. Evolutsiooni olulisemad etapid. Inimese evolutsiooni eripära.

Põhimõisted:

evolutsioon, looduslik valik, olelusvõitlus, kohastumine, kohastumus, ristumisbarjäär, fossiil.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Evolutsioonitegurite uurimine arvutimudeliga.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Evolutsiooniteemat on peetud põhikooli bioloogia kõige keerukamaks. Nii toimub selle sügavam käsitlemine gümnaasiumis, kuid 9. klassis tuleks siiski tutvuda evolutsiooni olemuse ja seda tõendavate protsessidega (tänapäeval elavate organismide muutumine ajas bakterite näitel, üleminekuvormide esinemine, rudimentide leidumine), sest osa õpilasi ei jätka bioloogia õppimist gümnaasiumitasemel.

Arvutitööd saab teha „Põhikooli loodusteaduslike mudelite“ abil (http://mudelid.5dvision.ee).

Õpitulemused

Õpilane

- selgitab bioloogilise evolutsiooni olemust ja toob selle kohta näiteid;
- toob näiteid evolutsiooni tõendite kohta;
- seostab olelusvõitlust loodusliku valikuga;
- analüüsib liikide tekke ja muutumise üldist kulgu;
- hindab suuremate evolutsiooniliste muutuste osa organismide mitmekesistumises ja levikus;
- võrdleb inimese ja teiste selgroogsete evolutsiooni;

seostab evolutsiooniteooria seisukohti loodusteaduste arenguga.

Õppevahendid:

Õpik. Esitlused.

Lõiming:

Ajalugu: Inimese arengulugu kiviajal.

Geograafia: Kivistised ehk fossiilid settekivimites.

Geograafia

III kooliaste

Põhikooli geograafiaõpetusega taotletakse, et õpilane:

1. tunneb huvi geograafia ning teiste loodus- ja sotsiaalteaduste vastu ning saab aru nende tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonna arengus;
2. on omandanud ülevaate looduses ja ühiskonnas toimuvatest nähtustest ning protsessidest, nende ruumilisest paiknemisest ja vastastikustest seostest;
3. väärtustab nii kodukoha, Eesti kui ka teiste maade looduslikku ja kultuurilist mitmekesisust;
4. mõistab inimtegevuse sõltumist Maa piiratud ressurssidest ja inimtegevuse tagajärgi keskkonnale; suhtub vastutustundlikult keskkonda, järgides säästva arengu põhimõtteid;
5. rakendab loodusteaduslikku meetodit probleeme lahendades, planeerib ja teeb uurimistöid, vaatlusi ja mõõdistamisi ning tõlgendab ja esitab saadud tulemusi;
6. kasutab teabeallikaid ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat geograafiainfot ning loeb ja mõtestab lihtsat loodusteaduslikku teksti;
7. on omandanud ülevaate geograafiaga seotud elukutsetest ning mõistab geograafiateadmiste ja -oskuste vajalikkust erinevates töövaldkondades;
8. mõistab loodusteaduste- ja tehnoloogiaalase kirjaoskuse olulisust igapäevaelus, on loov ning motiveeritud elukestvaks õppeks.

7. klass

70 tundi

Kaardiõpetus (18 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Kaardiõpetuses tutvuvad õpilased erinevate kaartidega, õpivad kasutama kaardi legendi, mõõtma vahemaid kaardil ja looduses, leidma kaardi mõõtkava abil tegelikke vahemaid, määrama suundi looduses ja kaardil, määrama koordinaate ja kellaaega, leidma kohanimede registri abil tundmatuid kohti, iseloomustama kaartide abil etteantud kohta.

Varem õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:
Loodusõpetuses on õpilased töötanud kodu- või kooliümbruse plaaniga (3. ja 6. klassis), õppinud põhi- ja vaheilmakaari, kaardi leppemärke, määranud neid nii kaardil kui kompassi abil looduses. 6. klassi lõpuks peaksid õpilased oskama iseloomustada järgmist:

- maailma poliitilise kaardi abil etteantud riigi, sh Eesti geograafilist asendit;
- teadma ja näitama kaardil mandreid ja ookeane ning suuremaid Euroopa riike;
- leidma atlase kaardilt kohanimede registri abil tundmatu koha;
- iseloomustama kaardi järgi kaitsealade paiknemist Eestis, sh oma kodukohas;
- näitama kaardil Läänemere-äärseid riike ning suuremaid lahtesid, väinu, saari ja poolsaari;
- võrdlema ilmakaartide, graafikute ja tabelite järgi rannikualade ja sisemaa temperatuure;
- iseloomustama kaardi järgi soode paiknemist Eestis ja oma kodumaakonnas;
- kirjeldama samakõrgusjoonte järgi pinnavormi kuju, absoluutset ja suhtelist kõrgust ning nõlvade kallet;
- kirjeldama kaardi järgi oma kodumaakonna ja Eesti pinnamoodi, nimetades ning näidates pinnavorme kaardil;
- näitama kaardil Eesti maakonnakeskusi ja suuremaid linnu;
- nimetama ning näitama kaardil Eesti suuremaid jõgesid ja järvi;
- iseloomustama ning võrdlema kaardi ja piltide järgi etteantud jõgesid (paiknemine, lähe ja suue, lisajõed, languse ja voolukiiruse seostamine).

Õppesisu:
Maa kuju ja suurus. Kaartide mitmekesisus ja otstarve. Üldgeograafilised ja temaatilised kaardid, sh maailma ja Euroopa poliitiline kaart. Trüki- ja arvutikaardid, sh interaktiivsed kaardid. Mõõtkava, vahemaade mõõtmine looduses ja kaardil. Suundade määramine looduses ja kaardil. Asukoht ja selle määramine, geograafilised koordinaadid.

Põhimõisted:
plaan, kaart, üldgeograafiline ja teemakaart, arvutikaart, interaktiivne kaart, satelliidifoto, aerofoto, asimuut, leppemärgid, mõõtkava, suure- ja väikesemõõtkavaline kaart, kaardi üldistamine, poolus, paralleel, ekvaator, meridiaan, algmeridiaan, geograafiline laius, geograafiline pikkus, geograafilised koordinaadid, kaardivõrk,

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:
Info leidmiseks interaktiivse kaardi kasutamine (vahemaade mõõtmine, aadressi järgi otsing, koordinaatide määramine, objektide leidmine ja tähistamine).

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

- Atlasest või internetist vajaliku kaardi leidmine, kohanimede registri kasutamine.
- Kaartide võrdlemine (leppemärkide kasutamine, täpsus objektide kujutamisel, mida kaardil rõhutatakse), suure- ja väikesemõõtkavalise kaardi võrdlemine – seose leidmine mõõtkava suuruse ja maa-ala suuruse ning üldistusastme järgi.
- Suundade määramine kaardil kaardivõrgu abil ja looduses kompassi abil.

- Vahemaade mõõtmine ja mõõtkava abil vahemaade leidmine erineva mõõtkavaga kaartidel (nõrgemate õpilaste puhul vahemaa leidmine võrdlusmõõtkava abil).
- Geograafiliste koordinaatide määramine ja koha leidmine etteantud koordinaatide järgi (nõrgemate õpilaste puhul kasutada kohti, mis jäävad kaardile joonistatud meridiaanidele ja paralleelidele)..
- Kaardi abil etteantud paiga asukoha iseloomustamine, nõrgemate õpilaste puhul etteantud kava järgi (asend ekvaatori ja algmeridiaani suhtes, asend mandril või maailmajaos, asend ookeanide/merede suhtes, riik või selle osa jne).
- Välitööd: ilmakaarte ja asimuudi määramine kompassiga, Päikese näiva asendi seostamine ilmakaare ja kellaajaga, kaardi orienteerimine, kaardi järgi liikumine, vahemaa mõõtmine sammupaariga, lihtsa plaani või kooliümbruse kaardi koostamine.

Õpitulemused:
Õpilane

1) leiab vajaliku kaardi teatmeteostest või internetist ning kasutab atlase kohanimede registrit;

2) määrab suundi kaardil kaardivõrgu ja looduses kompassi järgi;

3) mõõdab vahemaid kaardil erinevalt esitatud mõõtkava kasutades ning looduses sammupaari abil;

4) määrab etteantud koha geograafilised koordinaadid ja leiab koordinaatide järgi asukoha;

6) koostab lihtsa plaani etteantud kohast;

7) kasutab trüki- ja arvutikaarte, tabeleid, graafikuid, diagramme, jooniseid, pilte ja tekste, et leida infot, kirjeldada protsesse ja nähtusi, leida nendevahelisi seoseid ning teha järeldusi.

Õppevahendid:
gloobus; kaardid: suuremõõtkavaline kodukoha (linna või valla) kaart, teedekaart, Eesti põhikaart ja üldgeograafiline kaart, turismikaardid, ajalooline kaart; mõõdistamisvahendid: kompass, 1 m mõõdulatt, mõõdulint; internetileheküljed: http://kaart.otsing.delfi.ee/, http://kaart.postimees.ee/, http://earth.google.com, http://www.kidsgeo.com/geography-games/ (koordinaatide määramise mäng), http://d-maps.com/index.php?lang=en (kontuurkaardid), Kooligeograafia koduleht http://www.geo.ut.ee/kooligeo/Lingid/Lingid_interaktiivsed_kaardid.htm (interaktiivsed kaardid).

Lõiming:
matemaatika: mõõtmine, mõõtühikute kasutamine ja teisendamine, malli kasutamine, diagrammi lugemine ja koostamine, skaala ja plaani koostamine; **ajalugu:** geograafia areng, maadeavastused, ajaloos kasutatavad kaardid; **eesti keel**: kohanimede õigekiri, suur algustäht; **võõrkeel:** sõnavara täienemine mitmesuguste infoallikatega töötamisel; **kehaline kasvatus:** orienteerumine maastikul.

Geoloogia (9 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Geoloogiateemasid õppides saavad õpilased esmase ettekujutuse maavärinate ja vulkaanipursete levikust ja tekkepõhjustest. Selle mõistmiseks on neil vaja aru saada Maa sise- ja maakoore ehitusest ning laamade liikumisest. Õpilased tutvuvad mitmesuguste kivimite ja setetega ning kursuse lõpuks peaksid nad suutma eristada Eestis leiduvaid peamisi kivimeid ja setteid (graniiti, liivakivi, paekivi, põlevkivi, liiva, savi, kruusa, moreeni, turvast), samuti teadma, kuidas kivimid tekivad ja milleks neid kasutatakse.

Varem õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:
4. klassis õpitakse looduskatastroofide teemat: vulkaanipursked, maavärinad ja sellega seoses mõisteid vulkaan, laava, lõõr, maavärin, maakoor. Teema „Elu areng Maal“ juures õpitakse

kivististe mõistet. Õpilased peaksid oskama tuua näiteid erinevatest looduskatastroofidest ning iseloomustada nende mõju loodusele ja inimtegevusele.

6. klassis käsitletakse teemat „Eesti maavarad, nende kaevandamine ja kasutamine. Kaevanduste ja karjääride kasutamisega seotud keskkonnaprobleemid“. Õpitakse järgmisi mõisteid: maavarad, setted, liiv, kruus, savi, turvas, kivim, lubjakivi, graniit, põlevkivi, karjäär, maa-alune kaevandus. Õpilased peavad oskama eristada graniiti, paekivi, põlevkivi, liiva, kruusa, savi ja turvast.

Õppesisu:
Maa siseehitus. Laamad ja laamade liikumine. Maavärinad. Vulkaaniline tegevus. Inimeste elu ja majandustegevus seismilistes ning vulkaanilistes piirkondades. Kivimid ja nende teke.

Põhimõisted:
maakoor, vahevöö, tuum, mandriline ja ookeaniline maakoor, laam, kurrutus, magma, vulkaan, magmakolle, vulkaani lõõr, kraater, laava, tegutsev ja kustunud vulkaan, kuumaveeallikas, geiser, maavärin, murrang, seismilised lained, epitsenter, fookus, tsunami, murenemine, murendmaterjal, sete, settekivim, tardkivim, paljand, kivistis ehk fossiil.

Praktilised tööd ja digivahendeid rakendamine:
1. Kivimite (liivakivi, lubjakivi, põlevkivi, kivisöe, graniidi) ja setete (liiva, kruusa, savi) iseloomustamine ning võrdlemine.

2. Teabeallikate põhjal mõne piirkonna iseloomustamine geoloogilisest aspektist.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:
- Jooniste abil Maa siseehituse iseloomustamine; ookeanilise ja mandrilise maakoore võrdlemine (nõrgematele õpilastele anda võrreldavad näitajad või valikvastused ette).
- Kaardi abil laamade liikumise, maavärinate ja vulkaanide leviku iseloomustamine; jooniste abil laamade liikumisega kaasnevate geoloogiliste protsesside selgitamine (nõrgematele õpilastele anda vastuste valikuvõimalus).
- Näidiste ja piltide abil kivimite ja setetega tutvumine, nende iseloomustamine ja võrdlemine.
- Filmi või animatsiooni vaatamine laamade liikumise, maavärinate, vulkaanide ja kivimite tekke kohta.
- Maavärinate ja vulkaanipursete võimalike otseste ja kaudsete tagajärgede üle arutlemine paaris- või rühmatööna. (Tugevamad õpilased võiksid eristada looduslikke, ühiskondlikke ja majanduslikke mõjusid, nõrgemate õpilaste puhul piisab tagajärgede kirjeldamisest pildi abil.)
- Teabeallikatest maavärinate ja vulkaanide kohta info otsimine, tõlgendamine ja kaasõpilastele esitlemine.

Õpitulemused:
Õpilane

1) kirjeldab jooniste abil Maa siseehitust ja toob näiteid selle uurimise võimalustest;

2) iseloomustab etteantud jooniste ja kaartide järgi laamade liikumist ning laamade servaaladel esinevaid geoloogilisi protsesse: vulkanismi, maavärinaid, pinnavormide ja kivimite teket ning muutumist;

3) teab maavärinate ja vulkaanipursete tekkepõhjusi, näitab kaardil nende peamisi esinemispiirkondi, toob näiteid tagajärgede kohta ning oskab võimaliku ohu puhul käituda;

4) toob näiteid inimeste elu ja majandustegevuse kohta seismilistes ning vulkaanilistes piirkondades;

5) selgitab kivimite murenemist, murendmaterjali ärakannet ja settimist ning sette- ja tardkivimite teket;

6) iseloomustab ja tunneb nii looduses kui ka pildil ära liiva, kruusa, savi, moreeni, graniidi, liivakivi, lubjakivi, põlevkivi ja kivisöe ning toob näiteid nende kasutamise kohta;

7) mõistab geoloogiliste uuringute vajalikkust ja omab ettekujutust geoloogide tööst.

Õppevahendid:
maailma atlase tektoonika ja keskkonnakatastroofide kaart, teatmeteosed, uudisartiklid ajalehtedest või ajakirjadest maavärinate ja vulkaanipursete kohta, MTÜ GEOGUIDE BALTOSCANDIA DVD-de komplekt, kivimite ja setete näidised (graniit, liivakivi, paekivi, põlevkivi, liiv, savi, kruus, moreen, turvas); animatsioonid internetist (lingid Kooligeograafia kodulehelt): http://www.geo.ut.ee/kooligeo/linkgeoloogia.php3, http://earthquake.usgs.gov,http://www.gi.ee/geomoodulid/ (eestikeelsed geoloogiamoodulid), http://www.uky.edu/AS/Geology/howell/goodies/elearning/module04swf.swf (väga head animatsioonid laamade liikumise erijuhtude kohta), http://www.educypedia.be/education/geology.htm (mitmekesine animatsioonide valik), http://whs.moodledo.co.uk/course/view.php?id=1365 , kivimiringe animatsioonid internetilehtedel http://www.teachersdomain.org/ext/ess05_int_rockcycle/index.html; http://www.geolsoc.org.uk/gsl/site/GSL/lang/en/page3892.html;

http://www.learner.org/interactives/rockcycle/diagram.html – kivimiringe interaktiivne test.

Lõiming:
7. kl loodusõpetus: aine tihedus ja mass, temperatuur, sulamine, tahkumine, sulamistemperatuur, soojusülekande liigid, konvektsioon, soojuspaisumine; **8. kl füüsika:** aine tihedus ja rõhk, **9. kl füüsika:** ained; ainete olekute muutused; **ajalugu:** katastroofilised maavärinad ja vulkaanipursked minevikus; **bioloogia:** fossiilid; **matemaatika:** andmete kogumine, tõlgendamine ja esitamine; **võõrkeel:** sõnavara täienemine mitmesuguste infoallikatega töötamisel.

Pinnamood (20 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Pinnamoe temade õppimisega taotletakse, et õpilased teeksid vahet erinevatel pinnavormidel (küngas, nõgu, org, mägi, mäeahelik, mäestik, tasandik, madalik, kiltmaa jne), oskaksid kaardil näidata suuremaid ja tuntumaid pinnavorme nii maailmas, Euroopas kui Eestis. Samuti peaksid õpilased aru saama, kuidas pinnamood mõjutab inimeste elu ja tegevust ning kuidas võivad pinnavormid aja jooksul muutuda.

Varem õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:
5. klassi loodusõpetuses käsitletakse järgmist teemaplokki: Pinnavormid, nende kujutamine kaardil. Kodukoha ja Eesti pinnavormid ning pinnamood. Suuremad kõrgustikud, madalikud ja tasandikud, Põhja-Eesti paekallas. Mandrijää osa pinnamoe kujunemises. Pinnamoe mõju inimtegevusele ja inimese kujundatud pinnavormid. **Nende teemadega seonduvad järgmised mõisted:** pinnavorm, küngas, org, nõgu, mägi, nõlv, jalam, samakõrgusjoon, suhteline ja absoluutne kõrgus, kõrgustik, tasandik, madalik, paekallas, pinnamood, mandrijää, voor, moreen, rändrahn.

6. klassi lõpuks õpilased

oskavad kirjeldada samakõrgusjoonte järgi pinnavormi kuju, absoluutset ja suhtelist kõrgust ning nõlvade kallet;

kirjeldada kaardi järgi oma kodumaakonna ja Eesti pinnamoodi, nimetades ning näidates pinnavorme kaardil;

tuua näiteid mandrijää mõjust Eesti pinnamoe kujunemisele;

selgitada pinnamoe mõju inimtegevusele ja tuua näiteid inimtegevuse mõju kohta koduümbruse pinnamoele.

Õppesisu:
Pinnavormid ja pinnamood. Pinnamoe kujutamine kaartidel. Mäestikud ja mägismaad. Inimese elu ja majandustegevus mägise pinnamoega aladel. Tasandikud. Inimese elu ja majandustegevus tasase pinnamoega aladel. Maailmamere põhjareljeef. Pinnamoe ja pinnavormide muutumine aja jooksul.

Põhimõisted:
pinnamood ehk reljeef, samakõrgusjoon ehk horisontaal, absoluutne kõrgus, suhteline kõrgus, profiiljoon, pinnavorm, mägi, mäeahelik, mäestik, mägismaa, tasandik, kiltmaa, madalik, alamik, mandrilava, mandrinõlv, ookeani keskmäestik, süvik, erosioon, uhtorg.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:
Kaartide ja muude teabeallikate järgi ühe piirkonna pinnavormide ja pinnamoe iseloomustuse koostamine.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:
Suuremõõtkavalise kaardi abil pinnamoe ja pinnavormide iseloomustamine (nõrgematele õpilastele anda iseloomustamiseks kava).

Üldgeograafilise kaardi, jooniste ja piltide abil pinnamoe ja pinnavormide iseloomustamine (nõrgematele anda iseloomustamiseks kava); mäestike ja süvikute paiknemise seostamine laamade liikumisega.

Mäestike/tasandike võrdlemine piltide ja kaardi abil rühma- või paaristööna, nt konkreetse noore ja vana mäestiku, madaliku ja kiltmaa võrdlemine (nõrgematele anda iseloomustamiseks kava või märksõnad).

Pinnavormide mõistekaardi koostamine.

Teabeallikatest info otsimine inimtegevuse kohta mägistel ja tasastel aladel ning selle esitlemine kaasõpilastele.

Töö maailma üldgeograafilise kaardiga, kaardilt mäestike, mägismaade, kõrgemate tippude, tasandike (kiltmaad, lauskmaad, madalikud, alamikud) leidmine ja nende märkimine kontuurkaardile.

Mäestikud: Skandinaavia, Alpid, Apenniinid, Püreneed, Uural, Kaukasus, Himaalaja, Andid, Kordiljeerid, Kaljumäestik, Apalatšid, Suur Veelahkmeahelik, Atlas.

Mägismaad: Tiibet, Brasiilia, Etioopia.

Tasandikud: Ida-Euroopa lauskmaa, Lääne-Siberi lauskmaa, Kaspia alamik, Suur-Hiina tasandik, Mississippi madalik, Amazonase madalik, Kesk-Siberi kiltmaa, Mehhiko kiltmaa, Ida-Aafrika kiltmaa, Sahara kiltmaa.

Õpitulemused:
Õpilane

1) on omandanud ülevaate maailma mägisema ja tasasema reljeefiga piirkondadest, nimetab ning leiab kaardil mäestikud, mägismaad, kõrgemad tipud ja tasandikud (kiltmaad, lauskmaad, madalikud, alamikud);

2) iseloomustab suuremõõtkavalise kaardi järgi pinnavorme ja pinnamoodi;

3) iseloomustab piltide, jooniste ja kaardi järgi etteantud koha pinnamoodi ning pinnavorme;

4) kirjeldab joonise ja kaardi järgi maailmamere põhjareljeefi ning seostab ookeani keskaheliku ja süvikute paiknemise laamade liikumisega;

5) toob näiteid pinnavormide ja pinnamoe muutumisest erinevate tegurite (murenemise, tuule, vee, inimtegevuse) toimel;

6) toob näiteid inimeste elu ja majandustegevuse kohta mägistel ja tasastel aladel, mägedes liikumisega kaasnevatest riskidest ning nende vältimise võimalustest.

Õppevahendid:
üldgeograafiline ja suuremõõtkavaline kaart, künka mudel, laamade kaart, teatmeteosed, pildid, uudisartiklid.

Lõiming:
Erinevalt teistest on see teema suhteliselt iseseisev ja vähe lõimitav teiste õppeainetega.

Füüsika: soojuspaisumine murenemisprotsessis; **ajalugu:** pinnamoe mõju asustuse kujunemisele, ajaloosündmustega seotud konkreetsete pinnavormide (Skandinaavia mäestik, Alpid, Püreneed jmt) leidmine kaardilt; **kehaline kasvatus:** pinnamoe lugemine orienteerumiskaardilt ja sellega arvestamine raja läbimisel; **läbiv teema - turvalisus:** nõlvakalle ja liiklus.

Rahvastik (14 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Rahvastiku ja asustuse teemade õppimisel saavad õpilased ettekujutuse maailma rahvaarvust ja selle muutumisest, rahvastiku paiknemisest maailmas, tihedamini ja hõredamini asustatud aladest ning linnastumisest. Teema raames õpitakse kaardi abil iseloomustama riigi geograafilist asendit. Harjutatakse graafikute ja erinevate diagrammide lugemisoskust.

Varem õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:
Teema õppimisel saab toetuda I ja II kooliastme inimeseõpetuses ja ühiskonnaõpetuses ning loodusõpetuses ja ajaloos õpitule. 3. klassi inimeseõpetuses õpitakse erinevate rahvaste tavasid ja kombeid ning sallivust. Õpilased peavad kirjeldama Eestis elavate rahvuste tavasid ja kombeid ning neid austama. Ühiskonnaõpetuses käsitletakse teemasid „Inimesed meie ümber, kogukonnad“, „Euroopa riigid ja rahvad“, „Sallivus Eestis ja õpilase kodukohas elavad rahvusgrupid“. 5. klassi loodusõpetuses käsitletakse teemat „Eesti linnad“. Õpilased peavad oskama

- võrrelda erinevate teabeallikate abil oma koduasulat mõne teise asulaga;
- näidata kaardil Eesti maakonnakeskusi ja suuremaid linnu;
- iseloomustada Läänemere-äärset asustust ja inimtegevust õpitud piirkonna näitel.

5. klassi ajaloos õpitakse teemat „Elu linnas ja maal, rahu ja sõja ajal” ja sellega seoses mõisteid eluolu, tegevusalad, elamud, rõivastus, toit, kultuur ja traditsioonid ning nende muutumine ajas. Linnade teemat käsitletakse ka 7. klassis teemade all „Linnad ja kaubandus: linnade teke ja eluolu, hansakaubandus Põhja-Euroopas, tsunftikord, linnade valitsemine“ ning „Eesti linnad keskajal“. Õpilased peavad teadma, kuhu tekkisid keskaegsed linnad, ja oskama iseloomustada keskaegse linna eluolu.

Õppesisu:
Riigid maailma kaardil. Erinevad rassid ja rahvad. Rahvastiku paiknemine ja tihedus. Maailma rahvaarv ja selle muutumine. Linnastumine. Ajavööndid.

Põhimõisted:

riik, poliitiline kaart, geograafiline asend, rahvastik, rass, rahvastiku tihedus, linnastumine, linn, linnastu, ajavöönd, maailmaaeg, vööndiaeg, kohalik päikeseaeg, kuupäevaraja.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:
Kaartide ja muude teabeallikate järgi ühe riigi üldandmete ja sümboolika leidmine, geograafilise asendi ja rahvastiku paiknemise iseloomustamine.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

- Riigi geograafilise asendi iseloomustamine kaardi abil (nõrgematele õpilastele anda kava).
- Mandrite ning suuremate riikide ja linnade näitamine maailma poliitilisel kaardil ning märkimine kontuurkaardile.
- **Mandrid:** Euraasia, Põhja-Ameerika, Lõuna-Ameerika, Aafrika, Austraalia, Antarktis.
- **Riigid:** Euroopa riigid + Venemaa, Kasahstan, Jaapan, Hiina, India, Indoneesia, Austraalia, Brasiilia, Tšiili, Argentina, USA, Kanada, Mehhiko, Nigeeria, Sudaan, Egiptus, Maroko, Tuneesia.
- **Linnad:** Euroopa riikide pealinnad + Moskva, Peking, Shanghai, Tokyo, Mumbai, Kolkata, Manila, Jakarta, Kairo, Lagos, New York, Los Angeles, Mexico, Rio de Janeiro, Sao Paulo, Buenos Aires.
- Etteantud andmete põhjal mõne piirkonna või riigi rahvaarvu muutumise iseloomustamine ja piirkondade võrdlemine.
- Rühma- või paaristööna kaardi abil piirkondade/riikide rahvastiku tiheduse iseloomustamine/võrdlemine, asustuse paiknemist mõjutavate tegurite analüüsimine.
- Kellaaja erinevuste määramine ajavööndite kaardi abil.
- Teabeallikatest info otsimine rahvaste kultuuri ja traditsioonide kohta, selle esitlemine kaasõpilastele.
- Diagrammide ja graafikute lugemisoskuse harjutamine (nõrgematele õpilastele anda iseloomustuse/analüüsi kava, märksõnad).

Õpitulemused:
Õpilane

1) iseloomustab etteantud riigi geograafilist asendit;

2) nimetab ning näitab maailmakaardil suuremaid riike ja linnu;

3) toob näiteid rahvaste kultuurilise mitmekesisuse kohta ning väärtustab eri rahvaste keelt ja traditsioone;

4) leiab kaardilt ja nimetab maailma tihedamalt ja hõredamalt asustatud alad ning iseloomustab rahvastiku paiknemist etteantud riigis;

5) iseloomustab kaardi ja jooniste järgi maailma või mõne piirkonna rahvaarvu muutumist;

6) kirjeldab linnastumist, toob näiteid linnastumise põhjuste ja linnastumisega kaasnevate probleemide kohta.

Õppevahendid:
kaardid: maailma ja Euroopa poliitiline kaart, rahvastiku tiheduse kaardid, sh Eesti rahvastiku tiheduse kaart, rasside, keelte, rahvaste kaardid; internetileheküljed: http://www.stat.ee/files/koolinurk/ (analüüsitakse jooniste tegemist); http://whs.moodledo.co.uk/course/view.php?id=1365; http://www.purposegames.com/game/countries-europe-quiz; http://www.purposegames.com/game/259 (interaktiivsed testid – riigid, linnad)

Lõiming:

ajalugu: maailma poliitiline kaart, inimasustus eri regioonides, linnade paiknemine ja teke; **matemaatika:** diagrammide analüüs, osatähtsuse protsent, töö arvandmetega, IT-andmete kogumine, tõlgendamine ja esitamine; **võõrkeel:** sõnavara täienemine võõrkeelsete materjalidega töötamisel, kohanimede õigekiri ja hääldamine.

8. klass

70 tundi

Kliima (23 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Ilma ja kliimat õppides saavad õpilased ettekujutuse, mis tegurid mõjutavad kliima kujunemist ühes või teises maailma piirkonnas, ülevaate põhi- ja vahekliimavöötmetest ning õpivad iseloomustama kliimat erinevates kliimavöötmetes. Arenevad õpilaste kaardilugemisoskused, nähtuste seostamise oskused, võrdlemisoskused, kliimadiagrammide ja kliimakaartide lugemisoskus.

Varem õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:
Teema õppimisel saab toetuda 6. ja 7. klassis loodusõpetuses õpitule.

6. klassis õpitakse järgmisi teemasid: Õhu tähtsus. Õhu koostis. Õhu omadused. Õhutemperatuur ja selle mõõtmine. Õhutemperatuuri ööpäevane muutumine. Õhu liikumine ja tuul. Kuiv ja niiske õhk. Pilved ja sademed. Veeringe. Ilm ja ilmastik. Sademete mõõtmine. Ilma ennustamine. Õhu saastumise vältimine.

Õpitavad mõisted: õhkkond, õhk, gaas, hapnik, süsihappegaas, lämmastik, tuul, tuule kiirus, tuule suund, kondenseerumine, pilved, sademed, veeringe, ilm, ilmastik.

7. klassis õpitakse järgmisi teemasid: Õhk kui ainete segu. Soojuspaisumine. Soojusülekanne. Ainete olekute muutumine.

Õpitavad mõisted: soojusliikumine, soojuspaisumine, termomeeter, temperatuuri püsipunkt, Celsiuse temperatuuriskaala, soojusülekanne, soojusjuhtivus, konvektsioon, soojuskiirgus, soojuslik tasakaal, sulamine, tahkumine, sulamistemperatuur, aurumine, keemine, keemistemperatuur, küllastunud olek, kondenseerumine, destilleerimine, sublimatsioon, härmastumine.

8. klassi füüsika teemad ja mõisted: Maa atmosfäär, õhurõhk, baromeeter.

Õppesisu:
Ilm ja kliima. Kliimadiagrammid ja kliimakaardid. Kliimat kujundavad tegurid. Päikesekiirguse jaotumine Maal. Aastaaegade kujunemine. Temperatuuri ja õhurõhu seos. Üldine õhuringlus. Ookeanide, merede ja pinnamoe mõju kliimale. Kliimavöötmed. Ilma ja kliima mõju inimtegevusele.

Põhimõisted:
ilm, kliima, ilmakaart, kliimakaart, kliimadiagramm, kuu ja aasta keskmine temperatuur, päikesekiirgus, õhumass, passaadid, mandriline ja mereline kliima, briisid, lumepiir, tuulepealne ja tuulealune nõlv, kliimavööde.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:
1. Internetist ilmaandmete leidmine ja nende põhjal ilma iseloomustamine etteantud kohas.

2. Kliima võrdlemine kliimakaartide ja -diagrammide järgi kahes etteantud kohas ning erinevuste selgitamine.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

- Ilma ja kliima võrdlemine (sissejuhatuseks).
- Kliima iseloomustamine kliimadiagrammide ja kliimakaartide abil (nõrgematele õpilastele anda kava).
- Kliimadiagrammi koostamine.
- Kliimategurite mõistekaardi koostamine.
- Interneti vahendusel ilmakaartide ja ilmaprognoosidega tutvumine, konkreetse koha temperatuuri ja sademete kohta andmete otsimine.
- Jooniste ja animatsioonide abil nähtuste ja protsesside õppimine (rõhutada selgitamist ja põhjendamist).
- Eri paikade kliima võrdlemine ja kliima seostamine kliimat kujundatavate teguritega. Õpilastele anda alguses iseloomustuse kava ja olulised märksõnad:

1) kaugus ekvaatorist, päikesekiirguse hulk ja õhutemperatuur, aastaajad;
2) kaugus ookeanist: mereline/mandriline kliima, mõju temperatuuri amplituudile; 3) valitsevad õhurõhualad ja tuuled, õhumasside vahetumine vahekliimavöötmes, mõju sademetele;
4) reljeef – mäestike ja suurte tasandike paiknemine valitsevate tuulte suhtes, sademete teke ja jaotumine, mõju õhutemperatuurile. (Nõrgematele õpilastele anda valikvastused.)

- See ülesanne eeldab süsteemset lähenemist ja alguses õpetajapoolset aktiivset juhendamist ning viitamist erinevatele kliimakaartidele.
- Rühmatööna etteantud koha/piirkonna kliima iseloomustamine ja põhjendamine, selle inimtegevusele, riietusele, ehitistele, energiakasutusele, transpordile, kasvatatavatele kultuuridele jne avalduva mõju analüüsimine.

Õpitulemused:

Õpilane

- teab, mis näitajatega iseloomustatakse ilma ja kliimat;
- leiab teavet Eesti ja muu maailma ilmaolude kohta ning teeb selle põhjal praktilisi järeldusi oma tegevust ja riietust planeerides;
- selgitab päikesekiirguse jaotumist Maal ning teab aastaaegade vaheldumise põhjusi;
- iseloomustab joonise järgi üldist õhuringlust;
- selgitab ookeanide, merede ja pinnamoe mõju kliimale;
- leiab kliimavöötmete kaardil põhi- ja vahekliimavöötmed ning viib tüüpilise kliimadiagrammi kokku vastava kliimavöötmega;
- iseloomustab ja võrdleb temaatiliste kaartide ja kliimadiagrammide järgi etteantud kohtade kliimat ning selgitab erinevuste põhjusi;
- toob näiteid ilma ja kliima mõjust inimtegevusele.

Õppevahendid:

Eesti ja maailma atlase kliimakaardid, kliimadiagrammid, gloobus ja lamp päikesekiirte ja maa tasapinna vahelise nurga muutuse (aastaaegade) demonstreerimiseks, animatsioon (internetist) sama teema käsitlemiseks, õppefilmid aastaaegadest, uudisartiklid; ilmakaardid internetis:

http://earthsci.org/processes/weather/weaimages/weaimages.htm; http://www-imk.physik.uni-karlsruhe.de/~muehr/Climate/Frame/indexeu.html (interaktiivne kliimakaart),

http://geography.uoregon.edu/envchange/clim_animations/ (animeeritud kaardid – kiirgushulk, õhutemperatuur, sademed, õhurõhk, tuule kiirus jne),

http://www.mhhe.com/biosci/genbio/tlw3/eBridge/Chp29/animations/ch29/global_wind_circulation.swf http://www.suu.edu/faculty/colberg/Hazards/Weather/04_GlobalWind.html (õhuringlus),

http://whs.moodledo.co.uk/mod/resource/view.php?inpopup=true&id=973 (atmosfääri animatsioonid),

www.fk.ut.ee/elsee/est/ee_56_continental-clim (mereline ja mandriline kliima, testid),

http://www.mhhe.com/biosci/genbio/tlw3/eBridge/Chp29/animations/ch29/rain_shadow_formation.swf (sademete teke),

http://www.juicygeography.co.uk/animations.htm (õhutemperatuur, õhurõhk ja õhu liikumine),

lingid Kooligeograafia kodulehelt linkide alt http://www.geo.ut.ee/kooligeo/linkgeoloogia.php3.

Lõiming:
8. kl füüsika: valgus ja valguse sirgjooneline levimine; valguse peegeldumine ja neeldumine, langemis- ja peegeldumisnurk; rõhumisjõud looduses ja tehnikas, rõhk, baromeeter, soojusülekanne, soojusliikumine, soojuspaisumine, Celsiuse skaala, universaalne temperatuuriskaala, siseenergia, soojusmahtuvus, temperatuurimuut, soojusjuhtivus, konvektsioon, soojuskiirgus; **matemaatika:** joon- ja tulpdiagrammi lugemine, aritmeetilise keskmise ja temperatuuriamplituudi arvutamine; **võõrkeel:** sõnavara täienemine võõrkeelsete materjalidega töötamisel.

Loodusvööndid (37 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Loodusvööndeid õppides omandavad õpilased teadmise Maa tsonaalsusest ning looduses esinevate protsesside seostest, samuti looduse ja inimtegevuse vastastikustest seostest. Teema on vajalik, et õpilastel kujuneks Maast tervikpilt.

Varem õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:
Loodusvööndite temaatika toetub 7. klassis õpitud kaardiõpetusele, geoloogiale, pinnamoele, kliimale, veestikule ja rahvastikule. Loodusvööndite juures korratakse 7. klassis õpitud protsesse konkreetsete vööndite ja näidisalade õppimise kaudu, seega kinnistatakse kõiki eelnevate teemade õpitulemusi.

Õppesisu:
Looduskomponentide (kliima, muldade, taimkatte, loomastiku, veestiku, pinnamoe) vastastikused seosed. Loodusvööndid ja nende paiknemise seaduspärasused. Jäävöönd. Tundra. Parasvöötme okas- ja lehtmets. Parasvöötme rohtla. Vahemereline põõsastik ja mets. Kõrb. Savann. Ekvatoriaalne vihmamets. Kõrgusvööndilisus erinevates mäestikes. Inimtegevus ja keskkonnaprobleemid erinevates loodusvööndites ning mäestikes.

Põhimõisted:
loodusvöönd, põhja- ja lõunapöörijoon, seniit, põhja- ja lõunapolaarjoon, polaaröö ja -päev, igikelts, taiga, stepp, preeria, oaas, kõrbestumine, leet-, must- ja punamuld, erosioon, bioloogiline mitmekesisus, põlisrahvas, kõrgusvööndilisus, kõrgmäestik, metsapiir, mandri- ja mägiliustik, Arktika, Antarktika.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:
1. Teabeallikate põhjal etteantud piirkonna iseloomustuse koostamine, milles on analüüsitud looduskomponentide vastastikuseid seoseid ning inimtegevust ja keskkonnaprobleeme.
2. Ühe loodusvööndi kohta mõistekaardi koostamine.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

- Kaardi abil loodusvööndite paiknemise iseloomustamine (nõrgematele õpilastele lisada kava): kaugus ekvaatorist, laiuskraadid, leviku ulatus ja terviklikkus/katkendlikkus, mandrid ja nende osad, olulisemad loodusobjektid, olulisemad riigid jms.
- Loodusvööndite tüüpiliste kliimadiagrammidega tutvumine, nende abil kliima iseloomustamine.
- Tähtsamate tegurite mõju selgitamine loodusvööndite kliima kujunemisele.
- Piltide abil loodusvööndite iseloomulike taimede ja loomade tundmaõppimine.
- Piltide abil loodusvööndite iseloomulike taimede ja loomade kohastumuste selgitamine ja näidete toomine.
- Teabeallikatest loodusvööndite kohta info otsimine, selle tõlgendamine ja esitamine.
- Arutelud rühma- ja paaristööna looduskeskkonna ja inimtegevuse vastasmõjust loodusvööndites.
- Mõistekaardi koostamine loodusvööndi kohta.
- Geograafiliste objektide tundmaõppimine ja nende kontuurkaardile märkimine.
- **Saared ja saarestikud**: Gotland, Öland, Ahvenamaa, Suurbritannia, Iiri, Island, Gröönimaa, Madagaskar, Uus-Guinea, Jaapan, Uus-Meremaa.
- **Poolsaared**: Skandinaavia, Jüüti, Apenniini, Pürenee, Araabia, Hindustan, Indohiina, Labrador.

Õpitulemused:
Õpilane

- tunneb joonistel ja piltidel ära loodusvööndid ning iseloomustab kaardi abil nende paiknemist;
- seostab **jäävööndi** paiknemise põhja- ja lõunapolaaralaga, võrdleb Arktika ja Antarktika asendit, kliimat ja loodust ning toob näiteid inimtegevuse võimalustest ja mõjust keskkonnale polaaraladel;
- iseloomustab **tundrate** paiknemist mandrite, ookeanide ja põhjapolaarjoone suhtes, iseloomustab kliimaolusid tundras, selgitab olulisemate tegurite mõju kliima kujunemisele, tunneb ära tundrale tüüpilise kliimadiagrammi, selgitab polaaröö ja polaarpäeva tekkimist ning selle mõju elutingimustele tundras, nimetab tundrale iseloomulikke taimi ja loomi ning toob näiteid nende kohastumuste kohta, põhjendab soode ulatuslikku esinemist tundrates, analüüsib kliima, igikeltsa, taimestiku ja loomastiku mõju inimtegevuse võimalustele tundras, kirjeldab inimtegevust tundras, toob näiteid inimtegevuse mõjust tundra loodusele, iseloomustab tundrat kui inimtegevuse mõju suhtes väga tundlikku ökosüsteemi;
- seostab **okasmetsade** leviku parasvöötme põhjapoolsema ja kontinentaalsema kliimaga ning **lehtmetsade** leviku parasvöötme merelise kliimaga, tunneb ära okasmetsale ja lehtmetsale tüüpilise kliimadiagrammi, nimetab okasmetsale iseloomulikke taimi ja loomi, teab leetmuldade eripära ja analüüsib keskkonnatingimuste mõju nende kujunemisele, nimetab lehtmetsale iseloomulikke taimi ja loomi, analüüsib inimtegevuse võimalusi ja mõju keskkonnale okas- ja lehtmetsavööndis;
- seostab **parasvöötme rohtlate** paiknemise mandrilise kliimaga, kirjeldab mustmuldade eripära ja selgitab keskkonnatingimuste mõju mustmuldade kujunemisele, nimetab rohtlale iseloomulikke taimi ja loomi ning toob näiteid nende kohastumuste kohta, nimetab rohtlates kasvatatavaid tüüpilisi kultuurtaimi, selgitab vee- ja tuuleerosiooni mõju maastike kujundajana rohtlates, toob näiteid erosiooni takistamise abinõude kohta;
- näitab kaardil **kuivade ja niiskete lähistroopiliste metsade** paiknemist, võrdleb loodust ja inimtegevuse võimalusi kuivas ja niiskes lähistroopikas, nimetab vahemerelistel aladel ja niiskes lähistroopikas kasvatatavaid tüüpilisi kultuurtaimi;
- seostab **kõrbete** paiknemise põhja- ja lõunapöörijoone, parasvöötme ja lähistroopika teravalt mandrilise kliima, külmade hoovuste (hoovuste olemus ja mõju kliimale on põhikoolis ainult tugevamatele õpilastele jõukohane teema) ning mäestike mõjuga, iseloomustab kliimaolusid kõrbes, tunneb ära kõrbele tüüpilise kliimadiagrammi,

iseloomustab murenemise ja tuule mõju kõrbemaastike kujundajana, seostab soolajärvede tekke ja pinnase sooldumise keskkonnatingimustega kõrbes, nimetab kõrbele iseloomulikke taimi ja loomi, toob näiteid nende kohastumuste kohta, iseloomustab oaaside kujunemiseks vajalikke eeldusi ja kõrbetes kasvatatavaid kultuurtaimi, analüüsib keskkonnatingimuste mõju inimtegevuse võimalustele kõrbes, selgitab veeprobleemi teket kõrbetes, toob näiteid inimtegevuse mõjust kõrbe loodusele (niisutussüsteemid, nafta ammutamine);

- iseloomustab **savannide** paiknemist lähisekvatoriaalsetel aladel, selgitab tähtsamate tegurite mõju (troopilise ja ekvatoriaalse õhumassi vahetumine) kliima kujunemisele, tunneb ära tüüpilise savanni kliimadiagrammi, nimetab savannile iseloomulikke taimi ja loomi ning toob näiteid nende kohastumuste kohta, analüüsib keskkonnatingimuste mõju inimtegevuse võimalustele savannis, selgitab veeprobleemi teket savannis, teab savannis kasvatatavaid kultuurtaimi, selgitab alepõllunduse ja rändkarjanduse mõju savanni loodusele, selgitab kõrbestumise põhjusi;
- seostab **vihmametsade** paiknemise ekvaatoriga, iseloomustab kliimaolusid vihmametsas, selgitab olulisemate tegurite mõju kliima kujunemisele, tunneb ära vihmametsale tüüpilise kliimadiagrammi, nimetab vihmametsale iseloomulikke taimi ja loomi ning toob näiteid nende kohastumuste kohta, selgitab vihmametsade tähtsust Maa ökosüsteemis ja teab nende hävimise põhjusi, toob näiteid vihmametsade intensiivse raiumise tagajärgedest, teab punamuldade eripära ja analüüsib keskkonnatingimuste mõju nende kujunemisele, iseloomustab vee-erosiooni mõju ekvatoriaalaladel, analüüsib keskkonnatingimuste mõju inimtegevuse võimalustele vihmametsas, teab vihmametsas kasvatatavaid kultuurtaimi;
- teab kõrgusvööndilisuse tekkepõhjusi ja võrdleb kõrgusvööndilisust eri mäestikes, selgitab mägiliustike tekkepõhjusi ja keskkonnatingimuste erinevust tuulepealsel ja tuulealusel nõlval;
- toob näiteid looduse ja inimtegevuse vastastikusest mõjust erinevates loodusvööndites ja mäestikes;
- iseloomustab ja võrdleb üldgeograafiliste ja temaatiliste kaartide abil geograafilisi objekte, piirkondi ja nähtusi (geograafiline asend, pinnamood, kliima, veestik, mullastik, taimestik, maakasutus, loodusvarad, rahvastik, asustus, teedevõrk ja majandus) ning analüüsib nende seoseid;
- koostab teabeallikate abil etteantud piirkonna iseloomustuse.

Õppevahendid:

Eesti ja maailma atlase kliimakaardid, kliimadiagrammid, gloobus ja lamp päikesekiirte ja maa tasapinna vahelise nurga muutuse (aastaaegade) demonstreerimiseks, animatsioon (internetist) sama teema käsitlemiseks, õppefilmid loodusvööndite ja sealse inimtegevuse visualiseerimiseks, õppefilmid aastaaegadest ja loodusvööndidest; internetilehed: http://www.suu.edu/faculty/colberg/Hazards/Weather/04_GlobalWind.html (õhuringlus), http://www.educypedia.be/education/climateanimations.html (aastaaegade teke),

http://www-imk.physik.uni-karlsruhe.de/~muehr/Climate/Frame/indexeu.html (interaktiivne kliimakaart),

http://www.teachersfirst.com/lessons/biomes/biomes.html,

http://www.blueplanetbiomes.org/world_biomes.htm,

http://mbgnet.mobot.org/sets/,

http://www.runet.edu/~swoodwar/CLASSES/GEOG235/biomes/intro.html,

http://whs.moodledo.co.uk/mod/resource/view.php?inpopup=true&id=969 (muldadega seotud animatsioonid),

http://www.cotf.edu/ete/ESS/ESSmain.html (sfääridevahelised seosed),

internetis üleval Powerpointi esitlus „Maailma loodusvööndid".

Lõiming:
bioloogia: elus ja eluta looduse vastastikused seosed, bioloogiline mitmekesisus, organismide kohastumused erinevates keskkondades, keskkonnaprobleemid loodusvööndites; **keemia:** aineringed; **füüsika:** õhutemperatuur ja õhurõhk, õhuringlus; **ajalugu:** inimasustus erinevates keskkonnatingimustes; **emakeel**: väljendusoskuse arendamine piirkondade kirjeldamisel ja iseloomustamisel; **võõrkeel:** sõnavara täienemine võõrkeelsete materjalidega töötamisel.

Veestik (10 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Teemat õppides saavad õpilased ettekujutuse vee jaotumisest ja ringlusest Maal. Põhjalikumalt tegeletakse maailmamere, jõgede ja järvedega; põhjavee, liustike ja soode teema tuleb käsitluse alla hiljem, 9. klassis. Kaarditöö käigus õpitakse tundma maailmamere eri osasid – ookeane ja meresid –, vaadeldakse nende temperatuuri, soolsuse ja jääolude erinevust. Teema raames õpitakse kaartide ja infoallikate abil iseloomustama jõgesid ja järvesid.

Varem õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:
Veestikuteemade õppimisel saab toetuda järgmistele loodusõpetuses käsitletud teemadele: loodusteaduslik uurimus; veekogu kui uurimisobjekt; Eesti jõed; jõgi ja selle osad; vee voolamine jões; veetaseme kõikumine jões; Eesti järved, nende paiknemine; taimede ja loomade kohastumine eluks vees; jõgi elukeskkonnana; järvevee omadused; toitainete sisaldus järvede vees; elutingimused järves; jõgede ja järvede elustik; jõgede ja järvede tähtsus, kasutamine ning kaitse; kalakasvatus.

Nende teemadega seonduvad järgmised mõisted:
jõgi, jõesäng, suue, lähe, peajõgi, lisajõgi, jõestik, jõe langus, voolukiirus, kärestik, juga, suurvesi, madalvesi, järv, umbjärv, läbivoolujärv, rannajärv, veeõitsemine

Õppesisu:
Veeressursside jaotumine Maal. Veeringe. Maailmameri ja selle osad. Temperatuur, soolsus ja jääolud maailmamere eri osades. Mägi- ja tasandikujõed, vooluvee mõju pinnamoe kujunemisele. Jõgede veerežiim, üleujutused. Järved ja veehoidlad. Veekogude kasutamine ja kaitse.

Põhimõisted:
veeringe, maailmameri, ookean, laht, väin, sisemeri, ääremeri, vee soolsus, lang, voolukiirus, põrke- ja laugveer, soot, jõeorg, sälk-, lamm- ja kanjonorg, delta, kõrgvesi, madalvesi, üleujutus, soolajärv.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:
1. Jooniste, fotode, sh satelliidifotode ja kaartide järgi vooluvee kulutava ja kuhjava tegevuse uurimine etteantud jõe erinevatel lõikudel.
2. Teabeallikate järgi ülevaate koostamine etteantud mere kohta.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:
- Veeringe iseloomustamine joonise abil (nõrgematele anda protsessid valikuna).
- Kaardi jt teabeallikate abil mere iseloomustamine ja merede võrdlemine (soovitav anda nõrgematele õpilastele iseloomustamiseks kava ja mõistete loetelu, mida iseloomustamisel kasutada).
- Teatmeteoste, meediaväljaannete ja interneti vahendusel teabe otsimine Eesti ja maailma suuremate jõgede ning üleujutuste kohta, arutelu üleujutuste tekketegurite ja nende sagenemise üle.

- Jõgede veetaseme kõikumise võrdlemine, selle seostamine kliimaga ning sarnasuste ja erinevuste selgitamine.
- Suuremõõtkavalise kaardi kasutamine jõgede ja ajutise vooluvee tegevuse iseloomustamiseks.
- Teabeallikate põhjal jõe iseloomustamine (soovitav on anda nõrgematele õpilastele iseloomustamiseks kava või märksõnad, mida töös kasutada).
- Oru läbilõigete seostamine oru tüüpidega.
- Võimaluse korral mõõdistamine välitööna: jõe laius, voolukiirus, sügavus, kaldad jms.
- Geograafiliste objektide tundmaõppimine ja kontuurkaardile märkimine.
- **Ookeanid:** Põhja-Jäämeri, Atlandi ookean, India ookean, Vaikne ookean.
- **Mered ja lahed:** Läänemeri, Soome laht, Botnia laht e Põhjalaht, Põhjameri, Norra meri, Vahemeri, Must meri, Punane meri, Pärsia laht, Araabia meri, Bengali laht, Lõuna-Hiina meri, Jaapani meri, Ohhoota meri, Kariibi meri, Mehhiko laht, Jaava meri, Guinea laht.
- **Väinad:** Taani väinad, Inglise kanal e La Manche, Gibraltar, Beringi väin, Magalhãesi väin, Drake'i väin.
- **Jõed:** Rein, Doonau, Volga, Ob, Jenissei, Leena, Amuur, Jangtse, Huang He, Indus, Ganges, Brahmaputra, Mekong, Mississippi, Colorado, Mackenzie, Amazonas, Orinoco, Parana, Niilus, Kongo, Niger, Murray.
- **Järved:** Saimaa järvistu, Vänern, Laadoga, Kaspia, Araal, Baikal, Suur Järvistu, Suur Karujärv, Suur Orjajärv, Suur Soolajärv, Titicaca, Victoria, Tanganjika, Njassa, Tšaad, Eyre, Surnumeri.

Õpitulemused:
Õpilane

1) seostab etteantud piirkonna veekogude arvukuse ja veetaseme muutusi kliimaga;

2) iseloomustab ja võrdleb teabeallikate järgi meresid, sh Läänemerd, ning toob esile erinevuste põhjused;

3) iseloomustab ja võrdleb jooniste, fotode, sh satelliidifotode ja kaartide põhjal jõgesid ning vee kulutavat, edasikandvat ja kuhjavat tegevust erinevatel lõikudel;

4) põhjendab teabeallikate, sh kliimadiagrammide abil veetaseme muutumist jões;

5) iseloomustab teabeallikate põhjal järvi ja veehoidlad ning nende kasutamist;

6) iseloomustab veeringet, selgitab vee ja veekogude tähtsust looduses ja inimtegevusele ning toob näiteid vee kasutamise ja kaitse vajaduse kohta.

Õppevahendid:
Maailma ja Eesti veestiku kaardid, internetilehed, teatmeteosed, ajalehed, ajakirjad, mõõdistamisvahendid;

õpetajamaterjaliks internetilehed http://www.grdc.sr.unh.edu/ (jõgede äravoolu animeeritud kaardid ja hüdrograafid),

http://www.teachers.ash.org.au/jmresources/water/cycle.htm,
http://www.google.ee/search?hl=et&q=water+cycle+animation&lr=&aq=0&oq=water+cycle (veeringe animatsioonid), http://www.epa.gov/climatechange/kids/water_cycle_version2.html,

http://earthguide.ucsd.edu/earthguide/diagrams/watercycle/ (veeringe animatsioonid, ka interaktiivne test),

http://whs.moodledo.co.uk/course/view.php?id=965 (jõgede animatsioonid),

http://www.rmets.org/video/climate/river.php (maailma jõgede vooluhulga muutuste animatsioon).

Lõiming:

keemia/loodusõpetus: soolsus; **füüsika:** aine olekud, veeringe, (aurumine, kondenseerumine), vee kulutav ja kuhjav tegevus; **matemaatika**: andmete kogumine, tõlgendamine ja esitamine; **bioloogia**: veekogud kui elukeskkond ning veekogude reostumine ja kaitsmine; **võõrkeel:** sõnavara täienemine võõrkeelsete materjalidega töötamisel, kohanimede õigekiri ja hääldamine.

9. klass

Euroopa ja Eesti loodusgeograafia

70 tundi

Asend, pinnamood ja geoloogia (9 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Teema õppimisel omandavad õpilased ülevaate Eesti ja Euroopa geograafilisest asendist, pinnamoest ja geoloogiast. Tähtis on käsitleda Eestit Euroopa (ja maailma) kontekstis, et õpilastel tekiks terviklikum pilt looduses esinevatest nähtustest ja protsessidest.

Varem õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:
Eesti geograafia algteadmised saavad õpilased loodusõpetusest. Eesti ja Euroopa pinnamoe ja geoloogia teemade õppimine toetub 7. klassis õpitud pinnamoe ja geoloogia teemadele. 9. klassis käsitletakse teemasid süvendatumalt Eesti ja Euroopa kontekstis.

Õppesisu:
Euroopa ja Eesti asend, suurus ning piirid. Euroopa pinnamood. Pinnamoe seos geoloogilise ehitusega. Eesti pinnamood. Eesti geoloogiline ehitus ja maavarad. Mandrijää tegevus Euroopa, sh Eesti pinnamoe kujunemises.

Põhimõisted:
loodusgeograafiline ja majandusgeograafiline asend, Eesti põhikaart, maastik, kõrg- ja madalmäestik, lauskmaa, kurdmäestik, noor ja vana mäestik, platvorm, kilp, geokronoloogiline skaala, kõrgustik, madalik, lavamaa, aluspõhi, pinnakate, mandrijää, moreen, moreenküngas, voor, moreentasandik.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:
1. Eesti ja mõne teise Euroopa riigi geograafilise asendi võrdlemine.
2. Teabeallikate põhjal ülevaate koostamine kodumaakonna pinnamoest ja maavaradest ning nende seostamine geoloogilise ehitusega.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:
- Euroopa riikide, sh Eesti geograafilise asendi iseloomustamine ja võrdlemine atlase ja muude infoallikate põhjal (nõrgematele õpilastele anda kava või märksõnad).
- Kodumaakonna geograafilise asendi iseloomustamine (tugevamatele õpilastele võib lisaks anda asendist tulenevate positiivsete ja negatiivsete mõjude analüüsi).
- Euroopa riikide, sh Eesti pinnavormide ja pinnamoe iseloomustamine atlase ja muude infoallikate põhjal (nõrgematele õpilastele anda kava või märksõnad).
- Temaatiliste kaartide, jooniste ja geokronoloogilise skaala abil Eesti geoloogilise ehituse iseloomustamine.
- Jooniste ja geoloogilise kaardi abil Põhja- ja Lõuna-Eesti geoloogilise võrdluse koostamine: pinnakatte paksus ja koostis, aluspõhja kivimid, pealmine kivim, selle vanus

ja iseloomulikud tunnused, geoloogilise ehitusega kaasnevad mõjud (karst, kare vesi, maakoore liikumine, iseloomulikud paljandid – klint, ürgorud jms).

- Selle teema raames võib soovi korral tutvuda karstiga. Teema annab hästi seostada keemias õpitud aluste ja karbonaatidega ning karjääride rajamise ja võimalike põhjaveeprobleemidega.
- Kaardi abil maavarade paiknemise iseloomustamine Euroopas, sh Eestis, ning Eestis leiduvate maavarade seostamine geoloogilise ehitusega.
- Kaardi ja jooniste abil mandrijää tegevuse iseloomustamine pinnamoe kujundajana Euroopas, sh Eestis.
- Geograafiliste objektide leidmine Eesti kaardil ja nende märkimine kontuurkaardile.
- **Suured pinnavormid, kõrgustikud**: Pandivere, Sakala, Otepää, Haanja, Karula, Vooremaa; **tasandikud:** Kagu-Eesti lavamaa, Harju lavamaa, Viru lavamaa, Kesk-Eesti tasandik, Põhja-Eesti rannikumadalik, Lääne-Eesti madalik, Pärnu madalik, Peipsi madalik, Võrtsjärve madalik.
- Geograafiliste objektide leidmine Euroopa kaardil ja nende märkimine kontuurkaardile.
- **Pinnavormid:** Ida-Euroopa lauskmaa, Skandinaavia mäestik, Alpid, Apenniinid, Püreneed, Uural, Kaukasus.

Õpitulemused:
Õpilane

1) iseloomustab etteantud Euroopa riigi, sh Eesti geograafilist asendit;

2) iseloomustab ja võrdleb kaardi järgi etteantud piirkonna, sh Eesti pinnavorme ja pinnamoodi;

3) seostab Euroopa suuremaid pinnavorme geoloogilise ehitusega;

4) iseloomustab jooniste, temaatiliste kaartide ning geokronoloogilise skaala järgi Eesti geoloogilist ehitust;

5) iseloomustab kaardi järgi maavarade paiknemist Euroopas, sh Eestis;

6) iseloomustab mandrijää tegevust pinnamoe kujundajana Euroopas, sh Eestis;

7) nimetab ning leiab Euroopa ja Eesti kaardil mäestikud, kõrgustikud, kõrgemad tipud, tasandikud: lauskmaad, lavamaad, madalikud, alamikud.

Õppevahendid:
kivimite kollektsioonid, Eesti ja Euroopa geoloogiline kaart, MTÜ Geoguide Baltoscandia videod ja raamatud, 7. klassi teema „Maa siseehitus“ juures toodud laamade ja kivimiringe animatsioonide lingid,

http://whs.moodledo.co.uk/course/view.php?id=1365 (liustike tegevuse animatsioonid).

Lõiming:
ajalugu ja ühiskonnaõpetus: Euroopa poliitiline kaart, geokronoloogilise ja ajaloolise ajaskaala võrdlemine; **keemia:** alused, lahustumine; **võõrkeel:** sõnavara täienemine võõrkeelsete materjalidega töötamisel.

Euroopa ja Eesti veestik (8 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Teema õppimisel on tähtis rõhuasetus veega seotud protsesside ja probleemide tundmaõppimisel ning seoste nägemisel keskkonna ja inimtegevuse vahel.

Varem õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

Eesti veestiku kohta saavad õpilased algteadmised loodusõpetusest. Eesti ja Euroopa veestiku õppimine toetub 7. klassis omandatud algteadmistele veestikust ja 8. klassis käsitletud loodusvööndite seonduvatele veestikuteemadele. 9. klassis käsitletakse veestikku suurema rõhuasetusega inimtegevuse mõjule ja keskkonnaproblemaatikale.

Õppesisu:
Läänemere eripära ja selle põhjused. Läänemeri kui piiriveekogu, selle majanduslik kasutamine ja keskkonnaprobleemid. Läänemere eriilmelised rannikud. Põhjavee kujunemine ja liikumine. Põhjaveega seotud probleemid Eestis. Sood Euroopas, sh Eestis.

Põhimõisted:
valgla, veelahe, riimvesi, pankrannik, laidrannik, skäärrannik, luide, maasäär, rannavall, põhjavesi, veega küllastunud ja küllastamata kihid, põhjavee tase, vett läbilaskvad ning vett pidavad kivimid ja setted.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:
Kodukoha joogivee, selle omaduste ja kasutamise uurimine.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:
Teabeallikate abil Läänemere eripära ja eriilmeliste rannikulõikude iseloomustamine ja võrdlemine.

Rühmatööna Läänemerega seotud keskkonnaprobleemide arutamine ja neile lahendamisvõimaluste otsimine.

Kaardi abil Euroopa, sh Eesti rannajoone ja veestiku iseloomustamine.

Võimaluse korral matk sohu või turbatootmisettevõttesse.

Katsed erinevate pinnaste veemahutavuse ja vee läbilaskvuse kohta põhjavee kujunemise ja puhastumise selgitamiseks, veesisalduse määramine turbas vms.

Geograafiliste objektide leidmine Eesti kaardil ja nende märkimine kontuurkaardile.

Väinad: Suur väin, Väike väin, Soela väin, Irbe väin ehk Kura kurk.

Saared: Saaremaa, Hiiumaa, Muhu, Vormsi, Kihnu, Ruhnu, Vilsandi, Osmussaar, Naissaar.

Poolsaared: Pärispea, Juminda, Viimsi, Pakri, Noarootsi, Sõrve, Kõpu, Tahkuna.

Jõed: Suur-Emajõgi, Põltsamaa, Pedja, Võhandu, Kasari, Pärnu, Pirita, Jägala, Keila, Narva.

Järved: Peipsi, Lämmijärv, Pihkva järv, Võrtsjärv.

Geograafiliste objektide leidmine Euroopa kaardil ja nende märkimine kontuurkaardile.

Väinad: Taani väinad, Inglise kanal e La Manche, Gibraltar, Bosporus, Dardanellid.

Saared ja saarestikud: Gotland, Öland, Ahvenamaa, Suurbritannia, Iiri, Sitsiilia, Sardiinia, Korsika, Malta, Kreeta, Küpros, Island.

Poolsaared: Skandinaavia, Jüüti, Apenniini, Pürenee.

Jõed: Rein, Doonau, Volga.

Järved: Saimaa järvistu, Vänern, Laadoga.

Õpitulemused:
Õpilane

- iseloomustab Läänemere eripära ja keskkonnaprobleeme ning toob näiteid nende lahendamise võimaluste kohta;
- kirjeldab ja võrdleb eriilmelisi Läänemere rannikulõike: pank-, laid- ja skäärrannikut;

- selgitab põhjavee kujunemist ja liikumist, põhjavee kasutamist kodukohas ning põhjaveega seotud probleeme Eestis;
- teab soode levikut Euroopas, sh Eestis, ning selgitab soode ökoloogilist ja majanduslikku tähtsust;
- iseloomustab Euroopa, sh Eesti rannajoont ja veestikku, nimetab ning näitab Euroopa ja Eesti kaardil suuremaid lahtesid, väinu, saari, poolsaari, järvi ja jõgesid.

Õppevahendid:
üldgeograafilised kaardid, õppefilmid Eesti soode ja Läänemere kohta, madalsoo ja rabaturba näidised, õpetajamaterjaliks jõgede äravoolu animeeritud kaardid ja hüdrograafid internetilehel http://www.grdc.sr.unh.edu/

Lõiming:
keemia: vee keemiline koostis, joogivesi, riimvesi, Läänemere reostumine; **füüsika:** põhjavee kujunemine; **bioloogia:** Läänemere elustiku eripära ja Läänemerega seotud keskkonnaprobleemid, soode ökoloogiline tähtsus; **võõrkeel:** sõnavara täienemine võõrkeelsete materjalidega töötamisel.

Euroopa ja Eesti kliima (7 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Eesti ja Euroopa kliima õppimine annab õpilasele ettekujutuse kliimat kujundavate tegurite omavahelistest seostest ja kliima seaduspärasustest. Kliimaga seonduv on tähtis igapäevaelus, õpitakse kasutama kliima- ja ilmakaarti.

Varem õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:
Eesti kliima kohta saavad õpilased algteadmised loodusõpetusest. Eesti ja Euroopa kliima õppimine toetub 7. klassis omandatud algteadmistele kliimateguritest ja kliimavöötmetest, samuti 8. klassis käsitletud Euroopaga seonduvatele loodusvööndite. 9. klassis käsitletakse kliimat süvendatumalt Eesti ja Euroopa kontekstis.

Õppesisu: Euroopa, sh Eesti kliimat kujundavad tegurid. Regionaalsed kliimaerinevused Euroopas. Eesti kliima. Euroopa ilmakaart. Kliimamuutuste võimalikud tagajärjed Euroopas.

Põhimõisted: samatemperatuurijoon ehk isoterm, õhurõhk, hoovus, läänetuuled, kõrg- ja madalrõhuala, soe ja külm front, tsüklon, antitsüklon.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:
Internetiandmete järgi ilma võrdlemine etteantud kohtades ning erinevuste põhjendamine.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:
- Animatsioonide abil nähtuste ja protsesside õppimine.
- Euroopa, sh Eesti kliimat kujundavate tegurite mõju kliimale ja regionaalsete kliimaerinevuste selgitamine. Vt 8. klassi kliimaosa juures olevat kava. Lisanduvad õhu liikumine ja sellega kaasnevad protsessid tsüklonis/antitsüklonis ning mere mõju puhul sooja Põhja-Atlandi hoovuse mõju selgitamine.
- Kliimakaartide ja -diagrammide abil Lääne- ja Ida-Eesti kliima võrdlemine ning erinevuste põhjendamine.
- Internetist Euroopa ja Eesti ilmakaardi leidmine ja konkreetse koha ilma iseloomustamine.
- Arutelu/analüüs kliimatingimuste mõju kohta inimese igapäevaelule ja majanduslikule tegevusele.

Õpitulemused:

Õpilane

1) iseloomustab Euroopa, sh Eesti kliima regionaalseid erinevusi ja selgitab kliimat kujundavate tegurite mõju etteantud koha kliimale;
2) iseloomustab ilmakaardi järgi etteantud koha ilma (õhurõhk, kõrg- või madalrõhuala, soe ja külm front, sademed, tuuled);
3) mõistab kliimamuutuste uurimise tähtsust ja toob näiteid tänapäevaste uurimisvõimaluste kohta;
4) toob näiteid kliimamuutuste võimalike tagajärgede kohta.

Õppevahendid: maailma, Euroopa ja Eesti kliimakaardid; internetilehed www.worldclimate.ee, www.emhi.ee, 8. klassi kliimateema juures toodud lingid, http://whs.moodledo.co.uk/course/view.php?id=1365 (atmosfääri ja kliima animatsioonid, sh tsükloni ja globaalse soojenemise animatsioon),

http://www.juicygeography.co.uk/animations.htm (õhurõhk ja õhu liikumine, õhutemperatuuri ja pilvisuse muutumine).

Lõiming: füüsika: valgus ja valguse sirgjooneline levimine, valguse peegeldumine ja neeldumine, langemis- ja peegeldumisnurk, rõhumisjõud looduses ja tehnikas, rõhk, baromeeter, soojusülekanne, soojusliikumine, soojuspaisumine, Celsiuse skaala, universaalne temperatuuriskaala, siseenergia, soojusmahtuvus, temperatuurimuut, soojusjuhtivus, konvektsioon, soojuskiirgus, õhu liikumine tsüklonis, sademete teke; **matemaatika:** kliimadiagrammi lugemine, aritmeetilise keskmise ja temperatuuriamplituudi arvutamine; **võõrkeel:** sõnavara täienemine võõrkeelsete materjalidega töötamisel.

Euroopa ja Eesti asustus (9 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Eesti ja Euroopa asustuse õppimine aitab mõista ühiskonnas toimuvaid protsesse ja nende seoseid looduskeskkonnaga.

Varem õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:
Eesti asustusega tutvuvad õpilased juba loodusõpetuse, ajaloo ning ühiskonnaõpetuse raames põhikooli I ja II kooliastmes, maailma asustusest saadakse esimesed teadmised 7. klassis.

Õppesisu:
Rahvastiku paiknemine Euroopas. Linnad ja maa-asulad. Linnastumise põhjused ja linnastumine Euroopas. Rahvastiku paiknemine Eestis. Eesti asulad. Linnastumisega kaasnevad majanduslikud, sotsiaalsed ja keskkonnaprobleemid.

Põhimõisted:
linnastumine, linnastu, valglinnastumine.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:
Lühiuurimuse koostamine koduasulast ja selle kujunemisloost.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

- Rahvastikukaardi abil Euroopa, sh Eesti rahvastiku paiknemise iseloomustamine ja põhjendamine.

- Ajalooteadmistele ja kaardiinfole toetudes Euroopa, sh Eesti linnade asukoha ja tekkepõhjuste uurimine; oma koduasula asukoha põhjalikum analüüsimine.
- Linnade kasvu kohta andmete otsimine teabeallikatest ning saadud teabe graafiline esitamine ja tõlgendamine.
- Linna- ja maaeluga kaasnevate sotsiaalsete ning keskkonnaprobleemide üle arutlemine.
- Geograafiliste objektide leidmine Eesti kaardil ja nende märkimine kontuurkaardile.
- **Eesti haldusjaotus**: maakonnad ja maakonnakeskused + Narva ja Kohtla-Järve.
- Geograafiliste objektide leidmine Euroopa kaardil ja nende märkimine kontuurkaardile:
- kõik Euroopa riigid ja pealinnad.

Õpitulemused:
Õpilane

- analüüsib kaardi järgi rahvastiku paiknemist Euroopas, sh Eestis;
- analüüsib linnade tekke, asukoha ja arengu vahelisi seoseid Euroopa, sh Eesti näitel;
- nimetab linnastumise põhjusi, toob näiteid linnastumisega kaasnevate probleemide kohta Euroopas, sh Eestis, ja nende lahendamise võimalustest;
- võrdleb linna ja maa-asulaid ning analüüsib linna- ja maaelu erinevusi;
- nimetab ja näitab kaardil Euroopa riike ja pealinnu ning Eesti suuremaid linnu.

Õppevahendid:
maailma, Eesti ja Euroopa rahvastikukaardid; internetilehed:

http://www.tartu.ee/vaateid_vanast_Tartust/rakendus/tartu_kaardid.swf, http://news.bbc.co.uk/2/shared/spl/hi/world/06/urbanisation/html/urbanisation.stm (Euroopa linnad Google Earthi vaates), http://www.citypopulation.de/World.html.

Lõiming:
jalugu ja ühiskonnaõpetus: linnade kujunemine ja kasv Euroopas, Eesti asustus ja haldusjaotus minevikus ja tänapäeval, linnastumisega kaasnevad probleemid; **bioloogia:** linnastumisega kaasnevad keskkonnaprobleemid; **matemaatika:** andmete kogumine, tõlgendamine ja esitamine, rahvastiku keskmise tiheduse arvutamine; **võõrkeel:** sõnavara täienemine võõrkeelsete materjalidega töötamisel.

Euroopa ja Eesti rahvastik (15 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Eesti ja Euroopa rahvastiku teemade tundmine on tähtis Eesti ja Euroopa ühiskonnaprotsesside mõistmisel. Rahvastikutemaatika annab palju võimalusi kujundada õpilaste oskusi eri allikatest pärit info analüüsimiseks, sh diagrammide ja tabelite kasutamiseks.

Varem õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:
Eesti ja Euroopa rahvastiku õppimine 9. klassis toetub 7. ja 8. klassis käsitletud rahvastikuteemadele, samuti ajaloos õpitule. 9. klassis käsitletakse rahvastikuteemasid suurema rõhuasetusega rahvastikuprotsesside tundmaõppimisele ning rahvastikuga seotud probleemidele ühiskonnas.

Õppesisu:
Euroopa, sh Eesti rahvaarv ja selle muutumine. Sündimuse, suremuse ja loomuliku iibe erinevused Euroopa riikides. Rahvastiku soolis-vanuseline koosseis ja rahvastiku vananemisega kaasnevad probleemid. Ränded ja nende põhjused. Eesti rahvuslik koosseis ja selle kujunemine. Rahvuslik mitmekesisus Euroopas.

Põhimõisted:
rahvaloendus, rahvastikuregister, sündimus, suremus, loomulik iive, rahvastikupüramiid, rahvastiku vananemine, ränne ehk migratsioon, sisseränne, väljaränne, vabatahtlik ränne, sundränne, pagulased, rahvuslik koosseis.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

- Teabeallikate järgi oma maakonna või koduasula rahvastiku analüüsimine.
- Rahvastikupüramiidi põhjal rahvastiku soolis-vanuselise koosseisu analüüsimine etteantud Euroopa riigis.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

- Teabeallikatest info otsimine Euroopa riikide rahvastiku kohta ja saadud teabe analüüsimine.
- Rahvastikupüramiidi abil rahvastiku soolis-vanuselise struktuuri iseloomustamine ja riikide võrdlemine.
- Eesti rahvastikupüramiidide võrdlemine aastate lõikes ja järelduste tegemine.
- Statistikaameti andmete põhjal oma koduasula rahvastikupüramiidi koostamine ja analüüs.
- Iibe ja iibe üldkordaja (sündimuse ja suremuse üldkordaja) arvutamine.
- Eestis sündimust ja suremust mõjutavate tegurite arutelu.
- Euroopa, sh Eestiga seotud rände põhjuste ja tagajärgede üle arutlemine rühmatööna.
- Teabeallikatest info otsimine Euroopa kultuurilise mitmekesisuse iseloomustamiseks, saadud materjali esitlemine kaasõpilastele.

Õpitulemused:
Õpilane

- leiab teabeallikatest infot riikide rahvastiku kohta, toob näiteid rahvastiku uurimise ja selle tähtsuse kohta;
- analüüsib teabeallikate järgi Euroopa või mõne piirkonna, sh Eesti rahvaarvu, selle muutumist;
- iseloomustab ja analüüsib teabeallikate, sh rahvastikupüramiidi järgi etteantud riigi, sh Eesti rahvastikku ja selle muutumist;
- toob näiteid rahvastiku vananemisega kaasnevatest probleemidest Euroopas, sh Eestis, ning nende lahendamise võimaluste kohta;
- selgitab rännete põhjusi, toob konkreetseid näiteid Eestist ja mujalt Euroopast;
- iseloomustab Eesti rahvuslikku koosseisu ning toob näiteid Euroopa kultuurilise mitmekesisuse kohta.

Õppevahendid:
maailma, Eesti ja Euroopa rahvastikukaardid, Euroopa riikide rahvastikupüramiidid, jooksev info meedias; internetilehed: http://www.stat.ee/public/rahvastikupyramiid/,

http://www.census.gov/ipc/www/idb/informationGateway.php, http://www.prb.org, http://www.census.gov/cgi-bin/ipc/popclockw, http://www.census.gov/ipc/www/idbsum.html,

http://www.geohive.com/, http://www.theodora.com/wfb/, http://www.stat.ee/files/koolinurk/abiks/,

http://www.census.gov/ipc/www/idbpyr.html (animeeritud rahvastikupüramiidid),

The World Factbook https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook.

Lõiming:
ajalugu ja ühiskonnaõpetus: migratsioon Euroopas, sh Eestis, ja selle mõju ühiskonnale; **matemaatika:** diagrammide analüüs, üldkordajate arvutamine; **võõrkeel:** sõnavara täienemine võõrkeelsete materjalidega töötamisel.

Euroopa ja Eesti majandus (20 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Euroopa ja Eesti majanduse õppimine loob aluse mõistmaks majanduse struktuuri ja ühiskonnas toimivaid protsesse. Energiamajandusega seonduv aitab mõista tänapäeva ühiskonna väljakutseid energiaressursside kasutamisel ja säästmisel.

Varem õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:
Euroopa ja Eesti majandus on esimene n-ö puhtalt majandusgeograafiline teema, mille õppimisel saab toetuda ühiskonnaõpetuses omandatud teadmistele.

Õppesisu:
Majandusressursid. Majanduse struktuur, uued ja vanad tööstusharud. Energiaallikad, nende kasutamise eelised ja puudused. Euroopa energiamajandus ja energiaprobleemid. Eesti energiamajandus. Põlevkivi kasutamine ja keskkonnaprobleemid. Euroopa peamised majanduspiirkonnad.

Põhimõisted:
majanduskaardid, majandusressursid, taastuvad ja taastumatud loodusvarad, kapital, tööjõud, tööjõu kvaliteet, esmasektor, tööstus, teenindus, energiamajandus, energiaallikad (soojus-, tuuma-, hüdro-, tuule- ja päikeseenergia).

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:
Kahe Euroopa riigi energiaallikate kasutamise analüüsimine elektrienergia tootmisel.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:
- Rollimängus tuulepargi/hüdroelektrijaama rajamisega kaasnevate probleemide üle arutlemine ja sellele parima asukoha leidmine.
- Energiamajanduse ja tarbimise kohta teabeallikatest andmete otsimine ja nende tõlgendamine.
- Arutelu energiatootmise mõju üle keskkonnale.
- Põlevkivi või turba kasutamisega kaasnevate mõjude arutelu paaris- või rühmatööna.
- Koduasula energiamajanduse ja tarbimise uurimine.
- Mõne Euroopa piirkonna majanduse käsitlemine (näidisjuhtumi meetod).

Õpitulemused:
Õpilane
- analüüsib loodusressursside, tööjõu, kapitali ja turgude mõju Eesti majandusele ning toob näiteid majanduse spetsialiseerumise kohta;
- rühmitab majandustegevused esmasektori, tööstuse ja teeninduse vahel;
- selgitab energiamajanduse tähtsust, toob näiteid energiaallikate ja energiatootmise mõju kohta keskkonnale;
- analüüsib soojus-, tuuma- ja hüdroelektrijaama või tuulepargi kasutamise eeliseid ja puudusi elektrienergia tootmisel;
- analüüsib teabeallikate järgi Eesti energiamajandust, iseloomustab põlevkivi kasutamist energia tootmisel;
- toob näiteid Euroopa, sh Eesti energiaprobleemide kohta;
- teab energia säästmise võimalusi ning väärtustab säästlikku energia tarbimist;
- toob näiteid Euroopa peamiste majanduspiirkondade kohta.

Õppevahendid:

Eesti ja Euroopa majanduskaardid, statistilised materjalid, artiklid ja arutelud meedias, internetilehed, näiteks energiamoodul http://www.elektro.ttu.ee/moodul/, http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/.
Lõiming: **ühiskonnaõpetus:** majanduse struktuur, tööjõud, kapital; **füüsika:** energialiigid; **keemia:** süsinikuühendid kütustena; **matemaatika**: andmete kogumine, tõlgendamine ja esitamine, **võõrkeel:** sõnavara täienemine võõrkeelsete materjalidega töötamisel.

Põllumajandus ja toiduainetetööstus (6 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teemat õppides saavad õpilased ülevaate põllumajandust ja toiduainetetööstust mõjutavatest looduslikest ja majanduslikest teguritest. Samuti õpivad nad tundma oma toidu päritolu.
Varem õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse: Teema õppimine toetub varem õpitud loodusgeograafiale: pinnamood, kliima, loodusvööndid.
Õppesisu: Põllumajanduse arengut mõjutavad looduslikud tegurid. Eri tüüpi põllumajandusettevõtted ja toiduainetööstus Euroopas. Eesti põllumajandus ja toiduainetööstus. Põllumajandusega seotud keskkonnaprobleemid.
Põhimõisted: taimekasvatus ja loomakasvatus, maakasutus, haritav maa, looduslik rohumaa, taimekasvuperiood, looma- ja taimekasvatustalud, istandused.
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine: Toidukaupade päritolu uurimine ning kodu- ja välismaise kauba osatähtsuse hindamine tootegrupiti.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused: · Lühiuurimus selle kohta, mis riikidest toodud toiduaineid võib leida meie poelettidelt ja kui palju kõiguvad toiduainete hinnad eri kauplustes. · Põllumajanduse arengut mõjutavate tegurite selgitamine etteantud materjalide põhjal ja arutelu selle üle, mil moel need tegurid Eesti põllumajandust mõjutavad. · Euroopa riikide põllumajanduse ja toiduainetööstuse kohta teabeallikatest info otsimine ja selle tõlgendamine. · Arutlus põllumajanduse võimalike keskkonnamõjude üle. · Planeerimismängus otsustamine, mis põllukultuure on talunikul kõige otstarbekam toota. · Rollimängus tutvumine eri seisukohtadega põllumajanduse osas.
Õpitulemused: Õpilane 1) toob näiteid taime- ja loomakasvatusharude kohta; 2) iseloomustab põllumajanduse arengueeldusi Eestis ja põhjendab spetsialiseerumist; 3) iseloomustab mulda kui ressurssi; 4) toob näiteid eri tüüpi põllumajandusettevõtete kohta Euroopas, sh Eestis; 5) toob näiteid kodumaise toidukauba eeliste kohta ja väärtustab Eesti tooteid; 6) toob näiteid põllumajandusega seotud keskkonnaprobleemide ja nende lahendamise võimaluste kohta.
Õppevahendid: statistilised andmed, internetilehed www.agri.ee ja http://www.fao.org, ajakirjandusartiklid.

Lõiming: bioloogia: toiduainete koostis, tervislik toitumine, toiduvalmistamise tehnoloogia; taimede kasvunõuded kui taimekasvatussaaduste tootmise alus, loomade kasv ja areng kui loomakasvatussaaduste tootmise alus; keemia: toidulisandid, taimekaitsevahendid, väetised; ajalugu: erinevate kultuuride traditsioonid; võõrkeel: sõnavara täienemine võõrkeelsete materjalidega töötamisel; matemaatika: ühikud (t, ha), saagikuse arvestamine (t/ha kohta).

Euroopa ja Eesti teenindus (8 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Majandusteemade õppimine aitab õpilasel mõista ühiskonna ja keskkonna vastastikuseid seoseid ja ühiskonna sõltumist looduskeskkonnast. Eesti ja Euroopa teeninduse õppimisel saavad õpilased algteadmised transpordi tähtsusest majandusele ja turismimajandusest kui väga kiiresti arenevast majandusharust tänapäeva maailmas.

Varem õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:
Teema õppimisel toetutakse majandusgeograafia sissejuhatavatele teemadele, mis räägivad majanduse struktuurist ja majandust mõjutavatest teguritest, samuti teadmistele rahvastiku- ja loodusgeograafiast.

Õppesisu: Teenindus ja selle jaotumine. Turism kui kiiresti arenev majandusharu. Turismiliigid. Euroopa peamised turismiressursid. Turismiga kaasnevad keskkonnaprobleemid. Eesti turismimajandus. Transpordiliigid, nende eelised ja puudused sõitjate ning erinevate kaupade veol. Euroopa peamised transpordikoridorid. Eesti transport.

Põhimõisted: isiku- ja äriteenused, avaliku ja erasektori teenused, turism, transport, transiitveod.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:
1. Teabeallikate põhjal ülevaate koostamine oma linna või maakonna turismiarengu eeldustest ja peamistest vaatamisväärsustest.
2. Reisi marsruudi ja -graafiku koostamine, kasutades teabeallikaid.

Õpitegevused ja metoodilised soovitused:
- Euroopa riikide turismi arengueelduste võrdlemine. Oma kodukoha või maakonna ja Eesti turismi arengueelduste analüüsimine paaris või rühmatööna.
- Konkreetsete näidisjuhtumite abil turismi ja teiste majandustegevuste vaheliste seoste leidmine.
- Kohalikule majandusele, sotsiaalelule ning keskkonnale avalduva turismi mõju analüüsimine, eri huvigruppide seisukohtadega tutvumine ja turismiga seotud probleemidele lahenduse otsimine.
- Interneti vahendusel info otsimine turismi näitajate kohta, selle tõlgendamine. Turismi arengusuundadest järelduste tegemine Eesti või kodukoha tasandil.
- Reisi sihtpunkti valimine, valiku põhjendamine, andmete kogumine ja marsruudi koostamine.
- Transpordiliikide eeliste ja puuduste või transpordi keskkonnamõjude analüüsimine.
- Interneti kasutamine vajalike sõiduvahendite ja sõiduplaanide leidmiseks ning optimaalse reisimarsruudi koostamiseks.
- Rühmatööna mõnele transpordiga seonduvale probleemile lahenduse otsimine.
- Erinevate tänavate liiklussageduse võrdlemiseks uurimuse läbiviimine.

Õpitulemused:
Õpilane
1) toob näiteid mitmesuguste teenuste kohta;
2) iseloomustab ja analüüsib teabeallikate järgi etteantud Euroopa riigi, sh Eesti turismi arengueeldusi ja turismimajandust;

3) toob näiteid turismi positiivsete ja negatiivsete mõjude kohta riigi või piirkonna majandus- ja sotsiaalelule ning looduskeskkonnale; 4) analüüsib transpordiliikide eeliseid ja puudusi reisijate ja mitmesuguste kaupade veol; 5) toob näiteid Euroopa peamiste transpordikoridoride kohta; 6) iseloomustab ja analüüsib teabeallikate järgi eri transpordiliikide osa Eesti-sisestes reisijate ja kaupade vedudes; 7) toob näiteid transpordiga seotud keskkonnaprobleemide ja nende lahendamise võimaluste kohta ning väärtustab keskkonnasäästlikku transpordi kasutamist.
Õppevahendid: Euroopa ja Eesti transpordi- ja teedekaardid, ajakirjandusartiklid, internetilehed http://kaart.tallinn.ee, http://www.eestigiid.ee, www. peatus.ee.
Lõiming: bioloogia: turismi ja transpordiga kaasnevad keskkonnaprobleemid; **ajalugu ja ühiskonnaõpetus:** vanad kultuuripiirkonnad ja kultuuriobjektid, usundid, poliitilise kaardi ning majandussidemete kujunemine; **võõrkeel:** sõnavara täienemine võõrkeelsete materjalidega töötamisel; **ajalugu, kirjandus, kunst, muusika:** Euroopa ja Eesti kultuuriloolised paigad kui turismiobjektid; **matemaatika:** ühikud, reisijakilomeeter, tonnkilomeeter, vahemaad.

Keemia

III kooliaste

Põhikooli keemiaõpetusega taotletakse, et õpilane:

1. tunneb huvi keemia ja teiste loodusteaduste vastu ning mõistab keemia rolli inimühiskonna ajaloolises arengus, tänapäeva tehnoloogias ja igapäevaelus;
2. suhtub vastutustundlikult elukeskkonda, väärtustades säästva arengu põhimõtteid, märkab, analüüsib ja hindab inimtegevuse tagajärgi ning hindab ja arvestab inimtegevuses kasutatavate materjalide ohtlikkust;
3. kujundab erinevates loodusainetes õpitu põhjal seostatud maailmapildi, mõistab keemiliste nähtuste füüsikalist olemust ning looduslike protsesside keemilist tagapõhja;
4. kasutab erinevaid keemiateabeallikaid, analüüsib kogutud teavet ja hindab seda kriitiliselt;
5. omandab põhikooli tasemele vastava loodusteadusliku ja tehnoloogiaalase kirjaoskuse, sh funktsionaalse kirjaoskuse keemias;
6. rakendab probleeme lahendades loodusteaduslikku meetodit ning langetab otsuseid, tuginedes teaduslikele, sotsiaalsetele, majanduslikele, eetilis-moraalsetele seisukohtadele ja õigusaktidele;
7. tunneb keemiaga seotud elukutseid ning hindab keemiateadmisi ja -oskusi karjääri planeerides;
8. suhtub probleemide lahendamisse süsteemselt ja loovalt ning on motiveeritud elukestvaks õppeks.

9.klassi lõpetaja:

1. märkab keemiaga seotud probleeme igapäevaelus, keskkonnas ja praktilises inimtegevuses;
2. kasutab korrektselt ainekavakohast keemiaterminoloogiat ja keemiasümboleid ning saab aru lihtsamast keemiatekstist;

3. kasutab vajaliku teabe leidmiseks perioodilisustabelit, lahustuvustabelit ja metallide pingerida ning leiab tabelitest ja graafikutelt füüsikalistesuuruste väärtusi (lahustuvus, lahuse tihedus,sulamis- ja keemistemperatuur vms);
4. mõistab keemiliste reaktsioonide võrrandites sisalduvat teavet ning koostab lihtsamaid reaktsioonivõrrandeid (õpitud reaktsioonitüüpide piires);
5. rakendab teadusuuringute põhimõtteid (probleem > hüpotees > katse > järeldused);
6. plaanib ja teeb ohutult lihtsamaid keemiakatseid, mõistab igapäevaelus kasutatavate kemikaalide ja materjalide ohtlikkust ning rakendabneid kasutades vajalikke ohutusnõudeid;
7. teeb lihtsamaid arvutusi ainevalemite ja reaktsioonivõrrandite ning lahuste koostise alusel,kontrollib lahenduskäigu õigsust dimensioonanalüüsiga ning hindab arvutustulemuste vastavustreaalsusele;
8. väärtustab tervisliku toitumise ja tervislike eluviiside põhimõtteid ning elukeskkonda ja sellesse

8. klass

70 tundi

Millega tegeleb keemia (11 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
See on keemia sissejuhatav teema. Seda teemat õppides saavad õpilased ülevaate keemia kui õppeaine uurimisvaldkonnast, mõistavad ainete keemiliste ja füüsikaliste omaduste erinevust ning saavad esmase ettekujutuse keemiliste reaktsioonidega seotud nähtustest. Eesmärgiks pole mitte niivõrd uute teadmiste omandamine, kuivõrd tutvumine keemiliste nähtustega ja nende uurimisega. Keemiakatseid tehes omandavad õpilased mitmeid vajalikke töövõtteid ja õpivad järgima tähtsamaid laboratoorse töö ohutusnõudeid. Arvutusülesannete lahendamisega õpitakse rakendama matemaatikas omandatud teadmisi ja oskusi lahuste protsendilise koostisega seotud arvutustes.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

- Teema õppimisel saab toetuda loodusõpetuses, eriti 7. klassi loodusõpetuses õpitule ainete füüsikaliste omaduste kohta.
- klassi loodusõpetuses käsitletakse järgmist teemaplokki: vee omadused, vee olekud ja nende muutumine, vedela ja gaasilise aine omadused.
- klassi loodusõpetuses käsitletakse järgmist teemaplokki: puhas aine, ainete segu, mittesegunevad vedelikud, ainete lahustumine vedelikes, gaaside lahustumine vedelikes, ainete eraldamine segust, inimtegevus õhu ja vee saastamisel ja puhastamisel, sulamine ja tahkumine, aurumine ja kondenseerumine.
- Lahuste protsendilise koostise arvutamine toetub matemaatikas omandatud teadmistele ja oskustele, sh protsendi mõiste rakendamisele.
- Õpilased peaksid tundma ja oskama selgitada järgmisi mõisteid: puhas aine, ainete segu, lahus, lahusti, küllastunud lahus, tahkis, vedelik, gaas, sulamine, tahkumine, sulamistemperatuur, aurumine, keemine, keemistemperatuur, kondenseerimine, destilleerimine, sublimatsioon, härmatumine, protsent.

Õppesisu:

1. Keemia meie ümber. Ainete füüsikalised omadused (7. klassi loodusõpetuses õpitu rakendamine ainete omaduste uurimisel).

2. Keemiliste reaktsioonid ja nende tunnused.
3. Põhilised ohutusnõuded. Kemikaalide kasutamine laboritöödes ja argielus. Ohutusnõuete järgimise vajalikkus. Tähtsamad laborivahendid (ntkatseklaas, keeduklaas, kolb, mõõtesilinder, lehter, uhmer, portselankauss, piirituslamp, katseklaasihoidja, ststiiv) ning nende kasutamine praktilistes töödes.
4. Lahused ja pihused, pihuste alaliigid (vaht, aerosool, emulsioon, suspensioon), tarded. Lahused ja pihused looduses ning igapäevaelus.
5. Lahuste protsendilise koostise arvutused (massi järgi).

Põhimõisted:
kemikaal, lahusti, lahustunud aine, pihus, emulsioon, suspensioon, aerosool, vaht, tarre, lahuse massiprotsent

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

1. Ainete füüsikaliste omaduste uurimine ja kirjeldamine (agregaatolek, sulamis- ja keemistemperatuur, tihedus vee suhtes, värvus jt**).**
2. Keemilise reaktsiooni tunnuste uurimine.
3. Eri tüüpi pihuste valmistamine (suspensioon, emulsioon, vaht jms), nende omaduste uurimine.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- Ainete füüsikaliste omaduste (soojus- ja elektrijuhtivuse, kõvaduse, sulamis- või keemistemperatuuri jms) määramine ning lahustuvuse uurimine (kvalitatiivselt).
- Keemiliste reaktsioonide esilekutsumise tingimuste ja reaktsioonitunnuste uurimine.
- Põhiliste ohutusnõuetega tutvumine keemiakatsete tegemisel.
- Eri tüüpi pihuste valmistamine ja uurimine.
- Lahuste protsendilise koostisega seotud arvutusülesannete lahendamine, lähtudes lahuse ja lahustatud aine massi ning lahuse massiprotsendi vahelisest seosest. Tähelepanu tuleb seejuures pöörata osa ja terviku vahekorra mõistmisele, et mitte omandada vaid kindla algoritmi järgi arvutamise võtteid.

Õpitulemused
Õpilane

1) võrdleb ja liigitab aineid füüsikaliste omaduste põhjal: sulamis- ja keemistemperatuur, tihedus, kõvadus, elektrijuhtivus, värvus jms (seostab varem õpituga loodusõpetuses);
2) teab keemiliste reaktsioonide esilekutsumise võimalusi; tunneb ära reaktsiooni toimumist iseloomulike tunnuste järgi,
3) järgib põhilisi ohutusnõudeid, kasutades kemikaale laboritöödes ja argielus, ning mõistab ohutusnõuete järgimise vajalikkust;
4) tunneb tähtsamaid laborivahendeid (nt katseklaas, keeduklaas, kolb, mõõtesilinder, lehter, uhmer, portselankauss, piirituslamp, katseklaasihoidja, statiiv) ja kasutab neid praktilisi töid tehes õigesti;
5) eristab lahuseid ja pihuseid, toob näiteid lahuste ning pihuste kohta looduses ja igapäevaelus;
6) lahendab lahuse protsendilisel koostisel põhinevaid arvutusülesandeid (kasutades lahuse, lahusti, lahustunud aine massi ning lahuse massiprotsendi vahelisi seoseid).

Õppevahendid:
ainete füüsikaliste omaduste uurimiseks vajalikud ained ja katsevahendid, termomeeter reageerivate ainete temperatuuri määramiseks, reaktiivid ja katsevahendid pihuste saamiseks ja uurimiseks, ohutusnõuete plakat.

Lõiming õppekava läbivate teemadega:

teabekeskkond: infootsing internetist

keskkond ja jäätkusuutlik areng: saastunud õhk kui pihus

tervis ja ohutus: ohutusnõuded ja ohumärgid

Lõiming õppeainetega:

Loodusõpetus: puhas aine, ainete segu, lahus, ainete olekud ja füüsikalised omadused; **Bioloogia:** pihussüsteemid meie ümber;

Matemaatika: protsentarvutused

Hindamine
Rakendatakse nii kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist. Kujundava hindamise käigus antakse suulisi ja kirjalikke hinnanguid. Kokkuvõttev hindamine toimub läbi testide ja kontrolltööde.

Aatomi ehitus. Aatomi ehitus. Perioodilisustabel. Ainete ehitus. (16 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Selle teema õpetamise eesmärk on anda õpilastele ettekujutus keemilise elemendi mõistest ja elemendi omaduste seostamisest tema asukohaga perioodilisustabelis. Selle teema raames õpivad õpilased aru saama aine ehitusega seotud põhimõistetest, mis annavad vajaliku aluse järgmiste keemiateemade sisuliseks mõistmiseks ning õppematerjalis seoste loomiseks.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

- Teema õppimisel saab toetuda loodusõpetuses, eriti 7. klassi loodusõpetuses ainete ehituse kohta õpitule.
- klassi loodusõpetuses käsitletakse järgmist teemaplokki: aine partikulaarne ehitus (aine koosnemine osakestest), elementaarlaeng, aatomi ja aatomituuma ehitus, aatomite mitmekesisus, keemilised elemendid ja aine.
- Õpilased peaksid tundma ja oskama selgitada järgmisi mõisteid: molekulivalem, aineosake, molekul, aatom, aatomituum, elektronkate, elektrilaeng, elektron, prooton, neutron.

Õppesisu:

1. Aatomi ehitus. Keemilised elemendid, nende tähised. Keemiliste elementide omaduste perioodilisus, perioodilisustabel. Perioodilisustabeli seos aatomite elektronstruktuuriga: tuumalaeng, elektronkihtide arv, väliskihi elektronide arv (elektronskeemid). Keemiliste elementide metallilised ja mittemetallilised omadused, metallilised ja mittemetallilised elemendid perioodilisustabelis, metallid ja mittemetallid ning nende kasutamine igapäevaelus.
2. Liht- ja liitained (keemilised ühendid). Molekulid, aine valem. Ettekujutus keemilisest sidemest aatomite vahel molekulis (kovalentne side).

3. Ioonide teke aatomitest, ioonide laengud. Aatomite ja ioonide erinevus. Ioonidest koosnevad ained (ioonsed ained). Ettekujutus iooniliseest sidemest (tutvustavalt).
4. Molekulaarsed ja mittemolekulaarsed ained.

Põhimõisted:
keemiline element, elemendi aatomnumber (järjenumber), väliskihi elektronide arv, perioodilisustabel, lihtaine, liitaine (keemiline ühend), aatommass, metall, mittemetall, ioon, katioon, anioon, kovalentne side, iooniline side

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
1. Internetist andmete otsimine keemiliste elementide kohta, nende võrdlemine ja süstematiseerimine.
2. Molekulimudelite koostamine ja uurimine.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
- Aatomiehituse (tuumalaengu, elektronkihtide ja väliskihi elektronide arvu) seostamine keemilise elemendi asukohaga perioodilisustabelis.
- Keemilise elemendi metalliliste või mittemetalliliste omaduste ning vastavate lihtainete omaduste seostamine vastava elemendi aatomi kalduvusega liita või loovutada elektrone. Seejuures on soovitatav pöörata tähelepanu eelkõige tüüpilistele metallilistele ja mittemetallilistele elementidele, jättes vaatluse alt esialgu kõrvale vähem iseloomulikud, vahepealsed elemendid, eriti poolmetallid.
- Lihtsamate molekulimudelite koostamine ja nende seostamine vastavate molekulivalemitega.
- Molekulivalemite põhjal molekulmasside arvutamine.
- Kovalentse sideme ja ioonilise sideme sisulise erinevuse selgitamine.
- Molekulaarsete ja mittemolekulaarsete ainete ehituse sisulise erinevuse selgitamine.

Õpitulemused
Õpilane

1) selgitab aatomiehitust (seostab varem õpituga loodusõpetuses);
2) seostab omavahel tähtsamate keemiliste elementide nimetusi ja tähiseid (sümboleid) (~ 25, nt H, F, Cl, Br, I, O, S, N, P, C, Si, Na, K, Mg, Ca, Ba, Al, Sn, Pb, Fe, Cu, Zn, Ag, Au, Hg); loeb õigesti keemiliste elementide sümboleid aine valemis;
3) seostab keemilise elemendi asukohta perioodilisustabelis (A-rühmades) elemendi aatomi ehitusega (tuumalaeng ehk prootonite arv tuumas, elektronkihtide arv, väliskihi elektronide arv) ning koostab keemilise elemendi järjenumbri põhjal elemendi elektronskeemi (1.–4. perioodi A-rühmade elementidel);
4) teab keemilste elementide liigitamist metallilisteks ja mittemetallilisteks,ning nende paiknemist perioodilisustabelis, toob näiteid metallide ja mittemetallide kasutamise kohta igapäevaelus;
5) eristab liht- ja liitaineid (keemilisi ühendeid), selgitab aine valemi põhjal aine koostist
6) eristab ioone neutraalsetest aatomitest ning selgitab ioonide tekkimist ja iooni laengut;
7) selgitab kovalentse ja ioonilise sideme erinevust;
8) teab molekulaarsete (molekulidest koosnevaid) ja mittemolekulaarsete ainete erinevust ning toob nende kohta näiteid.

Õppevahendid:
keemiliste elementide perioodilisustabel, molekulimudelid, metallide ja mittemetallide ning molekulaarsete ja mittemolekulaarsete ainete näidised.

Lõiming õppekava läbivate teemadega
Kultuuriline identiteet: erinevad käsitlused elementidest ja nende ehitusest vana-Kreekas ja kaasajal

Teabekeskkond: keemiliste elementide kohta info otsimine

Lõiming õppeainetega

Loodusõpetus: molekul, aatom, aatomi tuum ja elektronkate, elektrilaeng, aineosakesed elektron, prooton ja neutron;

Füüsika: aatomiehitus.

Ajalugu: Vana-Kreeka teadlased

Hindamine
Rakendatakse nii kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist. Kujundava hindamise käigus antakse suulisi ja kirjalikke hinnanguid. Kokkuvõttev hindamine toimub läbi testide ja kontrolltööde.

Hapnik ja vesinik, nende tuntumad ühendid (16 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Hapniku ja vesiniku teemat õppides saavad õpilased põhjalikuma ettekujutuse oksüdeerumis- (sh põlemis-) protsessidest ja teema raames käsitletavate ainete kõige põhilisematest omadustest. Õpitakse seostama oksiidide valemeid vastavate keemiliste elementide oksüdatsiooniastmetega ning omandatakse esmane ettekujutus reaktsioonivõrrandite koostamise põhimõtetest. Selle teema üheks tähtsamaks eesmärgiks on rajada alus keemias kasutatava sümboolika mõistmiseks ja rakendamiseks.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

- Teema õppimisel saab toetuda loodusõpetuses hapniku, vesiniku ja vee kohta õpitule.
- klassi loodusõpetuses käsitletakse järgmist teemaplokki: õhu tähtsus, õhu koostis, õhu omadused, fotosüntees, hapniku tähtsus looduslikes protsessides, õhu saastumine ja atmosfääri kaitse.
- klassi loodusõpetuses käsitletakse järgmist teemaplokki: vesinik, hapnik, vesi, süsihappegaas, soojuse eraldumine põlemisel, soojuspaisumine ja aine tihedus, soojuspaisumine ja loodusnähtused, vee paisumine külmumisel ja sellega seotud nähtused looduses, keemiline energia.
- Geograafias on käsitletud vett Maa kliima kujundajana.
- Õpilased peaksid tundma ja oskama selgitada järgmisi mõisteid: atmosfäär, õhk, hapnik, süsihappegaas, lämmastik, hingamine, põlemine, fotosüntees.

Õppesisu:
1) Hapnik, selle omadused ja roll põlemisreaktsioonides ning elusloodus es. Osoonikihi hõrenemine keskkonnaprobleemina.

2) Põlemisreaktsioonid, oksiidide teke. Oksüdatsiooniaste. Oksiidide nimetused ja valemite koostamine. Oksiidid igapäevaelus. Ühinemisreaktsioon. Lihtsamate

põlemisreaktsioonide võrrandite koostamine ja tasakaalustamine. gaaside kogumise võtted.

3) Vesinik, selle füüsikalised omadused.

Põhimõisted:
põlemisreaktsioon, oksiid, oksüdatsiooniaste, ühinemisreaktsioon.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

1) Hapniku saamine ja tõestamine, küünla põletamine kupli all.
2) Põlemisreaktsiooni kujutamine molekulimudeli abil
3) Oksiidide saamine lihtainete põlemisel
3) Vesiniku saamine ja puhtuse kontrollimine.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- Hapniku laboratoorne saamine, tõestamine ja tema omaduste uurimine.
- Süsihappegaasi saamine, kogumine ja tema omaduste uurimine.
- Hapniku omaduste seostamine tema rolliga elusloodus, luues seoseid varem õpituga loodusõpetuses ja bioloogias.
- Elemendi oksüdatsiooniastme ja selle elemendi oksiidi valemi seostamine.
- Reaktsioonivõrrandite koostamise põhimõtetega tutvumine lihtsamate oksüdeerumisreaktsioonide näitel; reaktsioonivõrrandites sisalduva teabe selgitamine.
- Vesiniku laboratoorne saamine, tõestamine ja selle omaduste uurimine.
- Vee omaduste ja tähtsuse selgitamine, seostades varem õpituga loodusõpetuses ja geograafias.

Õpitulemused
Õpilane

1) selgitab hapniku rolli põlemisreaktsioonides ning elusloodus (seostab varem õpituga loodusõpetuses ja bioloogias); analüüsib osoonikihi tähtsust ja lagunemist saastamise tagajärjel
2) kirjeldab hapniku ja vesiniku põhilisi omadusi;
3) seostab gaasi (hapniku, vesiniku, süsinikdioksiidi jt) kogumiseks sobivaid võtteid vastava gaasi omadustega (gaasi tihedusega õhu suhtes ja lahustuvusega vees);
4) määrab aine valemi põhjal tema koostiselementide oksüdatsiooniastmeid ning koostab elementide oksüdatsiooniastmete alusel oksiidide valemeid
5) koostab oksiidide nimetuste alusel nende valemeid ja vastupidi
5) koostab reaktsioonivõrrandeid tuntumate lihtainete (nt H_2, S, C, Na, Ca, Al jt) ühinemisreaktsioonide kohta hapnikuga ning toob näiteid igapäevaelus tuntumate oksiidide ja nende tähtsuse kohta (nt H_2O, SO_2, CO_2, SiO_2, CaO, Fe_2O_3);

Õppevahendid:
reaktiivid ja katsevahendid gaaside (hapnik, süsihappegaas, vesinik) saamiseks, kogumiseks ja omaduste uurimiseks; mitmesuguste oksiidide näidised, molekulimudelid.

Lõiming õppekava läbivate teemadega
Keskkond ja jätkusuutlik areng: keemilise saaste allikad ja saaste leevendamine.

Ettevõtlikkus: hapniku ja vesiniku avastamislood

Lõiming teiste õppeainetega

Loodusõpetus: atmosfäär, õhk, õhu koostisained, hingamine, põlemine, fotosüntees; **Bioloogia:** hapniku roll hingamisel, süsihappegaasi teke, fotosüntees;

Geograafia: vesi Maa kliima kujundajana.

Hindamine

Rakendatakse nii kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist. Kujundava hindamise käigus antakse suulisi ja kirjalikke hinnanguid. Kokkuvõttev hindamine toimub läbi testide ja kontrolltööde.

Happed ja alused – vastandlike omadustega ained (12 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Hapete ja aluste teemaga omandavad õpilased esmase ettekujutuse keemiliste ühendite põhiklassidest ja nende omadustest. Õpitakse aru saama mitmetest keemia edasiseks õppimiseks vajalikest mõistetest, nagu hape, alus, neutralisatsioonireaktsioon, sool ja lahuse pH. Selle teemaga rajatakse alus ainete põhiklasside põhjalikumaks käsitlemiseks 9. klassis.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

- Selle teema õppimisel on suhteliselt vähe võimalusi toetuda varem õpitule. Mõnevõrra on siiski loodusõpetuses tutvutud hapete ja soolade mõistega.
- klassi loodusõpetus käsitleb teemasid: vesi Läänemeres – merevee omadused.
- Õpilased peaksid tundma ja oskama selgitada järgmisi mõisteid: happevihm, sool, vee soolsus.

Õppesisu:

1. Happed, nende koostis. Tähtsamad happed. Ohutusnõuded tugevate hapete kasutamise korral.
2. Hüdroksiidide (kui tuntumate aluste) koostis ja nimetused. Ohutusnõuded tugevaid aluseid (leelisi) kasutades. Hapete reageerimine alustega, neutralisatsioonireaktsioon.
3. Lahuste pH-skaala, selle kasutamine ainete lahuste happelisust/aluselisust iseloomustades.
4. Soolad, nende koostis ja nimetused. Happed, alused ja soolad igapäevaelus.

Põhimõisted:
hape, alus, indikaator, neutralisatsioonireaktsioon, lahuste pH-skaala, sool.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

1. Hapete ja aluste kindlakstegemine indikaatoriga, neutralisatsioonireaktsiooni uurimine.
2. soolade saamine neutralisatsioonireaktsioonil

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- Lahuse happelisuse kindlakstegemine indikaatori abil.
- Hapete, eriti tugevate hapete kasutamisel vajalike ohutusnõuete selgitamine.
- Lahuse aluselisuse kindlakstegemine indikaatori abil.
- Hapete, hüdroksiidide ja soolade valemite ja nimetamise põhimõtetega tutvumine.
- Hapete ja aluste vahelise neutralisatsioonireaktsiooni uurimine ja vastavate reaktsioonivõrrandite koostamine

Õpitulemused

Õpilane

1) tunneb valemi järgi happeid, hüdroksiide (kui tuntumaid aluseid) ja soolasid;
2) seostab omavahel tähtsamate hapete ning happeanioonide valemeid ja nimetusi (HCl, H_2SO_4, H_2SO_3, H_2S, HNO_3, H_3PO_4, H_2CO_3, H_2SiO_3), koostab hüdroksiidide ja soolade nimetuste alusel nende valemeid ja vastupidi;

mõistab hapete ja aluste vastandlikkust (võimet teineteist neutraliseerida);

hindab lahuse happelisust, aluselisust või neutraalsust lahuse pH väärtuse alusel, määrab indikaatori abil keskkonda lahuses (neutraalne, happeline või aluseline);

toob näiteid tuntumate hapete, aluste ja soolade kasutamise kohta igapäevaelus;

järgib leeliste ja tugevate hapetega töötades ohutusnõudeid;

koostab ning tasakaalustab lihtsamate hapete ja aluste vaheliste reaktsioonide võrrandeid; korraldab neid reaktsioone ohutult;

mõistab reaktsioonivõrrandite tasakaalustamise põhimõtet (keemilistes reaktsioonides elementide aatomite arv ei muutu).

Õppevahendid:

hapete ja aluste lahused, värvusindikaatorid, neutralisatsioonireaktsiooni uurimiseks vajalikud katsevahendid, ohutusnõuete plakat.

Lõiming õppekava läbivate teemadega

Tervis ja ohutus: kodused puhastusvahendid ja nende ohutu käsitlemine

Keskkond ja jätkusuutlik areng: keemiline saaste, happevihmad

Väärtused ja kõlblus: happerünnakud

Lõiming õppeainetega

Loodusõpetus: sool;

Bioloogia: looduslikud happelised ained, happevihmad.

Hindamine

Rakendatakse nii kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist. Kujundava hindamise käigus antakse suulisi ja kirjalikke hinnanguid. Kokkuvõttev hindamine toimub läbi testide ja kontrolltööde.

Tuntumaid metalle (15 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Metallide teema annab õpilastele ülevaate igapäevaelus väga tähtsate materjalide – metallide – iseloomulikest füüsikalistest ja keemilistest omadustest ning metallide kasutamisvõimalustest. Teema on eriti sobiv mitmesuguste uurimistööde tegemiseks ning nende tulemuste seostamiseks igapäevaelu kogemustega.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

- Teema õppimisel saab toetuda varasemates keemiateemades metalliliste elementide ja metallide kohta õpitule ning loodusõpetuses ainete füüsikaliste omaduste ja aine ehituse kohta õpitule, lisaks ka ajaloos õpitule metallide tähtsuse kohta inimkonna ajaloos (pronksiaeg, rauaaeg).
- Geograafias on käsitletud metallimaake ja nende leiukohti, tehnoloogiaõpetuses metalle kui materjale.
- Õpilased peaksid tundma ja oskama selgitada järgmisi mõisteid: metall, metallimaak.

Õppesisu:

1. Metallid, metallide iseloomulikud omadused, ettekujutus metallilisest sidemest (tutvustavalt). Metallide füüsikaliste omaduste võrdlus.
2. Metallide reageerimine hapnikuga jt lihtainetega. Keemiliste elementide oksüdatsiooniastmete muutumine keemilistes reaktsioonides. Metallid kui redutseerijad ja hapnik kui oksüdeerija. Metallide reageerimine hapete lahustega. Ettekujutus reaktsiooni kiirusest (metalli ja happelahuse vahelise reaktsiooni näitel). Erinevate metallide aktiivsuse võrdlus (aktiivsed, keskmise aktiivsusega ja väheaktiivsed metallid), metallide pingerea tutvustus.
3. Tähtsamad metallid ja nende sulamid igapäevaelus (Fe, Al, Cu jt). Metallide korrosioon (raua näitel).

Põhimõisted:

aktiivne, keskmise aktiivsusega ja väheaktiivne metall, metallide pingerida, redutseerija, redutseerumine, oksüdeerija, oksüdeerumine, redoksreaktsioon, reaktsioonikiirus, sulam, metalli korrosioon.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

1. Metallide füüsikaliste omaduste võrdlemine (kõvadus, tihedus, magnetilised omadused vms).
2. Internetist andmete otsimine metallide omaduste ja rakendusvõimaluste kohta, nende võrdlemine ja süstematiseerimine.
3. Metallide aktiivsuse võrdlemine reageerimisel happe lahusega (nt Zn, Fe, Sn, Cu).
4. Raua korrosiooni uurimine erinevates tingimustes.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- Metallide füüsikaliste omaduste (soojus- ja elektrijuhtivuse, kõvaduse, tiheduse, plastilisuse jms) uurimine ja võrdlemine.
- Metallide aktiivsuse võrdlemine reageerimisel happelahusega ning seostamine metalli asukohaga metallide pingereas, kasutades metallide ligikaudset liigitamist aktiivseteks, keskmise aktiivsusega ja väheaktiivseteks metallideks; pingerea põhjalikum käsitlus järgneb gümnaasiumiastmes.
- Raua korrosiooni uurimine erinevates tingimustes ja tulemuste põhjal järelduste tegemine.

- Metallide omaduste seostamine nende praktiliste kasutamisvõimalustega, sh igapäevaelus.

Õpitulemused
Õpilane

1. seostab metallide iseloomulikke füüsikalisi omadusi (hea elektri- ja soojusjuhtivus, läige, plastilisus) metallilise sideme iseärasustega;
2. eristab aktiivseid, keskmise aktiivsusega ja väheaktiivseid metalle, hindab metalli aktiivsust (aktiivne, keskmise aktiivsusega või väheaktiivne) metalli asukoha järgi metallide pingereas;
3. teeb ohutusnõudeid arvestades katseid metallide ja hapete vaheliste reaktsioonide uurimiseks, võrdleb nende reaktsioonide kiirust (kvalitatiivselt) ning seostab kiiruse erinevust metallide aktiivsuse erinevusega ja reaktsiooni tingimustega (temperatuur, tahke aaine peenestatus);
4. seostab redoksreaktsioone keemiliste elementide oksüdatsiooniastmete muutumisega reaktsioonis;
5. teab metallide käitumist keemilistes reaktsioonides redutseerijana ja hapniku käitumist oksüdeerijana;
6. koostab reaktsioonivõrrandeid metallide iseloomulike keemiliste reaktsioonide kohta (metall + hapnik, metall + happelahus);
7. hindab tuntumate metallide ja nende sulamite (Fe, Al, Cu jt) rakendamise võimalusi igapäevaelus, seostades neid vastavate metallide iseloomulike füüsikaliste ja keemiliste omadustega;
8. seostab metallide, sh raua korrosiooni aatomite üleminekuga püsivamasse olekusse (keemilisse ühendisse); nimetab põhilisi raua korrosiooni (roostetamist) soodustavaid tegureid ja selgitab korrosioonitõrje võimalusi.

Õppevahendid:
metallide ja metallisulamite näidised, metallid ja hapete lahused ning katsevahendid metallide füüsikaliste ja keemiliste omaduste uurimiseks, perioodilisustabel, metallide aktiivsuse rida, geograafiline kaart tuntumate metallimaakide leiukohtade näitamiseks

Lõiming õppekava läbivate teemadega

Keskkond ja jätkusuutlik areng: metallide kaevandamine nende saamiseks ja selle mõju keskkonnale

Teabekeskkond: tutvumine metallide omaduste ja ksutusvaldkondadega

Tervis ja ohutus: radioaktiivsed metallid

Lõiming teiste õppeainetega

Loodusõpetus: ainete füüsikalised omadused; **füüsika:** metallide elektrijuhtivus ja magnetilised omadused; **geograafia:** metallimaagid ja nende leiukohad; **ajalugu:** metallid inimkonna ajaloos; **tehnoloogiaõpetus:** metallid materjalina.

Hindamine
Rakendatakse nii kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist. Kujundava hindamise käigus antakse suulisi ja kirjalikke hinnanguid. Kokkuvõttev hindamine toimub läbi testide ja kontrolltööde.

9. klass

70 tundi

Anorgaaniliste ainete põhiklassid, 20 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Anorgaaniliste ainete põhiklasside teemaga süvendatakse 8. klassis omandatud ettekujutust keemiliste ühendite põhiklassidest, pöörates tähelepanu vastavate ainete liigitamisele, nimetamise põhimõtetele ning aineklasside vahelistele seostele. Seda teemat õppides omandavad õpilased põhialused aineklasside iseloomulike omaduste ja reaktsioonide kohta, millele suurel määral toetuvad gümnaasiumi keemiakursused.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

- klassi keemias hapete, aluste ja soolade kohta õpitule. Samuti saab toetuda loodusõpetuses, bioloogias ja geograafias õpitule keskkonna saastumise ja selle vältimise võimaluste kohta.
- Õpilased peaksid tundma ja oskama selgitada järgmisi mõisteid: hape, alus, indikaator, neutralisatsioonireaktsioon, lahuste pH-skaala, sool.

Õppesisu:

1. Oksiidid. Happelised ja aluselised oksiidid, nende reageerimine veega.
2. Happed. Tugevad ja nõrgad happed. Hapete keemilised omadused (reageerimine metallide, aluseliste oksiidide ja alustega). Happed argielus.
3. Alused. Aluste liigitamine (tugevad ja nõrgad alused, hästi lahustuvad ja rasklahustuvad alused) ning keemilised omadused (reageerimine happeliste oksiidide ja hapetega). Hüdroksiidide koostis ja nimetused. Hüdroksiidide koostis ja nimetused.
4. Soolad. Vesiniksoolad (söögisooda näitel). Soolade saamise võimalusi (õpitud reaktsioonitüüpide piires). Vesi lahustina. Ainete lahustuvus vees (kvantitatiivselt, selle sõltuvus temperatuurist (gaaside ja soolade näitel). Lahustuvustabel. lahustu protsendilise koostise arvutused (tiheduse arvestamsiega).
5. Seosed anorgaaniliste ainete põhiklasside vahel.
6. Anorgaanilised ühendid igapäevaelus. Vee karedus, väetised, ehitusmaterjalid. Põhilised keemilise saaste allikad, keskkonnaprobleemid: happevihmad (happesademed), keskkonna saastumine raskmetallide ühenditega, veekogude saastumine.

Põhimõisted:
happeline oksiid, aluseline oksiid, tugev hape, nõrk hape, hapnikhape, tugev alus (leelis), nõrk alus, vee karedus, lahustuvus.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

1. Erinevate oksiidide ja vee vahelise reaktsiooni uurimine (nt CaO, MgO, $SO_2 + H_2O$).
2. Erinevate oksiidide ja hapete või aluste vaheliste reaktsioonide uurimine (nt $CuO + H_2SO_4$, $CO_2 + NaOH$).
3. Internetist andmete otsimine olmekemikaalide happelisuse/aluselisuse kohta, järelduste tegemine.
4. Erinevat tüüpi hapete ja aluste vaheliste reaktsioonide uurimine.
5. Soolade lahustuvuse uurimine erinevatel temperatuuridel.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- Oksiidide omaduste uurimine ning happeliste ja aluseliste oksiidide erinevuse selgitamine.
- Hapete liigitamisvõimaluste selgitamine ja nende keemiliste omaduste uurimine; aine happelisuse seostamine vesinikioonide esinemisega lahuses.
- Aluste liigitamisvõimaluste selgitamine ja nende keemiliste omaduste uurimine; aine aluselisuse seostamine hüdroksiidioonide esinemisega lahuses.
- Hüdroksiidide kui tuntumate aluste omaduste uurimine.
- Anorgaaniliste ainete põhiklasside vaheliste seoste ning soolade saamisvõimaluste uurimine ja selgitamine.
- Lahustuvustabeli kasutamine soolade lahustuvuse iseloomustamiseks (kasutades liigitust: hästilahustuv, vähelahustuv ja praktiliselt mittelahustuv).
- Vee kareduse uurimine ja selgitamine.
- Hapete, aluste ja soolade praktiliste kasutusvõimaluste selgitamine (ehitusmaterjalid, väetised jne).
- Anorgaaniliste ühenditega seostuvate keskkonnaprobleemide selgitamine ja saastumise vältimise võimaluste üle arutlemine.

Õpitulemused

Õpilane

1) eristab tugevaid ja nõrku happeid ja aluseid, seostab lahuse happelisi omadusi H^+ ioonide ja aluselisi omadusi OH^- ioonide esinemisega lahuses;
2) kasutab aineklasside vahelisi seoseid ainetevahelisi reaktsioone põhjendades ja vastavaid reaktsioonivõrrandeid koostades (õpitud reaktsioonitüüpide piires: lihtaine + O_2, happeline oksiid + vesi, (tugevalt) aluseline oksiid + vesi, hape + metall, hape + alus, aluseline oksiid + hape, happeline oksiid + alus); korraldab neid reaktsioone ohutult;
3) kasutab vajaliku info saamiseks lahustuvustabelit;
4) selgitab temperatuuri mõju gaasidele ning (enamiku) soolade lahustuvusele vees, kasutab ainete lahustuvuse graafikut, et leida vajalikku onfot ja teha arvutusi ja järeldusi;
5) lahendab lahuse protsendilisel koostisel põhinevaid arvutusülesandeid (sh lahuse ruumala ja tihedust kasutades);
6) kirjeldab ja analüüsib mõnede tähtsamate anorgaaniliste ühendite (H_2O, CO, CO_2, SiO_2, CaO, HCl, H_2SO_4, NaOH, $Ca(OH)_2$, NaCl, Na_2CO_3, $NaHCO_3$, $CaSO_4$, $CaCO_3$ jt) peamisi omadusi ning selgitab nende ühendite kasutamist igapäevaelus;
7) analüüsib keemilise saaste allikaid ja saastumise tekkepõhjusi, saastumisest tingitud keskkonnaprobleeme (happesademed, raskmetallide ühendid, üleväetamine) ja võimalikke keskkonna säästmise meetmeid.

Õppevahendid:

oksiidid, hapete, leeliste ja soolade lahused ning vajalikud katsevahendid reaktsioonide uurimiseks; olmekemikaalid ja katsevahendid nende happeliste/aluseliste omaduste uurimiseks; mineraalide näidised.

Lõiming õppekava läbivate teemadega:

keskkond: happesademed, keskkonna saastumine (happesademed, üleväetamine, osoonikihi lagunemine, kasvuhooneefekt);

teabekeskkond: infootsing internetist

väärtused ja kõlblus: keskkonna saastamine kui elu tulevaste põlvkondade arvelt

turvalisus: ohutusnõuded kemikaalidega töötamisel

elukutsevalik: laborant

Lõiming õppeainetega:

bioloogia: keskkonna saastumine (happesademed, üleväetamine, osoonikihi lagunemine, kasvuhooneefekt); **geograafia:** maavarad (liiv, savi, lubjakivi jt); **kodundus ja käsitöö:** hapete ja soolade kasutamine toiduvalmistamisel, happelised ja aluselised puhastusvahendid igapäevaelus.

Hindamine

Rakendatakse nii kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist. Kujundava hindamise käigus antakse suulisi ja kirjalikke hinnanguid. Kokkuvõttev hindamine toimub läbi testide ja kontrolltööde.

Aine hulk. Moolarvutused. (10 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

See on esimene teema, kus õpilased tutvuvad keemiliste reaktsioonide kvantitatiivse küljega – keemiliste reaktsioonide võrrandite põhjal tehtavate arvutustega. Seejuures õpitakse arvutustes kasutama keemia kvantitatiivsete seoste mõistmiseks väga olulist suurust – ainehulka – ning selle ühikut mooli.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

- Teema õpetamisel saab toetuda loodusõpetuses ja füüsikas massi, ruumala ja tiheduse vahelise seose kohta õpitule ning 8. klassi keemias aineosakeste (molekul, aatom, ioon) kohta õpitule. Samuti saab toetuda matemaatikas võrdelise sõltuvuse kohta õpitule ning ühikute teisendamise oskusele.
- Õpilased peaksid tundma ja oskama selgitada võrdelise sõltuvuse põhimõtet.

Õppesisu:

1. Aine hulk, mool. Molaarmass ja gaasi molaarruumala (normaaltingimustel). Ainekoguste ühikud ja nende teisendused.
2. Aine massi jäävus keemilistes reaktsioonides. Reaktsioonivõrrandite kordajate tähendus. Keemilise reaktsiooni võrrandis sisalduva (kvalitatiivse ja kvantitatiivse) info analüüs.
3. Arvutused reaktsioonivõrrandite põhjal moolides (sh lähtudes massist või ruumalast).

Põhimõisted:

ainehulk, mool, molaarmass, gaasi molaarruumala, normaaltingimused.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Arvutused valemeid õigesti kasutades.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- Soovitatav on seda teemat käsitleda põimitult anorgaaniliste ainete põhiklasside ja lahuste teemaga.
- Arvutuste tegemine ainehulga, massi ja molaarmassi ning gaasilise aine hulga, gaasi ruumala ja molaarruumala (normaaltingimustel) vaheliste seoste põhjal.
- Arvutuste tegemine reaktsioonivõrrandite põhjal, seostades reaktsioonivõrrandi kordajaid reaktsioonis osalevate ainete hulkade (moolide arvu) suhtega; arvutustulemuste põhjal järelduste tegemine.

Õpitulemused
Õpilane

1) tunneb põhilisi aine hulga, massi ja ruumala ühikuid (mol, kmol, g, kg, t, cm_3, dm_3, m_3, ml, l) ning teeb vajalikke ühikute teisendusi;
2) teeb arvutusi aine hulga, massi ja gaasi ruumala vaheliste seoste alusel, põhjendab neid loogiliselt;
3) mõistab ainete massi jäävust keemilistes reaktsioonides ja reaktsioonivõrrandi kordajate tähendust (reageerivate ainete hulkade suhes);
4) analüüsib keemilise reaktsiooni võrrandis sisalduvat (kvalitatiivset ja kvantitatiivset) infot;
5) lahendab reaktsioonivõrranditel põhinevaid arvutusülesandeid, lähtudes reaktsioonivõrrandite kordajatest (ainete moolsuhtest) ja reaktsioonis osalevate ainete hulkadest (moolide arvust), tehes vajaduse korral ümberarvutusi ainehulga, massi ja (gaasi) ruumala vaheliste seoste alusel, põhjendab lahenduskäiku;
6) hindab loogiliselt arvutustulemuste õigsust ning teeb arvutustulemuste põhjal järeldusi ja otsustusi.

Õppevahendid:
Keemiliste elementide perioodilsustabelid

Lõiming õppekava läbivate teemadega:
Keskkond: tööstus- kui ka keskkonnaprobleemidele.

Lõiming teiste õppeainetega

Loodusõpetus: massi, ruumala ja tiheduse vaheline seos

Matemaatika: korrutustabel, tehete järjekord, ühikute teisendamine, võrdeline sõltuvus

Hindamine
Rakendatakse nii kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist. Kujundava hindamise käigus antakse suulisi ja kirjalikke hinnanguid. Kokkuvõttev hindamine toimub läbi testide ja kontrolltööde.

Süsinik ja süsinikuühendid (16 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Süsiniku ja süsinikuühendite teemaga omandavad õpilased esmase ettekujutuse orgaaniliste ainete struktuurist, mõnest olulisemast põhiklassist ja nende omadustest. Õpilased õpivad aru saama mitmetest keemia edasiseks õppimiseks vajalikest mõistetest, nagu struktuurivalem, polümeer, süsivesinik, alkohol ja karboksüülhape, ning õpivad kasutama

molekulimudeleid ainete struktuuri uurimisel. Selle teema õppimisega rajatakse alused orgaanilise keemia põhjalikumaks käsitlemiseks gümnaasiumis, ühtlasi seostub see teema tihedalt mitmesuguste igapäevaelu probleemidega ja teiste loodusainetega, eelkõige bioloogiaga.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

- Teema õpetamisel saab toetuda loodusõpetuses, bioloogias ja geograafias süsinikuühendite kohta õpitule ning 8. klassi keemias molekulide ehituse ja keemiliste sidemete kohta õpitule.
- Õpilased peaksid tundma ja oskama selgitada järgmisi mõisteid: keemiline side, nafta, maagaas.

Õppesisu:

1. Süsinik lihtainena. Süsinikoksiidid. Süsivesinikud. Süsinikuühendite paljusus. Süsiniku võime moodustada lineaarseid ja hargnevaid valemeid, tsükleid ja kordseid sidemeid. Molekulimudelid ja struktuurivalemid. Ettekujutus polümeeridest.
2. Süsivesinike esinemisvormid looduses (maagaas, nafta) ja kasutusalad (kütused, määrdeained) ning nende kasutamise võimalused. Süsivesinike täielik põlemine (reaktsioonivõrrandite koostamine ja tasakaalustamine.) Hüdrofiilsed ja hüdrofoobsed ained.
3. Alkoholide ja karboksüülhapete tähtsamad esindajad (etanool, etaanhape), nende omadused ja tähtsus igapäevaelus, etanooli füsioloogiline toime.

Põhimõisted:

süsivesinik, struktuurivalem, polümeer, märgumine, alkohol, karboksüülhape.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

1. CO_2 saamine ja kasutamine tule kustutamisel.
2. Lihtsamate süsivesinike jt süsinikuühendite molekulide mudelite koostamine.
3. Süsinikuühendite molekulide mudelite koostamine ja uurimine digitaalses keskkonnas (vastava tarkvara abil).
4. Süsivesinike omaduste uurimine (lahustuvus, märguvus veega).
5. Erinevate süsinikuühendite (nt etanooli ja parafiini) põlemisreaktsioonide uurimine.
6. Etaanhappe happeliste omaduste uurimine (nt etaanhape + leeliselahus).

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- Süsivesinike molekulimudelite koostamine ja uurimine ning nende seostamine vastavate ainete struktuurivalemitega; süsinikuühendite paljususe põhjendamine.
- Polümeeride omaduste seostamine nende struktuuriga, polümeeride praktiliste kasutusvõimaluste selgitamine.
- Süsivesinike omaduste uurimine, sh lahustuvuse uurimine erinevates lahustites.
- Süsinikuühendite põlemisreaktsioonide uurimine.
- Alkoholide ja karboksüülhapete molekulimudelite ja struktuurivalemite uurimine ning nende seostamine.
- Etanooli ja etaanhappe omaduste uurimine.
- Alkoholi füsioloogilise toime ja sellega seotud probleemide üle arutlemine.

Õpitulemused

Õpilane

1) võrdleb ning põhjendab süsiniku lihtainete omadusi, võrdleb süsinikuoksiidide omadusi;
2) analüüsib süsinikuühendite paljususe põhjust (süsiniku võime moodustada lineaarseid ja hargnevaid ahelaid, tsükleid, kordseid sidemeid);
3) koostab süsinikuühendite struktuurivalemeid etteantud aatomite (C, H, O) arvu järgi (arvestades süsiniku, hapniku ja vesiniku aatomite moodustatavate kovalentsete sidemete arvu);
4) teab materjalide liigitamist hüdrofiilseteks ja hüdrofoobseteks ning oskab tuua nende kohta näiteid igapäevaelust;
5) kirjeldab süsivesinike esinemisvorme looduses (maagaas, nafta) ja kasutusalasid (kütused, määrdeained) ning selgitab nende kasutamise võimalusi praktikas;
6) eristab struktuurivalemi põhjal süsivesinikke, alkohole ja karboksüülhappeid;
7) koostab süsivesinike ja etanooli täieliku põlemise reaktsioonivõrrandeid;
7) koostab etaanhappe iseloomulike keemiliste reaktsioonide võrrandeid (õpitud reaktsioonitüüpide piires) ja teeb katseid nende reaktsioonide uurimiseks;
8) hindab etanooli füsioloogilist toimet ja sellega seotud probleeme igapäevaelus.

Õppevahendid:
molekulimudelid; uuritavad süsinikuühendid (süsivesinikud, etanool, etaanhape) ja katsevahendid nende lahustuvuse uurimiseks; reaktiivid ja katsevahendid etanooli ja etaanhappe keemiliste omaduste uurimiseks.

Lõiming õppekava läbivate teemadega:
keskkond: kasvuhooneefekt

tehnoloogia: süsiniku uued allotroobid (fullereenid, grafeen), nanotehnoloogia

teabekeskkond: infootsing internetist

Keskkond: süsivesinike füüsikalised omadused seoses keskkonnaprobleemide (nafta püsib vee pinnal ega lahustu vees; veelindude sulestiku ja nafta vastastiktoime)

tehnoloogia: molekulimudelite koostamine arvutis

Lõiming õppeainetega:

bioloogia: süsinikuühendid looduses; **geograafia:** süsinikku sisaldavad maavarad ja nende leiukohad.

Hindamine
Rakendatakse nii kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist. Kujundava hindamise käigus antakse suulisi ja kirjalikke hinnanguid. Kokkuvõttev hindamine toimub läbi testide ja kontrolltööde.

Süsinikuühendite roll looduses. Süsinikuühendid materjalidena (10 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Selle teema õpetamise eesmärk on seostada keemias süsinikuühendite kohta õpitut süsinikuühendite tähtsusega elusorganismide elutegevuses ja paljude rakendustega

igapäevaelus. Käsitletakse tervisliku toitumise põhimõtteid ja energeetikaprobleeme, selgitatakse ohutusnõudeid olmekemikaalide kasutamisel ning arutletakse mitmesuguste keskkonnaprobleemide üle.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

- Teema õppimisel saab toetuda loodusõpetuses, bioloogias ja terviseõpetuses, kodunduses ja käsitöös tähtsamate toitainete ja nende toiteväärtuse ning tervisliku toitumise põhimõtete kohta õpitule ning tehnoloogiaõpetuses süsinikuühendite kui materjalide kohta õpitule. Suurel määral saab toetuda ka loodusõpetuses ja füüsikas õpitule energia ning energia üleminekute kohta.
- Õpilased peaksid tundma ja oskama selgitada järgmisi mõisteid: energia, keemiline energia, kütus, toitaine, toitaine toiteväärtus, valk, rasv, süsivesik (sahhariid).

Õppesisu:

1. Energia eraldumine ja neeldumine keemilistes reaktsioonides, ekso- ja endotermilised reaktsioonid.
2. Eluks olulised süsinikuühendid (sahhariidid, rasvad, valgud), nende roll organismis. Tervisliku toitumise põhimõtted, tervislik eluviis.
3. Süsinikuühendid kütusena. keskkonnaprobleemid: kasvuhoonegaasid. Tarbekeemia saadused, plastid ja kiudained. Polümeerid igapäevaelus.

Põhimõisted:

eksotermiline reaktsioon, endotermiline reaktsioon, reaktsiooni soojusefekt (kvalitatiivselt)

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

1. Rasva lahustuvuse uurimine erinevates lahustites.
2. Ekso- ja endotermilise reaktsiooni uurimine.
3. Toiduainete tärklisesisalduse uurimine.
4. Valkude püsivuse uurimine.
5. Päevamenüü koostamine ja analüüsimine (portaal toitumine.ee järgi)

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- Eksotermiliste reaktsioonide tähtsuse selgitamine elusloodus ja igapäevaelu seisukohalt.
- Kütuste küttevääruse võrdlemine ja selle põhjal järelduste tegemine.
- Eluks vajalike süsinikuühendite (sahhariidide, valkude, rasvade) struktuuri uurimine ja nende ainete tähtsuse selgitamine elusloodus seisukohalt; järelduste tegemine tervisliku toitumise põhimõtete kohta.
- Tarbekeemiasaaduste omaduste ja kasutusvõimaluste seostamine.
- Olmekemikaalide kasutamise ohutusnõuete selgitamine ja põhjendamine.
- Elukeskkonna probleemide selgitamine ja keskkonna säästmise võimaluste analüüsimine.

Õpitulemused

Õpilane

1) selgitab keemiliste reaktsioonide soojusefekti (energia eraldumist või neeldumist);

2) hindab eluks vajalike süsinikuühendite (sahhariidide, rasvade, valkude) rolli elusorganismides ja teab nende muundumise lõppsaadusi organismis (vesi ja süsinikdioksiid), seostab neid teadmisi varem loodusõpetuses ja bioloogias õpituga;

3) analüüsib süsinikuühendite kasutamsivõimalusi küyusena ning eristab taastuvaid ja taastumatuid energiaallikaid (seostab varem õpituga loodusõpetuses);

4) iseloomustab tuntumaid süsinikuühenditel põhinevaid materjale (kiudained, plastid) ning analüüsib nende põhiomadusi ja kasutusvõimalusi;

5) mõistab tuntumate olmekemikaalide ohtlikkust ning järgib neid kasutades ohutusnõudeid;

6) mõistab elukeskkonda säästva suhtumise vajalikkust, analüüsib keskkonna säästmise võimalusi.

Õppevahendid:
rasv, mitmesugused lahustid ja vajalikud katsevahendid rasva lahustuvuse uurimiseks; kütuste ja mitmesuguste süsinikuühenditel põhinevate materjalide näidised, ohutusnõuete plakat.

Lõiming õppekava läbivate teemadega:
teabekeskkond: infootsing internetist

kultuuriline identiteet: põlevkivikeemia ja -energeetika tähtsus Eesti jaoks

tervis: tervislik toitumine

väärtused ja kõlblus: taastumatute kütuste raiskamine kui elu tulevaste põlvkondade arvelt

karjääri planeerimine: karjäärivõimalused Eesti keemiatööstuses

keskkond: plastide lagunemine looduses, plastid saastajatena

Lõiming õppeainetega:

füüsika: energia ja energia üleminek, küttevääртus; **bioloogia:** toitumine, toitained ja nende toiteväärtused, elukeskkonna kaitse; **terviseõpetus:** tervisliku toitumise põhimõtted, ohutusnõuded olmekemikaalide kasutamisel; **tehnoloogiaõpetus:** süsinikuühendid materjalidena; **ajalugu:** riikidevahelised poliitilised probleemid seoses kütustega.

Hindamine
Rakendatakse nii kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist. Kujundava hindamise käigus antakse suulisi ja kirjalikke hinnanguid. Kokkuvõttev hindamine toimub läbi testide ja kontrolltööde.

Füüsika

III kooliaste

Füüsika õpetamise eemärgid
Kolmandas kooliastmes on õppe ja kasvatuse põhitaotlus aidata õpilastel kujuneda

vastutustundlikeks ühiskonnaliikmeteks, kes igapäevaelus iseseisvalt toime tulevad ning suudavad oma huvidele ja võimetele vastavat õpiteed valida. Kolmandas kooliastmes keskendutakse:

- õpimotivatsiooni hoidmisele;
- õppesisu ja omandatavate oskuste seostamisele igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamisele tulevases tööelus ja jätkuõpingutes;
- erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamisele ning enesekontrollimise oskuse arendamisele;
- pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimisele, eesmärkide püstitamisele ja oma tulemuste hindamisele;
- õpilaste erivõimete ja huvide arendamisele;
- õpilaste toetamisele nende edasiste õpingute ja kutsevalikute tegemisel.

8. klass

70 tundi

Valgus ja valguse sirgjooneline levimine (6-8 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: • õppesisu ja omandatavate oskuste seostamine igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamine tulevases tööelus ja jätkuõpingutes • erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamise õpetamine ning enesekontrollimise oskuse arendamine; • saavutada pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimise, eesmärkide püstitamise ja oma tulemuste hindamise oskus
Õppesisu • Valgusallikas. • Päike. Täht. • Valgus kui energia. • Valgus kui liitvalgus. • Valguse spektraalne koostis. • Valguse sirgjooneline levimine. • Valguse kiirus. • Vari. Varjutused
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Vestlus. Näited. Rühmatöö Katsed: valguseenergia– Päike või grafoprojektor, lääts, must ja valge paber. Probleemülesanded, joonised Laboratoorne töö: Varju tekkimine. Protokolli vormistamine. Protokolli esitamine.
Õpitulemused Õpilane: • selgitab objekti Päike kui valgusallikas olulisi tunnuseid; • selgitab mõistete: valgusallikas, valgusallikate liigid, liitvalgus, olulisi tunnuseid;

- loetleb valguse spektri, varju ja varjutuste olulisi tunnuseid, selgitab seost teiste nähtustega;
- teab seose, et optiliselt ühtlases keskkonnas levib valgus sirgjooneliselt, tähendust.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Päikese pind; erinevad tähed http://www.youtube.com/watch?v=HEheh1BH34Q
http://phet.colorado.edu/en/simulation/bending-light

Õppevahendid:
Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, lisamaterjalide kogud, katseteks ja praktiliste tööde läbiviimiseks vajalikud vahendid

Lõiming:
Bioloogia : valgus ja elusloodus.

Keemia: valgus ja fotokeemilised reaktsioonid.

Kunst: valgus, värvid ja värvused.

Valguse peegeldumine (6-7 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
- õppesisu ja omandatavate oskuste seostamine igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamine tulevases tööelus ja jätkuõpingutes
- erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamise õpetamine ning enesekontrollimise oskuse arendamine;
- saavutada pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimise, eesmärkide püstitamise ja oma tulemuste hindamise oskus

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
2. ja 3. kooliastme loodusainete tundides omandatud oskustele.

Õppesisu
- Peegeldumisseadus.
- Tasapeegel, eseme ja kujutise sümmeetrilisus.
- Mattpind.
- Esemete nägemine.
- Valguse peegeldumise nähtus looduses ja tehnikas.
- Kuu faaside teke.
- Kumer- ja nõguspeegel

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Vestlus. Näited. Katsed. Probleemülesanded, joonised peegeldumiste, varjude ja kujutiste tekke kohta

Õpitulemused
Õpilane:
- teab peegeldumise ja valguse neeldumise olulisi tunnuseid, kirjeldab seost teiste nähtustega ning kasutab neid praktikas;
- nimetab mõistete: langemisnurk, peegeldumisnurk ja mattpind olulisi tunnuseid;

- selgitab peegeldumisseadust, s.o valguse peegeldumisel on peegeldumisnurk võrdne langemisnurgaga, ja selle tähendust, kirjeldab seose õigsust kinnitavat katset ning kasutab seost praktikas;
- toob näiteid tasapeegli, kumer- ja nõguspeegli kasutamise kohta.

Praktilised tööd ja digvahendite rakendamine
Katsed:

a) enda ja eseme vaatlus peeglis;

b) eseme ja selle kujutise sümmeetrilisus,

c) eseme ja kujutise kaugus peeglist.

Õppevahendid:
Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, lisamaterjalide kogud, katsete läbiviimiseks vajalikud vahendid

Lõiming:

Matemaatika : nurga mõiste, nurga mõõtmine malliga.Nurkade joonestamine malli abil

Geograafia: päikesekiirte langemisnurk maapinnale, valguse peegeldumine erinevatelt pindadelt

Valguse murdumine (7-8 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- õppesisu ja omandatavate oskuste seostamine igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamine tulevases tööelus ja jätkuõpingutes
- erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamise õpetamine ning enesekontrollimise oskuse arendamine;
- saavutada pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimise, eesmärkide püstitamise ja oma tulemuste hindamise oskus

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

2. ja 3. kooliastme loodusainete tundides omandatud oskustele.

Õppesisu.

- Valguse murdumine.
- Prisma.
- Kumerlääts. Nõguslääts. Läätse fookuskaugus. Läätse optiline tugevus.
- Kujutised.
- Luup. Silm. Prillid. Kaug- ja lühinägelikkus.
- Fotoaparaat.
- Valguse murdumise nähtus looduses ja tehnikas.
- Kehade värvus.
- Valguse neeldumine, valgusfilter.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Vestlus. Vaatlus: valguse murdumine

Katse: valguse murdumise uurimine klaas veega, erinevad esemed

Katse: nõgus- ja kumerläätse uurimine.

Füüsika ülesannete lahendamine optilise tugevuse ja fookuskauguse arvutamise näitel; prillide tugevus ja optiline tugevus

Õpitulemused
Õpilane:

- kirjeldab valguse murdumise olulisi tunnuseid, selgitab seost teiste nähtustega ning kasutab neid probleemide lahendamisel;
- selgitab fookuskauguse ja läätse optilise tugevuse tähendust ning mõõtmisviisi, teab kasutatavat mõõtühikut;
- kirjeldab mõistete: murdumisnurk, fookus, tõeline kujutis ja näiv kujutis, olulisi tunnuseid;
- selgitab valguse murdumise seaduspärasust, s.o valguse üleminekul ühest keskkonnast teise murdub valguskiir sõltuvalt valguse kiirusest ainetes kas pinna ristsirge poole või pinna ristsirgest eemale;
- selgitab seose $D = \frac{1}{f}$ tähendust ning kasutab seost probleemide lahendamisel;
- kirjeldab kumerläätse, nõguslääte, prillide, valgusfiltrite otstarvet ning toob kasutamise näiteid;
- viib läbi eksperimendi, mõõtes kumerläätse fookuskaugust või tekitades kumerläätsega esemest suurendatud või vähendatud kujutise, oskab kirjeldada tekkinud kujutist, konstrueerida katseseadme joonist, millele kannab eseme, läätse ja ekraani omavahelised kaugused, ning töödelda katseandmeid.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Mõistete kaardi koostamine; ülesannete lahendamine, jooniste tegemine, kujutiste konstrueerimine

http://phet.colorado.edu/en/simulation/bending-light – kiirte käik erineva kujuga klaaskehades

Praktiline töö: Kumerläätse fookuskauguse määramine.

Õppevahendid:
Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, lisamaterjalide kogud, katsete läbiviimiseks vajalikud vahendid

Lõiming:
Inimeseõpetus: silm ja nägemine, prillide kasutamine

Bioloogia: erinevate elusolendite silmad

Liikumine ja jõud (8-9 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- õppesisu ja omandatavate oskuste seostamine igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamine tulevases tööelus ja jätkuõpingutes
- erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamise õpetamine ning enesekontrollimise oskuse arendamine;
- saavutada pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimise, eesmärkide püstitamise ja oma tulemuste hindamise oskus

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

2. ja 3. kooliastme loodusainete tundides omandatud oskustele.

Õppesisu

- Mass kui keha inertsuse mõõt.
- Aine tihedus.
- Kehade vastastikmõju.
- Jõud kui keha kiireneva või aeglustuva liikumise põhjustaja.
- Kehale mõjuva jõu rakenduspunkt.
- Jõudude tasakaal ja keha liikumine.
- Liikumine ja jõud looduses ning tehnikas.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Vestlus.

Katse: a) erineva tihedusega materjalide tunnetamine, b) areomeetriga vedeliku tiheduse mõõtmine.

Tiheduse ühikute teisendamine, ülesannete lahendamine

Kiiruse ülesanded.

Liikumise kirjeldamine liikumisgraafikute põhjal

Õpitulemused

Õpilane:

- kirjeldab nähtuse– liikumine, – olulisi tunnuseid ja seost teiste nähtustega;
- selgitab pikkuse, ruumala, massi, pindala, tiheduse, kiiruse, keskmise kiiruse ja jõu tähendust ning mõõtmisviise, teab kasutatavaid mõõtühikuid;
- teab seose $l = vt$ tähendust ja kasutab seost probleemide lahendamisel;
- kasutab liikumisgraafikuid liikumise kirjeldamiseks;
- teab seose vastastikmõju tõttu muutuvad kehade kiirused seda vähem, mida suurem on keha mass;
- teab seose $\rho = \frac{m}{V}$ tähendust ning kasutab seost probleemide lahendamisel;
- selgitab mõõteriistade: mõõtejoonlaud, nihik, mõõtesilinder ja kaalud otstarvet ja kasutamise reegleid ning kasutab mõõteriistu praktikas;
- viib läbi eksperimendi, mõõtes proovikeha massi ja ruumala, töötleb katseandmeid, teeb katseandmete põhjal vajalikud arvutused ning teeb järelduse tabeliandmete põhjal proovikeha materjali kohta;
- teab, kui kehale mõjuvad jõud on võrdsed siis keha on paigal või liigub ühtlaselt sirgjooneliselt;
- teab jõudude tasakaalu kehade ühtlasel liikumisel.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Praktiline töö: etteantud keha omaduste mõõtmine, näiteks traadi läbimõõt, ebakorrapärase kujuga keha pindala ruudulise paberiga,

Praktiline töö: tiheduse määramine

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, lisamaterjalide kogud, kõik katseteks vajalikud vahendid

Lõiming:

Matemaatika: mõõtmine, pikkus, pindala, ruumala

Keemia: Vedelike tihedus

Ajalugu: vanad mõõteühikud

Kehade vastastikmõju (9-11 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- õppesisu ja omandatavate oskuste seostamine igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamine tulevases tööelus ja jätkuõpingutes
- erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamise õpetamine ning enesekontrollimise oskuse arendamine;
- saavutada pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimise, eesmärkide püstitamise ja oma tulemuste hindamise oskus

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

2. ja 3. kooliastme loodusainete tundides omandatud oskustele.

Õppesisu

- Gravitatsioon
- Päikesesüsteem
- Raskusjõud.
- Hõõrdumine, hõõrdejõud.
- Kehade elastsus ja plastsus.
- Deformeerimine, elastsusjõud.
- Dünamomeetri tööpõhimõte.
- Vastastikmõju esinemine looduses ja selle rakendamine tehnikas

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Ülesanded raskusjõu kohta.

Katsed: Hõõrdejõu sõltuvus pindade a) töötlusest, b)rõhumisjõust, c) materialist.

Katse: erinevat liiki deformatsioonid

Õpitulemused

Õpilane:

- kirjeldab nähtuste, vastastikmõju, gravitatsioon, hõõrdumine, deformatsioon, olulisi tunnuseid, selgitab seost teiste nähtustega ning kasutab neid nähtusi probleemide lahendamisel;
- selgitab Päikesesüsteemi ehitust;
- nimetab mõistete raskusjõud, hõõrdejõud, elastsusjõudolulisi tunnuseid;
- teab seose $F = m\,g$ tähendust ning kasutab seost probleemide lahendamisel;
- selgitab dünamomeetri otstarvet ja kasutamise reegleid ning kasutab dünamomeetrit jõudude mõõtmisel;
- viib läbi eksperimendi, mõõtes dünamomeetriga proovikehade raskusjõudu ja hõõrdejõudu kehade liikumisel, töötleb katseandmeid ning teeb järeldusi uurimusküsimuses sisalduva hüpoteesi kehtivuse kohta;
- **toob näiteid jõududest looduses ja tehnikas ning loetleb nende rakendusi.**

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
g väärtuse selgitus; g erinevatel planeetidel, - www.freewebarcade5.net/media/the-scale-of-the-universe-2.swf.

Praktiline töö: raskusjõu ja hõõrdejõu uurimine. Andmete kandmine tabelisse ja graafiku koostamine, andmete analüüs

Esitlused ja videod nähtustest, katsetest, e- testid.

Õppevahendid:
Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, lisamaterjalide kogud, kõik katseteks vajalikud vahendid

Lõiming:
Matemaatika: võrdeline seos, võrdelise seose graafik

Kehaline kasvatus: lihaste venitus, lihase rebestused;

Rõhumisjõud looduses ja tehnikas (11-13 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- õppesisu ja omandatavate oskuste seostamine igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamine tulevases tööelus ja jätkuõpingutes
- erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamise õpetamine ning enesekontrollimise oskuse arendamine;
- saavutada pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimise, eesmärkide püstitamise ja oma tulemuste hindamise oskus

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
2. ja 3. kooliastme loodusainete tundides omandatud oskustele.

Õppesisu

- Rõhk.
- Pascali seadus.
- Manomeeter.
- Maa atmosfäär.
- Õhurõhk. Baromeeter.
- Rõhk vedelikes erinevatel sügavustel.
- Üleslükkejõud.
- Keha ujumine, ujumise ja uppumise tingimus.
- Areomeeter.
- Rõhk looduses ja selle rakendamine tehnikas.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Ülesannete lahendamine, probleemülesanded

Vestlus - sukeldumine ja rõhk; arvutusülesanded

Arutelu; katsed:

a) üleslükkejõud vedelikus;

b) üleslükkejõu sõltuvus keha ruumalast;

c) üleslükkejõu sõltuvus vedeliku tihedusest;

Õpitulemused
Õpilane:

- nimetab nähtuse, näiteks: ujumine, olulisi tunnuseid ja seoseid teiste nähtustega ning selgitab seost teiste nähtustega, samuti kasutamist praktikas;
- selgitab rõhu tähendust, nimetab mõõtühikuid ja kirjeldab mõõtmise viisi;
- kirjeldab mõisteid õhurõhk ja üleslükkejõud;
- sõnastab seosed, et rõhk vedelikes ja gaasides antakse edasi igas suunas ühteviisi (Pascali seadus);
- ujumisel ja heljumisel on üleslükkejõud võrdne kehale mõjuva raskusjõuga
- selgitab seoste $p = \frac{F}{S}$; $F_{ü} = \rho Vg$ tähendust ja kasutab neid probleemide lahendamisel;
- selgitab baromeetri otstarvet ja kasutamise reegleid;
- viib läbi eksperimendi, mõõtes erinevate katsetingimuste korral kehale mõjuva üleslükkejõu.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Katsed: rõhu sõltuvus a) rõhumisjõust, b) kehade kokkupuute pindalast Katse: määrata 1-2 õpilase (kerge tüdruk, raske poiss) rõhk maapinnale

Katsed: a) areomeeter, b) kartul ja soolane vesi

Sukeldumise videod

Õppevahendid:
Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, lisamaterjalide kogud, kõik katseteks vajalikud vahendid

Lõiming:
Geograafia: rõhkkonnad, õhurõhu mõõtmine, õhurõhu ühikud.

Bioloogia: vererõhk, rõhk rakkudes

Keemia: vedelike tihedus

Mehaaniline töö ja energia (10-11 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- õppesisu ja omandatavate oskuste seostamine igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamine tulevases tööelus ja jätkuõpingutes
- erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamise õpetamine ning enesekontrollimise oskuse arendamine;
- saavutada pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimise, eesmärkide püstitamise ja oma tulemuste hindamise oskus

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
2. ja 3. kooliastme loodusainete tundides omandatud oskustele.

Õppesisu

- Töö.
- Võimsus.
- Energia, kineetiline ja potentsiaalne energia.
- Mehaanilise energia jäävuse seadus.
- Lihtmehhanism, kasutegur. Lihtmehhanismid looduses ja nende rakendamine tehnikas.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Arutelu, näited igapäevasest elust. Töö arvutamine. Hinnata saadud tulemusi.

Võimsus kui töötegemise kiirus, õpilase võimsuse arvutamine, näiteks tõstab koti lauale, ja selle tulemuse analüüsimine; arvutusülesanded.

Arvutus- ja probleemülesanded

Vestlus, näited erinevatest lihtmehhanismidest.

Õpitulemused

Õpilane:

selgitab mehaanilise töö, mehaanilise energia ja võimsuse tähendust ning määramisviisi, teab kasutatavaid mõõtühikuid;

selgitab mõisteid potentsiaalne energia, kineetiline energia ja kasutegur;

selgitab seoseid, et:

keha saab tööd teha ainult siis, kui ta omab energiat;

sooritatud töö on võrdne energia muutusega,

keha või kehade süsteemi mehaaniline energia ei teki ega kao, energia võib vaid muunduda ühest liigist teise (mehaanilise energia jäävuse seadus);

Kogu tehtud töö on alati suurem kasulikust tööst;

ükski lihtmehhanism ei anna võitu töös (energia jäävuse seadus lihtmehhanismide korral);

selgitab seoste $A = F\,s$; $N = \frac{A}{t}$ tähendust ning kasutab neid probleemide lahendamisel;

selgitab lihtmehhanismide: kang, kaldpind, pöör, hammasülekanne otstarvet, kasutamise viise ning ohutusnõudeid.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Katsed: a) pendli liikumine, b) joonlaua deformeerimine ja paberkuuli lennutamine

Rühmatöö: energia jäävus

Katse: Kangi reegli tuletamine

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, lisamaterjalide kogud, kõik katseteks vajalikud vahendid

Lõiming:

Matemaatika : protsentarvutus;

Võnkumine ja laine (8-10 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- õppesisu ja omandatavate oskuste seostamine igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamine tulevases tööelus ja jätkuõpingutes
- erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamise õpetamine ning enesekontrollimise oskuse arendamine;
- saavutada pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimise, eesmärkide püstitamise ja oma tulemuste hindamise oskus

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

2. ja 3. kooliastme loodusainete tundides omandatud oskustele.

Õppesisu

- Võnkumine.
- Võnkumise amplituud, periood, sagedus.
- Lained. Heli, heli kiirus, võnkesageduse ja heli kõrguse seos. Heli valjus.
- Elusorganismide hääleaparaat. Kõrv ja kuulmine.
- Müra ja mürakaitse.
- Võnkumiste avaldumine looduses ja rakendamine tehnikas.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Võnkumise probleem- ja arvutusülesanded

Vestlus, rühmatöö - müra mõjust tervisele. Heli valjuse mõõtmine Vernier` anduriga.

Katsed:joonlauad, erinevalt täidetud pudelid. Muusika kuulamine.

Õpitulemused

Õpilane:

- kirjeldab nähtuste, võnkumine, heli ja laine, olulisi tunnuseid ja seost teiste nähtustega;
- selgitab võnkeperioodi ja võnkesageduse tähendust ning mõõtmisviisi, teab kasutatavaid mõõtühikuid;
- nimetab mõistete, võnkeamplituud, heli valjus, heli kõrgus, heli kiirus, olulisi tunnuseid;
- viib läbi eksperimendi, mõõtes niitpendli (vedrupendli) võnkeperioodi sõltuvust pendli pikkusest, proovikeha massist ja võnkeamplituudist, töötleb katseandmeid ning teeb järeldusi uurimusküsimuses sisalduva hüpoteesi kohta.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Katse: pendli võnkumise uurimine – a) koormis niidi otsas, b) vedrupendel). Näite pendlite amplituudi, perioodi ja sageduse määramine.

Youtube`i füüsikavideote otsimine. Mõistete kaart. Õppekäik AHHAA keskusesse Tartus.

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, lisamaterjalide kogud, kõik katseteks vajalikud vahendid

Lõiming:

Geograafia: merelained, maavärinad

Inimeseõpetus : häälepaelad; mürareostus

Muusika : pillid ja heli

9. klass

70 tundi

Elektriline vastastikmõju (5-7 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- õppesisu ja omandatavate oskuste seostamine igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamine tulevases tööelus ja jätkuõpingutes
- erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamise õpetamine ning enesekontrollimise oskuse arendamine;
- saavutada pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimise, eesmärkide püstitamise ja oma tulemuste hindamise oskus

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

2. ja 3. kooliastme loodusainete tundides omandatud oskustele.

Õppesisu

- Kehade elektriseerimine.
- Elektrilaeng.
- Elementaarlaeng.
- Elektriväli.
- Juht.
- Isolaator
- Laetud kehadega seotud nähtused looduses ja tehnikas.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Kehade elektriseerimine ja elektriseeritud kehade vahelise vastastikmõju uurimine: plastjoonlaud, kileribad, paberribad, eboniitpulk, klaaspulk, siidiriie, nahk, villane riie, elektrofoormasin, sultanid

Laengu jagamine: elektroskoobid, metallvarras

Kehade elektrijuhtivus: erinevatest materjalidest kehad

Õpitulemused

- kirjeldab nähtuste, kehade elektriseerimine ja elektriline vastastikmõju, olulisi tunnuseid ning selgitab seost teiste nähtustega;
- loetleb mõistete: elektriseeritud keha, elektrilaeng, elementaarlaeng, keha elektrilaeng, elektriväli; olulisi tunnuseid;
- selgitab seoseid, et samanimeliste elektrilaengutega kehad tõukuvad, erinimeliste elektrilaengutega kehad tõmbuvad, ja seoste õigsust kinnitavat katset;
- viib läbi eksperimendi, et uurida kehade elektriseerumist ja nende vahelist mõju, ning teeb järeldusi elektrilise vastastikmõju suuruse kohta.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Kehade elektriseerimine ja elektriseeritud kehade vahelise vastastikmõju uurimine

Laengu jagamine

Esitlused ja videod nähtustest, katsetest, e- testid.

Õppevahendid:
Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, lisamaterjalide kogud

Lõiming:
Keemia– Aatomiehitus. Perioodilisustabel. Ainete koostised: aatomi koostisosad

Elektriline vastastikmõju (5-7 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- õppesisu ja omandatavate oskuste seostamine igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamine tulevases tööelus ja jätkuõpingutes
- erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamise õpetamine ning enesekontrollimise oskuse arendamine;
- saavutada pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimise, eesmärkide püstitamise ja oma tulemuste hindamise oskus

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
2. ja 3. kooliastme loodusainete tundides omandatud oskustele.

Õppesisu

- Kehade elektriseerimine.
- Elektrilaeng.
- Elementaarlaeng.
- Elektriväli.
- Juht.
- Isolaator
- Laetud kehadega seotud nähtused looduses ja tehnikas.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Kehade elektriseerimine ja elektriseeritud kehade vahelise vastastikmõju uurimine: plastjoonlaud, kileribad, paberribad, eboniitpulk, klaaspulk, siidiriie, nahk, villane riie, elektrofoormasin, sultanid

Laengu jagamine: elektroskoobid, metallvarras

Kehade elektrijuhtivus: erinevatest materjalidest kehad

Õpitulemused

- kirjeldab nähtuste, kehade elektriseerimine ja elektriline vastastikmõju, olulisi tunnuseid ning selgitab seost teiste nähtustega;
- loetleb mõistete: elektriseeritud keha, elektrilaeng, elementaarlaeng, keha elektrilaeng, elektriväli; olulisi tunnuseid;
- selgitab seoseid, et samanimeliste elektrilaengutega kehad tõukuvad, erinimeliste elektrilaengutega kehad tõmbuvad, ja seoste õigsust kinnitavat katset;

• viib läbi eksperimendi, et uurida kehade elektriseerumist ja nende vahelist mõju, ning teeb järeldusi elektrilise vastastikmõju suuruse kohta.
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Kehade elektriseerimine ja elektriseeritud kehade vahelise vastastikmõju uurimine Laengu jagamine Esitlused ja videod nähtustest, katsetest, e- testid.
Õppevahendid: Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, lisamaterjalide kogud
Lõiming: **Keemia** – Aatomiehitus. Perioodilisustabel. Ainete koostised: aatomi koostisosad

Elektrivool (5-6 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: • õppesisu ja omandatavate oskuste seostamine igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamine tulevases tööelus ja jätkuõpingutes • erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamise õpetamine ning enesekontrollimise oskuse arendamine; • saavutada pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimise, eesmärkide püstitamise ja oma tulemuste hindamise oskus
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse 2. ja 3. kooliastme loodusainete tundides omandatud oskustele.
Õppesisu • Vabad laengukandjad. • Elektrivool metallis ja ioone sisaldavas lahuses. • Elektrivoolu toimed. Voolutugevus, ampermeeter. • Elektrivool looduses ja tehnikas.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused elektrivoolu magnetiline toime: a) alaisvooluallikas, raudpulk, isoleeritud juhe, kirjaklambrid, b) puupulk, isoleeritud juhe, kompass; voolutugevuse mõõtmine: ampermeeter, tarviti, vooluallikas, juhtmed, lüliti
Õpitulemused • loetleb mõistete, elektrivool, vabad laengukandjad, elektrijuht ja isolaator, olulisi tunnuseid; • nimetab nähtuste, elektrivool metallis ja elektrivool ioone sisaldavas lahuses, olulisi tunnuseid, selgitab seost teiste nähtustega ja kasutamist praktikas;

- selgitab mõiste voolutugevus tähendust, nimetab voolutugevuse mõõtühiku ning selgitab ampermeetri otstarvet ja kasutamise reegleid;
- selgitab seoseid, et juht soojeneb elektrivoolu toimel; elektrivooluga juht avaldab magnetilist mõju, elektrivool avaldab keemilist toimet ja selgitab seost teiste nähtustega ja kasutamist praktikas.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Elektrivoolu magnetilise toime uurimine.

Voolutugevuse mõõtmine.

Esitlused ja videod nähtustest, katsetest, e- testid.

Õppevahendid:
Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, lisamaterjalide kogud

Lõiming:
Bioloogia– Talituse regulatsioon: närv, närviimpulss

Keemia – Aatomiehitus, Perioodilisustabel. Ainete koostised: metallide elektronstruktuur, ioonid

Tuntumad liht- ja liitained: metallide

elektrijuhtivus, metalliline side

Vooluring (12 – 13 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
- õppesisu ja omandatavate oskuste seostamine igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamine tulevases tööelus ja jätkuõpingutes
- erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamise õpetamine ning enesekontrollimise oskuse arendamine;
- saavutada pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimise, eesmärkide püstitamise ja oma tulemuste hindamise oskus

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
2. ja 3. kooliastme loodusainete tundides omandatud oskustele.

Õppesisu
- Vooluallikas.
- Vooluringi osad.
- Pinge, voltmeeter.
- Ohmi seadus.
- Elektritakistus. Eritakistus.
- Juhi takistuse sõltuvus materjalist, juhi mõõtmetest.
- Takisti.
- Juhtide jada- ja rööpühendus.
- Jada- ja-rööpühenduse kasutamise näited.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- Vooluringi jada- ja rööpühenduse uurimine: 2 hõõglampi alusel, juhtmed, vooluallikas, lüliti
- Voolutugevuse ja pinge mõõtmine ning takistuse arvutamine: 2 hõõglampi alusel, juhtmed, vooluallikas, lüliti, ampermeeter, voltmeeter.
- Reostaadi kasutamine voolutugevuse reguleerimisel: vooluallikas, juhtmed, lüliti, reostaat, hõõglamp alusel, ampermeeter

Õpitulemused
selgitab füüsikaliste suuruste pinge, elektritakistuse ja eritakistuse tähendust ning mõõtmisviisi, teab kasutatavaid mõõtühikuid;
selgitab mõiste vooluring olulisi tunnuseid;

- põhjendab seoseid, et:

voolutugevus on võrdeline pingega (Ohmi seadus) $I = \frac{U}{R}$;
jadamisi ühendatud juhtides on voolutugevus ühesuurune $I = I_1 = I_2 = ...$ ja ahela kogupinge on üksikjuhtide otstel olevate pingete summa $U = U_1 + U_2$;
rööbiti ühendatud juhtide otstel on pinge ühesuurune $U = U_1 = U_2 = ...$ ja ahela kogu voolutugevus on üksikjuhte läbivate voolutugevuste summa $I = I_1 + I_2$;
juhi takistus $R = \rho \frac{l}{S}$,

- kasutab eelnevaid seoseid probleemide lahendamisel;
- selgitab voltmeetri otstarvet ja kasutamise reegleid;
- selgitab takisti kasutamise otstarvet ja ohutusnõudeid ning toob näiteid takistite kasutamise kohta;
- selgitab elektritarviti kasutamise otstarvet ja ohutusnõudeid ning toob näiteid elektritarvitite kasutamise kohta;
- leiab jada- ja rööpühenduse korral vooluringi osal pinge, voolutugevuse ja takistuse;
- viib läbi eksperimendi, mõõtes otseselt voolutugevust ja pinget, arvutab takistust, töötleb katseandmeid ning teeb järeldusi voolutugevuse ja pinge vahelise seose kohta.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Katsed:

Keemiline vooluallikas: õun, juhtmed, tsink ja vask plekiribad; galvanomeeter
Jada- ja rööpühendus: 2 hõõglampi alusel, juhtmed, vooluallikas, lüliti, ampermeeter, voltmeeter
Takistuse sõltuvus juhi materjalist, pikkusest ja ristlõikepindalast: vooluallikas, juhtmed, lüliti, amper- ja voltmeeter, erineva materjaliga, ristlõikepindalaga ja pikkusega juhid, erineva takistusega reostaadid;
demonstratsioonvoltmeeter
Esitlused ja videod nähtustest, katsetest, e- testid.

Õppevahendid:
Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, lisamaterjalide kogud, kõik katseteks vajalikud vahendid

Lõiming:
Keemia-Tuntumad liht- ja liitained: metallide redoksreaktsioonid

Elektrivoolu töö ja võimsus (10 – 11 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- õppesisu ja omandatavate oskuste seostamine igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamine tulevases tööelus ja jätkuõpingutes
- erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamise õpetamine ning enesekontrollimise oskuse arendamine;
- saavutada pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimise, eesmärkide püstitamise ja oma tulemuste hindamise oskus

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

2. ja 3. kooliastme loodusainete tundides omandatud oskustele.

Õppesisu

- Elektrivoolu töö.
- Elektrivoolu võimsus.
- Elektrisoojendusriist.
- Elektriohutus.
- Lühis. Kaitse. Kaitsemaandus.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Võimsuse sõltuvus pingest ja voolutugevusest: 40 W ja 100 W pirnid alusel, reguleeritava pingega vooluallikas, lüliti, voltmeeter, ampermeeter, juhtmed

sulav ja automaatkaitsmete töötavad mudelid;

erinevad küttespiraalid alusel;

Õpitulemused

- selgitab elektrivoolu töö ja elektrivoolu võimsuse tähendust ning mõõtmisviisi, teab kasutatavaid mõõtühikuid;
- loetleb mõistete (elektrienergia tarviti, lühis, kaitse ja kaitsemaandus) olulisi tunnuseid;
- selgitab valemite A = I U t, N = I U ja $A = N \cdot t$ tähendust, seost vastavate nähtustega ja kasutab seoseid probleemide lahendamisel;
- kirjeldab elektriliste soojendusseadmete otstarvet, töötamise põhimõtet, kasutamise näiteid ja ohutusnõudeid;
- leiab kasutatavate elektritarvitite koguvõimsuse ning hindab selle vastavust kaitsme väärtusega.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Katsed:

Võimsuse sõltuvus pingest ja voolutugevusest: 40 W ja 100 W pirnid alusel, reguleeritava pingega vooluallikas, lüliti, voltmeeter, ampermeeter, juhtmed

sulav ja automaatkaitsmete töötavad mudelid;

erinevad küttespiraalid alusel;

Esitlused ja videod nähtustest, katsetest, e- testid.

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, lisamaterjalide kogud, kõik katseteks vajalikud vahendid
Lõiming: **Geograafia** - Tööstus ja energiamajandus: energia säästlik tarbimine

Magnetnähtused (6-7 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: • õppesisu ja omandatavate oskuste seostamine igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamine tulevases tööelus ja jätkuõpingutes • erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamise õpetamine ning enesekontrollimise oskuse arendamine; • saavutada pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimise, eesmärkide püstitamise ja oma tulemuste hindamise oskus
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse 2. ja 3. kooliastme loodusainete tundides omandatud oskustele.
Õppesisu Püsimagnet. Magnetnõel. Magnetväli. Elektromagnet. Elektrimootor ja elektrigeneraator kui energiamuundurid. Magnetnähtused looduses ja tehnikas.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Elektromagneti valmistamine ja uurimine: isoleeritud juhe, raudpulk või nael, vooluallikas, lüliti, nööpnõelad, kirjaklambrid, reostaat Magnetvälja uurimine: *püsimagnetid, rauapuru*
Õpitulemused • loetleb magnetvälja olulisi tunnuseid; • selgitab nähtusi: Maa magnetväli, magnetpoolused; • teab seoseid, et magnetite erinimelised poolused tõmbuvad, magnetite samanimelised poolused tõukuvad, magnetvälja tekitavad liikuvad elektriliselt laetud osakesed (elektromagnetid) ja püsimagnetid, ning selgitab nende seoste tähtsust sobivate nähtuste kirjeldamisel või kasutamisel praktikas; • selgitab voolu magnetilise toime avaldumist elektromagneti ja elektrimootori näitel, kirjeldab elektrimootori ja elektrigeneraatori töö energeetilisi aspekte ning selgitab ohutusnõudeid nende seadmete kasutamisel; • viib läbi eksperimendi, valmistades elektromagneti, uurib selle omadusi ning teeb järeldusi elektromagneti omaduste vahelise seose kohta.
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine **Katsed:**

Püsimagnetid,

Vooluga juhtme magnetvälja uurimine: juhtmeraam, magnetnõel, rauapuru, vooluallikas, juhtmed,

töötav elektrimootori mudel;

Esitlused ja videod nähtustest, katsetest, e- testid.

Õppevahendid:
Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, lisamaterjalide kogud, kõik katseteks vajalikud vahendid

Lõiming:
Keemia - Tuntumad liht- ja liitained: metallide magnetilised omadused

Soojusõpetus (30-33 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- õppesisu ja omandatavate oskuste seostamine igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamine tulevases tööelus ja jätkuõpingutes
- erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamise õpetamine ning enesekontrollimise oskuse arendamine;
- saavutada pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimise, eesmärkide püstitamise ja oma tulemuste hindamise oskus

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
2. ja 3. kooliastme loodusainete tundides omandatud oskustele.

Õppesisu

- Aine ehituse mudel. Soojusliikumine
- Soojusülekanne
- Aine olekute muutused. Soojustehnilised rakendused
- Tuumaenergia
- Soojus ja tuumaenergia põhimõisted

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Kalorimeetri tundmaõppimine ja materjali erisoojuse määramine: termomeeter, kalorimeeter, uuritav keha, digitaalne kaal, veekeetja

Õpitulemused

- kirjeldab tahkise, vedeliku, gaasi ja osakestevahelist vastastikmõju mudeleid;
- kirjeldab soojusliikumise ja soojuspaisumise olulisi tunnuseid, seost teiste nähtustega ning kasutamist praktikas;
- selgitab seost, mida kiiremini liiguvad aineosakesed, seda kõrgem on temperatuur;
- kirjeldab Celsiuse temperatuuriskaala saamist;
- selgitab termomeeri otstarvet ja kasutamise reegleid.
- kirjeldab soojusülekande olulisi tunnuseid, seost teiste nähtustega ja nende kasutamist praktikas;

- selgitab soojushulga tähendust ja mõõtmise viisi, teab seejuures kasutatavaid mõõtühikuid;
- selgitab aine erisoojuse tähendust, teab seejuures kasutatavaid mõõtühikuid;
- nimetab mõistete, siseenergia, temperatuurimuut, soojusjuhtivus, konvektsioon ja soojuskiirgus olulisi tunnuseid;
- sõnastab järgmisi seoseid:
  - soojusülekande korral levib siseenergia soojemalt kehalt külmemale;
  - keha siseenergiat saab muuta kahel viisil: tööd tehes ja soojusülekande teel;
  - kahe keha soojusvahetuse korral suureneb ühe keha siseenergia täpselt niisama palju, kui väheneb teise keha siseenergia;
  - mida suurem on keha temperatuur, seda suurema soojushulga keha ajaühikus kiirgab;
  - mida tumedam on keha pind, seda suurema soojushulga keha ajaühikus kiirgab ja ka neelab;
  - aastaajad vahelduvad, sest Maa pöörlemistelg on tiirlemistasandi suhtes kaldu;
  - ning kasutab neid seoseid soojusnähtuste selgitamisel.
- selgitab seoste $Q = c\,m\,(t_2 - t_1)$ *või* $Q = c\,m\,\Delta t$, kus $\Delta t = t_2 - t_1$ tähendust, seost soojusnähtustega ja kasutab seoseid probleemide lahendamisel;
- selgitab termose, päikesekütte ja soojustusmaterjalide otstarvet, töötamise põhimõtet, kasutamise näiteid ning ohutusnõudeid;
- viib läbi eksperimendi, mõõtes kehade temperatuure, töötleb katseandmeid ning teeb järeldusi kehade materjalide kohta.
- loetleb sulamise, tahkumise, aurumise ja kondenseerumise olulisi tunnuseid, seostab neid teiste nähtustega ning kasutab neid praktikas;
- selgitab sulamissoojuse, keemissoojuse ja kütuse kütteväärtuse tähendust, teab kasutatavaid mõõtühikuid;
- selgitab seoste $Q = \lambda\,m$, $Q = L\,m$ ja $Q = r\,m$ tähendusi, seostab neid teiste nähtustega ning kasutab neid probleemide lahendamisel;
- lahendab rakendusliku sisuga osaülesanneteks taandatavaid soojustehnilisi kompleksülesandeid.
- nimetab aatomi tuuma, elektronkatte, prootoni, neutroni, isotoobi, radioaktiivse lagunemise ja tuumareaktsiooni olulisi tunnuseid;
- selgitab seose – kergete tuumade ühinemisel ja raskete tuumade lõhustamisel vabaneb energiat, tähendust, seostab seda teiste nähtustega;
- iseloomustab α-, β- ja γ-kiirgust ning nimetab kiirguste erinevusi;
- selgitab tuumareaktori ja kiirguskaitse otstarvet, töötamise põhimõtet, kasutamise näiteid ning ohutusnõudeid;
- selgitab dosimeetri otstarvet ja kasutamise reegleid

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Katsed:
Esitlused ja videod nähtustest, katsetest, e- testid.

Õppevahendid:
Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, Internet, töölehed, lisamaterjalide kogud, kõik katseteks vajalikud vahendid.

Lõiming:

Keemia - Aine hulk. Moolarvutused: normaaltingimused

Matemaatika- Üksliikmed: Arvu standardkuju, tehted $10^{n/-n}$-ga

Geograafia - Euroopa ja Eesti kliima ja veestik: Hoovuste mõju kliimale

Loodusvööndid: Polaarjooned, polaaröö ja –päev

Kliima: päikesekiirguse jaotumine Maal, aastaaegade kujunemine, merede ja ookeanide mõju, õhuringlus ja tuuled

SOTSIAALAINED

1.1. Sotsiaalainete õpetamise eesmärk

Ainevaldkonna õppeainete õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane sotsiaalvaldkondlik pädevus: suutlikkus mõista ühiskonnas toimuvate muutuste põhjuseid ja tagajärgi; tunda ning austada inimõigusi ja demokraatiat; vallata teadmisi kodanikuõigustest ja -vastutusest ning käituda nendega kooskõlas; ära tunda kultuurilist eripära; järgida üldtunnustatud käitumisreegleid; olla huvitatud oma kogukonna, rahva, riigi ja maailma arengust; kujundada oma arvamust ning olla aktiivneja vastutustundlik kodanik; tunda ja kasutada lihtsamaid sotsiaalteaduste uurimismeetodeid; tunda huvi ümbritseva maailma vastu.
Sotsiaalainete õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:
1) mõistab ühiskonnas toimuvate muutuste põhjusi ja tagajärgi;
2) valdab adekvaatset minapilti, oskab analüüsida oma võimalusi ja kavandab neist lähtuvalt tulevikuplaane;
3) tunneb ning austab demokraatiat ja inimõigusi, teab kodanikuõigusi ja -kohustusi, järgib üldtunnustatud käitumisreegleid ning on seaduskuulekas;
4) huvitub iseenda, oma kogukonna, rahva ja maailma arengust, kujundab oma arvamust ning mõistab oma võimalusi olla aktiivne ja vastutustundlik kodanik;
5) tunneb lihtsamaid uurimismeetodeid ja kasutab neist mõnda õppes;
6) teadvustab kultuurilist eripära ning suhtub lugupidavalt individuaalsetesse, kultuurilistesse ja maailmavaatelistesse erinevustesse juhul, kui need pole inimväärikust alandavad;
7) käitub üldtunnustatud sotsiaalsete normide ja suhtl emistavade järgi, mis aitavad toime tulla eakaaslaste hulgas, perekonnas, kogukonnas ning ühiskonnas, väärtustades neid; on omandanud teadmisi ja oskusi enesekontrolli, enesekasvatuse, oma võimete arendamise, tervist tugevdava käitumise ja tervisliku eluviisi kohta ning suhtub positiivselt endasse ja teistesse;
8) hindab vabadust, inimväärikust, võrdõiguslikkust, ausust, hoolivust, sallivust, vastutustunnet, õiglust ja isamaalisust ning tunneb austust enda, teiste inimeste ja keskkonna vastu.

1.2. Ainevaldkonna õppeained ja maht

9. klass: ajalugu 2 nädalatundi, ühiskonnaõpetus 2 nädalatundi kontakttunnina
8. klass inimeseõpetus 1 nädalatund, ajalugu 2 nädalatundi

7. klass inimeseõpetus 1 nädalatund, ajalugu 2 nädalatundi
6. klass inimeseõpetus 1 nädalatund, ühiskonnaõpetus 1 nädalatundi, ajalugu 2 nädalatundi
5. klass inimeseõpetus 1 nädalatund, ajalugu 2 nädalatundi
3. klass inimeseõpetust 1 nädalatund
2. klass inimeseõpetust 1 nädalatund

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus

Sotsiaalainetes käsitletakse inimese ja ühiskonna toimimist minevikus ning tänapäeval. Sotsiaalainete õppimine aitab siduda erinevates õppeainetes õpitavat tervikuks ja arendada tervikpilti ühiskonnast ning kujundab oskust mõista minevikunähtuste alusel toimuvat arengut. Sotsiaalainete vahendusel areneb võime näha ühiskonna arengus erinevaid seoseid ning teha teadlikke valikuid, lähtudes ühiskondlikest väärtustest, normidest ja reeglitest; toimida kõlbelise ja vastutustundliku isiksuse ning ühiskonnaliikmena. Sotsiaalainetes käsitletavate õppeteemade käsitlemise kaudu kujundatakse õpilastes valmisolek aidata kaasa naiste ja meeste ebavõrdsuse kaotamisele ühiskonnas ja soolise võrdõiguslikkuse edendamisele.
Ainevaldkonnasisese lõiminguga taotletakse valdkonna üldeesmärkide täitmist. Lõimingu aluseks on teemad, mõisted ja õpetamismeetodid.
Ajalooõpetuse eesmärk on kujundada õpilasi, kes on suutelised analüüsima ja mõistma maailma, milles nad elavad, ning tunnevad asjaolusid ja sündmusi, mis on maailmas juhtunud. Ajalooõpetuses omandavad õpilased kultuuriruumis orienteerumiseks vajalikke teadmisi oma kodukoha ning maailma minevikust ja kultuuripärandist ning erinevatest väärtussüsteemidest. Aine vahendusel hakkab õpilane teadvustama, analüüsima, kriitiliselt hindama ja tõlgendama minevikusündmusi ning -protsesse, nende omavahelisi seoseid ja seoseid tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi.
Inimeseõpetuse üldeesmärk on arendada õpilaste sotsiaalseid toimetulekuoskusi ning aidata kaasa õpilaste isiksuslikule arengule, kujundada terviseteadlikkust, teadmisi soolisest võrdsusest ja sotsiaalses elus vajalikke oskusi ning üldinimlikke väärtusi.
Ühiskonnaõpetuses omandavad õpilased sotsiaalse kirjaoskuse: teadmised, oskused, väärtused ja hoiakud ühiskonnas toimimiseks ning vastutustundlike otsuste tegemiseks. Õppeaine eesmärk on luua eeldused kodanikuidentiteedi ja ühiskonna sidususe tugevnemiseks ning aktiivse kodaniku kujunemiseks, toetada dialoogivalmidust ja austust maailma erinevalt mõistvate inimeste vahel, samuti õpilase enese teadlikkust maailmavaatelistes küsimustes.

Õppesisu käsitlemises teeb valiku aineõpetaja arvestusega, et kirjeldatud õpitulemused, üld- ja valdkonnapädevused ning taotletavad õpitulemused oleksid saavutatud. Valikkursuse konkreetne õppesisu täpsustatakse kursuse alguses õpetaja ja õpilaste koostöös.

1.4. Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Sotsiaalainete valdkonna õppeainete õppimise kaudu kujundatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushinnangute ning käitumise – kujundamisel on kandev roll õpetajal, kelle väärtushinnangud, suhtlemis- ja sotsiaalsed oskused loovad sobiliku õpikeskkonna ning mõjutavad õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.

Kultuuri- ja väärtuspädevuse ning sotsiaalse ja kodanikupädevuse kujundamist toetavad kõik ainevaldkonna õppeained erinevate rõhuasetuste kaudu. Suutlikkust mõista humanismi, demokraatia ja ühiskonna jätkusuutliku arengu põhimõtteid ning nendest oma tegutsemises juhinduda toetavad ajalugu ja ühiskonnaõpetus. Kõik sotsiaalained süvendavad lugupidavat suhtumist erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse. Inimeseõpetus ning usundiõpetus toetavad väärtussüsteemide mõistmist, mõtete, sõnade ja tunnetega kooskõlas elamist, oma valikute põhjendamist ning enda heaolu kõrval teiste arvestamist. Oskus seista vastu kesksete normide rikkumisele ning sotsiaalse õigluse ja eri soost inimeste võrdse kohtlemise põhimõtete järgimine on üks õppekava üldeesmärke, mille kujundamisel on suurem rõhk ühiskonnaõpetusel ja inimeseõpetusel.

Enesemääratluspädevuse aluseks on suutlikkus mõista ja hinnata iseennast; hinnata oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse; järgida tervislikke eluviise; lahendada tõhusalt ja turvaliselt iseendaga, oma vaimse, füüsilise, emotsionaalse ning sotsiaalse tervisega seonduvaid ja inimsuhetes tekkivaid probleeme. Pädevuse kujundamist toetab peamiselt inimeseõpetus, ent rahvusliku, kultuurilise ja riikliku enesemääratluse kujundajana teisedki valdkonna õppeained.

Õpipädevus. Iga sotsiaalvaldkonna õppeaine kujundab suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise plaanimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.

Suhtluspädevus. Kõik valdkonna õppeained kujundavad suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste

ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust. Väljendusrikast keelt taotlevad kõik valdkonna õppeained.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus. Kõik valdkonna õppeained toetavad oskust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades. Õpitakse eristama sotsiaalteadusi loodusteadustest (sh mõistma nendes kasutatavate uurimismeetodite eripära). Õpitakse otsima teavet, kasutades tehnoloogilisi abivahendeid, ja tegema saadud teabe alusel tõenduspõhiseid otsuseid.

Ettevõtlikkuspädevus. Ennekõike ühiskonnaõpetus, kuid ka teised valdkonna õppeained õpetavad nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, seadma eesmärke, genereerima ideid ning neid ellu viima. Aineõpetuse kaudu kujundatakse algatusvõimet ja vastutustunnet, et teha eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valima sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.

Digipädevus. Sotsiaalaineid õppides kasutatakse digivahendeid info otsimiseks, kogumiseks ja esitamiseks. Saadud teavet rakendatakse ühiskonna probleemide üle arutledes ja arvamust avaldades. Digitaalset sisu luuakse või koostatakse kooskõlas autoriõigustega ning osatakse kasutada digivahendeid individuaalses ja ühisloomes. Arendatakse teadlikkust kodanikuaktiivsuse väljendamise võimalustest erinevates suhtluskeskkondades ning oskust kasutada e-teenuseid. Suurendatakse teadlikkust digivahendite rakendamisega kaasneda võivatest terviseriskidest ja interneti turvalisusest.

1.5. Sotsiaalainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Sotsiaalained on teiste ainevaldkondadega seotud valdkonnapädevuste kujundamise kaudu.

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Kujundatakse oskust väljendada end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult; lugeda ja mõista erinevaid tekste. Õpilasi juhitakse kasutama kohaseid keelevahendeid, ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt ning järgima õigekeelsusnõudeid. Tähtsustatakse teksti kriitilise analüüsi oskust, meediakirjaoskust, teabe hankimist, selle kriitilist hindamist, tööde vormistamist ning intellektuaalse omandi kaitset. Sotsiaalainete õppimise kaudu täiendatakse õpilaste teadmisi erinevatest kultuuridest ja traditsioonidest. Õpilasi suunatakse märkama oma kultuuri ja teiste kultuuride erinevusi ning neist lugu pidama. Juhitakse tähelepanu erinevate suhtluskeskkondade reeglitele ning

ühiskondlikule mitmekesisusele. Selgitatakse võõrkeelse algupäraga mõisteid, võõrkeeleoskust arendatakse ka lisamaterjali otsimisel ja mõistmisel.

Matemaatika. Kujundatakse järgmisi oskusi: ajaarvamine; ressursside plaanimine (aeg, raha); matemaatiline kirjaoskus, arvandmete esitlemine ja tõlgendamine (graafikud, tabelid, diagrammid); oskus probleeme seada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada, lahendusideid analüüsida ning tulemuse tõesust kontrollida; oskus loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning väärtustada matemaatilist käsitlust, mõista selle sotsiaalset, kultuurilist ja personaalset tähendust.

Loodusained. Õpitakse mõistma looduskeskkonna ja geograafilise asendi mõju inimühiskonna arengule, inimese arengut ja rahvastikuprotsesse; majanduse ressursse; ühiskonna jätkusuutlikku säästlikku tarbimist, üleilmastumist, globaalprobleemide, sh keskkonnaprobleemide märkamist ja mõistmist ning jätkusuutliku ja vastutustundliku eluviisi väärtustamist.

Tehnoloogia. Käsitletavate teemade kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia rakendamisega kaasnevaid võimalusi ja ohte; rakendada nüüdisaegseid tehnoloogiaid tõhusalt ning eetiliselt oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonda kujundades; kasutada tehnovahendeid eesmärgipäraselt ja säästlikult, järgides ohutuse ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.

Kunstiained. Käsitletakse Eesti, Euroopa ja maailma erinevate rahvaste kultuuriteemasid, iluhinnangute muutumist ajas; esteetilist arengut ja eneseteostuse võimalusi, rahvakultuuri ning loomingulist eneseväljendusoskust.

Kehaline kasvatus. Kujundatakse oskust mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust tervisliku eluviisi osana eri ajastuil; arendatakse sallivat suhtumist kaaslastesse ning koostööpõhimõtteid tervislikku eluviisi järgides.

1.6. Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Elukestev õpe ja karjääri plaanimine. Kujundatakse iseseisva õppimise oskus, mis on tähtis alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisele. Sotsiaalainete kaudu kujundatakse hoiakuid, mida on õpilasele vaja tulevases tööelus. Õpilastele tutvustatakse sotsiaalvaldkonnaga enim seotud ameteid, erialasid ja edasiõppimisvõimalusi. Kujundatakse arusaama ühiskonnas toimuvate muutuste põhjustest ja tagajärgedest ning sellest, mil moel mõjutavad need õpilase valikuid ja tulevikku määravaid otsuseid.

Erinevate õppetegevuste kaudu saavad õpilased ülevaate tööturu üldisest olukorrast ja tulevikuprognoosidest, tööõigusest, erinevatest töödest eri tegevusvaldkondade ameti- ja kutsealadel ning kasutada seda infot nii tulevast õpitavat eriala valides kui ka pikemaajalist

karjääri plaanides. Erinevaid ameteid ja elukutseid tutvustades pööratakse tähelepanu töö iseloomule, töökeskkonnale, töötingimustele ning vajalikele teadmistele, oskustele ja isiksuseomadustele.

Õpe annab õpilasele teadmised sellest, et erinevate tööde tegemisel on erinevad nõuded ja töötingimused. Õpilast juhitakse analüüsima, millised on tema eeldused huvipakkuva töö tegemiseks, sh sobiv terviseseisund, füüsiline vorm, füsioloogilised eeldused. Õpilane hakkab analüüsima oma võimeid, oskusi ja väärtusi ning seostama neid tulevase haridustee ja tööelu valikutega, koostades esmase karjääriplaani.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Toetatakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes püüab leida lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele, pidades silmas nende jätkusuutlikkust.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Toetatakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähendust, on ühiskonda lõimitud, toetub oma tegevuses riigi kultuuritraditsioonidele ja arengusuundadele ning on kaasatud kohalikku kogukonda käsitlevate otsuste tegemisse.

Kultuuriline identiteet. Toetatakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ja kultuuride muutumist ajaloo vältel ning kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktika eripärast nii ühiskonna ja terviku tasandil (rahvuskultuur) kui ka ühiskonna sees (regionaalne, professionaalne, klassi-, noorte- jms kultuur; subkultuur ja vastukultuur) ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on kultuuriliselt salliv ning koostööaldis.

Teabekeskkond. Toetatakse õpilase kujunemist infoteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat infokeskkonda ning suudab seda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida olenevalt oma eesmärkidest ning ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetikast.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Toetatakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja tänapäevaseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Tervis ja ohutus. Toetatakse õpilase kasvamist vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline käituma turvaliselt ning kujundama tervet keskkonda.

Väärtused ja kõlblus. Toetatakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes mõistab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

1.7. Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;

2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvialadega tegelda;

3) võimaldatakse nii üksi- kui ka ühisõpet (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd ning teised kooperatiivse õppimise vormid), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseiks ja iseseisvaiks õppijaiks ning loovaiks ja kriitiliselt mõtlevaiks ühiskonnaliikmeiks;

4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;

5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;

6) arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid, sealjuures on põhirõhk hoiakute kujundamisel;

7) arvestatakse õpilaste võimeid ja suutlikkust, kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas;

8) kasutatakse mitmekülgset õppemeetodite valikut rõhuasetusega aktiivõppemeetodeile: vestlus, arutelu, diskussioon, juhtumianalüüs, paaristöö, projektõpe, rollimäng, rühmatöö, väitlus, ajurünnak; ajaloolise kujutluse loomine, tegevuspõhine õpe (nt dramatiseeringud, mudelite ja makettide valmistamine, ühistegevus ja vabatahtlik töö, heategevusprojekt);

9) luuakse võimalused koostada referaat, ajajoon, õpimapp ja uurimistöö, teha praktilisi uurimistöid (nt töö allikate ja kaardiga, töölehtede ja kontuurkaardi täitmine, küsitluse korraldamine, loovtöö/arutluse/arvamusloo kirjutamine, töö esitlemine, infootsing teabeallikatest, infoanalüüs, klassielu reeglite, päevaplaani ja isikliku eelarve koostamine, statistika ning juriidilise dokumendi lugemine, dokumendiplankide täitmine), osaleda temaatilistes mängudes (nt tarbijakaitse), kriitiliselt analüüsida reklaami, teemakohaseid filme jms;

10) laiendatakse õpikeskkonda: sotsiaal-kultuuriline ja ajaloolis-kultuuriline keskkond (muistised, ehitised), arvuti/ multimeediaklass, asutused, muuseumid, näitused, raamatukogu, looduskeskkond, kohaliku omavalitsuse ja riigiasutused, ettevõtted, mittetulundusühingud, arhiivid jm;

11) võimaldatakse siduda õpet koolivälise eluga (kohtuda erinevate inimestega, kaasata vanemaid jne), et kogu ainekäsitlus oleks võimalikult elulähedane;

12) arvestade meie kooli eripära, puudub meie õpilastel igapäevane kodune tugi ja seetõttu on võimalused kodu kaasamiseks piiratud.

1.8. Hindamise alused

Hindamise põhiülesanne on toetada õpilase arengut, et kujuneks positiivne minapilt ja adekvaatne enesehinnang. Ainekavas on kirjeldatud õppeaine õpitulemused kooliastmete kaupa kahel tasemel: üldised õpitulemused õpetamise eesmärkidena ning osaoskuste õpitulemused. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste, sh esituste ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust ainekavades taotletavatele õpitulemustele ning õpilase individuaalseid iseärasusi ja mõtlemise arengut. Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest.

Hoiakute ja väärtuste kohta (nt huvi tundmine, tähtsuse mõistmine, väärtustamine, vajaduste arvestamine, reeglite järgimine) antakse tagasisidet.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Õpitulemuste hindamise vormid peavad olema mitmekesised. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Tähtsal kohal on kujundav hindamine, mis keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Hindamise kriteeriumid ja viiepallisüsteemist erinev hindamise korraldus täpsustakse kooli õppekavas.

Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Aineteadmisi ja -oskusi ning hoiakuid hinnates on põhirõhk kujundaval hindamisel.

Õpitulemusi hinnates kasutatakse mitmekesiseid ja õpitulemustega vastavuses olevaid vorme, mis sisaldavad suulisi, kirjalikke ja praktilisi ülesandeid. Hindamismeetodite valikul arvestatakse õpilaste vanuselisi iseärasusi, individuaalseid võimeid ning valmisolekut ühe või teise tegevusega toime tulla. Praktiliste tööde puhul hinnatakse mitte ainult tulemust, vaid ka protsessi kulgu.

Suuliste ja kirjalike ülesannete puhul õpilane:

1) selgitab ning kirjeldab mõistete sisu ja nendevahelisi seoseid;

2) selgitab oma arvamusi, hinnanguid, seisukohti ja suhtumisi, seostades neid omandatud teadmistega;

3) eristab, rühmitab, võrdleb ja analüüsib olukordi, seisundeid, tegevusi ning tunnuseid lähtuvalt õpitulemustest;

4) demonstreerib faktide, mõistete ning seaduspärasuste tundmist, lähtudes õpiülesannete sisust.

Praktiliste ülesannete puhul õpilane:

1) rakendab õpisituatsioonis teoreetilisi teadmisi praktiliselt;

2) demonstreerib õpitulemustes määratud oskusi õpisituatsioonis;

3) kirjeldab õpitulemustes määratud teadmiste ja oskuste rakendamist igapäevaelus.

Inimeseõpetuses tähendab hindamine konkreetsete õpitulemuste saavutatuse ja õppija arengu toetamist, kusjuures põhirõhk on õpilase arengu toetamisel, seejuures pakkudes võimalusi enesehindamiseks. Aineteadmiste ja -oskuste kõrval antakse kujundavat tagasisidet ka väärtuste ning hoiakute kohta. Väärtuste ja hoiakute hindamist võimaldavad rollimängud, juhtumianalüüsid ning rühmatöö.

Ajaloo õpitulemuste kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade ajalooõpetuse õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada saadud teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks. Õpitulemusi kontrollides tuleb jälgida teadmiste (ajaloolise sõnavara) ja oskuste tasakaalu.

Hindamise vormid sisaldavad 5. klassis suulist ja kirjalikku küsitlust, tööd kaartide, allikmaterjali ja piltidega, loovtööd ning jutustuse kirjutamist, samuti allika usaldusväärsust info edasikandmisel. Üksikfaktide tundmisele tuleb eelistada olulisemate ajaloosündmuste ja nähtuste analüüsi nõudvaid ülesandeid. Lühijutu ning kirjelduse puhul hinnatakse ülesehituse loogikat ja terviklikkust, mõistete ning märksõnade sobivust konteksti, stiili ja ainealast õigekirja. 5. klassis ei kontrollita kontrolltöödega enamat kui üht õpitud teemat korraga.

Õpitulemuste kontrollimise ja hindamise vormid III kooliastmes peavad olema mitmekesised, sisaldama suulist ja kirjalikku küsitlust, tööd kaartide, dokumentide, allikmaterjali ja piltidega, referaadi ja uurimistöö koostamist, loovtööd ning arutluse kirjutamist. Allikaanalüüsi puhul hinnatakse allikast olulise info leidmist, selle hindamist ja võrdlemist, katkendi põhjal vastamist, kommenteerimist ning usaldusväärsuse üle otsustamist. Üksikfaktide teadmisele tuleb eelistada tähtsamate ajaloosündmuste ja nähtuste analüüsi nõudvaid ülesandeid. Arutluse puhul hinnatakse vastavust teemale, ajastu ja teemakohaste faktide tundmist, analüüsi, võrdlemise ja seoste loomise oskust ning isikliku suhtumise väljendamist põhjendatud hinnangute kaudu. III kooliastmes sobivad kontrolliks ja hindamiseks nii avatud kui ka etteantud vastusega ülesanded.

Ühiskonnaõpetuses tuleb hindamisel II kooliastmes arutlusoskust kujundavaid ja kontrollivaid ülesandeid koostades järgida jõukohasuse põhimõtet märksõnadest lahendamist toetava selgituseni ning täpse juhendini. Kokkuvõtvaks hindamiseks sobivad arvamuslugu ja

juhtumianalüüs, dokumendi ja kaardi tundmine, avatud ja etteantud vastustega ülesanded, mõiste ja selgituse kokkuviimine, teabe tõlkimine teise vormi (graafikust tabelisse vms) ning info leidmine, kasutamine ja rühmitamine.

III kooliastmes sobivad kokkuvõtvaks hindamiseks probleemküsimuste avamine, arvamuslugu, uurimus ja juhtumianalüüs, dokumendi, statistiliste andmete ja karikatuuri analüüs, kaardi tundmine, avatud ja etteantud vastustega ülesanded: mõiste ja selgituse kokkuviimine, teabe tõlkimine teise vormi (graafikust tabelisse vms) ning info rühmitamine.

Praktiliste tööde puhul hinnatakse töö plaanimise, tegemise, tulemuste tõlgendamise, järeldamise, põhjendamise ning tulemuste esitamise oskust.

Õpilase ja õpetaja koostöös hinnatakse ka õpilase õpitulemusi koolivälises mitteformaalses õppes, kui seal omandatu vastab taotlevatele õpitulemustele (nt osavõtt projektidest, tegevus õpilasesinduses või kodanikuühendustes jm).

1.9. Füüsiline õpikeskkond

Kool korraldab valdava osa õppest klassis, kus on:

1) mööbli ümberpaigutamise võimalus rühmatööks ja ümarlauavestluseks ning toetavad demonstratsioonivahendid;

2) internetiühendus ning audiovisuaalse materjali kasutamise võimalus.

Kool võimaldab:

1) korraldada õppe sidumiseks igapäevaeluga õpet ja õppekäike väljaspool klassiruumi (muuseumis, arhiivis, näitusel, raamatukogus jm) vähemalt kaks korda õppeaasta jooksul;

2) kasutada klassiruumis ainekava eesmärke toetavaid õppematerjale ja -vahendeid:

a) Eesti Vabariigi põhiseadus;

b) ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioon;

c) ÜRO lapse õiguste konventsioon;

d) ajalooatlased, kontuur- ja seinakaardid;

e) allikakogumikud, käsiraamatud, erialased teatmeteosed;

f) elulooraamatud ja teabekirjandus;

g) auvised, digitaliseeritud andmebaasid ja arhiivid;

h) illustratiivne pildimaterjal (fotod, karikatuurid);

i) IKT-põhised õppematerjalid;

j) ajalehed ja ajakirjad;

k) statistilised ja metoodilised materjalid.

Inimeseõpetus

I kooliaste

1. klassi lõpetaja:

1) väärtustab ennast ja teisi ning teab, et inimesed, nende arvamused, hinnangud ja väärtused on erinevad;

2) oskab suhelda ja käituda teisi arvestades ja tehes koostööd, ning sõnastab oma tundeid ja teab, et nende väljendamiseks on erinevaid viise;

3) väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet;

4) teab põhilisi käitumisreegleid, arvestab neid ning kirjeldab, mis on õiglane ja ebaõiglane käitumine;

5) väärtustab sõprust ja toetavaid peresuhteid armastuse ning vastastikuse toetuse allikana;

6) teab, milline on tervislik eluviis ning kuidas hoida füüsilist ja vaimset tervist, ning väärtustab neid;

7) mõistab oma õigust keelduda ennastkahjustavast tegevusest ning teab, kuidas ohuolukorras abi kutsuda;

8) kirjeldab, mis on lapse õigused ja kohustused, mõistab vastutust oma tegude eest ning planeerib oma aega ja igapäevaseid tegevusi;

9) teab, mis on perekond, kodu, kodukoht ja kodumaa, ning väärtustab neid;

10) teab Eesti riigi sümboleid ja lähemaid naaberriike.

2. klass

35 tundi

Teema „Mina” 5 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- õpetada märkama minu sarnasusi ja erinevusi teiste inimestega

- õpetada suhtumist endasse ja teistesse
- mis on viisakas käitumine
- oskus märgata inimese väärtusi

Õppesisu:

- Mina. Minu erinevused ja sarnasused teiste inimestega.
- Iga inimese väärtus.
- Viisakas käitumine

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

Rühmatöö plakat: mis on väärtused. Arutelu.

Vastavasisuline ilukirjanduslik lisalugemine ja diskussioon selle üle

http://inimeseopetuse.weebly.com/

http://www.inimeseopetus.eu/Opetajalt-opetajale

Õpitulemused:

- Kirjeldab oma välimust, huvisid ja tegevusi, mida talle meeldib teha.
- Eristab mehi ja naisi.
- *Nimetab, mille poolest ta sarnaneb teistega ja erineb teistest.*
- Väärtustab iseennast ja teisi.
- *Mõistab viisaka käitumise vajalikkust.*

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

- Vestlus ja diskussioon.
- Individuaaltöö: milline olen mina. Võrdlen ennast pinginaabriga.
- Rühmatöö plakat: mis on väärtused. Arutelu.
- Vestlus ja diskussioon – viisakas käitumine koolis, koduteel, avalikus kohas jne.

Lõiming:

Loodusõpetus (inimene, välisehitus)

kunstiõpetus (eneseväljendust toetav teemakohane loovtöö)

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, tööraamatud. Õppefilmid, rühmatööks vajalikud paberid, pliiatsid, liim, käärid.

Teema „Mina ja tervis" 6 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- Tervis- inimese kõige kalleim vara
- Tervislike eluviiside tutvustamine
- Õpilase päevakava
- Algteadmiste andmine esmaabist
- Ettevaatust, ravimid!

Õppesisu:

- Tervis. Terve ja haige inimene. Ravimid
- Tervislik eluviis: mitmekesine toit, piisav uni ja puhkus ning liikumine ja sport
- Abi saamise võimalused.
- Esmaabi
- Kordamine ja läbitud teemablokkide jooksul omandatud teadmiste ja oskuste kontrollimine.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

Rollimängud – lihtsamad esmaabivõtted ja hädaabi numbrile helistamine.

Päeviku pidamine – toitumine ja liikumine.

Grupitöö: puhanud lapse eelised koolis

Rollimängud

http://sinditervis.webs.com/tervislikeluviis.htm

http://koolielu.ee/waramu/search/sort/created/curriculumSubject/33481253

Õpitulemused:

- Kirjeldab, kuidas oma tervise eest hoolitseda.
- Eristab nakkuslikke ja mittenakkuslikke haigusi.
- Saab aru, et ravimeid võetakse siis, kui ollakse haige, ning teab, et ravimid võivad olla inimese tervisele ohtlikud.
- Kirjeldab tervise hoidmise viise: mitmekesine toit, uni ja puhkus ning liikumine ja sport.
- *Teab, et liikumine, puhkus ja tervislik toitumine on tähtsad seoses tervisliku eluviisiga.*
- Demonstreerib lihtsamaid esmaabivõtteid.
- *Teab hädaabi telefoninumbrit ja oskab kutsuda abi.*
- **Rakendab omandatud teadmisi ja oskusi.**

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Sissejuhatus teemasse diskusioon: Mis on tervis? Mida tähendab tervis erinevatele inimestele? Millest sõltub tervis?

Mis on ravimid ja nende kasutamine.

Grupitöö: puhanud lapse eelised koolis

Rollimängud

Enesehinnang saavutatud õpitulemuste kohta

Lõiming:

Loodusõpetus (inimene: inimese meeled ja avastamine, tahked ja vedelad ained), **muusikaõpetus** (teemakohased laulud),

t**ööõpetus** (kodundus, isiklik hügieen),

kehaline kasvatus (hügieenireeglid sportides, ilmastikule vastav riietus, keha puhtus, tervis ja sport)

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, tööraamatud. Õppefilmid, rühmatööks vajalikud paberid, pliiatsid, liim, käärid.

Teema „Mina ja minu pere" 13 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- Õpetada, mis on perekond, kodu, kodukoht ja kodumaa.
- Õpetada oskust perekonda, kodu, kodukohta ja kodumaad väärtustama.

Õppesisu:

- Kodu. Koduarmastus. Kodu traditsioonid
- Perekond. Erinevad pered
- Vanavanemad ja teised sugulased
- Pereliikmete tegevus ja rollid. Kodused tööd. Abivalmidus, kohuse- ja vastutustunne
- Vanemate ja teiste inimeste töö
- Koduümbrus. Naabrid ja naabruskond
- Võõras, võõraga kaasaminek

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

Minu kodu joonistamine.

Meie pere traditsioonid – dramatiseering

Oma pere joonistamine (sugupuu).

Piltide põhjal võrdlev vestlus.

Täiskasvanute kaasamine tundi: erinevad ametid.

Iseseisevtöö: joonistada minu amet tulevikus

Liiklusmärgid ja –reeglid

http://www.liiklus.ee/ee-240

Veebipõhine ametite arvamise mäng algklassidele -http://www.ametiguru.ee

http://koolielu.ee/waramu/search/sort/created/curriculumSubject/33521239

Õpitulemused:

- Väärtustab oma kodu.
- Jutustab oma pere traditsioonidest.
- Kirjeldab, mille poolest perekonnad erinevad ja sarnanevad.
- Väärtustab oma peret
- Selgitab lähemaid sugulussuhteid.
- Kirjeldab pereliikmete erinevaid rolle kodus.
- Kirjeldab ja eristab võimalusi, kuidas abistada pereliikmeid kodustes töödes.
- Väärtustab üksteise abistamist ja arvestamist peres.
- Teab oma kohustusi peres.
- Teab inimeste erinevaid töid ja töökohti.
- Oskab tänaval käituda ning ületada sõiduteed ohutult.
- Kirjeldab ohtlikke olukordi ning seda, kuidas seal käituda.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

1. Arutelu – kodu ja koduarmastus.
2. Minu kodu joonistamine.
3. Meie pere traditsioonid – dramatiseering
4. Arutelu – kodu ja koduarmastus.
5. Minu kodu joonistamine. Meie pere traditsioonid – dramatiseering
6. Arutelu: erinevad rollid kodus ja tööjaotus.
7. Arutelu: kuidas ohtlik olukord tekib. Kuidas käituda.
8. Arutelu: ohud koolis ja selle ümbruses.

Lõiming:

Muusikaõpetus (teemakohased laulud),

kunstiõpetus (eneseväljendust toetav teemakohane loovtöö)

Tööõpetus (kodundus, ruumide korrastamine ja kaunistamine, riiete ning jalatsite korrashoid),

kehaline kasvatus (liikumismängud, sõbralik ja kaaslasi toetav suhtumine)

Loodusõpetus (inimese meeled ja avastamine, liikumine)

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, tööraamatud. Õppefilmid, rühmatööks ja iseseisvaks tööks vajalikud paberid, pliiatsid, liim, käärid.

Teema „MINA. Aeg ja asjad" 5 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- Õpetada aja õiget kasutamist, planeerimisoskust
- Minu ja teiste aeg
- Selgitada ja teadvustada asjade väärtust ja hinda
- Õpetada tegema vahet oma ja teiste asjade vahel, väärtustama ja hoidma oma ja teiste asju

Õppesisu:

- Aeg. Aja planeerimine.
- Oma tegevuse kavandamine. Täpsus, lubadused, vastutus
- Minu oma, tema oma, meie oma. Asja väärtus ja hind. Asjade väärtus teiste väärtuste seas

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

Rollimäng: üksikule saarele 5 asjaga.

Iseseisevtöö: minu päevakava.

Oma kooli ja kodukoha vaba aja veetmise kaardistamine.

Mängud, testid ja nuputamisülesanded -

http://web.zone.ee/tiia_aeg/index.html

Õpitulemused:

- Eristab aja kulgu ja seisu.
- Planeerib oma päevakava.
- Kirjeldab, kuidas sisustada vaba aega.
- *Väärtustab tegevusi, mis on positiivsete tunnete tekkimise allikaks.*
- Oskab eristada oma ja võõrast asja ning mõistab, et võõrast asja ei tohi loata võtta.
- Selgitab asjade väärtust.
- Väärtustab ausust asjade jagamisel.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

1. Arutelu: mis on aeg?
2. Kuidas aega planeerida.
3. Arutelu: mis asju me vajame elus, koolis, kodus, trennis, matkal?
4. Minu ja teiste asjad – laenamine ja kinkimine.

Lõiming:

Matemaatika (ajaühikud, ajaühikute seosed, kell ja kalender, rahaühikud),

Muusikaõpetus (teemakohased laulud)

Loodusõpetus (inimese elukeskkond),

Tööõpetus (kodundus, säästlik tarbimine, jäätmete sorteerimine)

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, tööraamatud. Õppefilmid, rühmatööks ja iseseisvaks tööks vajalikud paberid, pliiatsid, liim, käärid.

Teema „Mina ja kodumaa" 6 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

tutvustada Eesti riigi sümboleid ja lähemaid naaberriike

eestlastele omaste traditsioonide tutvustamine, rahvakalendri tähtpäevade tutvustamine

Õppesisu:

- Eesti – minu kodumaa.
- Kodukoht
- Rahvakalendri tähtpäevad
- Eesti rikkus
- Kordamine ja läbitud teemablokkide jooksul omandatud teadmiste ja oskuste kontrollimine

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

Filmi vaatamine ja diskussioon selle üle

http://www.youtube.com/playlist?list=PL6004AF8F1B28CE3F

Õppemäng – tunne oma kodukohta

Grupitöö: erinevate tähtpäevade kohta plakatid

Erinevate filmide vaatamine ja arutelu – http://www.youtube.com/watch?v=YarGNUlbkpI&feature=player_embedded

Õpitulemused:

- Tunneb ära Eesti Vabariigi lipu ja vapi.
- Oskab nimetada Eesti Vabariigi pealinna, sünnipäeva ja presidenti.
- Leiab Euroopa kaardilt Eesti.
- Leiab kodukoha Eesti kaardilt.
- Tunneb ära kodukoha sümboolika.
- Nimetab oma kodukoha tuntud inimesi ja paiku.
- Kirjeldab mardi- ja kadripäeva, jõulude ning lihavõttepühade rahvakombeid.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

1. Arutelu: mis on kodumaa?
2. Riigi ja kodukoha sümbolite joonistamine.
3. Eesti kaardi tundmaõppimine. Oma kodukoha leidmine.
4. Grupitöö: erinevate tähtpäevade kohta plakatid

Lõiming:

Loodusõpetus (minu kodumaa Eesti),

Muusikaõpetus (vastavasisulised laulud),

Kunstiõpetus (eneseväljendust toetav teemakohane loovtöö),

Tööõpetus (rahvuslikud mustrid ja motiivid),

Kehaline kasvatus (Eesti sportlased)

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, tööraamatud. Õppefilmid, rühmatööks ja iseseisvaks tööks vajalikud paberid, pliiatsid, liim, käärid, gloobus, Euroopa kaart, Eesti ja kohaliku omavalitsuse sümboolikaga plakatid.

3. klass

35. tundi

Teema „ Mina ” (6tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- Õpib väärtustama ennast ja teisi ning teab, et inimesed, nende arvamused, hinnangud ja väärtused on erinevad.
- Oskab kirjeldada, mis on lapse õigused ja kohustused.

Õppesisu:

- Mina. Mina ja endasse suhtumine.
- Igaühe individuaalsus ja väärtuslikkus
- Lapse õigused ja kohustused

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

http://lasteombudsman.ee/et/noor/lapse-oigused-ja-kohustused

Juhtumianalüüs või õppemäng –

http://www.lastekaitseliit.ee/lapse6igused/lapse-oigused/mangud/

Rollimängud

Õpitulemused:

- Selgitab endasse positiivse suhtumise tähtusust.
- Võrdleb oma välimust, huve ja tugevusi kaasõpilaste omadega.
- Väärtustab inimese õigust olla erinev.
- Nimetab enda õigusi ja kohustusi.
- *Teab, et õigustega kaasnevad kohustused.*

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

1. Õpieesmärkide seadmine kooliaastaks.
2. Vestlus ja diskussioon.
3. Vastavasisuline ilukirjanduslik lisalugemine ja diskussioon selle üle
4. Individuaaltöö: mis on mulle tähtis, minu väärtused.
5. Rühmatöö plakat: meie klassi väärtused. Arutelu.
6. *Rollimäng*

Lõiming:

Loodusõpetus (inimene)

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, tööraamatud. Õppefilmid, rühmatööks vajalikud paberid, pliiatsid, liim, käärid.

Teema „Mina ja tervis" 6 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- Tervis- inimese kõige kalleim vara
- Ettevaatust, ravimid!
- Õpetada füüsilise ja vaimse tervise olemust ja erinevusi
- Käitumine ohuolukorras

Õppesisu:

- Vaimne ja füüsiline tervis.
- Tervislik eluviis
- Ohud tervisele ja toimetulek ohuolukorras
- Kordamine ja läbitud teemablokkide jooksul omandatud teadmiste ja oskuste kontrollimine.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

Vestlus

Rollimängud

Praktiline tegevus

Video ja analüüs

http://www.rescue.ee/lapsed-ja-noored/oppematerjalid

Õpitulemused:

- Eristab vaimset ja füüsilist tervist.
- Kirjeldab seoseid tervise hoidmise viiside vahel: mitmekesine toitumine, uni ja puhkus ning liikumine.
- *Väärtustab tervislikku eluviisi.*
- Kirjeldab olukordi ja toob näiteid, kuidas keelduda tegevusest, mis kahjustab tema tervist.
- *Nimetab, kelle poole pöörduda erinevate murede korral.*

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

1. Mõistekaart - Mis on tervis?
2. Paaristöö: Mida tähendab tervis erinevatele inimestele? Millest sõltub tervis?
3. Individuaalne töö - päeviku pidamine – toitumine ja liikumine

Lõiming:

Loodusõpetus (inimese välisehituse kirjeldus),

Matemaatika (kaalumine, mõõtmine),

Kehaline kasvatus (liikumise vajalikkus ja mõju inimesele, toiduvajadus sõltuvalt kehalisest aktiivsusest),

Loodusõpetus (inimene, tervislik toitumine, hügieen)

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, tööraamatud. Õppefilmid, rühmatööks vajalikud paberid, pliiatsid, liim, käärid, mõõdulint, kaal, stopper.

Teema „Mina ja meie” 13 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- Õpetada, mis on perekond, kodu, kodukoht ja kodumaa.
- Õpetada oskust perekonda, kodu, kodukohta ja kodumaad väärtustama.

Õppesisu:

- Minu ja teiste vajadused.
- Sõbrad ja sõpruse hoidmine. Sallivus. Üksteise eest hoolitsemine ja teiste abistamine.
- Ausus ja õiglus. Leppimine. Vabandamine
- Oma muredest rääkimine ja tunnete väljendamine.
- Oskus panna end teise inimese olukorda.
- Keeldumine kahjulikust tegevusest
- Minu hea ja halb käitumine.
- Südametunnistus. Käitumisreeglid. Minu käitumise mõju ja tagajärjed. Vastutus.
- Liiklusreeglid
- Mäng ja töö.
- Õppimine.
- Kohustetunne ja vastutus.
- Meeskonnatöö. Tööjaotus

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

- Rollimäng: Kuidas öelda EI
- Rühmatöö: suhtlemine sotsiaalvõrgustikes. Ohud ja reeglid
- http://www.targaltinternetis.ee/noortele/suhtlusportaalid/
- Tund arvutiklassis: veebipõhine ametite arvamise mäng algklassidele - http://www.ametiguru.ee
- Meeskonnatöö – klassiõhtu organiseerimine, tööjaotus, kohustused, vastutus.
- Klassiõhtu läbiviimine.
- Kampaania klassis - Märka ja aita!
- Ei kiusamisele!

Õpitulemused:

- Nimetab inimese eluks vajalikke olulisi vajadusi ja võrdleb enda vajadusi teiste omadega.
- Kirjeldab omadusi, mis peavad olema heal sõbral, ning hindab ennast nende omaduste järgi.
- Väärtustab sõprust.
- Väärtustab üksteise eest hoolitsemist ja üksteise abistamist.

- *Väärtustab leppimise ja vabandamise tähtsust inimsuhetes*
- Nimetab ja kirjeldab inimeste erinevaid tundeid ning toob näiteid olukordadest, kus need tekivad, ning leiab erinevaid viise nendega toimetulekuks.
- Teab abi saamise võimalusi kiusamise ja vägivalla korral.
- Mõistab, et kiusamine on mitteaktsepteeritud käitumine.
- *Demonstreerib õpisituatsioonis, kuidas keelduda ennastkahjustavast tegevusest.*
- Eristab enda head ja halba käitumist.
- Kirjeldab oma sõnadega, mida tähendab vastustundlikkus ja südametunnistus.
- Nimetab üldtunnustatud käitumisreegleid ja põhjendab nende vajalikkust. Kirjeldab oma käitumise tagajärgi ja annab neile hinnangu.
- *Teab liikluseeskirja, mis tagab tema turvalisuse, ning kirjeldab, kuidas käituda turvaliselt liikluses.*
- Eristab tööd ja mängu.
- Selgitab enda õppimise eesmärke ja toob näiteid, kuidas aitab õppimine igapäevaelus paremini hakkama saada.
- Teab tegureid, mis soodustavad või takistavad keskendumist õppimise ajal, ning kirjeldab oma tegevuse planeerimist nädalas, väärtustades vastutust.
- Väärtustab lubadustest kinnipidamist ja vastutust.
- *Teab, kuidas olla hea kaaslane ning kuidas teha koostööd.*

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

- Diskussioon: Ühiselu reeglid, viisakuse mõju suhtlemise edukusele.
- Kehakeel, miimika, verbaalne ja mitteverbaalne suhtlemine.
- Arutelu: ühiselu reeglid ja nende vajalikkus. Mis juhtub kui ühel päeval kõik reeglid kaovad?
- Arutelu: Reeglite rikkumise tagajärjed.
- Paaristöö - käitumisreeglid erinevates kultuurides.
- *Liiklusmärgid ja –reeglid – tööleht.*

Lõiming:

Tööõpetus (rühmatöös ülesannete täitmine, ühiselt ideede genereerimine, üksteise arvamuste arvestamine ja

kaaslaste abistamine),

kunstiõpetus (eneseväljendust toetav teemakohane loovtöö),

kehaline kasvatus (liikumine/ sportimine üksi ja koos kaaslastega)

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, tööraamatud. Õppefilmid, rühmatööks ja iseseisvaks tööks vajalikud paberid, pliiatsid, liim, käärid. Liiklusmärkide komplekt.

Teema „MINA. Teave ja asjad" 4 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- Seletada, mis on teabeallikad, kuidas erinevate teabeallikate vahel orienteeruda
- Tutvustada reklaami vajalikkust ja ohtusid
- Õpetada õigesti raha väärtustama, taskuraha kulutamine
- Laenamisega seotud ohud

Õppesisu:

- Teave ja teabeallikad ning nende kasutamine.
- Reklaami mõju.
- Turvaline käitumine meediakeskkonnas
- Raha. Raha teenimine, kulutamine, laenamine.
- Vastutus. Oma kulutuste planeerimine

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

Tund arvutiklassis – parool, käituminemeediakeskkonnas, suhtlemine

http://koolielu.ee/waramu/download?rid=1-1427ce1e-f308-49cf-ad9a-b86b77f69a1e&attachmentId=4374

http://koolielu.ee/waramu/download?rid=1-f6cea10e-021b-4c9b-a47d-32ee07ec2d4e&attachmentId=4372

Mõistlik tarbimine - http://koolielu.ee/waramu/download?rid=1-2df876df-59b6-47bc-85c4-5664a4afc238&attachmentId=6465

http://koolielu.ee/waramu/download?rid=1-2df876df-59b6-47bc-85c4-5664a4afc238&attachmentId=6464

Õpitulemused:

- Kirjeldab erinevate meeltega tajutavaid teabeallikaid.
- Selgitab, kuidas võivad reklaamid mõjutada inimeste käitumist ja otsuseid.
- Teab, et raha eest saab osta asju ja teenuseid ning seda, et raha teenitakse tööga.
- Mõistab oma vastutust asjade hoidmise ja laenamise eest.
- Selgitab, milleks kasutatakse raha ning mis on raha teenimine, hoidmine, kulutamine ja laenamine.

- Kirjeldab, milliseid vajadusi tuleb arvestada taskuraha kulutades ja säästes.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

- Erinevate reklaamide kogumine ja liigitamine.
- Arutelu – kuidas reklaamid mõjutavad inimesi.
- Arutelu - usaldus ja vastutus.
- Individuaalne töö – pangakaardi disainimine.
- Arutelu – sularaha ja pangakaardi vajadus ja kasutus. Laenamine.

Lõiming:

Matemaatika (käibivad rahaühikud, rahaühikute seosed)

Loodusõpetus (asjad ja materjalid)

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, tööraamatud. Õppefilmid, rühmatööks ja iseseisvaks tööks vajalikud paberid, pliiatsid, liim, käärid. Pangakaartide näidised. Erinevad reklaamplakatid.

Teema „Mina ja kodumaa" 6 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- tutvustada Eesti riigi sümboleid ja lähemaid naaberriike
- eestlastele omaste traditsioonide tutvustamine, rahvakalendri tähtpäevade tutvustamine
- kasvatada sallivust teistesse rahvustesse ja õpetada lugu pidama teistest kultuuridest

Õppesisu:

- Küla, vald, linn, maakond
- Eesti teiste riikide seas.
- Naaberriigid
- Eesti Vabariigi ja kodukoha sümbolid
- Erinevate rahvaste tavad ja kombed.
- Sallivus
- Kordamine ja läbitud teemablokkide jooksul omandatud teadmiste ja oskuste kontrollimine

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:

- Grupitöö – oma kodukoha esitlus (plakat, lavastus, luuletus vms.)
- Õppekäik kodukoha asutusse või külaline tunnis

- Interaktiivsed mängud:
- http://koolielu.ee/waramu/download?rid=1-7ede42e615a602f04766df6b3bd1d1c6792a6821
- Kohaliku omavalitsuse koduleheküljega tutvumine.
- Plakatid kodukoha ja vabariigi sümbolitest.
- Individuaalne töö – joonistada oma kodukohale uus sümbol.

Õpitulemused:

- Selgitab skeemi järgi haldusüksuste seoseid oma kodukohas.
- Leiab Euroopa kaardilt Eesti ja tema naaberriigid.
- Nimetab Eesti rahvuslikke ja riiklikke sümboleid.
- Kirjeldab Eestis elavate rahvuste tavasid ja kombeid ning austab neid.
- Väärtustab oma kodumaad.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

1. Arutelu: Eesti-maakond-vald-linn
2. Grupitöö – oma kodukoha esitlus (plakat, lavastus, luuletus vms.)
3. Õppekäik kodukoha asutusse või külaline tunnis
4. Individuaalne töö – kontuurkaardid
5. Lauamängud või Interaktiivsed mängud.
6. *Esitlused meie naabritest.*

Lõiming:

Loodusõpetus (Eesti kaart, maakondade märkimine kaardile, õppekäik kodukohta kodukoha elurikkus ja maastikuline mitmekesisus),

Tööõpetus (oma maakonna rahvuslikud mustrid ja motiivid

Kehaline kasvatus (Eesti traditsioonilised laulumängud ja pärimustantsud)

Muusikaõpetus (eesti rahvalaulud ja rahvapillid)

Õppevahendid:

Riiklikule õppekavale vastavad õpikud, töövihikud, tööraamatud. Õppefilmid, rühmatööks ja iseseisvaks tööks vajalikud paberid, pliiatsid, liim, käärid, gloobus, Euroopa kaart, Eesti ja kohaliku omavalitsuse sümboolikaga plakatid.

II kooliaste

6. klassi lõpetaja

1) kirjeldab enesehinnangu, enesekontrolli ning eneseanalüüsi võimalusi ja olulisust igapäevasuhetes, väärtustab inimeste erinevusi ning oskab teisi arvestada, demonstreerides seda õpisituatsioonis;

2) väärtustab enda ja teiste positiivseid iseloomujooni ja omadusi ning sõprust ja armastust vastastikuse toetuse ning usalduse allikana;

3) väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet ning kirjeldab tõhusaid sotsiaalseid oskusi igapäevaelus: üksteise aitamist, jagamist, hoolitsemist ja koostööd;

4) kirjeldab, millised kehalised ja emotsionaalsed muutused toimuvad murdeeas, aktsepteerides nende individuaalsust;

5) kirjeldab ja selgitab konfliktide võimalikke põhjusi ning oskab eristada tõhusaid ja mittetõhusaid konfliktide lahenduse viise; demonstreerib, kuidas õpisituatsioonis tõhusalt verbaalselt oma tundeid väljendada, aktiivselt kuulata ja kehtestavalt käituda;

6) kirjeldab, mis on füüsiline, vaimne ja sotsiaalne tervis, ning arvestab tervisliku eluviisi komponente igapäevaelus;

7) kirjeldab uimastite tarbimisega kaasnevaid riske ja väärtustab tervislikku elu uimastiteta; demonstreerib õpisituatsioonis, kuidas keelduda ennast ja teisi kahjustavast tegevusest;

8) teab ja oskab õpisituatsioonis leida erinevaid lahendusviise otsuste langetamisel;

9) teab, kuidas toimida ohuolukorras, oskab õpisituatsioonis abi kutsuda ning valdab esmaabivõtteid;

10) kirjeldab tegevusi, mis muudavad tema elukeskkonna turvaliseks ja tervist tugevdavaks.

5. klass

(35 tundi)

TEEMA „Tervis ja tervislik eluviis“ (9 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
1. Oskab kirjeldada füüsilise, vaimse ja sotsiaalse tervise olemust vastastikmõjus.
2. Teab tervise erinevaid näitajaid ja nende omavahelisi seoseid

3.Oskab analüüsida tervist tugevdavate ja tervist kahjustavate põhiliste tegurite mõju inimese tervise kolmele aspektile

4.Oskab eristada ning selgitada stressi olemust, põhjuseid ja tunnuseid ning kirjeldab tõhusaid stressiga toimetuleku viise.

5. Õpetada koostama tervislikku toidumenüüd

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

I-kooliastmes omistatud teadmistel

Õppesisu:

Tervise olemus: füüsiline, vaimne ja sotsiaalne tervis. Tervisenäitajad. Tervist mõjutavad tegurid.

Hea ja halb stress. Keha reaktsioonid stressile. Pingete maandamise võimalused.

Tervisliku eluviisi komponendid. Tervislik toitumine. Tervisliku toitumise põhimõtted. Toitumist mõjutavad tegurid

Kehaline aktiivsus. Kehalise aktiivsuse vormid. Tervistava kehalise aktiivsuse põhimõtted.

Päevakava ning töö ja puhkuse vaheldumine. Uni.

Põhimõisted:

füüsiline, vaimne ja sotsiaalne tervis. Stress. Tervislik eluviis. Tervislik toitumine. Kehaline aktiivsus.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Tervisliku toitumise voldik ja lauamängu koostamine, toidumenüü koostamine ampser.ee, TAI veebilehte külastus

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

F: **loeng-diskussioon**, film „Eesti toit“, film “Kehaline aktiivsus“

K: **rühmatöö**: „Pingete maandamise võimalused“, „Tervist kahjustavad ja tervist tugevdavad tegurid“

I: **loovtöö**: lauamängu koostamine teemal „Tervislik ja ebatervislik eluviis“, voldiku tegemine „Tervislik toitumine“

individuaalne töö:“Minu päevakava“, „ Minu tervisenäitajad“ (kaalub ennast, mõõdab pikkuse, kraadib ja oskab lugeda pulsi sagedust))

päeviku pidamine :„Minu tervislik nädala menüü“ (võrdleb seda ampseris.) „Minu kehaline aktiivsus”

mõistekaart “TERVIS“ (füüsiline, vaimne ja sotsiaalne tervis ja tervist tugevdavad ja kahjustavad tegevused)

esitlus “Tervis“ , „Stress“

Õppemäng” „Täringumäng õpitu kohta” kordamine.

Õpitulemused

1) kirjeldab füüsilist, vaimset ja sotsiaalset tervist ning selgitab tervise olemust nendest mõistetest lähtuvalt

2) Minu tervisenäitajad“ (kaalub ennast, mõõdab pikkuse, kraadib ja oskab lugeda pulsi sagedust)

3) nimetab tervist tugevdavaid ja tervist kahjustavaid tegevusi ning selgitab nende mõju inimese füüsilisele, vaimsele ja sotsiaalsele tervisele;

4) eristab põhilisi organismi reaktsioone stressi korral ning kirjeldab nendega toimetuleku võimalusi;

5) väärtustab oma tervist.

6) oskab eristada tervislikke ja mittetervislikke otsuseid igapäevaelus;

7) koostab endale tervisliku toidumenüü ja analüüsib seda, lähtudes tervisliku toitumise põhimõtetest;

8) kirjeldab tervisliku toitumise põhimõtteid ning väärtustab neid;

9) selgitab, kuidas on toitumine seotud tervisega;

10) kirjeldab tegureid, mis mõjutavad inimese toiduvalikut;

11) teab kehalise tegevuse mõju oma tervisele ja toob selle kohta näiteid;

12) oskab hinnata oma päevakava, lähtudes tervisliku eluviisi komponentidest;

13) hindab ja oskab planeerida kehalise aktiivsuse piisavust oma igapäevategevuses;

14) väärtustab tervislikku eluviisi

õppevahendid:

õpik, töövihik, töölehed. Kraadiklaas, kaal, mõõdulint, suured paberid, markerid värvilised pliiatsid, täring , mängulehed ja sildid küsimuste ja numbritega , õppefilm „Eesti toit” „Kehaline aktiivsus”

Lõiming:

Ü: enesemääratluspädevus, sotsiaalne pädevus

L: keskkond ja jätkusuutlik areng, tervis ja ohutus

T: eesti keel ja kirjandus ning

kunst (eneseväljendust toetavad tegevused),

kehaline kasvatus (ohutu liikumine ja liiklemine, aktiivsuse mõju tervisele (teadmised spordist ja liikumisviisidest)

loodusõpetus (inimene)

TEEMA „Murdeiga ja kehalised muutused“ (6 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

1.Oskab kirjeldada inimese elukaart

2. Teab ning kirjeldab murdeeas toimuvaid kehalisi muutusi ja nende vahendatud mõju emotsionaalsele arengule ning põhilisi võimalusi tõhusaks toimetulekuks oma tunnetega.

3. Demonstreerida arusaamist murdeeas toimuvate kehaliste muutuste variatiivset iseloomust, lähtudes õppeülesannete sisust.

4. Õpetada , kuidas oma keha eest hoolitseda, ning selgitada oma seisukohti seoses inimese füüsilise mina arenguga murdeeas, seostades neid omandatud teadmistega.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

I-kooliastmes omistatud teadmistel

Õppesisu:

Murdeiga inimese elukaares. Kehalised ja emotsionaalsed muutused murdeeas.

Kehaliste muutuste erinev tempo murdeeas.

Suhtumine kehasse ja oma keha eest hoolitsemine.

Suguline küpsus ja soojätkamine.

Põhimõisted:

Murdeiga, esmased sugutunnused, inimese elukaar

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

voldiku tegemine, loovtöö „Keha puhtus”

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

F: loeng-diskussioon, suunatud diskussioon, õppfilm „Ah nii see käibki”

K: paaristöö, rollimäng, rühmatöö juhtumianalüüs, vaba diskussioon

demonstratsioon ”Hügieeni vahendid

I: esitlus ”Murdeiga”, tööleht ”Murdeea muutused”, mäng „Murdeea muutused

individuaalne töö

Õpitulemused

1) kirjeldab murdeiga inimese elukaare osana ning murdeeas toimuvaid muutusi seoses keha ning tunnetega;

2) aktsepteerib oma kehalisi muutusi ja teab, kuidas oma keha eest hoolitseda;

3) teab, et murdeiga on varieeruv ning igaühel oma arengutempo;

4) teab suguküpsuse tunnuseid ja esmaste sugutunnuste seost soojätkamisega.

õppevahendid:

õpik, töövihik, esitlus arvutis. Seksuaalkasvatus II-III kooliastmes +töölehed, õppefilm „Ah nii see käibki”

Lõiming:

Ü: enesemääratluspädevus, sotsiaalne pädevus, suhtluspädevus, väärtuspädevus

L: tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus, kultuuriline identiteet

T: eesti keel ja kirjandus, kehaline kasvatus (teadmised spordist ja liikumisviisidest),

loodusõpetus (inimene)

Turvalisus ja riskikäitumine (10 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

1. Õpetada turvaliselt ja ohutult käituma, õues, kodus ja koolis
2. Õpetada rakendama liikluseeskirja praktiliselt õpisituatsioonis

3. Teab tubaka ja alkoholi mõju inimese organismile ja sellega seonduvaid riske

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

I-kooliastmes omistatud teadmistel

Õppesisu:

Turvaline ning ohutu käitumine koolis, kodus ja õues. Eakaaslaste ning meedia mõju tervise ja ohukäitumise alaseid valikud tehes; iseenda vastutus.

Vahendatud suhtlemine.

Tõhusad enesekohased ja sotsiaalsed oskused uimastitega seotud situatsioonides.

Valikud ja vastutus seoses uimastitega. Tubaka, alkoholi ja teiste levinud uimastite tarbimisega seonduvad riskid tervisele.

Põhimõisted:

Uimastid, õnnetusjuhtumid. Turvaline ja ohtu käitumine

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Plakati tegemine, esitluse tegemine, veebilehed. narko.ee, tubakavabaelu.ee, alkohol.ee, t targalt internetis. ee tutvustamine

TAI veebilehe külastus –LE reeglid

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

loeng, selgitus

diskusioon väikestes rühmades, paaristöö, rühmatöö, video ja õppefilm”112” ja „Vaenlane nr1”,Ole tubaka vaba”” „Rongi rattad” rollimäng,

individuaalne töö veebilehega alkohol. ee, tubakavabaelu.ee töölehed Mõistekaardi või plakati tegemine ”Tubaka ja alkoholi mõju organismile”, tööleht

„112”abi kutsumine

Õpitulemused

1) kirjeldab olukordi, kus saab ära hoida õnnetusjuhtumeid;

2) selgitab, miks liikluseeskiri on kohustuslik kõigile, ning kirjeldab, kuidas seda järgida;

3) teab, et õnnetuse korral ei tohi enda elu ohtu seada ning kuidas abi kutsuda;

4) nimetab meediast tulenevaid riske oma käitumisele ja suhetele;

5) suheldes meedia vahendusel, mõistab vahendatud suhtlemise olemust ning vastutust oma sõnade ja tegude eest;

6) enesetunnetamine, kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine ja suhtlusoskus;

7) demonstreerib õpisituatsioonis, kuidas kasutada tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi tubaka, alkoholi ja teiste uimastitega seotud olukordades: emotsioonidega toimetulek, enesetunnetamine, kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine ja suhtlusoskus;

8) kirjeldab tubaka ja alkoholi tarbimise kahjulikku mõju inimese organismile;

9) väärtustab mitmekesist positiivset ja tervislikku elu uimastiteta

õppevahendid:

õpik, töövihik, suured paberid, markerid, käärid ja liimid, õppefilmid. liikluseeskirjad

Sotsiaalsete oskuste õpetamine 4-6.klass+töölehed

Lõiming:

Ü: enesemääratluspädevus, sotsiaalne pädevus, suhtluspädevus, väärtuspädevus

L: tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, keskkond ja jätkusuutlik areng, teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon kodanikualgatus, tervis ja ohutus,

T: ühiskonnaõpetus (meedia ja teave) eesti keel ja kirjandus

Haigused ja esmaabi (7 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

1. Teab, kuidas käituda ohuolukorras (nt tulekahju, äkkrünnaku korral koolis ning demonstreerib õpisituatsioonis, kuidas kutsuda abi.

2. Demonstreerib õpitulemustes määratud oskusi õpisituatsioonis

3. Nimetab põhilisi esmaabivahendeid ning kirjeldab, kuidas neid praktikas kasutada

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

I-kooliastmes omistatud teadmistel

Õppesisu:

Levinumad laste ja noorte haigused. Nakkus- ja mittenakkushaigused. Haigustest hoidumine.

HIV, AIDS selle levikuteed ja sellest hoidumise võimalused.

Esmaabi põhimõtted. Esmaabi erinevates olukordades. Käitumine õnnetusjuhtumi korral.

Põhimõisted:

nakkushaigus, HIV; AIDS, rahvameditsiin

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Esmabivõtted esitlus arvutis. Veebilehed HIV.ee, Vaata24.ee,"

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

F: loeng, selgitus, suunatud diskussioon

K: paaristöö, rühmatöö

I: , õppefilmi diskusioon

Demonstratsioon „112 kutsumine" praktiline esmaabi „Sidumine"

Õpitulemused

1) oskab kirjeldada, kuidas hoida ära levinumaid nakkus- ja mittenakkushaigusi;

2) selgitab ja toob näiteid, kuidas haigusi ravitakse meditsiiniliste ja rahvameditsiini vahenditega;

3) teab, mis on HIV ja AIDS ning kuidas ennast kaitsta HIViga nakatumise eest;

4) kirjeldab, kuidas ennast ja teisi inimesi abistada õnnetusjuhtumi korral;

5) teab, kuidas toimida turvaliselt ohuolukorras ja abi kutsuda, ning demonstreerib õpisituatsioonis lihtsamaid esmaabivõtteid (nt kõhuvalu, külmumine, luumurd, minestamine, nihestus, peapõrutus, palavik ja päikesepiste);

6) nimetab esmaabivahendeid ja kirjeldab, kuidas neid praktikas kasutada;

7) väärtustab enda ja teiste inimeste elu.

õppevahendid:

õppefilmid ”Esmaabi ABC” „Sünnipäev”, esmaabi vahendid-sidemerullid, plaastrid, haavalapid, puhastusvahendid, elastikside, kolmnurk rätik, jää kotid, töölehed, esitlus. Sotsiaalsete oskuste õpetamine 4-6.klassis .Õpetaja raamat
Lõiming: Ü: enesemääratluspädevus, sotsiaalne pädevus, suhtluspädevus, väärtuspädevus, õpipädevus L: tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus T: kehaline kasvatus (teadmised käitumisest ohuolukordades, lihtsad esmaabivõtted)

Keskkond ja tervis (3 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: 1. Oskab kirjeldada tervislikku elukeskkonda, eristama tegureid loodus- ja tehiskeskkonnas, mis muudavad kodukoha elukeskkonna turvaliseks ja tervist tugevdavaks või mitteturvaliseks ja tervist kahjustavaks 2. Oskab tuua esile põhilised tegurid, mis mõjutavad tervislikku õpikeskkonda 3. Õpetada selgitama oma seisukohti igapäevaelust lähtuvalt, seostades neid omandatud teadmistega inimese tervisest tema heaolu tagajana.
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse I-kooliastmes omistatud teadmistel
Õppesisu: Tervislik elukeskkond. Tervislik õpikeskkond. Tervis heaolu tagajana.
Põhimõisted: elukeskkond, õpikeskkond, tehiskeskkond
Õppetegevus ja metoodilised soovitused F: loeng-diskussioon

K: kohtumine erinevate inimestega Keskkonna ametist

Rühmatööna õppemäng ”Fotograaf”

I: individuaalne töö,

Loovtöö ”Elukeskkond ja tehiskeskkond” , mõistekaart „Õpikeskkond”

Õpitulemused

1. Kirjeldab tervislikku elukeskkonda, lähtudes oma kodukoha loodus- ja tehiskeskkonnast.

2. Eristab tegureid, mis muudavad elukeskkonna turvaliseks ja tervist tugevdavaks või mitteturvaliseks ja tervist kahjustavaks.

3. Kirjeldab õpikeskkonna mõju õpilase õpitulemustele.

Õppevahendid:

õpik, töövihik, õppefilm ”Keskkond ”, töölehed, markerid liimid käärid, värvilised pliiatsid, vanad ajakirjad ja ajalehed

Lõiming:

Ü: enesemääratluspädevus, sotsiaalne pädevus, suhtluspädevus, väärtuspädevus

L: väärtused ja kõlblus, keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääriplaneerimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus

T: loodusõpetus (elu mitmekesisus maal, elukeskkonnad Eestis)

Põhikooli riikliku õppekava läbivad teemad:

„Tervis ja tervislik eluviis“

- Tervis ja ohutus
- „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“
- „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“
- „Kultuuriline identiteet“
- „Teabekeskkond“
- „Tehnoloogia ja innovatsioon“
- Väärtused ja kõlblus“

„Murdeiga ja kehalised muutused“

- Tervis ja ohutus
- „Kultuuriline identiteet“

- „Teabekeskkond“
- „Tehnoloogia ja innovatsioon“
- Väärtused ja kõlblus“

„Turvalisus ja riskikäitumine“

- Tervis ja ohutus
- „Teabekeskkond“
- Väärtused ja kõlblus“
- Tehnoloogia ja innovatsioon“

„Haigused ja esmaabi“

- Keskkond ja jätkusuutlik areng
- Tervis ja ohutus
- „Teabekeskkond“
- Väärtused ja kõlblus“
- Tehnoloogia ja innovatsioon“
- „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“
- „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“

„Keskkond ja tervis “

- Keskkond ja jätkusuutlik areng
- Tervis ja ohutus
- „Teabekeskkond“
- Väärtused ja kõlblus“
- Tehnoloogia ja innovatsioon“

„**Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus**“

6. klass

35 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

1. Õpetada nimetama ja kirjeldama oma iseloomujooni ja omadusi ning analüüsima oma tugevusi.

2. Selgitama oma sõnadega, mis on enesehinnang, ning kirjeldama tegureid, mis mõjutavad enesehinnangu kujunemist, tuues näiteid igapäevaelust.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

III-kooliastmes omistatud teadmistele

Õppesisu:

Enesesse uskumine. Enesehinnang

Eneseanalüüs.

Enesekontroll.

Oma väärtuste selgitamine

Põhimõisted:

enesehinnang, eneseanalüüs, enesekontroll

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Aktiivtööd, õpetaja esitlused „Mina ja suhtlemine"

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

F: loeng-diskussioon

K: paaristöö, rollimäng, juhtumianalüüs

I: individuaaltöö

Õppemängud „WC paber" Enda tutvustamine" „Enesehinnang" „Kõik hea sinu kohta"

Õpitulemused

1. Analüüsib enda iseloomujooni ja omadusi, väärtustades positiivseid jooni ja omadusi.

2. Mõistab, mis mõjutab enesehinnangut ning kuidas see kujuneb.

3. Mõistab enesekontrolli olemust ning demonstreerib õpisituatsioonis oma käitumise kontrolli, saades hakkama vihaga ja teiste emotsioonidega.

4. Oskab suheldes enda kohta tagasisidet anda ning teistelt seda vastu võtta.

5. Oskab selgitada ja põhjendada oma väärtusi seoses eneseanalüüsiga.

õppevahendid:

õpik, töövihik, testid raamatust „Aktiivtööd” , L. Õunapuu töölehed” WC paberirull mänguks. STO õpetamine. 4.-6. klassis. Õpetaja raamat ja lisamaterjalid
Lõiming: Ü: väärtuspädevus, enesemääratluspädevus L: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine ja kõlblus, väärtused T: eesti keel ja kirjandus, ühiskonnaõpetus (elukutsed, teadmised ja oskused)

Suhtlemine teistega (9 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: 1. Selgitama, mis on vajadused, ning kirjeldama, mis on inimese põhiliste vajaduste hierarhia. 2.Oskab tuua näiteid olukordade kohta, kus inimeste vajadused võivad erineda, ning selgitab selle mõju suhtlemisele ja suhetele 3. Selgitama oma sõnadega suhtlemise mõiste kolmekomponendilist olemust: teabevahetus, tajumine ja mõjutamine. 4. Selgitama, miks on inimesel vaja tõhusaid suhtlemisoskusi. 5. Kirjeldama verbaalse ja mitteverbaalse suhtlemise erinevust ning oskab tuua näiteid erinevate suhtlemisvahendite kohta. 6. Nimetama alistuva, agressiivse ja kehtestava käitumise erinevusi ning oskab tuua näiteid nende erineva mõju kohta suhtlemisel igapäevaelus. 7. Selgitama, kuidas oma õiguste eest teisi arvestavalt seista ning kuidas öelda ei, kahjustamata teisi ja ennast.
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse I-II-kooliastmes omistatud teadmistele
Õppesisu: Minu ja teiste vajadused. Vajaduste hierarhia Suhtlemise komponendid.

Verbaalne ja mitteverbaalne suhtlemine

Aktiivne kuulamine.

Tunnete väljendamine.

Eneseavamine.

Eelarvamused

Kehtestav, agressiivne ja alistuv käitumine

Ei ütlemine ennast ja teisi kahjustava käitumise korral

Põhimõisted:

Vajaduste hierarhia

Verbaalne ja mitteverbaalne suhtlemine.

Kehtestav, agressiivne ja alistuv käitumine

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Raamatu lugemine, õpetaja esitlus ”verbaalne ja mitteverbaalne suhtlemine” „Vajadused”

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

F: loeng-diskussioon

K: õppemäng „Arva ära” „Jäta meelde” , rollimängud ”Suhtlemise komponendid”

paaristöö, õppefilm” Röövlirahnu Martin” vastavasisuline

ilukirjanduslik lisalugemine ja diskussioon selle üle, mõistekaart ”Verbaalne ja mitteverbaalne suhtlemine”

I: individuaal töö filmi analüüs

Demonstratsioon ”Aktiivne kuulamine” „Ei –ütlemine” „Ei ütlemise viisid”, rollimängud

Õpitulemused

1) tunneb ära enda ja teiste inimeste põhilised vajadused ning teadvustab neid;

2) teab suhtlemise olemust ning väärtustab tõhusate suhtlusoskuste vajalikkust;

3) eristab verbaalset ja mitteverbaalset suhtlemist;

4) kirjeldab erinevaid mitteverbaalseid suhtlusvahendeid ning nende mõju verbaalsele suhtlemisele;

5) demonstreerib õpisituatsioonis aktiivse kuulamise võtteid;

6) mõistab eneseavamise mõju suhtlemisele;

7) demonstreerib õpisituatsioonis, kuidas väljendada oma tundeid verbaalselt, säilitades ja tugevdades suhteid;

8) teadvustab eelarvamuste mõju suhtlemisele igapäevaelus ja toob selle kohta näiteid;

9) eristab ning kirjeldab kehtestavat, agressiivset ja alistuvat käitumist ning mõistab nende käitumiste mõju suhetele;

10) teab, et „ei“ ütlemine on oma õiguste eest seismine, ning oskab partnerit arvestavalt öelda „ei“ ennast ja teisi kahjustava käitumise korral ning aktsepteerib partneri „ei“ ütlemist ennast ja teisi kahjustava käitumise korral;

11) ühiskonnaõpetus (eakohased kodanikualgatuse võimalused)

õppevahendid:
õpik, töövihik, testid, film DV, suured paberid ja värvilised markerid

Lõiming:
Ü: väärtuspädevus, sotsiaalne pädevus, suhtluspädevus enesemääratluspädevus

L: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine, väärtused ja kõlblus

T: ühiskonnaõpetus (aja ja kulutuste planeerimine ning raha kasutamine, laenamine ja säästmine)

T: ühiskonnaõpetus (raamatukogu, internet, ajalehed, ajakirjad, raadio, televisioon, meediakanalite integratsioon, teadlik infotarbimine ja –edastamine eesti keel ja kirjandus (telefonivestlus: alustamine, lõpetamine; suhtlemine virtuaalkeskkonnas, privaatse ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika)

T: ühiskonnaõpetus (eakohased kodanikualgatuse võimalused)

Suhted teistega (9 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
1.Õpetada eristama ja analüüsima olukordi, kus üksteise aitamine, jagamine, koostöö ja hoolitsemine aitavad luua ja säilitada rikastavaid inimsuhteid

2. Kirjeldama, kuidas on sobiv teistele abi pakkuda ja teistelt abi vastu võtta.

3. Tooma näited inimeste vastastikku sõltuvate ja muutuvate rollide kohta erinevates situatsioonides.

4.. Selgitama, mille poolest inimesed erinevad, ning kirjeldama erinevuste rikastavat olemust suhetes

5. Analüüsima probleeme, mis võivad tekkida inimeste vaheliste erinevuste tõttu.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

I-II-kooliastmes omistatud teadmistele

Õppesisu:

Tõhusad sotsiaalsed oskused: üksteise aitamine, jagamine, koostöö ja hoolitsemine.

Sallivus enda ja teiste vastu. Hoolivus. Sõprussuhted. Usaldus suhtes. Empaatia. Vastutus suhetes. Kaaslaste mõju ja surve.

Erinevuste ja mitmekesisuse väärtustamine. Isikuiseärasused. Soolised erinevused. Tõhusad sotsiaalsed oskused: üksteise aitamine, jagamine, koostöö ja hoolitsemine. Sallivus enda

ja teiste vastu. Hoolivus. Sõprussuhted. Usaldus suhtes. Empaatia. Vastutus suhetes.

Erinevuste ja mitmekesisuse väärtustamine. Isikuiseärasused. Soolised erinevused. Erivajadustega inimesed

Põhimõisted:

sallivus, empaatia, erivajadustega inimesed, soolised erinevused, soorollid

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Õpetaja esitlus arvutis ”Sallivus”

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

F: suunatud diskussioon, jutustus

K: õppemäng, vastavasisuline ilukirjanduslik lisalugemine ja diskussioon selle üle raamat „Kadri” õppefilm „Prillidega boamadu”

I: loovtöö ”Milline on tõeline sõber” päeviku pidamine „Minu heategu” kohtumine erinevate inimestega (puudega inimene)

Õpitulemused

1) kirjeldab tõhusate sotsiaalsete oskuste (üksteise aitamise, jagamise, koostöö ja hoolitsemise) toimimist igapäevaelus;

2) oskab abi pakkuda ning teistelt abi vastu võtta;

3) väärtustab hoolivust, sallivust, koostööd ja üksteise abistamist;

4) eristab inimeste erinevaid rolle suhetes ning nende muutuvat iseloomu;

5) demonstreerib õpisituatsioonis oskust näha olukorda teise isiku vaatenurgast;

6) tähtsustab oskust panna end teise inimese olukorda ja mõista tema tundeid ning väärtustab empaatilist suhtlemist;

7) väärtustab sõprust kui vastastikuse usalduse ja toetuse allikat;

8) kirjeldab kaaslaste rühma arvamuste, valikute ja käitumise mõju ning surve tagajärgi;

9) mõistab isikuiseärasusi ning teadvustab soolisi erinevusi ja inimeste erivajadusi.

õppevahendid:

õpik, töövihik, töölehed, Sotsiaalsete toimetulekuoskuste õpetamine 4-6 klassis õpetaja raamat. CD laul „Universumi kuningas”

Lõiming:

Ü: väärtuspädevus, sotsiaalne pädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus

L: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus

T: ühiskonnaõpetus (eakohased kodanikualgatuse võimalused, koostöö ja ühistegevus, kommunikatsioonivõimalused)

T: ühiskonnaõpetus (sõpruskond, õiguste, kohustuste ja vastutuse tasakaal), kunstiained (eneseväljendust toetav teemakohane töö, vastavateemalised laulud

T: ühiskonnaõpetus (sotsiaalsed rühmad ühiskonnas õpilase kodukohas elavad , Eestis ja rahvarühmad, sooline võrdõiguslikkus, rahvusvähemused, sallivus, inimõigused)

Konfliktid (3 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: 1.Õpetada kirjeldama, millised on konfliktide head ja halvad küljed, ning mõistab nende osa igapäevaelus 2. Õpetada kirjeldama konfliktide võimalikke lahendamise viise, eristades efektiivseid mitteefektiivsetest. 3. Oskab demonstreerib õpisituatsioonis tõhusate konflikti lahendamise viiside kasutamist.
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse I-II-kooliastmes omistatud teadmistele
Õppesisu: Konfliktide olemus ja põhjused. Tõhusad ja mittetõhusad konfliktide lahendamise teed.
Põhimõisted: Konflikt
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Esitlus „Konflikt”
Õppetegevus ja metoodilised soovitused F: suunav diskussioon K: rollimäng, juhtumianalüüs,
Õpitulemused 1) selgitab konflikti häid ja halbu külgi ning aktsepteerib konflikte kui osa elust; 2) teab, eristab ja kirjeldab efektiivseid ning mitteefektiivseid konflikti lahendamise viise; 3) kasutab õpisituatsioonis konflikte lahendades tõhusaid viise ning väärtustab neid.
õppevahendid: õpik, töövihik, õppefilm, ilukirjanduslik raamat, Sotsiaalsete oskuste õpetamine4-6.klassis õpetaja raamat ”Juhtumid” film youtubist „Konflikti lahendamine „

Lõiming:

Ü: väärtuspädevus, sotsiaalne pädevus, suhtluspädevus

L: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine, väärtus ja kõlblus

T: eesti keel ja kirjandus

Otsustamine ja probleemilahendus (5 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus

1.Oskab demonstreerida õpisituatsioonis oskust leida probleemide erinevaid lahendamise viise ning analüüsida nende puudusi ja eeliseid, lähtudes pika- ja lühiajalistest tagajärgedest ning eetilistest printsiipidest ja väärtustest.

2. Selgitada oma arvamusi ja hinnanguid

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

I-II-kooliastmes omistatud teadmistele

Õppesisu:

Otsustamine ja probleemide lahendamine. Erinevate käitumisviiside leidmine probleeme lahendades. Tagajärgede arvestamine probleemilahenduses. Vastustus otsustamisel.

Põhimõisted:

Dilemma

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Esitlus arvutis ”Probleemide lahendamine“

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

F: suunav diskussioon

K: rollimäng, õppemäng, juhtumianalüüs ”Käitumisviisid”

Õpitulemused

1) teab ja oskab õpisituatsioonis otsuseid langetades leida erinevaid lahendusviise;

2) kirjeldab otsustades erinevate lahendusviiside puudusi ja eeliseid;

3) mõistab otsustades lahendusviiside lühi- ja pikaajalisi tagajärgi; 4) selgitab ja kirjeldab eri situatsioonidesse sobiva parima käitumisviisi valikut; 5) väärtustab vastutuse võtmist otsuseid langetades.
õppevahendid: õpik, töövihik, töölehed, Sotsiaalsete oskuste õpetamine 4-6.klassis .Õpetaja raamat
Lõiming: Ü: väärtuspädevus, sotsiaalne pädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus L: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus T: eesti keel ja kirjandus

Positiivne mõtlemine (2 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus 1. Õpetada kirjeldab positiivse mõtlemise mõju inimese elule, tuues selle kohta näiteid. 2. Õpetada kirjeldama enda ning oma kaasõpilaste positiivseid omadusi, tegevusi ja väärtusi.
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse I-II-kooliastmes omistatud teadmistele
Õppesisu: Positiivne mõtlemine. Positiivsed jooned ja omadused endas ning teistes, nende märkamine.
Põhimõisted: Positiivne mõtlemine
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Esitlus arvutis ”Positiivne mõtlemine“

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

F: vaba diskussioon

K: paaristöö

I: loovtöö ”Enda reklaamimine”, Õppemängud „ Kirjuta teisele head” Komplimentide ütlemine”

Õpitulemused

1) nimetab ja väärtustab enda ning teiste positiivseid omadusi;

2) väärtustab positiivset mõtlemist.

õppevahendid:

õpik, töövihik, suured paberid, markerid värvilised , käärid , liimid, vanad ajakirjad, valged paberid seinanätsud

Lõiming:

Ü: väärtuspädevus, sotsiaalne pädevus, enesemääratluspädevus

L: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine, väärtused ja kõlblus

T: eesti keel ja kirjandus, ühiskonnaõpetus (eesmärkide püstitamine ja ressursside hindamine)

Põhikooli riikliku õppekava läbivad teemad

1. „Mina ja suhtlemine “

• „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“

• „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“

• „Kultuuriline identiteet“

• „Teabekeskkond“

• „Tehnoloogia ja innovatsioon“

• „Väärtused ja kõlblus“

2. „Suhtlemine teistega “

• „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“

• „Keskkond ja jätkusuutlik areng“

• „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“

• „Kultuuriline identiteet“

• „Tehnoloogia ja innovatsioon“

• „Väärtused ja kõlblus“

3. „Suhted teistega “

Põhikooli riikliku õppekava läbivad teemad:

• „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“

• „Teabekeskkond“

• „Tehnoloogia ja innovatsioon“

• „Väärtused ja kõlblus“

4. „Konfliktid “

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“

Teabekeskkond“

• „Tehnoloogia ja innovatsioon“

• „Väärtused ja kõlblus“

„Keskkond ja jätkusuutlik areng“

Tervis ja ohutus

5 .Otsustamine ja probleemilahendus. Põhikooli riikliku õppekava läbivad teemad:

• „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“

• „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“

• „Kultuuriline identiteet“

• „Teabekeskkond“

• „Tehnoloogia ja innovatsioon“

• „Väärtused ja kõlblus“

6.„Positiivne mõtlemine “ Põhikooli riikliku õppekava läbivad teemad:

• „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“

• „Keskkond ja jätkusuutlik areng“

• „Kultuuriline identiteet“

• „Teabekeskkond“

• „Tehnoloogia ja innovatsioon“

• „Tervis ja ohutus“

• „Väärtused ja kõlblus“

III kooliaste

1. teab ja oskab kasutada põhilisi enesekasvatuse viise ning analüüsib ennast, seostades seda oma valikutega elus ja väärtustades ennast;
2. teab ja oskab igapäevaelus planeerida tervislikke valikuid seoses oma füüsilise, vaimse, emotsionaalse ja sotsiaalse tervisega ning analüüsib valikuid mõjutavaid tegureid ja oma vastutuse osa selles;
3. teab tervisliku toitumise ja kehalise aktiivsuse põhimõtteid ning mõistab nende
4. rakendamise olulisust igapäevaelus;
5. teab, millised arengumuutused toimuvad murdeeas, ja mõistab murdeea eripära teiste eluperioodide seas;
6. mõistab seksuaalsuse olemust ja seksuaalse arengu individuaalsust ning teab turvalise seksuaalkäitumise põhimõtteid ja oma vastutust selles ning väärtustab seksuaalõigusi;
7. analüüsib riskikäitumist mõjutavaid tegureid ja mõju inimese tervisele ning demonstreerib õpisituatsioonis, kuidas kasutada tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi riskikäitumisega seotud olukordades;
8. teab ja oskab otsida olulisi infoallikaid terviseteabe ja -abi saamiseks, analüüsides nende kasutusvõimalusi, ning demonstreerib õpisituatsioonis esmaabi põhilisi võtteid ja kirjeldab tõhusat käitumist ohuolukordades;
9. kirjeldab stressi ja kriisi olemust inimsuhetes ning teab, kuidas luua ja säilitada toetavaid ning lähedasi suhteid; väärtustab sõprust ja armastust vastastikuse toetuse allikana;
10. kirjeldab rühma mõju inimese käitumisele ja demonstreerib õpisituatsioonis oskust keelduda tegevusest, mis kahjustab teda ennast ja teisi;
11. teab kooselu reegleid ja norme toetavates inimsuhetes, mõistab nende vajalikkust rühmas ning väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet.

7. klass

35 tundi

Inimese elukaar ja murdeea koht selles (5 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus

1. Õpetada kirjeldama inimese elukaart kui tervikut ja eri perioodide tähtust järgnevate perioodide arenguülesannete täitmisel.

2. Õpetada eristama pärilikkuse, miljöö ja kasvatuse, inimese enda aktiivsuse ning enesekasvatuse mõju arengule.

2. Õpetada selgitama oma sõnadega enesekasvatuse mõiste sisu ning analüüsib olukordi, kus on võimalik erinevaid enesekasvatusvõtteid kasutada

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

I-II-kooliastmes omistatud teadmistele

Õppesisu:

Areng ja kasvamine. Arengut ja kasvamist mõjutavad tegurid. Inimese elukaar. Murde- ja noorukiea koht elukaares.

Inimene oma elutee kujundajana. Enesekasvatuse alused ja võimalused. Vastutus seoses valikutega.

Põhimõisted:

Areng ja kasvamine, küpsemine, õppimine Elukaar. Enesekasvatuse alused ja võtted

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Lauamängu või ristsõna koostamine. Õpetaja esitlus „Elukaared", „Areng ja kasvamine"

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

F: loeng-diskussioon, vastavasisuline ilukirjanduslik lisalugemine ja diskusioon selle üle

K: lauamängu tegemine rühmatööna

I:, individuaalne töö „Minu lapsepõlv" uurimustöö- piltidega

Õpitulemused

1) iseloomustab murde- ja noorukiea arenguülesandeid üleminekul lapseeast täiskasvanuikka;

2) kirjeldab, kuidas mõjutavad inimese kasvamist ja arengut pärilikud ning keskkonnategurid;

3) toob näiteid inimese võimaluste kohta ise oma eluteed kujundada ning mõistab enda vastutust oma elutee kujundajamisel; 4) kirjeldab põhilisi enesekasvatusvõtteid: eneseveenmist, enesetreeningut, eneseergutust ja - karistust ning enesesisendust.
õppevahendid: õpik, töövihik, lauamäng, värvilised pliiatsid vildikad
Lõiming: Ü: enesemääratluspädevus, sotsiaalne pädevus, suhtluspädevus L: keskkond ja jätkusuutlik areng, tervis ja ohutus, elukestev õpe ja karjäär planeerimine T: eesti keel ja kirjandus, bioloogia (pärilikkus) ajalugu (silmapaistvad isikud kodukohas, Eestis ja maailmas), ühiskonnaõpetus (õiguste, kohustuste ja vastutuse osakaal)

Inimese mina (6 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus 1. Õpetada kirjeldama oma sõnadega minapildi ning enesehinnangu mõiste sisu 2. Õpetada selgitama oma arvamusi ja seisukohti seoses positiivse suhtumisega iseendasse 3. Õpetada analüüsima võimalusi oma iseloomu, huve, võimeid ja väärtusi positiivselt kujundama 4.Teab ja oskab demonstreerida verbaalselt tõhusaid konflikti lahendamise teid õpisituatsioonis.
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse I-II-kooliastmes omistatud teadmistele
Õppesisu: Minapilt ja enesehinnang. Eneseanalüüs: oma iseloomujoonte, huvide, võimete ja väärtuste määramine. Konfliktide vältimine ja lahendamine.

Põhimõisted:

Minapilt, enesehinnang

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Õpetaja esitlused „Konfliktide vältimine ja lahendamine”

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

F: loeng, suunatud diskussioon

K: paaristöö, diskussioon väikestes rühmades, juhtumianalüüs,”, loovtöö Minu vapp”, „Reklaam endast”

I:, enesevaatlus, individuaalne töö ”Eneseanalüüs” , intervjuu koolikaaslastega ”Kuidas lahendad konflikte”, küsimustik Koolikiusamine, mõistekaart ”Konflikt”

Demonstratsioon „ Konfliktide tõhusad lahendused” õppefilm „Konfliktide lahendamine”

Õpitulemused

1) selgitab, mis on minapilt ja enesehinnang;

2) kirjeldab positiivse endasse suhtumise kujundamise ja säilitamise võimalusi;

3) kasutab eneseanalüüsi oma teatud iseloomujooni, huve, võimeid ja väärtusi määrates;

4) väärtustab võimalusi oma iseloomu, huve, võimeid ja väärtusi positiivses suunas kujundada ning toob nende kohta näiteid

5) kirjeldab inimeste erinevaid iseloomujooni, huve, võimeid ja väärtusi ning mõistab toetavate suhete rikastavat iseloomu;

6) kirjeldab suhete säilitamise ning konfliktide vältimise võimalusi;

7) demonstreerib õpisituatsioonis tõhusaid konfliktide lahendamise viise

õppevahendid:

õpik, töövihik, raamat ”Aktiivõppe meetodid“, koolisisekord, küsimuste lehed, töölehed, värvilised pliiatsid.

Lõiming:

Ü: enesemääratluspädevus, sotsiaalne pädevus, suhtluspädevus, väärtuspädevus, õpipädevus

L: kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääriplaneerimine

T: eesti keel ja kirjandus, tehnoloogiaõpetus (oma töö ja selle tulemuste analüüsimine ning hindamine, sobivad rõivad, isikupärased esemed), ühiskonnaõpetus (aja ning kulutuste planeerimine) (kooli sisekord, sõpruskond, koolipere)

Inimene ja rühm (7 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus

1. Õpetada kirjeldama inimest sotsiaalse olendina, kes on oma tegevuses seotud erinevate rühmadega, selgitades rühma mõistet.

2.Oskab demonstreerida rühma liigituste tundmist lähtuvalt õpiülesannete sisust.

3.Teab rolli mõistet ja oskab analüüsida olukordi, kus inimene täidab erinevates rühmades erinevaid rolle.

4. Teab reegli ja normi olemust

5. Oskab eritada ja võrrelda erinevatesse rühmadesse kuulumise positiivseid ning negatiivseid külgi.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

I-II-kooliastmes omistatud teadmistele

Õppesisu:

Erinevad rühmad ja rollid. Rollide suhtelisus ja kokkuleppelisus. Reeglid ja normid rühmas.

Inimsuhteid toetavad reeglid ja normid.

Rühma kuulumine, selle positiivsed ja negatiivsed küljed. Hoolivus rühmas. Rühma surve ja

toimetulek sellega. Sõltumatus, selle olemus. Autoriteet.

Põhimõisted:

Rühm, roll, normid, autoriteet

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Õpetaja esitlus „Rühmade jagunemine„

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

F: loeng-diskussioon

K: rollimäng, rühmatöö, juhtumianalüüs, vaba diskussioon, dispuut, õppefilm „Tegin pätti"

I: intervjuu, „Ühe enda valitud rühmaga" mõistekaart" Rühma negatiivsed ja positiivsed küljed", individuaalne töö "Minu autoriteet" „Kuidas on rühm mind mõjutanud"

Õpitulemused

1) iseloomustab erinevaid rühmi ning liigitab neid suuruse, liikmete vahelise läheduse ja ülesande järgi;

2) kirjeldab inimeste erinevaid rolle rühmades ning nende mõju inimese käitumisele;

3) mõistab normide ja reeglite vajalikkust ühiselu toimimisel ja korraldamisel;

4) võrdleb erinevate rühmade norme ja reegleid ning kirjeldab nende erinevusi;

5) kirjeldab rühma kuulumise positiivseid ja negatiivseid külgi;

6) demonstreerib õpisituatsioonis toimetulekut rühma survega;

7) selgitab sõltumatuse ja autoriteedi olemust inimsuhetes;

8) väärtustab inimsuhteid toetavaid reegleid ja norme.

õppevahendid:

õpik, töövihik, esitlus, õppefilm Tegin pätti" V osa ja VI osa, lastekaitseseadus, õpilase õigused ja kohustused.

Lõiming:

Ü: enesemääratluspädevus, sotsiaalne pädevus suhtluspädevus, väärtuspädevus

L: kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, kultuuriline identiteet

T: eesti keel ja kirjandus, ühiskonnaõpetus (rahvusvähemused, sallivus, inimõigused), käsitöö ja kodundus (etikett, meeskonna juhtimine) ühiskonnaõpetus (seadus kui regulatsioon)

ajalugu (traditsioonide muutumine ajas)

kehaline kasvatus (aus mäng – ausus ja õiglus spordis ning elus)

Turvalisus ja riskikäitumine (7 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

1.Oskab demonstreerida õpitulemustes määratletud oskusi õpisituatsioonis

2. Oskab rakendada teadmisi illegaalsete ja legaalsete uimasite liigituse ning uimastite negatiivse lühi- ja pikaajalise mõju tundmise kohta, lähtudes õpiülesannete sisust

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

I-II-kooliastmes omistatud teadmistele

Õppesisu:

Tõhusad enesekohased ja sotsiaalsed oskused, et vältida riskikäitumist, emotsioonidega toimetulek, enesetunnetamine, kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine, suhtlusoskus.

Hakkamasaamine kiusamise ja vägivallaga. Erinevad legaalsed ja illegaalsed uimastid. Uimastite tarvitamise lühi- ja pikaajaline mõju.

Põhimõisted:

Legaalsed ja illegaalsed uimastid

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Õpetaja esitluse „Illegaalsed ja legaalsed uimastid” , narko.ee, Miksike lehekülg

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

F: loeng-diskussioon selgitus

K: diskusioon väikestes rühmades ”Miks noored kasutavad uimasteid”, dramatiseering, rollimäng, loovtöö, filmi analüüs , ajurünnak, juhtumianalüüs Uimastite lühi ja pikaajaline mõju” paaristöö, õppefilm

I: individuaalne töö, Mõistekaart ”Uimastid” rühmatöö

Õpitulemused

1) demonstreerib õpisituatsioonis, kuidas kasutada tõhusaid sotsiaalseid oskusi uimastitega seotud olukordades: emotsioonidega toimetulek, enesetunnetamine, kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine ja suhtlemisoskus;

2) demonstreerib õpisituatsioonis tõhusaid käitumisviise kiusamise ja vägivalla korral koolis;

3) eristab legaalseid ja illegaalseid uimasteid;

4) kirjeldab uimastite tarvitamise lühi- ja pikaajalist mõju inimese füüsilisele tervisele

õppevahendid:

õpik, töövihik, õppefilm ”Viktorija on võitja”, esitlus, töölehed, suured paberid, värvilised markerid.”Sotsiaalsete oskuste õpetamine 7-9.klassis” õpetajaraamat + töölehed

Lõiming:

Ü: enesemääratluspädevus, sotsiaalne pädevus, suhtluspädevus, väärtuspädevus

L: tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus

T: ühiskonnaõpetus (koostöö ja ühistegevus, kommunikatsioonivõimalused)

loodusõpetus, bioloogia (kesknärvisüsteemi ehitus ja talitlus)

ühiskonnaõpetus (koolisisekord)

kehaline kasvatus (ohutu liikumine ja liiklemine,

kehalise aktiivsuse mõju tervisele)

Inimese mina ja murdeea muutused (8 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

1. Õpetada nimetama tunnused, mis märgistavad murdeea algust ja lõppu, ning selgitab, mis on suguküpsus, kusjuures kirjeldab murdeea varieerumist indiviiditi.

2.Oskab selgitada oma seisukohti vastutuse kohta seksuaalsuhetes ning turvalise seksuaalkäitumise kohta, seostades neid omandatud teadmistega seksuaalsusest.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

I-II-kooliastmes omistatud teadmistele

Õppesisu:

Varane ja hiline küpsemine – igaühel oma tempo. Muutunud välimus. Nooruki põhimured küpsemisperioodil. Suguküpsus. Naiselikkus ja mehelikkus. Soorollid ja soostereotüübid. Lähedus suhetes.

Sõprus. Armumine. Käimine. Lähedus ja seksuaalhuvi. Vastutus seksuaalsuhetes ja turvaline seksuaalkäitumine.

Põhimõisted:

Murdeiga, suguküpsus, soorollid, sterotüübid, turvaline seksuaalkäitumine

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Esitlus ”Soorollid ja soostereotüübid” „Murdeea muutused tüdrukutel ja poistel ” , veebilehte külastus amor.ee, CD „Seksi ABC”

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

F: loeng, suunatud diskusioon , õppefilm „ Noorte seksijuht”

K: juhtumianalüüs „Reneti lugu” , selgitus, diskusioon väikestes rühmades” Millised poisid meeldivad tüdrukutele ja millised tüdrukud poistele?” „Sõprus ja armastus,” demonstratsioon „Kondoomi õpetus”, Mäng „Kondoomi ralli”

I: individuaalne töö mõistekaart ”Murdeea muutused”

Õpitulemused

- kirjeldab põhimuresid küpsemisperioodil ning nendega toimetuleku võimalusi;
- selgitab, milles seisneb suguküpsus;
- kirjeldab omadusi, mis teevad noormehe ja neiu meeldivateks suhtluskaaslasteks;
- selgitab soorolli olemust ning kirjeldab soostereotüüpset suhtumist;
- kirjeldab inimliku läheduse erinevaid avaldumisviise: vastastikust seotust ja meeldimist,
- sõprust ja armumist;
- kirjeldab, milles seisneb inimese vastutus seksuaalsuhetes;
- selgitab turvalise seksuaalkäitumise põhimõtteid

õppevahendid: õpik, töövihik, kondoomid, mulaažid, kollane kohver, Seksuaalkasvatus II-III kooliastmes. õpetajaraamat + töölehed, õppefilm „Noorte seksijuht", "Sünnipäev" CD „Seksi ABC"
Lõiming: Ü: enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, sotsiaalne pädevus L: tervis ja ohutus T: bioloogia (inimese paljunemine ja areng) eesti keel ja kirjandus, ühiskonnaõpetus (sooline võrdõiguslikkus, teadlik infotarbimine ja -eelistamine

Õnn (2 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Oskab selgitada oma arvamusi ja seisukohti, seostades neid omandatud teadmistega sellest, kuidas saab inimene ise teha palju, et rahulolu ja õnne tunda.
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse I-II-kooliastmes omistatud teadmistele
Õppesisu: Õnn. Toimetulek iseenda ja oma eluga õnne eeldusena.
Põhimõisted: Õnn
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Loovtöö plakat "Mis on õnn"
Õppetegevus ja metoodilised soovitused F: loeng-diskusioon K, rühmatöö I: individuaalne töö, loovtöö
Õpitulemused

Õpilane mõistab, et toimetulek iseenda ja oma eluga tagab õnne ning rahulolu.

õppevahendid:

õpik, töövihik, raamat, suured lehed , pildid , värvilised markerid

Lõiming:

Ü: enesemääratluspädevus, sotsiaalne pädevus, suhtluspädevus, väärtuspädevus

L: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine, väärtused ja kõlblus

T: eesti keel ja kirjandus

Läbivad teemad:

1. „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“

Inimese elukaar ja murdeea koht selles. Inimese mina ja murdeea muutused. Inimene ja rühm. Inimese mina. Õnn.

2. „Keskkond ja jätkusuutlik areng“

Inimese elukaar ja murdeea koht selles. Inimese mina. Inimene ja rühm. Inimese mina ja murdeea muutused.

3 „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“

Inimese elukaar ja murdeea koht selles.

Inimese mina. Inimene ja rühm. Õnn.

4. „Kultuuriline identiteet“

Inimese elukaar ja murdeea koht selles. Inimese mina

Inimene ja rühm. Inimese mina ja murdeea muutused. Õnn.

5. „Teabekeskkond“

Inimese mina ja murdeea muutused. Turvalisus ja riskikäitumine. Inimene ja rühm.

6. „Tehnoloogia ja innovatsioon“

Inimese elukaar ja murdeea koht selles.

Inimene ja rühm. Inimese mina. Turvalisus ja riskikäitumine. Õnn

7. „Tervis ja ohutus“

Inimene ja rühm . Inimese mina. Turvalisus ja riskikäitumine. Inimese mina ja murdeea muutused

8. „Väärtused ja kõlblus”

Inimese elukaar ja murdeea koht selles. Inimese mina. Turvalisus ja riskikäitumine

Inimene ja rühm . Inimese mina ja murdeea muutused. Õnn.

8. klass

Tundide arv 35

Tervis (12 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

1.Oskab analüüsida tervisealaseid teenuseid, lähtudes nende kättesaadavusest, ning tervise infoallikaid, lähtudes nende usaldusväärsusest.

2.Oskab analüüsida enda igapäevast kehalist aktiivsust ja toitumist tervisesoovituste järgi.

3. Oskab selgitada ning analüüsida vaimset heaolu mõjutavaid tegureid.

4.Teab stressi ning kriisi olemust ja tunnuseid ning tõhusaid stressiga toimetuleku viise

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

I-II-kooliastmes omistatud teadmistele

Õppesisu:

Tervis kui heaoluseisund. Terviseaspektid: füüsiline, vaimne, emotsionaalne ja sotsiaalne tervis.

Terviseaspektide omavahelised seosed. Eesti rahvastiku tervisenäitajad. Tervislik eluviis ning sellega seonduvate valikute tegemine ja vastutus. Tegurid, mis mõjutavad tervisega seotud valikuid.

Tervisealased infoallikad ja teenused. Tervise infoallikate usaldusväärsus. Kehaline aktiivsus tervise tugevdajana. Kehaline vormisolek ja sobiva kehalise aktiivsuse valik. Toitumise mõju tervisele. Toitumist mõjutavad tegurid.

Vaimne heaolu. Vaimset heaolu säilitada aitavad tegevused ja mõttelaad. Stress. Stressorid. Stressi kujunemine. Stressiga toimetulek. Kriis, selle olemus. Käitumine kriisiolukorras. Abistamine, abi otsimine ja leidmine.

Põhimõisted:

Terviseaspektid (füüsiline, vaimne, emotsionaalne, sotsiaalne), stress, kriis

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Tervisealase infoallika otsimine internetist tervis.ee, WHO uuringud, tervisliku smuuti tegemine menüü järgi.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

I: internetiallikate kasutamine individuaalne töö, tööleht

K: juhtumianalüüs, rühmatöö, film ”Stress” „112”, õppefilm „Tervislik toitumine”

arutelu, allika analüüs, mõistekaardi tegemine „Terviseaspektid”

Õpitulemused

1. kirjeldab füüsilise, vaimse, emotsionaalse ja sotsiaalse tervise vastastikust mõju ning seost;
2. kirjeldab olulisi tervisenäitajaid rahvastiku tervise seisukohalt;
3. analüüsib tegureid, mis võivad mõjutada otsuseid tervise kohta, ning demonstreerib
4. õpisituatsioonis tõhusaid viise otsuste langetamisel tervisega seonduvate valikute puhul individuaalselt ja koostöös teistega;
5. analüüsib ja hindab erinevate tervise infoallikate ning teenuste kasutamise võimalusi ja usaldusväärsust;
6. analüüsib enda tervise seisundit ning teab, mis tegurid ja toimetulekumehhanismid
7. aitavad säilitada inimese vaimset heaolu;
8. analüüsib inimese kehalise aktiivsuse ja toitumise mõju tervisele;
9. analüüsib oma igapäevatoidu vastavust tervisliku toidu põhimõtetele;
10. selgitab kehalise aktiivsuse mõju inimese füüsilisele, vaimsele, emotsionaalsele ja sotsiaalsele tervisele;
11. oskab planeerida eri tüüpi kehalist aktiivsust oma igapäevaellu ning väärtustab kehalist aktiivust eluviisi osana;
12. selgitab stressi olemust, põhjuseid ja tunnuseid;
13. kirjeldab stressiga toimetuleku viise ja eristab tõhusaid toimetulekuviise mittetõhusatest;
14. kirjeldab kriisi olemust ja seda, kuidas käituda kriisiolukorras; teab abi ja toetuse võimalusi.

Õppevahendid:

õpik(uus), töövihik, „Terveelustiili õpik"+ töölehed, õppefilm, video

Lõiming:

Ü: väärtuspädevus, sotsiaalne pädevus, enesemääratluspädevus

L: keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääriplaneerimine, tehnoloogia ja innovatsioon

T: ühiskonnaõpetus, bioloogia (meedia ja teave),

kehaline kasvatus (kehalise aktiivsuse mõju tervisele),

bioloogia (hingamine),

matemaatika (arvnäitajate lugemine, analüüs)

T: kehaline kasvatus (regulaarse liikumisharrastuse kui tervist tugevdava tegevuse vajalikkus

teadmised spordist ja liikumisviisidest),

bioloogia (seedimine ja eritamine, aine- ja energiavahetuse põhiprotsessid, inimese elundkonnad, luud ja lihased, vereringe, hingamine)

Suhted ja seksuaalsus (11 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

1.Oskab selgitada oma sõnadega sotsiaalse tervise ja lähisuhte olemust ning tegureid, mis mõjutavad lühiajalise suhte kujunemist pikaajaliseks.

2.Oskab selgitab erinevaid võimalusi tunnete ja läheduse jagamisel lähisuhetes ning partnerite vastutust selles

3. Oskab demonstreerida õpitulemustes määratletud oskusi õpisituatsioonis

4. Teab, mis on HIV ja AIDS ning HIVi nakatumise teid ja võimalusi nakatumist vältida.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

I-II-kooliastmes omistatud teadmistele

Õppesisu:

Sotsiaalne tervis ja suhted. Suhete loomine, säilitamine ja katkemine. Suhete väärtustamine.

Armastus. Seksuaalsuse olemus: lähisuhted, seksuaalidentiteet, seksuaalne nauding, soojätkamine, seksuaalne areng.

Seksuaalne orientatsioon. Soorollide ja soostereotüüpide mõju inimese käitumisele ning tervisele.

Seksuaalvahekord. Turvaline seksuaalkäitumine. Rasestumisvastased meetodid. Seksuaalõigused.

Seksuaalsel teel levivate haiguste vältimine. HIV ja AIDS. Abi ja nõu saamise võimalused.

Põhimõisted:

Seksuaalsus, seksuaalne orientatsioon, turvaline seksuaalkäitumine, rasestumisvastased meetodid

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Infoallikate otsimine internetist Hiv.ee, esitlus „Rasestumisvastased vahendid" ,lüümikud „Seksuaalkasvatus"

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Rühmatöö, individuaalne töö, õppefilmi analüüs , demonstratsioon „Kondoomi õpetus"

Õpitulemused

1) kirjeldab viise, kuidas luua ning säilitada mõistvaid, toetavaid ja lähedasi suhteid sotsiaalse tervise kontekstis;

2) demonstreerib õpisituatsioonis oskusi, mis aitavad kaasa suhete loomisele ja säilitamisele: üksteise aitamine, jagamine, koostöö, teineteise eest hoolitsemine;

3) väärtustab tundeid ja armastust suhetes;

4) selgitab seksuaalsuse olemust ja seksuaalse arengu individuaalsust ning tunnete osa selles arengus;

5) kirjeldab tunnete ja läheduse jagamise viise;

6) selgitab, milles seisneb partnerite vastutus seksuaalsuhetes;

7) selgitab soorollide ja soostereotüüpide mõju inimese käitumisele ning tervisele;

8) kirjeldab, millised on tõhusad rasestumisvastased meetodid noortele ja millised käitumisviisid aitavad ära hoida nakatumist seksuaalsel teel levivatesse haigustesse;

9) kirjeldab seksuaalsel teel levivate haiguste ärahoidmise võimalusi;

10) teab, mis on HIV ja AIDS ning HIVi nakatumise teid ja võimalusi nakatumise vältimiseks;

11) eristab HIVi ja AIDSi müüte tegelikkusest;

12) väärtustab vastutustundlikku käitumist seksuaalsuhetes ja kirjeldab seksuaalõigusi kui seksuaalsusega seotud inimõigusi;

13) nimetab, kuhu saab pöörduda abi ja nõu saamiseks seksuaaltervise küsimustes.

Õppevahendid:

õpik, töövihik, kondoomid ja mulaažid kollane kohver, õppefilm ”Noorte seksijuht” Ah nii see käibki” .Seksuaalkasvatus II-III vanus astmes. Õpetaja raamat+ töölehed ”Suguhaigused” „Müüdid”

Lõiming:

Ü: väärtuspädevus, sotsiaalne pädevus, enesemääratluspädevus, suhtluspädevus

L: tervis ja ohutus, kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus

T: ühiskonnaõpetus (ajakirjanduse roll ühiskonnas, sotsiaalsed rühmad ühiskonnas, sotsiaalne tõrjutus, sotsiaalne õiglus ja võrdõiguslikkus, inimõigused, ühiskonna liikmete õigused), bioloogia (paljunemine ja areng, inimese elundkonnad, mikroorganismide ehitus ja eluprotsessid, vereringe)

Turvalisus ja riskikäitumine (9 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

1. Oskab selgitada uimastite mõju kesknärvisüsteemile ning eristab vaimset ja füüsilist uimastisõltuvust.

2.Oskab kirjeldab, kuidas käituda turvaliselt erinevates ohuolukordades koolis

3.Teab kuidas käituda ja oskab kutsuda abi allergia, astma, diabeedi, elektrišoki, epilepsia, lämbumise mürgituse, palaviku ja valu korral.

4. Oskab demonstreerida õpitulemustes määratletud oskusi õpisituatsioonis
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse I-II-kooliastmes omistatud teadmistele
Õppesisu: Levinumad riskikäitumise liigid. Riskikäitumise mõju inimese tervisele ja toimetulekule. Tõhusad enesekohased ja sotsiaalsed oskused riskikäitumisega toimetulekul. Uimastid ja nende toime kesknärvisüsteemile. Uimastitega seonduvad vääruskumused. Uimastite tarvitamise isiklikud, sotsiaalsed, majanduslikud ja juriidilised riskid. Sõltuvuse kujunemine. Esmaabi põhimõtted ja käitumine ohuolukordades.
Põhimõisted: Riskikäitumine, vaimne ja füüsiline sõltuvus , uimastid, riskikäitumine
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Infoallikate otsimine internetist Narko.ee. tubakavabaelu.ee alkohol.ee, esmaabivõtete demonstratsioon veebileht Vaata 24.ee, õppefilm „Mõtteaine erinoorsoo.wordpress.com http://www.youtube.com/watch?v=sWBVSkuWlfEjafeature=youtu.be
Õppetegevus ja metoodilised soovitused F: loeng K: juhtumianalüüs, demonstratsioon ”Esmaabi võtted” , õppekäik noorte nõustamiskabinetti I: tööleht individuaalne töö, mõistekaart ”Uimastid” , allikaanalüüs
Õpitulemused 1) kirjeldab levinumate riskikäitumiste tagajärgi, mõju inimese tervisele ja toimetulekule; 2) kirjeldab ja selgitab levinumate riskikäitumiste ärahoidmise ja neisse sekkumise võimalusi indiviidi ja rühma tasandilt, lähtudes igapäevaelust, ning teadvustab ennetamise ja sekkumise võimalusi ühiskonna tasandil;

3) kirjeldab, mis on vaimne ja füüsiline uimastisõltuvus ning kuidas see kujuneb; 4) kirjeldab ja demonstreerib õpisituatsioonis, kuidas käituda uimastitega seotud olukordades; 5) teab, kuidas käituda turvaliselt ohuolukorras ning kutsuda abi allergia, astma, diabeedi, elektrišoki, epilepsia, lämbumise, mürgituse, palaviku ja valu korral; 6) demonstreerib õpisituatsioonis esmaabivõtteid kuumakahjustuse, teadvusekaotuse, südameseiskumise ja uppumise korral.
Õppevahendid: õpik, töövihik, esmaabi vahendid, õppefilm ‚Uimastid" „Esmaabi ABC" Sotsiaalsete toimetuleku oskuste õpetamine (STO) 7-9 klassis + töölehed „Uimastid"
Lõiming: Ü: enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, sotsiaalne pädevus L: tervis ja ohutus, T: bioloogia (inimese elundkonnad, luud ja lihased, vereringe) kehaline kasvatus (teadmised spordist ja liikumisviisidest, ohutu liikumine, tegutsemine traumade ja õnnetusjuhtumite korral, esmaabivõtted ühiskonnaõpetus (ühiskonnaliikmete õigused), bioloogia (talitluse regulatsioon

Inimene ja valikud (3 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Oskab selgitada ja tuua näiteid valikute võimaluste kohta oma huvide, võimete ja iseloomu põhjal, mis on aluseks teadlikele lühi- ja pikaajalistele valikutele seoses terve ja tervikliku inimese arenguteega, seostades neid võimalustega karjääri planeerida
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

I-II-kooliastmes omistatud teadmistele

Õppesisu:

Huvide ja võimete mitmekesisus ning valikud. Edukus, väärtushinnangud ja prioriteedid elus.

Mina ja teised kui väärtus.

Põhimõisted:

Väärtushinnangud, huvid ja võimed

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Reklaam endast, veebilehe rajaleidja.ee külastamine

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

F: loeng-diskussioon

K: rühmatöö

I: individuaalne töö ”Reklaam endast „”Minu väärtushinnangud” analüüs, õppekäik vanemate töökohta

Õpitulemused

Õpilane analüüsib ennast oma huvide, võimete ja iseloomu põhjal ning seostab seda valikutega elus.

õppevahendid:

õpik, töövihik, esitlus, STO 7.-9. klassis, Õpetaja raamat + töölehed+ lisamaterjal, õppefilm „Tegin pätti” I-III osa, suured paberid, markerid, vanad ajakirjad

Lõiming:

Ü: väärtuspädevus, sotsiaalne pädevus, enesemääratluspädevus, ettevõtlikkuspädevus

L: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, väärtused ja kõlblus

T: ühiskonnaõpetus (eesmärkide seadmine ja ressursside hindamine),

eesti keel ja kirjandus

Läbivad teemad:

1. „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“

Inimene ja valikud.

2. „Keskkond ja jätkusuutlik areng“

Tervis. Turvalisus ja riskikäitumine. Inimene ja valikud

3 „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“

Inimene ja valikud

4. „Kultuuriline identiteet“

Suhted ja seksuaalsus. Inimene ja valikud

5. „Teabekeskkond“

Tervis. Suhted ja seksuaalsus. Turvalisus ja riskikäitumine. Inimene ja valikud

6. „Tehnoloogia ja innovatsioon“

Tervis. Suhted ja seksuaalsus. Turvalisus ja riskikäitumine. Inimene ja valikud

7. „Tervis ja ohutus“

Tervis. Suhted ja seksuaalsus. Turvalisus ja riskikäitumine

8. „Väärtused ja kõlblus”

Suhted ja seksuaalsus. Turvalisus ja riskikäitumine. Inimene ja valikud

Ühiskonnaõpetus

II kooliaste

6. klassi lõpetaja:

1. on viisakas, sõbralik, väärikas, vastutustundlik, töökas, täpne ja aus;
2. teab ja väärtustab demokraatia põhimõtteid;
3. mõistab, kuidas demokraatia põhimõtted saavad toimida koolis; märkab probleeme koolis, toetab oma käitumise ja osalemisega koolidemokraatiat;
4. loetleb Eesti riigi valitsemise põhilisi institutsioone ja kirjeldab nende ülesandeid (kohalik omavalitsus, Riigikogu, Vabariigi Valitsus, Vabariigi President, kohus);
5. teab, mis on põhiseadus ja teised seadused ning miks seadusi tuleb täita; teab, mis on lapse õigused ja vastutus;

6. selgitab näidetega, mis on kodanikuühendus, kodanikualgatus ja vabatahtlik töö; põhjendab vabatahtliku töö vajalikkust ning pakub abi abivajajatele; tunneb ära ebaõigluse ja oskab sellele vastu seista;
7. mõistab inimeste iseärasusi; teab, et inimesed erinevad rahvuse, soo, vaimse ja füüsilise suutlikkuse ning vaadete ja usutunnistuste poolest; on salliv erinevuste suhtes ning valmis koostööks; oskab vältida ja lahendada konflikte;
8. toob näiteid ühiskonna toimimiseks ja arenguks vajalikest elukutsetest ja ettevõtetest ning väärtustab töötamist kui peamist elatusallikat; tunneb oma õigusi ja vastutust omanikuna ning tarbijana;
9. oskab leida teavet oma eesmärkide ja huvide tarbeks ning seda kriitiliselt hinnata; esitab oma teadmisi ja seisukohti selgelt ja veenvalt ning suudab neid põhjendada; loob, kasutab ja jagab infot ning väärtustab enda ja teiste autorite tööd;
10. teab, et tal on õigus saada abi, ning oskab leida abi ettetulevates elusituatsioonides.

6. klass

35. tundi

Inimesed meie ümber, kogukonnad; Euroopa riigid ja rahvad; sallivus (6 tundi}

Alateema: Eestis ja õpilase kodukohas elavad rahvarühmad

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: nimetab Eestis ja kodukohas elavaid rahvarühmi ning kirjeldab nende eluolu ja kultuuritraditsioone; nimetab Eestis esindatud peamisi usundeid ja kirjeldab nende kombeid;
Põhimõisted kodukoha rahvas ja kodukoha rahvused.
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine: rahvusseltside ja usuühenduste koduleheküljed (nt Eestimaa Rahvuste Ühenduse infolehed http://www.nationalities.ee/, Eesti Kirikute Nõukogu http://www.ekn.ee jne), raamatusari „Rahvused Eestis", tõsielufilmid sarjast „ Etnomosaiik", kohaliku omavalitsuse kodulehekülg; maailmahariduse portaal http://www.maailmakool.ee
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Töö õpikuga ja TV Õppefilmi vaatamine ja filmi põhjal töölehe täitmine Esitluse tegemine „Ühest Eestis elavast rahvusest"
Õpitulemused

1. Seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõisteid kodukoha rahva ja kodukoha rahvused. 2. Nimetab Eestis ja kodukohas elavaid rahvarühmi ning kirjelda nende eluolu ja kultuuritraditsioone 3. Nimetab Eestis esindatud peamisi usundeid ja kirjeldab nende kombeid
Õppevahendid: õpik, töövihik, õppefilm, töölehed
Lõiming: 1. Eesti keel ja kirjandus: teemad „Rahvaluule“, „Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus“ 2. Võõrkeeled: teema „Kodu ja lähiümbrus“ all kodu ning koduümbrus 3. Ajalugu: kogukonna identiteedi teke 4. Inimeseõpetus: teema „Suhtlemine teistega“ all eelarvamuste mõju 5. Matemaatika: statistilise materjali kasutamine 6. Läbiv teema: „Kultuuriline identiteet“

Sooline võrdõiguslikkus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: seletab oma sõnadega ning kasutab kontekstis mõisteid rahvus, riik, võrdõiguslikkus ja sallivus; teab mis on sooline võrdõiguslikkus.
Põhimõisted: sallivus ja võrdõiguslikkus
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine: Sotsiaalministeerium: http://www.sm.ee/tegevus/sooline-vordoiguslikkus.html; Euroopa Komisjon: http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catld=418&langld=et
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Töö õpikuga ja TV, loeng, infootsing
Õpitulemused: 1. Seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõisteid sallivus, võrdõiguslikkus 2. Toob näiteid meeste ja naiste võrdsete õiguste ning nende rikkumiste kohta 3. Suhtub sallivalt erinevustesse.
Õppevahendid: õpik, töölehed, sotsiaalne toimetuleku õpetajaraamat 4-6.klassile
Lõiming: · Inimeseõpetus: sugudevahelised erinevused, soorollid · Ajalugu: soorollide kujunemine ja muutumine · Eesti keel, kirjandus: soorollide kujutamine ilukirjanduses

Pere ja suguvõsa. Naabruskond maal ja linnas. Sõpruskond. Koolipere

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: teab ja hoiab kogukonna traditsioone
Põhimõisted: Sugupuu
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine: Nimede päritolu; vaba sugupuu tegemise programm GENI (www.geni.com), sugupuu uurimine
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Uurimusõpe „Minu sugupuu“ Individuaalnetöö :sugupuu tegemine arvutis
Õpitulemused: Teab ja hoiab kogukonna traditsioone
Õppevahendid: arvuti
Lõiming: 1. Inimeseõpetus: kogukonnasisesed suhted 2. Ajalugu: kogukondade kujunemine ja roll 3. Eesti keel, kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduslikes teostes 4. Kunstiõpetus: teema avamine omaloomingus

Euroopa riigid, Eesti naaberriigid

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:; teab, mis on isikutunnistus ja reisidokumendid (pass, isikutunnistus); nimetab ja näitab kaardil Eesti naaberriike ning toob näiteid, kuidas muu maailm mõjutab elu Eestis.
Põhimõisted: riik, isikutunnistus, reisidokument
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine: Euroopa Liitu tutvustavad materjalid (nt „12 lugu Euroopa Liidust” (2006) http://ec.europa.eu/publications/booklets/eu_gl nce/60/index_et.htm, „Ülevaade Euroopa Liidust” (2007) http://ec.europa.eu/publications/booklets/eu_glnce/69/index_et.htm, Euroopa Liit slaididel http://europa.eu/abc/euslides/index_et.htm; Euroopa Liidu teemalised õppemängud põhikoolile

http://www.springday2010.net/ww/et/pub/sprin2010/games_/educational_games.htm)
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Töö Euroopa kaardiga ja kontuurkaardiga, õppemängud, rollimängud
Õpitulemused: 1. Seletab oma sõnadega kasutab kontekstis mõistet riik. 2. Nimetab ja näitab kaardil Eesti naaberriik ning toob näiteid, kuid muu maailm mõjutab elu Eestis. 3. Teab, mis on isikutunnistus ja vajalikud reisidokumendid (pass, isikutunnistus)
Õppevahendid: Euroopa kaart, õpik, kontuurkaart
Lõiming: 1. Inimeseõpetus: kogukonnasisesed suhted 2. Ajalugu: kogukondade kujunemine ja roll 3. Eesti keel, kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduslikes teostes 4. Kunstiõpetus: teema avamine omaloomingus

Vabatahtlik tegevus: kodanikuühendused ja -algatus; koostöö (5 tundi)

ALATEEMA: Kodukohas tegutsevate seltside, klubide ja ühenduste tegevus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:; seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõisteid kodanikuühendus, kodanikualgatus, vabatahtlik tegevus; nimetab kodukohas tegutsevaid seltse, klubisid ja ühendusi ning kirjeldab nende tegevust;
Põhimõisted: kodanikuühendus, kodanikualgatus, vabatahtlik tegevus.
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine: Mittetulundusühingute koduleheküljed Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit http://www.ngo.ee/
Õppetegevus ja metoodilised soovituse Rühmatöö“ Ühistegevus või vabatahtlik töö „ ,infootsing teabeallikatest .praktiline töö
Õpitulemused: · Seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõisteid: kodanikuühendus, kodanikualgatus, vabatahtlik tegevus · Nimetab kodukohas tegutsevaid seltse, klubisid ja ühendusi ning kirjeldab nende tegevust
Õppevahendid: arvuti, õpik

Lõiming: 1. Matemaatika: statistilised materjalid 2. Inimeseõpetus: suhted teistega 3. Eesti keel: teema „Kodanikuühiskond ja rahvussuhted“

Noorteorganisatsioonid

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: nimetab kodukohas ja koolis tegutsevaid noorteorganisatsioone ning kirjeldab nende tegevust;
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine: Noorteportaal NIP http://www.nip.ee/, noorteorganisatsioonid kodutütred ja noored kotkad http://www.kodutytar.ee, skaudid http://www.skaut.ee/, ELO http://www.elo.ee
Õppetegevus ja metoodilised soovituse Uurimustöö ja küsitlus koolis, infootsing
Õpitulemused: Nimetab kodukohas ja koolis tegutsevaid noorteorganisatsioone, kirjeldab nende tegevust ning osaleb neis võimaluse korral.
Õppevahendid: arvuti.
Lõiming: Eesti keel: teema „Mängiv inimene“ Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses

Eakohased kodanikualgatuse võimalused. Koostöö ja ühistegevus, kommunikatsioonivõimalused

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: teab kodukoha kodanikualgatusi ning algatab neid ja osaleb neis võimaluse korral. Toob näiteid vabatahtliku töö kasulikkuse kohta; märkab probleeme ja pakub vajajatele abi.
Põhimõisted: kodanikualgatus
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine: KOVi koduleheküljed, kohalikud ajalehed
Õppetegevus ja metoodilised soovituse Teabeallikate infootsing ,esitlus „Minu koduvald“
Õpitulemused: Teab kodukoha kodanikualgatusi ning osaleb neis võimaluse korral. Toob näiteid vabatahtlik töö kasulikkuse kohta; märkab probleeme ja pakub vajajatele abi.
Õppevahendid: arvuti.
Lõiming:

1. Eesti keel: kodanikuühiskond ja rahvussuhted 2. Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses 3. Inimeseõpetus: suhte teistega 4. Läbiv teema: „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“

Demokraatia põhimõtted ja selle toimimine (10 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõisteid inimõigus, seadus, demokraatia. Iseloomustab ja väärtustab demokraatia põhimõtteid (arvamuste mitmekesisus ja sõnavabadus, osalus aruteludes ja otsustamises, õigus valida ja olla.
Põhimõisted: demokraatia, valimised
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine: E-demokraatia võimalused Riigiportaal http://www.eesti.ee jne); näidisreferendumi või valimiskampaania -reklaami korraldamine
Õppetegevus ja metoodilised soovitused: Rühmatöö“ Valimiskampaania plakat“
Õpitulemused: 1. Seletab oma sõnadega ning kasutab kontekstis mõisteid demokraatia, valimised. 2. Iseloomustab ja väärtustab demokraatia põhimõtteid (arvamuste mitmekesisus ja sõnavabadus osalus aruteludes ja otsustamises, õigus valida ja olla valitud
Õppevahendid: vildikad, suur paber
Lõiming: 1. Ajalugu: demokraatia kujunemine 2. Matemaatika statistiline materjal 3. Eesti keel: teema Kodanikuühiskond“ 4. Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses

Võimude lahusus. Riigikogu, Vabariigi Valitsus, Vabariigi President, kohus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: teab, et Eesti on demokraatlik vabariik; nimetab Vabariigi Valitsuse, Riigikogu ja Vabariigi Presidendi peamisi ülesandeid’
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine: Riigiasutuste kodulehed Haridus- ja Teadusministeerium http://www.hm.ee/, Riigikogu http://www.riigikogu.ee/, Vabariigi President http://www.president.ee/et/
Õpitegevus ja metoodilised soovitused: loeng, mõistekaardi tegemine, infootsing

Õppevahendid: õpik, kodaniku käsiraamat
LÕIMING: Ajalugu: erinevad riigiinstitutsioonid ajaloo vältel

Kohalik omavalitsus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: teab, mis on kohalik omavalitsus; toob näiteid oma valla/linna omavalitsuse tegevuse kohta
Põhimõisted: kohalik omavalitsus
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine: Õppekäik KOVi või kohtumine KOVi esindajatega
Õpitegevus ja metoodilised soovitused: õppekäik
Õpitulemused: Teab, mis on kohalik omavalitsus, ning toob näiteid oma valla/linna omavalitsuse kohta
Õppevahendid: vaatlus leht,
Lõiming: 1. Loodusõpetus: asula elukeskkonnana 2. Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses 3. Kunstiõpetus: teema avamine omaloomingus

Seaduse ülimuslikkus, seadus kui regulatsioon. Peamised inimõigused.

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: teab, et kõik on võrdsed seaduse ees ja peavad seadusi täitma; toob näiteid seaduskuuleka käitumise kohta.
Põhimõisted: seadus, inimõigus
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine sõnadega ja kasutab**:** Põhikooli- seadus, ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioon; lapse õiguste konventsioon
Õpitegevus ja metoodilised soovitused: Infootsing. Töö seadustega**.**
Õpitulemused: 1. Seletab oma kontekstis mõistet seadus. 2. Teab, et kõik on võrdsed seaduse ees peavad seadusi täitma ning toob näiteid seadus kuuleka käitumise kohta. 3. Seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõistet inimõigus.

4. Nimetab ja austab inimõigusi.
Õppevahendid: Põhikooliseadus, koolikodukord. ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioon; lapse õiguste konventsioon
Lõiming: 1. Loodusõpetus: asula elukeskkonnana 2. Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses 3. Kunstiõpetus: teema avamine omaloomingus 1. Inimeseõpetus: tervisekasvatus 2. Ajalugu: inimese õiguslik seisund ja kaitse 3. Eesti keel: teema "Kodus ja koolis"

Koolidemokraatia; lapse õigused ja võimalused osaleda poliitikas (7tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: 1) kirjeldab demokraatia põhimõtete toimimist koolis; 2) toetab oma suhtumise ja tegutsemisega koolidemokraatiat; 43) tunneb ÜRO lapse õiguste konventsiooni põhimõtteid, nimetab lapse õigusi ning tunneb õiguste ja vastutuse tasakaalu.
Põhimõisted: Koolidemokraatia
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine: Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus, õpilasomavalitsusi käsitlevad kodulehed (nt Eesti Õpilasesinduste Liit http://www.escu.ee/ Lapse õiguste konventsioon, noorte abitelefonid. Lasteabi telefon116 111
Õpitegevus ja metoodilised soovitused: oma kooli õpilasesindusega kohtumine õpilaskoosoleku korraldamine, rühmatöö „ Ettepanekute esitamine oma kooli kodukorra eeskirja täiendamiseks ja muutmiseks"
Õpitulemused: 1. Kirjeldab demokraatia põhimõtete toimimist koolis. 2. Märkab ning arvestab erinevaid huve ja võimalusi ning on valmis koostööks ja kokkulepeteks 3. Tunneb ÜRO lapse õiguste konventsiooni põhimõtteid, nimetab lapse õigusi, tunneb õiguste ja vastutuse tasakaalu ning on viisakas, sõbralik ja väärikas. 4. Oskab otsida ja pakkuda abi probleemide lahendamisel.
Õppevahendid: koolikodukord, ÜRO Lapse õiguste konventsioon,

Lõiming:
1. Inimeseõpetus: teema „Turvalisus ja riskikäitumine“ all õnnetusjuhtumite ennetamine, abi kutsumine

2. Eesti keel: teema „Kodus ja koolis“

3. Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses

Töö ja tarbimine (7 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
1) teeb vahet vajadustel, soovidel ja võimalustel;

2) teab, kuidas teenitakse raha ja millest koosneb pere eelarve; oskab kulutusi tähtsuse järjekorda seada, koostada eelarvet oma taskuraha piires, planeerida oma aega;

3) teab internetipanga ja pangakaardi (PIN-koodi) turvalise kasutamise reegleid;

4) iseloomustab, milliseid isiksuse omadusi, teadmisi ja oskusi eeldavad erinevad elukutsed;

5) selgitab erinevate elukutsete vajalikkust ühiskonnale;

6) oskab tarbijana märgata ja mõista tooteinfot ning tunneb tarbija õigusi.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:
Raha planeerimine tarbijaveeb http://www.minuraha.ee

statistilised andmebaasid

Statistikaameti kodulehekülg http://www.stat.ee/

elukutsevalikut hõlbustavad lehed Rajaleidja http://www.rajaleidja.ee/

Tarbimisega seotud kodulehed (nt Eesti Tarbijakaitse Liit http://www.tarbijakaitse.ee/,

elektrooniline tarbija- ja pakendiinfo http://www.envir.ee/999)

Õpitegevus ja metoodilised soovitused:
õppekäik panka ja kodukoha ettevõtetesse .Oma eelarve koostamine.

Õpitulemused:
1. Teeb vahet vajadustel, soovidel ja võimalustel.

2. Oskab kulutusi tähtsuse järjekorda seada, koostada eelarve oma taskuraha piires ning oma aega planeerida.

3. Teab internetipanga ja pangakaardi (PIN koodi) turvalise kasutamise reegleid.

4. Iseloomustab, milliseid isiksuse omadusi, teadmisi ja oskusi eeldavad erinevad elukutsed.

5. Selgitab, miks on ühiskonna toimimise vaja erinevaid elukutseid.

6. Väärtustab enda ja teiste tööd

7. Oskab lugeda tooteinfot ja teab, kuhu kaebustega pöörduda.

8. Tunneb tarbija õigusi

Õppevahendid:
arvuti, õpik, TV

Lõiming:

1. Inimeseõpetus: tervisenõuded
2. Eesti keel: väärtus ja kõlblus
3. Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses
4. Võõrkeeled: teema „Kodu ja lähiümbrus“ all pereliikmete ametid, teema „Igapäevaelu, õppimine ja töö“ all ametid
5. Ajalugu: tööjaotus ühiskonnas
6. Kunstiõpetus: teema avamine omaloomingus
7. Tööõpetus: töökultuur, tööohutus

III kooliaste

Põhikooli lõpetaja:

1. tunneb demokraatia toimimise põhimõtteid ning toob näiteid nende rakendamise kohta; toimib demokraatia põhimõtteid arvestades; on orienteeritud enesearendamisele;
2. määratleb ja tunnetab end oma kogukonna ja Eesti ühiskonna liikmena; on valmis toimima vastutustundliku kodanikuna Eesti Vabariigis, Euroopa Liidus ning maailmas;
3. tunneb ja järgib inimõigusi, märkab nende rikkumist ning tegutseb inimõiguste kaitsel; tunnustab erinevaid inimrühmi võrdselt väärtuslikuna ning käitub sallivalt;
4. tunneb Eesti riigi põhiseadust ja ülesehitust ning halduskorraldust; oskab suhelda riigi- ja omavalitsusasutustega; oskab leida ning kasutada vajalikku õigusakti; järgib seadusi; kasutab kodanikuühiskonna tegutsemisvõimalusi; selgitab näidete kaudu vabaühenduste toimimise põhimõtteid ja eesmärke;
5. tunneb Euroopa Liidu ülesehitust ja väärtusi ning nimetab liikmesriike; nimetab teisi rahvusvahelisi organisatsioone ja selgitab nende tegevuse eesmärke;
6. selgitab tänapäeva turumajanduse põhimõtteid, üksikisiku, ettevõtja ja riigi rolli majanduses; mõistab riigi ja turu vahekorda, teab, mis on avalik ja erasektor; tunneb maksustamise eesmärke ning üksikisiku õigusi ja kohustusi seoses maksudega;
7. hindab oma võimalusi, õigusi ning vastutust ettevõtjana ja tööturu osalisena, kavandab oma karjääri, teeb otsuseid enda suutlikkust ja ressursse adekvaatselt analüüsides ning tegevuse tagajärgi prognoosides;
8. hindab ressursside piisavust ning tarbib säästlikult; tunneb oma õigusi ja vastutust tarbijana;
9. analüüsib kriitiliselt infokeskkonda, arvestades autorikaitset; oskab leida vajalikku teavet ja vahendeid; kasutab lihtsamaid uurimismeetodeid;

10. teab, mis on üleilmastumine, ja toob näiteid üleilmastumise mõjude kohta majandusele, kultuurile, keskkonnale jne.

9. klass

70 õppetundi

Meedia ja teave (7 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: 1) orienteerub infokeskkonnas, suudab infot kriitiliselt hinnata ja kasutada; 2) teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid avalik arvamus, avalik elu, eraelu, ajakirjandusvabadus, ajakirjanduseetika, autoriõigus, autorivastutus, reklaam ja plagiaat 3) mõistab ajakirjanduses käsitletavaid probleeme; kasutab lihtsamaid uurimismeetodeid probleemide kirjeldamiseks; 4) tunneb ja austab autori õigusi ning vastutust; viitab ja tsiteerib nõuetekohaselt. Ajakirjanduse roll ühiskonnas: informeerimine, tähelepanu juhtimine probleemidele, avaliku arvamuse kujundamine, meelelahutus jne Kommunikatsioonieetika, avaliku ja eraelu piir; suhtlemiskultuur Turunduskommunikatsioon, selle funktsioon ja liigid: valimisreklaam, sotsiaalreklaam, kommertsreklaam jne. Meediamajanduse põhitõed (sisu ja reklaami vahekord, tulud ja kulud meedias) Autoriõigused ja -vastutus, teoste kasutamine: viitamine, tsiteerimine, üles- ja allalaadimine. Plagieerimine Teabe tõlgendamine ning kriitiline analüüs; fakti ja arvamuse eristamine
Põhimõisted: avalik arvamus, avalik elu, eraelu, ajakirjandusvabadus, ajakirjanduseetika, autoriõigus, autorivastutus, reklaam, plagiaat
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine: Oma kooli leht, kohalikud ja üleriigilised ajalehed, ajalehtede elektroonilised väljaanded (nt Postimeeswww.postimees.ee jne), „Meediaõpetus üldhariduskoolis. Õpetaja käsiraamat" (2004), tuntumad otsingumootorid (nt Google, Neti jne), kooliga seotud infoportaalid (nt Miksikehttp://www.miksike.ee/, Koolielu www.koolielu.ee jne), Interneti-põhised teatmeteosed (nt Wikipedia), noorteportaalid (nt http://www.kuut.ee/), suhtluskeskkonnad (nt Facebook, Twitter jne); e-raamatukogud (nt ESTER), muusika ja video vahetuskeskkonnad (nt YouTube jne)
Õppetegevus ja metoodilised soovitused: **Arutelu** „Ajakirjandus – neljas võim" **Töö allikaga**: P. Vihalemm "Kas avalik arvamus on meedia või küsitlus?" (LINK) **Juhtumi arutelu** „Printsess Diana juhtum" (http://www.ohtuleht.ee/274589) **Rühmatöö**: Isikliku elu valdkonnad, mis ka avaliku elu tegelastel peaksid jääma eraasjaks. EV Põhiseaduse alusel. **Praktiline töö:** valimisreklaami koostamine.

Rollimäng: „Kampaania maailma muutmiseks“ – kodanikualgatusekampaania reklaamimine (vt. LINK)

Juhtumi arutelu: LINK „Segadused ja juhtumid“.

Iseseisev töö: viitekirje koostamine.

Plagiaadi kontroll: LINK vahendi demonstreerimine

Õpitulemused:

1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid avalik arvamus, ajakirjandusvabadus.

2. Analüüsib ühe teema meediakäsitlust ning kasutab lihtsamaid uurimismeetodeid.

3. Orienteerub Eesti meediasüsteemis, suudab informatsiooni kriitiliselt hinnata ja kasutada.

4. Arutleb meedia rolli üle ühiskonnas eakohaseid näiteid kasutades.

5. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid *avalik elu, eraelu, kommunikatsioonieetika.*

6.. Tunneb autori (ka enda kui autori) õigusi ja vastutust erinevates suhtluskogukondades

7. 1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid *reklaam, valimisreklaam, sotsiaalreklaam, kommertsreklaam, tootepaigutus.*

8. Eristab infovoost reklaami erinevaid liike ja mõistab nende suhtluseesmärki.

9. 1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõistet *plagiaat.*

2. Kasutab töid vormistades nõuetekohast viitamist ja tsiteerimist.

Õppevahendid:
arvuti, õpik, ajalehed**,** TV

Lõiming:
Eesti keel: meediatekstide kommenteerimine

Võõrkeeled: teema „Vaba aeg“ all erinevad meedia vahendid ja reklaam, kirjandus

Ühiskonna sotsiaalne struktuur (6 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
1) teab ja oskab kontekstis kasutada mõisteid sotsiaalsed erinevused, sotsiaalne kihistumine, sotsiaalne sidusus, sotsiaalne tõrjutus, identiteet, mitmekultuurilisus;

2) märkab erinevusi sotsiaalsete rühmade vahel ja mõistab nende põhjusi;

3) väärtustab sotsiaalset õiglust ja sidusust;

4) väärtustab soolist võrdõiguslikkust;

5) mõistab kultuuride erinevusi ja oskab suhelda teiste kultuuride esindajatega.

Sotsiaalsed rühmad ühiskonnas: soolised, ealised, rahvuslikud, usulised, varanduslikud, regionaalsed

Sotsiaalne kihistumine ja selle põhjused. Sotsiaalse sidusus. Sotsiaalne tõrjutus

Sotsiaalne õiglus ja võrdõiguslikkus. Solidaarsus

Väärtused ja identiteedid. Mitmekultuuriline ühiskond ja selle võimalused ning probleemid.

Põhimõisted:
sotsiaalsed erinevused, sotsiaalne kihistumine, sotsiaalne sidusus, sotsiaalne tõrjutus, identiteet

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:
Eesti inimarengu aruanded, soolise võrdõiguslikkusega seotud elektroonilised materjalid (nt Sotsiaalministeeriumi kodulehel http://www.sm.ee/index.php?id=98 jne), statistilised andmebaasid (nt Statistikaameti kodulehekülg http://www.stat.ee/ jne), sidususega tegelevate organisatsioonide koduleheküljed (nt Eesti Koostöö Kogu http://www.kogu.ee jne), integratsiooniga tegelevad asutused (nt Integratsiooni Sihtasutus http://www.meis.ee/ jne), maailmahariduse portaal http://www.maailmakool.ee

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:
Ideeskeem „Sotsiaalse tõrjutuse põhjused“, **arutelu.**

Infootsing – Eesti inimarengu aruandest näiteid sotsiaalse kihistumise kohta

Arutelu „Kas õpilased või poisid ja tüdrukud?” uuringu materjalide põhjal: LINK

Iseseisev töö: otsi internetist materjale soolise võrdõiguslikkuse voliniku tõstatatud juhtumitest

Diskussioonivõrgustik **rühmatöö**na „Erinevus rikastab“ LINK -põhjal

Interaktiivne test: http://www.erinevusrikastab.ee/kompass/

Õpitulemused:
1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid sotsiaalne kihistumine, sotsiaalne sidusus, sotsiaalne tõrjutus.
2. Väärtustab sotsiaalset sidusust.
3. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõistet mitmekultuurilisus.
4. Mõistab kultuuride erinevusi ja oskab suhelda teiste kultuuride esindajatega.
5. Väärtustab sotsiaalset õiglust.

Õppevahendid:
arvuti, õpik

Lõiming:
Inimeseõpetus: inimene ja sotsiaalne käitumine.

Geograafia: teema „Euroopa ja Eesti rahvastik“ all rahvastiku sooline ja vanuseline koosseis ning rahvastiku vananemine; teema „Euroopa ja Eesti asustus“ all linnastumisega seotud probleemid

Matemaatika: statistika kasutamine

Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses

Ühiskonna institutsiooniline struktuur – avalik sektor, erasektor, kolmas sektor

(3 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
1) teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid avalik sektor, riigiasutus, avalik-õiguslik asutus, erasektor, eraettevõte, mittetulundussektor, sihtasutus;

2) selgitab sektorite spetsiifikat ja rolli ühiskonnas;

3) teab sotsiaalse ettevõtluse ja vabatahtliku töö võimalusi.

Avalik sektor ja selle institutsioonid (riigiasutused, kohalik omavalitsus, avalik-õiguslikud asutused)

Erasektor kui kasumile suunatud sektor

Kolmas sektor kui mittetulundussektor. Sihtasutused, heategevus, vabatahtlik töö, kodanikualgatused

Põhimõisted:
avalik sektor, avalik-õiguslik asutus, riigiasutus, erasektor, eraettevõte.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:
Riigiasutuste kodulehed (nt Haridus- ja Teadusministeerium http://www.hm.ee/, Riigikogu http://www.riigikogu.ee/, Vabariigi Presidenthttp://www.president.ee/et/ jne)

Eestis asuvate ettevõtete kodulehed (nt Kalev http://www.kalev.eu/ jne), Eesti Tööandjate Keskliithttp://www.tooandjad.ee/

Mittetulundusühingute koduleheküljed (nt Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit http://www.ngo.ee/ jne), vabatahtlike tööd tutvustavad materjalid (nthttp://www.vabatahtlikud.ee/ jne)

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:
Mõistekaart „Ühiskonna sektorid“

Infootsing: oma kodukohas tegutsevate eraettevõtete loendi koostamine.

Töö allikaga, tööleht: Koostöö elukeskkonna kaitsmise nimel

Õpitulemused:
1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid avalik sektor, avalik-õiguslik asutus, riigiasutus.

2. Selgitab avaliku sektori spetsiifikat ja rolli ühiskonnas

3. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid *erasektor, eraettevõte.*

4. Selgitab erasektori spetsiifikat ja rolli ühiskonnas.

5.. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid *mittetulundussektor, sihtasutus.*

6. Teab sotsiaalse ettevõtluse ja vabatahtliku töö võimalusi ning oskab neid

Õppevahendid:
arvuti, tööleht, õpik, TV

Lõiming:
Ajalugu: riikluse kujunemine ja areng

Matemaatika: statistiliste andmete kasutamine

Geograafia: rahvusvaheline ja Eesti majandus

Ajalugu: rahvuslik ärkamisaeg

Geograafia: rahvastik

Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses

Inimeseõpetus: altruism

Ühiskonnaliikmete õigused. Lapse õigused ja kohustused ja vastutus. Peamised inimõigused (6 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
1) teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid inimõigused, põhiõigused.

2) tunneb inimõigusi ja lastekaitse põhimõtteid, märkab nende rikkumist (sh vägivald, kuritarvitamine, inimkaubandus jm); tunneb õiguste ja kohustuste ning

vabaduse ja vastutuse seost;

3) tunneb riske, oskab vältida ohte ja teab, kust otsida abi. Inimõigused meie igapäevaelus, riigi ja üksikisiku roll nende tagamisel

Põhiõigused; sotsiaal-majanduslikud, poliitilised ja kultuurilised õigused

Lapse õigused, kohustused ja vastutus

Lastekaitse rahvusvahelised probleemid. Inimkaubandus, tööorjus, seksuaalne ekspluateerimine jm UNICEFi tegevus

Põhimõisted:
laste õigused, inimõigused, põhiõigused, sotsiaal-majanduslikud õigused, poliitilised õigused, kultuurilised õiguse

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:
Tähtsamad inimõigustealased dokumendid (nt ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioon, Euroopa Nõukogu inimõiguste konventsioon jne); Eesti Vabariigi põhiseadus; lapse õiguste konventsioon ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioon, „Inimkaubanduse ennetamine: metodoloogia tööks noortega" (2005); noorte abitelefonid (nt Lasteabi telefon 116 111 jne)

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:
Ajurünnak „Inimõigused" vt näide LINK -Kõnelevad pildid

Mõistekaart – sotsiaalmajanduslikud, poliitilised ja kultuurilised õigused

Töö allikaga: Lapse õiguste konventsioon.

Juhtumi arutelu: lapse õiguste rikkumine

Töö allikaga: Inimkaubandus (Inimene ja ühiskond, 2006, lk.92-94).

Õppefilm "Lilija 4 ever"

Õpitulemused:
1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõistet *inimõigused.*

2. Selgitab inimõiguste olemust.

3. Oskab nimetada tähtsamaid inimõigusi.

4. Märkab inimõiguste rikkumist ning astub samme, et edendada inimõiguste järgimist.

5. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid *põhiõigused, sotsiaal-majanduslikud õigused, poliitilised õigused, kultuurilised õigused.*

6. Tunneb lapse õigusi ja lastekaitse põhimõtteid.

7. Tunneb õiguste ja kohustuste ning vabaduse ja vastutuse seost.

8. Tunneb riske ja oskab vältida ohte.

9. Teab, kust otsida abi.

Õppevahendid:
arvuti, tööleht, põhiseadus. TV. õpik, õppefilm

Lõiming:
Inimeseõpetus: inimene ja sotsiaalne käitumine

Ajalugu: ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioon**:**

Ajalugu: põhiseaduslikud tekstid, rahvusvaheliste organisatsioonide tegevus

Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses

Inimeseõpetus: turvalisus ja riskikäitumine

Ajalugu: orjakaubandus

Demokraatia *(3 tundi)*

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
1) teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid demokraatia, autokraatia, totalitarism; võimude lahusus ja tasakaal, õigusriik, kodanikuõigused, kodanikuvabadused, kodanikuühiskond, kodanikualgatus;

2) selgitab demokraatia põhimõtteid ning nende rakendamist riigivalitsemises;

3) väärtustab demokraatlikke vabadusi ja tunneb demokraatlikus ühiskonnas kehtivaid reegleid (nt pluralismi, kaasamist, vähemusega arvestamist, igaühe võrdsust seaduse ees); käitub demokraatia põhimõtete järgi;

4) oskab vahet teha demokraatial ja autokraatial, tunneb ning selgitab demokraatliku, autoritaarse ja totalitaarse ühiskonna põhijooni ning annab neile hinnangu

5) selgitab õigusriigi toimimise põhimõtteid.

Demokraatliku ja mittedemokraatliku ühiskonna erinevused

Demokraatliku valitsemise põhijooned: võimuorganite valitavus ja aruandlus, võimude lahusus ja tasakaal

Õigusriik. Kodanikuvabadused ja –õigused

Põhimõisted:
demokraatia, autokraatia, totalitarism; võimude lahusus ja tasakaal, õigusriik, kodanikuõigused, kodanikuvabadused, kodanikuühiskond, kodanikualgatus

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:
Esitlus „Demokraatia“ LINK

Õpetaja käsiraamatud (nt „Inimene ja ühiskond“), kaart, kontuurkaart, ajakirjanduses ilmunud teemakohased artiklid, teemakohased filmid jm

E-riik (nt Riigiportaal http://www.eesti.ee jne);

Eesti Vabariigi põhiseadus

E-materjalid: õigused ja kohustused: LINK

E-demokraatia võimalused (nt Riigiportaal http://www.eesti.ee jne);

Elektrooniline Riigi Teataja

E-demokraatia võimalused

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:
Venni diagrammi koostamine „Demokraatia v. totalitarism“

Ideeskeem – demokraatliku valitsemise põhimõtted

E-materjalide õigused ja kohustused kasutamine

Õpitulemused:
1. Selgitab demokraatia põhimõtteid ja nende rakendamist riigivalitsemises.

2. Iseloomustab ja väärtustab demokraatlikus ühiskonnas kehtivaid reegleid (nt kaasamine, enamuse ja vähemuse arvestamine, igaühe võrdsus seaduse ees, seisukohtade mitmekesisus).

3. Käitub demokraatia põhimõtete järgi.

4 Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid *õigusriik, kodanikuõigused, kodanikuvabadused*.

5. Selgitab õigusriigi toimimise põhimõtteid.

6. Väärtustab demokraatlikke vabadusi ja tunneb demokraatlikus ühiskonnas kehtivaid reegleid (nt pluralismi, kaasamist, vähemusega arvestamist, igaühe võrdsust seaduse ees); käitub demokraatia põhimõtete järgi.

Õppevahendid:
arvuti, tööleht, põhiseadus, õpetaja esitlus, TV, õpik

Lõiming:
Ajalugu: ühiskonnateooriate areng ja rakendumine

Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses

Matemaatika: statistiliste materjalide kasutamine

Inimeseõpetus: turvalisus

Ajalugu: õigusriigi kujunemine

Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses

Eesti valitsemiskord (13 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
1) teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid põhiseadus, põhiseaduslik institutsioon, põhiseaduslikud õigused, seadusandlik võim, opositsioon, koalitsioon,

täidesaatev võim, president, õiguskantsler, riigikontroll, kohalik omavalitsus (KOV), kohus, õigusakt; erakond, valimised, kodakondsus, kodanik, alaline elanik;

2) tunneb ja oskab kasutada Eesti Vabariigi põhiseadust ning iseloomustab Eesti riigi poliitilist ja halduskorraldust (kaart);

3) mõistab seaduste järgimise vajadust ja seaduste eiramisetagajärgi ning teab, kuhu oma õiguste kaitseks pöörduda; oskab leida vajalikku õigusakti, kasutada

elektroonilist Riigi Teatajat (eRT);

4) teab riigi- ja omavalitsuste struktuuri sh riigi ja omavalitsuste portaalide kasutusvõimalusi.

5) tunneb kodanikuõigusi ja -kohustusi; väärtustab Eesti Vabariigi ja Euroopa Liidu kodakondsust;

6) selgitab valimiste üldiseid põhimõtteid, kujundab oma põhjendatud seisukoha valijana ning nimetab Eesti parlamendierakondi;

7) teab peamisi rahvusvahelisi organisatsioone, mille liige Eesti on; teab Euroopa Liidu liikmelisusest tulenevaid õigusi, võimalusi ja kohustusi.

Põhiseadus. Põhiseaduslikud institutsioonid. Riigikogu koosseis ja ülesanded. Valitsuse moodustamine ja ülesanded. Vabariigi President. Kontrollorganid:

õiguskantsler, riigikontroll. Kohus. Kohalik omavalitsus

Õigussüsteem: Eesti kohtusüsteem. Õigusaktide kasutamine. Alaealiste õiguslik vastutus

Kodakondsus. Eesti kodakondsuse saamise tingimused. Kodanikuõigused ja -kohustused. Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikud, kodakondsuseta isikud n

kolmandate riikide kodanikud, nende õigused ja kohustused Eestis

Erakonnad. Erakonna ülesanded demokraatlikus riigis. Eesti parlamendierakonnad

Valimised. Valimiste üldine protseduur. Kandidaadid ehk valitavad ja hääletajad ehk valijad; nende rollid. Valimiskampaania. Teadlik hääletamine

Eesti Euroopa Liidu liikmena. Eesti rahvusvahelistes organisatsioonides

Põhimõisted:
põhiseadus, põhiseaduslik institutsioon, põhiseaduslikud õigused, seadusandlik võim, opositsioon, koalitsioon, täidesaatev võim, president, õiguskantsler, riigikontroll, kohalik omavalitsus (KOV), kohus, õigusakt; erakond, valimised, kodakondsus, kodanik, alaline elanik

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:
E-demokraatia võimalused (nt Riigiportaal http://www.eesti.ee, http://www.ria.ee/xtee-tutvustus/), Eesti Vabariigi põhiseadus, institutsioonide ja õigusorganite koduleheküljed (nt Riigikogu http://www.riigikogu.ee/, president http://www.president.ee/et/, valitsus http://www.valitsus.ee/, õiguskantsler http://www.oiguskantsler.ee/ jne), kohalike omavalitsuste ja maavalitsuste koduleheküljed;

Eesti kohtusüsteemi tutvustavad materjalid (nt http://www.kohus.ee/ jne);

riigikaitsega seotud materjalid (nt Eesti Kaitseväg http://www.mil.ee/ jne)

Ajakiri Eurokratt, tõsielufilm „Euroopa Liit", Euroopa Liidu infoportaal http://europa.eu/index_et.htm, elektroonilised väljaanded ELi kohta (nt „Peamised faktid ja arvandmed Euroopa ja eurooplaste kohta" (2006) LINK, „12 lugu Euroopa Liidust" (2006)

LINK, „Ülevaade Euroopa Liidust” (2007) LINK, „Kuidas Euroopa Liit toimib” (2007) LINKjne), DVD „Euroopa Liit selgeks” (2008);

Euroopa Nõukogu tutvustavad materjalid (nthttp://www.coe.ee/ jne), NATO materjalid (nthttp://www.vm.ee/nato/ jne), ÜRO info (nthttp://www.un.org/en/ jne)

Kodanikupäeva mälumäng: LINK

Ülesanded enesekontrolliks:https://www.oesel.ee/maidu/demokraatlikvalitsemine1.htm

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:
Mõistekaart: Eesti Vabariigi võimuorganid.

Iseseisev töö: Eesti Vabariigi institutsioonide kodulehtedelt info otsimine.

Mõistekaart „Eesti Vabariigi kohtusüsteem“

Vaidluse lahendamine kohtus – õppefilm: LINK

Kohtukaasuse arutelu: LINK

Mõistekaart „Kodakondsuse saamise viisid“

Venni diagramm Kodaniku- ja inimõigused“

Diskussioonikaart „Kodakondsuse saamise tingimusi tuleks muuta“

Mõistekaart „Eesti parlamendierakonnad

Iseseisev ülesanne: Eesti erakondade juhtide loetelu koostamine.

Infootsing: Vabariigi Valimiskomisjoni lehelt (http://vvk.ee/) valmisstatistika viimastest valimistest osavõtt kodukohas

Simulatsioonimäng: valimiskampaania ja valimised.

Esitlused Euroopa Liit slaidides-LINK

Virtuaalne mäng „Euroopat avastama“ LINK

Õpitulemused:
1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid põhiseadus, põhiseaduslik institutsioon, põhiseaduslikud õigused, seadusandlik võim, opositsioon, koalitsioon, täidesaatev võim, president, õiguskantsler, riigikontroll, kohalik omavalitsus.

2. Tunneb ja oskab kasutada Eesti Vabariigi põhiseadust.

3. Iseloomustab Eesti riigi poliitilist ja halduskorraldust (kaart).

4.Tunneb kodanikuõigusi ja kohustusi, väärtustab EV ja EL kodakondsust.

5. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid kohus, kolmeastmeline kohtusüsteem, õigusakt.

6.. Mõistab seaduste järgimise vajadust ja seaduste eiramise tagajärgi ning teab, kuhu oma õiguste kaitseks pöörduda.

7. Oskab leida vajalikku õigusakti ning kasutada elektroonilist Riigi Teatajat (eRT).

8.Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid kodakondsus, kodanikuõigused, kodanikukohustused, kodakondsuseta isik.

9. Tunneb kodanikuõigusi ja -kohustusi; väärtustab Eesti Vabariigi ja Euroopa Liidu kodakondsust.

10. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid demokraatlikud valimised, valimisõigus, hääleõigus.

11. Selgitab valimiste üldiseid põhimõtteid ning kujundab oma poliitilisi eelistusi.

12. Oskab nimetada olulisemaid rahvusvahelisi organisatsioone, mille liige Eesti on.

13. Teab Euroopa Liidu liikmelisusest tulenevaid õigusi, võimalusi ja kohustusi.

Õppevahendid:
arvuti, tööleht, põhiseadus .esitlus .kontuurkaart, EL kaart

Lõiming:
Ajalugu võimuinstitutsioonide kujunemine

Matemaatika: statistiline analüüs

Geograafia: teema „Kaardiõpetus“ all trüki- ja arvutikaardi

Inimeseõpetus: riskikäitumine

Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses

Ajalugu: kodaniku mõiste ajaloo kaudu, erakondade kujunemine ja roll, valimisõiguse laienemine, rahvusvaheliste organisatsioonide teke

Kodanikuühiskond (15 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
1) teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid kodanikuühiskond, vabaühendus, kodanikuosalus, kodanikualgatus;

2) mõistab kodanikuühiskonna ja vabaühenduste toimimise põhimõtteid ning eesmärke; iseloomustab kodanikuühiskonna rolli demokraatia tagamisel;

3) oskab kasutada tegutsemisvõimalusi kodanikuühiskonnas; analüüsib probleeme ning pakub lahendusi;

4) algatab ja toetab koostööd ühiste eesmärkide seadmisel ning elluviimisel.

Kodanikuühiskonna olemus ja põhijooned. Vabaühendused ja MTÜd. Kirik ja usuühendused

Kodanikuosalus ja kodanikualgatus. Kodanikuajakirjandus. Vabatahtlik tegevus, kaasatus ühendustesse ja organisatsioonidesse. Noorte osalusvõimalused.

Õpilasomavalitsus ja õpilasorganisatsioonid. Noorteprojektid

Käitumine kriisioludes

Põhimõisted:
kodanikuühiskond, vabaühendus, kodanikuosalus, kodanikualgatus;

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:
Mittetulundusühingute koduleheküljed (nt Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit http://www.ngo.ee/, Noorteportaal NIP http://www.nip.ee/ jne), noorteorganisatsioonid (nt kodutütred http://www.kodutytar.ee, skaudid http://www.skaut.ee/, ELO http://www.elo.ee/ jne), „Osale. Ütle, kui mõtled” (2008);

usuühenduste kodulehed (nt Eesti Kirikute Nõukogu http://www.ekn.ee jne)

(http://www.vabatahtlikud.ee/ jne) vabatahtlike tööd tutvustavad materjalid

Eesti-Afganistani sõpruskoolide projekt: LINK

Tuleohutuse õppeveeb: LINK

Noorte abitelefonid (nt Lasteabi telefon 116 111 jne)

http://opetaja.edu.ee/112/

Juhised esmaabi, liiklusohtude, vetelpääste, orienteerumise ja hädaolukordades tegutsemise osas.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:
Arutelu - Hea kodaniku tunnused: LINK

Mäng „Hea kodaniku omadused ja tunnused“ (vt. Inimene ja ühiskond, 2006, lk. 9)

Rollimäng: Osalusmetroo vt. LINK

Infootsing – millega tegeleb „Muuda maailma“ -http://muudamaailma.ee/

Aastatuhande arengueesmärgid LINK **Arutelu** – kuidas saavutada.

Arutelu – kuidas saaksime aidata abivajajaid

Rühmatöö: Kaitse end ja aita teist

Õpitulemused:
1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid kodanikuühiskond, vabaühendus, mittetulundusühing.

2. Mõistab kodanikuühiskonna ning vabaühenduste toimimise põhimõtteid ja eesmärke.

3. Iseloomustab kodanikuühiskonna rolli demokraatia tagamisel.

4. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid kodanikuosalus, kodanikualgatus.

5.. Oskab kasutada tegutsemisvõimalusi kodanikuühiskonnas.

6. Analüüsib probleeme ja pakub lahendusi.

7. Algatab ning toetab koostööd ühiste eesmärkide seadmisel ja elluviimisel.

8. Märkab abivajajat ja abistab võimaluse korral

Õppevahendid:
arvuti, suured paberid ,markerid

Lõiming:
Inimeseõpetus: grupikuuluvus, turvalisus ja riskikäitumine

Ajalugu: nt fosforiidikampaania

Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses

Ajalugu: kodanikuühiskonna areng

Majandus (17 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
1) teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid turumajandus, turg ja turusuhted, nõudmine, pakkumine, konkurents, tootlikkus, kasum, riigieelarve, riiklikud ja

kohalikud maksud, ühishüve, sotsiaalne turvalisus, vaesus, sotsiaalkindlustus, sotsiaaltoetus, tööturg, bruto- ja netopalk, laen, investeering, tarbijakaitse;

2) tunneb erineva haridusega inimeste võimalusi tööturul; teab, mida tähendab olla omanik, ettevõtja, tööandja, töövõtja, töötu;

3) analüüsib ja hindab oma huve, võimeid ning võimalusi edasiõppimise ja karjääri planeerimisel;

4) tunneb eelarve koostamise põhimõtteid; oskab arvutada netopalka;

5) tunneb oma õigusi ja vastutust tarbijana ning tarbib säästlikult;

6) iseloomustab tänapäeva turumajanduse põhimõtteid, ettevõtluse ja riigi rolli majanduses; selgitab maksustamise eesmärke, teab Eestis kehtivaid makse,

üksikisiku õigusi ning kohustusi seoses maksudega.

Turumajanduse põhijooned. Nõudmine ja pakkumine. Konkurents. Tootlikkus ja kasum. Ettevõtluse vormid: AS, OÜ, FIE. Ettevõtluse roll ühiskonnas.

Ressursside jagunemine maailmas

Riigi roll majanduses: planeerimine ja regulatsioon. Riigieelarve. Maksud, maksustamise põhimõtted. Tulude ümberjagamine. Ühishüved ja sotsiaalne turvalisus.

Aus maksumaksmine. Sotsiaaltoetused ja sotsiaalkindlustus

Tööturg. Tööturu mõiste. Tööandja ja töövõtjarollid töösuhetes. Tööõigus. Hõivepoliitika, tööturu meetmed tööandjatele ja tööotsijatele. Erinevast soost, erineva

haridustaseme ning töö- ja erialase ettevalmistusega inimesed tööturul

Isiklik majanduslik toimetulek. Eesmärkide seadmine ja ressursside hindamine. Palk ja palgaläbirääkimised. Isiklik eelarve. Elukestva õppe tähtsus pikaajalises

toimetulekus. Säästmine ja investeerimine. Laenamine. Tarbijakäitumine, säästlik ja õiglane tarbimine. Tarbijakaitse kaupade ja teenuste turul. Tootemärgistused.

Põhimõisted:
turumajandus, turg ja turusuhted, nõudmine, pakkumine, konkurents, tootlikkus, kasum, riigieelarve, riiklikud ja kohalikud maksud, ühishüve, sotsiaalne turvalisus, vaesus, sotsiaalkindlustus, sotsiaaltoetus, tööturg, bruto- ja netopalk, laen, investeering, tarbijakaitse

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine:
Statistilised andmebaasid (nt Statistikaameti kodulehekülg http://www.stat.ee/ jne), Maksu- ja Tolliameti kodulehekülg http://www.emta.ee/, Rahandusministeeriumi kodulehekülg http://www.fin.ee/, Sotsiaalministeeriumi kodulehekülg http://www.sm.ee/, Eesti Panga kodulehekülg http://www.eestipank.info/frontpage/et/

Elukutsevalikut hõlbustavad lehed (nt Rajaleidja http://www.rajaleidja.ee/jne), statistilised andmebaasid (nt Statistikaameti kodulehekülg http://www.stat.ee/ jne);

Töötukassa kodulehekülg http://www.tootukassa.ee/;

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse kodulehekülg http://www.eas.ee/

Tarbimisega seotud kodulehed (nt Eesti Tarbijakaitse Lii http://www.tarbijakaitse.ee/ jne), raha planeerimine (nt tarbijaveeb http://www.minuraha.ee jne), elektrooniline tarbija- ja pakendiinfo (nthttp://www.tarbijakaitse.ee/,http://www.envir.ee/999 jne);

elukutsevalikut hõlbustavad lehed (nt Rajaleidja http://www.rajaleidja.ee/jne), statistilised andmebaasid (nt Statistikaameti kodulehekülg http://www.stat.ee/ jne), http://www.fin.ee/euro;

Euro kasutusele võtmise seadus. RT I 2010, 22, 108

Viktoriin – kas ma oskan kaitsta oma õigusi LINK

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:
Mõistekaart – milliseid makse me maksame

Arutelu : Miks on hinnastabiilsus oluline – video LINK

Mõistekaart „Tööturg“

Kelleks saada – arutlus LINK

Töö allikaga: Alaealise töötaja õigused ja kohustused LINK

Praktiline ülesanne: isikliku eelarve koostamine

Arutelu video põhjal – milline on sinu tulevikLINK

Arutelu - Tarbija õigused: LINK

Säästmise nipid: LINK

Viktoriin: pilt ja jutt kaupadel LINK

Õpitulemused:
1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid riigieelarve, maksud, tulude ümberjagamine, ühishüve, sotsiaalne turvalisus, vaesus, sotsiaalkindlustus, sotsiaaltoetus.

2. Iseloomustab ettevõtluse ja riigi rolli majanduses.

3. Tunneb eelarve koostamise põhimõtteid.

4. Selgitab maksustamise eesmärke ja põhimõtteid.

5. Teab Eestis kehtivaid makse ning üksikisiku õigusi ja kohustusi seoses maksudega.

6. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõistet tööturg.

7. Tunneb erineva haridusega inimeste võimalusi tööturul.

8. Teab, mida tähendab olla omanik, ettevõtja, tööandja, töövõtja, töötu.

9. Analüüsib ja hindab oma huve, võimeid ning võimalusi edasiõppimise ja karjääri planeerimisel.

10. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid brutopalk, netopalk, laen, investeering, tarbijakaitse.

11. On orienteeritud enesearendamisele ning iseseisvale toimetulekule ühiskonnas.

12. Hindab ressursside piisavust ning enda oskusi ja võimeid tegutseda.

13. Oskab koostada isiklikku eelarvet.

14. Oskab arvutada netopalka.

15.Tunneb oma õigusi ja vastutust tarbijana.

16. Tarbib säästlikult.

Õppevahendid:
arvuti.TV. õpik

Lõiming:
Geograafia: teema „Euroopa ja Eesti rahvastik“ all ränne ja selle põhjused, teema „Euroopa ja Eesti asustus“ all rahvastiku paiknemine

Ajalugu: rahvusvahelise tööjaotuse kujunemine, majanduskriisid

Matemaatika: statistilise materjali analüüs

Tööõpetus: ametid

Kirjandus: teema käsitlemine ilukirjanduses

Võõrkeeled: teema „Igapäevaelu, õppimine ja töö“ all edasiõppimine ja kutsevalik ning töökohad

Ajavaru 3 tundi- mis sisaldab loenguid töötukassalt ja ENKa -kodaniku aktiivuse töötoad. Õppekäiku kohtusse.

Ajalugu

II kooliaste

- kasutab asjakohaselt aja mõistega seonduvaid sõnu ja fraase (*aeg, muinasaeg, vanaaeg, sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number)*;
- tunneb mõningaid iseloomulikke sündmusi kodukoha ja Eesti ajaloost ning seostab neid omavahel;
- teab mõnda ajaloolist asumit, selle tekkimise ja kujunemise põhjuseid;
- hindab materiaalset keskkonda kui ajaloosündmuste peamist kandjat;
- toob näiteid muinasaja ja vanaaja kohta;
- mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ning esitab näiteid erinevate kultuurivaldkondade kohta;
- mõistab, et ajaloosündmustel ja -nähtustel on põhjused ja tagajärjed ning loob lihtsamaid seoseid mõne sündmuse näitel;
- teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest, töötab lihtsamate allikatega ja hindab neid kriitiliselt;
- väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava, lühijuttu ja kirjeldust ning kasutab ajalookaarti.

5. klass

70 tundi

Ajaarvamine (3 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Anda ülevaade ajaarvamise põhimõtetest. Tutvustada ajalooperioode ning neid eraldavaid sündmusi.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
On algklassides tutvunud mõningate kodukoha ajaloosündmustega.

Õppesisu:
Ajaarvamisega seotud mõisted ja ajaloo perioodid: muinasaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, lähiajalugu. Sajandite määramine.

Põhimõisted:
Ajatelg, eKr, pKr, dateerimine, sajand, aastatuhat

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Ajatelje joonistamine

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Töö kaardiga, tabeli koostamine, võrdlemine, seoste loomine, mõistekaardi koostamine.

Õpitulemused
- kasutab kontekstis aja mõistega seonduvaid sõnu, lühendeid ja fraase (sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number, ajaloo periodiseerimine);
- nimetab ajalooperioode õiges järjekorras;
- leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid;
- väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult.

Õppevahendid:
Ajalooõpik Milvi-Martina Piir „Inimesed ajas“ Avita 2008, ajatelg, atlas.

Lõiming:
Matemaatika: arvtelg

Läbivad teemad:
Keskkond ja jätkusuutlik areng.

Ajalooallikad (3 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Anda teadmised erinevat liiki ajalooallikatest ning nende olulisusest. Ajaloo säilitamise ning tutvustamisega tegelevad asutused

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
Eelteadmised puuduvad.

Õppesisu:

Ajalugu ja ajalooallikad. Allikate tõlgendamine: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas, muuseum ja arhiiv.
Põhimõisted: Arheoloogia, muistis, arhiiv, muuseum
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Praktiline töö ajalooallikate liigitamise ning kirjeldamise kohta.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Töö tekstiga, küsimuste koostamine ja küsimustele vastamine, tunnuste rühmitamine.
Õpitulemused · teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest; · töötab lihtsamate allikatega; · kasutab kontekstis ajalooallikatega seonduvaid mõisteid: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas.
Õppevahendid: Õpik Milvi-Martina Piir „Inimesed ajas“, raamatud, ajalehed, dokumendid, esitlused, vanad esemed.
Lõiming: Eesti keel: õigekiri. Kirjandus: Mitmed tekstikatked erinevatest ajalooperioodidest.

Ajaloosündmused ja ajaloolised isikud, eluolu (64 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Anda ülevaade olulisematest ajaloosündmustest ja ajaloolistest isikutest vanaajast tänapäevani. Tutvustada inimeste eluolu erinevatel perioodidel..
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse On saanud eelnenud tundides algteadmised ajalooallikatest ja ajaarvamisest.
Õppesisu: Ajaloosündmused ja silmapaistvad isikud kodukohas, Eestis, Euroopas ning maailmas õpetaja valikul. Elu linnas ja maal, rahu ja sõja ajal, eluolu, tegevusalad, elamud, rõivastus, toit, kultuur ja traditsioonid, nende muutumine ajas.
Põhimõisted: Vaarao, muumia, püramiid, preester, demokraatia, keiser, vabariik, piibel, kirik, pühak, klooster, paavst, munk, nunn, moslem, rüütel, linnus, viiking, vürtsid, Liivimaa, indiaanlane, pastor, köster, tsaar, revolutsioon, Punane Rist, president, Vabadussõda, okupatsioon, metsavennad, küüditamine, Euroopa Liit, Balti kett, laulev revolutsioon
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Esitluse koostamine ühe Eesti mõisa kohta, esitluste analüüsimine, õppekäik raamatukokku, ajaloolise filmi vaatamine ja analüüsimine.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Töö tekstiga ja atlasega, sobivate paariliste leidmine, jutukese kirjutamine, küsimuste koostamine ja küsimustele vastamine, võrdleva tabeli koostamine, mõistete, isikute ja tunnuste rühmitamine, vigase teksti parandamine, lünkteksti täitmine, põhjendamine,
· kava koostamine, sündmuste kronoloogiline reastamine, esitluse koostamine.

Õpitulemused
1) kirjeldab mõnda minevikusündmust ja inimeste eluolu minevikus;

2) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid;

3) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava ja lühijuttu;

4) kasutab ajalookaarti.

Õppevahendid:
Õpik Milvi-Martina Piir „Inimesed ajas“, Ajaloo atlas põhikoolile, raamatud, esitlused, illustreeriv pildimaterjal, lisatekstid, videoklipid.

Lõiming:
Eesti keel: Õigekiri.

Inglise keel: Kohanimede ja isikute nimede häädamine.

Geograafia: Ookeanid. Maailmajaod. Info leidmine kaartidelt.

Ühiskonnaõpetus: Valitsemisvormid.

Läbivad teemad

Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus. Keskkond ja jätkusuutlik areng.

6. klass

70 tundi

Sissejuhatus. Muinasaeg (10 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Anda ülevaade inimese kujunemisest ning muinasaja inimeste tegevusaladest, eluolust ning uskumustest.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
5.klassis tutvuti ajaarvamise, ajaloo periodiseerimise, ajalooallikate ja muinasaegse ühiskonnaga.

Õppesisu:
Aeg ja ajaarvamine, muinas- ja vanaaja periodiseerimine

Muinasaja arengujärgud ja nende üldiseloomustus: kiviaja inimese tegevusalad, põlluharimise algus, loomade kodustamine, käsitöö areng, metallide kasutuselevõtmine.

Muinasaeg Eestis. Eesti ala vanim asustus, Kunda kultuuri asukad ja nende päritolu, Eesti nooremal kiviajal,metalliaeg Eestis, vanimad põllud, kalmed.

Muinasaeg Võrumaal: Tamula asula.

Põhimõisted:
Kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg, varanduslik ebavõrdsus, sugukond, hõim.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Kontuurkaardi täitmine.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Vestlus, töö ajajoonega, sajandite määramine, töö visuaalsete materjalidega;

töö eri liiki allikatega: esemed, objektid, pildid, tekstid;

õppekäik arheoloogilise mälestisega / ajaloolise objektiga / koduloomuuseumiga tutvumiseks

Õpitulemused
1) kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid;

2) näitab kaardil ning põhjendab, miks ja millistes piirkondades sai alguse põlluharimine;

3) teab, missuguseid muudatusi ühiskonnaelus tõi kaasa metallide kasutusele võtmine;

4) teab, et Eesti esimesed asustusalad olid Pulli ja Kunda inimasula, ja näitab neid kaardil.

Õppevahendid:
- töölehed;
- ajalooatlas, seina- ja kontuurkaardid;
- filmid ETV saadete arhiiv (http://etv.err.ee/arhiiv.php);
- IKT-põhine õppematerjal, nt Eesti muinasaeg, CD (Regio), interaktiivsed õppematerjalid, www.koolielu.ee ja www.miksike.ee;
- skeemid ja tabelid, illustratiivne materjal;
- temaatiline lisakirjandus: ajaloolugemikud, ainekirjandus.

Lõiming:
Matemaatika: Rooma ja araabia numbrid. Positiivsed ja negatiivsed arvud.

Geograafia: Informatsiooni leidmine kaardilt

Loodusõpetus: Aed ja põld elukeskkonnana

Tehnoloogiaõpetus: Tehnika areng ajastute kaudu, lähtudes materjalidest ja töötlusviisidest

Geograafia: Põlluharimise esimesed piirkonnad kaardil. Kiviaja asulad Eesti alal

Vanad idamaad (20 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Anda ülevaade esimeste tsivilisatsioonide ja riikide tekkimisest, ühiskonnakorraldiusest, kultuurist ning teadusest nendes riikides. Olulisemate ajalooliste isikute ning nende tegevuse tutvustamine.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
5.klassis tutvuti põgusalt Vana-Egiptuse ajalooga, tutvuti Egiptuse kultuuri ja valitsemise ning matusekommetega. 6.klassis õpiti eelnevalt klassiühiskonna ja riikide kujunemist.

Õppesisu:
Vanaaja sisu ja üldiseloomustus: ajalised piirid, looduslikud olud.

Vana- Egiptuse riigikorraldus, eluolu, religioon, kultuurisaavutused. Vaaraod Thutmosis III, Ramses II, Tutanhamon.

Lähis-Ida kultuurivahendajad: Hetiitide kultuurisild, Foiniikia meresõitjad ja tähestik, Pärsia impeerium.Vana-Ida kõrgkultuuride põhijooned ja koht maailma ajaloos

Mesopotaamia, sumerite linnriigid, leiutised (ratas, potikeder), Hammurapi seadused, eluolu, religioon, kultuurisaavutused.

Iisraeli ja Juuda riik, ainujumala usk. Vana Testament, kümme käsku.

Vana-India, suurlinnad Induse ääres, aarjalaste sisserändamine, kastikord, kultuur (usulised tõekspidamised, budism ja selle levik, kunst, kirjandus, arvutussüsteem, male).

Vana-Hiina, riikide tekkimine, Hiina keisririigi algus, Hiina Hani dünastia ajal, Hiina kultuur, Hiina müür, siiditee.

Põhimõisted:
tsivilisatsioon, linnriik, vaarao, muumia, sfinks, tempel, püramiid, preester;

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Kontuurkaardi täitmine.

Töö allikmaterjaliga.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Õpitakse seletama ja kasutama ajaga, ajaloo periodiseerimisega ning käsitletavate teemadega seonduvaid mõisteid ja fraase. Õpiku ning lisamaterjali abil tutvutakse vanaaja kohta käivate ajalooallikatega, õpitakse nendest infot leidma ning seda kriitiliselt hindama. Õpitakse kirjeldama inimese elu ja tegevust vanaajal, selgitama muutusi, mis leidsid ühiskonnas aset seoses tehnoloogiliste, kultuuriliste ja poliitiliste muutustega. Õpitakse tundma olusid, milles kujunesid kõige vanemad kõrgkultuurid Egiptuses ja Mesopotaamias. Õpitakse kirjeldama vanaaja riiklikku korraldust ning elulaadi, vanaaja kultuuri- ja teadusesaavutusi, tähtsamate vanaaja valitsejate tegevust ning võrdlema nendega seonduvaid aspekte Egiptuse ja Mesopotaamia näitel. Kasutatakse digivahendeid õppe tõhustamiseks ning õpilaste vastavate oskuste kujundamiseks nii õppides kui ka töötulemusi esitledes.

Õpitulemused
- selgitab, miks, kus ja millal tekkisid vanaaja kõrgkultuurid, näitab kaardil Egiptust ja Mesopotaamiat;
- selgitab, milline oli vanaaja riiklik korraldus, kirjeldab vanaaja elulaadi ja religiooni Egiptuse ning Mesopotaamia näitel;
- tunneb vanaaja kultuuri- ja teadussaavutusi: meditsiin, matemaatika, astronoomia, kirjandus, kujutav kunst, Egiptuse püramiidid, Babüloni rippaiad; teab, et esimesed kirjasüsteemid olid kiilkiri ja hieroglüüfkiri;
- teab, et Iisraelis tekkis monoteistlik religioon, selgitab, mis on Vana Testament;
- teab, kes olid järgmised isikuid ja iseloomustab nende tegevust: Thutmosis III, Ramses II, Tutanhamon, Hammurapi, Mooses, Taavet.

Õppevahendid:
- töölehed;

- ajalooatlas, seina- ja kontuurkaardid;
- ETV saadete arhiiv (http://etv.err.ee/arhiiv.php);
- IKT-põhine õppematerjal, nt Eesti muinasaeg, CD (Regio), interaktiivsed õppematerjalid, www.koolielu.ee;
- skeemid ja tabelid, illustratiivne materjal;
- temaatiline lisakirjandus: ajaloolugemikud, aimekirjandus.

Lõiming:
Tehnoloogia-õpetus: Ratas kui pöördeline leiutis inimkonna ajaloos

Kunstiõpetus: Keraamika. Skulptuur. Skulptuuride modelleerimine savist. Reljeef.Püramiidid ja templid.

Kirjandus: Piiblilood, erinevate rahvaste müüdid.

Geograafia: Aasia kaart.

Vana-Kreeka (20 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Anda ülevaade Vana-Kreeka linnriikide kujunemisest, aidata mõista Kreeka antiikkultuuri olulisust ning mõju läbi aastatuhandete. Anda ülevaade ajaloolistest isikutest ning nende tegevusest.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
Toetutakse 5. klassis õpitud Vana-Kreeka teemale ja samas klassis eelnevalt õpitule.

Õppesisu:
Vanim kõrgkultuur Euroopas. Kreeka loodus ja rahvastik, Kreeta ja Mükeene kultuur.

Kreeka linnriigid. Ühiskonnakorraldus ja kasvatus Ateenas ning Spartas. Linnriikide nõrgenemine ja alistamine Makedooniale. Aleksander Suure sõjaretk ja maailmariigi tekkimine.

Vana-Kreeka kolonisatsioon. Kreeka koloniad Vahemere ja Musta mere rannikul. Kreeklased ja barbarid. Kreeka linnriikide kaubanduslikud ja kultuurisidemed kohalike hõimudega ning Kreeka-Pärsia sõjad. Pärslaste vallutused Väike-Aasias. Maratoni, Termopüülide ja Salamise lahingud.

Vana-Kreeka kultuur ja eluolu. Kultuur ja religioon Hellase maailma ühendajana. Olümpiamängud. Religioon ja mütoloogia. Homerose kangelaseepika. Ajalookirjutus: Herodotos. Teater. Kunst: arhitektuur (Ateena akropol), skulptuur, vaasimaal. Hellenite igapäevaelu. Hellenistlik kultuur.

Vana-Kreeka kultuuri tähtsus. Vana-Kreeka näitekirjandus, kõnekunst, filosoofia (Demokritos, Sokrates, Platon, Aristoteles), skulptorid (Pheidias, Myron), muud teadused. Maailmaimed.

Põhimõisted:
polis, rahvakoosolek, akropol, agoraa, türann, aristokraatia, demokraatia, kodanik, ori, eepos, olümpiamängud, teater, tragöödia, komöödia, skulptuur, Trooja sõda, hellenid, tähestik

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Kontuurkaardile info kandmine, katkendid filmist „Trooja“ ja “Aleksander”, töö allikmaterjaliga, vaasimaali joonistamine ning esitlemine.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Õpiku ning lisamaterjali abil tutvutakse vanaaja kohta käivate ajalooallikatega, õpitakse nendest infot leidma ning seda kriitiliselt hindama. Õpitakse kirjeldama inimese elu ja tegevust vanaajal, selgitama muutusi, mis leidsid ühiskonnas aset seoses tehnoloogiliste, kultuuriliste ja poliitiliste muutustega. Õpitakse kirjeldama vanaaja riiklikku korraldust ning elulaadi, vanaaja kultuuri- ja teadusesaavutusi, tähtsamate vanaaja valitsejate tegevust.. Kasutatakse digivahendeid õppe tõhustamiseks ning õpilaste vastavate oskuste kujundamiseks nii õppides kui ka töötulemusi esitledes.

Õpitulemused
- näitab kaardil Kreetat, Kreekat, Balkani poolsaart, Ateenat, Spartat, riigi laienemist hellenismi perioodil;
- teab, et Vana-Kreeka tsivilisatsioon sai alguse Kreeta-Mükeene kultuurist;
- tunneb Vana-Kreeka ühiskonnakorraldust Ateena ja Sparta näitel ning võrdleb neid kirjelduse põhjal;
- kirjeldab Vana-Kreeka kultuuri ja eluolu iseloomulikke jooni järgmistes valdkondades: kirjandus, teater, religioon, kunst, sport;
- teab, kes olid Zeus, Herakles, Homeros, Herodotos, Perikles, Aleksander Suur.

Õppevahendid:
- töölehed;
- ajalooatlas, seina- ja kontuurkaardid;
- filmid
- ETV saadete arhiiv (http://etv.err.ee/arhiiv.php);
- IKT-põhine õppematerjal, nt Eesti muinasaeg, CD (Regio), interaktiivsed õppematerjalid, www.koolielu.ee ja http://oppevara.hitsa.ee;
- skeemid ja tabelid, illustratiivne materjal;
- temaatiline lisakirjandus: ajaloolugemikud, aimekirjandus.

Lõiming:
Kehaline kasvatus: Olümpiamängud

Kirjandus: Teatri võlumaailm, müüdid, eepos.

Kunstiõpetus: skulptuur, skulptuuride modelleerimine savist.

Geograafia: Vahemere ümbruse maad.

Vana-Rooma (20 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Aktiivse õppetegevuse kaudu õpitakse nägema ühiskonna arengus olulisi seoseid ja probleeme, neid analüüsima, tegema järeldusi, pakkuma lahendusi, kujundama oma seisukohta ning seda põhjendama.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

Toetutakse 5.klassis õpitud põgusale Vana-Rooma riigi käsitlusele ning samas klassis eelnevalt õpitule.

Õppesisu:
Rooma riigi tekkimine, looduslikud olud, Rooma linna tekkimine, kuningad, vabariigi algus ja ühiskondlik korraldus.

Rooma võimu laienemine Vahemere maades. Hannibal, Caesar, vabariigi lõpp.

Rooma keisririigi ühiskondlik korraldus. Augustus, Rooma impeerium ja selle lõhenemine.

Suur rahvasterändamine ja Lääne-Rooma riigi lõpp.

Vana-Rooma kultuur, kunst ja arhitektuur, rahvas ja eluolu, avalikud mängud. Ristiusu teke. Uus Testament.

Põhimõisted:
vabariik, foorum, kapitoolium, Colosseum, patriits, plebei, konsul, senat, rahvatribuun, orjandus, amfiteater, gladiaator, leegion, kodusõda, kristlus, piibel, Rooma õigus, provints, Ida-Rooma, Lääne-Rooma, Kartaago, Konstantinoopol, ladina keel

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
- Kontuurkaardile info kandmine.
- Katkendeid filmist „Augustus“
- Töö allikmaterjaliga.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Õpiku ning lisamaterjali abil tutvutakse vanaaja kohta käivate ajalooallikatega, õpitakse nendest infot leidma ning seda kriitiliselt hindama. Õpitakse kirjeldama inimese elu ja tegevust Vana-Roomas, selgitama muutusi, mis leidsid ühiskonnas aset seoses tehnoloogiliste, kultuuriliste ja poliitiliste muutustega. Õpitakse kirjeldama Vana-Rooma riiklikku korraldust ning elulaadi, samuti kultuuri- ja teadusesaavutusi, tähtsamate valitsejate tegevust ning võrdlema nendega seonduvaid aspekte Kreeka linnriikide ja Rooma riigi näitel. Kasutatakse digivahendeid õppe tõhustamiseks ning õpilaste vastavate oskuste kujundamiseks nii õppides kui ka töötulemusi esitledes.

Õpitulemused
- näitab kaardil Apenniini poolsaart, Vahemerd, Kartaagot, Roomat, Konstantinoopolit, Ida-Roomat ja Lääne-Roomat;
- teab Rooma riigi tekkelugu ning näitab kaardil Rooma riigi territooriumi ja selle laienemist;
- selgitab Rooma riigikorda eri aegadel;
- iseloomustab eluolu ja kultuuri Rooma riigis;
- teab, kes olid järgmised isikuid ja iseloomustab nende tegevust: Romulus, Hannibal, Caesar, Augustus, Jeesus Kristus.

Õppevahendid:
- töölehed;
- ajalooatlas, seina- ja kontuurkaardid;
- filmid,
- ETV saadete arhiiv (http://etv.err.ee/arhiiv.php);

· IKT-põhine õppematerjal, nt Eesti muinasaeg, CD (Regio), interaktiivsed õppematerjalid, www.koolielu.ee ja http://oppevara.hitsa.ee; · skeemid ja tabelid, illustratiivne materjal; · temaatiline lisakirjandus: ajaloolugemikud, ainekirjandus.

III kooliaste

1) kirjeldab ajaloo põhietappe näidete kaudu;

2) mõistab eri ajastute kultuuripanust ning iseloomustab tähtsamaid ajaloosündmusi, isikuid ja kultuurinähtusi;

3) võrdleb ajaloosündmusi ja -nähtusi, leiab sarnasusi ja erinevusi, toob esile põhjusi ja tagajärgi, arutleb märksõnade/küsimuste toel, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda nii suuliselt kui ka kirjalikult;

4) teab Eesti ühiskonna arengujärke ja tähtsamaid ajaloosündmusi, seostab kodukoha, Eesti ja Euroopa ajalugu maailma ajalooga ning saab aru, et ajaloosündmusi võib tõlgendada mitmeti;

5) töötab mitmesuguste ajalooallikatega, kommenteerib ja hindab neid kriitiliselt;

6) otsib, analüüsib ja kasutab ajalooinfot, koostab kava ja mõistekaarti, ajalooreferaati ja lühiuurimust, esitleb seda suuliselt ja kirjalikult ning digivahendeid kasutades;

7) töötab kaardiga ja koostab lihtsamaid skeeme;

8) oskab asetada end minevikus elanud inimese olukorda ja mõistab nii ametite kui ka töö sisu muutumist ajas;

9) mõistab ajalooteadmiste vajalikkust igapäevaelus ning teab ajalooga seotud erialade õppimise võimalusi.

7. klass

70 tundi

Keskaja koht maailma ajaloos (12 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Aktiivse õppetegevuse kaudu õpitakse nägema ühiskonna arengus olulisi seoseid ja probleeme, neid analüüsima, tegema järeldusi, pakkuma lahendusi, kujundama oma seisukohta ning seda põhjendama. Mõistab keskaja inimese eluviisi ja väärtushinnanguid
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

7. klassiks on õpilane tutvunud ajaloo periodiseeringuga, muinas- ja vanaaja ajalooga, leiab kaardil üles Vahemere ja selle ümbruses asunud muinasriigid, teab Vana-Rooma riigi lagunemisest
Õppesisu: keskaja ühiskonna üldiseloomustus, periodiseering, ühiskonnakorraldus, läänikord , eluolu ja maailmapilt, elu maal ja linnas keskajal
Põhimõisted: senjöör, vasall, pärisori
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Erinevate perioodide võrdlemine.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Töö tekstidega, piltidega, jutustamine, kirjeldamine, seoste ja erinevuste leidmine eelmise ajalooperioodiga, töö ajajoonega, küsimuste koostamine, suuline arutlus ja hinnangu andmine keskaja ühiskonnale Tekstist arusaamine, sündmuste kirjeldamine pildimaterjali põhjal, ajaloosündmuste paigutamine ajajoonele. Töötamine ajalookaartidega.
Õpitulemused 1. Iseloomustab läänikorda, läänipüramiidi, seisuslikku ühiskonda, naturaalmajandust ning talupoegade ja feodaalide elulaadi. 2. Seletab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid *senjöör, vasall, pärisori*.
Õppevahendid: Tekstid, pildid, temaatiline lisakirjandus, visuaalsed materjalid
Lõiming: Kunst: kaardipildi kujundamine. Geograafia: informatsiooni leidmine kaardilt. **Läbivad teemad** Keskkond ja jätkusuutlik areng. Kultuuriline mitmekesisus.

Frangi riik (6 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Aktiivse õppetegevuse kaudu õpitakse nägema ühiskonna arengus olulisi seoseid ja probleeme, neid analüüsima, tegema järeldusi, pakkuma lahendusi, kujundama oma seisukohta ning seda põhjendama
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Teab, et rahvasterändamise tulemusel asusid Euroopasse mitmed rahvad, kes muutsid oma elukohta ka Euroopa piires.

Õppesisu: Frangi riigi teke, riik Karl Suure ajal, Frangi riigi jagunemine, kolm tuumikala: Itaalia, Prantsusmaa ja Saksamaa
Põhimõisted: Dünastia, Merovingid, Karolingid, impeerium
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Info kandmine kontuurkaardile, sündmuste paigutamine õigesse ajalisse järjekorda, kava koostamine teemal „Frangi riik Karl Suure ajal“
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Töö tekstidega, kaardi ja kontuurkaardiga, töövihikuga, jutustamine, võrdlemine, analüüs, põhjuse-tagajärje seoste leidmine, töö ajajoonega, kava koostamine
Õpitulemused 1. Iseloomustab Frangi riigi osatähtsust varakeskaegses ühiskonnas. 2. Teab, kes oli Karl Suur, ning kirjeldab tema tegevust. 3. Iseloomustab Frangi riigi jagunemist ja selle põhjusi.
Õppevahendid: Ajalooatlased, seinakaart, kontuurkaart, temaatiline lisakirjandus, visuaalsed materjalid
Lõiming: Kunst: kaardipildi kujundamine. Geograafia: informatsiooni leidmine kaardilt. **Läbivad teemad** Keskkond ja jätkusuutlik areng. Kultuuriline mitmekesisus.

Linnad ja kaubandus (8 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Mõistab erinevaid keskkonna reegleid. Aktiivse õppetegevuse kaudu õpitakse nägema ühiskonna arengus olulisi seoseid ja probleeme, neid analüüsima, tegema järeldusi, pakkuma lahendusi, kujundama oma seisukohta ning seda põhjendama
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Pärast Lääne-Rooma lagunemist käisid linnad alla 5. klassi ajaloos tutvuti keskaegsete linnadega Liivimaa linnade näitel 6. klassis õpiti vanaaja kaubandust vanaaja riikide näitel
Õppesisu: Linnade teke ja eluolu. Hansakaubandus Põhja-Euroopas. Tsunftikord. Linnade valitsemine.
Põhimõisted: raad, tsunft, gild, Hansa Liit.

Praktilised tööd ja digivahenite rakendamine Teemakohaste faktide ja mõistete tundmine, loovtöö kirjutamine: keskaegse linna eluolu kirjeldamine, oma hinnangu andmine, enda asetamine keskajal elanud inimese olukorda
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Töö tekstidega, mõistete, kaardi ja pildimaterjalidega, pildianalüüs; loovtöö koostamine märksõnade abil „Olen (kaupmees ...) keskaegses linnas (Tallinnas ...)“; õppekäik keskaegsesse linna;muuseumi külastamine.
Õpitulemused 1. Teab, kuhu tekkisid keskaegsed linnad, iseloomustab keskaegse linna eluolu, tsunftikorda, linnade valitsemist, Hansa Liidu tegevust. 2. Kasutab kontekstis mõisteid *raad*, *tsunft*, *gild*, *Hansa Liit*.
Õppevahendid: Atlased, seinakaart, temaatiline lisakirjandus, keskaegne linn, muuseum, interaktiivsed õppematerjalid, www.koolielu.ee
Lõiming: Geograafia: Linnastumine. Info leidmine kaardilt. Eesti keel: kohanimede õigekiri, suur ja väike algustäht. Kunst: Keskaegsete linnamajade arhitektuur. **Läbivad teemad:** Keskkond ja jätkusuutlik areng. Kultuuriline mitmekesisus. Väärtused ja kõlblus.

Kirik ja kultuur keskajal (10 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Toetatakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ja kultuuride muutumist ajaloo käigus, omab ettekujutust kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast Teeb koostööd ja arvestab teistega.
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse · Teab, et Iisraelis tekkis monoteistlik kultuur ja pandi kirja Vana Testament · Et kirikus kasutati ladina keelt · On kursis mõistetega paavst, piiskop, preester, munk, nunn
Õppesisu: Ristiusu õpetuse alused, kiriku osa ühiskonnas, ristisõjad, keskaja ülikoolid ja teadus, romaani ja gooti stiil
Põhimõisted: paavst, patriarh, piiskop, preester, munk, nunn, romaani stiil, gooti stiil.
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Loovtöö (jutukese) koostamine märksõnade abil ja mõistete kasutamine loovtöös.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Töö õppetekstidega, allikmaterjalidega, olulise leidmine, jutustamine, rühmatöö; kaardi analüüs; töö mõistetega; loovtöö: jutukese koostamine märksõnade abil
Õpitulemused 1. Iseloomustab kiriku osa keskaja ühiskonnas kultuuripärandi säilitajana ja maailmapildi kujundajana. 2. Nimetab ristisõdade eesmärgid ja tulemused.
Õppevahendid: Visuaalsed materjalid, erinevad tekstilised allikad; interaktiivsed õppematerjalid, www.koolielu.ee
Lõiming: Kunst: kirik kui sakraalehitis. Romaani ja gooti stiil. **Läbivad teemad**: Kultuuriline mitmekesisus. Väärtused ja kõlblus.

Keskaegse Euroopa naabrid (8 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Aktiivse õppetegevuse kaudu õpitakse nägema ühiskonna arengus olulisi seoseid ja probleeme, neid analüüsima, tegema järeldusi, pakkuma lahendusi, kujundama oma seisukohta ning seda põhjendama. Mõistab keskaja inimese eluviisi ja väärtushinnanguid
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse · Geograafia tunnis on leidnud kaardil Skandinaavia poolsaare · On tutvunud 5. klassis viikingite elukorralduse ja merereisidega, teab, et viikingid jõudsid Islandi kaudu Põhja-Ameerikasse · 5. klassis saadakse ülevaade Bütsantsi kultuurist ja riigist keisrinna Theodora näitel · 6. klassis saavad õpilased ülevaate Ida-Rooma kujunemisest tugeva keskvõimuga riigiks ning Konstantinoopoli saamisest selle pealinnaks. · 5. klassis käsitleti põgusalt araablasi ja prohvet Muhamedi kui islami usu rajajat · Geograafia tunnis on leitud, kus asub Araabia poolsaar
Õppesisu: Skandinaavia eluviis ja ühiskond. Viikingite retked. Bütsantsi tugevuse põhjused. Justinianus I. Vana-Vene. Araabia ühiskond. Muhamed. Islam. Araabia kultuur ja selle mõju Euroopale
Põhimõisted:

Skandinaavlased, viikingid, viikingite laevad, reisid Islandile, Gröönimaale ja Ameerikasse, patriarh, koraan, mošee, Meka
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Info kandmine kontuurkaardile. Loovtöö koostamine märksõnade abil ja mõistete kasutamine loovtöös. Jutukese koostamine pildimaterjali põhjal „Bütsants Justinianus I ajal“ Info kandmine kontuurkaardile. Sündmuste paigutamine ajalisse järjekorda.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Töö kaardi ja kontuurkaardiga, skeemi või tabeli koostamine, jutustamine, kirjeldamine, suuline arutlus ja analüüs, olulise ja ebaolulise info eristamine
Õpitulemused 1.Kirjeldab viikingite elu ning nimetab ja näitab kaardil nende retkede põhisuundi. 2. Oskab iseloomustada, kuidas kujunes Bütsantsi riik ning tekkis Vana-Vene riik. 3. Teab, kes oli Justinianus I, ning kirjeldab tema tegevust. 4. Iseloomustab araabia ühiskonda, kultuuri ja selle mõju Euroopale, näitab kaardil araablaste vallutusi. 5. Oskab kasutada islamiga seotud mõisteid *koraan*, *mošee*, *Meka*. 6. Teab, kes oli Muhamed, iseloomustab tema tegevust.
Õppevahendid: Atlased, seinakaart, kontuurkaart, Interneti materjalid, temaatiline lisakirjandus, esitlused
Lõiming: **Geograafia:** viikingite retked, Skandinaavia poolsaar, Island, Gröönimaa. Väike-Aasia ja Araabia poolsaar. Must meri. **Eesti keel:** kohanimede õigekiri, **Pädevused**: Mõistab ühiskonnas kehtivaid norme ja väärtusi. Näeb probleeme ja otsib neile lahendusi. Peab lugu erinevate rahvaste traditsioonidest. **Läbivad teemad**: Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus. Kultuuriline mitmekesisus. Tervislik eluviis. Kultuuriline mitmekesisus. Väärtused ja kõlblus.

Keskaja ühiskond Saksamaa, Inglismaa ja Prantsusmaa näitel (5 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Aktiivse õppetegevuse kaudu õpitakse nägema ühiskonna arengus olulisi seoseid ja probleeme, neid analüüsima, tegema järeldusi, pakkuma lahendusi, kujundama oma seisukohta ning seda põhjendama
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse On tutvunud 7. klassis kiriku tähtsusega keskaegse ühiskonna jaoks

Teab, millisteks riikideks lagunes Frangi riik ning need olid Prantsusmaa ja Inglismaa eelkäijad teab geograafiatunnist, kus asuvad Inglismaa ja Prantsusmaa
Õppesisu: Saksa-Rooma keisririik. Parlamendi kujunemine Inglismaal. Prantsusmaa ühendamine. Eluolu keskajal.
Põhimõisted: Inglise parlament, generaalstaadid, katk, must surm, keskvõimu tugevnemine
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Info kandmine kontuurkaardile. Loovtöö koostamine märksõnade abil ja mõistete kasutamine loovtöös. Tabel „Keskaegne ühiskond: Inglismaa, Prantsusmaa, Saksamaa“
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Töö kaardiga, tabeli koostamine, võrdlemine, seoste loomine, mõistekaardi koostamine. Keskaja ühiskonna põhijoonte tundmine.
Õpitulemused 1. Iseloomustab keskaegset ühiskonda Saksamaa, Inglismaa ja Prantsusmaa näitel. 2. Kasutab kontekstis mõistet *Inglise parlament*.
Õppevahendid: Atlased, kaart, kontuurkaart, illustratiivne pildimaterjal
Lõiming: Ühiskonnaõpetus: Valitsemisvormid. Inglise keel: kohanimede ja inimeste nimede õige hääldamine. Eesti keel: kohanimede õigekiri. Geograafia: info leidmine kaartidelt. **Pädevused**: Mõistab keskaegse ühiskonna reegleid ning analüüsib neid.

Eesti keskajal (7 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Aktiivse õppetegevuse kaudu õpitakse nägema ühiskonna arengus olulisi seoseid ja probleeme, neid analüüsima, tegema järeldusi, pakkuma lahendusi, kujundama oma seisukohta ning seda põhjendama. Mõistab keskaja inimese eluviisi ja väärtushinnanguid
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse On tutvunud 5.klassis eestlaste muistse elukorralduse ja vabadusvõitlusega Teab, kes oli preester Henrik On tutvunud linnakultuuriga Liivimaa linnade näitel

Õppesisu:
Eluolu muinasaja lõpus. Muinasmaakonnad. Muistne vabadusvõitlus ja ristiusustamine. Ühiskonna struktuur. Valitsemine. Liivi ordu. Linnad

Põhimõisted:
Muinasmaa-konnad, ristiusk, Mõõgavendade Ordu, Liivi Ordu

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Kava koostamine muistse vabadusvõitluse kohta.

Muinasmaakondade ja suuremate linnuste tundmine kaardi järgi.

ETV saadete arhiiv (www.etv.ee), Muinas-TV „Keskaegne maja“,

CD-ROM „Maailma ja Eesti ajalugu. Keskaeg“

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Töö tekstidega, kaardiga, töövihikuga, sündmuste ajaline järjestamine;

õppekäik muuseumi, informatsiooni leidmine

Kaart, kontuurkaart, temaatiline lisakirjandus, Henriku Liivimaa kroonika, muuseumi ekspositsioon, muinaslinnus, ordu- või piiskopilinnus, arheoloogiline paik, ETV

Õpitulemused
1. Nimetab Eesti muinasmaakondi, suuremaid linnuseid, iseloomustab eestlaste eluolu muinasaja lõpul, Eesti ristiusustamist ja muistset vabadusvõitlust.

2. Kasutab kontekstis mõisteid *Mõõgavendade Ordu*, *Liivi Ordu*.

Õppevahendid:
Kaart, kontuurkaart, temaatiline lisakirjandus, Henriku Liivimaa kroonika, ETV saadete arhiiv (www.etv.ee), Muinas-TV „Keskaegne maja“,

CD-ROM „Maailma ja Eesti ajalugu. Keskaeg“

Lõiming:
Geograafia: Eesti muinas-maakonnad

Kirjandus: muistne vabadusvõitlus

Pädevused: Analüüsib põhjusi ja tagajärgi.

Läbivad teemad: Ühiskonna jätkusuutlik areng

Ühiskond varauusajal (4 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Aktiivse õppetegevuse kaudu õpitakse nägema ühiskonna arengus olulisi seoseid ja probleeme, neid analüüsima, tegema järeldusi, pakkuma lahendusi, kujundama oma seisukohta ning seda põhjendama. Mõistab keskaja inimese eluviisi ja väärtushinnanguid

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
6. klassis õpiti tundma Vana-Hiinat, kus oli juttu hiinlaste mõningatest tehnoloogilistest saavutustest (kompass, paber, siidi tootmine)

Õppesisu: Tehnoloogia. Uue maailmapildi kujunemine: tehnoloogia areng, majandussuhted, humanism. Kujutav kunst, Leonardo da Vinci
Põhimõisted: Tulirelvad, kompass, gloobus, trükikunst, manufaktuur; humanistid, Leonardo da Vinci, renessanss
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Kontuurkaardi täitmine.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Töö pildimaterjaliga, jutustamine, kirjeldamine, põhjuse-tagajärje seoste leidmine, võrdlemine, mõistekaardi koostamine
Õpitulemused 1. Teab, kuidas mõjutasid varauusaegset ühiskonda maadeavastused ja tehnoloogia areng. 2. Teab, kes oli Leonardo da Vinci, oskab kasutada mõistet *humanism*.
Õppevahendid: Visuaalsed materjalid, interaktiivsed materjalid, www.koolielu.ee
Lõiming: **Kunst**: Leonardo da Vinci ja tema looming. **Pädevused**: Oskab võrrelda eri ajastute väärtushinnanguid ning aktseptib neid. **Läbivad teemad:** Tehnoloogia

Suured maadeavastused (4 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Aktiivse õppetegevuse kaudu õpitakse nägema ühiskonna arengus olulisi seoseid ja probleeme, neid analüüsima, tegema järeldusi, pakkuma lahendusi, kujundama oma seisukohta ning seda põhjendama
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse On tutvunud maailmakaardiga ja oskab nimetada mandreid ja ookeane 5.klassis tutvus maadeavastustega Kolumbuse ja Magalhaesi näitel
Õppesisu: Ameerika avastamine. Maade-avastuste tähendus Euroopale ja Euroopa mõju avastatud maades
Põhimõisted: Maadeavastused, Kolumbus
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Referaadi koostamine maadeavastaja kohta allikmaterjali põhjal ning selle esitlus.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Töö kaardiga, mõistekaardi koostamine, referaadi koostamine, põhjuse-tagajärje seoste leidmine.
Õpitulemused 1. Teab maadeavastuste tähendust Euroopale ning Euroopa mõju avastatud maades. 2. Teab, kes oli Kolumbus. 3. Kaarditundmine, maadeavastuste eeldused, põhjused ja tagajärjed, seoste loomine nende vahel, mõju ühiskonna arengule
Õppevahendid: Atlased, seinakaart, kontuurkaart, temaatiline lisakirjandus, visuaalsed materjalid, kaart
Lõiming: Geograafia: maadeavastused **Pädevused**: Mõistab tehnoloogiliste komponentide osa ühiskonna arengus. **Läbivad teemad:** Tehnoloogia ja innovatsioon**.**

Reformatsioon (2 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Aktiivse õppetegevuse kaudu õpitakse nägema ühiskonna arengus olulisi seoseid ja probleeme, neid analüüsima, tegema järeldusi, pakkuma lahendusi, kujundama oma seisukohta ning seda põhjendama.
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Tutvus 5.klassis lühidalt usupuhastuse ja M.Lutheri tegevusega Omab ülevaadete kirikust ja selle tähtsusest keskaegse inimese jaoks
Õppesisu: Reformatsioon Saksamaal. Martin Luther. Vastureformatsioon.
Põhimõisted: Reformatsioon, protestandid, luteri usk, Martin Luther
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Suuline arutlusoskus, sündmuste kirjeldamine pildi järgi
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Töö pildimaterjaliga, pildianalüüs, informatsiooni otsimine, suuline arutlus
Õpitulemused 1. Teab, kuidas mõjutas reformatsioon varauusaegset ühiskonda ning kes oli Martin Luther. 2. Seletab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid *reformatsioon, protestandid, luteri usk.*

Õppevahendid: Infoportaalid, temaatiline lisakirjandus
Lõiming: **Pädevused**: Väärtustab ühiskonnas toimunut ning oskab rakendada teavet õppetöös.

Eesti 16. sajndil (4 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Aktiivse õppetegevuse kaudu õpitakse nägema ühiskonna arengus olulisi seoseid ja probleeme, neid analüüsima, tegema järeldusi, pakkuma lahendusi, kujundama oma seisukohta ning seda põhjendama.
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse · teab, et 13.sajandil jäid eestlased muistses vabadusvõitluses saksa ristirüütlitele alla · teab, et Eestis ei kujunenud keskajal iseseisvat riiki · omab väga üldist ülevaadet liivi sõjast 5.klassi materjali põhjal
Õppesisu: Reformatsioon. Haldusjaotus ja linnad. Liivi sõja põhjused ja tulemused
Põhimõisted: Vana-Liivimaa, Liivi sõda, Liivi Ordu, sõjast osavõtjad, tulemused osavõtjatele
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Küsimuste koostamine ja esitamine. Töö atlasega Liivi sõja sündmuste kohta.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Rühmatöö, õppemängud, sündmuste ajaline järjestamine, hinnangu andmine; tekstist arusaamine, sündmuste kirjeldamine pildimaterjali põhjal, ajaloosündmuste paigutamine ajajoonele. Töötamine ajalookaartidega.
Õpitulemused 1. Iseloomustab Eesti arengut 16. sajandil, teab reformatsiooni mõju ja linnade arengut. 2. Selgitab Liivi sõja põhjusi ja tulemusi. 3. Kaardi tundmine: Eesti haldusjaotus pärast Liivi sõda; keskaja kõige olulisemate faktide tundmine;
Õppevahendid: Atlas, seinakaart, temaatiline lisakirjandus
Lõiming: **Eesti keel:** kohanimede õigekiri

Geograafia: Eesti haldusjaotus 16. sajandil

Pädevused: Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.

Läbivad teemad: Ühiskonna jätkusuutlik areng. Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus.

8. klass

70 tundi

Uusaegse Euroopa põhijooned (9 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
1. Leiab, üldistab, tõlgendab, kasutab ja hindab kriitiliselt ajalooteavet;

2. kasutab ajaloo põhimõisteid õiges kontekstis, eristab ajaloofakti tõlgendusest ja arvamusest, näeb ja sõnastab probleeme ning esitab neist lähtudes küsimusi ja pakub lahendusteid;

3. mõistab põhjuse-tagajärje, sarnasuse-erinevuse ja järjepidevuse olemust ning hindab allikate usaldusväärsust ajaloosündmusi ja -protsesse ning ajaloolist keskkonda analüüsides.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
7. klassis õppis riikide kujunemist Prantsusmaal ja Inglismaal. Omab ülevaadet nende riikide kujunemisest ja Euroopa poliitilisest kaardist 16.sajandil.

Õppesisu:
1. Absolutismi kujunemine

2. Absolutism Prantsusmaal, Louis XIV

3. Valgustusfilosoofia

4. Inglise kodusõda ja restauratsioon

5. Inglismaa ja Prantsusmaa 18. sajandil

6. Valgustatud absolutism Preisimaa näitel, Friedrich II

7. Kordamine ja teadmiste kontroll

Põhimõisted:
Absolutism, selle tunnused, seisused; Louis XIV, Versailles; valgustus, selle põhijooned, Voltaire, valgustuse levik, kodusõda, parlamentarism, Cromwell, restauratsioon; valgustatud absolutism, Friedrich II

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Inglismaa ja Prantsusmaa võrdlemine. Töö kontuurkaardiga.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
töö skeemiga; absolutismi tunnuste juurde näidete otsimine; töö tekstiga, teineteise õpetamine; õpetaja selgitused, iseloomulike joonte leidmine parlamentaarse monarhia kohta; võrdlus; küsimuste koostamine ja neile vastamine: mõisted, isikud, valitsemisviiside võrdlus

Õpitulemused

iseloomustab valitsemiskorralduse muutusi uusajal: seisuslik riik, absolutism, valgustatud absolutism, parlamentarism;
Õppevahendid: Kaardid ja kontuurkaardid.
Lõiming: Kunstiõpetus: Versailles' loss; Geograafia: kaardiõpetus; Inglise keel: riiklikud sümbolid **Pädevus** Näeb probleeme, otsib lahendusi. Teeb koostööd ning arvestab teisi. Analüüsib oma teadmisi. **Läbivad teemad** Väärtused ja kõlblus; jätkusuutlikkus

Eesti Rootsi ja Vene riigi koosseisus (9 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: 1. tunneb oma kodukoha ajalugu, Eesti ajalugu, Euroopa ning maailma ajalugu ajastut kõige enam iseloomustavate sündmuste, protsesside ja isikute kaudu; 2. kasutab ajaloo põhimõisteid õiges kontekstis, eristab ajaloofakti tõlgendusest ja arvamusest, näeb ja sõnastab probleeme ning esitab neist lähtudes küsimusi ja pakub lahendusteid; 3. leiab, üldistab, tõlgendab, kasutab ja hindab kriitiliselt ajalooteavet hindab allikate usaldusväärsust ajaloosündmusi ja -protsesse ning ajaloolist keskkonda analüüsides
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Omab ülevaadet Liivi sõja järgsest Eesti ja Läti alade jaotamisest võõrvõimude vahel. On tutvunud Euroopa selleaegse poliitilise kaardiga. On tutvunud reformatsiooniga ja selle poolt kaasa toodud muudatustega Euroopas ja Eestis.
Õppesisu: 1. Valitsemine: keskvõim ja aadli omavalitsus 2. Põhjasõda 3. Peeter I, Balti erikord 4. Eesti talurahvas 17. ja 18. sajandil 5. Muutused majanduses ja poliitikas 6. Vaimuelu (religioon, haridus, kirjasõna) 7. Kordamine ja teadmiste kontroll
Põhimõisted: Vestfaali rahu järgsed muutused, Eestimaa ja Liivimaa keskvõim, aadli omavalitsus; Põhjasõda, selle tulemused, Peeter I, Balti erikord; talurahva eluolu, koormised, vakuraamat, õiguslik olukord; manufaktuurid, Katariina II reformid;

luteri usk, vennastekogudused, Forselius, talurahvakoolid, Tartu Ülikool, Gustav II Adolf

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Kava koostamine Põhjasõja kohta.

Vene ja Rootsi aja võrdlemine.

Töö kontuurkaartidega.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Kordamine: Liivi sõja tagajärjed, töö tekstiga;

kava koostamine, töö kaardiga;

võrdlus sõjaeelse olukorraga, Venemaaga;

Venni diagramm, sarnane ja erinev Rootsi ning Vene ajal;

iseseisev töö tekstiga, Põltsamaa kui manufaktuuritööonduse keskus;

võrdlus: Balti erikord, Katariina II reformid

Õpitulemused
1. Selgitab, kuidas kehtestati Rootsi võim ja kujunes kaks kubermangu, ning iseloomustab aadli omavalitsust.

2. Teab, mis olid Põhjasõja tagajärjed Eestile.

3. Selgitab Balti erikorra olemust.

4. Teab, mis muutused toimusid Eesti talurahva elus Rootsi ja Vene ajal.

5. Võrdleb majandust ja poliitikat Rootsi ning Vene ajal 18. sajandil.

6. Teab, mis muutused toimusid Eesti hariduses ja kultuuris Rootsi ning Vene ajal.

7. Saab aru muutustest, toob näiteid kultuuri arengu kohta ning mõistab selle tähtsust

Õppevahendid:
Kaart, kontuurkaart;

Peeter I majamuuseum;

koduloolised materjalid, Internet http://www.poltsamaaturism.ee/index.php?mode=ajalugu;

H. Piirimäe, S. Vahtre. Meie kaugem minevik. Valgus, 1983;

koduloolised materjalid, muuseumid

Lõiming:
Õppeained

1. Geograafia: Läänemere maad

2. Eesti keel: talurahvakoolid, nõiaprotsessid, rahvaluule

Pädevus

1. Võrdleb erinevate ajastute väärtushinnanguid ning aktsepteerib neid.

2. Teeb koostööd ja arvestab teisi.

3. Analüüsib oma teadmisi.

Läbivad teemad

1. Kultuuriline identiteet – omakultuuri väärtustamine 2. Teabekeskkond – oskus leida informatsiooni ja seda kriitiliselt hinnata

USA iseseisvumine (4 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: 1. leiab, üldistab, tõlgendab, kasutab ja hindab kriitiliselt ajalooteavet; 2. kasutab ajaloo põhimõisteid õiges kontekstis, eristab ajaloofakti tõlgendusest ja arvamusest, näeb ja sõnastab probleeme ning esitab neist lähtudes küsimusi ja pakub lahendusteid; 3. mõistab põhjuse-tagajärje, sarnasuse-erinevuse ja järjepidevuse olemust ning hindab allikate usaldusväärsust ajaloosündmusi ja -protsesse ning ajaloolist keskkonda analüüsides;
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Eelnevalt on tutvunud 7.klassis Maadeavastuste teema juures Ameerika koloniseerimisega eurooplaste poolt.
Õppesisu: 1. Iseseisvumise eeldused 2. Iseseisvussõda 3. USA riiklik korraldus
Põhimõisted: Koloniad Põhja-Ameerikas; Iseseisvussõda, iseseisvusdeklaratsioon, T. Jefferson, president, Kongress, G. Washington
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Kava koostamine USA iseseisvumise kohta.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Töö tekstiga, küsimuste koostamine; skeemi koostamine, õpetaja jutustus; võrdlus Inglismaaga, esitlus
Õpitulemused 1. Kirjeldab kolooniate rajamist Põhja-Ameerikasse. 2. Teab, kuidas tekkisid Ameerika Ühendriigid. 3. Iseloomustab Ameerika Ühendriikide riigikorraldust.
Õppevahendid: Internet, kaart; History Channel, kaart, kontuurkaart
Lõiming: **Õppeained** Geograafia: kaardiõpetus **Läbiv teema**

Teabekeskkond – oskus leida informatsiooni ja seda kriitiliselt hinnata

Pädevus

Analüüsib põhjusi ja tagajärgi.

Prantsuse revolutsioon ja Napoleoni ajastu (10 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
1. leiab, üldistab, tõlgendab, kasutab ja hindab kriitiliselt ajalooteavet;

2. kasutab ajaloo põhimõisteid õiges kontekstis, eristab ajaloofakti tõlgendusest ja arvamusest, näeb ja sõnastab probleeme ning esitab neist lähtudes küsimusi ja pakub lahendusteid;

3. mõistab põhjuse-tagajärje, sarnasuse-erinevuse ja järjepidevuse olemust ning hindab allikate usaldusväärsust ajaloosündmusi ja -protsesse ning ajaloolist keskkonda analüüsides;

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
Selle teema kohta on õpilasel väga vähe eelteadmisi. 5.klassis õpitakse seda teemad väga pealiskaudselt toetudes Marie-Antoinettele ja Napoleonile.

Õppesisu:
1. Prantsuse revolutsiooni põhjused

2. Revolutsiooni algus, vabariik, jakobiinide diktatuur, revolutsiooni lõpp

3. Napoleon Bonaparte, tema reformid, Napoleoni sõjad

4. Prantsuse revolutsiooni ja Napoleoni sõdade tähtsus Euroopa ajaloos

5. Viini kongress

6. Kordamine ja teadmiste kontroll

Põhimõisted:
III seisus, õukond; revolutsioon, Bastille Vabariik, diktatuur ja terror, jakobiinid, Robespierre; Napoleon, reform, konsulaat ja keisririik, 100 päeva, restauratsioon; valitsemine, kultuur, majandus, eluolu, rahvuslus; Euroopa poliitiline kaart, ümberkorralduse põhimõtted, Püha Liit

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Kava koostamine Prantsuse revolutsiooni sündmuste kohta.

Kontuurkaardi täitmine Napoleoni vallutuste kohta.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Töö tekstiga: rühmatöö, õpilaste esitlused, diskussioon, töö mõistetega, ajajoone koostamine; mõistekaart; kontuurkaardi täitmine, kokkuvõtte kirjutamine; küsimuste esitamine, jutustamine (suuline eneseväljendus)

Õpitulemused
1. Iseloomustab olukorda Prantsusmaal revolutsiooni eelõhtul, hindab valgustuse mõju ja III seisuse olukorda.

2. Toob esile ühiskonna ümberkorraldamise võimalusi reformide ja revolutsiooni teel ning saab aru, mille poolest need erinevad.

3. Selgitab Prantsuse revolutsiooni ning Napoleoni reformide tagajärgi ja mõju.

4. Teab, mis ümberkorraldused majanduses, eluolus ja valitsemises levisid Euroopasse.

5. Teab Viini kongressiga seotud Euroopa ümberkorraldamise põhimõtteid.

6. Teeb vahet revolutsioonil ja reformil, teab, mis ümberkorraldused majanduses, eluolus ning valitsemises levisid Euroopasse.

Õppevahendid:
H. Piirimäe. Suur Prantsuse revolutsioon. 1989;

esitlused Internetist;

visuaalsed materjalid revolutsiooni juhtide kohta;

kaart, kontuurkaart

Lõiming:
Geograafia: Kesk- ja Lääne-Euroopa riigid

Pädevus

1. Analüüsib põhjusi ja tagajärgi.

2. Mõistad seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.

Läbivad teemad

1. Kultuuriline identiteet – teadlik suhtumine teistesse kultuuridesse

2. Väärtused ja kõlblus – mõtlemise ja argumenteerimis-oskuse arendamine, asjakohase teabe kogumine ning üldistuste tegemine

3. Teabekeskkond – oskus leida informatsiooni ja seda kriitiliselt hinnata

4. Kodanikualgatus

Kultuur (2 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
väärtustab kultuurilist mitmekesisust ning oma rolli kultuuripärandi säilitajana ja edasikandjana ning määratleb end oma rahva liikmena;

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
On 7. klassis tutvunud romaani ja gooti stiiliga ehituses ning renessansikunstiga.

Õppesisu:
Barokk. Klassitsism.

Põhimõisted:
Barokk, klassitsism

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Baroki ja klassitsismi võrdlus

Õppetegevus ja metoodilised soovitused Esitlus, seosed Eesti ja kodukohaga.
Õpitulemused Iseloomustab baroki ja klassitsismi stiilide põhijooni.
Õppevahendid: Õpik, õpetaja esitlused.
Lõiming: **Õppeained** Kunstiõpetus: baroki ja klassitsismi iseloomulikud jooned, näited **Läbivad teemad** 1. Kultuuriline identiteet – omakultuuri väärtustamine, teadlik suhtumine teistesse kultuuridesse 2. Väärtused ja kõlblus 3. Teabekeskkond – oskus leida informatsiooni ja seda kriitiliselt hinnata

Industriaalühiskonna kujunemine (4 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: 1. kasutab ajaloo põhimõisteid õiges kontekstis, eristab ajaloofakti tõlgendusest ja arvamusest, näeb ja sõnastab probleeme ning esitab neist lähtudes küsimusi ja pakub lahendusteid; 2. mõistab põhjuse-tagajärje, sarnasuse-erinevuse ja järjepidevuse olemust ning hindab allikate usaldusväärsust ajaloosündmusi ja -protsesse ning ajaloolist keskkonda analüüsides;
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Eelteadmised selle teema kohta on vähesed. Seoses Prantuse revolutsiooni teemaga omandasid õpilased teadmisi tolleaegsete seisuste kohta.
Õppesisu: 1. Tööstuslik pööre, vabrikutootmine 2. Linnastumine, sotsiaalsed olud 3. 19. sajandi poliitilised õpetused
Põhimõisted: Tööstuslik pööre, kapitalism, vabrik, industriaalühiskond, uued energiaallikad, tehnikasaavutused, transport, urbaniseerumine, konservatism, liberalism, sotsialism, proletariaat, kodanlus
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Tekstist arusaamine, küsimuste koostamine, järelduste tegemine, hinnangu andmine Mõistekaardi koostamine, selle analüüs

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Ajurünnak, töö tekstidega, piltidega, kaardiga, küsimuste ja tabeli koostamine, (võimaluse korral mõnes ettevõttes käimine)

Õpitulemused
1.Teab majanduse arengu iseloomulikke tunnuseid ajaloo vältel, oskab iseloomustada muutusi tootmises seoses tööstusliku pöördega, oskab nimetada tähtsamaid tehnikasaavutusi ning toob esile tööstusliku pöörde positiivsed ja negatiivsed tagajärjed/tulemused.

2. Iseloomustab tööstusliku pöördega seotud muutusi linnaelus ning toob esile muudatused sotsiaalsetes oludes.

3. Seletab ja kasutab mõisteid *liberalism, konservatism, sotsialism.*

Õppevahendid:
Kaart, temaatiline lisakirjandus, visuaalsed materjalid

Lõiming:
Õppeained
1. Tehnoloogia-õpetus
2. Kirjandus
3. Kunst
Pädevus
1. Analüüsib põhjusi ja tagajärgi.
2. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.
Läbivad teemad
1. Tehnoloogia
2. Väärtused ja kõlblus
3. Jätkusuutlik areng

Rahvuslus ja rahvusriigid (4 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
1. leiab, üldistab, tõlgendab, kasutab ja hindab kriitiliselt ajalooteavet;

2. kasutab ajaloo põhimõisteid õiges kontekstis, eristab ajaloofakti tõlgendusest ja arvamusest, näeb ja sõnastab probleeme ning esitab neist lähtudes küsimusi ja pakub lahendusteid;

3. mõistab põhjuse-tagajärje, sarnasuse-erinevuse ja järjepidevuse olemust ning hindab allikate usaldusväärsust ajaloosündmusi ja -protsesse ning ajaloolist keskkonda analüüsides.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
Omab ülevaadet Euroopa poliitilisest kaardist 16.-17. sajandil.

Õppesisu:
1. Rahvusluse tõus Euroopas

2. Rahvusriigi loomine Saksamaa näitel

3. Saksa keisririik

4. Kordamine

Põhimõisted:
Rahvas, rahvus, riik, rahvuslik liikumine, impeerium, kolonialism, maailmapoliitika, sõda, Otto von Bismarck

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Ajalooatlas, pildid, lisakirjandus;

ajalooatlas, videofilm Saksamaa ajaloost (ERR/ETV arhiiv);

ajalooatlas, kontuurkaart, lisakirjandus

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Töö kaardiga, jutustamine, kirjeldamine, esitlus;

töö kaardiga, tabeli koostamine;

töö kaardiga ja tekstidega

Õpitulemused
1. Iseloomustab rahvusliku liikumise eeldusi ja põhjusi Euroopas ning teab tulemusi.
2. Kirjeldab Saksa rahvusriigi loomist.
3. Iseloomustab Saksa keisririigi sisepoliitikat, majandust ja välispoliitikat.

Õppevahendid:
Õpik, töövihik, atlased ja teised ajalookaardid

Lõiming:
Õppeained
1. Kunst
2. Kirjandus: elulood, olustikukirjeldus
3. Muusika: rahvushümnid
4. Emakeel: tekstianalüüs, suuline eneseväljendus-oskus

Pädevus
1. Mõistab ühiskonnas kehtivaid norme ja väärtusi.
2. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.

Läbivad teemad
1. Kultuuriline identiteet
2. Kodanikualgatus

Eesti 19. sajandil ja 20. sajandi algul (10 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
1. tunneb oma kodukoha ajalugu, Eesti ajalugu, Euroopa ning maailma ajalugu ajastut kõige enam iseloomustavate sündmuste, protsesside ja isikute kaudu;
2. kasutab ajaloo põhimõisteid õiges kontekstis, eristab ajaloofakti tõlgendusest ja arvamusest, näeb ja sõnastab probleeme ning esitab neist lähtudes küsimusi ja pakub lahendusteid;
3. leiab, üldistab, tõlgendab, kasutab ja hindab kriitiliselt ajalooteavet
4. hindab allikate usaldusväärsust ajaloosündmusi ja -protsesse ning ajaloolist keskkonda analüüsides

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
On kursis Põhjasõja tulemustega ehk siis teab, et Eesti ala läks pärast Põhjasõda Vene riigi koosseisu.

Õppesisu:
1. Vene impeeriumi äärealade poliitika
2. Talurahvaseadused
3. Rahvuslik ärkamine: eeldused, liidrid, üritused
4. Venestusaeg
5. 1905. aasta revolutsiooni tagajärjed
6. Kordamine

Põhimõisted:
Seadus, reform, pärisorjus, vallakogukond, seltsiliikumine, Eesti Aleksandrikool, laulupidu, J. V. Jannsen, L. Koidula, J. Hurt, C. R. Jakobson, venestamine, K. Päts, J. Tõnisson, revolutsioon

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
referaadi koostamine ärkamisaja teemal

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Töö kaardiga, tekstidega;

ajurünnak, TTS-meetod;

Rühmatöö või referaat, muuseumis käik;

küsimuste koostamine

Õpitulemused
1. Kirjeldab Vene tsaaririigi poliitikat Balti kubermangudes.

2. Iseloomustab talurahva õigusliku seisundi muutumist ja teab talurahvaseaduste tähtsust.

3. Teab rahvusliku ärkamisaja eeldusi, iseloomustab liidrite tegevust ning kirjeldab tähtsamaid üritusi.

4. Teab venestusaja mõju Eesti elule 19. sajandi lõpus.

5. Toob esile 1905. aasta revolutsiooni mõju ja tagajärjed Venemaal ning Eestis.

Õppevahendid:
Seinakaart, õppetekstid, allikmaterjal;

temaatiline lisakirjandus;

temaatiline lisakirjandus, (ajakirjandus), heliteosed, visuaalsed materjalid;

temaatiline lisakirjandus, visuaalsed materjalid, võimaluse korral katkendid filmist „Jõulud Vigalas“

Lõiming:
Õppeained

1. Kirjandus: teksti analüüs

2. Geograafia: Eesti ja Euroopa kaart

3. Kunst: olustik

4. Emakeel: suuline eneseväljendusoskus

5. Muusika: rahvuslik muusika, laulupidu

Pädevus

Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.

Läbivad teemad

Ühiskonna jätkusuutlik areng; kodanikualgatus – kampaaniad, seltsiliikumine, kultuuriline identiteet – rahvusliku ärkamisaja üritused

Esimene maailmasõda (13 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
1. Leiab, üldistab, tõlgendab, kasutab ja hindab kriitiliselt ajalooteavet;

2. kasutab ajaloo põhimõisteid õiges kontekstis, eristab ajaloofakti tõlgendusest ja arvamusest, näeb ja sõnastab probleeme ning esitab neist lähtudes küsimusi ja pakub lahendusteid;

3. mõistab põhjuse-tagajärje, sarnasuse-erinevuse ja järjepidevuse olemust ning hindab allikate usaldusväärsust ajaloosündmusi ja -protsesse ning ajaloolist keskkonda analüüsides;

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
On kursis Euroopa 20.sajandi alguse poliitilise kaardiga ja olukorraga Eestis . Teab, et Eesti oli sel ajal Vene keisririigi koosseisus.

Õppesisu:
1. Uue jõudude vahekorra kujunemine Euroopas

2. Sõja põhjused, käik ja tagajärjed

3. Maailmasõja mõju Eestile

4. Eesti iseseisvumine

5. Kordamine

Põhimõisted:
Antant, Kolmikliit, leping, sõjaplaan, positsioonisõda, autonoomia

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Kontuurkaardi täitmine I maailmasõja sündmuste ja Eesti Vabadussõja kohta.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Töö kaardiga, jutustus;

töö kaardiga, tabeli koostamine;

rühmatöö (ajalehe koostamine), esitlus

Õpitulemused
1. Näitab kaardil Esimeses maailmasõjas osalenud riikide liite ning iseloomustab riikide rahvusvahelist positsiooni ja suhteid.

2. Teab Esimese maailmasõja põhjusi, käiku ja tagajärgi. 3. Teab Eesti iseseisvumise protsessi ja kirjeldab sündmusi.
Õppevahendid: ajalooatlas, visuaalsed materjalid, tekstid, videofilm „Nimed marmortahvlil“.
Lõiming: **Õppeained:** 1. Geograafia: Euroopa ja maailma kaart 2. Kirjandus: olustik, ilukirjandus, biograafiline inimene sõjas valikute ees 3. Loodusteadused: teaduse ja tehnika areng, **Pädevused** 1. Mõistab ühiskonnas kehtivaid norme ja väärtusi. 2. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. 3. Teeb koostööd ning arvestab erinevaid seisukohti. **Läbivad teemad** 1. Tehnoloogia 2. Väärtused ja kõlblus

Kultuur 19. sajandil ja 20. sajandi I poolel (5 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: väärtustab kultuurilist mitmekesisust ning oma rolli kultuuripärandi säilitajana ja edasikandjana ning määratleb end oma rahva liikmena;
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse On tutvutud erinevate arhitektuuri- ja kunstistiilidega 7. ja 8.klassis.
Õppesisu: Realism. Impressionism.
Põhimõisted: Realism, impressionism
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Mõistekaardi koostamine.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Mõistekaardi ja magnetkaardi koostamine, võrdlemine, esitluste jälgimine
Õpitulemused: Teab ning iseloomustab 19. sajandi ja 20. sajandi alguse tähtsamaid kultuurisaavutusi.
Õppevahendid:

Ajalooatlas, lisakirjandus, õppetekstid, temaatiline lisakirjandus; digitaalne õppematerjal;
Lõiming: Kunstiõpetus: Realism **Läbivad teemad** Väärtused ja kõlblus

9. klass

70 tundi

Maailm kahe maailmasõja vahel (25 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Aktiivse õppetegevuse kaudu õpitakse nägema ühiskonna arengus olulisi seoseid ja probleeme, neid analüüsima, tegema järeldusi, pakkuma lahendusi, kujundama oma seisukohta ning seda põhjendama.
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Toetutakse 8. klassis õpitud teemadele: Esimene maailmasõda ja Saksamaa osa selle puhkemises, enne sõda tekkinud sõjalis-poliitilised liidud Kolmikpakt ja Antante, samuti poliitilised liikumised konservatism, liberalism, sotasiaaldemokraatia ja kommunism. Eestiga seoses on õpitud ärkamisaja ja 19. sajandi alguse olulisust.
Õppesisu: **Rahvusvaheline olukord:** Pariisi rahukonverents, poliitiline kaart pärast Esimest maailmasõda, Rahvasteliidu tegevus ja mõju, sõjakollete kujunemine Aasias ja Euroopas **Maailmamajandus:** Ülemaailmse majanduskriisi põhjused, olemus ja tagajärjed Demokraatia ja diktatuurid 1920.–1930. aastail: Demokraatia ja diktatuuri põhijooned, demokraatia Ameerika Ühendriikide näitel, autoritarism Itaalia näitel, totalitarism NSV Liidu ja Saksamaa näitel **Eesti Vabariik:** Vabadussõda, Asutav Kogu: maareform ja põhiseadus, demokraatliku parlamentarismi aastad, vaikiv ajastu, majandus, kultuur ja eluolu, välispoliitika **Kultuur ja eluolu kahe maailmasõja vahel:** Uued kultuurinähtused, teadus, tehnika areng: aatomiuuringud, auto ja lennuk, raadio, kino ja film, kirjandus ja kunst, uued propagandavahendid
Põhimõisted: demokraatia, diktatuur, autoritarism, totalitarism, ideoloogia, fašism, kommunism, natsionaalsotsialism, repressioon, Rahvaste Liit, Versailles` süsteem, vaikiv ajastu, parlamentarism, Tartu rahu

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

- Kontuurkaardi täitmine: Muutused Euroopa poliitilisel kaardil Versailles rahulepingu järel
- Totalitaarsete riikide võrdlemine.
- Töö allikmaterjaliga.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Kaardi alusel õpitakse tundma, mis territoriaalsed muutused toimusid Versailles' rahulepingu järel: Saksamaa piirid, impeeriumide lagunemine, iseseisvunud riigid. Võrreldakse kaardiga enne Esimest maailmasõda. Õpitakse tundma rahvusvahelise elu sündmusi ja erinevate riikide välispoliitilisi taotlusi, analüüsitakse Versailles' süsteemi mõju ning ülemaailmse majanduskriisi mõju, tehakse järeldusi, miks rahvusvaheline olukord teravnes. Iseloomustatakse ja võrreldakse demokraatiat ning diktatuuri. Analüüsitakse diktatuuri eri vormide sarnasusi ja erinevusi.

Õpitakse tundma ajalooliste isikute elu ja tegevust. Suunatakse õpilasi ise informatsiooni otsima, erinevaid infokanaleid kasutama. Õpitakse tundma Eesti Vabariigi ajaloo põhisisu ning arengu põhijooni. Õpitakse tundma üldisi muudatusi nii maailma kui ka eesti kultuuri arengus.

Õpitulemused

1) näitab kaardil Esimese maailmasõja järel toimunud muutusi (Versailles´ süsteem);

2) toob esile rahvusvahelise olukorra teravnemise põhjusi 1930. aastail;

3) iseloomustab ning võrdleb demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda;

4) iseloomustab ning võrdleb Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastail ja vaikival ajastul;

5) iseloomustab kultuuri arengut ja eluolu Eesti Vabariigis ning maailmas, nimetab uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi;

6) teab, kes olid järgmised isikud ja iseloomustab nende tegevust: Jossif Stalin, Benito Mussolini, Adolf Hitler, Franklin Delano Roosevelt, Konstantin Päts ja Jaan Tõnisson;

Õppevahendid:

Ajalookaardid, kontuurkaardid;

tekstid, allikmaterjalid (illustratsioonid, skeemid, diagrammid), temaatiline lisakirjandus;

IKT-põhine õppematerjal;

filmid ja filmikatked

Lõiming:

Geograafia: Euroopa ja maailma poliitiline kaart. Põlevkivi.

Teine maailmasõda 1939 - 1945 (10 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Peab lugu erinevate rahvaste traditsioonidest ning analüüsib põhjusi ja tagajärgi. Mõistab sõjaaegse inimese eluviisi ja väärtushinnanguid. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
Toetutakse eelnevalt õpitule: natsionaalsotsialismi ja fašismi kujunemine Euroopas, Hitleri ja Mussolini esiletõus.

Õppesisu:
Rahvusvaheline olukord:

Lääneriikide järeleandmised Saksamaale. München. MRP.

Sõjategevuse üldiseloomustus:

Sõja algus ja lõpp (Saksamaa ja NSV Liidu kallaletung Poolale. Katõn. Talvesõda. Sõjategevus Euroopas ja NSV Liidu territooriumil. Saksamaa ja Jaapani kapituleerumine. Tuumarelva kasutamine USA poolt.) Sõdivad pooled, rinded. Hitleri-vastase koalitsiooni kujunemine (Atlandi Harta. Ühinenud Rahvaste deklaratsioon. Teherani, Jalta ja Potsdami konverentsid. F. D. Roosevelt, J. Stalin, W. Churchill. Holokaust. ÜRO asutamine).

Eesti Teise maailmasõja ajal:

Baaside ajastu, iseseisvuse kaotamine, juuniküüditamine, sõjategevus Eesti territooriumil, Nõukogude ja Saksa okupatsioonid (eestlased Saksa ja Nõukogude sõjaväes, soomepoisid, iseseisvuse taastamise katse, massiline pagemine Eestist

Põhimõisted:
MRP, holokaust, küüditamine, baaside leping, okupatsioon, Atlandi Harta, ÜRO.

Praktilised tööd ja digvahendite rakendamine

- Kontuurkaardi täitmine: Euroopa poliitilise kaardi muudatused II maailmasõja järel
- Film „Tuulepealne maa. Ei ole sõda noortele meestele.“

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Kaardi alusel õpitakse tundma muutusi Teise maailmasõja järel: Saksamaa piirid, Saksamaa lõhestamine, iseseisvate riikide kadumine, tähtsamad rinded ja lahingud, MRP mõjusfäärid.

Õpitakse tundma Teise maailmasõja eelset rahvusvahelist olukorda ja riikidevahelisi suhteid ning esile tooma Teise maailmasõja põhjusi. Võrreldakse kaardiga enne Teist maailmasõda.

Analüüsitakse allikaid, sh dokumente, ning õpitakse tundma baaside lepingu ja MRP lisaprotokollide sisu ning olukorda, milles lepingud sõlmiti, tehakse dokumentidele tuginedes järeldusi ja antakse hinnanguid. Õpitakse tundma sündmuste kronoloogiat Eestis ning sündmuste seotust rahvusvahelise olukorraga. Analüüsitakse Eesti Vabariigi võimalusi ja valikuid Teise maailmasõja eel ning ajal.

Õpitulemused
1) näitab kaardil Teise maailmasõja sõjategevust Idarindel, Läänerindel, Vaiksel ookeanil ja Põhja-Aafrikas ning muudatusi Teise maailmasõja järel;

2) iseloomustab, milline oli rahvusvaheline olukord Teise maailmasõja eel, ja toob esile Teise maailmasõja puhkemise põhjusi;

3) selgitab MRP ja baaside lepingu tähtsust Eesti ajaloos;

4) iseloomustab Eesti Vabariigi iseseisvuse kaotamist;

5) teab, millal algas ja lõppes Teine maailmasõda, toob esile Teise maailmasõja tulemused ning tagajärjed;

6) teab, mis riigid tegutsesid koostöös Saksamaaga ja mis riikidest moodustus Hitleri-vastane koalitsioon;

Õppevahendid:
Ajalookaardid, kontuurkaardid;

tekstid, allikmaterjalid (illustratsioonid, skeemid, diagrammid), temaatiline lisakirjandus;

IKT-põhine õppematerjal;

filmid ja filmikatked

Lõiming:
Geograafia: Euroopa ja maailma poliitiline kaart.

Kirjandus: Elulood.

Maailm pärast teist maailmasõda (35 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Mõistab erinevate keskkondade reegleid. Analüüsib põhjusi ja tagajärgi. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. Näeb probleeme, analüüsib põhjusi ja tagajärgi. Väärtustab ühiskonnas toimunut. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
Toetutakse eelnevalt õpitule ja jälgitakse massimeedia vahendusel kaasajal maailmas toimuvat.

Õppesisu:
Külm sõda

Külma sõja põhijooned ja avaldumisvormid, kahepooluselise maailma kujunemine: Trumani doktriin, Marshalli plaan, Berliini blokaad ja Saksamaa lõhestamine.

Kriisid ja sõjad: Kuuba kriis, Berliini müür, Vietnami sõda

Läänemaailm USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel

USA ühiskond: sisepoliitika, ühiskondlikud liikumised, välispoliitika

Saksamaa Liitvabariigi majanduse areng. Ida- ja Lääne-Saksamaa suhted

Kommunistlikud riigid

Kommunistliku süsteemi teke. NSV Liit: stalinism, sula, stagnatsioon

Eesti Nõukogude okupatsiooni all

Piiride muutumine. Repressioonid. Kollektiviseerimine. Industrialiseerimine. Poliitiline juhtimine. Kultuur ja eluolu.

Kommunistliku süsteemi lagunemine

Perestroika ja glasnost. M. Gorbatšov. B. Jeltsin. Saksamaa ühinemine.

Eesti Vabariigi iseseisvuse taastamine

Laulev revolutsioon. Balti kett. Põhiseadusliku korra taastamine.

Maailm 1990. aastatest alates

Üldülevaade. Euroopa Liidu laienemine. NATO laienemine. Uued vastasseisud.

Kultuur ja eluolu 20. sajandi teisel poolel

Teaduse ja tehnika areng: aatomiuuringud, infotehnoloogia. Massikultuur. Naine ja ühiskondlik elu. Muutused mentaliteedis.

Põhimõisted:
perestroika, glasnost, külm sõda, kriisikolle, kollektiviseerimine, industrialiseerimine, plaanimajandus, massirepressioon, Atlandi Harta, Euroopa Liit, NATO, Balti kett, laulev revolutsioon;

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

- Leitava info paigutamine tabelisse.
- Töö allikmaterjaliga.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Õpitakse tundma ajalooliste isikute elu ja tegevust. Suunatakse õpilasi ise informatsiooni otsima, erinevaid infokanaleid kasutama. Õpitakse tundma Eesti Vabariigi ajaloo põhisisu ning arengu põhijooni. Õpitakse tundma üldisi muudatusi nii maailma kui ka eesti kultuuri arengus.

Õppevahendid:
Ajalookaardid, kontuurkaardid;

tekstid, allikmaterjalid (illustratsioonid, skeemid, diagrammid), temaatiline lisakirjandus;

IKT-põhine õppematerjal;

filmid ja filmikatked

Lõiming:
Geograafia: Euroopa ja maailma poliitiline kaart.

Kirjandus, muusika, kunst: elulaad.

KUNSTIAINED

1.1. Kunstipädevus

Põhikoolis on kunstivaldkonna õppeainete õpetamise eesmärgiks kujundada õpilastes eakohane kunstipädevus: suutlikkus mõista kunstide mitmekesisust, arutleda kunsti ja muusika teemadel; väärtustada lähiümbruse, Eesti ja maailma kultuuripärandit; näha eri ajastute ja nüüdisaja kultuuri suhet; kasutada kunsti ja muusika väljendusvahendeid isiklikuks ja kollektiivseks loominguliseks tegevuseks, väärtustada enda ja kaaslaste loomingut.

Kunstivaldkonna ainete õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

1) on omandanud loovtegevuse ja eneseväljenduse kogemusi, tunnetab enda loomingulisi võimeid ning väärtustab isikupäraseid ja keskkonnasäästlikke lahendusi;

2) kasutab loovtöödes mitmekesiseid visuaalseid ja muusikalisi väljendusvahendeid, arutleb eakohaste kultuuriliste sõnumite ja väärtushinnangute üle, oskab kujundada oma arvamust ning väljendada kunsti abil emotsioone;

3) väärtustab kultuuri ja inimese loovust, osaleb nii individuaal- kui ka koostööprojektides ning peab tähtsaks lahenduste otsimist ja loovat mõtlemist;

4) märkab kultuuritraditsioone ning maailmakultuuri mitmekesisust, mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas, aktsepteerib erinevaid kultuurinähtusi;

5) väärtustab ja hoiab Eesti ning siin elavate rahvusvähemuste kultuuri, tunneb vastutust kultuuritraditsioonide säilimise eest, seostab kunsti ja kultuuri ning teaduse ja tehnoloogia arengut nii minevikus kui ka tänapäeval;

6) omab ülevaadet kunstivaldkonnaga seonduvatest elukutsest, ametitest ja edasiõppimise võimalustest.

1.2. Ainevaldkonna õppeained ja nende maht

Kunstiainete valdkonda kuuluvad kunst ja muusika, mis on kohustuslikud kõikides põhikooliastmetes. Kunsti ja muusikat õpitakse 1.–9. klassini.

Kunstivaldkonna õppeainetes taotletavate õpitulemuste ja õppesisu koostamisel on aluseks võetud arvestuslik nädalatundide jagunemine kooliastmeti ja aineti alljärgnevalt.

I kooliaste

kunst – 5 nädalatundi

muusika – 6 nädalatundi

II kooliaste

kunst – 4 nädalatundi

muusika – 4 nädalatundi

III kooliaste

kunst – 3 nädalatundi

muusika – 3 nädalatundi

Õppeainete nädalatundide jagunemine kooliastmeti määratakse kindlaks kooli õppekavas arvestusega, et taotletavad õpitulemused ja õppe-kasvatuseesmärgid on saavutatavad.

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Kunstide valdkonna aineid põhikoolis ühendab tähelepanu loovuse ja eneseväljendusoskusearendamisele ning tervikliku maailmapildi kujundamisele. Kunstide kaudu saadakse teadmisi erinevate väljendusvahendite ja kultuuride kohta, õpitakse tundma ennast ning mõtestatakse kunstide rolli ühiskonnas.

Loomise, esitamise, teoste interpreteerimise ja analüüsimise kaudu õpitakse tundma traditsioonilisi ning nüüdisaegseid kunste, nende sisu, vorme ja tähendusi, kujundatakse mõistmist ning kriitikameelt. Arendatakse mõtlemise paindlikkust ning avatust kultuurilistele ja individuaalsetele erinevustele, mis toetab toimetulekut kiiresti muutuvas ja mitmekultuurilises maailmas.

Praktiline kunstidega tegelemine arendab õpilase tundemaailma, intuitiivset ja loovat mõtlemist. Kunstidel on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena. Kunstitegevused tasakaalustavad valdavalt verbaalset ning analüütilist mõtlemist teistes õppeainetes, lisades kujundliku, sünteesiva ja intuitiivse poole. Selle tulemus on terviklik mõtlemine, mis võimaldab läheneda loovalt probleemidele ning väärtustada erinevaid lahendusi ja lahendite mitmetahulisust. Kunstidega tegelemine avaldab positiivset mõju kõikide ainete õppimisele.

Kunstiainete sisus, tegevustes ja taotlustes on ühised järgmised aspektid:

1) teadmised kunstidest (analüüs);

2) erinevate kunstide seostamine (süntees);

3) ainealane (verbaalne) keel;

4) loominguline eneseväljendus (loomine, esitamine);

5) kunstiloomingu vastuvõtmine (kommunikatsioon, kriitika);

6) oma-, kohaliku ja maailmakultuuri väärtustamine (mitmekultuurilisus);

7) kultuuriväärtuste kaitsmine (jätkusuutlikkus).

Õppesisu käsitlemisel teeb aineõpetaja valiku, arvestades, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, üld- ja valdkondlikud ning ainepädevused on saavutatavad.

1.4. Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Kunstivaldkond võimaldab kujundada kõiki üldpädevusi igapäevases õppetöös nii teooria kui ka praktiliste tegevuste kaudu. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushoiakute ja -hinnangute – kujundamisel on kandev roll õpetajal, kes loob oma väärtushinnangute ja enesekehtestamisoskusega sobiliku õpikeskkonna ning mõjutab õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist. Üldpädevuste kujundamisel on oluline kooli ning kodu koostöö.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Kunstivaldkonna õppeainetes rõhutatakse kultuuriteadmisi ja ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi õppija identiteedi osana. Tegevustes väärtustatakse individuaalset ning kultuurilist mitmekesisust. Käsitletavate teemade, analüüsitavate kunstiteoste ja -sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ning esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loominguline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama kunsti ja muusikat eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist kõikidesse infokanalitesse.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, loovtööd, arutlused ja esitlused, ühismusitseerimine, ühistes kunstiprojektides ning valdkondlikes ja valdkondadeülestes õppeprojektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ning aitavad väärtustada üksteise toetamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Kunstiteoste üle arutledes harjuvad õpilased oma seisukohti kaitsma ning teiste arvamustest lugu pidama. Kunstiained teadvustavad inimese kui keskkonna kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.

Enesemääratluspädevus. Pidev tagasiside andmine ja eneseanalüüsi oskuse arendamine aitavad tundma õppida oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset minapilti. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine (vaadeldavad kultuurinähtused, kunstiteoste ja muusikapalade ainestik ning sõnumid jne) aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti.

Õpipädevus. Kunstides kujundatakse õpipädevust eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide kaudu, mis võimaldavad õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info

hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist ning õpitu kasutamist uudsetes olukordades. Kunstides saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.

Suhtluspädevus. Kunstiainetes on tähtsal kohal kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest jms rääkimine, kasutades kirjelduses nii korrektset emakeelt kui ka ainespetsiifilist terminoloogiat. Tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskust ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Kunsti- ja muusikateemaliste referatiivsete ning loovtööde koostamine eeldab oskust mõista teabetekste ning suunab kasutama mitmesuguseid info esitamise viise (tekst, joonis, skeem, tabel, graafik jms). Kunstiainetes tutvutakse kunsti ja muusika kui kommunikatsioonivahenditega, õppides tundma neile eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlkides" sõnumeid ühest keelest teise.

Ettevõtlikkuspädevus. Vajalike oskuste kujunemist toetavad kunstiainetes individuaal- ja rühmatöö, uurimuslikud ning probleemipõhised ülesanded ja õpitava sidumine nüüdisaegse igapäevaeluga. Kunstiainetes väärtustatakse uuenduslikke ning loovaid lahendusi. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada erinevaid ideede väljendamise ja esitlemise võimalusi, valides leidlikult sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima ja analüüsima, vastutama tööde lõpetamise ja tulemuse eest. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiapädevus. Kunstiainetes rakendatavate ülesannete lahendamiseks tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahendusteede üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi. Õpitakse kasutama kunstimõisteid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrdlema ja liigitama erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutama sümboleid. Kunstiterminoloogias kasutatakse matemaatika ja tehnoloogia sõnavara ja mõisteid. Loomeülesandeid täites õpitakse kasutama tehnoloogiavahendeid ning innovaatilisi lahendusi, mõistma teaduse ja tehnoloogia rolli muusika ning kunsti arengus.

1.5. Kunstiainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Nüüdisaegne kultuur on interdistsiplinaarne. Kunstiained on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisiga. Kunsti aineseks on inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm erinevates avaldumisvormides. Teiste ainevaldkondadega suhestumine on kunstivaldkonna õppeainete loomulik osa ning valdkondadeüleseks lõiminguks on palju võimalusi.

Eri kultuuridega tutvutakse paljudes teiste valdkondade õppeainetes (keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus) ning kujundatakse seeläbi väärtushoiakuid ja teadvustatakse maailma kultuurilist mitmekesisust. Kunstiainetes keskendutakse võrreldes teiste õppeainetega kontsentreeritumalt kultuuridevahelise dialoogi mõtestamisele ja loovuse kasutamisele nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana.

Mitmes ainevaldkonnas – keeltes ja kirjanduses, matemaatikas, tehnoloogias, kehalises kasvatuses – kasutatakse kunstiainetega kattuvaid mõisteid (nt kompositsioon, struktuur, mõõdud, nurgad, geomeetrilised kujundid, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jms).

Kunstivaldkonna õppeainetes toetutakse teistes õppeainetes omandatud teadmistele, samas süvendatakse ja visualiseeritakse neid teadmisi. Praktiliste tegevuste kaudu kujundatakse arusaama, et teadmised ja pädevused on omavahel seotud ja igapäevaelus rakendatavad. Ainevaldkondade piire ületavad õppeprojektid võimaldavad lõimida kunstiaineid teiste ainevaldkondadega ja kujundada pädevusi.

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Arendatakse suulist ja kirjalikku eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust ja vaadeldakse eri ajastute ning kultuuride lugusid muusikas ja kujutavas kunstis, teatri- ja filmikunstis.

Matemaatika. Arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid), samuti matemaatiliste sümbolite, kujundite ning mõistete tundmist.

Loodusained. Teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi.

Sotsiaalained. Vaadeldakse suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning eri kultuuride kommete ja pärimustega, kunsti ning kultuuri rolli ja muutumist ajaloo eri etappidel.

Tehnoloogia. Arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist, oskust innovaatilisi ideid kavandada ja praktikas ellu viia (loomisprotsess, tehnoloogiad ja tehnikad).

Kehaline kasvatus. Arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni.

1.6. Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Kunstiaineid on võimalik seostada kõigi läbivate teemadega. Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeainete eesmärgiseade puhul, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel lähtutakse kooliastmest ning õppeaine spetsiifikast.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Kujundatakse iseseisva õppimise ja tegutsemise oskust, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ning hoiakute omandamisel. Erinevate õppevormide kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on olulised tulevases tööelus. Kunst ja muusika võimaldavad õpilastel teadvustada oma võimeid ja huvisid, omandada nii ainealaseid kui ka üldisemaid mõtlemis- ning tegutsemisstrateegiaid. Tutvutakse kunstide mitmekülgsete väljunditega igapäevaelus, kunstidega seotud ametite ja elukutsetega, võimaldatakse vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt külastades loomeettevõtteid. Õpilastele tutvustatakse ainevaldkonnaga seotud erialasid ja edasiõppimise võimalusi.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Teabekeskkond. Need teemad hõlmavad mitmekülgseid oskusi, nagu info leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ning heliline kujundamine. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse probleemidega. Teadvustatakse ümbritsevat loodus- või tehiskeskkonda loomingu allikana ja õpitakse keskkonda säästma. Väärtustatakse pärandkultuuri ning rahvuskultuuri jätkusuutlikku arengut. Osatakse näha võimalusi taaskasutuseks, analüüsitakse tehiskeskkonna objekte ökoloogilisest, esteetilisest ja eetilisest vaatepunktist.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kunstiainetes julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning ideesid katsetama ja ellu viima.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Kunstiainetes kasutatakse praktiliste loovtegevuste kaudu erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutuvas tehnoloogilises elu-, õpi- ning töökeskkonnas toime tuleva inimese kujunemist.

Tervis ja ohutus. Kunstiainetes teadvustatakse kunstidega tegelemise emotsionaalselt tasakaalustavat mõju. Kujutavas kunstis kasutatakse materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe.

Väärtused ja kõlblus. Kultuuriline identiteet. Õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku, Eesti ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, pärandkultuuri arenemist tänapäevases globaliseeruvas maailmas. Kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui ka nüüdisaja kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loomingulist väljendamist.

Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel, muusika-öl.**raldamine**

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;

2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta jooksul ühtlaselt ning jätab õpilastele piisavalt aega puhata ja huvialadega tegelda;

3) võimaldatakse õpilasel õppida individuaalselt ning koos teistega, kasutades erinevaid õppemeetodeid ning arvestades õpilaste erinevaid õpistiile, et toetada nende kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;

4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad õpilaste huvisid ning suurendavad õpimotivatsiooni, arvestades sealjuures õpilaste individuaalsust ja konkreetse klassi võimekust;

5) rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka tänapäevaseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;

6) kasutatakse mitmekesist õpikeskkonda: loodus- ja linnakeskkond, arvuti/ multimeediaklass, virtuaalkeskkond jne, käiakse õppekäikudel kontsertidel, teatrites, muuseumides, stuudiotes, muusikakoolides, looduses, näitustel, raamatukogudes jne;

7) kasutatakse mitmekesist ja tänapäevast õppemetoodikat;

8) seostatakse õppesisu näidetega nii Eesti kui ka maailma kunstist ja rahvakultuurist;

9) leitakse tunnivälise loomingulise tegevuse võimalusi (koorilaul, solistid, ansamblid, orkestrid, näituste kavandamine, töötoad jms).

1.8. Hindamise alused

Kunstivaldkonna ainete õpetamisel ja pädevuste hindamisel lähtutakse iga õpilase võimetekohasest arengust ja õpitulemuste saavutatusest. Hindamise aluseks on põhikooli riikliku õppekava üldosas sätestatu, põhikooli riiklikus õppekavas esitatud õpitulemused. Hindamise kriteeriumid ja viiepallisüsteemist erinev hindamise korraldus määratakse ja täpsustatakse kooli õppekavas.

Kunstivaldkonna õppeainetes on hindamise eesmärk toetada õpilaste arengut, innustada õpilasi isikupäraste ideede ja loovate lahenduste leidmisel ning suunata neid sihikindlalt õppima; suunata õpilaste enesehinnangu kujunemist, tekitada neis muusika-, kunsti- ja kultuurihuvi ning luua alus elukestvale muusika- ja kunstiharrastusele; suunata ja toetada õpilasi haridustee

valikul kunstide valdkonnas. Hindamine annab tagasisidet õpilaste individuaalse arengu kohta ning on lähtekohaks järgneva õppe kavandamisel.
Hindamisel lähtutakse ainevaldkonnas taotletavatest pädevustest, mille keskmes on:
1) õpilaste muusikaliste ja kunstialaste võimete areng;
2) teadmiste ja oskuste rakendamine musitseerimisel ja kunstiloomingus;
3) isikupärane lähenemine loovülesannete lahendamisel.
Hindamisel väärtustakse õpilaste teoreetilisi teadmisi, püüdlikkust ja osalemist õppeprotsessis ning pingutust tulemuste elluviimisel. Hindamisel on oluline tunnustada lahenduste erinevusi ja väärtustada õpilaste isikupära.
Õpitulemuste hindamise vormid peavad olema mitmekesised, õpilaste arengut motiveerivad ja vastavuses nende õpitulemustega. Õpitulemusi hinnatakse numbriliste hinnetega ning sõnaliste hinnangute abil. Numbrilisele hindamisele lisandub suuline tagasiside. Nii sõnaliste hinnangute kui ka numbrilise hindamise puhul peavad õpilased teadma, mida ja millal hinnatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Õpetajapoolsed suulised sõnalised hinnangud ning numbrilised hinded peavad motiveerima õpilaste arengut kunstivaldkonnas.
Hindamisel kasutatakse kujundavat ja kokkuvõtvat hindamist, lähtudes püstitatud õppeülesandest ning kehtiva õppekava sisust ja eesmärkidest.
Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead.
Kunsti õpetamisel juhindutakse õpilaste hindamisel kooliastmeti alljärgnevast.
I kooliastmes hinnatakse:
oskust kasutada kunstimõisteid ning teadmisi lähiümbruse kun1.8. Hindamise alused
Kunstivaldkonna ainete õpetamisel ja pädevuste hindamisel lähtutakse iga õpilase võimetekohasest arengust ja õpitulemuste saavutatusest. Hindamise aluseks on põhikooli riikliku õppekava üldosas sätestatu, põhikooli riiklikus õppekavas esitatud õpitulemused. Hindamise kriteeriumid ja viiepallisüsteemist erinev hindamise korraldus määratakse ja täpsustatakse kooli õppekavas.
Kunstivaldkonna õppeainetes on hindamise eesmärk toetada õpilaste arengut, innustada õpilasi isikupäraste ideede ja loovate lahenduste leidmisel ning suunata neid sihikindlalt õppima; suunata õpilaste enesehinnangu kujunemist, tekitada neis muusika-, kunsti- ja kultuurihuvi ning luua alus elukestvale muusika- ja kunstiharrastusele; suunata ja toetada õpilasi haridustee valikul kunstide valdkonnas. Hindamine annab tagasisidet õpilaste individuaalse arengu kohta ning on lähtekohaks järgneva õppe kavandamisel.
Hindamisel lähtutakse ainevaldkonnas taotletavatest pädevustest, mille keskmes on:

1) õpilaste muusikaliste ja kunstialaste võimete areng;
2) teadmiste ja oskuste rakendamine musitseerimisel ja kunstiloomingus;
3) isikupärane lähenemine loovülesannete lahendamisel.
Hindamisel väärtustakse õpilaste teoreetilisi teadmisi, püüdlikkust ja osalemist õppeprotsessis ning pingutust tulemuste elluviimisel. Hindamisel on oluline tunnustada lahenduste erinevusi ja väärtustada õpilaste isikupära.
Õpitulemuste hindamise vormid peavad olema mitmekesised, õpilaste arengut motiveerivad ja vastavuses nende õpitulemustega. Õpitulemusi hinnatakse numbriliste hinnetega ning sõnaliste hinnangute abil. Numbrilisele hindamisele lisandub suuline tagasiside. Nii sõnaliste hinnangute kui ka numbrilise hindamise puhul peavad õpilased teadma, mida ja millal hinnatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Õpetajapoolsed suulised sõnalised hinnangud ning numbrilised hinded peavad motiveerima õpilaste arengut kunstivaldkonnas.
Hindamisel kasutatakse kujundavat ja kokkuvõtvat hindamist, lähtudes püstitatud õppeülesandest ning kehtiva õppekava sisust ja eesmärkidest.
Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead.
Kunsti õpetamisel juhindutakse õpilaste hindamisel kooliastmeti alljärgnevast.
I kooliastmes hinnatakse:
1. oskust kasutada kunstimõisteid ning teadmisi lähiümbruse kunsti- ja kultuuriobjektidest;
2. oskust kasutada loovtöödes erinevaid töövõtteid ja tehnikaid, käsitsedes materjale otstarbekalt ja töövahendeid ohutult;
3. loovat, isikupärast ja säästlikku tegutsemist individuaal- või rühmatöös;
4. oskust väärtustada ja analüüsida enda ja kaaslaste kunstitöid, arutleda erinevate kunstinähtuste üle.
II kooliastmes hinnatakse:
1) teadmisi ja oskust arutleda visuaalse kunstiinfoga seonduvate nähtuste üle, kasutades kunstimõisteid, teadmisi lähiümbruse kunsti- ja kultuuriobjektidest;
2) osalemist loovas tööprotsessis, kasutades eneseväljenduseks erinevaid kunstitehnikaid ja -materjale;
3) oskust kavandada ning kujutada nii vaatluse kui ka ideede põhjal;
4) loovat, sihipärast ja säästlikku tegutsemist individuaal- ja rühmatöödes;
5) oskust väärtustada ja analüüsida disainiobjekte, enda ja kaaslaste kunstitöid, arutleda erinevate kunstinähtuste üle ümbritsevas.
III kooliastmes hinnatakse:

1) teadmisi Eesti ja maailma kunstikultuurist;
2) oskust kasutada kunstimõisteid ja teadmisi ümbritseva visuaalkultuuri, maailma kultuuripärandi ning nüüdiskunsti teemadel arutledes;
3) teadliku kunstialase ja kriitilise mõtlemise arengut, mis väljendub mitmekesiste loovülesannete lahendamises iseseisvalt või rühmatööna, enda ja kaaslaste kunstitööde analüüsimises;
4) teadmisi, oskusi ja ideid kasutada erinevaid kunstitehnikad, seostada ning esitada oma kunstiloomingut ka tehnoloogiavahendite abiga;
5) oskust lahendada disainiülesandeid eesmärgipäraselt, rakendada kahe- ja kolmemõõtmelist kavandamist ja maketeerimist.
Muusika õpetamisel hinnatakse õpilaste teadmiste ja oskuste rakendamist, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi ning õppe- ja kasvatuseesmärke muusikaliste osaoskuste lõikes alljärgnevalt:
1) laulmine – aktiivne osavõtt ühislaulmisest, õpitulemustes nimetatud ühislauluvara omandamine;
2) pillimäng – musitseerimine kaasmängudes rühmas ja/või üksi;
3) omalooming – lihtsa kaasmängu, ostinato või liikumise loomine, ideede välja- pakkumine ning teostamine, loomingulisus;
4) muusika kuulamine ja muusikalugu, õppekäigud – muusika üle arutlemine, muusikateoste analüüsimine ning oma seisukohtade põhjendamine, osalemine kirjalikes ja suulistes aruteludes;
5) tunnist osavõtu aktiivsus – aktiivne osalemine tunni eri osades;
6) tunniväline muusikaline tegevus – osalemine koolikooris, orkestris, ansamblis, esinemine kooliüritustel, kooli esindamine konkurssidel/võistlustel, sh muusikaolümpiaadil (neid punkte arvestatakse õppetegevuse osana koondhindamisel).

1.9. Füüsiline õpikeskkond

Kool korraldab kunstivaldkonna ainete õppe klassis, kus on selleks vajalikud
tingimused ja vahendid.
Kunst:
1) individuaalseks ja rühmatööks vajalik pind;
2) 500luksise päevavalgusspektriga valgustus tööpinnal ning vesi/kanalisatsioon;
3) reguleeritava kõrgusega molbertid või lauad koos joonistusalustega ning tööde kuivatamise, hoiustamise ja eksponeerimise võimalused ning projektsioonitehnika;

4) vajalikud töövahendid ja materjalid;

5) kunstiraamatud, ajakirjad ja teatmeteosed;

6) DATA-projektori, foto- ja videokaamerate, skanneri ja printeri kasutamise võimalus ning internetiühendus.

Muusika:

1) muusikalisteks tegevusteks, sh rühmatööks ja liikumiseks vajalik pind;

2) fono- ja videoteegi (CD, DVD, VHS), DATA-projektori kasutamise võimalus;

3) vajalikud vahendid: naturaalklaver ja klaveritool, süntesaator, hifi- muusikakeskus, noodijoonestikuga tahvel, noodipuldid, rändnoot, astmetabel, klaviatuuritabel, internetiühenduse ja helikaardiga arvuti ning noodistusprogramm ja MIDI-salvestusprogramm;

4) Orffi instrumentaarium (rütmi- ja plaatpillid), plokkflöödid või kuuekeelsed väikekandled, akustilised kitarrid.

5. sti- ja kultuuriobjektidest;

6. oskust kasutada loovtöödes erinevaid töövõtteid ja tehnikaid, käsitsedes materjale otstarbekalt ja töövahendeid ohutult;

7. loovat, isikupärast ja säästlikku tegutsemist individuaal- või rühmatöös;

8. oskust väärtustada ja analüüsida enda ja kaaslaste kunstitöid, arutleda erinevate kunstinähtuste üle.

II kooliastmes hinnatakse:

6) teadmisi ja oskust arutleda visuaalse kunstiinfoga seonduvate nähtuste üle, kasutades kunstimõisteid, teadmisi lähiümbruse kunsti- ja kultuuriobjektidest;

7) osalemist loovas tööprotsessis, kasutades eneseväljenduseks erinevaid kunstitehnikaid ja -materjale;

8) oskust kavandada ning kujutada nii vaatluse kui ka ideede põhjal;

9) loovat, sihipärast ja säästlikku tegutsemist individuaal- ja rühmatöödes;

10) oskust väärtustada ja analüüsida disainiobjekte, enda ja kaaslaste kunstitöid, arutleda erinevate kunstinähtuste üle ümbritsevas.

III kooliastmes hinnatakse:

6) teadmisi Eesti ja maailma kunstikultuurist;

7) oskust kasutada kunstimõisteid ja teadmisi ümbritseva visuaalkultuuri, maailma kultuuripärandi ning nüüdiskunsti teemadel arutledes;

8) teadliku kunstialase ja kriitilise mõtlemise arengut, mis väljendub mitmekesiste loovülesannete lahendamises iseseisvalt või rühmatööna, enda ja kaaslaste kunstitööde analüüsimises;

9) teadmisi, oskusi ja ideid kasutada erinevaid kunstitehnikad, seostada ning esitada oma kunstiloomingut ka tehnoloogiavahendite abiga;
10) oskust lahendada disainiülesandeid eesmärgipäraselt, rakendada kahe- ja kolmemõõtmelist kavandamist ja maketeerimist.

Kunst

Põhikooli kunstiõpetuse taotlused

Põhikoolis on kunstivaldkonna õppeainete õpetamise eesmärgiks kujundada õpilastes eakohane kunstipädevus: suutlikkus mõista kunstide mitmekesisust, arutleda kunsti ja muusika teemadel; väärtustada lähiümbruse, Eesti ja maailma kultuuripärandit; näha eri ajastute ja nüüdisaja kultuuri suhet; kasutada kunsti ja muusika väljendusvahendeid isiklikuks ja kollektiivseks loominguliseks tegevuseks, väärtustada enda ja kaaslaste loomingut.

Põhikooli kunstiõpetusega taotletakse, et õpilane:

- tunnetab ja arendab oma loomingulist potentsiaali, õpib tundma visuaalsete kunstide väljendusvahendeid ning suudab luua erinevaid kunstiteoseid, rakendades loovalt õpitud teadmisi ja tehnikaid;
- kasutab erinevaid mõtlemis- ja tegutsemisviise nii loometegevuses kui ka igapäevases elus;
- analüüsib kunstiteoseid ja visuaalset keskkonda, kasutab põhikoolis omandatud ainealast terminoloogiat, ning põhjendab oma arvamust;
- märkab esemelise keskkonna ja visuaalse meedia esteetilisi, eetilisi, funktsionaalseid ja ökoloogilisi aspekte;
- õpib tundma ja väärtustab nii mineviku kunstipärandit kui ka nüüdisaegset kunsti;
- seostab omavahel kunsti ning kultuuri, ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengut ning
- mõistab kunsti kui kultuuridevahelist suhtluskeelt; teadvustab kultuurilist mitmekesisust.

I astmes on oluline mänguline, eksperimenteeriv ja uuriv käsitlus, mis toetab laste spontaanset eneseväljendust ning julgustab märkama ja vaatlema erinevaid nähtusi.

Loovtööde ainest ammutatakse nii oma elust, lähiümbrusest kui ka kunstiloost. Teadmised ja tehnilised oskused omandatakse loova tegevuse käigus.

Kunstiteostest rääkimine toetab oma seisukoha, tolerantsuse ning väärtushinnangute kujunemist.

Koostöö- ja arutlusoskuste arendamiseks kasutatakse lisaks individuaalsetele töödele rühmatöid.

- Milliks õpilasele kunstiõpetus?
- Üldarengu toetamine, mõju teiste ainete õppimisele
- Ajupoolkerade töö tasakaalustamine
- Divergentse mõtlemise areng, avatus erinevustele
- Igasuguse visuaalse infoga tegelemine
- Enese tundmaõppimine, teraapia, harrastus
- Kunstikultuuri tundmine, väärtustamine, hoidmine
- Inimese ja tehiskeskkonna suhete teadvustamine
- Rahvuslik, kultuuriline identiteet

POLE SEOTUD ANDEKUSE JA EELDUSTEGA

1. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Kunstide valdkonna aineid põhikoolis ühendab tähelepanu loovuse ja eneseväljendusoskuse arendamisele ning tervikliku maailmapildi kujundamisele. Kunstide kaudu saadakse teadmisi erinevate väljendusvahendite ja kultuuride kohta, õpitakse tundma ennast ning mõtestatakse kunstide rolli ühiskonnas.

Loomise, esitamise, teoste interpreteerimise ja analüüsimise kaudu õpitakse tundma traditsioonilisi ning nüüdisaegseid kunste, nende sisu, vorme ja tähendusi, kujundatakse mõistmist ning kriitikameelt. Arendatakse mõtlemise paindlikkust ning avatust kultuurilistele ja individuaalsetele erinevustele, mis toetab toimetulekut kiiresti muutuvas ja mitmekultuurilises maailmas.

Praktiline kunstidega tegelemine arendab õpilase tundemaailma, intuitiivset ja loovat mõtlemist. Kunstidel on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena. Kunstitegevused tasakaalustavad valdavalt verbaalset ning analüütilist mõtlemist teistes õppeainetes, lisades kujundliku, sünteesiva ja intuitiivse poole. Selle tulemus on terviklik mõtlemine, mis võimaldab läheneda loovalt probleemidele ning väärtustada erinevaid lahendusi ja lahendite mitmetahulisust. Kunstidega tegelemine avaldab positiivset mõju kõikide ainete õppimisele.

Kunstiainete sisus, tegevustes ja taotlustes on ühised järgmised aspektid:

1) teadmised kunstidest (analüüs);
2) erinevate kunstide seostamine (süntees);
3) ainealane (verbaalne) keel;
4) loominguline eneseväljendus (loomine, esitamine);
5) kunstiloomingu vastuvõtmine (kommunikatsioon, kriitika);
6) oma-, kohaliku ja maailmakultuuri väärtustamine (mitmekultuurilisus);

7) kultuuriväärtuste kaitsmine (jätkusuutlikkus).

Õppesisu käsitlemisel teeb aineõpetaja valiku, arvestades, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, üld- ja valdkondlikud ning ainepädevused on saavutatavad. Samuti sõltuvad oodatatvad õpitulemused klassi vaimsusest, motiveeritusest, töökiirusest jne. Õpitulemuste olulisemaks kontrollpostiks on kooliastme lõpp.

Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Kunstivaldkond võimaldab kujundada kõiki üldpädevusi igapäevases õppetöös nii teooria kui ka praktiliste tegevuste kaudu. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushoiakute ja -hinnangute – kujundamisel on kandev roll õpetajal, kes loob oma väärtushinnangute ja enesekehtestamisoskusega sobiliku õpikeskkonna ning mõjutab õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist. Üldpädevuste kujundamisel on oluline kooli ning kodu koostöö.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Kunstivaldkonna õppeainetes rõhutatakse kultuuriteadmisi ja ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi õppija identiteedi osana. Tegevustes väärtustatakse individuaalset ning kultuurilist mitmekesisust. Käsitletavate teemade, analüüsitavate kunstiteoste ja -sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ning esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loominguline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama kunsti ja muusikat eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist kõikidesse infokanalitesse.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, loovtööd, arutlused ja esitlused, ühismusitseerimine, ühistes kunstiprojektides ning valdkondlikes ja valdkondadeülestes õppeprojektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ning aitavad väärtustada üksteise toetamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Kunstiteoste üle arutledes harjuvad õpilased oma seisukohti kaitsma ning teiste arvamustest lugu pidama. Kunstiained teadvustavad inimese kui keskkonna kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.

Enesemääratluspädevus. Pidev tagasiside andmine ja eneseanalüüsi oskuse arendamine aitavad tundma õppida oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset minapilti. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine (vaadeldavad kultuurinähtused, kunstiteoste ja

muusikapalade ainestik ning sõnumid jne) aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti.

Õpipädevus. Kunstides kujundatakse õpipädevust eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide kaudu, mis võimaldavad õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist ning õpitu kasutamist uudsetes olukordades. Kunstides saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.

Suhtluspädevus. Kunstiainetes on tähtsal kohal kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest jms rääkimine, kasutades kirjelduses nii korrektset emakeelt kui ka ainespetsiifilist terminoloogiat. Tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskust ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Kunsti- ja muusikateemaliste referatiivsete ning loovtööde koostamine eeldab oskust mõista teabetekste ning suunab kasutama mitmesuguseid info esitamise viise (tekst, joonis, skeem, tabel, graafik jms). Kunstiainetes tutvutakse kunsti ja muusika kui kommunikatsioonivahenditega, õppides tundma neile eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlkides" sõnumeid ühest keelest teise.

Ettevõtlikkuspädevus. Vajalike oskuste kujunemist toetavad kunstiainetes individuaal- ja rühmatöö, uurimuslikud ning probleemipõhised ülesanded ja õpitava sidumine nüüdisaegse igapäevaeluga. Kunstiainetes väärtustatakse uuenduslikke ning loovaid lahendusi. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada erinevaid ideede väljendamise ja esitlemise võimalusi, valides leidlikult sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima ja analüüsima, vastutama tööde lõpetamise ja tulemuse eest. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiapädevus. Kunstiainetes rakendatavate ülesannete lahendamiseks tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahendusteede üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi. Õpitakse kasutama kunstimõisteid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrdlema ja liigitama erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutama sümboleid. Kunstiterminoloogias kasutatakse matemaatika ja tehnoloogia sõnavara ja mõisteid. Loomeülesandeid täites õpitakse kasutama tehnoloogiavahendeid ning innovaatilisi lahendusi, mõistma teaduse ja tehnoloogia rolli muusika ning kunsti arengus.

Kunstiainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Nüüdisaegne kultuur on interdistsiplinaarne. Kunstiained on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisiga. Kunsti aineseks on inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm erinevates avaldumisvormides. Teiste ainevaldkondadega suhestumine on kunstivaldkonna õppeainete loomulik osa ning valdkondadeüleseks lõiminguks on palju võimalusi.

Eri kultuuridega tutvutakse paljudes teiste valdkondade õppeainetes (keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus) ning kujundatakse seeläbi väärtushoiakuid ja teadvustatakse maailma kultuurilist mitmekesisust. Kunstiainetes keskendutakse võrreldes teiste õppeainetega kontsentreeritumalt kultuuridevahelise dialoogi mõtestamisele ja loovuse kasutamisele nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana.

Mitmes ainevaldkonnas – keeltes ja kirjanduses, matemaatikas, tehnoloogias, kehalises kasvatuses – kasutatakse kunstiainetega kattuvaid mõisteid (nt kompositsioon, struktuur, mõõdud, nurgad, geomeetrilised kujundid, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jms).

Kunstivaldkonna õppeainetes toetutakse teistes õppeainetes omandatud teadmistele, samas süvendatakse ja visualiseeritakse neid teadmisi. Praktiliste tegevuste kaudu kujundatakse arusaama, et teadmised ja pädevused on omavahel seotud ja igapäevaelus rakendatavad. Ainevaldkondade piire ületavad õppeprojektid võimaldavad lõimida kunstiaineid teiste ainevaldkondadega ja kujundada pädevusi.

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Arendatakse suulist ja kirjalikku eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust ja vaadeldakse eri ajastute ning kultuuride lugusid muusikas ja kujutavas kunstis, teatri- ja filmikunstis.

Matemaatika. Arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid), samuti matemaatiliste sümbolite, kujundite ning mõistete tundmist.

Loodusained. Teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi.

Sotsiaalained. Vaadeldakse suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning eri kultuuride kommete ja pärimustega, kunsti ning kultuuri rolli ja muutumist ajaloo eri etappidel.

Tehnoloogia. Arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist, oskust innovaatilisi ideid kavandada ja praktikas ellu viia (loomisprotsess, tehnoloogiad ja tehnikad).

Kehaline kasvatus. Arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni.

Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Kunstiaineid on võimalik seostada kõigi läbivate teemadega. Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeainete eesmärgiseade puhul, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel lähtutakse kooliastmest ning õppeaine spetsiifikast.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Kujundatakse iseseisva õppimise ja tegutsemise oskust, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ning hoiakute omandamisel. Erinevate õppevormide kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on olulised tulevases tööelus. Kunst ja muusika võimaldavad õpilastel teadvustada oma võimeid ja huvisid, omandada nii ainealaseid kui ka üldisemaid mõtlemis- ning tegutsemisstrateegiaid. Tutvutakse kunstide mitmekülgsete väljunditega igapäevaelus, kunstidega seotud ametite ja elukutsetega, võimaldatakse vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt külastades loomeettevõtteid. Õpilastele tutvustatakse ainevaldkonnaga seotud erialasid ja edasiõppimise võimalusi.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Teabekeskkond. Need teemad hõlmavad mitmekülgseid oskusi, nagu info leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ning heliline kujundamine. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse probleemidega. Teadvustatakse ümbritsevat loodus- või tehiskeskkonda loomingu allikana ja õpitakse keskkonda säästma. Väärtustatakse pärandkultuuri ning rahvuskultuuri jätkusuutlikku arengut. Osatakse näha võimalusi taaskasutuseks, analüüsitakse tehiskeskkonna objekte ökoloogilisest, esteetilisest ja eetilisest vaatepunktist.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kunstiainetes julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning ideesid katsetama ja ellu viima.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Kunstiainetes kasutatakse praktiliste loovtegevuste kaudu erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutuvas tehnoloogilises elu-, õpi- ning töökeskkonnas toime tuleva inimese kujunemist.

Tervis ja ohutus. Kunstiainetes teadvustatakse kunstidega tegelemise emotsionaalselt tasakaalustavat mõju. Kujutavas kunstis kasutatakse materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe.

Väärtused ja kõlblus. Kultuuriline identiteet. Õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku, Eesti ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, pärandkultuuri arenemist tänapäevases globaliseeruvas maailmas. Kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui ka nüüdisaja kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loomingulist väljendamist. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel, muusika- ja kunstiüritustel.

Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

1. lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
2. taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta jooksul ühtlaselt ning jätab õpilastele piisavalt aega puhata ja huvialadega tegelda;
3. võimaldatakse õpilasel õppida individuaalselt ning koos teistega, kasutades erinevaid õppemeetodeid ning arvestades õpilaste erinevaid õpistiile, et toetada nende kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
4. kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad õpilaste huvisid ning suurendavad õpimotivatsiooni, arvestades sealjuures õpilaste individuaalsust ja konkreetse klassi võimekust;
5. rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka tänapäevaseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
6. kasutatakse mitmekesist õpikeskkonda: loodus- ja linnakeskkond, arvutiklass, virtuaalkeskkond jne, käiakse õppekäikudel kontsertidel, teatrites, muuseumides, stuudiotes, muusikakoolides, looduses, näitustel, raamatukogudes jne;
7. kasutatakse mitmekesist ja tänapäevast õppemetoodikat;
8. seostatakse õppesisu näidetega nii Eesti kui ka maailma kunstist ja rahvakultuurist;
9. 9) leitakse tunnivälise loomingulise tegevuse võimalus

Kunstiõpetuse õppeaine kirjeldus

Põhikooli kunstiõpetuses omandatakse visuaalse hariduse algtõed ning arendatakse mõtlemis-, koostöö- ja eneseväljendusoskusi ning kunstioskusi, et toetada isiksuslikku arengut ning toimetulekut tänapäevases mitmekultuurilises maailmas. Kunstiõpetus võimaldab põhikooliõpilastel tunnetada endas loojat ning toetab seeläbi aktiivse maailmavaate omaksvõttu ja ettevõtlikku ellusuhtumist.

Kunstiõpetuses kujundatakse ja arendatakse õpilastes järgmisi osaoskusi:

1) uurimine ja oma ideede arendamine,

2) väljendusvahendite loov rakendamine,

3) teadmised visuaalkultuurist,

4) mõtestamine ja refleksioon.

Osaoskuste kujundamine ja arendamine on omavahel põimunud nii õpilaste loova ning iseseisva mõtlemisoskuse arenemise kui ka uute teadmiste omandamise, kinnistamise ning praktilise loovtegevuse kaudu. Oskuste kujundamine on järjepidev protsess ja oma kogemustega seostatakse teadmisi nüüdisaegsest maailmast: kunstiajaloo ja tänapäeva kunsti seostest, ruumilise keskkonna disaini ja visuaalkultuuri arengusuundadest. Oluline on avastada ja luua seoseid teistes õppeainetes käsitletavate ajastute ja teemadega. **Kunsti käsitletakse nii omaette väärtussüsteemina kui ka võtmena ümbritseva elu mõtestamiseks, mõistmiseks ja tunnetamiseks.**

Nii ajaloo kui ka nüüdiskunsti mõistmisele panevad aluse õppekäigud muuseumidesse, galeriidesse ja näitustele. Näidete valikul kunstiajaloost lähtutakse üldisematest teemadest ega taotleta kronoloogilise ülevaate andmist. Peamine on luua sild mineviku ja nüüdisaja nähtuste vahel. äigi teemade käsitlemisel tuuakse võimalikult palju näiteid kunstist ning visuaalsest kultuurist lähiümbruses ja Eestis.

Kõigi teemade käsitlemisel tuuakse võimalikult palju näiteid kunstist ning visuaalsest kultuurist lähiümbruses ja Eestis. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loomingulist väljendamist. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid vaäärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused).

Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine kunstiüritustel vähemalt kaks korda aastas nii teises kui kolmandas kooliastmes.

Vaadeldakse traditsioonilisi ning nüüdisaegseid kunste, nende sisu, vorme ja tähendusi, kujundatakse mõistmist ning kriitikameelt. Arendatakse mõtlemise paindlikkust ning avatust kultuurilistele ja individuaalsetele erinevustele, mis toetab toimetulekut kiiresti muutuvas ja mitmekultuurilises maailmas.

Kunstiained on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisiga. Kunsti aineseks on inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm erinevates avaldumisvormides

Hindamine

Hindamise eesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet, arendada tema eneseanalüüsi-oskust ning toetada visuaalse väljendusviisi leidmist ja arendamist.

Selleks tuleb jälgida õpilase varasemat tegevust ja saavutusi ning kohandada tagasiside sellele.

Hindamine on otseselt seotud õppesisu, õpitulemuste ja ülesandega

Õpitulemusi hinnates lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa ja teiste hindamist

reguleerivate õigusaktide käsitlusest.

- Taotleme kvalitatiivset muutust õpilases, hindame selle saavutamist
- Muutuse esilekutsumiseks on vaja väljakutset – probleemi, ülesandeid
- Ülesandega esitatakse tingimused, nõuded – need on ka ülesande väljundi hindamise aluseks

HINDAMINE NÕUAB KOKKULEPPEID:

Eneseanalüüsi-oskuse kujundamiseks on soovitatav kasutada portfooliot ja/või õppepäevikut. Hindamise objekt on nii tööprotsess kui ka lõpptulemus. Õpilane peab alati teadma, mida hinnatakse ning millised on hindamise lähtekohad ja kriteeriumid. Ülesannete laadi valides ja hindamisaspekte kindlaks määrates tuleb faktide reprodutseerimisoskuse asemel väärtustada oskust leida asjakohast infot, seda tõlgendada ja järeldusi teha.

Õpilane peaks aktiivselt osalema hindamises nii oma arengu teadliku jälgimise (nt õpimapp, portfoolio) kui ka oma valiku ja arvamuste põhjendamise kaudu.

Spontaanseks eneseanalüüsiks saab nimetada oma tööde esitlemist ja suulist analüüsimist tunni käigus, samuti iseseisvat oma töö/teoste kirjeldamist ja neile hinnangu andmist õppepäevikus. Õpilased vajavad (eriti algul) selgeid ja lihtsaid juhiseid erinevate enesehindamise vormide kasutamiseks, soovitav on hindamisreeglid ka koos õpilastega kokku leppida.

Säilitada õpilaste tööd aasta jooksul, erinevad teose valmimise etapid (ideed ja nende allikad, töövisandid ja algversioonid jne) kuni valminud teoseni. Nii õpetaja kui õpilane saavad kasutada kogutud materjali (enese)hindamise alusena.

Igal õpilasel, ka kasinate võimete juures, peab olema võimalus saada usinuse ja pühendumise korral väga head tulemust.

Kunstiõpetuses juhindutakse õpilaste hindamisel kooliastmeti alljärgnevast.

I kooliastmes hinnatakse:

1) oskust kasutada kunstimõisteid ning teadmisi lähiümbruse kunsti- ja kultuuriobjektidest;

2) oskust kasutada loovtöödes erinevaid töövõtteid ja tehnikaid, käsitsedes materjale otstarbekalt ja töövahendeid ohutult;

3) loovat, isikupärast ja säästlikku tegutsemist individuaal- või rühmatöös;

4) oskust väärtustada ja analüüsida enda ja kaaslaste kunstitöid, arutleda erinevate kunstinähtuste üle.

II kooliastmes hinnatakse:

1) teadmisi ja oskust arutleda visuaalse kunstiinfoga seonduvate nähtuste üle, kasutades kunstimõisteid, teadmisi lähiümbruse kunsti- ja kultuuriobjektidest;

2) osalemist loovas tööprotsessis, kasutades eneseväljenduseks erinevaidkunstitehnikaid ja -materjale;

3) oskust kavandada ning kujutada nii vaatluse kui ka ideede põhjal;

4) loovat, sihipärast ja säästlikku tegutsemist individuaal- ja rühmatöödes;

5) oskust väärtustada ja analüüsida disainiobjekte, enda ja kaaslaste kunstitöid, arutleda erinevate kunstinähtuste üle ümbritsevas.

III kooliastmes hinnatakse:

1) teadmisi Eesti ja maailma kunstikultuurist;

2) oskust kasutada kunstimõisteid ja teadmisi ümbritseva visuaalkultuuri, maailma kultuuripärandi ning nüüdiskunsti teemadel arutledes;

3) teadliku kunstialase ja kriitilise mõtlemise arengut, mis väljendub mitmekesiste loovülesannete lahendamises iseseisvalt või rühmatööna, enda ja kaaslaste kunstitööde analüüsimises;

4) teadmisi, oskusi ja ideid kasutada erinevaid kunstitehnikad, seostada ning esitada oma kunstiloomingut ka tehnoloogiavahendite abiga;

5) oskust lahendada disainiülesandeid eesmärgipäraselt, rakendada kahe- ja kolmemõõtmelist kavandamist ja maketeerimist.

Füüsiline õpikeskkond

Kool korraldab kunstivaldkonna ainete õppe klassis, kus on selleks vajalikud tingimused ja vahendid:

1) individuaalseks ja rühmatööks vajalik pind;

2) vajalik valgustus tööpinnal ning vesi ja kanalisatsioon;

3) erineva kõrgusega lauad (molbertid) , tööde kuivatamise, hoiustamise ja eksponeerimise võimalused ning projektsioonitehnika;

4) vajalikud töövahendid ja materjalid;

5) kunstiraamatud, ajakirjad ja teatmeteosed;

6) DATA-projektori, foto- ja videokaamerate, skanneri ja internetiühendusega arvutite kasutamise võimalus.

Kunstiõpetuse õpitulemused

I kooliaste

1. klassi lõpetaja:

1. uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid;
2. arutleb ümbritseva visuaalse kultuuri nähtuste üle;

2. klassi lõpetaja:

1. esitab oma ideede erinevaid lahendusi;
2. rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid;

3. tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid

3. klassi lõpetaja:

1. rakendab kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise võtteid, oskab välja tuua kujutatava iseloomulikud jooned;
2. kasutab olulisemaid kunstimõisteid kunstiteoste ning enda ja kaaslaste loovtööde üle arutledes
3. teab, kuidas luua ning tarbida säästvalt,

II kooliaste

4. klassi lõpetaja:

1. arutleb enda ja kaaslaste loovtööde üle, tõlgendab oma vaatenurgast erinevate ajastute kunstiteoseid;
2. visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades,
3. võrdleb ruumilise keskkonna ja igapäevaste tarbeesemete omadusi, kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda, mõistab võimalusi, kuidas tarbida loodust säästvalt;

5. klassi lõpetaja:

1. rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, digitaalgraafika, animatsioon jne);
2. teab eesti kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke, uurib ja võrdleb kunstiteoseid;
3. oskab uurimise käigus leida eri teabeallikatest ainealast infot;

6. klassi lõpetaja:

1. tegutseb eetiliselt ja ohutult nii päris kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades.
2. väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid;
3. arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle reaalses ja virtuaalses keskkonnas, analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid;

III kooliaste

7. klassi lõpetaja:

1. analüüsib eri ajastute kunstiteoseid nii näitusel kui klassiruumis,

2. mõistab nüüdiskunsti nähtuste laia teemade ringi ning väljendusvahendite mitmekesisust;
3. esitleb enda loovtööde tulemusi ja põhjendab valikuid, tõlgendab kaaslaste loovtöid;

8. klassi lõpetaja:

1. teab Eesti ja maailma kunsti- ja kultuuriobjekte ning kunstnikke,
2. teadvustab kunsti rolli ühiskonnas; seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut;
3. visandab, kavandab ja maketeerib loovülesandeid lahendades, otsib ja arendab
4. erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi;
5. leiab teadlikult traditsioonilisi või uusi meediume kasutades erinevaid lahendusi, kuidas väljendada oma mõtteid ja teadmisi, kasutab sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loomingu väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid;

Loovtööde ainest ammutatakse nii oma elust, lähiümbrusest kui ka kunstiloost. Teadmised ja tehnilised oskused omandatakse loova tegevuse käigus.

9. klassi lõpetaja:

1. rakendab loomisel, uurimisel ja kunsti ning visuaalkultuuri tarbimisel infokommunikatsiooni vahendeid
2. analüüsib ruumilist keskkonda ja disainiobjekte eesmärgipärasuse, uuenduslikkuse, ökoloogilisuse, esteetilisuse ja eetilisuse seisukohast, mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ning parem lahendus;
3. arutleb visuaalkultuuri avaldumisvormide, sümbolite ja kultuuriliste märkide üle, hindab virtuaalset keskkonda eetilisuse ja turvalisuse seisukohast.

1. klass

Uurimine, avastamine, ideede arendamine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Arendada laste spontaanset eneseväljendust ning julgustada märkama ja vaatlema erinevaid nähtusi
Põhielementide (joon, värv, vorm, ruum, rütm jt) tundmaõppimine.

Õppesisu: Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine. Mänguasjade ja omameisterdatud mudelitega lavastuslikud mängud.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Oma tööde esitlemine, selgitamine ja kaaslaste kuulamine. Töötamine ise-seisvalt ja grupis. Iseloomulike tunnuste ning peamise esiletoomine.
digivahendite rakendamine Pildimaterjal, videod ja multifilmid internetist
Õpitulemused leiab kujutatava kõige iseloomulikumad jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks, paneb tähele värvide koosmõju ja pildi kompositsiooni; kasutab erinevaid joonistamise, maalimise, skulptuuri töövõtteid ning tehnikaid;
Õppevahendid: Joonistamis- ja maalimisvahendid, tööriistad ja materjalid meisterdamiseks, õmblemiseks, punumiseks, voolimiseks jne
Lõiming: Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus, kodulugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Pildiline ja ruumiline väljendus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Ümbritseva elu (loodus, asjad, inimene) kirjeldamine, analüüsimine ja selle kujutamine. Ruumi kujutamine (taga ja ees), dünaamilise liikumise kujutamine
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

Vabanemine stampkujunditest (kriipsujuku, päikese-neljandik, ribataevas jm).
Õppesisu: Esemete ja olendite iseloomulike tunnuste leidmine. Peamise esiletõstmine suuruse, asukoha ja värvi abil Tuttavate asjade kirjeldamine ja kujutamine.
Põhimõisted: Esemete, nähtuste jm nimetused**,** Geomeetria. Mõisted kolmnurk, ruut, ring
digivahendite rakendamine Pildimaterjal, videod ja multifilmid internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Inimese vanuse, ameti jne, joonistamine mälu järgi.
Õpitulemused Õpilane oskab märgata, analüüsida ja kujutada iseloomulikke tunnuseid, joonistada kirjeldavat pilti, voolida emotsionaalset figuuri Katsetab julgelt ja tunneb sellest rõõmu. On iseseisev, kuid valmis ka koostööks.
Õppevahendid: Pliiatsid, markerid, guaššid, vesivärvid, savi,
Lõiming: Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng.

Disain ja keskkond

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Vormi ja funktsiooni seos.
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Oma nime kujundus portfooliol vms.
Õppesisu: Disaini roll igapäevaelus: trükised, tarbevormid, ruumid, hooned, keskkond jne. Ideede selgitamine, vormistamine jooniste ja makettidena. Situatsiooni kirjeldav lähteülesanne.
Põhimõisted: Muster, rütm, rahvakunst
digivahendite rakendamine Pildimaterjal, videod ja multifilmid internetist
Õpitulemused Esemete ja teksti kujundamine, lihtsa ornamendi loomine Taipab eseme vormi ja funktsiooni seost.
Õppevahendid: taaskasutusmaterjal, paber, karong, papp, traat, Värviline paber, värvipliiatsid, markerid, trükitehnikad (pintslitrükk, käsnatrükk), savi
Lõiming: Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus, rahvakunst. Tehnoloogia ja innovatsioon. Teabekeskkond. Keskkonna jätkusuutlik areng. Tervis ja ohutus. Väärtused ja kõlblus.

Meedia ja kommunikatsioon

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Pildilise jutustuse vormide ja vahendite kasutamine. Meediad kodus ja koolis. Kunstiteoste, visuaalse kommunikatsiooni ja meedia roll ning mõju igapäevaelus.

Õppesisu: illustratsioon, koomiks, reklaam, animatsioon, foto, video Teleris, arvutis, raamatus, linnas nähtu analüüsimine
Põhimõisted: illustratsioon, koomiks, reklaam, animatsioon, foto, video
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Pildistamine, kaadri valimine, kaamerasse rääkimine Pildimaterjal, videod ja multifilmid internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Asjade tähendus pildil (nt loodus-materjalidest installatsiooni jäädvustamine fotona).
Õpitulemused Käitub endale ja teistele ohutult visuaalses ja virtuaalses maailmas. Oskab kasutada kontraste tähelepanu tõmbamiseks
Õppevahendid: Joonistusvahendid, plastiliin, fotoaparaat, kaamera
Lõiming: Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Kunstikultuur

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Vana ja uue võrdlemine. Eesti kultuuripärandi tähtteosed.
Õppesisu:

Eesti ja maailm: Keskaegsed hooned. Rahvakunst: Laulupidu ja rahvariided.
Põhimõisted: Pärandkultuur, arhitektuur, galerii, kiri ja ornament
digivahendite rakendamine Pildimaterjal, videod internetist. Kunstniku koduleht kui näitus. Google ART
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine.
Õpitulemused Tunneb kodukoha kultuuriobjekte. Käib meelsasti muuseumis ja näitustel. Teab, mis on rahvuslik
Õppevahendid: Projektor, raamatud ja jaotmaterjalid rahvakunstist
Lõiming: Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond.

Materjalid, tehnikad

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Kunstitehnikate ja töövõtete loominguline rakendamine. Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.
Põhimõisted: Skupltuur, reljeef, maal ja joonistus (nende vahe), trükkimine, monotüütia, diatüüpia

Digivahendite rakendamine

Näitmaterjal tehnikate ja nende teostamise kohta

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Maalimine . Näpuvärvid , guašš, SKULPTUUR. Plastiliin, savi jt pehmed voolimismaterjalid.

Graafika. Kriipimine (vahakriibe, penoplast) Monotüüpia, diatüüpia, käsnatrükk

Õpitulemused

Valib ise sobivaima kujutusviisi.

Katsetab kõiki tehnikaid, erinevaid joonistamise, maalimise, pildistamise ja skulptuuri töövõtteid

Õppevahendid:

Vesi- ja kattevärvid, kriidid, joonistusvahendid, voolimistarbed ja savi, soolatainas

Lõiming:

Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus.

Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Teabekeskkond.

2. klass

Uurimine, avastamine, ideede arendamine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Arendada laste spontaanset eneseväljendust ning julgustada märkama ja vaatlema erinevaid nähtusi

Põhielementide (joon, värv, vorm, ruum, rütm jt) tundmaõppimine.

Õppesisu:

Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine.

Piltjutustused: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Oma tööde esitlemine, selgitamine ja kaaslaste kuulamine. Töötamine ise-seisvalt ja grupis. Iseloomulike tunnuste ning peamise esiletoomine.
digivahendite rakendamine Pildimaterjal, videod ja multifilmid internetist
Õpitulemused leiab kujutatava kõige iseloomulikumad jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks, paneb tähele värvide koosmõju ja pildi kompositsiooni; kasutab erinevaid joonistamise, maalimise, skulptuuri töövõtteid ning tehnikaid;
Õppevahendid: Joonistamis- ja maalimisvahendid, tööriistad ja materjalid meisterdamiseks, õmblemiseks, punumiseks, voolimiseks jne
Lõiming: Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus, kodulugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Pildiline ja ruumiline väljendus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Ümbritseva elu (loodus, asjad, inimene) kirjeldamine, analüüsimine ja selle kujutamine. Ruumi kujutamine (taga ja ees), dünaamilise liikumise kujutamine
Õppesisu: Esemete ja olendite iseloomulike tunnuste leidmine. Peamise esiletõstmine suuruse, asukoha ja värvi abil

Tuttavate asjade kirjeldamine ja kujutamine.

Põhimõisted:

Esemete, nähtuste jm nimetused**,**

Digivahendite rakendamine

Pildimaterjal, videod ja multifilmid internetist

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Algsed proportsioonireeglid.

Puude, mägede, pilvede jne kujutamine mitmel erineval moel.

Eseme tähtsamad tunnused. Geomeetrilistest kujunditest pilt.

Õpitulemused

Õpilane oskab märgata, analüüsida ja kujutada iseloomulikke tunnuseid, joonistada kirjeldavat pilti, voolida emotsionaalset figuuri

Katsetab julgelt ja tunneb sellest rõõmu. On iseseisev, kuid valmis ka koostööks.

Õppevahendid:

Pliiatsid, markerid, guaššid, vesivärvid, savi

Lõiming:

Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng.

Disain ja keskkond

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Vormi ja funktsiooni seos.

Õppesisu:

Disaini roll igapäevaelus: trükised, tarbevormid, ruumid, hooned, keskkond jne.

Ideede selgitamine, vormistamine jooniste ja makettidena.

Situatsiooni kirjeldav lähteülesanne.
Põhimõisted: Muster, rütm, rahvakunst
digivahendite rakendamine Pildimaterjal, videod ja multifilmid internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Liiklusmärkide keel Dekoratiivkiri kingipakil vms.
Õpitulemused Esemete ja teksti kujundamine, lihtsa ornamendi loomine Taipab eseme vormi ja funktsiooni seost.
Õppevahendid: Värviline paber, värvipliiatsid, markerid, trükitehnikad (pintslitrükk, käsnatrükk), savi
Lõiming: Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus, rahvakunst. Tehnoloogia ja innovatsioon. Teabekeskkond. Keskkonna jätkusuutlik areng. Tervis ja ohutus. Väärtused ja kõlblus.

Meedia ja kommunikatsioon

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Pildilise jutustuse vormide ja vahendite kasutamine. Meediad kodus ja koolis. Kunstiteoste, visuaalse kommunikatsiooni ja meedia roll ning mõju igapäevaelus.
Õppesisu: illustratsioon, koomiks, reklaam, animatsioon, foto, video Piltjutustuste kujundamine (nt foto sidumine joonistuste ja tekstiga).

e-kaart.

Teleris, arvutis, raamatus, linnas nähtu analüüsimine

Põhimõisted:

illustratsioon, koomiks, reklaam, animatsioon, foto, video

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Pildistamine, kaadri valimine, kaamerasse rääkimine

Pildimaterjal, videod ja multifilmid internetist

Õpitulemused

Käitub endale ja teistele ohutult visuaalses ja virtuaalses maailmas. Oskab kasutada kontraste tähelepanu tõmbamiseks

Õppevahendid:

Joonistusvahendid, plastiliin, fotoaparaat, kaamera

Lõiming:

Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Kunstikultuur

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Vana ja uue võrdlemine. Eesti kultuuripärandi tähtteosed.

Õppesisu:

Eesti ja maailm:. Lossid, kindlused ja mõisahooned.

Rahvakunst: Talu ja taluriistad.

Põhimõisted:

Pärandkultuur, arhitektuur, galerii, kiri ja ornament

Digivahendite rakendamine Pildimaterjal, videod internetist. Kunstniku koduleht kui näitus. Google ART
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine.
Õpitulemused Tunneb kodukoha kultuuriobjekte. Käib meelsasti muuseumis ja näitustel. Teab, mis on rahvuslik
Õppevahendid: Projektor, raamatud ja jaotmaterjalid rahvakunstist
Lõiming: Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond.

Materjalid, tehnikad

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Kunstitehnikate ja töövõtete loominguline rakendamine. Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.
Põhimõisted: Skupltuur, reljeef, maal ja joonistus (nende vahe), trükkimine, monotüütia, diatüüpia
Digivahendite rakendamine Näitmaterjal tehnikate ja nende teostamise kohta
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Maalimine. tempera,

SKULPTUUR.

Seisvad figuurid materjali lisamisega.

Graafika. Kriipimine (vahakriibe, penoplast) Monotüüpia, diatüüpia, käsnatrükk

Õpitulemused

Valib ise sobivaima kujutusviisi.

Katsetab kõiki tehnikaid, erinevaid joonistamise, maalimise, pildistamise ja skulptuuri töövõtteid

Õppevahendid:

Vesi- ja kattevärvid, kriidid, joonistusvahendid, voolimistarbed ja savi, soolatainas

Lõiming:

Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus.

Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Teabekeskkond.

3. klass

Uurimine, avastamine, ideede arendamine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Arendada laste spontaanset eneseväljendust ning julgustada märkama ja vaatlema erinevaid nähtusi

Põhielementide (joon, värv, vorm, ruum, rütm jt) tundmaõppimine.

Õppesisu:

Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine.

Tegelikkuse ja virtuaalsete keskkondade võrdlus.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Oma tööde esitlemine, selgitamine ja kaaslaste kuulamine. Töötamine ise-seisvalt ja grupis.

Iseloomulike tunnuste ning peamise esiletoomine.

Digivahendite rakendamine Pildimaterjal, videod ja multifilmid internetist
Õpitulemused leiab kujutatava kõige iseloomulikumad jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks, paneb tähele värvide koosmõju ja pildi kompositsiooni; kasutab erinevaid joonistamise, maalimise, skulptuuri töövõtteid ning tehnikaid;
Õppevahendid: Joonistamis- ja maalimisvahendid, tööriistad ja materjalid meisterdamiseks, õmblemiseks, punumiseks, voolimiseks jne
Lõiming: Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus, kodulugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Pildiline ja ruumiline väljendus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Ümbritseva elu (loodus, asjad, inimene) kirjeldamine, analüüsimine ja selle kujutamine. Ruumi kujutamine (taga ja ees), dünaamilise liikumise kujutamine
Õppesisu: Esemete ja olendite iseloomulike tunnuste leidmine. Peamise esiletõstmine suuruse, asukoha ja värvi abil Tuttavate asjade kirjeldamine ja kujutamine.
Põhimõisted: Esemete, nähtuste jm nimetused**,**
Digivahendite rakendamine Pildimaterjal, videod ja multifilmid internetist

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Dünaamilisus liikumise kavandamisel.

Maastik kevadel, suvel, sügisel, talvel.

Esimesed katsetused kujutamisel natuurist

Plasttaarast, karpidest loomade vm meisterdamine.

Keraamika: pisiplastika

Õpitulemused

Õpilane oskab märgata, analüüsida ja kujutada iseloomulikke tunnuseid, joonistada kirjeldavat pilti, voolida emotsionaalset figuuri

Katsetab julgelt ja tunneb sellest rõõmu. On iseseisev, kuid valmis ka koostööks.

Õppevahendid:

Pliiatsid, markerid, guaššid, vesivärvid, savi,

Lõiming:

Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng.

Disain ja keskkond

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Vormi ja funktsiooni seos.

Õppesisu:

Disaini roll igapäevaelus: trükised, tarbevormid, ruumid, hooned, keskkond jne.

Ideede selgitamine, vormistamine jooniste ja makettidena.

Situatsiooni kirjeldav lähteülesanne.

Põhimõisted:

Muster, rütm, rahvakunst

Digivahendite rakendamine Pildimaterjal, videod ja multifilmid internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Stilisatsioon Šrifti valik vastavalt ülesandele.
Õpitulemused Esemete ja teksti kujundamine, lihtsa ornamendi loomine Taipab eseme vormi ja funktsiooni seost.
Õppevahendid: Värviline paber, värvipliiatsid, markerid, trükitehnikad (pintslitrükk, käsnatrükk), savi
Lõiming: Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus, rahvakunst. Tehnoloogia ja innovatsioon. Teabekeskkond. Keskkonna jätkusuutlik areng. Tervis ja ohutus. Väärtused ja kõlblus.

Meedia ja kommunikatsioon

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Pildilise jutustuse vormide ja vahendite kasutamine. Meediad kodus ja koolis. Kunstiteoste, visuaalse kommunikatsiooni ja meedia roll ning mõju igapäevaelus.
Õppesisu: illustratsioon, koomiks, reklaam, animatsioon, foto, video Teleris, arvutis, raamatus, linnas nähtu analüüsimine Uue tähenduse andmine asjadele või kujutatavale konteksti muutmisega (nt juurviljadest tegelased tervisliku toitumise-videos).
Põhimõisted:

illustratsioon, koomiks, reklaam, animatsioon, foto, video
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Pildistamine, kaadri valimine, kaamerasse rääkimine Pildimaterjal, videod ja multifilmid internetist
Õpitulemused Käitub endale ja teistele ohutult visuaalses ja virtuaalses maailmas. Oskab kasutada kontraste tähelepanu tõmbamiseks
Õppevahendid: Joonistusvahendid, plastiliin, fotoaparaat, kaamera
Lõiming: Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Kunstikultuur

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Vana ja uue võrdlemine. Eesti kultuuripärandi tähtteosed.
Õppesisu: Eesti ja maailm: Lähikonna kunstigalerii, muuseumi asukoht ja funktsioon Rahvakunst: Kindamustrid, sokisääred vms.
Põhimõisted: Pärandkultuur, arhitektuur, galerii, kiri ja ornament
Digivahendite rakendamine Pildimaterjal, videod internetist. Kunstniku koduleht kui näitus. Google ART

Õppetegevus ja metoodilised soovitused Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine.
Õpitulemused Tunneb kodukoha kultuuriobjekte. Käib meelsasti muuseumis ja näitustel. Teab, mis on rahvuslik
Õppevahendid: Projektor, raamatud ja jaotmaterjalid rahvakunstist
Lõiming: Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond.

Materjalid, tehnikad

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Kunstitehnikate ja töövõtete loominguline rakendamine. Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.
Põhimõisted: Skupltuur, reljeef, maal ja joonistus (nende vahe), trükkimine, monotüütia, diatüüpia
Digivahendite rakendamine Näitmaterjal tehnikate ja nende teostamise kohta
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Maalimine. akvarell, pastell … SKULPTUUR. Voolimine ühest tükist, ilma juurde lisamiseta. Graafika. Kriipimine (vahakriibe, penoplast) Monotüüpia, diatüüpia, käsnatrükk
Õpitulemused

Valib ise sobivaima kujutusviisi. Katsetab kõiki tehnikaid, erinevaid joonistamise, maalimise, pildistamise ja skulptuuri töövõtteid
Õppevahendid: Vesi- ja kattevärvid, kriidid, joonistusvahendid, voolimistarbed ja savi, soolatainas
Lõiming: Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Teabekeskkond.

4. klass

Uurimine, avastamine, ideede arendamine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Uurimuslik ja loov koostöö. Teoste esitlemine, valikute põhjendamine.
Õppesisu: Liikumise kujutamine. Perspektiiv. Tehnikate loov kasutamine, segatehnikad. Keskkonna (sh kunstiteose) vaatlemine ja analüüsimine, oma kunstiteose ja tegevuse analüüsimine ja mõtestamine.
Digivahendite rakendamine Pildimaterjal (videod, multifilmid) arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Kujuta-mine, väljendamine, kujunda-mine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine. Vaatlusülesanded. Objekti või nähtuse vaatlemine üksi ja grupiti, analüüsimine. Foto, digitaalgraafika, video ja animatsiooni kasutamine lähiümbruse uurimisel. Vestlused (intervjuud)

Realistlikkus ja abstraktsus kunstis.
Õpitulemused Tunnetab oma huvisid ja võimeid. Oskab väljendada oma mõtteid ja mõtestada oma tööd. Oskab kujutada liikumist (inimene, loom, vesi jm) ja perspektiivi. Värv ja joon kui abstraktne väljendusvahend.
Õppevahendid: Keskkond, inimesed. Raamatud. Internet
Lõiming: Disain ja keskkond. Materjalid ja tehnikad. Pildiline ja ruumiline eneseväljendus. Meedia ja kommunikatsioon Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus, käsitööpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Pildiline ja ruumiline eneseväljendus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Vormi, proportsioonide ja ruumi kujutamine. Eakohane eneseväljendus
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Analüüsimine, võrdlemine, järeldamine, iseseisva mõtlemise oskus
Õppesisu: Vormi kujutamine joonistuses ja maalis. Proportsioonid (inimene, arhitektuur) Kunstiteoses sisulise ja vormilise eristamine. Pildi mõtestamine Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit. Pildirum, perspektiiv

Põhimõisted:

Kompositsioon, dominant, koloriit

Digivahendite rakendamine

Pildi- ja videomaterjal arvutist ja internetist

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted, perspektiiv.

Ümbrus –Erinevad majad linnas ja maal.

Asjad - Esemete suurussuhted

Inimene - inimesed tegevuses, nägu ja meeleolu.

Geomeetria – Kubistlikus stiilis pilt.

Õpitulemused

Õpilane teab, kuidas kujutada vormi, ruumi ja proportsioone, soovi korral ka realistlikult

Õppevahendid:

fotomaterjal

Joonistus- ja maalimistarbed, voolimistarbed

Lõiming:

Uurimine ja avastamine. Disain ja keskkond. Materjalid ja tehnikad. Meedia ja kommunikatsioon

Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus, käsitööpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Disain ja keskkond

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Keskkonna (ruumi) ja tarbeesemete kujundamine.

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Trükitehnikad
Õppesisu: Probleemipõhine lähteülesanne. Trükiste, filmide, arvutimängude, koomiksite ja reklaamide pildikeele ning graafilise disaini kujundusvõtete uurimine ja kriitiline võrdlemine. Keskkonnasõbralik ja loov disain inimese teenistuses.
Põhimõisted: Disain, graafiline disain, toode, funktsionaalsus
Digivahendite rakendamine Fotomaterjal arvutist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Märk –Liiklusmärkide analoogial põhinev uute märkide kujundamine. Kiri – (Trüki-) tähtede kujundamine.
Õpitulemused Uurib disainilahendusi ja leiutab ise. Arvestab kujundamisel funktsionaalsust (kas kiri peab olema loetav)
Õppevahendid: Trükivahendid, joonistusvahendid
Lõiming: Uurimine ja avastamine. Materjalid ja tehnikad. Pildiline ja ruumiline eneseväljendus Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, sotsiaalpädevus, keelepädevus, käsitööpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Meedia ja kommunikatsioon

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Sõnumi vahendamine pildi ja sõnaga

Reklaami vahendite tundmaõppimine ja mõistmine (läbinägemine), arvutimängu analüüsimine

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

Värvi- ja vormiõpetus, analüüsioskus, kujundamine

Õppesisu:

Kunstiteoste, arvuti-mängude, filmide, reklaamide jne vaatlemine, nende üle arutlemine, kirjeldamine, eelistuste põhjendamine.

Liikumisillusiooni teke. Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju.

Põhimõisted:

Kontrast, fookus, pildiplaan, reklaam, videokunst

Digivahendite rakendamine

Foto- ja vidomaterjlid arvutist, internetist

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Foto, digitaalgraafika, video ja animatsiooni kasutamine lähiümbruse uurimisel.

Ruumilisuse näitamine pildil, fotol, filmis. Inimene ja tema tegevused. Ilmastiku-nähtuste jäädvustamine, kadreerimine. kollaaž

Õpitulemused

Mõistab erinevate teoste sõnumeid ja eesmärki, uurib ja analüüsib neid (k.a. reklaam ja meedia).

Käitub virtuaalmaailmas eetiliselt.

Õppevahendid:

Keskkond, ajakirjad, ajalehed, internet

Lõiming:

Uurimine ja avastamine. Disain ja keskkond. Materjalid ja tehnikad. Pildiline ja ruumiline eneseväljendus

Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Kunstikultuur

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Kultuuri tähtsus inimeseks olemisel.

Kunsti märkamine ja näituse külastemine, teoste analüüsimine

Õppesisu:

Erinevad mineviku ja nüüdiskunst tuntumad teosed Eestis ja mujal maailmas, kultuuride iseärasused.

Kunstiterminid. Muuseumide ja galeriide funktsioonid.

Digivahendite rakendamine

Pildi- ja videomaterjal arvutist ja internetist

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Eesti ja maailm –Teosed, kus värvil on suurem roll (postimpressionistid, fovistid …)

Rahvakunst – Lilltikand (pulmatekk).

Õpitulemused

Võrdleb kaasaja ja mineviku kultuurinähtusi.

Kasutab visuaalkultuuri tundmaõppimiseks teatmeteoseid ja digivahendeid.

Külastab näitusi

Õppevahendid:

Jaotmaterjal, raamatud

Vahendid joonistamiseks, maalimiseks, graafikaks

Lõiming:

Uurimine ja avastamine, ideede arendamine. Disain ja keskkond. Materjalid ja tehnikad. Pildiline ja ruumiline eneseväljendus. Meedia ja kommunikatsioon.

Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus, sotsiaalpädevus, käsitööpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Materjalid ja tehnikad

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Õpilane õpib kasutama erinevaid tehnikaid ja materjale piltide ja skulptuuride loomiseks. Eesmärk – õpilane suudab valida oma idee edastamiseks parima väljendusvahendi (arvestades oma võimeid ja materjali omadusi)

Õppesisu:

Visandamine ja kavandamine.

Põhimõisted:

Monokroomne, kromaatilisus, graafika, trükk

Digivahendite rakendamine

Õppematerjal arvutist ja internetist

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Maal –Akrüül jt kattevärvid.

Skulptuur – Pehmed materjalid nt savi või saepurumass.

Graafika –Faktuurpilt - frotaaž, materjalitrükk. Heledusastmed värvipliiatsitega.

Digitaalsete tehnikate katsetamine.

Õpitulemused

Visandab ja kavandab. Oskab nimetada ja valikuid teha erinevate tehnikate vahel.

On valmis katsetama uusi tehnikaid, sh digitaalseid.

Teab skulptuuri loomise põhitõdesid, oskab arvestada materjali omadustega
Õppevahendid: Erinevad materjalid trükkimiseks, trükivärv, rullid, klaasid. Erineva pehmusega pliiatsid, kriidid, kattevärvid Savi, pabermass, saepuru-tapeediliimi-mass, jääkmaterjalid (papprullid, pakkevormid, penoplast jne)
Lõiming: Uurimine ja avastamine, deede arendamine. Meedia ja kommunikatsioon. Disain ja keskkond. Pildiline ja ruumiline eneseväljendus Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus. Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Teabekeskkond

5. klass

Uurimine, avastamine, ideede arendamine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Uurimuslik ja loov koostöö. Teoste esitlemine, valikute põhjendamine.
Õppesisu: Liikumise kujutamine. Perspektiiv. Tehnikate loov kasutamine, segatehnikad. Keskkonna (sh kunstiteose) vaatlemine ja analüüsimine, oma kunstiteose ja tegevuse analüüsimine ja mõtestamine.
Digivahendite rakendamine Pildimaterjal (videod, multifilmid) arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Kujuta-mine, väljendamine, kujunda-mine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine.

Vaatlusülesanded. Objekti või nähtuse vaatlemine üksi ja grupiti, analüüsimine.

Foto, digitaalgraafika, video ja animatsiooni kasutamine lähiümbruse uurimisel.

Vestlused (intervjuud)

Kunstiteose sisulised ja vormilised elemendid. abstraheerimine.

Õpitulemused

Tunnetab oma huvisid ja võimeid. Oskab väljendada oma mõtteid ja mõtestada oma tööd. Oskab kujutada liikumist (inimene, loom, vesi jm) ja perspektiivi.

Värv ja joon kui abstraktne väljendusvahend.

Õppevahendid:

Keskkond, inimesed. Raamatud.

Internet

Lõiming:

Disain ja keskkond. Materjalid ja tehnikad. Pildiline ja ruumiline eneseväljendus. Meedia ja kommunikatsioon

Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus, käsitööpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Pildiline ja ruumiline eneseväljendus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Vormi, proportsioonide ja ruumi kujutamine. Eakohane eneseväljendus

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

Analüüsimine, võrdlemine, järeldamine, iseseisva mõtlemise oskus

Õppesisu:

Vormi kujutamine joonistuses ja maalis. Proportsioonid (inimene, arhitektuur)

Kunstiteoses sisulise ja vormilise eristamine. Pildi mõtestamine

Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit. Pildirum, perspektiiv
Põhimõisted: Kompositsioon, dominant, koloriit
Digivahendite rakendamine Pildi- ja videomaterjal arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted, perspektiiv. Ümbrus –Loodus *versus* arhitektuur (uuslinn ja puud vms). Asjad - Ühe eseme erinevate osade suhe. Inimene - Lihtsad proportsioonireeglid, peamised näoproportsioonid. Geomeetria –Kera, silindri, tahuka kujutamine.
Õpitulemused Õpilane teab, kuidas kujutada vormi, ruumi ja proportsioone, soovi korral ka realistlikult
Õppevahendid: fotomaterjal Joonistus- ja maalimistarbed, voolimistarbed
Lõiming: Uurimine ja avastamine. Disain ja keskkond. Materjalid ja tehnikad. Meedia ja kommunikatsioon Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus, käsitööpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Disain ja keskkond

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Keskkonna (ruumi) ja tarbeesemete kujundamine.
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Trükitehnikad
Õppesisu: Probleemipõhine lähteülesanne. Trükiste, filmide, arvutimängude, koomiksite ja reklaamide pildikeele ning graafilise disaini kujundusvõtete uurimine ja kriitiline võrdlemine. Keskkonnasõbralik ja loov disain inimese teenistuses.
Põhimõisted: Disain, graafiline disain, toode, funktsionaalsus
Digivahendite rakendamine Fotomaterjal arvutist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Märk – Märk kui stilisatsioon, piltkiri. Kiri –Šrifti ja pildi sidumine tervikuks.
Õpitulemused Uurib disainilahendusi ja leiutab ise. Arvestab kujundamisel funktsionaalsust (kas kiri peab olema loetav)
Õppevahendid: Trükivahendid, joonistusvahendid
Lõiming: Uurimine ja avastamine. Materjalid ja tehnikad. Pildiline ja ruumiline eneseväljendus Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, sotsiaalpädevus, keelepädevus, käsitööpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja

elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Meedia ja kommunikatsioon

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Sõnumi vahendamine pildi ja sõnaga

Reklaami vahendite tundmaõppimine ja mõistmine (läbinägemine), arvutimängu analüüsimine

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

Värvi- ja vormiõpetus, analüüsioskus, kujundamine

Õppesisu:

Kunstiteoste, arvuti-mängude, filmide, reklaamide jne vaatlemine, nende üle arutlemine, kirjeldamine, eelistuste põhjendamine.

Liikumisillusiooni teke. Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju.

Põhimõisted:

Kontrast, fookus, pildiplaan, reklaam, videokunst

Digivahendite rakendamine

Foto- ja vidomaterjlid arvutist, internetist

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Foto, digitaalgraafika, video ja animatsiooni kasutamine lähiümbruse uurimisel.

Märkide ja sümbolite kasutamine meedias ja reklaamis. Linnaruumi (küla) detailide, märkide ja kirjade kogumine (pildistamine) ja analüüsimine. Tootereklaam.

Õpitulemused

Mõistab erinevate teoste sõnumeid ja eesmärki, uurib ja analüüsib neid (k.a. reklaam ja meedia).

Käitub virtuaalmaailmas eetiliselt.

Õppevahendid: Keskkond, ajakirjad, ajalehed, internet
Lõiming: Uurimine ja avastamine. Disain ja keskkond. Materjalid ja tehnikad. Pildiline ja ruumiline eneseväljendus Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Kunstikultuur

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Kultuuri tähtsus inimeseks olemisel. Kunsti märkamine ja näituse külastemine, teoste analüüsimine
Õppesisu: Kunstiteose analüüs. Kunstiürituste, kaasaegse kunsti näituste külastamine ja nähtu mõtestamine.
Digivahendite rakendamine Pildi- ja videomaterjal arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Eesti ja maailm –Konstrueeriv kunst (kubism, juugend, või Art Deco …) Rahvakunst – Sõled, kapad, kirstud.
Õpitulemused Võrdleb kaasaja ja mineviku kultuurinähtusi. Kasutab visuaalkultuuri tundmaõppimiseks teatmeteoseid ja digivahendeid. Külastab näitusi

Õppevahendid:

Jaotmaterjal, raamatud

Vahendid joonistamiseks, maalimiseks, graafikaks

Lõiming:

Uurimine ja avastamine, ideede arendamine. Disain ja keskkond. Materjalid ja tehnikad. Pildiline ja ruumiline eneseväljendus. Meedia ja kommunikatsioon.

Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus, sotsiaalpädevus, käsitööpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Materjalid ja tehnikad

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Õpilane õpib kasutama erinevaid tehnikaid ja materjale piltide ja skulptuuride loomiseks. Eesmärk – õpilane suudab valida oma idee edastamiseks parima väljendusvahendi (arvestades oma võimeid ja materjali omadusi)

Õppesisu:

Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega.

Põhimõisted:

Monokroomne, kromaatilisus, graafika, trükk

Digivahendite rakendamine

Õppematerjal arvutist ja internetist

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Maal –Monokroomne maalimine (tint jt).

Skulptuur – Papier-mache vms, savi (pabermassi ja käsitööpaberi valistamine).

Graafika –Papitrükk. Mustritega pinnakatmine.

Digitaalsete tehnikate katsetamine.

Õpitulemused

Visandab ja kavandab. Oskab nimetada ja valikuid teha erinevate tehnikate vahel.

On valmis katsetama uusi tehnikaid, sh digitaalseid.

Teab skulptuuri loomise põhitõdesid, oskab arvestada materjali omadustega

Õppevahendid:

Erinevad materjalid trükkimiseks, trükivärv, rullid, klaasid. Erineva pehmusega pliiatsid, kriidid, kattevärvid

Savi, pabermass, saepuru-tapeediliimi-mass, jääkmaterjalid (papprullid, pakkevormid, penoplast jne)

Lõiming:

Uurimine ja avastamine, deede arendamine. Meedia ja kommunikatsioon. Disain ja keskkond. Pildiline ja ruumiline eneseväljendus

Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus. Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Teabekeskkond

6. klass

Uurimine, avastamine, ideede arendamine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Uurimuslik ja loov koostöö. Teoste esitlemine, valikute põhjendamine.

Õppesisu:

Liikumise kujutamine. Perspektiiv. Tehnikate loov kasutamine, segatehnikad. Keskkonna (sh kunstiteose) vaatlemine ja analüüsimine, oma kunstiteose ja tegevuse analüüsimine ja mõtestamine.

Digivahendite rakendamine

Pildimaterjal (videod, multifilmid) arvutist ja internetist

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Kujuta-mine, väljendamine, kujunda-mine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine.

Vaatlusülesanded. Objekti või nähtuse vaatlemine üksi ja grupiti, analüüsimine.

Foto, digitaalgraafika, video ja animatsiooni kasutamine lähiümbruse uurimisel.

Vestlused (intervjuud)

Sõnumite ja emotsioonide edastamine, oma tööde võrdlus kunstiajaloo-näidetega.

Õpitulemused

Tunnetab oma huvisid ja võimeid. Oskab väljendada oma mõtteid ja mõtestada oma tööd. Oskab kujutada liikumist (inimene, loom, vesi jm) ja perspektiivi.

Värv ja joon kui abstraktne väljendusvahend.

Õppevahendid:

Keskkond, inimesed. Raamatud.

Internet

Lõiming:

Disain ja keskkond. Materjalid ja tehnikad. Pildiline ja ruumiline eneseväljendus. Meedia ja kommunikatsioon

Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus, käsitööpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Pildiline ja ruumiline eneseväljendus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Vormi, proportsioonide ja ruumi kujutamine. Eakohane eneseväljendus

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

Analüüsimine, võrdlemine, järeldamine, iseseisva mõtlemise oskus

Õppesisu:

Vormi kujutamine joonistuses ja maalis. Proportsioonid (inimene, arhitektuur)

Kunstiteoses sisulise ja vormilise eristamine. Pildi mõtestamine

Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit.

Pildirum, perspektiiv

Põhimõisted:

Kompositsioon, dominant, koloriit

Digivahendite rakendamine

Pildi- ja videomaterjal arvutist ja internetist

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted, perspektiiv.

Ümbrus –Hoonete erinevused ajastute ja funktsiooni järgi. Taevas.

Asjad - Pöördkehad jt mahulised esemed.

Inimene - Inimese liikumisasendid. Keha mahulisus. Pea profiilis.

Geomeetria –Eseme jaotamine geomeetrilisteks kehadeks.

Õpitulemused

Õpilane teab, kuidas kujutada vormi, ruumi ja proportsioone, soovi korral ka realistlikult

Õppevahendid:

fotomaterjal

Joonistus- ja maalimistarbed, voolimistarbed

Lõiming:

Uurimine ja avastamine. Disain ja keskkond. Materjalid ja tehnikad. Meedia ja kommunikatsioon

Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus, käsitööpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Disain ja keskkond

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Keskkonna (ruumi) ja tarbeesemete kujundamine.
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Trükitehnikad
Õppesisu: Probleemipõhine lähteülesanne. Trükiste, filmide, arvutimängude, koomiksite ja reklaamide pildikeele ning graafilise disaini kujundusvõtete uurimine ja kriitiline võrdlemine. Keskkonnasõbralik ja loov disain inimese teenistuses.
Põhimõisted: Disain, graafiline disain, toode, funktsionaalsus
Digivahendite rakendamine Fotomaterjal arvutist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Märk – Märk kui sümbol (nt sodiaagi-märgid, rahvakunst). Kiri – Šrift varjuga, ruumiline kiri.
Õpitulemused Uurib disainilahendusi ja leiutab ise. Arvestab kujundamisel funktsionaalsust (kas kiri peab olema loetav)
Õppevahendid: Trükivahendid, joonistusvahendid
Lõiming: Uurimine ja avastamine. Materjalid ja tehnikad. Pildiline ja ruumiline eneseväljendus Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, sotsiaalpädevus, keelepädevus, käsitööpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja

elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Meedia ja kommunikatsioon

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Sõnumi vahendamine pildi ja sõnaga

Reklaami vahendite tundmaõppimine ja mõistmine (läbinägemine), arvutimängu analüüsimine

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

Värvi- ja vormiõpetus, analüüsioskus, kujundamine

Õppesisu:

Kunstiteoste, arvuti-mängude, filmide, reklaamide jne vaatlemine, nende üle arutlemine, kirjeldamine, eelistuste põhjendamine.

Liikumisillusiooni teke. Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju.

Põhimõisted:

Kontrast, fookus, pildiplaan, reklaam, videokunst

Digivahendite rakendamine

Foto- ja vidomaterjlid arvutist, internetist

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Foto, digitaalgraafika, video ja animatsiooni kasutamine lähiümbruse uurimisel.

Valgus, vari ja värv objekti vormi edasi-andmisel. Vormimuutusest tulenev tähenduse muutus. Fookus. Avaliku reklaami kujundamine etteantud keskkonda.

Õpitulemused

Mõistab erinevate teoste sõnumeid ja eesmärki, uurib ja analüüsib neid (k.a. reklaam ja meedia).

Käitub virtuaalmaailmas eetiliselt.

Õppevahendid: Keskkond, ajakirjad, ajalehed, internet
Lõiming: Uurimine ja avastamine. Disain ja keskkond. Materjalid ja tehnikad. Pildiline ja ruumiline eneseväljendus Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Kunstikultuur

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Kultuuri tähtsus inimeseks olemisel. Kunsti märkamine ja näituse külastemine, teoste analüüsimine
Digivahendite rakendamine Pildi- ja videomaterjal arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Eesti ja maailm –Kunst käsikäes ajalootunniga (kauged kultuurid, antiik …) Rahvakunst –Taluarhitektuur.
Õpitulemused Võrdleb kaasaja ja mineviku kultuurinähtusi. Kasutab visuaalkultuuri tundmaõppimiseks teatmeteoseid ja digivahendeid. Külastab näitusi
Õppevahendid: Jaotmaterjal, raamatud Vahendid joonistamiseks, maalimiseks, graafikaks

Lõiming:

Uurimine ja avastamine, ideede arendamine. Disain ja keskkond. Materjalid ja tehnikad. Pildiline ja ruumiline eneseväljendus. Meedia ja kommunikatsioon.

Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus, käsitööpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Materjalid ja tehnikad

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Õpilane õpib kasutama erinevaid tehnikaid ja materjale piltide ja skulptuuride loomiseks. Eesmärk – õpilane suudab valida oma idee edastamiseks parima väljendusvahendi (arvestades oma võimeid ja materjali omadusi)

Õppesisu:

Ruumilise kompositsiooni, mudeli või maketi valmistamine.

Põhimõisted:

Monokroomne, kromaatilisus, graafika, trükk

Digivahendite rakendamine

Õppematerjal arvutist ja internetist

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Maal –Segatehnikad.

Skulptuur – Materjalide kombineerimine, savi

Graafika – monotüüpia, kõrgtrükk- linoollõige, heledusnüansid mustvalges grafiidijoonistuses.

Digitaalsete tehnikate katsetamine.

Õpitulemused

Visandab ja kavandab. Oskab nimetada ja valikuid teha erinevate tehnikate vahel.

On valmis katsetama uusi tehnikaid, sh digitaalseid. Teab skulptuuri loomise põhitõdesid, oskab arvestada materjali omadustega
Õppevahendid: Erinevad materjalid trükkimiseks, trükivärv, rullid, klaasid. Erineva pehmusega pliiatsid, kriidid, kattevärvid Savi, pabermass, saepuru-tapeediliimi-mass, jääkmaterjalid (papprullid, pakkevormid, penoplast jne)
Lõiming: Uurimine ja avastamine, deede arendamine. Meedia ja kommunikatsioon. Disain ja keskkond. Pildiline ja ruumiline eneseväljendus Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus. Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Teabekeskkond

7. klass

Uurimine, avastamine, ideede rakendamine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Idee otsimine, leidmine, arendamine ja rakendamine. Probleemi lahendamine ja lahenduste näitamine
Õppesisu: Infootsing erinevatest teabeallikatest Kaasaegne kunst kui ühiskonna peegel
Digivahendite rakendamine Pildimaterjali, videod arvutist, internetist. Arvuti kasutamine eneseväljendusvahendina, õpilase tööde esitlemine.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Uurimuslikud ja loovad ülesanded, individuaalsed ja rühmatööd. Tulemuse esitlemine.

Vestlused oma ala spetsialistidega

Ajurünnakud ja mõttetalgud. Probleemi leidmine ja selle lahendusvariantide loomine.

Kunstiteose vorm ja kompositsioon, materjalid, tehnika, ümbrus (kontekst), sõnum jne.

Teose muutmine mõjusamaks peegelduse, perspektiivi, illusiooni või muu võttega.

Õpitulemused

Arendab teadlikult oma võimeid ja isikupära. Hindab originaalsust.oskab otsida ideed, oma töö mõtestada. Oskab oma ideed arendada, leida sellele põhjendusi ning väljendamiseks valida situatsioonist lähtuvalt efektiivseima väljendusvahendi

Oskab end väljendada kaasaegse kunsti vahenditega

Õppevahendid:

Keskkond, raamatud, internet

Erinevad väljendusvahendid

Lõiming:

Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Pildiline ja ruumiline väljendus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Erinevate kujutamisstiilide- ja võtetega tutvumine ja isikupärase stiili leidmine,

Kompositsiooni teadlik kasutamine

Õppesisu:

Kunstiteosed, -stiilid ja lood inspiratsiooniallikana.

Põhimõisted:

Kadreerimine, pildiplaanid, detailid.

Digivahendite rakendamine

Pildimaterjal arvutist, infootsing internetist

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Maalimine, graafika

ÜMBRUS

Tänav, taluõu jne (maja välisdetailid).

ASJAD

Ruumi kolm mõõdet.

INIMENE

Inimene perspektiivis, pea rakursis, näo detailid.

GEOMEETRIA

Geomeetriline kujund sümbolina.

Õpitulemused

Teab, kuidas kujutada realistlikult ning abstraheerida, komponeerida

Omab isikupärast stiili

Õppevahendid:

Joonistus- ja maalimistarbed

Lõiming:

Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Disain ja keskkond

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Disaini olemuse mõistmine, kujundus kui protsessi osa

Õppesisu:

Looduslikud ja tehiskeskkonnad. Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus.

Põhimõisted:

Disain, toode, ergonoomika, moodul-süsteemid, sihtgrupp

Digivahendite rakendamine

Pildimaterjali esitlemine

Materjali otsimine õpilaste poolt, soovi korral pilditöötlusprogrammi kasutamine kavandamisel vm

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Sihtrühmapõhine lähteülesanne.

Toote disainimine savis.

MÄRK

Geom

kehade, märkide, kujundite ja värvide mitmetähenduslikkus.

KIRI

Omaloodud šrifti kujundamine.

RAHVAKUNST kui disaini näide

Rahvakunsti kasutamine kujundamisel (vastavalt vajadusele toode, ruum vm)

7.kl: Käise-, vöö- jt kirjad.

Õpitulemused

Mõistab disaini kui protsessi. Oskab disainida lihtsaid esemeid

Õppevahendid:

Raamatud, pildimaterjal arvutist, joonistusvahendid

Lõiming

Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Meedia ja kommunikatsioon

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Nüüdiskunsti uurimine ja analüüsimine (esteetika, eetika) Idee väljendamine reklaamis
Õppesisu: Foto ajaloolise dokumendina.
Põhimõisted: Originaal, koopia, reproduktsioon. Autorikaitse. Esteetika, eetika.
Digivahendite rakendamine Pildi- ja videomaterjalid arvutist ja internetist, materjali otsimine internetist fototöötlusprogrammide kasutamine (Photo Booth) Videoklipi tegemine moviemakeris
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Kujutamise viisid: stiliseerimine, abstraheerimine, deformeerimine jne. Mäng vormi, reeglite ja tähendustega. Teksti ja pildi koosmõju.
Õpitulemused Uurib nüüdiskunsti nähtusi, oskab arutleda nende väljendusvahendite, sõnumite, esteetilisuse, eetilisuse jne üle. Tunneb ja oskab kasutada reklaami võtteid (müümise kunst).
Õppevahendid: Arvuti, fotoaparaat, markerid, joonistusvahendid
Lõiming: Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Kunstikultuur

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Tutvumine kunstiajalooga Kaasaegse kunsti mõistmine, aktsepteerimine ja selles osalemine
Õppesisu: Kunstiga seotud elukutsed. Kunsti liigid. Erinevate kultuuride tuntumate teoste näiteid.
Digivahendite rakendamine Pildimaterjal arvutist ja internetist. Google ART
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine ja arutelud, kunstiterminoloogia kasutamine Maailmakuulsate kunstiteoste tutvustamine, ajastu iseloomulikele joontele tähelepanu pööramine. Kunstiteoste kasutamine inspiratsiooniallikana Kaasaegne kunst näitusel ja koolis. EESTI JA MAAILM Keskajast barokini.
Õpitulemused Tunneb Eesti ja maailma olulisemaid kunstiteoseid. Teadvustab kunsti rolli ühiskonnas, seost teiste kultuurinähtuste, teaduse, tehnika ja meediaga.
Õppevahendid: Pildimaterjal ja videod, raamatud.
Lõiming: Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst. Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja

innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Matrejalid ja tehnikad

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Ideest ja eesmärgist lähtuvalt materjalide, tehnikate ja väljendusvahendite valimine
Õppesisu: Uute tehnkate tundmaõppimine, segatehnikate loomine, isikupärase materjali ja tehnika laidmine
Digivahendite rakendamine Pildi- ja videomaterjal arvutist Kaasaegse kunsti teostega tutvumine
Õppetegevus ja metoodilised soovitused MAAL Maalimine erinevatele materjalidele SKULPTUUR Paberskulptuur ilma liimita. Õõnesvorm savist GRAAFIKA Trükigraafika ja värvi- ning viltpliiatsite ühendamine.
Õpitulemused mõistab, et nüüdiskunst väljendub paljudes erinevates meediumites ja kõnetab vaatajat laias teemade ringis. Isikupärase tehnika leidmine
Lõiming: Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

8. klass

Uurimine, avastamine, ideede rakendamine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Idee otsimine, leidmine, arendamine ja rakendamine. Probleemi lahendamine ja lahenduste näitamine
Digivahendite rakendamine Pildimaterjali, videod arvutist, internetist. Arvuti kasutamine eneseväljendusvahendina, õpilase tööde esitlemine.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Uurimuslikud ja loovad ülesanded, individuaalsed ja rühmatööd. Tulemuse esitlemine. Vestlused oma ala spetsialistidega Ajurünnakud ja mõttetalgud. Probleemi leidmine ja selle lahendusvariantide loomine. Kunstiteosed ja stiilid, lood ja sündmused uue teose loomise lähtepunktina. Korduvuse mõju. Mustrid.
Õpitulemused Arendab teadlikult oma võimeid ja isikupära. Hindab originaalsust. oskab otsida ideed, oma töö mõtestada. Oskab oma ideed arendada, leida sellele põhjendusi ning väljendamiseks valida situatsioonist lähtuvalt efektiivseima väljendusvahendi Oskab end väljendada kaasaegse kunsti vahenditega
Õppevahendid: Keskkond, raamatud, internet Erinevad väljendusvahendid
Lõiming: Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja

innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Pildiline ja ruumiline väljendus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Erinevate kujutamisstiilide- ja võtetega tutvumine ja isikupärase stiili leidmine, Kompositsiooni teadlik kasutamine
Õppesisu: Kadreerimine, pildiplaanid, detailid.
Põhimõisted: Kadreerimine, pildiplaanid, detailid.
Digivahendite rakendamine Pildimaterjal arvutist, infootsing internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Maalimine, graafika ÜMBRUS Realistlik maastikumaal, veekogu. ASJAD Iseseisev natüürmordi koostamine, vaatluspunkti valik. INIMENE Meeleolu väljendus poosiga, kiirskitseerimine, krokii GEOMEETRIA Kompositsiooni rajamine geomeetrilistele kujundile.
Õpitulemused Teab, kuidas kujutada realistlikult ning abstraheerida, komponeerida Omab isikupärast stiili
Õppevahendid:

Joonistus- ja maalimistarbed
Lõiming: Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Disain ja keskkond

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Disaini olemuse mõistmine, kujundus kui protsessi osa
Õppesisu: Disaini liigid. Ergonoomika, moodul-süsteemid, sihtgrupp jt mõisted.
Põhimõisted: Disain, toode, ergonoomika, moodul-süsteemid, sihtgrupp
Digivahendite rakendamine Pildimaterjali esitlemine Materjali otsimine õpilaste poolt, soovi korral pilditöötlusprogrammi kasutamine kavandamisel vm
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Sihtrühmapõhine lähteülesanne. Toote disainimine savis. MÄRK Märgi tähenduse muutus ajaloos. Firmamärk. KIRI Šrift raamatus, plakatil, reklaamis vm. RAHVAKUNST kui disaini näide Rahvakunsti kasutamine kujundamisel (vastavalt vajadusele toode, ruum vm) Etnograafia ja tänapäev.

Õpitulemused Mõistab disaini kui protsessi. Oskab disainida lihtsaid esemeid
Õppevahendid: Raamatud, pildimaterjal arvutist, joonistusvahendid
Lõiming Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Meedia ja kommunikatsioon

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Nüüdiskunsti uurimine ja analüüsimine (esteetika, eetika) Idee väljendamine reklaamis
Õppesisu: Videokunst
Põhimõisted: Originaal, koopia, reproduktsioon. Autorikaitse. Esteetika, eetika.
Digivahendite rakendamine Pildi- ja videomaterjalid arvutist ja internetist, materjali otsimine internetist fototöötlusprogrammide kasutamine (Photo Booth) Videoklipi tegemine moviemakeris
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Linnakeskkond. Tekstid ja linnaruumis. Metafoorid reklaamis. . Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöödes (foto, video, animatsioon, digitaalgraafika).

Õpitulemused

Uurib nüüdiskunsti nähtusi, oskab arutleda nende väljendusvahendite, sõnumite, esteetilisuse, eetilisuse jne üle.

Tunneb ja oskab kasutada reklaami võtteid (müümise kunst).

Õppevahendid:

Arvuti, fotoaparaat, markerid, joonistusvahendid

Lõiming:

Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Kunstikultuur

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Tutvumine kunstiajalooga

Kaasaegse kunsti mõistmine, aktsepteerimine ja selles osalemine

Õppesisu:

Kunstiga seotud elukutsed. Kunsti liigid.

Erinevate kultuuride tuntumate teoste näiteid.

Kaasaegse kunsti suunad ja teemad.

Kunstiteoste säilitamine.

Digivahendite rakendamine

Pildimaterjal arvutist ja internetist.

Google ART

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine ja arutelud, kunstiterminoloogia kasutamine

Maailmakuulsate kunstiteoste tutvustamine, ajastu iseloomulikele joontele tähelepanu pööramine. Kunstiteoste kasutamine inspiratsiooniallikana Kaasaegne kunst näitusel ja koolis. EESTI JA MAAILM 19. sajandi stiilid, modernism.
Õpitulemused Tunneb Eesti ja maailma olulisemaid kunstiteoseid. Teadvustab kunsti rolli ühiskonnas, seost teiste kultuurinähtuste, teaduse, tehnika ja meediaga.
Õppevahendid: Pildimaterjal ja videod, raamatud.
Lõiming: Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Matrejalid ja tehnikad

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Ideest ja eesmärgist lähtuvalt materjalide, tehnikate ja väljendusvahendite valimine
Õppesisu: Uute tehnkate tundmaõppimine, segatehnikate loomine, isikupärase materjali ja tehnika laidmine
Digivahendite rakendamine Pildi- ja videomaterjal arvutist Kaasaegse kunsti teostega tutvumine
Õppetegevus ja metoodilised soovitused

MAAL

Klaasimaal, fresko jms

SKULPTUUR

Skulptuur „liigse” eemaldamisega (penoplast, Savi vms).

GRAAFIKA

Erinevate graafikaliikide katsetused.

Õpitulemused

mõistab, et nüüdiskunst väljendub paljudes erinevates meediumites ja kõnetab vaatajat laias teemade ringis.

Isikupärase tehnika leidmine

Lõiming:

Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

9. klass

Uurimine, avastamine, ideede rakendamine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Idee otsimine, leidmine, arendamine ja rakendamine.

Probleemi lahendamine ja lahenduste näitamine

Õppesisu:

Kaasaegne kunst kui ühiskonna peegel

Digivahendite rakendamine

Pildimaterjali, videod arvutist, internetist. Arvuti kasutamine eneseväljendusvahendina, õpilase tööde esitlemine.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Uurimuslikud ja loovad ülesanded, individuaalsed ja rühmatööd. Tulemuse esitlemine.

Vestlused oma ala spetsialistidega

Ajurünnakud ja mõttetalgud. Probleemi leidmine ja selle lahendusvariantide loomine.

Väljendusvahendite valik vastavalt ideele, otstarbele ja sihtgrupile.

Ruumilisus ja ruumilisuse illusioon (3-D efekt, stereonägemine jms).

Õpitulemused

Arendab teadlikult oma võimeid ja isikupära. Hindab originaalsust.oskab otsida ideed, oma töö mõtestada. Oskab oma ideed arendada, leida sellele põhjendusi ning väljendamiseks valida situatsioonist lähtuvalt efektiivseima väljendusvahendi

Oskab end väljendada kaasaegse kunsti vahenditega

Õppevahendid:

Keskkond, raamatud, internet

Erinevad väljendusvahendid

Lõiming:

Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Pildiline ja ruumiline väljendus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Erinevate kujutamisstiilide- ja võtetega tutvumine ja isikupärase stiili leidmine,

Kompositsiooni teadlik kasutamine

Õppesisu:

Teatud kujutamisvõtete ja tehnikate teadlik valik (isiklik stiil).

Põhimõisted:

Kadreerimine, pildiplaanid, detailid.

Digivahendite rakendamine

Pildimaterjal arvutist, infootsing internetist

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Maalimine, graafika

ÜMBRUS

Loodus detailides, maja siseruum.

ASJAD

Deformatsioon (nt kubism, ekspressionism) mõju suurendamiseks.

INIMENE

Mitu figuuri suhtlemas, käed.

GEOMEETRIA

Arhitektoonika. Moodulsüsteemid.

Õpitulemused

Teab, kuidas kujutada realistlikult ning abstraheerida, komponeerida

Omab isikupärast stiili

Õppevahendid:

Joonistus- ja maalimistarbed

Lõiming:

Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Disain ja keskkond

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Disaini olemuse mõistmine, kujundus kui protsessi osa

Õppesisu:

Praktiline disainiprotsess probleemi püstitusest lahendi leidmiseni.

Põhimõisted: Disain, toode, ergonoomika, moodul-süsteemid, sihtgrupp
Digivahendite rakendamine Pildimaterjali esitlemine Materjali otsimine õpilaste poolt, soovi korral pilditöötlusprogrammi kasutamine kavandamisel vm
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Sihtrühmapõhine lähteülesanne. Toote disainimine savis. MÄRK Mäng sümbolitega, logo. KIRI Pidulik kiri (nt kalligraafia). RAHVAKUNST kui disaini näide Rahvakunsti kasutamine kujundamisel (vastavalt vajadusele toode, ruum vm) Rahvuslik ja rahvalik. Peremärk.
Õpitulemused Mõistab disaini kui protsessi. Oskab disainida lihtsaid esemeid
Õppevahendid: Raamatud, pildimaterjal arvutist, joonistusvahendid
Lõiming Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Meedia ja kommunikatsioon

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Nüüdiskunsti uurimine ja analüüsimine (esteetika, eetika) Idee väljendamine reklaamis
Õppesisu: Pildikeel. Erinevate meediumite väljendusvahendite rakendamine ainesiseselt ja lõimimisel teiste ainetega
Põhimõisted: Originaal, koopia, reproduktsioon. Autorikaitse. Esteetika, eetika.
Digivahendite rakendamine Pildi- ja videomaterjalid arvutist ja internetist, materjali otsimine internetist fototöötlusprogrammide kasutamine (Photo Booth) Videoklipi tegemine moviemakeris
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Digitaalne pilditöötlus. Videokunst kui väljendusvahend Tehno-loogia ja kunst. Keskkond ja kunst. Kommu-ni-kat-sioon kunstis
Õpitulemused Uurib nüüdiskunsti nähtusi, oskab arutleda nende väljendusvahendite, sõnumite, esteetilisuse, eetilisuse jne üle. Tunneb ja oskab kasutada reklaami võtteid (müümise kunst).
Õppevahendid: Arvuti, fotoaparaat, markerid, joonistusvahendid
Lõiming: Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Kunstikultuur

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Tutvumine kunstiajalooga

Kaasaegse kunsti mõistmine, aktsepteerimine ja selles osalemine

Õppesisu:

Kunst kui ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengu peegeldaja.

Digivahendite rakendamine

Pildimaterjal arvutist ja internetist.

Google ART

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine ja arutelud, kunstiterminoloogia kasutamine

Maailmakuulsate kunstiteoste tutvustamine, ajastu iseloomulikele joontele tähelepanu pööramine. Kunstiteoste kasutamine inspiratsiooniallikana

Kaasaegne kunst näitusel ja koolis.

EESTI JA MAAILM

Protsessuaalne kunst, kunstide süntees – tänapäev.

Õpitulemused

Tunneb Eesti ja maailma olulisemaid kunstiteoseid.

Teadvustab kunsti rolli ühiskonnas, seost teiste kultuurinähtuste, teaduse, tehnika ja meediaga.

Õppevahendid:

Pildimaterjal ja videod, raamatud.

Lõiming:

Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Matrejalid ja tehnikad

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Ideest ja eesmärgist lähtuvalt materjalide, tehnikate ja väljendusvahendite valimine
Õppesisu: Uute tehnkate tundmaõppimine, segatehnikate loomine, isikupärase materjali ja tehnika laidmine
Digivahendite rakendamine Pildi- ja videomaterjal arvutist Kaasaegse kunsti teostega tutvumine
Õppetegevus ja metoodilised soovitused MAAL Akrüülmaal. Lahustid, lakid jt. Õlimaal. Graffiti. SKULPTUUR Materjali valik lähtuvalt teemast ja soovist. GRAAFIKA Graafika + kollaaž jt segatehnikad.
Õpitulemused mõistab, et nüüdiskunst väljendub paljudes erinevates meediumites ja kõnetab vaatajat laias teemade ringis. Isikupärase tehnika leidmine
Lõiming: Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Muusika

I kooliastme õpieesmärgid

õpilane

1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises ja liikumises;

2) laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühe- ja/või kahehäälses koolikooris;

mõistab laulupeo tähendust;

3) laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) ning peast oma kooliastme ühislaule;

4) laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);

5) lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust;

6) rakendab pillimängu kaasmängudes;

7) kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes;

8) kirjeldab suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;

9) väärtustab enese ja teiste loomingut

1. klass

70 tundi
Laulmine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: • Õpilase kaasamine muusikalisse tegevusse • Õpilase muusikalise arengu toetamine ja selle kaudu loovuse arendamine. • Õpetada laulma loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt *üksi* ja rühmas • Õpetada väljendama lauldes muusika sisu ning meeleolu; • Tutvustada ja õpetada eakohaseid laste-, mängulaule • Õpilase võimetega arvestamine • Aidata õpilasel mõista laulupeo tähendust
Põhimõisted: Rütm, meloodia, tempo, sõnad, viis, taktipaus, noot, lauluhääl, kõrge, madal, valjult, vaikselt

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
*****laulu viimistletud laulmine, (kohustuslikud laulud „Eesti hümn“, “Mu koduke“, „Lapsed tuppa“, „Kevadel“

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- individuaalne, paaris- ja rühmatöö, loovtöö, vestlus ja arutelu.
- lihtsamate laulude õppimine: -kuulmise järgi,-käemärkide abil
- mudellaulude laulmine;
- kajamängud, rütmilis-meloodilised küsimus-vastus motiivid.

Õpitulemused

- Kuulab tähelepanelikult laulu,
- kordab viisi lõike koos sõnadega.
- Osaleb huviga laulu tutvustamisel, õppimisel ja esitamisel,
- püüab laulmise ajal kuulata enda ja klassikaaslaste hääli.
- laulab emotsionaalselt loomuliku kehahoiu ja hingamisega.
- Esitab laulu liikuvas tempos ja selge diktsiooniga.
- Väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu,
- Esitab laulu markeerides häälega rõhulisi pulsilööke.
- Esitab laulu viisi koos käemärkide ja sõnadega, kinnistades SO, RA, MI, JO astmeid.
- Esitab laulu koos tegevuste jäljendamisega.

Õppevahendid:
*ksülofonid, astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel, rahvapillide pildid, ,muusikakeskus CD-d, DVD-d internetiühendusega arvuti, naturaalklaver + tool, süntesaator.

Lõiming:
Eesti keel -Õigekiri, silbitamine, hääldamine, diktsioon.

Matemaatika- Arvud, taktimõõt, võrdlus, liitmine-lahutamine, loendamine

Kehaline kasvatus

Laulu- ja ringmängud, õige kehahoid ja keha tunnetamine laulmisel, hingamine.

Muusikaline liikumine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
õpilane

* Tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;

* tantsib eesti laulu- ja ringmänge.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- Orffi pedagoogika; rütmi, meloodia, dünaamika ja tempo tajumine ja väljendamine liikumise kaudu;
- individuaalne, paaris- ja rühmatöö.

Õpitulemused

- Teeb liigutusi vastavalt laulutekstile.
- Väljendab laulu meeleolu kehaliigutuste kaudu (muusika pulssi jälgides).

- Esitab laulu koos tantsusammudega,
- Tunneb eesti rahvatantsu samme ja esitab neid kuulatud muusika saatel.
- Näitab ja „mängib“ kaasa laulutekstis olevatel pillidel.
- Liigub loovalt kuulatava muusika tempos.

Õppevahendid:
Liikumiseks sobiv ruum;

muusikakeskus HIFI,

DVD-mängija, CD-d, DVD-d.

Lõiming:
Kehaline kasvatus - Muusikapala meeleolu ja sisu kujutamine liikumise kaudu, kehapillisaated, eesti laulu- ja ringmängud.

Matemaatika- Muusikapala ülesehitus.

Pillimäng

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
- Õpilane tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid
- õpetada rakendama pillimängu kaasmängudes
- õpetada oskust kasutama muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (pillimängus).

Põhimõisted:
*****muusika väljendusvahendid:

*rütm

*meloodia,

*tempo,

*harmoonia,

*kooriliigid

*orkester

*dirigent

*eesti rahvamuusika: regilaul, uuem rahvalaul

*rahvapillid

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Rütmipillidel mängimine

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
* Orffi pedagoogika – kaasmängud, *ostinatod*, meloodilis-rütmilised improvisatsioonid;

* rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised

küsimus-vastus motiivid;

* tähtnimede kasutamine plaatpillide ja plokkflöödi/6-keelse väikekandle mänguvõtete omandamisel.
Õpitulemused * Mängib kehapillil laulu pulssi kaasa (põlvepats, käteplaks vm). * Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või *ostinato*'des; * väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu. * Mängib laulule rütmisaadet **2 I Π I I** sobival rütmipillil.
Õppevahendid: *:* Orffi instrumen-taarium, plokkflöödid ja/või väikekandled, omavalmistatud rütmipillid
Lõiming: Matemaatika - Noodi-, helikõrgused, taktimõõt. Kehaline kasvatus - Kehapillisaated, koordinatsioon, hingamine, õiged mänguvõtted.

Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: • õpetada kirjeldama suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat; • suunata rakendama muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusika kuulamisel); • õpetada *väärtustama enese ja teiste loomingut.*
Põhimõisted: *****muusika väljendusvahendid: *rütm *meloodia, *tempo, *orkester *dirigent *eesti rahvamuusika: regilaul, uuem rahvalaul *rahvapillid
Õppetegevus ja metoodilised soovitused • Vestlus, arutelu, individuaalne, paaris- ja rühmatöö; • Orffi pedagoogika – visuaalne kunst, dramatiseering, liikumine jne; • kirjalik töö – töövihik. • leiab laulu sõnumi, seostab seda õpitud laulu ja tunni teemaga. • kirjeldab ja võrdleb kahe muusikapala meeleolu. • mõtleb välja loo „Millest jutustab muusika?“
Õpitulemused • eristab kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat;

- on tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika ja muusikapala ülesehitus);
- kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara;
- väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega;
- seostab muusikapala selle autoritega
- teab laulupeo tähendust

Õppevahendid:
*ksülofonid, astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel, rahvapillide pildid, heliloojate portreed, muusikakeskus CD-d,DVD-d internetiühendusega arvuti, naturaalklaver + tool, süntesaator.

Lõiming:
Eesti keel -Õigekiri, sõnavara, väljendusoskus, arutlus.

Kunst - Muusika meeleolu visualiseerimine.

Matemaatika - Võrdlemine, osad muusikas, erinevad taktimõõdud, loogika.

Muusikaline kirjaoskus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
õpilane

- väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese ja igapäevaelu rikastajana.
- teab ja hoiab rahvakultuuri traditsioone
- arendada oskust kasutada muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusikalises kirjaoskuses).

Põhimõisted:
*****muusika väljendusvahendid:

*rütm

*meloodia,

*tempo,

*harmoonia,

*,tämber,

*kooriliigid

*orkester

*dirigent

*eesti rahvamuusika: regilaul, uuem rahvalaul

*rahvapillid

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Individuaalne, paaris- ja rühmatöö;

kirjalik töö – töövihik.

Õpitulemused
Mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

noodivältused, paus, rütmifiguurid:

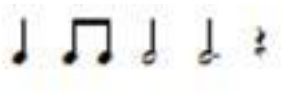

tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides: astmetel SO, MI, RA, (JO) põhinevad mudelid

Õppevahendid:
astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel

Lõiming
Eesti keel - Õigekiri, sõnavara, väljendusoskus.

Matemaatika- Joon, noodivältused, taktimõõt,

Kehaline kasvatus- Rahvatantsud.

Omalooming

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
- õpetada ja suunata väärtustama enese ja teiste loomingut;
- arendada oskust kasutama muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (omaloomingus).

Põhimõisted:
*****muusika väljendusvahendid:

*rütm

*meloodia,

*tempo,

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
* Orffi pedagoogika –omaloomingulised kaasmängud, tekstid, muusikaline liikumine; rütmilis-meloodilised improvisatsioonid; rühmatöö

Õpitulemused
- Loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;
- loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne;
- kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.

Õppevahendid:
astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel

Lõiming:

Eesti keel - Õigekiri, liisusalmide, regivärsside loomine.

Kehaline kasvatus - Muusikale liikumise kujundamine vastavalt laulu karakterile, kehapillisaated, koordinatsioon.

Õppekäigud

* Huvitub muusikast nii koolis kui ka väljaspool kooli

Traditsiooniliste koolikontserdite kuulamine (jõulukontsert, emadepäeva kontsert)

2 korda õppeaastas külastada kontserte väljaspool kooli

2. klass

70 tundi

Laulmine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- Õpilase kaasamine muusikalisse tegevusse
- Õpetada loomulikku kehahoidu, selget diktsiooni, väljendusrikkust
- Õpetada emotsionaalselt laulma üksi ja rühmsas
- Õpilase muusikalise arengu toetamine ja selle kaudu loovuse arendamine.
- Õpetada väljendama lauldes muusika sisu ning meeleolu;
- Tutvustada ja õpetada eakohaseid laste-, mängulaule
- Arendada ja julgustada aktiivset osalemist koolikooris, silmapaistvat esinemist kooliüritustel

Põhimõisted:

Rütm, meloodia, tempo, sõnad, viis, noot, lauluhääl, kõrge, madal, valjult, vaikselt

takt, taktijoon, taktimõõt, kordusmärk, luuletaja, helilooja, orkester, solist, ansambel, koor

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

*****laulu viimistletud laulmine, (kohustuslikud laulud „Eesti hümn“, “Mu koduke“, „Lapsed tuppa“, „Kevadel“, “Tiliseb,tiliseb aisakell“

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- individuaalne, paaris- ja rühmatöö, loovtöö, vestlus ja arutelu.
- laulude õppimine: -kuulmise järgi,-käemärkide abil
- mudellaulude laulmine;
- kajamängud, rütmilis-meloodilised küsimus-vastus motiivid.

Õpitulemused

- Kuulab tähelepanelikult laulu.
- Osaleb huviga laulu tutvustamisel, õppimisel ja esitamisel.
- Mõistab rahvalaulu sõnumit.
- Esitab laulu rütmi noodi järgi.
- Oskab laulda regilaulu (eeslaulja, koor)

- Kujutab visuaalselt muusikameeleolu; tuletab meelde laulmise põhinõuded (kehahoid, hääletekitamine jne.).
- Teab kordus- ja lõpumärkide. tähendust ja oskab neid kasutada.
- Esitab laulu viisi koos käemärkide ja sõnadega, kinnistades SO, RA, MI, JO astmeid.
- Esitab laulu koos tegevuste jäljendamisega.

Õppevahendid:
*ksülofonid, astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel, rahvapillide pildid, ,muusikakeskus CD-d,DVD-d internetiühendusega arvuti, naturaalklaver + tool, süntesaator.

Lõiming:
EESTI KEEL — õigekiri; silbitamine; tähestiku laulud ja mängud; kuulamisoskus; jutustamisoskuse arendamine läbi muusikapala (laulu) karakteri; teksti tähenduse mõistmine; arutelu; hääletugevuse, intonatsiooni muutmise oskus; laulu autorid.

MATEMAATIKA — laulud arvudest; helipikkused; helikõrgused; taktimõõt;

INIMESEÕPETUS — kodu, kodumaa- ja rahvakalendriteemad; aeg (tempo).

KEHALINE KASVATUS — õige kehahoid ja keha tunnetamine laulmisel; muusikalised mängud;

rütmiline liikumine; kehapillisaated; koordinatsioon; täis- ja poolpööre tantsudes.

KUNSTIÕPETUS — värvide paberilepanek kuulates erinevaid muusikapalu (heledad ja tumedad toonid)

Muusikaline liikumine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
õpilane

- Tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;
- tantsib eesti laulu- ja ringmänge.
- Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (liikumises)

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- Orffi pedagoogika; rütmi, meloodia, dünaamika ja tempo tajumine ja väljendamine liikumise kaudu;
- individuaalne, paaris- ja rühmatöö.

Õpitulemused

- Teeb liigutusi vastavalt laulutekstile.
- Väljendab laulu meeleolu kehaliigutuste kaudu (muusika pulssi jälgides).
- Esitab laulu koos tantsusammudega,
- Tunneb eesti rahvatantsu samme ja esitab neid kuulatud muusika saatel.
- Näitab ja „mängib“ kaasa laulutekstis olevatel pillidel.
- Liigub loovalt kuulatava muusika tempos.
- loob laulule liigutused või liikumise
- muudab marssimise suunda vastavalt muusika dünaamikale (*forte*-edasi, *piano*-tagasi).

Õppevahendid:
Liikumiseks sobiv ruum;

muusikakeskus HIFI,

DVD-mängija, CD-d, DVD-d.

Lõiming:
Kehaline kasvatus - Muusikapala meeleolu ja sisu kujutamine liikumise kaudu, kehapillisaated, eesti laulu- ja ringmängud.

Matemaatika- Muusikapala ülesehitus.

Pillimäng

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- õpilane tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid
- õpetada rakendama pillimängu kaasmängudes
- õpetada oskust kasutama muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (pillimängus).

Põhimõisted:
*****muusika väljendusvahendid:
*rütm
*meloodia,
*tempo,
*harmoonia,
*kooriliigid
*orkester
*dirigent
*eesti rahvamuusika: regilaul, uuem rahvalaul
*rahvapillid

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Rütmipillidel mängimine

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
* Orffi pedagoogika – kaasmängud, *ostinatod*, meloodilis-rütmilised improvisatsioonid;

* rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised

küsimus-vastus motiivid;

* tähtnimede kasutamine plaatpillide ja plokkflöödi/6-keelse väikekandle mänguvõtete omandamisel.

Õpitulemused

- Mängib kehapillil laulu pulssi kaasa (põlvepats, käteplaks vm).
- Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või *ostinato*'des;
- väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu.
- Mängib laulule rütmisaadet **2 I Π I I** sobival rütmipillil.
- *Mängib pauside ajal kehapilli või esitab saadet väikekandlel.

- Mängib laulule saadet
- **3 I Z I kõlapulkadel või tamburiinil.**

Õppevahendid:
Orffi instrumen-taarium, plokkflöödid ja/või väikekandled, omavalmistatud rütmipillid

Lõiming:
Matemaatika -Noodi-, helikõrgused, taktimõõt.

Kehaline kasvatus - Kehapillisaated, koordinatsioon, hingamine, õiged mänguvõtted.

Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
- õpetada kirjeldama suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;
- suunata rakendama muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusika kuulamisel);
- õpetada *väärtustama enese ja teiste loomingut.*
- õpetada eesti rahvalaulu ja tutvustada rahvapille (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill);

Põhimõisted:
*****muusika väljendusvahendid:

*rütm

*meloodia,

*tempo,

*orkester

*dirigent

*eesti rahvamuusika: regilaul, uuem rahvalaul

*rahvapillid

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
- Vestlus, arutelu, individuaalne, paaris- ja rühmatöö;
- Orffi pedagoogika – visuaalne kunst, dramatiseering, liikumine jne;
- kirjalik töö – töövihik.
- leiab laulu sõnumi, seostab seda õpitud laulu ja tunni teemaga.
- kirjeldab ja võrdleb kahe muusikapala meeleolu.
- mõtleb välja loo „Millest jutustab muusika?“

Õpitulemused
- eristab kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat;
- on tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika ja muusikapala ülesehitus);
- kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara;
- väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega;

- seostab muusikapala selle autoritega;
- on tutvunud kuuldeliselt ja visuaalselt eesti rahvalaulu ja rahvapillidega (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill);
- eristab vokaal- ja instrumentaal-muusikat,
- iseloomustab sõnadega muusika meeleolu.

Õppevahendid:
*ksülofonid, astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel, rahvapillide pildid, võimalusel rahvapillid, heliloojate portreed, muusikakeskus CD-d,DVD-d internetiühendusega arvuti, naturaalklaver + tool, süntesaator.

Lõiming:
Eesti keel -Õigekiri, sõnavara, väljendusoskus, arutlus.

Kunst - Muusika meeleolu visualiseerimine.

Matemaatika - Võrdlemine, osad muusikas, erinevad taktimõõdud, loogika.

Inimeseõpetus - Aeg (tempo), kodu- ja kodumaa.

Muusikaline kirjaoskus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
õpilane

- väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese ja igapäevaelu rikastajana.
- teab ja hoiab rahvakultuuri traditsioone
- arendada oskust kasutada muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusikalises kirjaoskuses).

Põhimõisted:
*****muusika väljendusvahendid:

*rütm

*meloodia,

*tempo,

*harmoonia,

*,tämber,

*kooriliigid

*orkester

*dirigent

*eesti rahvamuusika: regilaul, uuem rahvalaul

*rahvapillid

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Individuaalne, paaris- ja rühmatöö;

kirjalik töö – töövihik.

Õpitulemused

Mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

noodivältused, paus, rütmifiguurid:

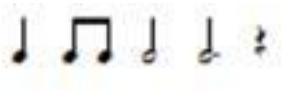

astmetel SO, MI, RA, LE, JO, RA_1, SO_1 põhinevad mudelid;

mõistab JO-võtme tähendust ning kasutab seda noodist lauldes;

Õppevahendid:
astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel

Eesti keel
Õigekiri, sõnavara, väljendusoskus.

Matemaatika

Joon, noodivältused, taktimõõt,
Kehaline kasvatus

Rahvatantsud.

Omalooming

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- õpetada ja suunata väärtustama enese ja teiste loomingut;
- arendada oskust kasutama muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (omaloomingus).

Põhimõisted:
muusika väljendusvahendid: rütm, meloodia, tempo

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Orffi pedagoogika –omaloomingulised kaasmängud, tekstid, muusikaline liikumine; rütmilis-meloodilised improvisatsioonid;

Rühmatöö, paaristöö

Õpitulemused

- Loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;
- loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne;
- kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.
- Mõtleb välja rütmi-*ostinato* 2- ja 3-osalises taktimõõdus, esitab *ostinatot* pinginaabrile
- Koostab, avaldab ja põhjendab arvamust kuulatud kontserdi kohta.

Õppevahendid:
astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel

Lõiming:
Eesti keel - Õigekiri, liisusalmide, regivärsside loomine.

Kehaline kasvatus -muusikale liikumise kujundamine vastavalt laulu karakterile, kehapillisaated, koordinatsioon.

Matemaatika- Taktimõõt, muusika osad.

Õppekäigud

* Huvitub muusikast nii koolis kui ka väljaspool kooli

Traditsiooniliste koolikontserdite kuulamine (jõulukontsert, emadepäeva kontsert)

2 korda õppeaastas külastada kontserte väljaspool kooli

3. klass

(70 tundi)

Laulmine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- Õpilase muusikalise arengu toetamine ja selle kaudu loovuse arendamine.
- Saavutada vaba ja loomulik laulmine.
- Saavutada kõlalise puhtuse ja emotsionaalse laulmise oskus ühehäälsel laulmisel.
- .Tutvumine kahehäälsusega.
- Õpetada väljendama lauldes muusika sisu ning meeleolu;
- Õpetada eakohaseid laste-, mängulaule.
- Arendada ja julgustada aktiivset osalemist koolikooris, silmapaistvat esinemist kooliüritustel

Põhimõisted:
Rütm, meloodia, tempo, sõnad, viis, noot, lauluhääl, kõrge, madal, valjult, vaikselt

takt, taktijoon, taktimõõt, kordusmärk, luuletaja, helilooja, orkester, solist, ansambel, koor

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Laulab peast kooliastme ühislaule:

Eesti hümn (F. Pacius),

„Mu koduke" (A. Kiiss),

„Tiliseb, tiliseb aisakell" (L. Wirkhaus); lastelaulud:

„Lapsed, tuppa",

„Teele, teele, kurekesed",

„Kevadel" (Juba linnukesed ….),

„Kevadpidu" (Elagu kõik ....).

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- individuaalne, paaris- ja rühmatöö, loovtöö, vestlus ja arutelu.
- laulude õppimine: -kuulmise järgi,-käemärkide abil
- mudellaulude laulmine;

- esitab laulu kaanonina koos kaasmänguga.
- kajamängud, rütmilis-meloodilised küsimus-vastus motiivid.
- Õpitud laulu esitamine koos tantsuga
- vestlus laulu sisust, heliloojast, teksti autorist.

Õpitulemused
- Kuulab tähelepanelikult laulu.
- Osaleb huviga laulu tutvustamisel, õppimisel ja esitamisel.
- Mõistab rahvalaulu sõnumit.
- Esitab laulu rütmi noodi järgi.
- Oskab laulda regilaulu (eeslaulja, koor)
- Kujutab visuaalselt muusikameeleolu; tuletab meelde laulmise põhinõuded (kehahoid, hääletekitamine jne.).
- Teab kordus- ja lõpumärkide. tähendust ja oskab neid kasutada.
- Esitab laulu viisi koos käemärkide ja sõnadega, kinnistades SO, RA, MI, JO astmeid.
- Esitab laulu koos tegevuste jäljendamisega.

Õppevahendid:
ksülofonid, astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel, rahvapillide pildid,, muusikakeskus CD-d, DVD-d internetiühendusega arvuti, naturaalklaver + tool, süntesaator.

Lõiming:
EESTI KEEL — õigekiri; silbitamine; tähestiku laulud ja mängud; kuulamisoskus; jutustamisoskuse arendamine läbi muusikapala (laulu) karakteri; teksti tähenduse mõistmine; arutelu; hääletugevuse, intonatsiooni muutmise oskus; laulu autorid.

MATEMAATIKA — laulud arvudest; helipikkused; helikõrgused; taktimõõt;

INIMESEÕPETUS — kodu, kodumaa- ja rahvakalendriteemad; aeg (tempo).

KEHALINE KASVATUS — õige kehahoid ja keha tunnetamine laulmisel; muusikalised mängud;

rütmiline liikumine; kehapillisaated; koordinatsioon; täis- ja poolpööre tantsudes.

Kunst/loodusõpetus- loodusandide (kastanite, tõrude, kivide vms) värvimine vastavalt astmete värvile, kasutamine astme- ja rütmitöös).

Tööõpetus - Paberist noodijoonestiku lõikamine ja papile vms kleepimine, selle kasutamine töös astmetega.

Muusikaline liikumine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
õpilane
- Tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;
- tantsib eesti laulu- ja ringmänge.
- Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (liikumises)

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- Orffi pedagoogika; rütmi, meloodia, dünaamika ja tempo tajumine ja väljendamine liikumise kaudu;
- individuaalne, paaris- ja rühmatöö.

Õpitulemused

- Teeb liigutusi vastavalt laulutekstile.
- Väljendab laulu meeleolu kehaliigutuste kaudu (muusika pulssi jälgides).
- Esitab laulu koos tantsusammudega,
- Tunneb eesti rahvatantsu samme ja esitab neid kuulatud muusika saatel.
- Näitab ja „mängib“ kaasa laulutekstis olevatel pillidel.
- Liigub loovalt kuulatava muusika tempos.
- loob laulule liigutused või liikumise
- muudab marssimise suunda vastavalt muusika dünaamikale (*forte*-edasi, *piano*-tagasi).

Õppevahendid:

Liikumiseks sobiv ruum;

muusikakeskus HIFI,

DVD-mängija, CD-d, DVD-d.

Lõiming:

Kehaline kasvatus

Muusikapala meeleolu ja sisu kujutamine liikumise kaudu, kehapillisaated, eesti laulu- ja ringmängud.

Matemaatika

Muusikapala ülesehitus.

Pillimäng

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- õpilane tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid
- õpetada esmased mänguoskused väikekandlel või plokkflöödil
- õpetada rakendama pillimängu kaasmängudes
- õpetada oskust kasutama muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (pillimängus).

Põhimõisted:

*****muusika väljendusvahendid:

*rütm

*meloodia,

*tempo,

*harmoonia,

*kooriliigid

*orkester

*dirigent

*eesti rahvamuusika:regilaul,uuem rahvalaul

*rahvapillid

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Rütmipillidel mängimine

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
* Orffi pedagoogika – kaasmängud, *ostinatod*, meloodilis-rütmilised improvisatsioonid;

* rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised

küsimus-vastus motiivid;

* tähtnimede kasutamine plaatpillide ja plokkflöödi/6-keelse väikekandle mänguvõtete omandamisel.

Õpitulemused
- On omandanud 6-keelse väikekandle või plokkflöödi esmased mänguvõtted ning kasutab neid musitseerimisel.
- Seoses pillimänguga õpib tundma viiulivõtit, tähtnimesid ja nende asukohta noodijoonestikul.
- Mängib kehapillil laulu pulssi kaasa (põlvepats, käteplaks vm).
- Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või *ostinato*'des;
- väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu.
- Mängib laulule rütmisaadet 2 I Π I I sobival rütmipillil.
- Mängib laulule saadet
- 3 I Z I kõlapulkadel või tamburiinil.
- Mängib saadet kandlel vastavalt märgistusele:
- I, I, V, I,
- IV, I, V, I

Õppevahendid:
Orffi instrumen-taarium, plokkflöödid ja/või väikekandled, omavalmistatud rütmipillid

Lõiming:
Matemaatika - Noodi-, helikõrgused, taktimõõt.

Kehaline kasvatus - Kehapillisaated, koordinatsioon, hingamine, õiged mänguvõtted.

Inimeseõpetus- eesti rahvakombed

Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
- õpetada kirjeldama suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;
- suunata rakendama muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusika kuulamisel);
- õpetada *väärtustama enese ja teiste loomingut.*

- õpetada eesti rahvalaulu ja tutvustada rahvapille (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill);

Põhimõisted:
*****muusika väljendusvahendid:

*rütm

*meloodia,

*tempo,

*orkester

*dirigent

*eesti rahvamuusika: regilaul, uuem rahvalaul

*rahvapillid

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
- Vestlus, arutelu, individuaalne, paaris- ja rühmatöö;
- Orffi pedagoogika – visuaalne kunst, dramatiseering, liikumine jne;
- kirjalik töö – töövihik.
- leiab laulu sõnumi, seostab seda õpitud laulu ja tunni teemaga.
- kirjeldab ja võrdleb kahe muusikapala meeleolu.
- mõtleb välja loo „Millest jutustab muusika?“
- Leiab laulu tekstis seoseid loodusega, töötegemisega
- Iseloomustab laulu esitust ja esitajaid.

Õpitulemused
- eristab kuuldeliselt marssi, valssi ja polkat.
- eristab kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat;
- on tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika ja muusikapala ülesehitus);
- kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara:
  - väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega;
  - seostab muusikapala selle autoritega.
- eristab kuuldeliselt ja visuaalselt eesti rahvalaulu ja rahvapille (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill);
- eristab vokaal- ja instrumentaal-muusikat esitajate järgi.
- iseloomustab sõnadega muusika meeleolu.

Õppevahendid:
ksülofonid, astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel, rahvapillide pildid, võimalusel rahvapillid, heliloojate portreed, muusikakeskus CD-d,DVD-d internetiühendusega arvuti, naturaalklaver + tool, süntesaator.

Lõiming:
Eesti keel - Õigekiri, sõnavara, väljendusoskus, arutlus.

Kunst - Muusika meeleolu visualiseerimine.

Matemaatika - Võrdlemine, osad muusikas, erinevad taktimõõdud, loogika.

Inimeseõpetus - Aeg (tempo), kodu- ja kodumaa.

Tööõpetus - Omavalmistatud rütmipillide kasutamine taktimõõdu eristamisel.

Muusikaline kirjaoskus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
õpilane

- väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese ja igapäevaelu rikastajana.
- teab ja hoiab rahvakultuuri traditsioone
- arendada oskust kasutada muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusikalises kirjaoskuses).

Põhimõisted:
muusika väljendusvahendid: koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor, muusikapala, salm, refrään, kaanon, marss, polka, valss, *ostinato*, kaasmäng, eelmäng, vahemäng, rütm, meloodia, tempo, kõlavärv, vaikselt, valjult, *piano, forte,* fermaat, laulurepertuaariga tutvustatakse märke *latern, segno, volt*.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Individuaalne, paaris- ja rühmatöö;

kirjalik töö – töövihik.

Õpitulemused
Mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

noodivältused, paus, rütmifiguurid:

astmetel SO, MI, RA, LE, JO, RA_1, SO_1 põhinevad mudelid;

tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides:

astmetel SO, MI, RA, LE, JO, RA_1, SO_1, JO^1, NA, DI põhinevad mudelid;

JO- ja RA- astmerida (duur ja moll) seoses lauludega

mõistab JO-võtme tähendust ning kasutab seda noodist lauldes;

rütmifiguurid ja paus

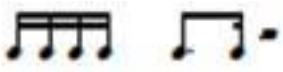

Õppevahendid:
astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel

Eesti keel

Õigekiri, sõnavara, väljendusoskus.

Matemaatika

Joon, noodivältused, taktimõõt,

Kehaline kasvatus

Rahvatantsud.

Omalooming

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- õpetada ja suunata väärtustama enese ja teiste loomingut;
- arendada oskust kasutama muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (omaloomingus).

Põhimõisted:

*****muusika väljendusvahendid: rütm, meloodia, tempo

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Orffi pedagoogika –omaloomingulised kaasmängud, tekstid, muusikaline liikumine; rütmilis-meloodilised improvisatsioonid;

Rühmatöö, paaristöö

Osaleb laulu lavastuses.

Loob viisi luuletusele

Loob lihtsa viisi moll –laadis

Kirjutab külastatud kontserdi kohta lühikokkuvõtte

Õpitulemused

- Loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;
- loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne;
- kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.
- Mõtleb välja rütmi-*ostinato* 2- ja 3-osalises taktimõõdus, esitab *ostinatot* pinginaabrile
- Koostab, avaldab ja põhjendab arvamust kuulatud kontserdi kohta.

Õppevahendid:

astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel

Lõiming:

Eesti keel - Õigekiri, liisusalmide, regivärsside loomine.

Kehaline kasvatus - Muusikale liikumise kujundamine vastavalt laulu karakterile, kehapillisaated, koordinatsioon.

Matemaatika-Taktimõõt, muusika osad.

Õppekäigud

Huvitub muusikast nii koolis kui ka väljaspool kooli

Traditsiooniliste koolikontserdite kuulamine (jõulukontsert, emadepäeva kontsert)

2 korda õppeaastas külastada kontserte väljaspool kooli

II kooliaste

Õpieesmärgid

õpilane

1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes ja osaleb meeleldi oma kooli ja kodukoha kultuurielus;

2) muusikalised tegevused: laulmine, muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara, muusikaline liikumine, muusika kuulamine ja muusikalugu, pillimäng, omalooming, õppekäigud;

3) laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle eripära arvestades;

4) laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis; mõistab laulupeo traditsiooni ja tähendust;

5) oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslasi;

6) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule;

7) kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid);

8) kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi;

9) julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnalises kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;

10) kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat; mõistab autorluse tähendust;

11) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat;

12) leiab iseloomulikke jooni eesti ja teiste maade rahvamuusikas.

4. klass

(70 tundi)

Laulmine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- Kõigi õpilaste võimalikult suur kaasamine muusikalistesse tegevustesse arvestades nende muusikalisi võimeid ja arengut.

- Osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes; huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles
- Õpetada laulma ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades
- Innustada laulma koolikooris õpetaja valikul ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses
- Laulupeo traditsiooni ja tähendust selgitamine
- Õpetada oskust väärtustama iseennast ja teisi koos musitseerides

Põhimõisted:
Rütm, meloodia, tempo, sõnad, viis, noot, lauluhääl, kõrge, madal, valjult, vaikselt

takt, taktijoon, taktimõõt, kordusmärk, luuletaja, helilooja, orkester, solist, ansambel, koor, *rahvaviis, rahvaluule, fermaat, segno*

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Laulab peast kooliastme ühislaule:

Eesti hümn (Fr. Pacius),

"Kui Kungla rahvas" (K. A. Hermann),

"Mu isamaa armas" (saksa rhvl),

"Eesti lipp" (E. Võrk),

"Püha öö" (F. Gruber),

"Kas tunned maad" (J. Berad),

"Meil aiaäärne tänavas" (eesti rhl);

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
* laulude õppimine: noodi järgi astmenimedega, kuulmise ja noodi järgi astmenimedega, kuulmise järgi

* vestlus (laulu sisu, helilooja, teksti autor, muusika väljendusvahendid).

* Relatiivne meetod – laulmine astmetrepi, käemärkide, rändnoodi, rütmistatud astmete ja noodi järgi, mudellaulud;

* kajamäng, rütmilis-meloodilised, küsimus-vastus motiivid.

Õpitulemused
- Laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest;
- Laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule *a cappella* ja saatega;
- Rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes;
- Laulab peast kooliastme ühislaule:

Eesti hümn (Fr. Pacius),

"Kui Kungla rahvas" (K. A. Hermann),

"Mu isamaa armas" (saksa rhvl),

"Eesti lipp" (E. Võrk),

"Püha öö" (F. Gruber),

"Kas tunned maad" (J. Berad),

"Meil aiaäärne tänavas" (eesti rhl);

- Laulab meloodiat relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA1, SO1, JO1, LE, NA, DI);
- duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega;

Õppevahendid:
ksülofonid, astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel, rahvapillide pildid, muusikakeskus CD-d,DVD-d internetiühendusega arvuti, naturaalklaver + tool, süntesaator.

Lõiming:
Eesti keel, - Teksti tähenduse mõistmine – arutelu ja analüüs, diktsioon, ilmekus.

Matemaatika- Laulu vorm, taktimõõt, murrud, mälu, seostamisoskus.

Kehaline kasvatus - Õige kehahoid ja hingamine.

Kunst/ loodusõpetus- Looduslike materjalide (puupulgad, kivid jms) kasutamine astmetrepiks

Muusikaline liikumine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
õpilane

- Tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;
- tantsib eesti laulu- ja ringmänge.
- Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (liikumises)

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- Orffi pedagoogika; rütmi, meloodia, dünaamika ja tempo tajumine ja väljendamine liikumise kaudu;
- individuaalne, paaris- ja rühmatöö.

Õpitulemused

- Teeb liigutusi vastavalt laulutekstile.
- Väljendab laulu meeleolu kehaliigutuste kaudu (muusika pulssi jälgides).
- Esitab laulu koos tantsusammudega,
- Tunneb eesti rahvatantsu samme ja esitab neid kuulatud muusika saatel.
- Näitab ja „mängib“ kaasa laulutekstis olevatel pillidel.
- Liigub loovalt kuulatava muusika tempos.
- loob laulule liigutused või liikumise
- muudab marssimise suunda vastavalt muusika dünaamikale (*forte*-edasi, *piano*-tagasi).

Õppevahendid:
Liikumiseks sobiv ruum;

muusikakeskus HIFI,

DVD-mängija, CD-d, DVD-d.

Lõiming:

Kehaline kasvatus

Muusikapala meeleolu ja sisu kujutamine liikumise kaudu, kehapillisaated, eesti laulu- ja ringmängud.

Matemaatika

Muusikapala ülesehitus.

Pillimäng

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- õpilane tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid
- õpetada kasutama üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (pillimängus)
- innustada õpilasi aktiivselt osalema instrumentaalansamblis või orkestris

Põhimõisted:

*****muusika väljendusvahendid:

*rütm

*meloodia,

*tempo,

*harmoonia,

*kooriliigid

*orkester

*dirigent

*eesti rahvamuusika:regilaul,uuem rahvalaul

*rahvapillid

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Rütmipillidel mängimine

Saadab laulu etteantud või omaloomingulise rütmiga trummil.

Saadab laulu rütmi*ostinatoga*

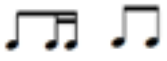 (plaksutades või rütmipillil).

Saadab õpitud laule erinevatel pillidel.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Orffi pedagoogika – kaasmängud, *ostinatod,* meloodilis-rütmilised improvisatsioonid;

Rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised küsimus-vastus motiivid;

Absoluutse süsteemi kasutamine pillimängus;

Süvendatult pilli õppinud õpilaste rakendamine musitseerimisel
Õpitulemused Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või *ostinato*'des; Rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid; Seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga;
Õppevahendid: Orffi instrumen-taarium, plokkflöödid ja/või väikekandled, omavalmistatud rütmipillid
Lõiming: Matemaatika - Noodi-, helikõrgused, taktimõõt, seostamisoskus (astme- ja tähtnimed, helistikud ja kolmkõlad). Tehnoloogiaõpetus - Lihtsate pillide valmistamine. Kehaline kasvatus - Kehapillisaated, hingamine, koordinatsioon, õiged mänguvõtted.

Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: • õpetada kirjeldama suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat, kujundada arusaam autorluse tähendusest • Õpetada eristama kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat • Tutvustada eesti ja teiste maade rahvamuusikale iseloomulikke jooni
Põhimõisted: muusika väljendusvahendid: rütm meloodia, tempo, orkester dirigent eesti rahvamuusika: regilaul, uuem rahvalaul rahvapillid Mezzosopran sopran, bass
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Vestlus, arutelu, individuaalne ja rühmatöö: helilooja, teksti autor, oskussõnad, muusika väljendusvahendid, vorm, hääleliigid, instrumentaal- ja vokaalmuusika, pilliliigid, eesti rahvamuusika, autorlus.
Õpitulemused • Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi; (kahe- ja kolmeosaline lihtvorm); • Iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara;

- Teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega.
- Kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); koore ja dirigente kodukohas; tuntumaid Eesti koore; teab Eesti laulupidude traditsiooni

Õppevahendid:
DVD-d, DVD mängija, internet, CD-d, CD-mängija Data-projektor

Lõiming:
Eesti keel - Sõnavara, õigekiri, sh muusikaline, väljendus-ja põhjendusoskus (kirjalik ja suuline).

Kirjandus- Autorlus.

Kunst -Muusika meeleolu visualiseerimine.

Matemaatika -Võrdlemine, eristamine, muusikapala vorm, erinevad taktimõõdud, loogika.

Muusikaline kirjaoskus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
- Õpilane väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese ja igapäevaelu rikastajana.
- teab ja hoiab rahvakultuuri traditsioone
- arendada oskust kasutada muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusikalises kirjaoskuses).

Põhimõisted:
*****muusika väljendusvahendid:

koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor, muusikapala, salm, refrään, kaanon, marss, polka, valss, *ostinato*, kaasmäng, eelmäng, vahemäng, rütm, meloodia, tempo, kõlavärv, vaikselt, valjult, *piano, forte,* fermaat, laulurepertuaariga tutvustatakse märke *latern, segno, volt*.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Individuaalne, paaris- ja rühmatöö;

kirjalik töö

Õpitulemused
* Mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes

* noodivältused, rütmifiguurid ja pausid:

2/4,3/4 ja 4/4 taktimõõtude tähenduse mõistmine ja arvestamine musitseerimisel;

2-osaline lihtvorm

Õppevahendid:
astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel

Lõiming
Kehaline kasvatus- Rahvatantsud

Eesti keel - õigekiri, sh muusikaline, väljendusoskus.

Matemaatika- Noodivältused, taktimõõt, vorm, sümbolid, murdarvud, paralleelsed helistikud, võrdlemine ja eristamine.

Inimeseõpetus- Meetrum, vaikselt, valjult, tempokalt

Kunst- Kõlavärv.

Omalooming

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- Julgustada ja õpetada esitama ideid ja oskust rakendada võimetekohaselt oma loovust nii sõnalises kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;
- Suunata kasutama üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (omaloomingus).

Põhimõisted:
*****muusika väljendusvahendid: rütm, meloodia, tempo

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
* Orffi pedagoogika –omaloomingulised kaasmängud, tekstid, muusikaline liikumine; rütmilis-meloodilised improvisatsioonid;

* lihtsamate pillide valmistamine;

* kirjalik töö

Õpitulemused
Loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või *ostinato*'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;

Kasutab improvisatsioonides astmemudeleid;

Loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne;

Kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist.

Õppevahendid:
astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel, Orffi instrumentaarium, plokkflöödid ja/või väikekandled

Lõiming:
Eesti keel - Õigekiri, regivärsside ja lihtsamate laulusõnade loomine, väljendusoskus.

Kehaline kasvatus - Muusikale liikumise loomine vastavalt laulu karakterile, kehapillisaated,

koordinatsioon, õiged mänguvõtted.

Matemaatika- Taktimõõt, murrud, muusikapala vorm.

Õppekäigud

Õpilane huvitub muusikast nii koolis kui ka väljaspool kooli:

- Traditsiooniliste koolikontserdite kuulamine (jõulukontsert, emadepäeva kontsert)
- 2 korda õppeaastas külastada kontserte väljaspool kooli
- Vähemalt kord aastas külastada teatrit (muusikal, operett, ooper, ballett)

5. klass

(70 tundi)

Laulmine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: • Kõigi õpilaste võimalikult suur kaasamine muusikalistesse tegevustesse arvestades nende muusikalisi võimeid ja arengut. • Osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes; huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles • Õpetada laulma ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades • Innustada laulma koolikooris õpetaja valikul ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses • Laulupeo traditsiooni ja tähendust selgitamine • Õpetada oskust väärtustama iseennast ja teisi koos musitseerides
Põhimõisted: Rütm, meloodia, tempo, sõnad, viis, noot, lauluhääl, kõrge, madal, valjult, vaikselt takt, taktijoon, taktimõõt, kordusmärk, luuletaja, helilooja, orkester, solist, ansambel, koor, rahvaviis, rahvaluule, fermaat, segno
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Laulab peast kooliastme ühislaule: Eesti hümn (Fr. Pacius), "Kui Kungla rahvas" (K. A. Hermann), "Mu isamaa armas" (saksa rhvl), "Eesti lipp" (E. Võrk), "Püha öö" (F. Gruber), "Kas tunned maad" (J. Berad), "Meil aiaäärne tänavas" (eesti rhl)
Õppetegevus ja metoodilised soovitused * laulude õppimine: noodi järgi astmenimedega, kuulmise ja noodi järgi astmenimedega, kuulmise järgi

* vestlus (laulu sisu, helilooja, teksti autor, muusika väljendusvahendid).

* Relatiivne meetod – laulmine astmetrepi, käemärkide, rändnoodi, rütmistatud astmete ja noodi järgi, mudellaulud;

* kajamäng, rütmilis-meloodilised, küsimus-vastus motiivid.

Õpitulemused

- Laulab voolavalt, selge diktsiooniga, vastavalt õpilase muusikalistele võimetele intonatsioonipuhtalt.
- Laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule *a cappella* ja saatega;
- Rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes;
- Laulab peast kooliastme ühislaule:

Eesti hümn (Fr. Pacius),

"Kui Kungla rahvas" (K. A. Hermann),

"Mu isamaa armas" (saksa rhvl),

"Eesti lipp" (E. Võrk),

"Püha öö" (F. Gruber),

"Kas tunned maad" (J. Berad),

"Meil aiaäärne tänavas" (eesti rhl);

- Laulab meloodiat relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA_1, SO_1, JO^1, LE, NA, DI);
- duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega;
- seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g–G2.

Õppevahendid:
ksülofonid, astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel, rahvapillide pildid, ,muusikakeskus CD-d,DVD-d internetiühendusega arvuti, naturaalklaver + tool, süntesaator.

Lõiming:
Eesti keel, - Teksti tähenduse mõistmine – arutelu ja analüüs, diktsioon, ilmekus.

Matemaatika- Laulu vorm, taktimõõt, murrud, mälu, seostamisoskus.

Kehaline kasvatus - Õige kehahoid ja hingamine.

Kunst/ loodusõpetus- Looduslike materjalide (puupulgad, kivid jms) kasutamine astmetrepiks

Tehnoloogiaõpetus -Omavalmistatud muusikateemaliste mängude kasutamine rütmialases töös ja laulmisel relatiivsete astmetega.

Muusikaline liikumine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
õpilane

- õpetada tunnetama ning väljendama muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;
- õpetada tantsima eesti laulu- ja ringmänge.
- Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (liikumises)
- Kujundada erinevate maade muusika karakterite tunnetamist ja väljendamist lähtudes õpilase loomulikest võimetest ja nende arengust

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- Orffi pedagoogika; rütmi, meloodia, dünaamika ja tempo tajumine ja väljendamine liikumise kaudu;
- individuaalne, paaris- ja rühmatöö.
- Esitab laulu koos tantsusammudega

Õpitulemused

- Tantsib eesti laulu- ja ringmänge
- Väljendab liikumise kaudu eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid: (valikuliselt) Soome, Vene, Läti, Leedu, Rootsi, Norra;
- Teeb liigutusi vastavalt laulutekstile. Väljendab laulu meeleolu kehaliigutuste kaudu (muusika pulssi jälgides).
- Esitab laulu koos tantsusammudega.
- Näitab ja „mängib“ kaasa laulutekstis olevatel pillidel.
- Liigub loovalt kuulatava muusika tempos.
- loob laulule liigutused või liikumise
- muudab marssimise suunda vastavalt muusika dünaamikale (*forte*-edasi, *piano*-tagasi).

Õppevahendid:

Liikumiseks sobiv ruum;

muusikakeskus HIFI,

DVD-mängija, CD-d, DVD-d.

Lõiming:

Kehaline kasvatus uusikapala meeleolu ja sisu kujutamine liikumise kaudu, kehapillisaated, eesti laulu- ja ringmängud.

Matemaatika- Muusikapala ülesehitus.

Pillimäng

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- õpilane tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid
- õpetada kasutama üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (pillimängus)
- innustada õpilasi aktiivselt osalema instrumentaalansamblis või orkestris

Põhimõisted:

*****muusika väljendusvahendid:

*rütm
*meloodia,
*tempo,
*harmoonia,
*kooriliigid
*orkester
*dirigent
*eesti rahvamuusika: regilaul, uuem rahvalaul
*rahvapillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, rahvapillid

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Rütmipillidel mängimine
Lühiuurimuse „Kuidas pill tekkis" läbiviiimine ja esitlus
Saadab laulu etteantud või omaloomingulise rütmiga trummil.
Saadab laulu rütmi*ostinatoga*

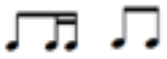 (plaksutades või rütmipillil).
Saadab õpitud laule erinevatel pillidel.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Orffi pedagoogika – kaasmängud, *ostinatod*, meloodilis-rütmilised improvisatsioonid;
Rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised küsimus-vastus motiivid;
Absoluutse süsteemi kasutamine pillimängus;
Süvendatult pilli õppinud õpilaste rakendamine musitseerimisel

Õpitulemused
seostab helistikke ja toonika kolmkõlasid C-duur, a-moll pillimänguga
Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või *ostinato*'des;
Rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid;

Õppevahendid:
Orffi instrumen-taarium, plokkflöödid ja/või väikekandled, omavalmistatud rütmipillid

Lõiming:
Matemaatika - Noodi-, helikõrgused, taktimõõt, seostamisoskus (astme- ja tähtnimed, helistikud ja kolmkõlad).
Tehnoloogiaõpetus - Lihtsate pillide valmistamine.
Kehaline kasvatus - Kehapillisaated, hingamine, koordinatsioon, õiged mänguvõtted.

Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Õpilane

- õpetada kirjeldama suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat, kujundada arusaam autorluse tähendusest
- Õpetada eristama kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat
- Tutvustada eesti ja teiste maade rahvamuusikale iseloomulikke jooni

Põhimõisted:
*****muusika väljendusvahendid:

rütm

meloodia,

tempo,

orkester

dirigent

eesti rahvamuusika: regilaul, uuem rahvalaul

rahvapillid

Mezzosopran

sopran,

bass

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- Vestlus, arutelu, individuaalne ja rühmatöö: helilooja, teksti autor, oskussõnad, muusika väljendusvahendid, vorm, hääleliigid, instrumentaal- ja vokaalmuusika, pilliliigid, eesti rahvamuusika, autorlus.
- Toob näiteid ja iseloomustab kontserdil kuulatud muusikat kirjalikus vormis ja kannab selle suuliselt ette, lisades oma arvamuse.

Õpitulemused

- kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit
- Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi; (kahe- ja kolmeosaline lihtvorm);
- Iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara;
- Teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega.
- Kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); koore ja dirigente kodukohas; tuntumaid Eesti koore; teab Eesti laulupidude traditsiooni

Õppevahendid:
DVD-d, DVD mängija, internet, CD-d, CD-mängija Data-projektor

Lõiming:
Ajalugu-Eesti ja erinevate maade kultuurilugu.

Eesti keel - Sõnavara, õigekiri, sh muusikaline, väljendus-ja põhjendusoskus (kirjalik ja suuline).

Kirjandus- Autorlus.

Kunst -Muusika meeleolu visualiseerimine.

Matemaatika -Võrdlemine, eristamine, muusikapala vorm, erinevad taktimõõdud, loogika.

Muusikaline kirjaoskus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
õpilane

- väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese ja igapäevaelu rikastajana.
- teab ja hoiab rahvakultuuri traditsioone
- arendada oskust kasutada muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusikalises kirjaoskuses).

Põhimõisted:
*****muusika väljendusvahendid:
koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor, muusikapala, salm, refrään, kaanon, marss, polka, valss, *ostinato*, kaasmäng, eelmäng, vahemäng, rütm, meloodia, tempo, kõlavärv, vaikselt, valjult, *piano, forte,* fermaat, laulurepertuaariga tutvustatakse märke *latern, segno, volt*.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Individuaalne, paaris- ja rühmatöö;

kirjalik töö

Õpitulemused
* Mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes

* noodivältused, rütmifiguurid ja pausid:

2/4,3/4 ja 4/4 taktimõõtude tähenduse mõistmine ja arvestamine musitseerimisel;

2-osaline lihtvorm

helilaadi ja helistiku eristamine ja kasutamine, helistikud C - a;

Õppevahendid:
astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel

Lõiming
Kehaline kasvatus- Rahvatantsud

Eesti keel - õigekiri, sh muusikaline, väljendusoskus.

Matemaatika- Noodivältused, taktimõõt, vorm, sümbolid, murdarvud, paralleelsed helistikud, võrdlemine ja eristamine.

Inimeseõpetus- Meetrum, vaikselt, valjult, tempokalt Kunst- Kõlavärv.

Omalooming

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: • Julgustada ja õpetada esitama ideid ja oskust rakendada võimetekohaselt oma loovust nii sõnalises kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades; • Suunata kasutama üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (omaloomingus).
Põhimõisted: *****muusika väljendusvahendid: rütm, meloodia, tempo
Õppetegevus ja metoodilised soovitused * Orffi pedagoogika –omaloomingulised kaasmängud, tekstid, muusikaline liikumine; rütmilis-meloodilised improvisatsioonid; * lihtsamate pillide valmistamine; * kirjalik töö Lihtsate muusikapalade loomine muusikaprogrammi kasutades. Loob kunstitöö koos iseloomus-tava värsireaga. (Kasutab erinevaid kunstitehnikaid).
Õpitulemused Loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või *ostinato*'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel; Kasutab improvisatsioonides astmemudeleid; Loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne; Kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist.
Õppevahendid: astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel, Orffi instrumentaarium, plokkflöödid ja/või väikekandled
Lõiming: Eesti keel - Õigekiri, regivärsside ja lihtsamate laulusõnade loomine, väljendusoskus. Kehaline kasvatus - Muusikale liikumise loomine vastavalt laulu karakterile, kehapillisaated, koordinatsioon, õiged mänguvõtted. Matemaatika- Taktimõõt, murrud, muusikapala vorm.

Õppekäigud

* Huvitub muusikast nii koolis kui ka väljaspool kooli

Teab eotsimine internetist muusikaürituste kohta

Traditsiooniliste koolikontserdite kuulamine (jõulukontsert, emadepäeva kontsert)

2 korda õppeaastas külastada kontserte väljaspool kooli

Vähemalt kord aastas külastada teatrit (muusikal, operett, ooper, ballett)

Kord aastas muuseumikülastus

6. klass

35 tundi

Laulmine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: • Innustada õpilast osalema meeleldi muusikalistes tegevustes; huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles • Õpetada laulma ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades • Innustada laulma koolikooris õpetaja valikul ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses • Laulupeo traditsiooni ja tähendust selgitamine • Õpetada oskust väärtustama iseennast ja teisi koos musitseerides
Põhimõisted: Rütm, meloodia, tempo, sõnad, viis, noot, lauluhääl, kõrge, madal, valjult, vaikselt takt, taktijoon, taktimõõt, kordusmärk, luuletaja, helilooja, orkester, dirigent, solist, ansambel, koor, rahvaviis, rahvaluule, fermaat, segno
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Laulab peast kooliastme ühislaule: Eesti hümn (Fr. Pacius), "Kui Kungla rahvas" (K. A. Hermann), "Mu isamaa armas" (saksa rhvl), "Eesti lipp" (E. Võrk), "Püha öö" (F. Gruber), "Kas tunned maad" (J. Berad), "Meil aiaäärne tänavas" (eesti rhl);
Õppetegevus ja metoodilised soovitused * laulude õppimine: noodi järgi astmenimedega, kuulmise ja noodi järgi astmenimedega, kuulmise järgi * vestlus (laulu sisu, helilooja, teksti autor, muusika väljendusvahendid). * Relatiivne meetod – laulmine astmetrepi, käemärkide, rändnoodi, rütmistatud astmete ja noodi järgi, mudellaulud; * kajamäng, rütmilis-meloodilised, küsimus-vastus motiivid.
Õpitulemused • Laulab hoogsalt, hea artikulatsiooniga, vastavalt võimekusele intonatsioonipuhtalt. • Avardab hääle ulatust.

- Laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule *a cappella* ja saatega;
- Rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes;
- Laulab peast kooliastme ühislaule:

Eesti hümn (Fr. Pacius),

"Kui Kungla rahvas" (K. A. Hermann),

"Mu isamaa armas" (saksa rhvl),

"Eesti lipp" (E. Võrk),

"Püha öö" (F. Gruber),

"Kas tunned maad" (J. Berad),

"Meil aiaäärne tänavas" (eesti rhl);

- Laulab meloodiat relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA_1, SO_1, JO^1, LE, NA, DI);
- duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega;
- seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g–G2.

Õppevahendid:
ksülofonid, astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel, rahvapillide pildid, muusikakeskus CD-d,DVD-d internetiühendusega arvuti, naturaalklaver + tool, süntesaator.

Lõiming:
Matemaatika - duur ja moll helilaadi valem, taktimõõt, helivältused
Kehaline kasvatus - Õige kehahoid ja hingamine.

Kunst/ loodusõpetus- Looduslike materjalide (puupulgad, kivid jms) kasutamine astmetrepiks

Tehnoloogiaõpetus -Omavalmistatud muusikateemaliste mängude kasutamine rütmialases töös ja laulmisel relatiivsete astmetega.

Kirjandus- M. Veske, teksti mõtestamine, väljendusoskuse arendamine, värsirea koostamine

Muusikaline liikumine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- õpetada tunnetama ning väljendama muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;
- õpetada tantsima eesti laulu- ja ringmänge.
- Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (liikumises)
- Kujundada erinevate maade muusika karakterite tunnetamist ja väljendamist lähtudes õpilase loomulikest võimetest ja nende arengust

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- Orffi pedagoogika; rütmi, meloodia, dünaamika ja tempo tajumine ja väljendamine liikumise kaudu;

- individuaalne, paaris- ja rühmatöö.
- Esitab laulu koos tantsusammudega

Õpitulemused

- Tantsib eesti laulu- ja ringmänge
- Väljendab liikumise kaudu eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid: (valikuliselt) Soome, Vene, Läti, Leedu, Rootsi, Norra;
- Teeb liigutusi vastavalt laulutekstile. Väljendab laulu meeleolu kehaliigutuste kaudu (muusika pulssi jälgides).
- Esitab laulu koos tantsusammudega.
- Näitab ja „mängib“ kaasa laulutekstis olevatel pillidel.
- Liigub loovalt kuulatava muusika tempos.
- loob laulule liigutused või liikumise
- muudab marssimise suunda vastavalt muusika dünaamikale (*forte*-edasi, *piano*-tagasi).

Õppevahendid:

Liikumiseks sobiv ruum;

muusikakeskus HIFI,

DVD-mängija, CD-d, DVD-d.

Lõiming:

Kehaline kasvatus uusikapala meeleolu ja sisu kujutamine liikumise kaudu, kehapillisaated, eesti laulu- ja ringmängud.

Matemaatika- Muusikapala ülesehitus.

Pillimäng

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

õpilane

- tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid
- õpetada kasutama üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (pillimängus)
- innustada õpilasi aktiivselt osalema instrumentaalansamblis või orkestris

Põhimõisted:

*****muusika väljendusvahendid:

*rütm

*meloodia,

*tempo,

*harmoonia,

*kooriliigid

*orkester

*dirigent

*eesti rahvamuusika: regilaul, uuem rahvalaul

*rahvapillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, rahvapillid

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Rütmipillidel mängimine

Lühiuurimuse ühe pilli kohta ja uurimuse esitlus

Saadab laulu etteantud või omaloomingulise rütmiga trummil.

Saadab laulu rütmi*ostinatoga*

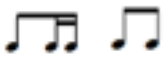 (plaksutades või rütmipillil).

Saadab õpitud laule erinevatel pillidel.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Orffi pedagoogika – kaasmängud, *ostinatod,* meloodilis-rütmilised improvisatsioonid;

Rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised küsimus-vastus motiivid;

Absoluutse süsteemi kasutamine pillimängus;

Õuesõpe- Kuulab paarilisega ja teeb märkmeid õueskõlavatest helidest.

Süvendatult pilli õppinud õpilaste rakendamine musitseerimisel

Õpitulemused
- Seostab helistikke G-duur, e-moll ning F-duur ja d-moll pillimänguga.
- seostab helistikke ja toonika kolmkõlasid C-duur, a-moll pillimänguga
- Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või *ostinato*'des;
- Rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid;
- Mängib C-duuri, a- molli klaveril.

Õppevahendid:
Orffi instrumen-taarium, plokkflöödid ja/või väikekandled, omavalmistatud rütmipillid

Lõiming:
Matemaatika - Noodi-, helikõrgused, taktimõõt, seostamisoskus (astme- ja tähtnimed, helistikud ja kolmkõlad).

Tehnoloogiaõpetus - Lihtsate pillide valmistamine.

Kehaline kasvatus - Kehapillisaated, hingamine, koordinatsioon, õiged mänguvõtted.

Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Õpilane
- õpetada kirjeldama suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat, kujundada arusaam autorluse tähendusest
- Õpetada eristama kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat
- Tutvustada eesti ja teiste maade rahvamuusikale iseloomulikke jooni
- Tutvustada suurimaid eesti rahvamuusika üritusi

- Arendada oskust võrrelda teiste riikide rahvamuusikale iseloomulikke jooni

Põhimõisted:
*****muusika väljendusvahendid:
rütm
meloodia,
tempo,
orkester
dirigent
eesti rahvamuusika: regilaul, uuem rahvalaul
rahvapillid
Mezzosopran
sopran,
bass

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
- Vestlus, arutelu, individuaalne ja rühmatöö: helilooja, teksti autor, oskussõnad, muusika väljendusvahendid, vorm, hääleliigid, instrumentaal- ja vokaalmuusika, pilliliigid, eesti rahvamuusika, autorlus.
- Toob näiteid ja iseloomustab kontserdil kuulatud muusikat kirjalikus vormis ja kannab selle suuliselt ette, lisades oma arvamuse.

Õpitulemused
- kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit
- Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi; (kahe- ja kolmeosaline lihtvorm);
- Iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara;
- Teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega.
- Kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); koore ja dirigente kodukohas; tuntumaid Eesti koore; teab Eesti laulupidude traditsiooni
- Tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse; oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi;
- On tutvunud (valikuliselt) Soome, Vene, Läti, Leedu, Rootsi, Norra, Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari või Saksa muusikatraditsioonidega ja suhtub neisse lugupidavalt;

Õppevahendid:
DVD-d, DVD mängija, internet, CD-d, CD-mängija Data-projektor

Lõiming:
Võõrkeeled - võõrkeelsete laulutekstide mõistmine, sõnaraamatu kasutamine.
Ajalugu-Eesti ja erinevate maade kultuurilugu.

Eesti keel - Sõnavara, õigekiri, sh muusikaline, väljendus-ja põhjendusoskus (kirjalik ja suuline).

Ühiskonnaõpetus - Aeg (tempo), kodu- ja kodumaa, riigid, rahvad.

Kunst -Muusika meeleolu visualiseerimine.

Matemaatika -Võrdlemine, eristamine, muusikapala vorm, erinevad taktimõõdud, loogika.

Muusikaline kirjaoskus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
õpilane

- väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese ja igapäevaelu rikastajana.
- teab ja hoiab rahvakultuuri traditsioone
- arendada oskust kasutada muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusikalises kirjaoskuses).

Põhimõisted:
interpreet, improvisatsioon; tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, rahvapillid); tempo, *andante, moderato, allegro, largo, ritenuto, accelerando,* dünaamika, *piano, forte, mezzopiano, mezzoforte, pianissimo, fortissimo, crescendo, diminuendo*;

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Individuaalne, paaris- ja rühmatöö;

kirjalik töö

Muusikaterminitele seletuste leidmine internetis

Õpitulemused
rütmifiguurid:

* laulab noodist astmetel SO, MI, RA, JO, RA1, SO1, JO1, LE, NA, DI, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides;

* Mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes

* noodivältused, rütmifiguurid ja pausid:

Helistikud G – e, F – d;

* kaheksandik taktimõõdu tutvustamine laulurepertuaarist tulenevalt;

* mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas:

eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid, diees (♯), bemoll (♭), bekarr (♮); paralleelhelistikud

vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika

Õppevahendid:
astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel

Lõiming
Kehaline kasvatus- Rahvatantsud

Eesti keel - õigekiri, sh muusikaline, väljendusoskus.

Matemaatika- Noodivältused, taktimõõt, vorm, sümbolid, murdarvud, paralleelsed helistikud, võrdlemine ja eristamine.

Inimeseõpetus

Omalooming

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- Julgustada ja õpetada esitama ideid ja oskust rakendada võimetekohaselt oma loovust nii sõnalises kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;
- Suunata kasutama üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (omaloomingus).

Põhimõisted:
*****muusika väljendusvahendid: rütm, meloodia, tempo

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
* Orffi pedagoogika –omaloomingulised kaasmängud, tekstid, muusikaline liikumine; rütmilis-meloodilised improvisatsioonid;

* lihtsamate pillide valmistamine;

* kirjalik töö

Lihtsate muusikapalade loomine muusikaprogrammi kasutades.

Loob kunstitöö koos iseloomus-tava värsireaga. (Kasutab erinevaid kunstitehnikaid).

Õpitulemused
Loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või *ostinato*'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;

Kasutab improvisatsioonides astmemudeleid;

Loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne;

Kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist.

Õppevahendid:

astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel, Orffi instrumentaarium, plokkflöödid ja/või väikekandled
Lõiming: Eesti keel - Õigekiri, regivärsside ja lihtsamate laulusõnade loomine, väljendusoskus. Kehaline kasvatus - Muusikale liikumise loomine vastavalt laulu karakterile, kehapillisaated, koordinatsioon, õiged mänguvõtted. Matemaatika- Taktimõõt, murrud, muusikapala vorm.

Õppekäigud

* Huvitub muusikast nii koolis kui ka väljaspool kooli

Teabe otsimine internetist muusikaürituste kohta

Traditsiooniliste koolikontserdite kuulamine (jõulukontsert, emadepäeva kontsert)

2 korda õppeaastas külastada kontserte väljaspool kooli

Vähemalt kord aastas külastada teatrit (muusikal, operett, ooper, ballett)

Kord aastas muuseumikülastus

III kooliaste

Õpieesmärgid

Õpilane:

1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes ning kohalikus kultuurielus; aktsepteerib muusika erinevaid avaldusvorme;

2) laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle eripärast;

3) laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või musitseerib erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes; mõistab ja väärtustab laulupeo sotsiaal-poliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust;

4) oskab kuulata iseennast ja kaaslasi ning hindab enda ja teiste panust koos musitseerides; suhtub kohustetundlikult endale võetud ülesannetesse;

5) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule;

6) väljendab oma arvamust kuuldud muusikast;

7) leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas ning toob eesti rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased tunnused;

8) väärtustab heatasemelist muusikat elavas ja salvestatud ettekandes;

9) teab autoriõigusi ning sellega kaasnevaid õigusi ja kohustusi; huvitub muusikaalasest tegevusest ja väärtustab seda ning osaleb kohalikus kultuurielus;

10) valdab ülevaadet muusikaga seotud elukutsest ja võimalustest muusikat õppida;

11) kasutab infotehnoloogia vahendeid muusikalistes tegevustes.

7. klass

35 tundi

Laulmine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- Õpetada laulma ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule
- Viimistleda oskust laulda ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle omapärast;
- Innustada laulma koolikooris õpetaja soovitusel ja/või musitseerima erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes; mõistma ja väärtustama laulupeo sotsiaal-poliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust;
- Õpetada laulma peast oma kooliastme ühislaule
- Õpetada rakendama üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendama erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (laulmisel)

Põhimõisted:

Rütm, meloodia, tempo, sõnad, viis, noot, lauluhääl, kõrge, madal, valjult, vaikselt takt, taktijoon, taktimõõt, kordusmärk, luuletaja, helilooja, orkester, dirigent, solist, ansambel, koor, rahvaviis, rahvaluule, fermaat, segno

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Laulab peast kooliastme ühislaule:

„Eesti hümn“ (F. Pacius),

"Jää vabaks, Eesti meri" (V. Oksvort),

"Oma laulu ei leia ma üles" (V. Ojakäär),

“Laul Põhjamaast” (Ü. Vinter),

"Eestlane olen ja eestlaseks jään" (A. Mattiisen),

"Saaremaa valss" (R. Valgre),

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Õpilaste muusikaliste võimete arvestamine ja arendamine individuaalsel ja rühmas laulmisel (ansamblid, koorid);

laulude õppimine: noodi järgi astmenimedega, kuulmise ja noodi järgi astmenimedega, kuulmise järgi;

vestlus (laulu sisu, helilooja, teksti autor, väljendusvahendid).

Õpitulemused
Laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehoidu häälemurdeperioodil;

Laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;

Osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti;

Laulab meloodiat relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA_1, SO_1, JO^1, LE, NA, DI);

Duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega;

Õppevahendid:
ksülofonid, astmetrepp,rütmikaardid,rändnoot,noodijoonestikuga tahvel,rahvapillide pildid, muusikakeskus CD-d,DVD-d internetiühendusega arvuti, naturaalklaver + tool, süntesaator.

Lõiming:
Eesti keel, - teksti tähenduse mõistmine – arutelu ja analüüs, diktsioon, väljendusrikkus.

Kirjandus- Laulutekstide autorid.

Matemaatika- Laulu vorm, taktimõõt, murrud, mälu, seostamis- ja põhjendusoskus (loogika), paralleelsed helistikud.

Loodusõpetus - Liikumine/dünaamika.

Inimeseõpetus - Õige, vale, normid-reeglid

Muusikaline liikumine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
õpilane

- õpetada tunnetama ning väljendama muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;
- õpetada ja julgustada rakendama üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendama erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (liikumises).

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- Orffi pedagoogika; rütmi, meloodia, dünaamika ja tempo tajumine ja väljendamine liikumise kaudu;
- individuaalne, paaris- ja rühmatöö.
- Esitab laulu koos tantsusammudega

Õpitulemused
Tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid;

Väljendab liikumise kaudu erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid: (valikuliselt) Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika, Aafrika, Idamaad.

Õppevahendid:

Liikumiseks sobiv ruum; muusikakeskus HIFI, DVD-mängija, CD-d, DVD-d.
Lõiming: Kehaline kasvatus - Eri maade rahvamuusikale iseloomuliku karakteri ja muusika väljendusvahendite kujutamine liikumise kaudu, kehapillisaated Matemaatika- Muusikapala vorm.

Pillimäng

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: • õpilane tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid • õpetada kasutama üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (pillimängus) • innustada õpilasi aktiivselt osalema instrumentaalansamblis või orkestris
Põhimõisted: *****muusika väljendusvahendid: *rütm *meloodia, *tempo, *harmoonia, *kooriliigid *orkester *dirigent *eesti rahvamuusika: regilaul, uuem rahvalaul *rahvapillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Rütmipillidel mängimine Lühiuurimuse ühe pilli kohta ja uurimuse esitlus Saadab laulu etteantud või omaloomingulise rütmiga trummil. Saadab laulu rütmi*ostinatoga* (plaksutades või rütmipillil). Saadab õpitud laule erinevatel pillidel.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Orffi pedagoogika – kaasmängud, *ostinatod,* meloodilis-rütmilised improvisatsioonid; rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised küsimus-vastus motiivid; absoluutse süsteemi kasutamine pillimängus; süvendatult pilli õppinud õpilaste rakendamine musitseerimisel.

Õuesõpe- Kuulab paarilisega ja teeb märkmeid õueskõlavatest helidest. Süvendatult pilli õppinud õpilaste rakendamine musitseerimisel
Õpitulemused Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti või 6-keelset väikekannelt kaasmängudes ja/või *ostinato*'des; Rakendab musitseerides akustilise kitarri lihtsamaid akordmänguvõtteid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus; Helistike C-duur, a-moll; G-duur, e-moll ning F-duur ja d-moll seostamine pillimänguga; D-h repertuaarist lähtuvalt.
Õppevahendid: Orffi instrumentaarium; akustilised kitarrid, trummikomplekt, plokkflöödid või 6-keelsed väikekandled, omavalmistatud pillid, rütmikaardid, rütmimängud.
Lõiming: ajalugu -pillide ajalooline areng käsitöö ja tehnoloogia- erinevad materjalid pillide valmistamiseks geograafia -maailma mandrid kehaline kasvatus- kehatunnetuse ja koordinatsiooni arendamine rütmilise liikumise kaudu tehnoloogiaõpetus- lihtsamate löökpillide valmistamine Loodusõpetus - Loodusnähtused- ja hääled, liikumine/dünaamika, jõud

Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: • Õpetada kuulama ja eristama muusikapalades muusika väljendusvahendeid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust (2-ja 3-osalist lihtvormi, variatsiooni- ja rondovormi); • Suunata arutlema muusika üle ja õpetada analüüsima seda oskussõnavara kasutades; • Julgustada avaldama oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult; • Eesti tuntud interpreetide, dirigentide, ansamblite, orkestrite ja muusika suursündmuste tutvustamine
Põhimõisted: *****muusika väljendusvahendid: rütm meloodia, tempo, orkester dirigent eesti rahvamuusika: regilaul, uuem rahvalaul

rahvapillid

Mezzosopran

sopran,

bass

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Individuaalne, paaris- ja rühmatöö;

vestlus, arutelu, analüüs;

orffi pedagoogika – visuaalne kunst, dramatiseering, liikumine jne.;

kirjalik töö – töövihik, essee, analüüs, uurimus, retsensioon, referaat, plakat jne;

infotehnoloogia – *power-point* presentatsioon jne.

Õpitulemused

- Eristab kõla ja kuju järgi:

keelpillid: poogenpillid viiul, vioola e altviiul, tšello, kontrabass, näppepillid harf, kitarr;

puhkpillid: puupuhkpillid flööt, klarnet, saksofon, oboe, fagott; vaskpuhkpillid: trompet, metsasarv, tromboon, tuuba; ***l****öökpillid*: kindla helikõrgusega timpan, ksülofon; ebamäärase helikõrgusega (rütmipillid) suur trumm, väike trumm, taldrikud jt;

klahvpillid: klaver, klavessiin, orel, akordion;

elektrofonid: süntesaator, elektriklaver; *eristab kõla järgi pillikoosseise:

orkestrid: (sümfoonia, puhkpilli-, keelpilli-, rahvapilliorkester);

ansamblid: (keelpillikvartett, pop- ja džässansambel);

- Eristab pop-, rokk-, džäss-, filmi- ja lavamuusikat (ooperi, opereti, muusikali ja balleti).
- On tutvunud Eesti ning Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika, Aafrika või Idamaade muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt.
- **Tunneb eesti pärimusmuusika tänapäevaseid tõlgendusi**

Õppevahendid:
DVD-d, DVD mängija, internet, CD-d, CD-mängija Data-projektor

Lõiming:
Võõrkeeled - võõrkeelsete laulutekstide mõistmine, sõnaraamatu kasutamine.

Ajalugu-Eesti ja erinevate maade kultuurilugu.

Eesti keel - Sõnavara, õigekiri, sh muusikaline, väljendus-ja põhjendusoskus (kirjalik ja suuline).

Ühiskonnaõpetus - Aeg (tempo), kodu- ja kodumaa, riigid, rahvad.

Kunst -Muusika meeleolu visualiseerimine.

Matemaatika -Võrdlemine, eristamine, muusikapala vorm, erinevad taktimõõdud, loogika.

Bioloogia- Kuulmine/kõrv ja tervishoid, pärilikkus.

Muusikaline kirjaoskus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- Õpilane väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese ja igapäevaelu rikastajana.
- teab ja hoiab rahvakultuuri traditsioone
- arendada oskust kasutada muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusikalises kirjaoskuses).

Põhimõisted:
elektrofonid, sümfooniaorkester, kammerorkester, keelpilliorkester, džässorkester, partituur, muusikainstrumentide nimetused, ooper, operett, ballett, muusikal, sümfoonia, instrumentaalkontsert, spirituaal, gospel, rondo, variatsioon, pop- ja rokkmuusika, džässmuusika, süvamuusika.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Individuaalne, paaris- ja rühmatöö, kirjalik töö

Muusikaterminitele seletuste leidmine internetis

Õpitulemused
- Mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:
- Noodivältused, rütmifiguurid ja pausid:

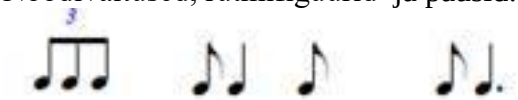

- Mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandik taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides;
- Mõistab helistike C–a, G–e, F–d (repertuaarist tulenevalt D–h) tähendust ning lähtub nendest musitseerides;
- Kasutab laulude õppimisel relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ja seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimed);
- Kordavalt I ja II kooliastme muusikaline kirjaoskus ja sõnavara;
- mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas

Õppevahendid:
Naturaalklaver, internetiühendusega arvuti, noodistusprogramm, astmetrepp, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel, rütmikaardid, rütmimängud

Lõiming
Eesti keel- Õigekiri, sh muusikaline.

Matemaatika- Noodivältused, taktimõõt, vorm, sümbolid, murrud, paralleelsed helistikud, eristamine.

Tööõpetus- Rütmi- ja meloodiakaardid.

Kehaline kasvatus- Rahvatants, ladina ja standardtants.

Kunst- Kõlavärv.

Võõrkeel- Itaaliakeelsete muusikaliste terminite tähenduse mõistmine.

Arvutiõpetus- Muusikaterminitele seletuste leidmine internetis, lihtsate muusikapalade loomine muusikaprogrammi kasutades.

Omalooming

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- Julgustada ja õpetada esitama ideid ja oskust rakendada võimetekohaselt oma loovust nii sõnalises kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;
- Suunata kasutama üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (omaloomingus).

Põhimõisted:

muusika väljendusvahendid: rütm, meloodia, tempo

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

* Orffi pedagoogika –omaloomingulised kaasmängud, tekstid, muusikaline liikumine; rütmilis-meloodilised improvisatsioonid;

* lihtsamate pillide valmistamine;

* kirjalik töö

Lihtsate muusikapalade loomine muusikaprogrammi kasutades.

Loob kunstitöö koos iseloomus-tava värsireaga. (Kasutab erinevaid kunstitehnikaid).

infotehnoloogia – noodistusprogramm(id).

Õpitulemused

- Loob improvisatsioone keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- Loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või *ostinato*'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- Kasutab lihtsaid meloodiaid luues relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- Loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne;
- Väljendab muusika karakterit ja meeleolu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu;
- Loominguliste ideede rakendamine arvutil olemasolevaid muusikaprogramme kasutades.

Õppevahendid:

astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel, Orffi instrumentaarium, plokkflöödid ja/või väikekandled

Lõiming:

Eesti keel- Tekstide loomine.

Kehaline kasvatus- Loominguliste ideede väljendamine liikumises, koordinatsioon, õiged mänguvõtted.

Matemaatika- Muusikapala vorm, taktimõõdud/murdarvud.

Tööõpetus-Lihtsate pillide valmistamine.

Arvutiõpetus- Lihtsate muusikapalade loomine muusikaprogrammi kasutades.

Õppekäigud

Õpilane arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;

kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara;

otsib teavet internetist muusikaürituste kohta;

kuulab traditsioonilisi koolikontserte (jõulukontsert, emadepäeva kontsert);

2 korda õppeaastas külastab kontserte väljaspool kooli;

vähemalt kord aastas külastab teatrit (muusikal, operett, ooper, ballett);

kord aastas muuseumikülastus, muusikakooliga tutvumine.

8. klass

35 tundi

Laulmine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- Õpetada laulma ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule
- Viimistleda oskust laulda ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle omapärast;
- Innustada laulma koolikooris õpetaja soovitusel ja/või musitseerima erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes; mõistma ja väärtustama laulupeo sotsiaal-poliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust;
- Viimistleda oma kooliastme ühislaulude laulmist peast
- Õpetada rakendama üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendama erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (laulmisel).

Põhimõisted:

Rütm, meloodia, tempo, sõnad, viis, noot, lauluhääl, kõrge, madal, valjult, vaikselt takt, taktijoon, taktimõõt, kordusmärk, luuletaja, helilooja, orkester, dirigent, solist, ansambel, koor, rahvaviis, rahvaluule, fermaat, segno

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

Laulab peast kooliastme ühislaule:

„Eesti hümn“ (F. Pacius),

"Jää vabaks, Eesti meri" (V. Oksvort),

"Oma laulu ei leia ma üles" (V. Ojakäär),

“Laul Põhjamaast” (Ü. Vinter),

"Eestlane olen ja eestlaseks jään" (A. Mattiisen),

"Saaremaa valss" (R. Valgre),

"Mu isamaa on minu arm" (G. Ernesaks),

Me pole enam väikesed" (A. Oit).

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Õpilaste muusikaliste võimete arvestamine ja arendamine individuaalsel ja rühmas laulmisel (ansamblid, koorid);

laulude õppimine: noodi järgi astmenimedega, kuulmise ja noodi järgi astmenimedega, kuulmise järgi;

vestlus (laulu sisu, helilooja, teksti autor, väljendusvahendid).

Õpitulemused

Laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehoidu häälemurdeperioodil;

Laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;

Osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti;

Laulab meloodiat relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA_1, SO_1, JO^1, LE, NA, DI);

Absoluutsete helikõrguste seostamine relatiivsete helikõrgustega (g-G^2);

Duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega;

Õppevahendid:

ksülofonid, astmetrepp,rütmikaardid,rändnoot,noodijoonestikuga tahvel,rahvapillide pildid, muusikakeskus CD-d,DVD-d internetiühendusega arvuti, naturaalklaver + tool, süntesaator.

Lõiming:

Eesti keel, - teksti tähenduse mõistmine – arutelu ja analüüs, diktsioon, väljendusrikkus.

Kirjandus- Laulutekstide autorid.

Matemaatika- Laulu vorm, taktimõõt, murrud, mälu, seostamis- ja põhjendusoskus (loogika), paralleelsed helistikud.

Loodusõpetus - Liikumine/dünaamika.

Muusikaline liikumine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

õpilane

- õpetada tunnetama ning väljendama muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;
- õpetada ja julgustada rakendama üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendama erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (liikumises).

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- Orffi pedagoogika; rütmi, meloodia, dünaamika ja tempo tajumine ja väljendamine liikumise kaudu;
- individuaalne, paaris- ja rühmatöö.
- Esitab laulu koos tantsusammudega

Õpitulemused
Tunneb peamisi Ladina-Ameerikast pärit võistlustantse (tango, samba, rumba, tša-tša-tša, paso-doble, salsa)

Tunnetab ja rakendab liikudes muusika ***väljendusvahendeid***;

Väljendab liikumise kaudu erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid: (valikuliselt) Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika, Aafrika, Idamaad.

Õppevahendid:
Liikumiseks sobiv ruum;

muusikakeskus HIFI,

DVD-mängija, CD-d, DVD-d.

Lõiming:
Kehaline kasvatus - Eri maade rahvamuusikale iseloomuliku karakteri ja muusika väljendusvahendite kujutamine liikumise kaudu, kehapillisaated

Pillimäng

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- õpilane tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid
- õpetada kasutama üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (pillimängus)
- innustada õpilasi aktiivselt osalema instrumentaalansamblis või orkestris

Põhimõisted:
*****muusika väljendusvahendid:

rütm, meloodia, tempo, harmoonia, kooriliigid, orkester, dirigent

eesti rahvamuusika: regilaul, uuem rahvalaul

rahvapillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid,

klaviatuur, keeled, virblid, haamrite süsteem, pedaalid, viled, manuaalid, registrid.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Rütmipillidel mängimine

Lühiuurimuse ühe pilli kohta ja uurimuse esitlus

Saadab laulu etteantud või omaloomingulise rütmiga trummil.

Saadab laulu rütmi*ostinatoga*

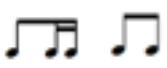 (plaksutades või rütmipillil).

Saadab õpitud laule erinevatel pillidel.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Orffi pedagoogika – kaasmängud, *ostinatod,* meloodilis-rütmilised improvisatsioonid;

rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised küsimus-vastus motiivid;

absoluutse süsteemi kasutamine pillimängus;

süvendatult pilli õppinud õpilaste rakendamine musitseerimisel.

Õuesõpe- Kuulab paarilisega ja teeb märkmeid õueskõlavatest helidest.

Süvendatult pilli õppinud õpilaste rakendamine musitseerimisel

Õpitulemused

teab klahvpillide heli tekitamise mehhanismi ning klahvpillide peamisi osi.

Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti või 6-keelset väikekannelt kaasmängudes ja/või *ostinato*'des;

Rakendab musitseerides akustilise kitarri lihtsamaid akordmänguvõtteid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus;

Helistike C-duur, a-moll; G-duur, e-moll ning F-duur ja d-moll seostamine pillimänguga; D-h repertuaarist lähtuvalt.

Õppevahendid:

Orffi instrumentaarium; akustilised kitarrid, trummikomplekt,

plokkflöödid või 6-keelsed väikekandled, omavalmistatud pillid, rütmikaardid, rütmimängud.

Lõiming:

käsitöö ja tehnoloogia- erinevad materjalid pillide valmistamiseks

geograafia -maailma mandrid

kehaline kasvatus- kehatunnetuse ja koordinatsiooni arendamine rütmilise liikumise kaudu

tehnoloogiaõpetus- lihtsamate löökpillide valmistamine

füüsika - Heli ja selle omadused, liikumine/jõud, võnkumine, müra, elekter seotult elektrofonidega, ohutustehnika

Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- Õpetada kuulama ja eristama muusikapalades muusika väljendusvahendeid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust (2-ja 3-osalist lihtvormi, variatsiooni- ja rondovormi);
- Suunata arutlema muusika üle ja õpetada analüüsima seda oskussõnavara kasutades;
- Julgustada avaldama oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- Eesti tuntud interpreetide, dirigentide, ansamblite, orkestrite ja muusika suursündmuste tutvustamine

Põhimõisted:

*****muusika väljendusvahendid:

rütm

meloodia,

tempo,

orkester

dirigent

eesti rahvamuusika: regilaul, uuem rahvalaul

rahvapillid

Mezzosopran

sopran,

bass

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Individuaalne, paaris- ja rühmatöö;

vestlus, arutelu, analüüs;

orffi pedagoogika – visuaalne kunst, dramatiseering, liikumine jne.;

kirjalik töö – töövihik, essee, analüüs, uurimus, retsensioon, referaat, plakat jne;

infotehnoloogia – *power-point* presentatsioon jne.

koostab muusika kuulamise päeviku

Õpitulemused

- Eristab kõla ja kuju järgi:

keelpillid: poogenpillid viiul, vioola e altviiul, tšello, kontrabass, näppepillid harf, kitarr;

puhkpillid: puupuhkpillid flööt, klarnet, saksofon, oboe, fagott; vaskpuhkpillid: trompet, metsasarv, tromboon, tuuba; ***l****öökpillid*: kindla helikõrgusega timpan, ksülofon; ebamäärase helikõrgusega (rütmipillid) suur trumm, väike trumm, taldrikud jt;

klahvpillid: klaver, klavessiin, orel, akordion;

elektrofonid: süntesaator, elektriklaver; *eristab kõla järgi pillikoosseise:

orkestrid: (sümfoonia, puhkpilli-, keelpilli-, rahvapilliorkester);

ansamblid: (keelpillikvartett, pop- ja džässansambel);

- Eristab pop-, rokk-, džäss-, filmi- ja lavamuusikat (ooperi, opereti, muusikali ja balleti).
- On tutvunud Eesti ning Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika, Aafrika või Idamaade muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt.
- Tunneb eesti pärimusmuusika tänapäevaseid tõlgendusi

Õppevahendid:
DVD-d, DVD mängija, internet, CD-d, CD-mängija Data-projektor

Lõiming:
Võõrkeeled - võõrkeelsete laulutekstide mõistmine, sõnaraamatu kasutamine.

Ajalugu-Eesti ja erinevate maade kultuurilugu.

Eesti keel - Sõnavara, õigekiri, sh muusikaline, väljendus-ja põhjendusoskus (kirjalik ja suuline).

Kunst -Muusika meeleolu visualiseerimine.

Matemaatika -Võrdlemine, eristamine, muusikapala vorm, erinevad taktimõõdud, loogika.

Bioloogia- Kuulmine/kõrv ja tervishoid, pärilikkus.

Muusikaline kirjaoskus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- Õpilane väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese ja igapäevaelu rikastajana.
- teab ja hoiab rahvakultuuri traditsioone
- arendada oskust kasutada muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusikalises kirjaoskuses).

Põhimõisted:

elektrofonid, sümfooniaorkester, kammerorkester, keelpilliorkester, džässorkester, partituur, muusikainstrumentide nimetused, ooper, operett, ballett, muusikal, sümfoonia, instrumentaalkontsert, spirituaal, gospel, rondo, variatsioon, pop- ja rokkmuusika, džässmuusika, süvamuusika.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Individuaalne, paaris- ja rühmatöö;

kirjalik töö

Muusikaterminitele seletuste leidmine internetis

Õpitulemused

- Mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:
- noodivältused, rütmifiguurid ja pausid:

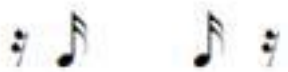

- Mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandik taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides;
- Mõistab helistike C–a, G–e, F–d (repertuaarist tulenevalt D–h) tähendust ning lähtub nendest musitseerides;
- Kasutab laulude õppimisel relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ja seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimed);
- Kordavalt I ja II kooliastme muusikaline kirjaoskus ja sõnavara;
- mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas
- teab bassivõtme tähendust ning rakendab seda musitseerides repertuaarist tulenevalt

Õppevahendid:

Naturaalklaver, internetiühendusega arvuti, noodistusprogramm, astmetrepp, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel, rütmikaardid, rütmimängud

Lõiming

Eesti keel- Õigekiri, sh muusikaline.

Matemaatika- Noodivältused, taktimõõt, vorm, sümbolid, murrud, paralleelsed helistikud, eristamine.

Tööõpetus- Rütmi- ja meloodiakaardid.

Kehaline kasvatus- Rahvatants, ladina ja standardtants.

Kunst- Kõlavärv.

Võõrkeel- Itaaliakeelsete muusikaliste terminite tähenduse mõistmine.

Arvutiõpetus- Muusikaterminitele seletuste leidmine internetis, lihtsate muusikapalade loomine muusikaprogrammi kasutades.

Omalooming

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- **Julgustada ja õpetada esitama ideid ja oskust rakendada võimetekohaselt oma loovust nii sõnalises kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;**
- Suunata kasutama üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (omaloomingus).

Põhimõisted:
muusika väljendusvahendid: rütm, meloodia, tempo

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
* Orffi pedagoogika –omaloomingulised kaasmängud, tekstid, muusikaline liikumine; rütmilis-meloodilised improvisatsioonid

* lihtsamate pillide valmistamine;

* kirjalik töö

Lihtsate muusikapalade loomine muusikaprogrammi kasutades.

Loob kunstitöö koos iseloomus-tava värsireaga. (Kasutab erinevaid kunstitehnikaid).

infotehnoloogia – noodistusprogramm

Õpitulemused

- Loob improvisatsioone keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- Loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või *ostinato*'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- Kasutab lihtsaid meloodiaid luues relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- Loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne;
- Väljendab muusika karakterit ja meeleolu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu;
- Loominguliste ideede rakendamine arvutil olemasolevaid muusikaprogramme kasutades.

Õppevahendid:
astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel, Orffi instrumentaarium, plokkflöödid ja/või väikekandled

Lõiming:
Eesti keel- Tekstide loomine.

Kehaline kasvatus- Loominguliste ideede väljendamine liikumises, koordinatsioon, õiged mänguvõtted.

Matemaatika- Muusikapala vorm, taktimõõdud/murdarvud.

Tööõpetus-Lihtsate pillide valmistamine.

Arvutiõpetus- Lihtsate muusikapalade loomine muusikaprogrammi kasutades.

Õppekäigud

Arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;

Kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara

Teabe otsimine internetist muusikaürituste kohta

Traditsiooniliste koolikontserdite kuulamine (jõulukontsert, emadepäeva kontsert)

2 korda õppeaastas külastada kontserte väljaspool kooli, kirjutab lühikese kontserdiarvustuse.

Vähemalt kord aastas külastada teatrit (muusikal, operett, ooper, ballett)

Kord aastas muuseumikülastus, muusikakooliga tutvumine.

9. klass

35 tundi

Laulmine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

õpilane

- tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid.
- kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse põhialuseid
- väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese ja igapäevaelu rikastajana.
- teab ja hoiab rahvakultuuri traditsioone
- teadvustab ja väärtustab muusikateoste autorsust.
- muusika kuulamisel arendatakse muusikalist analüüsivõimet ja võrdlusoskust, õpilane kujundab oma muusikalist maitset.

Põhimõisted:

*****muusika väljendusvahendid:

*rütm

*meloodia,

*tempo,

*harmoonia,

*tämber,

*dünaamika

*pidekaar,sidekaar

*helistik

*kõrgendus- ja madaldusmärk

*bekarr

*kooriliigid

*orkester

*dirigent

*eesti rahvamuusika:regilaul,uuem rahvalaul

*rahvapillid

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine

- laulu viimistletud laulmine, rütmipillidel mängimine, rütmilised harjutused, improvisatsioonid, oskab kuulata muusikat ja analüüsida.
- oskab ehitada, laulda ja mängida plaatpillidel helistikke C//a,G//e,F//d
- laulab peast kooliastme ühislaule:

„Eesti hümn“ (F. Pacius),

"Jää vabaks, Eesti meri" (V. Oksvort),

"Oma laulu ei leia ma üles" (V. Ojakäär),

“Laul Põhjamaast” (Ü. Vinter),

"Eestlane olen ja eestlaseks jään" (A. Mattiisen),

"Saaremaa valss" (R. Valgre),

"Kalevite kants" (P. Veebel),

"Mu isamaa on minu arm" (G. Ernesaks),

"Me pole enam väikesed" (A. Oit).

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti

*****laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ja koolikooris.

*kõikide õpilaste võimalikult suur kaasamine muusikalistesse tegevustesse.

*laulude õppimine-kuulmise järgi

-käemärkide abil

-rütmistatud astmenoodi järgi

*vestlus laulu sisust,heliloojast,teksti autorist

Õpitulemused

- Laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle omapärast.
- Mõistab ja väärtustab laulupeo sotsiaal-poliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust.
- Oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule.

Õppevahendid:

ksülofonid, astmetrepp,rütmikaardid,rändnoot,noodijoonestikuga tahvel,rahvapillide pildid,heliloojate portreed,muusikakeskus CD-d,DVD-d internetiühendusega arvuti, naturaalklaver + tool, süntesaator.

Lõiming:

eesti keel, matemaatika, loodusõpetus. kunst, tööõpetus. kehaline kasvatus**.**

Muusikaline liikumine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Julgustada ja õpetada rakendama üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendama erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (liikumises).
Põhimõisted: *****muusika väljendusvahendid: *rütm *meloodia, *tempo, *harmoonia, *ämber, *dünaamika *pidekaar, sidekaar *helistik *kõrgendus- ja madaldusmärk *bekarr *kooriliigid *orkester *dirigent *eesti rahvamuusika:regilaul,uuem rahvalaul *rahvapillid
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Oskab Intrnetist otsida sobivat muusikat
Õppetegevus ja metoodilised soovitused • tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid; • väljendab liikumise kaudu erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid
Õpitulemused Osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes ning kohalikus kultuurielus; aktsepteerib muusika erinevaid avaldusvorme.
Õppevahendid: ksülofonid, astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel, rahvapillide pildid, heliloojate portreed, muusikakeskus CD-d,DVD-d internetiühendusega arvuti, naturaalklaver + tool, süntesaator.
Lõiming:

eesti keel, matemaatika, loodusõpetus. kunst, tööõpetus. kehaline kasvatus**.**

Pillimäng

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: õpilane • tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid. • kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse põhialuseid • väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese ja igapäevaelu rikastajana. • teab ja hoiab rahvakultuuri traditsioone • teadvustab ja väärtustab muusikateoste autorsust. • muusika kuulamisel arendatakse muusikalist analüüsivõimet ja võrdlusoskust, õpilane kujundab oma muusikalist maitset.
Põhimõisted: *****muusika väljendusvahendid: *rütm *meloodia, *tempo, *harmoonia, *tämber, *dünaamika *pidekaar,sidekaar *helistik *kõrgendus- ja madaldusmärk *bekarr *kooriliigid *orkester *dirigent *eesti rahvamuusika:regilaul,uuem rahvalaul *rahvapillid
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Rütmipillidel mängimine
Õppetegevus ja metoodilised soovitused • Orffi pedagoogika – kaasmängud, *ostinatod,* meloodilis-rütmilised improvisatsioonid; • rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised, küsimus-vastus motiivid; • absoluutse süsteemi kasutamine pillimängus; • süvendatult pilli õppinud õpilaste rakendamine musitseerimisel.
Õpitulemused

- Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti või 6-keelset väikekannelt kaasmängudes ja/või *ostinato*'des;
- Rakendab musitseerides akustilise kitarri lihtsamaid akordmänguvõtteid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus;
- Helistike C-duur, a-moll; G-duur, e-moll ning F-duur ja d-moll seostamine pillimänguga; D-h repertuaarist lähtuvalt.

Õppevahendid:
ksülofonid, astmetrepp,rütmikaardid,rändnoot,noodijoonestikuga tahvel,rahvapillide pildid,heliloojate portreed,muusikakeskus CD-d,DVD-d internetiühendusega arvuti, naturaalklaver + tool, süntesaator.

Lõiming:
Matemaatika - Noodi-, helikõrgused, taktimõõt, seostamisoskus (astme- ja tähtnimed, helistikud ja kolmkõlad), paralleelsed helistikud.

Füüsika - Heli ja selle omadused, liikumine/jõud, võnkumine, müra, elekter seotult elektrofonidega, ohutustehnika.

Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
õpilane

- tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid.
- kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse põhialuseid
- väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese ja igapäevaelu rikastajana.
- teab ja hoiab rahvakultuuri traditsioone
- teadvustab ja väärtustab muusikateoste autorsust.
- muusika kuulamisel arendatakse muusikalist analüüsivõimet ja võrdlusoskust, õpilane kujundab oma muusikalist maitset

Põhimõisted:
*****muusika väljendusvahendid:

*rütm

*meloodia,

*tempo,

*harmoonia,

*tämber,

*dünaamika

*pidekaar,sidekaar

*helistik

*kõrgendus- ja madaldusmärk

*bekarr

*kooriliigid

*orkester

*dirigent

*eesti rahvamuusika:regilaul,uuem rahvalaul

*rahvapillid

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid (meloodiat, rütmi, tempot,dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust;
- eristab pop-, rokk-, džäss-, filmi- ja lavamuusikat;
- tunneb eesti pärimusmuusika tänapäevaseid tõlgendusi.
- on tutvunud Eesti ning Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- ja Ladina- Ameerika, Aafrikavõi Idamaade muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt;
- arutleb muusika üle ja analüüsib seda oskussõnavara kasutades; võtab kuulda ja arvestab teiste arvamust ning põhjendab enda oma nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- tunneb autoriõigusi ja nendega kaasnevaid kohustusi intellektuaalse omandi kasutamisel (sh internetis).

Õpitulemused

- Oskab kuulata iseennast ja kaaslasi ning hindab enda ja teiste panust koos musitseerides.
- Suhtub kohustetundlikult endale võetud ülesannetesse.
- Väljendab oma arvamust kuuldud muusikast ning põhjendab ja analüüsib seda muusika oskussõnavara kasutades suuliselt ja kirjalikult.
- Leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas ning toob eesti rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased tunnused.

Õppevahendid:

ksülofonid, astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel, rahvapillide pildid, heliloojate portreed, muusikakeskus CD-d,DVD-d internetiühendusega arvuti, naturaalklaver + tool, süntesaator.

Lõiming:

eesti keel, matemaatika, loodusõpetus. kunst, tööõpetus. kehaline kasvatus**.**

Muusikaline kirjaoskus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

õpilane

- tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid.
- kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse põhialuseid
- väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese ja igapäevaelu rikastajana.
- teab ja hoiab rahvakultuuri traditsioone
- teadvustab ja väärtustab muusikateoste autorsust.
- muusika kuulamisel arendatakse muusikalist analüüsivõimet ja võrdlusoskust, õpilane kujundab oma muusikalist maitset.

Põhimõisted:
elektrofonid, sümfooniaorkester, kammerorkester, keelpilliorkester, džässorkester, partituur, muusikainstrumentide nimetused, ooper, operett, ballett, muusikal, sümfoonia, instrumentaalkontsert, spirituaal, gospel, rondo, variatsioon, pop- ja rokkmuusika, džässmuusika, süvamuusika.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
1) teab bassivõtme tähendust ning rakendab seda musitseerides repertuaarist tulenevalt;

2) mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja laulurepertuaarist tulenevalt kaheksandik-taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides;

4) mõistab helistike C–a, G–e, F–d (repertuaarist tulenevalt D–h) tähendust ning lähtub nendest musitseerides;

5) teab bassivõtme tähendust ning rakendab seda musitseerides repertuaarist tulenevalt;

6) mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas:

a) elektrofonid, sümfooniaorkester, kammerorkester,

keelpilliorkester, džässorkester, partituur, muusikainstrumentide nimetused;

b)ooper, operett, ballett, muusikal, sümfoonia, instrumentaalkontsert, spirituaal, gospel;

c) rondo, variatsioon;

d) pop- ja rokkmuusika, džässmuusika, süvamuusika;

Õpitulemused
- Kasutab noodist lauldes relatiivseid helikõrgusi (astmeid).
- Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, s.o muusikalist kirjaoskust, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu.

Õppevahendid:
ksülofonid, astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel, rahvapillide pildid, heliloojate portreed, muusikakeskus CD-d,DVD-d internetiühendusega arvuti, naturaalklaver + tool, süntesaator.

Lõiming:
eesti keel, matemaatika, loodusõpetus. kunst, tööõpetus. kehaline kasvatus**.**

Omalooming

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
- Julgustada ja õpetada esitama ideid ja oskust rakendada võimetekohaselt oma loovust nii sõnalises kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;
- Suunata kasutama üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (omaloomingus).

Põhimõisted:
muusika väljendusvahendid: rütm, meloodia, tempo

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

* Orffi pedagoogika –omaloomingulised kaasmängud, tekstid, muusikaline liikumine; rütmilis-meloodilised improvisatsioonid;

* lihtsamate pillide valmistamine;

* kirjalik töö

Lihtsate muusikapalade loomine muusikaprogrammi kasutades.

Loob kunstitöö koos iseloomus-tava värsireaga. (Kasutab erinevaid kunstitehnikaid).

infotehnoloogia – noodistusprogramm

Õpitulemused

- Loob improvisatsioone keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- Loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või *ostinato*'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- Kasutab lihtsaid meloodiaid luues relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- Loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne;
- Väljendab muusika karakterit ja meeleolu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu;
- Loominguliste ideede rakendamine arvutil olemasolevaid muusikaprogramme kasutades.

Õppevahendid:

astmetrepp, rütmikaardid, rändnoot, noodijoonestikuga tahvel, Orffi instrumentaarium, plokkflöödid ja/või väikekandled

Lõiming:

Eesti keel- Tekstide loomine.

Kehaline kasvatus- Loominguliste ideede väljendamine liikumises, koordinatsioon, õiged mänguvõtted.

Matemaatika- Muusikapala vorm, taktimõõdud/murdarvud.

Tööõpetus-Lihtsate pillide valmistamine.

Arvutiõpetus- Lihtsate muusikapalade loomine muusikaprogrammi kasutades.

Õppekäigud

Õpilane

arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;

kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara;

otsib teavet internetist muusikaürituste kohta;

kuulab traditsioonilisi koolikontserte (jõulukontsert, emadepäeva kontsert);

2 korda õppeaastas külasta kontserte väljaspool kooli, kirjutab kontserdiarvustuse;

vähemalt kord aastas külastab teatrit (muusikal, operett, ooper, ballett);

kord aastas muuseumikülastus, muusikakooliga tutvumine.

TEHNOLOOGIA

1.1. Tehnoloogiapädevus

Tehnoloogiavaldkonna õppeainete õpetamise eesmärgiks põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane tehnoloogiapädevus: suutlikkus tulla toime tehnoloogiamaailmas, mõista tehnoloogia arengusuundumusi ning seoseid teadussaavutustega; omandada tehnoloogiline kirjaoskus tehnoloogiavahendite eakohaseks, loovaks ja innovaatiliseks kasutamiseks, lõimides mõttetööd käelise tegevusega; analüüsida tehnoloogia rakendamisega kaasnevaid võimalusi ja ohte; järgida intellektuaalomandi kaitse nõudeid; lahendada probleeme, lõimides mõttetööd käelise tegevusega, ja viia ideid ellu eesmärgipäraselt; tulla toime majapidamistöödega ja toituda tervislikult.

Tehnoloogiavaldkonna ainete õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

1) tuleb toime tehnoloogilises maailmas ning kasutab tehnoloogiavõimalusi arukalt ja loovalt;

2) näeb ja mõistab loodusteaduste ning tehnoloogia arengu seoseid ning väljendab oma arvamust tehnoloogia arengu ja töömaailma muutumise kohta;

3) näeb käelises tegevuses ja mõttetöös võimalust igapäevaelu mitmekesistada ning praktilisi probleeme lahendada;

4) valib ja analüüsib tehnilisi ja loovaid lahendusi ning nendega kaasnevaid mõjusid ja ohte;

5) oskab lugeda ja koostada lihtsat joonist ning juhendit, on suuteline ülesannet esitlema ja oma arvamust põhjendama;

6) arvestab esemete disainiprotsessis nende kujunduse seost funktsionaalsuse, esteetilisuse ja kultuuritraditsioonidega;

7) valib oma ideede teostamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ja töötlemise viise ning peab tähtsaks töövahendite ohutut ja materjalide säästlikku kasutamist;

8) oskab tööprotsessi käigus suhelda ja teiste õpilastega koostööd teha;

9) rakendab menüüd kavandades ja analüüsides tervisliku toitumise põhitõdesid ning oskab valmistada lihtsamaid tervislikke toite;

10) tuleb toime koduste majapidamistöödega;

11) omab ülevaadet valdkonnaga seotud elukutsetest ja ametitest minevikus ja tänapäeval, teab tootmise ja töötlemise valdkonnaga seotud edasiõppimise võimalusi.

1.2. Tehnoloogiavaldkonna õppeained ja nende maht

Tehnoloogiavaldkonda kuuluvad kolm õppeainet:

1) tööõpetus, mida õpitakse 1.–3. klassini;
2) tehnoloogiaõpetus, mida õpitakse 4.–9. klassini;
3) käsitöö ja kodundus, mida õpitakse 4.–9. klassini.

Ainekavades esitatud taotletavate õpitulemuste ja aine õppesisu koostamisel on aluseks arvestuslik nädalatundide jagunemine õppeaineti.

I kooliaste – tööõpetus 4,5 nädalatundi

II kooliaste – tehnoloogiaõpetus, käsitöö ja kodundus 6 nädalatundi

III kooliaste – tehnoloogiaõpetus, käsitöö ja kodundus 6 nädalatundi

Õppeainete nädalatundide jagunemine kooliastmete sees määratakse kindlaks kooli õppekavas, arvestades, et taotletavad õpitulemused ja õppe-kasvatuseesmärgid on saavutatavad.

Õppesisu käsitlemises teeb valiku aineõpetaja, arvestades, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, valdkonnapädevused ja üldpädevused on saavutatavad.

Tööõpetuses käsitletakse käsitöö, kodunduse ja tehnoloogiaõpetuse algtõdesid ning kujundatakse esmaseid osaoskusi, valdkonna- ja üldpädevusi.

Alates II kooliastmest moodustab kool õpilaste soovide ja huvide põhjal õpperühmad, millesse jagunedes on õpilastel võimalus valida õppeaineks kas käsitöö ja kodundus või tehnoloogiaõpetus. Õpperühmadesse jagunemine ei ole soopõhine ning kooli õppekava koostamisel võidakse II ja III kooliastmes tehnoloogiavaldkonna õppeaineid õpetada ühendatult nii, et see aitaks kaasa soolise võrdõiguslikkuse edendamisele ja annaks nii poistele kui tüdrukutele vajalikul määral teadmisi ja oskusi nii tehnoloogiaõpetuse kui kodunduse ja käsitöö alal.

Vähemalt 10% õppeks vahetavad õpilased õpperühmad nii, et tehnoloogiaõpetuse asemel on kodundus ning käsitöö ja kodunduse asemel tehnoloogiaõpetus.

Tehnoloogiaõpetuses kujundatakse viit osaoskust: tehnoloogia igapäevaelus, disain ja joonestamine, materjalide töötlemine, kodundus vahetatud õpperühmades, projektitöö. Esimesed kolm osa hõlmavad õppest 65%, projektitöö 25% ja kodundus 10%.

Käsitöö ja kodunduse õpetamisel kujundatakse nelja osaoskust: käsitöö, kodundus, tehnoloogiaõpetus vahetatud õpperühmades ja projektitöö. Käsitöö ja kodundus hõlmavad õppest ligi 65%, millest vähemalt kolmandik on kodundus, ligi 25% õppemahust on projektitöö ja 10% tehnoloogiaõpetus.

Osaoskuste kujundamine ja teemade järjestus õppeaastas kavandatakse käsitöö ja kodunduse ning tehnoloogiaõpetuse õpetajate koostöös. Käsitöö ja kodunduse ning tehnoloogiaõpetuse ainekavas on igal aastal ühe kalendrikuu pikkune projektitöö osa, mis toimub mõlemas aines ühel ajal ja mille puhul valivad õpilased käsitletava teema vastavalt huvidele, olenemata sellest,

kas nad õpivad tehnoloogiaõpetust või käsitööd ja kodundust. Projektitöid võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega ning ülekooliliste ja pikemaajaliste koolidevaheliste ettevõtmistega. Projektitöö valimisel peetakse silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö on iseseisev tervik, mille puhul ei eeldata õpilastelt varasemaid teemaga seonduvaid oskusi ja teadmisi.

1.3 Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine

Õppetegevust tööõpetuses, käsitöös ja kodunduses ning tehnoloogiaõpetuses kavandades ja korraldades:

1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, taotletavatest õpitulemustest, õppesisust ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;

2) võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos nii iseseisva, paaris- kui ka rühmatöö kaudu, et õpilastest kujuneksid aktiivsed ning iseseisvad õppijad;

3) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;

4) arvestatakse kooli ainekava ja õpetaja töökava koostamisel ka teistes ainetes õpitavat ning lõimitakse õppesse võimaluse korral teisi õppeaineid. Selleks kohaldatakse tööõpetuses üldõpetuse põhimõtteid. Tehnoloogiaõpetus on tihedalt lõimitud matemaatika ja loodusainetega. Kodunduse teemade juures leitakse lõiminguvõimalusi nii ühiskonnaõpetuse, inimeseõpetuse, bioloogia kui ka keemiaga, kinnistatakse terviseteadliku käitumise oskusi tunnis tehtavate praktiliste ülesannetega ning organiseeritakse õppetegevus õpetajate koostöö kaudu koolis;

5) arvestatakse, et valdkonna kõigi ainete õppetegevus on rakendusliku suunitlusega. Teoreetiline ja praktiline osa vahelduvad vastavalt õpilaste suutlikkusele ning edasijõudmisele. Toote disainiprotsessis omandatakse vajalikke teadmisi, oskusi ja hoiakuid. Arvestatakse õpilaste arengut, edasijõudmist ning suutlikkust;

6) jälgitakse, et tööõpetuse õppetegevus oleks vaheldusrikas, võimaldades läbida erinevaid tööliike ja teemasid, katsetada mitmesuguste materjalide töötlemist ning tutvuda nende omadustega käelise tegevuse ning loovuse kaudu;

7) innustatakse õpilasi oma arvamust avaldama, arutletakse ühiselt õpetusega seotud teemadel ning pööratakse tähelepanu väärtuskasvatusele;

8) luuakse klassis asjalik ja meeldiv töine õhkkond ning toetatakse õpilaste loovust ja omaalgatust;

9) kasutatakse paikkonnas pakutavaid võimalusi, et aineõpetust mitmekesistada.

Käsitöös ja kodunduses ning tehnoloogiaõpetuses:

1) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;

2) laiendatakse õpikeskkonda (raamatukogu, arvuti/ multimeediaklass, looduskeskkond, ettevõtted, kooliõu, näitused, muuseumid jm);

3) kasutatakse tänapäevaseid õppemeetodeid, sh aktiivõpet (loov mõtte- ja praktiline tegevus, projektõpe, uurimistööd, katsetused, nt erinevate materjalide ja ainete omadused, ürituste ja näituste korraldamine, internetipõhiste keskkondade kasutamine oma ideede ja töö tutvustamiseks ning eksponeerimiseks, mängud, arutelud, diskussioonid, väitlused jm);

4) pannakse pearõhk loovale disainiprotsessile (kavandamine, katsetamine, eseme täiendamine jm), rahvuslike töötraditsioonide säilitamisele (nt rahvuslik ese, rahvakunstist pärit motiivide kasutamine toote kaunistamisel jm) ning nüüdisaegsele tehnoloogiale;

5) pööratakse enne uute töötlemisviiside ja seadmete kasutamist tähelepanu ohutusele, sh tööohutusalasele instrueerimisele ning ohutute töövõtete demonstreerimisele;

6) planeeritakse õppesisu ajaline jaotus – tundide arv ja järjestus –, arvestades ühtlasi soovitust valida käsitöös kaks põhilist tööliiki, millega seostada ainesisesed läbivad teemad (kavandamine, rahvakunst, töö organiseerimine ja materjalid);

7) kasutatakse projektipõhiseid õppetöövorme (sh õppeainete- ja eluvaldkondadevahelised projektid, ühistöö ettevõtlusega ning poiste ja tüdrukute koostöö nii kodunduses, käsitöös kui ka tehnoloogiaõpetuses), mis võimaldavad pöörata rohkem tähelepanu paikkonna traditsioonidele, tutvuda erinevate tehnikatega ja neid katsetada, suunata õpilasi iseseisvalt ning koos teistega loovalt probleeme lahendama ja aineüritusi korraldama;

8) jaotatakse kodundusõppes klass toitu valmistades ja teisi praktilisi ülesandeid tehes väiksemateks rühmadeks (1–5 õpilast);

9) peetakse silmas, et tehnoloogiaõpetus on peamiselt üles ehitatud eseme arendustsüklile;

10) taotletakse, et õpilaste õpikoormus, sh kodutööde maht on mõõdukas, jaotub õppeaasta jooksul ühtlaselt ning jätab neile piisavalt aega puhata ja huvialadega tegelda;

11) lähtutakse eesmärgist, et kodused ülesanded käsitöös ja tehnoloogiaõpetuses oleks seotud peamiselt tööks vajaliku teabe hankimise, töö iseseisva kavandamise ja organiseerimisega, käsitöös ka eseme disainiga, ning välditakse liigset otsest juhendamist;

12) läbitakse kõik etapid alates info otsimisest, toote disainimisest, toote teostusest kuni selle tutvustamiseni teistele õpilastele;

13)kohandatakse õppesisu ja õpitulemusi vastavalt õpilaste võimekusele.

1.4 Hindamise alused

Tehnoloogiavaldkonna õppeainetes on hindamise eesmärk toetada õpilaste arengut, innustada õpilasi sihikindlalt õppima, suunata nende enesehinnangu kujunemist, süvendada ja tekitada elukestvat käsitöö- ja tehnoloogiahuvi, suunata ja toetada õpilasi haridustee valikul. Hindamine toetab õpilaste tehnoloogiapädevuse kujunemist, tehnoloogilise kirjaoskuse arengut ja annab tagasisidet õpilaste individuaalse arengu kohta, olles lähtekohaks järgneva õppe kavandamisel. Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest ning kasutatakse kujundavat ja kokkuvõtvat hindamist, lähtudes püstitatud õppeülesandest ning kehtiva õppekava sisust ja eesmärkidest. Õpilasi hinnates on olulised nii õpetaja sõnaline hinnang, numbriline hinne kui ka õpilaste enesehinnang. Tehnoloogiavaldkonna õppeainetes hinnatakse lisaks õpilaste edukat osalemist aineolümpiaadidel, -konkurssidel, -üritustel ja võistlustel. 9. klassis võib õpilaste teadmiste ja oskuste kokkuvõtvaks hindamiseks teha lõputöö.

Tehnoloogiaõpetuses hinnatakse õpilaste töökultuuri, tehnoloogilist kirjaoskust ja eseme kavandamist ning valmistamist:

1) suhtumist õppetöösse, töökust, püüdlikkust, järjekindlust, tähelepanelikkust;

2) koostööoskust, abivalmidust, iseseisvust töö tegemisel;

3) õpperuumide kodukorra täitmist;

4) kavandamist (originaalsust, iseseisvust, idee või kavandi rakendamise võimalikkust), materjali ja töövahendite valiku otstarbekust, eseme valmistamise viisi, tööjoonise tehnilist korrektsust jm;

5) valikute (ideede, töötlusviiside, materjalide jm) tegemise, analüüsimise ja põhjendamise ning seoste kirjeldamise oskust;

6) valmistamise kulgu (materjalide ja töövahendite ning kirjalike ja infotehnoloogiliste vahendite kasutamise oskust, teoreetilisi teadmisi ja nende rakendamise oskust, tööohutuse nõuete järgimist jm);

7) tulemust (idee teostust, eseme viimistlust, esteetilist väärtust, ülesande õigeaegset lõpetamist, eseme kvaliteeti jm), sh üksikülesannete sooritamist ja eseme esitlemise oskust.

Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata.

1.5 Füüsiline õppekeskkond

Kool korraldab tehnoloogiaainete õppest valdava osa ruumides, kus:

1) aineõpetuseks vajalik sisustus vastab kooli valitud praktilistele töödele, on tänapäevane ning võimaldab ohutult ja nüüdisaegselt õppetööd korraldada;
2) statsionaarseid masinaid ja õppekohti (nt puurpink) on vähemalt üks õpperühma kohta ja elektrilisi käsitööriistu kaks komplekti õpperühma kohta;
3) on töötav ventilatsioonisüsteem, tehnoloogiaõpetuses puidulaastude ja tolmu äratõmbesüsteem, ruumid ja õppetarbed, sealhulgas tööriistad ja käsitöövahendid, mis vastavad tervisekaitse, tööohutuse ja ergonoomika nõuetele;
4) on ruumid riietumiseks ja kätepesuks, õpetajatööks, materjalide ja praktiliste tööde hoidmiseks;
5) on individuaalsed kaitsevahendid igale õpilasele ja õpetajale.
Kool võimaldab tehnoloogiavaldkonna õppeainete õpetamiseks vajalikud materjalid ja esmased töövahendid ning masinad, mille loetelu täpsustatakse kooli õppekavas.

1.6 Tehnoloogiapädevused

Tehnoloogiapädevus tähendab suutlikkust tehnoloogiamaailmas toime tulla ning mõista, kasutada ja hinnata tehnoloogiat; rakendada ja arendada tehnoloogiat loovalt ning innovaatiliselt; mõista tehnoloogia nüüdisaegseid arengusuundumusi ning tehnoloogia ja loodusteaduste seoseid; analüüsida tehnoloogia rakendamisega kaasnevaid võimalusi ja ohte; järgida intellektuaalomandi kaitse nõudeid; lahendada probleeme, lõimides mõttetööd käelise tegevusega; valida ja ohutult kasutada erinevaid materjale ning töövahendeid; viia eesmärgipäraselt ellu ideid; tulla toime majapidamistöödega ja toituda tervislikult.

1.7 Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Tehnoloogiavaldkonna ained pakuvad üldpädevuste kujundamiseks võimalust ühiselt arutleda, kuidas lahendada igapäevaelus esile kerkivaid olukordi, ühistöid ning erinevaid ülesandeid ja projekte. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushoiakute ja -hinnangute – kujundamisel on kandev roll professionaalsel õpetajal, kes loob oma väärtushinnangute ja enesekehtestamisoskusega sobiva õpikeskkonna ning mõjutab õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.
Kultuuri- ja väärtuspädevus. Loovust arendavad tegevused ning projektid õpetavad arvestama arvamuste ja ideede paljusust. Ühised arutelud ning ülesanded ja nende tulemuse analüüsimine aitavad õpilastel kujundada ja põhjendada oma arvamusi, tunda töörõõmu ning vastutust alustatu lõpetada. Käsitletavate teemade ja praktiliste tegevuste kaudu õpetatakse

väärtustama loomingut ning kujundama ilumeelt, hindama oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandit, samuti väärtustama tehnoloogiasaavutusi.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Erinevad ühistöö vormid tehnoloogiaainetes suunavad õpilasi koostööd tegema, arendades tolerantsust ja valmidust aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel. Õpilasi juhitakse analüüsima oma käitumist ning selle mõju kaaslastele ja ülesannete lahendamisele.

Enesemääratluspädevus. Praktiline tegevus ning selle analüüs arendavad õpilastes suutlikkust mõista ja hinnata ennast, oma nõrku ja tugevaid külgi ning aitavad neil teha otsuseid enda arengu ja tulevase tööelu kohta. Kodundusõppes omandatud teadmised tervislikust toitumisest ja toitumishäiretest õpetavad väärtustama tervislikku eluviisi ning loovad eeldused seda järgida.

Õpipädevus. Õpitakse nägema ja analüüsima tehnoloogia seost erinevate teadmistega ning kogetakse teistes õppeainetes õpitu vajalikkust praktikas. Töö iseseisev korraldus alates teabe kogumisest, materjalide ja töötlemisviisi valikust ning lõpetades töö tegemise ja tulemuse analüüsiga arendab suutlikkust märgata ning lahendada probleeme, hinnata ja arendada oma võimeid ning juhtida õppimist.

Suhtluspädevus. Ühiste ülesannete ja projektide kaudu õpitakse ennast selgelt ja asjakohaselt väljendama ning teistega arvestama, vajaduse korral teisi aitama ning koos töötamise eeliseid kogema. Uurimist vajavate ülesannete lahendamine ning esitluste koostamine arendab oskust lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning kirjutada eri liiki tekste.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogialane pädevus. Tehnoloogiaainetes rakendatavad konkreetsed probleemilahendused nõuavad arvutamis- ja mõõtmisoskust, oskust kasutada loogikat ja matemaatilisi sümboleid. Pakutakse mõtlemist arendavaid tegevusi, milles on vaja püstitada probleeme, leida sobivaid lahendusteid, põhjendada oma valikuid ja analüüsida tulemusi. Õpitakse kasutama ja looma ning kriitiliselt hindama erinevaid tehnoloogiaid ja tehnoloogilisi abivahendeid. Õpitakse mõistma teaduse osa tehnika arengus ja vastupidi.

Ettevõtlikkuspädevus. Tehnoloogiavaldkonna ainetes on olulisel kohal avatus loomingulistele ideedele ja originaalsetele vaatenurkadele. Esemeid valmistades läbitakse toote arendamise tsükkel idee leidmisest valmis tooteni. Aineprojektid võimaldavad õpilastel katsetada oma ideede elluviimist mitmesuguste ettevõtlusmudelite kaudu, näiteks pidada meeskonnana ajutiselt koolis kohvikut, disainida mõni suuremahuline toimiv ese ning organiseerida tööprotsess klassis.

Digipädevus. Tehnoloogiaaineid õppides kasutatakse digivahendeid infot otsides, tööd kavandades ja alternatiivseid lahendusi leides idee loomisest toote esitluseni üksinda või ühiselt. Ollakse teadlik autoriõiguste järgimise kohustusest digikeskkonnas. Õpitakse kasutama valdkonna tarkvaralahendusi ning nendega seotud seadmeid. Suurendatakse teadlikkust digivahendite kasutamisega kaasneda võivatest terviseriskidest ja internetis loomingu jagamise turvalisusest.

1.8 Läbivate teemade rakendamine õppeprotsessis

Tehnoloogia ainevaldkond seostub kõigi läbivate teemadega.

„Elukestev õpe ja karjääri planeerimine". Tutvumine tehnoloogia arengu ja inimese rolli muutumisega tööprotsessis aitab tunnetada pideva õppimise vajadust. Oma ideede rakendamiseks tehnoloogiliste võimaluste valimine, töö kavandamine ning üksi ja üheskoos töötamine aitavad arendada ning analüüsida oma töövõimeid.

„Keskkond ja jätkusuutlik areng". Tähtis on toodet valmistades kasutada säästlikult nii looduslikke kui ka tehismaterjale. Tähelepanu pööratakse keskkonnasäästlike tarbimisharjumuste kujundamisele ja kujunemisele. Jäätmete sorteerimine ning energia ja ressursside kokkuhoid tundides aitavad kinnistada ökoloogiateadmisi.

„Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus". Algatusvõime, ettevõtlikkus ja koostöö on tihedalt seotud tehnoloogiaainete sisuga. Oma ideede realiseerimise ja töö korraldamise oskus on üks valdkonna õppeainete põhilisi eesmärke. Ettevõtlikkust toetavad oskuslikult elluviidud projektid, mis annavad õpilastele võimaluse oma võimeid proovida.

„Kultuuriline identiteet". Tutvumine esemelise kultuuri, kommete ja toitumistavadega võimaldab näha kultuuride erinevust maailma eri paigus ning teadvustada oma kohta mitmekultuurilises maailmas. Õpitakse märkama ja kasutama rahvuslikke elemente esemete disainimisel.

„Teabekeskkond". Oma tööd kavandades ja ainealaste projektide tarvis infot kogudes õpitakse kasutama erinevaid teabekanaleid ning hindama kogutud info usaldusväärsust. Interneti kasutamine võimaldab kursis olla tehnoloogia uuendustega ning tutvuda disainerite ja käsitöötegijate loominguga terves maailmas.

„Tehnoloogia ja innovatsioon". Arutletakse intellektuaalomandi kaitse ning arvuti kasutamise võimaluste üle oma tööde kavandamisel ja esitlemisel. Õpitakse oma tööd virtuaalkeskkonnas

esitlema. Tutvumine arvuti abil juhitavate täisautomaatsete seadmetega ning võimaluse korral ka nendega töötamine aitavad tunnetada tänapäevaseid tehnoloogilisi võimalusi.

„Tervis ja ohutus". Erinevate tööliikide puhul on vaja tutvuda tööohutusega ning arvestada ohutusnõudeid. Tutvumine erinevate looduslike ja sünteetiliste materjalidega ning nende omadustega aitab teha esemelises keskkonnas tervisest lähtuvaid valikuid. Tervisliku toitumise põhitõdede omandamine ning tervislike toitude praktiline valmistamine loovad aluse terviseteadlikule käitumisele.

„Väärtused ja kõlblus". Tehnoloogiaainetes kujuneb väärtustav suhtumine töösse ning töö tegijasse. Rühmas töötamine annab väärtuslikke kogemusi üksteise arvestamisel, organiseerimisoskuse arendamisel ning võimalike konfliktide lahendamisel. Kodunduse etiketiteemade kaudu kujundatakse praktilisi käitumisoskusi erinevates situatsioonides, õpitakse mõistma käitumisvalikute põhjusi ja võimalikke tagajärgi.

1.9 Õpitulemused ja ainesisu (põhi- ja alateemad, planeeritud õppetunnid)

Õppetegevuses:

1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;

2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;

3) võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;

4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;

5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;

6) laiendatakse õpikeskkonda: looduskeskkond, arvutiklass, kooliõu, muuseumid, näitused, ettevõtted jne;

7) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: loov mõttetegevus, arutelud, diskussioonid, rollimängud, väitlused, projektõpe, katsetused, õpimapi ja uurimistöö koostamine, praktilised ja uurimistööd, internetipõhised keskkonnad jne;

8) otsustab aineõpetaja õppesisule kuluvate tundide arvu ja järjestuse; vastavad kirjeldused sisalduvad kooli ainekavas;

9) on õpetus peamiselt üles ehitatud toote vms arendustsüklile;

10) läbitakse etapid alates info otsimisest, toote disainimisest, toote teostusest ning selle tutvustamisest teistele õpilastele;

11) arvestatakse, et sõltuvalt õpilaste varasematest kogemustest ning ülesande/toote eripärast muutuvad eri vanuseastmete õpilaste õpitulemuste rõhuasetused;

12) arvestatakse, et õpetuses vaheldub teoreetiline tegevus praktilisega;

13) tagatakse, et uudse teoreetilise õpisisu korral käsitletakse rohkem aega tunnist teooriaküsimusi ja materjalide töötlemise võtteid;

14) pühendatakse tundides, kus tegeldakse praktiliste töömahukate toodetega vms, suurem osa ajast praktilisele tööle;

15) peetakse silmas, et rakendustegevusele eelneb tööohutusalane instrueerimine ning ohutute töövõtete demonstreerimine;

16) on kodused ülesanded, arvestades õppeaine spetsiifikat, peamiselt seotud teabe hankimise ja selle analüüsimisega ning toote disainiga;

17) on rõhk loovusel (disainimine, toote täiendamine jms), rahvuslike töötraditsioonide säilitamisel (rahvuslik toode, rahvakunstist pärit motiivide kasutamine toodet kaunistades jne) ning nüüdisaegsel tehnoloogial;

18) on olulised projektipõhised õppetöövormid (sh õppeainete ja eluvaldkondade vahelised, ühistöö ettevõtlusega ning poiste ja tüdrukute koostöö);

19) on töö organiseerimisel tähtis õpetajate koostöö koolis.

Alljärgnevas kavas on lähtutud sellest, et tundide väikese arvu tõttu ei saa üheski tunnis piirduda vaid ühe teema käsitlemisega. Välja on valitud teemad ja praktilised tööd järgmiste alaliikide kaupa:

- Üldtehnilised teadmised.
- Tehniline kirjaoskus.
- Materjaliõpetus.
- Materjalide töötlemise tehnoloogia.
- Igapäevaelus vajalikud teadmised ja oskused.

Lisaks neile teemaplokkidele on iga teema ja tööoperatsiooni puhul hädavajalik käsitleda sellega seonduvaid tööohutuse ja tervisekaitse nõudeid. Peale selle on klassi esimeses tunnis

õpilastele tarvis tutvustada või meelde tuletada õppetöökoja sisekorda ja vajadust kasutada tööriietus

Tööõpetus

Tööõpetuses käsitletakse käsitöö, kodunduse ja tehnoloogiaõpetuse algtõdesid ning kujundatakse esmaseid osaoskusi, valdkonna- ja üldpädevusi.

I kooliastme tööõpetust iseloomustab loov käeline aktiivsus, mis on oluline õpilase füsioloogilises ja vaimses arengus. Eesmärk on arendada laste vaimseid ja füüsilisi võimeid: motoorikat, tähelepanu, silmamõõtu, ruumitaju, kujutlusvõimet jne. Õpilased töötavad erinevate materjalidega, võrdlevad nende omadusi ja töötlemise viise. Omandatakse oskus käsitseda lihtsamaid tööriistu ning kasutada õigeid esmaseid töövõtteid

Õpitakse positiivselt meelestatud keskkonnas, milles tunnustatakse õpilaste püüdlikkust ja arengut, toetatakse omaalgatust, ettevõtlikkust ja loovust ning väärtustatakse Eesti ja maailma kultuuriloomingut ja -tausta.

Õpetus arendab töö- ja koostööoskusi, kriitilist mõtlemist ning analüüsi- ja hindamisoskusi. Erinevate rakenduslikku laadi tegevuste analüüsimine aitab õpilastel teha karjääriotsuseid ning leida meelepäraseid hobisid.

Oluline on arendada oma töö kavandamise oskust, kasvatada iseseisvust otsustusi tehes ningkujundada leidurivaistu.

Ülesannetes

- Pööratakse tähelepanu tööle ning tulemuse esteetilisusele, võimalusele rakendada oma fantaasiat.
- Arutletakse leitud põnevate ideede üle ja innustatakse loovast tegevusest rõõmu tundma.
- Igal õppeaastal tehakse ühistöid või korraldatakse aineprojekte. Nende käigus õpitakse koos teistega töötama, üksteist abistama, teiste arvamusi arvestama ning oma arvamusi põhjendama.
- loominguline praktiline tegevus on emotsionaalselt tasakaalustav

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Tööõpetusega taotletakse, et õpilane:

- tunneb rõõmu ja rahuldust töö tegemisest;
- õpib vaatlema, tundma ja hindama esemelist keskkonda

- tunneb ning kasutab mitmesuguseid materjale ja töövahendeid ning lihtsamaid töötlemisviise;
- mõtleb välja loovaid lahendusi ja oskab neid lihtsalt teostada;
- töötab ohutult üksi ja koos teistega;
- hoiab puhtust kodus ja koolis ning täidab isikliku hügieeni nõudeid;
- teab tervisliku toitumise vajalikkust;
- hoolib oma kodukoha ja Eesti kultuuritraditsioonidest.

Pädevused:

1. klassi õpilane

- kujundab lihtsamaid esemeid; eristab erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, tekstiil, nahk, plast, vahtplast, puit, traat jne);
- võrdleb materjalide üldisi omadusi;
- teab isikliku hügieeni vajalikkust ning hoolitseb oma välimuse ja rõivaste eest;
- arvestab ühiselt töötades kaaslasi ja järgib viisakusreegleid.
- hoiab korda ja puhtust ning järgib esmaseid ohutusnõudeid;

2. klassi õpilane

- märkab esemetel rahvuslikke elemente;
- julgeb oma ideed teostades pakkuda välja erinevaid võimalusi ja valida nende seast tööks sobivaim variant;
- kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid;
- käsitseb enam kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult;
- arutleb ohutuse vajalikkuse ja töökoha korrashoiu üle;
- toob õpetusega seonduva kohta näiteid igapäevaelust;

3. klassi õpilane:

- töötab õpetaja juhendamisel, kasutades sobivaid materjale ja lihtsamaid töötlemisviise;
- kujundab lihtsamaid esemeid
- oskab kasutada tööjuhendit ning tegutseda selle järgi üksi või koos teistega
- leiab töö tegemiseks loovaid lahendusi;
- hindab ja tunnustab enda ja teiste tööd ning tunneb rõõmu oma tööst
- oskab materjale ühendada ja kasutada;
- modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid;
- kasutab materjale säästlikult;

- valib materjalide käsitsemiseks erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid;
- hoiab korda oma tegevustes ja ümbruses;
- tegutseb säästliku tarbijana;
- hoiab korda oma tegevustes ja ümbruses ning peab vajalikuks sorteerida jäätmeid;
- selgitab isikliku hügieeni vajalikkust ning hoolitseb oma välimuse ja rõivaste eest;
- oskab valmistada eri liiki võileibu, hakkida salatikatteid; katta lauda vastavalt menüüle;

Hindamine

Tööõpetuses on hindamise eesmärk toetada õpilaste arengut, innustada õpilasi sihikindlalt õppima, suunata nende enesehinnangu kujunemist, süvendada ja tekitada elukestvat käsitöö- ja tehnoloogiahuvi, suunata ja toetada õpilasi haridustee valikul. Hindamine toetab õpilaste tehnoloogiapädevuse kujunemist, tehnoloogilise kirjaoskuse arengut ja annab tagasisidet õpilaste individuaalse arengu kohta, olles lähtekohaks järgneva õppe kavandamisel.

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest ning kasutatakse kujundavat ja kokkuvõtvat hindamist, lähtudes püstitatud õppeülesandest ning kehtiva õppekava sisust ja eesmärkidest. Õpilasi hinnates on olulised nii õpetaja sõnaline hinnang, numbriline hinne kui ka õpilaste enese hinnang.

Numbriline hindamine alates 2. klassist. Tööõpetuses hinnatakse õpilaste töökultuuri ja eseme kavandamist ning valmistamist:

- suhtumist õppetöösse, töökust, püüdlikkust, järjekindlust, tähelepanelikkust;
- koostööoskust, abivalmidust, iseseisvust töö tegemisel;
- õpperuumide kodukorra täitmist;
- õpilase isiklikku arengut
- kavandamist (originaalsust, iseseisvust, idee või kavandi rakendamise võimalikkust),
- tulemust (idee teostust, eseme viimistlust, esteetilist väärtust, ülesande õigeaegset
- lõpetamist, eseme kvaliteeti jm), sh üksikülesannete sooritamist ja eseme esitlemise oskust.

1. klass

70 tundi

Kavandamine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: mõtleb välja loovaid lahendusi ja oskab oma ideed väljendada

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Materjalide omadused, millega tööle hakatakse
Õppesisu: Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain minevikus ja tänapäeval. Rahvuslikud mustrid ja motiivid. Ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine. Ideede visandamine paberil. Idee esitlemine. Lihtsate esemete ja keskkonna kavandamine.
Digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Valmis esemete, materjalide ning tehnoloogiaga tutvumine, kavandamine Töötamine üksi ja rühmas, individuaalne juhendamine, iseseisev töö, töötamine tööjuhendiga.
Õpitulemused Õpilane: kavandab lihtsamaid esemeid/tooteid;
Õppevahendid: Kavandatava eseme valmistamiseks vajaminevad materjalid, näidised, joonistusvahendid
Lõiming: Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus.

Materjalid

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õpib vaatlema, tundma ja hindama esemelist keskkonda Mõtleb välja loovaid lahendusi ja oskab neid lihtsalt teostada;
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Paberi lõikamine, rebimine, voltimine, kortsutamine
Õppesisu: Looduslikud ning tehismaterjalid (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, vahtmaterjal, puit, traat, savi, kliister, PVA liim, lõng, nöör jne). Materjalide saamislugu, omadused, otstarve ja kasutamine. Katsetused erinevate materjalidega, nende omaduste võrdlemine. Ideede leidmine materjalide korduskasutuseks.
Põhimõisted:

kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, vahtmaterjal, puit, traat, savi, kliister, PVA liim, lõng, nöör
Digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Töötamine üksi ja rühmas, individuaalne juhendamine, iseseisev töö, töötamine tööjuhendiga.
Õpitulemused Õpilane: eristab erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, tekstiil, nahk, plast, vahtplast, puit, traat, plekk jne);
Õppevahendid: käärid, paber, kartong, nahk, plastik, tangid, traat, puit, nuga, erinevad tekstiilid, vatiin, vatt, nõel, niit, lõng, heegelnõel, savi, kliister
Lõiming: Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

***Töötamin*e**

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Tunneb rõõmu ja rahuldust töö tegemisest; oskab tööriistu kasutada ohutult
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Materjalide omadused
Õppesisu: Töötamine suulise juhendamise järgi. Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine. Oma idee teostamine, toetudes õpitud oskustele ja iseseisvatele katsetustele. Töökoha korras hoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele. Rühmatöös ülesannete täitmine, ühiselt ideede genereerimine, üksteise arvamuste arvestamine ja kaaslaste abistamine. Töö tulemuse uudsuse, kasutamise ja esteetilisuse hindamine
Põhimõisted: Tööjuhend
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Töötamine üksi ja rühmas, individuaalne juhendamine, iseseisev töö, töötamine tööjuhendiga.

Õpitulemused
Õpilane:

julgeb oma idee teostamiseks ise võimalusi valida ja mõelda;

arvestab ühiselt töötades kaaslasi;

tutvustab ja hindab oma tööd.

hoiab korda oma tegevustes ja ümbruses;

Lõiming:
Matemaatika-, loodusainete-, keele-, kunsti- ja sotsiaalpädevus, Väärtused ja kõlblus. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Tööviisid

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Tunneb ning kasutab mitmesuguseid materjale ja töövahendeid ning lihtsamaid töötlemisviise

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
Ohutusnõuded

Õppesisu:
Materjalide lihtsamad töötlemise viisid (mõõtmine, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, vestmine, heegeldamine, detailide ühendamine, õmblemine, liimimine, naelutamine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine).

Sagedasemad töövahendid (käärid, nuga, nõel, heegelnõel, naaskel, vasar, jne),

nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine.

Õmblemine: nõela niiditamine, sõlm, kinnituspiste

Töötlemisvõtte valik sõltuvalt ideest ja materjalist. Jõukohaste esemete valmistamine.

Digivahendite rakendamine
Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Töötamine üksi ja rühmas, individuaalne juhendamine, iseseisev töö, töötamine tööjuhendiga

Õpitulemused
Õpilane:

käsitseb kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult; lõikab kääridega täpselt

kasutab paberit ning kartongi tasapinnalisi ja ruumilisi esemeid valmistades;

Õppevahendid:
käärid, nuga, nõel, heegelnõel, naaskel, vasar, tangid, paber, pliiats, kartong, papp, lainepapp, traat,

Lõiming:
Matemaatika-, loodusainete-, keele-, kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst. Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Kodundus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Hoiab puhtust kodus ja koolis ning täidab isikliku hügieeni nõudeid;

teab tervisliku toitumise vajalikkust;

Toidu pakkumine teistele, toidu isuäratav väljanägemine ja käitumine lauas

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
Tööohutus köögis

Õppesisu:
Arutelu hubase kodu kui perele olulise väärtuse üle. Ruumide korrastamine ja kaunistamine. Riiete ning jalatsite korrashoid. Isiklik hügieen. Viisakas käitumine

Hügieen köögis.

Tervislik toiduvalik. Lihtsamate toitude valmistamine (külmtöötlemine)

Toidu serveerimine. Laua katmine, kaunistamine ja koristamine.

Säästlik tarbimine. Jäätmete sortimine.

Põhimõisted:
Hügieen, viil, kuubik, sektor,

Digivahendite rakendamine
Õppematerjal arvutist ja internetist

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Töötamine üksi ja rühmas, rühmasisene iseseisev otsustamine, individuaalne juhendamine, iseseisev töö, töötamine tööjuhendiga

Õpitulemused
Õpilane:

selgitab isikliku hügieeni vajalikkust ning hoolitseb oma välimuse ja rõivaste eest;

järgib viisakusreegleid toidu serveerimisel ja söömisel

saab hakkama lihtsa külmtöödeldud toidu valmistamise ja serveerimisega (võileib)

Õppevahendid:
Tööjuhendid

Toiduained, köögiriistad
Lõiming: Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus, sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst. Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

2. klass

70 tundi

Kavandamine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: mõtleb välja loovaid lahendusi ja oskab oma ideed väljendada
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Materjalide omadused, millega tööle hakatakse
Õppesisu: Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain minevikus ja tänapäeval. Rahvuslikud mustrid ja motiivid. Ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine. Ideede visandamine paberil. Idee esitlemine. Lihtsate esemete ja keskkonna kavandamine.
Digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Valmis esemete, materjalide ning tehnoloogiaga tutvumine, kavandamine Töötamine üksi ja rühmas, individuaalne juhendamine, iseseisev töö, töötamine tööjuhendiga.
Õpitulemused Õpilane: kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid
Õppevahendid: Kavandatava eseme valmistamiseks vajaminevad materjalid, näidised, joonistusvahendid
Lõiming: Matemaatika-, loodusainete-, keele-, kunsti- ja sotsiaalpädevus, Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng.

Materjalid

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Õpib vaatlema, tundma ja hindama esemelist keskkonda

Mõtleb välja loovaid lahendusi ja oskab neid lihtsalt teostada;

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
Paberi lõikamine, rebimine, voltimine, kortsutamine

Õppesisu:
Looduslikud ning tehismaterjalid (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, vahtmaterjal, puit, traat, savi, kliister, PVA liim, lõng, nöör jne). Materjalide saamislugu, omadused, otstarve ja kasutamine.

Katsetused erinevate materjalidega, nende omaduste võrdlemine. Ideede leidmine materjalide korduskasutuseks.

Põhimõisted:
kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, vahtmaterjal, puit, traat, savi, kliister, PVA liim, lõng, nöör

Digivahendite rakendamine
Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Töötamine üksi ja rühmas, individuaalne juhendamine, iseseisev töö, töötamine tööjuhendiga.

Õpitulemused
Õpilane:

võrdleb materjalide üldisi omadusi;

Õppevahendid:
käärid, paber, kartong, nahk, plastik, tangid, traat, puit, nuga, erinevad tekstiilid, vatiin, vatt, nõel, niit, lõng, heegelnõel, savi, kliister

Lõiming:
Matemaatika-, loodusainete-, keele-, kunsti- ja sotsiaalpädevus. Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Teabekeskkond

Töötamine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Tunneb rõõmu ja rahuldust töö tegemisest;

oskab tööriistu kasutada ohutult

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

Materjalide omadused
Õppesisu: Töötamine suulise juhendamise järgi. Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine. Oma idee teostamine, toetudes õpitud oskustele ja iseseisvatele katsetustele. Töökoha korras hoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele. Rühmatöös ülesannete täitmine, ühiselt ideede genereerimine, üksteise arvamuste arvestamine ja kaaslaste abistamine. Töö tulemuse uudsuse, kasutamise ja esteetilisuse hindamine
Põhimõisted: Tööjuhend
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Töötamine üksi ja rühmas, individuaalne juhendamine, iseseisev töö, töötamine tööjuhendiga.
Õpitulemused Õpilane: töötab õpetaja suulise juhendamise järgi ning kasutab abivahendina lihtsat tööjuhendit; toob näiteid õpetusega seotud igapäevaelust;
Lõiming: Matemaatika-, loodusainete-, keele-, kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst. Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Tööviisid

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Tunneb ning kasutab mitmesuguseid materjale ja töövahendeid ning lihtsamaid töötlemisviise
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Ohutusnõuded
Õppesisu: Materjalide lihtsamad töötlemise viisid (mõõtmine, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, vestmine, heegeldamine, detailide ühendamine, õmblemine, liimimine, naelutamine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine). Sagedasemad töövahendid (käärid, nuga, nõel, heegelnõel, naaskel, vasar, jne), nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine.

Õmblemine: nõela niiditamine, sõlm, kinnituspiste Töötlemisvõtte valik sõltuvalt ideest ja materjalist. Jõukohaste esemete valmistamine.
Digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Töötamine üksi ja rühmas, individuaalne juhendamine, iseseisev töö, töötamine tööjuhendiga.
Õpitulemused Õpilane: kasutab materjale säästlikult; valib erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid;
Õppevahendid: käärid, nuga, nõel, heegelnõel, naaskel, vasar, tangid, paber, pliiats, kartong, papp, lainepapp, traat,
Lõiming: Matemaatika-, loodusainete-, keele-, kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst. Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Kodundus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Hoiab puhtust kodus ja koolis ning täidab isikliku hügieeni nõudeid; teab tervisliku toitumise vajalikkust; Toidu pakkumine teistele, toidu isuäratav väljanägemine ja käitumine lauas
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Tööohutus köögis
Õppesisu: Arutelu hubase kodu kui perele olulise väärtuse üle. Ruumide korrastamine ja kaunistamine. Riiete ning jalatsite korrashoid. Isiklik hügieen. Viisakas käitumine Hügieen köögis. Tervislik toiduvalik. Lihtsamate toitude valmistamine (külmtöötlemine) Toidu serveerimine. Laua katmine, kaunistamine ja koristamine. Säästlik tarbimine. Jäätmete sortimine.
Põhimõisted: Hügieen, viil, kuubik, sektor,

Digivahendite rakendamine Õppematerjal arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Töötamine üksi ja rühmas, rühmasisene iseseisev otsustamine, individuaalne juhendamine, iseseisev töö, töötamine tööjuhendiga
Õpitulemused: Õpilane: tegutseb säästliku tarbijana; teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötamisel; hoiab korda oma tegevustes ja ümbruses ning peab vajalikuks sortida jäätmeid; oskab valmistada eri liiki võileibu, hakkida salatikatteid; katta lauda vastavalt menüüle; koristada lauda ja pesta nõusid; korrastada ruume ja kasutada sobivaid töövahendeid.
Õppevahendid: Tööjuhendid Toiduained, köögiriistad
Lõiming: Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus , Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

3. klass

70 tundi

Kavandamine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: mõtleb välja loovaid lahendusi ja oskab oma ideed väljendada
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Materjalide omadused, millega tööle hakatakse
Õppesisu: Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain minevikus ja tänapäeval. Rahvuslikud mustrid ja motiivid. Ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine.

Ideede visandamine paberil. Idee esitlemine. Lihtsate esemete ja keskkonna kavandamine.
Digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist. Mustri kujundamine arvutis.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Valmis esemete, materjalide ning tehnoloogiaga tutvumine, kavandamine Töötamine üksi ja rühmas, individuaalne juhendamine, iseseisev töö, töötamine tööjuhendiga.
Õpitulemused Õpilane: Oskab väljendada oma ideed paberil ning seda esitleda, selgitada. Märkab esemetel rahvuslikke elemente ning oskab kujundada lihtsaid mustreid.
Õppevahendid: Kavandatava eseme valmistamiseks vajaminevad materjalid, näidised, joonistusvahendid
Lõiming: Matemaatika-, loodusainete-, keele-, kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst. Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus.

Materjalid

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õpib vaatlema, tundma ja hindama esemelist keskkonda Mõtleb välja loovaid lahendusi ja oskab neid lihtsalt teostada;
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Paberi lõikamine, rebimine, voltimine, kortsutamine
Õppesisu: Looduslikud ning tehismaterjalid (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, vahtmaterjal, puit, traat, savi, kliister, PVA liim, lõng, nöör jne). Materjalide saamislugu, omadused, otstarve ja kasutamine. Katsetused erinevate materjalidega, nende omaduste võrdlemine. Ideede leidmine materjalide korduskasutuseks.
Põhimõisted: kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, vahtmaterjal, puit, traat, savi, kliister, PVA liim, lõng, nöör
Digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist

Õppetegevus ja metoodilised soovitused Töötamine üksi ja rühmas, individuaalne juhendamine, iseseisev töö, töötamine tööjuhendiga.
Õpitulemused Õpilane: oskab lihtsamaid materjalide ühendadamise mooduseid Kasutab materjale säästlikult valib materjalide käsitsemiseks erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid;
Õppevahendid: käärid, paber, kartong, nahk, plastik, tangid, traat, puit, nuga, erinevad tekstiilid, vatiin, vatt, nõel, niit, lõng, heegelnõel, savi, kliister
Lõiming: Matemaatika-, loodusainete-, keele-, kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst. Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkon

Töötamine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Tunneb rõõmu ja rahuldust töö tegemisest; oskab tööriistu kasutada ohutult
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Materjalide omadused
Õppesisu: Töötamine suulise juhendamise järgi. Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine. Oma idee teostamine, toetudes õpitud oskustele ja iseseisvatele katsetustele. Töökoha korras hoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele. Rühmatöös ülesannete täitmine, ühiselt ideede genereerimine, üksteise arvamuste arvestamine ja kaaslaste abistamine. Töö tulemuse uudsuse, kasutamise ja esteetilisuse hindamine
Põhimõisted: tööjuhend
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Töötamine üksi ja rühmas, individuaalne juhendamine, iseseisev töö, töötamine tööjuhendiga.

Õpitulemused Õpilane: arutleb ohutuse vajalikkuse ja töökoha korrashoiu üle;
Lõiming: Matemaatika-, loodusainete-, keele-, kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst. Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Tööviisid

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Tunneb ning kasutab mitmesuguseid materjale ja töövahendeid ning lihtsamaid töötlemisviise
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Ohutusnõuded
Õppesisu: Materjalide lihtsamad töötlemise viisid (mõõtmine, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, vestmine, heegeldamine, detailide ühendamine, õmblemine, liimimine, naelutamine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine). Sagedasemad töövahendid (käärid, nuga, nõel, heegelnõel, naaskel, vasar, jne), nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine. Õmblemine: nõela niiditamine, sõlm, kinnituspiste Töötlemisvõtte valik sõltuvalt ideest ja materjalist. Jõukohaste esemete valmistamine.
Digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Töötamine üksi ja rühmas, individuaalne juhendamine, iseseisev töö, töötamine tööjuhendiga.
Õpitulemused Õpilane: modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid; valmistab tekstiilmaterjalist väiksemaid esemeid. oskab käsitseda heegelnõela, heegeldada ahelsilmuseid
Õppevahendid: käärid, nuga, nõel, heegelnõel, naaskel, vasar, tangid, paber, pliiats, kartong, papp, lainepapp, traat,
Lõiming:

Matemaatika-, loodusainete-, keele-, kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst. Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Kodundus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Hoiab puhtust kodus ja koolis ning täidab isikliku hügieeni nõudeid; teab tervisliku toitumise vajalikkust; Toidu pakkumine teistele, toidu isuäratav väljanägemine ja käitumine lauas
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Tööohutus köögis
Õppesisu: Arutelu hubase kodu kui perele olulise väärtuse üle. Ruumide korrastamine ja kaunistamine. Riiete ning jalatsite korrashoid. Isiklik hügieen. Viisakas käitumine Hügieen köögis. Tervislik toiduvalik. Lihtsamate toitude valmistamine (külmtöötlemine) Toidu serveerimine. Laua katmine, kaunistamine ja koristamine. Säästlik tarbimine. Jäätmete sortimine.
Põhimõisted: Hügieen, viil, kuubik, sektor,
Digivahendite rakendamine Õppematerjal arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Töötamine üksi ja rühmas, rühmasisene iseseisev otsustamine, individuaalne juhendamine, iseseisev töö, töötamine tööjuhendiga
Õpitulemused Õpilane: hoiab korda oma tegevustes ja ümbruses ning peab vajalikuks sorteerida jäätmeid; saab hakkama lihtsa külmtöödeldud toidu valmistamise ja serveerimisega (Salat, võileivad) oskab hinnata toidu tervislikkust
Õppevahendid: Tööjuhendid, Toiduained, köögiriistad

Lõiming:
Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus, sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst. Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Tehnoloogia

II kooliaste

II kooliastme lõpuks õpilane:

1) mõistab ja selgitab tehnoloogia olemust ning väärtustab tehnoloogilise kirjaoskuse vajalikkust igapäevaelus;

2) iseloomustab kodus, olmes, harrastustes ja paikkonnas kasutatavaid lihtsaid tehnoloogilisi süsteeme ja protsesse ning ressursse;

3) planeerib tööd ja lahendab sellega seotud ülesandeid;

4) joonestab joonist ja disainib lihtsaid tooteid;

5) tunneb põhilisi materjale ja nende omadusi ning kasutab neid töös otstarbekalt;

6) teab põhilisi töövahendeid ja töötlemisviise ning oskab neid töös kasutada;

7) valmistab lihtsaid tooteid (nt mänguasi, paat, liikuv auto jne);

8) esitleb ideed, joonist või toodet;

9) teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid;

10) väärtustab ning järgib väljakujunenud tööalaseid väärtus- ja käitumishoiakuid.

Kasutatav õppekirjandus:

A. Guidice „Puutöö A&O“, Tea 2005

E. Rihvk „Puidutööd“, Koolibri 2005

E. Rihvk „Puiteshistöö koolis“, Valgus 1978

H. Isok, A. Kõrbe, G. Nagel, E. Rihvk „Poiste tööõpetus VI klass“, Koolibri 1993

E. Rihvk, M. Soobik „Metallitööd“, Koolibri 2007

U. Kuusik „Elektrilised käsitööriistad“, Põltsamaa 2005

Eesti Tehnoloogiakasvatus Liit „Tehnoloogia ja loovus“, 2012

Tundide arv: 2 tundi nädalas, kokku õppeaastas 70 tundi

Aine õpetamisel taotletavad õppe-ja kasvatuseesmärgid:

Tehnoloogiaõpetusega taotletakse, et õpilane:

1) väärtustab kultuuripärimust ja toimetulekut mitmekultuurilises maailmas;

2) omandab globaalse vaate, analüüsimis- ja sünteesioskuse ning tervikliku maailmapildi;

3) omandab tehnoloogilise kirjaoskuse, sh arendab tehnoloogiaalaseid teadmisi ja oskusi ning tunneb rahulolu praktilisest eneseteostusest;

4) oskab seostada inimest ja teda ümbritsevat ning analüüsida tehnoloogia mõjusid keskkonnale;

5) lahendab loovalt ülesandeid, valdab ideede kujustamise oskust ja leidlikkust toodete loomisel;

6) arvestab eetilisi, esteetilisi ja jätkusuutlikke tõekspidamisi;

7) valdab otsingujulgust, ettevõtlikkust, sõbralikkust ja koostööoskust ning töötahet;

8) omandab teadmisi ja oskusi, käsitsedes erinevaid materjale, töövahendeid ja töötlemisviise;

9) suudab loovalt rakendada teoreetilisi teadmisi praktiliste ülesannete lahendamisel;

10) järgib tööprotsessis ohutuid ja ergonoomilisi töövõtteid ning kõlbelisi käitumisnorme;

11) lähtub toitu valides ja valmistades tervisliku toitumise põhimõtetest;

12) tunnetab oma võimeid ja oskab teha otsuseid edasisel kutsevalikul.

4. klass

Teema ja õppesisu	**Õpitulemused, mis selle õppesisu abil saavutatakse**	**Õppesisu läbi-miseks kuluv aeg**	**Lõimingu näited teiste õppeainetega**	**Õppe-tegevused ja metoodilised soovitused**
II Kooliaste, 4. klass		70 tundi		
Tehnoloogiaõpetus koos praktilise tegutsemisega	Õpilane:	54 tundi		
Ohutud töövõtted. Tehnoloogia igapäevaelus Tehnoloogia olemus, tehnoloogiline kirjaoskus ja selle vajalikkus.	teadvustab ning järgib tööohutusnõudeid; 1) mõistab tehnoloogia olemust ja väärtustab tehnoloogilise kirjaoskuse vajalikkust igapäevaelus; 2)seostab tehnoloogiaõpetust teiste õppeainete ja eluvaldkondadega.	2 tundi 6 tundi	Ajalugu: Tehnoloogia areng läbi ajaloo Loodusõpetus: erinevate energialiikide kasutamine. Matemaatika: mõõtmine, mõõtühikud, mõõtmisvahendid.	Vestlus tehnoloogiast, näited ümbritsevast keskkonnast. Erinevate eskiiside ja jooniste tutvustus. Õpetaja tutvustab õppetöökoda ja sisekorda.
Disain ja joonestamine 1) Eskiis - tehniline joonis,	1) tunneb mõõtevahendeid, oskab märkida detailidele	8 tundi	Matemaatika: mõõtmine, mõõtühikud, mõõtmisvahendid.	Detailidele märgitakse märkjooni kasutades

jooned ja nende tähendused, piltkujutis. 2)Disain - disaini elemendid	vajalikke märk-jooni. 2) selgitab eskiisi vajalikkust ja toote kavandamist.		Kunst: joonestusvahendid, joonise paigutus jne.	joonlauda ja nurgikut. Õpetaja abiga luuakse tootest eskiis ja toimub selle arutelu.
Materjalid ja nende töötlemine 1) Materjalide liigid (puit, metall) ja nende omadused. Materjalide töötlemisviisid (märkimine, saagimine, lihvimine, viimistlemine). Käsi- ja elektrilised tööriistad. Puurpink. Materjalide liited. 2)Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemises, ohutud töövõtted	1) tunneb puidu ja metallide, omadusi ja lihtsamaid töötlemisviise 2)oskab mõõta ja märkida 3)teab saagide liigitust ja oskab saagida käsisaega 4) tunneb viimistlus materjale ja oskab neid kasutada 5) oskab kasutada õppetöös akutrelli, puurpinki, põletus-aparaati 6)suudab valmistada jõukohaseid liiteid 7)valmistab lihtsamaid tooteid ja mänguasju.	38 tundi	Loodusõpetus: materjalide omadused, elektrienergia Eesti keel: materjalide ja tööriistade korrektsed nimetused Matemaatika: mõõtmine, mõõtühikud, mõõtmisvahendid.	Teoreetiline osa on tihedalt seotud praktiliste ülesannetega. Enne toote valmistamist õpilane sooritab harjutus-ülesandeid (märkimine, saagimine jne).

Tehnoloogiaõpetus (1kuu gruppide vahetusena) Materjalide liigid (puit ja metall) ja nende omadused. Materjalide töötlemisviisid (märkimine, saagimine, lihvimine, viimistlemine).	1) teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutus-nõudeid; 2) valmistab omanäolisi tooteid, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi 3) valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;	8 tundi	Loodusõpetus: materjalide omadused, Eesti keel: materjalide ja tööriistade korrektsed nimetused Matemaatika: mõõtühikud, mõõtmisvahendid	Teoreetiline osa on tihedalt seotud praktiliste ülesannetega.
Projektitööd Üks õppeosa, kus õpilased saavad vabalt valida õpperühma. Õpilane valib kahe samaaegse teema vahel. Teemad pakuvad välja tehnoloogiõpetuse ja käsitöö õpetaja või õpilased	1) valmistab üksi või koostöös teistega ülesande või projekti lahenduse; 2)kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust 3)väärtustab töö tegemist, selle uurimist ja tagasisidet 4)suhtub	8 tundi	Kunst: kavand, selle sobitamine materjaliga.	

	kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste tööalaseid arvamusi.			

5. klass

Teema ja õppesisu	**Õpitulemused mis selle õppesisu abil saavutatakse**	**Õppe-sisu läbimiseks kuluv aeg**	**Lõimingu näited teiste õppeainetega**	**Õppe-tegevused ja metoodilised soovitused**
II kooliaste, 5. klass		70 tundi		
Tehnoloogiaõpetus koos praktilise tegutsemisega	Õpilane:	46 tundi		
Ohutud töövõtted. Tehnoloogia igapäevaelus Ressursside säästlik tarbimine.	teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; 1) saab aru tehnoloogia olemusest	2 tundi 6 tundi	Eesti keel: teabe leidmine tekstist, eneseväljendus-oskus. Loodusõpetus: tooraine ja energia. Ajalugu: tootmise ja	Soovitav on läbi viia vestlused toorainest ja ressurssidest. Näited Eesti ettevõtetest (võimalusel ettevõtete külastamine).

	2) teadvustab ressursside piiratud hulka ning tarbib ressursse säästvalt ja jätkusuutlikult;		tehnoloogia areng.	
Disain ja joonestamine Toote disainimine.	1) loeb skeeme, lihtsamaid koostejoonisei d; 2) disainib toote ning esitleb seda.	8 tundi	Kunst: perspektiiv. Eesti keel: eneseväljendus-oskus.	Toote joonestamine. Õpilased disainivad toote ja esitlevad seda kaasõpilastele. Arutelu toote loomisprotsessi st.
Materjalid ja nende töötlemine Materjalide liigid (puit, metall, plastid jne) ja nende omadused. Tänapäevased materjalide töötlemise viisid. Käsi- ja elektrilised tööriistad. Masinad ja mehhanismid. Materjalide ühendamine.	1) tunneb põhilisi materjale, nende omadusi ning töötlemise viise; 2)analüüsib materjalide omadusi, töötlemise viise ning kasutamise võimalusi, 3)kasutab toodet	30 tundi	Eesti keel: tekstide kasutamise oskus. Loodusõpetus: ainete omadused. Ajalugu: töövahendid.	Õpilased võrdlevad materjalide omadusi.

	valmistades mitmesuguseid töövahendeid, 4) valmistab omanäolisi tooteid.			
Tehnoloogiaõpetus (1 kuu gruppide vahetusena) Materjalide liigid (puit, metall, plastid jne) ja nende omadused. Tänapäevased materjalide töötlemise viisid. Käsi- ja elektrilised tööriistad. Masinad ja mehhanismid.	1)tunneb põhilisi materjale, nende omadusi ning töötlemise viise; 2) valmistab omanäolisi tooteid, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi;	8 tundi	Loodusõpetus: materjalide omadused, Eesti keel: materjalide ja tööriistade korrektsed nimetused Matemaatika: mõõtmine, mõõtühikud, mõõtmisvahendid	
Projektitööd Üks õppeosa, kus õpilased saavad vabalt valida õpperühma. Õpilane valib kahe samaaegse teema vahel. Teemad pakuvad välja tehnoloogiõpetuse ja käsitöö õpetaja või õpilased	1) valmistab üksi või koostöös teistega ülesande või projekti lahenduse; 2) kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust	16 tundi		Teoreetiline osa on tihedalt seotud prktiliste ülesannetega.

	3) väärtustab töö tegemist selle uurimist ja tagasisidet 4) suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste tööalaseid arvamusi.			

6. klass

Teema ja õppesisu	**Õpitulemused, mis selle õppesisu abil saavutatakse**	**Õppesisu läbimiseks kuluv aeg**	**Lõimingu näited teiste õppeainetega**	**Õppetegevused ja metoodilised soovitused**
II kooliaste, 6. klass		70 tundi		
Tehnoloogiaõpetus koos praktilise tegutsemisega	Õpilane:	46 tundi		
Ohutud töövõtted. Tehnoloogia igapäevaelus Süsteemid, protsessid ja	teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; 1) toob näiteid süsteemide,	2 tundi 6 tundi	Eesti keel: teabe leidmine tekstist, eneseväljendus-oskus. Loodusõpetus:	Näited erinevatest sildadest, tellingutest, vermidest (võimalusel

ressursid. Tehnoloogia ja teadused. Struktuurid ja konstruktsiooid. Transpordivahendid. Energiaallikad.	protsesside ja ressursside kohta; 2)loob seoseid tehnoloogia arengu ja teadussaavutuste vahel; 3) iseloomustab ja võrdleb erinevaid transpordivahendeid ning energiaallikaid		tooraine ja energia. Ajalugu: tootmise ja tehnoloogia areng.	nende külastamine). Vestlus transpordi teemadel
Disain ja joonestamine Tehniline joonis. Jooned ja nende tähendused. Mõõtmed ja mõõtkava. Piltkujutis ja vaated.	1) selgitab joonte tähendust joonisel, oskab joonestada jõukohast tehnilist joonist ning seda esitleda; 2) koostab kolmvaate lihtsast detailist	8 tundi	Matemaatika: geomeetria, mõõtühikud ja mõõtmine	Toote joonestamine. Õpilased disainivad toote ja esitlevad seda kaasõpilastele. Arutelu toote loomisprotsessist.
Materjalid ja nende töötlemine Puur- ja treipink. Materjalide liited. Levinumad käsi- ja elektrilised töö Materjalide liigid (puit, metall, plastid, elektroonika komponendid jne) ja nende omadused.	1) suudab valmistada jõukohaseid liiteid; 2) valmistab mitmesuguseid lihtsaid tooteid (sh mänguasju); 3) kasutab õppetöös puur- ja treipinki; 4) valmistab omanäolisi tooteid.	30 tundi	Loodusõpetus: ainete omadused, elekter Ajalugu: töövahendid. Matemaatika: mõõtmine, mõõtühikud, mõõtmisvahendid	

Tehnoloogiaõpetus (1 kuu gruppide vahetusena) Puur- ja treipink. Materjalide liited. Levinumad käsi- ja elektrilised töö Materjalide liigid (puit, metall, plastid, elektroonika komponendid jne) ja nende omadused.	1) kasutab õppetöös puur- ja treipinki; 2) valmistab omanäolisi tooteid, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi.	8 tundi	Loodusõpetus: ainete omadused, elekter Ajalugu: töövahendid. Matemaatika: mõõtmine, mõõtühikud, mõõtmisvahendid	
Projektitööd Üks õppeosa, kus õpilased saavad vabalt valida õpperühma. Õpilane valib kahe samaaegse teema vahel. Teemad pakuvad välja tehnoloogiõpetuse ja käsitöö õpetaja või õpilased.	1) valmistab üksi või koostöös teistega ülesande või projekti lahenduse; 2) kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust; 3) väärtustab töö tegemist selle uurimist ja tagasisidet; 4) suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste tööalaseid arvamusi.	16 tundi		Teoreetiline osa on tihedalt seotud praktiliste ülesannetega.

Õppetulemused kooliastme lõpuks

II kooliastme lõpuks õpilane:

1) mõistab ja selgitab tehnoloogia olemust ning väärtustab tehnoloogilise kirjaoskuse vajalikkust igapäevaelus;

2) iseloomustab kodus, olmes, harrastustes ja paikkonnas kasutatavaid lihtsaid tehnoloogilisi süsteeme ja protsesse ning ressursse;

3) planeerib tööd ja lahendab sellega seotud ülesandeid;

4) joonestab joonist ja disainib lihtsaid tooteid;

5) tunneb põhilisi materjale ja nende omadusi ning kasutab neid töös otstarbekalt;

6) teab põhilisi töövahendeid ja töötlemisviise ning oskab neid töös kasutada;

7) valmistab lihtsaid tooteid (nt mänguasi, paat, liikuv auto jne);

8) esitleb ideed, joonist või toodet;

9) teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid;

10) väärtustab ning järgib väljakujunenud tööalaseid väärtus- ja käitumishoiakuid.

Hindamine

Õpilast hinnates on oluline nii õpetaja sõnaline hinnang, numbriline hinne kui ka õpilase enesehinnang. Õpiülesande täitmisel hinnatakse:

1) planeerimist ja disaini (originaalsust, iseseisvust, idee või kavandi rakendamise võimalust, materjali ja töövahendite valiku otstarbekust, toote valmistamise viisi, tööjoonise tehnilist korrektsust jms);

2) valikute (idee, töötlusviisi, materjali jms) tegemise ja põhjendamise ning seoste kirjeldamise oskust;

3) valmistamise kulgu (koostööoskust, iseseisvust tööd tehes, materjalide ja töövahendite ning kirjalike ja infotehnoloogiliste vahendite kasutamise oskust, teoreetilisi teadmisi ja nende rakendamise oskust, tööohutuse järgimist jms);

4) õpilase arengut (edasipüüdlikkust, vaimset ja füüsilist arengut);

5) töö tulemust (idee teostust, toote viimistlust, esteetilist väärtust, töö õigeaegset valmimist, toote kvaliteeti jm), sh üksikute ülesannete sooritamist ja toote esitlemise oskust.

Õpilast hinnates võetakse arvesse kultuurse käitumise reegleid ja õpilase hoiakuid (püüdlikkust, suhtumist õppetöösse, abivalmidust teiste õpilaste suhtes, õpperuumide kodukorra täitmist, töökust, järjekindlust, tähelepanelikkust jm). Õpilaste teadmisi, tehnilist nutikust ja loovust hinnatakse ka probleemülesannete, võistlusmängude, projektitööde jms põhjal.

III kooliaste

III kooliastme lõpuks õpilane:

1) valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ja töötlemisviise ning kasutab selle kohta vajalikku teavet ainealasest kirjandusest ja internetist;

2) käsitseb ohutult käsi- ja elektrilisi tööriistu ning materjale,

3) kasutab ressursse keskkonda säästvalt ning jätkusuutlikult;

4) genereerib ideid, rakendab neid loovalt tooteid luues ja täiustades ning mõistab iseenda osaluse tähtsust tehnoloogiat kasutades;

5) mõistab tehnoloogilise protsessi ajal asetleidvaid muutusi ning oskab neid selgitada ja põhjendada;

6) analüüsib toote valmistamise protsessi ning sünteesib uusi teadmisi;

7) hindab tulemuse kvaliteeti ja toote rakendamise tõhusust, esitleb toodet;

8) valmistab tooteid, teadvustab ja rakendab loodusteaduste võimalusi praktilistes tegevustes;

9) kirjeldab tehnoloogilise maailma saavutusi ja oma rolli tuleviku töömaailmas;

10) kujundab oma positiivsed väärtushinnangud ja kõlbelised tööharjumused, väldib ning hindab võimalikke ohte töös.

Kasutatav õppekirjandus:

A. Guidice „Puutöö A&O“, Tea 2005

E. Rihvk „Puidutööd“, Koolibri 2005

E. Rihvk „Puiteshistöö koolis“, Valgus 1978

E. Rihvk, M. Soobik „Metallitööd“, Koolibri 2007

H. Roselli, I. Mehtonen „Sepaoskused“, Ehitame 2001

E. Meiorg „Tööõpetus VII –VIII kl metallitööd“, Valgus 1987

U. Kuusik „Elektrilised käsitööriistad“, Põltsamaa 2005

T.Tiusanen „Elektroonikaõpetuse didaktiline materjal“, N-Paino, Suomi, Lahti, 2003

Eesti Tehnoloogiakasvatus Liit „Tehnoloogia ja loovus“, 2012

Tundide arv: 1 tund nädalas, kokku õppeaastas 35 tundi

Aine õpetamisel taotletavad õppe-ja kasvatuseesmärgid:

Tehnoloogiaõpetusega taotletakse, et õpilane:

1) väärtustab kultuuripärimust ja toimetulekut mitmekultuurilises maailmas;

2) omandab globaalse vaate, analüüsimis- ja sünteesioskuse ning tervikliku maailmapildi;

3) omandab tehnoloogilise kirjaoskuse, sh arendab tehnoloogiaalaseid teadmisi ja oskusi ning tunneb rahulolu praktilisest eneseteostusest;

4) oskab seostada inimest ja teda ümbritsevat ning analüüsida tehnoloogia mõjusid keskkonnale;

5) lahendab loovalt ülesandeid, valdab ideede kujustamise oskust ja leidlikkust toodete loomisel;

6) arvestab eetilisi, esteetilisi ja jätkusuutlikke tõekspidamisi;

7) valdab otsingujulgust, ettevõtlikkust, sõbralikkust ja koostööoskust ning töötahet;

8) omandab teadmisi ja oskusi, käsitsedes erinevaid materjale, töövahendeid ja töötlemisviise;

9) suudab loovalt rakendada teoreetilisi teadmisi praktiliste ülesannete lahendamisel;

10) järgib tööprotsessis ohutuid ja ergonoomilisi töövõtteid ning kõlbelisi käitumisnorme;

11) lähtub toitu valides ja valmistades tervisliku toitumise põhimõtetest;

12) tunnetab oma võimeid ja oskab teha otsuseid edasisel kutsevalikul.

Põhikooli lõpuks õpilane:

1) tuleb toime tehnoloogilises maailmas ning kasutab tehnoloogiavõimalusi arukalt ja loovalt;

2) näeb teadussaavutuste ja tehnoloogia arengu seoseid ning arutleb töö muutumise üle ajaloos;

3) näeb käelises tegevuses ja mõttetöös võimalust igapäevaelu mitmekesistada ning praktilisi probleeme lahendada;

4) analüüsib ja valib tehnilisi lahendusi ning on suuteline oma arvamust esitlema ja põhjendama;

5) märkab ning arvestab toodete disaini seost funktsionaalsuse, esteetilisuse ja kultuuritraditsioonidega;

6) valib oma ideede teostamiseks sobivaid materjale ja töövahendeid ning tähtsustab materjalide ja töövahendite ohutut kasutust;

7) oskab lugeda tööjoonist ja -juhendit;

8) rakendab tervisliku toitumise põhitõdesid menüüd kavandades ja analüüsides;

9) oskab valmistada mitmekesiseid ja tervislikke toite;

10) tuleb toime koduse majapidamisega.

Õppetegevuses:

1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;

2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;

3) võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;

4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;

5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;

6) laiendatakse õpikeskkonda: looduskeskkond, arvutiklass, kooliõu, muuseumid, näitused, ettevõtted jne;

7) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: loov mõttetegevus, arutelud, diskussioonid, rollimängud, väitlused, projektõpe, katsetused, õpimapi ja uurimistöö koostamine, praktilised ja uurimistööd, internetipõhised keskkonnad jne;

8) otsustab aineõpetaja õppesisule kuluvate tundide arvu ja järjestuse; vastavad kirjeldused sisalduvad kooli ainekavas;

9) on õpetus peamiselt üles ehitatud toote vms arendustsüklile;

10) läbitakse etapid alates info otsimisest, toote disainimisest, toote teostusest ning selle tutvustamisest teistele õpilastele;

11) arvestatakse, et sõltuvalt õpilaste varasematest kogemustest ning ülesande/toote eripärast muutuvad eri vanuseastmete õpilaste õpitulemuste rõhuasetused;

12) arvestatakse, et õpetuses vaheldub teoreetiline tegevus praktilisega;

13) tagatakse, et uudse teoreetilise õpisisu korral käsitletakse rohkem aega tunnist teooriaküsimusi ja materjalide töötlemise võtteid;

14) pühendatakse tundides, kus tegeldakse praktiliste töömahukate toodetega vms, suurem osa ajast praktilisele tööle;

15) peetakse silmas, et rakendustegevusele eelneb tööohutusalane instrueerimine ning ohutute töövõtete demonstreerimine;

16) on kodused ülesanded, arvestades õppeaine spetsiifikat, peamiselt seotud teabe hankimise ja selle analüüsimisega ning toote disainiga;

17) on rõhk loovusel (disainimine, toote täiendamine jms), rahvuslike töötraditsioonide säilitamisel (rahvuslik toode, rahvakunstist pärit motiivide kasutamine toodet kaunistades jne) ning nüüdisaegsel tehnoloogial;

18) on olulised projektipõhised õppetöövormid (sh õppeainete ja eluvaldkondade vahelised, ühistöö ettevõtlusega ning poiste ja tüdrukute koostöö); 19) on töö organiseerimisel tähtis õpetajate koostöö koolis.

Alljärgnevas kavas on lähtutud sellest, et tundide väikese arvu tõttu ei saa üheski tunnis piirduda vaid ühe teema käsitlemisega. Välja on valitud teemad ja praktilised tööd järgmiste alaliikide kaupa:

- Üldtehnilised teadmised.
- Tehniline kirjaoskus.
- Materjaliõpetus.
- Materjalide töötlemise tehnoloogia.
- Igapäevaelus vajalikud teadmised ja oskused.

Lisaks neile teemaplokkidele on iga teema ja tööoperatsiooni puhul hädavajalik käsitleda sellega seonduvaid tööohutuse ja tervisekaitse nõudeid. Peale selle on klassi esimeses tunnis õpilastele tarvis tutvustada või meelde tuletada õppetöökoja sisekorda ja vajadust kasutada tööriietust.

7. klass

Teema ja õppesisu	**Õpitulemused, mis selle õppesisu abil saavutatakse**	**Õppesisu läbimiseks kuluv aeg**	**Lõimingu näited teiste õppeainetega**	**Õppetegevused ja metoodilised soovitused**
III kooliaste, 7. klass		70 tundi		
Tehnoloogiaõpetus koos praktilise tegutsemisega	Õpilane:	46 tundi		
Tehnoloogia igapäevaelus Tehnoloogia analüüsimine: positiivsed ja	1) iseloomustab tänapäevast tootmisprotsessi, kirjeldab selle	8 tundi	Eesti keel: teabe leidmine tekstist, eneseväljendus-oskus.	Soovitav on läbi viia vestlused töömaailmast, tegevuse planeerimisest,

negatiivsed mõjud. Eetilised tõekspidamised tehnoloogia rakendamisel. Ressursside säästlik tarbimine.	toimimist ning terviklikkust; 2) teadvustab ressursside piiratud hulka ning tarbib ressursse säästvalt ja jätkusuutlikult; 3)teadvustab tehnoloogia ja inimese vastastikust mõju ning analüüsib tehnoloogia uuenduslikke arenguväljavaateid, 4)kirjeldab ja analüüsib inimtegevuse mõju loodusele ning keskkonnale.		Loodusõpetus: tooraine ja energia. Ajalugu: tootmise ja tehnoloogia areng.	toorainest ja ressurssidest. Näited Eesti ettevõtetest (võimalusel ettevõtete külastamine).
Disain ja joonestamine Joonise vormistamine ja esitlemine. Skeemid. Leppelisused ja tähised tehnilistel joonistel.	1) joonestab jõukohast tehnilist joonist, vormistab ja esitleb joonist või skeemi; 2) loeb skeeme, lihtsamaid kooste- ja ehitusjooniseid; 3) planeerib ülesande ja disainib toote ning esitleb	8 tundi	Kunst: perspektiiv. Eesti keel: eneseväljendus-oskus.	Toote joonestamine. Õpilased disainivad toote ja esitlevad seda kaasõpilastele. Arutelu toote loomisprotsessist.

	seda võimaluse korral arvutiga.			
Materjalid ja nende töötlemine Materjalide ja nende töötlemise teabe hankimise võimalused kirjandusest ning internetist. Tänapäevased materjalide töötlemise viisid. Käsi- ja elektrilised tööriistad. Masinad ja mehhanismid.	1) leiab teavet materjalide, nende omaduste ja töötlemise kohta, hangib ja kasutab ainealast teavet kirjandusest ning Internetist; 2) analüüsib materjalide omadusi, töötlemise viise ning kasutamise võimalusi, sünteesib uusi teadmisi; 3)kasutab toodet valmistades mitmesuguseid töövahendeid, võimaluse korral CNC-tööpinki, valib sobivaima töötlusviisi; 4)tunneb ja kasutab töötlemisel masinaid ning mehhanisme;	30 tundi	Eesti keel: tekstide kasutamise oskus. Loodusõpetus: ainete omadused. Ajalugu: töövahendid. Võõrkeeled: internetist teabe hankimine ja mõistmine.	Materjalide ja nende teabe hankimise võimaluste demonstreerimine Internetist ja ainealasest kirjandusest. Õpilased võrdlevad materjalide omadusi. Õpilased valivad praktilise töö toestamisel sobivama töötlusviisi ja töövahendid (sh masinad).

	5)valmistab omanäolisi tooteid.			
Tehnoloogiaõpetus (1 kuu gruppide vahetusena) Käsi- ja elektrilised tööriistad. Nüüdisaegsed võimalused materjalide töötlemisel ja detailide ühendamisel tooteks. Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemises, ohutud töövõtted	1) teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; 2)valmistab omanäolisi tooteid, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi; 3)valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;	8 tundi	Loodusõpetus: materjalide omadused, elektrienergia Eesti keel: materjalide ja tööriistade korrektsed nimetused Matemaatika: mõõtmine, mõõtühikud, mõõtmisvahendid	Teoreetiline osa on tihedalt seotud praktiliste ülesannetega.
Projektitööd Üks õppeosa, kus õpilased saavad vabalt valida õpperühma. Õpilane valib kahe samaaegse teema vahel. Teemad pakuvad välja tehnoloogiõpetuse	1) valmistab üksi või koostöös teistega ülesande või projekti lahenduse; 2)kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust 3) väärtustab töö tegemist selle	16 tundi		

ja käsitöö õpetaja või õpilased	uurimist ja tagasisidet 4)suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste tööalaseid arvamusi.			

8. klass

Teema ja õppesisu	**Õpitulemused, mis selle õppesisu abil saavutatakse**	**Õppesisu läbimiseks kuluv aeg**	**Lõimingu näited teiste õppeainetega**	**Õppetegevused ja metoodilised soovitused**
III kooliaste, 8. klass		70 tundi		
Tehnoloogiaõpetus koos praktilise tegutsemisega	Õpilane:	46 tundi		
Tehnoloogia igapäevaelus Tehnoloogia analüüsimine:	1) kasutab info- ja kommunikatsiooni-tehnoloogia vahendeid, teab nende seadmete üldist	8 tundi	Infotehnoloogia: arvuti kasutus oskus. Eesti keel: teabe leidmine tekstist,	Soovitav on läbi viia vestlused töömaailmast, toorainest ja ressurssidest. Näited Eesti

positiivsed ja negatiivsed mõjud. Tooraine ja tootmine. Ressursside säästlik tarbimine.	tööpõhimõtet ning ohutut käsitsemist; 2) teadvustab ressursside piiratud hulka ning tarbib ressursse säästvalt ja jätkusuutlikult; 3)teadvustab tehnoloogia ja inimese vastastikust mõju ning analüüsib tehnoloogia uuenduslikke arenguväljavaateid; 4)kirjeldab ja analüüsib inimtegevuse mõju loodusele ning keskkonnale.		eneseväljendus-oskus. Loodusõpetus: tooraine ja energia. Ajalugu: tootmise ja tehnoloogia areng.	ettevõtetest (võimalusel ettevõtete külastamine).
Disain ja joonestamine Leiutamine ja uuenduslikkus. Skeemid. Leppelisused ja tähised tehnilistel joonistel. Tehnilist taipu arendavate ja probleemülesannete lahendamine.	1) joonestab jõukohast tehnilist joonist, vormistab ja esitleb joonist või skeemi; 2) lahendab probleemülesandeid, 3) planeerib ülesande ja disainib toote ning esitleb seda võimaluse korral arvutiga.	8 tundi	Kunst: perspektiiv. Eesti keel: eneseväljendus-oskus.	Toote joonestamine. Õpilased disainivad toote ja esitlevad seda kaasõpilastele. Arutelu toote loomisprotsessist.

Materjalid ja nende töötlemine Materjalide ja nende töötlemise teabe hankimise võimalused kirjandusest ning internetist. tööriistad. Masinad ja mehhanismid.	1) leiab teavet materjalide, nende omaduste ja töötlemise kohta, hangib ja kasutab ainealast teavet kirjandusest ning Internetist; 2)analüüsib materjalide omadusi, töötlemise viise ning kasutamise võimalusi, sünteesib uusi teadmisi; 3)kasutab toodet valmistades mitmesuguseid töövahendeid, võimaluse korral CNC-tööpinki, valib sobivaima töötlusviisi; 4) tunneb ja kasutab töötlemisel masinaid ning mehhanisme; 5)valmistab omanäolisi tooteid.	30 tundi	Infotehnoloogia: arvuti kasutus oskus. Eesti keel: tekstide kasutamise oskus. Füüsika: materjalide omadused. Keemia: ainete omadused. Võõrkeeled: internetist teabe hankimine ja mõistmine.	Materjalide ja nende teabe hankimise võimaluste demonstreerimine Internetist ja ainealasest kirjandusest. Õpilased võrdlevad materjalide omadusi. Õpilased valivad praktilise töö toestamisel sobivama töötlusviisi ja töövahendid (sh masinad).
Tehnoloogiaõpetus (1 kuu gruppide vahetusena)	1) teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid;	8 tundi	Füüsika: materjalide omadused.	Teoreetiline osa on tihedalt seotud praktiliste ülesannetega.

Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded. Materjalide ja nende töötlemise teabe hankimise võimalused kirjandusest ning internetist. tööriistad. Masinad ja mehhanismid.	2)valmistab omanäolisi tooteid, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi; 3)valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise; 4) tunneb ja kasutab töötlemisel masinaid ning mehhanisme.		Keemia: ainete omadused. Võõrkeeled: internetist teabe hankimine ja mõistmine.	
Projektitööd Üks õppeosa, kus õpilased saavad vabalt valida õpperühma. Õpilane valib kahe samaaegse teema vahel. Teemad pakuvad välja tehnoloogiõpetuse ja käsitöö õpetaja või õpilased	1) valmistab üksi või koostöös teistega ülesande või projekti lahenduse; 2)kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust 3) väärtustab töö tegemist selle uurimist ja tagasisidet 4)suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste tööalaseid arvamusi.	16 tundi		

9. klass

Teema ja õppesisu	**Õpitulemused, mis selle õppesisu abil saavutatakse**	**Õppesisu läbimiseks kuluv aeg**	**Lõimingu näited teiste õppeainetega**	**Õppetegevused ja metoodilised soovitused**
III kooliaste, 9. klass		35 tundi		
Tehnoloogiaõpetus koos praktilise tegutsemisega	Õpilane:	19 tundi		
Tehnoloogia igapäevaelus Töömaailm ja töö planeerimine. põllumajandus-, meditsiini- ja biotehnoloogia.	1) oskab oma tegevust planeerida, orienteerub töömaailmas ja teab oma eelistusi eneseteostuseks sobiva elukutse/ameti valikul 2) teab mõningaid põllumajandus-, meditsiini- ja biotehnoloogia kasutusvõimalusi	3 tundi	Infotehnoloogia: oskus kasutada arvutit. Eesti keel: teabe leidmine tekstist, eneseväljendus-oskus. Ajalugu: tootmise ja tehnoloogia areng.	Soovitav on läbi viia vestlused töömaailmast Näited Eesti ettevõtetest (võimalusel ettevõtete külastamine).
Disain ja joonestamine Joonise vormistamine ja esitlemine.	1) loeb skeeme, lihtsat kooste- ja ehitusjoonist; 2) joonestab jõukohast	6 tundi	Matemaatika Arvutamine, mõõtkavad, mõõdud.	Erinevate detailide 1/1-le joonestamine. Tutvumine ehituslike

Leppelisused ja tähised tehnilistel joonistel. Ristlõiked ja lõiked. Koostejoonis. Ehitusjoonised.	tehnilist joonist, vormistab ja esitleb joonist või skeemi.			projektidega.
Materjalid ja nende töötlemine Tänapäevased materjalide töötlemise viisid. Optimaalse töötlusviisi valimine.	1) tunneb ja kasutab töötlemisel masinaid ning mehhanisme; 2) analüüsib materjalide omadusi, töötlemise viise ning kasutamise võimalusi, sünteesib uusi teadmisi;	10 tundi	Infotehnoloogia: arvuti kasutamise oskus. Eesti keel: tekstide kasutamise oskus. Füüsika: materjalide omadused. Keemia: ainete omadused. Võõrkeeled: internetist teabe hankimine ja mõistmine.	Õpilased võrdlevad materjalide omadusi. Õpilased valivad praktilise töö toestamisel sobivama töötlusviisi ja töövahendid (sh masinad).
Projektitööd Üks õppeosa, kus õpilased saavad vabalt valida õpperühma. Õpilane valib kahe samaaegse teema vahel. Teemad pakuvad välja	1) valmistab üksi või koostöös teistega ülesande või projekti lahenduse; 2) kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust	16 tundi		

tehnoloogiõpetuse ja käsitöö õpetaja või õpilased	3) väärtustab töö tegemist selle uurimist ja tagasisidet 4) suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste tööalaseid arvamusi.			

Õppetulemused kooliastme lõpuks

III kooliastme lõpuks õpilane:

1) valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ja töötlemisviise ning kasutab selle kohta vajalikku teavet ainealasest kirjandusest ja internetist;

2) käsitseb ohutult käsi- ja elektrilisi tööriistu ning materjale,

3) kasutab ressursse keskkonda säästvalt ning jätkusuutlikult;

4) genereerib ideid, rakendab neid loovalt tooteid luues ja täiustades ning mõistab iseenda osaluse tähtsust tehnoloogiat kasutades;

5) mõistab tehnoloogilise protsessi ajal asetleidvaid muutusi ning oskab neid selgitada ja põhjendada;

6) analüüsib toote valmistamise protsessi ning sünteesib uusi teadmisi;

7) hindab tulemuse kvaliteeti ja toote rakendamise tõhusust, esitleb toodet;

8) valmistab tooteid, teadvustab ja rakendab loodusteaduste võimalusi praktilistes tegevustes;

9) kirjeldab tehnoloogilise maailma saavutusi ja oma rolli tuleviku töömaailmas;

10) kujundab oma positiivsed väärtushinnangud ja kõlbelised tööharjumused, väldib ning hindab võimalikke ohte töös.

Hindamine

Õpilast hinnates on oluline nii õpetaja sõnaline hinnang, numbriline hinne kui ka õpilase enesehinnang. Õpiülesande täitmisel hinnatakse:

1) planeerimist ja disaini (originaalsust, iseseisvust, idee või kavandi rakendamise võimalust, materjali ja töövahendite valiku otstarbekust, toote valmistamise viisi, tööjoonise tehnilist korrektsust jms);

2) valikute (idee, töötlusviisi, materjali jms) tegemise ja põhjendamise ning seoste kirjeldamise oskust;

3) valmistamise kulgu (koostööoskust, iseseisvust tööd tehes, materjalide ja töövahendite ning kirjalike ja infotehnoloogiliste vahendite kasutamise oskust, teoreetilisi teadmisi ja nende rakendamise oskust, tööohutuse järgimist jms);

4) õpilase arengut (edasipüüdlikkust, vaimset ja füüsilist arengut);

5) töö tulemust (idee teostust, toote viimistlust, esteetilist väärtust, töö õigeaegset valmimist, toote kvaliteeti jm), sh üksikute ülesannete sooritamist ja toote esitlemise oskust.

Õpilast hinnates võetakse arvesse kultuurse käitumise reegleid ja õpilase hoiakuid (püüdlikkust, suhtumist õppetöösse, abivalmidust teiste õpilaste suhtes, õpperuumide kodukorra täitmist, töökust, järjekindlust, tähelepanelikkust jm). Õpilaste teadmisi, tehnilist nutikust ja loovust hinnatakse ka probleemülesannete, võistlusmängude, projektitööde jms põhjal.

Käsitöö ja kodundus

Käsitöö ja kodunduse õppe- ja kasvatuseesmärgid

Käsitöö ja kodunduse õppeainega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

1. tunneb rõõmu ja rahulolu praktilisest eneseteostusest, hindab tööd ja töö tegijat;
2. mõistab tehnoloogia arengut, näeb sellest tulenevaid muutusi töös ning nende mõju keskkonnale;
3. tunnetab ja arendab oma loomingulisi võimeid, kavandab ja teeb teoks oma ideed ning lahendab loovalt endale võetud ülesanded;
4. võrdleb ja kasutab erinevaid materjale;
5. teab ohutu töötamise põhimõtteid ning järgib neid;

6. töötab meeskonnas ja tajub oma võimeid ühistöös;
7. lähtub toitu valides ja valmistades tervisliku toitumise põhimõtetest;
8. tuleb toime koduse majapidamise ja pere eelarvega ning käitub teadliku tarbijana;
9. seostab õpitud teoreetilised teadmised igapäevaelus vajalike praktiliste oskustega;
10. kasutab erinevaid teabeallikaid loova mõttetöö ja käelise tegevuse ühendamiseks;
11. väärtustab ja hoiab rahvuskultuuri ning teadvustab oma kohta mitmekultuurilises maailmas.

Käsitöö ja kodunduse õppeaine kirjeldus

Käsitöö ja kodunduse õppeaine kirjeldus

Käsitöö ja kodunduse õpe lõimib teoreetilised teadmised igapäevaelus vajalike praktiliste oskustega. Käsitöö seos tarbekunstiga loob eeldused loominguliseks eneseteostuseks. Õppe käigus arutletakse kunsti, käsitöö ja moe seoste ning käsitöö ja kergetööstuse tähtsuse üle ajaloos ning tänapäeval. Tutvutakse erinevate materjalide ja nende omadustega ning proovitakse nende kasutamise mitmesuguseid tehnikaid.

Õppetöö käigus õpitakse nägema ja leidma huvitavaid ning uudseid lahendusi esemete ja toodete disainimisel. Väärtustatakse rahvuslike kultuuritraditsioonide hoidmist ja arendamist nii käsitöös kui ka kodunduses. Õpitakse märkama erinevate maade käsitöö- ja toidutraditsioone ning nende seost ajaloo, kliima, usu ja kultuuritavadega.

Kodundustundides õpitakse tervisliku toitumise põhitõdesid, tasakaalustatud menüü koostamist ja toiduvalmistamist ning arendatakse majandamisoskust. Arutletakse tarbijakäitumise teemal, väärtustatakse keskkonnasäästlikku, oma õigusi ning kohustusi teadvat tarbijat, otsitakse seoseid ja vastuolusid inimeste terviseteadlikkuse ning tegeliku käitumise vahel.

Õppeainena kujundab käsitöö ja kodundus õpilastes praktilist mõtlemist, loovust, arendab käelist tegevust, eneseanalüüsi võimet ning tehnoloogilist kirjaoskust. Õppeaine lõimib teadmisi, mis on omandatud teistes õppeainetes. Loomingulistel ja praktilistel tegevustel on ka lõõgastav funktsioon nii õppetöös kui ka tulevases elus.

Käsitöö ja kodunduse õpetamisel kujundatakse nelja osaoskust: käsitöö, kodundus, tehnoloogiaõpetus vahetatud õpperühmades ja projektitöö. Käsitöö ja kodundus hõlmavad õppest ligi 65%, millest vähemalt kolmandik on kodundus, ligi 25% õppemahust on projektitöö ja 10% tehnoloogiaõpetus. Projektitöö korraldamine on ühendatud kooli või klassi ürituste korraldamisega. Projektitöö valimisel peetakse silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja

tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö on iseseisev tervik, mille puhul ei eeldata õpilastelt varasemaid teemaga seonduvaid oskusi ja teadmisi.

Osaoskuste kujundamine ja teemade järjestus õppeaastas kavandatakse käsitöö ja kodunduse ning tehnoloogiaõpetuse õpetajate koostöös. Vähemalt 10% õppeks vahetavad õpilased õpperühmad nii, et tehnoloogiaõpetuse asemel on kodundus ning käsitöö ja kodunduse asemel tehnoloogiaõpetus.

Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Nüüdisühiskonnas on olulisel kohal tehnoloogiline kirjaoskus. Tundides uuritakse ning arutletakse nähtuste ja olukordade üle ning kasutatakse erinevaid teabeallikaid, ühendatakse loov mõttetöö ja käeline tegevus, mis on oluline inimese füsioloogilises ning vaimses arengus.

Õppe käigus innustatakse õpilasi esitama uusi ideid, kavandatakse, modelleeritakse ja valmistatakse esemeid ning õpitakse neid esitlema. Ühiste arutluste käigus õpitakse eseme disainiprotsessi analüüsima, erinevaid tehnilisi ja loomingulisi lahendusi nägema, kogema ja hindama ning oma tööle hinnangut andma.

Õpitakse positiivselt meelestatud keskkonnas, milles tunnustatakse õpilaste püüdlikkust ja arengut, toetatakse omaalgatust, ettevõtlikkust ja loovust ning väärtustatakse Eesti ja maailma kultuuriloomingut ja -tausta.

Õpetus arendab töö- ja koostööoskusi, kriitilist mõtlemist ning analüüsi- ja hindamisoskusi. Erinevate rakenduslikku laadi tegevuste analüüsimine aitab õpilastel teha karjääriotsuseid ning leida meelepäraseid hobisid.

Käsitöötundides õpitakse tundma erinevaid tööliike, millest on kohustuslikud õmblemine, kudumine, heegeldamine ja tikkimine. Eseme kavandamine, töö organiseerimine, rahvakunstitehnikate alused ning materjaliõpetus on läbivate teemadena seotud nii kohustuslike tööliikide kui ka valikteemade ja projektidega. Praktilistes töödes saab ühte eset valmistades ühendada mitu tööliiki.

II kooliastmes keskendutakse eelkõige põhiliste töövõtete ja tehnoloogiate omandamisele ning juhendi järgi töötamise või abimaterjalide kasutamise oskuse arendamisele. Igal aastal tehakse praktilisi töid, mis võimaldavad õpitud tehnikaid loovalt rakendada.

III kooliastmes keskendutakse rohkem loomingulisele tööle ning töö teadlikule korraldamisele. Õpetuses järgitakse tootearendustsüklit teabe kogumisest, idee leidmisest, eseme ning töö ajalisest ja tehnilisest kavandamisest kuni toote teostuse ning esitlemiseni.

Kodundusõppes omandatakse teadmisi ja oskusi igapäevaeluga toimetulekuks. Lisaks praktilisele toiduvalmistamisele õpitakse tervisliku toitumise põhitõdesid ning tasakaalustatud menüü koostamist. Õppetöös arendatakse majandamisoskust, kujundatakse keskkonnasäästlikku ning oma õigusi ja kohustusi teadvat tarbijat, analüüsitakse inimeste tarbijakäitumist ning püütakse leida seoseid ja vastuolusid inimeste terviseteadlikkuse ning tegeliku käitumise vahel. Kodundusõpe loob head võimalused rakendada näiteks bioloogias, keemias, matemaatikas ja teistes õppeainetes omandatut.

Kodundustunnis õpitakse meeskonnana, mis loob sobivad võimalused arendada sotsiaalseid oskusi: heatahtlikku ja arvestavat suhtumist kaaslastesse, organiseerimis- ning meeskonnatööks vajalikke võimeid ja ühise töö analüüsimise ning hindamise oskust.

Lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Õpilastes kujundatakse oskust väljendada end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult. Teavet kogudes ja esitlusi koostades areneb õpilaste tehnoloogiline sõnavara. Õpilasi suunatakse kasutama kohaseid keelevahendeid ning järgima õigekeelsusnõudeid. Oma tööd esitledes ja valikuid põhjendades saavad õpilased esinemiskogemusi ning arendavad väljendusoskust. Õpilaste tähelepanu juhitakse kirjalike tööde (nt juhendid, referaadid) korrektsele vormistamisele. Tööülesannete ning projektide jaoks võõrkeelsetest tekstidest teabe otsimine toetab võõrkeelte omandamist.

Matemaatika. Käsitöös ja kodunduses kasutavad õpilased loogilist mõtlemist ning matemaatilisi teadmisi. Õpilaste arvutustel ja mõõtmistel on praktiline tagajärg, vigu ja nende tagajärgi märgatakse kohe, mõistetakse, et analüüs ning paremate lahenduste leidmine on vältimatu.

Loodusained. Selleks et töötada erinevate looduslike ja tehismaterjalidega, on tarvis tutvuda nende materjalide omadustega. Käsitöös ja kodunduses puutuvad õpilased otseselt kokku mitme keemilise ja füüsikalise protsessiga.

Sotsiaalained. Tehnika ja tehnoloogia arengu tundmine, arengu põhjuste teadvustamine ja edasiste arengusuundade mõistmine aitab tunnetada inimühiskonna arengut. Ühiselt töötades õpitakse teistega arvestama, käitumisreegleid järgima ning oma arvamusi kaitsma. Õpitakse märkama ja hindama eri rahvaste kultuuritraditsioone.

Kunstiained. Erinevate esemete kavandamine ja disainimine ning valmistamine pakub õpilastele võimalusi end loominguliselt väljendada. Õpitakse hindama uudseid ja isikupäraseid lahendusi ning märkama toodete disaini funktsionaalsust ja seoseid kunstiloomingu ning kultuuritraditsioonidega.

Kehaline kasvatus. Praktilised ülesanded aitavad kinnistada terviseteadlikku käitumist, õpetavad arvestama ergonoomikapõhimõtteid ning väärtustama tervislikku toitumist ja sportlikku eluviisi.

Läbivad teemade rakendamise võimalusi

Käsitöö ja kodundus seondub kõigi läbivate teemadega. Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeainete eesmärgiseade, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel, lähtudes kooliastmest ning õppeaine spetsiifikast.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Kujundatakse iseseisva tegutsemise oskust, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel. Erinevate õppevormide kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on tähtsad tulevases tööelus. Tutvumine tehnoloogia arengu ja inimese rolli muutumisega tööprotsessis aitab tunnetada elukestva õppe vajadust. Oma ideede rakendamiseks tehnoloogiliste võimaluste valimine, töö kavandamine ning üksi ja koos töötamine aitavad arendada ning analüüsida oma huvisid, töövõimet ja koostööoskusi. Õppetegevus võimaldab vahetult kokku puutuda töömaailmaga (nt ettevõtete külastamine): õpilastele tutvustatakse ainevaldkonnaga seotud elukutseid, ameteid, erialasid ja edasiõppimise võimalusi. Õppetegevus annab õpilastele teadmised sellest, et eri töödel võivad olla erinevad nõuded ja ka töötingimused, ning nii suunatakse õpilasi analüüsima, kas nende tervislik seisund ja füsioloogiline eripära sobivad selleks, et teha neid huvitavat tööd. Õpilaste tähelepanu juhitakse sellele, miks on oluline tööohutusest kinni pidada ja kuidas võib tervise kahjustamine piirata teatud valdkondades töötamist.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Toodet või toitu valmistades on tähtis säästlikult kasutada nii looduslikke kui ka tehismaterjale. Tähelepanu pööratakse keskkonnasäästlike tarbimisharjumuste kujundamisele ja kujunemisele. Jäätmete sortimine ning energia ja ressursside kokkuhoid tundides aitavad kinnistada ökoloogiateadmisi.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Algatusvõime, ettevõtlikkus ja koostöö on tihedalt seotud tehnoloogiaainete sisuga. Ideede realiseerimise ja töö korraldamise oskus on üks valdkonna õppeainete õpetamise põhilisi eesmärke. Ettevõtlikkust toetavad oskuslikult ellu viidavad projektid, mis annavad õpilastele võimaluse oma võimeid proovile panna.

Kultuuriline identiteet. Tutvumine esemelise kultuuri, kommete ja toitumistavadega võimaldab näha kultuuride erinevust maailma eri paigus ning teadvustada oma kohta mitmekultuurilises maailmas. Õpitakse kasutama rahvuslikke elemente esemete kavandamisel.

Teabekeskkond. Oma tööd kavandades ja ainealaste projektide jaoks infot kogudes õpitakse kasutama erinevaid teabekanaleid ning hindama kogutud info usaldusväärsust. Interneti kasutamine võimaldab olla kursis tehnoloogiliste uuendustega ning tutvuda kogu maailma disainerite, inseneride ja käsitöötegijate loominguga.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Tundides kasutatakse erinevaid materjale ja töötlusviise. Ülesandeid lahendades ja tulemusi esitledes õpitakse kasutama arvutiprogramme, leitakse võimalusi rakendada õppeprotsessis digikeskkonda. Tutvutakse arvuti abil juhitavate seadmete ja masinatega, kuna nendega töötamine loob võimaluse õppida tundma tänapäevaseid tehnoloogilisi võimalusi.

Tervis ja ohutus. Tutvutakse tööohutusega eri tööde puhul ning õpitakse arvestama ohutusnõudeid. Tutvumine erinevate looduslike ja sünteetiliste materjalidega ning nende omadustega aitab teha esemelises keskkonnas tervisest lähtuvaid valikuid. Tervisliku toitumise põhitõdede omandamine ning tervislike toitude valmistamine õpetavad terviseteadlikult käituma.

Väärtused ja kõlblus. Tehnoloogiaained kujundavad väärtustavat suhtumist uudsetesse, eetilisi ja ökoloogilisi tõekspidamisi arvestavatesse lahendustesse. Rühmas töötamine annab väärtuslikke kogemusi, kuidas arvestada kaaslastega, arendada organiseerimisoskust ning lahendada konflikte. Kodunduse etiketiteemade kaudu kujundatakse praktilisi käitumisoskusi, õpitakse mõistma käitumisvalikute põhjusi ja võimalikke tagajärgi.

Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine

Õppetöö toimub liitklassis, vastavalt vajadusele (kuni terve kooliastme õpilased).

Õppetegevust tööõpetuses, käsitöös ja kodunduses kavandades ja korraldades:

1. lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, taotletavatest õpitulemustest, õppesisust ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
2. võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos nii iseseisva, paaris- kui ka rühmatöö kaudu, et õpilastest kujuneksid aktiivsed ning iseseisvad õppijad;

3. kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
4. arvestatakse kooli ainekava ja õpetaja töökava koostamisel ka teistes ainetes õpitavat ning lõimitakse õppesse võimaluse korral teisi õppeaineid.
5. arvestatakse, et valdkonna kõigi ainete õppetegevus on rakendusliku suunitlusega. Teoreetiline ja praktiline osa vahelduvad vastavalt õpilaste suutlikkusele ning edasijõudmisele. Toote disainiprotsessis omandatakse vajalikke teadmisi, oskusi ja hoiakuid. Arvestatakse õpilaste arengut, edasijõudmist ning suutlikkust;
6. jälgitakse, et käsitöö õppetegevus oleks vaheldusrikas, võimaldades läbida erinevaid tööliike ja teemasid, katsetada mitmesuguste materjalide töötlemist ning tutvuda nende omadustega käelise tegevuse ning loovuse kaudu;
7. innustatakse õpilasi oma arvamust avaldama, arutletakse ühiselt õpetusega seotud teemadel ning pööratakse tähelepanu väärtuskasvatusele;
8. luuakse klassis asjalik ja meeldiv töine õhkkond ning toetatakse õpilaste loovust ja omaalgatust;
9. kasutatakse paikkonnas pakutavaid võimalusi, et aineõpetust mitmekesistada.

Käsitöös ja kodunduses:

1. rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
2. laiendatakse õpikeskkonda (raamatukogu, arvutiklass, looduskeskkond, ettevõtted, kooliõu, näitused, muuseumid jm);
3. kasutatakse tänapäevaseid õppemeetodeid, sh aktiivõpet (loov mõtte- ja praktiline tegevus, projektõpe, uurimistööd, katsetused, nt erinevate materjalide ja ainete omadused, ürituste ja näituste korraldamine, internetipõhiste keskkondade kasutamine oma ideede ja töö tutvustamiseks ning eksponeerimiseks, mängud, arutelud, diskussioonid, väitlused jm);
4. pannakse pearõhk loovale disainiprotsessile (kavandamine, katsetamine, eseme täiendamine jm), rahvuslike töötraditsioonide säilitamisele (nt rahvuslik ese, rahvakunstist pärit motiivide kasutamine toote kaunistamisel jm) ning nüüdisaegsele tehnoloogiale;
5. pööratakse enne uute töötlemisviiside ja seadmete kasutamist tähelepanu ohutusele, sh tööohutusalasele instrueerimisele ning ohutute töövõtete demonstreerimisele;

6. planeeritakse õppesisu ajaline jaotus – tundide arv ja järjestus –, arvestades ühtlasi soovitust valida käsitöös kaks põhilist tööliiki, millega seostada ainesisesed läbivad teemad (kavandamine, rahvakunst, töö organiseerimine ja materjalid);
7. kasutatakse projektipõhiseid õppetöövorme (sh õppeainete- ja eluvaldkondadevahelised projektid, ühistöö ettevõtlusega ning poiste ja tüdrukute koostöö nii kodunduses, käsitöös kui ka tehnoloogiaõpetuses), mis võimaldavad pöörata rohkem tähelepanu paikkonna traditsioonidele, tutvuda erinevate tehnikatega ja neid katsetada, suunata õpilasi iseseisvalt ning koos teistega loovalt probleeme lahendama ja aineüritusi korraldama;
8. jaotatakse kodundusõppes klass toitu valmistades ja teisi praktilisi ülesandeid tehes väiksemateks rühmadeks (1–5 õpilast);
9. taotletakse, et õpilaste õpikoormus, sh kodutööde maht on mõõdukas, jaotub õppeaasta jooksul ühtlaselt ning jätab neile piisavalt aega puhata ja huvialadega tegelda;
10. lähtutakse eesmärgist, et kodused ülesanded käsitöös oleks seotud peamiselt tööks vajaliku teabe hankimise, töö iseseisva kavandamise ja organiseerimisega, käsitöös ka eseme disainiga, ning välditakse liigset otsest juhendamist;
11. läbitakse kõik etapid alates info otsimisest, toote disainimisest, toote teostusest kuni selle tutvustamiseni teistele õpilastele;
12. kohandatakse õppesisu ja õpitulemusi vastavalt õpilaste võimekusele.

Hindamine

Hindamise eesmärk toetada õpilaste arengut, innustada õpilasi sihikindlalt õppima, suunata nende enesehinnangu kujunemist, süvendada ja tekitada elukestvat käsitööhuvi, suunata ja toetada õpilasi haridustee valikul. Hindamine toetab õpilaste tehnoloogiapädevuse kujunemist, tehnoloogilise kirjaoskuse arengut ja annab tagasisidet õpilaste individuaalse arengu kohta, olles lähtekohaks järgneva õppe kavandamisel.

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest ning kasutatakse kujundavat ja kokkuvõtvat hindamist, lähtudes püstitatud õppeülesandest ning kehtiva õppekava sisust ja eesmärkidest. Õpilasi hinnates on olulised nii õpetaja sõnaline hinnang, numbriline hinne kui ka õpilaste enesehinnang.

Võetakse osa aineolümpiaadidest ja –konkurssidest.

8. klassis võib teha käsitöö või kodundusega seotud loovtöö.

Õppetööse lülitatakse vastavalt vajadusele (kooli üritused) suuremaid ja viksemaid käsitöö- ja kodunduse projekte.

9. klassis võib õpilaste teadmiste ja oskuste kokkuvõtvaks hindamiseks teha lõputöö.

Käsitöös ja kodunduseshinnatakse õpilaste töökultuuri, tehnoloogilist kirjaoskust ja eseme kavandamist ning valmistamist:

1. suhtumist õppetöösse, töökust, püüdlikkust, järjekindlust, tähelepanelikkust;
2. koostööoskust, abivalmidust, iseseisvust töö tegemisel;
3. õpperuumide kodukorra täitmist;
4. kavandamist (originaalsust, võimetekohasust, iseseisvust, idee või kavandi rakendamise võimalikkust),
5. materjali ja töövahendite valiku otstarbekust, eseme valmistamise viisi, tööjoonise tehnilist korrektsust jm;
6. valikute (ideede, töötlusviiside, materjalide jm) tegemise, analüüsimise ja põhjendamise ning seoste kirjeldamise oskust;
7. valmistamise kulgu (materjalide ja töövahendite ning kirjalike ja infotehnoloogiliste vahendite kasutamise oskust, teoreetilisi teadmisi ja nende rakendamise oskust, tööohutuse nõuete järgimist jm);
8. tulemust (idee teostust, eseme viimistlust, esteetilist väärtust, ülesande õigeaegset lõpetamist, eseme kvaliteeti, õpilase isiklikku arengut), sh üksikülesannete sooritamist ja eseme esitlemise oskust.

Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata.

Käsitöö ja kodunduse klass

1. aineõpetuseks vajalik sisustus vastab kooli valitud praktilistele töödele, on tänapäevane ning võimaldab ohutult ja nüüdisaegselt õppetööd korraldada;
2. ruumid ja õppetarbed, sealhulgas tööriistad ja käsitöövahendid, mis vastavad tervisekaitse, tööohutuse ja ergonoomika nõuetele;
3. on ruumid riietumiseks ja kätepesuks, õpetajatööks, materjalide ja praktiliste tööde hoidmiseks;
4. klassis on olemas elementaarsed töövahendid ja materjalid

Käsitöö ja kodunduse õppeaine kirjeldus

Käsitöö ja kodunduse õpe lõimib teoreetilised teadmised igapäevaelus vajalike praktiliste oskustega. Käsitöö seos tarbekunstiga loob eeldused loominguliseks eneseteostuseks. Õppe käigus arutletakse kunsti, käsitöö ja moe seoste ning käsitöö ja kergetööstuse tähtsuse üle

ajaloos ning tänapäeval. Tutvutakse erinevate materjalide ja nende omadustega ning proovitakse nende kasutamise mitmesuguseid tehnikaid.

Õppetöö käigus õpitakse nägema ja leidma huvitavaid ning uudseid lahendusi esemete ja toodete disainimisel. Väärtustatakse rahvuslike kultuuritraditsioonide hoidmist ja arendamist nii käsitöös kui ka kodunduses. Õpitakse märkama erinevate maade käsitöö- ja toidutraditsioone ning nende seost ajaloo, kliima, usu ja kultuuritavadega.

Kodundustundides õpitakse tervisliku toitumise põhitõdesid, tasakaalustatud menüü koostamist ja toiduvalmistamist ning arendatakse majandamisoskust. Arutletakse tarbijakäitumise teemal, väärtustatakse keskkonnasäästlikku, oma õigusi ning kohustusi teadvat tarbijat, otsitakse seoseid ja vastuolusid inimeste terviseteadlikkuse ning tegeliku käitumise vahel.

Õppeainena kujundab käsitöö ja kodundus õpilastes praktilist mõtlemist, loovust, arendab käelist tegevust, eneseanalüüsi võimet ning tehnoloogilist kirjaoskust. Õppeaine lõimib teadmisi, mis on omandatud teistes õppeainetes. Loomingulistel ja praktilistel tegevustel on ka lõõgastav funktsioon nii õppetöös kui ka tulevases elus.

Õppe käigus külastatakse näituseid ja muuseume, analüüsitakse nähtut.

Õppetöö toimub liitklassis - kahe kuni kolme (terve kooliaste) klassi õpilased korraga.

II kooliaste

6. klassi lõpetaja:

- tunneb rõõmu üksi ja koos teistega töötegemisest;
- tunneb ja kasutab mitmesuguseid materjale ning töövahendeid, järgib seejuures ohutusnõudeid ja hoiab korras töökoha;
- leiab ideid ning oskab neid esitleda;
- saab aru tööjuhenditest ja selgitavatest joonistest;
- tunneb põhilisi toiduaineid ja nende omadusi ning valmistab lihtsamaid toite;
- teab tervisliku toitumise põhialuseid;
- tunneb oma kodukoha ja Eesti kultuuritraditsioone.

Igas klassis 2 tundi nädalas

Õpitulemused II kooliastmes

4.klassis:

Käsitöö

- kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitööesemeid;
- märkab rahvuslikke kujunduselemente tänapäevastel esemetel
- järgib töötades ohutusnõudeid ning hoiab korras töökoha;
- seostab käsitöölõnga jämedust töövahendiga;
- seab õmblusmasina töökorda, traageldab ning õmbleb lihtõmblust ja palistust
- kasutab tekstiileset kaunistades ühe- ja kaherealisi pisteid;
- mõistab täpsuse vajalikkust ning järgib seda tekstiilitöös

Kodundus ja projektitöö

- teab erinevaid toiduainerühmi ning tunneb nendesse kuuluvaid toiduaineid ja nende omadusi;
- teab, mis toiduained riknevad kergesti, ning säilitab toiduaineid sobival viisil;
- teab väljendite „kõlblik kuni" ja „parim enne" tähendust;
- järgib köögis töötades hügieenireegleid.
- Oskab ohutult kasutada tööriistu toiduainete külmtöötlemieseks
- Oskab valmistada lihtsaid tervislikke toite (külmtöötlus)
- lepib kaaslastega kokku tööjaotuse, täidab ülesande, hindab rühma töötulemust ja igaühe rolli tulemuse saavutamisel;
- osaleb aktiivselt erinevates koostöö- ja suhtlusvormides;

5.klassis:

Käsitöö

- leiab võimalusi taaskasutada tekstiilmaterjale;
- leiab käsitööeseme kavandamiseks ideid eesti rahvakunstist;
- eristab telgedel kootud kangaid trikotaažist ning võrdleb nende omadusi
- kirjeldab looduslike kiudainete saamist, põhiomadusi, kasutamist ja hooldamist;
- lõikab välja ja õmbleb valmis lihtsama eseme;
- heegeldab ja koob põhisilmuseid ning tunneb mustrite ülesmärkimise viise ja tingmärke
- tunneb põhilisi materjale, nende omadusi ning töötlemise viise;

Kodundus ja projektitöö

- kasutab mõõtenõusid ja kaalu ning oskab teisendada mahu- ja massiühikuid;
- valib töövahendid ja seadmed töö eesmärgi järgi ning kasutab neid ohutusnõudeid arvestades

- valmistab lihtsamaid tervislikke toite, kasutades levinumaid toiduaineid ning külm- ja kuumtöötlemistehnikaid;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste arvamust;
- teadvustab end rühmatöö, projektitöö ja teiste ühistöö tegevuste osalisena
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutuse nõudeid

6. klassis

- oskab kavandamisel kasutada ainekirjandust ja teabeallikaid.
- töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi;
- hindab oma töö korrektsust ja esteetilisust.
- lõikab välja ja õmbleb valmis lihtsama riideeseme
- heegeldab ja koob lihtsa skeemi järgi;
- kavandab ja valmistab lihtsaid esemeid, kasutades selleks sobivaid töövahendeid;
- väärtustab tehnoloogilise kirjaoskuse vajalikkust igapäevaelus;

Kodundus ja projektitöö

- võrdleb pakendiinfo järgi erinevate toiduainete toiteväärtust;
- käitub keskkonnahoidliku tarbijana
- oskab valida erinevaid kaupu ja oma valikut põhjendada;
- hindab oma toitumisharjumuste vastavust toitumisõpetuse põhitõdedele
- valmistab või leiab üksi või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendusi;
- kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust.
- väärtustab disainiprotsessi ning analüüsib täidetud ülesandeid ja saadud tagasisidet.

4. klass

Kavandamine
4., 5., 6. klassis integreeritult kõikides käsitööliikides

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õpilane kavandab ja teostab oma ideid teistele arusaadaval viisil,
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Töövahendite ja materjalide omadustega tutvumine
Õppesisu:

Idee ja kavandi tähtsus eset valmistades. Kujunduse põhimõtted ja nende rakendamine. Kavandamise graafilised võimalused. Värvusõpetuse põhitõdede arvestamine esemeid disainides.Ideede leidmine ja edasiarendamine kavandiks. Tekstiilide ja käsitöömaterjalide valiku ning sobivuse põhimõtted lähtuvalt kasutusalast.
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õpitulemused Õpilane: 1) kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitööesemeid; 2) leiab käsitööeseme kavandamiseks ideid eesti rahvakunstist;
Õppevahendid: Joonistus-, maalimis- ja trükkimisvahendid
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Materjaliõpetus

4., 5., 6. klassis integreeritult kõikides käsitööliikides

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õpilane võrdleb ja kasutab erinevaid materjale teadlikult ja säästlikult.
Õppesisu: Tekstiilkiudained. Looduslikud kiud, nende saamine ja omadused. Kanga kudumise põhimõte Õmblusniidid, käsitööniidid ja -lõngad. Erinevatest tekstiilmaterjalidest esemete hooldamine.
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Kangaproovide leidmine ja omaduste võrdlemine praktilise ülesande läbi,
Õpitulemused Õpilane: 1) kirjeldab looduslike kiudainete saamist, põhiomadusi, kasutamist ja hooldamist; 2) eristab telgedel kootud kangaid trikotaažist ning võrdleb nende omadusi; 3) seostab käsitöölõnga jämedust ja eseme valmimiseks kuluvat aega.

Õppevahendid: Tabelid materjaliproovidega, hunnik kanga- ja lõnganäidiseid oma valikute tegemiseks
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Tikkimine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: õpilane Tunneb tikkimise tehnoloogiat, oskab neid teadmisi loovalt kasutada tekstiilesemete kavandamisel ning viimistlemisel
Õppesisu: Töövahendid ja sobivad materjalid. Tarbe- ja kaunistuspisted. Ühesealised ja pisted. Mustri kandmine riidele. Töö viimistlemine.
Põhimõisted: Eelpiste, varspiste, tikkpiste, ahelpiste, sämppiste,
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist Tikkimisprogrammi käsitlemine
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine tööjuhendiga Ühe pistete tikkimise tehnoloogia. Materjalide ja töövahendite sobivus omavahel
Õpitulemused kasutab tekstiileset kaunistades ühe- ja kaherealisi pisteid;
Õppevahendid: Tikkimisvahendid käsitsi tikkimiseks. Arvuti ja tikkimismasin masintikkimiseks
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Õmblemine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Õmlemise tehnoloogia mõistmine, selle kasutamine tekstiileseme kavandamisel ja teostamisel.
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Nõela niiditamine ja käsitsi õmblemine
Õppesisu: Töövahendid. Täpsuse vajalikkus õmblustöös. Õmblemine käsitsi ja õmblusmasinaga. Õmblusmasina niiditamine. Lihtõmblus. Äärestamine. Palistused. Lõike paigutamine riidele, õmblusvarud. Õmblustöö viimistlemine.
Põhimõisted: õmblusvaru, õmblusjoon, traageldamine, äärestamine, palistamine
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine tööjuhendiga
Õpitulemused: õpilane 1)seab õmblusmasina töökorda, 2) traageldab ning õmbleb lihtõmblust ja palistust; 3) lõikab õpetaja abiga välja ja õmbleb valmis lihtsama eseme; 4) mõistab täpsuse vajalikkust õmblemisel ning järgib seda oma töös;
Õppevahendid: Niidid, nõelad, õmbusmasinad, käärid, märkimisvahendid, nööpnõelad, kangas, lõiked
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Kudumine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Kudumise tehnoloogia mõistmine, kootud eseme hooldamine
Õppesisu: Töövahendid ja sobivad materjalid. Silmuste loomine. Parem- ja pahempidine silmus. Ääresilmused. Kudumi lõpetamine
Põhimõisted: parempidine ja pahempidine silmus,
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist

Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine tööjuhendiga
Õpitulemused 1)koob põhisilmuseid
Õppevahendid: Omavahel sobivad vardad ja lõng
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Heegeldamine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Heegeldamise tehnoloogia tundmine ja selle kasutamine käsitööesemede kavandamisel ja teostamisel.
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Alg- ja ahelsilmuse heegeldamine
Õppesisu: Töövahendid ja sobivad materjalid. Põhisilmuste (algsilmus, ahelsilmus, kinnissilmus, ühekordne sammas) heegeldamine. Edasi-tagasi heegeldamine.
Põhimõisted: algsilmus, ahelsilmus, kinnissilmus, ühekordne sammas
Digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine tööjuhendiga
Õpitulemused heegeldab põhisilmuseid korrapäraselt
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Töö kulg

4., 5., 6. klassis integreeritult kõikides käsitööliikides

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õpilane võrdleb ja kasutab erinevaid materjale; teab ohutu töötamise põhimõtteid ning järgib neid; Töötab meeskonnas ja tajub oma võimeid ühistöös
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
Õppesisu: Töötamine suulise juhendamise järgi. Töötamine tööjuhendi järgi. Lihtsama tööjuhendi koostamine.
Digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine tööjuhendiga
Õpitulemused 1) töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi; 2) järgib töötades ohutusnõudeid ning hoiab korras töökoha; 3) hindab oma töö korrektsust ja esteetilisust.
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Rahvakunst

4., 5., 6. klassis integreeritult kõikides käsitööliikides

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õpilane väärtustab ja hoiab rahvuskultuuri ning teadvustab oma kohta mitmekultuurilises maailmas.
Õppesisu: Rahvakultuur ja selle tähtsus. Esemeline rahvakunst. Tavad ja kombed. Rahvuslikud mustrid ehk kirjad ajaloolistel ja tänapäevastel esemetel. Muuseumide roll rahvakunsti säilitajana.
Põhimõisted: Kiri
Digivahendite rakendamine: Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist

Õppetegevus ja metoodilised soovitused: Rahvakunstiga tutvumine, selle mõistmine ja rahvuslike kirjade ornamentide või nende elementide kasutamine omaloomingulistes töödes Õppekäigud muuseumi, eksponaatide vaatlemine ja analüüsimine
Õpitulemused: kirjeldab muuseumis olevaid rahvuslikke esemeid.
Õppevahendid: Rahvusliku ornamendiga valmis käsitööesemed, pildimaterjal, raamatud
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Kodundus.

Toit ja toitumine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õpilane lähtub toitu valides ja valmistades tervisliku toitumise põhimõtetest;
Õppesisu: Tervisliku toitumise põhitõed. Toidupüramiid. Toiduainerühmade üldiseloomustus: teravili ja teraviljasaadused, piim ja piimasaadused, aedvili,liha ja lihasaadused, kala ja kalasaadused, munad,
Põhimõisted: Toiduaine ja toitaine. Toidupüramiid.
Digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist. Ampseri kodulehe (Toitainekalkulaatori) kasutamine
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine tööjuhendiga Rühmatööna esitlus, seinaleht, plakat vm
Õpitulemused. Õpilane teab erinevaid toiduainerühmi ning tunneb neisse kuuluvaid toiduaineid ja nende omadusi, hindab oma toitumisharjumuste vastavust toitumisõpetuse põhitõdedele ning teeb ettepanekuid tervislikumaks toiduvalikuks.
Õppevahendid: arvuti, joonistusvahnedid

Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Toiduvalmistamine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Oskab töötada iseseisvalt tööjuhendi (retsepti) järgi ning valmistada külmtöödeldud ja lihtsamaid kuumtöödeldud toite lähtub toitu valides ja valmistades tervisliku toitumise põhimõtetest käitub köögis hügieeniteadlikult ja säästlikut
Õppesisu: Retsept. Mõõtühikud. Töövahendid köögis. Ohutushoid. Toiduainete eeltöötlemine, külm- ja kuumtöötlemine. Võileivad. Kuumtöötlemata magustoidud. Külmad ja kuumad joogid. Kartulite, munade ja makarontoodete keetmine. Toor- ja segasalatid. Külmad kastmed. Pudrud ja teised teraviljatoidud.
Põhimõisted: Detsiliiter, dl, tl, sl, ml, l, g
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Retseptid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Toiduvalmistamine rühmatööna, iseseisvate otsuste vastuvõtmine rühmasiseselt, tööjuhendi (retsepti) jälgimine, aja planeerimine projektitööna toidu valmistamine ülekoolilise ürituse raames
Õpitulemused Õpilane: kasutab mõõtenõusid ja kaalu ning oskab teisendada mahu- ja massiühikuid; valmistab täiskasvanu toel lihtsamaid tervislikke toite, kasutades levinumaid toiduaineid ning külmtöötlemistehnikaid.
Õppevahendid: Õppeköök, toiduained
Lõiming: Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Lauakombed

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:õpilane Osakb lauda katta, touitu serveerida, kasutada söögiriistu ja käituda lauas
Õppesisu: Lauakombed ning lauakatmise tavad ja erinevad loomingulised võimalused. Lauapesu, -nõud ja -kaunistused. Sobivate nõude valimine toidu serveerimiseks
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Retseptid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine rühmas. töötamine tööjuhendiga. Salvrättide voltimine ja lauapesu kasutamine. Praktiliste ülesannete lahendamine. Laua kaunistamine teemakohaselt.
Õpitulemused Õpilane: katab toidukorra järgi laua, valides ning paigutades sobiva lauapesu, -nõud ja -kaunistused; peab kinni üldtuntud lauakommetest ning hindab laua ja toitude kujundust.
Õppevahendid: Lauapesu, toidunõud ja söögiriistad
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Töö organiseerimine, hügieen ja kodu korrashoid

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Töötab köögis iseseisvalt tööjuhendi (retsepti) abil Oskab tähelepanu pöörata hügieenile toidu valmistamisel ja koristamisel tuleb toime korra hoidmisega oma töölaual, Oskab hoolitseda oma riiete eest
Õppesisu: Isikliku hügieeni nõuded köögis töötades. Toidu ohutus. Nõude pesemine Tööde järjekord toitu valmistades. Tööjaotus rühmas, hooliv ja arvestav käitumine. Ühise töö analüüsimine ja hindamine. Puhastus- ja korrastustööd. Rõivaste pesemine käsitsi. Hooldusmärgid. Triikimine.
Digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õpitulemused

1) teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötades; 2) töötab koos kaaslastega täidab ülesande, hindab rühma töötulemust ja igaühe rolli tulemuse saavutamisel; 3) suhtub kaaslastesse heatahtlikult ning arvestab teiste arvamust. 1) teeb korrastustöid, kasutades sobivaid töövahendeid; 4) näeb kodutööde jaotamises pereliikmete heade suhete eeldust.
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- ja sotsiaalpädevus, Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Teabekeskkond

Tarbijakasvatus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õpilane jäätmete sorteerimise vajalikkust., oskab poes käia
Õppesisu: taskuraha. Arutelu raha kasutamise ja säästmise üle. toidu valimine poes. Teadlik ja säästlik tarbimine. Energia ja vee säästlik tarbimine. Jäätmete sortimine.
Põhimõisted: Eelarve, tarbijainfo
Digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Toiduvalmistamise tunni ettevalmistamine Pakendiinfo lugemine ja analüüsimine, teadlik tarbimine Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine tööjuhendiga
Õpitulemused Õpilane: teab väljendite „kõlblik kuni …” ja „parim enne …” tähendust 2) käitub keskkonnahoidliku tarbijana; 4) oskab valida erinevaid kaupu ja oma valikut põhjendada; 5) analüüsib oma taskuraha kasutamist
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Teabekeskkond

Projektitööd

18. tundi 4., 5., 6. klassis

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õpilane tunneb rahulolu praktilisest eneseteostusest;

kavandab ja teostab oma ideid ning lahendab loovalt endale võetud ülesandeid;

teab ohutu töötamise põhimõtteid ning järgib neid;

töötab meeskonnas ja tajub oma võimeid ühistöös;

Õppesisu:
Projektitööd valitakse, pidades silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö valdkond moodustab iseseisva terviku, mille puhul ei eeldata õpilastelt teemaga seonduvaid varasemaid oskusi ega teadmisi. Projektitööd seostatakse kooli- või klassiüritustega. Võib toimuda ka erinevatel gruppidel erineval ajal.

Digivahendite rakendamine
Materjali otsimine internetist, uurimusliku osa vormistamine arvutis. Programmide kasutamine vastavalt töö iseloomule ja õpilase soovile.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Õpilased saavad valida kahe või enama korraga toimuva valikteema või aineprojekti vahel. Valikteemad ja projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast.

Projektitööd valitakse, pidades silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö valdkond moodustab iseseisva terviku, mille puhul ei eeldata õpilastelt teemaga seonduvaid varasemaid oskusi ega teadmisi.

Õpitulemused
teadvustab end rühmatöö, projektitöö ja teiste ühistöös toimuvate tegevuste liikmena;

2) osaleb aktiivselt erinevates koostöö- ja suhtlusvormides;

3) suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste tööalaseid arvamusi;

5) kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust;6) väärtustab töö tegemist ning analüüsib töö kulgu

Lõiming Projektitöid võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega ning ülekooliliste ja pikemaajaliste koolidevaheliste üritustega. Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Tehnoloohiaõpetus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Õpilane tunneb rahulolu praktilisest eneseteostusest;

Valitud töö tehnoloogia, materjali ja tööriistade käsitsemine

Õppesisu:

Tehnoloogia olemus. Tehnoloogia, indiviid ja ühiskond. Materjalide liigid (puit, metall, plastid jne) ja nende omadused. Materjalide töötlemise viisid (märkimine, saagimine jne) ja töövahendid (tööriistad ja masinad). Idee ja eskiis. Toote disainimine ja valmistamine erinevatest materjalidest. Levinumad käsi- tööriistad. Materjalide ühendamine. Viimistluse valik sõltuvalt materjalist ja toote kasutuskeskkonnast. Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemise ajal, ohutud töövõtted.
Digivahendite rakendamine Pildi- ja tehnoloogiline õppematerjal arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine tööjuhendiga
Õpitulemused: Õpilane: 1) mõistab tehnoloogia olemust ja väärtustab tehnoloogilise kirjaoskuse vajalikkust igapäevaelus; 2) tunneb põhilisi materjale, nende omadusi ning töötlemise viise; 3) disainib ja valmistab lihtsaid tooteid, kasutades selleks sobivaid töövahendeid; 4) tunneb põhilisi materjale, nende omadusi ning töötlemise viise; 5) teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; 6) väärtustab ja järgib tööprotsessis väljakujunenud käitumismaneere.
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

5. klass

Kavandamine
4., 5., 6. klassis integreeritult kõikides käsitööliikides

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õpilane kavandab ja teostab oma ideid teistele arusaadaval viisil, põhjendab oma valikuid oskab arvestada materjali omadustega valida töövõtteid.
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Töövahendite ja materjalide omadustega tutvumine
Õppesisu:

Idee ja kavandi tähtsus eset valmistades. Kujunduse põhimõtted ja nende rakendamine. Kavandamise graafilised võimalused. Värvusõpetuse põhitõdede arvestamine esemeid disainides.Ideede leidmine ja edasiarendamine kavandiks. Tekstiilide ja käsitöömaterjalide valiku ning sobivuse põhimõtted lähtuvalt kasutusalast.
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õpitulemused Õpilane: 1) kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitööesemeid; 2) leiab käsitööeseme kavandamiseks ideid eesti rahvakunstist; 3) leiab võimalusi taaskasutada tekstiilmaterjale.
Õppevahendid: Joonistus-, maalimis- ja trükkimisvahendid
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Materjaliõpetus

4., 5., 6. klassis integreeritult kõikides käsitööliikides

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õpilane võrdleb ja kasutab erinevaid materjale teadlikult ja säästlikult.
Õppesisu: Tekstiilkiudained. Looduslikud kiud, nende saamine ja omadused. Kanga kudumise põhimõte. Kanga liigid: telgedel kootud, silmuskoelised, mittekootud kangad. Õmblusniidid, käsitööniidid ja -lõngad. Erinevatest tekstiilmaterjalidest esemete hooldamine. Taaskasutatavad materjalid. Materjalid ja ökoloogia
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Kangaproovide leidmine ja omaduste võrdlemine praktilise ülesande läbi,
Õpitulemused Õpilane: 1) kirjeldab looduslike kiudainete saamist, põhiomadusi, kasutamist ja hooldamist;

2) eristab telgedel kootud kangaid trikotaažist ning võrdleb nende omadusi; 3) seostab käsitöölõnga jämedust ja eseme valmimiseks kuluvat aega.
Õppevahendid: Tabelid materjaliproovidega, hunnik kanga- ja lõnganäidiseid oma valikute tegemiseks
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Tikkimine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: õpilane Tunneb tikkimise tehnoloogiat, oskab neid teadmisi loovalt kasutada tekstiilesemete kavandamisel ning viimistlemisel Tikandi kombineerimine koos õmblemise, kudumise või heegeldamisega
Õppesisu: Töövahendid ja sobivad materjalid. Tarbe- ja kaunistuspisted. Üherealised ja kaherealised pisted. Mustri kandmine riidele. Töö viimistlemine.
Põhimõisted: Eelpiste, varspiste, tikkpiste, ahelpiste, sämppiste,
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist Tikkimisprogrammi käsitlemine
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine tööjuhendiga Ühe ja kaherealiste pistete tikkimise tehnoloogia. Materjalide ja töövahendite sobivus omavahel
Õpitulemused kasutab tekstiileset kaunistades ühe- ja kaherealisi pisteid;
Õppevahendid: Tikkimisvahendid käsitsi tikkimiseks. Arvuti ja tikkimismasin masintikkimiseks
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Õmblemine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õmlemise tehnoloogia mõistmine, selle kasutamine tekstiileseme kavandamisel ja teostamisel.
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Nõela niiditamine ja käsitsi õmblemine
Õppesisu: Töövahendid. Täpsuse vajalikkus õmblustöös. Õmblemine käsitsi ja õmblusmasinaga. Õmblusmasina niiditamine. Lihtõmblus. Äärestamine. Palistused. Lõike paigutamine riidele, õmblusvarud. Õmblustöö viimistlemine.
Põhimõisted: õmblusvaru, õmblusjoon, traageldamine, äärestamine, palistamine
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine tööjuhendiga
Õpitulemused: õpilane 1)seab õmblusmasina töökorda, 2) traageldab ning õmbleb lihtõmblust ja palistust; 3) lõikab välja ja õmbleb valmis lihtsama eseme; 4) mõistab täpsuse vajalikkust õmblemisel ning järgib seda oma töös;
Õppevahendid: Niidid, nõelad, õmbusmasinad, käärid, märkimisvahendid, nööpnõelad, kangas, lõiked
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Kudumine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Kudumise tehnoloogia mõistmine, kootud eseme hooldamine
Õppesisu: Töövahendid ja sobivad materjalid. Silmuste loomine. Parem- ja pahempidine silmus. Ääresilmused. Kudumi lõpetamine. Lihtsa koekirja lugemine. Kudumi viimistlemine ja hooldamine.

Põhimõisted: parempidine ja pahempidine silmus,
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine tööjuhendiga
Õpitulemused 1)koob põhisilmuseid ning tunneb mustrite ülesmärkimise viise ja tingmärke; 2) koob lihtsa skeemi järgi.
Õppevahendid: Omavahel sobivad vardad ja lõng
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Heegeldamine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Heegeldamise tehnoloogia tundmine ja selle kasutamine käsitööesemede kavandamisel ja teostamisel.
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Alg- ja ahelsilmuse heegeldamine
Õppesisu: Töövahendid ja sobivad materjalid. Põhisilmuste heegeldamine. Edasi-tagasi heegeldamine. Heegelkirjade ülesmärkimise viisid. Skeemi järgi heegeldamine. Ringheegeldamine. Motiivide heegeldamine ja ühendamine. Heegeldustöö viimistlemine. Heegelpitsid eesti rahvariietel ja taluinterjööris
Põhimõisted: Kinnissilmus
Digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine tööjuhendiga
Õpitulemused heegeldab põhisilmuseid ning tunneb mustrite ülesmärkimise viise ja tingmärke;

6) heegeldab iseseisvalt lihtsa skeemi järgi.
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Töö kulg

4., 5., 6. klassis integreeritult kõikides käsitööliikides

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õpilane võrdleb ja kasutab erinevaid materjale; teab ohutu töötamise põhimõtteid ning järgib neid; Töötab meeskonnas ja tajub oma võimeid ühistöös
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
Õppesisu: Töötamine suulise juhendamise järgi. Töötamine tööjuhendi järgi. Lihtsama tööjuhendi koostamine. Tööjaotus rühmas, ühistöö kavandamine, hooliv, arvestav ja üksteist abistav käitumine. Ühise töö analüüsimine ja hindamine.
Digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine tööjuhendiga
Õpitulemused 1) töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi; 2) järgib töötades ohutusnõudeid ning hoiab korras töökoha; 3) hindab oma töö korrektsust ja esteetilisust.
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Rahvakunst

4., 5., 6. klassis integreeritult kõikides käsitööliikides

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Õpilane väärtustab ja hoiab rahvuskultuuri ning teadvustab oma kohta mitmekultuurilises maailmas.
Õppesisu: Rahvakultuur ja selle tähtsus. Esemeline rahvakunst. Tavad ja kombed. Rahvuslikud mustrid ehk kirjad ajaloolistel ja tänapäevastel esemetel. Muuseumide roll rahvakunsti säilitajana. Rahvuslike detailide kasutamine tänapäevast tarbeeset kavandades.
Põhimõisted: Kiri
Digivahendite rakendamine: Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused: Rahvakunstiga tutvumine, selle mõistmine ja rahvuslike kirjade ornamentide või nende elementide kasutamine omaloomingulistes töödes Õppekäigud muuseumi, eksponaatide vaatlemine ja analüüsimine
Õpitulemused: 1) märkab rahvuslikke kujunduselemente tänapäevastel esemetel; 2) kirjeldab muuseumis olevaid rahvuslikke esemeid.
Õppevahendid: Rahvusliku ornamendigga valmis käsitööesemed, pildimaterjal, raamatud
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Kodundus.

Toit ja toitumine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õpilane lähtub toitu valides ja valmistades tervisliku toitumise põhimõtetest;
Õppesisu: Toiduained ja toitained. Tervisliku toitumise põhitõed. Toidupüramiid. Toiduainerühmade üldiseloomustus: teravili ja teraviljasaadused, piim ja piimasaadused, aedvili, liha ja lihasaadused, kala ja kalasaadused, munad, toidurasvad. Toiduainete säilitamine.
Põhimõisted: Toiduaine ja toitaine. Toidupüramiid.

Digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist. Ampseri kodulehe (Toitainekalkulaatori) kasutamine
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine tööjuhendiga Rühmatööna esitlus, seinaleht, plakat vm
Õpitulemused. Õpilane 1) teab erinevaid toiduainerühmi ning tunneb neisse kuuluvaid toiduaineid ja nende omadusi, 2) võrdleb pakendiinfo järgi erinevate toiduainete toiteväärtust; 3) teab, mis toiduained riknevad kergesti, ning säilitab toiduaineid sobival viisil; 4) hindab oma toitumisharjumuste vastavust toitumisõpetuse põhitõdedele ning teeb ettepanekuid tervislikumaks toiduvalikuks.
Õppevahendid: arvuti, joonistusvahnedid
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Toiduvalmistamine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Oskab töötada iseseisvalt tööjuhendi (retsepti) järgi ning valmistada külmtöödeldud ja lihtsamaid kuumtöödeldud toite lähtub toitu valides ja valmistades tervisliku toitumise põhimõtetest käitub köögis hügieeniteadlikult ja säästlikut
Õppesisu: Retsept. Mõõtühikud. Töövahendid köögis. Ohutushoid. Toiduainete eeltöötlemine, külm- ja kuumtöötlemine. Võileivad. Kuumtöötlemata magustoidud. Külmad ja kuumad joogid. Kartulite, munade ja makarontoodete keetmine. Toor- ja segasalatid. Külmad kastmed. Pudrud ja teised teraviljatoidud.
Põhimõisted: Detsiliiter, dl, tl, sl, ml, l, g
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Retseptid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused

Toiduvalmistamine rühmatööna, iseseisvate otsuste vastuvõtmine rühmasiseselt, tööjuhendi (retsepti) jälgimine, aja planeerimine projektitööna toidu valmistamine ülekoolilise ürituse raames
Õpitulemused Õpilane: 1) kasutab mõõtenõusid ja kaalu ning oskab teisendada mahu- ja massiühikuid; 2) valib töövahendid ja seadmed töö eesmärgi järgi ning kasutab neid ohutusnõudeid arvestades; 3) valmistab lihtsamaid tervislikke toite, kasutades levinumaid toiduaineid ning külm- ja kuumtöötlemistehnikaid.
Õppevahendid: Õppeköök, toiduained
Lõiming: Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Lauakombed

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: õpilane Oskab lauda katta, kasutada söögiriistu ja käituda lauas Vastu võtta külalisi
Õppesisu: Lauakombed ning lauakatmise tavad ja erinevad loomingulised võimalused. Lauapesu, -nõud ja -kaunistused. Sobivate nõude valimine toidu serveerimiseks
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Retseptid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine rühmas. töötamine tööjuhendiga. Salvrättide voltimine ja lauapesu kasutamine. Praktiliste ülesannete lahendamine. Laua kaunistamine teemakohaselt. Projektitööna kooli ürituste korraldamises osalemine
Õpitulemused Õpilane: 1) katab toidukorra järgi laua, valides ning paigutades sobiva lauapesu, -nõud ja -kaunistused; 2) peab kinni üldtuntud lauakommetest ning hindab laua ja toitude kujundust.
Õppevahendid:

Lauapesu, toidunõud ja söögiriistad
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Töö organiseerimine, hügieen ja kodu korrashoid

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Töötab köögis iseseisvalt tööjuhendi (retsepti) abil Osakb tähelepanu pöörata hügieenile toidu valmistamisel ja koristamisel tuleb toime korra hoimisega oma tääölaual , köögis ja koduses majapidamises. Oskab pesta pesu ja hoolitseda oma riiete eest
Õppesisu: Isikliku hügieeni nõuded köögis töötades. Toidu ohutus. Nõude pesemine käsitsi ja masinaga, köögi korrashoid. Tööde järjekord toitu valmistades. Tööjaotus rühmas, ühistöö kavandamine, hooliv ja arvestav käitumine. Ühise töö analüüsimine ja hindamine. Puhastus- ja korrastustööd. Kodutööde planeerimine ja jaotamine. Töövahendid. Rõivaste pesemine käsitsi ja masinaga. Hooldusmärgid. Triikimine. Jalatsite hooldamine.
Digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õpitulemused 1) teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötades; 2) koostab koos kaaslastega tööplaani, lepib kokku tööjaotuse, täidab ülesande, hindab rühma töötulemust ja igaühe rolli tulemuse saavutamisel; 3) suhtub kaaslastesse heatahtlikult ning arvestab teiste arvamust. 1) teeb korrastustöid, kasutades sobivaid töövahendeid; 2) planeerib rõivaste pesemist, kuivatamist ja triikimist hooldusmärkide järgi; 3) näeb kodutööde jaotamises pereliikmete heade suhete eeldust.
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- ja sotsiaalpädevus, Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Teabekeskkond

Tarbijakasvatus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õpilane tuleb toime koduse majapidamise ja pere eelarvega ning käitub teadliku tarbijana; Teadvustab jäätmete sorteerimise vajalikkust.
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
Õppesisu: Tulud ja kulud pere eelarves, taskuraha. Arutelu raha kasutamise ja säästmise üle. Tarbijainfo (pakendiinfo). Teadlik ja säästlik tarbimine. Energia ja vee säästlik tarbimine. Jäätmete sortimine.
Põhimõisted: Eelarve, tarbijainfo
Digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Toiduvalmistamise tunni ettevalmistamine Pakendiinfo lugemine ja analüüsimine, teadlik tarbimine Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine tööjuhendiga
Õpitulemused Õpilane: teab väljendite „kõlblik kuni …" ja „parim enne …" tähendust; 2) tunneb jäätmete hoolimatust käitlemisest tulenevaid ohte keskkonnale ning teab enda võimalusi, kuidas aidata kaasa jäätmete keskkonnasäästlikule käitlemisele; 3) käitub keskkonnahoidliku tarbijana; 4) oskab valida erinevaid kaupu ja oma valikut põhjendada; 5) analüüsib oma taskuraha kasutamist
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Teabekeskkond

Projektitööd

18. tundi 4., 5., 6. klassis

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õpilane tunneb rahulolu praktilisest eneseteostusest; kavandab ja teostab oma ideid ning lahendab loovalt endale võetud ülesandeid; teab ohutu töötamise põhimõtteid ning järgib neid; töötab meeskonnas ja tajub oma võimeid ühistöös;
Õppesisu: Projektitööd valitakse, pidades silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö valdkond moodustab iseseisva terviku, mille puhul ei eeldata õpilastelt teemaga seonduvaid varasemaid oskusi

ega teadmisi. Projektitööd seostatakse kooli- või klassiüritustega. Võib toimudakerinevatel gruppidel erineval ajal.

Digivahendite rakendamine
Materjali otsimine internetist, uurimusliku osa vormistamine arvutis. Programmide kasutamine vastavalt töö iseloomule ja õpilase soovile.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Õpilased saavad valida kahe või enama korraga toimuva valikteema või aineprojekti vahel. Valikteemad ja projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast.

Projektitööd valitakse, pidades silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö valdkond moodustab iseseisva terviku, mille puhul ei eeldata õpilastelt teemaga seonduvaid varasemaid oskusi ega teadmisi.

Õpitulemused
teadvustab end rühmatöö, projektitöö ja teiste ühistöös toimuvate tegevuste liikmena;

2) osaleb aktiivselt erinevates koostöö- ja suhtlusvormides;

3) leiab iseseisvalt ja/või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendeid;

4) suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste tööalaseid arvamusi;

5) kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust;6) väärtustab töö tegemist ning analüüsib töö kulgu

Lõiming Projektitöid võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega ning ülekooliliste ja pikemaajaliste koolidevaheliste üritustega. Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Tehnoloohiaõpetus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Õpilane tunneb rahulolu praktilisest eneseteostusest;

Valitud töö tehnoloogia, materjali ja tööriistade käsitsemine

Õppesisu:
Tehnoloogia olemus. Tehnoloogia, indiviid ja ühiskond. Materjalide liigid (puit, metall, plastid jne) ja nende omadused. Materjalide töötlemise viisid (märkimine, saagimine jne) ja töövahendid (tööriistad ja masinad).

Idee ja eskiis. Toote disainimine ja valmistamine erinevatest materjalidest.

Levinumad käsi- ja elektrilised tööriistad. Materjalide ühendamine. Viimistluse valik sõltuvalt materjalist ja toote kasutuskeskkonnast. Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemise ajal, ohutud töövõtted.

Digivahendite rakendamine

Pildi- ja tehnoloogiline õppematerjal arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine tööjuhendiga
Õpitulemused: Õpilane: 1) mõistab tehnoloogia olemust ja väärtustab tehnoloogilise kirjaoskuse vajalikkust igapäevaelus; 2) tunneb põhilisi materjale, nende omadusi ning töötlemise viise; 3) disainib ja valmistab lihtsaid tooteid, kasutades selleks sobivaid töövahendeid; 4) tunneb põhilisi materjale, nende omadusi ning töötlemise viise; 5) teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; 6) väärtustab ja järgib tööprotsessis väljakujunenud käitumismaneere.
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

6. klass

Kavandamine
4., 5., 6. klassis integreeritult kõikides käsitööliikides

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õpilane kavandab ja teostab oma ideid teistele arusaadaval viisil, põhjendab oma valikuid oskab arvestada materjali omadustega valida töövõtteid.
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Töövahendite ja materjalide omadustega tutvumine
Õppesisu: Idee ja kavandi tähtsus eset valmistades. Kujunduse põhimõtted ja nende rakendamine. Kavandamise graafilised võimalused. Värvusõpetuse põhitõdede arvestamine esemeid disainides.Ideede leidmine ja edasiarendamine kavandiks. Tekstiilide ja käsitöömaterjalide valiku ning sobivuse põhimõtted lähtuvalt kasutusalast.
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õpitulemused Õpilane: 1) kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitööesemeid;

2) leiab käsitööeseme kavandamiseks ideid eesti rahvakunstist; 3) leiab võimalusi taaskasutada tekstiilmaterjale.
Õppevahendid: Joonistus-, maalimis- ja trükkimisvahendid
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Materjaliõpetus

4., 5., 6. klassis integreeritult kõikides käsitööliikides

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õpilane võrdleb ja kasutab erinevaid materjale teadlikult ja säästlikult.
Õppesisu: Tekstiilkiudained. Looduslikud kiud, nende saamine ja omadused. Kanga kudumise põhimõte. Kanga liigid: telgedel kootud, silmuskoelised, mittekootud kangad. Õmblusniidid, käsitööniidid ja -lõngad. Erinevatest tekstiilmaterjalidest esemete hooldamine. Taaskasutatavad materjalid. Materjalid ja ökoloogia
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Kangaproovide leidmine ja omaduste võrdlemine praktilise ülesande läbi,
Õpitulemused Õpilane: 1) kirjeldab looduslike kiudainete saamist, põhiomadusi, kasutamist ja hooldamist; 2) eristab telgedel kootud kangaid trikotaažist ning võrdleb nende omadusi; 3) seostab käsitöölõnga jämedust ja eseme valmimiseks kuluvat aega.
Õppevahendid: Tabelid materjaliproovidega, hunnik kanga- ja lõnganäidiseid oma valikute tegemiseks
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon.

Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Tikkimine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: õpilane Tunneb tikkimise tehnoloogiat, oskab neid teadmisi loovalt kasutada tekstiilesemete kavandamisel ning viimistlemisel Tikandi kombineerimine koos õmblemise, kudumise või heegeldamisega
Õppesisu: Töövahendid ja sobivad materjalid. Tarbe- ja kaunistuspisted. Ühesealised ja kaherealised pisted. Mustri kandmine riidele. Töö viimistlemine.
Põhimõisted: Eelpiste, varspiste, tikkpiste, ahelpiste, sämppiste,
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist Tikkimisprogrammi käsitlemine
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine tööjuhendiga Ühe ja kaherealiste pistete tikkimise tehnoloogia. Materjalide ja töövahendite sobivus omavahel
Õpitulemused kasutab tekstiileset kaunistades ühe- ja kaherealisi pisteid;
Õppevahendid: Tikkimisvahendid käsitsi tikkimiseks. Arvuti ja tikkimismasin masintikkimiseks
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Õmblemine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õmlemise tehnoloogia mõistmine, selle kasutamine tekstiileseme kavandamisel ja teostamisel.
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Nõela niiditamine ja käsitsi õmblemine

Õppesisu: Töövahendid. Täpsuse vajalikkus õmblustöös. Õmblemine käsitsi ja õmblusmasinaga. Õmblusmasina niiditamine. Lihtõmblus. Äärestamine. Palistused. Lõike paigutamine riidele, õmblusvarud. Õmblustöö viimistlemine.
Põhimõisted: õmblusvaru, õmblusjoon, traageldamine, äärestamine, palistamine
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine tööjuhendiga
Õpitulemused: õpilane 1)seab õmblusmasina töökorda, 2) traageldab ning õmbleb lihtõmblust ja palistust; 3) lõikab välja ja õmbleb valmis lihtsama eseme; 4) mõistab täpsuse vajalikkust õmblemisel ning järgib seda oma töös;
Õppevahendid: Niidid, nõelad, õmbusmasinad, käärid, märkimisvahendid, nööpnõelad, kangas, lõiked
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Kudumine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Kudumise tehnoloogia mõistmine, kootud eseme hooldamine
Õppesisu: Töövahendid ja sobivad materjalid. Silmuste loomine. Parem- ja pahempidine silmus. Ääresilmused. Kudumi lõpetamine. Lihtsa koekirja lugemine. Kudumi viimistlemine ja hooldamine.
Põhimõisted: parempidine ja pahempidine silmus,
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine tööjuhendiga
Õpitulemused

1)koob põhisilmuseid ning tunneb mustrite ülesmärkimise viise ja tingmärke; 2) koob lihtsa skeemi järgi.
Õppevahendid: Omavahel sobivad vardad ja lõng
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Heegeldamine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Heegeldamise tehnoloogia tundmine ja selle kasutamine käsitööesemede kavandamisel ja teostamisel.
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Alg- ja ahelsilmuse heegeldamine
Õppesisu: Töövahendid ja sobivad materjalid. Põhisilmuste heegeldamine. Edasi-tagasi heegeldamine. Heegelkirjade ülesmärkimise viisid. Skeemi järgi heegeldamine. Ringheegeldamine. Motiivide heegeldamine ja ühendamine. Heegeldustöö viimistlemine. Heegelpitsid eesti rahvariietel ja taluinterjööris
Põhimõisted: Kinnissilmus
Digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine tööjuhendiga
Õpitulemused heegeldab põhisilmuseid ning tunneb mustrite ülesmärkimise viise ja tingmärke; 6) heegeldab iseseisvalt lihtsa skeemi järgi.
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Töö kulg

4., 5., 6. klassis integreeritult kõikides käsitööliikides

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õpilane võrdleb ja kasutab erinevaid materjale; teab ohutu töötamise põhimõtteid ning järgib neid; Töötab meeskonnas ja tajub oma võimeid ühistöös
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
Õppesisu: Töötamine suulise juhendamise järgi. Töötamine tööjuhendi järgi. Lihtsama tööjuhendi koostamine. Tööjaotus rühmas, ühistöö kavandamine, hooliv, arvestav ja üksteist abistav käitumine. Ühise töö analüüsimine ja hindamine.
Digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine tööjuhendiga
Õpitulemused 1) töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi; 2) järgib töötades ohutusnõudeid ning hoiab korras töökoha; 3) hindab oma töö korrektsust ja esteetilisust.
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Rahvakunst

4., 5., 6. klassis integreeritult kõikides käsitööliikides

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õpilane väärtustab ja hoiab rahvuskultuuri ning teadvustab oma kohta mitmekultuurilises maailmas.
Õppesisu: Rahvakultuur ja selle tähtsus. Esemeline rahvakunst. Tavad ja kombed. Rahvuslikud mustrid ehk kirjad ajaloolistel ja tänapäevastel esemetel. Muuseumide roll rahvakunsti säilitajana. Rahvuslike detailide kasutamine tänapäevast tarbeeset kavandades.
Põhimõisted:

Kiri
Digivahendite rakendamine: Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused: Rahvakunstiga tutvumine, selle mõistmine ja rahvuslike kirjade ornamentide või nende elementide kasutamine omaloomingulistes töödes Õppekäigud muuseumi, eksponaatide vaatlemine ja analüüsimine
Õpitulemused: 1) märkab rahvuslikke kujunduselemente tänapäevastel esemetel; 2) kirjeldab muuseumis olevaid rahvuslikke esemeid.
Õppevahendid: Rahvusliku ornamendigga valmis käsitööesemed, pildimaterjal, raamatud
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Kodundus.

Toit ja toitumine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õpilane lähtub toitu valides ja valmistades tervisliku toitumise põhimõtetest;
Õppesisu: Toiduained ja toitained. Tervisliku toitumise põhitõed. Toidupüramiid. Toiduainerühmade üldiseloomustus: teravili ja teraviljasaadused, piim ja piimasaadused, aedvili, liha ja lihasaadused, kala ja kalasaadused, munad, toidurasvad. Toiduainete säilitamine.
Põhimõisted: Toiduaine ja toitaine. Toidupüramiid.
Digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist. Ampseri kodulehe (Toitainekalkulaatori) kasutamine
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine tööjuhendiga Rühmatööna esitlus, seinaleht, plakat vm

Õpitulemused. Õpilane 1) teab erinevaid toiduainerühmi ning tunneb neisse kuuluvaid toiduaineid ja nende omadusi, 2) võrdleb pakendiinfo järgi erinevate toiduainete toiteväärtust; 3) teab, mis toiduained riknevad kergesti, ning säilitab toiduaineid sobival viisil; 4) hindab oma toitumisharjumuste vastavust toitumisõpetuse põhitõdedele ning teeb ettepanekuid tervislikumaks toiduvalikuks.
Õppevahendid: arvuti, joonistusvahnedid
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Toiduvalmistamine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Oskab töötada iseseisvalt tööjuhendi (retsepti) järgi ning valmistada külmtöödeldud ja lihtsamaid kuumtöödeldud toite lähtub toitu valides ja valmistades tervisliku toitumise põhimõtetest käitub köögis hügieeniteadlikult ja säästlikut
Õppesisu: Retsept. Mõõtühikud. Töövahendid köögis. Ohutushoid. Toiduainete eeltöötlemine, külm- ja kuumtöötlemine. Võileivad. Kuumtöötlemata magustoidud. Külmad ja kuumad joogid. Kartulite, munade ja makarontoodete keetmine. Toor- ja segasalatid. Külmad kastmed. Pudrud ja teised teraviljatoidud.
Põhimõisted: Detsiliiter, dl, tl, sl, ml, l, g
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Retseptid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Toiduvalmistamine rühmatööna, iseseisvate otsuste vastuvõtmine rühmasiseselt, tööjuhendi (retsepti) jälgimine, aja planeerimine projektitööna toidu valmistamine ülekoolilise ürituse raames
Õpitulemused Õpilane: 1) kasutab mõõtenõusid ja kaalu ning oskab teisendada mahu- ja massiühikuid;

2) valib töövahendid ja seadmed töö eesmärgi järgi ning kasutab neid ohutusnõudeid arvestades; 3) valmistab lihtsamaid tervislikke toite, kasutades levinumaid toiduaineid ning külm- ja kuumtöötlemistehnikaid.
Õppevahendid: Õppeköök, toiduained
Lõiming: Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Lauakombed

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: õpilane Oskab lauda katta, kasutada söögiriistu ja käituda lauas Vastu võtta külalisi
Õppesisu: Lauakombed ning lauakatmise tavad ja erinevad loomingulised võimalused. Lauapesu, -nõud ja -kaunistused. Sobivate nõude valimine toidu serveerimiseks
Praktilised tööd ja rakgivahendite endamine Retseptid arvutist ja internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine rühmas. töötamine tööjuhendiga. Salvrättide voltimine ja lauapesu kasutamine. Praktiliste ülesannete lahendamine. Laua kaunistamine teemakohaselt. Projektitööna kooli ürituste korraldamises osalemine
Õpitulemused Õpilane: 1) katab toidukorra järgi laua, valides ning paigutades sobiva lauapesu, -nõud ja -kaunistused; 2) peab kinni üldtuntud lauakommetest ning hindab laua ja toitude kujundust.
Õppevahendid: Lauapesu, toidunõud ja söögiriistad
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Töö organiseerimine, hügieen ja kodu korrashoid

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Töötab köögis iseseisvalt tööjuhendi (retsepti) abil Osakb tähelepanu pöörata hügieenile toidu valmistamisel ja koristamisel tuleb toime korra hoimisega oma tääölaual , köögis ja koduses majapidamises. Oskab pesta pesu ja hoolitseda oma riiete eest
Õppesisu: Isikliku hügieeni nõuded köögis töötades. Toidu ohutus. Nõude pesemine käsitsi ja masinaga, köögi korrashoid. Tööde järjekord toitu valmistades. Tööjaotus rühmas, ühistöö kavandamine, hooliv ja arvestav käitumine. Ühise töö analüüsimine ja hindamine. Puhastus- ja korrastustööd. Kodutööde planeerimine ja jaotamine. Töövahendid. Rõivaste pesemine käsitsi ja masinaga. Hooldusmärgid. Triikimine. Jalatsite hooldamine.
Digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist
Õpitulemused 1) teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötades; 2) koostab koos kaaslastega tööplaani, lepib kokku tööjaotuse, täidab ülesande, hindab rühma töötulemust ja igaühe rolli tulemuse saavutamisel; 3) suhtub kaaslastesse heatahtlikult ning arvestab teiste arvamust. 1) teeb korrastustöid, kasutades sobivaid töövahendeid; 2) planeerib rõivaste pesemist, kuivatamist ja triikimist hooldusmärkide järgi; 3) näeb kodutööde jaotamises pereliikmete heade suhete eeldust.
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- ja sotsiaalpädevus, Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Teabekeskkond

Tarbijakasvatus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õpilane tuleb toime koduse majapidamise ja pere eelarvega ning käitub teadliku tarbijana; Teadvustab jäätmete sorteerimise vajalikkust.
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

Õppesisu: Tulud ja kulud pere eelarves, taskuraha. Arutelu raha kasutamise ja säästmise üle. Tarbijainfo (pakendiinfo). Teadlik ja säästlik tarbimine. Energia ja vee säästlik tarbimine. Jäätmete sortimine.
Põhimõisted: Eelarve, tarbijainfo
Digivahendite rakendamine Pildi- ja õppematerjalid arvutist ja internetist.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Toiduvalmistamise tunni ettevalmistamine Pakendiinfo lugemine ja analüüsimine, teadlik tarbimine Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine tööjuhendiga
Õpitulemused Õpilane: teab väljendite „kõlblik kuni …" ja „parim enne …" tähendust; 2) tunneb jäätmete hoolimatust käitlemisest tulenevaid ohte keskkonnale ning teab enda võimalusi, kuidas aidata kaasa jäätmete keskkonnasäästlikule käitlemisele; 3) käitub keskkonnahoidliku tarbijana; 4) oskab valida erinevaid kaupu ja oma valikut põhjendada; 5) analüüsib oma taskuraha kasutamist
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Teabekeskkond

Projektitööd

18. tundi 4., 5., 6. klassis

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õpilane tunneb rahulolu praktilisest eneseteostusest; kavandab ja teostab oma ideid ning lahendab loovalt endale võetud ülesandeid; teab ohutu töötamise põhimõtteid ning järgib neid; töötab meeskonnas ja tajub oma võimeid ühistöös;
Õppesisu: Projektitööd valitakse, pidades silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö valdkond moodustab iseseisva terviku, mille puhul ei eeldata õpilastelt teemaga seonduvaid varasemaid oskusi ega teadmisi. Projektitööd seostatakse kooli- või klassiüritustega. Võib toimudakerinevatel gruppidel erineval ajal.
Digivahendite rakendamine Materjali otsimine internetist, uurimusliku osa vormistamine arvutis. Programmide kasutamine vastavalt töö iseloomule ja õpilase soovile.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Õpilased saavad valida kahe või enama korraga toimuva valikteema või aineprojekti vahel. Valikteemad ja projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast.

Projektitööd valitakse, pidades silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö valdkond moodustab iseseisva terviku, mille puhul ei eeldata õpilastelt teemaga seonduvaid varasemaid oskusi ega teadmisi.

Õpitulemused
teadvustab end rühmatöö, projektitöö ja teiste ühistöös toimuvate tegevuste liikmena;

2) osaleb aktiivselt erinevates koostöö- ja suhtlusvormides;

3) leiab iseseisvalt ja/või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendeid;

4) suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste tööalaseid arvamusi;

5) kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust;6) väärtustab töö tegemist ning analüüsib töö kulgu

Lõiming Projektitöid võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega ning ülekooliliste ja pikemaajaliste koolidevaheliste üritustega. Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Tehnoloohiaõpetus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
Õpilane tunneb rahulolu praktilisest eneseteostusest;

Valitud töö tehnoloogia, materjali ja tööriistade käsitsemine

Õppesisu:
Tehnoloogia olemus. Tehnoloogia, indiviid ja ühiskond. Materjalide liigid (puit, metall, plastid jne) ja nende omadused. Materjalide töötlemise viisid (märkimine, saagimine jne) ja töövahendid (tööriistad ja masinad).

Idee ja eskiis. Toote disainimine ja valmistamine erinevatest materjalidest.

Levinumad käsi- ja elektrilised tööriistad. Materjalide ühendamine. Viimistluse valik sõltuvalt materjalist ja toote kasutuskeskkonnast. Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemise ajal, ohutud töövõtted.

Digivahendite rakendamine
Pildi- ja tehnoloogiline õppematerjal arvutist ja internetist

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Frontaalne ja individuaalne juhendamine, töötamine tööjuhendiga

Õpitulemused:
Õpilane:

1) mõistab tehnoloogia olemust ja väärtustab tehnoloogilise kirjaoskuse vajalikkust igapäevaelus; 2) tunneb põhilisi materjale, nende omadusi ning töötlemise viise; 3) disainib ja valmistab lihtsaid tooteid, kasutades selleks sobivaid töövahendeid; 4) tunneb põhilisi materjale, nende omadusi ning töötlemise viise; 5) teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; 6) väärtustab ja järgib tööprotsessis väljakujunenud käitumismaneere.
Lõiming Matemaatika-, loodusainete-, keele- , kunsti- ja sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

III kooliaste

Põhikooli lõpetaja:

- tunneb rõõmu üksinda ja koos teistega töö tegemisest;
- teostab oma loomingulisi ideid, kasutades selleks sobivaid tehnikaid ja materjale;
- kasutab loovülesannete täitmiseks materjali kogudes nüüdisaegseid teabevahendeid ning ainekirjandust;
- tunneb ja väärtustab rahvaste kultuuripärandit;
- analüüsib enda loomingulisi ja tehnoloogiaalaseid võimeid ning teeb valikuid edasisteks õpinguteks
- valib tervislikku toitu, koostab tasakaalustatud ja mitmekülgse menüü ning valmistab erinevaid toite;
- tuleb toime koduse majapidamise ja pere eelarvega ning käitub teadliku tarbijana.

Käsitöö ja kodunduse õpitulemused ja õppesisu III kooliastmes

Disain, kavandamine ja rahvakunst. Käsitöö organiseerimine

Õpitulemused

7.kl õpilane:

- valib sobivaid rõivaid, lähtudes nende materjalist, otstarbest, lõikest, stiilist ja enda figuurist;
- arutleb moe muutumise üle;

- väärtustab rahvaste kultuuripärandit.
- kirjeldab keemiliste kiudainete põhiomadusi, kasutamist ja hooldamist;
- võtab lõikelehelt lõikeid, valib õpetaja abiga sobiva tehnoloogia ja õmbleb endale rõivaeseme;
- koob kirjalist pinda ning koekirju koeskeemi kasutades, koob ringselt;
- otsib ülesandeid täites abi nüüdisaegsest teabelevist;
- esitleb või eksponeerib oma tööd;

8.kl. õpilane

- märkab originaalseid ja leidlikke lahendusi esemete ning rõivaste disainis;
- tunneb peamisi eesti rahvuslikke käsitöötavasid;
- võrdleb materjalide valikul nende mõju tervisele;
- oskab valida kavandile sobiva materjali, valida töövahendid täidab iseseisvalt ja koos teistega endale võetud ülesandeid
- planeerib tööd ajaliselt;

9.kl. õpilane

- kavandab isikupäraseid esemeid;

kasutab kasutab inspiratsiooniallikana etnograafilisi esemeid;

- valib ja kombineerib eseme valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid, tehnikaid ja viimistlusvõtteid;
- leiab loovaid võimalusi kasutada õpitud käsitöötehnikaid
- analüüsib enda loomingulisi ja tehnoloogilisi võimeid ning teeb valikuid edasisteks õpinguteks ja hobideks.

Kodundus. Õpitulemused

7.kl. õpilane:

- teab mitmekülgse toiduvaliku tähtsust tervisele ning põhiliste makro- ja mikrotoitainete vajalikkust ja allikaid;
- võrdleb eri maade rahvustoite ja teab toitumistavasid mõjutavaid tegureid.
- arvestab rühmaülesandeid täites kaasõpilaste arvamusi ja hinnanguid;
- kasutab menüüd koostades ainekirjandust ja teabeallikaid;
- teab toiduainete kuumtöötlemise viise;
- tunneb erinevaid kodumasinaid ja oskab neid kasutusjuhendi järgi käsitseda;

8.kl. õpilane

- tunneb toidu erinevaid säilitusviise ning riknemisega seotud riskitegureid

- analüüsib toiduainete toiteväärtust, hindab nende kvaliteeti,
- kalkuleerib toidu maksumust
- tunneb tarbija õigusi ning kohustusi, reklaami mõju ostuotsustele;
- tunneb peamisi maitseaineid ja roogade maitsestamise võimalusi;
- küpsetab tainatooteid ja võrdleb erinevaid kergitusaineid.
- arutleb ja leiab seoseid kodu sisekujunduse ning seal elevate inimeste vahel;
- oskab puhastusainete ostmisel ja kasutamisel lugeda kasutusjuhendit ning mõistab seda.

9.kl õpilane

- teab toidu valmistamisel toimuvaid muutusi ning oskab neid teadmisi rakendada;
- analüüsib menüü tervislikkust ning koostab tasakaalustatud ja mitmekülgse menüü
- hindab enda huve ja sobivust toiduga seotud ametiks või hobidega tegelemiseks
- oskab koostada ürituse eelarvet.
- valmistab retsepti kasutades erinevaid kuumi ja külmi roogi;
- tunneb põhilisi korrastustöid ja -tehnikaid;

Projektitööd Õpitulemused

7.kl. õpilane:

- leiab üksi või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendusi;
- kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste arvamust;

8.kl.õpilane

- organiseerib paindlikult ühistööd, planeerib ajakava ja oskab jaotada tööülesandeid;
- väärtustab töötegemist ning analüüsib täidetud ülesandeid ja saadud tagasisidet.

9.kl.õpilane

- suhtleb projektitöö asjus vajaduse korral kooliväliste institutsioonidega, et saada teemakohast infot, seda analüüsida, kriitiliselt hinnata ja tõlgendada;
- mõistab info kriitilise hindamise vajalikkust ning kasutab infot kooskõlas kehtivate seaduste ja normidega;

Tehnoloogiaõpetus vahetatud õpperühmades Õpitulemused

7.kl. õpilane:

- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid.
- kasutab ülesannet lahendades ainekirjandust ja teabeallikaid;
- esitleb ja analüüsib tehtud tööd;
- kasutab eseme valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;

8.kl õpilane

- valmistab omanäolisi esemeid, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi;

9.kl õpilane

- väärtustab tehnoloogiliste lahenduste kasutamise eetilisust ning tarbib ressursse keskkonda säästvalt ja jätkusuutlikult;
- õpib leidma tehnilisi lahendusi kodustes korrastus- ja remonditöödes;
- teab tänapäevaseid töömaailma toimimise viise;

Käsitöö

Disain ja kavandamine.

7., 8., 9. klassis integreeritult kõikides käsitööliikides

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: moeteadlikkuse ja disainerijulguse arendamine, materjali ja stiili arvestamine kavandamisel
Õppesisu: Tekstiilid rõivastuses ja sisekujunduses. Rõivastus kui ajastu vaimu peegeldaja – sotsiaalsed märksüsteemid. Moelooming. Komplektide ja kollektsioonide koostamise põhimõtted. Moe, isikupära ja proportsiooni põhimõtete arvestamine kavandades. Sobivate lisandite valik stiili kujundades. Ornamentika alused. Kompositsiooni arvestamine käsitööeset kavandades. Tekstiileseme kavandamine ja kaunistamisviisid erinevates tekstiilitehnoloogiates.
Põhimõisted: Disain, moejoonistus, joonis
Digivahendite rakendamine Õppematejal internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Käsitööesemete kavandmaine, kaunsitusviiside valimine ja kujundamine. Ideekavand ja selle vormistamine. Masintikand. Masintikandi programmi käsitsemine, tikkimismustri loomine. Erinevate käsitööliikide kasutamine ühes töös.
Õpitulemused Õpilane: · valib sobivaid rõivaid, lähtudes nende materjalist, otstarbest, lõikest, stiilist ja oma figuurist; · arutleb moe muutumise üle; · märkab originaalseid ja leidlikke lahendusi esemete ning rõivaste disainis;

· kavandab isikupäraseid esemeid
Lõiming: rahvakunst, matemaatikapädevus Kunstipädevus. Erinevate esemete disainimine ning valmistamine pakub õpilastele loomingulise eneseväljenduse võimalusi. Õpitakse hindama uudseid ja isikupäraseid lahendusi ning märkama esemete disaini funktsionaalsust ja seoseid kunstiloomingu ning kultuuritaustaga.

Rahvakunst

7., 8., 9. klassis integreeritud kõikidesse loovtöödesse

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: · Rahvakunsti märkamine ja väärtustamine · Uurimine ja kasutamine kavandamisel ja disainis · Sidumine teiste teemadega, teiste õppeainetega
Õppesisu: Kultuuridevahelised seosed, erinevused ja sarnasused. Mitmekultuuriline keskkond. Sümbolid ja märgid rahvakunstis. Kudumine, heegeldamine ja tikkimine eesti rahvakunstis. Rahvarõivad. Eesti etnograafiline ornament tänapäevase rõivastuse ja esemelise keskkonna kujundamisel. Teiste rahvaste etnograafia inspiratsiooniallikana.
Digivahendite rakendamine Õppematerjal internetist, muuseumide kodulehed
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Tutvumine rahvakunstiga muuseumis, selle avastamine kodus (vanaema juures) Töötamine rahvakunstialase kirjandusega ja internetiallikatega. Loomingulised tööd rahvakunsti ainetel
Õpitulemused: Õpilane: - tunneb peamisi eesti rahvuslikke käsitöötavasid; - kasutab inspiratsiooniallikana etnograafilisi esemeid; - näeb rahvaste kultuuripärandit kui väärtust.
Lõiming: Disain, õmblemine, tikkimine, heegeldamine, kudumine, ajalugu, Tervis ja ohutus**.**

Töö organiseerimine

Integreeritud kõikidesse käsitööliikidesse

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: töö protsess - materjalide ja töövahendite kasutamise oskus, omandatud teadmiste rakendamist praktikas, tööohutusnõuete ja hügieenireeglite järgimine, iseseisvus, koostööoskus;
Õppesisu: Käsitöötehnikate ja tekstiilitööstuse areng ning seda mõjutanud tegurid ajaloos. Nüüdisaegsed tehnoloogilised võimalused ning uudsed võtted rõivaste ja tarbeesemete valmistamisel. Käsitsitöö väärtustamine tarbekunsti osana või isikupärase eneseväljendusena. Õmblemise ja käsitööga seotud elukutsed ning võimalused ettevõtluseks.
Digivahendite rakendamine Õppematerjal internetist, tikkimisprogrammi kasutamine
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Töövahendite ja tehnoloogia valik sõltuvalt materjalist ja valmistatavast esemest. Töö planeerimine üksi ja rühmas töötades. Vajaliku teabe hankimine tänapäeva teabelevist, selle analüüs ja kasutamine. Elektriliste töövahenditega töötamine ja nende hooldamine kasutusjuhendi järgi. Iseseisvalt tööjuhendi järgi töötamine. Oma töö ja selle tulemuse analüüsimine ning hindamine. Töö esitlemine ja eksponeerimine. Näituse kujundamine ning virtuaalkeskkonna kasutamine oma töö eksponeerimiseks.
Õpitulemused arutleb töö ja tehnoloogia muutumise üle ühiskonna arengus; 2) otsib ülesandeid täites abi nüüdisaegsest teabelevist; 3) esitleb või eksponeerib oma tööd; 4) täidab iseseisvalt ja koos teistega endale võetud ülesandeid ning planeerib tööd ajaliselt; 5) analüüsib enda loomingulisi ja tehnoloogiaalaseid võimeid ning teeb valikuid edasisteks õpinguteks ja hobideks
Õppevahendid: Valmis näidised, tööproovid
Lõiming: eesti keel, võõrkeeled. Oma tööd esitledes ja valikuid põhjendades saadakse esinemiskogemusi ning areneb väljendusoskus. Tööülesannete ning projektide tarvis materjali ja teabe otsimine ning uurimine aitab kaasa võõrkeelte omandamisele Keskkond ja jätkusuutlik areng

Õmblemine ja materjaliõpetus

18 tundi 7., 8., 9. klassis

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

õpilane teostab oma ideid ning lahendab loovalt endale võetud ülesandeid; võrdleb ja kasutab teadlikult ning säästlikult erinevaid tekstiile; oskab hinnata õmmeldud eseme kvaliteeti
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Õmbelmise tehnoloogia alused ja mõisted (õmblusvaru, õmblusjoon, äärestamine jne)
Õppesisu: Kanga kuumniiske töötlemine. Rõivaeseme õmblemine. Mõõtude võtmine, rõiva suurusnumbri määramine, lõikelehe kasutamine ja lõigete paigutamine riidele. Valitud rõivaeseme õmblemiseks sobivate tehnoloogiliste võtete kasutamine. Eseme õmblemise tehnoloogilise järjekorra määramine. Õmblustöö viimistlemine. Tekstiilkiudained. Keemilised kiud. Tehiskiudude ja sünteetiliste kiudude saamine ning omadused. Tänapäeva käsitöömaterjalid. Mitmesuguste materjalide kooskasutamise võimaluste leidmine.
Põhimõisted: Tekstiilkiudained. Keemilised kiud. Tehiskiud ja sünteetilised kiud
Digivahendite rakendamine Õppematerjal internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Vabalt valitud riideeseme kavandamine, lõike leidmine, kohandamine ja õmblemine. Materjali ja lõike sobitamine, teiste käsitööliikide kaustamine riideeseme viimistlemisel Rühma- või projektitööna kostüümid või moekollektisoonid, kodutekstiilid või aksessuaarid
Õpitulemused valib tööeseme valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid, tehnikaid ja viimistlusvõtteid; võtab lõikelehelt lõikeid, valib õpetaja abiga *sobiva* tehnoloogia ja õmbleb endale rõivaeseme; kirjeldab keemiliste kiudainete põhiomadusi, kasutamist ja hooldamist; võrdleb materjalide valikul nende mõju tervisele; kombineerib oma töös erinevaid materjale.
Õppevahendid: tööproovid, valisesemed, õmblusmasinad jt õmblustöö jaoks vajalikud vahendid ja materjalid
Lõiming: Matemaatikapädevus. õpilane kasutab oma töös loogilist mõtlemist ning matemaatilisi teadmisi. Õpilase arvutustel ja mõõtmistel on praktiline tagajärg, vigu (ja nende tagajärgi) märgatakse kohe, analüüs ning paremate lahenduste leidmine on paratamatus.

Loodusteaduslik pädevus. Töötamine erinevate looduslike ja tehismaterjalidega eeldab tutvumist nende materjalide omadustega. Keskkond ja jätkusuutlik areng

Tikkimine

8. klassis 14 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: õpilane · Kavandab ja teostab oma ideid ning lahendab loovalt endale võetud ülesandeid; · võrdleb ja kasutab teadlikult ning säästlikult erinevaid tekstiile; oskab hinnata õmmeldud eseme kvaliteeti
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Ühe- ja kaherealised pisted. Masintikkimine – lihtsamad töövõtted tikkimisprogrammis
Õppesisu: Tutvumine erinevate tikanditega. Tikand loomingulise väljendusvahendina. Sümbolid ja märgid. Võimaluse korral tikandi kavandamine ja loomine arvutiga.
Põhimõisted: Valgetikand, broderii, varjutikand, rahvuslik tikand
Digivahendite rakendamine Õppematerjal internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Tikandi kavandamine oamvalmistatud käsitööesemele, tikkimine heegeldatud või silmkoelisele esemele. Masintikand. Masintikandi programmi käsitsemine, tikkimismustri loomine ja teostamine. Tikkimise sidumine teiste käsitööliikidega (nt. viltimisega), tikkimine õmmeldud, heegeldatud või silmkoelisele esemele.
Õpitulemused: valib tööeseme valmistamiseks ja viimistlemiseks sobivaid materjale, töövahendeid, tehnikaid ja kaunistusvõtteid. Oskab loovalt kasutada õpitud töövõtteid
Õppevahendid: Tikkimisvahendid ja materjalid Arvutid ja tikkimismasin
Lõiming: Õmblemine, kudumine, heegeldamine, disain, materjaliõpetus Ajalugu, matemaatika, loodusained

Kudumine

7., 8. klassis 14 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: õpilane · Kavandab ja teostab oma ideid ning lahendab loovalt endale võetud ülesandeid; võrdleb ja kasutab teadlikult ning säästlikult erinevaid tekstiile; · oskab hinnata õmmeldud eseme kvaliteeti · Töötab iseseisvalt ja oskab lahendada probleeme
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Silmuste loomine. Parempidine ja pahempidine silmus (-kude)
Õppesisu: Silmuste kahandamine ja kasvatamine. Ringselt kudumine. Kirjamine. Erinevate koekirjade kudumine skeemi järgi. Silmuste arvestamine, eseme kudumine ja viimistlemine.
Põhimõisted: Koekiri, kirikinnas, pitskude, soonik, patent, palmikud, nupulised koekirjad, õhksilmus, Kokkukudumine
Digivahendite rakendamine Õppematerjal internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Omakavandatud töö kudumine ja viimistlemine, soovi korral teiste käsitööliikide kasutamine viimistlemisel Rühma- või projektitööna kodutekstiili, installatsiooni, aksessuaaride vm valmistamine
Õpitulemused koob kirjalist pinda ning koekirju koeskeemi kasutades; koob ringselt; leiab loovaid võimalusi kasutada õpitud käsitöötehnikaid.
Õppevahendid: Erinevad vardad ja lõngad
Lõiming: Heegeldamine, õmblemine, tikkimine, disain, materjaliõpetus, töö organiseerimine, rahvakunst, Ajalugu, matemaatika, loodusained, keelepädevus

Heegeldamine

7. klassis 14 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

õpilane · Kavandab ja teostab oma ideid ning lahendab loovalt endale võetud ülesandeid; võrdleb ja kasutab teadlikult ning säästlikult erinevaid tekstiile; · oskab hinnata õmmeldud eseme kvaliteeti · Töötab iseseisvalt ja oskab lahendada probleeme
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Algsilmus, ahelsilmus, kinnissilmus, ühekordne sammas
Õppesisu: Tutvumine heegeltehnika loominguliste võimalustega. Heegeldamine ringselt ja edasi-tagasi. Ringselt ruudu heegeldamine, tingmärkide ja heegelskeemi lugemine. Motiivide ühendamine. Heegeldatud eseme kavandamine Vabaheegeldus
Põhimõisted: Fileeheegeldus, vabaheegeldus, motiivid, tingmargid ja skeemid
Digivahendite rakendamine Õppematerjalid internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Omakavandatud töö heegeldamine ja viimistlemine, soovi korral teiste käsitööliikide kasutamine viimistlemisel Rühma- või projektitööna kodutekstiili, installatsiooni, aksessuaaride vm valmistamine
Õpitulemused: Õpilane leiab loovaid võimalusi kasutada õpitud heegeldamise võtteid, siduda heegeldamist teiste käsitööliikidega.
Õppevahendid: Tööproovid ja valmisesemed Heegelnõelad ja erinevad niidid, lõngad, paelad, nöörid.
Lõiming: Kudumine, õmblemine, tikkimine, disain, materjaliõpetus, töö organiseerimine, rahvakunst, Ajalugu, matemaatika, loodusained, keelepädevus

Kodundus

Toit ja toitumine

7., 8., ja 9. klassis 18 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
õpilane

- töötab meeskonnas ja tajub oma võimeid ühistöös;
- lähtub toitu valides ja valmistades tervisliku toitumise põhimõtetest
- tähtsustab hügieeni köögis

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
Toitaine ja toiduaine, vitamiinid ja mineraalained toidus

Õppesisu:
Makro- ja mikrotoitained, nende vajalikkus ning allikad. Lisaained toiduainetes. Toiduainete toitainelise koostise hinnang. Mitmekülgse ja tasakaalustatud päevamenüü koostamine lähtuvalt toitumissoovitustest.

Toitumisteave meedias – analüüs ja hinnangud.

Toiduallergia ja toidutalumatus. Taimetoitluse ja dieetide mõju organismile. Toitumishäired.

Eestlaste toit läbi aegade. Eri rahvaste toitumistraditsioonid ja toiduvalikut mõjutavad tegurid (asukoht, usk jm). Toiduainete muutused kuumtöötlemisel, toitainete kadu. Mikroorganismid toidus. Toiduainete riknemise põhjused.

Hügieeninõuded toiduainete säilitamise korral.

Toidu kaudu levivad haigused.

Toiduainete säilitamine ja konservimine.

Põhimõisted:
Makro- ja mikrotoitained, Lisaained, Toiduallergia ja toidutalumatus, toitumishäired, makroorganismid, konserveerimine,

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Internetipõhised tervisliku toitumise keskkonnad.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Ettekande, esitluse, plakati või seinalehe tegemine rühmatööna

Oma toitumise jälgimine Ampseri abil

Projektitöö toitlustamisega seotud kooli ürituse ettevalmistamiseks ja läbiviimiseks

Õpitulemused
- teab mitmekülgse toiduvaliku tähtsust oma tervisele ning põhiliste makro- ja mikrotoitainete vajalikkust ja allikaid;

- analüüsib toiduainete toiteväärtust, hindab nende kvaliteeti, tunneb toidu erinevaid säilitusviise ning riknemisega seotud riskitegureid;

- analüüsib menüü tervislikkust ning koostab tasakaalustatud ja mitmekülgse menüü;

- teab toidu valmistamisel toimuvaid muutusi ning oskab neid teadmisi rakendada;

- võrdleb erinevate maade rahvustoite ja teab toitumistavasid mõjutavaid tegureid.

Õppevahendid:
Arvuti, joonistusvahendid,

Lõiming:
Tervis ja ohutus, matemaatika-, inimeseõpetuse-, keele- ja loodudusainetepädevus

Töö organiseerimine

Integreeritud

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
õpilane

- töötab meeskonnas ja tajub oma võimeid ühistöös;
- lähtub toitu valides ja valmistades tervisliku toitumise põhimõtetest;
- tuleb toime koduse majapidamise ja pere eelarvega ning käitub teadliku tarbijana

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
Teadmised tervislikust toitumisest ja hügieenist, praktilised kogemused köögis töötamisest, toidu valmistamisest, toidu ostmisest

Õppesisu:
Meeskonna juhtimine. Suurema projekti korraldamine alates menüü koostamisest, kalkulatsioonist

ja praktilise töö organiseerimisest kuni tulemuse analüüsimiseni.

Toiduga seonduvad ametid.

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Õppematerjal internetist või arvutist

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
toiduvalmistamise eeltööd (retseptide valimine, toiduainete hinnakalkulatsioon, retsepti analüüsimine) rühmatööna

toidu valmistamine rühmatööna

Projektitöö toitlustamisega seotud kooli ürituse ettevalmistamiseks ja läbiviimiseks

Õpitulemused:
õpilane

1)arvestab rühmaülesandeid täites kaasõpilaste arvamusi ja hinnanguid;

2) kasutab menüüd koostades ainekirjandust ja teabeallikaid;

3) kalkuleerib toidu maksumust;

4) hindab enda huve ja sobivust toiduga seotud elukutseteks või hobideks.

Õppevahendid:
Toidu valmistamise eeltööde ja toidu valmistamiseks vajaminevad vahendid

Lõiming:
Sotsiaalne pädevus. Ühiselt töötades õpitakse teisi arvestama, käitumisreegleid järgima ning oma arvamusi kaitsma.

Inimeseõpetuse- matemaatika- looduainete- ja keelepädevus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe

Toiduvalmistamine

8 tundi igas klassis

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: õpilane · Oskab retsepti abil vamistada külm- ja kuumtöödeldud toitu · töötab meeskonnas ja tajub oma võimeid ühistöös; · lähtub toitu valides ja valmistades tervisliku toitumise põhimõtetest; · tuleb toime koduse majapidamise ja pere eelarvega ning käitub teadliku tarbijana
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Toiduainete külmtöötlemine, käitumine köögis, käte pesemine ja hügieen
Õppesisu: Nüüdisaegsed köögiseadmed, nende kasutamine ja hooldus. Kuumtöötlemise viisid. Maitseained ja roogade maitsestamine. Supid. Liha jaotustükid ja lihatoidud. Kalaroad. Soojad kastmed. Kergitusained ja tainatooted. Vormiroad ja vokitoidud. Kuumtöödeldud järelroad. Rahvustoidud.
Põhimõisted: Toiduainete ja maitseaine nimetused, kuumtöötlemise ja külmtöötlemise viisid
Digivahendite rakendamine Õppematerjal internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Toiduvalmistamine rühmatööna, iseseisvate otsuste vastuvõtmine rühmasiseselt, tööjuhendi (retsepti) jälgimine, aja planeerimine projektitööna toidu valmistamine ülekoolilise ürituse raames
Õpitulemused 1. teab toiduainete kuumtöötlemise viise; 2. tunneb peamisi maitseaineid ja roogade maitsestamise võimalusi; 3. valmistab retsepti kasutades erinevaid kuumi ja külmi roogi; 4. küpsetab tainatooteid ja võrdleb erinevaid kergitusaineid.
Õppevahendid: Õppeköök, retseptid, toiduained
Lõiming:

Sotsiaalne pädevus. Ühiselt töötades õpitakse teisi arvestama, käitumisreegleid järgima ning oma arvamusi kaitsma. Inimeseõpetuse- matemaatika- looduainete- ja keelepädevus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe

Etikett

2 iseseisvat tundi igal aastal, lisaks integreeritult teistesse teemadesse

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: õpilane oskab katta lauda, riietuda ja käituda vastavalt ürituse iseloomule oskab korraldada koosviibimist ja vastu võtta külalisi.
Õppesisu: Koosviibimiste korraldamine. Kutsed ja kingitused. Ideede ja võimaluste leidmine erinevate peolaudade kujundamiseks. Peolaua menüü koostamine. Rõivastus ja käitumine vastuvõttudel, koduses peolauas, kohvikus ning restoranis.
Põhimõisted: Stiil,
Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine Materjalid internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Rühmatööd käitumissituatsioonide lahendamiseks, laua teemakohaseks katmiseks Projektitööna kooli ürituste korraldamine või osalemine korraldamises
Õpitulemused · koostab lähtuvalt ürituse sisust menüü ning kujundab ja katab laua; · kujundab kutse ja leiab loomingulisi võimalusi kingituse pakkimiseks; · rõivastub ja käitub ürituse iseloomu kohaselt; · mõistab lauakommete tähtsust meeldiva suhtluskeskkonna loomisel.
Õppevahendid: Arvuti ja joonistusvahendid jooniste ja kavandite tegemiseks, menüüde ja kutsete kujundamiseks Materjalid loovaks lauakatmiseks, pakkimiseks
Lõiming: Sotsiaalne pädevus. Ühiselt töötades õpitakse teisi arvestama, käitumisreegleid järgima ning oma arvamusi kaitsma. Inimeseõpetuse- matemaatika- looduainete- ja keelepädevus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe

Kodu korrashoid

2 tundi 7., 8., 9. lisaks integreeritud teistesse teemadesse

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
tuleb toime korra hoimisega oma tääölaual, köögis ja koduses majapidamises.

käitub teadliku tarbijana

Õppesisu:
Erinevad stiilid sisekujunduses.

Toataimede hooldamine. Kodumasinad. Olmekeemia.

Puhastusvahendid, nende omadused ja ohutus. Suurpuhastus.

Põhimõisted:
pH

Praktilised tööd ja digivahendite rakendamine
Materjalid arvutist ja internetist

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Rühmatööna esitluse, plakati või või seinalehe tegemine

Puhatusainete pakendite info lugemine ja mõistmine.

Koristamine toiduvalmistamise tunnis (tööpindade, pliidi, kraanikausi puhastamine, nõude pesemine ja kuivatamine)koristusvahendite käsitsemine

Õpitulemused

1. arutleb ja leiab seoseid kodu sisekujunduse ning seal elavate inimeste vahel;
2. tunneb erinevaid kodumasinaid, oskab võrrelda nende erinevaid parameetreid ja käsitseda neid kasutusjuhendi järgi;
3. tunneb põhilisi korrastustöid ja -tehnikaid ning oskab materjali omaduste ja määrdumise järgi leida sobiva puhastusvahendi ning -viisi;

teab puhastusainete pH-taseme ja otstarbe seoseid.

Õppevahendid:
Puhastusaine ja koristusvahendid

Lõiming:
Sotsiaalne pädevus. Ühiselt töötades õpitakse teisi arvestama, käitumisreegleid järgima ning oma arvamusi kaitsma.

Inimeseõpetuse- matemaatika- looduainete- ja keelepädevus.

Karjääri planeerimine ja elukestev õpe

Tarbijakasvatus

2 tundi 7., 8., 9. klassis, lisaks integreeritult teistes teemades

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: õpilane
tuleb toime koduse majapidamise ja pere eelarvega, käitub teadliku ning säästliku tarbijana, mõistab hinna ja kvalteedi suhet

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse Materjalide omaduste tundmine valikute tegemiseks
Õppesisu: tunneb tarbija õigusi ning kohustusi; analüüsib reklaamide mõju ostmisele; oskab koostada leibkonna eelarvet; planeerib majanduskulusid eelarve järgi.
Põhimõisted: Eelarve
Digivahendite rakendamine Materjalid internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Teadlikule tarbimisele tähelepanu pööramine kõki teemasid käsitledes Toiduvalmistamise tunni ettevalmistamine, toidu maksumuse kalkulatsioon rühmatööna Projektitöös materjali muretsemine, projekti eelarve tegemine.
Õpitulemused Tarbija õigused ja kohustused. Märgistused toodetel. Ostuotsustuste mõjutamine, reklaami mõju. Teadlik ja säästlik majandamine. Leibkonna eelarve, tulude ja kulude tasakaal. Laenud. Kokkuhoiuvõimalused ja kulude analüüs. Kulude planeerimine erijuhtudeks (peod, tähtpäevad jm).
Õppevahendid: Ostutšekid
Lõiming: Toitumine, toiduvalmistamine, etikett, õmblemine, tikkimine, kudumine, heegeldamine Inimeseõpetuse- matemaatika- looduainete- ja keelepädevus. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Väärtused ja kõlblus.

Projektitööd

18 tundi 7., 8., 9. klassis

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õpilane tunneb rahulolu praktilisest eneseteostusest; hindab tööd ja töö tegijat kavandab ja teostab oma ideid ning lahendab loovalt endale võetud ülesandeid

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse
Projektitöö valdkond moodustab iseseisva terviku, mille puhul ei eeldata õpilastelt teemaga seonduvaid varasemaid oskusi ega teadmisi.

Õppesisu:
Projektitööd valitakse, pidades silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi.

Digivahendite rakendamine
Materjalid internetist

Õppetegevus ja metoodilised soovitused
Õpilased saavad valida kahe või enama korraga toimuva valikteema või aineprojekti vahel.

Valikteemad ja projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast.

Õpitulemused:
Õpilane teadvustab end rühmatöö, projektitöö ja teiste ühistöös toimuvate tegevuste liikmena;

- osaleb aktiivselt erinevates koostöö- ja suhtlusvormides;
- leiab iseseisvalt ja/või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendeid;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste tööalaseid arvamusi;
- kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust;
- väärtustab töö tegemist ning analüüsib töö kulgu

Lõiming:
Projektitöid võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste

projektidega ning ülekooliliste ja pikemaajaliste koolidevaheliste üritustega.

Sotsiaalne pädevus. Ühiselt töötades õpitakse teisi arvestama, käitumisreegleid järgima ning oma arvamusi kaitsma.

Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Väärtused ja kõlblus.

Käsitöö-Tehnoloogiaõpetus

7.-8. klassis 8 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
- Tutvumine uute materjalide, tööriistade ja tehnoloogiatega
- Tehnoloogilise kirjaoskuse arendamine
- Elus vajalike oskuste omandamine

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse

Lihtsamate tööriistade ohutu käsitsemine, töövahendite ja –laua korrahoid, materjali säästlik kasutamine
Õppesisu: Tehnoloogia analüüsimine: positiivsed ja negatiivsed mõjud. Eetilised tõekspidamised tehnoloogia rakendamisel. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia. Materjalide ja nende töötlemise teabe hankimine kirjandusest ja internetist. Töömaailm. Leiutamine ja uuenduslikkus, probleemsete ülesannete lahendamine. Võimaluse korral toodete disainimine arvutiga. Käsi- ja elektrilised tööriistad. Nüüdisaegsed võimalused materjalide töötlemisel ja detailide ühendamisel tooteks. Kodused korrastus- ja remonditööd. Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemises, ohutud töövõtted.
Digivahendite rakendamine Materjalid internetist
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Loometööd
Õpitulemused väärtustab tehnoloogia eetilisust ning tarbib ressursse keskkonda säästvalt ja jätkusuutlikult; - kasutab ülesannet lahendades ainekirjandust ja teabeallikaid; - valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise; - õpib leidma tehnilist lahendust kodustele korrastus- ja remonditöödele; - teab töömaailma tänapäevaseid toimimise viise; - valmistab omanäolisi tooteid, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi; - esitleb ja analüüsib tehtud tööd; - teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid.
Lõiming: Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , sotsiaalpädevus, Ajalugu ja rahvakunst . Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus. Keskkonna jätkusuutlik areng. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Teabekeskkond

Kodundus P.

7., 8. klassi poisid

8 tundi

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus teab ohutu töötamise põhimõtteid köögis ning järgib neid;

töötab meeskonnas ja tajub oma võimeid ühistöös;

lähtub toitu valides ja valmistades tervisliku toitumise põhimõtetest;

tuleb toime koduse majapidamise ja pere eelarvega ning käitub teadliku tarbijana

Õppesisu:
Toiduainete toitainelise koostise hinnang. Mitmekülgse ja tasakaalustatud päevamenüü koostamine lähtuvalt toitumissoovitustest. Koosviibimise (lõunasöögi) eelarve, kokkuhoiuvõimalused ja kulude analüüs.

Aedviljatoidud ja supid. Kala- ja lihatoidud. Küpsetised ja vormiroad.

Käitumine peolauas, kohvikus, restoranis.

Puhastusvahendid ja nende omadused. Kodumasinad.

Digivahendite rakendamine.
Õppematerjali (retseptide) leidmine internetist**.** Internetipõhised tervisliku toitumise keskkonnad

Õppetegevus ja metoodilised soovitused.
Toiduvalmistamise eeltööd (menüü ja ostunimekirja koostamine, eelarve koostamine, tervislikkuse hindamine) toidu valmistamine, laua katmine ja kommete järgimine, järeltööd (laua koristamine, nõude pesemine, köögi tööpindade puhastamin, põranda pesemine)

Õpitulemused:
Õpilane:

- Teeb tervislikke toiduvalikuid ning koostab tasakaalustatud ja mitmekülgse menüü;
- kasutab menüüd koostades ainekirjandust ja teabeallikaid;
- valmistab retsepti kasutades erinevaid kuumi ja külmi roogi;
- kalkuleerib toidu maksumust, tuleb toime koduse majapidamise ja pere eelarvega ning käitub teadliku tarbijana.

Lõiming
Sotsiaalne pädevus. Ühiselt töötades õpitakse teisi arvestama, käitumisreegleid järgima ning oma arvamusi kaitsma.

Matemaatikapädevus, loodusainetepädevus, keelepädevus , Ajalugu ja rahvakunst. Väärtused ja kõlblus. Karjääri planeerimine ja elukestev õpe. Tehnoloogia ja innovatsioon. Tervis ja ohutus.

KEHALINE KASVATUS

1.1. Kehakultuuripädevus

Kehalise kasvatuse õpetamise eesmärgiks põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane

kehakultuuripädevus: suutlikkus väärtustada kehalist aktiivsust ja tervislikku eluviisi elustiili osana; oskus anda hinnangut kehalisele vormisolekule, valmisolek harrastada sobivat spordiala või liikumisviisi; suutlikkus suhtuda sallivalt kaaslastesse, järgida ausa mängu reegleid ning väärtustada koostööd sportimisel ja liikumisel.

Kehalise kasvatuse õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

1. mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust;
2. soovib olla terve ja rühikas;
3. valdab põhiteadmisi ja -oskusi, et harrastada liikumist iseseisvalt sise- ja välistingimustes;
4. liigub/spordib ohutus- ja hügieeninõudeid järgides ning teab, kuidas käituda sportimisel juhtuda võivates ohuolukordades;
5. tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama;
6. tunneb ausa mängu põhimõtteid, on koostöövalmis ning liigub/spordib oma kaaslasi austades, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgides ja keskkonda hoides;
7. omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika;
8. jälgib oma kehalist vormisolekut, teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga;
9. tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi-, liikumis- ja tantsuürituste vastu;
10. väärtustab Eesti tantsupidude traditsiooni.

1.2. Kehalise kasvatuse õppeaine maht

Ainevaldkonda kuulub kehaline kasvatus, mida õpetatakse 1.– 9. klassini.

Kehalises kasvatuses taotletavate õpitulemuste ja aineõppe sisu koostamisel on aluseks arvestuslik nädalatundide jagunemine kooliastmeti.

I kooliaste – 8 nädalatundi

II kooliaste – 8 nädalatundi

III kooliaste – 6 nädalatundi

Õppeainete nädalatundide jagunemine kooliastmete sees määratakse kindlaks kooli õppekavas, arvestades, et taotletavad õpitulemused ja õppe- kasvatuseesmärgid on saavutatavad.

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus

Ainevaldkonda kuuluv kehaline kasvatus toetab õpilasi tervist väärtustava eluviisi kujundamisel, loob aluse õpilaste iseseisvale liikumisharrastusele, soodustab huvi spordi- ja tantsusündmuste vastu, innustab võistlusi ja üritusi jälgima ning neis osalema. Kehaline kasvatus toetab õpilase nii kehalist/liigutuslikku kui ka kõlbelist, sotsiaalset ja esteetilist arengut ning tema kujunemist terviklikuks isiksuseks.

Kehalises kasvatuses juhitakse õpilast kehalist vormisolekut jälgima ning seda regulaarselt harjutades ning uusi (sh iseseisvalt omandatud) teadmisi ja oskusi hankides parandama. Keskkonda hoidev, kaaslasi austav, koostööd ning ausa mängu põhimõtteid väärtustav liikumine ja sportimine toetavad õpilaste sotsiaalset ning kõlbelist arengut.

Kehalises kasvatuses lähtutakse vajadusest toetada õpilaste kujunemist hea tervise ja töövõimega isiksusteks. Kehalise kasvatuse tundides omandatud teadmised, oskused ja kogemused soodustavad õpilaste mitmekülgset arengut ning võimaldavad neil leida endale jõukohane, turvaline ja tervislik liikumisharrastus.

Põhialadena kuuluvad põhikooli kehalise kasvatuse ainekavva kuus spordiala: võimlemine, kergejõustik (I kooliastme õpitulemustes ja õppesisus esitatud põhiliikumisviisidena jooks, hüpped ja visked), liikumis- ja sportmängud (korv-, võrk- ja jalgpall – koolil on kohustus õpetada neist kahte), tantsuline liikumine, talialad (suusatamine ja uisutamine – koolil on kohustus õpetada neist ühte) ning orienteerumine. I või II kooliastmes läbivad õpilased ujumise algõpetuse kursuse. Teadmisi spordist ja liikumisest/sportimisest edastatakse kehalise kasvatuse tundides praktilises tegevuses ja/või õpilasi iseseisvale (tunnivälisele) õppele suunates.

Kehalist kasvatust korraldades tuleb koolil arvestada õpilaste huve, kooli ja/või paikkonna spordi- või liikumisharrastuse traditsioone ning olemasolevaid sportimistingimusi. Selleks on kehalise kasvatuse ainekavas esitatud õpitulemused plaanitud saavutada ja neile vastav õppesisu läbida 75–80% õppeks ettenähtud tundide jooksul. 20–25% kehalisele kasvatusele ette nähtud tundide mahust saavad koolid kasutada ainekavva mittekuuluvate spordialade ja liikumisviiside (nt käsipall, saalihoki, pesapall, sulgpall, erinevad tantsustiilid jm) õpetamiseks, ainekavva kuuluvate põhialade oskuste kinnistamiseks või põhialade süvendatud õppeks.

Tantsuline liikumine võib olla integreeritud kehalise kasvatuse tundides teiste spordialade ja liikumisviisidega. Oluline on tunda populaarsemaid eesti rahvatantse ja tantsuelemente, mis ühendavad õpilasi rahvatantsupidude traditsiooniga.

Õppesisu käsitlemisel teeb aineõpetaja valiku arvestusega, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, üld- ja valdkondlikud ning ainepädevused on saavutatavad.

1.4. Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushinnangute ja käitumise – kujundamisel on kandev roll õpetajal, kes loob oma väärtushinnangute ja enesekehtestamisoskusega sobiliku õpikeskkonna ning mõjutab õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Kehalises kasvatuses tähtsustatakse tervist ning jätkusuutlikku eluviisi. Arusaam, et tervist tuleb kaitsta ja tugevdada, aitab õpilastel teha põhjendatud valikuid tervisekäitumises. Austus looduse ning inimeste loodud materiaalsete väärtuste vastu soodustab keskkonda säästvat liikumist/sportimist. Abivalmis ja sõbralik suhtumine kaaslastesse ning ausa mängu põhimõtete järgimine sportlikes tegevustes toetavad kõlbelise isiksuse kujunemist.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Koostöö liikudes/sportides õpetab inimeste erinevusi aktsepteerima, neid suhtlemisel arvestama, ent ka ennast kehtestama. Kehakultuur kujundab viisakat, tähelepanelikku, abivalmis ja sallivat suhtumist kaaslastesse.

Enesemääratluspädevus. Kehalise kasvatuse kaudu kujundatakse oskust hinnata enda kehalisi võimeid ning valmisolekut neid arendada, samuti suutlikkust jälgida ja kontrollida oma käitumist, järgida tervislikku eluviisi ning vältida ohuolukordi.

Õpipädevus. Õpilasel kujuneb oskus analüüsida ja hinnata enda liigutusoskusi ja kehalisi võimeid ning kavandada meetmeid, kuidas neid täiustada. Koolis tekkinud huvi liikumise/sportimise vastu loob aluse ja eeldused õppida uusi sobivaid liikumisviise.

Suhtluspädevus. Oluline on tunda ja kasutada spordi ning tantsu oskussõnavara, arendada eneseväljendusoskust ning lugeda/mõista teabe- ja tarbetekste.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus. Sporditehniliste oskuste analüüs, kehalise töövõime näitajate ja sporditulemuste dünaamika selgitamine eeldavad õpilastelt matemaatikale omase keele, seoste, meetodite jm kasutamise oskust ning toetavad matemaatikapädevuse kujunemist. Õpitakse analüüsima tervisespordiga seotud teavet ja tegema tõenduspõhiseid otsuseid. Õpitakse kasutama tehnoloogilisi abivahendeid.

Ettevõtlikkuspädevus. Kehaline kasvatus toetab õpilaste oskust näha probleeme ja leida neile lahendusi, seada eesmärke, genereerida ideid ning leida sobivaid vahendeid ja meetodeid, kuidas neid teostada. Kehalises kasvatuses õpivad õpilased analüüsima oma kehalisi võimeid ja liigutusoskusi, kavandama tegevusi ning tegutsema sihipäraselt, selleks et tugevdada tervist ja parandada töövõimet. Koostöö kaaslastega sportimisel/liikumisel kujundab toimetulekuoskust ja riskijulgust.

1.5. Kehalise kasvatuse lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Sporti ja tervist käsitlevate eriotstarbeliste ja eriliigiliste tekstide (nt võistlusprotokollid, spordiuudised, terviseteave jne) lugemise ja kuulamise kaudu arendatakse oskust mõista nii suulist kui ka kirjalikku teksti. Kujundatakse oskust väljendada ennast selgelt ja asjakohaselt, kasutades kohaseid keelevahendeid ja ainealast terminoloogiat. Spordi- ja terviseteemaliste võõrkeelsete tekstide lugemine toetab võõrkeelte omandamist.

Matemaatika. Kõikide kehalise kasvatuse osaoskuste arendamisel rakendatakse matemaatikas omandatud oskusi (arvutamine, loendamine, võrdlemine, mõõtmine) ja mõisteid (geomeetrilised kujundid, mõõtühikud, koordinaadid).

Loodusained. Kehalist kasvatust toetab keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel. Kehalise kasvatuse kaudu kinnistuvad teadmised ja oskused, mis on omandatud inimeseõpetuses, bioloogias, füüsikas ja geograafias.

Sotsiaalained. Kehalises kasvatuses omandatud teadmised rahvuslikust ning rahvusvahelisest liikumis- ja spordikultuurist avardavad õpilaste silmaringi. Tervisliku eluviisi omaksvõtmine aitab õpilastel kujuneda aktiivseteks ning vastutustundlikeks kodanikeks.

Tehnoloogia. Teaduse ja tehnika saavutused on rakendatavad erinevatel spordialadel/liikumisviisidel (spordialade tehnika, spordivarustus ja -vahendid) ning tervisliku toitumise põhitõdede järgimisel.

Kunst ja muusika. Õpilaste tähelepanu juhitakse spordi ja kehakultuuri kujutamis- ning avaldumisvõimalustele kujutavas kunstis ja muusikas, spordialade/liikumisviiside, sh tantsu isikupärasele ja loomingulisele käsitlusele. Samuti kujundatakse valmisolekut leida ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskust märgata ilu ümbritsevas elukeskkonnas.

1.6. Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeaine eesmärgiseade, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel, lähtudes kooliastmest ning õppeaine spetsiifikast.

Tervis ja ohutus. Tervislikuks eluviisiks vajalike teadmiste, arusaamade, oskuste ja kogemuste omandamist toetatakse nii aineõppes kui ka tunnivälises tegevuses, samuti füüsilise ja sotsiaalse õpikeskkonna loomise kaudu.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Kehalises kasvatuses innustatakse õpilasi olema terve ning kandma muutuvas õpi-, elu- ja töökeskkonnas hoolt oma töövõime suurendamise eest. Kujundatakse arusaama, kuidas mõjutab inimese füüsiline tervis tema edasist tööelu. Õppetegevus võimaldab õpilastel tutvuda tervise ja kehakultuuri valdkonnaga seotud töömaailmaga. Võimekuse ja huvi ilmnemise korral mõne spordiala ja/või liikumisharrastuse vastu suunatakse õpilasi sellega süvendatult tegelema. Õpilastele tutvustatakse ainevaldkonnaga seotud erialasid, elukutseid, ameteid ja edasiõppimise võimalusi.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Looduses harrastatavate spordialadega tegelemine aitab väärtustada keskkonda ning kujundada õpilastest keskkonnateadliku liikumise järgijad.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Õpilasi innustatakse organiseerima tunniväliseid liikumisharrastuslikke tegevusi (omaalgatuslikud spordi- ja tantsuüritused, võistlused, õpilaste juhendusel tegutsevad liikumis- ja treeningrühmad jm).

Kultuuriline identiteet. Kehalise kasvatuse tundides õpitakse tundma spordialasid/liikumisviise, mis kuuluvad rahvuslikku ja teiste maade liikumiskultuuri ning aitavad õpilastel kujuneda kultuuriteadlikeks, omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust väärtustavateks ühiskonnaliikmeteks. Kultuurilise identiteedi kujundamisel on oluline väärtustada Eesti tantsupidude traditsiooni ja osaleda tantsupidudel.

Teabekeskkond ja Tehnoloogia ja innovatsioon. Kehalises kasvatuses kasutatakse spordiinfot hankides erinevaid teabeallikaid, sh internetti.

Väärtused ja kõlblus. Kehalises kasvatuses ning tunnivälises sportlikus tegevuses järgitakse spordi ülimat aadet – ausa mängu põhimõtteid. Sportlikus tegevuses kehtivate reeglite mõistmine ja nende järgimine toetab õpilaste kujunemist kõlbelisteks isiksusteks.

1.7. Õppetegevuse kavandamine ning korraldamine

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, taotletavatest õpitulemustest, õppesisust ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;

2) taotletakse, et õpilase õpikoormus on mõõdukas, jaotub õppeaasta jooksul ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvialadega tegelda;

3) võimaldatakse õppida üksi ning koos teistega, et toetada õpilase kujunemist aktiivseks ning iseseisvaks õppijaks;

4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;

5) laiendatakse õpikeskkonda (looduskeskkond, kooliõu, osavõtt spordivõistlustest ja/või tantsuüritustest võistlejana/pealtvaatajana/abilisena, spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine erinevate meediakanalite vahendusel);

6) kasutatakse mitmekesist õppemetoodikat, sh aktiivõpet (rollimängud, arutelud, projektõpe, spordi-, liikumis- ja terviseteemaliste materjalide lugemine, III kooliastmes ka loetu analüüsimine, õpimapi ja uurimistöö koostamine jm);

7) tagatakse turvaline praktiline harjutamine tundides ning organiseeritud liikumine ja mängimine tunnivälise tegevusena, III kooliastmes ka iseseisev praktiline harjutamine;

8) ergutatakse I kooliastme õpilasi oma tegevust/sooritust kommenteerima ning kaaslase tegevust objektiivselt kirjeldama, II kooliastmes innustatakse õpilasi osalema sooritusjärgses arutelus, III kooliastmes sooritusjärgsetes suulistes aruannetes/ vestlustes;

9) ergutatakse õpilasi kontrollharjutusi sooritama, tulemusi koguma ja võrdlema, II–III kooliastmes ka enda kehalisi võimeid kontrollima ning tulemustele hinnangut andma;

10) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;

11) kohandatakse õppesisu ja õpitulemusi vastavalt konkreetse klassi õpilaste võimekusele.

Kuna õpilaste kehaline aktiivsus on efektiivseim viis hoida tervist, arendada ning säilitada üldist töövõimet, kehalist vormisolekut ja vaimset tasakaalu, on soovitatav pakkuda vabade tundide arvelt lisatunde liikumiseks ning sportimiseks.

1.8. Hindamise alused

Ainekavas on kirjeldatud õppeaine õpitulemused kooliastmete kaupa kahel tasandil: üldised õpitulemused õpetamise eesmärkidena ja spordialade õpitulemused. Hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi, aktiivsust ja tunnis kaasatöötamist, tegevuse/harjutuse omandamiseks tehtud pingutust ning püüdlikkust kirjalike ja/või praktiliste tööde ning tegevuste puhul, arvestades õpilaste iseärasusi. Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest. Hindamise kriteeriumid ja viiepallisüsteemist erinev hindamise korraldus täpsustakse kooli õppekavas.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ja vastavuses oodatavate õpitulemustega.

Õpilased peavad teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata.

Tervisest tingitud erivajadustega õpilasi hinnates arvestatakse nende osavõttu kehalise kasvatuse tundidest. Hinnatakse õpilaste teadmisi spordist, liikumisest ja kehaliste harjutuste tegemisest. Praktilisi oskusi hinnates lähtutakse õpilaste terviseseisundist: õpilased sooritavad hindeharjutusena kontrollharjutuste lihtsustatud variante või raviarsti määratud harjutusi. Juhul kui õpilaste terviseseisund ei võimalda kehalise kasvatuse ainekava täita, koostatakse neile individuaalne õppekava, milles fikseeritakse kehalise kasvatuse õppe-eesmärk, õppesisu, õpitulemused ning nende hindamise vormid.

Hoiakutele (nt huvi tundmine, tähtsuse mõistmine, väärtustamine, vajaduste arvestamine, kokkulepitud reeglite järgimine) antakse hinnanguid.

I kooliastmes hinnatakse õpilaste tegevust tundides (aktiivsus, kaasatöötamine, püüdlikkus, reeglite, hügieeni- ja ohutusnõuete järgimine jm). Õpitulemustena esitatud liigutusoskusi hinnates arvestatakse nii saavutatud taset kui ka tööd, mida õpilased tegid tegevuse/harjutuse omandamiseks.

II kooliastmes hinnatakse teadmiste ja oskuste omandamist, teadmiste rakendamist ning õpilaste koostööoskust. Kehalistele võimetele hinnangut andes arvestatakse tulemuse kõrval ka õpilaste arengut ning tulemuse saavutamise nimel tehtud tööd. Hinnata tuleb ka õpilaste tunnivälist kehalist aktiivsust ning oma klassi ja/või kooli esindamist spordivõistlustel, tantsuüritustel jm.

III kooliastmes hinnatakse teadmiste ja oskuste omandamist ning nende seostamist kehalise aktiivsusega kehalise kasvatuse tundides ning tunnivälises tegevuses. Teadmistele hinnangut andes arvestatakse eelkõige õpilaste võimet rakendada omandatud teadmisi praktilises tegevuses. Kehalistele võimetele hinnangut andes arvestatakse tulemuse kõrval õpilaste arengut ning tulemuse saavutamise nimel tehtud tööd. Kehalisele võimekusele hinnangut andes rakendatakse ka õpilaste enesehindamist.

1.9. Füüsiline õpikeskkond

Kool korraldab:

1) alates II kooliastmest poiste ja tüdrukute kehalise kasvatuse tunnid eraldi;

2) kehalise kasvatuse tunnid spordirajatistes (võimlas, staadionil, ujulas, aeroobika- ja tantsutundide ruumis), kus on vajalik sisseseade ainekavakohasteks õppetegevusteks.

Kool võimaldab:

1) kasutada suusarada ja/või uisuväljakut, terviserada ja ujulat;

2) kasutada hügieeniharjumuste kujundamiseks rõivistuid ning pesemisruume.

I kooliaste

1. kirjeldab regulaarse liikumise/sportimise tähtsust tervisele; nimetab põhjusi, miks õpilane peab olema kehaliselt aktiivne;

2. omandab kooliastme ainekavva kuuluvate liikumisviiside/kehaliste harjutuste tehnika (vt alade õpitulemused õppesisu juures); sooritab põhiliikumisviise liigutusoskuste tasemel

3. kirjeldab, kuidas tuleb käituda kehalise kasvatuse tunnis (võimlas, staadionil, maastikul jne), täidab õpetaja seatud ohutusnõudeid ja hügieenireegleid; loetleb ohuallikaid liikumis- ja/või sportimispaikades ja kooliteel ning kirjeldab ohutu liikumise/sportimise/liiklemise võimalusi;

4. sooritab õpetaja juhendamisel kontrollharjutusi; annab hinnangu oma sooritusele ja kogetud kehalisele koormusele (kerge/raske);

5. teab, kuidas käituda kehalisi harjutusi sooritades: on viisakas, sõbralik ja abivalmis; täidab kokkulepitud (mängu)reegleid; kasutab heaperemehelikult kooli spordivahendeid ja –inventari;

6. loetleb spordialasid ja nimetab Eesti tuntud sportlasi; nimetab Eestis toimuvaid spordivõistlusi ning tantsuüritusi harjutab aktiivselt kehalise kasvatuse tundides; oskab iseseisvalt ja koos kaaslastega ohutult mängida liikumismänge; tahab õppida uusi kehalisi harjutusi ja liikumisviise;

1. klass

70 tundi

VÕIMLEMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Õppesisu:

· Rivi- ja korraharjutused. Rivistumine viirgu ja kolonni, harvenemine ja koondumine, tervitamine, loendamine, pöörded paigal

· Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused. Päkkkõnd, kõnd kandadel, liikumine juurdevõtusammuga kõrvale, rivisamm (P) ja võimlejasamm (T).

· Üldkoormavad ja koordinatsiooni arendavad hüplemisharjutused. Harki- ja käärihüplemine, hüplemine hüpitsa tiirutamisega ette jalalt jalale, koordinatsiooniharjutused.

· Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused. Üldarendavad võimlemisharjutused käte, kere ja jalgade põhiasenditega, harjutused vahendita ja saatelugemisega

· Rakendusvõimlemine. Ronimine varbseinal, kaldpingil, üle takistuste ja takistuste alt, rippseis, ripped ja toengud.

· Akrobaatilised harjutused. Veered kägaras ja sirutatult, juurdeviivad harjutused turiseisuks ja tireliks, tirel ette, kaldpinnalt tirel taha, veere taha turiseisu, kaarsild, toengkägarast ülesirutushüpe

· Tasakaaluharjutused. Liikumine joonel ja pingil, kasutades erinevaid kõnni- ja jooksusamme, päkkkõnd ja pöörded päkkadel, võimlemispingil kõnd kiiruse muutmise, takistuste ületamise ja peatumistega, tasakaalu arendavad liikumismängud.

· Ettevalmistavad harjutused toenghüppeks. Sirutus-mahahüpe kõrgemalt tasapinnalt, harjutused äratõuke õppimiseks hoolaualt.

Põhimõisted:

· Algseis. Päkkseis. Harkseis. Toengkägar. Põlvitus. Iste. Kägariste. Selililamang. Kõhulilamang.

· pihkseong

· tirel ette

· turiseis

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides; organiseeritud liikumine ja mängimine tunnivälise tegevusena

· oma tegevuse/soorituse kommenteerimine ning kaaslase tegevuse kirjeldamine

· kontrollharjutuste sooritamine

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· oskab liikuda, kasutades rivisammu (P) ja võimlejasammu (T);

· sooritab põhivõimlemise harjutuste kombinatsiooni (16 takti) saatelugemisega

· sooritab tireli ette, turiseisu

· hüpleb hüpitsat tiirutades ette

Õppevahendid:

võimlemismatid, varbsein, võimlemispingid, võimlemisrõngad, hüpitsad, võimlemiskang, kassetid

Lõiming:

muusika - soojendusharjutused muusikaga, rütmiharjutused

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine, suulise ja kirjaliku teksti loomine ning eneseväljendamisoskus

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

matemaatika – arvutamine, taktide lugemine

KERGEJÕUSTIK

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Õppesisu:

Jooks. Jooksuasend, jooksuliigutused, jooksu alustamine ja lõpetamine, mitmesugused jooksuharjutused, jooks erinevas tempos. Kestvusjooks, võimetekohase jooksutempo valimine. Püstistart koos stardikäsklustega. Teatevahetuse õppimine lihtsates teatevõistlustes, pendelteatejooks teatepulgaga.

Hüpped. Paigalt kaugushüpe, maandumine kaugushüppes. Hüpped hoojooksult, et omandada jooksu ja hüppe ühendamise oskus. Kaugushüpe hoojooksult paku tabamiseta. Madalatest takistustest ülehüpped. Kõrgushüpe otsehoolt.

Visked. Viskepalli hoie. Tennispallivise ülalt kaugusele. Pallivise paigalt

Põhimõisted:

Püstilähe. kestvusjooks, teatejooks, hoojooks

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides; organiseeritud liikumine ja mängimine tunnivälise tegevusena

· oma tegevuse/soorituse kommenteerimine ning kaaslase tegevuse kirjeldamine

· kontrollharjutuste sooritamine

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· jookseb kiirjooksu püstistardist stardikäsklustega

· läbib joostes võimetekohase tempoga 1 km distantsi

· sooritab õige teatevahetuse teatevõistlustes ja pendelteatejooksus

· sooritab palliviske paigalt

· sooritab hoojooksult kaugushüppe paku tabamiseta

Õppevahendid:

Viskepallid, teatepulgad

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine, suulise ja kirjaliku teksti loomine ning eneseväljendamisoskus

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

kunst – oskus märgata ümbritsevat ilu

matemaatika - – paremusjärjestuse selgitamisel punktide lugemine ja liitmine; tulemuste mõõtmine mõõdulindiga

LIIKUMISMÄNGUD

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Õppesisu:

Jooksu- ja hüppemängud. Mängud (jõukohaste vahendite) viskamise, heitmise ja tõukamisega. Liikumismängud väljas/maastikul.

Liikumine (jooksud, pidurdused, suunamuutused) pallita ja palliga. Pallikäsitsemise harjutused: põrgatamine, vedamine, viskamine, söötmine ja püüdmine.

Sportmänge ettevalmistavad liikumismängud ja teatevõistlused palliga.

Rahvastepall.

Põhimõisted:

viskamine, veeretamine, söötmine, põrgatamine, vedamine, löök

teatevõistlus

aus mäng

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides; organiseeritud liikumine ja mängimine tunnivälise tegevusena

· oma tegevuse/soorituse kommenteerimine ning kaaslase tegevuse kirjeldamine

· kontrollharjutuste sooritamine

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· sooritab harjutusi erinevaid palle põrgatades, vedades, söötes, visates ja püüdes ning mängib nendega liikumismänge

· mängib rahvastepalli lihtsustatud reeglite järgi, on kaasmängijatega sõbralik ning austab kohtuniku otsust.

Õppevahendid:

erinevad pallid - korvpallid, võrkpallid, topispallid, jalgpallid, tennispallid, pesapallid, viskepallid

teatepulgad

võimlemisrõnga

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine, suulise ja kirjaliku teksti loomine ning eneseväljendamisoskus

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

kunst – oskus märgata ümbritsevat ilu

matemaatika –punktide lugemine

SUUSATAMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Õppesisu:

· suuskade kinnitamine, pakkimine ja kandmine

· õige kepihoie, suusarivi

· kukkumine ja tõusmine paigal ning liikudes

· trepptõus. Sahkpidurdus. Lehvikpööre. Laskumine põhiasendis

· vahelduvtõukeline kahesammuline sõiduviis

Põhimõisted:

· lehvikpööre

· libisamm

· laskumisasend

· trepptõus

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides; organiseeritud liikumine ja mängimine tunnivälise tegevusena

· oma tegevuse/soorituse kommenteerimine ning kaaslase tegevuse kirjeldamine

· kontrollharjutuste sooritamine

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· suusatab vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviisiga

· laskub mäest põhiasendis

· läbib järjest suusatades 1 km (T) / 2 km (P) distantsi

Õppevahendid:

suusad, suusakepid, suusasaapad

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine, suulise ja kirjaliku teksti loomine ning eneseväljendamisoskus

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

kunst – oskus märgata ümbritsevat ilu

TANTSULINE LIIKUMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· tunneb rõõmu tantsust ja huvitub tantsust kui kunstiliigist

· väärtustab tantsu inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana. Teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb selle edasikandmises. Mõistab ja austab erinevaid kultuure.

· tunnetab, teadvustab ja arendab tantsulise liikumise kaudu oma enesekontrolli ja eneseväljendamise võimeid

· arendab läbi ühistegevuste sotsiaalseid võimeid, sealhulgas suhtlemisoskust;

· omandab teadmisi ja praktilist kogemust keha arengu seaduspärasustest ja liikumisviiside mitmekesisusest

· väärtustab tantsu vaimse ja füüsilise tervise ning emotsionaalse intelligentsuse arendajana

· mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt tantsuga seotud tegevuste kaudu

· väärtustab eetilist ja esteetilist väljendusviisi

· tajub tantsu kui elukestva liikumisharrastuse tähendust

Õppesisu:

· Eesti traditsioonilised laulumängud ja pärimustantsud

· Lihtsamad tantsuvõtted ja tantsusammud

· Liikumine ruumis, kasutades erinevaid suundi, tasandeid ja tantsujooniseid üksi, paaris ja grupis.

· Sammud ja liikumised, rütmi- ja koordinatsiooniharjutused vastavalt muusika iseloomule

Põhimõisted:

· rahvatants

· seltskonnatants

· pärimustants

Õppetegevus:

· tantsuelementide ja keha liikumisvõimaluste tundmaõppimine

· liikumise seostamine rütmi ja helidega

· tasakaalu- ja koordinatsiooniharjutuste õppimine ja sooritamine

· loovmängude mängimine

· lihtsamate pärimustantsude tantsimine

· tantsuürituste külastamine

· tantsu oskussõnavara mõistmine

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· mängib/tantsib õpitud eesti laulumänge

· liigub vastavalt muusikale, rütmile, helile

Õppevahendid:

· õppekirjandus

· fonoteek (CDd, DVDd, VHSid)

· vahendid pärimus-ja loovtantsude tantsimiseks: rätid, pulgad, pallid jm.

· vahendid helide tekitamiseks: rütmipillid (kõristid, kõlapulgad, trianglid jne)

· võimlemismatid

· vahendid füüsise arendamiseks: hüppenöörid, lindid, võimlemisrõngad jm

Lõiming:

eesti keel - rahvapärimuslikud lood; liisusalmid, häälimine, koha- ja ajamäärsõnad, tähelepanu kõne ja tegevuse jälgimisel, tähestiku õppimine, peenmotoorika (kirjatehnika) arendamine.

muusika - oskus kuulata, liikuda vastavalt helile ja rütmile; oskus heli tekitada (laulmine, keha- ja rütmipill).

inimeseõpetus - mina ja minu keha; pere ja kodu; „meie“ tunne ja sõpruskond; uudishimu ja „maailma avastamine“; liikumise tähtsus

loodusõpetus - nähtuste jõud ja tugevus, pehmus ja liikuvus; matkimine; rütmid elus ja looduses

kunsti- ja tööõpetus - loov eneseväljendus; erinevate ametite kujutamine; rekvisiidid, lavakujundus ja kostüüm

matemaatika - paaris ja paaritu, liikumine kujundites, korduvtegevused 2, 4 või 8 korda, numbrite õppimine.

TEADMISED SPORDIST JA LIIKUMISVIISIDEST

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Õppesisu:

· liikumise ja sportimise tähtsus inimese tervisele

· liikumine/sportimine üksi ja koos kaaslasega, oma kaaslase soorituse kirjeldamine ja hinnangu andmine

· ohutu liikumise/liiklemise juhised õpilasele, käitumisreeglid kehalise kasvatuse tunnis; ohutu ja kaaslasi arvestav käitumine erinevate harjutuste ja liikumisviisidega tegeldes; ohutu liiklemine spordipaikadesse ja kooliteel

· hügieenireeglid kehalisi harjutusi tehes

· teadmised ilmastikule ja spordialale vastavast riietumisest. Pesemise vajalikkus kehaliste harjutuste tegemise järel

· elementaarsed teadmised spordialadest, Eesti sportlastest ning Eestis toimuvatest spordivõistlustest ja tantsuüritustest

Põhimõisted:

ohutus

hügieen

käitumisreeglid

Õppetegevus:

organiseeritud praktiline harjutamine tundides; organiseeritud liikumine ja mängimine tunnivälise tegevusena

oma tegevuse/soorituse kommenteerimine ning kaaslase tegevuse kirjeldamine

Metoodika:

· selgitus

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

· oskab käituda kehalise kasvatuse tunnis, liikudes/sportides erinevates spordipaikades ja liigeldes tänaval; järgib õpetja seatud reegleid ja ohutusnõudeid; täidab mängureegleid; teab ja täidab (õpetaja seatud) hügieeninõudeid

· annab hinnangu oma sooritusele ja kogetud kehalisele koormusele (kerge/raske)

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel –suulise teksti loomine ning eneseväljendamisoskus

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

UJUMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- tõsta teadlikkust tegelikust ujumisoskusest ja selle olulisusest

- luua igale inimesele võimalusi vees hakkama saada

Õppesisu:

- ohutusnõuded ja kord basseinides ning ujumispaikades
- ujumise hügieeninõuded
- veega kohanemise harjutused
- sukeldumine
- hõljumine
- libisemine
- rinnuli ja selili asendis edasiliikumine
- turvalisus vees.

Põhimõisted:

- ohutus
- hügieen
- rinnuli
- libisemine
- täheke
- kork
- sukeldumine
- hõljumine

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides

· oma tegevuse/soorituse kommenteerimine ning kaaslase tegevuse kirjeldamine

· kontrollharjutuste sooritamine

· oma tulemuste kogumine ja võrdlemine

Metoodika:

· selgitus

· abistamine ja julgestamine

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus
Õpitulemused: õpilane ujub vabalt valitud stiilis 25 meetrit
Õppevahendid: · abistavad vahendid – kätised, lauad, torud · väised rõngad · veepallid · stopper
Lõiming: **inimeseõpetus** - õppida täitma hügieeninõudeid õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi **emakeel** –suulise teksti loomine ning eneseväljendamisoskus **kunst** – oskus märgata ümbritsevas ilu **loodusõpetus** - nähtuste jõud ja tugevus, pehmus ja liikuvus

2. klass

105 tundi

VÕIMLEMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: · soovib olla terve ja rühikas · mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust · tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama · omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika · täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· oskab liikuda, kasutades rivisammu (P) ja võimlejasammu (T);

· sooritab põhivõimlemise harjutuste kombinatsiooni (16 takti) saatelugemisega

· sooritab tireli ette, turiseisu

· hüpleb hüpitsat tiirutades ette

Õppesisu:

Rivi- ja korraharjutused. Rivistumine viirgu ja kolonni, harvenemine ja koondumine, tervitamine, loendamine, pöörded paigal, kujundliikumised

Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused. Päkkkõnd, kõnd kandadel, liikumine juurdevõtusammuga kõrvale, rivisamm (P) ja võimlejasamm (T).

Üldkoormavad ja koordinatsiooni arendavad hüplemisharjutused. Harki- ja käärihüplemine, hüplemine hüpitsa tiirutamisega ette jalalt jalale, koordinatsiooniharjutused.

Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused. Üldarendavad võimlemisharjutused käte, kere ja jalgade põhiasenditega, harjutused vahendita ja saatelugemisega

Rakendusvõimlemine. Ronimine varbseinal, kaldpingil, üle takistuste ja takistuste alt, rippseis, ripped ja toengud.

Akrobaatilised harjutused. Veered kägaras ja sirutatult, juurdeviivad harjutused turiseisuks ja tireliks, tirel ette, kaldpinnalt tirel taha, veere taha turiseisu, kaarsild, toengkägarast ülesirutushüpe

Tasakaaluharjutused. Liikumine joonel ja pingil, kasutades erinevaid kõnni- ja jooksusamme, päkkkõnd ja pöörded päkkadel, võimlemispingil kõnd kiiruse muutmise, takistuste ületamise ja peatumistega, tasakaalu arendavad liikumismängud.

Ettevalmistavad harjutused toenghüppeks. Sirutus-mahahüpe kõrgemalt tasapinnalt, harjutused äratõuke õppimiseks hoolaualt.

Põhimõisted:

Algseis. Päkkseis. Harkseis. Toengkägar. Põlvitus. Iste. Kägariste. Selililamang. Kõhulilamang. Rippseis

sirutus-mahahüpe

pihkseong

tirel ette, taha

turiseis

kaarsild

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides; organiseeritud liikumine ja mängimine tunnivälise tegevusena

· oma tegevuse/soorituse kommenteerimine ning kaaslase tegevuse kirjeldamine

· kontrollharjutuste sooritamine

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· oskab liikuda, kasutades rivisammu (P) ja võimlejasammu (T);

· sooritab põhivõimlemise harjutuste kombinatsiooni (16 takti) saatelugemisega

· sooritab tireli ette, turiseisu ja kaldpinnalt tireli taha

· hüpleb hüpitsat tiirutades ette

Õppevahendid:

võimlemismatid, varbsein, võimlemispingid, võimlemisrõngad, hüpitsad, võimlemiskang

võimlemiskepid

hoolaud ja võimlemiskast

kassetid

Lõiming:

muusika - soojendusharjutused muusikaga, rütmiharjutused

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine, suulise ja kirjaliku teksti loomine ning eneseväljendamisoskus

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

matemaatika – arvutamine, taktide lugemine

KERGEJÕUSTIK

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· jookseb kiirjooksu püstistardist stardikäsklustega

· läbib joostes võimetekohase tempoga 1 km distantsi

· sooritab õige teatevahetuse teatevõistlustes ja pendelteatejooksus

· sooritab palliviske paigalt

· sooritab hoojooksult kaugushüppe paku tabamiseta

Õppesisu:

Jooks. Jooksuasend, jooksuliigutused, jooksu alustamine ja lõpetamine, jooks erinevatest lähteasenditest, mitmesugused jooksuharjutused, jooks erinevas tempos. Kestvusjooks, võimetekohase jooksutempo valimine. Püstistart koos stardikäsklustega. Teatevahetuse õppimine lihtsates teatevõistlustes, pendelteatejooks teatepulgaga.

Hüpped. Paigalt kaugushüpe, maandumine kaugushüppes. Hüpped hoojooksult, et omandada jooksu ja hüppe ühendamise oskus. Kaugushüpe hoojooksult paku tabamiseta. Madalatest takistustest ülehüpped. Kõrgushüpe otsehoolt.

Visked. Viskepalli hoie. Tennispallivise ülalt kaugusele ja täpsusele. Pallivise paigalt ja kahesammulisehooga.

Põhimõisted:

· püstilähe

· kestvusjooks

· teatejooks

· hoojooks

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides; organiseeritud liikumine ja mängimine tunnivälise tegevusena

· oma tegevuse/sooritusе kommenteerimine ning kaaslase tegevuse kirjeldamine

· kontrollharjutuste sooritamine

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· jookseb kiirjooksu püstistardist stardikäsklustega

· läbib joostes võimetekohase tempoga 1 km distantsi

· sooritab õige teatevahetuse teatevõistlustes ja pendelteatejooksus

· sooritab palliviske paigalt ja kahesammulise hooga

· sooritab hoojooksult kaugushüppe paku tabamiseta

Õppevahendid:

Viskepallid

teatepulgad

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine, suulise ja kirjaliku teksti loomine ning eneseväljendamisoskus

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

kunst – oskus märgata ümbritsevat ilu

matemaatika – paremusjärjestuse selgitamisel punktide lugemine ja liitmine; tulemuste mõõtmine mõõdulindiga

LIIKUMISMÄNGUD

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vast

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· sooritab harjutusi erinevaid palle põrgatades, vedades, söötes, visates ja püüdes ning mängib nendega liikumismänge

· mängib rahvastepalli lihtsustatud reeglite järgi, on kaasmängijatega sõbralik ning austab kohtuniku otsust.

Õppesisu:

Jooksu- ja hüppemängud. Mängud (jõukohaste vahendite) viskamise, heitmise ja tõukamisega. Liikumismängud väljas/maastikul.

Liikumine (jooksud, pidurdused, suunamuutused) pallita ja palliga. Pallikäsitsemise harjutused: põrgatamine, vedamine, viskamine, söötmine ja püüdmine.

Sportmänge ettevalmistavad liikumismängud ja teatevõistlused palliga.

Rahvastepall.

Põhimõisted:

· viskamine, veeretamine, söötmine, põrgatamine, vedamine, heitmine, tõukamine, löök

· teatevõistlus

· aus mäng

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides; organiseeritud liikumine ja mängimine tunnivälise tegevusena

· oma tegevuse/soorituse kommenteerimine ning kaaslase tegevuse kirjeldamine

· kontrollharjutuste sooritamine

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· sooritab harjutusi erinevaid palle põrgatades, vedades, söötes, visates ja püüdes ning mängib nendega liikumismänge

· mängib rahvastepalli lihtsustatud reeglite järgi, on kaasmängijatega sõbralik ning austab kohtuniku otsust.

Õppevahendid:

erinevad pallid - korvpallid, võrkpallid , topispallid, jalgpallid, tennispallid, pesapallid, viskepallid

teatepulgad

koonused

võimlemisrõngad

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine, suulise ja kirjaliku teksti loomine ning eneseväljendamisoskus

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

kunst – oskus märgata ümbritsevat ilu

matemaatika –punktide lugemine

SUUSATAMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· suusatab vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviisiga

· laskub mäest põhiasendis

· läbib järjest suusatades 1 km (T) / 2 km (P) distantsi

Õppesisu:

· suuskade kinnitamine, pakkimine ja kandmine

· õige kepihoie, suusarivi

· kukkumine ja tõusmine paigal ning liikudes, tasakaaluharjutused suuskadel

· trepptõus, käärtõus, sahkpidurdus, lehvikpööre, laskumine põhiasendis

· vahelduvtõukeline kahesammuline sõiduviis

· paaristõukeline sammuta sõiduviis

Põhimõisted:

· lehvikpööre

· libisamm

· laskumisasend

· trepptõus

· käärtõus

· sahkpidurdus

· vahelduvtõukeline kahesammuline sõiduviis

· paaristõukeline sammuta sõiduviis

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides; organiseeritud liikumine ja mängimine tunnivälise tegevusena

· oma tegevuse/soorituse kommenteerimine ning kaaslase tegevuse kirjeldamine

· kontrollharjutuste sooritamine

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· suusatab vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviisiga ja paaristõukelise sammuta sõiduviisiga

· laskub mäest põhiasendis

· läbib järjest suusatades 1,5 km (T) / 2,5 km (P) distantsi

Õppevahendid:

· suusad, suusakepid, suusasaapad

· koonused

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine, suulise ja kirjaliku teksti loomine ning eneseväljendamisoskus

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

kunst – oskus märgata ümbritsevat ilu

TANTSULINE LIIKUMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· tunneb rõõmu tantsust ja huvitub tantsust kui kunstiliigist

· väärtustab tantsu inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana. Teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb selle edasikandmises. Mõistab ja austab erinevaid kultuure.

· tunnetab, teadvustab ja arendab tantsulise liikumise kaudu oma enesekontrolli ja eneseväljendamise võimeid

· arendab läbi ühistegevuste sotsiaalseid võimeid, sealhulgas suhtlemisoskust;

· omandab teadmisi ja praktilist kogemust keha arengu seaduspärasustest ja liikumisviiside mitmekesisusest

· väärtustab tantsu vaimse ja füüsilise tervise ning emotsionaalse intelligentsuse arendajana

· mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt tantsuga seotud tegevuste kaudu

· väärtustab eetilist ja esteetilist väljendusviisi

· tajub tantsu kui elukestva liikumisharrastuse tähendust

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

mängib/tantsib õpitud eesti laulumänge

liigub vastavalt muusikale, rütmile, helile

Õppesisu:

Eesti traditsioonilised laulumängud ja pärimustantsud

Lihtsamad tantsuvõtted ja tantsusammud

Liikumine ruumis, kasutades erinevaid suundi, tasandeid ja tantsujooniseid üksi, paaris ja grupis.

Sammud ja liikumised, rütmi- ja koordinatsiooniharjutused vastavalt muusika iseloomule

Põhimõisted:

· rahvatants

· seltskonnatants

· pärimustants

· võistlustants

Õppetegevus:

· tantsuelementide ja keha liikumisvõimaluste tundmaõppimine

· liikumise seostamine rütmi ja helidega

· tasakaalu- ja koordinatsiooniharjutuste õppimine ja sooritamine

· loovmängude mängimine

· lihtsamate pärimustantsude tantsimine

· tantsuürituste külastamine

· tantsu oskussõnavara mõistmine

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· mängib/tantsib õpitud eesti laulumänge

· liigub vastavalt muusikale, rütmile, helile

Õppevahendid:

· õppekirjandus

· fonoteek (CDd, DVDd, VHSid)

· vahendid pärimus-ja loovtantsude tantsimiseks: rätid, pulgad, pallid jm.

· vahendid helide tekitamiseks: rütmipillid (kõristid, kõlapulgad, trianglid jne)

· võimlemismatid

· vahendid füüsise arendamiseks: hüppenöörid, lindid, võimlemisrõngad jm

Lõiming:

eesti keel - rahvapärimuslikud lood; liisusalmid, häälimine, koha- ja ajamäärsõnad, tähelepanu kõne ja tegevuse jälgimisel, tähestiku õppimine, peenmotoorika (kirjatehnika) arendamine.

muusika - oskus kuulata, liikuda vastavalt helile ja rütmile; oskus heli tekitada (laulmine, keha- ja rütmipill).

inimeseõpetus - mina ja minu keha; pere ja kodu; „meie“ tunne ja sõpruskond; uudishimu ja „maailma avastamine“; liikumise tähtsus

loodusõpetus - nähtuste jõud ja tugevus, pehmus ja liikuvus; matkimine; rütmid elus ja looduses

kunsti- ja tööõpetus - loov eneseväljendus; erinevate ametite kujutamine; rekvisiidid, lavakujundus ja kostüüm

matemaatika - paaris ja paaritu, liikumine kujundites, korduvtegevused 2, 4 või 8 korda, numbrite õppimine.

TEADMISED SPORDIST JA LIIKUMISVIISIDEST

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· oskab käituda kehalise kasvatuse tunnis, liikudes/sportides erinevates spordipaikades ja liigeldes tänaval; järgib õpetja seatud reegleid ja ohutusnõudeid; täidab mängureegleid; teab ja täidab (õpetaja seatud) hügieeninõudeid

· annab hinnangu oma sooritusele ja kogetud kehalisele koormusele (kerge/raske)

Õppesisu:

· liikumise ja sportimise tähtsus inimese tervisele, liikumissoovitused õpilasele

· liikumine/sportimine üksi ja koos kaaslasega, oma kaaslase soorituse kirjeldamine ja hinnangu andmine

· ohutu liikumise/liiklemise juhised õpilasele, käitumisreeglid kehalise kasvatuse tunnis; ohutu ja kaaslasi arvestav käitumine erinevate harjutuste ja liikumisviisidega tegeldes; ohutu liiklemine spordipaikadesse ja kooliteel

· hügieenireeglid kehalisi harjutusi tehes

· teadmised ilmastikule ja spordialale vastavast riietumisest. Pesemise vajalikkus kehaliste harjutuste tegemise järel

· elementaarsed teadmised spordialadest, Eesti sportlastest ning Eestis toimuvatest spordivõistlustest ja tantsuüritustest

Põhimõisted:

ohutus

hügieen

käitumisreeglid

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides; organiseeritud liikumine ja mängimine tunnivälise tegevusena

· oma tegevuse/soorituse kommenteerimine ning kaaslase tegevuse kirjeldamine

Metoodika:

· selgitus

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

· oskab käituda kehalise kasvatuse tunnis, liikudes/sportides erinevates spordipaikades ja liigeldes tänaval; järgib õpetja seatud reegleid ja ohutusnõudeid; täidab mängureegleid; teab ja täidab (õpetaja seatud) hügieeninõudeid

· annab hinnangu oma sooritusele ja kogetud kehalisele koormusele (kerge/raske)

· nimetab põhjusi, miks ta peab olema kehaliselt aktiivne

· nimetab tuntud Eesti sportlasi

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel –suulise teksti loomine ning eneseväljendamisoskus

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

UJUMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- tõsta teadlikkust tegelikust ujumisoskusest ja selle olulisusest
- luua igale inimesele võimalusi vees hakkama saada

Õppesisu:

- ohutusnõuded ja kord basseinides ning ujumispaikades
- ujumise hügieeninõuded
- veega kohanemise harjutused
- sukeldumine
- hõljumine
- libisemine
- rinnuli ja selili asendis edasiliikumine
- turvalisus vees.

Põhimõisted:

- ohutus
- hügieen
- rinnuli
- libisemine
- täheke
- kork
- sukeldumine
- hõljumine

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides

· oma tegevuse/sooorituse kommenteerimine ning kaaslase tegevuse kirjeldamine

· kontrollharjutuste sooritamine

· oma tulemuste kogumine ja võrdlemine

Metoodika:

· selgitus

· abistamine ja julgestamine

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

õpilane ujub rinnuli 25m, selili 25m, sukeldub, hõljub vees

Õppevahendid:

· abistavad vahendid – kätised, lauad, torud

· väised rõngad

· veepallid

· stopper

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel –suulise teksti loomine ning eneseväljendamisoskus

kunst – oskus märgata ümbritsevas ilu

loodusõpetus - nähtuste jõud ja tugevus, pehmus ja liikuvus

3. klass

105 tundi

VÕIMLEMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· oskab liikuda, kasutades rivisammu (P) ja võimlejasammu (T);

· sooritab põhivõimlemise harjutuste kombinatsiooni (16 takti) saatelugemisega

· sooritab tireli ette, turiseisu

· hüpleb hüpitsat tiirutades ette

Õppesisu:

Rivi- ja korraharjutused. Rivistumine viirgu ja kolonni, harvenemine ja koondumine, tervitamine, loendamine, pöörded paigal, kujundliikumised

Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused. Päkkkõnd, kõnd kandadel, liikumine juurdevõtusammuga kõrvale, rivisamm (P) ja võimlejasamm (T).

Üldkoormavad ja koordinatsiooni arendavad hüplemisharjutused. Harki- ja käärihüplemine, hüplemine hüpitsa tiirutamisega ette jalalt jalale, koordinatsiooniharjutused.

Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused. Üldarendavad võimlemisharjutused käte, kere ja jalgade põhiasenditega, harjutused vahendita ja saatelugemisega

Rakendusvõimlemine. Ronimine varbseinal, kaldpingil, üle takistuste ja takistuste alt, rippseis, ripped ja toengud.

Akrobaatilised harjutused. Veered kägaras ja sirutatult, juurdeviivad harjutused turiseisuks ja tireliks, tirel ette, kaldpinnalt tirel taha, veere taha turiseisu, kaarsild, toengkägarast ülesirutushüpe

Tasakaaluharjutused. Liikumine joonel ja pingil, kasutades erinevaid kõnni- ja jooksusamme, päkkkõnd ja pöörded päkkadel, võimlemispingil kõnd kiiruse muutmise, takistuste ületamise ja peatumistega, tasakaalu arendavad liikumismängud.

Ettevalmistavad harjutused toenghüppeks. Sirutus-mahahüpe kõrgemalt tasapinnalt, harjutused äratõuke õppimiseks hoolaualt.

Põhimõisted:

Algseis. Päkkseis. Harkseis. Toengkägar. Põlvitus. Iste. Kägariste. Selililamang. Kõhulilamang. Rippseis

sirutus-mahahüpe

pihkseong

tirel ette, taha

turiseis

kaarsild

Õppetegevus:

- organiseeritud praktiline harjutamine tundides; organiseeritud liikumine ja mängimine tunnivälise tegevusena
- oma tegevuse/soorituse kommenteerimine ning kaaslase tegevuse kirjeldamine
- kontrollharjutuste sooritamine

Metoodika:

- selgitus
- demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt
- matkivad harjutused
- rühmatöö, paaristöö, meeskonnas
- individuaaltöö
- individuaalne juhendamine
- vestlus
- vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· oskab liikuda, kasutades rivisammu (P) ja võimlejasammu (T);

· sooritab põhivõimlemise harjutuste kombinatsiooni (16 takti) saatelugemisega

· sooritab tireli ette, turiseisu ja kaldpinnalt tireli taha

· hüpleb hüpitsat tiirutades ette (30 sekundi jooksul järjest)

Õppevahendid:

võimlemismatid, varbsein, võimlemispingid, võimlemisrõngad, hüpitsad, võimlemiskang

võimlemiskepid

hoolaud ja võimlemiskast

kassetid

Lõiming:

muusika - soojendusharjutused muusikaga, rütmiharjutused

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine, suulise ja kirjaliku teksti loomine ning eneseväljendamisoskus

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

matemaatika – arvutamine, taktide lugemine

KERGEJÕUSTIK

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· jookseb kiirjooksu püstistardist stardikäsklustega

· läbib joostes võimetekohase tempoga 1 km distantsi

· sooritab õige teatevahetuse teatevõistlustes ja pendelteatejooksus

· sooritab palliviske paigalt

· sooritab hoojooksult kaugushüppe paku tabamiseta

Õppesisu:

Jooks. Jooksuasend, jooksuliigutused, jooksu alustamine ja lõpetamine, jooks erinevatest lähteasenditest, mitmesugused jooksuharjutused, jooks erinevas tempos. Kestvusjooks, võimetekohase jooksutempo valimine. Püstistart koos stardikäsklustega. Teatevahetuse õppimine lihtsates teatevõistlustes, pendelteatejooks teatepulgaga.

Hüpped. Paigalt kaugushüpe, maandumine kaugushüppes. Hüpped hoojooksult, et omandada jooksu ja hüppe ühendamise oskus. Kaugushüpe hoojooksult paku tabamiseta. Madalatest takistustest ülehüpped. Kõrgushüpe otsehoolt.

Visked. Viskepalli hoie.Tennispallivise ülalt kaugusele ja täpsusele. Pallivise paigalt ja kahesammulisehooga.

Põhimõisted:

· püstilähe

· kestvusjooks

· teatejooks

· hoojooks

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides; organiseeritud liikumine ja mängimine tunnivälise tegevusena

· oma tegevuse/sooritusе kommenteerimine ning kaaslase tegevuse kirjeldamine

· kontrollharjutuste sooritamine

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· jookseb kiirjooksu püstistardist stardikäsklustega

· läbib joostes võimetekohase tempoga 1 km distantsi

· sooritab õige teatevahetuse teatevõistlustes ja pendelteatejooksus

· sooritab palliviske paigalt ja kahesammulise hooga

· sooritab hoojooksult kaugushüppe paku tabamiseta

Õppevahendid:

Viskepallid, teatepulgad

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine, suulise ja kirjaliku teksti loomine ning eneseväljendamisoskus

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

kunst – oskus märgata ümbritsevat ilu

matemaatika – paremusjärjestuse selgitamisel punktide lugemine ja liitmine; tulemuste mõõtmine mõõdulindiga

LIIKUMISMÄNGUD

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

sooritab harjutusi erinevaid palle põrgatades, vedades, söötes, visates ja püüdes ning mängib nendega liikumismänge

mängib rahvastepalli lihtsustatud reeglite järgi, on kaasmängijatega sõbralik ning austab kohtuniku otsust.

Õppesisu:

Jooksu- ja hüppemängud. Mängud (jõukohaste vahendite) viskamise, heitmise ja tõukamisega. Liikumismängud väljas/maastikul.

Liikumine (jooksud, pidurdused, suunamuutused) pallita ja palliga. Pallikäsitsemise harjutused: põrgatamine, vedamine, viskamine, söötmine ja püüdmine.

Sportmänge ettevalmistavad liikumismängud ja teatevõistlused palliga.

Rahvastepall.

Põhimõisted:

viskamine, veeretamine, söötmine, põrgatamine, vedamine, heitmine, tõukamine, löök

teatevõistlus

aus mäng

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides; organiseeritud liikumine ja mängimine tunnivälise tegevusena

· oma tegevuse/soorituse kommenteerimine ning kaaslase tegevuse kirjeldamine

· kontrollharjutuste sooritamine

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· sooritab harjutusi erinevaid palle põrgatades, vedades, söötes, visates ja püüdes ning mängib nendega liikumismänge

· mängib rahvastepalli lihtsustatud reeglite järgi, on kaasmängijatega sõbralik ning austab kohtuniku otsust.

Õppevahendid:

erinevad pallid - korvpallid, võrkpallid , topispallid, jalgpallid, tennispallid, pesapallid, viskepallid

teatepulgad

koonused

võimlemisrõngad

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine, suulise ja kirjaliku teksti loomine ning eneseväljendamisoskus

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

kunst – oskus märgata ümbritsevat ilu

matemaatika –punktide lugemine

SUUSATAMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· suusatab vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviisiga

· laskub mäest põhiasendis

· läbib järjest suusatades 1 km (T) / 2 km (P) distantsi

Õppesisu:

· suuskade kinnitamine, pakkimine ja kandmine

· õige kepihoie, suusarivi

· kukkumine ja tõusmine paigal ning liikudes, tasakaaluharjutused suuskadel

· trepptõus, käärtõus, sahkpidurdus, lehvikpööre, laskumine põhiasendis

· vahelduvtõukeline kahesammuline sõiduviis

· paaristõukeline sammuta sõiduviis

Põhimõisted:

· lehvikpööre

· libisamm

· laskumisasend

· trepptõus

· käärtõus

· sahkpidurdus

· vahelduvtõukeline kahesammuline sõiduviis

· paaristõukeline sammuta sõiduviis

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides; organiseeritud liikumine ja mängimine tunnivälise tegevusena

· oma tegevuse/sooorituse kommenteerimine ning kaaslase tegevuse kirjeldamine

· kontrollharjutuste sooritamine

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· suusatab vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviisiga ja paaristõukelise sammuta sõiduviisiga

· laskub mäest põhiasendis

· läbib järjest suusatades 2 km (T) / 3 km (P) distantsi

Õppevahendid:

suusad, suusakepid, suusasaapad

koonused

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine, suulise ja kirjaliku teksti loomine ning eneseväljendamisoskus

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

kunst – oskus märgata ümbritsevat ilu

TANTSULINE LIIKUMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· tunneb rõõmu tantsust ja huvitub tantsust kui kunstiliigist

· väärtustab tantsu inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana. Teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb selle edasikandmises. Mõistab ja austab erinevaid kultuure.

· tunnetab, teadvustab ja arendab tantsulise liikumise kaudu oma enesekontrolli ja eneseväljendamise võimeid

· arendab läbi ühistegevuste sotsiaalseid võimeid, sealhulgas suhtlemisoskust;

· omandab teadmisi ja praktilist kogemust keha arengu seaduspärasustest ja liikumisviiside mitmekesisusest

· väärtustab tantsu vaimse ja füüsilise tervise ning emotsionaalse intelligentsuse arendajana

· mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt tantsuga seotud tegevuste kaudu

· väärtustab eetilist ja esteetilist väljendusviisi

· tajub tantsu kui elukestva liikumisharrastuse tähendust

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

mängib/tantsib õpitud eesti laulumänge

liigub vastavalt muusikale, rütmile, helile

Õppesisu:

· Eesti traditsioonilised laulumängud ja pärimustantsud

· Lihtsamad tantsuvõtted ja tantsusammud

· Liikumine ruumis, kasutades erinevaid suundi, tasandeid ja tantsujooniseid üksi, paaris ja grupis.

· Sammud ja liikumised, rütmi- ja koordinatsiooniharjutused vastavalt muusika iseloomule

Põhimõisted:

· rahvatants

· seltskonnatants

· pärimustants

· võistlustants

Õppetegevus:

· tantsuelementide ja keha liikumisvõimaluste tundmaõppimine

· liikumise seostamine rütmi ja helidega

· tasakaalu- ja koordinatsiooniharjutuste õppimine ja sooritamine

· loovmängude mängimine

· lihtsamate pärimustantsude tantsimine

· tantsuürituste külastamine

· tantsu oskussõnavara mõistmine

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· mängib/tantsib õpitud eesti laulumänge

· liigub vastavalt muusikale, rütmile, helile

Õppevahendid:

· õppekirjandus

· fonoteek (CDd, DVDd, VHSid)

· vahendid pärimus-ja loovtantsude tantsimiseks: rätid, pulgad, pallid jm.

· vahendid helide tekitamiseks: rütmipillid (kõristid, kõlapulgad, trianglid jne)

· võimlemismatid

· vahendid füüsise arendamiseks: hüppenöörid, lindid, võimlemisrõngad jm

Lõiming:

eesti keel - rahvapärimuslikud lood; liisusalmid, häälimine, koha- ja ajamäärsõnad, tähelepanu kõne ja tegevuse jälgimisel, tähestiku õppimine, peenmotoorika (kirjatehnika) arendamine.

muusika - oskus kuulata, liikuda vastavalt helile ja rütmile; oskus heli tekitada (laulmine, keha- ja rütmipill).

inimeseõpetus - mina ja minu keha; pere ja kodu; „meie“ tunne ja sõpruskond; uudishimu ja „maailma avastamine“; liikumise tähtsus

loodusõpetus - nähtuste jõud ja tugevus, pehmus ja liikuvus; matkimine; rütmid elus ja looduses

kunsti- ja tööõpetus - loov eneseväljendus; erinevate ametite kujutamine; rekvisiidid, lavakujundus ja kostüüm

matemaatika - paaris ja paaritu, liikumine kujundites, korduvtegevused 2, 4 või 8 korda, numbrite õppimine.

TEADMISED SPORDIST JA LIIKUMISVIISIDEST

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· oskab käituda kehalise kasvatuse tunnis, liikudes/sportides erinevates spordipaikades ja liigeldes tänaval; järgib õpetja seatud reegleid ja ohutusnõudeid; täidab mängureegleid; teab ja täidab (õpetaja seatud) hügieeninõudeid

· annab hinnangu oma sooritusele ja kogetud kehalisele koormusele (kerge/raske)

Õppesisu:

· liikumise ja sportimise tähtsus inimese tervisele, liikumissoovitused õpilasele

· liikumine/sportimine üksi ja koos kaaslasega, oma kaaslase soorituse kirjeldamine ja hinnangu andmine

· ohutu liikumise/liiklemise juhised õpilasele,käitumisreeglid kehalise kasvatuse tunnis; ohutu ja kaaslasi arvestav käitumine erinevate harjutuste ja liikumisviisidega tegeldes; ohutu liiklemine spordipaikadesse ja kooliteel

· hügieenireeglid kehalisi harjutusi tehes

· teadmised ilmastikule ja spordialale vastavast riietumisest. Pesemise vajalikkus kehaliste harjutuste tegemise järel

· elementaarsed teadmised spordialadest, Eesti sportlastest ning Eestis toimuvatest spordivõistlustest ja tantsuüritustest

Põhimõisted:

· ohutus

· hügieen

· käitumisreeglid

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides; organiseeritud liikumine ja mängimine tunnivälise tegevusena

· oma tegevuse/sooorituse kommenteerimine ning kaaslase tegevuse kirjeldamine

Metoodika:

· selgitus

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

· kirjeldab regulaarse liikumise/sportimise tähtsust tervisele; nimetab põhjusi, miks ta peab olema kehaliselt aktiivne;

· oskab käituda kehalise kasvatuse tunnis, liikudes/sportides erinevates spordipaikades ja liigeldes tänaval; järgib õpetja seatud reegleid ja ohutusnõudeid; täidab mängureegleid; teab ja täidab (õpetaja seatud) hügieeninõudeid

· annab hinnangu oma sooritusele ja kogetud kehalisele koormusele (kerge/raske)

· loetleb spordialasid nimetab tuntud Eesti sportlasi

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel –suulise teksti loomine ning eneseväljendamisoskus

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

UJUMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- tõsta teadlikkust tegelikust ujumisoskusest ja selle olulisusest
- luua igale inimesele võimalusi vees hakkama saada

Õppesisu:

- ohutusnõuded ja kord basseinides ning ujumispaikades
- ujumise hügieeninõuded
- veega kohanemise harjutused
- sukeldumine
- hõljumine
- libisemine
- rinnuli ja selili asendis edasiliikumine
- turvalisus vees

Põhimõisted:

- ohutus
- hügieen
- rinnuli
- libisemine
- täheke
- kork
- sukeldumine
- hõljumine

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides

· oma tegevuse/soorituse kommenteerimine ning kaaslase tegevuse kirjeldamine

· kontrollharjutuste sooritamine

· oma tulemuste kogumine ja võrdlemine

Metoodika:

· selgitus

· abistamine ja julgestamine

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

- oskab ujuda, sealhulgas vees sukelduda, vee pinnal hõljuda, rinnuli ja selili asendis kokku 200 meetrit edasi liikuda
- hindab adekvaatselt oma võimeid vees ja rakendab ea kohaseid veeohutusalaseid oskusi

Õppevahendid:

· abistavad vahendid – kätised, lauad, torud

· väised rõngad

· veepallid

· stopper

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel –suulise teksti loomine ning eneseväljendamisoskus

kunst – oskus märgata ümbritsevas ilu

loodusõpetus - nähtuste jõud ja tugevus, pehmus ja liikuvus

II kooliaste

1. selgitab kehalise aktiivsuse ja hea rühi tähtsust inimese tervisele, kirjeldab kehalise aktiivsuse rolli tervislikus eluviisis; kirjeldab oma kehalist aktiivsust/liikumisharrastust ;

2. omandab kooliastme ainekavva kuuluvate kehaliste harjutuste (spordialade/ liikumisviiside) tehnika (vt alade õpitulemused õppesisu juures), teab, kuidas õpitud alasid iseseisvalt sooritada; sooritab põhiliikumisviise liigutusvilumuste tasemel ;

3. selgitab kehalise kasvatuse tundides kehtivate ohutus- ja hügieeninõuete ning iseseisva ohutu liikumisharrastuse/liiklemise vajalikkust; järgib ohutus- ja hügieenireegleid kehalise kasvatuse tundides ning tunnivälistel spordiüritustel;

4. sooritab kontrollharjutusi ja kehalise võimekuse katseid, võrdleb saavutatud tulemusi oma varasemate tulemustega; valib õpetaja juhendamisel oma rühti ja kehalist võimekust parandavaid harjutusi ja sooritab neid;

5. mõistab hea käitumise, reeglite järgimise, keskkonda säästva suhtumise ja koostöö tegemise vajalikkust sportimisel/liikumisel: täidab reegleid ja võistlusmäärusi kehalisi harjutusi õppides ning liikudes; on valmis tegema koostööd (sooritama koos harjutusi, kuuluma ühte võistkonda jne) kõigi kaaslastega; kirjeldab ausa mängu põhimõtete realiseerimist spordis ja teistes tegevustes;

6. kirjeldab sobivaid oskussõnu kasutades nähtud spordivõistlust ja/või tantsuüritust ning oma muljeid sellest; nimetab Eesti ja maailma tuntud sportlasi ning võistkondi; valdab teadmisi maailmas toimuvatest suurvõistlustest ja antiikolümpiamängudest ;

7. harjutab aktiivselt kehalise kasvatuse tundides; tunneb huvi koolis toimuvate spordi- ja tantsuürituste vastu, võtab neist osa võistleja, osaleja või pealtvaatajana; oskab sportida/liikuda koos kaaslastega, jagada omavahel ülesandeid, kokku leppida mängureegleid jne; soovib õppida uusi kehalisi harjutusi ja liikumisviise ning omandada teadmisi iseseisvaks

8. sportimiseks/liikumiseks; osaleb tervisespordi üritustel.

4. klass

105 tundi

VÕIMLEMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:
· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· oskab liikuda, kasutades rivisammu (P) ja võimlejasammu (T)

· sooritab põhivõimlemise harjutuste kombinatsiooni (16 takti) muusika või saatelugemise saatel

· sooritab tireli ette, turiseisu ja kaldpinnalt tireli taha

· hüpleb hüpitsat tiirutades ette (30 sekundi jooksul järjest)

Õppesisu:

Rivi- ja korraharjutused. Ümberrivistumine viirus ja kolonnis; pöörded sammliikumiselt

Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused. Harjutuskombinatsioonid. Hüplemisharjutused hüpitsa ja hoonööriga

Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused saatelugemise ja/või muusika saatel. Harjutused vahendita ja vahendiga: käte ja jalgade hood, lõdvestamised, vetrumised

Rühiharjutused. Kehatüve lihaseid treenivad ja sirutusoskust kujundavad harjutused

Iluvõimlemine (T). Hüpitsa hood, ringid, kaheksad, tiirutamised

Rakendus- ja riistvõimlemine. Käte erinevad haarded ja hoided; upp-, tiri- ja kinnerripe; hooglemine rippes; eestoengust hooga mahahüpped;

kangil jala ülehoog käärtoengusse ja tagasi ning tireltõus ühe jala hoo ja teise tõukega (P)

Akrobaatika. Erinevad tirelid; tiritamm (P) ja selle õppimiseks juurdeviivad harjutused; painduvust arendavad harjutused ja kaarsild (T); ratas kõrvale

Tasakaaluharjutused. Erinevad kõnni- ja hüplemisharjutused; pöörded ja mahahüpped

Toenghüpe. Hoojooksult hüpe hoolauale, äratõuge ja toengkägar (võimlemiskastil), ülesirutus-mahahüpe maandumisasendi fikseerimisega; kägarhüpe

Põhimõisted:

· jalg ees- all, kõrval-all, väljaseade, poolkükk.

· käed – vasakul, paremal, ees-all, kõrval-all, kõrval-ülal, kuklal, altkaar, ülaltkaar.

· vetrumine põlvist, põlvitusiste

· toenglamang, tagatoeng, toengkägar

· upp-, tiri- ja kinnerripe

· ripplamang

· ülesirutus

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides ja tunnivälise tegevusena; iseseisev liikumine ja mängimine tunnivälise (vaba aja) tegevusena

· kontrollharjutuste sooritamine, oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja/ või kaaslaste tegevuse/soorituse kommenteerimine ning arutelu

· spordi-, liikumis- ja terviseteemaliste materjalide lugemine

· spordivõistlustest ja/või tantsuüritustest osavõtt võistlejana/osalejana; spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine TV-st

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· sooritab põhivõimlemise harjutuskombinatsiooni (32 takti) saatelugemisel

· hüpleb hüpitsat ette tiirutades paigal ja liikudes

· sooritab harjutuskombinatsiooni akrobaatikas

· sooritab harjutuskombinatsiooni võimlemispingil (T) ja kangil (P)

· sooritab õpitud toenghüppe (kägarhüpe)

Õppevahendid:

Pallid: topispallid, tennispallid, pesapallid, viskepallid

võimlemismatid, võimlemispingid, võimlemisrõngad, võimlemiskepid, hüpitsad

võimlemiskang, võimlemiskast

kassetid

Lõiming:

muusika - soojendusharjutused muusikaga, rütmiharjutused

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine, suulise ja kirjaliku teksti loomine ning eneseväljendamisoskus

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

KERGEJÕUSTIK

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· jookseb kiirjooksu püstistardist stardikäsklustega

· läbib joostes võimetekohase tempoga 1 km distantsi

· sooritab õige teatevahetuse teatevõistlustes ja pendelteatejooksus

· sooritab palliviske paigalt ja kahesammulise hooga

· sooritab hoojooksult kaugushüppe paku tabamiseta

Õppesisu:

Jooksuasendi ja -liigutuste korrigeerimine. Põlve- ja sääretõstejooks. Jooksu alustamine ja lõpetamine

Kiirjooks ja selle eelsoojendus. Madallähte tutvustamine. Stardikäsklused. Kestvusjooks

Kaugushüpe täishoolt paku tabamisega

Kõrgushüpe (üleastumishüpe)

Pallivise hoojooksult

Põhimõisted:

madallähe

üleastumishüpe

stardikäsklused

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides ja tunnivälise tegevusena; iseseisev liikumine ja mängimine tunnivälise (vaba aja) tegevusena

· kontrollharjutuste sooritamine, oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja/ või kaaslaste tegevuse/soorituse kommenteerimine ning arutelu

· spordi-, liikumis- ja terviseteemaliste materjalide lugemine

· spordivõistlustest ja/või tantsuüritustest osavõtt võistlejana/osalejana; spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine TV-st

Metoodika:

- selgitus
- demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt
- matkivad harjutused
- rühmatöö, paaristöö, meeskonnas
- individuaaltöö
- individuaalne juhendamine
- vestlus
- vaatlus

Õpitulemused:

- sooritab madallähte stardikäsklustega
- sooritab kaugushüppe paku tabamisega ja üleastumistehnikas kõrgushüppe
- sooritab hoojooksult palliviske
- jookseb kiirjooksu stardikäsklustega
- jookseb järjest 6 minutit

Õppevahendid:

teatepulgad, mõõdulindid, stopperid

stardipakud

viskepallid

kõrgushüppematt, -latt, -postid

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine, suulise ja kirjaliku teksti loomine ning eneseväljendamisoskus

matemaatika – paremusjärjestuse selgitamisel punktide lugemine ja liitmine; tulemuste mõõtmine mõõdulindiga

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

kunst – oskus märgata ümbritsevat ilu

LIIKUMISMÄNGUD JA SPORTMÄNGUD

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· sooritab harjutusi erinevaid palle põrgatades, vedades, söötes, visates ja püüdes ning mängib nendega liikumismänge

· mängib rahvastepalli lihtsustatud reeglite järgi, on kaasmängijatega sõbralik ning austab kohtuniku otsust

Õppesisu:

Sportmänge ettevalmistavad liikumismängud ja teatevõistlused pallidega. Rahvastepall

Korvpall. Palli hoie söötes, püüdes ja peale visates. Palli põrgatamine, söötmine ja vise korvile. Sammudelt vise korvile. Korvpallireeglitega tutvumine. Mäng lihtsustatud reeglite järgi

Võrkpall. Ettevalmistavad harjutused võrkpalliga. Ülalt- ja altsööt pea kohale, vastu seina ning paarides. Alt-eest palling. Pioneeripall. Kolme viskega võrkpall. Minivõrkpall

Jalgpall. Söödu peatamine jalapöiasisekülje ja rinnaga (P) ning löögitehnika õppimine, palli vedamine

Põhimõisted:

Sportmängude reeglid

Õppetegevus:

- organiseeritud praktiline harjutamine tundides ja tunnivälise tegevusena; iseseisev liikumine ja mängimine tunnivälise (vaba aja) tegevusena
- kontrollharjutuste sooritamine, oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine
- oma ja/ või kaaslaste tegevuse/soorituse kommenteerimine ning arutelu
- spordi-, liikumis- ja terviseteemaliste materjalide lugemine
- spordivõistlustest ja/või tantsuüritustest osavõtt võistlejana/osalejana; spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine TV-st

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· sooritab sportmänge ettevalmistavaid liikumismänge ja teatevõistlusi palliga

· mängib reeglite järgi rahvastepalli ning aktsepteerib kohtuniku otsuseid

· sooritab põrgatused takistuste vahelt

· sooritab ülalt- ja altsöödud paarides ning alt-eest pallingu võrkpallis

· sooritab palli söötmise ja peatamise jalgpallis

· mängib jalgpalli ja minivõrkpalli lihtsustatud reeglite järgi või sooritab õpetaja poolt koostatud kontrollharjutuse

Õppevahendid:

Pallid: korvpallid, võrkpallid, topispallid, jalgpallid, tennispallid

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine ning eneseväljendamisoskus

matemaatika – sportmängudes punktide lugemine ja liitmine

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

kunst – oskus märgata ümbritsevat ilu

SUUSATAMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

Õpilane:

· suusatab paaristõukelise sammuta sõiduviisiga ja vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviisiga

· laskub mäest põhiasendis

· läbib järjest suusatades 2 km (T) / 3 km (P) distantsi.

Õppesisu:

· laskumised põhi- ja puhkeasendis

· tõusuviiside kasutamine erineva raskusega nõlvadel

· poolsahkpööre ja poolsahkpidurdus

· paaristõukeline ühesammuline sõiduviis; vahelduvtõukeline kahesammuline sõiduviis

· teatesuusatamine.

Põhimõisted:

poolsahkpööre ja poolsahkpidurdus

paaristõukeline ühesammuline sõiduviis; vahelduvtõukeline kahesammuline sõiduviis

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides ja tunnivälise tegevusena; iseseisev liikumine ja mängimine tunnivälise (vaba aja) tegevusena

· kontrollharjutuste sooritamine, oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja/ või kaaslaste tegevuse/soorituse kommenteerimine ning arutelu

· spordi-, liikumis- ja terviseteemaliste materjalide lugemine

· spordivõistlustest ja/või tantsuüritustest osavõtt võistlejana/osalejana; spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine TV-st

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· suusatab paaristõukelise ühesammulise sõiduviisiga, vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviisiga

· sooritab laskumise põhi- ja puhkeasendis

· sooritab poolsahkpöörde

· sooritab teatevahetuse teatesuusatamises

· läbib järjest suusatades 2,5 km (T) / 4 km (P) distantsi.

Õppevahendid:

suusad, suusakepid, suusasaapad

stopper

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine ning eneseväljendamisoskus

matemaatika – aegade võrdlemisel sekundite liitmine ja lahutamine

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

kunst – oskus märgata ümbritsevat ilu

ORIENTEERUMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Õppesisu:

· maastikuobjektid, leppemärgid

· liikumine joonorientiiride järgi. Kaardi ja maastiku võrdlemine. Asukoha määramine

· õpperaja läbimine kaarti kasutades

· orienteerumismängud

Põhimõisted:

· kaart

· objekt

· leppemärk

· asukoht

· orienteerumine

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides ja tunnivälise tegevusena; iseseisev liikumine ja mängimine tunnivälise (vaba aja) tegevusena

· kontrollharjutuste sooritamine, oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja/ või kaaslaste tegevuse/sooituse kommenteerimine ning arutelu

· spordi-, liikumis- ja terviseteemaliste materjalide lugemine

· spordivõistlustest ja/või tantsuüritustest osavõtt võistlejana/osalejana; spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine TV-st

Metoodika:

· selgitus

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· oskab orienteeruda kaardi järgi

· teab põhileppemärke (10–15)

· orienteerub etteantud või enda joonistatud plaani ning silmapaistvate loodus- või tehisobjektide järgi etteantud piirkonnas

· oskab mängida orienteerumismänge plaaniga ja kaardiga

Õppevahendid:

· orienteerumiskaart

· kontrollpunktide tähised

· kontroll-lehed

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine ning eneseväljendamisoskus

loodusõpetus – liikumine ja tegevus looduses aitab omandada uusi teadmisi ja kogemusi, kasvatab loodust hoidvat keskkonnateadlikku käitumist

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

kunst – eristada värve ja kujundeid kaardil; oskus märgata ümbritsevat ilu

TANTSULINE LIIKUMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· tunneb rõõmu tantsust ja huvitub tantsust kui kunstiliigist

· väärtustab tantsu inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana. Teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb selle edasikandmises. Mõistab ja austab erinevaid kultuure.

· tunnetab, teadvustab ja arendab tantsulise liikumise kaudu oma enesekontrolli ja eneseväljendamise võimeid

· arendab läbi ühistegevuste sotsiaalseid võimeid, sealhulgas suhtlemisoskust;

· omandab teadmisi ja praktilist kogemust keha arengu seaduspärasustest ja liikumisviiside mitmekesisusest

· väärtustab tantsu vaimse ja füüsilise tervise ning emotsionaalse intelligentsuse arendajana

· mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt tantsuga seotud tegevuste kaudu

· väärtustab eetilist ja esteetilist väljendusviisi

· tajub tantsu kui elukestva liikumisharrastuse tähendust

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

mängib/tantsib õpitud eesti laulumänge

liigub vastavalt muusikale, rütmile, helile

Õppesisu:

Eesti rahva- ja seltskonnatantsud paaris ning paarilise vahetusega

Eakohased tantsuvõtted ja -sammud; 4–8-taktilised liikumis- ja tantsukombinatsioonid; ruumitaju ülesanded, põimumine liikudes, pöörded ja pöörlemine.

Kujutluspiltidel baseeruv liikumine üksi, paaris ja grupis

Tantsuürituste külastamine ja arutelu

Põhimõisted:

· rahvatants

· seltskonnatants

· põimumine, pöörlemine

· kujutluspilt

Õppetegevus:

· loomuliku ja õige kehahoiaku kujundamine

· lihaskonna teadlik ja tasakaalustatud treenimine

· liikumismälu, koordinatsiooni ja tasakaalu arendamine

· erinevate tantsuelementide kombineerimise ja koostoime õppimine

· tantsimine muusikasse

· improvisatsioonivõime arendamine

· tantsuüritustel osalemine

· tantsu oskussõnavara mõistmine ja kasutamine

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· tantsib õpitud paaris- ja rühmatantse, sh eesti tantse

· kasutab eneseväljendamiseks loovliikumist.

Õppevahendid:

· õppekirjandus

· fonoteek (CDd, DVDd, VHSid)

· vahendid pärimus-ja loovtantsude tantsimiseks: rätid, pulgad, pallid jm.

· vahendid helide tekitamiseks: rütmipillid (kõristid, kõlapulgad, trianglid jne)

· võimlemismatid

· vahendid füüsise arendamiseks: hüppenöörid, lindid, võimlemisrõngad jm

Lõiming:

eesti keel - sõna ja liikumine; oskussõnade mõistmine, eneseväljendusoskus ja sõnavara kasutus

muusika - rütmitunnetuse arendamine, rütmi-kujundite kuulamine ja loomine, erinevate muusikastiilidega tutvumine

matemaatika - kujundliku mõtlemise areng tantsujooniste kaudu, kujundite õppimine

inimeseõpetus - koostöö; kehaline intelligentsus; soorollid ja suhted; viisakus; erinev liigutusvõimekus; iseseisvus ja vastutusvõime; eakohasus; rahvariided

kunsti- ja tööõpetus - loominguline eneseväljendus; esteetika; tants kui kunstiliik

võõrkeel - mõisted, tantsuterminid

loodusõpetus - nähtuste jõud ja tugevus, pehmus ja liikuvus; matkimine; rütmid elus ja looduses

ühiskonnaõpetus - üksikisik versus grupp

TEADMISED SPORDIST JA LIIKUMISVIISIDEST

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· kirjeldab regulaarse liikumise/sportimise tähtsust tervisele; nimetab põhjusi, miks ta peab olema kehaliselt aktiivne

· oskab käituda kehalise kasvatuse tunnis, liikudes/sportides erinevates sportimispaikades ning liigeldes tänaval järgib õpetaja seatud reegleid ja ohutusnõudeid; täidab mängureegleid; teab ja täidab (õpetaja seatud) hügieeninõudeid

· annab hinnangu oma sooritusele ja kogetud kehalisele koormusele (kerge/raske)

· loetleb spordialasid ja nimetab tuntud Eesti sportlasi

Õppesisu:

· Kehalise aktiivsuse tähtsus tervisele; kehaline aktiivsus kui tervisliku eluviisi oluline komponent.

· Liikumissoovitused II kooliastme õpilasele.

· Õpitud spordialade/liikumisviiside oskussõnavara. Õpitavate spordialade põhilised võistlusmäärused. Ausa mängu põhimõtted spordis.

· Ohutus- ja hügieenireeglite järgimise vajalikkus liikudes, sportides ning liigeldes. Ohutu ümbrust säästev liikumine harjutuspaikades ja looduses. Teadmised käitumisest ohuolukordades.

· Käitumine spordivõistlusel ja tantsuüritustel.

· Teadmised iseseisvaks harjutamiseks: kuidas sooritada soojendusharjutusi ja rühiharjutusi; kuidas sooritada kehaliste võimete teste ning treenida (õpetaja toel valitud harjutusi kasutades) oma kehalisi võimeid ja rühti

· Teadmised spordialadest/liikumisviisidest, suurvõistlused ja/või üritused Eestis, tuntumad Eesti sportlased jms.

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides; organiseeritud liikumine ja mängimine tunnivälise tegevusena

· oma tegevuse/soorituse kommenteerimine ning kaaslase tegevuse kirjeldamine

Metoodika:

· selgitus

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· selgitab kehalise aktiivsuse ja hea rühi tähtsust tervisele, kirjeldab kehalise aktiivsuse rolli tervislikus eluviisis ning oma kehalist aktiivsust/liikumisharrastust

· mõistab ohutus- ja hügieeninõuete täitmise vajalikkust ning järgib neid kehalise kasvatuse tundides ja tunnivälises tegevuses; teab, kuidas vältida ohuolukordi liikudes, sportides ja liigeldes

· suudab iseseisvalt sooritada üldarendavaid võimlemisharjutusi ja rühiharjutusi; oskab sportida/liikuda koos kaaslastega, jagada omavahel ülesandeid, kokku leppida mängureegleid jne

· sooritab kehaliste võimete testi ja annab tulemusele hinnangu võrreldes eelmistel aastatel saavutatuga

· tunneb õpitud spordialade/tantsustiilide oskussõnu, kasutab neid sündmuste kirjeldamisel ning oskab käituda spordivõistlustel ja tantsuüritustel

· teab, mida tähendab aus mäng spordis

· valdab teadmisi õpitud spordialadest/liikumisviisidest, nimetab Eestis toimuvaid suurvõistlusi, tuntud sportlasi ja võistkondi

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel –suulise teksti loomine ning eneseväljendamisoskus

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

5. klass

105 tundi

VÕIMLEMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· sooritab põhivõimlemise harjutuskombinatsiooni (32 takti) saatelugemisel

· hüpleb hüpitsat ette tiirutades paigal ja liikudes

· sooritab harjutuskombinatsiooni akrobaatikas

· sooritab harjutuskombinatsiooni võimlemispingil (T) ja kangil (P)

· sooritab õpitud toenghüppe (kägarhüpe)

Õppesisu:

Rivi- ja korraharjutused. Ümberrivistumine viirus ja kolonnis; pöörded sammliikumiselt

Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused. Harjutuskombinatsioonid. Hüplemisharjutused hüpitsa ja hoonööriga

Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused saatelugemise ja/või muusika saatel. Harjutused vahendita ja vahendiga: käte ja jalgade hood, lõdvestamised, vetrumised

Rühiharjutused. Kehatüve lihaseid treenivad ja sirutusoskust kujundavad harjutused

Iluvõimlemine (T). Hüpitsa hood, ringid, kaheksad, tiirutamised, erinevad hüpped

Rakendus- ja riistvõimlemine. Käte erinevad haarded ja hoided; upp-, tiri- ja kinnerripe; hooglemine rippes; eestoengust hooga mahahüpped;

kangil jala ülehoog käärtoengusse ja tagasi ning tireltõus ühe jala hoo ja teise tõukega (P)

Akrobaatika. Erinevad tirelid; tiritamm (P) ja selle õppimiseks juurdeviivad harjutused; painduvust arendavad harjutused ja kaarsild (T); ratas kõrvale, kätelseis abistamisega

Tasakaaluharjutused. Erinevad kõnni- ja hüplemisharjutused; pöörded ja mahahüpped

Toenghüpe. Hoojooksult hüpe hoolauale, äratõuge ja toengkägar (võimlemiskastil), ülesirutus-mahahüpe maandumisasendi fikseerimisega; kägarhüpe

Põhimõisted:

· jalg ees- all, kõrval-all, väljaseade, poolkükk.

· käed – vasakul, paremal, ees-all, kõrval-all, kõrval-ülal, kuklal, altkaar, ülaltkaar.

· vetrumine põlvist, põlvitusiste

· toenglamang, tagatoeng, toengkägar

· upp-, tiri- ja kinnerripe

· ripplamang

· tireltõus

· ülesirutus

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides ja tunnivälise tegevusena; iseseisev liikumine ja mängimine tunnivälise (vaba aja) tegevusena

· kontrollharjutuste sooritamine, oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja/ või kaaslaste tegevuse/soorituse kommenteerimine ning arutelu

· spordi-, liikumis- ja terviseteemaliste materjalide lugemine

· spordivõistlustest ja/või tantsuüritustest osavõtt võistlejana/osalejana; spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine TV-st

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· sooritab põhivõimlemise harjutuskombinatsiooni (32 takti) saatelugemisel

· hüpleb hüpitsat ette tiirutades paigal ja liikudes

· sooritab harjutuskombinatsiooni akrobaatikas

· sooritab harjutuskombinatsiooni võimlemispingil (T) ja kangil (P)

· sooritab õpitud toenghüppe (kägarhüpe)

Õppevahendid:

· pallid: topispallid, tennispallid, pesapallid, viskepallid

· võimlemismatid, võimlemispingid, võimlemisrõngad, võimlemiskepid, hüpitsad

· võimlemiskang, võimlemiskast

· hoolaud

· kassetid

Lõiming:

muusika - soojendusharjutused muusikaga, rütmiharjutused

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine, suulise ja kirjaliku teksti loomine ning eneseväljendamisoskus

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

KERGEJÕUSTIK

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· sooritab madallähte stardikäsklustega

· sooritab kaugushüppe paku tabamiseta ja üleastumistehnikas kõrgushüppe

· sooritab hoojooksult palliviske

· jookseb kiirjooksu stardikäsklustega

· jookseb järjest 6 minutit

Õppesisu:

Jooksuasendi ja -liigutuste korrigeerimine. Põlve- ja sääretõstejooks. Jooksu alustamine ja lõpetamine

Kiirjooks ja selle eelsoojendus. Madallähte tutvustamine. Stardikäsklused. Kestvusjooks. Ringteatejooksu teatevahetus

Kaugushüpe täishoolt paku tabamisega

Kõrgushüpe (üleastumishüpe)

Pallivise hoojooksult

Põhimõisted:

· madallähe

· üleastumishüpe

· stardikäsklused

· ringteatejooks

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides ja tunnivälise tegevusena; iseseisev liikumine ja mängimine tunnivälise (vaba aja) tegevusena

· kontrollharjutuste sooritamine, oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja/ või kaaslaste tegevuse/soorituse kommenteerimine ning arutelu

· spordi-, liikumis- ja terviseteemaliste materjalide lugemine

· spordivõistlustest ja/või tantsuüritustest osavõtt võistlejana/osalejana; spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine TV-st

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

· sooritab madallähte stardikäsklustega ja õige teatevahetuse ringteatejooksus

· sooritab kaugushüppe paku tabamisega ja üleastumistehnikas kõrgushüppe

· sooritab hoojooksult palliviske

· jookseb kiirjooksu stardikäsklustega

· jookseb järjest 8 minutit

Õppevahendid:

· teatepulgad, mõõdulindid, stopperid

· stardipakud

· viskepallid

· kõrgushüppematt, -latt, -postid

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine, suulise ja kirjaliku teksti loomine ning eneseväljendamisoskus

matemaatika – paremusjärjestuse selgitamisel punktide lugemine ja liitmine; tulemuste mõõtmine mõõdulindiga

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

kunst – oskus märgata ümbritsevat ilu

LIIKUMISMÄNGUD JA SPORTMÄNGUD

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· sooritab sportmänge ettevalmistavaid liikumismänge ja teatevõistlusi palliga

· mängib reeglite järgi rahvastepalli ning aktsepteerib kohtuniku otsuseid

· sooritab põrgatused takistuste vahelt

· sooritab ülalt- ja altsöödud paarides ning alt-eest pallingu võrkpallis

· sooritab palli söötmise ja peatamise jalgpallis

· mängib jalgpalli ja minivõrkpalli lihtsustatud reeglite järgi või sooritab õpetaja poolt koostatud kontrollharjutuse

Õppesisu:

Sportmänge ettevalmistavad liikumismängud ja teatevõistlused pallidega. Rahvastepall

Korvpall. Palli hoie söötes, püüdes ja peale visates. Palli põrgatamine, söötmine ja vise korvile. Sammudelt vise korvile. Kaitseasend. Korvpallireeglitega tutvumine. Mäng lihtsustatud reeglite järgi

Võrkpall. Ettevalmistavad harjutused võrkpalliga. Ülalt- ja altsööt pea kohale, vastu seina ning paarides. Alt-eest palling. Pioneeripall. Kolme viskega võrkpall. Minivõrkpall

Jalgpall. Söödu peatamine jalapöiasisekülje ja rinnaga (P) ning löögitehnika õppimine ja arendamine, palli vedamine. Mäng 4:4

Põhimõisted:

Sportmängude reeglid

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides ja tunnivälise tegevusena; iseseisev liikumine ja mängimine tunnivälise (vaba aja) tegevusena

· kontrollharjutuste sooritamine, oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja/ või kaaslaste tegevuse/soorituse kommenteerimine ning arutelu

· spordi-, liikumis- ja terviseteemaliste materjalide lugemine

· spordivõistlustest ja/või tantsuüritustest osavõtt võistlejana/osalejana; spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine TV-st

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· sooritab sportmänge ettevalmistavaid liikumismänge ja teatevõistlusi palliga

· mängib reeglite järgi rahvastepalli ning aktsepteerib kohtuniku otsuseid

· sooritab põrgatused takistuste vahelt ja viske korvile korvpallis

· sooritab ülalt- ja altsöödud paarides ning alt-eest pallingu võrkpallis

· sooritab palli söötmise ja peatamise jalgpallis

· mängib lihtsustatud reeglite järgi jalgpalli ja võrkpalli ja sooritab õpetaja poolt koostatud kontrollharjutuse

Õppevahendid:

Pallid: korvpallid, võrkpallid , topispallid, jalgpallid, tennispallid

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine ning eneseväljendamisoskus

matemaatika – sportmängudes punktide lugemine ja liitmine

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

kunst – oskus märgata ümbritsevat ilu

SUUSATAMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

Õpilane:

· suusatab paaristõukelise ühesammulise sõiduviisiga, vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviisiga

· sooritab laskumise põhi- ja puhkeasendis

· sooritab poolsahkpöörde

· sooritab teatevahetuse teatesuusatamises

· läbib järjest suusatades 2,5 km (T) / 4 km (P) distantsi

Õppesisu:

· laskumised põhi- ja puhkeasendis

· tõusuviiside kasutamine erineva raskusega nõlvadel

· poolsahkpööre ja poolsahkpidurdus, uisusammpööre

· paaristõukeline ühesammuline sõiduviis; vahelduvtõukeline kahesammuline sõiduviis, uisusamm ilma keppideta, paaristõukeline kahesammuline uisusamm sõiduviis

· teatesuusatamine

Põhimõisted:

· poolsahkpööre ja poolsahkpidurdus

· paaristõukeline ühesammuline sõiduviis; vahelduvtõukeline kahesammuline sõiduviis

· uisusamm

· paaristõukeline kahesammuline uisusamm-sõiduviis

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides ja tunnivälise tegevusena; iseseisev liikumine ja mängimine tunnivälise (vaba aja) tegevusena

· kontrollharjutuste sooritamine, oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja/ või kaaslaste tegevuse/soorituse kommenteerimine ning arutelu

· spordi-, liikumis- ja terviseteemaliste materjalide lugemine

· spordivõistlustest ja/või tantsuüritustest osavõtt võistlejana/osalejana; spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine TV-st

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· suusatab paaristõukelise ühesammulise sõiduviisiga, vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviisiga ja paaristõukelise kahesammulise uisusamm-sõiduviisiga

· sooritab laskumise põhi- ja puhkeasendis

· sooritab poolsahkpöörde

· sooritab teatevahetuse teatesuusatamises

· läbib järjest suusatades 3 km (T) / 5 km (P) distantsi.

Õppevahendid:

· suusad, suusakepid, suusasaapad

· stopper

· koonused

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine ning eneseväljendamisoskus

matemaatika – aegade võrdlemisel sekundite liitmine ja lahutamine

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

kunst – oskus märgata ümbritsevat ilu

ORIENTEERUMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas · mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust · tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama · omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika · täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid · jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga · õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma · tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse: · oskab orienteeruda kaardi järgi · teab põhileppemärke (10–15) · orienteerub etteantud või enda joonistatud plaani ning silmapaistvate loodus- või tehisobjektide järgi etteantud piirkonnas · oskab mängida orienteerumismänge plaaniga ja kaardiga
Õppesisu: · maastikuobjektid, leppemärgid, kaardi mõõtkava, reljeefivormid (lõikejoonte vahe) · liikumine joonorientiiride järgi. Kaardi ja maastiku võrdlemine. Asukoha määramine · kompassi tutvustamine · suunaharjutused kompassiga seistes ja liikudes · õpperaja läbimine kaarti kasutades

· orienteerumismängud

Põhimõisted:

· kaart

· objekt

· leppemärk

· asukoht

· orienteerumine

· kompass

· kaardi mõõtkava

· reljeefivormid

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides ja tunnivälise tegevusena; iseseisev liikumine ja mängimine tunnivälise (vaba aja) tegevusena

· kontrollharjutuste sooritamine, oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja/ või kaaslaste tegevuse/soorituse kommenteerimine ning arutelu

· spordi-, liikumis- ja terviseteemaliste materjalide lugemine

· spordivõistlustest ja/või tantsuüritustest osavõtt võistlejana/osalejana; spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine TV-st

Metoodika:

· selgitus

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· oskab orienteeruda kaardi järgi ja kasutada kompassi

· teab põhileppemärke (10–15)

· orienteerub etteantud või enda joonistatud plaani ning silmapaistvate loodus- või tehisobjektide järgi etteantud piirkonnas

· arvestab liikumistempot valides erinevaid pinnasetüüpe ja takistusi

· oskab mängida orienteerumismänge plaaniga ja kaardiga

Õppevahendid:

· orienteerumiskaart

· kontrollpunktide tähised

· kontroll-lehed

· kompassid

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine ning eneseväljendamisoskus

loodusõpetus – liikumine ja tegevus looduses aitab omandada uusi teadmisi ja kogemusi, kasvatab loodust hoidvat keskkonnateadlikku käitumist

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

kunst – eristada värve ja kujundeid kaardil; oskus märgata ümbritsevat ilu

TANTSULINE LIIKUMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· tunneb rõõmu tantsust ja huvitub tantsust kui kunstiliigist

· väärtustab tantsu inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana. Teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb selle edasikandmises. Mõistab ja austab erinevaid kultuure.

· tunnetab, teadvustab ja arendab tantsulise liikumise kaudu oma enesekontrolli ja eneseväljendamise võimeid

· arendab läbi ühistegevuste sotsiaalseid võimeid, sealhulgas suhtlemisoskust;

· omandab teadmisi ja praktilist kogemust keha arengu seaduspärasustest ja liikumisviiside mitmekesisusest

· väärtustab tantsu vaimse ja füüsilise tervise ning emotsionaalse intelligentsuse arendajana

· mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt tantsuga seotud tegevuste kaudu

· väärtustab eetilist ja esteetilist väljendusviisi

· tajub tantsu kui elukestva liikumisharrastuse tähendust

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· tantsib õpitud paaris- ja rühmatantse, sh eesti tantse

· kasutab eneseväljendamiseks loovliikumist.

Õppesisu:

· Eesti rahva- ja seltskonnatantsud paaris ning paarilise vahetusega

· Eakohased tantsuvõtted ja -sammud; 4–8-taktilised liikumis- ja tantsukombinatsioonid; ruumitaju ülesanded, põimumine liikudes, pöörded ja pöörlemine.

· Kujutluspiltidel baseeruv liikumine üksi, paaris ja grupis

· Tantsuürituste külastamine ja arutelu

Põhimõisted:

· rahvatants

· seltskonnatants

· põimumine, pöörlemine

· kujutluspilt

· tantsuvõte

Õppetegevus:

· loomuliku ja õige kehahoiaku kujundamine

· lihaskonna teadlik ja tasakaalustatud treenimine

· liikumismälu, koordinatsiooni ja tasakaalu arendamine

· erinevate tantsuelementide kombineerimise ja koostoime õppimine

· tantsimine muusikasse

· improvisatsioonivõime arendamine

· tantsuüritustel osalemine

· tantsu oskussõnavara mõistmine ja kasutamine

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· tantsib õpitud paaris- ja rühmatantse, sh eesti ja teiste rahvaste tantse

· kasutab eneseväljendamiseks loovliikumist.

Õppevahendid:

· õppekirjandus

· fonoteek (CDd, DVDd, VHSid)

· vahendid pärimus-ja loovtantsude tantsimiseks: rätid, pulgad, pallid jm.

· vahendid helide tekitamiseks: rütmipillid (kõristid, kõlapulgad, trianglid jne)

· võimlemismatid

· vahendid füüsise arendamiseks: hüppenöörid, lindid, võimlemisrõngad jm

Lõiming:

eesti keel - sõna ja liikumine; oskussõnade mõistmine, eneseväljendusoskus ja sõnavara kasutus

muusika - rütmitunnetuse arendamine, rütmi-kujundite kuulamine ja loomine, erinevate muusikastiilidega tutvumine

matemaatika - kujundliku mõtlemise areng tantsujooniste kaudu, kujundite õppimine

inimeseõpetus - koostöö; kehaline intelligentsus; soorollid ja suhted; viisakus; erinev liigutusvõimekus; iseseisvus ja vastutusvõime; eakohasus; rahvariided

kunsti- ja tööõpetus - loominguline eneseväljendus; esteetika; tants kui kunstiliik

võõrkeel - mõisted, tantsuterminid

loodusõpetus - nähtuste jõud ja tugevus, pehmus ja liikuvus; matkimine; rütmid elus ja looduses

ühiskonnaõpetus - üksikisik versus grupp

TEADMISED SPORDIST JA LIIKUMISVIISIDEST

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

selgitab kehalise aktiivsuse ja hea rühi tähtsust tervisele, kirjeldab kehalise aktiivsuse rolli tervislikus eluviisis ning oma kehalist aktiivsust/liikumisharrastust

mõistab ohutus- ja hügieeninõuete täitmise vajalikkust ning järgib neid kehalise kasvatuse tundides ja tunnivälises tegevuses; teab, kuidas vältida ohuolukordi liikudes, sportides ja liigeldes

suudab iseseisvalt sooritada üldarendavaid võimlemisharjutusi ja rühiharjutusi; oskab sportida/liikuda koos kaaslastega, jagada omavahel ülesandeid, kokku leppida mängureegleid jne

sooritab kehaliste võimete testi ja annab tulemusele hinnangu võrreldes eelmistel aastatel saavutatuga

tunneb õpitud spordialade/tantsustiilide oskussõnu, kasutab neid sündmuste kirjeldamisel ning oskab käituda spordivõistlustel ja tantsuüritustel

teab, mida tähendab aus mäng spordis

valdab teadmisi õpitud spordialadest/liikumisviisidest, nimetab Eestis

toimuvaid suurvõistlusi, tuntud sportlasi ja võistkondi

Õppesisu:

· Kehalise aktiivsuse tähtsus tervisele; kehaline aktiivsus kui tervisliku eluviisi oluline komponent.

· Liikumissoovitused II kooliastme õpilasele.

· Õpitud spordialade/liikumisviiside oskussõnavara. Õpitavate spordialade põhilised võistlusmäärused. Ausa mängu põhimõtted spordis.

· Ohutus- ja hügieenireeglite järgimise vajalikkus liikudes, sportides ning liigeldes. Ohutu ümbrust säästev liikumine harjutuspaikades ja looduses. Teadmised käitumisest ohuolukordades. Lihtsamad esmaabivõtted

· Käitumine spordivõistlusel ja tantsuüritustel.

· Teadmised iseseisvaks harjutamiseks: kuidas sooritada soojendusharjutusi ja rühiharjutusi; kuidas sooritada kehaliste võimete teste ning treenida (õpetaja toel valitud harjutusi kasutades) oma kehalisi võimeid ja rühti

· Teadmised spordialadest/liikumisviisidest, suurvõistlused ja/või üritused Eestis ning maailmas, tuntumad Eesti ja maailma sportlased jms.

· Teadmised antiikolümpiamängudest

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides; organiseeritud liikumine ja mängimine tunnivälise tegevusena

· oma tegevuse/soorituse kommenteerimine ning kaaslase tegevuse kirjeldamine

Metoodika:

· selgitus

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· selgitab kehalise aktiivsuse ja hea rühi tähtsust tervisele, kirjeldab kehalise aktiivsuse rolli tervislikus eluviisis ning oma kehalist aktiivsust/liikumisharrastust

· mõistab ohutus- ja hügieeninõuete täitmise vajalikkust ning järgib neid kehalise kasvatuse tundides ja tunnivälises tegevuses; teab, kuidas vältida ohuolukordi liikudes, sportides ja liigeldes ning mida teha õnnetusjuhtumite korral

· suudab iseseisvalt sooritada üldarendavaid võimlemisharjutusi ja rühiharjutusi; oskab sportida/liikuda koos kaaslastega, jagada omavahel ülesandeid, kokku leppida mängureegleid jne

· sooritab kehaliste võimete testi ja annab tulemusele hinnangu võrreldes eelmistel aastatel saavutatuga

· valib õpetaja juhtimise harjutusi oma kehalise võimekuse arendamiseks

· tunneb õpitud spordialade/tantsustiilide oskussõnu, kasutab neid sündmuste kirjeldamisel ning oskab käituda spordivõistlustel ja tantsuüritustel

· teab, mida tähendab aus mäng spordis

· valdab teadmisi õpitud spordialadest/liikumisviisidest, nimetab Eestis ja maailmas toimuvaid suurvõistlusi, tuntud sportlasi ja võistkondi

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel –suulise teksti loomine ning eneseväljendamisoskus

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

6. klass

70 tundi

VÕIMLEMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· sooritab põhivõimlemise harjutuskombinatsiooni (32 takti) saatelugemisel

· hüpleb hüpitsat ette tiirutades paigal ja liikudes

· sooritab harjutuskombinatsiooni akrobaatikas

· sooritab harjutuskombinatsiooni võimlemispingil (T) ja kangil (P)

· sooritab õpitud toenghüppe (kägarhüpe)

Õppesisu:

Rivi- ja korraharjutused. Ümberrivistumine viirus ja kolonnis; pöörded sammliikumiselt

Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused. Harjutuskombinatsioonid. Hüplemisharjutused hüpitsa ja hoonööriga

Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused saatelugemise ja/või muusika saatel. Harjutused vahendita ja vahendiga: käte ja jalgade hood, lõdvestamised, vetrumised

Rühiharjutused. Kehatüve lihaseid treenivad ja sirutusoskust kujundavad harjutused

Iluvõimlemine (T). Hüpitsa hood, ringid, kaheksad, tiirutamised, erinevad hüpped

Rakendus- ja riistvõimlemine. Käte erinevad haarded ja hoided; upp-, tiri- ja kinnerripe; hooglemine rippes; eestoengust hooga mahahüpped;

kangil jala ülehoog käärtoengusse ja tagasi ning tireltõus ühe jala hoo ja teise tõukega (P)

Akrobaatika. Erinevad tirelid; tiritamm (P) ja selle õppimiseks juurdeviivad harjutused; painduvust arendavad harjutused ja kaarsild (T); ratas kõrvale, kätelseis abistamisega

Tasakaaluharjutused. Erinevad kõnni- ja hüplemisharjutused; pöörded ja mahahüpped

Toenghüpe. Hoojooksult hüpe hoolauale, äratõuge ja toengkägar (võimlemiskastil), ülesirutus-mahahüpe maandumisasendi fikseerimisega; kägarhüpe

Põhimõisted:

· jalg ees- all, kõrval-all, väljaseade, poolkükk.

· käed – vasakul, paremal, ees-all, kõrval-all, kõrval-ülal, kuklal, altkaar, ülaltkaar.

· vetrumine põlvist, põlvitusiste

· toenglamang, tagatoeng, toengkägar

· upp-, tiri- ja kinnerripe

· ripplamang

· tireltõus

· ülesirutus

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides ja tunnivälise tegevusena; iseseisev liikumine ja mängimine tunnivälise (vaba aja) tegevusena

· kontrollharjutuste sooritamine, oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja/ või kaaslaste tegevuse/sooituse kommenteerimine ning arutelu

· spordi-, liikumis- ja terviseteemaliste materjalide lugemine

· spordivõistlustest ja/või tantsuüritustest osavõtt võistlejana/osalejana; spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine TV-st

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· sooritab põhivõimlemise harjutuskombinatsiooni (32 takti) saatelugemise või muusika saatel;

· hüpleb hüpitsat ette tiirutades paigal ja liikudes; 3) sooritab iluvõimlemise elemente hüpitsaga (T);

· sooritab harjutuskombinatsiooni akrobaatikas ja rööbaspuudel;

· sooritab harjutuskombinatsiooni madalal poomil (T) ja kangil (P);

· sooritab õpitud toenghüppe (hark- või kägarhüpe).

Õppevahendid:

Pallid: topispallid, tennispallid, pesapallid, viskepallid

võimlemismatid, võimlemispingid, võimlemisrõngad, võimlemiskepid, hüpitsad

võimlemiskang, võimlemiskast

hoolaud

kassetid

Lõiming:

muusika - soojendusharjutused muusikaga, rütmiharjutused

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine, suulise ja kirjaliku teksti loomine ning eneseväljendamisoskus

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

KERGEJÕUSTIK

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· sooritab madallähte stardikäsklustega

· sooritab kaugushüppe paku tabamiseta ja üleastumistehnikas kõrgushüppe

· sooritab hoojooksult palliviske

· jookseb kiirjooksu stardikäsklustega

· jookseb järjest 6 minutit

Õppesisu:

Jooksuasendi ja -liigutuste korrigeerimine. Põlve- ja sääretõstejooks. Jooksu alustamine ja lõpetamine

Kiirjooks ja selle eelsoojendus. Madallähte tutvustamine. Stardikäsklused. Kestvusjooks. Ringteatejooksu teatevahetus

Kaugushüpe täishoolt paku tabamisega

Kõrgushüpe (üleastumishüpe)

Pallivise hoojooksult

Põhimõisted:

· madallähe

· üleastumishüpe

· stardikäsklused

· ringteatejooks

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides ja tunnivälise tegevusena; iseseisev liikumine ja mängimine tunnivälise (vaba aja) tegevusena

· kontrollharjutuste sooritamine, oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja/ või kaaslaste tegevuse/soorituse kommenteerimine ning arutelu

· spordi-, liikumis- ja terviseteemaliste materjalide lugemine

· spordivõistlustest ja/või tantsuüritustest osavõtt võistlejana/osalejana; spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine TV-st

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

· sooritab madallähte stardikäsklustega ja õige teatevahetuse ringteatejooksus;

· sooritab kaugushüppe paku tabamisega ja üleastumistehnikas kõrgushüppe;

· sooritab hoojooksult palliviske;

· jookseb kiirjooksu stardikäsklustega;

· jookseb järjest 9 minutit.

Õppevahendid:

· teatepulgad, mõõdulindid, stopperid

· stardipakud

· viskepallid

· kõrgushüppematt, -latt, -postid

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine, suulise ja kirjaliku teksti loomine ning eneseväljendamisoskus

matemaatika – paremusjärjestuse selgitamisel punktide lugemine ja liitmine; tulemuste mõõtmine mõõdulindiga

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

kunst – oskus märgata ümbritsevat ilu

LIIKUMISMÄNGUD JA SPORTMÄNGUD

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· sooritab sportmänge ettevalmistavaid liikumismänge ja teatevõistlusi palliga

· mängib reeglite järgi rahvastepalli ning aktsepteerib kohtuniku otsuseid

· sooritab põrgatused takistuste vahelt

· sooritab ülalt- ja altsöödud paarides ning alt-eest pallingu võrkpallis

· sooritab palli söötmise ja peatamise jalgpallis

· mängib jalgpalli ja minivõrkpalli lihtsustatud reeglite järgi või sooritab õpetaja poolt koostatud kontrollharjutuse

Õppesisu:

Sportmänge ettevalmistavad liikumismängud ja teatevõistlused pallidega. Rahvastepall

Korvpall. Palli hoie söötes, püüdes ja peale visates. Palli põrgatamine, söötmine ja vise korvile. Sammudelt vise korvile. Kaitseasend. Korvpallireeglitega tutvumine. Mäng lihtsustatud reeglite järgi

Võrkpall. Ettevalmistavad harjutused võrkpalliga. Ülalt- ja altsööt pea kohale, vastu seina ning paarides. Alt-eest palling. Pioneeripall. Kolme viskega võrkpall. Minivõrkpall

Jalgpall. Söödu peatamine jalapöiasisekülje ja rinnaga (P) ning löögitehnika õppimine ja arendamine, palli vedamine. Mäng 4:4

Põhimõisted:

Sportmängude reeglid

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides ja tunnivälise tegevusena; iseseisev liikumine ja mängimine tunnivälise (vaba aja) tegevusena

· kontrollharjutuste sooritamine, oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja/ või kaaslaste tegevuse/soorituse kommenteerimine ning arutelu

· spordi-, liikumis- ja terviseteemaliste materjalide lugemine

· spordivõistlustest ja/või tantsuüritustest osavõtt võistlejana/osalejana; spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine TV-s.

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· sooritab sportmänge ettevalmistavaid liikumismänge ja teatevõistlusi palliga

· mängib reeglite järgi rahvastepalli ning aktsepteerib kohtuniku otsuseid

· sooritab põrgatused takistuste vahelt ja viske korvile korvpallis

· sooritab ülalt- ja altsöödud paarides ning alt-eest pallingu võrkpallis

· sooritab palli söötmise ja peatamise jalgpallis

· mängib lihtsustatud reeglite järgi jalgpalli ja võrkpalli ja sooritab õpetaja poolt koostatud kontrollharjutuse

Õppevahendid:

pallid: korvpallid, võrkpallid , topispallid, jalgpallid, tennispallid

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine ning eneseväljendamisoskus

matemaatika – sportmängudes punktide lugemine ja liitmine

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

kunst – oskus märgata ümbritsevat ilu

SUUSATAMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

Õpilane:

· suusatab paaristõukelise ühesammulise sõiduviisiga, vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviisiga

· sooritab laskumise põhi- ja puhkeasendis

· sooritab poolsahkpöörde

· sooritab teatevahetuse teatesuusatamises

· läbib järjest suusatades 2,5 km (T) / 4 km (P) distantsi

Õppesisu:

· laskumised põhi- ja puhkeasendis

· tõusuviiside kasutamine erineva raskusega nõlvadel

· poolsahkpööre ja poolsahkpidurdus, uisusammpööre

· paaristõukeline ühesammuline sõiduviis; vahelduvtõukeline kahesammuline sõiduviis, uisusamm ilma keppideta, paaristõukeline kahesammuline uisusamm sõiduviis

· teatesuusatamine

Põhimõisted:

· poolsahkpööre ja poolsahkpidurdus

· paaristõukeline ühesammuline sõiduviis; vahelduvtõukeline kahesammuline sõiduviis

· uisusamm

· paaristõukeline kahesammuline uisusamm-sõiduviis

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides ja tunnivälise tegevusena; iseseisev liikumine ja mängimine tunnivälise (vaba aja) tegevusena

· kontrollharjutuste sooritamine, oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja/ või kaaslaste tegevuse/soorituse kommenteerimine ning arutelu

· spordi-, liikumis- ja terviseteemaliste materjalide lugemine

· spordivõistlustest ja/või tantsuüritustest osavõtt võistlejana/osalejana; spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine TV-st

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· suusatab paaristõukelise ühesammulise sõiduviisiga, vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviisiga ja paaristõukelise kahesammulise uisusamm-sõiduviisiga;

· sooritab laskumise põhi- ja puhkeasendis

· sooritab poolsahkpöörde

· sooritab teatevahetuse teatesuusatamises

· läbib järjest suusatades 3 km (T) / 5 km (P) distantsi.

Õppevahendid:

suusad, suusakepid, suusasaapad

stopper

koonused

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine ning eneseväljendamisoskus

matemaatika – aegade võrdlemisel sekundite liitmine ja lahutamine

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

kunst – oskus märgata ümbritsevat ilu

ORIENTEERUMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma · tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse: · oskab orienteeruda kaardi järgi · teab põhileppemärke (10–15) · orienteerub etteantud või enda joonistatud plaani ning silmapaistvate loodus- või tehisobjektide järgi etteantud piirkonnas · oskab mängida orienteerumismänge plaaniga ja kaardiga
Õppesisu: · maastikuobjektid, leppemärgid, kaardi mõõtkava, reljeefivormid (lõikejoonte vahe) · liikumine joonorientiiride järgi. Kaardi ja maastiku võrdlemine. Asukoha määramine · kompassi tutvustamine · suunaharjutused kompassiga seistes ja liikudes · õpperaja läbimine kaarti kasutades · orienteerumismängud
Põhimõisted: · kaart · objekt · leppemärk · asukoht · orienteerumine · kompass

· kaardi mõõtkava

· reljeefivormid

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides ja tunnivälise tegevusena; iseseisev liikumine ja mängimine tunnivälise (vaba aja) tegevusena

· kontrollharjutuste sooritamine, oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja/ või kaaslaste tegevuse/soorituse kommenteerimine ning arutelu

· spordi-, liikumis- ja terviseteemaliste materjalide lugemine

· spordivõistlustest ja/või tantsuüritustest osavõtt võistlejana/osalejana; spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine TV-st

Metoodika:

· selgitus

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· oskab orienteeruda kaardi järgi ja kasutada kompassi;

· teab põhileppemärke (10–15);

· orienteerub etteantud või enda joonistatud plaani ning silmapaistvate loodus- või tehisobjektide järgi etteantud piirkonnas;

· arvestab liikumistempot valides erinevaid pinnasetüüpe, reljeefivorme ja takistusi;

· oskab mängida orienteerumismänge plaaniga, kaardiga ja kaardita.

Õppevahendid:

· orienteerumiskaart

· kontrollpunktide tähised

· kontroll-lehed

· kompassid

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel – teksti mõistmine ning eneseväljendamisoskus

loodusõpetus – liikumine ja tegevus looduses aitab omandada uusi teadmisi ja kogemusi, kasvatab loodust hoidvat keskkonnateadlikku käitumist

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

kunst – eristada värve ja kujundeid kaardil; oskus märgata ümbritsevat ilu

TANTSULINE LIIKUMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· tunneb rõõmu tantsust ja huvitub tantsust kui kunstiliigist

· väärtustab tantsu inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana. Teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb selle edasikandmises. Mõistab ja austab erinevaid kultuure.

· tunnetab, teadvustab ja arendab tantsulise liikumise kaudu oma enesekontrolli ja eneseväljendamise võimeid

· arendab läbi ühistegevuste sotsiaalseid võimeid, sealhulgas suhtlemisoskust;

· omandab teadmisi ja praktilist kogemust keha arengu seaduspärasustest ja liikumisviiside mitmekesisusest

· väärtustab tantsu vaimse ja füüsilise tervise ning emotsionaalse intelligentsuse arendajana

· mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt tantsuga seotud tegevuste kaudu

· väärtustab eetilist ja esteetilist väljendusviisi

· tajub tantsu kui elukestva liikumisharrastuse tähendust

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· tantsib õpitud paaris- ja rühmatantse, sh eesti tantse

· kasutab eneseväljendamiseks loovliikumist.

Õppesisu:

· Eesti rahva- ja seltskonnatantsud paaris ning paarilise vahetusega

· Eakohased tantsuvõtted ja -sammud; 4–8-taktilised liikumis- ja tantsukombinatsioonid; ruumitaju ülesanded, põimumine liikudes, pöörded ja pöörlemine.

· Kujutluspiltidel baseeruv liikumine üksi, paaris ja grupis

· Tantsuürituste külastamine ja arutelu

Põhimõisted:

· rahvatants

· seltskonnatants

· põimumine, pöörlemine

· kujutluspilt

· tantsuvõte

Õppetegevus:

· loomuliku ja õige kehahoiaku kujundamine

· lihaskonna teadlik ja tasakaalustatud treenimine

· liikumismälu, koordinatsiooni ja tasakaalu arendamine

· erinevate tantsuelementide kombineerimise ja koostoime õppimine

· tantsimine muusikasse

· improvisatsioonivõime arendamine

· tantsuüritustel osalemine

· tantsu oskussõnavara mõistmine ja kasutamine

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· matkivad harjutused

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· tantsib õpitud paaris- ja rühmatantse, sh eesti ja teiste rahvaste tantse

· kasutab eneseväljendamiseks loovliikumist.

Õppevahendid:

· õppekirjandus

· fonoteek (CDd, DVDd, VHSid)

· vahendid pärimus-ja loovtantsude tantsimiseks: rätid, pulgad, pallid jm.

· vahendid helide tekitamiseks: rütmipillid (kõristid, kõlapulgad, trianglid jne)

· võimlemismatid

· vahendid füüsise arendamiseks: hüppenöörid, lindid, võimlemisrõngad jm

Lõiming:

eesti keel - sõna ja liikumine; oskussõnade mõistmine, eneseväljendusoskus ja sõnavara kasutus

muusika - rütmitunnetuse arendamine, rütmi-kujundite kuulamine ja loomine, erinevate muusikastiilidega tutvumine

matemaatika - kujundliku mõtlemise areng tantsujooniste kaudu, kujundite õppimine

inimeseõpetus - koostöö; kehaline intelligentsus; soorollid ja suhted; viisakus; erinev liigutusvõimekus; iseseisvus ja vastutusvõime; eakohasus; rahvariided

kunsti- ja tööõpetus - loominguline eneseväljendus; esteetika; tants kui kunstiliik

võõrkeel - mõisted, tantsuterminid

loodusõpetus - nähtuste jõud ja tugevus, pehmus ja liikuvus; matkimine; rütmid elus ja looduses

ühiskonnaõpetus - üksikisik versus grupp

TEADMISED SPORDIST JA LIIKUMISVIISIDEST

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· selgitab kehalise aktiivsuse ja hea rühi tähtsust tervisele, kirjeldab kehalise aktiivsuse rolli tervislikus eluviisis ning oma kehalist aktiivsust/liikumisharrastust

· mõistab ohutus- ja hügieeninõuete täitmise vajalikkust ning järgib neid kehalise kasvatuse tundides ja tunnivälises tegevuses; teab, kuidas vältida ohuolukordi liikudes, sportides ja liigeldes

· suudab iseseisvalt sooritada üldarendavaid võimlemisharjutusi ja rühiharjutusi; oskab sportida/liikuda koos kaaslastega, jagada omavahel ülesandeid, kokku leppida mängureegleid jne

· sooritab kehaliste võimete testi ja annab tulemusele hinnangu võrreldes eelmistel aastatel saavutatuga

· tunneb õpitud spordialade/tantsustiilide oskussõnu, kasutab neid sündmuste kirjeldamisel ning oskab käituda spordivõistlustel ja tantsuüritustel

· teab, mida tähendab aus mäng spordis

· valdab teadmisi õpitud spordialadest/liikumisviisidest, nimetab Eestis toimuvaid suurvõistlusi, tuntud sportlasi ja võistkondi

Õppesisu:

· Kehalise aktiivsuse tähtsus tervisele; kehaline aktiivsus kui tervisliku eluviisi oluline komponent.

· Liikumissoovitused II kooliastme õpilasele.

· Õpitud spordialade/liikumisviiside oskussõnavara. Õpitavate spordialade põhilised võistlusmäärused. Ausa mängu põhimõtted spordis.

· Ohutus- ja hügieenireeglite järgimise vajalikkus liikudes, sportides ning liigeldes. Ohutu ümbrust säästev liikumine harjutuspaikades ja looduses. Teadmised käitumisest ohuolukordades. Lihtsamad esmaabivõtted

· Käitumine spordivõistlusel ja tantsuüritustel.

· Teadmised iseseisvaks harjutamiseks: kuidas sooritada soojendusharjutusi ja rühiharjutusi; kuidas sooritada kehaliste võimete teste ning treenida (õpetaja toel valitud harjutusi kasutades) oma kehalisi võimeid ja rühti

· Teadmised spordialadest/liikumisviisidest, suurvõistlused ja/või üritused Eestis ning maailmas, tuntumad Eesti ja maailma sportlased jms.

· Teadmised antiikolümpiamängudest

Õppetegevus:

· organiseeritud praktiline harjutamine tundides; organiseeritud liikumine ja mängimine tunnivälise tegevusena

· oma tegevuse/soorituse kommenteerimine ning kaaslase tegevuse kirjeldamine

Metoodika:

· selgitus

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· selgitab kehalise aktiivsuse ja hea rühi tähtsust tervisele, kirjeldab kehalise aktiivsuse rolli tervislikus eluviisis ning oma kehalist aktiivsust/liikumisharrastust;

· mõistab ohutus- ja hügieeninõuete täitmise vajalikkust ning järgib neid kehalise kasvatuse tundides ja tunnivälises tegevuses; teab, kuidas vältida ohuolukordi liikudes, sportides ja liigeldes ning mida teha õnnetusjuhtumite ja lihtsamate sporditraumade korral;

· suudab iseseisvalt sooritada üldarendavaid võimlemisharjutusi ja rühiharjutusi; oskab sportida/liikuda koos kaaslastega, jagada omavahel ülesandeid, kokku leppida mängureegleid jne;

· sooritab kehaliste võimete testi ja annab tulemusele hinnangu võrreldes eelmistel aastatel saavutatuga; valib õpetaja juhtimisel harjutusi oma kehalise võimekuse arendamiseks ning sooritab neid;

· tunneb õpitud spordialade/tantsustiilide oskussõnu, kasutab neid sündmuste kirjeldamisel ning oskab käituda spordivõistlustel ja tantsuüritustel;

· teab, mida tähendab aus mäng spordis;

· valdab teadmisi õpitud spordialadest/liikumisviisidest, nimetab Eestis ja maailmas toimuvaid suurvõistlusi, tuntud sportlasi ja võistkondi; teab tähtsamaid fakte antiikolümpiamängudest.

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid

õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi

emakeel –suulise teksti loomine ning eneseväljendamisoskus

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

III kooliaste

1. kirjeldab kehalise aktiivsuse mõju tervisele ja töövõimele ning selgitab regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust; analüüsib oma igapäevast kehalist aktiivsust, s.h liikumisharrastust ning annab sellele hinnangu;

2. omandab põhikooli ainekavva kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika (vt alade õpitulemused õppesisu juures); suudab õpitud spordialasid/liikumisviise iseseisvalt sooritada;

3. omandab põhikooli ainekavva kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika (vt alade õpitulemused õppesisu juures); suudab õpitud spordialasid/liikumisviise iseseisvalt sooritada;

4. sooritab kontrollharjutusi ja kehaliste võimete testiharjutusi (sh lihtsamaid enesekontrolli teste) ning annab hinnangu oma tulemustele; teab, mis harjutused ja meetodid sobivad kehalise võimekuse parandamiseks, ning oskab neid iseseisvalt kasutada;

5. järgib sportides/liikudes reegleid ja võistlusmäärusi; liigub/spordib keskkonda hoides, oma kaaslasi austades ja nendega koostööd tehes; selgitab ausa mängu põhimõtete realiseerimist spordis ja elus;

6. kirjeldab oskussõnu kasutades nähtud võistlusi erinevatel spordialadel ja/või nähtud tantsuüritusi ning oma muljeid nendest; kirjeldab oma lemmikspordiala (või tantsustiili), loetleb sel alal toimuvaid võistlusi/üritusi ning ala tuntumaid esindajaid Eestis ja maailmas; valdab teadmisi antiik- ja nüüdisolümpiamängudest ning Eesti sportlaste saavutustest olümpiamängudel;

7. harjutab aktiivselt kehalise kasvatuse tundides; tunneb huvi koolis ja/või väljaspool toimuvate spordi- ja tantsuürituste vastu, võtab neist osa võistleja (osaleja), pealtvaataja või kohtuniku/korraldajate abilisena; harrastab liikumist/sportimist iseseisvalt ja/või koos kaaslastega; soovib õppida (sh iseseisvalt) uusi kehalisi harjutusi ja liikumisviise ning omandada iseseisvaks liikumisharrastuseks vajalikke teadmisi.

7. klass

70 tundi

VÕIMLEMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· sooritab põhivõimlemise harjutuskombinatsiooni (32 takti) saatelugemise või muusika saatel

· hüpleb hüpitsat ette tiirutades paigal ja liikudes

· sooritab iluvõimlemise elemente hüpitsaga (T)

· sooritab harjutuskombinatsiooni akrobaatikas

· sooritab harjutuskombinatsiooni madalal võimlemispingil (T) ja kangil (P)

· sooritab õpitud toenghüppe (hark- või kägarhüpe).

Õppesisu:

Rivi -ja korraharjutused. Jagunemine ja liitumine, lahknemine ja ühinemine, ristlemine.

Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused. Harjutused vahendita ja vahenditega erinevate lihasrühmade treenimiseks, harjutuste valimine, üldarendavate

võimlemisharjutuste kirjeldamine. Üldarendavate võimlemisharjutuste kasutamine erinevate spordialade eelsoojendusharjutustena.

Rühi arengut toetavad harjutused. Harjutused lülisamba vastupidavuse arendamiseks; jõuharjutused selja-, kõhu-, tuhara- ja abaluulähendajatele lihastele; venitusharjutused õla- ja puusaliigese liikuvuse arendamiseks.

Iluvõimlemine (T). Harjutused rõnga või palliga; harjutuskombinatsioon vahendiga muusika saatel.

Riistvõimlemine. Tireltõus kangil ühe jala hoo ja teise tõukega (T); küünarvarstoengust hoogtõus taha ja harkistest tirel ette (P); kangil tireltõus jõuga; käärhöör (P).

Akrobaatika. Kaks ratast kõrvale

Tasakaaluharjutused poomil (T). Erinevad sammukombinatsioonid; sammuga ette pööre 1800; jala hooga taha pööre 1800; poolspagaadist tõus taga oleva jala sammuga ette; erinevaid mahahüppeid.

Toenghüpe. Hark- ja/või kägarhüpe.

Õppetegevus:

· organiseeritud ja iseseisev praktiline harjutamine

· kontrollharjutuste sooritamine ja oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja kaaslaste tegevuse/soorituse kommenteerimine; sõnalised aruanded; vestlused

· liikumis-, spordi- ja terviseteemaliste materjalide lugemine ning loetu analüüsimine

· spordivõistlustel ja/või tantsuüritustel käimine, neist osavõtt võistleja, osaleja või abilisena

· spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine erinevate meediakanalite vahendusel

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· sooritab õpitud vaba- või vahendiga harjutuskombinatsiooni muusika saatel

· sooritab harjutuskombinatsiooni akrobaatikas

· sooritab harjutuskombinatsiooni võimlemispingil (T) / kangil (P)

· sooritab õpitud toenghüppe (hark- ja/või kägarhüpe)

Õppevahendid:

· pallid: topispallid, tennispallid, pesapallid, viskepallid

· võimlemismatid, võimlemispingid, võimlemisrõngad, võimlemiskepid, hüpitsad

· võimlemiskang, võimlemiskast

· jõusaali vahendid

· kassetid

Lõiming:

muusika - soojendusharjutused muusikaga, rütmiharjutused

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid; õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi. Motivatsioon ja tahtejõud; poiste ja tüdrukute liigutusvõimekuse erinevus, toitumine.

emakeel – teksti mõistmise, suulise ja kirjaliku teksti loomise ning eneseväljendusoskuse kaudu.

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

kunst - spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitlus, valmisolek leida erinevatele ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskus märgata ümbritsevas ilu.

füüsika - füüsikareeglite rakendumine (erinevad jõud, telg, impulss, energia, jne.).

bioloogia - muutuste selgitamine organismis; aeroobsus ja organite töö. Vastupidavus ja taastumine.

KERGEJÕUSTIK

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· sooritab madallähte stardikäsklustega ja õige teatevahetuse ringteatejooksus

· sooritab kaugushüppe paku tabamisega ja üleastumistehnikas kõrgushüppe

· sooritab hoojooksult palliviske

· jookseb kiirjooksu stardikäsklustega

· jookseb järjest 9 minutit

Õppesisu:

· sprindi eelsoojendusharjutused. Ringteatejooks.

· kestvusjooks.

· kaugushüppe eelsoojendusharjutused. Kaugushüpe täishoolt paku tabamisega.

· kõrgushüppe eelsoojendusharjutused. Kõrgushüpe (üleastumishüpe). Flopi tutvustamine

· pallivise hoojooksult

· kuulitõuge paigalt

Põhimõisted:

flop

Õppetegevus:

· organiseeritud ja iseseisev praktiline harjutamine

· kontrollharjutuste sooritamine ja oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja kaaslaste tegevuse/soorituse kommenteerimine; sõnalised aruanded; vestlused

· liikumis-, spordi- ja terviseteemaliste materjalide lugemine ning loetu analüüsimine

· spordivõistlustel ja/või tantsuüritustel käimine, neist osavõtt võistleja, osaleja või abilisena

· spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine erinevate meediakanalite vahendusel

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· sooritab täishoolt kaugushüppe ja üleastumistehnikas kõrgushüppe

· sooritab hoojooksult palliviske ja kuulitõuke paigalt

· jookseb kiirjooksu stardikäsklustega

· suudab joosta järjest 9 minutit (T) / 10 minutit (P)

Õppevahendid:

· teatepulgad, mõõdulindid, stopperid

· stardipakud

· viskepallid

· erineva raskusega kuulid

· kõrgushüppematt, -latt, -postid

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid; õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi. Motivatsioon ja tahtejõud; poiste ja tüdrukute liigutusvõimekuse erinevus, toitumine.

emakeel – teksti mõistmise, suulise ja kirjaliku teksti loomise ning eneseväljendusoskuse kaudu.

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

kunst - spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitlus, valmisolek leida erinevatele ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskus märgata ümbritsevas ilu.

füüsika - füüsikareeglite rakendumine (erinevad jõud, telg, impulss, energia, jne.).

bioloogia - muutuste selgitamine organismis; aeroobsus ja organite töö. Vastupidavus ja taastumine.

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

matemaatika – paremusjärjestuse selgitamisel punktide lugemine ja liitmine; tulemuste mõõtmine mõõdulindiga

SPORTMÄNGUD

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· sooritab põrgatused takistuste vahelt ja sammudelt viske korvile korvpallis

· sooritab ülalt- ja altsöödud paarides ning alt-eest pallingu võrkpallis

· sooritab palli söötmise ja peatamise jalgpallis

· mängib kaht kooli võrkpalli ja jalgpalli lihtsustatud reeglite järgi ja/või sooritab õpetaja poolt koostatud kontrollharjutuse

Õppesisu:

Korvpall - Palli põrgatamine, söötmine, püüdmine ja vise korvile liikumiselt. Läbimurded paigalt ja liikumiselt. Algteadmised kaitsemängust. Korvpalli võistlusmäärused. Mäng lihtsustatud reeglite järgi.

Võrkpall - Sööduharjutused paarides. Sööduharjutuste kombinatsioonid. Ülalt palling ja pallingu vastuvõtt. Ründelöök hüppeta ja hüppega (P). Mängijate asetus platsil ja liikumine pallingu sooritamiseks. Mäng reeglite järgi.

Jalgpall. Jalgpallitehnika elementide täiustamine erinevate harjutuste ja kombinatsioonidega. Jalgpalluri erinevate positsioonide (kaitsja, poolkaitsja ja ründaja) ning nende ülesannete mõistmine. Mäng.

Õppetegevus:

· organiseeritud ja iseseisev praktiline harjutamine

· kontrollharjutuste sooritamine ja oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja kaaslaste tegevuse/sooritуse kommenteerimine; sõnalised aruanded; vestlused

· liikumis-, spordi- ja terviseteemaliste materjalide lugemine ning loetu analüüsimine

· spordivõistlustel ja/või tantsuüritustel käimine, neist osavõtt võistleja, osaleja või abilisena

· spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine erinevate meediakanalite vahendusel

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· sooritab tundides õpitud sportmängude tehnikaelemente

· sooritab läbimurded paigalt ja liikumiselt korvpallis

· sooritab ülalt pallingu ja selle vastuvõtu võrkpallis

· mängib võrkpalli ja jalgpalli reeglite järgi

Õppevahendid:

Pallid: korvpallid, võrkpallid , topispallid, jalgpallid, tennispallid

koonused, tähised

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid; õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi. Motivatsioon ja tahtejõud; poiste ja tüdrukute liigutusvõimekuse erinevus, toitumine.

emakeel – teksti mõistmise, suulise ja kirjaliku teksti loomise ning eneseväljendusoskuse kaudu.

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

kunst - spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitlus, valmisolek leida erinevatele ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskus märgata ümbritsevas ilu.

füüsika - füüsikareeglite rakendumine (erinevad jõud, telg, impulss, energia, jne.).

bioloogia - muutuste selgitamine organismis; aeroobsus ja organite töö. Vastupidavus ja taastumine.

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

matemaatika – sportmängudes punktide lugemine ja liitmine

SUUSATAMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· suusatab paaristõukelise ühesammulise sõiduviisiga, vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviisiga ja paaristõukelise kahesammulise uisusamm-sõiduviisiga

· sooritab laskumise põhi- ja puhkeasendis

· sooritab uisusamm- ja poolsahkpöörde

· sooritab teatevahetuse teatesuusatamises

· läbib järjest suusatades 3 km (T) / 5 km (P) distantsi

Õppesisu:

· Laskumine madalasendis

· Libisamm-tõusuviis. Sahk-, uisusamm-, paralleel- ja käärpööre.

· Tõusu- ja laskumisviiside ning pidurduste kasutamine maastikul.

· Paaristõukeline ühe- ja kahesammuline sõiduviis.

· Üleminek paaristõukeliselt sõiduviisilt vahelduvtõukelisele ja vastupidi.

· Kepitõuketa uisusamm-sõiduviisi tempovariant.

· Õpitud sõiduviiside tehnikate täiustamine ja kinnistamine.

Põhimõisted:

· libisamm-tõusuviis

· sahk-, uisusamm-, paralleel- ja käärpööre

· paaristõukeline ühe- ja kahesammuline sõiduviis

· kepitõuketa uisusamm-sõiduviisi

Õppetegevus:

· organiseeritud ja iseseisev praktiline harjutamine

· kontrollharjutuste sooritamine ja oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja kaaslaste tegevuse/sooritusе kommenteerimine; sõnalised aruanded; vestlused

· liikumis-, spordi- ja terviseteemaliste materjalide lugemine ning loetu analüüsimine

· spordivõistlustel ja/või tantsuüritustel käimine, neist osavõtt võistleja, osaleja või abilisena

· spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine erinevate meediakanalite vahendusel

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· suusatab paaristõukelise ühe- ja kahesammulise sõiduviisiga

· suusatab kepitõuketa uisusamm-sõiduviisiga

· läbib järjest suusatades 4 km (T) / 6 km (P) distantsi.

Õppevahendid:

· suusad, suusakepid, suusasaapad

· stopper

· koonused, tähise

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid; õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi. Motivatsioon ja tahtejõud; poiste ja tüdrukute liigutusvõimekuse erinevus, toitumine.

emakeel – teksti mõistmise, suulise ja kirjaliku teksti loomise ning eneseväljendusoskuse kaudu.

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

kunst - spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitlus, valmisolek leida erinevatele ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskus märgata ümbritsevas ilu.

füüsika - füüsikareeglite rakendumine (erinevad jõud, telg, impulss, energia, jne.).

bioloogia - muutuste selgitamine organismis; aeroobsus ja organite töö. Vastupidavus ja taastumine.

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

ORIENTEERUMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· oskab orienteeruda kaardi järgi ja kasutada kompassi

· teab põhileppemärke (10–15)

· orienteerub etteantud või enda joonistatud plaani ning silmapaistvate loodus- või tehisobjektide järgi etteantud piirkonnas

· arvestab liikumistempot valides erinevaid pinnasetüüpe, reljeefivorme ja takistusi

· oskab mängida orienteerumismänge plaaniga, kaardiga ja kaardita

Õppesisu:

· üldsuuna ja täpse suuna (asimuudi) määramine

· orienteerumisharjutused kaardi ja kompassiga. Kaardi peenlugemine – väikeste objektide lugemine ja meeldejätmine. Sobivaima teevariandi valik. Orienteerumine maastikul kaardiga

· orienteerumisraja iseseisev läbimine. Läbitud tee ja kontrollpunktide mälu järgi kirjeldamine

· valikorienteerumine. Sobiva koormuse ja liikumistempo valimine

Põhimõisted:

asimuut

valikorienteerumine

Õppetegevus:

· organiseeritud ja iseseisev praktiline harjutamine

· kontrollharjutuste sooritamine ja oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja kaaslaste tegevuse/sooritusе kommenteerimine; sõnalised aruanded; vestlused

· liikumis-, spordi- ja terviseteemaliste materjalide lugemine ning loetu analüüsimine

· spordivõistlustel ja/või tantsuüritustel käimine, neist osavõtt võistleja, osaleja või abilisena

· spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine erinevate meediakanalite vahendusel

Metoodika:

· selgitus

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· läbib orienteerumisraja oma võimete kohaselt

· oskab lugeda kaarti ja maastikku

· oskab valida õiget liikumistempot ja -viisi ning teevarianti maastikul

Õppevahendid:

· orienteerumiskaart

· kontrollpunktide tähised

· kontroll-lehed

· kompass

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid; õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi. Motivatsioon ja tahtejõud; poiste ja tüdrukute liigutusvõimekuse erinevus, toitumine.

emakeel – teksti mõistmise, suulise ja kirjaliku teksti loomise ning eneseväljendusoskuse kaudu.

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

kunst - spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitlus, valmisolek leida erinevatele ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskus märgata ümbritsevas ilu.

füüsika - füüsikareeglite rakendumine (erinevad jõud, telg, impulss, energia, jne.).

bioloogia - muutuste selgitamine organismis; aeroobsus ja organite töö. Vastupidavus ja taastumine.

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

TANTSULINE LIIKUMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· tunneb rõõmu tantsust ja huvitub tantsust kui kunstiliigist

· väärtustab tantsu inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana. Teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb selle edasikandmises. Mõistab ja austab erinevaid kultuure.

· tunnetab, teadvustab ja arendab tantsulise liikumise kaudu oma enesekontrolli ja eneseväljendamise võimeid

· arendab läbi ühistegevuste sotsiaalseid võimeid, sealhulgas suhtlemisoskust;

· omandab teadmisi ja praktilist kogemust keha arengu seaduspärasustest ja liikumisviiside mitmekesisusest

· väärtustab tantsu vaimse ja füüsilise tervise ning emotsionaalse intelligentsuse arendajana

· mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt tantsuga seotud tegevuste kaudu

· väärtustab eetilist ja esteetilist väljendusviisi

· tajub tantsu kui elukestva liikumisharrastuse tähendust

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· tantsib õpitud paaris- ja rühmatantse, sh eesti ja teiste rahvaste tantse

· kasutab eneseväljendamiseks loovliikumist

Õppesisu:

· Tantsud õpetaja valikul vastavalt neidude ja noormeeste arvule klassis.

· Omandatakse mõisted, oskussõnad, põhisammud ja kombinatsioonid.

· Soorollid tantsus.

· Erinevate liikumiste ja stiilide loov kasutamine.

· Traditsioonilisus ja nüüdisaegsus. Popkultuur. Tants kui sport. Tants kui kunst ja kultuur, tants kui meelelahutus

Õppetegevus:

· esmaste kompositsioonipõhimõtete ja -võtete tutvustamine

· improvisatsiooni- ja kompositsiooniülesannete loov lahendamine

· erinevate liikumiskvaliteetide katsetamine

· lihaskonna teadlik ja tasakaalustatud treenimine

· hingamisharjutused ja liikumisel õige hingamise kasutamise õppimine

· liikumismälu, koordinatsiooni ja tasakaalu arendamine erinevate tantsutehnikate kaudu

· tantsuajaloo ja erinevate stiilidega tutvumine, tähelepanu pööramine tantsukunsti seostele teiste kunstiliikidega

· esinemisvõimaluste pakkumine

· aruteludes isiklike põhjendatud seisukohtade avaldamise võimaldamine

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· tantsib õpitud paaris- ja rühmatantse

· arutleb erinevate tantsustiilide üle

· teab Eesti tantsupidude traditsioone

Õppevahendid:

· õppekirjandus

· fonoteek (CDd, DVDd, VHSid)

· vahendid pärimus-ja loovtantsude tantsimiseks: rätid, pulgad, pallid jm.

· vahendid helide tekitamiseks: rütmipillid (kõristid, kõlapulgad, trianglid jne)

· võimlemismatid

· vahendid füüsise arendamiseks: hüppenöörid, lindid, võimlemisrõngad jm

Lõiming:

· **eesti keel ja kirjandus -** oskussõnavara, suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus, kirjanduslik algmaterjal

· **muusika -** muusika kuulamine, erinevuste märkamine, muusikavormi analüüs, muusika väljendamine liikumises

· **inimeseõpetus -** motivatsioon ja tahtejõud; poiste ja tüdrukute liigutusvõimekuse erinevus, toitumine

· **kunsti- ja tööõpetus -** tantsu võrdlemine teiste kunstiliikidega; rahvariided ja rahvakunst

· **füüsika -** füüsikareeglite rakendumine (erinevad jõud, telg, impulss, energia, jne.)

· **bioloogia -** muutuste selgitamine organismis; aeroobsus ja organite töö. Vastupidavus ja taastumine.

· **ajalugu -** erinevate kultuuride areng ja ajalugu; pärimuse kogumine

· **võõrkeel -** mõisted, tantsuterminid, tantsusõnavara

· **matemaatika -** kujundliku mõtlemise areng tantsujooniste kaudu, kujundite õppimine

· **maateadus ja loodusõpetus -** nähtuste jõud ja tugevus, pehmus ja liikuvus; matkimine; rütmid elus ja looduses

TEADMISED SPORDIST JA LIIKUMISVIISIDEST

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· selgitab kehalise aktiivsuse ja hea rühi tähtsust tervisele, kirjeldab kehalise aktiivsuse rolli tervislikus eluviisis ning oma kehalist aktiivsust/liikumisharrastust

· mõistab ohutus- ja hügieeninõuete täitmise vajalikkust ning järgib neid kehalise kasvatuse tundides ja tunnivälises tegevuses; teab, kuidas vältida ohuolukordi liikudes, sportides ja liigeldes ning mida teha õnnetusjuhtumite ja lihtsamate sporditraumade korral

· suudab iseseisvalt sooritada üldarendavaid võimlemisharjutusi ja rühiharjutusi; oskab sportida/liikuda koos kaaslastega, jagada omavahel ülesandeid, kokku leppida mängureegleid jne

· sooritab kehaliste võimete testi ja annab tulemusele hinnangu võrreldes eelmistel aastatel saavutatuga; valib õpetaja juhtimisel harjutusi oma kehalise võimekuse arendamiseks ning sooritab neid

· tunneb õpitud spordialade/tantsustiilide oskussõnu, kasutab neid sündmuste kirjeldamisel ning oskab käituda spordivõistlustel ja tantsuüritustel

· teab, mida tähendab aus mäng spordis

· valdab teadmisi õpitud spordialadest/liikumisviisidest, nimetab Eestis ja maailmas toimuvaid suurvõistlusi, tuntud sportlasi ja võistkondi

· teab tähtsamaid fakte antiikolümpiamängudest

Õppesisu:

· Kehalise aktiivsuse mõju tervisele ja töövõimele, regulaarse liikumisharrastuse kui tervist ja töövõimet tagava tegevuse vajalikkus.

· Liikumissoovitused noorukitele ning täiskasvanutele.

· Ohutu liikumine ja liiklemine. Loodust säästev liikumine. Tegutsemine (spordi) traumade ja õnnetusjuhtumite korral. Esmaabivõtted.

· Õpitud spordialade ja liikumisviiside oskussõnad ning harjutuste ja tegevuste kirjeldamine; õpitud spordialade võistlusmäärused. Aus mäng – ausus ja õiglus spordis ning elus.

· Teadmised iseseisva liikumisharrastuse kohta (eesmärkide seadmine, spordiala/tegevuse valik, spordivarustuse valik, harjutamise põhimõtted jm).

· Kehalise töövõime arendamine: erinevate kehaliste võimete arendamiseks sobivad harjutused. Kehalise võimekuse testid ja enesekontrollivõtted, testitulemuste analüüs.

· Teadmised õpitud spordialade/tantsustiilide tekkest, peetavatest (suur)võistlustest/üritustest ning tuntumatest sportlastest/tantsijatest Eestis ja maailmas.

· Teadmised olümpiamängudest (sh antiikolümpiamängudest) ja tuntumatest olümpiavõitjatest.

· Teadmised spordiüritustest ning neil osalemise võimalustest.

Õppetegevus:

· organiseeritud ja iseseisev praktiline harjutamine

· kontrollharjutuste sooritamine ja oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja kaaslaste tegevuse/sooritusе kommenteerimine; sõnalised aruanded; vestlused

· liikumis-, spordi- ja terviseteemaliste materjalide lugemine ning loetu analüüsimine

· spordivõistlustel ja/või tantsuüritustel käimine, neist osavõtt võistleja, osaleja või abilisena

· spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine erinevate meediakanalite vahendusel

Metoodika:

· selgitus

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· selgitab kehalise aktiivsuse ning regulaarse liikumisharrastuse mõju tervisele ja töövõimele

· järgib kehalisi harjutusi tehes hügieeni- ja ohutusnõudeid ning väldib ohuolukordi; teab, kuidas toimida sportides/liikudes juhtuda võivate õnnetusjuhtumite ja traumade puhul

· liigub/spordib reegleid ja võistlusmäärusi järgides, kaaslasi austades ja abistades ning keskkonda säästes

· oskab iseseisvalt treenida: analüüsib oma kehalise vormisoleku taset, seab liikumis-harrastusele eesmärgi, leiab endale sobiva (jõukohase) spordiala/liikumisviisi, õpib uusi liikumisoskusi ja arendab oma kehalisi võimeid;

· osaleb aktiivselt kehalise kasvatuse tundides, harrastab liikumist/sportimist iseseisvalt (tunniväliselt), käib spordi- ja tantsuüritustel ning jälgib seal toimuvat; oskab tegutseda abikohtunikuna võistlustel

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid; õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi. Motivatsioon ja tahtejõud; poiste ja tüdrukute liigutusvõimekuse erinevus, toitumine.

emakeel – teksti mõistmise, suulise ja kirjaliku teksti loomise ning eneseväljendusoskuse kaudu.

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

kunst - spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitlus, valmisolek leida erinevatele ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskus märgata ümbritsevas ilu.

füüsika - füüsikareeglite rakendumine (erinevad jõud, telg, impulss, energia, jne.).

bioloogia - muutuste selgitamine organismis; aeroobsus ja organite töö. Vastupidavus ja taastumine.

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

ajalugu - antiikolümpiamängud

8. klass

70 tundi

VÕIMLEMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust · tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama · omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika · täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid · jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga · õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma · tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse: · sooritab õpitud vaba- või vahendiga harjutuskombinatsiooni muusika saatel · sooritab harjutuskombinatsiooni akrobaatikas · sooritab harjutuskombinatsiooni võimlemispingil (T) / kangil (P) · sooritab õpitud toenghüppe (hark- ja/või kägarhüpe)
Õppesisu: **Rivi -ja korraharjutused**. Jagunemine ja liitumine, lahknemine ja ühinemine, ristlemine. **Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused.** Harjutused vahendita ja vahenditega erinevate lihasrühmade treenimiseks, harjutuste valimine ja harjutuskomplekside koostamine, üldarendavate võimlemisharjutuste kirjeldamine. Üldarendavate võimlemisharjutuste kasutamine erinevate spordialade eelsoojendusharjutustena.

Rühi arengut toetavad harjutused. Harjutused lülisamba vastupidavuse arendamiseks; jõuharjutused selja-, kõhu-, tuhara- ja abaluulähendajatele lihastele; venitusharjutused õla- ja puusaliigese liikuvuse arendamiseks.

Iluvõimlemine (T). Harjutused rõnga või palliga; harjutuskombinatsioon vahendiga muusika saatel.

Riistvõimlemine. Tireltõus kangil ühe jala hoo ja teise tõukega **(T**); küünarvarstoengust hoogtõus taha ja harkistest tirel ette (P); kangil tireltõus jõuga; käärhöör **(P).**

Akrobaatika. Kaks ratast kõrvale **(T).** Kätelseis **(P)**

Tasakaaluharjutused võimlemispingil (T). Erinevad sammukombinatsioonid; sammuga ette pööre 180; jala hooga taha pööre 180; poolspagaadist tõus taga oleva jala sammuga ette; erinevaid mahahüppeid.

Toenghüpe. Kägarhüpe.

Aeroobika. Aeroobika põhisammud

Õppetegevus:

· organiseeritud ja iseseisev praktiline harjutamine

· kontrollharjutuste sooritamine ja oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja kaaslaste tegevuse/sooritusе kommenteerimine; sõnalised aruanded; vestlused

· liikumis-, spordi- ja terviseteemaliste materjalide lugemine ning loetu analüüsimine

· spordivõistlustel ja/või tantsuüritustel käimine, neist osavõtt võistleja, osaleja või abilisena

· spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine erinevate meediakanalite vahendusel

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· sooritab õpitud vaba- või vahendiga harjutuskombinatsiooni muusika saatel

· sooritab harjutuskombinatsiooni akrobaatikas

· sooritab harjutuskombinatsiooni võimlemispingil (T) / kangil (P)

· sooritab õpitud toenghüppe (kägarhüpe)

Õppevahendid:

· pallid: topispallid, tennispallid, pesapallid, viskepallid

· võimlemismatid, võimlemispingid, võimlemisrõngad, võimlemiskepid, hüpitsad

· võimlemiskang, võimlemiskast

· jõusaali vahendid

· kassetid

Lõiming:

muusika - soojendusharjutused muusikaga, rütmiharjutused

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid; õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi. Motivatsioon ja tahtejõud; poiste ja tüdrukute liigutusvõimekuse erinevus, toitumine.

emakeel – teksti mõistmise, suulise ja kirjaliku teksti loomise ning eneseväljendusoskuse kaudu.

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

kunst - spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitlus, valmisolek leida erinevatele ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskus märgata ümbritsevas ilu.

füüsika - füüsikareeglite rakendumine (erinevad jõud, telg, impulss, energia, jne.).

bioloogia - muutuste selgitamine organismis; aeroobsus ja organite töö. Vastupidavus ja taastumine.

KERGEJÕUSTIK

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· sooritab täishoolt kaugushüppe ja üleastumistehnikas kõrgushüppe

· sooritab hoojooksult palliviske ja kuulitõuke paigalt

· jookseb kiirjooksu stardikäsklustega

· suudab joosta järjest 9 minutit (T) / 10 minutit (P)

Õppesisu:

· sprindi eelsoojendusharjutused. Ringteatejooks.

· kestvusjooks.

· kaugushüppe eelsoojendusharjutused. Kaugushüpe täishoolt paku tabamisega.

· kõrgushüppe eelsoojendusharjutused. Kõrgushüpe (üleastumishüpe). Flopi tutvustamine

· kuulitõuke soojendusharjutused. Kuulitõuge

Põhimõisted:

flop

Õppetegevus:

· organiseeritud ja iseseisev praktiline harjutamine

· kontrollharjutuste sooritamine ja oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja kaaslaste tegevuse/soorituse kommenteerimine; sõnalised aruanded; vestlused

· liikumis-, spordi- ja terviseteemaliste materjalide lugemine ning loetu analüüsimine

· spordivõistlustel ja/või tantsuüritustel käimine, neist osavõtt võistleja, osaleja või abilisena

· spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine erinevate meediakanalite vahendusel

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· sooritab täishoolt kaugushüppe ja üleastumistehnikas kõrgushüppe

· sooritab kuulitõuke paigalt ja hooga

· jookseb kiirjooksu stardikäsklustega

· suudab joosta järjest 9 minutit (T) / 12 minutit (P)

Õppevahendid:

· teatepulgad, mõõdulindid, stopperid

· stardipakud

· viskepallid

· erineva raskusega kuulid

· kõrgushüppematt, -latt, -postid

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid; õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi. Motivatsioon ja tahtejõud; poiste ja tüdrukute liigutusvõimekuse erinevus, toitumine.

emakeel – teksti mõistmise, suulise ja kirjaliku teksti loomise ning eneseväljendusoskuse kaudu.

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

kunst - spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitlus, valmisolek leida erinevatele ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskus märgata ümbritsevas ilu.

füüsika - füüsikareeglite rakendumine (erinevad jõud, telg, impulss, energia, jne.).

bioloogia - muutuste selgitamine organismis; aeroobsus ja organite töö. Vastupidavus ja taastumine.

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

matemaatika – paremusjärjestuse selgitamisel punktide lugemine ja liitmine; tulemuste mõõtmine mõõdulindiga

SPORTMÄNGUD

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· sooritab tundides õpitud sportmängude tehnikaelemente

· sooritab läbimurded paigalt ja liikumiselt korvpallis

· sooritab ülalt pallingu ja selle vastuvõtu võrkpallis

· mängib võrkpalli ja jalgpalli reeglite järgi

Õppesisu:

Korvpall - Palli põrgatamine, söötmine, püüdmine ja vise korvile liikumiselt. Läbimurded paigalt ja liikumiselt. Algteadmised kaitsemängust. Korvpalli võistlusmäärused. Mäng reeglite järgi. Mäng 5:5

Võrkpall - Sööduharjutused paarides ja kolmikutes. Sööduharjutuste kombinatsioonid. Ülalt palling ja pallingu vastuvõtt. Ründelöök hüppeta ja hüppega (P) ning kaitsemäng. Mängijate asetus platsil ja liikumine pallingu sooritamiseks. Mäng reeglite järgi.

Jalgpall. Jalgpallitehnika elementide täiustamine erinevate harjutuste ja kombinatsioonidega. Jalgpalluri erinevate positsioonide (kaitsja, poolkaitsja ja ründaja) ning nende ülesannete mõistmine. Mäng.

Õppetegevus:

· organiseeritud ja iseseisev praktiline harjutamine

· kontrollharjutuste sooritamine ja oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja kaaslaste tegevuse/soorituse kommenteerimine; sõnalised aruanded; vestlused

· liikumis-, spordi- ja terviseteemaliste materjalide lugemine ning loetu analüüsimine

· spordivõistlustel ja/või tantsuüritustel käimine, neist osavõtt võistleja, osaleja või abilisena

· spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine erinevate meediakanalite vahendusel

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· sooritab tundides õpitud sportmängude tehnikaelemente

· sooritab läbimurded paigalt ja liikumiselt ning petted korvpallis

· sooritab ülalt pallingu, ründelöögi ja nende vastuvõtu võrkpallis

· mängib võrkpalli, korvpalli ja jalgpalli reeglite järgi

Õppevahendid:

Pallid: korvpallid, võrkpallid , topispallid, jalgpallid, tennispallid

koonused, tähised

stopper

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid; õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi. Motivatsioon ja tahtejõud; poiste ja tüdrukute liigutusvõimekuse erinevus, toitumine.

emakeel – teksti mõistmise, suulise ja kirjaliku teksti loomise ning eneseväljendusoskuse kaudu.

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

kunst - spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitlus, valmisolek leida erinevatele ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskus märgata ümbritsevas ilu.

füüsika - füüsikareeglite rakendumine (erinevad jõud, telg, impulss, energia, jne.).

bioloogia - muutuste selgitamine organismis; aeroobsus ja organite töö. Vastupidavus ja taastumine.

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

matemaatika – sportmängudes punktide lugemine ja liitmine

SUUSATAMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse: · suusatab paaristõukelise ühe- ja kahesammulise sõiduviisiga · suusatab kepitõuketa uisusamm-sõiduviisiga · läbib järjest suusatades 4 km (T) / 6 km (P) distantsi.
Õppesisu: · Laskumine madalasendis · Libisamm-tõusuviis. Sahk-, uisusamm-, paralleel- ja käärpööre. · Tõusu- ja laskumisviiside ning pidurduste kasutamine maastikul. · Paaristõukeline ühe- ja kahesammuline sõiduviis. · Üleminek paaristõukeliselt sõiduviisilt vahelduvtõukelisele ja vastupidi. · Kepitõuketa uisusamm-sõiduviisi tempovariant. · Õpitud sõiduviiside tehnikate täiustamine ja kinnistamine.
Põhimõisted: · libisamm-tõusuviis · sahk-, uisusamm-, paralleel- ja käärpööre · paaristõukeline ühe- ja kahesammuline sõiduviis · kepitõuketa uisusamm-sõiduviisi
Õppetegevus: · organiseeritud ja iseseisev praktiline harjutamine · kontrollharjutuste sooritamine ja oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja kaaslaste tegevuse/sooritusе kommenteerimine; sõnalised aruanded; vestlused

· liikumis-, spordi- ja terviseteemaliste materjalide lugemine ning loetu analüüsimine

· spordivõistlustel ja/või tantsuüritustel käimine, neist osavõtt võistleja, osaleja või abilisena

· spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine erinevate meediakanalite vahendusel

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· suusatab paaristõukelise ühe- ja kahesammulise sõiduviisiga

· suusatab kepitõuketa uisusamm-sõiduviisiga tempovarianti

· läbib järjest suusatades 4 km (T) / 7 km (P) distantsi.

Õppevahendid:

· suusad, suusakepid, suusasaapad

· stopper

· koonused

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid; õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi. Motivatsioon ja tahtejõud; poiste ja tüdrukute liigutusvõimekuse erinevus, toitumine.

emakeel – teksti mõistmise, suulise ja kirjaliku teksti loomise ning eneseväljendusoskuse kaudu.

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

kunst - spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitlus, valmisolek leida erinevatele ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskus märgata ümbritsevas ilu.

füüsika - füüsikareeglite rakendumine (erinevad jõud, telg, impulss, energia, jne.).

bioloogia - muutuste selgitamine organismis; aeroobsus ja organite töö. Vastupidavus ja taastumine.

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

ORIENTEERUMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· läbib orienteerumisraja oma võimete kohaselt

· oskab lugeda kaarti ja maastikku

· oskab valida õiget liikumistempot ja -viisi ning teevarianti maastikul

Õppesisu:

· üldsuuna ja täpse suuna (asimuudi) määramine

· orienteerumisharjutused kaardi ja kompassiga. Kaardi peenlugemine – väikeste objektide lugemine ja meeldejätmine. Sobivaima teevariandi valik. Orienteerumine maastikul kaardi ja kompassiga

· orienteerumisraja iseseisev läbimine. Läbitud tee ja kontrollpunktide mälu järgi kirjeldamine

· suund- ja valikorienteerumine. Sobiva koormuse ja liikumistempo valimine pinnasetüübi, reljeefivormi ja takistuste järgi

Põhimõisted:

asimuut

valikorienteerumine

Õppetegevus:

· organiseeritud ja iseseisev praktiline harjutamine

· kontrollharjutuste sooritamine ja oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja kaaslaste tegevuse/soorituse kommenteerimine; sõnalised aruanded; vestlused

· liikumis-, spordi- ja terviseteemaliste materjalide lugemine ning loetu analüüsimine

· spordivõistlustel ja/või tantsuüritustel käimine, neist osavõtt võistleja, osaleja või abilisena

· spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine erinevate meediakanalite vahendusel

Metoodika:

· selgitus

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· läbib orienteerumisraja oma võimete kohaselt

· oskab määrata suunda kompassiga, lugeda kaarti ja maastikku

· oskab valida õiget liikumistempot ja -viisi ning teevarianti maastikul

· oskab mälu järgi kirjeldada läbitud orienteerumisrada

Õppevahendid:

· orienteerumiskaart

· kontrollpunktide tähised

· kontroll-lehed

· kompass

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid; õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi. Motivatsioon ja tahtejõud; poiste ja tüdrukute liigutusvõimekuse erinevus, toitumine.

emakeel – teksti mõistmise, suulise ja kirjaliku teksti loomise ning eneseväljendusoskuse kaudu.

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

kunst - spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitlus, valmisolek leida erinevatele ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskus märgata ümbritsevas ilu.

füüsika - füüsikareeglite rakendumine (erinevad jõud, telg, impulss, energia, jne.).

bioloogia - muutuste selgitamine organismis; aeroobsus ja organite töö. Vastupidavus ja taastumine.

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

TANTSULINE LIIKUMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· tunneb rõõmu tantsust ja huvitub tantsust kui kunstiliigist

· väärtustab tantsu inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana. Teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb selle edasikandmises. Mõistab ja austab erinevaid kultuure.

· tunnetab, teadvustab ja arendab tantsulise liikumise kaudu oma enesekontrolli ja eneseväljendamise võimeid

· arendab läbi ühistegevuste sotsiaalseid võimeid, sealhulgas suhtlemisoskust;

· omandab teadmisi ja praktilist kogemust keha arengu seaduspärasustest ja liikumisviiside mitmekesisusest

· väärtustab tantsu vaimse ja füüsilise tervise ning emotsionaalse intelligentsuse arendajana · mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt tantsuga seotud tegevuste kaudu · väärtustab eetilist ja esteetilist väljendusviisi · tajub tantsu kui elukestva liikumisharrastuse tähendust
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse: · tantsib õpitud paaris- ja rühmatantse · arutleb erinevate tantsustiilide üle · teab Eesti tantsupidude traditsioone
Õppesisu: · Tantsud õpetaja valikul vastavalt neidude ja noormeeste arvule klassis. · Omandatakse mõisted, oskussõnad, põhisammud ja kombinatsioonid. · Soorollid tantsus. · Erinevate liikumiste ja stiilide loov kasutamine. · Traditsioonilisus ja nüüdisaegsus. Popkultuur. Tants kui sport. Tants kui kunst ja kultuur, tants kui meelelahutus
Õppetegevus: · esmaste kompositsioonipõhimõtete ja -võtete tutvustamine · improvisatsiooni- ja kompositsiooniülesannete loov lahendamine · erinevate liikumiskvaliteetide katsetamine · lihaskonna teadlik ja tasakaalustatud treenimine · hingamisharjutused ja liikumisel õige hingamise kasutamise õppimine

· liikumismälu, koordinatsiooni ja tasakaalu arendamine erinevate tantsutehnikate kaudu

· tantsuajaloo ja erinevate stiilidega tutvumine,

· tähelepanu pööramine tantsukunsti seostele teiste kunstiliikidega

· esinemisvõimaluste pakkumine

· aruteludes isiklike põhjendatud seisukohtade avaldamise võimaldamine

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· tantsib õpitud paaris- ja rühmatantse ning kombinatsioone

· arutleb erinevate tantsustiilide üle

· teab Eesti tantsupidude traditsioone

Õppevahendid:

· õppekirjandus

· fonoteek (CDd, DVDd, VHSid)

· vahendid pärimus-ja loovtantsude tantsimiseks: rätid, pulgad, pallid jm.

· vahendid helide tekitamiseks: rütmipillid (kõristid, kõlapulgad, trianglid jne)

· võimlemismatid

· vahendid füüsise arendamiseks: hüppenöörid, lindid, võimlemisrõngad jm

Lõiming:

eesti keel ja kirjandus - oskussõnavara, suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus, kirjanduslik algmaterjal

muusika - muusika kuulamine, erinevuste märkamine, muusikavormi analüüs, muusika väljendamine liikumises

inimeseõpetus - motivatsioon ja tahtejõud; poiste ja tüdrukute liigutusvõimekuse erinevus, toitumine

kunsti- ja tööõpetus - tantsu võrdlemine teiste kunstiliikidega; rahvariided ja rahvakunst

füüsika - füüsikareeglite rakendumine (erinevad jõud, telg, impulss, energia, jne.)

bioloogia - muutuste selgitamine organismis; aeroobsus ja organite töö. Vastupidavus ja taastumine.

ajalugu - erinevate kultuuride areng ja ajalugu; pärimuse kogumine

võõrkeel - mõisted, tantsuterminid, tantsusõnavara

matemaatika - kujundliku mõtlemise areng tantsujooniste kaudu, kujundite õppimine

maateadus ja loodusõpetus - nähtuste jõud ja tugevus, pehmus ja liikuvus; matkimine; rütmid elus ja looduses

TEADMISED SPORDIST JA LIIKUMISVIISIDEST

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· selgitab kehalise aktiivsuse ning regulaarse liikumisharrastuse mõju tervisele ja töövõimele

· järgib kehalisi harjutusi tehes hügieeni- ja ohutusnõudeid ning väldib ohuolukordi; teab, kuidas toimida sportides/liikudes juhtuda võivate õnnetusjuhtumite ja traumade puhul

· liigub/spordib reegleid ja võistlusmäärusi järgides, kaaslasi austades ja abistades ning keskkonda säästes

· oskab iseseisvalt treenida: analüüsib oma kehalise vormisoleku taset, seab liikumis-harrastusele eesmärgi, leiab endale sobiva (jõukohase) spordiala/liikumisviisi, õpib uusi liikumisoskusi ja arendab oma kehalisi võimeid;

· osaleb aktiivselt kehalise kasvatuse tundides, harrastab liikumist/sportimist iseseisvalt (tunniväliselt), käib spordi- ja tantsuüritustel ning jälgib seal toimuvat; oskab tegutseda abikohtunikuna võistlustel

Õppesisu:

· Kehalise aktiivsuse mõju tervisele ja töövõimele, regulaarse liikumisharrastuse kui tervist ja töövõimet tagava tegevuse vajalikkus.

· Liikumissoovitused noorukitele ning täiskasvanutele.

· Ohutu liikumine ja liiklemine. Loodust säästev liikumine. Tegutsemine (spordi)traumade ja õnnetusjuhtumite korral. Esmaabivõtted.

· Õpitud spordialade ja liikumisviiside oskussõnad ning harjutuste ja tegevuste kirjeldamine; õpitud spordialade võistlusmäärused. Aus mäng – ausus ja õiglus spordis ning elus.

· Teadmised iseseisva liikumisharrastuse kohta (eesmärkide seadmine, spordiala/tegevuse valik, spordivarustuse valik, harjutamise põhimõtted jm).

· Kehalise töövõime arendamine: erinevate kehaliste võimete arendamiseks sobivad harjutused. Kehalise võimekuse testid ja enesekontrollivõtted, testitulemuste analüüs.

· Teadmised õpitud spordialade/tantsustiilide tekkest, peetavatest (suur)võistlustest/üritustest ning tuntumatest sportlastest/tantsijatest Eestis ja maailmas.

· Teadmised olümpiamängudest (sh antiikolümpiamängudest) ja tuntumatest olümpiavõitjatest.

· Teadmised spordiüritustest ning neil osalemise võimalustest.

· Liikumine „Sport kõigile“

Õppetegevus:

· organiseeritud ja iseseisev praktiline harjutamine

· kontrollharjutuste sooritamine ja oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja kaaslaste tegevuse/soorituse kommenteerimine; sõnalised aruanded; vestlused

· liikumis-, spordi- ja terviseteemaliste materjalide lugemine ning loetu analüüsimine

· spordivõistlustel ja/või tantsuüritustel käimine, neist osavõtt võistleja, osaleja või abilisena

· spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine erinevate meediakanalite vahendusel

Metoodika:

· selgitus

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· selgitab kehalise aktiivsuse ning regulaarse liikumisharrastuse mõju tervisele ja töövõimele

· järgib kehalisi harjutusi tehes hügieeni- ja ohutusnõudeid ning väldib ohuolukordi; teab, kuidas toimida sportides/liikudes juhtuda võivate õnnetusjuhtumite ja traumade puhul, oskab anda elementaarset esmaabi

· liigub/spordib reegleid ja võistlusmäärusi järgides, kaaslasi austades ja abistades ning keskkonda säästes

· oskab iseseisvalt treenida: analüüsib oma kehalise vormisoleku taset, seab liikumis-harrastusele eesmärgi, leiab endale sobiva (jõukohase) spordiala/liikumisviisi, õpib uusi liikumisoskusi ja arendab oma kehalisi võimeid;

· osaleb aktiivselt kehalise kasvatuse tundides, harrastab liikumist/sportimist iseseisvalt (tunniväliselt), käib spordi- ja tantsuüritustel ning jälgib seal toimuvat; oskab tegutseda abikohtunikuna võistlustel

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid; õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi. Motivatsioon ja tahtejõud; poiste ja tüdrukute liigutusvõimekuse erinevus, toitumine.

emakeel – teksti mõistmise, suulise ja kirjaliku teksti loomise ning eneseväljendusoskuse kaudu.

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

kunst - spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitlus, valmisolek leida erinevatele ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskus märgata ümbritsevas ilu.

füüsika - füüsikareeglite rakendumine (erinevad jõud, telg, impulss, energia, jne.).

bioloogia - muutuste selgitamine organismis; aeroobsus ja organite töö. Vastupidavus ja taastumine.

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

ajalugu - antiikolümpiamängud

9. klass

70 tundi

VÕIMLEMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika · täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid · jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga · õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma · tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu
Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse: · sooritab õpitud vaba- või vahendiga harjutuskombinatsiooni muusika saatel · sooritab harjutuskombinatsiooni akrobaatikas · sooritab harjutuskombinatsiooni võimlemispingil (T) / kangil (P) · sooritab õpitud toenghüppe (hark- ja/või kägarhüpe)
Õppesisu: **Rivi -ja korraharjutused**. Jagunemine ja liitumine, lahknemine ja ühinemine, ristlemine. **Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused.** Harjutused vahendita ja vahenditega erinevate lihasrühmade treenimiseks, harjutuste valimine ja harjutuskomplekside koostamine, üldarendavate võimlemisharjutuste kirjeldamine. Üldarendavate võimlemisharjutuste kasutamine erinevate spordialade eelsoojendusharjutustena. **Rühi arengut toetavad harjutused.** Harjutused lülisamba vastupidavuse arendamiseks; jõuharjutused selja-, kõhu-, tuhara- ja abaluulähendajatele lihastele; venitusharjutused õla- ja puusaliigese liikuvuse arendamiseks. **Iluvõimlemine (T).** Harjutused rõnga või palliga; harjutuskombinatsioon vahendiga muusika saatel.

Riistvõimlemine. Tireltõus kangil ühe jala hoo ja teise tõukega **(T**); küünarvarstoengust hoogtõus taha ja harkistest tirel ette (P); kangil tireltõus jõuga; käärhöör **(P).**

Akrobaatika. Kaks ratast kõrvale **(T).** Kätelseis **(P)**

Tasakaaluharjutused võimlemispingil (T). Erinevad sammukombinatsioonid; sammuga ette pööre 180; jala hooga taha pööre 180; poolspagaadist tõus taga oleva jala sammuga ette; erinevaid mahahüppeid.

Toenghüpe. Kägarhüpe.

Aeroobika. Aeroobika põhisammud

Õppetegevus:

· organiseeritud ja iseseisev praktiline harjutamine

· kontrollharjutuste sooritamine ja oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja kaaslaste tegevuse/soorituse kommenteerimine; sõnalised aruanded; vestlused

· liikumis-, spordi- ja terviseteemaliste materjalide lugemine ning loetu analüüsimine

· spordivõistlustel ja/või tantsuüritustel käimine, neist osavõtt võistleja, osaleja või abilisena

· spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine erinevate meediakanalite vahendusel

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· sooritab õpitud vaba- või vahendiga harjutuskombinatsiooni muusika saatel

· sooritab harjutuskombinatsiooni akrobaatikas

· sooritab harjutuskombinatsiooni võimlemispingil (T) / kangil (P)

· sooritab õpitud toenghüppe (kägarhüpe)

Õppevahendid:

Pallid: topispallid, tennispallid, pesapallid, viskepallid

võimlemismatid, võimlemispingid, võimlemisrõngad, võimlemiskepid, hüpitsad

võimlemiskang, võimlemiskast

jõusaali vahendid

kassetid

Lõiming:

muusika - soojendusharjutused muusikaga, rütmiharjutused

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid; õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi. Motivatsioon ja tahtejõud; poiste ja tüdrukute liigutusvõimekuse erinevus, toitumine.

emakeel – teksti mõistmise, suulise ja kirjaliku teksti loomise ning eneseväljendusoskuse kaudu.

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

kunst - spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitlus, valmisolek leida erinevatele ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskus märgata ümbritsevas ilu.

füüsika - füüsikareeglite rakendumine (erinevad jõud, telg, impulss, energia, jne.).

bioloogia - muutuste selgitamine organismis; aeroobsus ja organite töö. Vastupidavus ja taastumine.

KERGEJÕUSTIK

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· sooritab täishoolt kaugushüppe ja üleastumistehnikas kõrgushüppe

· sooritab hoojooksult palliviske ja kuulitõuke paigalt

· jookseb kiirjooksu stardikäsklustega

· suudab joosta järjest 9 minutit (T) / 10 minutit (P)

Õppesisu:

· sprindi eelsoojendusharjutused. Ringteatejooks.

· kestvusjooks.

· kaugushüppe eelsoojendusharjutused. Kaugushüpe täishoolt paku tabamisega.

· kõrgushüppe eelsoojendusharjutused. Kõrgushüpe (üleastumishüpe). Flopi tutvustamine

· kuulitõuke soojendusharjutused. Kuulitõuge

Põhimõisted:

flop

Õppetegevus:

· organiseeritud ja iseseisev praktiline harjutamine

· kontrollharjutuste sooritamine ja oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja kaaslaste tegevuse/soorituse kommenteerimine; sõnalised aruanded; vestlused

· liikumis-, spordi- ja terviseteemaliste materjalide lugemine ning loetu analüüsimine

· spordivõistlustel ja/või tantsuüritustel käimine, neist osavõtt võistleja, osaleja või abilisena

· spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine erinevate meediakanalite vahendusel

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· sooritab täishoolt kaugushüppe ja üleastumistehnikas kõrgushüppe

· sooritab kuulitõuke paigalt ja hooga

· jookseb kiirjooksu stardikäsklustega

· suudab joosta järjest 9 minutit (T) / 12 minutit (P)

Õppevahendid:

· teatepulgad, mõõdulindid, stopperid

· stardipakud

· viskepallid

· erineva raskusega kuulid

· kõrgushüppematt, -latt, -postid

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid; õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi. Motivatsioon ja tahtejõud; poiste ja tüdrukute liigutusvõimekuse erinevus, toitumine.

emakeel – teksti mõistmise, suulise ja kirjaliku teksti loomise ning eneseväljendusoskuse kaudu.

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

kunst - spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitlus, valmisolek leida erinevatele ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskus märgata ümbritsevas ilu.

füüsika - füüsikareeglite rakendumine (erinevad jõud, telg, impulss, energia, jne.).

bioloogia - muutuste selgitamine organismis; aeroobsus ja organite töö. Vastupidavus ja taastumine.

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

matemaatika – paremusjärjestuse selgitamisel punktide lugemine ja liitmine; tulemuste mõõtmine mõõdulindiga

SPORTMÄNGUD

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· sooritab tundides õpitud sportmängude tehnikaelemente

· sooritab läbimurded paigalt ja liikumiselt korvpallis

· sooritab ülalt pallingu ja selle vastuvõtu võrkpallis

· mängib võrkpalli ja jalgpalli reeglite järgi

Õppesisu:

Korvpall - Palli põrgatamine, söötmine, püüdmine ja vise korvile liikumiselt. Läbimurded paigalt ja liikumiselt. Algteadmised kaitsemängust. Korvpalli võistlusmäärused. Mäng reeglite järgi. Mäng 5:5

Võrkpall - Sööduharjutused paarides ja kolmikutes. Sööduharjutuste kombinatsioonid. Ülalt palling ja pallingu vastuvõtt. Ründelöök hüppeta ja hüppega (P) ning kaitsemäng. Mängijate asetus platsil ja liikumine pallingu sooritamiseks. Mäng reeglite järgi.

Jalgpall. Jalgpallitehnika elementide täiustamine erinevate harjutuste ja kombinatsioonidega. Jalgpalluri erinevate positsioonide (kaitsja, poolkaitsja ja ründaja) ning nende ülesannete mõistmine. Mäng.

Õppetegevus:

· organiseeritud ja iseseisev praktiline harjutamine

· kontrollharjutuste sooritamine ja oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja kaaslaste tegevuse/soorituse kommenteerimine; sõnalised aruanded; vestlused

· liikumis-, spordi- ja terviseteemaliste materjalide lugemine ning loetu analüüsimine

· spordivõistlustel ja/või tantsuüritustel käimine, neist osavõtt võistleja, osaleja või abilisena

· spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine erinevate meediakanalite vahendusel

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

- sooritab tundides õpitud sportmängude tehnikaelemente
- sooritab läbimurded paigalt ja liikumiselt ning petted korvpallis
- sooritab ülalt pallingu, ründelöögi ja nende vastuvõtu võrkpallis
- mõistab erinevatel positsioonidel mängivate jalgpallurite ülesandeid ja täidab neid mängus;
- mängib võrkpalli, korvpalli ja jalgpalli reeglite järgi

Õppevahendid:

Pallid: korvpallid, võrkpallid , topispallid, jalgpallid, tennispallid

koonused, tähised

stopper

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid; õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi. Motivatsioon ja tahtejõud; poiste ja tüdrukute liigutusvõimekuse erinevus, toitumine.

emakeel – teksti mõistmise, suulise ja kirjaliku teksti loomise ning eneseväljendusoskuse kaudu.

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

kunst - spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitlus, valmisolek leida erinevatele ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskus märgata ümbritsevas ilu.

füüsika - füüsikareeglite rakendumine (erinevad jõud, telg, impulss, energia, jne.).

bioloogia - muutuste selgitamine organismis; aeroobsus ja organite töö. Vastupidavus ja taastumine.

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

matemaatika – sportmängudes punktide lugemine ja liitmine

SUUSATAMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· suusatab paaristõukelise ühe- ja kahesammulise sõiduviisiga

· suusatab kepitõuketa uisusamm-sõiduviisiga

· läbib järjest suusatades 4 km (T) / 6 km (P) distantsi.

Õppesisu:

· Laskumine madalasendis

· Libisamm-tõusuviis. Sahk-, uisusamm-, paralleel- ja käärpööre.

· Tõusu- ja laskumisviiside ning pidurduste kasutamine maastikul.

· Paaristõukeline ühe- ja kahesammuline sõiduviis.

· Üleminek paaristõukeliselt sõiduviisilt vahelduvtõukelisele ja vastupidi.

· Kepitõuketa uisusamm-sõiduviisi tempovariant.

· Õpitud sõiduviiside tehnikate täiustamine ja kinnistamine.

Põhimõisted:

· libisamm-tõusuviis

· sahk-, uisusamm-, paralleel- ja käärpööre

· paaristõukeline ühe- ja kahesammuline sõiduviis

· kepitõuketa uisusamm-sõiduviisi

Õppetegevus:

· organiseeritud ja iseseisev praktiline harjutamine

· kontrollharjutuste sooritamine ja oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja kaaslaste tegevuse/sooituse kommenteerimine; sõnalised aruanded; vestlused

· liikumis-, spordi- ja terviseteemaliste materjalide lugemine ning loetu analüüsimine

· spordivõistlustel ja/või tantsuüritustel käimine, neist osavõtt võistleja, osaleja või abilisena

· spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine erinevate meediakanalite vahendusel

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· suusatab paaristõukelise ühe- ja kahesammulise sõiduviisiga

· suusatab kepitõuketa uisusamm-sõiduviisiga tempovarianti

· läbib järjest suusatades 5 km (T) / 8 km (P) distantsi.

Õppevahendid:

· suusad, suusakepid, suusasaapad

· stopper

· koonused

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid; õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi. Motivatsioon ja tahtejõud; poiste ja tüdrukute liigutusvõimekuse erinevus, toitumine.

emakeel – teksti mõistmise, suulise ja kirjaliku teksti loomise ning eneseväljendusoskuse kaudu.

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

kunst - spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitlus, valmisolek leida erinevatele ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskus märgata ümbritsevas ilu.

füüsika - füüsikareeglite rakendumine (erinevad jõud, telg, impulss, energia, jne.).

bioloogia - muutuste selgitamine organismis; aeroobsus ja organite töö. Vastupidavus ja taastumine.

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

ORIENTEERUMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· läbib orienteerumisraja oma võimete kohaselt

· oskab lugeda kaarti ja maastikku

· oskab valida õiget liikumistempot ja -viisi ning teevarianti maastikul

Õppesisu:

· üldsuuna ja täpse suuna (asimuudi) määramine

· orienteerumisharjutused kaardi ja kompassiga. Kaardi peenlugemine – väikeste objektide lugemine ja meeldejätmine. Sobivaima teevariandi valik. Orienteerumine maastikul kaardi ja kompassiga

· orienteerumisraja iseseisev läbimine. Läbitud tee ja kontrollpunktide mälu järgi kirjeldamine

· suund- ja valikorienteerumine. Sobiva koormuse ja liikumistempo valimine pinnasetüübi, reljeefivormi ja takistuste järgi

Põhimõisted:

asimuut

valikorienteerumine

Õppetegevus:

· organiseeritud ja iseseisev praktiline harjutamine

· kontrollharjutuste sooritamine ja oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja kaaslaste tegevuse/soorituse kommenteerimine; sõnalised aruanded; vestlused

· liikumis-, spordi- ja terviseteemaliste materjalide lugemine ning loetu analüüsimine

· spordivõistlustel ja/või tantsuüritustel käimine, neist osavõtt võistleja, osaleja või abilisena

· spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine erinevate meediakanalite vahendusel

Metoodika:

· selgitus

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· läbib orienteerumisraja oma võimete kohaselt

· oskab määrata suunda kompassiga, lugeda kaarti ja maastikku

· oskab valida õiget liikumistempot ja -viisi ning teevarianti maastikul

· oskab mälu järgi kirjeldada läbitud orienteerumisrada

Õppevahendid:

· orienteerumiskaart

· kontrollpunktide tähised

· kontroll-lehed

· kompass

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid; õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi. Motivatsioon ja tahtejõud; poiste ja tüdrukute liigutusvõimekuse erinevus, toitumine.

emakeel – teksti mõistmise, suulise ja kirjaliku teksti loomise ning eneseväljendusoskuse kaudu.

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

kunst - spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitlus, valmisolek leida erinevatele ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskus märgata ümbritsevas ilu.

füüsika - füüsikareeglite rakendumine (erinevad jõud, telg, impulss, energia, jne.).

bioloogia - muutuste selgitamine organismis; aeroobsus ja organite töö. Vastupidavus ja taastumine.

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

TANTSULINE LIIKUMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· tunneb rõõmu tantsust ja huvitub tantsust kui kunstiliigist

· väärtustab tantsu inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana. Teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb selle edasikandmises. Mõistab ja austab erinevaid kultuure.

· tunnetab, teadvustab ja arendab tantsulise liikumise kaudu oma enesekontrolli ja eneseväljendamise võimeid

· arendab läbi ühistegevuste sotsiaalseid võimeid, sealhulgas suhtlemisoskust;

· omandab teadmisi ja praktilist kogemust keha arengu seaduspärasustest ja liikumisviiside mitmekesisusest

· väärtustab tantsu vaimse ja füüsilise tervise ning emotsionaalse intelligentsuse arendajana

· mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt tantsuga seotud tegevuste kaudu

· väärtustab eetilist ja esteetilist väljendusviisi

· tajub tantsu kui elukestva liikumisharrastuse tähendust

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· tantsib õpitud paaris- ja rühmatantse

· arutleb erinevate tantsustiilide üle

· teab Eesti tantsupidude traditsioone

Õppesisu:

· Tantsud õpetaja valikul vastavalt neidude ja noormeeste arvule klassis.

· Omandatakse mõisted, oskussõnad, põhisammud ja kombinatsioonid.

· Soorollid tantsus.

· Erinevate liikumiste ja stiilide loov kasutamine.

· Traditsioonilisus ja nüüdisaegsus. Popkultuur. Tants kui sport. Tants kui kunst ja kultuur, tants kui meelelahutus

Õppetegevus:

· esmaste kompositsioonipõhimõtete ja -võtete tutvustamine

· improvisatsiooni- ja kompositsiooniülesannete loov lahendamine

· erinevate liikumiskvaliteetide katsetamine

· lihaskonna teadlik ja tasakaalustatud treenimine

· hingamisharjutused ja liikumisel õige hingamise kasutamise õppimine

· liikumismälu, koordinatsiooni ja tasakaalu arendamine erinevate tantsutehnikate kaudu

· tantsuajaloo ja erinevate stiilidega tutvumine,

· tähelepanu pööramine tantsukunsti seostele teiste kunstiliikidega

· esinemisvõimaluste pakkumine

· aruteludes isiklike põhjendatud seisukohtade avaldamise võimaldamine

Metoodika:

· selgitus

· demonstratsioon õpetaja ja õpilase poolt

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· tantsib õpitud paaris- ja rühmatantse ning kombinatsioone

· arutleb erinevate tantsustiilide üle

· teab Eesti tantsupidude traditsioone

Õppevahendid:

· õppekirjandus

· fonoteek (CDd, DVDd, VHSid)

· vahendid pärimus-ja loovtantsude tantsimiseks: rätid, pulgad, pallid jm.

· vahendid helide tekitamiseks: rütmipillid (kõristid, kõlapulgad, trianglid jne)

· võimlemismatid

· vahendid füüsise arendamiseks: hüppenöörid, lindid, võimlemisrõngad jm

Lõiming:

eesti keel ja kirjandus - oskussõnavara, suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus, kirjanduslik algmaterjal

muusika - muusika kuulamine, erinevuste märkamine, muusikavormi analüüs, muusika väljendamine liikumises

inimeseõpetus - motivatsioon ja tahtejõud; poiste ja tüdrukute liigutusvõimekuse erinevus, toitumine

kunsti- ja tööõpetus - tantsu võrdlemine teiste kunstiliikidega; rahvariided ja rahvakunst

füüsika - füüsikareeglite rakendumine (erinevad jõud, telg, impulss, energia, jne.)

bioloogia - muutuste selgitamine organismis; aeroobsus ja organite töö. Vastupidavus ja taastumine.

ajalugu - erinevate kultuuride areng ja ajalugu; pärimuse kogumine

võõrkeel - mõisted, tantsuterminid, tantsusõnavara

matemaatika - kujundliku mõtlemise areng tantsujooniste kaudu, kujundite õppimine

maateadus ja loodusõpetus - nähtuste jõud ja tugevus, pehmus ja liikuvus; matkimine; rütmid elus ja looduses

TEADMISED SPORDIST JA LIIKUMISVIISIDES

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

· soovib olla terve ja rühikas

· mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust

· tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisoskusi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama

· omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika

· täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid

· jälgib oma keha vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga

· õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma

· tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu

Eelnevalt õpitu, millele õppeprotsessis toetutakse:

· selgitab kehalise aktiivsuse ning regulaarse liikumisharrastuse mõju tervisele ja töövõimele

· järgib kehalisi harjutusi tehes hügieeni- ja ohutusnõudeid ning väldib ohuolukordi; teab, kuidas toimida sportides/liikudes juhtuda võivate õnnetusjuhtumite ja traumade puhul

· liigub/spordib reegleid ja võistlusmäärusi järgides, kaaslasi austades ja abistades ning keskkonda säästes

· oskab iseseisvalt treenida: analüüsib oma kehalise vormisoleku taset, seab liikumis-harrastusele eesmärgi, leiab endale sobiva (jõukohase) spordiala/liikumisviisi, õpib uusi liikumisoskusi ja arendab oma kehalisi võimeid;

· osaleb aktiivselt kehalise kasvatuse tundides, harrastab liikumist/sportimist iseseisvalt (tunniväliselt), käib spordi- ja tantsuüritustel ning jälgib seal toimuvat; oskab tegutseda abikohtunikuna võistlustel

Õppesisu:

· Kehalise aktiivsuse mõju tervisele ja töövõimele, regulaarse liikumisharrastuse kui tervist ja töövõimet tagava tegevuse vajalikkus.

· Liikumissoovitused noorukitele ning täiskasvanutele.

· Ohutu liikumine ja liiklemine. Loodust säästev liikumine. Tegutsemine (spordi)traumade ja õnnetusjuhtumite korral. Esmaabivõtted.

· Õpitud spordialade ja liikumisviiside oskussõnad ning harjutuste ja tegevuste kirjeldamine; õpitud spordialade võistlusmäärused. Aus mäng – ausus ja õiglus spordis ning elus.

· Teadmised iseseisva liikumisharrastuse kohta (eesmärkide seadmine, spordiala/tegevuse valik, spordivarustuse valik, harjutamise põhimõtted jm).

· Kehalise töövõime arendamine: erinevate kehaliste võimete arendamiseks sobivad harjutused. Kehalise võimekuse testid ja enesekontrollivõtted, testitulemuste analüüs.

· Teadmised õpitud spordialade/tantsustiilide tekkest, peetavatest (suur)võistlustest/üritustest ning tuntumatest sportlastest/tantsijatest Eestis ja maailmas.

· Teadmised olümpiamängudest (sh antiikolümpiamängudest) ja tuntumatest olümpiavõitjatest.

· Teadmised spordiüritustest ning neil osalemise võimalustest.

· Liikumine „Sport kõigile“

Õppetegevus:

· organiseeritud ja iseseisev praktiline harjutamine

· kontrollharjutuste sooritamine ja oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine

· oma ja kaaslaste tegevuse/soorituse kommenteerimine; sõnalised aruanded; vestlused

· liikumis-, spordi- ja terviseteemaliste materjalide lugemine ning loetu analüüsimine

· spordivõistlustel ja/või tantsuüritustel käimine, neist osavõtt võistleja, osaleja või abilisena

· spordi- ja/või tantsuürituste jälgimine erinevate meediakanalite vahendusel

Metoodika:

· selgitus

· rühmatöö, paaristöö, meeskonnas

· individuaaltöö

· individuaalne juhendamine

· vestlus

· vaatlus

Õpitulemused:

Õpilane:

· selgitab kehalise aktiivsuse ning regulaarse liikumisharrastuse mõju tervisele ja töövõimele;

· järgib kehalisi harjutusi tehes hügieeni- ja ohutusnõudeid ning väldib ohuolukordi; teab, kuidas toimida sportides/liikudes juhtuda võivate õnnetusjuhtumite ja traumade puhul; oskab anda elementaarset esmaabi;

· liigub/spordib reegleid ja võistlusmäärusi järgides, kaaslasi austades ja abistades ning keskkonda säästes;

· oskab iseseisvalt treenida: analüüsib oma kehalise vormisoleku taset, seab liikumis-harrastusele eesmärgi, leiab endale sobiva (jõukohase) spordiala/liikumisviisi, õpib uusi liikumisoskusi ja arendab oma kehalisi võimeid;

· osaleb aktiivselt kehalise kasvatuse tundides, harrastab liikumist/sportimist iseseisvalt (tunniväliselt), käib spordi- ja tantsuüritustel ning jälgib seal toimuvat; oskab tegutseda abikohtunikuna võistlustel.

Lõiming:

inimeseõpetus - õppida täitma hügieeninõudeid; õppida käituma ja sooritama kehalisi harjutusi kahjustamata end ja kaasõpilasi. Motivatsioon ja tahtejõud; poiste ja tüdrukute liigutusvõimekuse erinevus, toitumine.

emakeel – teksti mõistmise, suulise ja kirjaliku teksti loomise ning eneseväljendusoskuse kaudu.

võõrkeel – eri spordialades/liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada

kunst - spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitlus, valmisolek leida erinevatele ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskus märgata ümbritsevas ilu.

füüsika - füüsikareeglite rakendumine (erinevad jõud, telg, impulss, energia, jne.).

bioloogia - muutuste selgitamine organismis; aeroobsus ja organite töö. Vastupidavus ja taastumine.

loodusteadus – keskkonna väärtustamine liikumisel/sportimisel

ajalugu - antiikolümpiamängud

Uurimistöö alused

1. Ainevaldkonna pädevused

Kursusega „Uuristöö alused“ taotletakse, et õpilane:

1) Oskab seada eesmärke, sõnastada uurimisküsimuse või hüpoteesi ning vastutada ülesande elluviimise eest;
2) Oskab planeerida ja korraldada uuringuid;
3) Oskab planeerida loovtöö koostamist;
4) Arendab loovust ja süsteemset mõtlemist;
5) Kasutab erinevaid teabeallikaid ning hindab kriitilisel neis sisalduvat;
6) Saab ülevaate ja kogemuse andmete kogumise, töötlemise meetoditest;
7) Vormistab arvutil teaduslikkuse nõudeid järgivat loovtööd;
8) Esitab, hindab ja põhjendab loovtöö tulemusi.

2. Üldpädevuste kujundamine

Väärtuspädevus – suutlikkus hinnata inimsuhteid ning tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, loodusega, oma ja teiste maade rahvaste ning kodukoha kultuuripärandiga ja nüüdisaegse kultuuri sündmustega, väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt;

Sotsiaalne pädevus – suutlikkus ennast teostada, toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ning järgida ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja norme ning erinevate keskkondade reegleid; teha erinevates

situatsioonides koostööd teise inimestega; aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;

Enesemääratluspädevus – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; järgida terveid eluviise; leida lahendusi iseendaga, oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvatele ning inimsuhetes tekkivatele probleemidele;

Õpipädevus – suutlikkus organiseerida õppekeskkonda ja hankida õppimiseks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ning seda plaani järgida; kasutada õpitut, sealhulgas õpioskusi ja -strateegiaid, erinevates kontekstides ning probleeme lahendades; analüüsida enda teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasiõppimise vajadust;

Suhtluspädevus – suutlikkus ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt;

Matemaatikapädevus – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid erinevaid ülesandeid lahendades kõigis elu- ja tegevusvaldkondades;

Ettevõtlikkuspädevus – suutlikkus ideid luua ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi; seada eesmärke ja neid ellu viia; korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi ja vastutada tulemuste eest; reageerida paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske.

3. Lõiming valdkonnapädevuste ning ainevaldkondadega

Aine on tihedalt lõimitud emakeele, A-võõrkeele, infotehnoloogia ja loovtöö teemaga otseselt seotud ainekursusega.

Kursus „Uurimistöö alused“ tugineb loovtööde juhendile, kus on fikseeritud loovtöö struktuuri, viitaise ja vormistamise nõuded ning esile toodud juhendaja roll ning hindamise põhimõtteid.

Kursuse käigus valminud loovtöö võib esitada erinevatele konkurssidele, sh õpilaste teadustööde riiklikule konkursile (SA Archimedes), keskonnauurimuste konkursile (Haridus- ja Teadusministeerium, GLOBE programm Eestis), õpilaste ajaloolaste uurimistööde võistlusele „Minu Eesti“ (Eesti Ajalooõpetajate Selts) ning kanda ette kooli õpilaskonverentsil.

4. Läbivate teemade käsitlus

1) Elukestev õpe ja karjääri planeerimine – taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid;
2) Keskkond ja jätkusuutlik areng – taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele;
3) Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus – taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele;
4) Kultuuriline identiteet – taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis;
5) Teabekeskkond – taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi;
6) Tehnoloogia ja innovatsioon – taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt ja mitmekülgselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas;
7) Tervis ja ohutus – taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning osalema tervist edendava keskkonna kujundamises;
8) Väärtused ja kõlblus – taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliseks arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis

ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

5. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Loovtöö eesmärgiks on pakkuda õpilasele võimetekohast ning huvidest lähtuvat eneseteostuse võimalust ning toetada:

- õpilase tervikliku maailmapildi ning loomingulise algatusvõime ja loova eneseväljendusoskuse kujunemist ning aidata kaasa uute ideede tekkimisele ja teostamisele õppeainete lõimumise ja loovtöö protsessi kaudu;
- õpimotivatsiooni, enesereflesiooni ja kriitilise mõtlemise kujunemist;
- õpilase kujunemist loovaks ning mitmekülgseks isiksuseks;
- üldpädevuste (iseseisev ja rühmas töötamine, probleemide lahendamine, kriitiline mõtlemine, argumenteerimis-, eneseväljendus- ja esinemisoskus, töö allikate ja andmetega; tegevuse kavandamine ning kavandatu järgimine, tegevuse ja töö analüüsimiseoskus, loovtöö vormistamine, IKT vahendite kasutamine jne) kujunemist;
- õpilast tema võimete paremal tundmaõppimisel, mis aitaks teha valikuid järgnevateks õpinguteks.

6. Aine lühikirjeldus

Kursus annab algteadmised loovtöö olemusest, meetoditest, etappidest, struktuurist, vormistamisest ning kaitsmisest. Kursus koosneb auditoorsetes loengutest, mille jooksul käsitletakse eespool nimetatud teemasid. Lisaks kasutatakse individuaalõppevormi, mille vältel õpilane koostab koostöös juhendajaga vabalt väitud ainevaldkonnas loovtöö.

Loovtöö on protsess, mille käigus õpilane tutvub antud valdkonnaga ja koostab oma loovtöö.

Loovtöö eeldab kolme sisuliselt eristuva osa olemasolu töös:

1) Ülevaade sellest, mida teised on teinud;
2) Ülevaade oma loovtööst;
3) Enda tulemuste võrdlus teiste omadega ning järeldused.

Loovtöö on protsessi konkreetne tulemus ehk kirjalik aruanne, mis kajastab õpilase oskust iseseisvalt mõelda ja sisaldab õpilase oma seisukohti.

Kursus lõpeb loovtöö tulemuste avaliku esitamise ehk kaitsmisega, mille käigus antakse järgmine ülevaade:

1) Teema valiku põhjendus;
2) Lühike sisuülevaade;
3) Töö kokkuvõte: milleni jõuti, kas eesmärk sai täidetud.
7. Õpitulemused

Põhikooli õpitulemused kajastavad õpilase rahuldavat saavutust.

Kursuse lõpul õpilane:

1) tunneb loovtöö koostamise metoodikat ning teeb loovtöö iseseisvalt;
2) õpib suhtlema juhendajaga ning toime tulema konstruktiivse kriitikaga;
3) orienteerub valitud ainevaldkonna lihtsamas kirjanduses, leiab vajaliku info ja analüüsib seda kriitiliselt;
4) vormistab loovtöö teaduslikule uurimistööle esitatud nõuete ning loovtöö juhendi järgi;
5) esitab ja kaitseb oma loovtööd nii suuliselt kui ka kirjalikult;
6) oskab anda konstruktiivset tagasisidet kaasõpilase loovtöö kohta.

8. Õppesisu

Loovtöö on juhendatud õppeprotsess, mille käigus õpilane rakendab iseseisva töö oskusi ja omandatud teadmisi, arendab loovust ja kinnistab ning täiendab koolis omandatut. Loovtöö lähtub läbivatest teemadest või on õppeaineid lõimiv.

Loovtöö on õpilase/õpilaste loodu, millele on lisatud kirjaliku tööna vajalikud selgitused, mis võimaldavad mõista, et loovtöö on läbivatest teemadest lähtuv või õppeaineid lõimiv.

Loovtööna käsitletakse:

- õpilasuurimust;
- konkursi, kontserdi, võistluse, konverentsi või muu ülekoolilise sündmuse korraldamist;
- ainenädala-, koolipeo-, jm õpilasürituse korraldamist;
- kunsti, käsitöö või tehnoloogiaõpetuse projekti (nt nukumööbel lasteaeda, „lambast kampsunini“, „igale linnule maja“, vana tooli restaureerimine, maketti, mudelit jne);
- pikaajalist ettevalmistust nõudvast piirkondlikust, vabariiklikust või rahvusvahelisest õpilasvõistlusest osavõttu;

- loomingulist projekti, foto või kunstinäitust, mis on eksponeeritud nõuetele vastavalt;
- õppematerjali (sh audiovisuaalse või elektroonilise) loomist:
- sisekujundusprojekti;
- toidukalkulatsiooni koostamist;
- omaloomingulist muusikateost, omaloomingulist esinemiskava;
- õpilasfirma rajamist ja tööd;
- draamaprojekti;
- moeshow ettevalmistamist ja läbiviimist;
- projektitöö läbiviimist;
- reisiplaani koostamist koos eelarvega (nt majutus, ööbimine jne);
- looduse õpperaja rajamist;
- maastikumängu ettevalmistust ja läbiviimist;
- kirjandusteose dramatiseeringut;
- leiutist;
- kirjanduslikku loomingut;
- kodulehte.

Loovtöö struktuur. Tiitelleht. Sisukord. Sissejuhatus. Põhiosa (loovtöö päevik). Kokkuvõte. Kasutatud materjalid. Lisad.

Tabelid ja joonised. Kasutamisala. Vormistamisnõuded.

Stiil ja keel. Lauseehitus ja sõnavalik. Objektiivsus. Ajavormid. Loetelud. Lühendite ja numbrite kasutamine tekstis. Õigekeel.

Viitamine ja vormistamine. Tsitaat ja refereering. Tekstisisene viitamine. Allikaloend (artikkel, raamat, õigusaktid, arhiivimaterjalid, elektroonilised allikad, dokumendid ilma isikuandmeteta jne).

Kaitsmine. Kaitsmine sisu ja ülesehitus. Avalik esinemine.

Õppetegevus

Loovtööd korraldatakse loovtööde kavandamise, teostamise ja vormistamise juhendite kohaselt.

Loovtöö üldkoordinaator on põhikooli õppealajuhataja.

Õppealajuhataja tutvustab õpilastele 7. klassi III trimestri jooksul klassijuhataja tunnis loovtöö sooritamise tingimusi.

Aineõpetajad ja klassijuhataja tutvustavad loovtöö põhimõtteid ja julgustavad õpilasi teemade valikul. Loovtöö teema esitatakse õpilase ja tema poolt valitud kompetentse juhendaja koostöös klassijuhatajale I trimestri lõpuks ja edastatakse õppealajuhatajale. Teemat mitte valinud õpilasele määratakse õppalajuhataja eestvedamisel loovtöö teema.

Loovtöö teemad kinnitatakse direktori käskkirjaga.

Ühel õpetajal võib olla juhendada kuni 2 loovtööd, õpetaja nõusolekul rohkem.

Grupitöö puhul on ülesanded ja alateemad piiritletud.

Juhendaja tutvustab õpilastele loovtöö kavandamise, teostamise ja vormistamise juhendit ning annab õpilasele õppematerjali valitu teema kohta. Juhendav õpetaja:

- Aitab õpilast teema valikul ja tegevusplaani koostamisel;
- Soovitab vajadusel kirjandust ja annab suuniseid informatsiooni leidmisel;
- Jälgib töö vastavust sisulistele ja vormistamise nõuetele ning jälgib ajakava täitmist;
- Nõustab õpilast esitluse edukaks läbiviimiseks;
- Täpsustab rühmatöös liikmete tööpanuse;
- Nõustab õpilast loovtöö esitlemise vormi valikul.

Õpilane tutvub vastavasisulise kirjanduse, varasemate loovtöödega ja koostab loovtöö kavandi. Õpilane teeb koos juhendajaga valiku, millisele aspektile valitud teema raames loovtöös keskendutakse ning milline loovtöö teostatakse.

Olles tutvunud varasemate loovtöödega, sõnastab õpilane idee/ülesande lahendamiseks, teostab idee ja vormistab selle. Õpilane seostab enda loovtöö varasemate samas teemavaldkonnas tehtud töödega, esitab võrdluse ja toob välja enda loovtöö unikaalsuse valitud teemavaldkonna osas.

Õpetaja tutvub tulemustega ja viib vajadusel sisse korrektiivid. Juhendaja annab tööle heakskiidu.

Tulemus vormistatakse viisil, mis võimaldab loovtöö esitlemist. Loovtöö esitlemine: loovtöö esitlus võib toimuda nii koolis kui kokkuleppel hindamiskomisjoniga väljaspool kooli:

- Esitlus võib toimuda koolis ka teatud ürituse, teema või ainenädala raames (sh kontserdil, näitusel jm);

- Mitme autori puhul osalevad loovtöö esitlusel kõik rühma liikmed;
- Loovtööd esitleb õpilane suulise ettekandena ning aega selleks on kuni 10 minutit, kui ei ole hindamiskomisjoniga teist eelnevat kokkulepet;
- Ettekanne on õpilasel kirjaliku tekstina ette valmistatud;
- Esitlust on soovitav näitlikustada kas stendiettekande, multimeedia, audiovisuaalsete jm vahenditega.

Loovtöö esitlemisel õpilane:

1) Selgitab töö eesmärki ja põhjendab teema valikut;
2) Tutvustab kasutatud meetodit;
3) Töö analüüsi (kas kõik läks plaanipäraselt, mis läks hästi, mida oleks võinud teha teisiti; fotod või videod tööst);
4) Esitab töö kokkuvõte: milleni jõuti, kas eesmärk täideti.

Loovtöö koostamise minimaalne ajaline maht õpilase jaoks on 35 tundi, mis sisaldab nii juhendamisel toimuvat kui ka iseseisvat tööd (14 tundi toimub auditoorselt, 20 tundi iseseisvalt juhendaja nõustamisel, 1 tund töö esitlemisel komisjonile).

Füüsiline õppekeskkond

Kursuse auditoorsed tunnid ning avalik esinemine ehk kaitsmine toimuvad klassiruumis, kus on internetiühendusega arvuti ja projektor.

Õpilane võib kasutada eksperimendi või katsete korraldamiseks koolis olevaid spetsiaalseid vahendeid, järgides nii ohutusnõudeid kui ka eetilisi norme. Koole ei ole kohustatud tagama õpilasele eksperimentide ja katsete sooritamiseks vajalikke vahendeid.

Praktilise töö korral kindlustab materjali õpilase vanem või õpilase seaduslik esindaja. Loovtööd esitletakse hindamiskomisjonile 8. klassi III trimestri lõpuks. Loovtööde esitlemine hindamiskomisjonile kajastub kooli tööplaanis.

9. Hindamine

Loovtöö hindamise eesmärgiks on:

- Kirjeldada loovtööle seatud eesmärkide täideviimist ning anda seeläbi tagasisidet loovtöö kui terviku kohta;

- Kujundada kriitilist suhtumist oma töösse, julgustada õpilast järgmisteks loovtöödeks ning toetada seeläbi isiksuse arengut.

Hindamisel antakse hinnang:

- Töö sisule: töö vastavus teemale, seatud eesmärkide saavutamine, meetodite valik ja rakendus; terminite ja keele korrektne kasutamine, töö ülesehitus; kunstitöö ning omaloomingulise muusikateose puhul hinnatakse teose ideed, originaalsust ja selle teostumist, samuti uute seoste loomise oskust; muusikateose esitamise puhul hinnatakse kunstilist teostust;
- Loovtöö protsessile: õpilase algatusvõimet ja initsiatiivi loovtöö teemavalimisel, ajakava järgimine, kokkulepetest kinnipidamine, ideede rohkust, suhtlemisoskust;
- Loovtöö vormistamisele: teksti, jooniste, graafikute ja tabelite korrektne vormistamine; viitamine;
- Loovtöö esitlemisele: esitluse ülesehitus, kõne tempo, esitluse näitlikustamine, kontakt kuulajatega.

Rühmatöö puhul antakse hinnang iga liikme tööle.

Loovtööde hindamiseks moodustatakse direktori poolt vähemalt 3-liikmeline komisjon, kuhu kuuluvad hindamiskomisjoni esimees (direktor või tema poolt määratud isik), juhendav(ad) õpetaja(d).

Juhul, kui õpilase loovtöö hinnatakse „mitterahuldava“ hindega, täiendab õpilane oma tööd 9. klassi I trimestri jooksul ja esitab oma töö 1. detsembriks uuesti hindamiseks.

Loovtöö teema märgitakse lõputunnistusele.

10.Õppevara

Varstu Kooli Loovtööde koostamise juhend. Varstu, 2017

Vija M., Sõrmus K., Artma I. 2012. Uurimistöö kirjutajale. Tartu: Atlex.

Ehala M. 2000. Kirjutamise kunst. Tekstiõpetuse õpik. Tallinn: Künnimees.

Digiõppe ainekava

I Õppeaine kirjeldus

Esimeses ja teises kooliastmes on digiõpetuse eesmärk anda õpilasele esimesed kogemused digitehnloogiate rakendamiseks õppetöös ja algteadmised robootikast.

Põhirõhk ei ole mitte niivõrd informaatikal kui arvutiteadusel, vaid igapäevaseks arvuti- ja internetikasutamise jaoks vajalike oskuste arendamisel. Sellest tulenevalt lähtutakse õpiülesannete loomisel (esitluste loomine, andmete kogumine ja analüüs, oskuste treenimine jmt) teistes ainetes käsitletavatest teemadest.

Nagu kogu informaatika õpetamine põhikoolis, järgib ka digiõpetuse õpetamine esimeses ja teises kooliastmes kontsentrilisuse põhimõtet.

Vastavalt põhikooli õppekavas sätestatud eesmärkidele lähtutakse aines järgmistest põhimõtetest: elulähedus (ülesanded tuginevad võimalusel õpilase igapäevaelule), aktiivõpe (õpimeetodite puhul eelistatakse aktiivõppemeetodeid), uuenduslikkus (tutvustatakse uuenduslikke tehnoloogiaid ja lahendusi), ühesõpe (eelistatakse koostöös toimuvat õppimist), teadmusloome (uue teadmise õppimine toimub üheskoos luues), vaba tarkvara ja avatud sisu (võimalusel eelistatakse vabatarkvara), turvalisus (õpitegevuses pööratakse suurt tähelepanu ohutule käitumisele võrgukeskkonnas), sõltumatus tarkvaratootjast (kasutatakse erinevate tarkvaratootjate poolt pakutavaid võimalusi).

Ainespetsiifiliselt arvestatakse digiõpetuse planeerimisel järgmiste aspektidega: koolitööks vajalikud IKT baaspädevused (infootsing, esitluste ja tekstidokumentide koostamine, koolis kasutatavate infosüsteemide ja suhtlusvahendite kasutamine) tuleb õpilastel omandada hiljemalt teise kooliastme lõpuks ning seega tuleb nende arendamisega alustada juba esimese kooliastmes. Tähelepanu tuleb pöörata jagamiskultuurile ja autoriõigustele: juba esimeses kooliastmes tuleb leida võimalusi kujundada õpilasel oskusi enda personaalse e-õpikeskkonna loomise oskuste kujundamiseks.

Rootikategevuses on üheks oluliseks väljundiks robootika kui interaktiivse vahendi kasutamine loogilise mõtlemise ja loovuse arendamisel.

Õpiobjektide valimisel pööratakse tähelepanu foto-visuaalse ja loova kirjaoskuse arendamisele, taasesitamise kirjaoskuse põhimõtete tutvustamisele ning informatsiooni

kriitilise hindamise kirjaoskuse praktiseerimisele, kuivõrd nimetatud oskused on Eesti elukestva õppe strateegiadokumendis välja toodud kui olulised baasoskused digiühiskonnas edukalt toimumiseks.
Õppeprotsessi planeerimisel peab arvesse võtma, et digiõppe üheks kandvaimaks põhimõtteks on uuenduslikkus ning elulähedus ning seega on vajalik nii õpisisu kui ka õpitegevuste ülevaatamine iga õppeaasta alguses.

II Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Aine eesmärgipüstitus lähtub Eesti elukestva õppe strateegias väljatoodust ning põhikooli riiklikus õppekavas sätestatust: digitaalne kirjaoskus on üks elukestva õppe prioriteetsetest aspektidest, millele pannakse alus üldhariduskoolis. Digipädevuse kujundamisel nähakse viite komponenti: digiinfo haldamine, suhtlemine digikeskkonnas, sisuloome, turvalisus ja probleemilahendus. Kõikide nende komponentide käsitlemise juures lähtutakse ea- ja jõukohasusest, arvestades õpilaste vanust ja taset.
Digiõpetuse aine eesmärk on toetada järgmiste pädevuste arengut:

- kultuuri- ja väärtuspädevus: eneseväljenduse ja loomingulisuse arendamine digitaalses keskkonnas (näiteks oma e-portfoolio disainimine, illustreerivate piltide loomine, fotokollaažid); autorikaitse, võimalikud ohud privaatsusele; küberkiusamise põhimõtete selgitamine, peamised viisid küberkiusamise vältimiseks, sellele reageerimiseks; allikakriitika põhimõtted veebiallikate kasutamisel.
- sotsiaalne ja kodanikupädevus: kooli infosüsteemi (kooli koduleht, võimalusel e-Kool, Google Classroom) aktiivne ja korrektne kasutamine; arvutiklassi reeglite järgimine; osalemine rühmatöös; käitumispõhimõtted sotsiaalmeediakanalites.
- enesemääratluspädevus: turvalise salasõna valimine, isikuandmete kaitse, digitaalne jalajälg; algupärase e-portfoolio loomine; tervislikkuse põhimõtteid järgiv arvutikasutamine.
- õpipädevus: info otsimine ja töötlemine, leitud info esitlemine; algupärase e-portfoolio loomine.
- suhtluspädevus: töö erinevate tekstidega; korrektne keelekasutus digimaailmas.
- matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus: diagrammide ja tabelite lugemine, vastavates ainetundides käistletavate teemade kordamine.
- ettevõtlikkuspädevus: uute oskuste kasutamine.

- digipädevus: osalemine digitaalses siusloomes; vajaliku info leidmine, selle usaldusväärsuse hindamine; suhtlemine ja koostöö erinevates digikeskkondades; turvaline käitumine virtuaalmaailmas.
- robootikapädevus: robootika arendab laste STEM teadmisi:

• Science - teadus;
• Tehnology - tehnoloogia;
• Engineering - insenerioskused;
• Mathemathics - matemaatika.

Kuivõrd kogu digiõppe tundides käsitletav teemadering on seotud teistes õppeainetes püstitatud õpieesmärkide saavutamisega, pole vajalik eraldi õppeainete lõiminguvõimaluste väljatoomine.

Konkreetsete õpitegevuste planeerimisel ja läbiviimisel on õpieesmärkide sõnastamisel toetutud 2016. aastal valminud õppijate digipädevusmudelile. Seega jagunevad õpieesmärgid viite pädevusvaldkonda – info, suhtlus, sisuloome, turvalisus ja probleemilahendus, mis omakorda jagunevad erinevateks osaoskusteks. Kuivõrd nimetatud mudel toob õpitulemused välja kooliastmeti, on sama süsteemi järgitud ka ainekavas.

III Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

2. klass

<u>Õpisisu:</u>

1. Teoreetilised teadmised:
    a. autoriõigused;
    b. robotid ja nende kasutamine;
    c. programmeerimine.
2. Praktilised oskused:
    a. infootsing;
    b. suurtähe kasutamine;
    c. märgistamine, kopeerimine, kleepimine;
    d. kataloogi avamine, vajaliku materjali leidmine;
    e. dokumendi loomine, teksti vormindamine (fondi muutmine, fondi värvi ja suuruse muutmine, teksti joondamine, tekstile pildi lisamine), dokumendi salvestamine vajalikku kataloogi;

f. joonistusprogrammi kasutamine;
g. esitlusprogrammi kasutamine;
h. õpiotstarbelised mängud ja õpitarkvara;
i. Lego EV3 robootikakomplekti kasutamine - klotside nimetused, ühendamine, andurid;
j. programmeerimine.

3. klass

Õpisisu:

1. Teoreetilised teadmised:
    a. tekstitöötlusprogrammid;
    b. arvutustabelid;
    c. andurite ja mootorite tööpõhimõtted.
2. Praktilised oskused:
    a. andmetöötlus: andmete lisamine tabelisse, tabelite lugemine;
    b. tekstitöötlus (k.a pildi lisamine, kopeerimine);
    c. töökäsud digitaalsetes õpikeskkondades.

Õpitulemused

I kooliastme lõpus õpilane:

Info haldamine

- Õpilane leiab otsimootoriga, kasutades võtmesõnu, vajalikke teabeallikaid, sirvib neid ning valib (filtreerib) leitu hulgast sobivaid digitaalseid materjale, rakendades juhendaja abi;
- korrastab kogutud teavet, moodustades järjestatud loendeid ning rühmitades teavet etteantud tunnuste alusel, kasutades juhendaja abi;
- salvestab ja taasesitab leitud teavet juhendaja esitatud nõuete kohaselt.

Suhtlemine digikeskkondades

- suhtleb vanemate, kaasõpilaste ja õpetajatega, kasutades digivahendeid ja rakendusi eakohaselt ning järgides seejuures kokkulepitud reegleid;
- jagab etteantud nõuete kohaselt teistega digitaalseid materjale, kasutades juhendaja abi;
- teeb teistega koostööd etteantud keskkonnas (nt digitaalne suhtlus või lokaalne töö digivahenditega).
- rakendab kokkulepitud käitumisnorme privaatses ja avalikus keskkonnas (nt digisuhtlus veebikeskkonnas);
- kirjeldab digitaalse identiteediga seotud võimalusi ja ohte.

Sisuloome

- loob ja vormindab digitaalseid materjale (nt loovtöid), kasutades juhendaja abi;
- teeb enda ja teiste loodud digitaalsetes materjalides (nt tekstidokument) vajaduse korral muudatusi;

- arvestab, et internetis kättesaadav digitaalne materjal võib olla autoriõigusega kaitstud;
- küsib materjalis muudatuste tegemiseks võimaluse korral autorilt luba, kasutades juhendaja abi.

Turvalisus

- kasutab digivahendeid kodus ja koolis heaperemehelikult;
- loetleb digivahendite kasutamisega seotud riske;
- pöördub vajadusel abi saamiseks juhendaja poole;
- põhjendab konkreetseid näiteid kasutades, miks ei tohi avaldada delikaatset teavet (enda ja teiste kohta) avalikus keskkonnas;
- kasutab digitehnoloogiat tervist säästvalt/hoidvalt (valib õige istumisasendi, jälgib seadme kasutamise kestust ja kohta, kohandab seadme nägemist säästvalt ja valguse järgi);
- toob näiteid ja seostab tehnoloogia kasutamist keskkonnahoiuga.

Probleemilahendus

- otsib abi ja kirjeldab tekkinud probleemi, kui digivahend või -rakendus ei tööta;
- valib sobiva digilahenduse etteantud ülesande lahendamiseks, kasutades juhendaja abi;
- kasutab õpetaja juhendamisel digitehnoloogiat loomingulisel eesmärgil;
- ehitab juhendi abil baasroboti ja programmeerib selle andurite järgi liikuma;
- kirjeldab oma sõnadega enda digipädevuse taset ja arenguvõimalusi juhendaja abil.

4. klass

<u>Õpisisu:</u>

1. Teoreetilised teadmised:
    a. e-post, mailihaldur;
    b. sotsiaalmeedia.
2. Praktilised oskused:
    a. e-kirja koostamine, saatmine, edastamine, manuse lisamine;
    b. suhtlemine sotsiaalmeedias, k.a teadmised, kuidas vältida küberkiusamist, kuidas küberkiusamisele reageerida;
    c. ehitab ilma juhendita ja vastavalt etteantud ülesandele roboti;
    d. järjestab loogiliselt programmeerimisplokke vastavalt eesmärgile;
    e. graafikute, tabelite koostamine etteantud info põhjal, arvutusprogrammide kasutamine;

f. esitluse koostamine ja esitluse ettekandmine.

5. klass

Õpisisu:

1. Teoreetilised teadmised:
    a. levinuimad probleemid arvuti kasutamisel, nendele reageerimine;
    b. õpikeskkonnad.
2. Praktilised oskused:
    a. leiab ettenähtud info erinevates vormides (tekst, pildid, videod), koondab leitud info selleks ettenähtud kohta;
    b. loob enda porfoolio;
    c. teeb enda jaoks selgeks ja kasutab vabavaralist plakati kujundamise keskkonda;
    d. tunneb levinud õpikeskkondi (k.a programmeerimiskeskkonnad), oskab seal luua sobivaid õpiülesandeid, neid teistele tutvustada.
    e. ehitab vastavalt etteantud ülesandele roboti ja paneb selle andurite järgi liikuma.

Õpitulemused

Viienda klassi lõpus õpilane:

Info haldamine

- õpilane leiab erinevatest teabeallikatest vajalikku teavet, rakendades selleks erinevaid teabeotsingumeetodeid:
- leiab internetist ja vajaduse korral kopeerib tekstifaili või esitlusse erinevas formaadis digitaalset materjali ning töötleb seda etteantud nõuete kohaselt;
- mõistab teabe kriitilise hindamise vajalikkust, hindab teabeallikate objektiivsust ning leiab vajaduse korral sama teema kohta alternatiivset vaatenurka esindavaid allikaid;
- teeb vahet faktil ja arvamusel.
- viitab ja taaskasutab internetist ning muudest teabeallikatest leitud digitaalset materjali korrektselt, hoidudes plagiaadist;
- salvestab tehtud tööd kokkulepitud formaadis, ettenähtud kohta (sh veebikeskkonda), leiab ja avab salvestatud faili uuesti, salvestab selle teise nime all,
- kopeerib faile ühest kohast teise ning võrdleb faili suurust vaba ruumiga andmekandjal;
- kasutab vilunult operatsioonisüsteemi graafilist kasutajaliidest (muudab akende suurust, töötab mitmes aknas, muudab vaateid, sordib faile, otsib vajalikku).

Suhtlemine digikeskkondades

- kaalutleb erinevate digitaalsete suhtlusvahendite eeliseid ja puudusi konkreetses kontekstis ning valib neist sobivaima;
- lisab veebilehele kommentaari, osaleb veebifoorumi ja postiloendi vahendusel toimuvas arutelus, järgides seejuures nii tunnustatud suhtlusnorme kui ka valitud keskkonna nõudeid;
- jagab teavet veebikeskkondades erinevaid digivahendeid kasutades, järgides valitud keskkonna nõudeid;
- kasutab eesmärgipäraselt kooli õppeinfosüsteemi ja/või e- õppekeskkonda:
- teeb teistega kaugtöö vormis koostööd, rakendades mõne projekti üleselt meeskonnatööks ettenähtud digivahendeid ja veebikeskkondi;
- arvestab digisuhtluses teabe kasutamise ja avaldamise eetilisi põhimõtteid, sobivat käitumist, konteksti ja sihtrühma;
- selgitab, millised võivad olla digisuhtluses ebaeetilise käitumise tagajärjed;
- kujundab, haldab ja kaitseb (arvestab tagajärgi) oma digitaalset identiteeti ning digitaalset jalajälge;
- ei kasuta teiste inimeste identiteeti.

Sisuloome

- loob, vormindab, salvestab ning vajaduse korral prindib kokkulepitud formaatides digitaalseid materjale (sh referaat, plakat, kuulutus, esitlus), järgides etteantud kriteeriume;
- kopeerib fotosid, videoid ja helisalvestisi andmekandjale (nii füüsilisele kui ka virtuaalsele);
- reflekteerib oma õpikogemust sobivas digikeskkonnas;
- kasutab uute teadmiste loomiseks olemasolevat digitaalset avatud õppevara;
- täiendab teiste tehtud digitaalseid muudatusettepanekuid (nt kommentaarid, muutuste jälitamine jne) arvestades oma materjale;
- uut sisu luues arvestab õpilane autoriõiguse ja intellektuaalomandi kaitse häid tavasid ning võimalikke litsentsitingimusi.

Turvalisus

- kaitseb oma digivahendeid, rakendades turvameetmeid (nt viiruse- ja pahavaratõrje, jälitusrakendused jne);
- ühendab ja ühildab turvaliselt digivahendite külge erinevaid lisaseadmeid (nt mälupulk, hiir, printer, väline kõvaketas);

- jälgib digiseademete lahtiühendamisel ettenähtud reegleid;
- loob ja rakendab tugevaid paroole, kaitsmaks enda digitaalset identiteeti väärkasutuse eest privaatses ja avalikus keskkonnas;
- ei avalda delikaatset teavet enda ja teiste kohta avalikus keskkonnas;
- kirjeldab digivahendi väärkasutamisest tekkida võivaid ohte tervisele ning väldib igapäevatöös digitehnoloogiaga seotud ohte;
- kirjeldab digitehnoloogia kasutamisega seotud positiivseid ja negatiivseid mõjusid keskkonnale;
- rakendab digitehnoloogiat energia- ja ressursisäästlikult.

Probleemilahendus

- Õpilane tuvastab ja lahendab iseseisvalt (vajaduse korral juhendi järgi) lihtsamaid probleeme, mis tekivad, kui digivahendid, programmid või rakendused ei tööta;
- hindab valitud digivahendi või rakenduse sobivust, lähtudes selle funktsionaalsusest;
- soovitab koostööülesannetes rühmale digivahendeid ja töötab rühma valitud vahendiga;
- kasutab digivahendeid sihipäraselt, et esitada ja lahendada ennast või teisi huvitav ülesanne;
- suunab oma digitehnoloogiaalast õppimist, kasutades juhendaja abi;
- hoiab end kursis digitehnoloogia uute arengusuundadega, lähtudes vajadusest.

6. klass

Õpisisu:

1. Teoreetilised teadmised:
    a. Tutvumine arvutiga. Sisend- ja väljundseadmed. Orienteerumine programmide menüüsüsteemis;
    b. Internet: internetiotsingud, internetist saadud info analüüs, töötlus, kasutamine oma töödes;
    c. Programmeerimise algteadmised.
2. Praktilised oskused:
    a. tekstitöötlus;
    b. infootsing;
    c. kodulehe loomine;
    d. Lego EV3 robotiga linnaläbimine kasutades andureid.

Õpitulemused

II kooliastme lõpus õpilane:

Info haldamine

- õpilane leiab erinevatest teabeallikatest vajalikku teavet, rakendades selleks erinevaid teabeotsingumeetodeid:
- leiab internetist ja vajaduse korral kopeerib tekstifaili või esitlusse erinevas formaadis digitaalset materjali ning töötleb seda etteantud nõuete kohaselt;
- mõistab teabe kriitilise hindamise vajalikkust, hindab teabeallikate objektiivsust ning leiab vajaduse korral sama teema kohta alternatiivset vaatenurka esindavaid allikaid;
- teeb vahet faktil ja arvamusel.
- viitab ja taaskasutab internetist ning muudest teabeallikatest leitud digitaalset materjali korrektselt, hoidudes plagiaadist;
- salvestab tehtud tööd kokkulepitud formaadis, ettenähtud kohta (sh veebikeskkonda), leiab ja avab salvestatud faili uuesti, salvestab selle teise nime all,
- kopeerib faile ühest kohast teise ning võrdleb faili suurust vaba ruumiga andmekandjal;
- kasutab vilunult operatsioonisüsteemi graafilist kasutajaliidest (muudab akende suurust, töötab mitmes aknas, muudab vaateid, sordib faile, otsib vajalikku).

Suhtlemine digikeskkondades

- kaalutleb erinevate digitaalsete suhtlusvahendite eeliseid ja puudusi konkreetses kontekstis ning valib neist sobivaima;
- lisab veebilehele kommentaari, osaleb veebifoorumi ja postiloendi vahendusel toimuvas arutelus, järgides seejuures nii tunnustatud suhtlusnorme kui ka valitud keskkonna nõudeid;
- jagab teavet veebikeskkondades erinevaid digivahendeid kasutades, järgides valitud keskkonna nõudeid;
- kasutab eesmärgipäraselt kooli õppeinfosüsteemi ja/või e- õppekeskkonda:
- teeb teistega kaugtöö vormis koostööd, rakendades mõne projekti üleselt meeskonnatööks ettenähtud digivahendeid ja veebikeskkondi;
- arvestab digisuhtluses teabe kasutamise ja avaldamise eetilisi põhimõtteid, sobivat käitumist, konteksti ja sihtrühma;
- selgitab, millised võivad olla digisuhtluses ebaeetilise käitumise tagajärjed;
- kujundab, haldab ja kaitseb (arvestab tagajärgi) oma digitaalset identiteeti ning digitaalset jalajälge;
- ei kasuta teiste inimeste identiteeti.

Sisuloome

- loob, vormindab, salvestab ning vajaduse korral prindib kokkulepitud formaatides digitaalseid materjale (sh referaat, plakat, kuulutus, esitlus), järgides etteantud kriteeriume;
- kopeerib fotosid, videoid ja helisalvestisi andmekandjale (nii füüsilisele kui ka virtuaalsele);
- reflekteerib oma õpikogemust sobivas digikeskkonnas;
- kasutab uute teadmiste loomiseks olemasolevat digitaalset avatud õppevara;
- täiendab teiste tehtud digitaalseid muudatusettepanekuid (nt kommentaarid, muutuste jälitamine jne) arvestades oma materjale;
- uut sisu luues arvestab õpilane autoriõiguse ja intellektuaalomandi kaitse häid tavasid ning võimalikke litsentsitingimusi.

Turvalisus

- kaitseb oma digivahendeid, rakendades turvameetmeid (nt viiruse- ja pahavaratõrje, jälitusrakendused jne);
- ühendab ja ühildab turvaliselt digivahendite külge erinevaid lisaseadmeid (nt mälupulk, hiir, printer, väline kõvaketas);
- jälgib digiseademete lahtiühendamisel ettenähtud reegleid;
- loob ja rakendab tugevaid paroole, kaitsmaks enda digitaalset identiteeti väärkasutuse eest privaatses ja avalikus keskkonnas;
- ei avalda delikaatset teavet enda ja teiste kohta avalikus keskkonnas;
- kirjeldab digivahendi väärkasutamisest tekkida võivaid ohte tervisele ning väldib igapäevatöös digitehnoloogiaga seotud ohte;
- kirjeldab digitehnoloogia kasutamisega seotud positiivseid ja negatiivseid mõjusid keskkonnale;
- rakendab digitehnoloogiat energia- ja ressursisäästlikult.

Probleemilahendus

- Õpilane tuvastab ja lahendab iseseisvalt (vajaduse korral juhendi järgi) lihtsamaid probleeme, mis tekivad, kui digivahendid, programmid või rakendused ei tööta;
- hindab valitud digivahendi või rakenduse sobivust, lähtudes selle funktsionaalsusest;
- soovitab koostööülesannetes rühmale digivahendeid ja töötab rühma valitud vahendiga;
- kasutab digivahendeid sihipäraselt, et esitada ja lahendada ennast või teisi huvitav ülesanne;
- suunab oma digitehnoloogiaalast õppimist, kasutades juhendaja abi;

- suudab ehitada vastavalt etteantud ülesandele roboti ja programmeerib selle andurite abil tööle;
- hoiab end kursis digitehnoloogia uute arengusuundadega, lähtudes vajadusest.

IV Kasutatav õppematerjal

Digiõpetuse eesmärgipüstitusest lähtuvalt ei saa välja tuua kindlaid, igal õppeaastal kasutatavaid õppematerjale, kuna teemade rõhuasetus võib erinevatel aastatel muutuda ning digikeskkonnas pakutavad õppematerjalid uuenevad pidevalt.

Valmisolevate mängude ja animatsioonide puhul pannakse põhirõhk erinevatele internetiturvalisust käsitlevatele keskkondadele (näiteks http://lapsnetis.eesti.ee/) ja teistes õppeainetes püstitatud õpieesmärkide saavutamsie toetamiseks loodud harjutus- ka drillimismängudele (näiteks http://taheke.delfi.ee/games/mangud.php).

Robootika õppimisel suunatakse õpilast ka ise juhendite leidmisele youtube keskkonnast. Lisaks http://www.progetiiger.ee/tool/49/lego-mindstorms-ev3

V Füüsiline õpikeskkond

Suur osa digiõppe tundidest viiakse läbi arvutiklassis. Selleks, et oleks võimalik elluviidavaid tegevusi demonstreerida ja teoreetilist materjali illustreerida ning teha ka rühmatööd, on vajalik esitlustehnika olemasolu klassiruumis. Õppeülesanded, milles kasutatakse nutiseadmeid, viiakse läbi selleks sobivas keskkonnas, lähtudes püstitatud õpieesmärgist, mis sõltub lõimitud õppeainest.

Õppetrimestril, kui toimub robootika, toimub õpe selleks ettenähtud klassis, kus on loodud võimalused nii robotite ehitamiseks kui ka nende programmeerimiseks.

VI Hindamine

Hindamisel lähtutakse põhikooli riiklikust õppekavast ning kooli hindamisjuhisest.

Tagasiside andmisel valikaines püstitatud õpieesmärkide täitmise kohta ei piisa numbrilisest väljundist, seega lisatakse hindamine sõnalises vormis. Kursused on jaotatud etappideks ning iga etapi lõpus annab õpetaja sõnalist tagasisidet õpilase tegevuse ja töö tulemuste kohta. Kursuse lõppedes antakse kokkuvõtlik ülevaade õpieesmärkide täitmisest, lähtudes sealjuures ka õpilase enesehindamislehtedest.

Ainekava koostamisel on kasutatud järgmisi materjale:

1. Arvutiõpetus I kooliastmes. Riina Tralla. Kättesaadav aadressil http://opetaja.edu.ee/arvuti-aineope/
2. Digipädevus õppekavades. Kättesaadav aadressil: http://innovatsioonikeskus.ee/sites/default/files/Digipadevused/DigipadevusOppekavades2016.pdf

3. Eesti elukestva õppe strateegia. Kättesaadav aadressil https://www.hm.ee/sites/default/files/strateegia2020.pdf
4. Informaatika ainekava eesmärkidest ja ülesehitusest. Mart Laanpere. Kättesaadav aadressil http://www.oppekava.ee/index.php/Informaatika_ainekava_eesm%C3%A4rkidest_ja_%C3%BClesehitusest
5. Põhikooli ja gümnaasiumi riiklik õppekava. Kättesaadav aadressil https://www.riigiteataja.ee/akt/129082014020
6. Õppimine ja õpetamine teises kooliastmes. Toimetanud Eve Kikas. Kättesaadav aadressil http://eduko.archimedes.ee/files/EDUKOraamatkaanega.pdf.
7. Üldpädevuste kujundamine informaatikas. Mart Laanpere. Kättesaadav aadressil http://www.oppekava.ee/index.php/%C3%9Cldp%C3%A4devuste_kujundamine_informaatikas